

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem,
ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

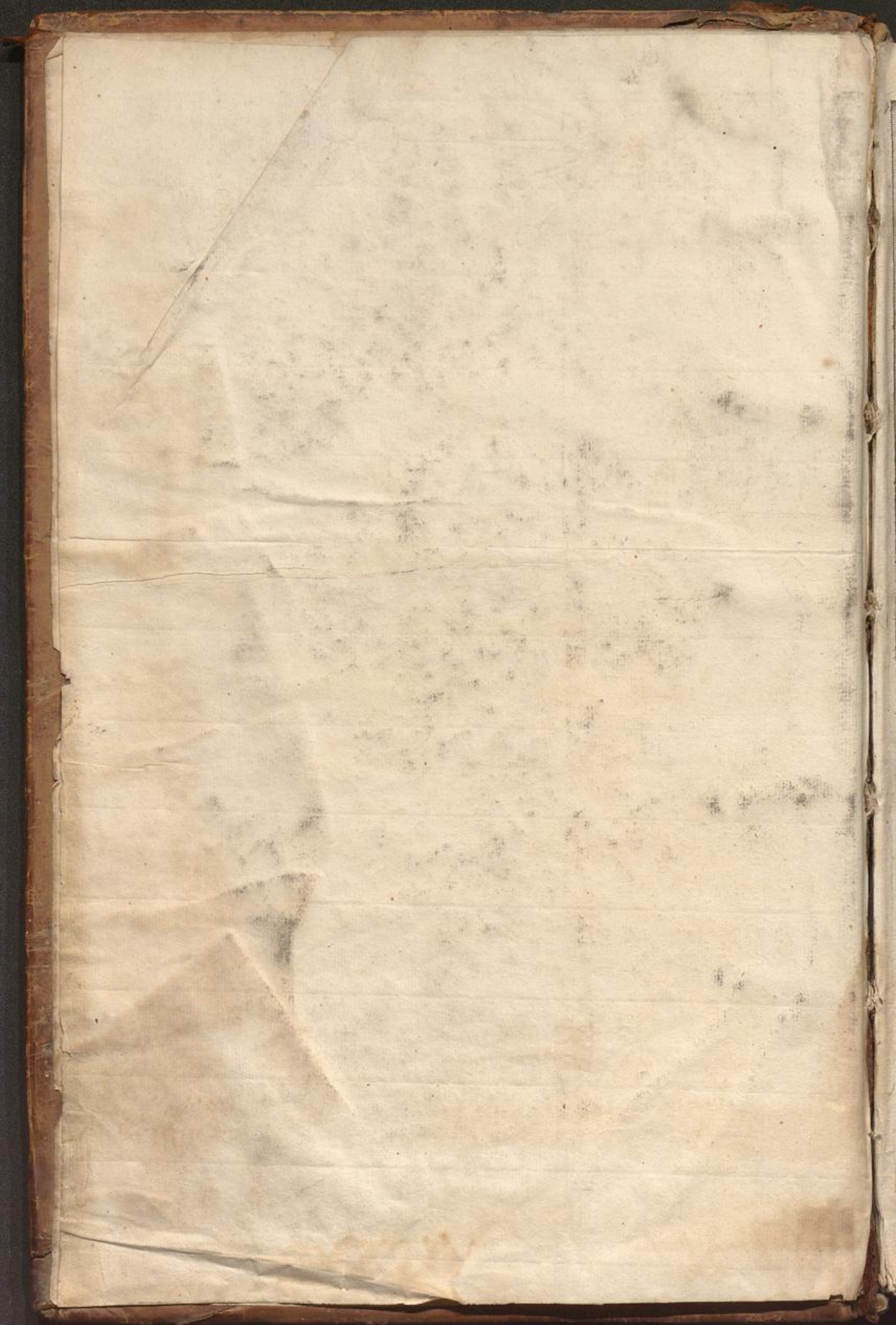
Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

Th. 382a.

L. 879

CHARITAS DEI
DIFFUSA EST IN CORDIBUS NOSTRIS

PELAGIVS.
CAELESTIVS. IULIANVS.
CORNELII IANSENI
EPISCOPI IPRENSIS
ET
IN ACADEMIA LOVANIENSI QVONDAM
S. TH. DOCT. ET PROFESSORIS REGII
AVGVSTINVS
Collegij Socii 1654 Paderborn
LOVANI
TYPIS ET SVMP TIBVS
IACOBI ZEGERI.

Cum Gratia & priuilegio S. Celsaræ & Catholicæ Maiestatis. An: 1640.

Dono Celsissimi Principis & Episcopi Ferdinandi II Anno 1670.

CORNELII IANSENII
EPISCOPI IPRENSIS
AVGVSTINVS.
TOMVS PRIMVS.

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ huma-
næ sanitatem, ægritudinem & medicinam
ex S. Augustino recensentur ac
refutantur.

Cum duplici indice Rerum & S. Scripturæ.

Collegij Soc. Jesu Paderbornæ a. d. 1669

LOVANI,
Typis IACOBI ZEGERI, Anno M. DC. XL.

*Cum gratia & Privilegio S. Cesareæ Majestatis &
Regis Catholici.*

*Copia testamenti Perillustis ac Reverendissimi Domini Cornelij Iansenij
Episcopi Iprensis ab ipso dictati vix media hora ante mortem.*

Ego Cornelius Dei & Apostolica Sedis gratia Episcopus Iprensis de
mea libera voluntate do & dono omnia mea scripta, ad explica-
tionem S. August. spectantia Capellano meo Reginaldo Lamæo,
partim quia magnolabore ea scripsit vel dictavit, partim quia sine ori-
ginali, Copia corrigi non potest. Hâc tamen mente hanc donationem
facio, ut cum doctissimis viris Magnifico Domino Liberto Fromon-
do & Reverendo Domino Henrico Caleno Canonico Mechliniensî
côferat, & disponat de editione quàm fidelissimè. Sentio enim aliquid
difficulter mutari posse. Si tamen Romana Sedes aliquid mutari velit,
sum obediens filius, & illius Ecclesiæ, in qua semper vixi usque ad hunc
lectum mortis, obediens sum. Ita mea postrema voluntas est. Actum
sexta Maij 1638.

*Infra scriptum erat CORNELIVS Episcopus Iprensis, & impressum
sigillum ejusdem.*

Ita testor.

HENRICVS CALENVS.

SERENISSIMO PRINCIPI
FERDINANDO,
HISPANIARVM INFANTI,
S. R. E. CARDINALI,
BELGARVM GVBERNATORI &c.

SERENISSIME PRINCEPS,

Vod Reverendissimi Præfulis Iprensis COR. IANSENII manes jam non possunt, nos superstites & à moriente rogati facimus. AVGVSTINVM suum Celsitudini Vestræ destinaverat, nos repræsentamus. Celsum & Augustum Opus, si quod à temporibus Augustini, ejus argumenti, in lucem exijt. Magno tamen & Augusto, id est, Vestro patrocinio forsitan indigebit. In altas profunditates oculi etiam acuti, non sine vertigine despiciunt, & aspicientibus Solem caligo oboritur. Eorum præsertim, qui contrarijs opinionibus præventi & imbuti, symptomata hæcerunt.

Sed familia illa hodie Orbis terræ Princeps, veritatis arx, fidei Catholicæ perfugium & propugnaculum, aperiet suum (sic speramus, & supplices rogamus) Augustino asylum. Austriacæ Domûs prima fundamenta è cælo, religio & pietas, quibus etiam tot jam seculis tota moles compagesque innixa stetit. Stabit etiam porro, quamdiu tale firmamentum habebit & augurij hujus evidentia signa in Belgio nostro & Germania cernimus. *Quicumque glorificaverit me, glorificabo eum* & inquit ille qui mutat tempora & atates,

etates, transfert Regna & constituit. Sic Constantinus Imperium Orbis adeptus est. Qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. Sic Imperio Iulianus dejectus est.

Quis credidisset Illustrissimam Domum istam, inter tot undique ferocissimorum hostium assultus potuisse statum gradumque servare? Fecit tamen, & faciet, quia omnipotenti manu tenetur.

Principes nuper nostri, sapientiâ & usu rerum cani, longis bellis exerciti, uni hosti vix pares erant; Cel- situdo Sua, in isto ætatis & armorum tyrocinio, duos veteranos & potentissimos ex æquo sustinet. Vnde? Nisi quia virtutem & animos sanguini Hispano & Austriaco Deus inspirat, ideoque tot oneribus pres- sus, ubi alij opprimerentur, erectus manet?

Suscipe tamen, Magne & Magnanime Princeps, inter magnas istas curas exiguum hoc etiam S. Au- gustini, id est, pietatis & veritatis patrocinium. Ve- ritatis, dicimus; quia sic putamus, & omnium eru- ditorum qui vacui affectuum, pleni pietatis, ac Apo- stolicæ Sedis præsertim erit iudicium.

Deus Opt. Max. pia Cel situdinis Suae arma fortu- net, & Austriacam Hispanicamque Familiam, gemi- num hodie religionis Christianæ sub cælo propu- gnaculum, Majestatem & gloriâ evehat in cælum. Ita vovemus & aprecamur. Lovanii XII. Cal. Iul. MDCXL.

CELSITVDINIS SVÆ,

Humillimi & subditissimi famuli

HENRICVS CALENVS S. Th. L. Archi-
presbyter Bruxell. & Canon. Metropol.

L. FROMONDVS S. Th. Doct. & S. Script.
Lovanii Profess. Regius.

CENSURA.

Quam in hoc suo AVGVSTINO Perillustri ac Reuerendissimo Dominus CORNELIVS IANSENTIVS, Episcopus Iprensis tradit doctrina, videtur mihi esse non terrena, sed celestis; non tam sapientiae humanae verbis aut rationibus, quam diuinis auctoritatibus firmata; non Aristotelica, sed Apostolica; non de nouitate suspecta, sed ab antiquitate commendata: ab ipso Theologorum omnium Magistro S. Augustino, Spiritu Dei reuelante, pridem tradita & publicata, multorum Conciliorum sanctionibus definita, ab ipsa Sede Apostolica, totaque Ecclesia recepta & approbata: à multis sanctis Patribus praedicata & propugnata; septem sanctissimorum pariterque doctissimorum Vrbis & Orbis Pontificum Ecclesiastico & infallibili iudicio confirmata; à praestantissimis Episcopis laudata, tanquam orthodoxa, caelestis, Apostolica, Evangelica, sanctissima, saluberrima, & indubitata, tanquam à Magistro optimo, & summo in Ecclesia viro, quem nunquam aliquis sinistra opinionis rumor (vt loquitur Celestinus Papa) aspersit, profecta: ad quam etiam ipsi Pontifices dubios & in fide fluctuantes miserunt, ut ex ea discerent quid Romana, hoc est Catholica, sequatur & esset Ecclesia inquit Hormisdas: quam secundum praedecessorum suorum statum Romanam Ecclesiam sequi, & probare Ioannes II. profiteatur: quam qui impugnant & vana obicere, & recta impugnare, & praua defendere, & diuina atque humanae constitutionis rebellare asserit Prosper: cui cum adheret, securum se exhibet Bernardus. Et vere sicut in SS. Trinitatis mysterio nemo errabit sequendo Athanasium, sic nec in altissimis gratiae mysterijs sequendo Augustinum: cui non solum Romanam & Africanam Ecclesiam, sed per omnes mundi partes vniuersas promissionis flos, sicut in tota fide, ita in graui confessione congruere, idem testatur Prosper. Et hic quidem Augustinus, tanquam alter Abraham, primus fodit puteos, & quibus purissima gratiae Dei aqua, in salubrem pastorum oviumque potum educta sunt. Sed inuidi Palaestini, id est, Pelagiani (qui in Palaestina primò exorti, & damnati sunt) eosdem varijs calumniarum & errorum faucibus iniectis opplere conati sunt; adeo vt & hostes, & aliqui etiam filij Ecclesiae, non potuerint amplius haurire aquam puram, sed turbidam & lutulentam. Rem proinde necessariam & Ecclesiae utilissimam mihi fecisse videtur Eruditis hic Auctor, qui, tanquam alter Isaac, obstructos illos puteos ab ingestis rudcribus expurgauit, & iterum latitudinem, abundantiam, & aquam viuam inuenit, puram scilicet & delectatam Sancti Augustini doctrinam. Hanc autem & clarissimè & fidelissimè representauit, omniaque de singula, quae sanctissimus Doctor in varijs libris de statu naturae integræ, lapsæ, nudæ, reparatae; de peccato originali, eiusque effectibus; de natura, efficacia, & necessitate gratiae Saluatoris nostri Dei, aliisque altissimis fidei nostrae mysterijs docuit, & pro occasione alibi latenter, alibi patenter sparsit, magno studio & indefesso 22. annorum labore, insigni ordine & methodo in hos tres Tomos redegit, tantoque argumentorum & diuinarum rationum densitate stipatam exhibuit, ut quemvis Lectorem, veritatis amicum, passionibus non præuentum pondere ipso quasi opprimere, & dulci quadam violentia in suam sententiam trahere videatur, itaque cum hic non exhibeatur doctrina aliqua nova, ex humano cerebro, aut placitis Philosophorum (quos merito Tertullianus Patriarchas haeticorum vocat), conficta, sed à Principe Theologorum omnium Sancto Augustino pridem tradita, & à sancta Catholica Romana Ecclesia (quæ columna est veritatis) approbata; existimo non solum expedire ut ea atramento voluminibus chartaceis exprimatur, sed tabulis quoque cordis carnalibus imprimatur, totoque orbe Christiano publicetur. Verum sicut Auctor totam suam doctrinam, ita & ego hanc censuram sanctæ Sedis Apostolicæ iudicio humillimè submitto. Hac S. Thomæ Aquinatis, Anni 1638.

HENRICVS CALENVS S. Theol. Licent. Metropolitana Ecclesia
Mechliniensis Canonicus, Archiepisc. Bruxell. Librorum Censor.

CENSURA

Hoc opere, per Reverendissimum D. CORNELIVM IANSENTIVM Episcopum Iprensensem, de hæresi Pelagiana, de statu naturæ innocentis, lapsæ, puræ, reparatae, singulari miraque eruditione concinnatò, arcanissima diuinæ providentiæ circa creaturam rationalem dispositio panditur, liberique arbitrij natura & gratiæ vires explicantur, ubique conformiter ad Diui Augustini doctrinam: cuius principijs Auctor sic inhæret, ut non tam solum quàm ipsius Augustini sensum exprimat & explanet. Quamobrem opus hoc prælo ac publicâ luce dignissimum censeo, fructusque eximios solidarum virtutum Orbi Christiano allaturum confido. Datum Lovanii 13. Kal. Iulij M. DC. XXXX.

IACOBVS PONTANVS S. Th. Doctor, Pontificum ac Regum
Librorum Censor.

Summa Privilegij Cæsarei.

Ferdinandus III. Romanorum Imperator semper Augustus &c. ferio inhihet & vetat omnibus Typographis, Bibliopolis, alijsque librariam negotiationem exercentibus, ne quis opera CORNELII IANSENII Episcopi Iprensis per decennium à prima editionis die computandum intra Sacri Imperij regnorumque suorum hæreditariorum fines recudat, aut alibi recudenda vel impressa adducat, vendat, distrahat, clam vel palam, citra voluntatem & consensum calcographi Iacobi Zegers ejusve hæredum, sub pœna confiscationis omnium librorum, & decem marcarum auri puri, puti, probi, applicanda ex semisse Arario Imperiali, & ex altero semisse Typographi prædicti Iacobi Zegers ejusve hæredum usibus, omni remissionis & veniæ spe præcisâ &c. uti latius continetur in diplomate Cæsareo dato Viennæ Idibus Februarij anno cdo. 15c. xl. Signatum FERDINANDVS, & infra: Ad mandatum S. Cæsareæ Majestatis proprium Ioannes Valderode.

Summa Privilegij Regiæ Catholicæ Majestatis.

Permisum est speciali gratiâ Iacobo Zegers Typographo Lovaniensi, ut possit opera CORNELII IANSENII Episcopi Iprensis approbata per Censores typis suis excudere, vendere, distribuere, vel per alios quos volet Typographos, excudi curare, & intra Regna ditionesque omnes nostras, libere dividere. Inhibendo severe omnibus alijs Typographis, Bibliopolis, Librarijs, ne quis dicta opera imprimat, vel alibi impressa distribuât intra sexennium, sub pœna confiscationis omnium ejusmodi operum, & multa sex florenorum pro singulis exemplaribus, applicanda pro parte media Fisco Regio, & pro altera parte media usibus supra dicti Iacobi Zegers Typographi, ut latius continetur in diplomate dato Bruxelle 33. Januarij 1638. Signatum per Regem in Concilio suo Privato.
I. de Cottignies.

*Summa Privilegij ejusdem Regiæ Catholicæ Majestatis
in Concilio Brabantia.*

Permittit Regia Catholica Majestas Iacobo Zegers Typographo Lovaniensi, ut omnia opera Reverendissimi CORNELII IANSENII Episcopi Iprensis possit liberè imprimere & per Brabantiam ditionesque ultra Mosam vendere distrahereque. Inhibendo dictorum operum impressionem quibusvis alijs Typographis, & eorundem alibi Impressorum venditionem in Brabantia, sub pœna confiscationis omnium exemplarium, & multa trigintâ florenorum solvenda per eos omnes, qui secus fecerint &c. Vti latius continetur in litteris Regijs datis Bruxellæ viii. Aprilis m. dc. xxxix. Per Regem in Concilio suo.
Signatum Steenhuyse.

SYNOPSIS VITÆ AUCTORIS.

CORNELIVS IANSENIUS natus est anno MDLXXXV. Leerdami, modico Bataviæ oppidulo, sed tanti viri natalibus jam magno. Parentes, & tota familia circum, Catholici inter ferventissimos, & ævæ fidei retinentissimi. Ultrajeeti puerilibus & humanitatis litteris eruditus, Philosophiæ Lovanii in Pædagogio Falconis, & anno MDCIV. in Licentia Artium, quatuor Pædagogiorum primus renunciatus. Theologiæ mox operam daturus, in Collegium Adriani VI. Pont. Max. à Moderatore ejus Iacobo Ianfonio, viro pietate & doctrinâ illustri, adscitus est. Post acre & assiduum aliquot annorum studium, in tabis & vitæ periculum incidit; unde Medicorum consilio, solum & aëremvertere, & in Galliam peregrinari consiuit. Lutetia, per litteras Græcas, quas Lovanii sine Præceptore, magno & ærumali labore didicerat, viris genere & doctrinâ nobilibus insinuatus, familiæ etiam uni insertus, ingenuorum adolescentium studia rexit. In Cantabrigiam deinde migravit, ubi eruditissimorum virorum consuetudine, & familiari studiorum communione, in SS. Patrum, & præsertim sancti Augustini intelligentiâ magnos progressus fecisse, sæpe testatus est. Lovanium postea revocatus, & novo S. Pulcheriæ Collegio Præfectus, fundos & redditus, suppeditatâ à Dominis Provisoribus pecuniâ emit, ædificia construxit, totumque Collegium antea informe, ad eam quam hodie cernimus, formam composuit; ut merito fundator, licet alienis opibus, haberi possit. Cum verò postea curâ familiari & regimine juvenutis, multum temporis studiis suis deperire animadvertisset, statuit relicto Collegio, privatim sibi & sacris Musis unice vivere. In ista solitudine, aut admissio unius tantum familiaris Doctoris cœtu, plusculos annos egit: inter quos à Lectione sacræ Theologiæ Ordinariâ, ad Regiam sacræ Scripturæ, à Catholica suâ Majestate est assumptus. Quo fructu & eruditionis famâ, Academia, discipuli, Commentary typis editi loquuntur. Præter enim ingentem, è SS. Patribus collectam, rerum sacrarum suppellectilem, lingua quoque Græcæ & Hebræicæ insignem addiderat peritiam. Vnde cum Silvæducenses Ministri Calvinistæ Catholicos provocassent ad disputationis certamen, delectus ipse in primis est, qui & scientiâ rerum & intelligentiâ linguarum armatus, tuto conferret pedem.

Vir autem studiorum & Scholarum umbris sic immersus, incredibile est, quomodo in publica negotiorum luce non caligaret, sed ad actionem contemplationemq; ex æquo factus esse videretur. Hoc Academia Lovaniensis experta domi, forisque, cum his Legatus in Hispaniam missus, difficultates Academicas ex adversariorum manibus felicissimè extricavit.

In rebus enim semel prudenter destinatis, magnanimus, acer, & instans, per omnia impedimenta & obstantia ad exitum facile penetrabat. Sed magnanimitas ejus præcipue initio Episcopatus enituit, cum novi Palatii Episcopalis magnificam molem statim auspiciatus, & multa per Diocesium Iprensensem reformare aggressus, aut meditabatur, haud dubie perfecisset, nisi morte contagiosa intra alterum Episcopatus annum oppressus esset, 1638. prid. Non. May.

Quantum verò ad totum ejus ingenium, mores, & eruditionem, hæc paucis Lector accipe.

Ingenti & rarissimo Dei beneficio, ingenium acerrimum, judicium gravissimum, memoria in eo fuit capacissima. Subtilis enim cholera nonnihil habuit, quam flammula salpetra lepide comparare solebat, quæ momento incenditur, & sine nido e & fumo,

SYNOPSIS VITÆ AVCTORIS.

momento in nihilum dispergitur. Ab hoc igniculo modicus calor, & splendidus quidam fulgor totam acuebat & illuminabat animam. Ad istas naturæ dotes accefferat studium noctu diu infatigabile, & veritatis immensus amor. Rogatus aliquando à sodali, quodnam Dei attributum maxime ei esset cordi & veneraretur, Veritatem respondit. Et sæpe inter hori sui spatia & solitarias meditationes, visus auditusque oculis in cælum sublatis erumpere in hanc vocem, O veritas!

Ab initio studij Theologici, cum Scholasticis legere cepit SS. Patres, sed præcipue Augustinum; statimque advertit, ut fatebatur, plurimos Scholasticos in materia illa capitali de Gratia & libero arbitrio, longe abire à Sanctissimi Doctoris mente. Credit cum ætate amor id certius noscitur; nec ab eo tempore ad finem vitæ omisit hanc curam & assiduam Augustini lectionem. Familiaribus quandoque fassus est, se decies & amplius universa Opera Augustini, attentione acri, adnotatione diligenti, libros verò contra Pelagianos facile trigies à capite ad calcem evoluisse. Patres ceteros utiles esse, sed Augustinum necessariam, imò unum pro omni materia Theologica sufficere aiebat. Veritatem enim ejus & fecundam illam pectus cum stupore admirabatur, & inde ei, statim etiam à conversione, ante studium Theologicum, abundantia illa rerum divinarum, quæ in primos ejus libros manaverant. Quæ enim postea in libris Retractationum delevit, parvi momenti, & vocum ferè magis quam rerum maculas esse censebat. Nullum aut Aristotelis, aut Archimedis, aut cujuscunque sub cælo ingenium, dicebat æquale Augustino, & tale à Deo factum, ut Ecclesia haberet, quem subtilissimæ omnium Pelagianæ heresi opposeret, cui ullum ceterorum SS. Patrum negabat fuisse parem. Dicentem non semel audivimus: vitam sibi jucundissimam fore, si in Insula aliqua aut caute Oceani, extra omne humanum consortium, cum solo suo Augustino deponeretur. Brevis, post Deum & sacram Scripturam, omnia ei erat Augustinus; adeo, ut etiam legeretur, se ad eum Episcopatum electum esse, in quem auctoritate Pontificia conversionem fuisset Monasterii Regularium S. Augustini. In Opere isto, quod AUGUSTINUM vocat, componendo, ubique ad preces & opem S. Augustini identidem recurrerebat, & sæpe familiaribus testabatur, se evidens ejus adiutorium in magnis difficultatibus persentire.

Multis tamen annis cum veteribus suis opinionibus luctatus est, antequam in totum exueret, & perveniret ad intimam S. Augustini mentem. Aiebat enim Augustinus à discipulis, non à Magistris velle intelligi, & falli, quisquis aliâ opinione occupatus accederet ad ejus lectionem. Addebat deinde, omnia pendere ab uno primo principio, unde tota doctrinæ ejus de Gratia, catenâ de vincula esset; & hinc factum, ut qui eo aberrant, extra viam & spem inveniende veritatis vagentur. Unde subridebat potius, non mirabatur, quod contrariarum & diversissimarum opinionum Scholastici, omnes tamen Augustinum ad se traherent; quia unus hunc, alter istum annulum medium catenæ arriperent, nemo teneret primum illum & capitalem.

Rem tamen istam ingentis momenti & fructus in Ecclesia esse censebat, nec vitam perfectè spirituale formari posse, nisi ad illam doctrinæ S. Augustini normâ. Christianam tamen præcipue humilitatē in ea fundari, nec in ea qua debet, id est altissima sui demissione haberi posse, nisi extrema illa divine gratiæ necessitas, & profundissima creaturæ à Creatore suo, quam prædicat Augustinus, dependentiâ ei subijciatur. Unde animas spirituales & profundè humiles sæpe consulebat, quid de tanta divini adiutorij, etiam in minimis bonis actibus, necessitate, & liberi arbitrij infirmitate existimarent: quos plerosque omnes admirabatur & gaudebat, doctrinæ S. Augustini consentanea respondere. Hæc doctrina est, inquit, quæ Augustinum supra omnes Doctores, & ferè mortales, in illo culmine scientiæ, humilem fecit: imò putabat neminem sine ea verè & ex corde humilem fieri posse.

SYNOPSIS VITÆ AVCTORIS.

posse. Hinc viri multi spirituales & eruditi seculares, Regularesque currenti sepiissime calcar addiderunt, ut opus inchoatum deproperaret, ne, quod Veneri Apellis accidit, morte interceptus, non inveniret qui ad præscripta lineamenta auleret succedere. Ipse quoque huic operi unice natus, & ubi absolvisset, paratissimum se mori dictitabat. Quod ei profecto evenit. Nam pestilenti & lethali morbo correptus, moribundâ manu novissimas lineas duxit, & in fine ac ipso puncto perfecti operis (res admiranda, & providentia Dei argumentum singulare) finivit & vitam. Nec alia testamenti ejus cura sollicitior, quam ut fideles amicos rogaret, ne factus instinctu, ut credebatur, divino tot Vigilijs & laboribus se efformatus supprimeretur, & non veniret ad partum.

Antequam exstingueretur, inter lacrymas & singultus (audita à Cappellano qui ejus excepit confessionem, narro) totius vitæ delicta Sacramentali poenitentia expiavit. Mors vitæ simillima. Hanc enim piè semper & religiosissime traduxerat. Nec superstitiosus tamen, aut scrupulosus erat, sed masculâ pietate, & ferventi præsertim charitate in Deum & propinquos a. d. bat. In pauperes largus, restrictus in se. In mensa cum lepore siccus tamen semper: & cum interdum ad prandia, quæ detrectare non poterat, invitaretur, aiebat, se ire ad poenitentiam. In epulis enim luctum animi ejus facile advertisses, ne pars superior, pruritu voluptatis delaberetur in concupiscentiam. Omnibus vero tentationibus meditatione matutinâ se præparabat, quam quotælibet hora quarta, aut maturius, studijs præmittebat, repetebatque vesperi ante quietem; & totus re verâ dies nihil fere aliud erat, quam jugis Dei, meditatio, aut divinorum.

PRÆFATIO IN PELAGIVM.

DE Pelagiana & Semi-Pelagiana hæresi scripturus, nihil ordinatius à me fieri posse arbitratus sum, quam si ante omnia distinctè totam naturam istius hæresis Lectorum intelligentiæ exponerem. Frustrâ enim in refellendis erroribus laboraveris nisi omnes anfractus ejus penetrando, fallaciam ejus omni ex parte perspectam habeas. Quod non nisi partim ex ipsa historica rerum gestarum fide, partim ex dogmatum universorum serie & genuino sensu, prout cum & Hæretici ipsi tradiderunt, & oppugnatores eorum Catholici Doctores expresse- runt, obtineri posse censui. Itaque historiam Pelagianam, velut totius operis basim sternam: cui mox omnium dogmatum Catholicorum & veram eorum intelligentiam, quanta potuero veritatis cura subtexam. Neque enim exigua aut vilis de nonnullis eorum controversia est, dum alij aliud eos asseruisse, aliòve quæ docuerunt sensu intellexisse contendunt. Quo effectum est, ut quædam Pelagianis non ignobiles hujus ævi Scriptores imposuerint: quæ nunquam vel per somnium cogitaverunt, quædam itidem ab eorum sententijs re-
move-

inoverint, quæ pertinacissimè docuerunt. Quod quidem forsitan non tam Pelagianæ hæreseos declarandæ, quàm suæ opinionis astruendæ conatu, neque tam sincerissimæ veritatis, quàm partium studio, subinde factitatum esse facillè credi potest. Ut enim quodque vel sententiæ quam arripuerant fulciendæ servire videbatur, vel adversariæ infamandæ opportunè, mox idem Pelagio adimendum vel tribuendū esse censuere: usque adeò, ut etiam nonnullas ejus capitales opiniones, & à Concilijs Ecclesiæ Catholicæ condemnatas, quas somnolenta quidam Augustini inspectione, illius Sancti disputationibus defensas fuisse nonnulli existimarunt, etiam sibi tuendas, doctrinæque suæ veluti fulcra substituendas esse judicaverint. Quæ sive licentia, sive negligentia, in rebus tam arduis delicatisque, quàm sit fidei Christianæ periculosa, nihil opus est verbis exaggerare. Hoc enim agitur, ut tales dogmatis cuiuspiam Pelagiani ignorantia abrepti, vel dissimulata facie seducti, quo securius in suis disputationibus velificentur, eò inopinatus naufragium faciant: ac dum fidem suam integerrimam esse sentiunt, subito detectâ veritate, doctrinam suam errori cuiuspiam vicinam vel obnoxiam esse mirentur. De quo jam inde ab initio saluberrimè monuit ille:

*Presp. cern.
de ingratis.*

Et causam exprimens:

Fronte placent, quæ fine latent.

Ab honesto

Principio in vitium exitur plerumque tumoris.

Tanta est enim dogmatum istorum superbissimorum cum corrupta per superbiam ratione consensio, tantum in illis quasi Syrenibus prurientium in suam laudem & admirationem animorum lenocinium, ut nisi cœlestis illa gratia quam illa à fronte, à tergo, à lateribus impetunt, aures eorum qui in hoc perturbatissimo doctrinarum confusissimarum pelago præternavigant, obturaverit, animumque eorum auctoritati immobili D. Augustini veluti malo alligaverit, vix vel nullo prorsus modo fieri possit, quin aliqua ex parte pestifera eorum dulcedine seducamur. Quod multò luculentius tot insignium sive doctrinâ, sive pietate virorum lapsus jam inde à condita Christi Ecclesia & ante conditam (ut suo loco dicendum est) patefecerit, quam ego differendo persuasero.

Accedit aliud non minus periculosum, quod hæresi Pelagianæ inter omnes quæ in Ecclesia grassata sunt, singulare esse demonstrat ratio, & qui cum illa luctati sunt gravissimi sanctissimique divinæ gratiæ defensores, veluti tesseram ejus propriam tradiderunt. Observatum est enim tantam inter errores Pelagianos esse connexionem, ut si vel unica unius Semi-Pelagiani dogmatis tenuissima extremaque fibra, quam vix oculis assequaris Lynceis, reservetur, tota superbissimi illius erroris moles cum omnibus dogmatum pestiferorum ramis reviviscat, & prodeat. Ut nullibi fortassis aptius veriusque dici possit. Quicunque totam doctrinæ Catholicæ veritatem servaverit, offendat autem in uno factus est cuniarum rex. Hinc D. LEO: *Notamus hanc eorum esse versutiam,*

ut in

Jacobini

PRÆFATIO.

ut in quacunque particula dogmatis execrandi, qua se à damnatorum societate discreverint, nihil sibi sensuum suorum existiment esse non saluum. Quod ante ipsum observaverat, atque à totius Africa vigilantissimis Antistitibus perspectum fuisse cecinerat Prosper:

Carm. de in-
gratu c. 8.

— Mille senum prudentia pervigil olim
Perspicuum notumque tenens, quod tota nefandæ
Hæreseos summa exigua sub parte tegatur,
De qua plena mali labes renovetur, & omne
Commenti corpus per singula membra resurgat.

Nam quemadmodum ansulæ catenarum sibi in nexæ sunt & plexæ, ut qui unam arripuerit, etiam ceteras attrahat; ita si Pelagius tantillum dederis, danda sunt omnia; usque adeo, ut qui unicam anguis illius mortui palpitationem quovis verborum præstigio, vel erroris minus perspecti fucodelusus, in sinu foverit, omnem ille veram gratiam extinguere, veram pietatem interficere, peccatum originale tollere, scandalum crucis evacuare, Christum ipsum abijcere, diabolicæ supremæque superbiæ thronum velit nolit, erigere vincatur. Quæ sententiarum scelera, sicut Christiano sensu detestamur & exhorrescimus, ut etiam intelligentiæ vivacitate fugiamus, operæ pretium me facturum esse arbitratus sum, si ante omnia cunctas dissimulatissimi erroris ambages rimando, omnes anfractus, quantum Deus dederit vires. excuterem, tortuosumque colubrum suis latebris extractum soli exponerem, nequis licentius vel minus cautè fortassis per plausibilis alienjus doctrinæ campos vagando à latente in herbis angue mordeatur. Etenim rectissime jam olim dixit magnus quidam istius hæreseos Antagonista. *Ecclesiæ victoria est vos aperte dicere quod sentitis, sententias vestras prodidisse.* Qua de causa obsecro? Patet primâ fronte blasphemia. Non necesse habet convinci, quod sua statim professione blasphemum est. Ut nihil mirum videri debeat, si quis in assequenda versipellium istorum mente fallatur. Familiare namque huic callidissimo errori semper fuit per mille viarum insidias iter opertum agere, & sub doctrinæ sanæ verbis latitando in publicum Catholicâ larvâ prodire. Hinc cum Iulianus aliquando hæretico studio ambiguum sententiam protulisset; Tu autem, inquit Augustinus oculatissimus ejus delector, quanta arrogantia & vestra præsumptione virtutis hoc dixeris, ille non agnoscit, qui dogmata vestra non novit. Sed tanquam tibi ipse de nimia vestra præsumptione erubueris, ita sententiam temperasti, ut & vestra & nostra posset voce defendi. Sed quæ scimus, ut adjicit statim, quid sentiat, nescire non possumus quomodo ista dicatis. Et aliam ipsius Pelagij hæresiarchæ exagitans: Videte latebras, inquit, ambiguitatis falsitati præparare refugia, offundendo caliginem veritati, ita ut etiam nos cum primum ea legimus recta vel correctâ propemodum gauderemus. Denique totâ disputationis mole de summa rei cum Pelagio Celestioque decernens, videte quid dicat: Potest Pelagius se latebris obscuritatis hujus involvere, ut etiam ipsæ quæ à S. Ambrosio conscripta possumus, consentire se dicat, & ea se quoque sentire proclamet, semperque sensisse, atque ita singula conetur exponere, ut etiam ejus sententiæ convenire credantur. Om-
nino

Hieron. Ep.
ad Celsip.
Ibid. infra.

Lib. 4. cont.
Iul. .3.

Lib. de pec.
orig. c. 28.

De grat.
Christic. 47.

nindè verissimè, nam præter ista affectata ambiguitatis latibula, ex quibus hæreticus proflicabat sensus alia in hoc argumento peculiaris obscuritas occurrit, sub qua non modo Pelagiani, sed quotquot etiam postea Catholico nomine divinæ gratiæ struxerunt insidias, imperitorum oculis latuerunt. Nam ista quæstio ubi de libero arbitrio & gratia disputatur, ita est ad discernendum difficilis, ut quando defenditur liberum arbitrium, negari Dei gratia videatur, quando autem asseritur Dei gratia, liberum arbitrium putetur auferri. Ex quo arctissimo liberi arbitrij gratiæque nexu fiebat olim, ut cum Pelagiani, imprimisque Massilienses Catholicorum de gratia voces exponendo, pro se raperent, Catholici verò liberi arbitrij officia, compellente veritate faterentur, Hæretici veræ gratiæ munera, Orthodoxi arbitrij vires in speciem extollerent: cumque esset inter eos de tota possessione contentio, de solis terminis quodammodo esse videretur. Ex qua etiam discernendi difficultate, similitudine vocabulorum quibus utrimque sine veritatis præjudicio utuntur, nascitur, ut nisi eruditissimi cujusque vigilantia solerter dispiciat, quid in sensu Hæreticorum adimat etiam vera gratia, quid liberi arbitrij concursus juxta S. Augustinum afferat, ludificatis oculis error sese loco veritatis insinuet, ita ut nesciendo quid alterutri senserint, quid alteri in alteris reprehenderint loco antidoti ipsum pestilentiae virus hauriant, Quid enim aliud causæ fuisse suspicemur, cur quidam libri erroribus Pelagianis refertissimi in hodiernum usque diem à doctissimis quidem viris, sed minus quam oporteret Pelagianas versutias penetrantibus, Catholicissimi esse censeantur? Quid item aliud, cur palam dogmata quædam antiquitus reprobata, tanquam nullo errore inquinata tueantur, nisi quòd nesciant, præclari alioquin pietate viri, lepræ candorem à sanitatis luce discernere? Neque enim ut in alijs plerisque erroribus usu venit, sensus Pelagianorum verbis, sed verba sensu plerumque metienda sunt. Nam latius, quam vulgò putatur, patet, quod August. dixit: *Qui scimus quid sentiat, nescire non possumus quomodo ista dicatis.*

Istæ igitur causæ sunt, cur hunc laborem, quem non inutilem fore spero, suscipiendum esse iudicavi, ut detectâ larvâ totum fucatisimi illius erroris corpus, cum omnibus ossibus atque nervis quibus sustentatur, & venis, quibus incrementum sumpsit, usque ad ultima lineamenta, quibus dignosci potest, omnium oculis subjiciatur. Adam & atates varias quibus adolevit, status, quibus instar Prothæi vultum mutavit: genus denique ac majores, quibus præfatus est; progeniem, indolem ac machinationum omnium scopum. Quam sententiarum Pelagianarum telam ab ipsa hominis conditione orsus, per lapsum ejus & reparationem quæ per Christum facta est quam brevissimè & veracissimè potuero octo libris pertexam: quorum primus rerum ab Hæreticis istis gestarum historiam, ac damnationis modum complectetur; septem reliqui in eruendis, & intelligentiæ subjiciendis eorum dogmatibus versabuntur.

CORNE-

DE HERESI PELAGIANA

CORNELII IANSENII

EPISCOPI IPRENSIS

DE HERESI PELAGIANA

LIBER PRIMVS

ELAGIVS Patriam habuit ^a Britanniam. Vnde Brito cognominatus est, ut ab alio Pelagio qui Tarenti dicebatur, distingueretur teste ^b Augustino. Et à ^c Prospero coluber Britannus dictus: ^d Hieronymus tamen eum subinde quasi Scotum infectatur: nec recordatur, inquit, *stolidissimus*, & Scotorum pulibus praevarius, crediderim propter Britannorum & Scotorum viciniam, usum Hieronymum occasione, ut illo nomine stupiditatem ejus irriteret. Sic enim alibi etiam Celestium veluti crassioris & corporis & indolis sub Scoticæ nationis nomine subannat: *Lattat*, inquit, *per alpinam canem* (Celestium) *grandem & corpulentum*, habet enim originem Scoticæ gentis de Britannorum vicinia. Quæ phrasi significat Celestium esse corporis effigie Scotis similem, propterea quod Britanni, unde magister ejus Pelagius erat oriundus, Scotis essent contemini, nisi fortassis ad ipsum Pelagium illa verba referre malis, qui propter viciniam Britannicæ & Scoticæ, etiam eodem sensu Scoticæ gentis originem per contemptum habere diceretur. Non tamen propriæ Scotum sed Britannum fuisse natione videtur distinctius Prospero indicare, cum dicit de Celestino Pontifice: *Nec segnore cura ab hoc eodem morbo Britannias liberavit, quando quasdam insimicos gratie, solum sua origines occupantes, etiam ab illo secreto seclisist Occani. Et ordinato Scotis Episcopo dum Romanam Insulam sudes servare Catholicam, fecit etiam Barba am Christianam. Scotiam intelligit, cui præfuit Palladium.*

Professione fuit Monachus, quo nomine fere semper compellatur à Patribus Concilij Diospolitani, quod nulla Ecclesiastici ordinis esset prerogativa spectabilis. Nam si quis post monachatum susceptum Ecclesiastico ordini initiaretur, jam ordinis nomine, Episcopus, ut Augustinus vel Presbyter, ut Hieronymus, vel Diaconus, ut retro vocabatur. Hinc Augustinus: *Post veteres hereses multas, etiam modo hæresis excitata est non ab Episcopo seu Presbytero, vel quibuscumque Clericis sed a quibusdam veluti Monachis, qui contra Dei gratiam disputant.* Vnde uterque tam Celestius quam Pelagius Laici videntur fuisse. An monachatum professus sit in Ægypto non ita liquide constat, sicut quod ibidem peregrinatus est. Nam si quorundam Pelusiota litteris ad eum scriptis in corrigibilem & simul va-

^A gum ejus animum, de monasterio ad monasterium avolantem, ut vita molliori, ciborumque lautitiae inebriantem perstringit: *ἀκαμψὺς ἔχεις τὸ φρόνημα, ἀλλὰ μόνον ἐξ αἰσῶς ἀμυλῶν καὶ πᾶσαν ἐρεῖαν τὰς πράξεις εἰ εὐὴ κινῶσιν μὲν σοὶ, καὶ ὅταν κακοῦς τοὺς ἐν τέλει μάλλον χολῶσιν καὶ τὰς πόλεις τοῖς κατωδούχοις ἐρεῖνα. ἐρημίζεις γὰρ ἀνθρώποις οὐ δεῖ, ἐσθλὰ προσφιλῶς εὖ καὶ ἀρεῖσι.* Rigidam, inquit, atque inflexum animum habet, ex alto ad aliud subinde migrans, atque omnium mensis persequens atque explorans. Quamobrem si tibi carum nidor atque obsoniorum condimentum cura est, his qui magistratum gerunt potius blandire, atque urbium campis vestigia. Neque enim homines Eremitæ facultates eas habent, ut te quemadmodum tibi gratum est, exipere valeant. Hæc Pelusiota. Ex quibus videmus jam senem Pelagium in hæresin fuisse abreptum: quam cum jam animo parturiret, abjecta fide Catholica, mores etiam religiosos abiecit juxta Isidori testimonium, verisimile est. Nam ut alibi dictori sumus Pelagiani omnes de laxiori vita culpati sunt. Quamquam quoad integer fide vixit non parvam sanctitatis opinionem adeptus fuit. Testis ejus rei locuples est Augustinus. Nam, inquit, ut de meipso potissimum dicam, prius absens & Roma consueti Pelagij nomen cum magna ejus laude cognovi. Et luculentius alibi: *Post paucissimos dies legi Pelagij quædam scripta, vix ut audio sancti, & non parvo peccati merito proventus Christiani. Quem proventum intelligit castitatis & paupertatis professionem, ut ex epistola octogesima-nona clarescit, propter quam Pelagij vita à multis prædicabatur. Ex quo effectum est ut sanctus Ioannes Chrysostomus, magno dolore se tactum diceret cum viros tam pie ac sancte, tantaque cum tolerantia viventes in fraudem abripierneret.*

Ingenio fuit tam ipse tum Celestius præstanti, acuto, atque acri quod Augustinus multis in locis commendavit. Hinc uno loco vocat *a Magna & acuta eorum ingenia*; alio *b non contempnibilia*; alio *c fortissima atque celeberrima*. Ipsum Pelagium nominat *d acutissimi*: *e Celestium hominem acerrimi ingenij*. Tanto impetu ferebatur Pelagius in ecnionibus, ut eas vehementes & ardentes fuisse fidem Augustinus confirmet; librosque Pelagianorum *g* propter acrimoniam atque facundiam à plurimis fuisse lectos. Hieronymus tamen passim ingenia Pelagianorum despicit & acumen vellicat, & tanquam Barbaros atque elingues ridet: *Vnus*, inquit, *discipulum ejus*

A (Celestius)

^a Prosper in Chronico.

^b August. Epist. 106. ad Paulin.

^c Prosper in Carm. de ingratis.

^d Hieron. pref. in lib. in Ieremiam.

Prosper contra Collat. in pue.

Aug. lib. de gestu Pelag. c. 35.

Isidori Pelusiota lib. 3. Epist. 314.

Lib. de gestu Pelag. c. 22.

Lib. 3. de quædam scripta, vix ut audio sancti, & non parvo peccati merito proventus Christiani. Quem proventum intelligit castitatis & paupertatis professionem, ut ex epistola octogesima-nona clarescit, propter quam Pelagij vita à multis prædicabatur. Ex quo effectum est ut sanctus Ioannes Chrysostomus, magno dolore se tactum diceret cum viros tam pie ac sancte, tantaque cum tolerantia viventes in fraudem abripierneret.

Chrysost. Epist. 4.

^a Epist. 106. ad Paulin.

^b Lib. 2. ad Bonif. c. 3.

^c Lib. de nat. & grat. c. 6.

^d Ibid. c. 35.

^e Lib. 2. ad Bonif. c. 3.

^f De gestu Pelag. c. 25.

^g Epist. 143. ad Iulianum

Deotto.

Ad rationem temporis quod attinet vi-

Hæc enim erat hæretici istius versutia singularis, ut clam suis discipulis virus detegeret, palam autem sive verbo sive scripto tegeret, vel generalibus vocabulis gratia, celando sententiam, vel solius naturæ laudibus inculcando. Vbi si quis offensus gratiæ derogari quereretur, respondebat; egone abnuo gratiam, qui rem confitendo, consistear necesse est & per quid res effici potest? Vt ex ipso Pelagij opere refert Augustinus. Hinc Innocentius Pontifex Epistola ad Patres Concilij Carthaginensis: *Sub pervertis, inquit, instructi verborum argutis, sui imagine Catholica fidei disputantes, velut pestiferum exhalantes virus totam veri dogmatis querens evertere disciplinam. Hanc Pelagij fraudulentiam*

Apud Ang.
lib. de gratia
Christi c. 35

Ibid., c. 37.

Lib. de na-
tura & gra-
tia c. 10

Epist. ad
Crispoph.

lentionem etiam Sanctus Hieronymus commemorat: *Nosti*, inquit, *quid intrinsecus discipulos tuos doceas*, aliud ore commemorans & aliud celans conscientia: nobisque alienis & indolentibus loqueris per parabolas, tuis autem mysteria confiteris, & hoc iuxta scripturam te facere iussus, quia dictum est, turbis Iesus in parabolis loquebatur, & ad discipulos in domo dicit: *Vobis datum est scire mysteria regni caelorum*, illis autem non est datum. Nempe, ut infra idem Hieronymus explicat, quia vulgus indoctum non poterat arcanorum ejus onera sustentare, nec capere solidum cibum quod infantia lacte contentum est. Itaque conquiretur multum Sanctus ille Doctor omnibus haeticis, Eunomianis, Arrianis, Macedonianis, nullum nobis laborem facientibus quia quod sentirent aperte loquerentur, *sciam hanc haesin esse*, quae publice loqui erubesceret, quod secreto trudere non timeret. Propter quos clandestinos haeseos disseminanda conatus subinde illud Apostoli contra eum usurpat, *Mysterium iam operatur iniquitatem*. Pelagius enim atque ejus discipuli, ut tutius hominum animos tentarent, & vacillantes ad ruinam impellerent, sub quaestione obtentu difficultates suas contra fidem proferebant, neque quid a se, sed quid ab alijs contra mox cretur scriptis suis inferabant. Cujus fraudis luculentius habemus exemplum apud Augustinum libro tertio de peccatorum meritis, qui difficultatibus quas Pelagius quasi aliorum nomine protulerat, dissolvendis destinatus est.

Accedebat alia serpentini calliditas, quod ad imitationem Simonis Magi & Nicolai, Marcionis, Arii, Donati, aliorumque haeticorum mulierculis oneratis peccatis utebatur, per quas errores suos latius seceret: quae prurientes auribus, haeseres jam sepe damnatas & vetustissimum coenum quasi novam temperatam suscipiebant. Quibus artibus effectum est, ut mirum in modum brevi tempore error ille diffunderetur. Testatur hoc Augustinus in Epistola ad Hilarium quam initio haesesis illius scripsit: *Plures*, inquit, *sunt quam sperare possimus & ubi non redarguuntur, etiam alios ad suam sedem seducunt, & sic crebescunt, ut nesciam quo sint erupturi: quibus, ut inquit alibi: usquequaque iam plena sunt omnia*. Causam autem Epist. 95. tanta multiplicationis fuisse illud fraudulenti silentium docet Hieronymus: *Ideo*, inquit, *crevit vestra haesis, & deceptio plurimos, maximeque eos qui adherent mulieribus, & sciunt se peccare non posse: quia semper docetur, semper negatur*, *nam opus in opere*.

Hieron.
epist. ad
Crispoph.

Hac versipelli astutia ut feliciter ac tutius Pelagius videretur, nihil ipse palam de dogmatibus sive verbo prodebat, sive scripto: sed per discipulos clam imbutos errores suos propagabat, eo sane consilio ut si a libentibus auditoribus susceperentur, in laudem Magistri doctrinae applausus redundaret; sin minus discipulorum ignorantia

A error ignoscereetur. *O te felicem*, inquit Hieronymus, *cuius prater discipulos nemo conscribit libros, ut quicquid videris displicere, non tuum sed alienum esse contenda*. Et hoc est quod alibi dicit: *ipse invitus latrat per Alpium canem grandem & corpulentum*, & qui calibus magis pisset, *scire quid dixeris*. Quia periphrasi Celestium discipulum Pelagij suo colore depingit. Fuit enim inter discipulos Pelagij princeps Celestius, tum acuminis discernendi, tum audacia proferendi, tum pertinacia asserendi. Nam ut Augustinus loquitur, *Erat vir acerrimi ingenij, philosophiae non imperitus*; quam ob causam a Pelagianis per syllogismorum, ut supra diximus, spineta decurrere crebatur. Itaque Augustinus rationationes illas acutas, breves atque contortas, quas libro de perfectione iustitiae insertas videre licet, testatur a Celestij ingenio non abhorreere: quod in alio ejus opere inspexerat, cujus eum esse constabat auctorem.

Hanc indolem ejus respiciens Hieronymus: *Magistrorum*, inquit, *silentia profert, abies discipulorum, quod audierunt in cubiculis, in rectis predicant*. Et Augustinus genium utriusque & Magistri & discipuli brevibus exprimens: *Quid inter istum (Pelagium) & Celestium in hac questione distat, nisi quod ille apertior, ille occultior fuit, ille pertinacior, ille mendacior, vel certe ille liberior, hic astutior*. Ille enim nec in Ecclesia Carthaginiensi damnare voluit, quod in Romana postea se tenere confessus est. Ex qua predicandi libertate id absecutus est, ut facile quadricennio ante Magistrum in Concilio Carthaginiensi tanquam haeticus detectatus absciderit, & Celestij nomine a haesi Celestina non minus quam Pelagiana indigitata sit, & Celestius seu Celestianus haud secus ac Pelagianus sectatores illius dogmatis nuncuparentur.

Ceterum Pelagius quo facilius efficaciusque venenum suum diffunderet, Aegypti peragratissimis monasterijs Romae sibi delegit domicilium. Testatur enim Augustinus eum divitissime Romae esse commoratum, multisque in ea urbe fuisse notissimum, ita ut quid sentiret ac diceret, per mysteria scisciceret, eos latere non posset, uti in his fuerat sermonibus contentionebusque versatus. Vbi cum a quodam Augustini Coepiscopo illa verba ex libris confessionum fuissent commemorata, *Da quod iubes*, & *inbe quod vis*, Pelagius ea se non patiuit, & contradicens aliquanto vehementius, *pena cum eo qui ea commemoraverat, litigavit*, ut ab ipso Augustino refertur. Quod necesse est contigisse sub hujus haesesis initia, nam ut mox dictum sumus, paulo post in Paestinum migravit, nec Romam ad separgendum reverti ausus est. Familiaritate autem videtur junctas fuisse Rufino, & ex illo nonnulla etiam haesesis suae fundamenta traduxisse, inde colligas, quod Celestius paucis annis post Rufinum

A 2

peccatum

Lib. 3. Dialog. adversus Pelag.

Hieron. prefat. in lib. 3. in Hae. remiam.

Aug. lib. 2. ad Bonif. c. 3.

Aug. lib. de perf. in. 1. c. 14.

Hieron. Epist. ad Crispoph.

Aug. lib. de peccato orig. c. 12.

a Hieron. Epist. 79. ad Alip.

b Aug. lib. 41. & 48.

Aug. Epist. 95. ad Innocent. & de peccato orig. c. 8. & 21.

Lib. de dona perf. c. 20.

peccatum originale negantem Roma se audivisse fateatur, ut ex actis iudicii Episcopalis Carthaginensis Augustinus commemorat. Itaque hec quidam doctrinae capita, ita odium quo Rufinus in sanctum flagrabat Hieronymum, ex ipso in Pelagium & Celestium quasi hereditate transfusum est. Statim enim post mortem Rufini, quae circa Christi annum quadringentesimum decimum accidit in Sicilia, iam suo cortice nare incipientes Pelagius atque ejus discipuli, sanctum Hieronymum acerrime calumnijs persecuti sunt. Queritur hoc multis ipse sanctus. De Rufino enim defuncto loquitur quando dicit: *Scorpius inter Encladum &*

Hier. pref. in primum lib. comment. in Ezch.

Prefat. in lib. 6. Comment. in Ezch.

Prefat. Comment. in lib. 1. Jeron.

Porphyrium Trinactia homo premitur, & hydra multorum capitum contra nos aliquando sibilare cessavit. De Pelagianis vero ejus successoribus: Putabam quod medio serpente confosso non viviscent hydra novella plantaria, & scylla mortua, nequaquam in me scyllae servient canes qui latrare non cessant &c. haereticus ipsa non moritur, hereditarijs contra nos odiorum suorum catulis derelictis. Quoniam vero fuerint quae in sancto Hieronymo reprehenderent, declarat alibi: Nuper, inquit, indoctus calumniator erupit, qui commentarios meos in Epistolam Pauli ad Ephesios reprehendendos putat, nec intelligit nimia stertens, recorda leges commentariorum &c. Item: In quibus contra Iovinianum v. luminibus, dolet virginitatem nuptijs, & nuptijs bigamia, & bigamiam polygamia esse praevalentem. Ut autem Pelagium designaret, vocat praecursores magistrum ejus Grunium, hoc est Rufinum qui eadem in se olim carperat, & Scotorum pulvis esse praevalentem: quo scommate Britanniam Pelagij patriam exprimit. Nam ante commentarios in Epistolam ad Ephesios etiam à Rufino olim fuisse culpato, ex libro primo Apologiae Sancti Hieronymi adversus Rufinum, liquido constat. Hinc alio in loco:

Ibid.

Cui (Grunio seu Rufino) duobus, inquit, respondi libris, quae ille quasi sua proferit, quo aliorum calumniante purgata sunt. Et infra respondens alteri de nuptijs damnatis impatet sibi calumnia: Legat, inquit, eiusdem operis Apologiam, quam ante annos plurimos adversus Magistrum ejus gaudens Roma suscepit, & tunc animadvertet alienis se vocibus blasphemare, & in tantum esse imperitum, ut ne maledicta quidem habeat propria, sed inimicorum etiam olim sepulchrorum contra nos utatur rabie. Haec Hieronymus. Quo vero pacto intelligendum sit, quod Rufinus Pelagianorum praecursor fuerit, suo loco demonstrabitur.

Interea Roma capta per Barbaros circa annum quadringentesimum decimum, Pelagius cum Celestio discipulo inde quoque dissi-
D

postea cepit ad nos fama perferre quod adversus Dei gratiam disputaret, quod licet dolerem, & ab eis mihi diceretur quibus crederem, ab ipso tamen aliquid, vel in eius aliquo libro nosse cupiebam, ut si inciperem redarguere, negare non posset. Quia omnia manifeste tempus illud respiciunt de quo egimus, cum Roma usque ad captam à Gotis urbem, lupus sub ovina pelle latitaret, sic tamen ut jam fama perveritatis ejus erumperet. Quae vero post captam urbem, hoc est post annum quadringentesimum decimum, post quem statim contra discipulos ejus, atque ipsam agi & scribi coeptum est, consecuta sunt, sic idem Augustinus praetextit: Postea vero, inquit, quam in Africam venit me absente, no-

L. b. de gestis Pelag. c. 22.

stro id est Hipponeusi littore exceptus est, ubi omnino sicut vosti, nihil ab illo huiusmodi auditum est, quia & citius quam putabatur, inde profectus est. Haec de primo Pelagij in Africam adventu, postquam jam haeresin suam disseminare coepisset. Ita ut publica ubique fama innotesceret. De secundo vero adventu ejus ad Augustinum, vel certe si in ipsa Africa (ut plane verisimile est) diutius haeserit, de occursu quem cum Pelagio habuit, sic subiungit: Postmodum ejus faciem Carthagine quantum recolo semel vel iterum vidi, quando cura

De gestis Pelag. c. 22.

Collationis, quam cum haereticis Donatistis habueramus, occupatissimus fui, ille vero etiam ad transmarina properavit. Contigit haec Collatio anno quadringentesimo undecimo, primo videlicet postquam Roma à Barbaris fuisset spoliata, quae calamitas etiam Pelagianos, urbe fugavit. Nullo enim decreto publico hactenus condemnati fuerant. Porro ex Africa ad transmarina properans in Palestinam videtur appulisse, ubi ante congregatam Synodum Diospolitanam satis diu cum

habuisse certum est. Nam eo quod ibi fixisset domicilium, à fratribus ad Concilium Episcoporum illius provinciae tractus est. Sed haec longe posterius contigerunt. Commotionem vero ejus in Palestina circa hoc tempus videtur & Hieronymus perstringere, qui in Bethleem circiter biennio scribens

Hieron. prefat. in lib. 3. Hist. mala conscientiae signum arbitrat. Ex quo manifestum est tempus illud designari quo necdum contra Pelagianos Hieronymus silentium ruperat. Sed paulo post eodem circiter anno in quo versamur quadringentesimo undecimo, vel cente sequenti

antequam tamen Celestius Carthaginis ferret dignam suam perveritate sententiam, suppressis adhuc auctorum nominibus coepit primus adversus serpentem haeresin scribere. Cum enim interpellatus fuisset à Ctesiphonte, missa ad eum solà illa de impeccantia, seu apathia quaestione, in

quam

quam stabiliendam initio sua hereseos omnes ingenij sui nervos Pelagiani contulerant, fontes illius doctrinae detegit, Rufinum, Iovinianum, Evagrium, Origenem, & Philosophos Zenonem atque Pythagoram, & repulsi breviter eorum argumentis principis, in hoc pane totus incumbit, ut colubram tortuosam, qui mille per meandros & fluxus, omni calliditatis artificio palam per alienas quaestiones, clam per assertiones, quas palam suas esse pernegabat, se insinuare nitentur, & plerumque jam etiam in Oriente deceperat, & cavernis in publicum produceret, quod monstrum hoc nosse esset confectum. Hinc Hieronymus: Necdum, inquit, scripti, & commixti mihi rescriptorum tuorum felmina, ut scilicet hoc timore perterritus non audeam ora referre. Et non animadvertitis idcirco nos scribere, ut vos respondere cogamini, & aperta aliquando dicere quod pro tempore, per personam & locum, vel loquimini vel tacitis. Nolo vobis liberum esse negare, quod semel scripseritis. Ecclesia victoria est vos aperte dicere quod sentitis. Aut enim idem respondere estis quod & nos loquimur, & nequaquam eritis adversarii, sed amici: aut si contraria nostro dogmati dixeritis, in eo vincimus quod omnes cognoscunt Ecclesiam, quid sentiat. Sententia vestra prodidisse superasse est. Patet prima fronte blasphemia. Et haec quidem in Oriente Hieronymus; quo tempore jam ita fervere ceperat huiusmodi contentiones, ut jam discipuli Pelagiani inciperent appellari. Tectis est locuples idem Sanctus, in eadem Epistola, ubi cum dixisset, nullus in hoc opusculo nomen proprie tangitur, adversus magistrum perversi dogmatis locuti sumus. infra subiungit: Fratrum inter se cernis iurgia & vides atque letaris, quod alij tuo nomine, alij Christi appellantur.

In Occidente vero cum hoc anno quadragesimo undecimo, quo Pelagium in Africam venisse & ab Augustino cura Collationis occupatissimo, aliquoties Carthagine visum fuisse diximus, eodem etiam Celestius cum suo magistro fuisset delatus, cepit confestim acriter de Pelagianis quaestionibus disputare, & quaquaversum nova dogmata maxime in Carthaginensi urbe diffundere, unde perturbati boni nonnulli Ecclesiastici maximeque Paulinus Diaconus, cum animadvertent eum, ut majori auctoritate propagandis huiusmodi doctrinis incumbere, clandestina calliditate conari, ut ad presbyterij gradum eveheretur, Christiana usque libertate ad Episcoporum iudicium Carthagine Celestium detulerunt, ubi accusatus atque damnatus, excommunicationis sententia ab Ecclesia Carthaginensi pulsus est. Auctor historiae est Augustinus, qui cum dixisset anno Collationis cum Donatistis Pelagium fuisse Carthagine, statim haec de Celestio: Interea, inquit, per ora eorum quicquid discipuli ferebantur, dogmata ista ferebant, ita ut Celestius ad Ecclesiasticum iudicium perveniret, & reportaret dignam suae perversitatis sententiam. Et in Epistola ad Hilarium: Nam unus, inquit,

eorum nomine Celestius in eiusdem civitatis (Carthaginensis) Ecclesia iam ad presbyterij honorem sursum exasperat: sed fidelissima libertate fratrum propter has ipsas contra Christi gratiam disputaciones usque ad iudicium Episcopale perductus est. Contigerunt haec non ipso illo anno quadragesimo undecimo quo propter Collationem cum Donatistis multas Antistites in illam urbem confluxerant. Augustinus enim qui inter primos molem illius Collationis sustinuit, testatur se cum Celestius damnabatur Carthagine non fuisse, sed eam ab Aurelio aliisque Episcopis peractam esse: Haec, inquit ad Aurelium Augustinus

Non etiam contigerunt anno praecedenti quadragesimo decimo, quia idem Augustinus de se fatetur in libris de peccatorum meritis & remissione, qui post Celestium damnatum scripti sunt, sibi cum esset Carthagine, nempe in ista Collatione (nam damnationi Celestij non interfuit) cursim aures transitorie colloquentibus fuisse perstritas, non ideo parvulos baptizari, ut remissionem acciperent peccatorum, sed ut sanctificarentur in Christo, eaque novitate pernotum, & quia opportunum non fuit, ut contra aliquid diceret (quia scilicet cura Collationis, ut supra diximus, occupatissimus erat) & non tales homines erant, de quorum esset auctoritate sollicitus, facile hoc in transactis atque abolitis habuisse. Quae omnia manifeste convincunt, tempore illius famosae Collationis, nihil adhuc de Celestio fuisse tractatum. Cum ergo Patres Concilij Carthaginensis, quod anno quadragesimo decimo sexto celebratum fuit, in Epistola Synodali ad Innocentium testentur se recensendum petisse, quod ante ferme quinquennium super Celestij nomine apud Ecclesiam Carthaginensem fuisset agitato, superest anno quadragesimo duodecimo, sequenti nempe anno post Collationem, Celestium ab Africanis Episcopis fuisse damnatum. Acta porro contra Celestium in isto iudicio confecta perierunt, praeter exiguum fragmentum quod in operibus Augustini conservatum est, aliaque nonnulla quae hinc inde colliguntur. Fragmentum vero sic se habet: Aurelius Episcopus dixit. Sequentia recitentur, & recitatum est: quod peccatum Adae ipsi soli obfuerit, & non generi humano. Et cum recitatum esset Celestius dixit: Dixi de traducendo peccati me dubium esse; ita tamen ut cum Deus donavit gratiam peritis consentiam, quia diversa ab eis audiui, qui utique in Ecclesia Catholica constituti sunt presbyteri. Paulinus Diaconus dixit: Dic nobis nomina ipsorum. Celestius respondit: Sanctus Presbyter Rufinus Roma qui mansit cum Sancto Pammachio. Ego audiui illum dicentem, quia tradux peccati non sit. Paulinus Diaconus dixit: Est aliquis alius? Celestius dixit: Audivi & plures dicere. Paulinus Diaconus dixit:

A 3

Dic

Ita Hieron.
testatur
Epist. ad Ce-
lestij.

Ibid. versu
finem.

Epistola ad
Celestij, in
fine

Lib. de gestis
Pelag. c. 22

Epist. 89. ad
Hilarium.

Lib. de gestis
Pelag. c. 11.
Et lib. 2.
Retract.
c. 33.

Lib. 3. de
peccatorum
meritis &
remiss. c. 6

Epist. 90.
apud Aug.

Ex libro de
peccato orig.
cap. 3.

Die nomina ipsorum. Celestius dixit: Non a
 ribe sufficit ante sacerdos? Et post aliqua alio
 loco: Aurelius Episcopus dixit: Reliqua li-
 belli legantur. Et recitatum est, *Quod infantes*
qui nascuntur, in eo statu sint, in quo fuit Adam ante
transgressionem: usque in finem libelli minoris
superius inserti. Aurelius Episcopus dixit:
 Docuisti Celesti, aliquando, ut dixit Dia-
 conus Paulinus, quod infantes qui nascuntur,
 in eo statu sint in quo Adam ante transgres-
 sionem. Celestius dixit, exponat, quid dixit ante
 transgressionem. Paulinus Diaconus dixit: Tu
 nega hoc te docuisse. Vnum est ex duobus,
 aut neget se docuisse, aut jam damnet istud.
 Celestius dixit: Tam dixi, exponat, quemodo dixit
 ante transgressionem. Paulinus Diaconus dixit:
 nega te illa docuisse: Aurelius Episcopus
 dixit: Rego, quid collegerim ego ex huius-
 modi objectione, dico Adam constitutus in
 paradiso, quod ante dicatur inextimabilis
 factus. postea, per transgressionem præcepti
 factus sit corruptibilis. Hoc dicit frater Pau-
 line? Paulinus Diaconus dixit: Hoc Do-
 mine. Aurelius Episcopus dixit: Status cer-
 te infantum hodie baptizandorum, utrum
 talis sit, qualis fuit ante transgressionem
 Adæ, an certe de eadem origine peccati, de
 qua nascitur, transgressionis culpa trahat?
 Hoc vult Diaconus Paulinus audire. Pau-
 linus Diaconus dixit: Vtrum docuit hoc an
 non, neget. Celestius dixit: Iam de traduce
 peccati dixi, quia intra Catholicam constitutos plu-
 res audiui destruere, nec non & alios asseruere, licet
 questionis res sit ita, non hæresis: infantes semper
 dixi egere baptismo, ac debere baptizari. Quid
 querit aliud?

Lib. de gestis
 Pelag. c. 11.

Præter illos duos articulos de parvulorum
 innoxia puritate, qui gestis illis comprehen-
 duntur, etiam alij nonnulli Celestio objecti
 sunt. Nam isti duo iam allati articuli, erant
 secundus & quintus. Omnes autem simul
 breviter recensentur ab Augustino libro de
 gestis Pelagij, ex ipsius actis Concilij Diospo-
 litani, quod quadriennio post contra Pe-
 lagium celebratum est. Verba Augustini
 sunt huiusmodi, Hic enim sequuntur (nempe in
 actis Concilij Diospolitani) obiecta Pelagio,
 quæ in doctrina Celestij discipuli eius referuntur in-
 ventæ. Adam mortalem factum, qui sive peccaret, sive
 non peccaret, moriturus esset. Quoniam peccatum
 Adæ ipsum solum læserit & non genus humanum.
 Quoniam lex sic mittit ad regnum, quemadmodum
 Evangelium. Quoniam ante adventum Christi fue-
 runt homines sine peccato: Quoniam infantes nuper
 nati in illo statu sunt, in quo Adam fuit ante præva-
 ricationem: Quoniam neque per mortem vel præva-
 ricationem Adæ omne genus hominum moriatur, ne-
 que per resurrectionem Christi omne genus hominum
 resurgat. Hæc ita obiecta sunt ut etiam apud Car-
 thaginensem a Sanctitate tua & alijs tecum Episcopis
 dicerentur audita atque damnata. Vbi quidem ut re-
 colis ipse non fui &c. Hæc ita Augustinus.
 Præter ista vero quæ dicta sunt, aliunde con-
 stat libellum quendam, quo fidem suam pro-
 fiteretur, Episcopis obtulisse Celestium, atque

inter cætera falsum esse, redemptionem par-
 vulis esse necessariam, etiam nullo peccato ori-
 ginali infectos esse censeret. Testis hujus an-
 tilogie est Augustinus in lib. de peccato ori-
 ginali: Nam & Celestius apud Carthaginem, in-
 quit, in libello suo, confessus est redemptionem par-
 vulorum, & tamen noluit confiteri ex Adam in eos
 transisse peccatum. Hinc alibi: Redemptionem etiam
 ipsi (parvulis) opus esse concedunt, sicut cuiusdam
 eorum libello brevissimo continetur, qui tamen ibi miss. c. 34.
 remissionem alicuius peccati apertius exprimere no-
 luit. Et apertissime in Epistola ad Hilarium.
 ubi cum ea de Celestio apud Carthaginem
 quæ supra diximus, retulisset; Coactus est, in-
 quit, confiteri propter baptizandos parvulos, quod
 & ipsis redemptio sit necessaria; ubi quamquam
 noluerit de originali peccato, aliquid expressius de-
 cere, tamen ipso redemptionis nomine, non parum
 sibi præscripsit. Quæ omnia etiam eo consilio
 adduximus, ut ostenderemus falli scriptorem
 quendam qui putat Epistolam illam ad Hila-
 rium itemque libros de peccatorum meritis &
 remissione, anno superiori quadringentesimo
 decimo ante damnationem Celestij esse con-
 scripta. Nam præter evidentissima testimo-
 nia quæ produximus, ipse Augustinus alibi
 expressis verbis dicit quod cum libros de pecca-
 torum meritis scriberet, Celestius Pelagij discipulus
 iam propter tales assertiones apud Carthaginem in
 Episcopali iudicio, ubi ego, inquit, non interfui,
 excommunicationem meruerat.

Lib. 2. Re-
 tract. c. 33.

Neque verò movere debet id quod scri-
 ptorem illum in transversum abripuit, quod
 nulla in hac Epistola ad Hilarium Pelagij
 fiat mentio, quali propterea ante hoc de Ce-
 lestio iudicium tanquam adhuc latitante,
 conscripta esse iudicanda sint: Nam Episto-
 la ad Hilarium potius contra doctrinam Ce-
 lestij exarata est, cuius etiam idcirco tan-
 quam damnati mentionem fecit. In libris
 de peccatorum meritis à Pelagij acerbior
 commemoratione superlegendum esse arbi-
 tratus est, non quod non satis essent utrius-
 que propalata ac diffamata nomina, sed ne
 tam aperta oppugnatione offensi, insanabi-
 liores redderentur. Istâ enim charitatis
 Christianæ modestiâ facilius eos corrigi posse
 sperabat, ut Augustinus ipse de suo hoc ani-
 mo testatur. Idem namque propositum etiam
 in libro de natura & gratia persecutus est,
 quem tamen jam aliquot annis ab ista Cele-
 stij damnatione conscripsit. De quo libro
 modestiæ suæ scopum exprimens, sic ipse lo-
 quitur: Nec sic tamen operi meo (de natura &
 gratia) quo eundem librum refelli, Pelagij nomen
 inserui, facilius me existimans profuturum, si ser-
 vata amicitia, adhuc eius verconda parcerem, cu-
 ius luteri iam parcere non debebam.

Lib. de gestis
 Pelag. c. 23.

Sed quis tandem exitus istius accusationis
 Celestij & Iudicij Episcopalis? Nempe & ipsa
 dogmata ab Episcopis audita atque damnata sunt,
 & auctor eorum aut propugnator Celestius
 dignam reportavit perversitatis sententiam, hoc est
 ut alibi dicitur excommunicationem. Quæ percussus quidem
 pulsus-

a Testatur
 August. lib. 2.

de gestis Pe-
 lag. c. 11.

b Ibid. c. 22.

c Lib. 2. Re-
 tract. c. 33.

pulsusque Carthagine, animo tamen pervi-
cacia non depoluit; magis enim convitiis, in-
quit, Augustinus, & ab Ecclesia detestatus,
quam correctus & paratus abscessit.

Hac ergo ignominia fignatus ex Africa, in
Siciliam se videtur contulisse. Nam circa hoc
tempus novis Pelagianorum doctrinis, hæc
insula perturbata est. Ex quo consecutum est
ut Hilarius quinque Pelagianorum quæstio-
nes Augustino solvendas mitteret, quæ apud
Syraculas magna contentione disputabantur.
Dissolvit eas accuratissime tota Epistola
octogesima nona quam ad Hilarium dedit, ubi
cum eum inter cetera de recentibus gestis

*Epist. 89. ad
Hilari.*
inquit, ne forte sit ipse qui vestram fidem perturbare
conatur, ideo nemini ipsius commemorationem pre-
stare esse faciendam. Aliquamdiu enim eum in
Sicilia docuisse, satis ex initio libri de perfe-
ctione iustitiæ & inscriptione chartulæ quæ
ad Augustinum ex Sicilia delata est, conici
potest. Nimirum huc respicit Hieronymus,
dum docet hæresin jugulatâ cepisse revivif-
cere, & non solum in occidentis sed & in orientis
partibus sibilare, & in quibusdam insulis
præcipue Siciliæ & Rhodi maculare plerof-
que. Et quamquam non liqueat quis in Rho-
dio insula venenum sparserit, tamen in Palesti-
na Pelagium, in Sicilia Celestium aliquam-
diu sedem fixisse, ubi præcursor eorum Rufi-
nus diem clauserat, satis certum est. Nempe
ut partito Orientis & Occidentis imperio,
quasi novi Apostoli terrarum orbem novæ
doctrinæ sacramentis imbuerent.

*Hieron.
præfat. in 4.
Comment.
Hieron.*

Porro antequam istas litteras ad Hilarium
dedisset Augustinus, damnato jam fugatoque
Carthagine Celestio, missæ sunt ei quæstio-
nes nonnullæ solvendæ, maxime de peccato
originali, baptismo parvulorum & perfectione
virtutis Christianæ in hac vita à Marcellino.
Quæcos, inquit, quotidie molestissimos dispu-
tatores patiebatur. Quibus quæstionibus dis-
solvendis conscripsit tres ad eundem Mar-
cellinum libros de peccatorum meritis & re-
missione, quod primum omnino opus fuit, ut
ipse testatur quo contra Pelagianos exerceri

*Lib. de gestis
Pelagij c. 11.*

*Lib. 2. Re-
tract. c. 33*

cepit. Cum vero Marcellinus, difficultate
quâdam in secundi libri sexto capite occur-
rente moveretur, quomodo possibile esse di-
xisset, ut homo viveret in hac vita sine pec-
cato, cum nullum istius rei dari posset exem-
plum, adiecit quartum librum ad eundem
Marcellinum, quem de spiritu & litera inscrip-
sit, in quo ex divinis litteris, & sine exem-
plo esse perfectam iustitiam, nec tamen Deo
esse impossibilem, magna virium contentione
confirmat. Nec tamen interea cessabant istæ
in Africa maximeque Carthagine quæstio-
nes, quæ tanto fervore agitabantur, ut qui-
dam talia sentientes ea nonnullis Fratribus
ita persuadere conarentur, ut de orientalibus
comminarentur Ecclesijs, quod nisi hæc ten-
rent, earum posset iudicio condemnari. Hinc
Augustinus postea, cum venisset Carthagine,
& antea gesta contra Celestium recenlisset,
jubente Aurelio in Basilica majori gestas
quoque in manibus Epistolam gloriosissimi
martyris Cypriani, & de hac re verba ejus re-
citans atque pertractans, sermonem habuit,
ut error iste nefarius de quorundam cordi-
bus auferretur. Testatur hæc omnia ipsemet
Augustinus in libro quem de gestis Pelagij
in Palestina conscripsit. Extat ille sermo lu-
culentissimus inter eos quos de verbis Apo-
stoli conscripsit, decimus quartus Cartha-
gine recitatus.

*Lib. de gestis
Pelag. c. 11.*

Ceterum Pelagius cum ex Africa reces-
sisset, litteras ad sanctum Augustinum dedit,
adulatione plenas, ut tantum virum sibi con-
ciliaret, ejus doctrinam & calamum vere-
batur. Magnis enim laudibus extollebat in
Augustino dona, quibus eum Deus cumula-
verat præcipueque iustitiam: quemadmodum
ex ipso Augustino hæc referente constare
possunt. Multum enim ab Augustino dile-
ctum esse Pelagium, quamdiu rectæ fidei esse
videbatur, ex litteris ad sanctum Paulinum
Nolanum Episcopum, qui cum eo quoque
non vulgari amicitia nexu colligatus fuerat,
abundè liquet. Litteris istis Pelagij hunc in
modum Augustinus respondit:

*Lib. de gestis
Pelagij c. 26.*

*Epist. 106.
ad Paulinum
initio.*

Domino dilectissimo & desideratissimo Fratri Pelagio Augustinus in Domino salutem.

Gratias ago plurimum quod me litteris tuis exbilarare dignatus sis, & certum face-
re de salute vestra. Retribuat tibi Dominus bona, quibus semper sis bonus, & cum illo
aeterno vivas in æternum, Domine dilectissime & desideratissime Frater. Ego autem
etsi in me non agnosco præconia de me tua, quæ tuæ benignitatis Epistola continet, bene-
dolo tamen animo erga exiguitatem meam, ingratus esse non possum, simul admonens ut
potius ores pro me, quo talis à Domino fiam qualem me jam esse arbitraris. Et aliâ ma-
nu memor nostri incolamus Deo placeas Domine dilectissime & desideratissime Frater.

EX hoc litterarum contextu vides totas
ea intentione esse dictatas ut Pelagium
ab errore revocaret, quo dona Dei viribus
humanis dicebatur asserere. Idcirco vero

desideratissimum eum vocat, quoniam valde
cupiebat cum eo præfente aliquid colloqui:
jam enim audierat contra gratiam quâ iusti-
ficamur, quando huic aliqua commemora-
tio fie-

tio fieret, aperta ei in contentione conari;
Quem illarum litterarum scopum atque sen-
sum illa ipse Augustinus luculente expo-
nit.

Lib. de gestis
Pelag. c. 26. & 29.

Eodem vero anno finiente quadringente-
limo duodecimo, vel certe initio quadrin-
gentesimi decimi tertij, scripsit Augustinus
libros illos, de quibus supra diximus, ad Hi-
larium & de peccatorum meritis & remissio-
ne, itemque a neminem connexum precedentibus
de Spiritu & littera. Cum enim ad Marcel-
linum tribunum tres postremo scripti sint, qui
tyrannide Heracliani anno quadringente-
limo decimo tertio, octavo idus Aprilis caesus
fuit, necesse est ut ad hoc tempus referantur.

Lib. 3. de
peccat. meritis.
c. 2.

Lib. 3. de
peccat. meritis.
c. 1.

Lib. 3. de
peccat. meritis.
c. 3.

cap. 10.

In his, cum quidam resellat Pelagij ar-
gumentationes quæ Commentarijs in Epi-
stolas Pauli elaboratis intertextæ, post pau-
cissimos, ut inquit Augustinus, dies venerant in
ejus manus, liquet illas Pelagij in Apolloni-
um lacubrationes ante præsentem annum
perfectas esse. Per hoc quod adhuc sub Catho-
lico nomine latitant, lubricationes suas con-
tra Catholicam de peccato originali fidem,
non ex sua, sed ex aliorum peritiam indicit
scriptis suis, usque adeo sciens, inquit Au-
gustinus, hanc nescio quam esse novitatem, ut eam
ipse confiteri aut recriminare aut recitari fuerit.
Quam ob causam circumspectum virum cum
appellat.

Sed anno sequenti quadringentesimo de-
cimo tertio occasio oblata est, qua se rejecta
paululum larvâ luculentius proderet, cum
propria contra Dei gratiam dogmata non
amplius dubitando sed asserendo propagare
conatus est. Demetrias enim ex Antiochorum
stemmate virgo nobilissima, propter Cæto-
rum invasionem in Africam foro fugerat,
ubi Sancti Augustini exhortatione ad offe-
rendam Deo virginitatem incitata, hoc cir-
citer anno, toto orbe mirante, convertito re-
pente animo desiderio coacta in nuptiarum,
declinavit mortale conjugium, & ut omnem
prosapiam suam pueritæ utero consecraret,
primam stirpis sue perpetuam virginem vir-
ginum sponso decessit. Quod factum mi-
ris elogijs & epithalamijs à sanctissimis juxta
doctissimisque Patribus celebratum est, à
Hieronymo, à Augustino, à Innocentio Pon-
tificice, à Prospero. Pelagius igitur quod ha-
bitus à minus perspicacibus vir sanctus ha-
beretur, à Iuliana Demetriacis matre (si
verum est ipsius Pelagij hac de re testimo-
nium) interpellatus est, ut aliquid ad san-
ctam Virginem confirmandam scriberet.
Quam aptissimam occasionem ratus, qua-
tam illustri se familiariter coluber ille valet
insinuaret, prolixam ad Demetriadem
epistolam scripsit, ut eam ad perfectionem
vitæ Christianæ institueret: habetur illa in-
ter opera Divi Augustini, itemque Hiero-
nymi, sub cujus nomine multis seculis le-
cta est, jam inde à temporibus Bedæ, qui
cum eam à dignitate nominis Hieronymiani
removisset, adductis ac refutatis non paucis

Erat Epist.
142. nunc
revelata in
appendicem.
Vide Bedam
pref. in Cæ-
ticum Cant.

heresibus, quibus infarta est, eam attribuit
Iuliano illi Pelagianorum antesignano, con-
tra quem Sanctus Augustinus multis annis
luctatus est, unde nescio, quid Baronio in
mentem venerit, dum dicit istam Epistolam à
Bedæ agnitam fuisse tanquam Pelagij factum.
Refutata est aliquot annis post à Sancto Au-
gustino, qui ei Epistolam centesimam qua-
dragessimam tertiam ad Iulianam Demetria-
dis matrem opposuit. Porro esse verissimum
ipsius Pelagij factum, sine ulla ambiguitate
constituitur ipse Pelagius in litteris purgatio-
nis quas abhinc quinquennio ad Innocen-
tium Papam dedit: cujus verba libro Augu-
stini de gratia Christi intertextæ sic se habent:
Legant etiam, inquit Pelagius, quam ad Sa-
ctam Christi virginem Demetriadem in Oriente con-
scripsimus Epistolam, & invenient nos ita hominem
laudare naturam, ut Dei semper gratia addamus
auxilium. Quibus adductis, Pelagij verbis,
multa loca ex eadem Epistola citat ac refu-
tat Augustinus, quæ verbatenus, in eadem
in hunc usque diem reperiuntur. Ex hoc au-
tem Pelagij testimonio videre licet, in Orien-
te seu Palæstina, non in Sicilia circa hæc tem-
pora hæsisse Hæreliarcham ut supra retuli-
mus.

Quemadmodum verò nobilissimæ virgi-
nis pectus miris laudum atque adulationis
blanditijs in illis litteris demulset, ita &
aliam quandam viduam cujus nomen neque
apud Augustinum, neque apud Hieronymum
exprimitur, imò neque in libro expressum
fuit, ut inquit Augustinus, eodem loco jam
ante delinverat, ut ei non modo à Sancto
Hieronymo paulo post falsissime exprobra-
tum est, sed etiam in Concilio Diospolitano
tanquam crimen obiectum, quod nisi negan-
do id se scripsisse vel dixisse purgare non po-
tuit, quemadmodum ab Augustino ex actis
istius Concilij commemoratur. Non autem
erat hæc epistola quam ad viduam scripsit, ut
putavit Baronius, sed plures libri exhorta-
torij vel consolatorij ut ab Augustino vo-
cantur, quorum fragmenta nonnulla in
utroque operibus videre licet. Præterquam
verò quod viduam istam enormibus laudum
encomijs extulisset, superbissimam orandi ei
formam præscripsit, quæ tantam Pelagio in-
vidiam suscitavit, ut illa duo capitula ora-
tionis & laudis, jurare cum suis soleret di-
scipulis, ea non esse sua, ut Hieronymus te-
stis est. Scripti autem fuerunt illi libri facile
ante biennium ut ex Augustino colligitur.

Circa annum verò quadringentesimum
decimum quintum videtur contigisse quod
Augustinus narrat de Timotheo & Iacobo
honestis & religiosis adolescentibus servis
Dei. Qui cum in Pelagij incidissent, erroribus
ejus imbuti sunt, & ipsius Pelagij exhorta-
tione, spem quam habebant in seculo re-
liquerunt. Deo vero misericorditer inspirante
per Sancti Augustini operam ex illa heresi
liberati sunt: qui cum ejus admonitionibus
inciperent emendari, tradiderunt ei librum
quem

Baron. tom.
5. annal. ad
annum 413.

Lib. de gestis
Pelag. c. 6.
Hieron.
Dialog. 3.
contra Pelag.

Lib. de gestis
Pelag. c. 6.
Ibid.

Hieron. lib.
Dialog. ad-
versus Pelag.
Aug. lib. de
gratia Pelag.
in fine.
Lib. de gestis
Pelag. c. 10.
c. 23.
c. 251.

quem ipsius Pelagij esse dixerunt, ubi hominis naturam contra Dei gratiam qua iustificatur impius, quanta potuit argumentatione defendit, zelo ardentissimo accensus eos, qui cum in suis peccatis humanam voluntatem debeant accusare, naturam potius accusantes humanam, per illam se excusare conabantur; & ut illi libro responderet Augustinus eum impendio rogaverunt. Qui cum haec de Pelagij sententia fluctuasset accepto hoc ejus libro, ubi apertissime obiectam sibi à seipso tamquam ab adversario questionem, non aliter si iolvere visus est, nisi ut naturam cum libero arbitrio conditam Dei diceret gratiam, aliquando, idque tenuiter nec aperte ei coniungens vel legis adiutorium, vel remissionem etiam peccatorum; tum verò sine ulla dubitatione ei claruit, quam esset Christianae salutis ve-

4 nenum illius perverſitatis inimicum. Quare continuo instantibus Timasio atque Iacobo, libro illi Pelagij, altero libro, quem de natura & gratia inscripſit, respondendum esse iudicavit, ut eo modo error ipse nefarius de cordibus eorum perfectius auferretur. Neque hic tamen operi suo Pelagij nomen inseruit, ne offensus insanabilis redderetur; factus se existimans praeſaturum, si servata amicitia, ut Paulinus, adhuc eius verecundia parceret, cuius litteris iam parcere non deberet. Quamquam istius eum postea consilij poenitit, quod animadvertet se dum dolorem Pelagio timeret facere, tumorem ejus auxille silentio. Cum ergo illi ad quos liber scriptus atque directus fuit Timasius & Iacobus eum accepissent, mirum in modum recreati hasce litteras Augustinus rescripserunt:

Domino verè Beatissimo & meritò Venerabili Patri
Episcopo Augustino Timasius & Iacobus
in Domino salutem.

Ita nos refecit & recreavit gratia Dei ministrata per verbum tuum, ut prorsus germanè dicamus, mittit verbum suum & sanavit eos, Domine beatissime & meritò Venerabilis Pater. Sanè ea diligentia ventilasse sanctitatem tuam textum eiusdem libelli reperimus, ut ad singulos apices responsa reddita stupeamus, si ve in his qua refutare deſtari aut fugere deceat Christianum, si ve in illis in quibus non satis invenitur errasse, quamvis nescio qua calliditate, in ipsis quoque gratiam Dei credidit supprimendam: Sed tantum est quod nos in tanto beneficio afficit, quia tardè hoc tam praeclarum gratiae Dei munus effulsit. Siquidem contingit absentes fieri quosdam, quorum cecitati tam perspicuae veritatis illustratio deberetur, ad quos etsi tardius, non diffidimus propitio Deo eandem gratiam pervenire qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Nos verò etsi olim Spiritu charitatis qui in te est, docti subiectionem eius abiecerimus erroris, in hoc etiam nunc gratias agimus, quod haec quae ante credidimus, nunc alijs aperire didicimus, viam facilitatis uberiore sanctitatis tuae sermone pandente. Et alia manu: Incolumem beatitudinem tuam nostrique memorem, misericordia Dei nostri glorificet in aeternum.

Lib. de gratia Christi
Epist. 95.
Epist. 252.
Epist. 96. ad August.

Bi quod dicunt uno se affici, quia tardè hoc praeclarum Dei munus effulsit propter quorundam absentiam quibus veritatis illustratio deberetur, Pelagium praecipue significabant, quem visa tam accurata omnium apicum refutatione, ab errore liberari posse sperabant. Sed tantum abest ut Pelagium cepti poenituerit, ut ad solitas conversos lucifragi litrophas invidiosissime questus sit libros suos ex quibus error innotuit inveniendos sibi fuisse surreptos, alios verò omnino suos esse negaverit. Quam querimoniam etiam diu post etiam apud Zozy mum Innocentij successorem reſcribit, ut ex litteris ejusdem ad Episcopos Africanos liquet. Ludibrium huius veritatis jam ante Augustinus praeviderat. Hinc nullo huius tum Pelagij tum suo ad Innocentium Romanum

A Pontificem, ut loca quaedam quae signis erant notata, inspicere non gravaretur, quo quam male de divina gratia sentiret Pelagius, deprehendat, sic Pontificem praemunerat: Si autem hunc esse suum librum negat aut eadem in libro loca non emendamus, Anathematizet ea & illam constetatur apertissime gratiam, quam doctrina Christiana communiat. Ego enim, inquit alibi, idoneos testes habeo honestos & fideles viros, & eius sine dubio dilectiores, quibus attestantibus purgare me possum, quod eandem librum ipsi mihi dederunt, eumque Pelagius esse dixerint, ut saltem hoc mihi sufficiat, ne dicat a me fuisse sive corruptum sive falsum. Innocentius verò perfidiam haeretici detestatus, iudicium suum Augustino de libro illo Pelagij rescripsit in hunc modum: Librum sane qui eius esse dicebatur nobis a vestra Caritate transmissum evolimus, in quo multa blasphemica, nihil quod placet, nisi quod

quod non penitus displiceret, à quovis damnandum atque calcandum, cui similia, nisi qui ista scripserat, nemo alter in mentem reciperet atque sentiret.

Eodem porrò tempore quo hæc scribebat Augustinus, Hieronymus crebra fratrum expostulatione fatigatus, cur post Epistolam ad Ctesiphontem, promissum opus ultra differret, in quo pollicitus fuerat, se ad cunctas eorum qui Apatheiam prædicant quæstionculas responsurum, tandem operi se accinxit, & tria dialogorum volumina condidit, Socraticorum servata consuetudine, ut ex utraque parte quod dici posset, exponeret, & ita veritas magis elucesceret. Quod consilium ea de causa contra Pelagium cepit, quia semper docendo doctrinamque suam negando sepià suo se atramento tegebat, ut quod sentiret, agnosci non nisi ab oculatissimis posset. Et quanquam apertè significet Hieronymus se contra Pelagii sensus ac doctrinam scribere, ne tamen magis homines quam errores odisse videretur, vel aliquorum infamiam querere, Attici & Critobuli nomina induxit, per quos utraq; pars quid sentiret exprimeret. Hinc Pelagius teste Augustino non solebat contra Hieronymum iactare, nisi quod ei tanquam æmulo invideret; à qua calumnia se tuerit ipse Hieronymus in præfatione Dialogorum. Scripsisse autem statim ante Synodum Diospolitanam ex multis capitibus sit valde verisimile. Non enim tantum nullam unquam facit Synodi mentionem in toto decursu Dialogorum, sed multa doctrinæ capita, quæ ab Occidentalibus Pelagio objecta in Synodo attinguntur, Hieronymus adhuc tum prorsus videtur ignorasse. Et sanè cum Hieronymus in his Dialogis hoc potissimum spectet, ut Pelagii doctrina nosceretur, frustra id exegisset post celebratam Synodum, ubi quo pacto ea sentiret exposuerat, nisi versutas ejus interpretationes quibus in alios sensus suas sententias detorquebat, aliqua ex parte voluisset attingere, & ex ejus libris quos frequenter citat, fraudulentiam ejus convincere. Quod cum ante omnia esset post istud Concilium necessarium, summum tamen ea de re apud Hieronymum silentium, quod apertè argumento est, nondum ista interpretandi ludibria in publicum fuisse propalata. Accedit quod sententiæ illæ Pelagii, quas Hieronymus oppugnat (quidquid sit de ipso Pelagio) apertissime fuisse condemnatæ; cujus tanti præjudicii cum in illis revincendis magna contentione laboraret, nunquam recordatus est. Hinc per Orosium qui paulò post absolutam mensæ Decembri Synodum in Africam solvit, scribens Augustino: Certè, inquit, in Dialogo quem nuper edidi, tua Beatitudo, ut dignum fuerat recordatus sum: ubi significat jam aliquamdiu dialogos illos lucem vidisse. Quod ergo Prosper post Synodum Diospolitanam meminit Dialogorum Hieronymi, quibus hostem dissecuit, noscique dedit, non arguit eos post Synodum esse scriptos. Non

A enim dicit, post Synodum, sed: Tunc etiam Beilei præclari nominis hostes Hieronymus libris valde excellentibus hostem dissecuit &c.

Quo significat circa idem tempus eum scripsisse. Non mediocriter verò Pelagius Hieronymi scriptis offensus fuit, ut ex ijs liquet. quæ postea paulò post dicturi sumus. Hinc Annianus quidam Diaconus Celedensis post Concilium Palestinum Epistolam ad Ctesiphontem, ut videtur, edito responso confutare conatus est. De quo scripto ita ipse Hieronymus ad Sanctum Augustinum. Quod autem quævis utrum rescripserim contra lib. Epist. Hier. Anniani pseudodiaconi Celedensis qui copiosissime Carm. de in- pascitur, ut aliena blasphemie verba frivola sub- gratus c. 2. ministraret, sciat is me ipsos libros in sedulis missos à Sancto Fratre Eusebio presbytero suscepisse non ante multum temporis, & exinde vel ingruentibus moribus, vel dormitione Sanctæ & Venerabilis sistræ Eusebii ita doluisse, ut propemodum contemnendos putarem. In eodem enim luto hæsit, & exceptis verbis tinnulis atque emendicatis, nihil aliud loquitur. Tamen multum egimus, ut dum Epistola mea respondere conatur apertius se proderet, & blasphemias suas omnibus patefaceret. Quicquid enim in illa miserabili Synodo Diospolitana dixisse se denegat, in hoc opere profiteretur, nec grande est impietissimi nanq; respondere. Si autem Dominus vitam tribuerit, & notatiorum habuerimus e. piam, paucis lucubratiunculis respondebimus, non ut convincamus hæresim emortuam, sed ut imperitiam atque blasphemiam ejus nostris sermonibus confutemus. Meliusque hoc faceret Sanctitas vestra ne cogamur contra hæreticum nostrum laudare. Ita Hieronymus. Quis iste fuerit Annianus Pseudodiaconus Celedensis, non constat nisi quod quidam putant scribi debuisse Valerianum, qui cum esset hæreticus & servus Comitum Valerii ex Occidente Alexandriam post damnatos Pelagianos migravit, ut se Cyrilli Episcopi Alexandrini insinueret amicitiam, quemadmodum ex Eusebii Epistola apud Cardinalem Baronium apertè colligitur. Si conjectura locus detur haud scio, an non ipse Pelagius ista circumlocutione insinuetur. Nam apertè dicit, eum in eodem luto hæsitare, scilicet quo in Synodo Diospolitana, & quidquid in illa se dixisse denegaverat, in eodem opere confiteri. Quis enim nisi Pelagius in Synodo Palestina se perversa illa dogmata docuisse denegavit? Nec est inusitatum Hieronymo confictis nominibus personas insinuare, sic enim Scorpium & Grunium, Rufinum etiam defunctum appellare solet. Favet & nomen Pseudodiaconi quod indicat illum Annianum Pseudonymum fuisse & e mentita Diaconi dignitate latere voluisse. Fortassis libri de quibus loquitur Sanctus Hieronymus, sunt illi quatuor, quos de libero arbitrio scripsit Pelagius, in quibus teste etiam Augustino quæ in Synodo Palestina negaverat palam docuit ac professus est. Sed ista facile contigerunt uno anno post: nec nisi pro conjectura haberi volo.

Cum ergo doctrinæ Pelagianæ fundamenta

In Prolog. Dialogorum

Lib. 2. contra Jul. c. ult.

Epist. 30. apud Aug.

Lib. de prædicatione orig. c. 13. & 1. contra Jul. c. 5.

menta ab Hieronymo in Oriente, ab Augustino in Occidente convellerentur, ipse Pelagius à viris bonis qui disputationibus ejus offensus fuerant ad Episcopale Iudicium; sicut à triennio Celestius in Africa perductus fuit. Nam quod ad tempus attinet, hoc anno quadringentesimo decimo quinto, mense Decembri, hanc Synodum esse celebratam, ex Epistola Luciani Presbyteri, quæ in appendice operum Augustini habetur, manifestum est: quæ cum hujus anni consules habeat, mentionem facit Episcopi Hierosolymitani Ioannis, in ejus celebratione occupati. Libellum accusationis contra eum dederant duo Episcopi Galli, Heros & Lazarus, qui ut refert Augustinus, propter gravem unius eorum aegritudinem, de qua sese excusarunt, ad diem Synodi occurrere & præsentare esse non potuerunt. Celebrata est autem Synodus ista Lydæ quæ alio nomine Diospolis vocabatur, à qua duodecim Episcopi Palestine, quorum recentior nomina Augustinus sapius in libris contra Iulianum habemus, inquit, alios orientales Episcopos quatuordecim, Eulogium, Ioannem, Ammonianum, Porphyrium, Eutonium, Porphyrium, Eidum, Zozymum, Zebonem, Nymphidum, Chromatium, Iovinum, Eleuterium, Cleonem, ipsos qui Pelagio iudices præfuerunt, cumque ut homines nullo ex altera parte urgente adversario putantes Catholicum tanquam Catholicum pronuntiarent. Quibus ultimis verbis significat Augustinus in ista Synodo accusatores illos Episcopos non assidue, sed ex solo eorum accusationis libello dogmata Pelagij fuisse perlecta. Ex quo fiebat ut cum vel libros vel dogmata esse sua negaret, vel ea quoquomodo in Catholicum sensum flecteret, nemo astaret qui eum vel mendacij vel fraudis argueret, vel verborum Latinorum vim, quæ ex Pelagij operibus decerpta legebantur, accuratius Grecis Episcoporum auribus redderet. Libellus porro accusationis traditus fuerat Eulogio Episcopo, ut indicat Augustinus in libro de gestis Pelagij. Ex quo colligitur eum fuisse Primatem Palestine Cæsariensis. Quæ autem acta sunt in illo Concilio, quam brevissime fieri potest, ex libro Augustini de gestis Pelagij colligimus.

Cum Synodus Diospolim convenisset Pelagius in confesum inducto, inter ea quæ libello sunt recitata objecta Pelagio, illud fuit primum quod in libro suo quodam scribit: *Non posse esse sine peccato, nisi qui legis scientiam habuerit.* Quo recitato Synodus dixit: *Tu hoc edidisti Pelagi?* At ille respondit; Ego quidem dixi sed non sicut illi intelligunt; non dixi non posse peccare qui scientiam legis habuerit, sed adjuvari per legis scientiam ad non peccandum, sicut scriptum est, *Legem in adiutorium dedit.* Synodus dixit, Planè aliena non sunt quæ respondit.

Synodus dixit: Legatur aliud Capitulum. Et lectum est in eodem libro dixisse Pelagium, *Omnes voluntate propria regi.* Quo lecto Pelagius respondit: Et hoc dixi propter liberum arbitrium cui Deus adiutor est eligenti bona, homo verò peccans, ipse in culpa est quasi

liberi arbitrij. Episcopi dixerunt: neque hoc alienum est ab Ecclesiastica doctrina.

Item recitatum est quod in libro suo Pelagius posuit, in die iudicij iniquis & peccatoribus non esse parcendum, sed æternis eos ignibus exurendos. Respondit Pelagius: Hoc secutum Evangelium dixi ubi dicitur de peccatoribus, *Illi ibunt in supplicium æternum.* Iusti autem in vitam æternam. Et si quis aliter credit Origenista est. Quo audito Catholica sententia Episcopis placuit.

Deinde objectum est & illud Pelagio tantquam in suo libro scripserit, *Malum nec in cogitationem venire.* Respondit Pelagius: Hoc non ita posuimus, sed diximus debere studeere Christianum ne male cogitet. Quam responsionem Episcopi approbarunt.

Recitatum est & aliud quod in suo libello scripsit: *Regnum cælorum etiam in veteri Testamento promissum.* Respondit Pelagius; Hoc & per Scripturas probari possibile est, hæretici autem in injuriam veteris Testamenti hoc negant. Ego verò Scripturarum auctoritatem secutus dixi, quoniam in Propheta Daniele scriptum est, & accipient Sancti regnum Altissimi. Quæ accepta responsione, Synodus dixit neque hoc alienum est à fide Catholica.

Post hæc objectum est quod Pelagius dixit in eodem libro suo: *Possit hominem si velit, esse sine peccato.* Et quod scribens ad viduam adulatorem dixit: *Inveniat apud te pietas, quæ minusquam invemiat, locum; inveniat ubique peregrina in te locum iustitia, veritas quam iam nemo cognoscit, domesticum tibi & amicum fiat, & lex Dei quæ ab omnibus prope hominibus continetur à te sola honoretur.* Et iterum ad ipsam: *O te felicem & beatam si iustitia quæ in cælo tantum esse credenda est, apud te solam inveniat in terris.* Et in alio ad ipsam libro, post orationem Domini & Salvatoris nostri, docens quemadmodum debeant Sancti orare ait: *Ille ad Deum dignè elevat manus, ille orationem bona conscientia effundit, qui potest dicere: Tu nosti Domine quam sancta & innocentes & munda sint ab omni malitia & iniquitate & rapina, quas ad te extendo manus, quem admodum iusta & munda labia, & ab omni mendacio libera, quibus offero tibi deprecationem, ut mihi miserearis.* Ad hoc respondens Pelagius ait: Possit quidem hominem sine peccato esse, & Dei mandata custodire si velit, diximus: Hanc enim possibilitatem Deus illi dedit. Non autem diximus, quod inveniat aliquis ab infantia usque ad senectutem qui nunquam peccaverit. Sed quoniam à peccatis conversus proprio labore & Dei gratia possit esse sine peccato: nec tamen per hoc in posterum inconvertibilis. Reliqua verò quæ subiecerunt, neque in libris nostris sunt, neque talia unquam diximus. His autem Synodus dixit: Quoniam negas te talia scripsisse, anathematizas illos qui sic tenent? Pelagius respondit: Anathematizo quasi stultos, non quasi hæreticos, siquidem non est dogma. Episcopi dixerunt, Nunc quoniam anathematizavit Pelagius insertum stultiloquium, rectè respondens, hominem cum adju-

Lib. de gestis Pelagij. c. 1. § 35

Lib. 1. contra Iul. c. 5. § 7

Lib. de gestis Pelagij. c. 1.

1. Objectio Primus Caput.

2. Caput. 2. Objectio

3. Caput. 3. Objectio

4. Caput. 4. Objectio

5. Caput. 5. Objectio

6. Objectio 6. Caput.

7.

8.

9.

a. iutorio Dei & gratia posse esse sine peccato, respondet & ad alia capitula.

7. Obiectio Deinde obiecta sunt Pelagio, quæ in doctrina Celsij discipuli ejus referuntur inven-

9. Cap. 10. ta. Adam mortalem factum qui se peccaret, sive non peccaret, mortuus esset: Quoniam peccatum

11. Ada. n. s. m. solum laesit & non genus humanum: Quoniam

12. lex sic mittit ad regnum quemadmodum Evangelium: Quoniam ante Adventum Christi fue-

13. runt homines sine peccato: Quoniam infantes nuper nati in illo statu sunt, in quo Adam fuit ante prava-

14. rationem: Quoniam neque per resurrectionem Christi omne genus hominum resurget. Hæc ita ob-

jecta sunt ut etiam apud Carthaginem ab Aurelio & alijs Coepiscopis dicerentur audita

atque damnata. Deinde obiecta sunt & alia quædam capitula commemoratione nominis

Augustini interposita, quæ ei de Sicilia missa fuerant cum ibi fratres Catholici hujusmodi

qua libris tulerentur. Ista sunt autem:

15. Posse hominem sine peccato si velit esse.

16. Infantes etiam non baptizantur habere vitam æternam. Divites baptizatos nisi omnibus abrenunciant,

17. si quid homini visum fuerit facere non reputari illis, neque regnum Dei posse eos habere. Ad hæc sibi obiecta Pelagius ita respondit: Posse quidem hominem sine peccato esse, dictum est superius. De eo autem quod fuerint ante adventum Domini

homines sine peccato, dicimus & nos, quoniam ante adventum Christi vixerunt quidam sancti & iusti secundum Scripturarum Sanctarum traditionem. Reliqua verò & secundum ipsorum testimonium à me dicta non sunt, pro quibus ego satisfacere non debeo: sed tamen ad satisfactionem Sanctæ Synodi, anathematizo illos qui sic tenent, aut aliquando tenuerunt. Synodus dixit: Ad hæc prædicta capitula sufficienter & recte satisfacit præfatus Pelagius anathematizans ea quæ non erant ejus.

18. Cap. 8. Obiectio Deinceps obiectum est Pelagio quod diceret, Ecclesiam hic esse sine macula & ruga. Respondit Pelagius: Dictum est à nobis scilicet ita, quoniam lavato ab omni macula & ruga purgatur Ecclesia, quam velit ita Dominus permanere. Ad quod Synodus dixit: Hoc & nobis placet.

9. Obiectio Deinde obiecta sunt de libro Celsij quid in uno quoque capitulo contineatur magis secundum sensum quam secundum verba, quæ quidem ille latius exsequitur, sed tunc subiicere omnia qui libellum adversus Pelagium dederant, se non potuisse dixerunt. Ergo in primo capitulo libri Celsij hoc scriptum esse:

19. Quoniam plus facimus quam in lege & Evangelio iussim est. Ad quod Pelagius respondit: Hoc quasi nostrum posuerunt: Dictum est verò à nobis secundum Apostolum de Virginitate, de qua Paulus dicit: Præceptum Dei non habeo. Synodus dixit: Hoc & Ecclesia recipit.

10. Obiect. Deinde obijciuntur Pelagio alia Celsij capitula capitalia. In tertio capitulo scripsisse Celsium: Gratiam Dei & adiutorium non ad singulos actus dari, sed in libero arbitrio esse vel in lege

20. Cap. ac doctrina. Et iterum: Dei gratiam secundum

21. meritum esse dari, quia si peccatoribus illam detur

esse iniquis. Et his verbis inutiliter: Propterea & ipsa gratia in mea voluntate posita est, sive dignus fierem sive indignus. Si enim per gratiam omnia facimus, quando vincimur à peccato, non nos vincimur sed Dei gratia, quæ velat nos adjuvare omnimodo & non perit. Et iterum ait: Si gratia Dei est quando vincimus peccata, ergo ipsa est in culpa quando à peccato vincimur, quia omnino custodire nos aut non potuit aut noluit. Ad ista Pelagius respondit: Hæc utrum Celsij sint, ipsi viderint, qui dicunt ea Celsij esse: Ego verò nunquam sic tenui; sed anathematizo qui sic tenet. Synodus dixit: Recipit te Sancta Synodus ita verba reprobare condennantem.

Deinde de quinto capitulo Celsij Pelagius fuit obiectum quod affirmet: unumquemque hominem omnes virtutes posse habere & gratias & auferant diversitatem gratiarum quam Apostolus docet. Pelagius respondit: Dictum est à nobis sed maligne & imperite reprehenderunt. Non enim a terimus gratiarum diversitatem: sed dicimus donare Deum ei qui fuerat dignus accipere omnes gratias, sicut Paulo Apostolo donavit: Synodus dixit: Consequenter & Ecclesiastico sensu & ipse sensisti de dono gratiarum, quæ in Sancto Apostolo continetur.

Post hæc in sexto capitulo libri Celsij positum obiectum est: Filios Dei non posse vocari, nisi omnimodo absque peccato fuerint effecti. In septimo: Oblivionem & ignorantiam non subiicere peccato, quoniam non secundum voluntatem eveniunt sed secundum necessitatem. In decimo capitulo: Non esse liberum arbitrium, si Dei indigeat auxilio, quoniam in propria voluntate habet unusquisque aut facere aliquid aut non facere. In duodecimo capitulo: Victoriæ nostræ non ex Dei esse adiutorio, sed ex libero arbitrio. Quod inferre octus est his verbis: Nostra est victoria, quoniam propria voluntate arma suscepimus; sicut è contrario, nostrum est quando vincimur quoniam armari propria voluntate contempsimus. Et de Apostolo Petro posuit testimonium. Divina nos esse consortes natura. Et syllogismum facere eum: Quoniam si anima non potest esse sine peccato, ergo & Deus subiaceret peccato, cum pars, hoc est, anima, peccato obnoxia est. In decimo tertio capitulo dicit: Quoniam penitentibus venia non datur secundum gratiam & misericordiam Dei, sed secundum meritum & laborem eorum qui per penitentiam digni fuerunt misericordia. His recitatis Synodus dixit: Quid ad hæc quæ lecta sunt capitula dicit præfatus Pelagius Monachus? Hoc enim reprobatur Sancta Synodus & Sancta Dei Catholica Ecclesia. Pelagius respondit: Iterum dico, quia hæc etiam secundum ipsorum testimonium non sunt mea, pro quibus, ut dixi, satisfactionem non debeo. Quæ verò mea esse confiteor sum, hæc recta esse affirmo. Quæ autem dixi non esse mea, secundum iudicium Sanctæ Ecclesiæ reprobatur, anathema dicens omni contra venienti & contradicenti Sanctæ Catholice Ecclesiæ doctrinis. Ego enim in unius substantiæ Trinitatem credo, & omnia secundum

secundum doctrinam sancte Catholice Ecclesie. Si quis vero aliena ab hac sapit, Anathema sit.

Synodus dixit: Nunc quoniam satisfactum est nobis prosecutionibus præsentis Pelagij Monachi, qui quidem pijs doctrinis consensit, contraria vero Ecclesie fidei reprobat & anathematizat, communionis Ecclesiasticæ eum esse & Catholica confitemur. Hæc Synodus. In qua sententia præfata hoc intuenti sunt Episcopi, quid verbis coram Pelagius profiteretur, non quid sonarent & sibi vellent ea quæ de libris ejus recitabantur. Hoc enim Episcopi Græci homines & ea verba per interpretem audientes, discutere non curarunt, id duntaxat considerantes, quod ille qui interrogabatur sensisse se diceret, non quibus verbis eadem sententia in ejus libris scripta diceretur. Alia est enim causa fidei non sanæ, alia locutionis inane, ut mentio contra quoquo modo urgentibus Pelagius dicere potuisset. Hæc se quidem & ante sensiss, quæ nunc in Ecclesiastico dixit ex mine, sed sua sententia non se satis circumspicere verba potuisset, & ideo fidem suam omnino esse approbandam, librum emendandum. Quod si dixisset, quis ejus verbis incautus, negligensque confectis non facillime ignoscere, cum sententiam quam illa verba continent non descenderet, sed eam diceret suam, quam veritas approbaret? Hæc ergo pijs ludices cogitasse credendum est, cum Pelagium vertisianam fidem coram ipsis profitemem, neglecta librorum ejus quos per interpretem audiebant, inconfutillione Catholica Communionis esse dixerint.

Et hæcenus quidem de gestis Pelagij quæ dogmatem condemnationem præstant. A quibus ut se purgaret luculentius, plenus jactantia multorum Sanctorum literas in laudem suam scriptas protulit, atque inter ceteras etiam illas à Sancto Augustino ad se datas, quas superius inferimus. Antequam verò in Synodi confellum introduceretur, gravis altercatio Pelagio cum fratribus eum accusantibus intercesserat, præfente Ioanne Episcopo Ierosolymitano, prout hoc Antistes ille in pleno Concilio commemoravit: Fratribus enim instantibus, inquit Ioannes Episcopus, & dicentibus quia hæreticus est, dicit enim, quoniam potest homo si voluerit, esse sine peccato, & de hoc interrogantibus nobis eum, respondet, non dixi, quoniam recipit natura hominis ut impeccabilis sit, sed dixi, quoniam qui voluerit pro propria salute laborare & agonizare ut non peccet, & ambulet in præceptis Dei, habere enim hanc possibilitatem à Deo. Tunc quibusdam susurrantibus & dicentibus, quod sine Dei gratia diceret Pelagius posse hoc perfici, culpam, inquit, super hoc etiam intuli, quia & Apostolus Paulus multum laborans, sed non secundum suam virtutem sed secundum gratiam Dei dixit: Amplius omnibus laboravi, non ego autem sed gratia Dei mecum. Et iterum non est volentis neque currentis sed miserentis Dei. Et illud: Nisi Dominus adificaverit domum, in vanum labora-

verunt qui edificam eam. Hæc & alia multa similia diximus, inquit, de Scripturis Sanctis. Illi autem non suspensibus quæ dicebantur à nobis de Sanctis Scripturis, sed adhuc susurrantibus dixit Pelagius, Et ego sic credo, Anathema sit, qui dicit absque adiutorio Dei posse hominem ad profectum omnium venire virtutum. Hæc Ioannes Episcopus narravit suis Coepiscopis in Concilio, astante Pelagio, qui nihil contradicens silentio suo curata vera esse confessus est.

Hæc sunt vera gesta illius Synodi. Quæ namque à Baronio qui librum vnde illa collegimus, nondum viderat, tanquam ex Cremoniana collectione afferuntur, non sunt desumpta ex actis Synodi Diospolitane, ut ipse existimavit, sed sunt omnia ipsissima verba Divi Augustini ex Epistola centesima sexta ad Paulinum, neque continent nisi pauca damnatorum articulorum capita, ut parum scite Gabriel Valquez sibi persuaserit, se invento in quadam bibliotheca isto fragmento, Synodi Diospolitana acta invenisse.

Porro non solum Heros & Lazarus, qui libellum obtulerant adversus Pelagium, non assuerunt Synodo, sed neque Paulus Orosius, qui circa hoc tempus Augustini hortatu ex Africa in Palestinam traiecerat. Testis est huius rei ipse Augustinus: Nam quidquid dixit, inquit, Ioannes Episcopus de absentibus fratribus nostris sive Coepiscopis, Herote ac Lazaro, sive de Presbytero Orosio, sive de alijs quorum ibi non sunt nomina expressa, credo quod intelligat ad eorum præiudicium non valere. Si enim presentes essent, possent eum fortasse, absit ut dicam, convincere de mendacio, sed forte commemorare quod forte fuisset oblitus. Quæ Augustini verba idcirco adduximus, ut ostenderemus falsa esse illa, quæ sub nomine Orosij in quadam oratione operibus ejus subijuncta commemorantur, quod ipse coram in Concilio Diospolitano Pelagium accusaverit, aliæque nonnulla à vero dissidentia. Videtur enim ista oratio ab aliquo exercitationis causa esse conscripta, qui nihil pene eorum sciverit quæ in ista Synodo acta fuerant. Nam extrema illius orationis, partim ex libro Augustini de perfectione iustitiæ, partim ex libro de natura & gratia per multas paginas perturbatæ sine ordine iudicioque corrata sunt: ut nihil dicam quod Augustinus non nisi biennio aut triennio post, librum istum ad Ioannem Episcopum Ierosolymitanum destinaverit, quod non fecisset, si tunc temporis ab Orosio fuisset in illas oras delatus. Neque enim videtur tempore perfectionis Orosij fuisse absolutus, sed aliquanto post.

Ex his vero manifestum est, quanta arte vaserimus Hæresiaracha suam absolutionem surripuerit, excusando enim dogmata sua, palliando, tergiversando, & adhiitis mente limitationibus verborum suorum, mentiendo, absolutionem suam furatus est. Quod nemo adeisset qui coram Græcis ludicibus verborum latinorum sensum excuteret, librorumque unde

De gestis
Pelagij. 16.

Lib. de gestis
Pelag.

unde proferebantur, eum auctorem esse convinceret. Quam ob causam Hieronymus eam miserabilem Synodum appellat. Ipsa tamen hæresis luculentè damnata. & Pelagij lingua tanquam prostrati gladio detruncata est, ut Augustinus frequenter Pelagio & Iuliano exprobravit. Discipuli itaque Pelagij ad illud fratulentum nefas toto capite annuentes, nebulis istis astutarum interpretationum, quarum nonnullæ ab Augustino referuntur, iudicium illud illusum, ac tot Episcopos ab eo irrisos esse ridebant: ipse vero de huiusmodi triumphans victoria, mox gestorum tarditate procurata, litteras ad quendam amicum suum presbyterum, qui eum benigne admonuerat, ne per eius occasionem aliquis à corpore Ecclesiæ separaretur, magna celeritate præmisit, in quibus inter cætera de isto iudicio se gloriando jactans: *Quatuordecim*, inquit, *Episcoporum sententia definitio nostra comprobata est, qua diximus posse hominem sine peccato esse, & Dei mandata seculis custodire si velit. Quæ sententia contradictionis os confusione perdidit, & omnem in malum conspirantem societatem ab invicem separavit.* In quibus verbis duplici furo rerum gestarum ignavis illusit; nam & facilitatem posuit non peccandi, de qua nulla in tota hac Synodo questio fuit, quasi iudicibus etiam de isto verbo placuisset, & gratiam Dei non posuit, quam confitendo & addendo, poenam Ecclesiasticæ damnationis evaserat. Quin etiam ut totum Occidentem de sua innocentia Pelagius imbueret, Chartulam quandam suæ defensionis, quæ dicebat objectis respondisse Gallorum, & quæ tanquam pro gestorum Synodaliū breviatione usquequaque discurreret, ad Augustinum in Africam percivem quendam Hipponensem, Diaconum autem Orientalem transmisit. Quæ quidem ea versutia erat concinnata, ut non putaretur esse ablata quamlibet earum sententiarum defendendi licentia, quasi videlicet ei tantummodo objectæ, nec ejus esse probata fuissent, non tamen anathematizata atque damnata. Alios etiam nonnullos articulos ita congescit, ac si quis illorum adhuc post illam Synodum licitè defendi potuisset, tanquam non dixisset id se de his rebus sapere quod Ecclesia jam iudicasset, sed quod in posterum fuisset iudicatura. Hinc est quod Augustinus Pelagio rescribens, Epistolam ad Innocentium Pontificem sequenti anno miserit, rogans eum, ut ei illam mittere non gravaretur. Sic enim, inquit, *eam legere potius non dedignabitur, magis in illa eum qui misit, quam qui scripsit attendens.* Simul adjecit fama jactitari gesta in Oriente esse confecta, quibus Pelagius absolutus esse perhiberetur. Cui rescribens Innocentius sic iudicium de Pelagij purgatione pronuntiavit: *Nobis tamen inquit, nec persuaderi potest eum esse purgatum, quamvis ad nos à nostris quibusdam laicis sine gesta perlata quibus ille auditum se crederet & absolutum, quæ utrum*

vera sint dubitamus, quod sub nulla illius prosecutione venerunt, nec eorum aliquas accepimus de hærese litteras apud quos istius rei præstitit causas etc. Et infra: *Cum sint aliqua in ipsis posita gesta, quæ obiecta partim ille vitando suppressit, partim multa in se verba retorquendo tuta obscuritate confudit, aliqua magis falsis argumentis, quam verâ ratione, ut ad tempus poterat videri purgavit ne audendo, alia falsa interpretatione vitando.* Hæc Innoc.

Cum ergo Pelagius callida damnatione aut fallaci interpretatione fallendo Iudices furatus fuisset absolutionem suam & Catholicæ communionis esse iudicatus, multo acrius clam incubuit, ut ea dogmata quorum omnium defensionem sibi reservaverat, sub Catholico nomine propagaret, & nova defensione stabiliret. Hoc est enim quod Hieronymus paulo post absolutum Synodum per eundem Orosium in Africam revertentem scribit Augustino: *Magis demus operam ut perniciosissima hæresis de Ecclesijs auferatur: quæ semper simulat poenitentiam ut docendi in Ecclesijs habeat facultatem, ne si aperta se luce prodiderit, foras expulsa moriatur.* Vbi poenitentiam appellare mihi videtur illam fallacem aliter quam libri ejus continent, sentiendi simulationem atque hypocrisis. Nam in tota Synodo Palestina nullum vel confessionis alicujus erroris nedum poenitentia dedit indicium. Statim itaque quatuor libros composuit, quos de libero arbitrio inscripsit, ubi cum id ageret ut de divina gratia rectè sentire crederetur, velis remisque ea dogmata asserere conabatur, quæ in Palestina Synodo damnasse videbatur, tanta quidem impudentia, ut teste Augustino, & aperte peccatum originale tolleret, & simul de gestis Palestinae Synodi gloriaretur. Imo cum omnem divinam gratiam vel prorsus tolleret, vel ad legem doctrinamque revocaret, tamen sequenti anno missis litteris ad Innocentium Pontificem, cujus illæ successoris traditæ sunt, sic tamen de fidei suæ integritate hæretica fronte gloriando loquitur: *Legant, inquit, recens meum opusculum, quod pro libero nuper arbitrio edere compulsi sumus, & agnoscent quam iniquè nos negatione gratia infamare gestierint, qui per totum pene ipsius textum operis Christi perfectè atque integrè & liberum arbitrium consistuntur & gratiam.* Porro quatuor fuisse istius operis libros testatur Augustinus, aquod quem varijs in locis ex eorum primo, tertio & quarto, nonnulla fragmenta citata reperiuntur. Editos autem fuisse à Pelagio post Palestinianam Synodum, ex ejusdem Epistola ad Paulinum patet. Ita hæretici semper solent in pejus proficere, errantes & in errorem mittentes.

Neque verò furtiva huiusmodi coram hominibus absolutione damnatorumque à se ipso dogmatum manifesta defensione contentus fuit, sed palam in vindictam exarsit adversus eos qui ipsum tanquam hæreticum fuerant persecuti. Tempestas in Sanctum Hieronymum potissimum in easque religiosas fœ-

Lib. 3. contra Iul. c. 1. & lib. 1. c. 5 & alibi.

Lib. 1. contra Iul. c. 5.

Libro de gestis Pelag. c. 30.

Ibid. c. 32. & sequentibus.

Epist. 252.

Epist. 95. ad Innocent.

Epist. Innocent. Papæ ad Aug. 96.

Epist. 20. apud August.

Lib. 2. de peccato originali. c. 14.

Apud August. lib. de gratia Christi c. 42.

Lib. de gratia Christi c. 41. Ibid. c. 5. 7. 41 de peccato originali. c. 13. Epist. 105. ad Paulinum.

minas, quæ sub ejus cura Deo serviebant. A
Eustochiam & Paulam incubuit, ut Pelagius
vel certe Feliciani cruciatum stomachi,
quam ex illis Dialogorum libris, quibus ple-
rique antea hæreses Pelagianæ patefacti
fuerant, in eorum Auctorem evomerint. Rem
infantem ac ten pus breviter tangit Augustinus:

*Ed. de Jeshu
Pelag. c. vii.*

diaboli in se atque in tuos potestate admissa: In te inquam: Propter enim sacerdotum gravitatem condemnatur tantum nefas in Ecclesia fuisse completum. Vbi provisiones tue? Vbi certe, si casus evenerant, auxilia vel consolationes? Cum plus se adhibere metueret dicant quam conqueruntur esse perpassas. Hac & plura Innocentius.

Cum ergo primum istum Ioannis Episcopi animum & convenientiam erga Pelagium audivisset Augustinus, litteras ad eum dedit, quibus ei suggessit, hanc exhiberet Pelagio dilectionem, ut homines qui eum non noverant, & diligenter audiverant, non ab eo ipsum existimarent falli. Simul instruxit ipsum quam male de divina gratia, qua Christiani sumus sentiret Pelagius. Quod ut uberius intelligeret librum ei misit & Pelagij & suum de natura & gratia, quo sensus ac dicta Pelagiana confutaverat. Quis autem gesta Pelagij in Palestina Synodo confecta quibus perhiberetur esse purgatus, nondum in Africam ellent perlati, eadem instanter a Ioanne petijt. Quod, inquit, ex multorum Episcoporum desiderio peto, quos mecum de hac re summa incerta perturbat. Sed ideo solus hoc scripsi, quia occasione perlatoris sestantis a vobis, quem cito ad nos audiri posse remeare pratermittere nolui. Hæc gesta paulo post ad Augustinum transmissa sunt, de quibus librum composuit, quem de gestis Pelagij inscripsit: qui cum diu latuisset, tandem nostro tempore Fasulis in Abbatia Sancti Bartholomæi Canonicoꝝ Regularium Lateranensium inventus est. Atque hæcenus de Pelagio in Orient.

Celestius interim post damnationis sententiam, qua Carthagine percussus fuerat ad Sedem Romanam appellavit, ut ex libello Paulini Diaconi accusatoris ejus, quem post damnatos Pelagianos ad Zozymum Papam misit, perspicuum est. Sed quia nihil ab Innocentio Papa tanquam proprio judicio condemnatus sperabat subditi, velificatione mutata in Aliam contendit, ubi testibus litteris Concilij Carthaginensis & Milevitani ad presbyterium, unde fratrum libertate in Africa repulsus fuerat, pelagiana fraude surrexisse ferebatur.

Porro duo illa memorata Concilia celebrata fuerunt anno Domini quadingentesimo decimo sexto. Theodosio Septimum & Palladio consule, hoc est mox sequenti anno post Synodum Diospolitanam. Colligitur hoc evidenter ex litteris Innocentij Pontificis, quas acceptis jam relationibus Synodalibus, ad utriusque Concilij Patres dedij; datae sunt enim illae quas ad Milevitano scripsit, sexto Calendae Februarii Honorio & Constantino consulibus, qui anno quadingentesimo decimo septimo gesserunt consulat. m: illa vero quas ad Carthagenenses, quinto Calendas ubi plendum videtur simili modo Februarii. Simul enim utriusque respondisse, quas simul eo-

Epist. 253.
Aug. ad Io-
annem Hier-
osolym.

Epist. 90.
 & 92. apud
 Aug.

Epist. Aug.
152.

Lib. de gestis
Pelag. c. 15.

Epist. Innoc
32. in tomis
Concil.

dem perlatore Iulio Episcopo acceperat plane verisimile est.

Celebrata est autem Synodus Carthagenensis paulo post Milevitana, quæ illam se dicit in scribendo ad Apostolicam Sedem imitari. Causa congregationis non tam fuit (ut videri posset) hæresis Pelagij, quam alia diversarum necessitates Ecclesiastica, propter quas cum Patres in unum Carthagine confluxissent, supervenit Orosius ex Palestina, qui portetis litteris Herotis & Lazari Episcoporum Gallorum qui Pelagium in Palestinam usque fuerant persecuti, Ecclesiæ proceres contra periculosa istam hæresin excitavit. Sic enim loquuntur in litterarum suarum exordio: Cum

*Ex Epist. 90
apud Aug.*

*Epist. Conc.
Ca. thag. ad
Innocent*

ex more ad Carthagenensem Ecclesiam solemniter conveniremus, atque ex diversis causis congregata ex nobis Synodus haberetur, Compresbyter noster Orosius nobis litteras fratrum & consecrationis nostrorum dedit Herotis & Lazari, quorum formam huius constitimus esse subdendam. Hæc ibi. Acta tamen Concilij Diospolitani nondum in Africam perlata fuerant, ut testis est Augustinus non modo in Epistola quam ad Paulinum dedit, sed etiam in illa quam ad Innocentium unam cum Synodalibus transmisit. Vt autem narrant in eadem sua ad Innocentium relatione Patres Concilij Carthagenensis, cum ex litteris ab Orosio ad se perlati Pelagium atque Celestium Authores nefarii prorsus erroris adverterent, recensendum puterunt quid ante ferme quinquennium super Celestij nomine apud Ecclesiam Carthagenensem fuisset agitatum. Quo recitato, quamvis illo tempore hoc vulnus ab Ecclesia excisum esse videretur, nihilominus tamen id communi deliberatione censuerunt, & huiusmodi persuasionis Authores, nisi hæc apertissime anathematizaverint, ipsos anathematizari oportere, ut si ipsorum non potuerit, saltem eorum qui ab eis decepti essent vel decipi possent, cognita sententiâ quæ in eos lata esset, sanitas procuraretur. Quibus verbis jam tum suggesserunt Innocentio id quod postea Zozymo Pontifici ex plenario Africæ consilio inculcaverunt, apertis verbis sine fūco ac tergiversatione eos anathematizare debere dogmata quæ vel ipsis objicerentur vel ab eorum discipulis docerentur. Hinc est enim quod propter eorum jam usurpata in Palestina Synodo versutias in hæc subiiciunt: Unde etiam si Pelagius Celestiusque correcti sunt, vel se ista nunquam sensisse dicunt, & quæcumque scripta contra eos prolata fuerint, sua esse negabunt; nec est quemadmodum de mendacio convincantur, generaliter tamen quicumque dogmatizat & affirmat, humanam sibi ad vincenda peccata & mandata Dei facienda sufficere posse naturam, & eo modo gratiæ Dei, quæ Sanctorum evidentiis orationibus declaratur, adversarius invenitur: & quicumque negat parvulos per baptismum Christi a perditione liberari & salutem percipere sempiternam, Anathema sit. Quibus verbis breviter

*Epist. 106.
initio ad
Paulinum
Epist. 95. ad
Innoc.*

*Ex Epist.
Patrum
Carthag. ad
Innoc. 90.
apud Aug.*

Ibid.

comprehendunt quicquid in illa Synodo contra illos constitutum est, nempe quod de divina gratia & baptismo fidelibus esset tenendum; & quo loco essent habendi qui istis duobus capitibus adversarentur. Cætera namque quæ in Synodo Palestina Pelagius atque Celestius objecta dicebantur, iudicio Innocentij Pontificis reliquerunt, ut tum de illis, tum de gestis illius Synodi, tum etiam de personarum absolutione quæ confecta esse dicebantur, recte an perperam facta fuisset, dijudicaret, unde omnes in Dei misericordia gauderent. Unde etiam Pelagius atque Celestius in hac Synodo non nisi sub conditione damnati sunt, nempe nisi dogmata sua perversa damnarent. Numerus autem eorum qui Carthagenem convenit Antistitem, non septuaginta septem ut putavit Baronius, sed sexaginta octo dumtaxat fuit, quot etiamnum litteris ad Innocentium scriptis nomina præfixa recensentur. Quod vero etiam addit Baronius de Canonibus in hac Synodo constitutis qui perierunt, de magisterio in docendo exhibitio, aliisque ex administribus Prosperi adductis, quantum in eis hallucinetur, paulo post commodius differemus.

Quinetiam Numidia Antistites intellecto periculo, quod ex gliscente Pelagiana perniciæ magis magisque augebatur, Milevi conveniunt numero sexaginta & unus, ubi damnatis pari prorsus modo duobus istis capitibus, de adiutorio gratiæ ad bene vivendum negato, & de baptismo parvulorum evacuato adiutores istius impietatis Pelagium atque Celestium etiam damnandos esse iudicarent, si necessitas ita pollularet, malle se tamen, ut in Ecclesia sanarentur auctoritate Innocentij, cui facilius crederent quam ut desperata salute ab Ecclesia rescarentur. Hæc per Epistolam Synodalem quæ extat, Pontifici Innocentio insinuantur; id se facere significantes ad imitationem Coepiscoporum Provincia Carthagenensis, quod ad Sedem Apostolicam de hac rescriptisse compererant. Quod per ipsum Carthagenensium litterarum perlatorem Iulium Episcopum eos comperisse verisimile est, quia idem ipse utriusque Synodi litteras simul ad Innocentium pertulit, ut ex responsis Pontificis ad litteras Synodi Milevitanae liquet. Adjece-
runt etiam privatas litteras ab Augustino scriptas quinque Antistites, Aurelius, Asipius, Augustinus, Evodius & Possidius, quibus eandem causam accuratius tractaverunt, varijs documentis ex divina Scriptura depromptis erroris istius impietatem convellentes, quæ novi hæretici divinam gratiam tollere conabantur. Et quia necdum gesta Palestina in Africam perlata fuerant, solliciti ne cum absoluto Pelagio, etiam dogmata ipsa absoluta putarentur, exponunt quo pacto Orientales Episcopi eum absolvere potuerint, quod scilicet simul cum libero arbitrio divinam

divinam gratiam fateretur : quæ ab illis ex Ecclesiastica consuetudine nulla alia intelligi poterit, nisi quam in libris Dei legere & populis prædicare consueverant. Postulant autem in primis atque sollicitè ad opprimendam illam hæresin auxilium Innocentij, propter sinistram famam quæ de illo Pontifice sparsa fuerat. Audimus enim, inquit, esse in urbe Roma, ubi ille diu vixit, nonnullos qui diversis causis ei saveant, quidam scilicet, quia vos talia persuasisse perhibent; plures vero quia etiam talia sentire non credunt, præsertim quia in Oriente ubi degit, gesta Ecclesiastica facta esse iactantur, quibus perhibetur esse purgatus.

Innocentius acceptis per Iulium Episcopum litteris utriusque Concilij, collaudatoque in omnibus Catholica fidei studio, vehementer errorem illum utrumque Pelagianum detestatus est, & Pelagium atque Celestium id est inventores vocum novarum ab Ecclesiæ communione submovit, donec resipiscerent à diaboli laqueis. Iussit tamen simul ut si unquam sani depositio pravi dogmatis errore relipuerint, damnantique ea quorum se ipsi prævaricatione damnarunt, eis medicinam solidam id est receptaculum suum ab Ecclesiâ non ne-

Epist. 95. ad
Innoc. apud
Aug.

Innocent. in
Epist. ad
Concil. Mi-
nimum, carant
et si dia pastorali,
ne duarum ovium
dura contagia
serpant forsitan
per vulgus incautum.

Epist. ad
Aug.

Litteræ vero quibus hæc constitutio continetur, datæ fuerunt sexto Calendæ Februarij Honorio & Constantio consulibus, quem annum incidisse in annum Christi quadringentesimum decimum septimum supra diximus. Postridie verò hoc est quinto Calendæ Februarij responsum dedit ad litteras eodem acceptas peritatore, illorum quinque Episcoporum, idque in eandem ferè sententiam. Quod verò de Pelagianis in urbelatitibus quasi se savente si gesserant, respondit se istud neque manifestare posse, neque negare, cum etsi sint, inquit, lateant, nec aliquando audeant vel illum prædicantem ista defendere, vel talia aliquo nostrorum præsentem iactare, credere se tamen ubique terrarum degant facile eos, audita

ejus damnatione esse corrigendos.

Ex his quæ de duobus istis Concilijs hætenus narrata sunt manifestissimè constat Celestium atque Pelagium ab Innocentio Pontifice fuisse damnatum & Ecclesiâ pulsum, hoc ipsiusmet Innocentij testificatione in litteris ad Concilium Milevitandum & ad quinque Episcopos non semel repetitur, ut prætermittam quod & Gennadius adversus eisdem decretum ab Innocentio scriptum esse statuit, & à Zozyro promulgatum. Quæ promulgatio comparatione totius Orbis scriptis publicis litteris intelligenda est. Nam Africanis ea satis jam supra dictis litteris innoverat. Hinc est enim quod post biennium scribentes Episcopi Africani ad Zozyrum: *Constituimus*, inquit, in Pelagium atque Celestium per venerabilem Episcopum Innocentium de Beatissimi Apostoli Petri Sede prolatam manere sententiam, donec apertissima confessione fateantur gratiam Dei per Iesum Christum &c.

Apud Prosp.
adversus
Collator.

Cum autem viderent Patres illi Carthaginenses & Milevitani, hæresin istam magis magisque elanculum serpere & invalescere, ad eam suffocandam & expugnandam Sanctum Augustinum communi susfragio selegerunt. Testatur hoc gesta Ecclesiastica quæ postea pro successore Augustini Eradio in Episcopatum Hipponensem substituendo utroque præsentem coram Clero & populo Hipponensi confecta sunt. Vbi sic ipse Augustinus: *Nostris*, inquit, ante aliquot annos quid facere voluerim non permisisti. Placuit mihi & vobis propter curam Scripturarum quam mihi fratres & patres mei coepiscopi duobus Concilijs Numidia & Carthagine imponere dignati sunt, ut per quinque dies nemo mihi molestus esset. Gesta confecta sunt, placuit, acclamasti, recitatur placitum vestrum & acclamatio vestra: parvo tempore servatum est circa me, & postea violenter irruptum est, & non permittor ad quod volo vacare. Ante meridiem & post meridiem in occupationibus bene me teneor. Hæc gesta illa. Quam quidem curam quanta sedulitate & gloria & fructu executus sit, sole clarius testantur ejus opera, & inter ceteros luculentissimis verbis Sanctus Prosper ita canit:

Gesta Eccl.
Epist. Aug.
110.

Prosp. Car.
de ingratia
cap.

Istius ergo inter cunctos qui de grege sancto
Insanas pepulere feras, industria major
Magis opus, totum præstantius imbuat Orbem.
Nam quocumque gradum convertit callidus hostis,
Quaque per ambages anceps iter egit opertus
Huius ab occurso est præventus, mille viarum.
Insidiisque aditum non reperientibus ullum.
Cumque foris rabies avidorum expulsa luporum
Frenderet, inque omnes mendacia verteret artes
Ne mentes ullarum ovium corrumpere posset,
Nec dubia obliquis turbaret corda querelus;
Istius ore viri fecit Deus; istius ore

B 3

Flumina

*Flumina librorum Mundum effluxere per omnem
Que mites humilesque bibant, campisque animorum
Certant vitalis doctrinae immittere rivos. Hæc Prosper.*

*Prosp. lib.
contra Col-
lat. initio.*

Hinc etiam alibi: Viginti, inquit, amplius an-
nis contra inimicos gratiæ Dei, Catholica
acies huius viri ducta pugnat & vincit.

Atque hæcenus quidem ea quæ in duobus
istis Concilijs Carthaginensi & Milevitano
gesta sunt recensimus, quibus addit Baronius
canones quosdam in Concilio tam Carthagi-
nensi quàm Milevitano esse constitutos, sed
illos desiderari, hos verò esse octo numero
qui scilicet de gratia Dei sub nomine Con-
cilij Milevitani vulgo circumferuntur. Sed
ut dicam quid sentio, utrumque caput mihi
vehementer suspectum est, ut non dicam fal-
sum. Extant enim Epistolæ Synodales seu re-
lationes ad Apostolicam Sedem utriusque
Concilij, in quibus accuratè recensetur quid
in Concilijs actum sit contra Celestium atque
Pelagium, eos nempe ab Apostolica Sede esse
excommunicandos, nisi hæc duo capita fatean-
tur, gratiæ adiutorium ad operandam iustitiam
cavendaque peccata esse necessarium & parvu-
lis gratiæ Sacramentum ad consequendam vi-
tam æternam prodesse ut à perditione liberen-
tur, & nihil præterea. Vtrumque petit utra-
que Synodus ab Innocentio confirmari. Hæc
itaque gestum, inquit Carthaginenses Patres,
charitati tuæ intimandum duximus, ut statuti nos-
tre mediocritatis etiam Apostolica Sedes adhibeatur
auctoritas pro tuenda salute multorum, & quorun-
dam perverſitate etiam corrigenda. Et Milevitani,
allatis eisdem duobus de gratia atque bap-
tismo capitulis: Hæc, inquit, insinuant Apo-
stolico pectore tuo, non opus habemus multa dicere,
& tantam impietatem verbis exaggerare, cum procul
dubio re ita permoveant, ut ab eis corrigendis ne la-
tius serpsit &c. dissimulare non possis. Et infra:
Quodlibet autem ipsi eligant (Celestius atque Pe-
lagius, siue cedant auctoritati Innocentij siue
non cedant) certè vel alijs, quos plurimos possunt,
si ab eis dissimuletur, suis laqueis implicare, cernit
Venerabilitas tua instanter & celeriter providendum.
Innocentius etiam Papa dum utriusque Syno-
di litteris accuratè respondet utrumque hæ-
reseos caput tam de gratia quàm de baptis-
mi necessitate evacuata damnat, & auctores vin-
culo excommunicationis innectit. Quis autem
credat si qui Canones essent contra hæresin
conditi, illos non ante omnia ad Apostolicam
Sedem fuisse referendos, vel ab eadem Sede
roborandos? vel certè rem tanti momenti
tanto silentio fuisse transeundam, ut ne ver-
bulo quidem siue à Synodis siue ab Innocentio
attingeretur.

*Epist. 47. ad
Valent.*

Accedit quod Augustinus cum sæpe utrius-

que Concilij mentionem faciat, nusquam in
omnibus operibus suis ullorum Canonum vel
verbo meminit, sed cum vellet & Valenti-
num & Paulinum de divina gratia instruere,
relationum istarum quas dixi Synodaliū
meminit & responsi Sedis Apostolicæ littera-
rumque familiarium quinque Episcoporum,
quibus aliquanto diutius causa gratiæ cum
Innocentio acta fuerat, eaque omnia ad eo-
rum instructionem transmissit, nulla prorsus
Canonum istorum facta mentione, cum ta-
men illis tota quæ cum Pelagio Celestioque
intercedebat causa contineretur, nec quic-
quam maioris ponderis ad eos erudiendos
posset asserri. Sed quid evidentius, quam quod
Celestius Papa citans tertium, quartum &
quintum Canonem, quos putant esse Concilij
huius Milevitani, expressis verbis dicit, eos
esse Concilij Carthaginensis. Sic enim loqui-
tur: Illud etiam quod intra Carthaginensis Synodi
decreta constitutum est, quasi proprium Apostolicæ
Sedis amplectimur, & continuo citat ipsissimis
verbis tres istos Canones quos attulimus.
Nec tamen quod sciam quicquam dixit un-
quam, eos esse istius Concilij Carthaginensis
quod hoc anno celebratum est. Nam præter-
quam quod Baronius potius Canones istos pe-
rijsse putat, nullum est in antiquitate talis opi-
nionis vestigium. Et ex ipso ordine quo Ce-
lestius probationes adducit, constat diu post
hoc Concilium esse conditos. Nam primo ci-
tat Epistolam Innocentij ad hanc Carthaginen-
sem Synodum, tum aliam ad Milevitana, deinde
Epistolam Zozymi ad totius Orbis
Episcopos, rescriptumque Antistitem Afri-
canorum, ac denique Canones Concilij Cartha-
ginensis, qui ordo cum in cæteris sit omnino
temporis quo edita fuere, certe in ipsorum
etiam Canonum allegatione videtur servatus.
Quid quod Prosper, cuius autoritate motus
Baronius arbitratur in his Concilijs Canones
esse conditos, longe plures Episcopos nomet
quam ad ea convenerunt.

Et trecentis, inquit, procerum sunt edita linguis.
Constat vero ad Carthaginensem non nisi
sexaginta octo, ad Milevitana sexaginta &
unum confluisse, ut ex Epistolis Synodalibus
ad Pontificem Innocentium scriptis manifeste
liquet, qui omnes non faciunt nisi centum
& viginti novem. Nam ideo asserere quod
tanto plures assuerint, divinare est. Funda-
menta igitur duo, quibus ista nititur opinio
videtur esse ruinosa. Primum est quod Pro-
per ita canat:

*Epist. 94.
ad Valent.
Epist. 106.
ad Paulin.*

*In Epist. ad
Episc. Gal-
los.*

*Carm. de
invas.*

Convenerunt

ibid.

Convenere tui de cunctis urbibus abni
Pontifices, gemineque semam celeberrima cunctu
Decernis quod Roma prebet, quod regna sequantur.
Nec sola est illic Synodorum exerta potestas &c.
Condita sunt & scripta manent, quæ de cataractis
Æterni fontis fluxere vidante meatu
Et trecentenis procerum sunt edita linguis &c.

Et infra: An alium in finem posset procedere Sanctum
Concilium, cui Dux Avelius, ingeniumq;
Augustinus erat.

EX his confici putat Baronius, in gemino
cætu senum, id est utroque illo Patrum
Africanorum Concilio, quorum Carthagi-
nensi præfuit Aurelius, Milevitano affuit Au-
gustinus. Canones esse conditos, quorum illi
perierunt hi octo supersunt. Sed falli Baro-
nium non obesse convinci videtur ex eo,
quod Prosper non loquatur de illo gemino
cætu Patrum, qui anno quadringentesimo de-
cimo sexto, sed potius de illo qui aliquanto
post celebratum est, quando Pelagiani toto
orbe damnati sunt, quod ex eo evidenter li-
quet quod ibi in medium afferat contra Semi-
Pelagianos omnia præjudicia, quibus eorum
parentes Pelagiani concemnati sunt. Quis au-
tem credat eum tacitum Africanam illam Con-
cilia præterisse, quibus Zozymus cooperantibus,
hæresis una cum suis authoribus prostrata est?

A Hoc autem omnino dicendum, erit si isti duo
cætus sint ista duo Concilia, Carthagenense &
Milevitanum. Ista enim afferuntur ibi à Pro-
spero, tanquam quorum autoritate ultimo
tancem peltis illa oppressa, & suffocata est.
Cum tamen non istis Synodis Carthagenensi
& Milevitana, sed biennio post magno molim-
ine, duabus alijs in Africa Synodis & Zo-
zymi autoritate profligata sit. Nec sanè tre-
centi Episcopi, quod Prosper asserit, in duabus
istis prioribus Synodis confluxere, sed tantum
centum viginti novem ut supra declaratum
est. Neque verò putandus est Prosper ista hu-
jus anni quadringentesimi decimi sexti duo
Concilia, de quibus agimus, penitus in illo
carmine præterisse: sed illa innuavut quan-
do dixit:

*Pestem subeuntem prima recidit
Sedes Roma Petri quæ pastoralis honore &c.*

Hoc enim intelligendus est Prosper dicere
de illa condemnatione Pelagij, quæ Ce-
lestij quæ facta est à Pontifice Innocentio
post auditas relationes Concilij Carthagenen-
sis & Milevitani. Post quam condemnatio-
nem semper solet Prosper subungere Synodum
illam Diospolititanam, quo Pelagius de gmate
suo propria lingua suffocato, ut Catholicus
absolutus est. Hoc ne commito potius in-
genioso me finxisse, quàm solida ratione col-
legisse lector existimet, alia Prosperi loca in-
tuenda sunt. Nam contra Pelagianos incul-
cans præjudicia, sic alibi loquitur: *Secundam*
tuam censuram erravit Papa Innocentius & Petri
Sede dignissimus, qui cum de istis loqueretur qui in
libero arbitrio gloriantur, Nam quid, inquit, nos
de eorum post hæc rectum mentibus existimemus &c.
Erraverunt Orientales in quorum iudicio &c. Erra-
verunt Africana Episcoporum Concilia, quæ decretis
constituere utrumque Dei donum esse, & scire quid
facere debeamus & diligere ut faciamus &c. Qui est
Canon quartus de quo agitur. Vbi vides eo-
dem planè ordine primo loco poni Censuram
Innocentij quam edidit post relationem isto-
rum duorum Conciliorum, tum Synodum
Orientalem Palestinam, denique Concilia
Africana. Nec verò in istis postremis verbis
eum de istis Concilijs Carthagenensi & Mi-

levitano loqui, de quibus agimus, ex eo ma-
nifestum est, quod istum Canonem dicat esse
duorum Conciliorum Africanorum, cum ta-
men certum sit Patres Concilij Carthagenensis
non assuisse decretis Milevitanis, sed ante
Concilium Milevitanum discessisse, cujus Epi-
scopi in Epistola ad Innocentium se dicunt
imitari Episcopos provincie Carthagenensis,
quos ad eandem Sedem Apostolicam scripsisse
conperiant, nempe per Iulium Episcopum
Milevo transcurrentem, cui utriusque Concilij
litteræ simul ea occasione Romam perferenda
tractatæ sunt. Deinde ipse Prosper ut magis
declaret se de alijs loqui Concilij Africanis,
mox addit: Erraverunt ducenti, quatuordecim Sa-
cerdotes qui in Epistola quam Constitutionibus præ-
tulerunt, ita Apostolicæ Sedis Antistitem Beatum
Zozymum sunt allocuti, Constitutum in Pelagium
&c. Vbi facta mentione Epistolæ quæ consti-
tutionibus seu decretis illis Africanis præfixa
fuerat aperte dicit eos illam Epistolam ad Zo-
zymum destinasse. Fieri ergo non potest, ut
loquatur de Concilijs duobus prædictis quæ
ad Innocentium scripserunt, sed de alijs quæ
biennio vel triennio post Carthagine congre-
gata sunt. Et plenissimè in alio ejusdem libri
loco, eodem ordine recensens omnia ista præ-
judicia: Tunc, inquit, istorum machina fracta sunt

Epist. Syn-
nodalis ad
Innocentium,
92.

Contra Col-
lat. initio.

B 4

IUNG

tunc in superbia socijs ac principibus corruerunt, A quando Beata memoria Innocentius nefandi erroris capita Apostolico mucrone percussit. Et mox subjungit. Quando Pelagium ad proferendam in se suoque sententiam Palestinarum Episcoporum Synodus coarctavit: quando Africanorum Conciliorum Beata recordationis Papa Zozymus sententia sua robur annexuit, & ad impiorum detractionem in gladio Petri dexteris omnium armavit Antistitem. Vbi iterum primo loco ponit censuram Innocentij, quam post auditas relationes utriusque Concilij Carthaginensis & Milevitani, de quo agimus, in hæreseos auctores tulit, secundo Synodum Palestinam, ac denique decreta illa Africanorum Conciliorum, quæ à Zozymo confirmata sunt. Ex quo enumerandi ordine quem perpetuò servat Prosper evidenter colligitur, etiam illo loco libri de Ingratis, quo pestem subeuntem prima recidisse dicitur Sedes Roma Petri, intelligi istam excommunicationem Innocentij, quam post Synodos Carthaginensem & Milevitana tulit, geminos autem illos cœtus Africanorum Patrum, quos post commemoratam Synodum Palestinam attingit, esse illa Africana Concilia quæ sub Zozymo celebrata sunt. Si cui verò mirum esse videatur, cur Innocentius semper ab eo primo loco dicatur hæreticos istos prostravisse, cum; ut videtur, Concilia ista duo Africana in ejus condemnatione præcesserint, is animadvertere debet, Patres utriusque illius Synodi non tam excommunicationem in Pelagium Celestiumque pronuntiasse, quam ab Apostolica Sede pronuntiandam concepisse atque postulasse. Quid enim eos in homines non Alios in Palestinam vel Asia commorantes juris? Hinc in suis relationibus dicunt Patres Milevitani auctores illius hæreseos facilius Innocentij authoritati esse cessuros, petuntque instanter ab eo celeriter provideri. Carthaginenses verò hoc apertius indicantes: Hoc itaque gestum, inquit, Domine frater Sancte, Charitati tue intimandum duximus, ut statuti nostra mediocritatis etiam Apostolica Sedes adhibeatur in toritas. Videbant enim exigui roboris in refractarios istos suam habendam esse censuram, nisi Romani Pontificis autoritate firmaretur. Vnde sententia illius robur videtur per ipsos Patres ab Apostolica Sedis nutu fuisse suspensum.

Alterum verò fundamentum quo nix putant nonnulli ad hoc Concilium Milevitana hos Canones pertinere, est quod in collectione Conciliorum ad hanc quam diximus Synodum, referantur. Cui respondemus, plures errores cum qui collegit Concilia commisisse, dum ad idem Concilium Milevitana res diversissimis temporibus gestas contulit. Retulit enim istos de quibus agimus Canones ad Concilium Milevitana, quod sub consulatu Arcadij & Honorij celebratum est: quod verum nullo modo esse posse, nemo nisi historix Pelagianæ imperitissimus potest dubitare. Concilium enim istud facile decennio ante celebratum est quam Pelagius in Ecclesia Africana audiret hæreticus,

vel ullum contra hæresin illam Ecclesiasticum judicium esset exercitum. Accedit quod huic nostro Milevitano præfiderit Sylvanus Primas Numidiæ, illi vero Aurelius Carthaginensis; qui tamen eodem tempore, quo hæc Milevitana Synodus contra Pelagium celebraretur, Carthagine contra eandem hæresin cum suis Episcopis decertabat. Illud Milevitana fuit universale Concilium, hoc ad quod Canones ab aliquibus referuntur, provinciale Numidiæ. Qui errores tam crassi apertè convincunt, Collectorem ignorasse rationem temporum, rerum gestarum ordinem, atque auctores, & in unum corpus contulisse diversos Canones, ut optime notavit Baronius, qui quorum autoritate essent conditi, nesciebat. Ut nullo fundamento subnixum sit, ideo eos ad secundum Milevitana velle referre, quia ad istud primum tantà absurditate congesti sunt. Sed hæcenus de istis Canonibus. Ad quam vero Synodum revocandi sint, paulo post accuratius dicendum erit.

Cæterum Celestius atque Pelagius omnibus modis allaborandum sibi duxerunt, ut antiquatis ijs quæ contra se acta fuerant, Catholici declararentur atque haberentur. Hac de causa Celestius, jam tum in Asia factus presbyter eo anno Honorius undecimus & Constantinus secundum agebant consulatum, qui erat Christi quadringentesimus decimus septimus, Romam profectus est. Nam ut ex litteris diversis Zozymi Papæ qui successerat Innocentio, ad Africanos Episcopos constat, appellaverat à sententia Concilij Carthaginensis, quo eum olim damnatum fuisse diximus. Neque tamen tam de iudicio illo adhuc quinqueennio contra eum lato, quam de nuperrimo anni quadringentesimi decimi sexti conquerebatur. Suggerebat enim Zozymo

omnia ibi per festinationem esse facta, ad solas litteras Herotis & Lazari absentum, quas ex Palestina per Orosium ad Concilium Carthaginense perlatas fuisse supra retulimus. Cum illis autem aiebat nunquam sibi de talibus quæstionibus fuisse sermonem; nec ante sane quam de se scriberent vel visu conpertos: Lazarum jam in transitu cognitum; Herotem verò etiam satisfactione interposita quod secus de ignoto atque absente sensisset à se cum gratia recessisse. Proinde accusatores suos ultro deposcens, omnia in se crimina falso jactabat illata. Itaque Zozymus Papa posthabitis omnibus in Basilica Sancti Clementis causam instituens, omnia quæ prius fuerant acta discussit. Nam primum intremisso Celestio libellum ejus quem dederat, fecit recitari. Libelli illius non extant nisi quedam fragmenta apud Augustinum, in quibus apertè quidem negabat peccatum originale; sed ne propterea hæreticus putaretur, initio libelli de hujusmodi quæstionibus locuturus, præfatus fuerat: Si forte ut hominibus qui piam ignorantia error obreperit, vestra sententia corrigatur. Hanc ejus prælocutionem tenens Venerabilis Papa Zozymus ut narrat Augustinus, egit cum homine

Litteræ Zozymi datae ad Conc. Carthag. anno 418. 12. Calend. Aprilis. Or. anno 417.

Lib. de pecc. orig. c. 5.

Aug. ibid. c. 7.

hominem quem falsa doctrina ventus inflaverat, ut ea quae illi à Diacono Paulino fuerant obiecta damnetur, atque ut Sedis Apostolicae litteris, quae à Sanctae memoriae suo praedecessore manaverant praeberet assensum. Vbi obiecta Paulini intelliguntur illa propter quae anno quadringentesimo duodecimo Carthagine in iudicio Episcopali, & iterum anno praecedenti in Concilio Carthaginensi, ubi ea gesta, ut diximus repetita relecta atque examinata fuerant, sententiam damnationis exercebat. Praecipuum autem caput quod ei obijcebatur erat de peccato originali, de quo olim Carthagine se dubitare dixerat, hic autem illud aperte in suo libello destruebat. Et haec causa fuit, cur Beati Innocentij litteris, illis nempe quas ad Concilium Carthaginense & Milevitanum hoc eodem anno quadringentesimo decimo septimo dederat, assensum urgeretur. Quo autem haec modo gesta sint coram Zozymo, apertius patet ex libello ejusdem Paulini quem sequenti anno in gratiarum actionem ad Zozyum misit, ubi ex actis Ecclesiasticis narrat hic Celestius ab eodem Zozymo fuisse interrogatum: *Damnus ergo illa omnia quae in libello Paulini continentur, hoc est de quaestionibus? Et in alio loco: Cognovisti quales litteras dedit Sedes Apostolica ad fratres & Coepiscopos Africana Provincia? Et adiectum: Damnus illa omnia quae damnavimus, & tenes quae tenemus? Et iterum: Illa omnia damnas quae iactata sunt de nomine tuo? Et iterum: Vela quae in libello suo exposuit Paulinus? Et cum diceret Paulinum posse ex his quae illi obiecta, haereticum approbari; Zozymus respondit: Nolo nos circumducas, damnas ea omnia quae tibi obiecta à Paulino sive per famam iactata sunt? Haec ex libello Paulini. At Celestius: Noluit quidem, inquit Augustinus. Paulini Diaconi obiecta damnare, sed Beati Papae Innocentij litteris non est ausus obistere, imo se omnia quae Sedes illa damnetur, se damnatum esse promissit.*

Illi tam aperte professioni, qua & verbo & simul etiam oblato libello se Apostolicae Sedis sententiae in omnibus assensum velle & ejus iudicio sua corrigere paratum esse asseruerat, credens Zozyum libellum ejus, ut ait Augustinus, Catholicum existimavit, quia & hoc Catholicum mentis, si qua forte aliter sapit quam veritas exigit, non ea certissime definire; sed detecta ac demonstrata respuere. Non enim haereticis sed Catholicis Apostolus loquebatur, ubi ait: Quotquot ergo perfecti, hoc sapientius, & si quid aliter sapitis, id quoque Deus vobis revelabit. Hoc in illo factum esse putabatur quando se litteris Beatae memoriae Papae Innocentij, quibus de hac re (nempe peccato originali) dubitatio tota sublata est, consentire respondit. Verumtamen à vinculo excommunicationis nondum est creditus esse solvendus, sed interposito duorum mensium tempore, donec rescriberetur in Africa, ubi ejus calliditas aliquanto evidentius innotuerat, respiciendi ei locus sub quadam medicinali sententia lenitate concessus est. Haec Augustinus. Itaque Zozymus hominem innocentem calumnijs appetitum putans, litteras ad Aurelium &

A universos per Africam Episcopos dedit, qui-
bus eos de rebus cum Celestio actis, & res
facit, litteris ipsa gesta Ecclesiastica de Celestio
jam dicta purgatione conjunxit. Interim non
leviter pertrinxit Africanos Antislites, quod
solis rumoribus & litteris Herotis & Lazari
absentium tantam fidem adhibuerint, ut au-
toritatem testimonij in re tanti momenti me-
rerentur. Duos illos Antislites Gallos esse ho-
mines facinorosos, etiam olim à Sacerdotali
communione submotos, Celestium se praesen-
tem tueri, fidem suam exponere, accusatorem
que suos provocare: *Quare, inquit, intra seculum
dum mensum aut videntur qui praesentem redarguant
aliter sentire, quam libellis & confessione contemnit;
aut nihil post haec tam aperta & manifesta quae pro-
tulit, dubij post haec sanctitas vestra resedisse cogno-
scat.* Citatus est etiam Paulinus Diaconus à
Zozymo Papa misso Carthaginem Basilisco
B Diacono quarto Nonas Novembris, ut ad-
esset ad Apostolicam Sedem. Suggestum enim
fuerat eum fugam arripuisse. Ita testatur ipse
Paulinus in libello sequenti anno ad Zozyum
misso. Ex quo patet sub finem hujus anni qua-
dringentesimi decimi septimi omnia ista fuisse
gesta. Nam sub initium sequentis anni Cele-
stius & Pelagius condemnati sunt.

Acceptis litteris illis Zozymi Papae Anti-
slites Africani graviter perturbati sunt, quod
versu pellis haereticus serpentina versutia inno-
centiam simularet. Quare Pontificem obte-
stati sunt, ut causa illa tantisper suspenderetur,
donec plenius ipsi rescriberent. Miserunt &
alias litteras per Marcellinum Diaconum qui-
bus conqueri videbantur, quasi Celestio com-
modaverit in omnibus fidem, verbisque ejus
non discussis, ad omnem syllabam prae-
bisset assensum. Quibus rescripsit Zozymus, nihil
se post illas quas priores acceperat ab Africa-
nis litteras, immutasse, sed in eodem cuncta
reliquisse statu, in quo dudum fuerant, cum
hoc eis per litteras suas indicaret. Colliguntur
hac omnia clare ex litteris quas sequenti anno
ad Episcopos Carthagine congregatos Zo-
zymus dedit. Ex quibus apertum est frequen-
tes litteras inter Zozyum & Africanos Epi-
scopos in hac causa intercurrisse, prout idem
Augustinus testatum relinquit. Ut ergo ple-
nius & manifestius Celestij vel fides vel perfid-
ia innotesceret, Exspectabatur, ut narrat Au-
gustinus, ex venturis ex Africa litteris, in qua pro-
vincia ejus aliquanto calliditas evidentius innotuerat.
Quae Romae litterae posteaquam venerunt, il conti-
nentes non sufficere hominibus tardioribus & sollici-
rioribus quod se generaliter Innocentij Episcopi litteris
consentire fatebatur, sed aperte eam debere anathema-
tizare quae in suo libello prava posuerat, ne si id non
fecisset, multi parum intelligentes magis in libello ejus illa
fidei venena à Sede Apostolica crederent approbata,
propterea quod ab illa dictum erat ejus libellum esse
Catholicum; quam emendata propter illud quod se
Papa Innocentij litteris consentire ipse responderat.
Tunc ergo cum ejus praesentia posceretur ut certis ac
dilucidis responsionibus vel astutia hominis vel corre-
ctio diluisceret, & nulli ambigua remaneret, se
subtra-

Aurelium
& Episc.
African.
data Heno-
rio & Con-
stantino com-
sulibus.

Littera Zo-
zymi ad Au-
relium &
Episcopos
Carthag.
congreg. 12.
Cal. Aprilis
Honorio 12.
Consule.

Lib. 2. ad
Bonif. c. 3.
Ibid.

Ex libello
Paulini gra-
tulatorio
misso ad Zo-
zyum anno
408.

De peccato
orig. c. 7.

Lib. 2. ad
Bonif. c. 3.

Lib. de pe-
orig. c. 7.

Littera Zo-
zymi ad

subtraxit & negavit examini. Nec differendum iam fuerat quod alibi prodesset, si nimium perversorum pertinacia deventiaque non posset. Videntur verò illæ litteræ Africanorum circa finem mensis Martij Romam esse perlatae, juxta quas continuo condemnatio Pelagij atque Celestij consecuta est. Nam mense Maio accepto condemnationis nuncio Concilium Carthaginense ejusdem hæreseos condemnationem conlaminavit. Veruntamen istam quam retulimus Zozyimi cunctationem & consecutam ex Africanorum litteris mutationem, acerbè Pelagiani Catholicis jam damnati tanquam prævaricationem exprobrarunt. Testatur id Augustinus qui cum refutaret calumnias Iuliani: *Quale est autem, inquit, quod Beata memoria Zozymini Apostolicæ Sedis Episcopum prævaricationis accusat: qui non recessit à suo prædecessore Innocentio quem tu nominare timuisti; sed maluisti Zozyimum quia egit pravius lenius cum Celestio; quoniam se in his sensibus vestris si quid displiceret, paratum esse dixerat corrigi, & Innocentij litteris consensurum esse promiserat.* Ita Augustinus. Sed antequam ad sententiam quæ in utrosque lata est Celestium atque Pelagium progrediamur, breviter etiam res Pelagij perstringenda sunt.

Pelagius igitur cum in Synodo Palestina absolutus, cum quod contra se in Africa gereretur, intelligeret, omnes vires adhibuit, ut quemadmodum Palestinos iudices præfentes, ita & Innocentium absentem falleret, atque ita utriusque Concilij Africani vim eluderet. quorum robur, prolataque sententiæ vigor à iudicio atque ore Pontificis Innocentij ad quem relata fuerat, quasi suspensa fluctuabat. Eadem itaque qua Celestius fallendi

usus astutia litteras simul & libellum fidei ad Innocentium misit, quem defunctum esse nesciebat. atque idcirco Zozyimo ejus futuri tradita sunt, ut pluribus in locis Augustinus testatur. Ea verò tum litteras suas tum ipsum libellum seu professionem fidei, arte & verborum ambiguitate digesserat, ut non nisi ab oculatissimis animadverti posset ex eis hæreticos posse proflere sensus, quando nullo existente qui respondere posset, tanquam in solitudine aliquis inveniretur infirmus. Litteræ, ut putatur, non extant integræ, fragmentis tamen passim apud Augustinum dispersa reperiuntur, ut non difficile ex eis coagmentatis sensus eorum possint intelligi. Quæ ad lectoris commoditatem hic ordine suo consuta subjecimus:

Sunt, inquit Pelagius, de quibus me homines infamare conantur; unum quod negem parvulis baptisimi Sacramentum, & absque redemptione Christi aliquibus cadorem regna promittam. Nunquam (verò) ego vel impium aliquem hæreticum audivi qui hoc de parvulis diceret. Quis enim ita Evangelicæ doctrinæ ignarus est, qui hoc non modo affirmare conetur, sed qui vellevit dicere aut etiam sentire possit? Deinde quis tam impius qui parvulos excores regni celorum esse velit, dum eos baptizari & in Christo renasci putat (Scriptura dicente) Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto non potest introire in regnum Dei. Quis ille tam pius qui cumlibet ætatis parvulo interdicit communem humani generis redemptionem: & in perpetuum certamque vitam renasci vetet eum qui natus est ad incertam? Aliud est, quod iudicam posse hominem vitare peccatum ut Dei excludam auxilium & in tantum libero confidam arbitrio, ut gratia repudiem adiutorium.

Hic interpositis invidiosis contra suos inimicos querelis sic loquitur.

Ibid. c. 31. Ecce, inquit, ad beatitudinem tuam Epistola ista me purget in qua purè atque simpliciter ad peccandum & ad non peccandum integrum liberum arbitrium habere nos dicimus, quod in omnibus bonis operibus divino semper adiuvatur auxilio.

Hic cum quædam de hominis conditione & ad peccandum & non peccandum naturali ejus probitate interposuisset, adjunxit.

Ibid. Quam liberi arbitrij potestatem dicimus in omnibus esse generaliter, in Christianis, Iudæis, atque Gentilibus. In omnibus est liberum arbitrium æqualiter per naturam, sed in solis Christianis judatur à gratia. In illis nudum & merme est conditionis bonæ; in his verò qui ad Christum pertinent, Christi munitur auxilio. Illi ideo iudicandi atque damnandi sunt, quia cùm habeant liberum arbitrium, per quod ad fidem venire possent, & Dei gratiam promereri, malè utuntur libertate concessa: Hi verò remunerandi sunt, qui bene libero utentes arbitrio, merentur Domini gratiam, & ejus mandata custodiunt.

Deinde

Colligitur
ex lib. de
grat. Christi
c. 32.

Deinde cum ad librum fidei suæ iussisset transire
lectorem, de alijs opusculis sic subjungit.

Ibid. c. 35.

Legant, inquit, illam Epistolam, quam ad Sanctum Virum Paulinum Epi-
scopum ante duodecim fere annos scripsimus, quæ trecentis fortè versibus nihil aliud
quam Dei gratiam & auxilium confitetur nosque nihil omnino boni facere posse sine

Ibid. c. 36.

Deo. Legant etiam ad Sanctum Constantium Episcopum, ubi breviter quidem sed

Ibid. c. 37.

plane libero hominis arbitrio Dei gratiam auxiliumque coniunxit. Legant etiam quam
ad sanctam Christi Virginem Demetriadem in Oriente conscripsimus: Et invenient

Ibid. c. 41.

nos ita hominis laudare naturam, ut Dei semper gratiæ addamus auxilium. Legant
etiam recens meum opusculum quod pro libero nuper arbitrio edere compulsi sumus, &
agnoscent quam nunquam nos negatione gratiæ infamare gestierint, qui per totum penè
ipsius textum operis perfecte atque integre & liberum arbitrium confitemur & gratiam.

Lib. de grat.
Christi. 33.
& de peccato
orig. c. 21.

Atque ista quidem sunt fragmenta li-
terarum Pelagij, quæ invenire potui-
mus. Litteris porro libellum fidei suæ con-
iunxit qui integer reperitur inter opera San-
cti Hieronymi tomo quarto. Editionis Pa-
risiensis Mariani Victorij quasi eliet Epistola
decima septima hoc titulo. *Symboli explicatio ad
Damascum*. Esse autem ipsissimum Pelagij sym-
bolum non solum ex eo patet quod ea quæ
Augustinus ex eo citat diversis in locis ad ver-
bum in eo præriuntur, sed etiam quod in om-
nibus ad unguem cum eo conveniat, quod
Baronius ex codice Vaticano descriptum pro-
tulit. Quod verò mirabilis est, idem libel-
lus fidei Pelagij usque in hunc diem legitur in
operibus Sancti Augustini tanquam sermo cen-
tesimus nonagesimus primus de tempore: sed
ei impostor aliquis caput apposuit & caudam,
ut sermonis præ se ferret effigiem. Et loco
ejus quod Pelagius dixerat *Beatissime Papa*, po-
suit ipse, *Dilectissimi fratres*. Ultima verò Pe-
lagij verba resequebat quibus professionem suam
hæc modo conclusit: *Hæc est fides Papa Beatissi-
me, quam in Ecclesia Catholica didicimus, quam
quo semper tenuimus & tenemus. In qua si minus
perite aut parum caute aliquid forte posuit est emen-
dandi cupimus a te, qui Petri & fidei & Sedem tenes.
Sic autem hæc nostra confessio Apostolorum tui iudicio
comprobatur, quicumque me maculare voluerit, se
imperitum vel malevolum vel etiam non Catholicum,
non me hæreticum comprobabit. Ita Pelag. Hæc fidei
professio tanta erat dexteritate concinnata, ut
nullam non tantum hæresin aperte contineret,
omnemque hæreseos suspitionem per ultimam
illam clausulam à suo autore tolleret, quod in
omnibus si quid minus perite aut parum caute
forte posuisset, ad nutum Apostolicæ Sedis
cuperet emendari: sed etiam ut plerique fidei
articuli contra quos novam hæresin concidisse
terebatur, ipsa sua expressione & Catholici
essent, & simul argumentum juxta sensum Pe-
lagij suppeditarent ad fidem Catholicam ex-
pugnandam. Nam ipsidem ipsis postea eodem
plane verborum ordine Pelagianus usus est ad
conveniendæ dogmata, quæ Pelagius falsus esse*

videbatur. Itaque ut Catholicus confitetur,
& animas à Deo dari ab ipsoque factas esse, sed
ideo sic expressit ut negato traduce animas
inquinari non posse in ipsa conceptione, &
Christi animas animas parvulorum æquales
esse crederetur. b Nihil homini dicit præce-
ptum esse impossibile, ut iustitiæ perfectio &
vita immaculata sine peccato transigi posse
putaretur: Dei Filium carnis necessitate men-
titam negat, ut eum non venisse in similitu-
dine carnis peccati, & consequenter nullam
carnem peccati esse convinceret. d In cælo nos
differtur habituros esse virtutes, quas hic ha-
bere neglexerimus ut iustitiam in hac vita tan-
tam, quanta est Beatorum astrueret. e Errare
dixit eos qui cum Manicheis dicerent pecca-
tum vitari non posse, & cum Ioviniano, nos
non posse peccare, ut duos fidei articulos elam
subverteret, unum quo Augustinus docuerat,
non omnia peccata in hac vita nos posse vitare;
alterum, gratiam ita agere voluntatem,
ut non peccaret. f Hominem fatetur & peccare
posse & non peccare, eumque semper esse li-
beri confitetur arbitrij, ut eo quasi duplici
relo, quo hæresis illa semper usa est, omnem
adjutorij divini necessitatem everteret, prout
omnium istorum argumentorum vim sensum-
que Pelagianum varijs in locis hic annotatis
Augustinus expendit atque confutat.

Cum ergo tanta verlutia fallacissimus hæ-
resiarcha fidem Catholicam simulasset, & hy-
pocrisin suam litteris Patriarchæ sui Præliij
Hierosolymitani adornasset, facile ab omnibus
qui strophas & ludibria Pelagiana minus pe-
netra verant, Catholicus existimatus est. Hinc
lectis Pelagij litteris Romæ ingens lætitia ob-
orta est. Testatur id ipse Zozyms Papa in
litteris quas hæc de re ad Episcopos Africanos
duodecimo Calendas Octobris dedit: *Stimam*,
inquit, nullus vestrum, *Dilectissimi Fratres*, recita-
tioni litterarum interesse potuisset: quod Sanctorum
virorum qui aderant gaudium fuit! Quæ admiratio
singularum! vix sletu quidam se & lacrymis tem-
perabant. Talem etiam absolutæ fidei infamari po-
tuisse? Estne ullus locus in quo Dei gratia vel adju-
torium

a Lib. 4. ad
Bonif. c. 2.

b Lib. de
gratia &
Lib. arb. c. 16
c Lib. 1. ad
Bonif. c. 12.
d Lib. 3.
e Lib. 3. ad
Bonif. c. 7.
f Lib. 1.
contra Iul.
oper. imperf.

g Lib. de
gratu Pelag.
c. 18. & 1.
ad Bonif.
c. 15.

Littera
Zozymi

nam pratermissum sit? &c. Litteris autem suis conjunxit eas quas diximus litteras purgationis Pelagij, libellumque confessionis, ut omnibus quam recte de fide lentiret, innoresceret, & earum lectione parum haberent de absoluta ejus fidelitate. Gravissime vero invehebatur in Herotem & Lazarum, quos tanquam improbos jam olim calumniatores fratrum suorum Episcoporum & communionem submotos acculat, quod ubi de Episcopatu Brixij Turonensis abdicatio ageretur, maria terraque lustrarentur nec ulla suffragia pratermitterent: ubi verò Innocentium Pelagij atque Celestij fima percelleretur, otiosi ac delicati sive accusatores sive testes (in utroque enim fallentibus nomen infame est) in cutilibus & lectulis suis litteris abuterentur & totam Africam universumque tranquillum Catholicæ serenitatis duc illi pestes ad suas libidines obnubilarent. Tanta quoque Africanos Episcopos levitatis arguit, quod famæ contumax ac litteris Herotis ac Lazari, quia superioribus Concilijs Carthagenensi & Milevitano, praesentes non affuerant, itemque Timasij ac Iacobi scripta quædam tanquam Pelagij Augustino traditum assertionibus erecidissent, quia non deceret Episcopalem auctoritatem ad levium suscitronum scripta pendere. Hæc & similia Zozyms Papa in re iacti à vascitrimis impostoribus circumventus, quorum fucolas caliditates, simulatamque professionem, & versutissimos eictorum suorum interpretes necdum pernoverat. Nihilominus quantumcumque speciosa se orthodoxa fidei larvâ tam Pelagius quam Celestius induissent, non ante iudicati sunt excommunicationis vinculo, quo per seclutum Innocentium innexi fuerant, esse solvendi, quam rescripta ex Africano Episcoporum Concilio, quæ Zozyms postulaverat, mitterentur.

Porro litteras istas Zozyms quas Baronius primus ex vaticano codice pretulit, nonnulli commentitias esse docuerunt, quod nonnulla contineant quæ Augustino repugnare videantur, ista nempe quod Celestius fuisset à Zozymo receptus, fides ejus probata, negati ab eo errores de quibus acculabatur, evocatum fuisse ex Africa Paulinum, ex Gallia Herotem & Lazarum, termino duorum mensium præfixo, qui etiam plausuris convitiis à Zozymo obruerentur. Sed hæc pro animi affectu allegari videntur. Nam in primis certò ex Augustino constat Celestium benigne habitum fuisse à Zozymo, ita ut libellus quem obtulerat etiam Catholicus esse ab eodem Pontifice iudicaretur. Quod ideo factum docet, atque excusat Augustinus, quia & hoc Catholicæ mentis est, si forte aliter sapit quam veritas exigit, non ea certissime definire, sed detecta ac demonstrata respondere. Vique adò autem hæc lenitas Zozyms cum Celestio magna fuit, ut inde nata sit illa Pelagianorum prædicatio, quod Clerici Romani, qui ante gestis Catholico dogmati affuerant, postea prævaricatores essent Celestiumque damnassent.

Lib. 2. ad
Bonif. c. 3.
De peccato
orig. c. 7.

Lib. 2. ad
Bonif. c. 3.

A Vbi quamvis veris falsa permisceant, satis tamen indicatur lenitatem Zozyms fuisse talem, ut hominem non proflus hæreticum esse censeret. Unde & Augustinus addit supra citatis verbis: Hoc in illo factum esse putabatur quando se litteris Beate Memoriae Papæ Innocentij, quibus de hac re dubitatio tota sublata est se consentire respondit. Et hoc ut plenius & manifestius in illo fieret expectabatur venturis in Africa litteris. Ex quibus manifestissimum est, Zozyms in Papam Romanumque Clericos existimasse ipsum Celestium humano fortassis errore lapsum, jam esse Catholicum, & professionem fidei eo sensu esse Catholicam, & errores, si quos habuisset, consentiendo litteris Innocentij, satis superque revocasse. Ut immerito planè litteræ illæ quæ germanissime Stylum Zozyms alijs ejusdem litteris collatum referunt, tanquam spuria rejiciantur, quasi ab Augustino dissonent, cui apprimè consentiunt. Quod verò addunt, & hoc adversari Augustino, quod Paulinus ex Africa, Heros & Lazarus ex Gallia evocati sunt, duplici ex capite non videtur verum, tum quod Epistola illa neminem nominatum citat, neque Paulinum neque Herotem neque Lazarum, sed dumtaxat in genere: Quare intra secundum mensem aut veniant qui præsentem redarguant aliter sentire quam libellus & confessione contineant, aut &c. Vbi nihil aliud præscribit, nisi ut Catholicus habeatur Celestius, nisi intra duos menses veniat si quis cum accusare voluerit. Veruntamen id quod hic tanquam falsum litteris istis & Augustino dissonum impingitur, aliunde constat esse verissimum, nempe Paulinum ad Sedem Apostolicam fuisse evocatum. Hoc enim testatur ipsemet Paulinus in libello gratulationis, quem post damnatos Pelagianos, ad Zozyms dedit: Quem (libellum) inquit, ideo direxi, quia me, licet sermone Basiliscus Subdiaconus à tua beatitudine cum gestis Sedis Apostolicæ directis, Carthagine convenit quarto Nonas Novembris die, ut adesset ad Apostolicam Sedem, & tua iudicio Sanctitatis, ad quam me fugisse suggestum est. Quid evidentius dici potest contra eos qui hunc ipsum libellum tanquam suæ causæ firmamentum citant? Iam verò quod de Herote & Lazaro tanta perstrictos acrimonia adiciunt, nemini mirum videri debet qui consideraverit aliam ejusdem Pontificis Epistolam de ordinationibus duorum Episcoporum absque consensu Patrocoli Arelatenis Antistitis susceptas, in qua eodem proflus modo Lazarum perstringit: Sed Lazarus, inquit, dudum in Taurmensi Concilio gravissimorum Episcoporum sententij pro calumniatore damnatus, cum Brixij Innocentij Episcopi vitam falsis obiectionibus appetisset, post vero indebitum ab eodem Proculo, qui inter ceteros Synodo damnationis eius accesserat, sacerdotium consecutus est, à quo se ipse vita sua consecutus datus litteris in abdicationem sui sponte submovit. Hæc Zozyms. Quæ ad amissum litteris istis de quibus agimus consonant, ut potius hoc quod assertur ut falsitatis iudicium, robustum sit veritatis testimonium.

1bid. c. 3.

Ex libello
Paulini ad
Zozyms

In Epist. ad
Aurelium
& Epist.
Africanos

Iam

Iam vero quod & hoc falsi arguunt quod A de tempore duorum mensium supra ex litteris istis citavimus, sine dubitatione falluntur. Testatur enim Augustinus illos duos menses fuisse præfixos donec ex Africa rescripta reciperentur, ut interea daretur ei rescripti locus, nempe plenius, ejus rescripti sententiæ jam testimonia tam aperta edidisse putabatur. Quibus nihil continent litteræ istæ in contrarium, sed maxime consonum, ut quæ præscribant ut intra duos menses veniant, qui eum redarguerent, & aliunde constat Paulinum ad hoc ipsum ad Apostolicam Sedem fuisse evocatum. Præstiterunt utrumque Episcopi Africani intercurrentibus litteris, ut inane sit idcirco litteris istis calumniam concitare falsitatis, imprimisque quod præ se ferant Pelagium fefellisse Romanum Pontificem, ita ut Catholicus putaretur, Augustinus vero testetur, inquit, Pelagium Romanam Ecclesiam fallere non potuisse. Sed potius falluntur ipsi. Hæc enim sunt verba Sancti Augustini: Romanam vero Ecclesiam, ubi eum esse notissimum scitis, fallere usquequaque non potuit. Quamvis & hoc fuerit utrumque conatus. Vbi potius litterarum istarum textui consentit Augustinus. Indicat enim fefellisse ex parte, usquequaque tamen non potuisse, nempe quia postea melius imbutus recoluit ea quæ recenset ibidem Augustinus. Iudicium Innocentij, sensum Romanorum, discipulum ejus fuisse Celestium, quibus accuratius ponderatis Pelagius cum Celestio sententia damnationis plexus est. Atque hæc ad asserendam litterarum illarum auctoritatem dicta sufficiant.

Ceterum quod ad Africanos attinet Antistites, quibus strenuissime cooperantibus sententia in fidei perduelles prolata fuit, constat non modo, ut supra diximus, varias intercurrisse litteras inter Zozymum Papam & Africanos, sed etiam diversa Concilia. Nam plerumque ubi de ista condemnatione fit mentio tam Prosper quàm Augustinus plurimum Conciliorum Africanorum meminerunt. Hinc Prosper: Erraverunt Africana Episcoporum Concilia, qua decreta constituere utrumque Dei donum esse &c. Et in eodem libro: Quando, inquit, Africanorum Conciliorum decretum Beate Recordationis Papa Zozymus sententia sua robur annexit. Et Augustinus: Posteaquam, inquit, Pelagiana hæresis cum suis autoribus ab Episcopis Ecclesie Romanae prius Innocentio deinde Zozymo cooperantibus Conciliorum Africanorum litteris convicta atque damnata est &c. Et ne quis Prosperum atque Augustinum intelligat loqui de Concilio Carthaginiensi hujus anni sub Consulibus Honorij & Theodosij & alijs Carthaginiensi & Milevitano ante biennium celebratis, omnem scrupulum eximit ipse Augustinus, qui Epistola ad Valentinum enumerans omnia quæ contra Pelagianos acta & constituta sunt sic loquitur: Quæ enim scriptum est ad Papam Innocentium Romanæ urbis Episcopum de Concilio Provincia Carthaginiensi &

de Concilio Numidia, & aliquanto diligentius a quinque Episcopis, & quæ ipse ad tria ista rescriptit. Item quod Papa Zozymo de Africano Concilio scriptum est, ejusque rescriptum ad universos totius orbis Episcopos missum. Et quod posteriori Concilio plenario totius Africa contra ipsum errorem breviter constitutum &c. per eos missum vobis. Vbi distinctissime præter Concilia duo superius commemorata, duo alia sub Zozymo attinguntur. Quare ut quo hæc ordine peracta videatur melius intelligatur, recolendum est quod supra diximus, Zozymum anno superiori quadringentesimo decimo septimo Honorio undecimo, & Flavio Constantino secundum consule ad Aurelium ceterosque Africanos Antistites dedisse litteras, quibus significabat non sine levitatis eorum reprehensione, causam Celestij Romæ coram se esse instaurandam. Datæ verò videntur fuisse faciliè media æstate. Nam posterioribus litteris eodem anno undecimo Calendas Octobris datis, significat eidem Aurelio & Africanis, cum jam apud se Celestius esset auditus, supervenisse Pelagij & Praylij Hierosolymitani litteras, ejusque similiter causam coram se esse tractandam, præsertim cum solis rumoribus non sine levitate negotia illa discussisse viderentur. His litteris excitati Antistites Africani confestim Carthaginem sub finem ejusdem adhuc anni quadringentesimi decimi septimi confluerunt ubi primò per litteras Zozymum obtestati sunt, ut omnia in eodem statu permanerent, donec accuratius de re tanti momenti rescriberent. Paulò verò post missis per Marcellinum Subdiaconum litteris lubintenso se animo tulisse indicant, quod nimis credulus in omnibus Celestio commodasset fidem. De quo se purgat Zozymus litteris ad eos mense Martio datis anni sequentis, Consulibus Honorio & Theodosio. Denique sub initium anni sequentis scilicet quadringentesimi decimi octavi statim post litteras illas quas diximus per Marcellinum missas, omnibus circa Celestium atque Pelagium ritè examinatis atque perpenis scripserunt Episcopi Africani ex Concilio Carthaginiensi illas litteras, quas condemnatio istius hæresis consecuta est. Continebant autem teste Augustino, non sufficere quod Celestius generaliter se Innocentij Papæ litteris consentire fatebatur, sed ipsa omnino verba quæ in suo libello præ se posuerat esse anathematizanda, quod inter cætera his verbis, ut narrat Prosper, Zozymo Papæ significaverant: Constitutum in Pelagium atque Celestium per Venerabilem Episcopum Innocentium de Beatissimi Apostoli Petri Sede prolatam manere sententiam, donec apertissima confessione fateantur, gratia Dei per IESUM Christum Dominum nostrum non solum ad cognoscendam verum etiam ad faciendam iustitiam nos per actus singulos adiuvant. Simul etiam teste Augustino detexerunt fraudem qua Pelagius lenius suos in libello texerat, dum ipsam Sacramenti verbis diceret, baptismum in infantibus quibus

Lib. de peccato orig. c. 8.

Lib. contra Celas. initio

Lib. 2. ad Bonif. c. 3.

Lib. de peccato orig. c. 21.

quibus & in maioribus esse celebrandum. Ad postremum vero illud contigit, ut retulimus ex Augustino, quod in plenario Concilio posteriori totius Africae contra ipsum errorem breviter constitutum est. Quae proinde omnia partim sub finem anni quadringentesimi decimi septimi, partim anno quadringentesimo decimo octavo Honorio & Theodosio consulibus peracta sunt. Posterius vero illud ab Augustino Concilium vocatur, quia Episcopi qui sub finem superioris anni convocati fuerant post moram aliquam dilapsi, denuo revocati sunt: vel potius quia novâ sessione de ipsis Pelagianis dogmatibus tractaturi convocati sunt. Sic enim eadem ratione sequenti anno duo Concilia enumerantur sextum & septimum Carthaginense, quae eisdem eodemque numero ducentos & septemdecim habuerunt Episcopos, & non nisi uno mense post se invicem celebrata sunt. Ut clarissimum sit unum & idem diversis sessionibus celebratum aut continuatum fuisse Concilium. Porro celebratum fuit hoc Concilium ipsis Calendis Maijs, ut disertis verbis in fronte Concilij annotatur. Ex quo conficitur damnatos esse Romae Pelagianos vel sub finem mensis Martij, ut diximus, vel initio Aprilis, ut interea certiores ante Calendas Majas de eorum condemnatione fieri potuerint Africani acceptis illis Zozymini litteris, quas ad universos totius Orbis Episcopos scripserat. Hoc enim ipsum satis indicat ille ordo quem servat Augustinus in recensendis monumentis contra Pelagianos sub Zozymino conditis, inter quae primo loco ponit rescriptum ad Zozy mum ex Concilio Africano, nempe de forma examinandi Celestium atque Pelagium, secundo rescriptum Zozy mi ad universos totius Orbis Episcopos missum, scilicet de damnatis à se Pelagianis ex informatione Africanorum, tertio posterius Concilium totius Africae Calendis Maijs celebratum ut diximus, nempe postquam haeresin damnatam esse accepissent. Ut impossibile sit id quod putat Baronius, ipsam Calendis Maijs haerelarchas illos Romae esse damnatos. Quod & ex ipsa Honorij constitutione apertissimum est. Sanxit enim illam contra Pelagium atque Celestium ut inter haereticos haberentur, postquam eos ab Ecclesia damnatos esse intellexisset, ut testatur Possidius. Et tamen sanctio eius pridie Calendas Majas ejusdem anni quadringentesimi decimi octavi data deprehenditur, hoc est uno die prius quam fuissent damnati.

Quid vero fuerit illud quod contra errorem illum Africani constituere nihil probabilius dici potest, quam esse Canones illos, quos octo sub nomine Milevitani Concilij male circumferri supra probavimus. Idcirco enim non contra Pelagium atque Celestium, sed contra ipsum errorem se aliquid constituisse dicit. Nec enim aliud quicquam inveniri potest quod contra errorem ipsum ab Africanis Episcopis constitutum est. Hoc autem ita se habere ex ipso Concilio Cartha-

ginensi sub illis Consulibus celebrato aperte liquet. Nam sine ambagibus dicit Honorio duodecimum & Theodosio octavum Consulibus Calendis Maijs, cum Aurelius Episcopus Carthagine in Secretario Basilicae Fausti in universali Concilio confedisset, omnibus placuisse, ut quicumque dixerit Adam primum hominem &c. & recensentur octo illi vulgati Canones de quibus quaestio est. Testatur Binius in tomo decimo quinto Conciliorum in vetusto codice Monasterij Sancti Bavonis in Gandavo, alioque vetustissimo Anglicano Monasterij Vintoniensis, tertioque impresso à centum amplius annis Moguntia, eosdem Canones ad hanc Synodum Carthaginensem fuisse relatos. Eodem eos refert Compendium Canonum Ecclesiae Africanae, quod Hadrianus primus Carolo Magno donavit. Quin etiam cum anno sequenti post Consulatum Honorij rursum Concilium ex ex tota Africa confluxisset, in quo difficilis illa quaestio de appellationibus ad Sedem Apostolicam & Canonibus tricenis agitata fuit, omnibusque visum fuisset, Concilia priora multorum annorum esse lustranda & Canones colligendos, iterum clare dicunt in eo Carthaginensi Concilio Canones istos fuisse constitutos, nulla duorum illorum Carthaginensis & Milevitani, quae anno quadringentesimo decimo sexto celebrata sunt, factâ mentione, idcirco videlicet quod nulli in eis, ut supra probavimus, neque de gratia neque de alijs rebus Canones constituti sint. Accedit his Prosper in Chronico, qui disertis verbis sub eisdem Consulibus, Concilio, inquit, apud Carthaginem habito ducentorum decem & septem Episcoporum ad Pontificem Zozy mum Synodalia decreta perlata sunt, quibus probatis per totum mundum haeresis Pelagiana damnata est. Ne vero illa decreta Synodalia aliud quippiam praeter istos Canones esse arbitreris, occurrit ipse Prosper libro contra Collatorem: Erraverunt, inquit, Africana Episcoporum Concilia quae decretis suis constituere, utrumque Dei donum esse & scire quid facere debeamus, & diligere ut faciamus. Vbi inter decreta ista Synodalia ponit Canonem quartum eorum de quibus nostra vertitur quaestio. Quibus constitutionibus mox Epistolam Africanorum ad Zozy mum dicit fuisse praefixam, ut ad aliud Carthaginense Concilium sub Innocentio referri non possit. Omnem enim scrupulum amovet Celestinus Pontifex qui in Epistola quam ad Antistites Gallicanos scripsit, Canonem tertium, quartum & quintum expressis verbis sub nomine Carthaginensis Synodi allegat: quae alia profecto esse non potest nisi ista hujus anni de qua tractamus. Nam illi Synodo quae anno quadringentesimo decimo sexto celebrata fuit Augustinus non interfuit, qui tamen se cum alijs Episcopis contra errorem Pelagianum aliquid constituisse testatur: numerusque Episcoporum quem Prosper meminit, illi non convenit, cum non nisi sexaginta & unus fuerint. Quocirca hoc videtur sine ulla dubitatione tenendum,

Nec

*Vt initio lib
contra Col-
lat. & in fin.*

Nec moveat quod Prosper ubique dicat du-
centos quatuordecim Episcopos Carthagine
assuisse, & decreta contra illam haeresin condi-
disse, in Chronico vero dicantur assuisse du-
centi & septem decim. Error enim irripit in
numerus ex eo quia per Arithmeticos charac-
teres expressius est hoc modo CCXII. Vbi
nihil fuit facilius quam characteres II. coire
in unum V. ut ita loco XIIII. evaserit XVII.
Necque vanam esse conjecturam ex eo patet
quod Arnobius Ponticus Episcopus Vaz. ten-
tis in quinque exen plarius se numerum il-
lum CCXII. deprehendisse testetur. Erroris
causam fortasse dedit, quod in Concilio Car-
thaginense anni sequentis illi numerum Anti-
stites CCXII. confluisse crebra testifica-
tione in istius Concilij scriptis liquet. Sed ibi
Canones esse conditos nullius quod sciam au-
thoris suffragio nititur; nec vero fieri potuit,
cum ipsam illud Concilium eos revocet
ad Synodum anni praecedentis. Probatu tam-
en ibi secundo fuerunt, ita ut non immerito
etiam illis dicentis septemdecim Episcopis
attribui possint. Hinc enim est quod Prosper
contra Collatorem ea decreta Africanis Epi-
scoporum Conciliis tribuit.

Cum igitur à Zozymo Papa plenius de
fraudibus istorum veripellum haereticorum

per Antistites Africanos imbuto, Celestius ad
anathematizanda illa quae à Paulino Diacono
ei objecta fuerant, atque ipsemet claris ver-
bis in suo Libello prave inferuerat, cogere-
tur, subtraxit se examini, fallaciterque emen-
dationem pollicitum fuisse omnibus consti-
tit. Tunc quoque nonnulla scripta Pelagii
in urbe Roma ubi diuissimè vixerat, atque
in his fuerat prius sermonibus contentioni-
busque versatus, cura fidelium fratrum pro-
lata patuerunt, ex quibus ejus peruersitas evi-
denter innotuit. Quare nihil ultra differendum
ratus imitando praedecessorem suum Inno-
centium repetita, inquit Augustinus, *eos au-
toritate damnavit.* An Iulianus simul damna-
tus fuerit non ita constat, nullibi enim sit
illius aperta mentio nisi quod Augustinus ali-
cubi Iuliano dicat: De hoc interim (id est
Zozymo) taceo, ne animum tuum quem fa-
nare potius cupio, quam irritare, laudibus
tui damnatoris exulcerem. Damnator enim
ejus vocatur, quia Pelagianam haeresin om-
nesque damnavit qui ab illa peste non respi-
cuerent. Nam ante hoc tempus nihil prorsus
Iulianus pro illa haeresi scripsisse legitur. Quo
vero pacto sententia concepta fuerit declarat
Prosper:

*Aug. lib. de
peccato orig.
c. 21.*

*Lib. 2. ad
Bonif. c. 3.
& 4.*

*Contra
Iul. c. 4.*

*Carm. de in-
grat. c. 2.*

Sic, inquit, moderante suam legem bonitate severa
Vt qui damnato vellent de errore renati,
Acciperent pacem pulsus qui prava tenerent.

*De peccato
orig. c. 22.*

ET hoc est quod Augustinus dicit duos
istos Pelagium atque Celestium aut in lo-
cum poenitentiae redactos, aut si id recusaverint, om-
nino esse damnatos. Scripsit itaque Zozyms li-
teras ad universos totius orbis Episcopos, ut
eos de damnatione certiores faceret, cuius
sententiae ut omnibus iustitia patet, eret, scri-
pta quaedam blaspheia Pelagii, teste eodem
Augustino, attexit, ubi Epistolam Pauli
Apostoli ad Romanos velut exponens argu-
mentatur ac dicit: Si Ale. peccationem etiam non
habentibus nocuit, ergo & Christi Iuliana etiam
non credentibus prodest, & cetera huiusmodi.

Fragmenta duntaxat nonnulla istarum litte-
rarum extant apud Augustinum, Prosperum
& Celestinum Papam per insignia: quas
postea rescribentes Zozyms Africanus Antistites
magnis praeconijs extulerunt, ut eorundem
testificatione & fragmento rescripti quod extat
abunde conitatur.

Sic ergo damnato Pelagio atque Celestio
cum Sectarioribus suis, Sixtus presbyter post-
ea Pontifex successor Bonifacii, qui paulo
ante, ut inquit Augustinus, magni momenti
patronus suae doctrinae à Pelagianis ferebatur,
prior anathema eis in populo frequentissimo
pronunciavit, quem reliquus Clerus conse-
cutus est. Quam ob causam acerbissime à Pe-
lagianis crimine praevicationis accusati sunt,

quasi qui ante Pelagianis dogmatibus faven-
tes, terrore perculsi peccatum originale in
humana natura agnovissent. Sed quam im-
proba fuerit ista & impudens calumnia, lucu-
lente ostendit Augustinus: Quis etiam, inquit,
Romanos Clericos arguit, scribentes eos visio-
ris terrore percussos non erubuisse crimen praevicationis
admittere, ut contra priorem sententiam suam
qua gestu Catholico dogmati assuerant, postea pro-
nunciarent malam hominis esse naturam. Imo vero
Pelagiani spe falsa putaverunt novum & execrabile
dogma Pelagianum vel Celestinum persuadere quo-
rundam Romanorum Catholicorum mentibus: quando illa
ingenia quamvis nefando errore perversa non tamen
contemptibilia, cum studiose corrigenda potius quam
facile damnanda viderentur, aliquanto lenius, quam
severior postulabat Ecclesiae disciplina, tractata sunt.
Hac ille. Origo calumniae totius erat quam
supra de Zozymo quoque attulimus, quod cum
Celestius in suo Libello posuisset, hominem
sine originali vitio nasci inter ea duntaxat
de quibus se adhuc dubitare & instrui velle
& paratum corrigi dixerat, Libellus ejus fuisse
Catholicus dictus. Quo verbo in homine acer-
rimi ingenij, cui si corrigeretur plurimis pro-
fuisset, voluntas, inquit Augustinus, emendationis
non falsitas dogmatis approbata est. Itaque Sixtus
ut iactatam de se famam dissiparet qua de ami-
citia ejus Pelagiani sese efferebant, litteras ad

*Lib. 2. ad
Bonif. c. 3.*

55

Aurelium Carthaginensem dedit, breves quidem quæ tamen vigorem ejus contra pestem illam satis loquerentur. Descripserunt eas magna alacritate certatim Episcopi Africani, & circumquaque quibus poterant magno studio prælegebant. Postea vero prolixius justo opere contra dogmata ista disciuit, quo in Africa accepto, tanta exultatione Augustinus, ceterique Coepiscopi ejus efferebantur, ut non solum illud tristitiæ nubilum quod falsa fama pepererat, de cordibus eorum si geret, sed nihil in eis aceror iste egisse videretur nisi successerum amplius rem flagrantiam gaudiorum. Quibus exiitatus Augustinus paulo post reposuit ei responsi loco Epistolam centesimam quæ intam, ubi monet eum ut docendis instaret, quibus terrendis satis insulterat. Non enim dicerant qui pusillissime damnatas impietates, quas in aperto clamare metuebant, Romæ in lætæto seminare satagebant.

Neque solum adversus tam nefarii erroris auctores Episcopalia Concilia, & Apostolica Sedes totaque Romana Ecclesia, sed etiam Romanum Imperium commotum fuit. Testatur id non solum Augustinus atque Possidius, sed ipsa etiam extat Sanctio Imperialis, qua decernit Honorius eodem hoc anno ut pulsus ex urbe capitis dogmatis execrandi Celestio atque Pelagio, quicumque Sæcutores eorum de eadem hæresi sermones serere

Aprehenderentur, ad iudicium à quocumque deferantur & accusentur, ita ut probationem, inquit, convicti criminis stylus publicus insequatur, ipsis inexorati exilij deportatione damnatis. Atque hujusmodi decretum iussit per universum Imperium promulgari. Datum id fuit pridie Calendas Maias, consulibus Honorio duodecimum & Theodosio octavum, hoc est eodem anno quo Romæ damnati sunt, quadringentesimo decimo octavo. postquam, ut inquit Possidius, prolatum iudicium audisset. Hanc autem sanctionem cum sit apertissima, nescio qua iudificatione Pelagiani pro se interpretati sint, Iuliano non modo dicente sed scribente, pro se potius ab Imperatore elle responsum. Cui Augustinus: *Cum ergo non in medium profectis, & hoc ultro publicis potestatibus allegatis, vos esse monstrantes, quorum Christianus Princeps approbavit fidem? Verum si Dei legem non sicut sese habet, sed sicut vobis placeat intelligitis, quid mirum si & de lege Imperatoris hoc facitis? Quæ verba male à Baronio attributa sunt Iuliano, cum apertissime sint insultantis Iuliano Augustini.*

Damnatis itaque toto Orbe Pelagianis, manus omnium fidelium contra eos unanimiter insurrexit, & eorum contra omnes. Statim enim ab eorum proscriptioe videtur contigisse quod narrat Prosper eos & Sicilia & Epheso fuisse pulsos:

Carmin. de
Ingrat. c. 2.

Prætereo, inquit, quanto fuerit benè mota tumultu
Clara Ephesus, non passa suis consistere tectis
Vasa iræ, & morbi flatibus, & semina mortis:
Quaque fide tellus etiam Trinacria fervens.
Agmen vipereum proprijs exegerit oris.

In Chronico

Ipsi vicissim sicut post Synodum Palestinam in Hieronymum qui eis adversatus fuerat, ita nunc in Constantinum, vicaria præfectura functum furorem suum evomuerunt. Hoc tempore nempe eodem hoc anno Consulatus Honorij atque Theodosij, inquit Prosper: *Constantinus servus Christi ex Vicario Roma habitans & pro gratia Dei Pelagianis devotissime resistens,*

A fatione eorum multa pertulit, quæ illum Sanctis Confessoribus sociarunt.

Celestius Roma pulsus adijisse videtur Constantinopolim, ibique secundam damnationis sententiam accepisse, cum causam Pelagianam ageret apud Atticum Patriarcham Constantinopolitanum. Narrat enim Prosper Legatos Pelagianorum ab Attico fuisse confutatos:

Carmin. de
Ingrat. c. 2.

Quid loquar & curam magna quam gessit in urbe
Constantinopoli docto bonus ore Sacerdos
Atticus, antiqua Legatos hæreticorum
Confutando fide? De qua tunc impia corda
Quamvis se obducta tegerent velamine forma
Iudicij, & tacite tulerant tormenta repulsa.

Lib. 2. ad
Bonif. c. 1.

Dvcm enim legationis hujus egisse Celestium ex eo sit verisimile, quod testatur Augustinus eum Constantinopoli fuisse debellatum. In Occidente enim damnati Orientem tentarunt, non modo illa legatione quam ciximus, sed etiam scriptis litteris ad Episcopum Thessalonicensem, quibus in au-

Axilium suum pro Catholica fide, ut loquebantur, contra Manichæorum profanitatem, consensionem Orientalium exposcebant, nihil aliud nitentes, nisi ut horribili hæresi objecta laterent inimici gratia in laude naturæ. Quas litteras ab octodecim Pelagianis velut Episcopis missas ad Episcopum Thessalonicensem

Lib. 1. ad
Bonif. c. 1.
sua

sua calliditate tentandum, Augustinus paulo post confutavit. Porro acta Constantinopoli contra Pelagianos, à Catholico Antistite Attico Romam directâ sunt, ut hisce ipsis verbis Celestinus Papa affirmat in Epistola ad Nestorium.

Pelagius verò gravissime conqueſtus est, immerito se absentem esse damnatum, qui coram auditus in Synodo Palestina quatuordecim Episcoporum suffragio fuisset Catholicus declaratus. Hinc etiam tum sub Catholico pallio se tegere quantis potuit viribus conatus est. Rogatus enim ab Albino & Melania in Palestina commorantibus, ubi debebat quodque Pelagius, ut quacumque adversus eum dicerentur scripto damnetur, ore gratiæ necessitatem ad singulos actus singulaque momenta ita confessus est, ut ab eis Catholicis esse putaretur. Sed Augustinus eodem damnationis eorum anno, litteris eorundem provocatus, libros duos contra Pelagium atque Celeſtium dictavit adhuc existens Carthagine, de gratia Christi & de peccato originali, in quibus ostendit quanta fraus sub illius confessionis ambiguitate latitaret: immerito etiam Pelagium conqueri, ut qui Palestinos Iudices seſellerit, id scriptis libris docendo, quod se damnare simulaverat. De ipso igitur potissimum Pelagius videtur intelligi quod Hieronymus Augustino scribit: *Quæ (hæresis) ita infecta corda multorum, ut cum superatos damnatosque esse se sentiant, tamen venena mentium non omittant, & quod solum possunt nos oderint, per quos putant se libertatem docenda hæreses perdidisse.* Quantumcumque tamen simularet se etiam tum esse Catholicum, testatur tamen Augustinus animum non fuisse mutatum sed ipsum non minus quam Celeſtium, & a recenti iudicio in sua damnatione perſiſtiſſe, b & adhuc octennio circiter post, cum libros contra Iulianum scriberet, nondum cessasse.

Porro quod Baronius eodem hoc anno damnationis eorum quadringentesimo decimo octavo, ab Augustino putat librum scriptum de gratia & libero arbitrio, duasque Epistolas ad Valentinum & Monachos Adrumetinos, longissimè fallitur. Nam facile decennio post lucubrationes illas esse exaratas ex Augustino & Prospero non dubijs argumentis colligitur. Nam imprimis ex supradictis indubitatum est, teste etiam ipso Baronio, damnatos esse Pelagianos à Zoſymo Papa vel circa mentem Majum, vel paulo antequam probabilius demonstravimus, quo tempore Augustinus cum cæteris Africanis Episcopis Carthagine in celebrando Concilio quo eorum damnatio conelamata fuit, occupabatur. Liber autem de libero arbitrio, illeque Epistola quæ Concilijſtius Carthagenſis, damnataque hæresis faciunt mentionem, ante tempus paschale scripti sunt, ut ex utraque Epistola aperte constat, fieri ergo non potuit ut eodem anno conscriberentur. Deinde in libris retractationum, ubi libri Augustini secundum ordinem temporum recensentur, liber iste de gratia & libero

arbitrio, penultimus eorum omnium ponitur, quos Augustinus usque ad finem vitæ quo retractationes suas lucubravit, ediderat. Vixit Augustinus facile duodecim aut tredecim annos post damnatam hæresin Pelagianam. Et quamvis infirmum hoc esset temporis documentum, aliundè tamen constat statim post editum illum librum, alium ad eodẽ Mōnachos de correctione & gratia fuisse conscriptum, qui non modo fuit ultimus omnium quos Augustinus retractavit, sed etiam occasio hæreseos Semipelagianæ & tumultuum quos in Gallijs excitarunt, ut testis est Prosper in Epistola ad Augustinum. Semipelagianos autem non esse natos nisi sub occasum vitæ Sancti Augustini omnibus notum est. Ex quo factum ut idem Prosper cum Semipelagiani pernegarent ultimos illos Augustini libros, quorum eos doctrina offenderat, à Celeſtino Pontifice esse comprobatos, duos illos tanquam controversiæ illius occasiones omiserit, & alios allegaverit diu ante scriptos, inter quos non pauci sunt, qui quatuor, quinque aut sex annis post hæresin Pelagij proſtigatam exarati sunt.

Cum ergo fremerent Pelagiani se injustè damnatos esse, intellexit Augustinus eos nescio quid ad Valerium Comitem litterarum conscripſiſſe, quibus Catholicos asserendo originale peccatum damnatores esse nuptiarum operisque divini quo ex maribus & fœminis Deus hominem creat, invidiosissime clamabant. Quare zelo resistendi eorum insidijs incitatus librum ad eundem dedit de nuptijs & concupiscentia inscriptum, quo accuratissime bonum distinguit nuptiarum, quarum homines fructus sunt, à malo concupiscentiæ, unde trahitur originale peccatum. Scriptum autem esse post eorum damnationem testatur ipse Augustinus, idque hoc eodem damnationis anno ex eo colligi videtur quod sequenti anno à Iuliano refutatus fuerit, ut mox dicemus.

Porro iste Iulianus a juvenis erat confiditissimus, plenus animositate b & ingenio, eloquio perquam disertus, litteris secularibus mirum in modum inflatus. Patrem habuit Memorem seu Memorium Episcopum qui cum Augustino non parvam inierat amicitiam colloquio litterarum, & Iulianum ei carissimum fecerat. Extat ad eundem Memorium Divi Augustini d Epistola, qua significat ei ſemittere sextum librorum suorum de Rythmo seu musica, quos instantissimè ille postulaverat, in qua ejusdem Iuliani jam Diaconi militiæ quæ cælestis commilitonis mentionem facit, cujus ardentissimo videndi desiderio ſe teneri scribit. Initio e conjugatus fuit, ut idem Augustinus testis est, deinde sive de functa sive dimissa uxore f Ecclesiasticus factus est, & g Episcopus, quem h Gennadius vult fuisse Episcopum Capuanum, i Petrus Diaconus eum vocat Edanenſem, k Beda citat opuscula Iuliani sub nomine Celanenſis Episcopi à Campania, l Prosper in Chronico vocat Iulianum Eclanenſem. In quo tamen ipso loco

loco infinita est lectionum varietas, alijs præferentibus Athelenensem, alijs Athelensem, alijs Echlanensem, alijs Eclanensem, alijs Attelanensem. Verisimilius est esse legendum Eclanensem, vel ut Baronius legit, Attelanensem. Constat enim & Eclanum & Attellam urbes esse Campanie. Vnde nihil certi confici posse videtur, an fuerit Episcopatu an natione Capuanus, an Eclanensis, an Attelanensis. Episcopum tamen Capuanum fuisse ex testimonio Gennadii penè coactanei verisimilius est, patria verò Eclavensem vel Attelanensem itidem Campanum: unde Prosper, doctrinam Iuliani gramen Campania vocat. Iulianus ergo nactus librum illum Augustini quæ in eo infirmiora existimavit, quatuor grandiorum voluminum strepitu quasi quadrigarum impetu prostrare & conculcare molitus est; sed vix quarta parte libri arrosa, eos saltus in prætereundis Augustini disputationibus fecit quasi omnino despersasset utriusque operis quæquam esse posse lectorem qui ista deprehenderet. ut ^m Augustinus ei subinde exprobravit. Ingressus est autem palestram illam, ut ⁿ ipsemet confitetur, tanquam qui celsitudinem à Pelagianis veritatem tueretur contra præcipuum Catholicæ Religionis propugnatorum. Nempe juvenis animosissimus, & novæ doctrinæ vento inflatus magis de certamine nominari desiderabat, quàm formidabat in certamine superari, famam de prelio præferens infamia de amissa victoria. Hinc vana insanaque cordis sublatione sibi blandiendo fergebat, lauteque sibi gratulabatur, se esse David, Augustinum Goliath, qui ad Monomachiam egressus in se uno summam prælii optasset intelligi: Oblato, inquit, placuit componi fœdere bellum, ut pignus omnium conventio nostra dirimeret. Cui Augustinus modestissimè: Quis tibi promisit meum singulare certamen? Vbi, quando, quomodo, quibus præsentibus, quibus arbitris? Absit ut mihi apud Catholicos arrogem, quod tibi apud Pelagianos arrogare non pudet. Unus sum e multis, qui profanas vestras povitates, ut possumus, refutamus. Tanta verò arrogantia Augustinum invasit, tot contumelijs & convitijs, tum ipsis quatuor libris, tum alijs octo quos postea conscripsit, Augustinum laceravit, ut omnium Pelagianorum rabies per os unius Iuliani evomi videretur. Nec Augustinum tantum contumeliosissimè profecisse contentus, in Catholicos omnes, totamque Ecclesiam eadem feritate debacchatus est. Nihil verò invidiosius pro Pelagianis passim tam in illis libris quàm alijs scriptis suis querebatur, quàm examen sibi & Episcopale Iudicium denegari. Apud Iudices se propterea non potuisse suam causam agere, quia nemo de rebus dubijs bene consultat, nisi qui ab odio, ira & inimicitia vacuum pectus attulerit, quales non fuissent, qui de causa sua iudicassent, quia prius eam cepissent odisse quàm nolle. Toto penitus Occidente non minus stultum quam impiū dogma esse susceptū, & simplicibus Episcopis sine congregatione Synodi in locis suis sedentibus ad hoc subsignandum

subscriptionem fuisse extortam. Hinc alibi dicit omnia per surreptionem esse contra Pelagianos acta, ideoque se tanto negotio Iudices dari vociferatos, ut quæ surreptionibus acta constaret, emendarentur potius quam ponerentur examini. Quibus querelis atque calumnijs varijs in locis respondet Augustinus, ostendens causam eorum jam apud competens Iudicium communium Episcoporum esse finitam: neque amplius cum eis agendum esse, quantum ad jus examinis pertinet, nisi ut prolatam de hac re sententiam cum pace sequerentur, quod si nollent, à turbulenta vel infidiosa inquietudine cohiberentur: Aut vero, inquit, congregatione Synodi, nempe universalis opus erat, ut aperta perniciēs damnaretur? Quasi nulla hæresis aliquando nisi Synodi congregatione damnata sit: cum potius rarissima inveniantur propter quas damnandas necessitas talis extiterit, multoque sint atque incomparabiliter plures, quæ ubi extiterunt, illic improbari damnarique meruerunt. Verum istorum superbia hanc etiam gloriam capere intelligitur, ut propter illos Orientis atque Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippe Catholicum, quoniam Domino eis resistente pervertere nequeant, commovere conantur, cum potius vigilantia & diligentia pastoralis post factum illis competens sufficiensque Iudicium, ubicumque isti lupi apparuerint contenti sint, sive ut sanentur atque mutentur, sive ut ab aliorum salute atque integritate vitentur. Hæc Augustinus.

Propter hanc ergo denegatam sibi novi Episcopalis Iudicii auctoritatem, passim stomachabatur & calumniabatur Iulianus seditionum popularium decreto se esse damnatos, vulgique iudicio, qui sententiæ meritum de prosperitatibus ponderans eam veritiorem æstimat, quam plaribus placere conspexerit: Pro se, inquit, sursum deorsum plebecularum aut ruralium aut theatralium scita conveniant, quæ quo sint promulgata Concilio historia nulla commemorat. Hæc vero ipsa causa est, cur tam contumeliose populum Christianum, quem consonantibus studijs contra Pelagianos flagrare cernebat, traheret Iulianus, vocans eos de plebeia sece seculariorum opificum, qui in suam invidiam essent concitati, milites, scholasticos auditoriales, nautas tabernarios, cetarios, coquos, lamios, adolescentes ex Monachis dissolutos.

Quin etiam ipsam sanctionem Imperialem contra se latam in favorem causæ suæ torquebat, miserrimo usus argumento, quo universi utuntur hæretici, quos à perniciofa licentia leges Imperatorum Catholicorum premunt. Dicebat enim laborare illam partem rationis inopia, quæ in disserendo cum terrore surrogat, nullum à prudentibus impetrat, sed cæcum à metuculosos extorquet assensum. Quasi vero esset consequens ut qui conferre in aliquo iudicio non sinuntur, putari debeant de veritate confidere. Nec vero ipse Augustinus invidia apud Pelagianos caruit quod librum illum suum de nuptijs & concupiscentia Comiti Valerio dedicasset: quod Iulianus idcirco factum dicebat, quia nihil haberent Traduciani, hoc est, Catholici, quod vi rationis qua protererentur opponerent,

m Lib. 1. contra Iul. c. 1.

n Lib. 2. c. 10.

Lib. 6. contra Iul. c. 8.

Apud Aug. lib. 2. contra Iul. c. 1.

Lib. 1. Oper. imperf. L. 11. apud Aug.

Lib. 3. contra Iul. c. 1.

Lib. 4. ad Bonif. c. ult.

Lib. 2. Oper. imperf. contra Iul. num. 3.

Ibid. n. 14.

Lib. 3. contra Iul. c. 1.

Lib. 2. contra Iul. oper. imperf. n. 14.

rent. *Vt alia, inquit, eorum scripta, ita hi contra A*
quos agimus testantur libelli, qui directi ad militarem
virtutem alijs magis negotijs quam litteris occupatum,
impotentia contra nos precantur auxilium. Cui Aug-
ustinus: Non impotentia contra vos precamur au-
xilium, sed pro vobis potius ut ab ausu sacrilego cobi-
beamini, Christiana potentia laudamus officium.
 Porro libros illos suos quatuor Iulianus Tur-
 bantio inscripsit quem fratrem & consacerdo-
 tem dilectissimum vocat, & Episcopum magno
 virtutum fulgore conspicuum. Eum vero à
 Pelagianorum errore postmodum fuisse lite-
 ratum Augustinus tradit.

Eodem tempore scripsit & alia nonnulla
 idem Iulianus contra Ecclesiam, Epistolas
 nempe duas, quarum alteram Romam misit
 ut per illam quos posset suos aut inveniret aut
 faceret, alteram una cum alijs octodecim Epis-
 copis ejusdem erroris confutibus Thessaloni-
 cam ad ejusdem urbis Episcopum sua callidi-
 tatē tentandum, & ad suas partes si fieri posset
 traducendum. Scatebat utraque enormibus &
 intolerandis calumnijs non modo contra Au-
 gustinum, sed imprimis contra Catholicam
 Ecclesiam, cujus lenitate fuerant ante tolerati
 & severitate damnati. Nam omnia penè dog-
 mata erroribus Pelagianis adversantia, in per-
 versum sensum detorta proponebant, & invi-
 diosissime Ecclesiam Catholicam arguebant
 hæreseos. Refutat eos accurate Augustinus
 libris quatuor, quibus Bonifacij Papæ nomen
 præfixit, quod utramque Epistolam singularem
 benevolentia testimonio ad se misisset, in qui-
 bus invenisset calumniose interpositum nomen
 suum, & ut eis responderet ab Augustino pe-
 tijset. Cum verò dicat initio illius Epistolæ
 Iulianus, se modo quatuor libellis Augustini
 libro primo de nuptijs respondisse, eodemque
 tempore constat esse conscriptos. Quod vide-
 tur indicasse in initium Pontificatus Bonifacij
 Papæ anno circiter quadragesimo decimo
 nono. Alipius enim qui tunc temporis Romæ
 fuit Epistolam illam sibi traditam à Bonifacio
 in Africam tulit, una cum quibusdam excerptis
 ex libris illis quatuor quos contra librum
 primum de nuptijs Iulianus exaraverat. Nam
 Pelagianus quidam cum sperasset se Comitē
 Valerium à Christiana fide ad errorem suum
 posse evocare, magna diligentia loca quædam
 ex illis quatuor libris maximeque primo cor-
 raserat, & tanquam spongiam libri Augustini
 Comiti direxit hoc titulo prænotata *Capitula*
de libro Augustini quem scripsit, contra quæ de libris
(nempe Iuliani) pauca decerpssi. Misit ea Vale-
 rius ad Alipium jam Ravennâ profectum
 Romam, ut ea in Africam ab Augustino con-
 futanda deferret. Præstitit id accuratissime
 Augustinus alio libro quem itidem de nuptijs
 & Concupiscentia prænotatum, eidem Co-
 miti inscripsit.

Quid verò Alipio Legationis Ravennam
 suscipienda, ubi Imperator morabatur, causa
 fuerit, non ita liquet nisi quod vehemens su-
 spicio sit contra Pelagianos in Africa latitan-
 tes, cum nomine Africanorum Antistitum

remedium postulasse. Invenimus enim eodem
 anno quadragesimo decimo nono, quinto
 Idus Iunias Ravennæ Monaxio & Plinta
 Consulibus ab Imperatoribus Honorio &
 Theodosio rescriptum datum ad Aurelium
 Episcopum Carthaginensem, quo post primi
 ejusdem quo Pelagius atque Celestius Roma
 pulsi fuerant iterata constitutione sanxerunt,
 ut si quis eos in quacumque Provinciarum
 parte latitare non nesciens aut propellere aut
 proderē distulisset, præscriptæ poenæ velut
 particeps subjaceret. Præcipue tamen colli-
 mabant ad quorundam Episcoporum pertina-
 ciam corrigendam, qui pravas eorum dispu-
 tationes tacito consensu aliterent, vel publica
 oppugnatione non destruerent. Hinc eos per
 Aurelium Carthaginensem moneri jubent hanc
 definitionem esse præfixam, ut quicumque
 damnationi supra memoratorum subscribere
 impia obstinatione neglexerint, Episcopatus
 amissione mulctati, interdicta in perpetuum
 expulsi civitatibus communione priventur.
 Ita Sanctio Imperatoria. Quam planè veri-
 simile est ad instantiam Africanorum Anti-
 stitum legatione Alipij esse conditam, ab eo
 denique in Africam fuisse perlatam. Paruit
 ei continuo Aurelius, & litteris Episcopos
 suæ provinciæ certiores fecit, quæ datæ legun-
 tur eodem hoc anno Calendis Augusti.

Interea Augustinus non contentus excerpta
 illa ex libris Iuliani refutasse, libros ipsos, sex
 adversus eos conditis voluminibus, operosissi-
 ma lucubratione protrivit. Duo primi quod
 Iulianus crebro Catholicis manichæorum no-
 men & crimen impingeret, adductis antiquo-
 rum Patrum auctoritatibus, hoc agunt ut osten-
 dant non posse dogma Catholicum de peccato
 originali, vel Augustinum ipsum istius dog-
 matis propugnatorem tam execrabili crimina-
 tione aspergi, nisi tot Sancti Patres Ecclesiæ
 Doctores eidem opprobrio subjacerent. Reli-
 qui quatuor singuli singulis Iuliani libris op-
 positi, quidquid in eis validum firmumque oc-
 currit, magna eloquentiæ vi & rationum im-
 petu scripturarumque prosterunt. Dedicavit
 illud tantum *tamque elaboratum*, ut ipse Augu-
 stinus illud vocat, *opus* Claudio Episcopo, à
 quo sibi volumina ista quatuor Iuliani missa
 fuerant. Cujus quidem operis suscipiendi cau-
 sam sibi fuisse dicit, quod comperisset illum
 qui nonnulla ex Iuliani libris decerpserat, & ad
 Valerium Comitē miserat, non omnia ita
 posuisse ut in ipsis Iuliani libris legebantur.
 Vnde, inquit, videri poterit Iuliano vel cui-
 libet eorum me potius fuisse mentitum, quia
 non utique sicut hi quatuor libri, ita illa quæ
 de his excerpta & memorato Comiti missa
 sunt, innotescere potuerant. Sicut Augu-
 stinus auguratus fuerat, prorsus ita contigit.
 Iulianus enim accepto illo secundo libro de nu-
 ptijs & concupiscentia, quem illis excerptis
 ex Iuliani opere objectum fuisse diximus, tan-
 tam inde concitavit Augustino invidiam quasi
 ex pura obliuataque malitia librorum ejus
 falsator esse voluisset. Hinc plaustra convicio-
 rum

Lib. 2. Re-
tract. 62.

In Epist. ad
Claudium
libro contra
Iul. præ-
fixum.

Vide lib. 1.
oper. imperf.
contra Iul.

ad annum
419.

Lib. I. contra
Iul. imperf.
F. 113.

rum in eum evomit: impudentiam Augustini A
se non posse satis mirari, induratum esse Numi-
de frontem, tuissimam levitatis, luminibus in-
volutis in certamen Andabatarum more pro-
cedere, falsitate & malignitate ejus excerpta
illa esse composita, & Ciceronis verbis in Ca-
tilinam declamatis quasi in parricidam publi-
cum contra Augustinum debacchatus est. Ita-
que sicut adversus primum Augustini librum
de nuptijs & concupiscentia quatuor suos evo-
muerat, ita contra secundum alios octo con-
scripsit, quorum duo primi unâ cum refuta-
tione Augustini à clarissimo viro Claudio
Menardo Andium Propatore nuper inventi
sunt, & luci publicæ dati. Ex quibus sine ulla
dubitatione liquet, illos octo Iuliani libros
non adversus sex Augustini volumina contra
eum scripta esse conditos, ut malè opinatus est
Baronius, ipseque Inventor Claudius, alijque
nonnulli, sed ut dixi, adversus librum secun- B
dum de nuptijs & concupiscentia, quem quan-
ta potuit facundia, subtilitate, fraudeque Iu-
lianus, citatis ex eo verbis, confutare conatus
est. Contigit hoc autem aliquot annis post,
sub ipsum finem vitæ Divi Augustini, teste
Prospero, qui eum libris Iuliani inter impetus
obsidentium Wandalorum in ipso diebus suorum
fine respondisse confirmat. Quin & ipse
Augustinus testatur in Epistola ad Quod vult
Deum, se cura refutandi eos à suorum opu-
sculorum retractatione (quam in fine vitæ
elucubravat) fuisse distractum. Agebat au-
tem tum temporis Romæ Alipius, qui cum
eos Iuliani libros accepisset, oblatam occasio-
nem noluit præterire per quam Augustino
priores quinque transmisit, promittens alios
tres cito se esse missurum, & multum instans
ne respondere differret. Cum autem in eadem
Epistola fateatur Augustinus se jam quarto
Iuliani libro respondere quintoque absoluto
se de hæresibus, ut poscebatur scripturum esse,
illumque de hæresibus tractatum uno libro ab-
solutum imperfectum reliquerit, manifestò li-
quet, quinque saltem Iuliani libris totidem
oppositis Augustini voluminibus responsum
fuisse: adeoque cum duos duntaxat prædictos
habeamus, tres reliquos vel perijisse vel latere.
Quod autem de Alipij transmarina commo-
ratione tetigit, noli lector de illius primæ
legationis tempore intelligere. Illa enim fa-
cile octennio ante contigit circa annum qua-
dringentesimum decimum nonum, qua abso-
luta constat vivente adhuc Bonifacio Ponti-
fice Alipium in Africam redijisse, & Epistolas
Iuliani, excerptaque illa prima ad Augusti-
num detulisse. Fuit ergo illud secundum ejus
iter in Italiam, an iterum institutum contra
Pelagianos non facile divinaverim. Non ab-
horre tamen à vero illud suadet quod tam
impudenti calumniandi audacia Iulianus illâ
profectionem ejus laceraverit, ut non sit ve-
ritus dicere & scribere, tantum esse Catholi-
corum pavorem, ut contra Pelagianorum
sanguinem pecuniarum effusione hæreditatum
largitate, equorum transmissione, populo-
rum seditione, potestatum corruptione pu-

gnaverint Quibus verbis Alipij conatus ca-
lumniosissime insinuat, ut luculentius se decla-
rat aliquanto superius, ubi dicit: *Vociferans*
cum feminis, cunctisque Calonibus & Tribunis, qui-
bis octoginta aut amplius equos tota Africa saginatos
collega tuus nuper adduxit Alipius. Cujus calum-
niæ effrontem impudentiam stoliditatemque
retundens Augustinus: *Quid nequius, inquit,*
si hoc ipse finxisti? Quid stolidius si fingentibus
credidisti? Iam verò quid etiam scribere ausus
es, neque veritus, ne ad ea loca libri pervenirent tui,
qua terra marique transeuntem seu venientem Col-
legam meum Alipium suscepit, ubi legi apertissima
tua falsiloquia sine tua irrisione vel potius detestatione
non possunt, cui non dico impudentia sed dementia
comparatur? Porro Alipius qui antea Augu-
stino chartam illam excerptorum Ravenna
tulerat, hac secunda profectione librum Au-
gustini secundum de nuptijs, quo illa refutata
sunt, & cui Iulianus octo suos opposuit, in
Italiam retulit. Testis est hujus rei ipsemet
Iulianus, qui compellens Florum quandam
Episcopum, cui octo libros suos inscribebat:
Quia, inquit, id impendio poposcisti, imò indixisti
Ex lib. con-
autoritate patriæ, ut libro Tractatoris Pæni quem ad tra Iul. oper,
nuper detulit obviarem, hinc mihi est longior facta
responsio. Et hac quidem extra ordinem tem-
porum dicta sint, ut clarius ordo scriptorum
inter Augustinum & Iulianum intelligeretur:
nunc ad seriem temporum redeamus.

Iam suprâ diximus Pelagium atque Cele-
stium statim post suam damnationem Honorij
Edicto Roma pulsos fuisse. Sed cum hæretica
pertinacia, eorum alter Celestius iterum se se
urbi insinquaret, iterato rescripto Constantij
Imperatoris pelli jubetur. Contigit hoc non
ante consulatum Theodosij nonum & Con-
stantij Cæsaris tertium, hoc est quadringen-
tesimo vigesimo, quo ex Cæsare Augustus ab
Honorio, teste Prospero, renuntiatus est. Edi-
ctum illud ad Volusianum Præfectum urbis
transmissum est, qui mox sub pœna proscrip-
tionis interdixit, ne quis eidem Celestio
quem secreta reis amica hæcenus judicij sub-
duxerant, latebram putaret esse præbendam.
Quæ quidem Edicta videtur Prosper signifi-
care cum dicit: *Sancta Memoria Bonifacius pif-*
sinorum Imperatorum Catholica devotione gaudebat, in fine
& contra inimicos gratiæ Dei, non solum Apostolicis
sed etiam regijs utebatur Edictis. Et his quidem
Edictis magnopere compressi fuerunt Pela-
giani. Cæterum cum Augustinus hæcenus
cum ijs fuisset luctatus, ut divinam gratiam
quam abolere nitebantur contra superbiam
liberi arbitrij stabiliret, paulò ante quam li-
brorum suorum retractationem inciperet, mu-
tata velificatione ipsum liberum arbitrium
quod tot scriptis videbatur depressisse, tueri
coactus fuit, edito commentario de gratia
& libero arbitrio. Contigisse hoc videtur circa
annum quadringentesimum vigesimum sex-
tum, cujus mensis Septembri Theodosio duo-
decies & Valentiniano iterum Consule, Era-
dium sibi allicitum socium seu Coadjutorem
Episco-

Ibid. I. 35.

Ex lib. con-

Prosper. con-

tra Collat.

Episcopatus, ut plus spinosis negotijs super-
esset, ad retractanda ut jam multis annis pro-
posuerat, opuscula sua, inter quæ ultimi recen-
sentur libri illi de quibus loquimur, unus de
gratia & libero arbitrio, & alter de correptione
& gratia. Rem ipsam breviter narrat ipse Au-
gustinus ad Valentinum in cuius monasterio
Adrumeti in Africa hæc de re coeperat esse
contentio: Venerunt, inquit, ad hos duo iuvenes

Epist.

Cresconius & Felix, de vestra congregatione se esse
dicentes qui nobis reculerunt monasterium vestrum
nonnulla dissensione turbatum, eo quod quidam in
vobis sic gratiam prædicent, ut negent hominum esse
liberam arbitrium: & quod gravius est dicant quod in
die iudicii non sit vel redditor Deus unicuique se-
cundum opera eius. O causam erroris dederat
quorundam Monachorum ignorantia, quibus
cum unus eorum Florus nomine librum seu
Epistolam Augustini ad Sixtum scriptam
prælegeret, difficillimamque questionem &
paucis intelligibilem solvere atque enodare
conaretur, in alterum extremum inciderunt,
putantes eum docere, quod sola gratia omnia
perficerentur, destructo penitus libero arbi-
trio: cum potius eum recta sententiam doc-
centemque non intelligerent. Colligitur hoc
ex duobus locis inter se collatis Divi Augu-
stini. Cum enim ad se mitti petisset eum à quo
se dicerent Monachi fuisse turbatos, eo quod
forte vel ipse non intelligeret librum suum, vel
ab alijs non intelligeretur, & eum eo de recta
liberi arbitrij & gratiæ fide contulisset, de eo-
dem sic loquitur: Hanc, inquit, fidem quæ sine
dubio vera & Prophetica & Catholica est, etiam in
fratre nostro Floro invenisse me gaudeo: Unde in potius
corrigendi sum, quo quidem præputio. Deo correctos
esse iam existimo qui eum non intelligebant.

Lib. de cor.
& grat. c. 1.

Correcti ergo quidem videntur fuisse, ut
gratiam simul & liberum arbitrium non alte-
rum sine altero ad bona opera concurrere fa-
terentur, sed cum unus eorum gratiam secun-
dum nomen suum à gratuita Dei benevolentia
pendere intelligeret, ex vera opinione in
alium errorem præcipitatus est, asserens ut ipse
Augustinus refert, neminem corripiendum, si
Dei præcepta non facit, sed pro illo ut faciat
tantummodo orandum. Quam fallam opinio-
nem ut ab ejus & quorumvis errantium menti-
bus tolleretur, scripsit alium ad eodem Mona-
chos Adrumetinos librum de correptione &
gratia, quo ostendit neque gratia prohiberi
correptionem, neque correptione negari gra-
tiam: & ideo sic præcipiendam esse iustitiam,
ut à Deo gratia, qua id quod præcipitur fiat,
fidei oratione poscatur: & hoc utrumque ita
faciendum esse ut neque iusta correctio negli-
gatur. Atque hoc pacto Adrumeti omnia pa-
cata sunt.

Lib. 2. re-
tract. c. 67.

Interim in Italia res novas movere cœpit
circa eadem hæc tempora Celestius. Nam quia
Iulianus toties suis libris invidiose conquestus
fuerat, quod Pelagiani Episcopale Iudicium
negaretur, hoc ille denuo retractando acrius
urgere cœpit. Tradit hoc breviter Prosper his
verbis: Venerabilis memoria Pontifex Celestius,

Prosper contra
Collat. in
fine

cur ad Ecclesiæ Catholicæ præsidium multa Dominus
gratiæ sua dona largitus est: sciens damnatis non exa-
men iudicij sed solum penitentia remedium esse præ-
standum, Celestium quasi non discessu negotio audien-
tiam postulante, totius Italia sinibus iussit extrudi:
adeo & prædecessorum suorum statuta & decreta sy-
nodalia immobiliter servanda censebat, ut quod semel
invenerat abscondi, nequaquam admitteret retractari.
Hæc Prosper. Quo vero se protulerit haud
plane constat. Coniungunt aliqui eum una cum
Pelagio in Britanniam natale solum Hæresiar-
chiæ se contulisse. Invenimus eum circa annum
quadringentesimum vigesimum nonum illam
Insulam ab eodem Pelagio ejusque discipulis
hærescos illius disseminatione fuisse deprava-
tam atque turbatam. Hinc est quod eodem
loco Prosper adiungit: Nec vero segnitate citra ab-
hoc eodem morbo Britannia liberavit (Celestius Collat.

Ibid. contra

Pontifex) quando quosdam inimicos gratiæ solum
sue originis occupantes etiam ab illo secreti exclusit
Oceanum, & ordinato Scotiæ Episcopo, dum Romanam
Insulam studet servare Catholicam fecit etiam barba-
ram Christianam. Exprimunt hoc paulo distin-
ctius in Chronico sub Consulibus Florentio
& Dionysio his verbis: Agricola Pelagianus Se-
veriani Episcopi Pelagiani filius Ecclesiæ Britanniæ
dogmatis sui insinuatione corruptus. Sed ad actio-
nem Palladij Diaconi Papa Celestius Germanum An-
tistodorensem Episcopum vice sua mittit, & deturba-
tis hæreticis Britannos ad Catholicam fidem dirigere.
Vbi cum deturbatos hæreticos memorat, sa-
tis indicat plura fuisse perturbationis illius ca-
pita, quam unum illum Agricola. Et sanè
Constantius Presbyter postea Episcopus inter
scriptores hujus temporis perillustis, dum
vitam Sancti Germani Episcopi Antistodo-
rensis pertexit, & Legationis illius in Britan-
niam acta percereret, non obscure ipsum Pe-
lagium in Britannia Sancto Germano restitui-
se docet. Ex quo paulo accuratius res ista il-
lustranda est. Sic ergo historiam illam narrat.
Eodem tempore ex Britannia legatio Gallianus Epi-
scopus nuntiavit Pelagianam perperitatem in locis suis
late populos occupasse, & quam primum fidei Ca-
tholicæ debere succurri. Ob quam causam Synodus
numerosa collecta est: omniumque iudicio duo præ-
clara Religionis lumina universorum precibus am-
biuntur, Germanus ac Lupus Apostolici Sacerdotes,
terram corporibus, calami mentibus possidentes.
Et quanto necessitas laboriosior apparebat, tanto eam
promptius herodes devotissimi susceperunt, celeritatem
negotij fidei stimulus maturantes. Et infra post de-
scriptum eorum iter sic prosequitur: Interea
Britannorum Insulam qua inter omnes est vel prima
vel maxima, Sacerdotes Apostolici raptim opinione,
predicatione, virtutibus impleverunt. Et cum quo-
tidie irruente frequentia stiparentur, divinus sermo
non solum in Ecclesijs, verum etiam per trivia per de-
via fundebatur, ut passim & fide Catholici firma-
rentur, & depravati viam correctionis agnoscerent.
Erat in illis Apostolorum instar gloria & autoritas
per conscientiam, doctrina per litteras, virtutes ex
meritis. Accedebat præterea tantis autoribus assertio
veritatis. Itaque regionis universitas in eorum senten-
tiam prompta transferat: latebant abditis sinistra per-
suasio-

In Chronico

suasione auctores, & more maligni Spiritus gemen-
bant perire sibi populos evadentes. Ad extremum
diuturna meditatione concepta præsunt inire con-
flictum. Procedunt conspici divites, veste fulgenti
circumdati, assentatione multorum contentiosisque
subire aleam maluerunt, quam in populo quem sub-
verterant pudorem taciturnitatis incutere, ne vide-
rentur se ipsi silentio damnavisse. Illic plane immensa
multitudo numerosa etiam cum conjugibus ac li-
beris excitata convenerat. Aderat populus Spectator
fuerat & Iudex. Astabant partes dispari conditione
dissimiles: hinc divina auctoritas, inde humana præsū-
ptio: hinc fides, inde perfidia: hinc Christus, inde Pe-
lagius auctor. Primo in loco beatissimi Sacerdotes praebe-
rant adversarius copiam disputandi, qua sola verborum
nuditate diu, inaniter, & aures occupavit & tempus.
Deinde Antistes veneranda torrente eloquii sui cum
Apostolicis & Evangelicis tonitruis profuderunt. Mi-
serabatur sermo proprius cum divino & assertiones fre-
quentissime, lectionum testimonia sequebantur. Con-
vincitur vanitas & perfidia confutatur, ita ut ad
singula verborum objectiones reos se diu respondere
nequiverant, faterentur. Populus arbitri vix manus
continet, iudicium cum clamore testatur. Cum sub-
ito vir tribunicia potestas cum coniuge procedit in
medium, decem annorum filiam cecam sinibus in-
gerens Sacerdotum, quam illi offerri adversarius prae-
ceperunt, sed illi conscientia puniente deteriti, iun-
gunt cum parentibus preces, & curacionem parvula
a Sacerdotibus precantur. Qui exspectationem populi,
& inclinatos adversarios intuentes, orationem bre-
viter fundunt. Ac deinde Germanus plenus Spiritu
Sancto Sanctam invocat Trinitatem, & protinus in-
harentem lateri suo capulam cum Sanctorum reliquijs
collo avulsam, manibus comprehendit, eamque in
conspetu omnium puella oculis applicavit: quos sta-
tim evacuatis tenebris lumine veritatis implevit. Ex-
ultant parentes, miraculo populus contremiscit. Post
quam diem ita ex animis hominum persuasio iniqua
deleta est, ut sacerdotum doctrinam sitientibus de-
siderijs scelerentur. Haecenus Constantius. Qui
quod à Synodo Gallicana missum dicit San-
ctum Germanum in Britanniam, non repu-
gnat Prospero. Idem enim potuit mitti à Syn-
odo & à Pontifice probari & potestate mu-
niri. Ex qua narratione vides jam tum super-
fuisse Pelagium quem haereseos illius autorem
dicit Christo restituisse, nisi forte sit figura lo-
quendi, quia in suis discipulis Christo resi-
stebar. Nec sanè usquam posthac reperio quo
Pelagius vel Celestius se contulerint vel quo
sine, ubi, quando disjuncti sint. Sed quia per-
turbatores illi Britanniae non tam fugati quàm
convicti fuerant, hinc s. b. Sixto, Pontifice qui
Celestino succellit, iterum latibulis suis pro-
repentes, populum Pelagiana pravitate infi-
cere coeperunt. Quare Sanctus Germanus se-
cundo in Britanniam reversus est adjuncto Se-
vero qui Treviris ordinatus fuerat Episcopus.
Vbi cum praedicatione populum de praevari-
cationis emendatione commonisset, om-
nium sententia pravitatis autores Insula ex-
puli sunt. Narrat hanc secundam legationem
fusus ille Constantius quem vitam Sancti
Germani scripsisse diximus.

A Neque segnius, verò Augustinus in Africa
Pelagianorum conversioni intentus, ut Lepo-
rius quidam suo exemplo testatum facit, de
quo ita Gennadius: Leporius adhuc Monachus
postea Presbyter præsuntens de puritate vite, quam
arbitrio tantum & conatu proprio non Dei se adiutorio
obtinuisse credebat Pelagianum dogma exspectat sequi.
Sed à Gallicanis doctoribus admonitus, & in Africa
per Augustinum à Deo emendatus scripsit emendatio-
nis suae libellum, in quo & satisfaciit de errore. &
gratias agit de emendatione. Sanal & quod de In-
carnatione Christi male senserat corrigens. Catho-
licam sententiam tulit dicens: Manentibus in Chri-
sto in sua substantia duabus naturis, unam reddi Filij
Dei personam.

Quinam autem illi Galliae Doctores fuerint
qui Leporium admonuerint, ceciderat Cassia-
nus cum ita de eodem scribit: Leporius tunc
Monachus modo Presbyter, qui ex Pelagij, ut supra
diximus institutione, vel potius pravitate descendens
apud Gallias assertor praedictae haereseos, aut inter pri-
mos aut inter maximos fuit, à nobis admonitus, à
Deo emendatus (nempe per Augustinum in Afri-
ca ut ex Gennadio diximus) ita male conceptam
persuasionem magis sequebatur, ut non minus
pene admiranda sit correctio illius, quam illa plu-
rimorum fides: quia primum est errorem penitus non in-
currere, secundum bene repudiare. Is ergo in se re-
versus, non solum in Africa ubi tunc erat, atque nunc
est, tam errorem suum cum dolore, quam sine pudore
confessus est, sed etiam ad omnes Galliae civitates
admodum siebiles confessiones ac planctus suis litteris
dedit: scilicet ut ubi devotio eius prius cognita erat,
illic etiam emendatio nosceretur. Et qui testes erroris
antea fuerant idem postea correctionis essent. Ita
Cassianus qui partem deplorationis ejus libro
suo primo intexuit. Error ejus praecipuus cir-
ca Christum Dominum verfabatur, quem non
Deum natum sed pro meritis factum cum Pe-
lagianis assererebat. Hinc Nestorium ejus di-
scipulum fuisse quidam contendunt, quod non
aliter videtur esse verum nisi quia ante exor-
tum Nestorium, errorem illum docuit quem
tam solenni poenitentia retraxerat.

Nec minorem diligentiam Augustinus ad-
hibuit in corrigendo quodam Vitale Cartha-
ginensi, qui docere coeperat non esse aliter di-
vini muneris ut praedicato Evangelio consen-
tiamus, nisi quia credere non possumus, nisi
praedicatio externa veritatis antecesserit. Què
errorem accuratissime redarguit, scripta ad
eum Epistola centesima decima septima, ex
precibus Ecclesiae, quae non tantum pro eis
funduntur, qui praedicatione veritatis carent,
sed pro eis maxime qui praedicationi obdura-
to collo resistunt. Ex quo concludit creden-
tium à non credentibus discretionem non praedi-
cationi nec libero arbitrio, sed divina gra-
tiae esse tribendam. Hinc eos corrigas qui
male putaverunt Vitalem docuisse, non esse
orandum pro idololatrijs vel alijs non creden-
tibus. Quin potius ex orationum firmissimo
fundamento ab errore suo revocetur. Videtur
autem haec Vitalis exorbitatio (quia annus
incertus est) circa haec extrema vite Augustini
tem-

In Catalogo
viri

Cassian. lib.
1. de locat.
Christi

Baron. ad
annum
Christi

tempora contigisse. Tunc enim passim Pelagiani propter negatam Dei gratiam condemnati illud dogma mordicus conati sunt altruerre, quod saltem gratia detur secundum meritum, ut ex libris Augustini ad Bonifacium & contra Iulianum sapè liquet. Hoc autem meritum in eo solebant ponere, quod audita Evangelij prædicatione ex libero arbitrio vellemus credere, itemque peteremus, quareremus, pullaremus, ut gratiam inveniremus. Quam doctrinæ Pelagianæ partem, quæ sub occasum Pelagianismi maximè urgeri cepit, postea ambabus manibus Semipelagiani amplexi sunt. Cujus hæreseos prima exordia jam tempus est videamus.

Cum ergo tot tantisque voluminibus Pelagianum errorem prostravisset Augustinus, & de omnibus divinæ gratiæ adversariis victor triumphasset, ex ipsis jam penè deletæ hæresis cineribus alius periculossimus emerit error, tanto utiq; nocentior, quod non à damnatis Ecclesiæ hostibus sed ab ejus probatis filiis promeretur. Quidam enim in Gallia Presbyteri non penetrantes profunditatem veræ gratiæ, & quasi duritia illius doctrinæ offensa, qua docebat Augustinus, non ex hominis sed ex Dei proposito unum præ alio diligentis gratiam & salutem hominibus ostingere, novam viam explicandæ gratiæ moliti sunt qua inter Pelagium & Augustinū incedentes mediij neque peccati originalis gratiæque negatione in damnatum errorem cum Pelagio prolaberentur, neque divini illius propositi prædicatione quo cuius vellet misereri, & quem vellet obdurare, nulla propriorum operum in ista discretionem habita ratione, putabatur quasi fatum quoddam cum Augustino fatalemque necessitatem proficere viderentur. Quo ruinoso principio lubnixa talem divinæ gratiæ economiam commenti sunt ut contra Pelagium assererent totam humanam naturam in Adamo fuisse perditam, nec nisi gratia posse reparari, ad eam tamen tenuissimo quodam motu virium naturalium, quæ tanquam generalis istius ruinæ ac stragis reliquiæ ex dono Dei superesset, præeunte divina vocatione, posse perveniri. In quam gratiæ prædicationem se contulerunt, ne prædicatio fidei & bonorum operum irrita & supervacanea esse videretur, si nihil in humanis viribus superesset, quod admonentis Dei vel hominis cohortatione posset excitari. Hi jam ante contra doctrinam Divi Augustini clam fulurraverant, sed edito illo de Correctione & gratia commentario, quo rectis gratiæ penetrantibus, luculentissime istius divini propositi immutabilis constitutio firmabatur, apertè cœlesti illi tubæ obrectare cœperunt. Sed dilata in alium librum de eorum dogmatibus disputatione, historiæ seriem ex Prospero pertexamus: Multi ergo, inquit, servorum Christi, qui in Massiliensi urbe consistunt in Sanctitatis tue scriptis quæ adversus Pelagianos hæreticos condidisti, contrarium putant Patrum opinionem &

^A Ecclesiæ sensui, quicquid in eis de vocatione Electorum secundum propositum disputasti. Et cum aliquandiu tarditatem suam culpasse maluerint, quam non intellecta reprehendere; quidamque eorum lucidiorem super hoc atque apertiore Beatitudinis tuæ expositionem voluerunt postulare, evenit ex dispositione misericordiæ Dei ut cum quosdam mira Africam similia movissent, librum de correctione & gratia plenum divinæ autoritatis emitteret. Quo in notitiam nostram inasperata opportunitate delato, putavimus omnes querelas resistendum sapiendas: quia universis quaestionibus de quibus consulenda erat Sanctitas tua, tam plenè illic absolūtèque responsum est, quasi hoc specialiter studueris, ut quæ apud nos erant turbata componeres. Recensito autem hoc Beatitudinis tuæ libro, sicut qui Sanctam atque Apostolicam doctrinam tuam auctoritatem antea sequebantur intelligentiores multo instructioresque sint facti, ita qui persuasionis suæ impediebantur obscuro, aversiores quam fuerant ^B recesserunt, quorum tam abrupta dissensio primum propter ipsos metuenda est, ne tam præclaris tamque egregijs in omnium virtutum studio viris Spiritus Pelagianæ impietatis illudat: deinde ne simplices quique apud quos horum magna est de probatis contemplatione reverentia, hoc tutissimum sibi æstimant, quod audiunt eos quorum auctoritatem sine iudicio sequuntur, asserere. Hæc Prosper. Autores harum contentionum erant nonnulli non modo præbyteri, verum etiam Episcopi, ut ex Prosperi Epistola colligitur, sed præcipuus Ioannes Cassianus natione Scyta, exercitatione Monachus, in qua non exiguum profectum fecerat: qui peragratis varijs Ægypti & Thebaidis Monasterijs Patrum illorum Sanctorum Collationes stylo profectus est: quo ex opere non exiguam laudem promeruit. Iste tandem Massiliæ in Gallia fixit domicilium, & inter suos quibus propter eruditionem atque eloquentiam cultui & admirationi erat, cœpit Augustini doctrinam de gratia & prædestinatione non sine multorum astipulatione reprehendere. Objecit se illorum disputationibus inter ceteros Prosper. & Hilarius, quorum ille postea Regienlis, hic Arelatenlis fuit Episcopus: ille libris Augustini, hic etiam disciplina institutus, sicut hoc ipsemet testatur cum dicit: *Suf-* ^{In Epist. Prosper. ad August.} *ficiat mihi pena mea, quod à præsentia tua delicijs exulatus, ubi salubribus tuis uberibus nutrebar, non solum absentia tua crucior, verum etiam pervicacia quorundam qui non tantum manifesta respondent, verum etiam non intellecta reprehendunt.*

Hi duo igitur cum non possent usquequaque querimonijs istorum satisfacere, totam eorum opinionem scripto complexi sunt, & ad Augustinum transmissæ, rogantes eum, ut quid de singulis illis esset sentiendum atque tenendum, quam lucidissimis expositionibus aperire dignaretur. Præstitit id quidem primò solus Hilarius, deinde iteratis litteris utrique seorsim. Nam bis de eadem re Hilarium scripsit: ex fine posterioris Epistolæ colligitur (prima enim videtur intercidisse) ubi dicit: Nec mireris quod aliter vel aliqua in hac Epistola addidi quantum puto, quæ in superiore non dixeram. Et

Et hæc est causa, cur aliqua in Augustini refutatione inveniuntur citata Gallorum verba quæ in Epistolis quas habemus Prosperi & Hilarij non extant.

Acceptis illis litteris Augustinus quanquam tot libris suis atque epistolis abundè satis putaret egisse, quæ ad stabiliendam Dei gratiam pertinerent, arripuit calamus, & duos illos postremos libros de prædestinatione Sanctorum & dono perseverantiæ in ultima senectute composuit: ubi tanta ubertate argumentum illud pertractavit, ut nihil addi posse, & divino Spiritu ea profundissè videretur. Hæc Cagnea vox fuit de divina gratia & prædestinatione Sanctissimi Antistitis, quam etiam post retractationem suarum librorum emisit. Sic enim ipsemet de istis libris loquitur: *Cum mea cuncta opuscula retractarem, eamque retractationem stylo prosequerem, cuius operis iam duos absolveram libros, antequam scripta vestra prolixiora summisssem &c.* Cum ergo Prosperi testimonio constet, ut supra diximus Augustinum librorum contra Iulianum scripsisse inter impetus obsidentium Wandalorum in ipso dierum suorum fine, & Augustinus ipse testetur hoc contigisse eodem tempore quo scribendis retractationibus incumberebat, ita ut uni operi noctem alteri diem attribueret quas in hisce libris jam absolutas esse confirmat, manifestò liquet, inter ultima morientis verba hosce libros censendos esse. Quæ causa fuit ut neque retractatione indigerent, neque libris istis retractationum inserti sint. Defunctus est autem Sanctissimus Episcopus, teste Prospero Theodosio decimum tertium & Valentiano tertium Consulibus quinto Calendas Septembris gloriose in confessione divinæ gratiæ perseverans, idque tertio Wandalicæ obsidionis mense, qui annus incidit in Christi quadringentesimum trigesimum. Ex quo patet quam verum sit quod dicit Prosper: *Viginti amplius annis contra inimicos gratiæ Dei Catholica acies huius viri ductu pugnat & vincit.* Nam ab anno quadringentesimo decimo quo cæpit innotescere hæresis Pelagiana, etsi non scriptis voluminibus, sermonibus tamen & dissertationibus privatis publicisque ab Augustino refutata est, sicut ipse hoc disertè testatur, cum dicit in primorum librorum, quos contra Pelagianos scripsit retractatione: *Venit etiam necessitas quæ me cogeret adversus novam Pelagianam hæresim scribere, contra quam prius cum opus erat, non scripturis sed sermonibus & colloctionibus agebamur, ut quisque nostrum poterat aut debebat.*

Lib. 2. retract. c. 33.

Lib. contra Collat. init.

Lib. de prædest. Sanct. c. 3.

ad nonnullos celebrioris famæ Antistites. Imprimisque teste Liberato, scripsit Beato Augustino Hipponensi Episcopo per Ebagnium Magistranium, ut ipse Concilio præstaret suam præsentiam: qui Ebagnius veniens Carthaginem magnam audivit à Capreolo urbis ipsius Antistite Aurelij Successore, Beatum Augustinum ex hoc mundo migrasse ad Dominum. Sed non opus erat alio Augustini calculo, quam eo quem ante mortem sapius de condemnandis in Ephesina Synodo dogmatibus tulerat. Tanta enim luce Nestorianam hæresin in suis libris confutatam reliquit, ut vix aliquid luculentius post ipsum Concilium reperiri queat. Nam quasi prælagus Augustinus, quam facile sit violata Christi gratia etiam Christum ipsum è medio tollere, frequenter in suis postremis contra Pelagianos lucubrationibus inculcaverat, ex natura humana atque divina unam personam mediatoris coalescere, idque non merito bonorum operum aut liberi arbitrij sed gratia Dei: *Eti etiam, inquit, præclarissimum lumen prædestinationis & gratiæ ipse Salvator, ipse Mediator Dei & hominum homo Christus IESVS: qui ut hoc esset, quibus tandem suis vel operum vel fidei præcedentibus meritis, natura humana quæ in illo est comparavit? Respondeatur quæso, ille homo ut à verbo Patri æternæ in unitatem personæ assumptus, Filius Dei unigenitus esset, unde hoc meruit? Quod eius bonum qualecumque præcessit? Quid egit ante? Quid credidit? Quid perivit ut ad hanc ineffabilem gratiam perveniret? Quibus verbis utramque hæresin jugulavit.* Propter quam ab Imperatore Ephesum accerlebat. Nestorius enim cum jam personam Christi dividere & perniciosissimum dogma in Ecclesiam inferre meditaretur, Pelagianos exules Iulianum, Florum aliosque nonnullos ex Occidente pullos Episcopos Constantinopoli excepit & fovit, utpote quorum magisterio illam doctrinam hauserat. Nam & illo errore Pelagianos laborasse fidem facit, tum recens illa Leporij conversio, qui cum reliquis Pelagij erroribus etiam istud dogma retractavit, tum verò Prosperi Cassianique testificatio, qui Nestorianam hæresin Pelagianæ filiam fuisse testantur, idemque de Nestorio dogma ambas tenuisse, quasi ex merito ad illam dignitatem pertigisset.

Itaque Nestorius confugientibus ad se velut ad azylum suum consanguineis Pelagianis, humanitatem non modicam, quamvis non ita palam, exhibuit. Nam imprimis cum Theodosio Imperatori autor fuisset ut nova Sanctione contra plerisque novas hæreses insurgeret, Pelagianos tamen solemniter condemnatos, qui ante oculos ejus Constantinopoli versabantur, omisit, quod haud dubiè Nestorij persuasione factum est. Paulò post etiam ipsam Pontificem Romanum pluribus litteris pro Pelagianis Episcopis interpellare ausus est. Fraudem enim simulatione tegens sic loquitur: *Fraternas nobis invicem debemus colloctiones, ut una inter nos secundum obtinente concordia pugneturi diabolum pacis inimicum. Quorsum hoc anti-Celestinum loquium*

In Breviario c. 5.

De prædest. Sanct. c. 15.

Prosper in Epitaphio hæresis Nestor. & Pelag.

Cassian. lib. 1. c. 7. de Incarnat.

Epist. Nestorij ad anti-Celestinum.

71

in Concilio
Episcopi gra-
te non vide-
tur extare.

loquum? Iulianus quidam & Florus & Oron-
tius & Fabius dicentes se Occidentali um partium
Episcopos, sepe & pssimum & predicatissimum
Imperatorem adierunt, ac causas suas deservierunt,
tanquam Orthodoxi temporibus Orthodoxi per-
secutionem passi: saepe eadem & apud nos lamen-
tantes: ac sepe reiecti, eadem facere non desie-
runt: sed insistunt per dies singulos implentes au-
res omnium vocibus lacrymantibus. Eius quidem ad
eos sermonibus, quibus oportuit, ut sumus, cum
negotij eorum veram fidem nesceremus. Sed quo-
nam apertiore nobis de causis eorum notitia opus
esset, ne pssimum & Christianissimum Imperator no-
ster molestiam sepe ab eis suscipere, ne igno-
rantes eorum causas, circa negotij defensionem di-
vidamur, dignare nobis notitiam de his largiri: ne
vel quidam ignorando iustitiam veritatis, imper-
tina miseratione conturbentur, vel canonicam in-
dignationem Beati adini tua, qua contra eos pro-
fectu religionis forte probata est, aliud quicquam
quam hoc assument. Hactenus Nestorius ad
Celestinum de Pelagianis. Huiusmodi que-
rimoniae eundem sapienter apud eundem Pon-
tificem ingemisse, testes sunt alie littere,
quibus eum sic alloquitur: Saepe scripsi Bea-
titudinis tue propter Iulianum, Oroncium & ce-
teros, qui sibi Episcopalem dignitatem, & celebra-
tissimam aduocationem apud pssimum & predicatissi-
mum Imperatorem iaciunt, nusque concidunt pre-
quentibus lamentationibus, tanquam temporibus
orthodoxis de Occidente prodeire. At huiusque
scripta de his a tua veneratione non suspicantur:
qua si haberi possem, eis respondere, illicque
compendiosum responsum luculis eorum. Nunc
enim ab incerto dictis eorum non habet quis ad
quid se convertat, alijs haereticos eos vocantibus,
& ideo de Occidentalibus partibus prociectos esse
dicentibus; ipsis vero utrantibus calumniam se sus-
cipuisse, & periculum pro orthodoxa fide ex sur-
reptione perperissos. Quorum alterum certum sit, no-
bis gravis est ignorantia. Nam condolare ea, si vere
haeretici sunt, crimen est; & trectum non condolare,
si calumniam sustinent, datum & impium est. Di-
gnetur igitur amantissima Dei anima tua infor-
mare nos, qui ad utrumque momentum huiusque
dividimur, id est, & ad odium & ad miserationem
eorum. Doceri autem volumus quam de his senten-
tiam teneamus. Detinemus enim eosdem viros per
dies singulos dissimulantes spe & expectatione
Beatitudinis tue &c. Ita ca iudus Hierarchia
favorem dissimulationis nomine praeferit. Sed
Celestinus vassritem odoratus in hunc mo-
dum haereseos Pelagianae patrocini in eo
fugillavit: Aliquantis diebus vita nostra post ne-
cessarium & sipe damnatum dogma Pelagij atque
Nestorij Catholica fides querebat, quando eos
horum 3. eum sua disputatione cognoscimus, reuocatus, sen-
tentia Orientis Occidentique percussit. Denique San-
cta Recordationis Antidus Catholica Magister ji-
dei, & vere Beati Ioannis etiam in ista Successor,
eos ita persecutus est pro re communi, ut his nec
standi quidem illic copia prestaretur. Et aliquanto
inferius: Hos quoque haereticos, de quibus nos,
velut eorum qua gesta sunt nescius, consulere vo-
luisi sedibus suis, iniusta dicentes expulsi iusta

damnatio, quos illic invenisse requiem non potius
esse mirandum. Inveniant enim impiam praedicationem,
cuius comparatione se exultant innocentes.
Legimus quam bene teneas originale peccatum, quali-
ter ipsam naturam asseras debuerim & eam delictum
merito reddere, qui descendit. Quid recum faciant,
qui sunt hac negando damnati? nunquam sine sus-
pensione ea qua sibi sunt adversa conveniunt. Pigeren-
tur denique, si tibi quoque similia displicerent. Cur
tamen ea qua in hos tunc sunt acta quantur, cum
certum sit illinc ad nos a Catholico tunc Antistite
Attico gesta directa? Cur non sancta memoria Si-
mnius quassit? Quia utique sub decessore suo pro-
baverit eos iure damnatos. Vesciant infelices spe se
hominum fuisse deceptos, quibus iam potuit propter
communionem sola penitentia subvenire. Ecco sermo
de his incipit, signa ante nos. Causam tuam ma-
gno modo quam aliorum Catholica & festina delibera-
tione curato; quia convenienter dicitur, medice
cura te ipsum &c. Hactenus Celestinus in litteris
ad eum datis tertio idus Augusti iisdem con-
sultibus sub quibus Augustinum defunctum
Prosper posuit.

Porro qui ad Nestorium Constantinopolim
fugerant, & ab eo forti fuerant Pelagiani, se-
quenti anno quadringentesimo trigelimo pri-
mo, ad Synodum Ephesinam eundem comi-
tati sunt, sperantes eius ope se qui quid in Oc-
cidente contra se actum fuerat posse infringere.
Itaque Ioannes Episcopus Antiochenus, qui
serius post condemnationem Nestorium ad Sy-
nodum venerat, corrogata huiusmodi Epi-
scoporum fece, ipsum Concilium Ephesinum
auius est communionem priuare. Rem narrat
his veris Sanctus Cyrillus Alexandrinus Episcopus.
Cum vix, inquit, curru desilisset Io-
annes, cubile lingue ingressus esset, adhuc pul-
verulentus, sententiam putidam & spurcam cum his tulit
quos contentientes habebat. Erant autem viri agre-
sses & Celestianum deperisti, & qui Nestorij dementi-
am tuebantur, ex vehementi suspitione in blasphemiam
contra Christum culpa cum illo communicabant.
Hac Cyrillus. Quorum nonnullos extorres
vagari iocites, nec habuisse Ecclesias, alios sepe
numero gravibus de causis a Metropolitans
hvis iustis depositos, atque inter illos Celestia-
nos, Pelagianosque fuisse ipsa Sacrosancta Sy-
nodos ad Celestinum Papam scribens affir-
mat, eosque numero fuisse hominum circiter
triginta. Itaque cum tam strenuam Pelagianam
preciamque Nestorio atque Ioanni Antio-
cheno Episcopo navassent operam in sustul-
cienda causa damnata, paulo post vicem illis
reddendam cientes, prostratam haeresein Pe-
lagianam denuo erexerunt: sanctique Canone
statuerunt: Adeo animam minime per peccatum mor-
tuam esse, & consequenter nullum peccatum in posteros
propagari. Qui Canon cum etiam Sancto Gre-
gorio tanquam Synodi Ephesine obtrusus fuis-
set, tanquam sputus ab eo reiectus esset, eo quod
nec in Romanis Codicibus, nec in eo quem de
Ravennate Ecclesia perveritulum asserit cura-
verat inveniri potuisset. Additque alibi, ut Chal-
cedonensem, ita & Ephesinam Synodum, esse
fallaciam quod certo constat in ea Pelagium
damna-

Cyrril.
Alexand.

Episc. Syno-
dali 12. p. 10.
Cyrril. &
in actis Sy-
nodi Epoe-
sinae.

Littere Ce-
lestini Pon-
tificis ad Ne-
storum 3.
Idus Augusti.
Theodosij
& Valenti-
Consulibus
Extant et-
iam in Grae-
cam linguam
verse in Co-
ncilio Ephes.

D

dánationis sententiam accepisse. Fraude igitur hereticorum videntur acta Conciliabula illius Satanici, cui Ioannes Episcopus Antiochenus Nestorij patronus præerat, cum legitimis fuisse permixta. Sed gaudium hypocritarum fuit ad punctum. Paulò post enim lectis Commentarijs Romæ sub Celestino conscriptis, & hæresis ipsa Pelagiana, & Auctores Fautoresque ejus Episcopi ab œcumenica Synodo iterum condemnati sunt. Testatur hoc ipsum Concilium in Epistola ad Celestinum his verbis: *Ceterum ubi lecti sunt in Sancta Synodo Commentarij de depositione impiorum Pelagianorum Celestij, Pelagij, Iuliani, Persidij, Elorij, Marcellini, Orentij, & reliquorum eadem cum illis sententiam, iudicavimus & nos solida & firma permanere debere, quæ a pietate tua sunt decreta, sumusque omnes eisdem sententia. Hæc Synodus.*

Epist. Synodalis in actis Conc. Ephes. & p. 12. apud Cyrill.

In actis Conc. Ephes. Can. 1.

Hinc est quod nonnulli Canones in Synodo Ephesina conditi perinde de Celestio ac Nestorio decernunt. Sic enim loquitur Canon primus: *Εἴτις ὁ μητροπολίτης τῆς ἑπαρχίας ἀπωστασίας τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, προσέβητο τῷ τῆς ἀποστασίας συνεδίῳ, ἢ μετὰ*

Prosper in Epitaph. Nestor. & Pelag. hæresen.

τῷ τῷ προσέβητο, ἢ τὰ Κηλεσίῳ ἐφρόνησεν, ἢ φρονίσῃ, οὗτος κατὰ τῶν τῆς ἑπαρχίας ἐπισκόπων, διαπερπατεῖσθαι τὴν οὐδαμῶς δυνατὴν, πάσης ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας, ἐντεῦθεν ἤδη ὑπὸ τῆς συνόδου ἐκβεβλημένος, καὶ ἀνεύρεγτος ὑπάρχων. Si quispiam Metropolis provincia derelicta Sanctæ & Œcumenicæ Synodo, aut accessit ad illorum defensionis confessum, aut accedet in posterum, siue cum Celestio sentit aut sentiet, ipse nihil amplius poterit agere adversus Provincia Episcopos, ut qui iam inde a Synodo totius Ecclesiasticæ communis ex-
pers sit factus & prorsus inutilis. Et Canon quartus: *ἐδεδίκαται ἀποστατήσει τῶν κληρικῶν, καὶ τοῦτον ἢ κατ' ἰδίαν, ἢ δημοσίᾳ τὰ Νεστορίῳ, ἢ τὰ Κηλεσίῳ φρονίσῃ, καὶ τοὺς τοὺς εἶναι καθεγεμένους ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου δεικνύσθαι. Σὲ qui autem Clericorum defecerint, & ausi fuerint vel privatim vel publice quæ sunt Nestorij aut Celestij sapere, sanctum est a Sancta Synodo istos quoque depositos esse.*

Hoc modo cum una eademque sententia duo consanguinei errores Pelagianus Nestorianusque cecidissent, dignum memoria ac relatione scripsit Prosper eorum Epitaphium, quod sic se habet:

Nestoriana lues successi Pelagianæ.

Quæ tamen est utero progenerata meo.

Infelix misera genitrix & filia nata,

Prodi ex ipso germine quod peperit.

Nam fiordare arcem meritis prior orsa superbis,

De capite ad corpus ducere opus voluit.

Sed mea dum proles in summa armatur ab imis,

Congrua bellandi tempora non habui:

Et consanguineæ post tristia vulnera fraudis,

Aspera conserui pralia sine pari,

Me tamen una dedit victam sententia letho

Illa volens iterum surgere, his cecidit.

Mecum oritur, mecum moritur, mecumque sepulchrum

Intrat, & inferni carceris ima subit.

Quo nos præcípites insana superbia merfit,

Exutas donis & tumidas meritis?

Nam Christian pietate operum & mercede, volentes

Esse Deum, in capitis fœdere non stetimus:

Sperantesque animi de libertate coronam,

Perdidimus quam dat gratia institiam.

Quique igitur gemine miseraris busta ruine,

Ne nostro exitio consociere cave.

Nam si quæ Domini data munera sero fatemur

Hæc homini credis debita, noster eris.

Atque

In Epist. ad
Ruff.

Atque ita quidem in Oriente totius Or-
bis Concilio quod tantis clamoribus tan-
taque Catholicorum invidia Pelagiani postu-
lauerant, hæc illa cum suis autoribus pro-
scripta est. In Occidente verò cælis illis pos-
tremis duabus luculationibus Augustini, de
prædestinatione Sanctorum, & de dono per-
seuerantiæ in Galliam, animi presbyterorum
illorum qui jam ante Sanctissimi Antistitis
doctrinæ obrectauerant magis quam ante ab
ea alieni facti sunt, & Augustino palâ oblectati
sunt. Restitit eis magno animo Hilarius quem
supra diximus. Et Prosper. Et primo quidem
Prosper vivente adhuc, ut videtur, Augustino,
Epistolâ scripsit ad Ruffinû, qua eum de statu
totius questionis instruit, & contra rumores in-
nuunt, ne quid ei formidinis vel anxietatis infer-
rent. Et quia non tam Catholicâ fidem, quam
Sancti Augustini doctrinam quali ab ea exor-
bitantem videre volebant reprehendere, inter
cætera hæc de ipsorum conatibus, deque ipso
tanto Doctore scribit: Cui (Augustino) in-
ter tot certaminum palmas, inter tot triumphorum
coronas ad illuminationem Ecclesiæ, & ad gloriam
Christi, qua ipse illustratus est, præfulgenti, quidam
nostrorum (quod de ipsis multum dolendum est) oc-
cultis sed non incognitis susurrantibus obloquuntur.
Et prout sibi noxiis aliquorum aures opportunasque
repererint, scripta eius, quibus error Pelagianorum
impugnatur, insamant, dicentes eum liberum arbi-
trium penitus submovere, & sub gratia nomine ne-
cessitatem predicare fatalem. Adicientes etiam duas
illas humani generis massas & duas credi velle na-
turas, ut scilicet tanta pietatis viro Paganorum &
Manicheorum ascribatur impietas. Quæ si vera sunt,
cur ipsi tam negligentes, ne dicam tam impii sunt,
ut tam abruptam perniciem ab Ecclesiâ non repe-
lant? Tam usque prædicationibus non resistant?
nec saltem aliquibus scriptis eum, à quo talis emanat
doctrina conveniant? Magna enim gloria sua huma-
no generi consuluerint si Augustinum ab errore re-
vocaverint. Nisi forte modesti homines, novique
censores magnorum prius meritori in se honorabi-
liter ac misericorditer parcent, & securi quia libros
eius nemo usquam recipiat, conquescent atque igno-
scent. Immo noverunt non solum Romanam Afri-
canamque Ecclesiâ, & per omnes mundi partes
universos promissionis filios eam doctrinâ huius viri,
sicut in tota fide, ita in gratia confessione congruere:
sed etiam in ipsis his locis, in quibus adversus eum
querimonia concitatur, esse propitio Deo plurimos qui
ad perceptionem Evangelicæ, Apostolicæque doctrinæ,
saluberrimis eius disputationibus imbuuntur, & quo-
tidie in membris corporis Christi, in quantum ea ipse
multiplicat dilatantur. Si recte reprehendimur, cur
non constanter argumur? Si arguendi non sumus,
cur occulta obrectatione mordemur? Sed quis nescit
cur ista privatim de sterno arbo garriant, & publice
de consilio conticeant? Volentes enim in sua iustitia
magis, quam in Dei gratia gloriari, molesti fuerunt,
quod his quæ adversus excellentissimam auctoritatis vi-
rum, inter multas collationes asseruere, resistimus.
Nec dubitant, si quam hinc moverim questionem, in
qualibet frequentia Sacerdotum, in qualibet congre-

Agatione populorum, centenis sibi Augustini volumi-
nibus obviandum. Hæc Prosper. Ex quibus non
obscure colligitur, hæc, Divo Augustino ad-
huc superstiti esse scripta.

Sed simul atque defunctus esset Augustinus,
non jam amplius privatim de stomacho, sed
publicè, voce, scriptis calumnijs doctrinam
Sancti Augustini infirmare & exagitare cœ-
perunt. Et primo quidem presbyteri Galli
iuncto studio capitula excogitarunt quindecim,
quæ in libris eius damnabilia se repe-
rissent iactabant: ut tali commento & detesta-
tionem ejus quem impeterent obtinerent, &
ab his quæ infamassent curam exterriti le-
ctoris averterent. Hanc ne quis temere per-
suasione recipere, & talem putaret sen-
sum scriptis Catholici inesse doctoris, qua-
lem eum qui frustra calumniabantur osten-
tarent, singulis capitulis quæ Rationis titulo
prænotant, breviter Prosper & absolutâ
responsione respondit, in nullo re. edens à tra-
mite earum definitionum, quæ in Sancti Au-
gustini scriptis continentur.

Sed tantum abest ut eis Prosper satisfacere-
rit, ut potius hæreseos apud eos suspicionem
incurreret, coactusque fuerit, non ab Augusti-
no tantum sed à seipso quoque tam atrocem
propulsare calumniam. Quidam enim ex eis
Vincentius nomine, objectiones commentus
est sexdecim contra ipsum Prosperum quibus
totidem errores vel blasphemias comprehen-
debantur, quasi quæ in doctrinâ ejus fuissent
inventæ. De quibus sic ipse Prosper: Quidam
Christiana ac Fraternali charitatis obliti in tantum responsi ad
existimationem nostram quoquo modo student ledere, ut
suam se evertere necedi cupiditate non videant. Conte-
xionem enim & qualibus possunt sententis comprehendunt
ineptissimarum quarundam blasphemiarum proditoria
mendacia: eaque ostendenda & ingerenda multis pu-
blice privatimque circumferunt, asserentes talia in
nostro esse sensu qualia diabolico continentur indiculo:
qua falso in nos ad excitandam invidiam iactant,
facile & sufficienter subscriptione unius probaremus
anathematizari, nisi malignitas eorum, qui se gra-
vari putant, si de nobis bene sentiant, ipsam sub-
serpionem nostrâ brevitate suspectam esse habi-
tura &c. Hæc Prosper. Propositis igitur si-
gillatim sedecim capitulis, sub unoquoque
eorum sensus sui verba subjunxit, ut eviden-
ter omnes, inquit, agnoscant, impietatem pro-
fanarumque opinionum, nullum cordibus nostris in-
hasisse vestigium: & blasphemias quas perspexerint,
nostrâ professione damnari, in earundem reprobis
censeant debere perire. Sed hæc Prosperi lucu-
bratio, videtur post ejus à Celestino reditum
esse elaborata, quod fidem sedicat ex Apo-
stolicæ Sedis auctoritate defendere. Fuit au-
tem Vincentius ille, quantum colligere licet
ex Gennadio, unus ex Presbyteris illis offi-
ciis, item Gallus, quem dicit in divinis
Scripturis exercitatum, linguam habuisse
usu loquendi & majorum lectione politam.

Porro quod Camillus atque Theodorus
presbyteri Genuenses excerpta quædam ad
D 2 Prospe-

Prosper, in
Christiana ac Fraternali
charitatis obliti in tantum
responsi ad existimationem
nostram quoquo modo student
ledere, ut suam se evertere
necedi cupiditate non videant.
Contextionem enim & qualibus
possunt sententis comprehendunt
ineptissimarum quarundam
blasphemiarum proditoria
mendacia: eaque ostendenda
& ingerenda multis publice
privatimque circumferunt,
asserentes talia in nostro
esse sensu qualia diabolico
continentur indiculo: qua
falso in nos ad excitandam
invidiam iactant, facile &
sufficienter subscriptione
unius probaremus anathema-
tizari, nisi malignitas eorum,
qui se gravari putant, si de
nobis bene sentiant, ipsam
subserpionem nostrâ brevitate
suspectam esse habitura &c.
Hæc Prosper.

ibid.

ibid. in
prefat.

In Catalogo
Illust. viror.

Pro sperum ex libris Divi Augustini miserunt, non obrectandi ejus doctrinam sed discendi studio factum est, ut ex responsionibus ipsius Prosperi patet, qui eos non tanquam calumniatores, sed tanquam fratres tractat, idque cum humili admodum præfatione, ne potius de doctrina præsumpserit, quam eorum voto simpliciter obediisse putaretur, dum suum (quod ipsi postulaverant) de istis locis sensum exponit.

Inter presbyteros verò Gallicanos qui doctrinam Sancti Augustini carpebant, præcipuus videtur fuisse Joannes Cassianus presbyter Massiliensis, qui quod ingenio styloque cæteris antecelleret, libro eento doctrinam novam non longè à Pelagiana abhorrentem, quantum ad gratiam attinet liberumque arbitrium in medium adduxit, idque alieno nomine ut à se invidiam novitatis amoveret. Quorum omnium auctoritati cum Prosper & Hilarius resistere non possent, Romam ad Apostolicam Sedem profecti sunt, querelasque de Gallorum petulantia apud Celestinum Pontificem exposuerunt. Scripsit ille nuper in eadem causa litteras ad Thuentium Episcopum, quibus omnia pacatum iri putaverat: sed cum novas perturbationes ortas ex Prospero Hilarioque perceperisset, alias litteras dedit ad Venerium, Marium, Leontium, Avporium, Arcadium, Philatium & cæteros Gallicanos Episcopos, quibus eos negligentia accusat, quod apud eos presbyteris tantum liceret, ut si præ ipsos Episcopos habere copiam disputandi. Quin etiam Episcoporum consensum dogmatum esse consensum interpretatur. Timeo, inquit, ne commovere, sit hoc tacere; timeo ne magis ipse loquantur, qui permittunt illis tantum loqui. In talibus causis non caret suspitione taciturnitas, quia occurreret, si falsum displiceret. Hæc & plura Celestinus contra eos, mandans ut hujusmodi presbyterorum garrulitati imponant silentium.

Celestin.
Epist. ad
Episc. Gall.

Quia verò duo erant contra illos presbyteros munienda capita, scilicet quod Sancti Augustini scripta incescerent & quod prædicarent (ut inquit) adversantia veritati, hinc utrique malo præparavit Antidotum D. Augustinus enim sic loquitur: Augustinum Sanctæ Recordationis virum pro vita atque meritis in nostra communione semper habuimus, nec unquam hinc sinistra suspitionis saltem rumor aspersit: quem tanta scientia olim fuisse invenimus, ut inter magistros optimos etiam à meo semper decessoribus haberetur. Bene ergo de eo omnes in commune senserunt, utpote qui ubique cunctis & amoris fuerit & honoris. Hæc de Augustino. Veritatem verò quam de divina gratia sequi deberent, paucis Romanorum Pontificum & Africanorum Conciliorum sententijs, quas Apostolici Antislites comprobando suas fecerant, comprehendit, atque in Galliam transmisit quod presbyteri illi necessarium modum Augustinum excelsisse dicerent, eaque tantummodo se sequi & probare profiterentur, quæ Sacratissima Beatiissimi Apostoli Petri Sedes contra inimicos

gratiae Dei per ministerium Praefulum suorum sanxisset atque docuisset. Et quia ante hæc doctrinæ capita, litteræ Celestini sua quasi epistolari appreciatione (*Deus vos incolumes custodiat fratres et arisiani*) videntur esse conclusæ, & stylus nonnihil à cæteris differre, hinc aliqui Celestinum in non esse illius partis autorem arbitrantur. Sed quicquid sit de autore collectionis illorum capitum atque styli, male idcirco à Celestini auctoritate vel etiam illa Epistola remouentur. Nam litteras etiam Pontificias ab alijs concipiatque exarari, maxime si operosa cognatum & Conciliorum examinatione & collectione indigeant, ab alijs verò legi, examinari, mitti & auctoritatem suam fortiri, frequentissimum est. Hinc est quod etiam qui proximi fuerant Celestini Papæ temporibus doctissimi viri, totam etiam illam partem Celestini esse, indubitatum habuere. Nam Petrus Diaconus una cum reliquis ex Oriente Romam in fidei causa missis, postremam partem, usque ad extrema verba Epistola sub nomine Celestini allegant, neque à Sancto Fulgentio ceterisque Africanis Episcopis quibus scribebant, propterea reprehensi sunt: sic enim loquuntur: Terminat autem Pet. Diaconus magister (Celestinus) hanc ipsam epistolam, atque concludit ita dicens: Quia ad constituendam gratiam Dei, cuius operi ac dignationibus prius subtrahendum est, satis sufficere credimus, quicquid secundum prædictas regulas Apostolicæ Sedis nos scripta docuerunt, ut prorsus non opemur Catholicum, quod apparuerit præfixis sententijs esse contrarium. Quibus ipsis verbis finitur Epistola Celestini. Quanquam Prosperum styli esse autorem non videtur esse diffidentum, multum enim dissentit à superioribus, totius tamen Epistolæ par est auctoritas.

Sed non tantum in Occidente contra Presbyteros Galliarum, verum etiam in Oriente Pontificis istius laudatissimi industria in comprimendis Pelagianis enituit. Cum enim Maximianus deposito à Constantinopolitana sede successisset Nestorio, sic ei inter cætera de inquietissimis illis totius Ecclesiæ perturbatoribus scribit: Locum impietatis novella non habeat, & compresso olim per totum Orbem sua damnatione noto Celestiano errori à tua vigilantia resistatur, ut qui cumque huius dogmatis sunt sequaces ab omni societate hominum repellantur. Obstat illi per te Spiritus Sanctus his in omnibus, qui ad has quascumque conantur Provincias pervenire, ne eorum impia prædicatio resurgat. Obstat eis: ita enim ut dammentur quocumque perveniant innotescant, & tanquam non illis sententia toties repetita sufficiat, longinquas terras remotasque Provincias inquietant. Sed eos ille persequitur cuius fidem suam pravitate persequi nitebantur. Sed quo se abscondant, ad quas latebras consugiant, sua se impietate prodentes, (invenire) non possunt. Hæc Celestinus, quibus ingentem sollicitudinem suam prodit, ne vasserrima illa pestis sese incautis insinuaret, atque resurgeret. Datæ sunt autem hæc litteræ Idibus Martijs Flavio Actio & Valerio Consulibus, qui annus incidit in quadringentesimum trigessimum secundum.

Epist. ad Celestinum
& Maximianum

secundum Domini, uno mense ante mortem ejus. Ex quo colligi videtur, vel hoc eodem anno, vel certe precedenti quadringentesimo trigesimo primo Prosperum atque Hilarium Romam contendisse, obtentisque litteris illis Celestini Gallos repressos esse.

Sed non diu Ecclesie pax illa constitit. Nam paulo post suscepto Sixto Pontifice, illo inquam qui olim contra Pelagianos primus Anathema conclamaverat, doctissimisque Scriptis eos infectatus fuerat, cavillationibus contra Epistolam illam Celestini Papæ excipere ceperunt, ipsidemque calumnijs Sancti Augustini postremos libros impetere, ut scilicet, quia in Epistola Celestini Papæ librorum pro quibus actum est, non esset expressus titulus, hinc eos appareret non probatos, & istam in Sanctum Augustinum laudationem pro anteriorum Scriptorum meritis fuisse collatam. Nempe quia invidiosum fuisset aperte divinam gratiam oppugnare, tutius arbitrati sunt ejus acerrimum propugnatorem Augustinum criminari, ut eo tanquam qui excessisset in gratia ascendenda modum, amoto, sine repagulis esset licentia quidquid humanæ superbiæ arderet, sub prætextu salvandæ libertatis invehent.

Lib. contra
Collat. in fin.

Quibus acerrime resistit idem Prosper: *Maneat*, inquit, plane maneat ista conditio, ut horum librorum novitas repudiata videatur, si in eadem causa ejusdem viri dissensit antiquitas; & ut inutile aut incongruum indicetur, quod ab his quæ contra Pelagianos condidit diffonsus invenitur. Et mox ostendit libros Augustini anteriores eandem prorsus atque postremos doctrinam comprehendere. Agnoscent, inquit, calumniatores superfluum se obicere, quod his libris non speciale, neque discretum testimonium sit perhibitum, quorum in cunctis voluminibus normalaudatur. Apostolica enim fides, quod a præcognitis sibi non discrepat, cum præcognitis probat, & quod iudicio iungit laude non dividit. Quis ergo hos proximè libros resistant, anteriores acquiescant, & his quæ pro gratia Christiana prius sunt scripta consentiant. Sciunt enim omnia Pelagiana sibi esse contraria, & nihil sibi posse competere ad consequentium resolutionem, si constentur in præcedentibus consistere veritatem. Hæc Prosper.

Epist. 13.

Neque tantum eorum murmuraciones contra Divum Augustinum, & Epistolam illam quam diximus Celestini Prosper retudit, sed etiam librum contra unum eorum condidit quem Collatorem nominat. Fuit iste quem supra meminimus Ioannes Cassianus, qui in quadam Collatione cujus de Protectione Dei inscriptio est, novam planè & à cæteris Gallicanis Presbyteris differentem de gratia sententiam explicuit. Et ut minori istius novitatis invidia premeretur, Abbatem induxit Cheramonem ad eum modum quo ipse sentiebat de gratia & libero arbitrio differentem. Hunc enim ipsum fuisse sensum Cassiani ostendit Prosper, dum asserit istius Abbatis eum per omnia probasse ac suscepisse sententiam. Ut jam non cum isto Abbate Catholicis esset negotium, qui fortè tales opiniones suas, aut negando refutaret, aut corrigendo dilueret;

Lib. contra
Collat. paulo post initium

A sed cum eo ipso qui ad instrumentum ininimicorum gratiæ Dei talem studuerat proferre doctrinam. Quam periculosum autem esset hoc quotidie augescens malum, inde est facile conjicere quod teste Prospero in magna & virtutis & scientiæ exultatione haberetur, eo quod non dubium esset, omnibus eum in Sanctarum Scripturarum studio antecellere. Hinc enim siebat ut ab indoctis & parum cæcis misero perverfoque succellu facili mendacio consensum eliceret, quia reverentiam sibi præsumptione pepererat. Nec enim credebatur ullo modo tarditate intelligentiæ aut temeritate iudicii in superflua querelæ conclamationem potuisse prorumpere: ac non potius magno ingenio ac vehementi studio laborasse; ut subtilissimè tractatis disputationibus comprehensis, censura districtior, & inspectio sagacior inveniret, quod antea securus favor & benignitas injuriosa non viderat. Ut ergo huic malo occurreret Prosper, libro edito collationem illam Cassiani accurate refutavit, ostenditque eum pedetentim in ipsissima Pelagij dogmata aperte decidere. Quod cum ipsi, qui in doctrina Sancti Augustini versati atque innutriti sunt, luce meridiana clarius luceat, mirandum quomodo viri nonnulli doctissimi in eam sententiam induci potuerint, ut doctrinam Cassiani quæ in illa decima tertia collatione traditur, excusaverint, palliaverint, & Catholicam esse arbitrati sint. Quod inde contigisse suspicor quod viderint multas de divina gratia sententias hoc tempore Ecclesia connivente agitari, asseri & publicè tradi, quæ à Cassiani definitionibus sententijsque non magnopere discrepant. Sed probare Cassianum non est aliud quam Prosperum improbare. In quo præcessit eos olim Gennadius fuligine tinctus Pelagiana, qui Cassiani recensens monumenta sic loquitur: *Legi & librum Gennadii de Prospero in personam Cassiani adversus opuscula Cassiani sub persona Collatoris, quæ Ecclesia Dei salutaria probat ille præstare nociva.* Sed non mirum si ille qui & ipsum Augustinum ex multo quio ausus est dicere contraxisse peccatum, Prosperum Sanctissimo Magistro tuo in censura conjunxerit. Fuit enim & ille Gennadius, unus, ut videtur, ex istis perturbatoribus Presbyteris Gallicanis, tametsi tempore aliquanto posterior. Scripsit autem hoc opus Prosper sub Sixto Pontifice ut ex calce libri patet, ubi adductis in medium verbis Augustini, quæ olim in Epistola ad eundem Sixtum adhuc Presbyterum data illius auribus insonuerant, eum hortatur, ut autoritatis privilegio, veritatis eorum obsistendo, prostrati dogmatis Pelagiani nullum membrum sinat allurgere: *Vbi enim non habet aliud summa quam portio, non est devotionis dedisse prope totum, sed fraudis retinuisse vel minimum.* Quod ne hypocritarum, inquit, obtineatur insidys, confidimus Domini protectione præstandum, ut quod operatus est in Innocentio, Zozymo, Bonifacio, Celestino, operetur & in Sixto: & in custodia Domini gregis hæc sit pars gloria huic reservata pastori, ut sicut illi lupos abegit.

Gennadii de

Prospero in personam

Cassiani sub persona

Collatoris, quæ

Ecclesia Dei salutaria

probat ille præstare

nociva.

Sed non mirum

si ille qui & ipsum

Augustinum ex multo

quio ausus est dicere

contraxisse peccatum,

Prosperum Sanctissimo

Magistro tuo in cen-

sura conjunxerit.

Fuit enim & ille

Gennadius, unus,

ut videtur, ex istis

perturbatoribus Pres-

byteris Gallicanis,

tametsi tempore aliquanto

posterior. Scripsit

autem hoc opus Prosper

sub Sixto Pontifice

ut ex calce libri patet,

ubi adductis in medium

verbis Augustini, quæ

olim in Epistola ad

eundem Sixtum adhuc

Presbyterum data illius

auribus insonuerant,

eum hortatur, ut

autoritatis privilegio,

veritatis eorum

obsistendo, prostrati

dogmatis Pelagiani

nullum membrum

sinat allurgere:

Vbi enim non habet

aliud summa quam

portio, non est

devotionis dedisse

prope totum, sed

fraudis retinuisse

vel minimum.

Quod ne hypocritarum,

inquit, obtineatur

insidys, confidimus

Domini protectione

præstandum, ut

quod operatus est

in Innocentio,

Zozymo, Bonifacio,

Celestino, operetur

& in Sixto: & in

custodia Domini

gregis hæc sit

pars gloria huic

reservata pastori,

ut sicut illi lupos

abegit.

egere manifestos, ita hic depellat occultos. Hæc Prosper. Occultos autem lupos calumniatores, Hypocritas quidem in isto opere eos nominat, non tamen hæreticos: quin verò expressis verbis eos adhuc in Catholica vixisse communionem testatur: *Quorum tamen*, inquit, *dum adhuc non sum à fraterna societate divisi, toleranda magis est intentio, quam desperanda correctio, donec Dominus per Ecclesie Principes, & legimos iudiciorum suorum ministros, hæc quæ per paucorum superbiam & quorundam impietatem sunt turbata componat.*

Prosper in
Chronico.

Porro quàm gnauiter iste Pontifex fallacissimis versutij Pelagianis, occultisque lupis in figuram ovium se transfigurantibus resistit argumento est evidenti in quod idem Prosper sub Consulibus Theodosio & Iusto, hoc est sexennio post accedisse scribit. Illa namque tempestate, Iulianus Eclanensis jactantissimus Pelagiani assertor erroris, quem dudum amissi Episcopatus intemperans Cupido exagitabat, multimoda arte fallendi correctionis spem præferens, molitus est in communionem Ecclesie irrepere. Sed his insidijs Sixtus Papa Diaconi Leonis hortatu vigilanter occurrens, nullum aditum pestiferis conatibus patere permisit, & ita omnes Catholicos de refectione fallacis bestie gaudere fecit, quasi tunc primum superbissimam hæresin Apostolicus gladius detruncaret. Tradit vero de eodem Iuliano Gennadius quod elemosynis tempore famis & angustie indigentibus omnibus suis prærogatis, multis miserationis specie nobilitum, præcipue religiosorum, illuxerit hæresique suæ sociaverit. Mortuum vero esse Valentiniano Constantij filio imperante. Quo vero ad amissum anno defunctus sit hæc liquido mihi constat, nisi quod testificatione Prosperi usque ad tempora Sancti Leonis Papæ vitam produxisse videatur. Dicit enim se apud Campaniam constituto, venerabilem & Apostolico honore nominandum Papam Leonem Manichæos & Pelagianos contrivisse, maximeque Iulianum. Vbi quod de quodam Floro a jungit, videtur ille omnino esse, cui supra diximus postremos octo Iuliani libros fuisse dedicatos, unaque cum ceteris Pelagianis Episcopis in Ephesina Synodo damnatum. De quibus sicut nec de ceteris hæreseos pelagianæ antesignanis Pelagio atque Celestio, nec item de reliquijs eorum Semipelagianis Cassiano & gallicanis presbyteris quicquam præterea in libris vel Augustini vel Prosperi quod ad rem nostram spectet, invenio. Ex quibus potissimum cum nobis hæresis ista producenda, intelligenda, refutandaque proposita sit, finem huic historice narrationi faciam. Posteriores enim reliquæ Semipelagianæ nihil alicujus momenti protulerunt, quod non ab Antecessoribus Pelagio, Celestio, Iuliano & Massienibus præformatum fuerit. Scriptores autem Catholici qui post Augustinum & Prosperum Catholicam fidem contra hæresim istam defenderunt, illorum Doctrinam ad amissum æmulati sunt: ut sane ad intelligen-

In Catalog.
vitorum
illustre.

Prosper de
premissis.
Prædic. Di-
mid. temp.
c. 6.

dam naturam hæreseos pelagianæ nihil opus sit seriem historice ad nostra usque tempora pertexere. Pro complemento tamen hujus operis paucos Pelagianorum libros quibus fidem impugnaverunt recensbo.

Vt autem ab ipso Pelagio incipiam, pleraque ipsius opuscula in historia contextu attigimus. Inter quæ recenlet ipsemet in litteris purgationis ad Innocentium Papam datis, quæ propter innocentij obitum Zozymo ejus successori tractata sunt. Epistolam unam ad Paulinum Episcopum, aliam ad Constantinum item Episcopum, libros quatuor de libero arbitrio, quibus cum vellet fidei suæ integritatem ostendere, hæresim suam luculentius prodidit. Suis item locis attigimus libros ejus ad viduam adulatione plenos, quos Sanctus Hieronymus multum exagitat, litteras ejus ad Augustinum Chartulam defensionis ejus post Concilium Palestine ad eundem sine litteris transmissam, Epistolam quam eodem tempore ad presbyterum amicum misit, quæ de victoria in Synodo obtenta gloriabatur, litteras ejus ad Innocentium pñæ cum libello seu confessione fidei.

Præter hæc ergo, antequam proderetur hæreticus, scripsit, inquit Gennadius, studiosis tres necessarios de fide Trinitatis libros. De istis libris, quod sciam, nullum extat apud antiquos vestigium. Adit Gennadius: Et pro actuali conversatione Eulogiarum ex divinis Scripturis librum unum, Capitulum michi in modum sancti Cypriani Martyris præsignatum: Nempe ista putat à Pelagio adhuc inter Catholicos versante esse conscripta. Propterea enim subiicit: Postquam hæreticus publicatus est, scripsit hæresis suæ faventia. Vbi magis credo Gennadium illos ab eo libros editos velle ante hæreseos ejus publicationem, quàm ante hæresim. Constat enim illum librum, quem Eulogiarum vocat hæreseon penè omnium quas postea pertinacissimè defendit, fuisse seminarium. Nam liber ille Eulogiarum idem ille est quem Augustinus sepius vocat Capitulum, & ita vocatum fuisse testatur, ex quo in Synodo Palestina hæreses ejus detectæ ipsiq; Pelagio objectæ sunt. Causam autem nomenclaturæ tangit Gennadius, quod per varia Capitula distinctus esset, quibus probandis Scripturæ subijciebantur. Fecerat hoc ad imitationem Sancti Cypriani qui simili forma libros Testimoniorum ad Quirinum scripserat. Ex quo fit ut Augustinus eundem Pelagij librum Testimoniorum vocet his verbis: Beatissimum Cyprianum etiam ipse hæresiarches istorum Pelagius cum debito certè honore commemorat, ubi Testimoniorum librum scribens eum asserit imitari, hoc se dicens facere ad Romanum quod ille fecerit ad Quirinum. De qua ambitiosa ejus affectatione etiam Sanctus Hieronymus:

Cumque se imitatore, inquit, imò expletorem operis Beati Martyris Cypriani scribentis ad Quirinum esse fateatur, non intelligit se in eodem opere dixisse contraria, nempe Beato Cypriano. Porro citat titulos seu Capitula istius operis Hieronymus ultra centum & septuaginta, inter quæ multa sunt

Lib. de gra-
tia Christi
c. 35. &
seqq.

Lib. 1. Dia-
log. contra
Pelag.

Gennad.
Catalog. de
vitu illor.

Ibi d.

Lib. de gesu
Pelag. c. 3.
& c. 30.

Lib. 4. ad
Bonif. c. 8.
& 9.

Lib. 1. Dia-
log. ad res.

sunt omnino eadem cum illis quæ Pelagio ex libro Capitulorum in Synodo Palæstina, tanquam quæ ejus hæreses continerent, objecta sunt; ut in dubium revocari nullo modo possit, quin liber ille Eulogiarum, Testimoniorum & Capitulorum, unus idemque sit, quem omnes tres Augustinus, Hieronymus atque Cennadius ad invitationem Sancti Cypriani ab eo scriptum esse testantur.

Scriptit præterea quadam opuscula quæ in emendata sui quodam surripiente, invidiosissime questus est. De quibus Augustinus libro de gratia Christi: *Quisquis hæc audit*, inquit, & *se ipsum eius igitur orat*, quem in libro si satis evidenter expresse, non illi quos dicit inemendatos sibi fuisse surreptos, aut omnino suos negat &c. Qui fuerint illi libri, nullibi aperte aliteritur, nisi quod vehementissima sit suspicio, illum esse librum quem tanto molimine refutavit Augustinus, objecto ei libro de natura & gratia. Videtur enim illud Augustini opus magnam ei conflasse invidiam, quod apertas in ea adversus Christianam fidem hæreses astruxisset. Hinc est quod ubi Pelagius operum suorum textu catalogum, librum illum ab Augustino refutatum silentio prætermittit, maxime quia gravissimo Innocentij Pontificis testimonio non ignoraret his verbis fuisse damnatum: *Librum sane qui eius esse diceretur, nobis à vestra charitate transmissum, evolimus in quo multa blasphemica, nihil quod placet, nihil quod non penitus displicet, a quoque damnandum atque calcandum, cui similia, nisi qui ista scripserat, nemo aliter in mentem reciperet atque sentiret.* Hoc tam illustri præiudicio condemnatum opus, & ab Augustino tam luculente refutatum, non est ausus amplius suo nomini vendicare.

Præter hæc omnia citantur ab Augustino Pelagij quædam scripta, quæ in Pauli Apostoli Epistolas, expositiones brevissimas continent: ex quibus loca quædam adducit sibi que refutanda proponit. Sed quam hæc scripta Pelagij? Qui Commentarij in Epistolas Pauli? Nisi multum & cum nonnullis ante me fallor, illi ipsi omnino sunt, qui suo nomine Sancti Hieronymi in fine operum ejus circumferuntur. Indignum profecto qui tam illustri Catholica fidei propugnatori tantoque Pelagij adversario ascripti sunt, cum non sint aliud quam lerna quædam omnium hæresum Pelagianarum, & cloaca ipsissimarum sordium, quas ille impurus Hæretarches evomit. Ut non immerito de illis Commentarijs illud Sancti Innocentij de alio Pelagij libro jam iam pronuntiatum dici queat: *Quibus similia, nisi qui ista scripserat Pelagius, nemo aliter in mentem reciperet atque sentiret.* Quod sane multis isque non obscuris rationibus evinci potest.

Nam primo quæ apud Augustinum de Pelagij Commentarijs in Epistolas Pauli conscripta sunt, sic ad amissim reperiuntur. Primo enim vocat expositiones brevissimas. Hæ vero ita breves sunt, ut plerumque non nisi notationes quædam esse videantur. Deinde testatur Augustinus locum illum ad Romanos ca-

pite nono: *Non est volentis neque currentis, sed miserentis Dei*, à Pelagio in istis Commentarijs ita fuisse interpretatum, ut hoc non ex persona Pauli dictum assereret, sed eum voce interrogantis & redarguentis usum fuisse cum hæc diceret. Quæ sane interpretatio in istis expositionibus ipsidem plane verbis, quibus eam Augustinus retulit, habetur expressa. Sic enim loquitur: *Vnde intelligitur, quia hic interrogantis*

In c. 9. Rom. voce utitur, & redarguentis potius quam negantis.

Tertio idem Augustinus dicit Pelagium cum illum locum Apostoli tractaret: *Sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidem*, sic exposuisse quod exempla jam præceperant & virorum quos uxores, & feminarum quas mariti lucrificerant Christo & parvulorum &c. Quæ omnia ad amissim sic habentur in illius loci Commentario. Exemplum, inquit Commenta-

Lib. 3. de peccat. merit. c. 12.

tor, refert quia sæpe contigerit, ut lucrificeret vir per mulierem. Ex infra: *Sæpe non contingeret ut filij illos parentes qui crediderant sequerentur.* Sub qua spe credi voluit alterum salvari posse tam liberorum exemplo, quam conjugis. Quarto Augustinus ostendens quam diversis modis illud Apostoli quo Adam dicitur forma futuri, exponi possit;

In Expos. Cor. 7. 1. ad

Et nos, inquit, aliud inde aliquando diximus, aliud fortasse dicemus, quid tamen huic intellectui non sit adversum, & ipse Pelagius non uno modo id exposuit. Quibus verbis quid aliud quam hosce

Lib. 3. de peccat. merit. c. 12.

Commentarios digito ostendere voluit, in quibus tribus diversis modis ille locus exponitur: Catholicam vero expositionem non nisi nomine quorundam quali per contemptum præterit. Unus tantum locus est qui difficultatem ingerit, quod Augustinus testatur in Commentarijs Pelagij super locum Apostoli cum capitis quinti ad Romanos: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum &c.* quandam argumentationem fuisse comprehensam his verbis: *Hi autem qui contra tradicem peccati sunt, ita illam impugnare nituntur. Si Adam, inquit, peccatum etiam non peccantibus nocuit, ergo & Christi iustitia etiam non credentibus prodest, quia similiter uno & magis decet per unum salvari, quam per unum ante perire. Nihil autem hujus argumentationis vel horum verborum in istum Apostoli locum, vel in toto istarum expositionum volumine nunc reperitur.*

Lib. 3. de peccat. merit. c. 1. & 2.

Ad quam difficultatem respondendum videtur Pelagium vaserrimi ingenij hæretarchæ eandem artem adhibuisse in suis istis Commentarijs quam ceteris dictis suis ac factis. Quamdiu enim sub ovina Catholici pelle lupus latuit, quicquid perperam dixerat aut scripserat in Catholicum torquebat sensum, vel suum esse, vel ex persona sua dictum negabat. Ita namque in Synodo Palæstina omnes hæreses suas etiam apertissimis verbis comprehensas tali industria palliavit, excusavit, invertit, negavit, ut à plena Synodo Catholicus iudicatus fuerit. Testatur item sæpè tum Augustinus tum Hieronymus, ut supra latè deduximus, huic hæresi id fuisse peculiare, ut quod clam docebant, palam negarent, vel certè sub aliena persona suos errores per modum

*Lib. 1. contra
Iul. c. 5.
Vide & lib.
de peccato
orig. c. 12.
13. 14.*

quæstionum expromerent. Postea verò ex successu allumpta audacia & ex amisso pudore pertinacia, maxime postquam Ecclesiæ Catholicæ communionem præcisi fuerant verbis scriptisque audaciter asseruerunt quidquid ante à sua persona removerant: Eos qui sententiam illam, inquit Augustinus, damnavit (Pelagius) cum eis quos damnavit profecto damnandus, quia id quod negavit ore, corde servavit. Nam quod verbis eius anathematizatur, in litteris eius invenitur. Quod ipsum ex professo demonstrat Augustinus in libro de peccato originali. Pelagius igitur ex solempni hæreticorum consuetudine proficiens in pejus dubitationem illam supra relatam postea sustulit, atque ejus loco sententiam definitivam apertamque substituit, non alieno jam sed suo nomine. Sic enim nunc habet Commentarius: Quomodo potest unus delicto Adæ omnes homines condemnare cum nec unus Christi iustitia omnes homines iustificati sint? Quamquam & alia forsitan istius mutationis causa fuerit, nempe quod illa ipsa verba Pelagij à Zozyro Papa litteris quas ad totius Orbis Episcopos post damnationem dedit, tanquam impia ac detestanda subiecta fuerint, quæ propterea ut totius Orbis invidiam declinaret, videtur Commentarijs suis erasile.

Sed jam videamus accuratius, quomodo dogmata de quibus Pelagius redargutus fuit, pleraque clarissimis verbis sine ullis ambagibus, in his brevissimis expositionibus contineantur, ut nemini dubium sit ipsum eundem hæresiarcham, illius esse commentationis autorem. Primo capitale dogma Pelagij fuit, non esse ullum peccatum origine in homines traductum. Audite quanto conatu illud destruat in istis Commentarijs. Si cum lex non esset, peccatum mortuum est; insaniunt qui de Adam per traducem asserunt ad nos venire peccatum. Hinc inferebat Pelagius exemplo duntaxat Adam posteris nocuisse, peccatum & mortem non nisi imitatione traductum, Christum similiter non nisi exemplum esse iustitiæ, mortem esse naturalem, apud Apostolum proinde mortem animæ intelligi non corporis quæ pertransijt. Videte quam belle hæc omnia in suis Commentarijs expresse. De exemplo Adæ & Christi: In hunc mundum, inquit, peccatum intravit, Exemplo seu forma. Et mox infra: Sicut Adam primus mandatum Dei prævaricans, exemplum est legem Dei prævaricare volentibus, sic & Christus voluntatem Patris complens, exemplum est imitatorum cupientibus. Et mox: Non invenit Adam multam iustitiam quam suo exemplo destrueret. Et, Sicut exemplo inobediencie Adæ peccaverunt multi, ita & Christi obedientia iustificatur multi. Et infra: Christus iustitia dedit exemplum. De imitatione audi: Ostendere vult propterea Christum passum, ut qui sequentes Adam discesseramus à Deo &c. Et: In omnes homines mors pertransijt, dum ita peccant & similiter moriuntur. De morte naturali: Vnius delicto multi mortui sunt, quia communi & naturali morte non solum peccatores sed & iusti moriuntur. Et alibi: Manifeste nunc ostendit, quia non de communi & naturali morte superius fecerim mentio-

*In c. 7. ad
Rom. n. 18.*

*In c. 5. ad
Rom.*

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

*In c. 8. ad
Rom.*

nem. Et alio in loco. Si ante adventum Domini vel passionibus vel conditione naturæ (corpus) fuerit dissolutum. Quod mors animæ apud Apostolum intelligatur in illo ad Romanos: In omnes mors pertransijt: Nunc Apostolus mortem animæ significat, quia Adam prævaricans mortuus est. Hæc de peccato originali, in quo plures alias cum doctrina Pelagij exactissimas consonantias possem ostendere, nisi prolixitas tædium vereretur.

Iam verò de Concupiscentia peccati fructice, loco cuius Pelagius non nisi consuetudinem pravam agnoscit, Paulumque ad Romanos septimo in aliena persona loqui contendit. Audite de ipso istum Commentatorem: Mandatum quod erat ad vitam datum, hoc mihi in mortem inventum est pueritia consuetudine & Romore peccandi. Et in illud Apostoli: Velle adiacet mihi, est voluntas sed non est effectus, quia carnalis consuetudo voluntati resistit. Et in illud: Caro concupiscit adversus spiritum: Carnalis, inquit, consuetudo adversus spirituale desiderium. Et, Quis me liberabit de corpore mortis huius, id est de consuetudine mortifera corporali. Et infra: Unde probatur, quia Paulus ex alterius persona hæc loquitur.

Et paulò superius in illud: Scio quia non habito in carne mea bonum: Hoc, inquit, ex persona eius dicitur qui peccandi consuetudinem habet & carnis vitis tenetur obnoxius. De quibus omnibus doctrinæ articulis Augustinus Pelagium impugnat, ut facile si necesse esset, posset ostendi.

De lege verò quid? Mirabilis in omnibus consonantia. Pelagius docebat doctrinam & legem esse gratiam qua bene viveretur; hinc distinguebat tempora, alios volens lege naturæ, alios lege Moysi, alios denique Christi gratia esse iustificatos; legem ex qua nemo iustificatur non esse Decalogum, sed circumcissionem cæterasque ceremonias, & quod nunc lex moralis non sufficiat, hoc esse propter inventatam consuetudinem peccandi, quam Christus suo exemplo superare facit. Omnia hæc, aliaque non pauca eodem spectantia ad naturalem usque in his expositionibus inculcantur. Nam exponens illud: Gratia Dei per Iesum Christum: Quia, inquit, quæ Moyses & naturalis lex non docuit, hæc docuit Dominus noster Iesus Christus, contemnere mundum & superare vitia: Et in illud, Qui cepit in vobis opus bonum: Capit, inquit, doctrinam sive gratiam scientia largiendo, perficiet, perficiendo quod docti fuerint ut doceant. Et infra in illud: Vobis donatum non solum ut in eum credatis; Occasio fidei, inquit, à Deo donata est, quia si non venisset Christus & docuisset non utique crederemus. Et in illud: Primitias Spiritus habentes: Deus Sanctus dicit qui Deo placuerunt naturalis lege & lege Moysi. Et in illud: Naturaliter quæ legi sunt faciunt; Sive de his dicit qui naturaliter iusti fuerunt ante legem, sive qui etiam nunc boni aliquid operantur. Et in Caput tertium: Ex operibus legis modo nemo iustificatur; indicans olim lege fuisse iustificatos. Et ibidem: Opera legis (ex quibus nemo iustificatur) circumcissionem dicit, Sabbathum & cæteras ceremonias, quæ non tam ad iustitiam quam ad carnis latitudinem pertinebant. Idem repetit paulò

*In c. 5. 2.
ad Cor.*

*In c. 5. ad
Rom.*

*In c. 7. ad
Ibid.*

*In c. 5. ad
Galat.
In c. 7. ad
Rom.*

Ibid.

*In c. 7. ad
Rom.*

In c. Philip.

Ibid.

Ad Rom. 8.

Ad Rom. 2.

In c. 3. Rom.

paulò inferius in illud Capitis tertij: Arbitramur iustificari hominem per fidem sine operibus legis, scilicet circumcissionis vel sabbati. Et in Capitis octavi, quod impossibile erat legi: In-

Ad Rom. 8. firma erat quia nos volebamus, non enim impossibilia mandata. In illis infirmabatur non in se. Et alibi:

1. Cor. 15. Deus dedit victoriam illius peccati, in quo lex per carnalem nostram voluntatem fuerat infirmata.

Ad gratiam quod attinet nullam eam nisi vel remissionem peccati, vel doctrinam Christi atque exemplum ponit, vel denique ipsam arbitrij libertatem, sicut hæc ipsa solemnitas Pelagij doctrina fuit. Nam in illud ad Romanos: Ex operibus legis nemo iustificatur:

Ad Rom. 3. Lex, inquit, non punire nocet, non datur veniam penitenti; Christus autem remissionem peccatorum donat credentibus, & docet quomodo debeant carnis

Ad Rom. 6. vitia vitari. Et in Caput sextum: Qui cum sunt participes gratia, didicerunt quemadmodum oportet vincere passionem & Deum diligere & proximum, sicut scriptum est: & docet quomodo debeant carnis

Ibid. gratiam vincendi & doctrina præbuit exemplum. Et infra: In doctrina & exemplo Christi (scilicet

fumus liberati à peccato) qui non solum peccata sed etiam occasiones auferre docuit peccatorum. Cuiusmodi loca innumera occurrunt. Et in illud Capitis undecimi: Dedit illis Deus Spiritum

Ad Rom. 11. compunctionis: Divina Scriptura hoc habet ut cum unusquisque habeat libertatem sciendi bonum vel malum, Deum dicat tradere aut dare, propterea quia ipse est qui dedit libertatem. Hinc sicut Pelagius fidem & charitatem ad libertatem hominis revocat, tanquam gratia vim inferret

arbitrio, nec aliter statuit Deum operari in homine velle & perficere, nisi docendo, non in voluntate operando; negatque Deum facere homines bonos nisi præcedente vocatione; ita & omnino auctor harum expositionum. Videte quomodo eandem orbitam ipsam planè lineis terat. Voluntate Dei, inquit, vocatur quisque ad fidem, sed sua sponte & suo arbitrio credit, sicut ait in actibus: Non sui incredulus cele-

In 1. ad Cor. 1. strivisioni. Et alibi: Occasio fidei à Deo donata est: quia si non venisset Christus & docuisset non utique crederemus. Caterum & fidem voluntariam in actibus legimus. Et in illud: Qui omnes homines vult salvos fieri. Hic, inquit, probatur, nemini oportere ad credendum vim inferre, nec tollere arbitrij libertatem, & ad agnitionem veritatis venire, si ipsi tamen vocanti consentire voluerint. De Charitate verò in illud ad Corinth. Excellentior

In 1. Cor. 12. rem viam demonstro vobis: Charitatem inquit, per quam pervenitur ad Deum. Vult nos magis illa querere quæ in nobis sunt & ad vitam profunt quam signa quæ non sunt in nostra potestate posita. Et in

In 1. Cor. 13. Caput decimum tertium: Charitas verò ex nobis est & omnem possidet fructum Et in Caput primum

In cap. 1. ad Coloss. ad Colossenses: Simul exposuit quod frequenter obsecrare dicebat, hoc est, quomodo Deus det velle vel adiuvet & confirmet, docendo scilicet sapientiam & intellectum gratiarum tribuendo, non libertatem arbitrij auferendo. Et in illud ad Romanos: Nunquid iniquitas apud Deum: Timuit ne non intelligentes putarent enim dicere, quod alios Deus bonos faceret, alios malos. Vbi phrasi Pelagiana

vult negare, quod Deus faciat aliud vas in honorem, aliud in contumeliam, ut ex libro primo contra Iulianum imperfecto manifeste liquet. *In fin.*

De perfectione verò iustitiæ quanta in omnibus similitudo quanta conformitas? Quomodo, inquit, negat (Apostolus) se esse perfectum si alij sunt, nisi humilitatis gratia hoc dictum accipias? *In cap. 3. Philip.* Quicumque perfectus est hoc sentiat, vetera scilicet obliviscendo & nova sectando, quia perfecti debent esse discipuli Christi. Et in illud, Veruntamen ad quod pervenimus, Perfectionem (scilicet, inquit) novi Testamenti. Hinc illud, Non quod jam perfectus sim, de immortalitate resurrectionis exponit. Et paulò superius: Ideo surrexit ut nos similiter resurgamus, qui autem hoc verè cognoscit, satis agit, si omnino non peccet.

De divitijs censebat Pelagius, nisi prorsus dimittantur hominem non posse salvari; quo Commentatorem istum respicere nemo non videt, quando dicit in illud Capitis primi ad Corinthios: Numquid Paulus crucifixus est pro vobis? Potest illud dici de qui relicto Christi

In cap. 1. 1. Cor. exemplo sanctos veteris Testamenti in solis divitijs cupiunt mutari, numquid Abraham crucifixus est pro vobis, aut in nomine Tob baptizati estis? Et illud Domini, ubi docemur non querere quid alij discipulo iubeatur, dicentis Petro, quid ad te? Tu me sequere. Quo omnino modo eos elusisse exempla veterum Patrum, qui divites fuerant testatur

Augustinus, quia videlicet nondum Christus hoc imperaverat antiquis Patribus, sicut

In Epist. 83 ad 1. Timot. nobis.

Constat item docuisse Pelagium nullo modo esse jurandum, audite brevem huius Commentatoris aphorismum: Alii iurare, inquit,

Vide Epist. Aug. 83. permittitur, non iurare. Rursum dogma Pelagij fuit, Ecclesiam non constare nisi perfectis & immaculatis. Quid Commentator? Ostendit

In cap. 1. 1. ad Cor. inquit, quæ sunt Ecclesia Dei, sancti scilicet & immaculati, quia Ecclesia neque maculam habet, neque rugam, & ideo hi scribit qui ante gratiam adhuc servabant, non qui perdidissent hanc sanctitatem. Et in

Caput secundum secundæ ad Timotheum: Magnam domum non Ecclesiam dicit ut quidam putant, quæ non habet maculam neque rugam, sed

In cap. 2. 2. ad Timot. mundam.

Iam quid opus est cætera attingere, de prædestinatione propositoque Dei quæ non nisi ex præscientia fidei ac meritum esse contendit, de modo quo Deus tradit atque indurat,

nempe sola patientia, de honestate membrorum, caterisque non paucis, cum in omnibus ad amissum cum doctrina Pelagiana conveniat? Vnum tamen non possum silentio præ-

termittere, Iuliani pleraque expositiones in loca Apostoli, quibus contra Augustinum & Ecclesiam utitur, ex hocce commentario, sub-

inde ipsam quoque servatis verbis depronptas esse. Longum hoc esset exemplis ostendere

totidieque lectoris plenum, verissimum tamen ac demonstratu facile ijs qui libros Augustini

sex contra Iulianum maximeque duos postremos operis imperfecti legerint. Quid san-

aliud istud clamat, nisi Iulianum strenuissi-

num fidelissimumque Pelagij discipulum magistri sui trivisse vestigia, doctrinaeque ipsius similitudinem usque ad ipsa verba affectasse? Ex quibus omnibus evidentissimum factum, puto non alium horum Commentariorum esse autorem quam ipsum haereticum Pelagium. In quibus tamen observandum est, magnam partem expositionis in caput decimum quintum primae ad Corinthios, item totum commentarium in caput decimum sextum, rursusque initium in caput primum Secundae ad Corinthios verbotenus convenire cum alio Commentario in eadem loca, qui sub nomine Ambrosij circumfertur. An hic ex illo, an ille ex hoc mutuatus sit, eruditorum sit judicium. Et hæc hætenus de libris Pelagij. Veniamus nunc ad ejus primogenitum in blasphemijs & impietate Celestium.

In catalogo
de viris illust.

Celestius, inquit Gennadius, antequam ad Pelagium concurreret, imo adhuc adolescens scripsit ad parentes suos de Monasterio Epistolam in modum libellorum tres omni Deum desideranti necessarias. Moralis siquidem in eis dictio: nihil ibi vitij postmodum proditi: sed totum ad virtutis incitantium tenuit. Hæc Gennadius. Postquam in hæresim Pelagianam lapsus est, tam strenuè eam verbo scriptoque propugnavit, ut perinde Celestina hæresis atque Pelagiana nominata sit, etiam utroque vivente, in primisque in Concilio Ephesino. Operum ejus nihil extat, nisi breves illæ ratiocinationes, conglobataeque sine conciliatione Scripturæ contrariæ, quas Augustinus libro de Iustitiæ perfectione refutavit, & ejus nomine prænotatas fuisse testatur. Neque ista breves, inquit, definitiones vel potius ratiocinationes ab illius (Celestij) abhorrent ingenio, quod in alio ejus opere inspexi, cuius eum constat esse autorem: Et non frustra istos fratres, qui hæc attulerunt, in Sicilia existimo audivisse, quod iste docuerit ista, vel scripserit.

Aug. lib. de
perfect. inst.
c. 1.

Ad quem verò librum Celestij respexerit hic Augustinus, nihil probabilius dici posse puto, quam librum quandam capitulis distinctum, quem imitatione Pelagij Magistri sui fortè conscripserit, ex quo multa capitula capitalia Pelagio etiam obijciuntur in Synodo Palestina, & quem Augustinus se legisse confirmat Si tamen, inquit, eum esse non negat. Vbi tamen infra addit, non habuisse auctoris sui titulum, sed qui perhiberetur esse Celestij. Ex quibus sanè brevibus Capitulis, & contortis ratiocinationibus liquet hominem philosophico acutoque viguisse ingenio, usque adeo ut à Pelagianis per Sillogismorum spineta, teste Hieronymo decurrere perhiberetur. Allegavit autem idem Celestius nonnullos libellos suos vel opuscula gettis Ecclesiasticis Romæ apud Zozyum, ut auctor est Augustinus, etsi nihil speciatim designet, nisi se ad Albinum & Melaniam illa transmittere. Nam quem infra dicit libellum ibidem fuisse allegatum, non nisi libellus seu confessio fidei fuit. Sicut & ille libellus brevissimus, quem se in libris ad Marcellinum legisse dicit, libellus duntaxat fidei fuit, idemque Celestij ut non

Lib. de gestis
Pelag. c. 13.
c. 14.
Ibid. c. 35.

Epist. ad
Celestij.

Lib. de grat.
Christi c. 30.

Ibid. c. 33.

Lib. 1. de
peccat. merit.
c. 34.

A obscure ex libris de peccato originali capite decimo nono, libro tertio contra Iulianum capite tertio, libro secundo de peccatorum meritis capite ultimo, & Epistola octogesima nona ad Hilarium inter se collatis exprimitur. Præter quæ nihil aliud sub nomine Celestij hætenus me legisse memini.

Iulianus ingenio declamatorio styloque pompatico & inflato, nimia loquendi abusus facilitate multa contra Ecclesiam loquacissima prolixitate, quam ei Augustinus se pe exprobrat, elucubravit. Maximam eorum partem in ipsa rerum gestarum serie, prout se offerebat occasio, annotavimus, nempe quatuor libros contra librum primum Augustini de nuptijs & concupiscentia, octo alios contra librum secundum, Epistolam quam misit Romam ut per eam suos aut inveniret aut faceret, aliam in Orientem ad Episcopum Thesalonicensem, quam ut suam Iulianus agnosceret. Omnibus illis ab Augustino responsum est. Præter quæ fatetur implet alias se duas Epistolas scripsisse. Ad Zozyum, inquit, quondam illius civitatis (Romæ) Episcopum super his questionibus duas Epistolas destinavi: verum eo tempore quo adhuc libros (quatuor primos contra Augustinum) exorsus non eram. Vbi tamen aliam illam quam dixi ab eo Romam scriptam Epistolam pro sua non agnosceret. Duæ illæ Epistolæ non extant nec ab Augustino videntur fuisse cognitæ. Denique scripsit opuscula in Canticum Cantorum quæ Venerabilis Beda cautissime legenda monuit, ne lector per copiam eloquentiæ blandientis, in cœnum incideret doctrinæ nocentis, sed ut dici solet, ita carperet botrum ut & spinam caveret: Est enim, inquit, homo ut Rhetor peritissimus, ita gratia Dei post Pelagium impugnator acerrimus, ut apertus scripta eius, quibus contra strenuissimum eiusdem gratia propugnatorem Augustinum insanivit ostendunt. Cuius causa duelli, primum de amore libellum composuit sub obtentu, quasi hunc à sæculo foret voluptate secreturus, re autem vera suam confirmaturus hæresim. Hæc Beda. Vbi videtur indicare Commentarijs illis in Canticum Cantorum fuisse præfixum libellum de amore, si non fuit aliud opusculum, idque ut illo obtentu destrueret gratiam. Libellus ille ab eodem Venerabili Beda magna ex parte refutatur, & Pelagianis erroribus plenus ostenditur. Porro quod Epistola illa longa ad Demetriadem Deo dicatam virginem, perperam à Beda Iuliani esse existimata sit, cum neque ipsius sit neque Hieronymi, ut tempore Bedæ putabant aliqui, sed Pelagij, iam alibi fusius declaravimus. Non contentus autem multa scribere Iulianus, plura adhuc passim se scripturæ esse comminabatur, ut testis est Augustinus, qui verba pugnacis illius bellæ referens: Pro-mutis, inquit, cum libri illi (nempe quos Augustinus scripserat de gratia Christi & peccato originali) ventilari caperint quod abs te illa sententiarum mearum & nudabitur & confodietur impietas. Cui reponit Augustinus: Quis non expectet sapientiam differentia, qui fidem cognoverit mentien-

Lib. 2. oper.
imperf. con-
tra Iul. n.
177.

Apud Aug.
lib. 1. oper.
imperf. n. 8.

Beda in
Canticum
Canticorum

Aug. lib. 4.
contra Iul.

Apud Aug.
lib. 1. oper.
imperf. con-
tra Iul.

mentientis? De alio verò quodam opere, quod A
contra Catholicam Ecclesiam parturiebat, sic
ipse Iulianus loquitur: In libris quos ad
fratrem nostrum Turbantium Episcopum virum ma-
gno virtutum fulgore conspicuum contra Augustini di-
ctavi scripta (id est in libris quatuor contra li-
brum primum de nuptijs & concupiscentia)
pollicitus sum, si nihil quod studiis obfisteret, eveniret
incommodi, occurrerem me protinus eorum argumen-
tis omnibus, qui ex sententia Manicheorum traducem
peccati id est malum naturale defenderent: a quo sum
hactenus varia & indissimulabili necessitate suspensus.
Verum ut primum respirare licuit, consilium erat,
quantum maxime tulisset ipsius rei natura breviter
promissa complere, nisi me actus nostrum denno ingredi

provinciam, beatissime Pater Flore voluisset. Hec ille.
Sed nubes & ventus & pluvia non sequentes. Tumi-
dus enim ille uterus non aliter videtur perve-
nisse ad partum, nisi quia in postremis contra
Augustinum libris, Scripturarum quarundam
explicationes latiores inferuit. Atque hæc
sunt quæ de scriptis Iuliani indagare potui,
quæque de rebus gestis Pelagianorum dicenda
judicavi.

Nunc ipsa dogmata Pelagiana & Sēmi-
lagiana recensenda sunt & sensus eorum genui-
nus, prout eum ipsi autores hæreseos istius
tradiderunt & explicaverunt, & Augustinus
ac Prosper intellexerunt, accuratius ac ube-
rius declarandus est.

F I N I S.

CORNELII IANSENII
EPISCOPI IPRENSIS
DE HÆRESI PELAGIANA
LIBER SECVNDVS.

Quo continentur dogmata ad naturam
primi hominis spectantia.

De libero Arbitrio primi hominis.

CAPVT PRIMVM.

Pelag. in
Epist. ad
Dionitium.

PELAGIANOS nimia A
liberi arbitrij laude ceci-
disse, notum est; à qua
solemni more omnes ex-
hortationes suas ordiri
solebant: Quoties, inquit
Pelagius, mihi de institu-
tione morum & Sanctæ vita
conversazione dicendum est, soleo prius humana na-
tura vim qualitatemque monstrare, & quid efficere
possit ostendere. Nimirum, ut mox subnectit,
prima Sanctæ & spiritualis vite fundamenta sunt,
ut virgo, cui scribit, vires suas agnoscat, quas
demum bene exercere poterit, cum eas se habere di-
dicerit. Quæ superbissima prædicatio ut ido-
neis fulcris niteretur, & probabilior Christiani-
s auribus animisque influeret, totam hu-
manæ naturæ conditionem & statum inaudito
in Christi Ecclesia commento ipse cum disci-
pulis perturbavit. Et à libero protoplastorum
arbitrio rem exorsi hominem primum arbitrio
quidem, ut fas erat, liberrimum condi-

tum esse statuerunt, sed in libertatis explican-
dæ ratione, proprietatibus, potestate, in
multos errores præcipitati sunt. Quod ut di-
lucidè percipiatur, tota liberi arbitrij essen-
tialis definitio, & uberior explicatio ipsorum
Pelagianorum verbis, maximeque Iuliani,
qui eam ex professo tradidit, atque acerrimè
contra Augustinum propugnavit, in medium
proferenda est. Sicigitur ipse loquitur: Sicut
supra de iustitia & peccati definitione differimus, Lib. 1. cont.
nunc quoque videamus, quæ libertati arbitrij defini-
tio competat; ut planum sit quis nostrum consentiat imperf.
quis repugnet. Libertas arbitrij, quæ à Deo emanci-
patus homo est, in admittendi peccati & abstinendi
à peccato possibilitate consistit. Factum est enim ani-
mal rationale mortale capax virtutis & vitij, quod
posset ex concessa sibi possibilitate vel servare mandata
vel transgredi, vel magisterio naturali conservare
humane societatis; liberumque haberet alterutrum
velle, vel partem in quo peccati & iustitia summa
est. Et boni igitur possibilitas, & mali bona est, fol. 130.
quoniam per se bonum facere laus virtutis est, posse
malum

malum facere testimonium libertatis. Per hoc igitur suppetit homini habere proprium bonum, per quod et subest posse facere malum. Tota ergo divini plenitudo iudicii tam unicum habet negotium cum libertate hominum, ut harum qui unam agnoverit, ambam noverit. Sic igitur & libertas hominum custodiatur arbitrio, quemadmodum divina aequitas custodiatur. Unde sit ut harum unam qui violaverit, ambas violat. Hic intellectus liberi arbitrii est, qui & Fatorum opinionem, & Chalcedonem supputatorem & Manichaeorum phantasias veritate ecclesiastica subiungit. Hic intellectus est qui cum illis quos enumeramus vos etiam a Christo monstrat alienos. Libertas igitur arbitrii possibilitas est, vel adiutendi vel vitandi peccati expensis cogentis necessitatis quae in suo prope utre habet utram suggerentis partem sequatur, id est, vel ardua asperaque virtutum, vel demersa & palustria vitiorum. Quae Iuliani verba & Pelagianorum sensus ut accuratius intelligantur, paululum iustranda & illustranda sunt.

Et primo, possibilitatis verbum apud Pelagianos pervulgatum est, quo non tam potestas passiva, a qua res aliqua possibilis dicitur, cui non repugnat ut fiat; sed activa potius significari solet, per quam causa dicitur posse aliquid facere. Declarat haec satis ipse Iulianus dum quasi exponens hanc possibilitatem subiicit, hominem esse animal rationale, quod possit ex concessa sibi possibilitate vel servare mandata, vel transgredi. Et infra clarius; voluntas & ante Baptisma in unoquoque delinquit, quae illo ipso tempore pro peccato potestatem habet recedere a malo.

Sic Pelagius: Dicimus cuiusque rei possibilitatem non tam in arbitrio humani potestate, quam in naturae necessitate consistere. Ut puta loqui possum, quod loqui possum, meum non est, quod loquor, meum est.

Deinde haec possibilitas seu potestas liberi arbitrii essentialiter consistit in quadam indifferentia ad plura, quod saepius in citatis verbis repetitur. Idem Iulianus: Non minore plane stultitia professione, quam profanitate liberum vocas, quod dicit nisi unum velle non posse. Et alibi: Voluntas non pronuntiatur rea, quae aliud velle non potuit. Quam indifferentiam non tantum libertati, sed etiam voluntati, eo ipso quo voluntas est esse talem esse decernunt, voluntas, inquit Iulianus, motus est animi in re suo habentis utrum sinisterior ad prava decurrit, an dexterior ad celsa conscendat. Quod magis explanat subiiciendo: Nec est prorsus voluntas, antequam vellet, nec potest velle, antequam potuerit & nolle. Hauserat hanc voluntatis definitionem, etsi Pelagiano sensu adulteratam, ex Augustino qui libro de duabus animabus dixerat. Quamquam si liberum non est, hoc est, ita indifferens ut pro solo libitu velle possit & abstinere, nec voluntas, hoc est, volitio, dici potest. Nam de voluntatis motu seu de volitione definienda tractabatur.

Et quidem in actionibus indifferentibus, ut sunt loqui, videre, ingredi, & similibus, indifferentiam contradictionis, quam vocant, ad agendum & non agendum censebant ad

rationem libertatis sufficere: Pelagius: Quod De natura loquor meum est, id est, propriae voluntatis; & gratia & quia quod loquor meum est, utrumque facere possum, id est, & loqui, & non loqui: Quia vero quod loqui possum, meum non est, id est, arbitrii mei atque voluntatis, necesse est me semper loqui posse.

Cum vero ad virtutem ac vitium ventum erat, prius necessariam statuiebant indifferentiam contrarietatis, sive quae est ad agendum bonum & malum. Hoc etiam in superioribus Iuliani verbis multis modis tangitur. Discretisque verbis omnes Pelagiani inculcant. Pelagius: Volens Deum rationabilem creaturam voluntarij boni munere & liberi arbitrii potestate donare, utrumque partis possibilitatem homini inferendo proprii cuius fecit esse quod velit, ut boni & mali capax naturaliter utrumque posset, & ad alterutrum voluntatem descekeret. Neque enim aliter spontaneum habere poterat bonum nisi aequae etiam malum habere potuisset. Et iterum in eadem Epistola: liberum est unum semper ex duobus (bonum aut malum) agere, cum semper utrumque possumus. Et Iulianus: Clandis undique dispartitio nis tuae laqueis, arbitrium ante Baptisma liberum fuit: facultatem habuit facienda boni, sicut facultatem habuit facienda mali.

Hanc porro indifferentiam contrarietatis ad bonum & malum, ut indicat in iisdem verbis Iulianus, tam essentialem esse censebant libertati ut sine illa neque bonum neque malum in moribus vel actibus intelligi posset. Hinc Pelagius: Nec esset omnino virtus ulla in bono perseverantis si is ad malum transire non potuisset. Et paulo inferius: Neque enim aliter spontaneum habere poterat bonum nisi aequae etiam malum habere potuisset. Et infra: Malique facultatem ad hoc tantum dedit ut voluntatem eius ex nostra voluntate faceremus. Hoc est, ut posset verè voluntas dici quae Dei voluntatem faceremus. Hoc est enim quod mox adjungit: Nec est quo magis rationalis creatura ceteris praefatur nisi quod cum omnia alia conditionis tantum ac necessitatis bonum habeant, haec sola habeat etiam voluntatis. Succinit & accurate Iulianus non modo in verbis quae excutimus, dum dixit: Per se bonum facere laus virtutis est, posse malum facere, testimonium libertatis, quasi nempe aliter non esset libertas in faciendo bono nisi adesset simul potestas ad oppositum malum. Sed adhuc luculentius infra sese evolvit: Si ergo est ut ratio producit, atque inquit, quod ab initio usque ad finem sine aliquo naturalium coactu voluntas & ante baptismum in unoquoque delinquit, quae illo ipso tempore quo peccat, potestatem habet recedere a malo & facere bonum ut conservatio libertatis. Hoc est quod saepius idem Iulianus ceterique Pelagiani dicunt libertatem comprehendere potestatem peccandi & non peccandi. Nam etsi hoc sonare videatur indifferentiam contradictionis, nihil tamen significat aliud quam illam contrarietatem quae

Lib. 1. operis
imperf. con.
Iul. fol. 150
Ibid. fol. 158

Lib. 1. operis
imperf. f. 38.

Aug. lib. de
duabus ani-
mabus c. 10.

Epist. ad
Dionet.

Ibid.

Lib. 1. operis
imperf. fol.
122.

Iul. fol. 146

quam designavimus: quippe per peccare & non peccare intelligunt ut supra dixit Iulianus; servare mandata divina vel transgredi & facere malum & bonum; peccatum & iustitiam, sequi ardua aspera virtutum vel levia & palustria vitiorum. Hinc est enim, quod cum exprobrasset Augustino quod diceret liberam esse voluntatem,

Fol. 143. sed ut malum tantummodo faciat, non autem in hoc esse liberam, ut malum desistat operari; hoc est ut non peccet; mox dilucidius hoc aperiens desinus ergo, inquit, genus hominum per liberum arbitrium, nihil aliud quam peccare, nec aliud posse facere; per quod absolute pronuncias, humanam naturam unum semper cupere, quod malum est, & velle non posse contrarium. Neque minus manifeste aliquanto interius cum dixisset:

Fol. 151. Si ergo responderis, sic fieri post baptismum liberam voluntatem, ut & peccare & non peccare possit, hoc ipso pronuntiabis liberam non fuisse, cum utrumque non poterat: continuo exponens quid intelligat per non peccare, subiicit quasi contrarium Augustino: Facultatem habuit facienda boni, sicut facultatem habuit facienda mali.

Eodem plane modo Pelagius multis annis ante Iulianum ex vi libertatis hoc collegerat: quia non peccare nostrum est, hoc est, ut paulo ante exposuerat nostri arbitrij & voluntatis, possumus peccare, & non peccare. Et ut intelligeremus per hæc duo, quæ contradictoria videri possunt, non nisi contraria intelligi, exprimit alibi clarius: Quod bene vel agimus vel loquimur vel cogitamus nostrum est, quia hæc omnia vertere etiam in malum possumus. Nec mirum sane, qui enim deliberata voluntate non peccat, maxime inter vitium præceptumque constitutus, (prout ille confictus de libertate cum Pelagianis intelligitur) quid eum, nisi recte agere iudicaverimus?

Ex hoc ergo fonte proficitur, quod cum Divus Augustinus in libris de duabus animabus illam primi peccati, quale primi hominis fuit, definitionem protulisset: Peccatum est voluntas retinenda vel consequenda quod iustitia vetat & inde liberum est abstinere, avidissime Iulianus eam contra peccatum originale arripuit: O lucens, inquit, aurum in stercore! Quid verum, quid plenus dici a quoquam vel orthodoxo potuisset? nimirum quod inde sequi videbatur non tantum primum, sed omnino peccatum esse debere liberum ad contraria. Voluntas enim, inquit, est motus animi in iure suo habentis, utram finitior ad prava decurrat an dexterior ad celsa contendat. Et interius: Hæc igitur voluntas qua alternatur, originem possibilitatis in libero accepit arbitrio, ipsius vero operis existentiam a se suscepit: Nec est prius voluntas antequam velit, nec potest velle antequam potuerit & nolle. Nec utrumque habet in parte peccati, id est, velle & nolle antequam usum rationis adipiscatur; quibus collectis apparet te verissime designasse peccatum esse voluntas retinenda vel adipiscenda. (ita legendum loco amittendi)

A quod iustitia vetat & inde liberum est abstinere. Quibus verbis luce meridiana clarius exprimit, libertatem in moribus humanis utramque contrarietatis partem amplecti, & hoc sensu à peccatis liberum esse abstinere, quia non ei necessitas imponitur partis alterius, sed dum peccat voluntate mala bonam voluntatem potest suscipere. Imo ne quidem voluntatem esse posse, live volitionem, nisi adsit illa potestas oppositi boni & mali.

Ex ipsdem initio citatis Iuliani verbis vides, istam indifferentiam contrarietatis ita ab ipsis fuisse prædicatam, ut etiam ipsam mali perpetrandi potestatem utilem atque bonam esse constituerent, nempe quia, inquit, testimonium est libertatis, in bono scilicet, adeoque ex ea digniorem hominem fieri. Audi Pelagium ficillimum suæ sententiæ interpretem: Quod cum ita sit hoc quod ipse quod etiam mala facere possumus, bonum est, bonum inquam, quia boni partem meliorem facit. Facit enim ipsam voluntatem sui iura non necessitate deynam, sed iudicio liberam. Audin præcipientem discipulo præceptorem? Ejus est & illud: Si diligenter retrahes & ad sublimiorem intellectum cogas animum, hinc (scilicet hac indifferenti possibilitate) tibi melior status hominis ac superior apparebit, unde parabitur inferior.

Huc respexit ille limpidissimus Pelagianismi fons, qui dixit: Natura quæ potest peccare, sicut & non peccare, si semper vinceret illi utrique nature præponderaret, quæ ideo non peccat, quia impassibilis est, (hoc est Deo) non enim magnum videretur non peccare, quia non potest. Magnus autem si cum posset peccare non peccaret. Vides diabolicam illam superbiam hic emicare, quali vero Angeli qui steterunt, quia cadere live peccare potuerunt Deo idcirco præstantur.

Huic igitur libertati ad bonum & malum, nihil perinde repugnare statuebant quam necessitatem. Hinc namque est, quod ejus essentiam Iulianus in possibilitate utriusque partis collocat, quam experientia cogentis necessitatis nuncupat, quod eam fato, Chalcedonum suppuratione & Manicheorum phantasijs, qui malum naturaliter fieri non libera voluntate somniabant, superiorem esse gloriatur. Hinc est quod vocat eam propulsatorem necessitatum, quod neminem velit ab intentione propria necessitate revocari. Quod absurdissime putet exclusam libertate boni vel mali cuiquam necessitatem incambere: Quod Augustino exprobrat acerbissime, liberum ab eo arbitrium, ante mali, postea boni necessitate subverti. Hinc est quod omnem arbitrij aprivitatem ad unam partem live boni live mali exhorret, tanquam isti utriusque partis naturali possibilitati, & libertatis quali æquilibrio ex diametro repugnantem. Possibilitas, inquit, est ad hoc solum excubans ne homo vel in peccatum à quoquam impellatur vel à peccato abstrahatur voluntate caprina, quam non posse capi, si dedit ipsa noluerit testatur fortitudo. Et iterum

E

Et iterum

Lib. de nat.
& gratia
c. 49.

Degratia
Christi. c. 4.

Lib. de duabus
animabus.
c. 11.

Iul. lib. 1.
opera imperf.
fol. 37.

Ibid. f. 38.

Epistola ad
Dionet.

Antor qq.
Teglam. q.
109.

Lib. 1. oper.
imperf. f. 120.

Fol. 140.

Fol. 153.

Fol. 123.

Et iterum alibi: Ut enim ipsa verba iungamus A
quod liberatur captivum est, quod captivum est,
liberum non est, quod liberum est, captivum non est.
Ecce quàm capitalem inimicitiam inter li-
bertatem arbitrij & captivitatem in bono, aut
in malo esse docet. Et insultans propter illam
contradictionem manifestam Augustino, duo
ipsa quæ iungit, ait, liberum & non liberum est,
id est, liberum & captivum, illi quidem rei de qua
agimus (libero arbitrio) convenire non possunt.
Tibi vero stultitiam singularem, impudentiam no-
ram, impietatem veterem (Manicheorum signi-
ficatam vult) adesse testantur. De qua necessi-
tate vide plura ubi de peccati definitione tra-
ctavi.

Epist. ad De-
metr.

Hanc autem necessitatem subinde coactio-
nem vocat. Non enim tam intelligit coactio-
nem proprie dictam quæ sit renitente volun-
tate, quàm illam ad unam partem additio-
nem, sive captivitatem, qua liberum arbit-
rium non nisi bonum, vel non nisi malum
velle posse diceretur, sive voluntate sua reni-
teretur, sive non. Nam Pelagius: Quem tam-
tum, inquit, insitit excoctorem Dominus volun-
tarium esse voluit non coactum: Et ideo reliquit in
manu consilij sui. Et ne quis hæretet quid co-
actio sibi in voluntate vellet, faciem ipse præ-
tulit: Providendum est ne ideo non vere bonum
factum hominem putes, quia is facere malum po-
test, nec ipsa natura violentia astringatur ad im-
mutabilis boni necessitatem. Vbi omnia confun-
dens & naturam, & violentiam, & astringen-
tionem, & necessitatem, & immutabilitatem
actionis bonæ, satis superque docet hoc
se vocare coactionem, quæ ad unam sive bo-
ni sive mali partem affigit, ita ut ad contra-
rium, ut ipse latius adducit, transire non
possit. Cui consentit in eadem intelligentia
Iulianus. Nam quodam loco: Vos, inquit,
dictis Catholicam hanc fidem esse, ut liberum con-

Lib. 2. operis
imperf. cont.
Aut. fol. 215.

freatur arbitrium, sed per quod homo malum fa-
cere cogatur, & bonum velle non possit. Vbi bo-
num velle non posse, est idem quod cogi malum
facere. Quod alibi sepe vocat necessitatem mali.
alibi, in peccatum carnis sue necessitate cogi. Ali-
bi permiscet omnia, coactionem, necessita-
tem, naturam, & unum tantum posse: Si,
ait, libertas arbitrij primo est eversa peccato, &
in eo deinceps hominum genere, manca adeo re-
mansit, ut non sit ei possibile nisi tantummodo ma-
lum facere, non hoc habeat in facultate electionem
partis alterius, id est recedere a malo & facere bo-
num, sed iniquitatis necessitate depresso appetitus
criminum parere compellatur: Si facta sunt natu-
ralia quæ fuerant voluntaria. Et quodam loco
exponens id quod reprehenderat, volunta-
tem sic esse liberam, ut vel malum tantum
vel bonum velle cogatur: Si, inquit, responde-
ri, sic fieri post baptismum liberam voluntatem ut & imperf. fol.
peccare & non peccare possit, hoc ipso pronuncia-
bis liberam arbitrium non fuisse, cum utrumque non
poterat, pro ipsam habens cogi & utrumque
non posse. Itaque male vocari coactionem ad
bonum, quando malum velle non potest.
Declarat idem Augustinus, quia qui cogitur,
non vult, & quid absurdum quam ut dicatur nolle
velle quod bonum est? Unde ipse Iulianus in-
terpres sui factus coactionem necessitatem
que coniunxit, cum dixit: esse possibilita-
tem illam experientem cogentis necessitatis, utpote,
qua in suo iure habet, utramque suggerentia par-
tem sequatur. In hoc enim libertatem illam
arbitrij essentialiter collocarunt unanimiter
Pelagiani, quod homo habeat; ut ipsi loqui
subinde solent, ut suo iure, in suaque pote-
state, utramlibet partem sequi, & nemine in
alterutrum impellente necessitatis alicujus im-
pulsu, maneat voluntaria, sui iuris, non neces-
sitate devincta, sed iudicio libera electio boni
aut mali.

Lib. 1. fol.
153. & 154.Lib. 1. ad
Demetr. c. 2.
Lib. 2. fol.
30.Lib. 1. operis
imperf. fol.
151.

151.

Loco supra
citato.

In libertate arbitrij imago Dei, ideo inamissibilis. Quædam
de naturali possibilitate boni.

CAPVT SECVNDVM.

Epist. ad
Demetr.

N E QVÆ vero mirum cuiquam vi-
deatur Pelagianos ita de arbitrij libe-
tate decernere; in hac enim indiffe-
rentia ad eligendum bonum aut ma-
lum imaginis illius rationem ad quam homo
conditus est, & humanæ conditionis decus
supra cætera animantia constitutum putant.
Pelagius non obscure præfert: In hoc gemini
itineris discrimine, in hac utriusque libertate, ra-
tionabilis anima decus positum est. Hinc, inquam,
totus nature honor consistit, hinc dignitas, hinc
denique optimi quique laudem merentur, hinc
premiu. Nec aliud sane voluit Iulianus,
cum ad asserendam illam boni malique
libertatem quasi rationem ex ipsa hominis

A conditione petens, addidit: Factum est enim
animal rationale mortale, capax, virtutis & virtu-
Sed clarius longe alibi: Secundum (gratiæ
munus) quod ut viventibus sensu ut sentientibus
ratione præstamus, quæ impressa est anima, ut con-
ditoris imago diceretur. Ad cuius auge respicit digni-
tatem arbitrij concessa libertas.

Fol. lib. 1.
operis imperf.
fol. 118.

Fol. 138.

Cum igitur sui conditoris imaginem nullo
conatu sive hominis ipsius sive dæmonis de-
leri ex homine posse cum Catholicis fateren-
tur, ex hoc fonte fluxit quod istam jam de-
scriptam hominis conditi libertatem seu na-
turalem possibilitatem boni quam acceperat
nullo peccato amitti posse, sed sub qui-
buscumque tandem delictis delictorumque
consuetu-

consuetudinibus integram perseverare contenderent. Audite hoc identidem inculcantem Iulianum: Nos dicimus liberum arbitrium in omnibus esse naturaliter, nec Ada peccato perire potuisse. Quod scripturarum omnium auctoritate firmatur. Quæ erat omnium Pelagianorum invidiosissimis vocibus frequentata cantilena. Vnde gravissimè Augustino & Ecclesiæ Catholicæ tanquam Manichæorum tinctis fuligine exproabant, quod liberum arbitrium primi hominis peccato perijisse confirmarent. Ut eodem libro: Dicunt illi Manichæi, quibus modo non communicamus, id est, totum illi cum quibus dissentimus, quia primi hominis peccato, id est, Adæ, liberum arbitrium perierit. Et petulantius alibi: Non parum hic innotati sumus, ut ostenderemus, certissimè esse, quod dixeram, quia negarent liberum arbitrium homines, qui vestro iussu sermone deterriti, & in verum exitum vanæ formidine traderentur, itaque esse præcipuum arbitrii liberi negatorem. Quo opprobrio non idcirco Catholicam Ecclesiam ejusque defensores strenuissimum Augustinum aspergebant, quod dicerent putarentque, facultatem illam quæ liberum arbitrium nuncupatur ex humana natura peccato perijisse, sed quod possibilitatem illam naturalem boni, seu illam indifferentiam ac libertatem ad bonum ac malum, quam ei Pelagiani ut vidimus essentialē esse statuebant, sublata crediderent ac docerent. Contra istam Catholicorum opinionem clamabat Iulianus, Deum iustum, sive ante peccatum Adæ, sive post, ad bonum opus liberum hominem condidisse; & ne quid scrupuli subesset quid sibi vellet illa libertas conditionis, adjecit: Et esse in uniuscuiusque potestate recedere a malo ac studijs splendere virtutis. Et iterum alibi: Liberum autem arbitrium & post peccata tam plenum est quam fuit ante peccata. Multo fortius & clarius: Nos dicimus peccato hominis non naturam mutari, quasi aliquid in ipsa liberi arbitrii natura intermisset ac naturalibus dotibus mutaretur, sed meriti qualitatem, nempe ut fiat ex iusto iniustum, & ut naturalem illam boni malique possibilitatem atque indifferentiam salvam illasque esse intelligeremus, seipsam exponit: id est, & in peccante hanc esse liberi arbitrii naturam, per quam potest a peccato desinere (recte vivendo) quæ fuit in eo ut posset a iustitia deviare. Hinc est quod vociferabatur nullum malum quo arbitrium esset vitiatum, homini esse congenitum. Hinc inculcabat non aliter reddi posse libertatem arbitrii si peccato fuisset læsum, nisi reddita illa possibilitate ad bonum, quæ est ad malum. Si, inquit, Adam præter voluntatis opus, ipsius naturæ instituta subverterat, per Christi gratiam liberum baptizatis esse reddendum arbitrium ut per correctionem naturæ expulsa lege peccati tam possibile confiteremur esse mortalibus nuere splendore virtutum, quam sordibus horrere vitiorum. Quæ verba magna ex parte ex magistro Pelagio mutuatus est Iulianus. Tradidit enim Pe-

lagius hanc doctrinam tanquam dogmati universo præcipuam & capitalem: Habemus, inquiebat, possibilitatem utriusque partis à Deo instam, velut quandam ut ita dicam radicem fructiferam atque fecundam, quæ ex voluntate hominis, (solo scilicet nutu ejus) diverſa gignat & pariat, & quæ possit ad proprium cultoris arbitrium vel nuere flore virtutum, vel sentibus horrere vitiorum. Quare ut omnem Christianæ gratiæ necessitatem funditus tolleret, illam naturalem bene vivendi sive non peccandi possibilitatem quæ homini in sua conditione perinde ut delinquenti concessa fuerat, aut rri peccato nullo modo potuisse commensus est. Dicimus, inquit, cuiusque rei possibilitatem non tam in arbitrio humani potestate, quam in natura re & gratia consistere. Quam sententiam cum naturalium sensuum visus auditusque exemplo probavisset, simili ergo modo ait, de non peccandi; hoc est bene vivendi possibilitate intelligendum est: quod non peccare nostrum sit, posse vero non peccare non nostrum. Quia recto posse non peccare nostrum non est, etsi voluerimus non posse non peccare, non possumus non posse non peccare. Hoc est ut planius exprimit Augustinus, seu velimus seu nolimus possumus non peccare. Quia, addit Pelagius, nulla admixta voluntate potest, quod inseparabiliter iustum probatur esse naturæ. En sensum Pelagij dilucidis verbis expressum: quod illa naturalis non peccandi possibilitas, sive illa possibilitas bene vivendi per liberum arbitrium, quam sicut & male vivendi homini Deus in ortu suo contulerat, nulla admixta voluntate, quia inseparabiliter humanæ naturæ cohereret. Quam suam sententiam ut planissime caperemus alijs verbis in opere suo postremo quod ad Pontificem Innocentium de libero arbitrio quatuor libris comprehensum suæ purgationis ergo destitaverat, luculentè consignavit; Liberum, mihi est, nec voluntatem bonam habere, nec actionem, nullo autem modo possum non habere possibilitatem boni. Inest mihi etiam si noluerō, nec otium suū aliquando in hoc natura recipit. Vides hanc possibilitatem bonæ voluntatis & actionis naturalem, ideoque inseparabilem statui. Neque mirum profecto. Nam hoc est quod Pelagius supra dixisse diximus: Quod volens Deus rationabilem creaturam voluntarij boni munere & liberi arbitrii potestate donare, utriusque partis possibilitatem homini inferendo, proprium enim fecit esse quod velis, ut boni & mali capax naturaliter utrumque posset. Et quod utrumque nos posse voluit optatum creator, Et unum liberum est, cum semper utrumque possumus. Si enim naturaliter utrumque possumus, certe naturalis erit possibilitas boni, naturalis erit possibilitas bonæ voluntatis atque actionis; naturalis erit possibilitas non peccandi, quæ nihil aliud quam bene agendi possibilitatem, seu bonæ voluntatis atque actionis significari, & jam supra monstravimus, & hoc ipso quem versamus loco Pelagius suggerit. Quod enim bonam voluntatem

tatem atque actionem nominaverat, mox eodem loco non peccandi possibilitatem, dicit: Cum dicimus hominem esse sine peccato, confessione possibilitatis acceptæ, laudamus Deum qui nobis hoc posse largitus est. Ex quibus omnibus manifestum esse arbitror, quanto conatu Pelagiani naturalem illam boni malique capacitatem ac possibilitatem sive indifferentiam ad bonum ac malum, in qua liberum arbitrium conditum fuerat, stabilire etiam post hominis lapsum, tuerique niterentur: ut si illam internam liberæ facultatis integritatem illam perstitisse defendi posset salus hominis non minus post peccatum quam ante à flexu voluntatis humanæ & volendi fonte, ut Prosper loquitur, suspenderetur. Hoc est enim quod Pelagius velut errorem impexit Augustino, quasi docuisset: Sic hominem salum, ut de iustitia quidem posset in peccatum ire & de peccato ad iustitiam (eadem illa libertate) redire non posset. Hoc est quod dici volebant negantemque vehementer arguebant: Ex vi liberi arbitrij, tam possibile esse mortalibus niteri splendore virtutum quam sordibus horrere vitiorum. Hoc est quod uno ore omnes consonabant: Liberum arbitrium & post peccata tam plenum est quam fuit ante peccata. Huc omnes illas scripturas magno studio congebant, quæ possibilitatis illius naturalis sive libertatis flexum ad bonum exigebant, & flexumque arguebant: Aut facite arborem bonam & fructum eius bonum, aut facite arborem malam & fructum eius malum. Et iterum: Si mihi non vultis credere, operibus credite. Et: Quoties volui congregare filios tuos sicut gallina pullos suos sub alas, & nolui. Et: Si volueritis & audieritis me, quæ bona sunt terra comedetis; Si nolueritis & non audieritis, gladius vos comedet. Et: Deus ab initio constituit hominem & reli-

quit eum in manu consilij sui. Per quas & similes Scripturas illam boni possibilitatem, quæ conveniebatur, vel integram perstitisse colligebant, vel stolidè ab exhortante, jubenteque conveniri. Ecce, inquit Pelagius, ubi velle videmus & nolle eligere & resistere, ubi non vis natura, hoc est determinatio aliqua quasi naturalis ad alteram sive boni sive mali partem ad quam arbitrium est indifferens, sed libertas intelligitur voluntatis.

Neque vero hac solum de causa inamissibilem illam boni malique potestatem attruebant, quod eam ad primigenicam naturam humanæ dignitatem, qua natura rationalis est, spectare crederent, sed etiam quod aliquam nullam esse posset vel bona vel mala merita; neque iustitiæ divinæ æquitatem defendi posset judicarent: Hinc, inquit Pelagius, & ipse quique laudem merentur, hinc premium. Nec esset omnino virtus ulla in bono perseverantis, si is ad malum transire non posuisset. Et quod superius allegavimus ex Iuliano: Tota ergo divini plenitudo iudicij tam iustum habet negotium cum hac libertate hominum, videlicet cum ista indifferentia contrarietatis ad bonum & malum, ut harum qui unam agnoverit, ambas noverit. Sic igitur & libertas humani custodiatur arbitrij, videlicet ad bonum & malum, quemadmodum divina æquitas custodit. Unde sit ut harum unam qui violaverit, ambas violet &c. Hinc omnem præcepti æquitatem tolli penitus credebant, omnem auferri exhortationis instantiam, nisi esset in homine talis arbitrij indifferentia ad bonum & malum. Qua de re alibi plura dicturi sumus, quando causas propalabimus, cur Dei gratiam, quæ liberat arbitrium nostrum & facit nos operari bonum, tanto horrore averfarentur.

De viribus liberi arbitrij quibus omnes motus animi bonos ac malos compesceret suo nutu, & moderaretur.

CAPVT TERTIVM.

IAM de viribus concreate libertatis videamus. Quæ quoniam, ut supra vidimus, eadem est in omnibus hominibus sive stantibus sive lapsis in sensu Pelagianorum, quidquid de unis dictum fuerit, idem omnino de alteris intelligendum est. Nullum enim inijs quæ hominis naturam atque imaginem Dei naturalem spectant discrimen agnoscunt. Sentiebant ergo Pelagiani uno omnes consensu, tantas esse vires in hac naturali libertate, bonique ac mali possibilitate constitutas, ut quæcunque tandem à rebus sive extrinsecus irruentibus, sive intrinsecus se commoventibus vel cogitationes phantasieque

moverentur vel animi desideria motusque cicerentur, quidquid tandem sive homines sive Angeli sive Dæmones, adeoque Spiritus ipse Sanctus suaderet atque suggereret, quicumque vel pietatis vel iniquitatis motus inciderent, quibuscunque passionum bonarum auris animus propelleretur vel malorum fluctibus procellisque turbaretur, nihil de suo imperij principatu domina illa libertas amitteret; sed plenissima discernendi potestate penes vim rationis ac voluntatis permanente, sola fieret ad malum bonumque suasio ac provocatio, nutus verò probandi vel improbandi, utendi & repellendi, in illa naturalis indifferentiæ libertate ac

tate ac naturali possibilitate peristeret. Hanc
esse mentem eorum de primi hominis, imo
etiam de lapsum hominum libertate plenissi-
me & Augustinus & eorum ipsorum scripta
testantur. Et quidem quanta liberrimi illius
natura potestas fuerit supra omnes animi motus
atque passiones quæ ad terrena provocarent,
audite fidelissimum doctrinæ Pelagianæ testem
Augustinum: *Tantum dicunt valentem (huma-
nam naturam) ut suis viribus in origine sue crea-
tionis acceptis, posset per liberum arbitrium nihil ul-
terius adjuvante illius gratia quæ creavit, domare &
extinguere omnes cupiditates tentationisque superare.*
Nec diffisterit sine huius testimonij verita-
tem Pelagiani: *Sufficit, inquit Iulianus, homo
ingentis sibi moribus dare leges.* Et paulo ante de
ipso & Pelagianis omnibus Augustinus: *Ideo
homines acutissimi, non modum, non genus, sed ex-
cessum voluptatis (hoc est concupiscentiæ) arguitis
& exprobandum censuris obsecris: quia cum nostis,
ut dicis intra concessos fines animi potestate posse
retineri. Cui consonat quod prociaciter eidem
Augustino insultando dicat Iulianus eum metari,
tantas esse libidinis vires, ut eam ratio regere ac fre-
nare non possit, significans huiusmodi impulsus
quantumlibet violentos naturalis illius possi-
bilitatis nutu humanæque libertate rationis
posse frenari.* Vnde alibi Augustinus: *Non
viribus nostræ voluntatis, ut putas hinc (concupis-
centiæ) obstissimus nisi divinitus adjuvetur.* Neque
vires istas libertatis in solis dumtaxat natiq;
animi motibus coerendis, nutuque suo su-
perandis sufficere arbitrantur: etiam in gra-
vissimis corporis doloribus perferendis, dum-
modo illa nollet cedere, aut sese dedere vin-
cendisq; prædicabant: *Possibilitas, ait Iulia-
nus, est ad hoc solum excubans ne homo vel in pecca-
tum à quoquam impellatur vel à peccato abstrahatur
voluntate captiva, quam non posse capsi dedere ipsa
noluerit testatur fortitudo, cum lacrimis in contemptu
dolorum & per Gentiles & per Christianos asidue
claruerunt.* Ex quibus satiatissime constat nul-
los sive dolores sive passiones animi, quæ cor-
porum dolores solent cruciatulq; comitari,
posse, autoribus Pelagianis imperium illius
naturalis possibilitatis infringere, aut ad al-
teram partem, quasi captiva voluntate rapere
aut inclinare. Quod non minus excræta Pela-

gius inculcat : Duo sunt ex omnibus vitiis quæ maxime homines decipiunt, gula, scilicet, & libid-, quæ deponere codificilius est, quò eis uti dulcius. Et tamen hæc vitia tam molesta, tamque delectatione sui periculosa, ita à multis calcari vidimus, ut tota ætate virgines manserint in summa abstinencia. Et ut vires illius ingentia possibilitatis agnosceremus, Da, inquit, tantam in cæteris magnitudinem animi, & vide quid non possis efficere. Sed nos, pro pudor ! quadam delectatione peccati cum in quibusdam ostendimus quandam vim naturæ, in alijs omnino torpescimus. Et clarius paulò superius contra quærelas difficultatum : O profanam temeritatem, duplici ignorantia accusamus Deum scientia ut videatur nescire quod fecit, nescire quod insit, quasi oblitus fragilitatis naturæ, cuius auctor ipse est, imposuerit homini mandata quæ ferre non possit. Et ut nihil dubitationis de naturalis illius possibilitatis facultate remaneret : Nemo magis novè mensuram virtutum nostrarum quam qui ipsas vires nobis dedit. Nec quisquam melius, quantum p̃sumus, intelligit, quam qui ipsam virtutem, quæ possit donavit, largiendo videlicet tantæ potestatis naturam ac libertatem.

Cætèrum quid de potestate libertatis in passionibus quæ ad terrena incitant frændandis asserebant, idem omninò fieri intelligebant in ijs quæ nos ad bonâ & cælestia capiendâ provocabant. Eandem enim omninò in omnibus coercendis animi naturalem possibilitatem esse statuiebant, nam hinc est quod Pelagianorum omnium vox erat: *Hominem opus Dei defendimus, nec ex ullius potentia vel in malum vel in bonum invitum aliquem cogi.* Et iterum illa omnium clarissima, quam jam reddidimus apud Iulianum: *Possibilitas est ad hoc solum ex-cubans ne homo vel in peccatum a quoquam impellatur* (nempe per concupiscentiam) *vel à peccato abstrahatur* (per ullos immixtos bonos animi motus) *voluntate captiva: quam non posse capi, si dedit ipsa noluerit testatur fortitudo.* Quid evidentius dici potest de illa possibilitate in utramq; partem supra omnes sive bonos sive malos animi motus qui ad alliciendum extorquendumve volûntatis nûm saviunt aut blandiuntur? Sic enim trahi in altèram partem ut quasi in illam captivata voluntas inclinetur, fieri non posse dicertissimè conficitur.

Indeliberatos animi Motus bonos ac malos salva
manente libertate admittunt Pelagiani.

C A P V T Q V A R T V M.

NAM huiusmodi etiam bonos motus ac desideria in animu incidere posse, nulla erat omnino apud Pelagianos difceptatio. Hinc est enim quod Iulianus admittit amorem boni quem homo sue libertatis possibilitate concepit, etiam à Spiritu Sancti inspiratione magis inflammari:

Ad eam, inquit, magnitudinem atque pulchritudinem studijs procedit ac meritis, ut generosum eius ignem gratia Spiritus Sancti incipiat ventilare. Hoc est ut Beda exponit, sicut luculentum ignem ventus spirando iuvat ut amplius ardeat, & magis magisque flammescat. Sed ne quis suspicaretur aliquid per hoc naturali isti animi

Ex 2

possibi-

Ibid.

Lib. 1. oper.
imp. fol. 119. &
120.Lib. 1. oper.
imp. fol. 38.

Ibid. fol. 100

Fol. 102.

possibilitati ac libertati in utrumque detrahi, ibidem pramonet amorem nostrum ad solius animi moveri arbitrium, & in actibus suis habere iudicium ut perturbationis in munem, ita etiam libertate gaudentem. Hoc est, Beda quoque interprete, in arbitrio animi nostri sitam, cui se amari, vel quoniam subderit. Illos enim boni malique titillationis ac motus breves impetus, vocabat Iulianus, post quos deliberato animi appetitu surgente virtutis, vitijque litera electio, emicaret. Auci Iulianum hoc dilerte tradentem: Cum vero deest facultas per quam in proximos via secreta voluntatis erumpat, in ipsa tamen voluntate que aliquid vel boni vel mali, non impetu brevis sed cogitatione, appetituque paraverit, vel benignitatis est ratio impleta vel malignitatis. Vbi impetus illos breves inelaboratorum motuum deliberata cogitationi atque appetitui opponit.

Et sane quomodo de hac Pelagianorum opinione, qua bonos animi motus ac desideria salva manente illa indifferentia libertate admitterent, ab ijs qui principia doctrinae Pelagianae penetrarunt, vel dubitari possit ignorari. Nam in primis quidquid ante libertatem voluntatis nutum in animum incideret, non nisi provocatum quendam vel ad utrumque vel occasionem datam ad bonum & malum, minime vero coactionem, ut loquebantur, vel necessitatem alterius partis impositam esse consuebant. Auctoris animi (scilicet, liberi, ait Iulianus) eius iudicium, qui per aetatem in dicio rationis uti potest, cui cum per aetatem & gloria, aut contra continentiam vel voluptatem, adiutorium & velut occasio offertur, non necessitas imponitur partis alterius. Quod et ipsi interni etiam cupiditatibus eum intelligere clarissime explicat in eodem libro intus: Hanc voluptatem & concupiscentiam ante peccatum in paradiso fuisse, res illa declarat, quia ad delictum via per concupiscentiam fuit. Quae cum potum decore oculos incitasset spem etiam incupiscentiam saporem: non ergo potum hanc concupiscentiam quae cum intra hunc concessum tenetur affectio naturalis & innocens est, fructus esse peccati, quae docetur non suo quidem vitio, sed voluntatis, occasio fuisse peccati. Quod Augustinus mox exponit, provocationem fuisse peccati. Qui itaque malas cupiditates tantum occasiones peccatorum esse sentiebant quibus libertas provocata nutus suos exeret, quis ambigit eos etiam bonas cupiditates veluti adiutorium, & provocationem, & occasionemque virtutis, utpote salvo illo libertatis nutu non respuisse. Cum attestante omnium sanae mentis hominum experientia longe facilius sit, bonos motus quibus animus erigitur & elevatur, solo licetiam nutu premere, ne sursum evolet, quam illos sa vincium passionum impetus salva naturali possibilitate renare atque comprimere, ne decilum ruat. Quod clare Iulianus indicat eodem libro cum negat gratiam operari ut

adjutorij, fabricetur quae fuerat distincta libertas, ut aliquando ea exclusa, vel boni vel mali cuiusque necessitas credatur incumbere, verum ut arbitrio omne adiutorium cooperetur. Vult enim nullos gratia, quam Augustinus predicabat, motus sic incidere in arbitrij libertatem ut ea quasi ante non esset suscitata fabricaretur, sed ita ut arbitrij libertas in suo vigore in petioque permanens, per eam provocata, si uti vellet cooperante provaretur, non necessitate aliqua in alteram partem fluctaretur. Quam doctrinam & exprimendi modum hauserant ab Origene qui accuratissime hoc nativae libertatis imperium eodem prorsus modo supra omnes animi incidentes motus, velut boni malique occasiones exponit. Nam cum late deduxisset, quosdam in humana natura infortis esse libidinis, tristitiae, cupiditatis, irae, motus, ab inimica virtute docet eos promoveri ac dilatar, nobis hominibus occasiones & initia praebentibus peccatorum. Quibus animi motibus ad bonum malumve nos concitantibus nutu rationis dicit nos adversari atque eos ad bona vel mala gubernari. Et omnium clarissime sub finem capitis secundi libri primi: Nihil aliud putandum est acciderenobis ex ipsis quae cordi nostro suggeruntur bonis vel malis nisi commotionem solum & incitantem provocans nos ad bona vel mala. Possibile autem nobis est, cum in aliquo virtutis nos exerperit ad malum incitare, abigere a nobis pravos suggestiones, & resistere suggestionibus, & nihil prorsus culpabiliter gerere. Et rursum: Possibile est ut cum nos divina virtus ad meliora provocaverit, non sequamur, liberi arbitrij potestate in utraque nobis servata. Quo verisimile est respexisse Pelagium quando locum illum Apostolum, caro concupiscit adversus spiritum, interpretatur, carnalis consuetudo adversus spirituale desiderium. Quae quidem eo consilio ex Origene adduximus ut ex conformitate doctrinae parafum ac verborum eluceret, quo pacto iuxta Pelagianos arbitrium non minus bonis quam malis motibus in animo suscitatis nativae libertatis imperio dominaretur, atque resisteret. Quod sane principijs Pelagianis de animi quibus, umque passionibus ad amissim respondet. Nam sicut cibus & potus ceteraque res externae omnes, de se indifferentes arbitrij libertati subjacent ut ijs naturali sua potestate atque nutu modum tenendo utatur, vel excedendo abutatur, ita prorsus internos animi motus ejusdem imperio substratos manere decernebant. Quo profecto non raro alluisse Iulianum facile est scripta ejus volenti animadvertere, contra quem Augustinus: Ut quod eam comparat vinum & rivo & aliquid nobis dicere videtur, quia dicimus, nec vinum ebrietatem nec cibum condemnat crapula, nec concupiscentiam infamat obscenitas: videlicet quia ibidem Iulianus solum in omnibus istis excessum, qui voluntate fieret, in culpa esse dicebat.

Lib. 3. Pe.
riarchon
c. 2.Lib. 1. Pe.
riarchon
c. 1.Idem lib. 1.
cap. 2.

Ibid.

Lib. 4. cont.
Enl. c. 14.

Idem

Idem uberius ex Principijs Pelagianorum
declaratur de motibus bonis.

CAPVT QVINTVM.

DENIQUE quid causæ excogitari possent cur Pelagiani potius motus animi ad bonum incitantes quàm ad malum exhorrescerent, plane non video an forte quod illa naturalis libertas in discrimen vocaretur? At illa in malis victrix & illa sola persistebat. An quod naturalis illa boni possibilitas læderetur? At illa potius occasione bonorum motuum adjuta & provocata expeditius vires explicabit ingenitas. An quod ita divina gratia adiutorium bonis operibus interponerent? Qui ita censeret, nondum usque ad fundum Pelagianorum principia penetravit. Pelagiani namque Philosophis non ab similes hominem naturaliter bonum conditum statuiebant, qui sicuti naturæ possibilitate & viribus poterat indifferenter bonas actiones facere non minus ac malas, ita desideria ac motus, qui ad utramque partem cicerentur ut ijs concitatus animus vel virtutem coleret, vel se blanditijs carnalibus dederet, itidem prorsus naturales esse naturæ quæ consentaneos arbitrabantur: quorum illa ex ea parte qua brutis sociamur, illa ex ea qua Deo atque Angelis jungimur veluti ex suo quæque fonte scaturizat. Hæc enim sunt illa decantata virtutum semina, quæ omnes Semi-Pelagiani animo naturaliter ingita fuisse tradebant. Est enim (ait Pelagius) in animis nostris naturalis quedam natura dixerim sanctitas, quæ velut in arce animi præsidens, exoritur mali bonique iudicium, & ut honestis, rectisque actibus faveret, ita sinistra opera condemnat. Quæ de seminibus illis virtutum naturalibus, naturalique sanctitatis doctrina omnibus Pelagianis communis fuit, ut infra videbimus, tamquam dogmatis novis firmendis aptissima. Hæc tamen semina docebant vocatione aliqua externa vel interna suscitari & provocari, ut ex naturali illa possibilitate opus bonum sequeretur. Atque ita vocatio quidem & provocatio erat gratuita sed ipsa boni cupiditates ac desideria ex bono naturæ fundo prolucida, sicut ipse voluntatis nutus, quo probaret ea vel improbareret, naturæ ipsius erant & naturalis arbitrij factus. Neque enim ulla sinebat rerum ratio, ut sensitivus appetitus solo aspectu visibilibus provocatus illecebris incongenitos sibi impetus ex rerum cognatarum utilitatione emicareret, & illa nobilior animilipans, naturalis institutionis beneficio, ut aiebant ad omnem a quietatem propensa atque iustitiam, ita esset sive sterilis sive maledicta, ut lege culta, minarum terrorumque commotionibus agitata, promissionum rore perfusa, nubibus Apostolica prædicationis compluta, rerum denique pulcherrimarum luce perstrueta & calore fota, non vicissim posset per luculenta illa naturalium virtutum semina in

aliquid huiusmodi exile germen naturalis illius sanctitatis erumpere. Quis enim non videt longe sublimioris esse potestatis argumentum plena voluntate iudicioque in ipsum virtutis apicem involare, quam indeliberata, imperfectaque quadam voluntatis motitatione, & quasi suspitio, quemadmodum voluntatis inefficaciam, ita naturæ bonitatem, propensationem, sanctitatemque testari? Quod enim sive consuetudine sive naturali institutione propensus est animus, eò etiam vel sola cogitatione perstrictus nescio qua vi magnetica velut ad polum suum delectabili quodam nutu vergit, suasionibus verò & promissis accensus magno impetu rapitur, nisi irano arbitrij violentiore reprimatur.

Quod quidem quemadmodum rerum probat experientia & naturalis ratiocinationis consequentia, non tamquam abstrusum erat, sed velut in promptu positum certissimumque intuetur, ita celerissima illa ingenia tanquam principijs doctrinæ suæ quam maxime consentaneum vidisse non est dubium, imo monumentis litterarum suarum sapius insinuas, quia ex professo nunquam in disputationem venerant, adeoque expressisse satis dilucide deprehenduntur. Quid enim aliud vult insinquare Iulianus quando in gentilium excusationem clamat: ut magis rei videantur qui fuerint præcepta transgressi, quam qui sine legis admonitu actionis ingenta dissimulatione deliquerint, nisi quod affectus quidam naturalis honestatis ingenti sunt, quos gentiles contemnendo deliquerint. Continuo namque quasi se exponendo subiungit: ut quibus lex data non est, intelligantur non esse præcepta transgressi, rei autem convinctantur, quoniam negligentes rationem quam proprii in unoquoque protestantur affectus vel humane societatis vel pudoris iura temeraverint? Quid aliud convenientius ab ipso Pelagio significatum iudicabimus, quando dixit: Caro concupiscit adversus spiritum, hoc est, carnalis consuetudo adversus spirituale desiderium. Quamvis vero duplex in nobis est desiderium vel voluntas non perficimus quæcumque volumus uno adificante in nobis & alio desistente. Quid denique apertius hæc de re intelligentibus dixeris, quam quod Pelagius quodam loco dixit: Operatur in nobis (Deus) velle quod bonum est, velle quod sanctum est, dum nos &c. future gloriæ magnitudine & præmiorum pollicitatione succendit, dum revelatione sapientia in desiderium Dei stupentem suscitatur voluntatem, dum nobis suadet omne quod bonum est. Vbi quidem nullam Dei gratiam in animo operantem, nisi promissionis, revelationis, sapientia, & suasionis agnoscit, sed per hæc ipsum animum naturaliter bonum, & semina illa virtutum in desiderium Dei per seipsa videlicet suscitari. Quemadmodum hæc ex principijs Pelagij

Lib. 2. operis
imperf. cont.
Iul. fol. 336.

Ibid. f. 397.

Lib. de grat.
Christi. id.

Pelag. supra
in cit. & post.
ad Demet.

lagij necessario fuscitari ante demonstravimus, satis liquido videtur profiteri. Sed luculentius hoc declaravit Callianus seminum istarum virtutum naturalium peritissimus artifex; exponens Apostolicum locum: caro concupiscit adversus spiritum & spiritus adversus carnem: In hoc loco carnem non hominem, id est, hominis substantiam sed voluntatem carnis & desideria debemus pessima accipere: sicut nec spiritum quidem aliquam rem substantialem, sed animæ desideria bona, & spiritualia designari. Et latius depicta ista luctationis miseria: inter has igitur utraque concupiscentias (addit) animæ voluntas (hoc est liberum arbitrium) in meditullio quodam vituperabiliore conficiens, nec virtutum flagitijs oblectatur nec virtutum doloribus acquiescit. Describit enim ita hominis quasi tepidi qui neutris vult ex toto, vi libertatis acquiescere. Sed omnium accuratissime Pelagianorum omnium origo Origines hæc mytheria propalavit: frequenter in scripturis invenimus & à nobis sæpe differtum est, quod homo spiritus, & corpus, & anima esse dicatur, Deus in deum dicitur quia caro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem, media procul dubio ponitur anima, qua vel desiderijs spiritus acquiescat vel ad carnis concupiscentias inclinetur. Quid manifestius? Spiritum enim vocat non more Catholico Spiritum Sanctum, sed Pelagiano, legem naturæ, quam mentibus Spiritu Dei vivi ex institutione, ut ipse loqui solet, creatoris impressum gerimus. Ut tamen magis ista caperemus, duos Angelos bonum ac malum hinc inde suum cuique parti colluctanti apponit, ut anima quasi in medio collocata cui vellet adhereret: Non enim vi, inquit, res agitur, neque necessitate in alteram animam declinat: alioquin nec culpa eius nec virtus posset ascribi, nec boni electio pramium, nec declinatio supplicium mereretur: sed servatur & in omnibus libertas arbitrij ut in quicumque voluerit ipsa declinet. Quibus quam belle in omnibus concinat Cassianus, audite: Dubitari ergo non potest inesse quidem omni animæ naturaliter virtutum semina beneficio creationis inserta, sed nisi hæc opulutione Dei fuerint excitata (exhortatione scilicet angelica vel humana) ad incrementum perfectionis non poterunt pervenire. Adiacere autem homini in quamlibet partem arbitrij libertatem, etiam liber ille qui dicitur pastorem apertissime dicit, in quo duo Angeli unicuique nostrum adherere dicuntur, id est bonus ac malus, in hominis vero optione consistere ut eligat quem sequatur. Quæ omnia ex Origenis periarcho esse derivata, qui librum ejus secundum legem facile deprehenderet. Nequis verò benignior suspicaretur more Catholico, illum Spiritum qui istos bonos ac spirituales affectus suscitavit esse Spiritum Sanctum per veram gratiam cordibus sui desideria inspirantem, ex

A eodem Origene, quem Cassianus imitatus est, purissimum, putissimumque Pelagianismum accipite: Ideo namque in quo concupiscit caro adversus Spiritum, id est, adversus legem, quæ dicit non concupisces, etiam adversatur ei, & certamen quoddam erit. Vbi non nisi legem naturalem vult esse, Spiritum, contra quem concupiscit caro. De quo paulo superius dixerat cur Spiritus vocaretur: Illa lex, nempe naturalis, non concupisces, de qua frequenter diximus, quæ in hominum cordibus scripta est, non a tramento, sed Spiritu Dei vivi, & docet quid agendum sit quid cavendum: ipsa est ergo per quam cognoscit homo peccatum suum. Et rursum alibi: hoc est quod sentire (gentes) naturaliter possunt, verbi gratia, ne homicidium, ne adulterium faciant &c. Fortassis & quod Deus unus creator sit omnium scriptum est in cordibus gentium &c. Hoc est ergo opus legi, quod etiam gentes, dicit Apostolus, implere naturaliter posse. Cum enim agunt quæ legi sunt scripta videtur lex in cordibus eorum à Deo, non a tramento sed Spiritu Dei vivi, naturalis, scilicet, conditionis beneficio: quod sine ambiguitatis fūco, alio in loco dicit: Magis ergo illud in hoc loco debet intelligi esse (ut sæpe iam diximus) legem naturæ, quæ scripta est non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus, non a tramento sed Spiritu Dei vivi. Sed quid opus est pluribus? Origines passim hujusmodi doctrina plenus est, ut non sit opus pluribus commemorandis immorari. Neque verò Pelagij tantum, Cassiani atque Originis fuit ista de affectibus naturalibus bonis ac malis ex lege naturali atque carne prodeuntibus, ac de anima inter utroque media istius Apostolici loci expositio, sed omnium omnino Pelagianorum quorum scripta videre potui, nam & Commentarius in Epistolam Pauli apud Ambrosium & autor quæstionum veteris ac novi Testamenti apud Augustinum Pelagianis fecibus omni ex parte sordidissimi eandem prorsus explanationem tradunt: ubi etiam suasiones diversas carnis & spiritus ante consensum, & gaudia horroresque post consensum prædicant, quibus nihil nisi affectus quosdam naturales provocantes, consequentesque consensum illum naturæ libertatis Pelagiano more indicant.

Ex quorum omnium consonantibus vocibus, quæ principijs Pelagianis omni ex parte concinunt, liquidissime ostenditur bonos haud secus ac malos animi motus, quæ rationem anteverterent, à Pelagianis agnitos: sic tamen ut naturalis illa possibilitas seu ingenua libertatis potestas utroque frænaret & nutu suo veluti domina neutris serviendo, se quocumque vellet, inflecteret. Unde nata sunt illa verba Prosperi de Pelagianorum reliquijs disserentis, & eorum sententiam explicantis:

Mens sponte movetur

Et pro more suo quantum se exercuit istis

Transit in affectum quem confirmaverit ex se

Illa volendo sequens, istis nolendo resistens &c.

Ad

Collat. 4. r.
21.

Orig. in Ep.
ad Rom. in
illus c. 1.
Tradidit eos
Deus in de-
sideria &c.
fol. 302.

Ibid.

Cassian.
Collat. 13.
c. 12.

C. 2. vers.
fin. & alibi
passim in
Orig.

Prosp. lib. de
in grat. 4. 15

Orig. in c. 7.
ad Rom. lib.
6. ad illud,
Quod ergo
dicimus lex
peccatum est

In c. 2. ad
Rom. lib. 2.
fol. 309.
C. D.

Lib. 5. in c. 9
Epist. ad
Rom. in fin.

In illis locis
Epist. ad
Galar. in 2.
partem 9. 61.

Ad quos effectus se extenderit illa liberi
arbitrij possibilitas.

CAPVT SEXTVM.

RESTAT videndum ad quos effectus se extenderit illa primæ & libera facultas hominis in qua per creationem constitutus fuit. Neque enim necesse est ut in Pelagij opinione omnia omnino potuerit. Nam in primis non ita absurdus erat ut omnes omnino hominis actiones sola vi voluntatis fieri posse crederet sine cuiusquam alterius vel potentie vel instrumenti subsidio: Neque enim hoc inter Catholicos Pelagianosque in quaestione vertebatur, utrum libero arbitrio huiusmodi naturales actiones, à primo homine vel ejus posteris fieri possent; sed istud, utrum actiones justæ ac bonæ. Et enim de non peccando ac bene vivendo, non de volendo currendoque agebatur.

Qua in re duo spectari possunt, voluntas, ac potestas, hoc est, velle & posse, quæ à se mutuo facile possunt separari dum contingit nos velle aliquid quod non possumus; & contra nolle quod possumus, de quo fufius alibi disputandum est: Pelagius igitur utrumque homini per primam naturæ integritatem collatum esse statuebat, ita nempe, ut à voluntatis ejus nutu bene vivere seu non peccare penderet. Hæc enim erat definitiva sententia:

Quo gratiæ adjutorio fultus fuerit Adam &
primo de gratia habituali.

CAPVT SEPTIMVM.

CONSEQUENTER autem inquirendum est, utrum aliquod gratiæ adjutorium Pelagius ad bene vivendum primi hominis arbitrio necessarium existimaverit. Neque enim illa sibi aduersantur, ut à nutu liberi arbitrij justamque injustamque vitam pendere, & simul tamen gratiam omnino necessariam esse judicaret. Si enim gratiam illam necessariam semper voluntati præsto assistere fingeretur, recte à nutu voluntatis gratiam adhibentis vel negligentis pendere iustitiam, & tamen sine gratia justè vivi non posse diceremus. Quemadmodum sanis oculis in perpetuo sole versantibus recte dicitur lumen ad videndum omnino esse necessarium, & tamen planè à libero pendere arbitrio voluntatis, ut videant. Cum ergo duplex gratia sit, habitualis, & actualis, de utraque quaestio discutienda est.

Gratiam habitualement hic nihil nisi charitatem seu dilectionem Dei esse suppono quæ voluntas ejus ceteraque facultates recte fiunt. Et quamquam perparum Pelagius de homine

A Quod Deus tam bonus quam iustus talem hominem fecerit, qui peccati malo carere sufficeret, sed si voluisset. Vnde Augustinus Pelagij sensum alijs verbis repetens, habet, inquit, posse per naturalem subsidium, habet velle per liberum arbitrium, quod eodem sensu mutatis verbis Pelagius ita expresserat, voluntate non est, quod natura potest. Hoc est, id quod naturali institutione homo potest, nempe esse iustus, seu esse sine peccato & justè vivere, si non sit, hoc solius libera voluntatis culpa contingit, ex quibus liquet, ut uno verbo dicatur, tam firmam Pelagij autore conditam fuisse naturam hominis, ut omnia Dei mandata, quibus vel facere jubetur bonam vel à malo declinare, siue dilectionem ipsius Dei, siue proximi spectes, quibus impletis justè vivitur, & omnis lex impletur, volendo dumtaxat implere potuisset: atque istam bonam seu bene vivendi voluntatem, perinde ac malam ab hominis arbitrio nutuque pependisse. Qua de re, quia nullum in Pelagij sensu inter Adamum & posteros ejus discrimen facit, paulò uberius forsitan, cum ad hominis lapsi vires ponderandas ventum fuerit, discutemus.

Lib. de nat.

et gratia

c. 43.

Ibid. c. 55.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

Ibid. c. 43.

qua in primis & sola homo fit bonus. ut neque parvulis, ita nec primo homini cum conderetur in eorum opinione collatam esse. Sed id quod evidenti illa & certa ratione inatione tanquam consequens colligimus, hoc autor questionum veteris ac novi Testamenti, qui in tradenda Pelagianismi sinceritate etiam Pelagium plerumque superat, apertissime pro-
palavit. Docet enim Adam terrenum esse conditum, sed sine Spiritu Sancto, sine adoptione in Filium Dei, sine iustitia, hoc enim esse reservatum adventui Christi, per quem non tantum restauramur in statum Adæ per peccati remissionem, sed insuper adoptamur & melioribus donis ornatur. Sed, ipsum delirantem audiamus: Comperi quosdam ex fratribus nostris non plene discessisse Scripturas sed simplicitate animi asserere, quod Adam factus Sanctu accepit Spiritum, quem peccatis amisit, hinc nunc datur credentibus. Et post longam disputat. one allato Scripturæ testimonio, factus est primus homo Adam in animam viventem, secundus homo in Spiritum vivificantem. Primus homo de terra terrens, &c. Quid tam apertum, inquit, quam quod Adam non habuit Spiritum Sanctum? Factus est enim in animam viventem, per Christum autem in Spiritum vivificantem, ut homo in aliquo similis sit creatori quem credit. Quia enim mysterium fidei, quod ad salutem datum est, trinus est, trinus sit, corpore, anima, & Spiritu Sancto per quem dicimur filij Dei: quod numme Adam probatur vocatus, & terrenus

Autor q. veteris & novi Testamenti 1. part. q. 123.

enim factus est: Filij autem Dei non carnaliter sed spiritaliter nati, celestes dicuntur esse. Et infra: Adæ certe terrena & carnalis fuit factura non spiritalis. Non enim ex Deo sine carne & sanguine natus est, sed de terra a Deo factus est: ideoque non potuit Spiritum Sanctum accipere qui non erat spiritalis, & qui concessum non erat Patrem Deum vocare in oratione. Hæc ille. Ex quibus absolutissime tradit sine ulla sententiarum caligine, nullam habituales gratiam in cuius institutione Spiritus Sanctus, Spiritus adoptionis, Spiritus filiorum Dei, datur, Adamum in sua creatione accepisse. Hinc alibi per inspirationem illam in faciem Adæ, animam, non Spiritum Sanctum vult esse traditum: Tunc credentes accepto Spiritu Sancto (post Christi adventum) sunt filij Dei; nam inspiratio qua dicitur facta à Deo in Adam, anima traditio est. Neque aliud omnino arbitror Origenem voluisse significare quando docet: quod in initijs hominem propositum fuisset ut ad imaginem & similitudinem Dei fieret, ad imaginem quidem factus est, similitudo autem dilata est, ob hoc, ut prius confideret in Deo, & ita fieret similis ei. Quam opinionem etiam alijs in locis subinde significat, & omnes Pelagiani ex eo haultam secuti videntur. Hinc enim est quod Pelagius passim docet etiam imaginem Dei in actibus consistere, & sine virtute ac vitio hominem procreari, ut infra dicitur.

Parte 2. q. 9. ver. 123. q. 3.

Lib. 4. in Epist. ad Rom. inc. 4. fol. 334.

In c. 3. ad Coloss. num. 16. & inc. 5. & plus, apud Ad. 1. 1. 1.

De scientia primi hominis.

CAPVT OCTAVVM.

NEQUE voluntas Adæ tantummodo secundum Pelagianos omnis expert sanctificationis, per Spiritum Sanctum fuit, sed & intellectus omnis scientiæ. Nam ostendere nitens idem autor, Adam quamvis sine Spiritu Sancto fuerit conditus, tamen fuisse perfectum. Omnia, inquit, genera animalium in suo genere perfecta sunt ut impleant id ad quod sunt facta: ita & homo in suo genere perfectus est, ut potens sit discernere mala à bonis, prava à rectis. Est enim animal intelligibile, perfectum ad id ad quod factum est. Capax est enim dicendi, excogitandi, & faciendi ut quæ virtute non potest, impleat sensu. Et quomodo ausi sunt dicere, hominem perfectum nasci debere. Et totum scire quem vident, nil ultra nosse quam hic discat? Quod enim discit, nescit. Denique quoniam qui hic non discit, qualis sit nescit. Qui se ergo nescit, qualis sit, quomodo omnia novit, cum minus sit se nosse quam cetera? Nam si se perfectus factus esset ut nullus egeret, non fuerat homo, sed Deus, neque circumventus prevaricasset. Vbi satis aperte perfectionem Adæ, quam ex conditione suscepit, in eo collocat, quod esset potens discernere bona à malis, capax discendi, non in eo quod plenus scientia institutus sit: sic enim quod scire vellet,

q. 127. cit.

addiscendo ut ceteros, comparare debuisset. Cui prorsus consonat quod Pelagium de differentia primi hominis & ceterorum tradidisse diximus. Cum enim maxima invidia laboraret, quod etiam post Synodum Palestinam dānato à se dogmati adhereret quo parvulos in eo statu esse dixerat in quo ante prævaricationem Adam fuit, quasi magnam attulit differentiam, non quod Adā plenus scientia fuisset conditus, sed quod præcepti capax: Quid enim vobis prodest, inquit Augustinus, quod nescio quas ansas atque uncas, arte nescio cuius perplexitatis inseritis ne simplicitate pateant & clara lateant? &c. Et tamen dicere potuistis infantes nuper natos non in eo statu esse in quo fuit Adam ante peccatum, quod ille præcepti capax fuerit, isti aduc non sint. Cui subterfugio cum aliam differentiam non invenirent etiam illud addidisse de diversitate staturæ firmitatisque corporeæ, idem Augustinus indicat: Cum hoc iste sic exponit, ideo non in eo statu esse in quo Adam fuit ante peccatum, quia nondum sunt in eadem firmitate mentis aut corporis, respondeatur ei &c. Ex quibus clarè liquet, quantum ad scientiam infusam nullum eos inter Adamum & parvulos discrimen agnovisse.

Lib. 1. cont. Iul. c. 5. & orig. c. 15.

Lib. de præ. orig. c. 16.

As

An Adamo aliquod actualis gratiæ adjutorium datum fuerit.

CAPVT NONVM.

DE gratia actuali, qua Adam ad bene vivendum adjutus fuit, vix illud cum Pelagio conflictus fuit. Sed ex ijs quæ de viribus hominis, post peccatum tradidit, nihil dubitationis de primi hominis adjutorio superest. Cum enim ab Augustino fortissime ad agnoscendam gratiam adjuvantem premeretur, nihil aliud extorquere potuit nisi vel gratiam creationis vel legem atque doctrinam. Ideo dicebant Pelagiani, quidquid etiam bonæ voluntatis habet homo Deotribuendum esse, quia & hæc in illo esse non possent si homo ipse non esset. Et hoc propter liberum eos arbitrium intellexisse, ibidem Augustinus exposuit. Hinc Innocentius Papa ad Concilium Carthaginense: Nam quid tam mortiferum tam præceps videatur ad casum, tam expostum ad omnia pericula si hoc solum nobis putantes posse sufficere quod liberum arbitrium cum natura accepimus; altera iam à Domino nihil queramus. Et paulo ante: Et qui nos adiutorio negas indigere divino quasi ex nostra in totum possibilitate perfecti. Vnde in Epistola ad Patres Milevitanos Pelagianis tribuit; quod ad omnia via perfectionis mandata sola tantummodo libertate contendemus. Et Augustinus refutat illam gratiam creationis: Non irritam facio gratiam Dei, sine dubio gratiam qua iustificamur ab iniquitate & qua salvamur ab iniquitate. Non quæ creati sumus eam propria voluntate. Et infra: Qui orat & dicit ne nos inferas in tentationem, non utique id orat ut homo sit, quod est natura; neque id orat ut habeat liberum arbitrium quod iam accepit cum crearetur ipsa natura. Ipse Pelagius gratiam humanæ naturæ communem explicans; habens autem possibilitatem utriusque partis à Deo ipsam velut quandam, ut ita dicam, radicem fructiferam atque fecundam, quæ ex voluntate hominis diversa gignat & pariat, & quæ possit ad proprii cultoris arbitrium vel nitere flore

virtutum, vel sensibus horrere vitiis. Et alibi rationem reddens cur primis hominibus per tot sæcula data non esset lex; quia, inquit, se talem sciebat Dominum fecisse naturam; ut eis pro lege ad exercendam iustitiam sufficeret. Vbi etiam ipsum Adamum cum ceteris comprehendit.

Et verò cum possibilitatem istam vel naturalem, vel ut multa daret scientia legis, & rerum agendarum instructam etiam hominibus peccatoribus sufficere iudicaret, quanto magis Adamo integro adhuc vitæ scelerisque puro, cui peccatorum remissio ab ipso Pelagio denique excogitata nondum fuerat necessaria? Sed autor questionum veteris ac novi Testamenti, reiecto Pelagianæ versutæ velo, primi hominis gratiam clarius videtur expressisse, dum cum indicat Dei mandato præter legem naturæ & liberum arbitrium fuisse munus. Cum enim tradidisset, ut sæpe solet, multos creatoris devotione & reverentia vitam suam naturæ lege transisse; posteaque legem Moysi in adiutorium missam, ut Pelagianis delirare solent, ad Adam veniens; Cum diabolus, inquit, superbiat, homo factus à Deo positus est illi inimicus, ut auxilio Dei munitus (quia impar erat) resistere, accepto mandato. Quo Dei mandato sicut Adam instructum atque adiutum esse voluerunt, ita conformiter legem naturæ & Moysi veluti posteriorum Adam adiutorium magnis præconijs extulerunt. Vtriusque autem hominis & flantis & lapsi auxilium complexus est idem autor, cum de prima institutione rationalis creaturæ fatagens, dicit: Deus bonus, qui fecit existere quod non existerat: insitus, ac novi Testamenti quia quæcumque fecit ut proficerent propria libertate arbitrio dimissa sunt: quia tamen non tam perfecta sunt ut labi non possint semina huius legis melle decrevit; naturæ autem addens auxilium manifestatæ legis ut autoritas eius perfecta esset bonis libris.

De concupiscentijs animi.

CAPVT DECIMVM.

PERTRACTATIS ijs quæ ad liberum arbitrium, ipsumque mentis apicem spectant deinceps de cupiditatibus atque passionibus, quibus ejus serenitas perturbari solet differendum est. Et quidem commune Pelagianorum dogma fuit, primum hominem eodem prorsus ut nunc fieri videmus modo, cum voluptatum cupiditatibus, omniumque sensuum libidinibus creatum fuisse. De videndi & gustandi libidine, sic

Julianus: Hanc autem voluptatem & concupiscentiam ante peccatum in paradiso fuisse res illa declarat, quæ ad delictum via per concupiscentiam fuit, quæ cum pmi decore oculos incitaret spem etiam iucundi iuxta vii saporis. Vbi & ad videndum & ad gustandum, mulierem quadam libidine sentienti irritatam fuisse arbitratur. Sic enim & verba aperte sonant & ea exponit Augustinus: Ergone & in paradiso malefua venena serpentis, ante corruptam sermone sacilego voluntatem illiciti cibi libido

iam fuit? Et videbant illi homines fructum ligni prohibiti & concupiscebant. Neque per visum tantum & gustum, sed per ceteros etiam sensus naturalem fuisse animo sentiendi libidinem, aperte profitetur: Naturalem esse omnium sensuum voluptatem testimonio universitatis docemur. Vbi per voluptatem more suo libidinem intelligit. Mox enim exponendo subiicit, hanc autem voluptatem & concupiscentiam &c. Quam etiam continuò affectionem naturalem vocat. Nisi enim naturalis esset illa per omnes sensus concupiscentia & libido cum ante peccatum: à Deo collata diceretur, consequens esse ex illa: ut sensum videndi, audiendi, gustandi, olfaciendi, atque tangendi non à Deo sed à diabolo nobis fateremur esse collatum, nimirum ut Augustinus observat, hic ignorabat vel ignorare se fingebat per quemlibet corporis sensum aliud esse sentiendi vivacitatem qua verum à falso in rebus corporalibus magis minusque discernimus, aliud sentiendi libidinem, que nos ad sentiendum etiam repugnantes appetitu carnalis voluptatis impellit. De ceteris animi cupiditatibus seu libidinibus, excellentiæ honoris & gloriæ; ceterarumque rerum five corporalium five spiritalium eadem sine dubio omnium apud eos ratio fuit. Omnes enim huiusmodi tanquam naturales & innocentes affectiones, ut Iulianus huiusmodi motus vocat, ad objecti quasque sui præsentiam per se ipsas ex bonitate naturæ pullulantes protopla-

stis tribuere cogebantur, nisi vellent notissimis suis principiis dissonare. Si enim sensus externi diabolum autorem habere censendi sunt, nisi libido sentiendi naturalis Deoque autorem collata sit, voluntas etiam & intellectus eodem opprobrio aspergenda sunt, nisi cupiditates eorum quas diximus ab ipso creatore insertæ statuatur. Neque de hac re inter hominem stantem & lapsum posterorūque ejus ulla differentia, five libidines ut concupiscentias animi spectes five reliquas animi passiones: Eodem enim prorsus modo tam ante quam post peccatum humanam naturam istis omnibus perturbationibus agitatum atque obnoxiam fuisse, docuerunt. Generale quippe inter Pelagianos principium, certissimumque fuit, illud esse hominibus naturale quod etiam post sublatam Baptismo culpam, collatamque Christi gratiam perseverat. Alioquin, inquit Iulianus, grande testimonium imbecillæ artis nulloque profuturæ, nec locum agritudinis invenisse, & languentibus everisque naturalibus inertia fomenta voluntatis admoveisse. Et unus ex capitalibus eorum erroribus fuit: infantes nuper natos in eo statu nasci, in quo Adam ante prævaricationem fuit: quos tamen omnibus huiusmodi cupiditatibus obnoxios esse, & simul ac tantillum adoleverint & ratione uti ceperint perturbari solere compertissimum est.

De libidine membrorum & conjugio primorum hominum.

C A P V T X I.

NEQVE verò animi tantum sed etiam corporis illam vulgatissimam primis hominibus ab ipso creatore insitam fuisse, & in paradiso viguisse docuerunt. Testis est multis in locis Augustinus: Et non erubescis istum morbum, vel quod tu quamvis pudibundus saceris, istam libidinem introducere in paradysum, & tribuere conjugibus ante peccatum. Et iterum: Naturalem esse libidinem & ego dico, quia cum illa nascitur omnis homo, & tu multo amplius, qui dicis, quod cum illa sit conditus primus homo. Nec diffitetur suam sententiam Iulianus, sed fronte perfrecta ne vel invitus pudore suffunderetur, his verbis expressit: Non enim dictum est erunt duo homines in homine uno, sed erunt duo in carne una, quo unitiois nomine voluntas illa coeuntium & libido qua sensum afficiens membra consternat, ac sicut ille prudens intellexit, unam carnem gestis efficere, à Deo instituta & corporibus ante peccatum docetur inserta. Nihil enim in corporibus vel corporis libidine credebant per peccatum esse vitiatum. Vnde non tantum imperiosam illam libidinem, sed etiam fœdissimam istam à spiritu disensionem paradisi incolis tribuebant. Augustinus: Verum vos pro suscepta vestra tam fideliter laboratis ut vim patriarum, nisi eam qualis nunc est etiam in paradiso col-

loceris, non ibi de peccato dicentes talem factam, sed talem nullo peccante fuisse manseram, cum qua in illa pace dimicaretur aut ne dimicaretur, quotiescumque surgeret expletetur. In quam effrontem opinionem stomachando meritò exclamat, O sanctas paradisi delicias, O frontem qualicumque piscoporum! O fidem qualicumque castorum! Sed sententiam istam ruinofam rationibus nonnullis ex Philosophia accersitis armabant & fulciebant. Primò, quod esset membris inserta naturaliter. Proinde affectio naturalis & innocens dummodo intra litem concessorum teneretur. Secundò, quia futurus erat concubitus esse peccatum non præcessisset. Itaque, inquit, si poterat virile membrum & antea moveri, nihil ergo novitatis invexit delictum. Nam sine libidine membrum moveri non posse tanquam ex Philosophia certissimum supponebant. Motum (inquit Iulianus) genitalium, id est, ipsam virilitatem, sine turam. Hinc est ergò quod Augustini invernem & mollem diceret opinionem, qua creditur in paradiso ad nutum voluntatis genitalis potuisse servire. Tanto enim illi tamquam viro casto effeminatior videbatur esse animus, quanto plus habebat potestatis in corpus. Hinc eam vocabat Iulianus membrorum potentiam. Apto nupt. & sine concup. c. 7.

sine dubio, licet præter intentionem ejus vocabulo. Quid enim potentius membris hominis, quando non serviunt voluntati hominis? Hinc impacta Augustino calumnia quod persuaderet Deum in paradiso, quia sine libidine, aërea constituisse coniugia. Nam de nuptijs paradisi perveracissime sic statuebant: Nec alia prorsus in paradiso fuit commixtionis conditio, quam qualis

nunc in coniugis agitur: quæ à se instituta Deus tam ipsorum cōditione sexuum & qualitate membrorum, quam frequentata benedictione perdocuit. Quod eum etiam de pudenda illa membrorum libidine intellexisse planius aperit libro sequente: Ad quam (nuptiarum) conciliationem & ministerium & instrumentum pertinet à Deo instituta & benedicta sexuum cum voluptate commixtio.

De confusione primorum hominum.

CAPVT XII.

NUNC dicendum de pudore. Hunc enim tanquam individuum concupiscentiæ carnalis comitem tanquam rosam in paradiso floruisse docuerunt. Augustinus: Et tamen Iuliane tales nuptias in paradiso constituisse non te pudet ubi cōiunctum confiteris pudorem. Invictum enim putabat ille esse argumentum naturalis & concreati hominibus primis pudoris quod per baptismi gratiam à fidelibus non recederet. Docebant itaque ab ipso Deo sic membra nostra fuisse formata ut alia verecundia, alia libertate gauderent. Ad quod astruendum gentium citabant Magistrum qui ad Corinthios scribens diceret, Deum sic temperasse corpus, ut ea quæ verecunda sunt nostra majorem honestatem haberent. Vnde putabat confici, verecundiam illam seu pudorem quo tegumentum honestate quædam membra velantur ex Dei institutione promanasse. Nihil sibi, inquit Iulianus, vel de iucunditate eius, vel de verecundia potest diabolus vendicare quali scilicet diaboli persuasione invecata esset. Sed quia histo-

riam Genesis, de confusione post peccatum orta, secutoque exinde per perit omata tegumento, vehementer sibi obflare sentiebant, magnâ loquacitate contra sentus nitebantur omnium hominum, & eos multiloquij strepitu perstringere cupiebant. Nam in primis quia Scriptura dicit Aperti sunt oculi amborum, cumque cognovissent se esse nudos &c. Putant eos oculos prius clausos habuisse, nempe ut cæci creati fuerint sicut canes, & quod est ab irâdus non sicut canes ex-scendo, sed quod peccando adepti sunt visum. Deinde ita nihil inveniebat quod diceret ut aperte profiterentur, primos illos homines qui ante nudi erant & non confundebantur post peccatum, nihil illis (in membris) indicens novumque sensisse, nec opus fuisse ut vestimentis regeretur. Ex quo sequebatur ante peccatum cum essent nudi, simul in eis amicas & socias habitasse innocentiam & impudentiam. Vnde à pictoribus Augustinum didicisse ridebat, quod Adam & mulier eius pudenda contexerint, Horatium illud decantatum audire iubens

Pictoribus atque Poëtis

Quilibet audendi semper fuit aqua potestas.

QUASI quisquam pictor aut poëta tale aliquid ridendum ausus fuisset fingere quale Iulianus credendum, ausus fuerat disputare ut scilicet tantæ innocentiae, tanta impudentia jungeretur.

Itaque ut perizomata quibus se texerant post peccatum eluderet multa commemorabat quæ in nostro corpore naturaliter tecta sunt, ostendere nimirum volens non omnia quæ teguntur ex peccato erubescenda putari oportere. Quia ipse, inquit, epifex nosse nullum sua artis crimen agnovit, ut vitalia nostra tam diligenter occultaret. Deinde ne sola genitalia perizomatibus tecta fateri cogeretur, scriptum esse dicebat: & fecerunt sibi vestimenta, vestimenta vero totius corporis indumentum intelligi posse. Quod si illi, inquit, interpretationi quæ perizomata, id est, prætorioria posuit, faveatur, latera magis dicam tecta fuisse quam scrotum. En frontem hæreticam. Ita enim erat sui dogmatis amore cæcatus ut non videret, siue vestimentis totum corpus, siue perizomatibus lumbi post peccatum tegeren-

tur, utrumque fuisse vel pudoris officium, si simul cum lateribus quam spatiofissime scrotum velarentur, vel singularis impudentiæ testimonium, si nuda relinquerentur. Conditos ergo volebat homines primum nudos, quia ad solertia humane operam ut se regeant, pertinebat, quoniam nondum in illis fuit; tegumentumque perizomatium non pudore sed timore post delictum esse quaesitum. Hinc Iulianus: Non igitur quia peccaverant, genitalia vel diabolica vel inhonestia fecerunt, sed quia pavitabant, in ea quæ primum fuerant honestate permanentia membra texerunt. Nec deerat ficulneum ex scripturis folium, quod suspitioni isti prætexeretur. Cur enim (dicebat) audita voce Dei deambulantis in paradiso absconderunt se Adam & mulier eius cum perizomata sufficere potuissent si de genitalium nuditate erubescerent? Vides arbitror non minus Pelagianos confusio-nis istius post peccatum, quam primos homines ipsius peccati confessionem horuisse. Videbant enim ab ea sola toti suo cogmati et suo loco demonstrabitur interitum imminere.

De

De corpore primi hominis.

CAPVT XIII.

Nunc de primi hominis corpore ejusque sive bonis sive malis quid senserint Pelagiani, pauca dicenda sunt.

Qua in re dogma eorum capitale fuit & veluti cardo cæterorum. Adam mortalem factum: quod ut plenius exponeretur quomodo dictum esset, addebant declarante Augustino, qui sive peccaret sive non peccaret moriturus esset. Quam clausulam ita interpretatur idem

Lib. de gestis Pelag. c. 11.

Lib. de heres. Hæres. 88. Cæcil. Carib. canon. 1.

Lib. 1. oper. imperf. cont. Iul. f. 82.

c. 89.

In comment. c. 5. ad Rom. num. 32.

Lib. 1. oper. imperf. f. 90.

Augustinus & Concilium Carthaginense, quo dogmata eorum jugulata sunt, ut mors Adamo obventura fuisse significaretur, non peccati merito sed necessitate naturæ. Mortalitem enim, aiebat Iulianus, caro animalium de naturæ institutione suscepit, ut significaret, eandem esse carnis humanæ brutorumque rationem. Unde mors illa corporis communis & naturalis à Pelagio vocabatur. Quam suorum sententiam (qua erat impudentia Iuliani) etiam Augustino impegit: In libris, inquit, quos ad Marcionem edidisti, mortalem Adam factum fuisse professus es. Hanc calumniam Sanctissimus doctor ita acerbam sensit, ut exclamaret: nusquam sic apparuit dolus tuus, & per scientiam damnata conscientia. Non enim distinguebat possibilitatem moriendi à necessitate moriendi. Mortalem enim Augustinus Adamum hæcenus dixerat, quia poterat mori, poterat namque peccare; non autem quasi nulla etiam iniquitate commissa

esset naturæ necessitate ut cætera animantia moriturus. Hoc igitur perniciosum dogma ut tutiori munitione defenderent, alia tria in ejus subsidium contra Catholicorum tela commenti sunt: Primum, quod peccatum Adam ipsum solum læserit & non genus humanum. Alterum, quod infantes nuper nati in illo statu sint, in quo Adam fuit ante prevaricationem. Tertium, quod neque per mortem vel prevaricationem omne genus hominum moriatur, neque per resurctionem omne genus hominum resurgat. In quibus dogmatibus Augustinus totam hæresim constituisse testatur. Ex singulis enim eorum non modo illud de Adam mortalitate dogma, sed cætera pene omnia certa quadam colligatione sequebantur. Cæterum primus videtur palam hæc quatuor dogmata professus esse, & quia acerrimo erat ingenio etiam excogitasse Celestius, ut essent quasi basis totius hæresis Pelagianæ. Nam & illi solent ab Augustino peculiariter tribui: & quinquennio antequam Pelagius hæresis accusationem pertulisset Celestius ita mordicus ea tenuit ac professus est, ut ipsemet Carthagine damnari, quam damnare illa maluerit. Cum vero eadem fuissent obiecia Pelagio, ut refert Augustinus, quod ea cum Celestio etiam ipse sentiret, b scio licet corde, sine ulla tamen retractatione damnavit.

Lib. de gestis Pelag. c. 11.

c. ult.

Lib. de pecc.

orig. 3. c. 4.

Lib. de pecc.

orig. c. 4. c.

10.

a Lib. de pecc.

orig. c. 10.

c. Epist.

106.

b Lib. 1. oper.

imperf. cont.

Iul. f. 89.

De cæteris miserijs humanæ naturæ.

CAPVT XIV.

Vt mortem ita & cætera magno numero mala quibus natura humana atteritur in hac vita, non tantum nobis, sed primo homini naturalia fuisse, fateri cogebantur. Fateri, inquam, nusquam enim hoc in eorum doctrina expressum video, sed ex doctrinæ Pelagianæ principijs necessario connexum religatumque sequebatur. Omnium enim malorum corporalis terminus atque apex mors, ad quam cætera non nisi viam ancillando parant: quam

Ita Iul. lib. 1. si caro hominis ut cæterorum animalium de nature institutione suscepit, profecto & omnes carnis ægritudines atque miseria, quarum ex mortalitatis conditione est capax. Vidit hoc & expressit acriter contra Iulianum Augustinus: Mortem vos homini, etiamsi non peccasset, dicitis naturaliter fuisse venturam. Unde sequitur, ut non solum illam imperiosam libidinem quam nonnum delectamini, verum etiam molestissimam febrem cæterosque innumerabiles morbos quibus videmus affligitos parvulos, mori, in paradiso futuros fuisse dicatis etiamsi nemo peccasset, quia nec ullius peccati merito hæc perpeti parvulos dicitis. Ex quibus sen-

Lib. 2. oper. imperf. cont. Iul. in fine.

tentiarum paradoxis, nova sanè & mira nascebatur paradisi Pelagiani facies, ubi cum tantis malis etiam beatitudo consisteret. En eum graphicè depictum & derisum ab Augustino: Cogitis implere paradysum etiamsi nemo peccasset dolore parturientium, labore nascentium, gemibus languentium, funeribus morientium, merore lugentium. Quid igitur mirum si & de ipso paradiso quod est Ecclesia, foras istis, qui paradysum illum, de quo foras ierunt, qui nos in istas miseria peccando miserunt, talem fecistis, qualem non dico Christianorum nullus, sed nec hominum quisquam suspicari auderet si non sit insanus. Quod de dolore parturientium affert Augustinus ingenue agnoscit ille fidelis Pelagianismi interpres autor quæstionum veteris ac novi Testamenti, vult enim modicum doloris in partu mulierem fuisse habituram, amplificatum vero fuisse peccato. Itemque Adamum non ad labores esse damnatum, sed ad id revocatum ad quod fuerat factus, & ad institutum pristinum cum laboris dispendio, ut terra ei secundum laborem minime responderet. Quæ temperamenta à posterioribus Pelagianis vel abrepta vel excogitata sunt.

tentiarum paradoxis, nova sanè & mira nascebatur paradisi Pelagiani facies, ubi cum tantis malis etiam beatitudo consisteret. En eum graphicè depictum & derisum ab Augustino: Cogitis implere paradysum etiamsi nemo peccasset dolore parturientium, labore nascentium, gemibus languentium, funeribus morientium, merore lugentium. Quid igitur mirum si & de ipso paradiso quod est Ecclesia, foras istis, qui paradysum illum, de quo foras ierunt, qui nos in istas miseria peccando miserunt, talem fecistis, qualem non dico Christianorum nullus, sed nec hominum quisquam suspicari auderet si non sit insanus. Quod de dolore parturientium affert Augustinus ingenue agnoscit ille fidelis Pelagianismi interpres autor quæstionum veteris ac novi Testamenti, vult enim modicum doloris in partu mulierem fuisse habituram, amplificatum vero fuisse peccato. Itemque Adamum non ad labores esse damnatum, sed ad id revocatum ad quod fuerat factus, & ad institutum pristinum cum laboris dispendio, ut terra ei secundum laborem minime responderet. Quæ temperamenta à posterioribus Pelagianis vel abrepta vel excogitata sunt.

Lib. 1. oper. imperf. cont. Iul. f. 89.

106.

107.

108.

109.

110.

111.

112.

113.

114.

115.

116.

117.

118.

119.

120.

121.

122.

De

De alijs nonnullis dogmatibus. Redditur ratio
ordinis ac propositi.

CAPVT XV.

POSSENT & aliæ nonnullæ quæstio-
nes de statu primorum hominum di-
sputari, ut quid de meritis ipsorum &
præmijs Pelagiani sentiant, de præde-
stinatione hominum in statu innocentiae, de
corporum propagatione alijsque non paucis.
Sed quia nihil peculiare de similibus in Pela-
gianorum monumentis traditum invenio pu-
tavi esse superlegendum: ex alijs enim
Pelagianæ doctrinæ fundamentis quæ de
Adami posteritate dicturi sumus facile dissol-
vuntur. Vnum namque ex præcipuis eorum
dogma fuit ut etiam superius diximus, *in fan-*
tes nuper natos in eo esse statum quo Adam ante pre-
varicationem fuit. Ex quo manifestissime sequi-
tur quod & palam profitebantur eandem
Adami & posterorum esse rationem, nec dissi-
militer de utrisque, maxime si naturam spectes
esse statuendum. Vt facile quæcunque de sta-
tu naturæ & gratiæ posteritatis Adæ deinceps
ex Pelagianorum sensu discedenda sunt, ijs quæ
ante de primis hominibus dicta sunt conjungi
unâ disputatione potuissent. Duabus tamen de
causis, quædam separanda esse judicavi. Pri-
mò quod ipsa rerum distinctio per se maximè
grata sit. Deinde quod omnia quæ separatim
de primis hominibus asserta reperi atque de-
duxi, ea semper atque constanter de illis sine
ulla fluctuatione, vel dogmatum mutatione
tenuerunt. Et quamvis in primo istius hære-
seos ortu paria quoque de illorum posteritate
sentirent, ut tamen quæque dogmata paulatim
Catholicorum argumentis pulsata atque con-
cussa sunt, ita respectu lapsorum hominum
multis ea modis immutando, mitigarunt, ac

de nimia superbia erubescerent, suffocanti eos
veritati magis magisque cesserunt. Quare ne
quis mutationum vel statuum istius hæresis
confusione turbaretur, arbitrando quascun-
que dogmatum commutationes ad omnem
quoque statum humanæ naturæ pariter esse re-
ferendas, ea majoris lucis & commoditatis
causa disjungi. Separatim in hominis lapsi sta-
tu traditurus ac suppleturus, si quid quoque
modo mutatum vel diversum ab ijs quæ jam
superius commemorata sunt, vel alioqui in
homine ut nunc nascitur dignum considera-
tione protulerint. Nam in cæteris eandem
utriusque status esse rationem atque huc esse
recurrendum lectorem admonendo suggerere-
mus. Deinde cum error addisci debeat non
ut sciatur tantum, sed ut veritatis luce ca-
veatur, ac robore conteratur: Non alio se-
cundo Pelagianorum dogmata recensenda susce-
pi, nisi ut quid Catholica improbet fides ac
doctrina, constaret. Cujus quidem vestigijs
inherendo, nonnulla Pelagianorum asserta si
ad statum innocentiae, primorumque homi-
num integritatem viresque referantur, tan-
quam recte dicta doctrinæque Catholice con-
sentanea comprobanda sunt, sin vero ad sta-
tus illius ruinas lapsorumque infirmitatem,
erroribus plena. Quare cum necessario in Ca-
tholicæ veritatis assertionem seorsim de inno-
centiæ statu disputandum sit, seorsim etiam
malui præcipuas adversantium opiniones af-
ferre, ut in quo consentiant, aut dissentiant
accurate ipsa collisione erroris & veritatis ap-
pareat.

F I N I S.

F 2

CORNE.

CORNELII IANSENII
EPISCOPI IPRENSIS
DE HÆRESI PELAGIANA
LIBER TERTIVS.

Quo continentur dogmata Pelagianorum ad
statum naturæ lapsæ spectantia.

De peccato originali. Variæ Scripturarum corruptelæ.

CAPVT PRIMVM.

Nunc quid de hominis lapsi five ex Adam propagati statu Pelagiani senserint, deinceps considerandum est, & quidem primum hominem mandatum Dei transgrediendo peccasse, nulla inter ipsos fuit dubitatio, vel à Catholica veritate dissensio: de peccati illius effectu, propagatione, & pœnis maxima, de quibus ordine s.c.o. disseremus.

Itaque dogma Pelagianorum veluti cæterorum omnium basis erat, quod peccatum Adam ipsum solum laeserit & non genus humanum; cui erat constaneum, Quod infantes nuper nati in isto statu sint in quo Adam fuit ante prævaricationem. Quæ quidem tanta docuerunt ab initio usque ad finem præsumptione & perversicia ut Pelagius diceret eos insanire, qui de Adam per traducem asserunt ad nos venire peccatum. Nam quamvis apud Paletinos Episcopos accusatus eos anathematizasset qui ita sentirent, versuta tamen expositione totum retinens quod abiecit videbatur, discipulis suis dixit, ideo se illa quæ Celestius nunquam neque Carthagine neque Romæ ne: ipsius damnationis metu damnare voluit, sibi objecta damnasle, quia & ipse diceret

etiam humano generi primum illud obfuisse peccatum, non propagine sed exemplo: hoc est, non propagatione sed imitatione. Imitatio enim ista erat novitum Pelagii erroris machinamentum, quam, inquit Augustinus in magnis angustiis constituti & persequente vos veritate, coarctati invenisse vos putatis, quæ exire possent, à scripturarum videlicet maximeque Apostoli autoritate qua premebantur. Cum enim antiquo illo peccato sicut nihil sit ad prædicandum notius ita nihil sit ad intelligendum secretius. Parum etiam constituebat Augustinus in naturali ratione præsidij, sed scripturis inhærens apertissimis, hoc saltem agebat apud eos qui scripturas quoquo modo venerabantur, ut si mens nondum esset idonea quæ posset illud vel demonstratum cernere vel abstrusum investigare saltem sine ulla hæsitacione crederetur.

Aug. lib. de
morib. Eccl.
c. 22.

A Contra vero Pelagiani totum argumentorum suorum robur in obscurata tenebris originalibus corruptaque ratione collocantes, scripturas omnes sibi adversantes, quamvis divinæ luce clarissimas in nescio quos novos sensus pravosque convertebant: easque ut Iulianus venditabat ex certissima rationis regula explanabant. Nam imprimis per illud Iob. Nemo mundus à sorde &c. Pelagius probare conabatur sordes pannorum significari in infantia non vitia peccatorum. Expositio non minus ridicula, quam illa extorta translatio quæ locum Apostoli hæc rixva pbori opyis, eramus natura filij iræ, novo more, sed impudentissimo ore interpretati sunt, eramus prorsus filij iræ, ne humana natiuitas iræ Dei ab ortu suo obnoxia crederetur. Prorsus autem iræ filios dici volebant propter contrariam jam inde à teneris annis peccandi consuetudinem.

B Sed præ cæteris scripturis operosam illam Apostoli ad Romanos disputationem verabantur; cuius nexibus ut quoquo modo elaberentur, omnia pœne verba ejus tam recta & tanta luce fulgentia tenebrosis ac tortuosis interpretationibus obscurare ac depravare nitentur. Quo ut commodiorem sternerent viam luce clarius esse clamabant, illo loco Apostolum de peccato voluntatis humanæ quæ in unoquoque peccante est, locutum fuisse, non de illo peccato quod ante voluntatis tempora, ante obedientiam studium, ante scientiam & conscientiam aetatem ipsis supervlasse seminibus à Manichæis hoc est Catholicis fingeretur. Cum enim ibidem exhortetur Apostolus: Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore ad obediendum &c. inferebant omni malo maius fore malum insaniam qua Apostolus tenebatur, si sol. 448. devotionem in rebus naturalibus cavendum exigeret. Hoc iacto fundamento totum Apostoli sensum pervertebant. Nam, aiebant, ob hoc mentionem facit unius hominis, non à quo peccatum separatur, constat enim, inquit, prius mulierem Evam deliquisse, sed qui per privilegium sexus magisterium occupasset delicti. Per hunc ergo intravit peccatum, imitatio non generando.

Generatio

Lib. 2. operu imperf. cont. Generatio enim non per unum sed per duos efficitur, imitationi vero vel unus sufficit.

Iul. f. 263. Et per peccatum mors non corporis qua naturalis est, sed sine dubio qua peccatoribus, id est, aeterna promittitur. Quae transiit forma vel exemplo sive imitatione non generatione.

Ibid. lib. 2. fol. 385. & lib. 6. cont. Iul. c. 24. Subdidit enim in quo omnes peccaverunt, hoc est, quia omnes peccaverunt secundum illud Davidicum: In quo et rigit Adolescentior viam suam, omnes autem pro multis ponit quia paulo post multi vocantur, tamen in omnes mortem transire dicit quia in multitudine peccati non non

Pelag. in Comment. exceptio fit pauci iusti, sicut ibi: Non est qui faciat bonum, non est usque ad tantum. Quia ergo multi peccaverunt unum hominem Adamum imitando, ideo etiam in illos mors animae transiit. Nam si generationem peccato aut infestam aut obnoxiam voluisset ostendere, non dixisset per unum hominem intrare peccatum

Lib. 2. operu imperf. f. 394. Pelag. in Comment. Et Iul. loco cit. f. 398. Iul. ibid. fol. 407. & 438. sed per duos, quibus constat generatio. Vnde quae ad legem enim Moysis peccatum erat in mandatum, non prevaricatione, quia contra legem naturae non Moysi peccando homines, peccati, non prevaricationis erant rei. Vnde ad legem autem peccatum regnasse dicens, ostendit regnum peccati lege lata cecidisse, unde cum peccatum non potuerit manere post legem actionis illud non nativitate esse convincit. Sed regnavit mors &c. aeterna, quam Adam si peccasset, se ascripturum Deus sponderat igitur illa mors peccato debita, panalis, non naturalis regnavit non solum post legem sed etiam ante legem: Ab Adam usque ad Moysen; etiam in eos qui non peccaverunt in similitudinem prevaricationis

Iul. ibid. Ade, quia videlicet nullam legem sibi datam prevaricando transgressi sunt sicut Adam Dei mandatum, sed sola naturali lege redarguente & convincente deliquerunt. Quae est forma futuri, id est, Christi: verum forma a contrario, ut sicut ille peccati ita & hic iustitiae forma, hoc est, exemplum imitandis propositum esse credatur. Sed sicut incarnatio Christi iustitiae fuit forma non prima sed maxima; quia & antequam caro fieret, in multis sanctis fulgere virtutes, ita etiam Adam dicitur forma peccati non prima sed maxima. Sed non sicut delictum tra & donum, ne in forma aequalitas putaretur. Si enim unus delicto multi

Iul. lib. 2. operu imperf. fol. 401. & 402. Et Pelag. in Comment. mortui sunt, multo magis gratia in plures abundavit. Superari dicit malum delicti & pia gratiae, & Iul. f. 413. eorum qui salvantur numerum, illis quos prevaricatione sicut Adam perisse attulerit qui soli Iudaei sunt, antepont. Per quod ostenditur, nec mortem illam communem & naturalem intelligi qua non multos tantum, sed omnes etiam iustos capiat: nec Apostolum de peccato naturali loqui. Si enim illo peccato omnes mortui, & inde in extrema aetate mundi, aliqui per Christum liberati putantur, quae veritas est, aut quae auctoritas eius magistri qui contra tam clarum testimonium totius mundi, dicit in plures iustitiam abundasse quam culpam? Si enim ob unius delictum mors regnavit per unum, Adam, qui fuit exemplum peccati, & in eorum similitudinem prevaricantur sub lege peccantes, multo magis qui abundantiam gratiae accipiunt quae gratia virtutem Christi in tantis prodest, in vita regnabit, vita in qua regnabunt Sancti, aeterna monstratur, ergo & mors quae iniquitatem voluntariam sequitur, aeterna credatur. Itaque sicut per unum delictum in omnes homines &c. sic &c. sicut enim fol. 416. per unum inobedientiam peccatores constituti sunt multi ita & multi constituentur multi. Omnis hic est solita perplexitas: impudenter de universalitate calumnia concitatur, ineptissime in hirpo nodus quaeritur. Pronuntiat Apostolus non omnes esse sed multos qui per inobedientiam primi hominis peccata didicissent: & multos esse non omnes qui per alterius obedientiam iustitiam essent adepti. Nihil hic de exortu humanitatis agitur, mores in diversis studiis publicantur, inobedientia & obedientia studiorum operam non generationis ostendunt. Ac per hoc destruit opinionem peccati naturalis & docet alias esse causas subitanie, alias voluntatis. Atque istis quidem perverissimarum interpretationum ludificationibus veluti scuto contra praecipuas Scripturas quibus eos Ecclesia suffocabat utebantur quibus veluti tecti confidentissime asserbant nemini esse credendum tam stultum, tam insanum tam impium sententiam Apostoli volumine contineri, ut assereret amorem & necessitatem criminum substantia sua causis, id est, ipsis adhaesisse criminibus.

Iul. lib. 2. opul. Aug. contra Iul. operu imperf. fol. 349.

Rationes quibus peccatum Originale oppugnant.

CAPUT SECVNDVM

AD expugnandum vero Catholicam de peccato originali fidem mirum, quot humanis rationibus, velut parviculis pugionibus armati profilerint: ex quibus potiores ut accuratius res tota percipitur, ad duo capita revocari possunt. Aliae namque quandam speciem praeferebant offensivae probationis, aliae ad absurditatis impietatisque praecepta ducebant.

Et prima quidem capitalis ratio, qua poenitentia rem confici non dubitabant, ex peccati definitione petebatur. Nullum enim peccatum esse vel esse posse statuebant nisi esset voluntas adipiscendi vel retinendi, id quod iustitia velat & nude liberum est abstinere. Voluntas autem cum sit motus animi liber, ejus est qui jam per artem iudicio rationis uti potest: qui sicut habuit voluntatem malam ita potuit non habere, qui autem nascuntur, usum rationis non habent

habent, igitur nec eligendi facultatem, ac per hoc nec voluntatem, atque his irrefutabiliter concessis nec aliquid omnino peccatum. Nam,

Lib. 1. operis inquit Iulianus, nihil esse peccati in homine si nihil *imperf. cont.* est propria voluntatis, vel assensionis, hoc mihi hominum genus quod vel leviter sapit sine dubitatione confertur. Quod argumentum multis in locis ad *Lib. 3. cont.* Iul. c. 1. & 5. fastidium repetit. Invidiosissime enim pallium *Lib. 6. c. 9.* inculcabant peccatum non posse nasci cum homine *Lib. 10.* quod postmodum exercetur ab homine; quia non natura delictum sed voluntatis esse demonstratur. Atque *Lib. 4. ad Bonif. c. 2.* ante actionem propria voluntatis al solum in homine *Celest. lib. de* peccato orig. c. 6. est quod Deus condidit. Nemo enim naturaliter *Pelag. lib. de* lus est, sed quicumque reus est, moribus, non exordijs *per. orig. c.* accusatur. Nam ante voluntatis proprie usum, *Lib. 13.* innoxia in quoquoque natura laudem aut reprehensionem ex proposito accedente meretur. Ex quo fit ut *fol. 176.* deservit sit & vana sententia qua conscientiam sine *Lib. 2. f. 225* scientia parvulis conatur ascribere. Absolute enim *Lib. 5. cont.* vindicatur a crimine qui ipsa rei impossibilitate defenditur. Ex hoc itaque principio acerbas illas *Lib. 1. cont.* calumnias connectebant, & impingebant Catholicis, quod fingerent malum, live peccatum esse naturale, & impietate Manichæa naturalem malitiam imo naturam malam assererent. Quod & siccitatis calumniosissime reputant.

Vide lib. 1. cont. Iul. c. 1. Ita Iulianus quali unicam avertit notam qua *lib. 2. denup* Catholicis à Pelagianis discernendi sunt. Hæc *c. 3. & 29.* semper fuit maximum inter Manichæos (seu Catholicos) Catholicosque (id est Pelagianos) dissensum, & limes quidam latissimus quo a se mutuo *apud Aug.* prorum & impiorum dogmata separantur; imo *lib. 1. operis* magna moles, quasi cæli a terra profunditate distans, quod nos omne peccatum voluntati mala, illi vero *imperf. f. 23.* male eorum natura (tribuant). Qui cum diversos sequuntur errores, sed veluti de capite fontis istius effluentes consequenter ad sacrilegia flagitiaque perveniunt.

Illi primæ rationi coherent aliæ: una, quia *Lib. 2. cont.* quod adinherere non potest ut caveatur, imputari non potest ut puniatur. Nunquam autem legislator ad *imperf. fol. 284.* hanc venit amentiam, ut præceperit cuiquam, noli ista, vel ista noli. Altera etiam præciperetur ut tamen præceptum obliget, debet esse possibile. Amittit enim auctoritatem iudicandi qui *Lib. 3. cont.* modum non tenet in periculis. A parvulis autem nullum præceptum impleri potest. Tertia, non *Lib. 6. c. 18.* potest iure imputari quod non potest caveri: Nemo autem potest cavere naturalia; igitur nullus *Lib. 2. cont.* propterea habere potest de natura necessitate peccatum. *Iul. operis imperf. fol. 85.*

Quinta ratio est, fieri non potest, ut res arbitrij, studiorum & voluntatis conditioni hominum

miscatur. Peccatum autem est res arbitrij, studij, voluntatis; non potest igitur seminatione transfundi.

Sexta. Res que in subiecto est, sine illa re esse non potest, in qua subiecta est; malum autem est in parente utique in subiecto, igitur alij rei, id est proli, ad quam non pervenit, reatum non potest transmittere.

Septima. Naturalia per accidens converti non possunt, id est id quod in parente est, accidens voluntatis vitium, non potest fieri filio naturale. Sed peccatum Adæ fuit ejus ex accidente vitium, non igitur potuit innasci naturaliter filio.

Octava, tametsi peccatum posset generatione propagari, à duobus tamen conjugibus baptizatis non potest. Per rerum enim naturam fieri non potest ut illud probentur tradere parentes quod caruisse creduntur, in conjugibus autem baptizatis nullum remanet malum ex quo generentur mali, quia quidquid in eis mali erat baptismo dimissum est. Hoc sane argumentum Pelagiani acutissime est. Hoc sane argumentum Pelagiani acutissime est. Hoc sane argumentum Pelagiani acutissime est. Cui accedit quod corpus mulieris baptizata sit templum Dei. Incredibile est autem in utero eius hominem sub diaboli futurum, nisi renascatur ex Deo, posse formari.

Nona, si dicatur superesse in baptizatis concupiscentiam seu libidinem cuius motu in prolem culpa transfunditur, è contrario, illa est naturalis & bona probabilis in genere suo, affectio naturalis & innocens; nec ulla mali necessitas in carne, ergo per illam non potest peccatum tradi. Quam rationem tanti fecere Pelagiani ut ad eam destruendam nati sint omnes libri, quos Augustinus contra Iulianum scripsit.

Decima, si nec parenti post conversionem obstant peccata propria, quanto magis filio eius obesse non possunt? nulla enim ratione conceditur ut Deus qui propria peccata remittit, imputet aliena.

Vndecima, Hæc forma etiam in homine malo observari debuit, quæ servatur in diabolo: scd diabolus non damnatur nisi ex vius propria voluntate, ergo &c.

Denique ne scripturarum auctoritate destitui viderentur causæ suæ quali fortissimum firmamentum Iulianus esse voluit propheti cum testimonium, quo per Ezechielem dictum legimus, quod non erit parabola qua dicebant, parentes uvæ acerbas edisse & dentes obstupuisse filiorum, neque vitæ filius in peccato patris, nec pater in peccato filij, sed anima qua peccat ipsa morietur.

Abfurda quæ ex Originalis peccati fide à Pelagianis inferuntur.

CAPVT TERTIVM.

Aburditates vero quas ex originali peccato consequi putabant erant istæ. Primo, si peccator genuit peccatorem, iustum quoque iustum genere debuisse, sed hoc absurdum, ergo & illud. Cui simile &

istud, quod natus de baptizato habendus esset veluti baptizatus.

Secundo, sequeretur peccata omnium parentum omnibus filijs imputari. Tertiò, peccatum esse substantiam. Quarto, parvulis melius esse non nasci.

Quinto, Lib. 5. c. 11.

Ibid. f. 229. nihil eam debere semini corporali: nihil etiam culpe in eam posset corporali propagatione transundi. Quamquam illam de origine animæ non necessariam præstare eos movit: dicit Augustinus, non tam ut peccatum originale destruerent quam, ut res manifestas aliam in rem obsecrante turbando molirentur latendi locum.

Lib. 3 ad Bonif. c. 10.

Vnde odio nomine Catholicos passim vocabant sicuti Manicheos ita etiam Traducianos & Augustinum, Traducianæ rationis primatam: non solum propter tracuem animarum quam eis calumniant: ostendebant sed etiam peccati originalis de quo hæcenus.

Pelagiani præcones & patroni libidinis.

CAPVT QVARTVM.

N Vnde de peccatis ejus, quas partim in hac vita partim in futura luimus, de in xps. vicentium quid sentiant. Sunt vero vel animi vel corporis. In animo concupiscentia & ignorantia: in corpore miseria mortalitatis ac denique mors.

Concupiscentiam, quæ alio nomine libido dicitur hic intelligimus non tantum illam quæ in carne sentitur: sed omnes omnino cupiditates quibus etiam animus in vita sæpius voluntate turbatur, quas omnes in Pelagianorum opinione sicut ceteras animi passionibus naturaliter homini tam ante quam post peccatum pari plane ratione, ut nunc in hac mortalitate expetitur à Deo inseri jam supra sufficienter dictum est.

De illa vero corporis quasi concupiscentia, quæ usitatus libido dicitur & corpus ut Augustinus loquitur, non solum extrinsecus verum etiam intrinsecus veridicat, totumque commovet hominem, animi simul affectu cum carnis appetitu coniuncto atque permixto idem omnino iudicandum. Quod etiam supra utique significatum fuit, tamen in illa expingenda magnopere linguam suam Iulianus exerceat multaque vixit quæ veritas impræbat, attendenda nonnulla sunt ut Pelagianorum hac de re sententia clarius elucescat. Solemne Pelagianis fuit magnis præconibus in hujus affectionis prædicatione eundem. Testatur hoc sexcenties & stoma habendo exprobrat Augustinus: Non usque adeo putandum est perisse frontem de rebus ut hoc dedecus (laudandi libidinem) nisi in tali sorte auditorio fieret, ubi te recitat (laudes ejus) confidentibus discipulis suis magister Celestius aut Pelagius presideret.

Lib. 2. cont. Iul. c. 6.

Lib. 6. c. 11.

Lib. 2. de nupt. c. 19.

a Lib. 4. cont. Iul. c. 15.

b Lib. 4. c. 14.

c Lib. 4. c. 13.

d Lib. 4. c. 12.

e Lib. 4. c. 11.

f Lib. 4. c. 10.

g Lib. 4. c. 9.

h Lib. 4. c. 8.

i Lib. 4. c. 7.

k Lib. 4. c. 6.

l Lib. 4. c. 5.

m Lib. 4. c. 4.

n Lib. 4. c. 3.

o Lib. 4. c. 2.

p Lib. 4. c. 1.

q Lib. 4. c. 0.

r Lib. 4. c. -1.

s Lib. 4. c. -2.

t Lib. 4. c. -3.

Et alibi: Ipe autem audet in Ecclesia Christiane magistrum in calo sedentem regere libidinis laudes. Nec vero id Iulianus inficiatus est. Hæc enim sunt verba ejus quodam loco: Merito itaque & bene utentibus genus concupiscentie, modusque laudatur, & in turpibus excessus ei non punitur. Hinc est quod eos passim vocet a patronos, defensores, & sanctos, & impudentissimos laudatores libidinis, de qua Pelagiani etiam libenter gloriantur, tanquam de aliquo bono, & de re, meritis arguentibus nascuntur. Hinc ipsam libidinem & susceptam Pelagianorum vocare solet à iudicijs forensibus petita metaphora, ubi susceptos dicunt, quibus advocati patrocinantur. Quod patrocinium eos concupiscentie carnis non tam veritatis

Aquam voluptatis causa præstitisse suspicari pronum est, ut eas si non usibus saltem laudibus oblectarentur quicunque eorum proposita continentia carnali coniugio non fruebantur. Hinc anim est quod eos frequenter in suspensionem collisionis vocat: Itane balnea tecum libidi & amicitia meretur & bellum, ut abs te & expugnetur in te defendatur adversus me: bella in ve, r. n. laet, amicitia patet. Ex hoc quod patet, suum solum facit esse quod laet &c. Quomodo vult ut arbitremur adversus aculeum te dimicare libidinem, cum liberos impleas laude libidi? Et rursus pressius alibi: Cum alio tantum licere posse quis crederet, ut sibi laudatorem etiam de suis & pugnatoribus provideret? Adhuc quidem in antiquorum aliquem vel Apostolorum vel quorundam sanctiorum mirabiliter tamen, si vel præquam hæreticorum novorum qui simul utriusque se esse profitentur inexplabilibus modis, expugnatorem seducit defensorumque libidinis.

B Sed quanti vis libidinem Iulianus sine pudore diligeret & ejus laudes impudenter spargeret suum: tan enim ipsi natura legibus victus putandum eam esse fatebatur, & quadam inveteranda verendanda præfatente ignoscere necessitati suæ libertatique postulabat. Ex quo profectum est, ut quantum vis eam speciosis nominibus ejus nomina quæ natura humana nescio quid pudoris incutiunt, velut scopulus exhorresceret. Vocavit enim eam in suis scriptis sæpius voluptatem, voluptatem carnis, semine, mixturam seminum & confectum, appetitum mixtum, appetitum naturalem, calorem gentilem, membrorum potentiam, virilitatem, generatorem potentiam, membrorum vigorem, concupiscentiam, ignem vitalem, concupiscentiam naturalem: sed ut observat Augustinus, prædebant eam appellare libidinem, sive sent eam divinus sermo appellare consuevit, concupiscentiam carnis. Et cum obsecro? nempe, ut aliquid aliud, non ipsam laudare videretur. Quem enim non pudeat id laudare, quod pudet & putet? Pudet enim ex ipso rationalis natura sensu carnem contra spiritum concupiscere, neglectoque naturali natiis imperio membrum incentive libidine commoveri. Quod genus infirmitatis atque rebellis quoniam ipsis vocabulis libidinis & concupiscentie carnis exprimitur, alijs vocabulis libentius utebatur, quibus naturalis quædam vel bonitas vel perfectio designari videretur.

Libidi
r Lib. 2. de nupt. 26

Libidinem non esse malam varijs argumentis
astruunt & Scripturas solvunt.

CAPVT QVINTVM.

VT igitur morbidam istam humani
animi simul & carnis affectionem
que permixto utriusque appetitu
concitatur, in tuto ab omni argu-
mentorum impugnatione collocarent, ante
omnia pervicacissimè negabant eam malam
vel quocumque modo vitiatam. a Concupiscentia,
inquit Iulianus, mala qualitas non est: Et alibi:
b Non esse in natura malum defendimus, & rursum:
c Non est in carne mali necessitas. Malitiam verò
ab ea omnem removebat multis argumentis.

a Lib. 6. cont.
Iul. c. 18.
b Lib. 3. cont.
Iul. c. ult.
c Ibidem

Vide lib. 6.
cont. Iul. c. 6.
& alibi passim

Lib. 2. de
nupt. c. 29.

Lib. 5. cont.
Iul. c. 6.

Lib. 2. de
nupt. c. 10.
& 12.

Ibid. c. 13.

Lib. 6. cont.
Iul. c. 15.

Ibid. c. 16.

Ibid. c. 14.

Ibid. c. 14.

Ibid.

Primò quidem, quod ille esset error Manichæi,
qui duas statuens in uno homine permixtas
esse naturas bonam & malam, carnis concu-
piscenciam non tanquam accedens vitium,
sed tanquam malum naturale culpabat, hinc
gravem invidiam concitabat. Augustino Iu-
lianus, quod naturale live originale defenderet.
Perfectè, inquit, Manichæus est qui malum Originale
defendit. Quæ criminatio non tantum ex pec-
cati originalis defensione sed etiam libidinis
vituperatione nascebatur. Vnde alibi Augu-
stinus: Non sicut infirmulus cum Manichæis dicit,
Catholici, inesse carni sue mali necessitatem quod
nisi illi subsistatiale & Deo coeternum esse mentiu-
tur; sed dicunt sanè cum Apostolo: Video aliam le-
gem in membris meis repugnantem legi mentis meæ.

Secundò, quod Deus eam ut magnum do-
num Abraham & Saræ contulisset: Certe (ait
Iulianus) hanc concupiscentiam, sine qua nulla for-
cunditas, malum naturale desinisti, unde ergo per
donum caleste in sensibus excitatur? Astrue iam hoc
si potes ad opus diaboli pertinere, quod Deum vides
conferre pro munere. Et rursum quod eam sup-
plicio subtraxisset Abimelech, placatusque
reddidisset: Vide ergo, utrum naturale malum dici
debet quod interdum auferat exasperatus Deus, red-
ditque placatus.

Tertiò, quia carnem suam nullus odit, nihil
igitur in ea mali quod odium mereatur.

Quartò, si posset caligenalis, hoc est, con-
cupiscentia carnis malum esse naturale, extirpandus
erat non componendus, hoc est, non frænandus
tantum & ad modum adigendus, sed penitus
vi mentis è corpore auterendus erat. Quia,
inquit, nihil ad innocentiam promouet modestia (hoc
est, moderatio) rei per ipsum genus nocentis.

Quintò, si malum esset concupiscentia, carerent
ea qui baptizantur, ita Iulianus. Baptizati enim,
inquirebant, sunt templum Dei, in quo non
tantum nihil potest esse mali, sed nec aliquid
quod mortificetur: vel si aliquid in baptizatis
superest mali, sequitur sane, quod absurdis-
simum est, non innovari homines per baptismum, sed
quasi innovari; non liberari, sed quasi liberari; non
saluari, sed quasi saluari: juxta Epicurum qui
negavit esse corpus Deorum, sed tanquam corpus,

A nec sanguinem, sed tanquam sanguinem. Imò Ba-
ptisma non dare omnium indulgentiam peccatorum, Bonif. c. 12,
nec auferre crimina sed radere, ut omnium peccato-
rum radices in mala carne teneantur quasi rasorum
in capite capillorum, unde crescant iterum rescedenda
peccata. Præterquam absurditatem, alia gra-
uissima incommoda si mala esset libido sequi
conqueruntur, videlicet

Sextò, per Deum creatum esse unde homines na-
scenter, per diabolum autem unde parentes commo-
veretur ad concubitum scilicet. Hoc est quod
alibi dicit mortuum genitalium à diabolo esse re-
pertum.

Septimo, commixtionem coniugum à diabolo
fuisse repertam. Ideoque ante peccatum nullum fu-
turum fuisse concubitum.

Octavò, aliud de quam unde totum est, esse ge-
nitalem corporis partem, hoc est, non ex Deo sed
ex diabolo.

Denique irrefragabili vinculo putabant se-
qui nuptias esse damnandas ac diabolo autore
institutas. Iulianus, si non sunt nuptie sine libi-
dine, & generaliter à vobis libido damnatur, dam-
natur & nuptias. Quas posteriores absurditates
maximeque postremam ita inferebant sequi
ut eas etiam ab Augustino & Catholicis asseri
confirmarent. Hinc enim illa nata in Augu-
stinum calumnia: Baptisma non verè homines

novos facere asserunt, id est, non plenam dare re-
nissionem peccatorum, sed ex parte filios Dei fieri,
ex parte autem filios sæculi, id est diaboli remanere
contendunt. Et alibi: Illa nuptie quæ sine concu-
piscencia sine motu corporum, sine necessitate sexuum,
ut dicunt esse potuerunt, à te pronuntiantur lauda-
biles. Ista verò coniugia quæ nunc aguntur à diabolo
desinit inventa & prosterius mala diabolica, morbum
potremo debere non coniugium nuncupari. Hinc
item illa quod diabolo coniugia transcriberet, quod
eum genitalium committentium artificem quod ex-

citatore virorum assereret. Contra quæ opinio-
nem quasi portenta Catholicarum sic Iulianus
definiebat: Fugienda opinio est quæ putat vel in
membris hominum vel in sensibus membrorum aliquid
diabolum condidisse. Quod verò Augustino ex-
probrat nuptias ab eo morbum non coniugium
esse nuncupatas, inde natum est, quod Augu-
stinus illo loco Apostolico non in verbo, ut ipse
legit, desiderij, contra libidinem uteretur. I. Thess. 4.

Concupiscentiam enim live libidinem non esse
humani animi morbum neque penam, om-
nibus disputandi viribus contendebat, cum
tamen nuptiarum remedium, ei provisum esse
fateretur: laudat, pudicitia conjugalitatis, talire-
medio non egentes. Per morbum itaque apud
Apostolum, peccatum fornicationis intellige-
bat: Non libidinem, quia, inquit, non potest
dici morbus, sine quo non est coniugium, quia potest
esse

Lib. 1. ad
Bonif. c. 12.

Lib. 3. cont.
Iul. c. 26 &
lib. 2. de nup.
c. 34.

Lib. 1. ad
Bonif. c. 5 &
2. cont. Iul.
operum imperf.
fol. 432.

Lib. 1. ad
Bonif. c. 15 &
5. cont. Iul.
c. 9.

Indicat lib. 4
cont. Iul. c.
10. & 12.
Lib. 6. cont.
Iul. c. 11.
Lib. 4. cont.
Iul. c. 10.

Lib. 1. ad
Bonif. c. 3.
& lib. 12. 13
ex parte autem filios sæculi, id est diaboli remanere
contendunt. Et alibi: Illa nuptie quæ sine concu-

Iul. lib. 2. de
nupt. c. 31.

Iul. lib. 6.
cont. Iul. 8.

Lib. 4. cont.
Iul. c. ult.

I. Thess. 4.

Lib. 1. de nup.
c. 8.

Lib. 3. cont.
Iul. c. 15. &
21.

Lib. 4. cont.
Iul. c. 10. &
lib. 5. c. 9.

*Iul. lib. 1. c. 1. m. dicitur. Et alibi: In sancti in conu-
operu imperf. & in omnium bonorum nullus omnino morbus est,
apud Aug. quia nec Apostolus mori um pro remedio concessit, cum
cont. Iul. per reverentiam nuptiarum a morbo fornicationis tē-*

*A*lesia homines munebat humiliter ab alio Ioannis
Apostoli loco, quo concupiscentia carnis non esse 1. Ioan. 2. 11
a Patre dicitur, se Iulianus expediebat. Lu- 4. cont. Iul.
xuriam enim significatam voluit non libidi- 13.
nem.

Admittunt malas consuetudines: eas esse legem in
membris; & caput septimum ad Romanos
pervertunt. Multasque calumnias in
Catholicos comminiscuntur.

CAPVT SEXTVM.

Ad Rom. c. 7.
SE. quia præ ceteris scripturis eos
stringebat & urebat operosa illa disputa-
tio qua conflictum hominis contra
internos sive animi sive corporis con-
cupiscentiæ luctantis motus depingit Aposto-
lus: ut eam evaderent dogmatum suorum ve-
stigis inhærendo unanimi consensu hoc fun-
damentum jecere Pelagiani alijs quoque erro-
ribus suis tuendis necessarium, nihil quidem
mali sive peccati sive vitiosæ concupiscentiæ
ex parentibus trahi à nobis; veruntamen pec-
candi frequentatione malas consuetudines
contrahi quibus etiam renitente quodammo-
do voluntate præcipitemur in malum: has so-
las esse, quæ bene vivendi resistent voluntati,
neque vero, ait Pelagius, alia nobis causa difficul-
tatem bene faciendi facit quam longa consuetudo vi-
tiorum. Item: omne illud tempus quo negligenter
edocui, id est, ad vitam cruditi sumus, nunc nobis re-
sistit, contra quem venit & novam voluntatem im-
pugnare usque vetus. Et infra dicit, vago peccandi
u u homines quodammodo bonum natura obstruere. Et
rursum alibi: Est voluntas sed non est effectus,
quia carnalis consuetudo voluntati resistit.

*Epist. ad
Dionet.
Ibid.
Ibid.
In Comment.
c. 7. ad Rom.*
Hanc verò consuetudinem non solum bene
vivendo dicebant posse superari, sed etiam
credi volebant, baptismi Sacramento penitus
tollī, ita ut post baptismum nihil in carne su-
peresset quod contra spiritum niteretur. Vnde
Pelagius cum sibi objecisset: Sed caro secundum
Apostolum contraria est inquit, ita respondet: qui
fieri potest ut cuiusque baptisato sit caro contraria,
cum secundum eundem Apostolum in carne non esse
intelligatur? Ita enim ait: Vos autem in carne non
estis. Vbi omnem carnis resistentiam quam
Pelagiani in consuetudine solent agnoscere
vult per baptismum esse sublatam. Hinc enim
nata est & illa calumnia quam supra vidimus,
quod Catholici dicerent, baptismate non plene
homines innovari. Quo sensu & Iulianus dixit:
Ille (Apostolus) in membris legem per flagitiorum
usum sancti consilij inter principia tamen emenda-
tionis rebellem consuetudinem malam vocabat, quæ ab
eruditus etiam sæculi dici solet esse secunda natura.
Rebellionem enim consuetudinis non agnoscit
Iulianus nisi inter principia emendationis ante
baptismum, quæ ut consuetudinis malo li-
beretur, divinam gratiam implorari decet.
Et clarius exprimens quid sibi vellent, Augu-

*A*stinus: Sed ne forte, inquit, istam catechumeni
existimes vocem lavacrum regenerationis adhuc spe-
rantis, post quod lavacrum nullam legem peccati re-
sistentem legi mentis habueris esse, recole &c. Et
alibi: Responde ergo cur sic ista faciat, qui omni
malo in baptismo caruit? (scilicet secundum te.)
Cur audet lividum facere templum Dei? Quod ut
clarius caperemus quam vocem, inquit, scio
quia non habitat in carne mea bonum; baptizati esse
cur negas? Apertè enim Iulianus dicebat: Ba-
ptizatus non habet aliquid quod mi resistat. Ex his
igitur persuasissimis sibi principijs totum ille
caput septimum ad Romanos, ubi Apostolus
mortalitatis huius ærumnas quas ex conflictu
carnalium desideriorum, quibuscum nasci-
mur, sanctissimi quique patiuntur & gemunt,
in hæreticum suum sensum torquendo per-
vertebant. Cum enim viderent, ut Augusti-
nus notat, totam ibi hæresim suam qua nullum
in homine peccatum aut malum nasci statue-
bant, funditus subruī, non aliter ex Apostoli vocibus
exire conabantur nisi quanta possent contentione asse-
verarent, non illic ipsius Apostoli accipiendam esse
personam sed adhuc sub lege nondum sub gratia positi
cuiuspiam Iudæi, contra quem sua male conversationis
consuetudo pugnet. Sensum Pelagianorum om-
nium luculentissime ipse Dux gregis Pelagius
expressit: Hoc quod tu de Apostolo intelligere cupis
omnes Ecclesiastici vix in peccatoribus & sub lege adhuc
positi asserunt eum dixisse personam, qui nimia vitiorum
consuetudine velut quadam teneretur necessitate pec-
candi, & quamvis bonum appetere voluntate, usu
tamen præcipitaretur in malum. In persona autem
unius hominis designat populum sub vetere adhuc lege
peccantem, quem ab hoc consuetudinis malo dicit li-
berandum esse per Christum, qui credentibus sibi
primo omnem per baptismum peccata dimittit, deinde
imitatione sui ad perfectam incitat sanctitatem, &
vitiis consuetudinem virtutum vincit exemplo.
Succinit præceptorum discipulus Iulianus: Iu-
dæum sub lege positum describebat Apostolus. Et
alibi: Exasperat Apostolus vim consuetudinis. Ita-
que omnes illas Apostoli voces: Ego carnalis
sum venundatus sub peccato: non ego operor illud,
sed quod habitat in me peccatum. Scio quia non ha-
bitat in me, hoc est in carne mea bonum. Video aliam
legem in membris meis resistentem legi mentis meae:
Et similes, sic accipiebant non quasi aliqua
peccandi concupiscentia ex parentibus tracta
signifi-

significaretur in Apostoli jam baptizati & Sancti corpore vel animo superesse, motusque libidinis suscitare, sed sola peccandi consuetudo, quam usu sibi Iulianus & quisque peperisset. In cuius persona mox Apostolus ingemiscendo & baptismum postulando subiecit, Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius; hoc est, a consuetudine videlicet mortifera corporali, inquit Pelagius: Iudeorum enim superbia quos in se transfigurabat Apostolus contemnebat, inquit Iulianus, dona Christi velut sibi non necessaria, quod veniam daret ille peccatis per baptismum qua ipsi legis admonitione vitarent. Quæ sensum latius prosequitur & inculcat commendatque alibi idem Iulianus, corpus mortis exponens peccatorum reatum, quæ consuetudine, hoc est, improborum imitatione collecta sunt, quibus per baptismum liberamur. *Le- f. 82. 83. 84* gem in membris consuetudinem malam. Hæc enim capitis illius commemorata interpretatio non solum est a Iuliani carptum multis locis, sed etiam continuata ipsius Pelagii. Cum *3. c. 16. lib. 1.* ergo velut interitum erroris sui exhorrescerent aliquid mali istis Apostoli verbis intelligere quod ex parentibus propagaretur in prolem & in peccandi libidines æstuarer, consequenter Augustini interpretationem qua totum

illum locum de ipso Paulo cunctisque Sanctis, cum interno vitiorum innatorum exercitu, in hac mortalitate luctantibus exponeret, gravissimis calumniis infamarunt: ut quod doceret Apostolum licet ista dixisse (non habuit in carne sua mea bonum, non ego operor illud sed quod habuit in 6. apud Ang. me peccatum, quasi quis se vellet intelligere remittentem cons. Iul. c. 23 in scorta. aliqua manu pestifera vol. p. atis abduci: atque hæc de causa Apostolum etiam adum vel Lib. 1. ad omnes Apostolos semper immoderate libidine fuisse Bonif. c. 8. pollutos. Item nec in carioso quidem corpore libidinem posse fruari. Quin etiam fuisse in amcor. Iul. c. 11. poris ab eo & naturam carnis accusari. Hanc esse Indicatur lib. 6. cont. Manichæorum opinionem, quam Augustinus Iul. c. 23. in à Fausto præceptore didicisset: qui per legem sine membrorum resistente legem mentis, naturam malam Iul. lib. 1. significatam fuisse voluit. Denique n. esse d. b. m. opem imperf. dicebat pactando Iulianus, eversum in sanctitatis f. 95. con. am. nationem pulcritudine, mortui labem Augustini Lib. 3. cont. convenire, mo. messe d. g. matibus: qui ideo in natura Iul. c. 11. iridiam mala conversationis sordes resideret ut peccantibus metum demeret, quorum observantes Apostolorum & Sanctorum omnium consilia eorum in- iuris eo quod d. v. a. aure. in Apost. Iul. c. 1. lum sepe dixisse c. m. m. m. raret. n. n. enim quod volo bonum hoc ago, sed quod odi malum illud facio.

Bonam esse libidinem multis probant.

CAPVT SEPTIMUM.

SED non contenti Pelagiani ab omni malitia sive culpæ sive pænæ purgasse concupiscentiam, etiam bonitatem atque innocentiam ejus magno studio Philosophicis fucatisque armati rationibus defenderunt, ut etiam solidis more suo fundamentis assereret Iulianus, definiendo, dividendo, ac disserendo, originem, speciem, modum, qualitatemque ejus quasi medicinaliter indagavit.

Et primò quidem esse voluit nihil aliud eam quam sensum. Ut enim id quod Augustinus dixerat, augeri concupiscentiam minui- que convelleret, sensus est, inquit, concupiscentia & mala qualitas non est, ergo quando minuitur concupiscentia sensus minuitur. Vbi tam ipse quam Augustinus de habitualiter illa manente concupiscentia loquuntur, quæ cum omni homine nascitur, atque unde animi carnisque actuales motus ac desideria pullulant. Hanc statuit esse sensum, hoc est potentiam quandam hominis illam, ut videtur, quam Philosophi appetitum sensitivum nuncupant, vel aliquem certè sensum externum. Clarius hæc indicat alio loco, Caro concupiscit, scilicet motibus actualibus inhiando rebus desideratis, Quia carnaliter anima concupiscit. Siquidem sine anima caro nec sentiat. Concupiscere autem viventis sentientisque natura est, sine quo sensu membra moveri non possunt, id est per semetipsa concupiscere ne-

queunt, qui sensus concupiscit etiam sive membris ut in spadonibus. Quod Augustinus itaquam verum exponit de irritis concumbendi conatibus & concupiscentiæ carnalis affectibus quibus & spadones moventur et si destituti carnis est. Etibus. Vnde etiam supra sensum esse dixit idem August. non ipsam habitualem concupiscentiam sive vinolentiæ sive incontinentiæ, sed illud, quo n. s. eam maiorem minorem habere sentimus. Quem sanè non alium quam ipsam partem animæ sensitivam esse manifestum est, quæ quatenus ex apprehendendi & concupiscendi sensu conflatur, proprios suos etiam in bestiis non solum externos sed etiam interiores percipit motus. Et alibi: consequens esse putat ipsum sensum videndi, audiendi, gustandi, olfaciendi, atque tangendi non à Deo sed à diabolo nobis factamur esse colatum. si concesserimus eam concupiscentiam carnis, cui per continentiam repugnans ex illo accidisse peccato quod primum primo homini diabolus persuasit. Nempe ex actu malitia malitiam potentia colligit, sed quia non semper sive caro sive animus istiusmodi concupiscentiæ motibus quatitur, causam eorum indagans Iulianus, genus, inquit, concupiscentia est in: ne vitali, species in motu genitali, modus in opere concupiscentiæ, excessus in intemperantia fornicandi. Vbi per genus Porphyriana phrasi originem concupiscentiæ intelligit, sic enim alio libro iustitiæ genus inquirens, quo nomine, ait, nihil aliud quam originem Iul. f. 31.

Lib. 6. cont. Iul. c. 18.

Ibid. c. 14.

c. 18. lib. 6.

Lib. 4. cont.

Iul. c. 14.

Lib. 3. cont.

Iul. c. 13.

Lib. 1. operum

imperf. cont.

originem Iul. f. 31.

originem intelligi volo: Et sic subiungit: merito igitur concupiscentia origo desinitur in igne vitali, quo collecto necesse est ut & r putetur concupiscentia carnalis per quam constituta est vita carnalis. Vnde alibi: calorem genitalem vocat.

Lib. 4. cont.
Iul. c. 2.

Ex hac igitur carnalis libidinis descriptione bonitatem ejus quasi certissimo consequentem asserens, subnectit ac dicit: Huius itaque appetitus non in genere suo, non in specie, non in modo culpa est, sed in excessu quia genus eius & species ad conditoris operam pertinent. Vbi libidinem concretam homini & insitam esse definit, atque idcirco bonam. Cujus argumenti vim studiosissime multis in locis inculcat: Voluptas ergo ista, ait Iulianus, quam tu diabolicam videri, iam in supradictis etiam coniugibus habebatur quæ ut institutio bona, ita etiam benedictione permansit. Et alia Pelagiana phrasi idem tamen

Lib. 2. de
nupt. c. 9.

Lib. 1. ad
Bonif. c. 15.

Lib. 2. de
nupt. c. 34.

Lib. 3. cont.
Iul. c. 21.

Ibid. c. 2.

Lib. 5. c. 7.
b Lib. 6. c.
17.

Lib. 5. cont.
Iul. c. 7.

significante motum genitalem, id est ipsam virilitatem sine qua non potest esse coniunctio, a Deo dicimus institutam. Vnde quasi in pietatem hac de re docens Augustinum, ree inquit, credito quia per IESVM Christum facta sunt omnia & sine ipso factum est nihil. Quæ sane causa fuit; ut passim eam vocarent concupiscentiam naturalem; pro suo modo bonam atque laudabilem. Concupiscentia naturalis, inquit Iulianus, qui modum tenet bono bene utitur, qui modum non tenet bono male utitur. Et rursum: bona igitur concupiscentia, naturalis. Iterumque: Probabilis est in genere suo. Et hoc est quod Augustinus sæpe testatur concupiscentiam illam à Pelagianis veluti bonam naturaliter, ac bonum naturale esse laudatam, atque idcirco eos hortando castitatem docuisse noli vinci à bono sed vince in bono bonum.

Multis porro rationibus præter illam quam ex Dei institutione petitam diximus, suam sententiam astruebant. Imprimis igitur veluti acutissimo utebantur argumento bestiarum libidine quam sine dubitatione à Creatore Deo illis insertam esse constabat, unde quasi in re manifestissima deridet Augustinum Iulianus: Quo enim es deceptus intuitu ut commixtionem corporum, quæ Deus instituit, & conciliatricem commixtionis voluptatem quæ tam in hominibus quam in pecoribus viget, diaboli opus & fructum vocares? Sed telum illud brutum multis in locis ab Augustino retunditur. Ut tamen hanc rationem quam ex Philosophia didicerant maiore colore probabilitatis perfunderent statuebant hominem ex duplici bonorum genere constatum esse, naturæ videlicet rationalis & irrationalis. Huic subjectionem, illi imperium ita convenire, ut blanditijs inferioris illius boni non deberet ratio subigari. Aperuit mentem eorum Augustin. Honestate quidem mentis inferioris, tamen bonum hominis esse censet corporis voluptatem. Et eodem libro: Si hæc (libidines, in quas animus pronus est) tanquam

Lib. 2. cont.
Iul. operi
imperf. 329

Lib. 4. cont.
Iul. c. 5. &
14. in fin. &
de peccat.
orig. c. 40.

Lib. 4. cont.
Iul. c. 15.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

Ibid. c. 12.

ex imparibus bonis compositi sumus, animum corpori debere dominari. Quorum alterum cum Dijs, alterum cum bellis est commune. Et ideo id quod est melius, id est animum virtute præditum & membris corporis bene, & cupiditatibus imperare. Vbi libidines per cupiditates indicat quibus velut imparibus menti bonis animus virtute præditus imperet. Quod sanè dogma utrumque Pelagianismi in sicut Ethnicis Philosophis debet, ita citata verba Sallustio.

In prologo
Casilini.

Ut verò magis libidinis bonitatem aperiret nullam inter eam ceterasque creaturas differentiam in bonitate statuere, sed sicut panis & vinum à Deo creata sunt ideoque bona, ita & carnis libidinem; utriusque verò abusus pariter culpandum esse. Ita diserte testatur Augustinus; sed accipe ipsa verba Iuliani: Si potas accusandum membrum in vigorem (hoc est libidinem) quoniam per ipsam Sodomitæ flagitij oblitus sunt, accusabis etiam creaturam panis & vini, quoniam hinc quoque eos peccasse Scriptura divina significat. Et ista quidem sunt veluti capita rationum unde totum libidinis patrocinium, causamque suspendunt: Quibus alia nonnulla veluti levioris armaturæ argumenta connectunt. Putabat enim Augustino teste Iulianus commendatorem fieri pulcherrimam istam concupiscentiam, quod ei, tanquam dominæ scilicet, serviunt & ardentius excitentur etiam ceteræ corporis partes siue oculi videntes ad concupiscendum siue alia membra in oculis & amplexibus. Quin etiam quia & alijs concitatur stimulis, & quod narrat Cicero: furens olim adolescentum petulantia, gravitate cantus, modorumque tarditate residerit, bonum aliquod concupiscentiam esse concludit.

Deinde fieri non potest, inquit, ut quod bonum est non habeat e minimum cum eo laudem sine quo esse non potest. Ex quo confici vult ita libidinem & nuptias esse bonas, ut quæ sine libidine esse non possunt.

Denique argumento ex adversarij dictis sumpto, si in fructu ligni (ait idem Iulianus) hæc fuit libido, à Deo facta esse monstratur, & per hoc bona quoque ipsa defenditur. Et hæc quidem de bonitate libidinis Pelagiani. Quæ causa fuit ut etiam Christo Domino in carne versanti ne à principiorum suorum filo aberrarent laudabilem concupiscentiam illam ascribere non erubuerint. Sed quid mirum, si naturæ lenem & innocentem affectionem, ut eam Iulianus vocat, naturæ auctori & innocentiae restauratori tribuant? Duabus tamen ex causis aliunde ad illam impietatem impulsus sunt. Vna, quod vererentur ne si illa Christo defuisset, Apollinaris errore tenerentur, qui sensum & carnem eripuerat: Comparas me, ait Augustinus, & co-

Lib. 3. cont.
Iul. c. 20.

Lib. 2. de
libid. c. 19.

Lib. 4. cont.
Iul. c. 14. in fin.

Lib. 5. cont.
Iul. c. 5.

Ibid.

Lib. 5. cont.
Iul. c. 8.

Lib. 4. cont.
Iul. c. 12.

Lib. 2. operi
imperf.

cont. Iul.
fol. 101.

Lib. 5. cont.
Iul. c. 15.

Iul. apud
Aug. lib. 5.

cont. Iul.
c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

Iul. c. 15.

puerorum istorum Cynicorum exorbitatio: quam eo usque progressuram subverebatur Augustinus, ut libidinem etiam corporibus à resurrectione gloriosis ascriberent, sicut hoc eorum principia postulare videbantur. An istam,

A interrogat quasi asserendo, libidinem sic amatus Lib. 4. cont. ut quomodo eam prius ante peccatum in paradiso possit, ita etiam resuscitatis corporibus ingeramus? De quo & supra nonnihil diximus.

De bonitate aliarum cupiditatum.

CAPVT OCTAVVM.

NEQVE vero isti carnis libidini tantum, quam illo nomine usitatus vocant, sed omnibus omnino humanis affectibus, quibus animus bonis à Deo creatis ac delectationibus inhiat parem laudem bonitatemque tribuebant. Nam ut probaret Iulianus illam de qua egimus hactenus libidinem esse bonam, generaliter omnium sensuum voluptatem testem advocavit. Naturalem, inquit, esse omnium sensuum voluptatem testimonio universitatis docemur. Et mox etiam in paradiso ante corruptam sermone sacrilego voluntatem illiciti cibi libidinem ut Augustinus eum exponit, seu ut ipse Iulianus loquitur concupiscentiam fuisse sine ullis ambagibus vel ambi-

guitate confirmat que cum pomi, inquit, decore oculis incitasset spem etiam incedi irritavit saporis. Hanc ipsam quod & supra attulimus affectionem naturalem & innocentem nuncupat, nec suo vitio, sed voluntatis occasionem, non causam, fuisse peccatum. Quam doctrinam & Cassianus in libris institutionum tradit. Quod si argumenta Pelagiana quæ supra de libidinis laude & bonitate recensuimus ponderentur, omnia de quacunque alia concupiscentia eandem prorsus obtinent vim, etsi de unica illa laudanda propter peccatum originale potissimum fatagant: ut in re manifesta comprobanda non sit operosior à nobis adhibendus labor.

Indagantur causæ cur libidines velut naturaliter bonas commendarent.

CAPVT NONVM.

QUID vero Pelagianos moverit ut libidinem seu concupiscentias tanta nervorum contentione, verborumque garrulitate laudarent operæ pretium est considerare.

Prima quidem eaque capitalis causa fuit, ut peccati originalis traductionem à parente in prolem funditus tollerent, ipsam traductionis succidendo radicem. Videbant enim non posse fieri ut tantum malum generatione trajiceretur in prolem quin aliquid in causa generationis superesset mali. Quam suspicionem ut ab hominum animis removerent, omnia quæ in homine nascente & maxime baptizato sunt, bona esse & laude digna persuadere conati sunt. Augustinus: Quam (carnis concupiscentiam) curavimus à nuptialibus bonis tam proluxa disputatione distinguere propter novos hereticos, qui cum hac reprehenditur, calumniantur, quasi nuptias reprehendamus: ut scilicet eam tanquam bonum naturale laudando, suum pestiferum dogma confirmant quo asserunt prolem quæ per eam nascitur nullam trahere originale peccatum. Quæ disputatio tanquam de summa rei tanta utrimque virium contentione incaluit ut duodecim illa libros Iuliani adversus Augustinum totidem vel plures Augustini in Iulianum quibus ejus protegit argumenta pepererit. Unde idem Augustinus, cum convicisset aliquid in Apostolo Paulo iam baptizato remansisse mali, quod pugnando comprimeretur, En, inquit, tota vestra causa impulsæ, prostratæ, contrita, & sicut pulvis quem projicit ventus à facie terra, sic à cordibus eorum quos decipere ceperatis, si hæc voluerint deposito studio conten-

tionis cogitare, proiecta est. Et infra luculentius: Manet lex in membris, quia operatur desideria contra que dimicant & fideles. Hoc est quod funditus subruit hæresim vestram. Quod usque adeo videtur & timetis, ut non aliter ex his Apostoli vocibus exire conemini, nisi quanta possessi contentione asseveretis &c.

Secunda causa quam libidinis patrocinio prætexebant hæc est, ut ab Apostolis & sanctis viris injuriam propulsarent qua dicerentur, ut ipse calumniabatur, semper immoderata libidine fuisse polluti, quasi impetum concupiscentiarum ferre & libidine pollui unum idemque esse credendum sit. Hinc enim illa improba criminatio quod Augustinus Peccantium obsecantes, Apostolorum & Sanctorum omnium consolaretur iniurias, ac mentiretur tantas obscenitatis libidinis vires esse ut eam ratio regere ac frænare non possit, cui nec Apostolorum legio repugnaret.

Tertia, ne Augustino credentes homines emendationis desperatione frangerentur, & recederent ab eruditione Christi, quasi ea præcipiens qua capere mortalium natura non possit, equippe malo aggravata congenito. Nam ut supra observatum est eorum vox erat, ingenerata vitia incredibile est posse consumi; itemque illa, si lex peccati in membris est inferta naturaliter, sane lex & cogens & naturalis & nunquam recedens superari utique à voluntate non potest. Hinc & illud: Non esse aliam Augustini intentionem quam ad inferendam virtutibus belum in vitiorum sacramenta irare, & ad excidium civitatis Dei, omni astu, omni furore committi, adipsando castitatis desperatione, repugnantes turpitudini territare. De quo late videndus est liber secundus contra Iulianum operis imperfecti.

G

Quarta,

Iul. lib. 1.
oper. imperf.
apud Aug.
cont. Iul.
f. 100.
fol. 102.

Lib. 1. de
nupt. & con-
cup. c. 35.

Lib. 2. cont.
Iul. c. 3.

Quarta, quæ ex præcedente nascitur, ut virtutum omnium facilitatem asserrent: *Es* proposito non esse in natura malum defendimus, inquit Iulianus, ut ad virtutum studia homines incitemus &c. atque ab hoc dicimus non esse in carne mali necessitatem, ut erubescat unusquisque laudabiliter conditus deformiter vivere, ac sic pudor turpi occurrat ignavia de commendatione nobilitatis ingenua. Quam cantilenam sexcentis locis repetit.

In Hortensio.
Lib. 5. cont.
Iul. c. 7.

Sexta denique eaque non infima, ut omnibus concupiscentiæ bonæ motibus obsequendum esse statuerent, obsequendo videlicet natura cum sine magistro, ut ait Cicero, senserit quid natura desideret. Notavit hoc acute Augustinus: Quam tu (libidinem) cum benam naturaliter di-

cis, astate illi semper consentiendum esse decernis, ne remissus improbo repugnatur naturali bono. Ita quippe potest facillime vera esse etiam illa vestra sententia qua dicis hominem sine peccato esse, si velit quando licet quicquid libet quia bonum est quod naturaliter libet. Quæ sane spectasse Iulianum ex eo non obscure colligas quod contra Augustinum, qui malos esse libidinis motus asserbat apte acutèque intulisse sibi videbatur; nec peccare eos omnino qui peccare dicuntur: siquidem a quocumque creati sunt necesse habent vivere, nec sue repugnare naturæ. Si enim vera est ista consequentia adversus eos qui illos natura motus veluti malos improbant, quanto erit in eorum opinione firmior, qui eos naturaliter bonos & laudabiles putant.

De usu vel fruitione libidinis, & quid nuptiæ.

CAPVT DECIMVM.

VT vero accuratius Pelagianorum mens de libidinum & cupiditatum usu intelligatur, sciendum est frequenter eos docuisse, concupiscentias illas de quibus egimus non tantum esse naturales & bonas, sed etiam usum earum per se laudabilem, solum excessum in eis utendis esse vitiosum atque culpandum. Iulianus: Merito itaque & in bene utentibus genus concupiscentiæ modisque laudatur. & in turpibus excessus eius puniatur. Illius volutatis excessus a lascivientibus perpetratus, inquit alibi, & quia de inscientia non de natura contingit iure damatur. Quod similitudine panis & vini cum explicuisse supra diximus, in quorum usu excedendo peccatur. Hinc illud crebro ab eorum antesignano repetitum: Concupiscentia naturalis qui modum tenet bono bene utitur, qui modum non tenet bono male utitur. Et illud: Bona igitur concupiscentia naturalis, quæ cum intra modum suum tenetur nulla mali aspersione turbatur. Itemque excessus eius in culpa est.

Lib. 3. cont.
Iul. c. 13.

Ibid. c. 14.

Lib. 2. cont.
Iul. c. 7.

In figendis vero limitibus, intra quos modus ille teneretur vel committeretur excessus, laxissimus erat Iulianus. Docbat enim quod ad illius libidinis carnalis usum spectat, de qua propter peccatum originale maxime augebatur, modum ejus servari quamdiu intra thori conjugalis limites teneretur: excessum vero committi siquis illum adulterio vel fornicatione transiliret. Modus huius est in opere coniugali, inquit, excessus in intemperantia fornicandi. Et iterum: In conjugibus cum honestate exercetur. Hoc est, interprete Augustino, honestus est iste appetitus semper in conjugio. Vnde clarius ejus sententiam exponens Augustinus sic loquitur: Tibi autem libido non nisi præter uxorem videtur esse culpabilis. Et infra: In quibus (nuptiis) libidini licentiosissimum spatium tribuisti ne fortassis offensa defensorum tibi alium provideret. Per

illud igitur quod Apostolus monuit, ne in morbo desiderij suum vas quisque possideat, non usum immoderatum conjugis, sed fornicationem vitiam arbitratum est. Atque ita, inquit Augustinus, temperantia totam honestatem de concubitu coniugum absulit ut nemo sibi videretur in morbo desiderij suum vas possidere, quantacumque libidine in uxoris genitalibus petuisset insanire. Sentiebat videlicet nunquam in eis fruari concupiscentiam, sed quotiescumque se commoveret satiari avidam, regnare secram. Quam suam sententiam inde fucabat quod prolixa disputatione probaret mulierem non nisi generandi causa esse institutam; & quod Apostolus vocasset naturalem usum saminæ. Itaque conventus conjugalis voluptas necessario pudicitia deberet nominari, quandoquidem impudicitia non posset dici.

Ex qua sua sententia trahebat aliud tantum cōlectaneum Iulianus, nuptiarum essentiam in sola carnali conjugum commixtione consistere. Quam commixtionem, inquit, de nuptiarum conditione & natura venire perspicuum est, imo in qua sola quantum ad constitutionem nostrum respicit, nuptiarum veritas est. Augustinus: Nihil aliud dicis esse nuptias quam corporum commixtionem. Et alibi: Non enim nuptialis, sicut putas, propter carnis concupiscentiam instituta est. Vnde veluti Synonymis urebatur nuptiis & corporum commixtione: ne nuptias, id est, commixtionem corporum diaboli opus vocares. Imò eo usque progrediebatur impietatis vel impudentiæ ut cōtra Augustini sententiam probare conaretur inter Sanctissimam Virginem MARIAM & Ioseph quæ concubitus defuit, nullo modo fuisse coniugum. Neque Sacre Scripturæ testimoniū veritus, quasi maritus, inquit, Ioseph in opinione omnium erat. Et, secundum hanc opinionem volebat intelligi, non secundum veritatem locutam fuisse Scripturam, ut Virginem MARIAM eius coniugem diceret.

De cate-

De cæterarum carnalium voluptatum fruitione, & cujus
Philosophicæ sectæ Iulianus.

C A P V T X I.

EX ijs quæ de carnalis libidinis frui-
tione inter conjuges diximus facile intel-
ligi potest, quid de cæterarum volu-
ptatum fruitione quibus terræ cu-
piditates inhiant, Pelagiani senserint. Nam
quamvis de illis vix ulla cum eis intercesserit
disputatio, manifeste tamen sequitur, nisi à
suis notissimis certissimisque principiis disere-
pare velint, omnes omnino carnalium deside-
riorum motus, quibus in ciborum deliciis at-
que potuum, odorum suavitates, sonorum
conventus, oculorum blanditias aut spectacu-
la, in divitiarum splendorem atque abundan-
tiam, in honorum pompas cæteraque terrena
bona concitatur & exardescimus, in eorum
opinionem fuisse bonos atque laudabiles: eor-
umque motuum voluptatibus, quæ in bono-
rum istorum adeptione percipiuntur, secun-
dum se spectatæ, veluti naturalibus bonis ad
satiætem usque nos posse frui. Neque enim
est ratio eorum conjugis corpore & voluptate
commixtionis, etiam sine ulla spe prolis, secu-
rissime liceret frui, & cæteris nemini noxijs
voluptatibus non liceret. Nimirum ut isti,
ita & hic dicer. ut solum excessum esse culpandum.
Quem quibus limitibus terminant,
nullis expressis verbis eorum liquet. Credo
nullum excessum committi dicerent cum illis
per se delectandi dumtaxat causa quemadmo-
dum corporibus mutuis conjugis, fruuntur ho-
mines, sed cum alijs per injuriam auferuntur.
Sic enim & adulteria fornicationes, & stupra
prohibebant. Fatebatur enim teste Augustino
aliam illicitam, aliam licitam esse voluptatem. Ex
quibus conficitur Pelagianorum doctrinam,
partim Epicuream, partim Stoicam fuisse. Hu-
manum enim bonum non in sola voluptate, sed
aliquam ejus portionem in virtute colloca-
bant. *Quid siego, inquit August. Laudam corpo-
ris voluptatem? Hoc enim tu satis eloquenter facis
quod invidere atque in p. lre faciebat Epicurus, quasi
propterea sis eius adversarius quia dicit de duere non
noverat ille, qua tu dicis. Et ostendens in quo ab
invicem utriusque secta discreparet, r. r. r. ait,
ut sentio laboraturus es, ut ostenda te & laudato-
rem voluptatis esse, & Epicuram non esse. Non es
Epicureus, quia ille tu hominem in corporis posuit
voluptate, tu autem magnam partem humani boni po-*

nere in virtute conaris. Nam quantum ad virtutem ac voluptatem attinet tres fuerunt sectæ Philosophorum quarum una virtutem voluptatem fudit, ut nunquam voluptas posset, nisi in usum virtutis alium. Secunda prætulit ut voluptas appeteretur propter se: virtus autem nihil ageret, nisi ad illam aut consequendam aut retinendam. Postrema duo ista conjunxit, ita scilicet ut neutra earum propter alteram, sed propter se ipsas ambæ quærentur. Hæc Divomachum patronum & Calliphontem habuit. De quo Tullius, *Homo nem inquit cum bellis*, ut Calliphon qui voluptatem in honestate conjunxit. Et Augustinus: *Item cum ille* Calliphon *puerum in virtute animi & voluptate corporis esse hominis bonum, tu cum deis virtutis & vitæ voluisse coniungere*. Hanc perno Calliphontis & Divomachi sectam defendisse Pelagianos aliquoties idem Augustinus est testis: *Si autem, ut alio loco significasti placet tibi secta Divomachi, honestatem voluptatque coniungens quod Philoſophi quoque inius mundi, qui honestiores videntur, scilicet bonum esse dixerunt, ex humana scilicet natura, de vi sua que compactum, si ergo hoc monstrum tua opinione sectaris, satis est nobis quod confensus alium esse illam aliam licitam voluptatem*. Et luculentius Divomachi istius adeoque Iuliani sententiam explicans: *Non enim, inquit, et aduersus istos* (Philosophos honestiores) *definiret, in illo Epicurus qui totum bonum hominis in voluptate corporis posuit quia non quod ille tu sentis, sed Divomachus, huius quippe dogma tibi placuit*. Nam ipse coniungenda in voluptatem arbitratu esse constituit ut quemadmodum honestas ita voluptas per se ipsa appetenda videtur. Cum ergo consensu illorum Philosophorum duo ista Pelagiani conjungerent existimarunt voluptatis per se spectatæ appetitum tanquam naturalis cuiuspiam boni fuisse licitum atque laudabilem, nempe quoad alicujus alterius virtutis præcepto concurrente vetaretur. Hoc est enim quod Augustinus dicit, ut quemadmodum honestas ita voluptas per seipsam appetenda videretur, eo scilicet modo, quo hoc de carnalibus voluptatibus in conjugio solo delectationis intuitu præcisa etiam spe prolis, appetendis Iulianum sensisse declaravimus.

De ignorantia parvulorum quid senserint.

C A P V T X I I .

COMMUNE omnium Pelagianorum
dogma fuit, ignorantiam sicuti & dif-
ficultates, quas patitur omnis homo
ab initio natiuitatis suæ nullo modo
ad miseriam iustæ damnationis, sed ad naturæ

A institutionem pertinere. Testis est Augustinus
multis locis : *Quam miseriam difficultatis & Lib. 1. Re-*
ignorantiæ, nolunt Felagiam ex missa damnatione tract. c. 9.
descendere negantes originali peccati m. Et plenus *Lib. de bono*
alibi : Etiam si verum esset quod dicitur Felagiam perfer. c. 11.
G. 2. *ignotam-*

Lib. 3. contra
Iul. c. 19.
Lib. de pecc.
meriti. &
remiss. c. 36.
Ibid.

Lib. 1. oper.
imperf. c. 11.
Iul. f. 61.

ignorantiam & difficultatem, sine quibus nullus homo nascitur, primordia non supplicia esse natura, vince-
rentur tamen Manichei. Neque verò qui tot lau-
dibus carnis concupiscentiam in cælum tulerant, ab ignorantia quoque enormis absti-
nendum putarunt. Eo quippe dementiae pro-
rupit Iulianus, ut perfectam ignorantiam etiam
iustitiam nominari diceret: Alij, nulli in esse
ignorantiam & malum & ideo nec puram, unde, eo quod
natura sit hominis sic incipere: Alij, alio stultitiae
genere delirantes parvulos cum in utero matris in-
prudenter vixerint, non a negligentia in hac vita in
illas tenebras esse submersos. Sed hæc postrema
opinio non videtur passim vel diu inter Pela-
gianos viguisse, sed potius illa altera, quæ ig-
norantiam illam parvulorum non esse malam
alerebat. Unde Iulianus vocabat eam simplici-
tatem quam instituta à Deo natura susciperet:
Qui (parvulus, inquit,) non uicarij & merita &
felicitas bonum simplicitatis suæ vitæ non potuit, hoc
solum retinens quod tanti officij dignatione possedit.
Explicuit hanc parvulorum ignorantiam, seu

Aut loquebantur simplicitatem accuratius fidelis-
simus ille Iulianorum interpres author que-
stionum veteris ac novi Testamenti docens
esse ignorantiam sine malitia. Nam cum qua-
si Scripturæ testimonium adduxisset quod par-
vuli Israëlitarum intraturi essent in terram
Chanaan eo quod nescirent bonum aut malum, & ex
autem bonum vel malum, adiecit, simplicitas qua-
dam est naturalis quæ neque ad bonum neque ad ma-
lum erigenda est: hoc est, ignorantia sine malitia sit
sensu enim nascimur, sed non sita natura. Apax est, dis-
cere veritatem. Et inferius: Sicut enim eum insti-
tuit genus nostrum, ut sine sensu & p. p. mur, ta-
men erudit ad utrumque. Itaque ignorantiam
hanc parvulorum negasse videtur esse priva-
tivam vel culpabilem, sed esse tantummodo
innocentem quandam, nescientiam, qualis fer-
te est etiam bestiarum in quibus cum aetatis
profectu etiam sagacitas illa naturalis adole-
scit. Atque hæc de ignorantia cum qua na-
scimur.

Aut. 99.
ret. & novi
test. p. 1. c. 3.
& p. 2. q. 41

De ignorantia adulatorum, invincibili, vincibili.

C A P V T X I I I.

Aug. lib. de
gest. Pelag.
c. 18. & 35.

Apud Hier.
advers. Pe-
lag. lib. 1.
vers. finem.

Apud eundem
lib. 2. advers.
Pelag. initio

Ibid.

Ibid.

DE adulatorum verò ignorantia cele-
bris fuit Pelagianorum sententia, ig-
norantiam non esse culpabilem. Docuit
eam in libro quodam suo. Celestius,
unde & magistro ejus in Synodo Palestina reo
his verbis objecta est: Oblivioni & ignorantiam
non subiaceret peccato. Hoc autem eos in-
tellexisse de ignorantia quam invincibilem
vulgo nuncupant ex eo manifeste liquet quod
continuo rationem ex necessitate petitam sub-
iicit: Quomodo non secundum voluntatem eveniunt
sed secundum necessitatem. Sed longe clarius hoc
patefecit Critobuli tanquam Pelagiani cum
Attico apud S. Hieronymum disputatio. Et-
enim probare volens ignorantiam non habere
peccatum: Rogo, inquit, quæ est ista iustitia ut
in peccato teneatur erroris, cuius reatum non habet
conscientia? Nescio me peccasse, & eius rei quam
nescio, poenas luo? Et quid plus faciam si forte pecca-
vero? Quæ sane locum non habent ubi spon-
tanæ voluntatis negligentia peccato locum
dedit. Et libro secundo idem Critobulus: vi-
deris hominum, ait, accusare naturam ac per hoc
invidiam referre in Deum, si tales homines condidisti,
ut oblivione & ignorantia peccato carere non possint
&c. ubi autem aufertur possibilitas, aufertur &
vitium. Et paulo post: Numquid & de Evangelio
poteris hoc approbare, ut puniatur quispiam pro eo
quod nesciat & ante poenas luat, quam reus sit con-
scientiæ? Et adhuc inferius: Da testimonium
non instrumenti (veteris) ubi error & ignorantia
& impossibilitas mandati teneatur in crimine.

Quod autem ista omnia de invincibili quam
dicunt ignorantia & errore intelligant, emi-
nem tergiversationem ac serupulum tollit alia
Pelagianorum sententia, quæ vincibilem ig-
norantiam culpæ obnoxiam esse sine ulla am-
bagibus constanterque docuerunt. Nam im-

primis Iulianus graviter culpabat non minus
sciendi negligentiam, quam culpandi ignoranti-
am. Ecce, ait Aug. merito reprehendi-
disti eos qui super eorum scienda cognoscere vel non
formidant ignorantiā culpæ. Ex professo autem
scientiæ studio esse vacandum, ac vincibilem
illam seu contractam negligentiam voluntatis
ignorantiam non esse sine culpa in Epistola
ad Demetriadem Pelagius probat. Primum igitur,
inquit, virginis cura primumque studi-
um scire voluntatem domini sui, & quid ei placeat. quid-
re displicat diligenter inquirere &c. impossibile est
enim ei quemquam placere, cui quid placeat ignorat,
sicque potest ut etiam obsequendi voto offendant, cui
quid modo obsequi debeat, ante non didicit. Et infra:
Unde Propheeta dicit: Et tu Israël noli ignorare. Et
Beatus Paulus: Cui autem ignorat ignorabitur. Idem-
que alibi: Ipropterea nolite fieri imprudentes, sed in-
teligentes quæ sit voluntas Dei. Initium obedientiæ
est quod præcipiatur velle cognoscere, & pars est ob-
sequij didicisse quod faciat. Nempe ubi præcipi
dicitur ut velimus cognoscere, & nolimus ig-
norare, negligentiam voluntatis, secutamque
ex negligentia ignorantiam culpabilem asseri,
dubitari nullâ ratione potest. Nam obsequendi
voto offendere contra præceptum; obedi-
entiam nolle cognoscere: imprudentem esse; ig-
norando efficere ut ignoremur à Deo, culpa
vacare nemo dixerit. Et ne quis de sensu Pe-
lagij remaneret serupulus, eum ipse expressis
verbis alio in libro promittit: Nam tractans de
peccatis ignorantia dicit: hominem prævigilare
debere ne ignoret, ideoque esse culpandam ignoran-
tiam, quæ ad hominem nescit negligentia, quod adhibita
diligentia scire debuisset. Nec mirum, cum pec-
cata quæ ex tali ignorantia proficiuntur potius
negligentiæ quam ignorantia peccata
nominanda sint.

Lib. 6. cont.
Iul. c. 1.

Lib. de nat.
& gratia
c. 17.

De morte quid sentiant.

CAPVT XIV.

MORTEM corporis esse naturalem
jam supra diximus sentire Pelagia-
nos. Et quia facile videbant natu-
ralia non posse esse peccati supplicia,
hinc mortem velut penam inflictam esse per-
negant. Vnde aliud eorum dogma: quomodo
neque per mortem vel per praevaricationem Adae omne ge-
nus humanum moriatur, neque per resurrectionem
Christi omne genus hominum resurgat.

Ad negandum autem, coegebantur ex do-
gmatum suorum coherencia, ne si mors velut
peccati poena transiret, & peccatum transisse
sequeretur. Notavit hoc Augustinus: Mor-

tem quia morimur, non vis ex peccato in omnes fuisse
imperf. cont. originaliter transiit, ne cogatur fieri, simul etiam
Iul. f. 275. originaliter transisse peccatum: cuius quippe quam
iniquam sit sine merito transisse supplicium. Hinc Pe-
lagius: hominum, dicebat, sine peccato mori po-
tuisse. Ut etiam Adami & posteris eius sine
peccato mori potuisse verisimile videretur.

Craterum ne ex ipso acerbo mortis sensu pec-
nalis esse putaretur, mortem statuerunt non
esse malam. Mors, inquit, apud Augustinum,

non semper est malum cum & Martyribus sit causa
Bons. c. 2. praeiurium, & vel bonam vel malam mortem disfa-
ciat, non resolutio corporum, quae excitabitur in
omni genere hominum sed meritum diversum quae
de humana libertate contingit. In qua opinione
peripateticos duces deserunt, quos in plerisque
suis dogmatibus alioquin sequi solent. Stoi-
corum enim proprium fuit, morbos, imbecil-
litatem, ac mortem per se neque bona neque
mala deputare, sed ea vocare neutra, media,

interiecta adpaphora seu indifferentia, ita ut
nonnulli cum Pyrrhone atque Aristone Chio

inter optime valere & gravissime agrotare, vivere
merit. c. 8. atque mori nihil dicere interesset. Quae peripate-
ticis omnia mala esse confirmant. Distingunt
tamen omnia mala esse confirmant. Distingunt
tamen omnia mala esse confirmant. Distingunt

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

inter a mortem aeternam & tempora-
lem, illam mortem animae vocant ^b panalem
c Lib. 2. f. 276. & ^c iudicalem; quod iusto Dei iudicio tam
Adamo quam omnibus eius peccatum imitan-
tibus infligatur; hanc ^d continentem & naturalem,
c. 5. ad Rom. quae non solum peccantes sed & iusti moriuntur, illam
num. 32. volunt intelligendam in eo quod dicit: Et per
Lib. 1. de peccatum mors, quia mors animae in peccato fit, &
merit. c. 9. quoniam Adamum reum & damnationi mortis
Iul. lib. 2. perpetua destinatum mundus asperit. Et ita in
operis imperf. f. 274. Abid.

omnes homines pertransit, quia una forma iudicii,
inquit Iulianus, praevaricatores quosque etiam re-
liqua comprehendit atatu. Plane in illo ad Co-
rinthios loco, per hominem mors, non quidem
peccati ipsius merito, sed quia primus ipse est Pelag. in
mortuus, sicut, per hominem, Christum, resur-
rectio mortuorum, quia primus resurrexit. Pari
modo ex teras quoque corrumpebant Scriptu-
ras quibus premebantur. Nam illud in quocum-
que die consideras ex eo morte moreris, non ad mortem
corporis sed ad mortem animae quae in peccato
fit retulere. Illud vero corpus quidem mor-
tuum est propter peccatum, eo modo dictum esse
voluere quo dicit Apostolus, mortificate
membra vestra quae sunt super terram propter
peccatum, hoc est, ut peccatum non fiat. Non
nulli tamen Episcopi Pelagiani post damna-
tionem illius erroris, illam sententiam miti-
garunt. Docuerunt enim Augustino t. flante
ex Adam nihil mali transisse per ceteros nisi meritum.
Fortam ap. runt isti opinioni, ut alijs multis
Origenes; cui libro quibito Commentarij in
Epistolam ad Romanos ita de transitu peccati
in omnes disputat. ut cum Pelagius totum imita-
tionem tribuat, mortem tamen communem quae
omnes morimur in posteros transisse arbitrat.
Imitatus est eum autor questionum veteris ac
novi Testamenti: Quod quidem, peccatum
Adae, nihil obest hominibus, si tamen legi Dei obediat,
nisi quod moritur. Accessit etiam opinioni pro-
pius Ambrosius ille commentator in Epi-
stolas Pauli: sed in quo differat fufius alio
declaratum est.

Sed praeter istas quas recensuimus alia mira-
bilis quorundam tempore Augustini fuit no-
vitas. Docuerunt enim omnem hominem etiam
nunc immortalem creari a Deo; quod autem mori-
untur etiam parvuli in utero constituti, non
ex peccato Adae, sed ex proprio, quod ab eis
vel in utero matrum perpetratur accideret:
quae sententia tamen in originalis peccati ne-
gatione, & actualis in utero affirmatione, Pe-
lagiana sit, a principij tamen Pelagianis pe-
nitens in asstruenda nascentium immortalitate
dissentit. Et quia nullam (quae praeterea inter
antiquos mentionem reperi, videtur eodem
tempore nata simul & mortua.

Sed praeter istas quas recensuimus alia mira-
bilis quorundam tempore Augustini fuit no-
vitas. Docuerunt enim omnem hominem etiam
nunc immortalem creari a Deo; quod autem mori-
untur etiam parvuli in utero constituti, non
ex peccato Adae, sed ex proprio, quod ab eis
vel in utero matrum perpetratur accideret:
quae sententia tamen in originalis peccati ne-
gatione, & actualis in utero affirmatione, Pe-
lagiana sit, a principij tamen Pelagianis pe-
nitens in asstruenda nascentium immortalitate
dissentit. Et quia nullam (quae praeterea inter
antiquos mentionem reperi, videtur eodem
tempore nata simul & mortua.

Sed praeter istas quas recensuimus alia mira-
bilis quorundam tempore Augustini fuit no-
vitas. Docuerunt enim omnem hominem etiam
nunc immortalem creari a Deo; quod autem mori-
untur etiam parvuli in utero constituti, non
ex peccato Adae, sed ex proprio, quod ab eis
vel in utero matrum perpetratur accideret:
quae sententia tamen in originalis peccati ne-
gatione, & actualis in utero affirmatione, Pe-
lagiana sit, a principij tamen Pelagianis pe-
nitens in asstruenda nascentium immortalitate
dissentit. Et quia nullam (quae praeterea inter
antiquos mentionem reperi, videtur eodem
tempore nata simul & mortua.

Sed praeter istas quas recensuimus alia mira-
bilis quorundam tempore Augustini fuit no-
vitas. Docuerunt enim omnem hominem etiam
nunc immortalem creari a Deo; quod autem mori-
untur etiam parvuli in utero constituti, non
ex peccato Adae, sed ex proprio, quod ab eis
vel in utero matrum perpetratur accideret:
quae sententia tamen in originalis peccati ne-
gatione, & actualis in utero affirmatione, Pe-
lagiana sit, a principij tamen Pelagianis pe-
nitens in asstruenda nascentium immortalitate
dissentit. Et quia nullam (quae praeterea inter
antiquos mentionem reperi, videtur eodem
tempore nata simul & mortua.

Sed praeter istas quas recensuimus alia mira-
bilis quorundam tempore Augustini fuit no-
vitas. Docuerunt enim omnem hominem etiam
nunc immortalem creari a Deo; quod autem mori-
untur etiam parvuli in utero constituti, non
ex peccato Adae, sed ex proprio, quod ab eis
vel in utero matrum perpetratur accideret:
quae sententia tamen in originalis peccati ne-
gatione, & actualis in utero affirmatione, Pe-
lagiana sit, a principij tamen Pelagianis pe-
nitens in asstruenda nascentium immortalitate
dissentit. Et quia nullam (quae praeterea inter
antiquos mentionem reperi, videtur eodem
tempore nata simul & mortua.

Sed praeter istas quas recensuimus alia mira-
bilis quorundam tempore Augustini fuit no-
vitas. Docuerunt enim omnem hominem etiam
nunc immortalem creari a Deo; quod autem mori-
untur etiam parvuli in utero constituti, non
ex peccato Adae, sed ex proprio, quod ab eis
vel in utero matrum perpetratur accideret:
quae sententia tamen in originalis peccati ne-
gatione, & actualis in utero affirmatione, Pe-
lagiana sit, a principij tamen Pelagianis pe-
nitens in asstruenda nascentium immortalitate
dissentit. Et quia nullam (quae praeterea inter
antiquos mentionem reperi, videtur eodem
tempore nata simul & mortua.

Sed praeter istas quas recensuimus alia mira-
bilis quorundam tempore Augustini fuit no-
vitas. Docuerunt enim omnem hominem etiam
nunc immortalem creari a Deo; quod autem mori-
untur etiam parvuli in utero constituti, non
ex peccato Adae, sed ex proprio, quod ab eis
vel in utero matrum perpetratur accideret:
quae sententia tamen in originalis peccati ne-
gatione, & actualis in utero affirmatione, Pe-
lagiana sit, a principij tamen Pelagianis pe-
nitens in asstruenda nascentium immortalitate
dissentit. Et quia nullam (quae praeterea inter
antiquos mentionem reperi, videtur eodem
tempore nata simul & mortua.

Sed praeter istas quas recensuimus alia mira-
bilis quorundam tempore Augustini fuit no-
vitas. Docuerunt enim omnem hominem etiam
nunc immortalem creari a Deo; quod autem mori-
untur etiam parvuli in utero constituti, non
ex peccato Adae, sed ex proprio, quod ab eis
vel in utero matrum perpetratur accideret:
quae sententia tamen in originalis peccati ne-
gatione, & actualis in utero affirmatione, Pe-
lagiana sit, a principij tamen Pelagianis pe-
nitens in asstruenda nascentium immortalitate
dissentit. Et quia nullam (quae praeterea inter
antiquos mentionem reperi, videtur eodem
tempore nata simul & mortua.

De ceteris, miserijs humanae naturae.

CAPVT XV.

DE ceteris humanae vitae arumnis
idem prorsus quod de morte sente-
runt, nempe non esse illas ullius pec-
cati panam. Augult. Indicia Dei vos
everitis, qui generis humani miseriae incipientes a

a parvulis sine ullo peccati merito fieri dicitis. Et alibi
Nec ullius peccati merito hac perpeti parvulos dicitur
His autem tam evidentibus calamitatibus
cum istam mortalitatem affligit & conteri cor-
nerent, malas tamen esse contentiosissime per-
negat

Lib. 2. operis imperf. f. 311.
Lib. de gestu Peag. c. 11. & ult. & alibi.
Epist. 88. Hilarij ad Aug. & Epist. 89. Lib. 1. c. 30.
 expresseruntque sapius Pelagiani: *puire non peccantes*, inquit Iulianus, *non potest Deus sine everione iustitie*. Quapropter celeberrima est eorum sententia; *Infantes etsi non baptizentur habere vitam eternam*. Quod in Epistolis Augustini sic exprimitur: *Infantem non baptismum morte preventum perire non posse merito, quoniam sine peccato nascitur*. Et in libris de peccat. merit. & remissione, *salutem v. tamque eternam habituri sunt quoniam nullus peccati vinculo ob. ricti sunt*. Quid autem per vitam eternam, & salutem eternam Pelagiani intelligant magna & difficilis disputatio est. Quædam certa sunt, quædam incerta. Certum est vitam eternam non esse regnum celorum quod Sanctis cum Christo regnantibus in resurrectione tribuetur. Constanter enim adherent divinæ sententiæ qua pronuntiavit Christus: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto non potest introire in regnum Dei*. Certum deinde vitam eternam æternæ morti esse contrariam, quid enim privatio vitæ nisi mors? per quam tam ipsi quam Catholici æternam illam damnationem quæ peccatoribus in inferno infligitur intelligunt, hanc à parvulis non baptizatis asseverantissime removebant. Hinc contra Iulianum Augustinus; *Verum vos quoque qui estis veluti liberos ab omni damnatione defenditis &c.* Nam hoc est illud quod supra dixerunt, *et sperare non posse qui sine peccato sunt*, & quia perire sine peccato injustum est. Vnde Augustinus: *Nam & hi qui bus videatur iniustum, ut parvuli sine gratia Christi de corpore exeuntes non solum regno Dei, quæ & ipsi faciantur, nisi per baptismum renatos intrare non possent, verum etiam vita æterna & salute priventur, quæ negata, quid, inquit idem, nisi mors æterna remanebit?* Et proliis alio loco: *Non accipientes vitam, utique consequenter æterna morte damnantur. Quis enim negabit id esse consequens ut mortem habeant qui non habent vitam?* Itaque vita illa æterna & salus aliquod erat tertium inter regnum Dei in cælo seu regnum celorum & damnationem æternam. Quod Augustinus significavit cum dixit *a lege nobis ubi præterea quædam bonis & supplicium malis tertium locum præparavit, & promissit non regeneratis innocentibus suis*. Et in libris de anima & ejus origine vocat eum inter damnationem regnumque celorum *quasi medium locum quem parvulis hæresis Pelagiana promissit*. Et alibi, *nescio quam medietatem*. Eos vero qui locum illum medium occuparent merito innocentie suæ, vocat Tertium genus variorum quod nec in honorem nec in contumeliam fiat.

Ioan. 3.
Lib. 5. cont. Iul. c. 11.
Epist. 88. ad Aug.
Lib. 1. de per. merit. c. 21.
Epist. 106. ad Paulin.
Lib. 2. ad Bonif. c. 4.
 Certum denique est Pelagianos per illam vitam æternam aliquod genus non tantum vitæ & quoquo modo perpetuæ sed semper feliciter ac beatitudinis sempiternæ intelligere. Nam & hoc testatur Augustinus multis in locis, quæ in decursu hujus citationis citabuntur.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.
Lib. 1. c. 9.
Lib. 1. c. 4.
Lib. 1. c. 2.
Lib. 1. c. 1.
Lib. 1. de per. merit. c. 28.
Lib. 2. operis imperf. f. 325.
Lib. 1. c. 196.

sum est, Pelagianos per illam vitam æternam beatitudinem quandam naturalem, extra regnum celorum parvulis tribuisse. Hi meti sunt hoc argumento, quod Augustinus de Pelagianis dicit: *promissum eis extra regnum quod est Dei, sed tamen æternam & beatam quandam vitam suam*. Itaque, inquit quidam, Pelagiani non vitam æternam simpliciter, quæ supernaturalem illam in visione Dei sitam indicat, sed quandam suam vitam æternam non baptizatis parvulis promittebant. Nam ut idem Augustinus dicit, Pelagiani alienabant parvulos non baptizatos à vita Dei cum alienarent à regno Dei: *Quid est autem vita Dei nisi visio Dei?* Sed firmioribus argumentis ac testimonijs res ista facile probari potest. Nam imprimis constanter Pelagiani docuerunt idcirco parvulos baptizari ut adoptarentur in filios Dei, *Regenerationis lavacro adoptari ex suis solum in filios Dei non negatis, imo etiam prædicatis*, inquit Augustinus. Quod multis in locis tateatur gloriarumque Iulianus. Item consequenter idcirco, ut baptizati ipsius regni celorum participes fiant, *et modo filij & hæredes Dei, coheredes autem Christi meriti, c. 10.* Si ergo tantummodo baptismo fiant parvuli filij Dei & hæredes Dei, non baptizati autem hominum filij remanent, quomodo poterunt beatifica visione in illa vita æterna frui, cum illa visio intrinsecè perfectam adoptionem & filiationem, & hæredem Dei, esse vel implicet vel supponat? Quid enim est esse hæredem Dei, nisi beatissima illa visio Deum ipsum totamque hereditatem ejus fruendo possidere vel ipsi possidendo frui? Hoc autem esse magnæ & excellentis gloriæ longæque naturæ vires superare, nemo dubitaverit. Et tamen Pelagiani utrumque ad illa sua vita æterna removeant, hoc est neque quicquam eam continere statuunt quæ naturæ parvulorum gloriam afferat, contenti eos esse ab omni damnatione liberos, neque etiam quicquam quod naturæ vires exsuperet. Primum constat ex Augustino contra Iulianum ubi dicit Pelagianos statuere parvulos *viam nec in honorem nec in contumeliam*, idque non solum in hac vita sed etiam in futura. Ex eadem, inquit, *massa mediam locum vasis, ubi nec in honorem fiant nec in contumeliam quem non dicit Apostolus non damus, quod vos faciendo &c.* Et clarissime ipse Iulianus distinguit salutem futuri seculi, hoc est, vitam æternam, à sempiterno gaudio & gloria, quæ per reconciliationem, id est baptismum mediatoris asseruntur. *ost reconciliationem, scilicet baptismum, quam cum Deo habere promeruerunt per operam videlicet mediatoris debemus perire per animam sempiterna gaudia, & non solum salutem sperare, sed etiam gloriam*. Vbi quamvis de adultis loquatur, satis tamen ex ejus verbis apparet quomodo in parvulis, salutem æternam hoc est vitam æternam à gloria & gaudijs æternis, quæ scilicet ex Dei percipiuntur contemplatione, distinguerent. Alterum Celestius apertissime profitetur: *Dominus, inquit, statuit regnum celorum non nisi baptizatis posse conferri, quod quia vires naturæ non habent, conferri necesse est per gratiam*

Lib. de lav. Hæres. 88.

Lib. 5. cont. Iul. c. 11.

Lib. 2. ad Bonif. c. 6.

Lib. 1. de per. merit. c. 10.

Lib. 1. cont. Iul. operis imperf. f. 52.

Lib. 1. c. 9.

Lib. 1. c. 4.

Lib. 1. c. 2.

Lib. 1. c. 1.

Lib. 1. de per. merit. c. 28.

Lib. 2. operis imperf. f. 325.

Lib. 1. c. 196.

Lib. 1. c. 196.

Legitatem. Quid clariùs dici potest? ad regni enim collationem, idè gratiam baptismi putat necessariam quia naturæ vires hoc non habent. Et cur non etiam ad vitam æternam, ex Pelagianorum sententia impetrandam nempe quia hoc naturæ vires habent. Quod nihil est aliud dicere nisi quod vita illa æterna, sit naturalis. Neque enim putandum est naturæ vires regnum cælorum propter locum superare, vel Christi Sanctorumque consortium. Nam neque illi loco Sanctorum beatitudo alstricta est neque propter materiale locum gratia necessaria, neque ita eos credendum est deirasse, ut naturæ viribus Dei ipsius consortium, beatissimam illam visionem & fustigium humanæ felicitatis ascriberent, consortium hominum eas contenderent superare. Nam magnifica illa baptismi elogia quibus eum, ut infra dicemus, extollere nitentur, tanquam viam ad assequendum regnum cælorum, non externum locum Sanctorumque consortium sed interna baptizatorum dona celebrabant. Vnde Augustinus, ut & externi loci & ipsius beatitudinis Pelagiana internam differentiam a notissima illa beatitudine quæ Sanctis in regno cælorum per claram visionem Dei conferenda est indi-

Lib. 1. de
anima & o
tus orig c.

Иоан. 3.

*Lib. 2. cont
Anl. operis
imperf. f. 3.*

Serm. Do-
minic in
monie.

Lib. 1. de
serm. Domi
ni in monte
c. 2.

A cimus animi sui motus componentes & subijcientes rationi, id est, menti & spiritui, carnalesque concupiscentias habentes eodem rati sunt regnum Dei. Quod regnum quomodo fiat exponens in quo, inquit, ita sunt ordinata omnia ut mens & ratio (cui cætera subiecta dixerat) subijciatur potiori, quod est ipsa veritas, unigenitus Filius Dei. Neque enim imperare inferioribus potest, nisi superioris se ipse subiciat. Et paulo post: in primo sicut oportebat possumus est regnum calorum quod est perfectæ summæque sapientiæ animæ rationalis. Et sine ullo ambiguitatis obscuro: Regnum tradit Patri cum per id regnabit in contemplandis veritatem quo æqualis est Patri, & per se unigenitum per speciem faciet videri Patrem. Et n.ox: Per speciem quo æqualis est Patri cum Patre regnat in contemplandis veritatem. Si ergo per claritatem sui contemplationem Deus in æterna vita in hominibus obtinet regnum suum, qui fieri potest ut Pelagiani vitam illam æternam divinæ visionis parvulis dedrint, & eos Dei regno, hoc est, à Deo illis regnante separaverint? Quæ sanè absurditas eo elucet manifestior, quod dilucidis sapientique repetitis verbis Augustinus doceat, non aliud esse regnum Dei regnumque celorum quam ipsos homines in quorum scilicet animo Deus hic ut creditus, ibi clara veritas regnat. Quid enim sibi vult aliud quod dicit: Regnum suum dicit quod multis locis appellat regnum celorum, regnum autem celorum est regnum Sanctorum. Cæli enim (hoc est ut explicat, Apostoli alique Sancti prædicatores) enarrant gloriam Dei. Quid sibi vult aliud quod dicit: Quod est enim eius regnum nisi credentes eam? Nec mirum sanè cum regnum Dei non sit aliud eodem Augustino doctore nisi domus Dei, templum Dei, civitas Dei. Audi eundem: Cum dixerit in domo Patris mei mansiones multe sunt quid putabamus esse domum Dei nisi templum Dei. Templum enim Dei sanctum est quod estis vos. Hoc est etiam regnum Dei quod Filius traditurus est Patri &c. Hoc est regnum celorum. Totamque doctrinam suam in summam colligens. Hæc ergo domus Dei, hoc templum Dei, hoc regnum Dei, regnumque celorum adhuc adscitur. Et in Enchiridion: Ordo poscebat (inquit Augustinus) ut Trinitati in Symbolo subiungeretur Ecclesia, tanquam habitatori domus si a & ideo templum suum, & conditori civitas sua. Et sermone quadragesimo nono de tempore: Domus dicitur habitatoris domus. Et libro secundo de Symbolo: possumus explicare quomodo ipse Filius cum tradidit regnum Deo & Patri, id est sanctam congregationem fideli, claritatem quam habet ipsis fidelibus demonstrare non differat. Sicut ergo ut idem loquitur, veritas in civibus est non in parietibus: Et Roma non erit si Romani non pereant; Roma enim quid est nisi urbs, excelsiorum voluminibus deputandum non in expansis. 6. ipsis hominibus sub Deo regnantibus, & in quibus regnat Deus. Ut verò etiam ipsam rationem formalem regni celorum non esse aliud quam contemplationem illam æternæ veritatis, seu visionem claræ Dei intelligeremus, inquit, regnat hoc regnum. Promde sic

Ibid. c. 4

Lib 83. q.
q. 69.

Serm. 69. de
diversis initiis

Tract. 115.
in Loan.

Transl. 69, in
loan.

Enchirid. s.

cap. 4.
cap. 2.

tract. de

em. de
md. apud

1472

iam est regnum, ut cum de illo collecta fuerint omnia scandala tunc perveniat ad regnum, ut non solum regni nomen sed etiam regnandi habeat potestatem. Hinc quippe regno ad dexteram stant in fine dicitur: venite benedicti Patri mei percipite regnum. Quibus verbis nihil aliud nisi ipsa aeterna beatitudo traditur, hoc est clara divinitatis contemplatio. Nam clarius hoc in Psalmis explicans; quid sequitur, inquit, quod dixerat, percipite regnum? Tunc ibi inquit in ambulationem aeternam, iussi autem in vitam aeternam. Quod dixerat, regnum, hoc dixit, vitam aeternam, quo non ibi inquit. Videte si quadam visio est vita aeterna. Hec est autem vita aeterna ut cognoscant te &c. Vide quam aperte visionem ipsam vocat vitam aeternam, vocat ipsum regnum, regnum inquam quia visio aeternae veritatis est ratio qua Sanctorum animis & sibi & corpori suo universaeque creaturae in aeternum imperturbabili imperio & potestate regnabit. Cum ergo regnandi ratio sit ipsa Dei clara contemplatio, & vita aeterna, regnum vero non sit aliud quam ipse Sanctorum per eam regnantium coetus, fieri nulla ratione potest ut Pelagiani regnum caelorum regnumque Dei parvulis sine baptismo decedentibus denegaverint, & tamen beatitudinem illam supernaturalem dederint, quae in eadem clara Dei contemplatio consistit. Naturalis est ergo illa beatitudo longaeque inferior clara visionis Dei, quam parvulis sine baptismo abreptis pollicentur. Quod alio clarissimo testimonio videtur Divus Augustinus astruxisse cum dixit: Hoc si viderent Pelagiani, non iam laborarent: ne quando originale peccatum,

A quare parvulis extra regnum Dei nescio cuius suae felicitatis locum, maxime quando convincuntur non eos habere posse vitam aeternam, quia non manducaverunt carnem nec biberunt sanguinem Christi: ubi per suam, id est, Pelagianorum propriam felicitatem indicat eam plane distinctam fuisse ab ea quam Catholici credunt & per vitam aeternam in Scripturis significatam volunt. Hoc autem discrimen in eo situm fuisse quod esset clara Dei contemplatione vilior atque dilutior, contra Iulianum satis luculenter his verbis proficitur: Aut & suggere si videtur, ut eos nulla parvulorum &c. rapiat ex hac via dum sunt innocentes & boni, et si non in regno eius certe in loco aliquo secundae felicitatis, quam talibus adificavit haeresis vestra teneat sempiternum. Hoc est in sempiternum vel potius teneant sempiternam, ut sit sensus, ut ex hac vita rapti teneant alibi vitam sempiternam. Quid est secunda felicitas nisi inferioris notae ac naturalis? Quae quidem aptissime parvulorum statui respondet in quo Pelagiani eos in hanc vitam prodire confingunt. Ille enim ut supra vidimus, ita est naturalis ut ei nihil gratiae vel supernaturalis muneris adjungatur, nec ulla in disratio vel operis vel naturae suppetat, cur sublimia illa dona, adoptio filiorum Dei, illuminatio spiritalis, Lib. 1. operis municipatus Ierusalem, possessio denique regni Dei, imperf. c. quae non nisi baptismo tribuunt, post hanc vitam non baptizatis parvulis conferrentur. Ut merito contra omnia Pelagianorum principia videri debeat, aliam quam naturalem eis beatitudinem polliceri.

Lib. de praenat. 55. c. 13

Argumenta, quod per vitam aeternam Pelagiani intelligant beatitudinem clarae visionis Dei.

CAPVT XX.

Q V O D quamquam allegatis rationibus clare confici videatur, non desunt tamen argumenta non levia, quibus alicui persuaderi posset beatitudinem illam clarae visionis Dei Pelagianos parvulis non baptizatis vitam aeternam tribuendo post hanc vitam ascribere. Nam Divus Augustinus ubicumque totis ingenij sui nervis nititur ex Scriptoris Sacris Pelagianorum sensum evertere, Scripturas illas & ratiocinationes adhibet, quas certo constat nil nisi de supernaturali vita aeterna Catholice Ecclesiae nota concludere. Nam imprimis illa ex

A tit carituros? Et illa ex Apostolo Petro: qui vos de tenebris vocavi in admirabile lumen &c. Et sic & vos simili forma baptismi salvos facit. Ab hac ergo salute & lumine alieni sunt parvuli, nisi per adoptionem populo Dei fuerint sociati. Quid aliud probat nisi parvulos illa salute & lumine supernaturali, quae per adoptionem datur esse carituros. Et illa ex Apostolo Ioanne, & hoc est testimonium quia vitam aeternam dedi nobis Deus, & hac vita in Filio eius est, qui habet Filium habet vitam qui non habet Filium non habet vitam. Non solum igitur regnum caelorum sed nec vitam parvuli habebunt, si Filium non habent quem nisi per baptismum eius habere non possunt: Quid probat aliud nisi vita aeterna supernaturali ad quam obtinendam baptismus necessarius est, esse carituros? Et illa ex eisdem Evangelio qua & Pontifex Innocentius utitur; immo praeter regnum Dei salutem ac vitam possidebit aeternam, quoniam qui non manducaverit carnem eius & qui non credidit fuerit Filio, non habebit vitam, sed ira Dei manet super eum. Quid probat aliud nisi parvulos

Lib. 1. de pecc. merit. c. 27.

Lib. 1. de pecc. merit. c. 23. & Innocent. Papa apud Aug. Ep. 93.

vulos illa salute & æterna vita supernaturali propter quam mysterium corporis & sanguinis Domini institutum est, esse carituros? Cui similis est & illa ex eodem argumentatio; *Panis quem ego dedit, caro mea est pro seculi vita. Ac per hoc etiam pro parvulorum vita caro data est.* Et sanè pleræque Scripturæ quibus in eodem libro & alijs passim, hæresim illam Augustinus oppugnat, nihil aliud probant, quam illam æternam vitam quam Catholica fides in clara Dei visione constituit parvulis esse denegandam. Vnde de huiusmodi Scripturis generaliter ipse Augustinus concludens: si ergo, inquit, ut tot & tanta divina testimonia concinunt, nec salus nec vita æterna sine baptismo & corpore & sanguine Domini cuiquam speranda est, frustra sine his promittitur parvulis. Illa ergo promittebatur à Pelagianis parvulis quæ per baptismum, corpus & sanguinem Domini ex Catholica fidei institutione speratur. Et quæ illa nisi vita æterna claræ visionis Dei? Nec verò amplius etiam ceteræ Divi Augustini rationes efficiunt. Nam quod tantis viribus sermone decimo quarto de verbis Apostoli premit: vitam æternam nemini esse tribuendam nisi qui intraverit in regnum cælorum, imò regnum cælorum esse ipsam vitam æternam, ac proinde si parvuli sine baptismo regnum cælorum intrare non possint, ut fateantur Pelagiani, etiam vitam æternam eos sine baptismo habere non posse; nihil aliud conficit nisi vitam claræ visionis Dei non esse parvulis tribuendam. Quid item illud quod in libris de peccatorum meritis profert? Optime Punici Christiani baptismum ipsum, nihil aliud quam salutem & sacramentum corporis Christi, nihil aliud quam vitam vocant. Vnde nisi ex antiqua, ut existimo, & Apostolica traditione, qua Ecclesiæ Christi institutum tenent præter baptismum & participationem mensæ dominicæ non solum ad regnum Dei sed nec ad salutem & vitam æternam quemquam hominem pervenire? Nonne clarissime hoc tantum efficiunt, quod & Scripturæ superius allegatæ probant, ad vitam illam & salutem supernaturalis visionis Dei neminem sine illis mysterijs pervenire. Quid item illud quod multis in locis contra Pelagianos objicit, ad vitam illam æternam quæ parvulis promittebatur sine fide Christi non posse pertingi, per illam posse: atque idcirco nisi parvuli in Christum quoquo modo credant, nullam spem eis assequendæ vitæ æternæ superesse? Hinc enim illud: qui credit, inquit, in Filium habet vitam æternam, qui autem incredulus est Filio non habebit vitam. In quo igitur horum genere ponemus infantes? Ecce. Profecto illi quibus sacramentum defuerit (quo credentes fiunt) in eis habendi sunt qui non credunt Filio: atque idcirco si huiusmodi gratia de corpore exierint, sequetur eos quod dictum est, non habebunt vitam. Quid, inquam, illud argumentum cæteraque jam dicta omnia ad rem faciunt, si noverat Augustinus nisi felicitatem quandam naturalem Pelagianos parvulis polliceri? Neque enim Christus in hunc mundum venit, vel nos credimus

A Christiana fide, baptizamus, & Christiani efficiuntur, ut naturali aliqua felicitate sine dolore sine molestia, in loco aliquo corporei paradisi causas rerum naturalium contemplandi perfruamur. Denique quid illud efficit quod Innocentius Papa contra Pelagianos invictum putat, baptismum scilicet cassari atque esse superfluum, siquæ præter illum vita æterna possit obtineri. Nonne hoc tantummodo illam vitam æternam non posse à parvulis sine baptismo obtineri quam hominibus per baptismum tribui Catholica Ecclesia proficitur? Nam si eis naturalis dumtaxat sine baptismo juxta Pelagianos competat, supernaturalis vero juxta Catholicos per baptismum tribuitur, nullo pacto esse poterit etiam in Pelagianorum opinione superfluum cuius ope tam singulare beneficium conferetur. Sed accipe ipsum Innocentij Pontificis testimonium: *Illud vero quod eos vestra fraternitas asserit predicare parvulos æternæ vitæ præmij etiam sine baptismatis gratia posse donari per fatum est, nisi enim manducaverint carnem filij hominis & biberint sanguinem eius, non habebunt vitam in seculis. qui autem hanc eis sine regeneratione defendunt, videntur mihi ipsum baptismum velle cassare, cum predicant hoc habere, quod in eos creditur non nisi baptismate conferendum. Si ergo nihil volunt officere non renasci, fateantur necesse est, nec regenerationis sacra fluencia prodesse. Quomodo Baptismus videntur velle cassari si parvulis naturalem dumtaxat beatitudinem sine baptismo tribuunt? Quomodo predicant eos habere quod in eos creditur non nisi baptismate conferendum, si nihil eos habere nisi naturalem beatitudinem sine baptismo predicant? Quomodo nihil volunt officere non renasci, si non renascendo parvulos supernaturali illa beatitudine caritatis dicunt? Quomodo necesse est fateantur, nihil regenerationis sacra fluencia prodesse, si per claram illam visionem Dei tribui, sine ijs non nisi naturalem beatitudinem volunt. Illud ipsum vero, quod baptismi necessitatem tollerent, Pelagianis Augustinus sapius exprobat: *Vbi est libertas & fortitudo animi vestri? quare timetis dicere quod credere non timetis, parvulos in Christo baptizari non oportere, quos peccatum, cui moriantur dicitis non habere? Et rursum: Cur non aperte dicitis baptizari in Christo parvulos non debere? Cur enim propterea parvulos baptizari non oportere sentirent quod eos peccato carere dicerent, si per baptismum vitam æternam claræ visionis Dei eis conferendam esse decernerent, alioqui nil nisi naturali quadam felicitate fruituri?**

Ex quibus omnibus alijsque pluribus, quæ proferri poterant, necessario alterutrum videtur confici vel Pelagianos parvulis non baptizatis, vitam salutemque æternam tribuendo, vitam illam æternam supernaturalem quæ in clara Dei contemplatione sita est intellexisse ac tribuisse, propter quam solam fides Christi, baptismus, Eucharistia, ipsaque per illa mysteria in Christum incorporatio non propter naturalem alicujus corporei paradisi felicitatem necessaria sunt; vel certe si non nisi naturalem

Innocentius
Papa ad Con-
cilium Milani
Epistolæ 93.
apud Aug.

Lib. 2. oper.
imperf. cont.
vol. f. 383.
et 384. et
alibi.

naturalem intellexerint, Innocentium Papam maximeque Augustinum tot laboriosas disputationes in arena fundasse, atque adeo in re tam seria esse negatum, ut qui de bobus interrogatus, de asinis responderit, & per viginti circiter annos quibus cum isto Pelagiano errore luctatus est, in manifesta æquivocatione persistendo aërem verberasse, quod asserere

A quia absurdum, & sanctissimo doctissimoque viro ipsique Sedi Apostolicæ injuriosum est, restat ut Pelagiani per vitam æternam quam parvulis sine baptismo morientibus tribuunt, nihil aliud intellexerint quam vitam illam æternam quam supra omnes naturæ vires Deus electis suis in mortuorum resurrectione largietur.

Vtrum Pelagiani sententiam suam de vita æterna parvulis non baptizatis danda tandem mutaverint?

CAPVT XXI.

VIR quidam illustris & magnopere in Augustini lectione versatus nonnulla ex istis argumentis vidit: quibus fractus existimavit sine S. Augustini injuria negari nullo modo posse quin id quod conficere videntur prorsus verum sit, nempe Pelagianos vitam illam æternam supernaturalem seu claram visionem Dei parvulis sine baptismo ex hac vita raptis promississe. At verò cum non minus manifestum esse videatur, eos per vitam illam æternam non nisi quandam felicitatē ordinis naturalis intellexisse, utramque sententiam eos diversis temporibus tenuisse arbitrat. Nunquam enim Augustinus, ait ille, ad convincendos Pelagianos eis objeceret ex Scripturis vitam æternam quam parvulis promittebant, non dari neque à Deo promitti in prædictis Scripturis, nisi baptizatis & Christi membris, si Pelagiani de beatitudine tantum naturali loquerentur aut per vitam æternam, illam solam naturalem felicitatem intelligerent. Vult itaque Pelagium ejusque discipulos initio suæ hæresis docuisse, parvulis sine baptismo decedentibus, quia sine peccato nascerentur dari extra regnum celorum gaudia vitæ æternæ, qua in societate Christi ac Sanctorum beati perfruuntur. ut constat, inquit, ex Innocentio Pontifice in Epistola ad Patres Concilii Milevitani, quam supra de manducatione corporis & sanguinis Domini ad vitam æternam necessaria allegavimus & Augustino etiam visum paulò ante ostendimus. Contra hunc igitur Pelagianorum errorem vult omnia Augustini argumenta quæ proximè recensuimus militare: quibus convictos & à primo illo sensu depulsos, aliam beatitudinem naturalem dari parvulis prædicare ccepisse. Probat hanc eorum mutationem ex illo de prædestinatione Sanctorum loco quem supra vidimus: *Hoc si audirent Pelagianum non tam laborarent, quæere parvulis extra regnum Dei, nescio cuius suæ felicitatis locum. maxime quando convincuntur non eos habere posse vitam æternam qui non inducaverunt carnem: nec biberunt sanguinem Christi.* Vbi apertè jam convicti de falsitate dogmatis, quo beatitudinem supernaturalem quæ per manducationem illam obtinebatur, parvulis promittebant; recurrere Pelagianos putat ad aliam naturalem, quæ per illud, *nescio cuius felicitatis locum, significetur.* Si autem

ab illo doctissimo viro quæreremus quo tempore inducta fuerit illa mutatio, responderet, arbitror, vel statim atque hæresis Pelagiana damnata est, vel certe paulò ante, cum Pelagius in Concilio Palesino retractavit hanc propositionem, *Infantes etsi non baptizentur habent vitam æternam.* Dilucidis enim verbis dicit jam eo tempore quo Augustinus contra Iulianum scriberet, quod contigit paulò post, Pelagianos illam sententiam de supernaturali quæ parvulis extra regnum celorum daretur felicitate mutasse. Sed pace illius dixerim non rectè mutationem illam ex Augustino colligit imò sine dubio in illa asserenda hallucinatus. Eandem enim vitam æternam eandemque felicitatem sive naturalis ea fuerit sive supernaturalis, ab initio usque in finem Pelagiani parvulis tribuerunt.

Nam si authores illius mutationis investigemus qui convicti argumentis Augustini naturalem illam felicitatem induxerint, illi fuerint necesse est qui cum Sancto illo Doctore de ista difficultate congressi sunt: quos alios nullos invenimus nisi Pelagium aut Iulianum: sive mutationem illam propria ingenij dexterritate commenti sint, sive Celestium aliumve comminiscendi artificem subsecuti. At verò Pelagius itemque Iulianus, in eadem prorsus sententia quam ante Concilium etiam Palesinum, hoc est hæresi emergente, tenuerant, sine mutatione perliterunt etiam tum, cum illam jam inveciam fuisse contendunt, hoc est, luctante cum Augustino Iuliano. Testatur hoc expressis verbis Augustinus in illis ipsis contra Iulianum libris, qui hæresi jam proscripta damnataque conscripti sunt. *Sed nunquid infantes etiam si non baptizentur, habere vitam æternam, illa calliditate, in aliud detorque vel ullis solis fideiis operire potuissint?* Exponendo scilicet aliter quam à iudicibus capiebatur. Nonne apertè indicat, eos ne quidem distinctionis illius calliditatem de duplici vita æterna seu felicitate extra regnum celorum reperire potuisse, per quā sententiam suam in aliud detorqueendo palliarent? Nam subdit: *Eos enim qui hoc dicunt, non potuit apud Catholicos indices nisi dñare Pelagius, & quod sentiebat damnavit coram hominibus, damnavi metuens ab hominibus.* Ecce habes apertissime, non solum id quod dicebat infantes etiam si non baptizentur

Cap. 23. f. 50
lib.

Lib. 2. con.
Eul. c. 5.

H

zentur

zetur habere vitam æternam, sed etiam quod sub illis verbis sentiebat, coram iudicibus Palestinis damnasle Pelagium, ubi mutatio illa emeruisse existimari posset. Sed jam audi reliqua: Nam si hoc non sentitis, nobis utiq; consentitis, Sed quia nobis non consentitis, illud sine dubitatione sentitis. Et quomodo illud quæso sequitur cum detur medium beatitudo scilicet illa recenter excogitata naturalis, quam parvulis nunc mutata priore sententia tribuendo, neque cum Catholica fide consentient quæ damnandos asserit, neque cum eo quod ante fenserant, & in Synodo Palestina damnarunt? sed pergit Augustinus, Ac per hoc orientales vos iudices damnant, à quibus Pelagius damnari timens, eos qui sentiant ista damnavit, cum eis quos damnavit profecto damnandus, quia id quod negavit ore, corde servavit. Viden illud ipsum quod ante sentiebat & ore negatum fuerat, corde esse servatum, ac propterea etiam secundo ab ipsdem iudicibus posse damnari? quod non ex conjecturis incertis Augustinus suspicatur. Nam, addit, quod verbum eius anathematizatur, in litteris eius invenitur. Et statim etiam ipsum Iulianum strinxit cilemmate, quo conficiat, quod si post Pelagij damnationem adhuc dicat, infantes non baptizatos habere vitam æternam, à Palestinis iudicibus etiam ipse damnatus sit; sin autem neget; poenam sine culpa parvulis infligere convincatur. Nonne futilis est ista Augustini ratio & stramineum in Iulianum vinculum, si aliam jam v. t. æternam quam tempore Palestine Synodi parvulis fabricaverint? Nonne una distinctiuncula, qua se non nisi vitam felicitatis cuiusdam naturalis nunc parvulis polliceri diceret ex iudicio illorum sententia & manibus laberetur?

Sed jam fundamentum illud inspiciamus, quo nunquam Augustinus putatur usus fuisse illis rationibus ac scripturis, quibus fides, baptisumus, manducatio corporis ac sanguinis Domini ad vitam æternam obtinendam necessaria esse dicuntur, si Pelagiani parvulis naturalem tantum felicitatem ascriberent. Ut plane necesse sit eos aliquando saltem initio sui erroris, supernaturalem illam claræ visionis Dei beatitudinem parvulis promississe. At ego vicissim refero; si recta illa firmaque consequentia, necesse est igitur, ut etiam in medio & in fine sui erroris, hoc est ab initio usque ad finem, eandem illis supernaturalem felicitatem attribuerint. Nam Augustinus ipsdem semper armis in illud monstrum usus est, ipsdem scripturis ipsdemque rationibus errorem illum à primo ejus ortu in Pelagium usque ad ejus occasum in Iuliano oppugnavit, stravit, & interemit. Nam in Epistola ad Paulinum quæ statim à Pelagij damnatione conscripta est, sic eodem argumento utitur: Cogitur itaque respondere quod Pelagius in Ecclesiastico iudicio ut aliquo modo Catholicus pronuntiaretur, anathematizare compulsum est, infantes, etiam si non baptizentur, habere vitam æternam. &c. Ac per hoc contra sententiam Domini disputabit dicentis: Nisi manducaveritis carnem filij hominis & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis; illam utique quæ post hanc

A vitam futura est, & contra Apostolicæ Sedis auctoritatem, scilicet Innocentij qui illa scriptura usus est. Et contra ipsius Pelagij verba apud Episcopos, à quibus audiebatur expressa ubi anathematizavit eos qui dicerent infantes, &c. Et in libris ad Bonifacium quæ post Epistolam illam paulo antelibros contra Iulianum exarati sunt, sic eodem argumento utitur: Datus est extra regnum Dei locum salutis & vite æternæ etiam si non fuerint baptizati. Nec attulit quod scriptum est: Qui ex d. d. rui & baptizatus fuerit, alius erit qui vero non crediderit & n. d. m. b. i. t. &c. Sed illud cognatis eos vitam habere non posse qui fuerint exp. r. i. e. s. corporis & sanguinis Christi, dice. r. e. p. o. n. si manducaverit &c. Aut, si evangelii v. r. e. b. i. s. c. o. g. n. i. t. u. r. n. e. c. vitam al. i. t. e. m. q. u. e. p. o. s. s. e. h. a. b. e. r. e. p. a. r. v. u. l. o. s. d. e. c. o. r. p. o. r. e. e. x. e. m. p. t. e. n. i. s. i. f. u. e. r. i. t. b. a. p. t. i. z. a. t. i. &c. Quod idem argumentum contra Celestium reperit libro secundo ad eundem Bonifacium capite quarto, etiam Innocentij Pontificis nomine interpositum, qui eodem telo Pelagium jugulaverit. Et in ipsis libris adversus Iulianum, ubi jam convictos Pelagianos ad aliam beatitudinem naturalem confugisse dicitur, sic eodem argumento utitur: Sancto Innocentio vide quid respondet qui nihil aliud de hac re sapit, quam &c. Qui denique parvulos deservunt, nisi manducaverint carnem filij hominis vitam pro se habere non posse. Hinc responde, m. o. i. p. s. i. D. o. m. i. n. o. c. u. i. u. s. i. l. l. e. A. n. t. i. s. t. e. u. s. u. s. e. s. t. r. e. s. i. m. e. n. o. & d. i. c. i. t. m. a. g. i. s. D. e. i. t. a. m. c. a. p. i. t. a. l. i. s. s. u. p. p. l. i. c. i. a. p. e. n. a. t. u. r. s. i. p. e. c. c. a. t. i. o. n. e. a. n. a. s. c. e. n. t. i. b. u. s. o. r. i. g. i. n. a. l. e. n. o. n. t. r. a. h. i. t. u. r. Denique in ultimis & imperfectis adversus eundem Iulianum libris quos vicinissimus morti scripsit, sic eodem usus est argumentor: Cur ministratur Sanguis qui de similitudine carnis peccati remissionem suus est peccatorum quem bibat parvulus ut habere possit vitam si de n. i. l. a. p. e. c. c. a. t. i. o. r. e. g. i. n. e. v. e. n. i. t. i. n. m. o. r. t. e. m. &c. Iam dic evidenter quod latenter servis, quoniam sat. p. r. o. d. u. c. t. u. r. d. i. s. p. u. t. a. t. i. o. n. e. q. u. i. d. s. e. n. t. i. s. d. i. c. i. n. q. u. a. m. p. a. r. v. u. l. o. s. s. i. n. s. t. a. s. s. e. r. i. C. h. r. i. s. t. i. a. n. o. s. (per baptismum) s. e. d. v. i. d. e. r. u. m. t. e. m. p. e. r. s. i. o. n. e. m. d. e. b. e. a. s. d. i. c. e. r. e. C. h. r. i. s. t. i. a. n. a. m. Nec vero, si omnia Divi Augustini scripta revolverimus, quibus errorem illum etiam in fine vite prostravit, nullum facile inveniēmus argumentum quo non ante sapius usus fuerit, quando adhuc supernaturalem illam putantur felicitatem parvulis promississe, neque ullum antea, quod non postmodum etiam adhibuerit, ut merito dici debeat, si in initio Pelagianum non mendaciter Augustino opponere potuissent, ut ille author putat, eum in sua disputatione nugari, nisi beatitudinem illam claræ visionis Dei quam baptismus & scripturæ illæ respiciunt parvulis tribuissent, etiam in fine nugationem illam & exprobrare potuissent ut qui contra homines jam naturalem dumtaxat felicitatem parvulis pollicentes, tanquam quid ulterius diceret non inveniēns, ipsdē adhuc scripturis & argumentis nihil ad Rhombum concludentibus uteretur.

Quid igitur, inquires, his angustiis undique coarctantibus pro dissolvendo hoc nodo dici debet. Antequam eum tentem solvere, adhuc paulo artius interposita aliquanto latiori de parvulorum statu disputatione stringendus est.

Ipsdem

Epist. 106.
ad Paulin.

Lib. 1. c. 11.

Lib. 1. c. 11.
Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iul. c. 4.

Iisdem argumentis probari potest, Pelagianos parvulis nascentibus supernaturalem innocentiam dare, quibus aliqui probari putanteos morientibus sine baptismo vitam aeternam supernaturalem promississe.

CAPVT XXII

NA m quod de vita aeterna futuri seculi, quam parvulis premittunt Pelagiani disquisivimus, eodem panē modo, de vita & statu quem eis in presenti seculo tribuunt, dispartiri potest, utrum eos in naturali dumtaxat integritate, sanctitate, & statu nasci velint an in supernaturali quæ per solam divinam gratiam conferatur.

Er quidem si illa respiciamus, quæ hæc-
tenus de parvulorum conditione in hac præ-
senti vita disputata & stabilita sunt, non videtur
esse posse dubium, quin secundum Pelagianos
in quodam puro putoque naturali statu & in-
tegritate sine omni vitio, omnique supernatu-
rali gratia nascerentur. Quod utquodæ verum
est ut ipsimet sepius expressis verbis vocat par-
vulorum a *Innocentiam naturalem*, quam dicunt
se *creari bonam simplicitatem* item prædicunt *na-
turalem* parvulorum *naturaliter* statuunt esse bonos,
bona eorum *naturalia* ita distinguunt a *spiritu-
alibus*, ut *bono naturali* cum quo nascuntur
bonum sanctificationis per baptismum velint acce-
dere: denique sine ullis ambagibus clare defi-
niant, *gæntæ actionem propriam* vultuatis, id est *in
homine esse quod cæcis condidit*. De quibus latius
paulo ante disseruimus.

E contrariò verò si S. Augustini rationes
trutinemus, quibus eorum sententiam impu-
gnat atque suffocat, nihil profectò minus ju-
dicabimus, quam eos nascentibus parvulis su-
pernaturalem quandam vitam, innocentiam
sanitatem, bonitatemq; tribuisse, quæ non nisi
per divinam ac gratuitam gratiam dari potest.
Nam imprimis ex hoc solo quod parvuli na-
scentur cum ista innocentia naturali, sicut hoc
sentit Pelagius, hoc est ut Augustinus exponit,
cum *innuitate ab omni delicto* tam proprio quàm
originali seipsum concludit Augustinus, pro-
fus injustum esse non tantum ut parvulus vita
ætterna priveretur siue æterna morte mulsetur,
quod sine damnatione quæ soli peccato debita
est, fieri nullo modo posse manifestum est, sed
etiam, ut ei regnum cælorum auferatur eo
quod illud naturali ejusmodi innocentie par-
vulorum per justitiam Dei omnino debeatur.
Per istud autem regnum cælorum seu regnum
Dei supernaturalem Christianorum beatitudi-
nem in scripturis intelligi nullus ne quidem Pe-
lagianus, nedum Catholicus negat. Accipe
paucula, ex sexcentis quæ passim occurrunt, loca:
Nunquam dicturus es unde sit iustum ut parvuli, nulla
sua, nulla plerumque etiam suorum culpa sine bap-
tismate moriis à parentibus & propinquis fidelibus se-
parentur & ad Dei regnum non admittantur. Et ex
professo expansis velis hoc agit Sermone de

A cimo quarto de verbis Apostoli: *Quem vas aliquando contra evidentissimam auctoritatem rati cernat humana delicta pro se ipsa regulantibus rejice, & asserit quantum viribus valuerit, unde determinatur iste qui parvulus propter merita innocentiae, propter nullam sibi dicitur culpam, hoc est originale peccatum in dave voluerit etiam in baptizatu non solum vitam aeternam verum etiam regni colorum. Et infra: Quare enim patrum nostrum regni colorum alii parvulorum &c. quia est ista inscripta, hic defende inscriptam. Et responde si potes, sed rationem asser, hac enim te gloriari delectat. Vide quam hoc invictum argumentum putet, ut nec ex ratione quicquam ei responderi posse arbitretur. Et paulo inferius: *Hinc respondet quod tibi dicit, prout in no. e. parvulus & immutus ab omni peccato. & proprio & originali, non solum vitam aeternam habet, sed etiam regni colorum. Hoc est insitum qui nihil mali habet quare aliquid boni non habet?* Quae argumentandi ratio B in modo non triviala & absurda est, si Pelagianum illam à peccatis immunitatem non per gratiam veram, quae iustitiam, sed per solam naturalem innocentiam asseri putant? Nam ipsemet Augustinus idem usus de parvulis argumentum versando sententiam definitivam tulit, non posse de parvulis nisi iusti fuerint, dici: *Tantum est enim regnum caelorum, cum esse non possit nisi iustorum.* Et in libris contra Iulianum provocans eum, ut vel uni responderet indocto ex vulgare fecerit dicenti: *Iustus est Deus, quid mali est, quod innocentem hanc eius imaginem prohibet intrare in regnum eius, si non est peccatum quod per in omni hominem intravit in mundum?* Puto, inquit Augustinus, quod nulla tibi adeo sit aperienda, qua tibi videaris illo indocto homine doctior, sed si a te recesserit impudentia, in infante remanens infantiior. An ita subito oblitus erat Augustinus Pelagianorum non nisi naturalem quandam innocentiam, non illam quae per iustitiam caritatemque infusa datur, parvulis polliceri? Quo saneposito cur Iulianus infans remaneret infantiior in tuenda iustitia Dei, cum consequenter veraciterque respondere posset videatur, regnum illud caelorum hoc est felicitatem claræ visionis Dei, non naturae sed infusae caelitus gratiae ideoque baptismo esse repositum, quibus cum parvuli profus careant sine ulla divina iustitiae praedecio posset, enegari. Nonne hanc responsionem penè conceptis verbis à Celestio magno Pelagianorum Doctore praeformatam acceperat: *Dominus statuit regnum colorum non nisi baptizatis posse conferri, quod quia parvuli natura non habent conferri necesse est per gratiae libertatem.* Ecce quam clarè gratiam agnoscit, quia naturae vires superat regnum caelorum, atque ideo naturae per iustitiam nullo modo deberi potest. Ex quo proinde H 2 manifeste*

H₂

manifeste

2 *Inl.* lib. 1.
oper. imperf.
apud *Inl.*
cont. *Inl.* f.
254. & alibi
sepius.
f. libid. f. 166
c. *Aut.* qq. rei
et nova Test.
p. l. 1. q. 8. &
i. *Inl.* lib. 1.
oper. imperf.
f. 33.
d. Lib. 2. de
nupt. c. 19.
c. *Inl.* lib. 1.
oper. imperf.
f. 70.
f. Lib. 6. cont.
Inl. c. 17.
g. Lib. de pr.
orig. c. 13.

Serm. 14. de
de verb. Apost.
c. 8.

Lib. 2. oper
imperf. ad
vers. Iul. j
325.

Сл. 5

Ibid. c. 7

Lib. 5. cont.

*Lib. de pecc.
orig. c. 5.*

manifestè videtur consequi, vel delirare Augustinum qui de huiusmodi ratiocinatione tanquam invicta gloriatur: vel si ejus autoritas istud suspicari non sinit, supernaturalem esse illum statum quem Pelagiani parvulis tribuunt, & cui soli per justitiam debitum est regnum Dei. Talibus enim tanquam filijs cederetur patrimonium regni Dei, quia talium tantummodò veluti adoptatorum filiorum est pater Deus. Quid quod eodem modo, ut supra de vita æterna diximus, etiam superfluum esse baptismum ipsis Pelagianis iudicibus putet, si parvuli in illa naturali innocentia, bonitateque sine ulla peccati originalis vel actualis labe nascuntur. Id enim agit illa disputatio, ait Sannicet, c. 13.

Lib. 3. de pecc. merit. c. 13.

Etus Doctor, contra cuius novitatem antiqua veritate nitendum est, ut infantes omnino si per uo baptizari videantur. Sed aperte hoc non dicitur, ne tam firmata salubriter Ecclesia conueto do volatores suos ferre non possit. Et in sermonibus de verbis Apostoli: quid necessarium ergo habet infans Christi si non e rotat? Et in operibus contra Iulianum: qui est forma futuri, quia ita Christus

Serm. 10. c. 2.

imperf. 113 traiecit in eos (parvulos) iustitiam, sicut Adam peccatum; ita Christus vitam sicut Adam in rem: alioquin a forma Christi alienarentur, & Christiani non erant. Quod quidem sentit sed aperte dicere formidat. Vbi aperte docet Augustinus ex hoc ipso, quod parvulis nihil peccati in baptismo dimitteretur, consequi, neque vitam neque iustitiam ab eis in baptismo accipi, nec eos fieri Christianos, atque hoc ipsum tacite sentire Pelagianos tanquam qui id confectaneum esse ex illa sua opinione perspicere. Cuiusmodi ratiocinationes quas tandem contra Pelagianos vires habent, si non nisi naturalem quandam à peccatis immunitatem qualem in brutis cernimus parvulis tribuunt, vitam verò atque iustitiam Sancti Spiritus, cui regnum celorum & supernaturalis felicitas debeatur, tantummodò per baptismum asserri volunt? Nam istos multoque splendidiore effectus tribuisse baptismò Pelagianos, postea fusius demonstrandum est. Hac ergo unica distinctione facile est eis omnia huiusmodi Augustini tela retundere, & ejus conatus insignes vanitatis arguere atque convincere; vel certè necessario fatendum est Augustinum nullo modo latuisse quod supernaturalem quandam vitam, sanctitatem atque iustitiam in illa naturali parvulorum innocentia includerent.

Quod quidem ex alio capite magis adhuc evidenter videtur sequi. Nam etiam vitam illam supernaturalem animique sanitatem, quæ baptismò infunditur parvulis, frustra eis impertiri docet, si parvuli juxta Pelagium per illam à peccatis innocentiam sine morte peccati vivi, sine peccati ægritudine sani sunt. Et qui hoc sequitur, si non nisi vitam sanitatemque naturalem intelligunt, cui per baptismum vita gratiæ & sanitas spiritus asseratur? Audi cum stomacho ferientem Pelagianos: *Ut quid cum eis ad baptismum vivificatoris*

Lib. 2. cont. Iul. operis imperf. 386

A & salvatoris simulatione damabili currius, quos viros sanosque laudando vivificari sanisque non vultis? Nonne vitam parvulos sanitatemque illam quæ in baptismo datur, jam antequam baptizentur eos habere contendit? Ex quo fit ut de ipsis parvulis dici posse arbitretur: *Auferre hinc innocentes istos, non enim opus sanis medicis, sed male habentibus: Non enim venit Christus vocare iustos sed peccatores.* Nonne aperte in Pelagianorum sententia constitutum putat, etiam sanos iustosque esse parvulos, & iustitia atque sanctitate quæ baptismate conferuntur? Nam si aliam intelligunt quid ad rem argumentum Augustini facit?

Serm. 10. de verb. Apost. c. 2.

Quin etiam quod toties Augustinus & Innocentius premunt sine participatione corporis & sanguinis Domini vitam æternam parvulis obtineri non posse, non tantum supernaturalem felicitatem in futuro seculo, sed etiam supernaturalem vitam atque iustitiam in presenti eos parvulis adscripsisse convincit. Locus enim, nisi manducaveritis & non habebitis vitam in vobis, de utriusque seculi vita supernaturali aperte intelligendus est. Idem enim ille qui non manducaverit carnem & sanguinem Domini non habebit vitam æternam in futuro seculo quia sine illa manducatione non habebit vitam iustitiæ in presenti seculo. Atque ita de utraque promiscuè cum contra Pelagianos Augustinus intorquet. Cur, inquit, ministratur sanguis qui de similitudine carnis peccati in remissionem suus est peccatorum, ut habere possit vitam si de nulla peccati origine venit in mortem sec. Iam dic evidenter quod latenter sentis, quoniam satis produs tua disputatione quid sentis: dic inquam parvulos frustra fieri Christianos. Quomodo in Pelagiana opinione sequitur, parvulos frustra fieri Christianos, nisi id totum eos habere statuant, quod Christiano baptismò datur? Quid hoc autem, nisi adoptio filiorum & iustitia quam infundit spiritus Dei.

Lib. 2. operis imperf. cont. Iul. f. 237.

Ex quibus profectò, alijsque pluribus quæ asserri poterant, manifestè liquet pleraque Augustini argumenta supponere pari passu Pelagianos vitam supernaturalis iustitiæ parvulis in hoc seculo tribuisse, & vitam æternam supernaturalis visionis Dei in futuro promississe. Vel certè si neutrum eorum verum est atque utrobique non nisi naturalis innocentiae vitam paremque æternæ vitæ felicitatem intelligunt, utrobique Augustinum ineptissime disputasse: & adversariam sententiam atque distinctionem dissimulando, tenebrasque offundendo fraudibus potius luctatum esse quàm viribus. An & sic dicemus Pelagianos interpretasse suam sententiam? Sed nullum talis mutationis extat vestigium. Vna quoque in ista opinione refutanda apud Augustinum apparet facies, non minus in fine vitæ quo pleraque quæ adduximus argumenta conscripta sunt, quam cum primum hæresis ista oriri coepit.

Solvuntur difficultates ab Augustino motæ.

CAPVT XXIII.

QUis igitur ex isto labyrintho evadendi modus? Breviter si possum, dicam, quia profundior veritatis illius usque ad radices investigatio multa præmitti postulat, quæ hic inferi ordo doctrinæ vetat, & oportunitus in libris de statu puræ naturæ deducenda sunt.

Fixum firmumque esse debere arbitror, Pelagianos non nisi naturalem quandam innocentiam ac vitam ac sanitatem in hac vita nascentibus ascripisse, nec vitam æternam aliam quam naturalis cuiusdam felicitatis sine baptismo decedentibus promississe. Quorum unum expressis verbis in terminis sepius dicunt, alterum ita indicant, ut res ipsa sententiam eorum clamare videatur. Et sane hoc ita postulat universa doctrinæ Pelagianæ facies atque connexio, ut eos qui Pelagianos vitam felicitatemque supernaturalem parvulis unquam promississe contendunt, non satis Pelagianæ principia penetrasse sine injuria dixeris. Quod quamquam utcumque supra declaratum est, infra uberius demonstrandum est. Quæ vero pro supernaturali vita felicitate quæ ex Augustino proferuntur, non nisi nuda consequentiarum est observatio atque collectio, quæ si autorum principia lateant, fallere minus perspicacem solet. Neque enim ulli Augustinus expresse dicit eos vel in futura vita beatitudinem supernaturalem claræ illius visionis Dei sine baptismo parvulis esse pollicitos, vel in præsentia iustitiam veram atque adoptionem filiorum Dei: hanc enim sexcentis locis non nisi baptismo parvulis conferri docent, ut suo loco de effectibus baptismi juxta Pelagianos dicturi sumus.

Ut igitur quid sibi Augustinus velit intelligatur, sciendum est, statum illum quem possidere parvuli sive in præsentia sive post hanc vitam in quadam æternæ vitæ felicitate finguntur, ex Pelagianorum quidem sententia ut diximus non esse nisi puri putique ordinis naturalis, ad quem natura humana solis suis viribus assurgere possit: duplicis tamen generis compediti conditiones. Aliæ prærogative tam singulares sunt, ut ab homine obtineri nullo modo queant, nisi eas Deus gratuita sua & supernaturali gratia largiatur: aliæ tam enormes humanæ naturæ contumeliæ, ut peccatum aliquod propter quod infligantur præcise convincant.

Prioris generis sunt, esse innocentem ac sine peccato, non esse mortuum animo, esse saluum ac sanum, ac sine illa peccati aegritudine, denique naturaliter sive in præsentia sive in æterna vita sine animæ damnatione & perditione esse felicem. Posterioris sunt ignorantia, libidinibus, morbis, omnibus hujus vitæ ca-

lamitatibus, diaboli vexationibus, morti ipsi esse obnoxium; ac denique post hanc vitam separari à regno Dei. Monstrum igitur fuit ille commentitius Pelagianorum status ex humano corpore belluinoque compositum; hoc est ex disparibus & repugnantibus membris, natura & gratia peccato atque natura constatum. Quod quam verum sit de singulis suo loco fusiori disputatione declarandum est. Cum ergo Divus Augustinus celestis ingenii profunditate, cerneret statum illum sive æternæ vitæ post mortem corporis, sive temporalis illius quem in hoc mundo parvuli obtinere fingerentur propter prioris generis prærogativas non posse cuiquam sine divina gratia & consequenter sine fide Christi, sine baptismo, sine manducatione corporis & sanguinis Domini, hoc est, sine incorporatione in Christi corpus obtinere, hinc est quod illis usus sit argumentis quæ supernaturalem statum atque beatitudinem parvulis à Pelagianis tribui, supponere ac persuadere videantur, cum ipsi ex semetipsis & de proposito nil hujusmodi unquam senserint, sed tantummodo istud ex eorum opinione præter intentionem consequatur. Nam simili planè modo propter posterioris generis conditiones illius status sexcentis Augustinus consequi docet aliquod omnino peccatum in parvulis, sive originale præcelsisse cuius merito eorum innocentia gravi isto iugo temporalis vitæ puniatur, nec tamen rectè inde sequi dixeris Pelagianos hanc totam vitam hominibus penalem & supplicij loco impositam docuisse. Hoc enim in eorum opinione non explicite juxta eorum mentem continetur, sed implicite contra mentem invenitur; neque tam verbis exprimitur, quam argumentis extorquetur.

Quæ si vera sunt sicut vera esse tantisper hic supponimus donec alibi, ubi proprius locus est, ita esse demonstremus, manifestum erit non esse necessarium, ut vel Pelagiani supernaturalem parvulis beatitudinem ac statum sive in præsentia sive in futuro seculo, sive oriente sive occumbente hæresi parvulis tribuant vel si naturalem dumtaxat tribuerint, quæ Augustinus in arguendis Pelagianis intolerabili absurditate nugeatur. Non enim quid dicant aut sentiant, sed quid eorum dicta atque sensu contineant respicit, & examinat: atque ex uno capite impossibilem esse videt hujusmodi felicitatem ac statum quem illi naturalem statuunt nisi eum per supernaturalem gratiam divina bonitas largiatur; ex alio capite itidem impossibilem, nisi per divinam iustitiam peccantibus tanquam supplicium imponatur. Quam suam absurditatem cum Pelagianarum argumentis fracti animadvertent, in miris angustijs

Lib. de pre-
dest. 55. c. 13.

Lib. 6. c. 4.

Lib. de pec-
orig. c. 21.

Lib. 13. de
vivit. Dei c. 2.

gustijs constituti æstuebant ut suam sententiam quoquo modo sive status supernaturalis in naturalem mutatione tuerentur; quod cum difficillime fieri posse cernerent, hinc est quod Augustinus dixit eos laborasse ut quærent parvulis extra regnum Dei nescio cuius suæ felicitatis locum, maxime quando convincuntur non eos habere posse vitam æternam quia non manducaverunt carnem nec biberunt sanguinem Christi. Non enim indicat ullam in eis beatitudinis supernaturalem in naturalem mutandæ cogitationem, sed ejusdem sententiæ tuendæ sollicitudinem & angustias cum etiam illam ipsam æternam vitam, quam eis quasi naturalem ascriberent eos habere non posse sine Christi gratia & extra corporis ejus unitatem convincerentur. Si enim, cum hoc diceret Augustinus, indicare vellet jam eos opinionem suam abiectam vitæ illius supernaturalis defensione mutasse, stultè sanè post illum etiam librum in ipso vitæ suæ fine, ipsam rationibus, scripturisque ad eos debellandos uteretur. Difficultates igitur quas in tuenda illa naturali, quam putabant, beatitudine paterentur, non mutationem ullam ex supernaturali in naturalem indicare Augustinus voluit: Quos æstus eorum etiam alijs non paucis locis exprobrando commemorat. Hinc in libris contra Iulianum: Et quid vobis est de questione baptismati laborare, utrum sit vita æterna præter regnum Dei, an vita æterna privanda sint innocentes tot imagines Dei, ac per hoc æterna morte plebenda? Vbi simul utrumque difficultatis caput tangitur tam ex parte gratiæ quam peccati, sine quibus ille status constitui nequit. Et in libris de peccatorum meritis, qui tamen in ipso hæresis illius ortu scripti sunt cum adhuc beatitudinem vitæ æternæ supernaturalis parvulis promississe creduntur, a quibus tamen cum quaeritur utrum non baptizati & non effecti coheredes Christi regniq; celorum participes habeant saltem beneficium salutis æternæ in resurrectione mortuorum, laborant vehementer nec exitum inveniunt. Et omnium apertissime in libro de peccato originali perhibetur, Pelagius ita solitus respondere quaerentibus, ut diceret: Sine baptismo parvuli morientes quo non eant, scio, quo eant, nescio. Hoc est interprete Augustino: Non ire in regnum celorum scio; quo vero eant se nescire dicebat, quia dicere non audebat in mortem illos ire perpetuam, quos & sic nihil mali commississe sentiebat, & originale traxisse peccatum non consentiebat. Vides Pelagium aperte profiteri solitum suas angustias atque ignorantiam de statu ac felicitate parvulorum: quia mortem perpetuam innocentibus suis infligere vetabat iustitia, vitam æternam hoc est qualemcumque fingeret naturalem beatitudinem eis polliceri Augustini argumenta prohibebant, talis enim qualiscunque vita, atq; beatitudo obtineri non potest nisi anima vivat, mors enim animæ beatitudo esse non potest: vivere autem non potest anima, nisi vivat ex Deo. Nam ut anima corporis, sic animæ vita Deus est. Vivit autem anima ex Deo, ut Augustinus, cum vivit bene: non enim potest bene vivere, nisi Deo in se operante quod bonum est.

A Ex quo manifestum est veram vitam animæ qualemcumque sive temporaneam in hoc seculo sive æternam in regno vel extra regnum Dei, gratiam omnino, ideoque baptismum omnis gratiæ januam & incorporationem in Christo, in Divi Augustini sententia postulare. Nam ut alibi dicit, vitam æternam, id est, sine ullo fine felicem (neque enim aliud æterna vita supra vitam ex Deo nisi perpetuitatem dicit) solus ille dat qui dat veram felicitatem. Sed uberior sententiæ Divi Augustini indagatio & veritatis ejus demonstratio non est hujus loci. Hoc tamen in verbis Pelagij citatis QVO EANT NESCIIO, observandum puto, quod cum illis etiam ante condemnationem hæresis suæ solum uti, (nam statim à condemnatione liber ille Augustini scriptus est) jam tum initio cum de natura felicitatis illius quam parvulis promittebat, æternæque illius vitæ conditione fluctuasse & aperte suam ignorantiam confessum esse. Quid mirum igitur si neque nos, quid ipse senserit, liquido demonstrare nequeamus? Nam & Augustinus quamvis naturalem ab illis prædicari statum non ambigeret & reipsa tamen propter conditiones quas involverat, sine supernaturali gratia obtineri nullo modo posse sentiret, utrum tamen secundum eorum sententiam in clara vel obscura vel etiam nulla Dei visione consisteret semper hæsitans incertusque fluctuavit, hinc enim illæ locutiones hæsitantis indices, quibus illum statum vocat, a nescio cuius felicitatis locum: & beatam quandam vitam suam; item: c quaeris vel felicitatis cuiuslibet atque ubilibet, quasi mediani locum. Vique adeo ut etiam dubitet utrum Pelagiani Deum in illo felicitatis loco parvulis regnare constituerent. d Dicite obsecro, inquit, in ea felicitate quæ extra Dei regnum erit, ullusne regnabit an nullus? Et cetera quæ supra commemoravimus. Nec mirum cum nunquam suam sententiam plenè legantur clarissimeque verbis explicuisse. Hoc solum videtur certum de Pelagianorum sensu tenuisse, quod illa felicitas quam extra regnum celorum parvulis tribuunt, inferioris notæ sit. Nam illud clarè voluit quando dixit: e in loco aliquo secundæ felicitatis, quam talibus edificavit hæresis vestra. Et quando dixit promittunt eis æternam & beatam quandam vitam suam. Sed utrum ideo secunda, quia tantummodo extra regnum celorum, hoc est, extra societatem Christi atque Sanctorum eadem Dei clara contemplatione naturaliter fruerebatur, an quod ipsa Dei contemplatio adeoque tota illa felicitas in seipsa longè esset inferior nullibi apertè proficitur. Nec verò moveat quod clara Dei visio multum naturæ vires superet cum tamen beatitudinem non nisi naturalem eos fabricasse docuerimus. Reipsa liquidem naturam superat non ita tamen necesse est in istorum hæreticorum sententia. Nam & illa quam naturalem dicuntur tribuisse postea felicitatem tales conditiones implicat ut etiam naturæ vires juxta Divum Augustinum excedat. Nec tamen ideo rectè dixeris tunc Pelagianos supernaturalem

Lib. 6. de
orig. c. 21.

Lib. de pec-
orig. c. 21.

Lib. 2. de
tracit. c. 50.

Lib. de pre-
dest. 55. c. 13.

Lib. de
Hæresi 88.

Lib. 1. de
anima & de
orig. c. 9.

Lib. 2. de
Iul. opera
imp. f. 319

Lib. 1. de
oper. imp. f. 182

Lib. de Hæ-
resibus ad
Dionysium

Deum Hæ-
resi 88.

Lib. 6. de
evit. Dei
c. 12.

felicitatis quem parvulis fabricarunt. Vbi enim nihil miserie siue damnationis est quid præter felicitatem fingi potest? Et quid felicitas nisi vita æterna? *Eam quippe vitam æternam dicimus ubi est sine fine felicitas.* Ita igitur non minus adultis sine fide veri Dei moralem iustitiam ex naturæ lege servantibus, quam parvulis non baptizatis beatitudinem quandam extra damnationem ac regnum Dei, hoc est, vitam æternam tribuunt. Vbi enim non est æternæ mortis damnatio, quid nisi æternam vitam esse statuimus?

Lib. 4. cont.
Iul. c. 3. ver-
sus finem.

Ibid. supra.

Sed una gravis hic difficultas nascitur, nam Iulianus paulo post ex alio pulsatus latere: Ego, inquit, steriliter bonos dixi homines qui non propter Deum faciendo bona, qua faciunt non ab eo vitam consequuntur æternam. Vbi aperte negat eos vitam æternam à Deo suis operibus promereri: eo quod steriliter bona sunt, atque ideo ut supra dixerat, quia ad temporalia diriguntur, præmi exultate frustrantur. Duo sunt quæ ad hanc difficultatem responderi possunt. Primum quidem sui ipsius, de strinaque suæ oblitum esse Iulianum. Hæreticus enim omnibus maximeque Iuliano frequens est, dum unum dogma tueri studet, in alio sectam suam lethaliter vulnerare. Ut ij qui latius unum conantur pugnando tegere, isti in alio latere præbent locum. Non ergo consentaneè hoc dicendo Pelagianis principis loquebatur. Quod vigilanter advertens statim etiam exprobrando in frontem ejus Augustinus illudit: Iustus ergo Deus & bonus, bonos est in mortem missurus æternam? Piger iam dicere quam multa te sequantur insana talia sentientem, talia decemtem, talia scribentem &c. Alterum fortasse melius dici potest notanter dixisse Iulianum, non ab eo vitam consequuntur æternam, velut præmium videlicet bonorum operum. Vita enim æterna quam Deus velut præmium bene operantibus reddit, nihil est aliud quam regnum celorum seu regnum Dei, quod nemini datur in præmium nisi qui propter Deum

A ipsum bene fuerit operatus. Vnde Augustinus quasi exponens quid per illam vitam æternam à Deo dandam intelligeret Iulianus, statim subiicit: Quoniam saltem concedis opera infidelium, qua tibi videntur bona, non tamen eos ad salutem sempiternam regnumque perducere, veluti merces scilicet talibus meritis reponenda. Nam vita æterna qualem parvulis adultisque moraliter bene viventibus pollicentur, non est præmium bonorum operum qua fecerunt, sed dos quodammodo naturam consequens innocentium. Nulla enim aequitas videtur pati, ut innocentia naturalis morte damnetur. Hanc autem innocentiam cum Gentiles hujusmodi bene moraliter ex naturæ lege vivendo servasse statuatur, quid mirum si illis etiam in ista bona vita decedentibus æterna vita, siue æterna quædam felicitas non veluti præmium operum rependatur, quod non nisi in temporalium bonorum affluentia Iulianus collocat, sed velut donum innocentibus bonæque naturæ consonum tribuatur.

Quam sententiam videtur ab Origene paululum interpolando fuisse Iulianus. Nam ille ex professo docet, vitam æternam quam & regnum celorum vocat, nullus esse, nisi qui Lib. 1. in 1. credat in Christum & naturæ fuerit ex aqua & spi. ad Rom. ritum. Quod si quis tamē siue Iudæus, siue Græcus legem naturæ servando iustitiam teneat, misericordiam diligat, castitatem & continentiam servet, modestiam lenitatemque custodiat, quas eadem serie virtutes tangit Iulianus, atque omne bonum operetur bonorum operum gloriam, & honorem & pacem petere non posse. Hoc tantum inter illos discrimen video, quod Origenes fidem saltem unius Dei postulet, Iulianus etiam sine fide Dei felicitatem illam suam pro Pelagiana liberalitate largiatur. Illis enim qui cum fide unius Dei propter ipsum, bona quæ fecerint operantur, etiam vitam à Deo æternam consequi, hoc est, intrare in regnum Dei seu regnum celorum ut supra dictum est fufius, arbitrat.

F I N I S.

CORNELII

CORNELII IANSENII
EPISCOPI IPRENSIS
DE HÆRESI PELAGIANA
LIBER QVARTVS.

Quo continentur dogmata ad vires
naturales bene vivendi
spectantia.

P R Æ F A T I O.

ACTENVS eas qualitates & conditiones hominis lapsi consideravimus, cum quibus nascitur in hoc seculo, & quæ ad naturam ejus videntur quodammodò pertinere. Nunc ad ea transeundum est, quæ operationes ejus spectant sive bonas sive malas.

Vbi primò quidem disquirendum occurrit, quid Pelagiani de libero arbitrio sentiant, sine quo nec bene nec male vivi potest: sed quia latè sententiam eorum superius exposuimus, cum de primi hominis libertate tractaremus, nihil addi opus fuerit, cum idem omninò de posterorum quoque viribus ac libertate sit judicium, utpote quam inseparabilem esse ab humana natura nulloque peccato amitti posse decernunt. Hoc autem eos de illa intelligere libertate contrarietatis, hoc est, de indifferentia ad bonum & malum, sive de potestate peccandi & bene vivendi, vitij virtutisq; sectandæ. Et quantopere necessitatem omnem seu determinationem ad unam dumtaxat istius contrarietatis partem quam coactionem dicunt horreant: quas liberi arbitrij vires supra omnes animi motus statuunt generaliter demonstravimus. Nunc alia nonnulla magis particulatim de peccato & bonis operibus & utrorumque principijs adjuvantibus tam internis quam externis indaganda sunt, in his enim propriè hæresis Pelagiana consistit.

Quid peccatum.

C A P V T P R I M V M.

MAGNVS Augustino cum Iuliano omnibusque Pelagianis atque acerrimus fuit de natura peccati ac definitione conflictus. Definuerat illud olim Augustinus, cum ante ortam hæresim Pelagianam contra Manichæos primam originem investigaret mali, esse, voluntatem retinendi vel consequendi quod iustitia vetat: & unde liberum est abstinere. Arripuit hanc peccati descri-

ptionem avidissime Iulianus, ac velut machinam invictam tuitus est, qua peccatum omne, ut ab Augustino asserbatur, everteret. O lucens aurum in stercore! inquit ille impudens, quid verius, quid plenius dici à quoquam vel orthodoxy potuisset?

Lib. 1. operis imperf. cont. Iul. f. 37.

Porro tota hæc definitio, sicut eam Pelagiani intelligunt, in illa plenissima humani arbitrij indifferentia ad bonum & malum quam

Lib. de duabus animabus. c. 11.

potuerit & nolle. Vnde ne quid de illa scrupuli remaneret sine ullo discrimine de utraque voluntate pronunciat: Quod, arbitrium liberum, ante mali, postea boni necessitate subvertitur. Indicans eadem penitus ratione uti mali necessitate rationem peccati, ita boni necessitate boni operis rationem extingui. Nam isti indifferentia ad bonum simul & malum eque capitaliter alterutrius partis necessitas inimica est; quod signifi-

Lib. 1. oper. cat. Iulian. quando dicit non ita gratiam operari ut fabricetur quae fuerat adiutorij distincta liberis ut aliquando ea exclusa vel boni vel mali cuiquam necessitas credatur incumbere, verum ut arbitrio libero omne adiutorium cooperetur. r. Et quādo alio in loco

Ibid. f. 121. clamat: Possibilitas est ad hoc solum excubans ne homo vel in peccatum a quoquam impellatur, vel a peccato abstrahatur voluntate captiva, quam non posse capi si deus ipsa noluerit, testatur fortitudo &c. Quod alibi efficacissime brevissimeque expressit: Quod captivum est liberum non est, quod liberum est, captivum non est. Nam captivum, hoc est ad unam partem boni vel mali esse necessitatum

Fol. 123. sive determinatum, ita ut non possit contrarium, vult esse contradictorium liberi: duo ita quae iunguntur, inquit idem Iulianus, liberum, & non liberum, id est liberum & captivum, illi quidem rei de qua agimus (id est libero arbitrio) convenire non possunt. Tibi vero sententiam singularem impudenter novam, impietatem veterem adesse testantur.

Fol. 124. Ex quibus iam facile est intelligere cur tantopere Pelagiani divinae gratiae necessitatem horruerint, ad volendum atque operandum

^A bonum. Duae namque istius rei causas invenio, de quibus latius alibi differendum erit. Una est gratiae illius absentia, nam cum illa gratia Dei à liberrima donantis voluntate pendere doceretur, paucique concedi, atque ita tamen esse necessaria ut sine illa nihil penitus appeti vel agi posset boni necessario consequi videretur, altera illius bicornis indifferentiae parte sublata, solum superesse in homine qui caret gratia necessitatem mali. Quem Pelagianorum sensum nonnulla loca quae iam jam allegavimus, sine ulla ambiguitate declarant & saepius Iulianus in libro primo operis imperfecti adversus Augustinum stomachatur. Altera est gratia illius praesentia praesertim si voluntatem nolentem obstinatamque praeveniat haec liquidem praeter ceteris omnibus Pelagianam torquet superbiam, videtur enim aperte sequi, hominem invitum ad bonum cogi, hoc est, determinari, captivari, necessitari, si nolentem gratia voluntatem impellat ad bonum. Quid enim est aliud cogi, nisi ad aliquid faciendum ab alio inclinari reluctante voluntate? Vnde ex opposito capite libertas tollitur, quia si sic ad bonum voluntas à Deo per gratiam cogitur & impellitur, iam nulla superest in illo momento indifferentia ad faciendum aut volendum malum, quia voluntas ponitur per gratiam determinata ad bonum. Sed de utroque capite infra fusius, hic enim annotasse sufficit.

Nulla peccandi infirmitas in homine.

CAPVT SECVNDVM

^A Væ cum ita generaliter statuunt Pelagiani de ista indifferentia ad peccandum & non peccandum libertate, dubitari non immerito potest quid de peccandi facilitate atque pronitate, quam infirmitatem dicimus, seu bene agendi difficultatem sentiant.

Iam supra diximus cum de ignorantia tractarem Pelagianos Augustino teste docuisse ignorantiam & difficultatem sine quibus nullus homo nascitur & primordia non supplicia esse naturae. Quod non ita intelligendum est quasi significare voluissent aliquam ex ipsa natura benevivi difficultatem inscribi vel adnasci ignorantiam, per quam in peccatum praecipitemur, sed tantummodo ipsas concupiscentias atque passionibus & ignorantias parvulorum, ex quibus secundum Catholicos benevivi difficultas & peccandi pronitas oritur sic esse naturales, ut tamen nullam benevivi difficultatem afferant. Verba namque quae citavimus non Pelagii sunt vel discipulorum eius, sed Augustini. Magno enim vaniloquio loquacitas Pelagiana contendit, laudabilem illam naturam hominis nihil in se profus continere, quo praecipitemur in malum, vel quod

spiritui repugnando abascendendo virtutum omnium culmine remoretur. Audi Pelagium invicta ut putat hoc ratiocinatione colligentem: *Quis fecit homini spiritum? sine dubio Deus. Apud Aug. Carnem qui creavit? Idem credo Deus. Bonus est lib. de anima qui utrumque creavit Deus? Nihil dubium est. Et gratia utrumque quod bonus autem creavit bonum est? Con. 6. 34. fitendum est. Si igitur & spiritus bonus & caro bona ut a bono autore condita, qui fieri potest, ut duo bona possint sibi se contraria? Ecce sublatam radicem omnis difficultatis, contrarietatem carnis & spiritus, qua remota, quid homini arduum esse possit, cum quicquid agendum sibi proposuerit solo id voluntatis nutu fiat? Nihil enim spiritui bonum volenti contrarium est, quo reluctante seu in malum impellente non fiat. Vnde Pelagius in Epistola ad Demetriadem: Ab hac eam (naturam) tantummodo invidia vindicamus ne eius vitio ad malum videamur impelli. Tātam enim statuit subinde naturae integritatem & ad bene vivendum facilitatem antequam consuetudinum perverfarum pondere degravetur, ut eam sepe Augustinus cum ad Paulin. peccandi facilitate aqua lance perpenderet. Quo sane sensu illam secularis authoris vocem: falso quatuor de natura sua genus humani m. Martino.*

toto

Lib. de nat. & gratia. toto libro quem refellit Augustinus, quantis potuit disputandi viribus exaggeravit, hinc illa cōmunissimæ contra Catholicos invective quod in natura invidiam conversationis sordes re-
Lib. 3. cont. Iul. 6. ult. fundarent. Quod delectaret eos causari imbecillitatem
Lib. 2. cont. Iul. operu Celest. lib. de perfect. Iust. c. 6. natura dicere carnem congenitis obnoxiam esse peccatū nec in voluntate hominis emendationis effect. in lo-
imperf. f. 214 care. Sola enim voluntate facile hoc fieri posse dicunt, cum persicile voluntas possit voluntate mutari. Nam si pœna cuipiam ostenderetur aut gloria, aut contra, incommodum, aut voluptas quorum acerbicare sensu animus in-

Iul. lib. 1. oper. imperf. f. 36. horresceret, aut levioze mulceretur, hoc non tam vehementem impulsus, aut necessitatem partis alterius, quam occasionem dumtaxat esse volent, qua pro nutu suo in quamcumque placuerit partem voluntas utatur. Hoc enim vult illud occasio, vocabulum, quod lubentissime usurpare Pelagiani solent. Vnde contra istam Pelagianam superbiam Augustinus:
Iul. 6. cont. Iul. c. 13. Sed tu tanquam in calidam inter Angelos immortalius habitans verba infirmitatis & mortalitatis irrides.

Peccandi infirmitas non potest infligi à Deo
in pœnam præcedentis peccati.

CAPVT TERTIVM.

Lib. de nat. & gratia. c. 26 **N**E QVÆ verò tantum nullam peccandi infirmitatem homini insertam esse, sed neque veluti pœnam peccati præcedentis à Deo infligi posse, contendunt. Nam medicus, inquit Pelagius, debet autem ut sanus vulneretur optare. Addit, non debuisse hanc aegritudinem contrahi peccatis, ne ad hoc esset ista pœna peccati, ut comitterentur plura peccata. Nam quod valde absurdū videtur, sequeretur, materiam peccati esse vindictam si ad hoc peccator infirmatus est ut plura peccaret. Sed longius multo pergit discipulus ejus Iulianus. Nam de libidine differens, quæ inter concupiscentias peccandi quæ aegritudines non potestrema est, eam etiam laudabilem fore putat velut ultricem sceleris, ac ministram Dei, si iniquitatem veluti pœna consecuta credetur. *Iul. 5. cont. Iul. c. 4.* Iusta libido, ait error ille, & laudis præconio prædicanda, si cum qui Deo non obediunt, illi non obediendo (hoc est sua contra voluntatem aut spiritum rebellionem) puniunt. Et paulo post:
Ibid. quia nihil ea potest laudabiliter estimari, si iniquitate ultia commissi sunt (iniquitatem ultia commissam, legendum puto.) Si vindicavit iniuriam Dei & quia ita consortium peccati non habuit ut officium vindictæ assumeret. Et quia pudicitia contra istam

Iul. 6. cont. Iul. c. 20. infirmitatis plagam dimicet, sic arguendo inferbat: Si libido pœna peccati est abicienda esse pudicitiam ne rebellis in Deum castitas illatam ab eo de casur enervare sententiam. Qua subtilitate, pistillo videlicet obtusiore, dicit alibi: Si res qua decemur ordinata est, ad Deum pertinet, & res qua ad Deum pertinet bona est, bonum est itaque subditum esse diabolo quoniam institutus à Deo per hoc ordo servatur; sequiturque ut malum sit rebellare diabolo quoniam per resurrectionem institutus à Deo cydo turbatur. Quæ verba eo tendunt, ut probet neque diabolo neque libidini esse resistendum si Deo ordinante atque puniente peccatum, homo demoni atque libidini veluti pœnæ divinitus inflictæ subditus nascitur. Ne verò sine gravi causa negasse viderentur peccandi infirmitatem esse posse peccati pœnam
Lib. de nat. & gratia. c. 19 fundamentum hujus opinionis Pelagius protulit: Primum, inquit, de eo disputandum est quod per peccatum debilitata dicitur & immutata natura. Vnde ante omnia querendum puto, quid sit peccatum, substantia aliqua, an omnino substantia carens nomen, quo non res, non existentia, non corpus aliquod, sed perperam facti actus exprimitur. Deinde adjungit: Credo ita est. Et si ita est quomodo potuit humanam debilitare vel immutare naturam, quod substantia caret?

Malæ consuetudines difficultatem bene
vivendi afferunt.

CAPVT QVARTVM.

Epist. ad Donat. **Q**UÆ quamquam ita generaliter Pelagiani statuunt, unanimi tamen consensu jam inde ab initio hæresis usque in finem docuerunt, malorum hominum imitatione & actuum frequentatione malas consuetudines contrahi, quæ animo ita firmiter inhaerent, ut etiam secunda natura vocarentur. Has esse solas quæ voluntati bonæ resisterent; Neque verò, ait Pelagius, alia nobis causa difficultatem benefaciendi facit, quam longa consuetudo vitiorum, quæ nos insecut à parvo,

Lib. 1. oper. imperf. f. 94. paulatimque per multos corripit annos, & ita postea obligatos sibi & addictos tenet ut viam quodammodo videatur habere naturæ. Omne illud tempus, quo negligenter edocti, id est, ad vitia eruditi sumus &c. Nunc nobis resistit, contraque nos venit & novam voluntatem impugnat usus vetus. Et post ipsum Iulianus: Ille enim in membris legem per flagitationis rebellem consuetudinem malam vocabat, quæ ab eruditis etiam seculi dici solet esse secunda natura. Nempe propter inhaerendi infirmitatem, propter

propter quam generaliter de omni affectionali qualitate, quo nomine & consuetudo comprehenditur, definit idem Iulianus, eam ex

Lib. 6. cont. maioribus etiam causis ita inhaerere, ut aut magnis molitionibus, aut nullis omnino separantur.

In Epist. ad Demet. cit. ut quandam caliginem longo usu peccandi obducit.

Ibid. Confitemur per eum bonum naturae quodammodo

Pelag. lib. de obrui. Confitemur hominem nimia visorum con-

lib. arb. apud suetudine velut quadam tenere necessitate peccandi, &

Aug. lib. de quamvis bonum appetere voluntate, usu r. mea prae-

ceptari in malum. Confitemur in plenitudine tem-

poris neminem potuisse legem per maiorem consuetu-

dinem custodire. Confitemur hoc sensu nos esse

natura filios ita, quia, ita nos fraternae traditionis

consuetudo p. seclerat. ut omnes ad damnationem na'ci

videremur. Et sane quid aliud sibi vult secunda

natura, quod consuetudini nomen uterque

Pelagius & Iulianus tribuunt nisi tam pertina-

cem esse consuetudinis contra voluntatis im-

petus resistentiam, quasi naturae ipsius cardines

convellere ac transferre niteretur? Quam

doctrinam eorum intuebatur Augustinus, quando

retorquens eorum tela dicit ipsos Pelagianos

quandam peccandi infirmitatem imò necessitatem

inducere, adeoque liberum bene

vivendi arbitrium tollere. Sed vos, inquit, ista

peccata (consuetudinis) ex illis venire peccatis qua

nu'la necessitate commissa sunt in illo saltem conceditis

qui dicit, quod nolo malum hoc ago. Qui enim ut

istam patitur necessitatem non nisi peccandi consue-

tudine praeiuratur, procul dubio priusquam peccaret

nondum necessitate consuetudinis premebatur. Ac per

hoc etiam secundum vos peccandi necessitas unde ab-

stinere liberum non est illius peccati poena est, à quo

abstinere liberum fuit quando nullum pondus neces-

sitatis urgebat. Ex libro secundo operis imper-

fecti: Sed & tu cum dicere soles in his Apostolicis

verbis violentiam male consuetudinis exprimi, quid

lib. 1. oper. imperf. cont. peccata (consuetudinis) ex illis venire peccatis qua

nu'la necessitate commissa sunt in illo saltem conceditis

qui dicit, quod nolo malum hoc ago. Qui enim ut

istam patitur necessitatem non nisi peccandi consue-

tudine praeiuratur, procul dubio priusquam peccaret

nondum necessitate consuetudinis premebatur. Ac per

hoc etiam secundum vos peccandi necessitas unde ab-

stinere liberum non est illius peccati poena est, à quo

abstinere liberum fuit quando nullum pondus neces-

sitatis urgebat. Ex libro secundo operis imper-

fecti: Sed & tu cum dicere soles in his Apostolicis

verbis violentiam male consuetudinis exprimi, quid

est quod modo dicere voluisti &c. cum videas quam

fit voluntas ei infirma qui dicit, non quod volo ago.

Istum saltem quælo permittite divinum posere auxi-

lium in quo defecisse cernitis sua v. l. m. t. u. s. at. b. r. u. u. m.

Ex quibus liquido apparet, quam splendide

sibi ipsis contradixerint Pelagiani, in asseren-

dis peccatis consuetudinis ejusque superandæ

difficultate. Tria enim sua simul dogmata

uno ictu subruunt, quibus docent, primò nul-

lam esse peccandi infirmitatem multoque mi-

nus necessitatem; Deinde, eam præcedentis

peccati esse non posse supplicium; Denique

semper liberum remanere arbitrium quo quæ-

libet peccata superentur. Notavit & alibi hanc

dogmatum suorum suffocationem Augustinus:

Nam ubi mala consuetudinis voces esse conceditis, at-

que ita voces vestri dogmatis suffocatis, dic, si audes, imperf. f. 245

quomodo vol. m. t. u. s. h. m. i. n. i. s. l. i. b. e. r. u. m. s. i. t. a. b. s. t. i. n. e. r. e. à

m. l. i. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

u. b. i. a. u. d. s. n. o. n. q. u. o. d. v. l. o. a. g. o. A. u. t. r. e. g. a. m. a. l. u. m,

Vnum peccatum non est poena alterius, & quomodo Deus tradat hominem desiderijs suis.

CAPVT QVINTVM.

QVæ sanè Antilogia Pelagianorum qua peccandi necessitatem ex consuetudine venientem illius peccati poenam esse consiterentur à quo abstinere liberum fuit quando nullum pondus necessitatis urgebat eo notabilior est, quod magno argumentorū strepitu contendere soleant ad dirumpendos originalis peccati laqueos, falsissimam esse doctrinam Catholicorum, qua ex scripturis docent, unum peccatum divino iudicio sæpe alterius esse supplicium sive damnandi prædestinati sint, in quibus ita vindicat Deus propter iniquitatem superbiam, sive contra ipsam superbiam iudicandi & erudiendi, si filij sint misericordiae. Sic enim contra Pelagianorum fastum dicimus, necessarium fuisse

homini ad auferendum superbiam vel gloriae occasionem, ut absq; peccato esse non possit.

Absurdissimum, inquit Augustinus, & stultissimum

putat peccatum fuisse necessarium, ne peccatum esset, & grat. c. 27

hoc enim perinde esset ac si diceretur, necesse est

peccare ne pecces. Nam & ipsa superbia sine du-

bitatione peccatum est, imò verò, inquit Pe-

lagius, tam peccare superbiere est quam superbiere

peccare.

Quod Pelagius ita probat: Omne peccatum,

nisi fallor, Dei contemptus est. & omnis Dei contemptus

superbia est. Quid enim tam superbum quam Deum

contemnere? Omne ergo peccatum & superbia est,

etiam Scriptura dicente, initium omnis peccati super-

bia est. Adhibet & similitudinem ad demon-

strandam absconditatis magnitudinem: quid

I

amplius

amplius dicam nisi quia potest credi, quod ignes ignibus extinguuntur, si credi potest, quod peccata peccata curentur.

Tribus vero potissimum argumentis nititur ut istam veritatem expugnet. Primum est, quia, nullum malum boni alienius est causa. Alterum, quia Deus omnia potest sanare. Tertium quia non potest humilis homo fieri propter peccatum quod ipse non facit. Quod Pelagius his verbis excutitur: quomodo Deo pro illius peccati reatu subditus esse poterit, quod suum non esse cognoverit? sum enim non est, si necessarium est, nempe per Dei vindictam illatum. Aut si suum est, voluntarium est, & si voluntarium, vitari potest.

Sed apertissimus ille Apostoli locus, quo toties dicit inculcatque vehementissime, propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum in immunditiam: propterea tradidit illos Deus in passionem ignominie. Tradidit illos Deus in re, non in sensum; magnopere oculos eorum kinebat, pertinaciamque terreat. Quem propterea multis modis eludere ac detorquere studuerunt. Nam Iulianus primo ea voluit hyperbolice esse dicta; Cum invehiretur, inquit, in peccatorem: peccatum eam nominibus aggravavit, quantumque peccatoris suum virtutum omnium domicilium turpitudine horret ostendens, non tam reus quam damnatos sibi tales ait videri. Probans autem nullam hic intelligi posse veram traditionem: Iam enim, inquit, flagitiorum desideria astuabatur. Quam do ergo per potentiam tradentis Dei putandi sunt in talia facta cecidisse. Deinde verum etiam traditionis modum ex officina Pelagiana proferens subiungit postea: Cum desideria suis traditi dicuntur, relictis per divinam patientiam intelligendi sunt, non per potentiam in peccata compulsi. Hoc est

ut Augustinus infra videtur exponere, Deus non tradit ut mala fiant, nisi patientem bonitatem prabendam cum sunt. Ad hoc enim afferebat illud Apostoli: Bonitas Dei ad penitentiam te adducit, quasi

diceret, hæc ipsa bonitas Dei & patientia qua tradit hominem desiderijs nolens peccatorem huic vite in ipsi scelerum perpetratione subtrahere, non modo non est peccati poena, sed potius beneficium quo ad penitentiam adducatur. Quem esse Iuliani sensum clarius ex libris operis imperfecti colligas: ubi cum eundem Apostoli locum adduxisset per bonitatem Dei illam ipsam patientiam ac longanimitatem intelligit, qua exercetur cum non ex-

guo, inquit, tempore expectatur humana conversio.

Eundem traditionis modum, quo per longanimitatem & patientiam non inducenda vindicta patitur eos Deus secundum cordis sui agere voluntatem. Iuliano præformavit Pelagius, & aliquoties in expositione illius Apostolici contextus inculcat. Quod facit, inquit, volens eos ad penitentiam converti. Quamquam & alium traditionis modum Pelagius in ipsidem Commentarijs designaverit ac protulerit. Tradere, ait ille, in

Scripturis dicitur Deus, cum non retinet delinquentem propter arbitrii libertatem, sicut in Psalmo dicit: Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum. Quod

alio in loco clarius exprimit, nam ut exponeret quo pacto det spiritum compunctionis Deus, Deum dicit ex usu Scripturarum tradere aut dare, propterea quia ipse est qui dedit libertatem; quam scilicet non à peccatis retinendo nec peccatorem vitæ succisione sceleribus subtrahendo peccare permittit. Nullum ergo iudicium Dei in huiusmodi traditione vel datione spiritus compunctionis agnoscunt: nec alio fere hoc modo fieri putant quam quo dat etiam spiritum fidei, libertatem videlicet ad utrumque largiendo. Nam Pelagius eum dixisset: Dei ergo dare, spiritum compunctionis, permittere, mox subiungit, nam si voluissent spiritum fidei acceperissent. Et paulo post eum Deum tradere dixisset, quia libertatem dedit, quæ nempe suo se arbitrio flecteret in quaecumque partem videretur, adiecit etiam pro utraque: Hæc non facit eius patientia quia non statim peccatum inferi vindictam, nec bonum premium.

Ex quibus jam facile intelligas quid sibi velit Iulianus quando Deum dicit tradere desiderando. Non enim intelligit phrasim illam ut Catholici solent, quasi Deus gratiam suam subtrahendo, diabolum immittendo, aliisque occultis ac mirabilibus modis ex profundo iudicio potentiaque venientibus peccatores ita suis desiderijs traderet ut fiant eadem peccata, & peccatorum supplicia præteritorum, & suppliciorum merita futurorum; sed hoc dumtaxat quod eos tradat sinendo libertatem datam sine retinaculo, sine poena perpetrare quidlibet quasi hominem deseruisset Deus: non bonitatem aliquam subtrahendo sed potius longanimitatem largiendo quæ delinquentes ad penitentiam præstolatur. Hæc enim omnino principia Pelagiana postulant: quæ sicut hominis arbitrio nihil à Deo veræ internæque gratiæ immittit statuunt, ita nec deferendo subtrahi sed irretentam solummodo impunitamque libertatem Deo longanimitate expectante pro sua indifferentia huc illuc volvi atque revolvi. Hoc est enim quod Pelagianam illam subtilitatem irridendo dicit Augustinus: Quis vero ita desipiat, ut cum audierit quod in Psalmo canitur: ne tradas me Domine in desiderio meo peccator: hoc dicat orasse hominem ne Deus sit pateris erga illum, si Deus non tradit ut mala fiant, nisi patientem bonitatem prabendam cum sunt?

Sed quantalibet cæcitate & perversitate Iulianus adversus veritatem niteretur, subinde tamen tenebris ejus, veluti fulgure intermicante, vel invitatus vel imprudens ad ejus confessionem impulsus est. Nam quodam loco laudat altitudinem sapientiæ & scientiæ Dei, qui extra futuram operum retributionem ex multa parte liberum arbitrium formam voluit implere iudicij. Iussisse enim sibi bonus homo malusque committitur, ut & bonus se fruatur utique in opere bono, & malus seipso patiat utique in opere malo. Quod profecto illi & peccatum est, quia malum facit, & poena peccati quia malum se patitur, ut notat Augustinus. Quod clarius professus est ipse Iulianus alio in libro cum dicit: Invidia protinus ipsi de quo oritur

venat

peccat auctorem. Et cum desensionem populi A
Romani quæ libero arbitrio facta fuerat insul-
tabundus vocat ultionem Dei. De quibus tam
e. 12. luculentis antilogis Augustinus; An tandem
ibid. aliquando concedis quod obstinatissima contentione
negaveras, occulto Dei iudicio fieri ut in ipsis hominum
voluntatibus inveniantur aliquid quod & peccatum sit,
& poena peccati? hoc enim nisi in ipsa tua sententia
sapuisse, nullo modo factum hominum ultionem Dei esse

dixisses. Et alibi: Meministi me quandoque dispute- Lib. 5. c. 9.
veris contra lucidissimam quæ per Apostolum de prom-
pta est veritatem, affirmans nullo modo esse posse ali-
quid, quod & peccatum sit & poena peccati? Quid est
ergo nunc quod obliuiscens tanta loquacitatis tua? &c.
nempe Haeretici dum arma sua vana & obtusa
jactanter ventilant, quæ feriantur, nudare so-
lent, & seipfos, dum alios terriunt, graviter
vulnerare.

De virtute & operibus bonis.

CAPVT SEXTVM.

SED sicut in peccati intelligentia, ita & A
in explicatione virtutis ac boni operis
novam doctrinam sectati sunt Pelagia-
ni. Quæ ut intelligatur observandum
est in omnibus fere bonis operibus maxime
externis duo posse distingui, officium & fi-
nem. Officium est id quod agitur, ut vestire
nudum, pascere pauperem, concupiscentiam
continere, & similia quæ esse videntur bona:
Finis, id propter quod agitur. Pelagiani igitur
bonum opus esse statuunt officium nudum per
se consideratum, & ab omni finis intentione
sejunctum, ex cuius appositione volunt fieri ut
homo vel temporale primum vel æternum
in celo consequatur, prout in creaturam ali-
quam vel creatorem veluti finem opere suo
collimaverit. Hoc dicebant esse fructuose bonum,
illud sterile. Quapropter Augustinus de Iu-
liano: *Quæ tu non attendens, fines ab officiis sepa-
rasti, & virtutes veras officia sine finibus appellandas
esse dixisti.* Sed ipsum audiamus disertè hoc ex-
plicantem Iulianum: *Cunctarum, inquit, origo
virtutum, in rationali animo sita est. & affectus em-
nes per quos aut fructuose aut sterilem boni sumus, in
subiecto sunt mentis nostræ prudentia, iustitia, tempe-
rantia, fortitudo. Horum igitur affectuum vis cum
inest omnibus naturaliter, non tamen ad unum finem
in omnibus properat, sed præ iudicio voluntatis cuius
nutum servant, aut ad æterna aut ad temporalia diri-
guntur. Quod cum sit, non in eo quod sunt (nempe
virtutes, seu affectus virtuosus ac boni) non in eo
quod agunt (bonum scilicet opus) sed in eo solo
variant quod merentur. Nec nominis sui possunt nec
generis sustinere dispendium (quasi non essent veræ
virtutes vel eo nomine non essent nuncupan-
dæ) sed solius quod appetiverunt præmij aut amplitu-
dine ditantur aut exilitate frustrantur, hoc est, ut
exponit Augustinus, terrenorum commodorum fru-
ctus non celestium præmiorum. Ex quibus clare
videmus ad discernendum iuxta Pelagianos
utrum aliquid sit vera virtus & verum opus
bonum, hoc tantummodo intuemum esse
quod agitur, non causam quærendam esse cur
agatur. Affectus enim illos quos homini vult
esse naturaliter inistos, etiam tunc dicit esse
bonos & per eos hominem bonum, quando ad
temporalia commoda diriguntur: eosque et-
iam tunc vocari atque esse prudentiam, iusti-
tiam, temperantiam, ac fortitudinem. Vnde*

fane consequens est quod Augustinus obser-
vat, ut veræ sit avarorum prudentia, qua exco-
gitant genera lucellorum: & avarorum iusti-
tia, qua gravium damnotum metu facilius
nonnunquam sua continent quam usurpant
aliquid alienum: & avarorum temperantia,
qua luxuria quoniam sumptuosa est cohibent
appetitum, soloque necessario victu tegumen-
toque contenti sunt: & avarorum fortitudo,
qua ut ait Horatius: per mare pauperiem fu-
giunt, per saxa per ignes. Nec aliud erit quam
vera iustitia Catilinæ comprehendere multos
amicitia, tueri obsequio, cum omnibus cem-
municare quod habebat: & fortitudo vera
erit ejus, quod frigus, famem, sitim terre po-
terat: & vera patientia quod patiens erat me-
dis, algoris, vigiliæ, supra quam cuiquam cre-
dibile est. Ex quibus principij, apud Pelagia-
nos fixum atque indubitatum erat, inter Eth-
nicos veras esse posse & fuisse virtutes. Nam
de Fabricijs, Camillis, Regulis, ac Scipionibus
agens Iulianus: *Erunt ergo, interrogat, in dam-
natione sempiterna, in quibus erat vera iustitia? qua-
li diceret, nequaquam. Ideoque tam absur-
dum esse negare illas esse veras virtutes ac si-
quis corpus Ethnicum, corpus esse negaret. Si
dicatur, inquit, quia castitas infidelium castitas
non est, eadem fronte dicetur, quia corpus Paganorum
corpus non sit, & deuli Paganorum sensum non
habeant intuenti: & frumenta quæ in Paganorum
nascuntur agris frumenta non sint: & multa alia
quæ tanta absurditatis sunt, ut visum possint intelli-
gentibus commovere.*

Ex hac virtutum ac boni operis descriptio-
ne originem habet quod ad veram virtutem
sive ad bonum opus nullo modo Christi fidem
statuerent esse necessariam. Nam & Iulianus
& omnes communiter Pelagiani impiorum
exempla proferebant & Catholicis oppone-
bant, quos dicebant alienos à fide Christi abun-
dare virtutibus, in quibus sine adiutorio gratiæ
solum est natura bonum licet superstitionibus man-
cipatum, qui solis libertatis ingenta viribus, & mi-
sericordes crebro & modesti & casti inveniantur &
sobrii.

Multò verò magis vera peccata esse perne-
gabant, si quod talium operum moralium sine
fide Christi Ethnicum facerent. Hinc idem Iu-
lianus: *Si gentilis nudum operuerit, periclitantem
liberave-*

Liberaverit, agri vulnera foverit, divitias honesta amicitia in perdidit, ad testimonium falsum nec tormentis potuerit impelli, nunquid quia non est ex fide peccatum est? Fatebantur tamen non esse opera perfecte bona sed sterilia imperfecta ac defensiva, quia temporalis dumtaxat pramij meritoria quod operans intendendo spectaverat. Hoc enim supra claris verbis Iuliani expressum est, & sese explicando inculcat quando dicit: Ego sterilyter bonos dixi homines qui non propter Deum faciendo bona qua faciunt non ab eo vitam consequuntur eternam. Cui prorsus consonat quod dicit Ambrosiaster Pelagij erroribus refertissimus, Iustitiam naturaliter servans cussos legis est. Si enim iusto non est lex posita sed iniustus, qui non peccat, amicus legis est, hinc sola fides deest per quam fiat perfectus: Quia nihil illi proderit apud Deum abstinere a contrariis, nisi fidem in Deum acceperit, quia illa temporis iustitia est hac eternitatis. Temporis iustitiam vocat quia valet ad assequenda temporalia quorum intuitu facta fuerat, defectu cognitionis Dei; quem

Ibid. versum
finem. c. 3.

In c. 2. ad
Rom. ad illa
Quicunque
enim tunc
lege pecc.

A si fuisset fide intuita, aternitatem apud Deum promereri potuisset. Quod nihil aliud est nisi quod Iulianus dixit: Iustitiam illam temporis esse sterilem & imperfectam respectu aternitatis. Vnde hujus distinctionis insinuandae causa videtur stuciose dixisse Pelagius: Servitium propter Deum exhibitum celestis remuneratione pensabitur. Quibus omnibus lucidissime demonstratur ita Pelagianos voluisse officium aliquod morale sine ulla consideratione boni finis esse virtutis opus atque opus bonum, sicut officia nonnulla, in se mala atque peccata sunt, ad quemcunque tandem finem operantis intentione referantur. Sicut autem peccata non ideo sunt bona tametsi ad bonum dirigantur finem, si tamen ad malum, penam graviorem merentur; ita opus moraliter bonum intentione rei creatae non per se male non fieri malum, sed si ad Deum vel creaturam referatur, pro finis nobilitate vel ignobilitate premio augustiore vel angustiore ditari.

In Comment.
c. 3. ad Co.
10. 42.

De seminibus virtutum naturalibus.

CAPVT SEPTIMUM.

EX hoc fonte fluxit illa Pelagianorum maximeque Semi-Pelagianorum doctrina de virtutum seminibus. Docent enim omnium virtutum semina, etiam fidei ac dilectionis Dei, humanae naturae inserta esse naturaliter, quae lege & voluntate provocata bonorum operum ac virtutum omnium fructum ferunt. Hoc est enim quod ex Iuliano supra commemoravimus: Cunctarum origo virtutum in rationabili animo sita est. Virtutum enim origo nihil aliud est nisi virtutum semen, ex quo per voluntatis nutum & cultum originem sumendo pullulant. Hoc est illud quod Pelagius in ultimis suis libris dixit: Habemus autem possibilitatem utriusque partis a Deo insertam, velut quandam, ut ita dicam, radicem fructiferam atque fecundam, quae ex voluntate hominis diversa gignat & pariat, & quae possit ad proprii cultus arbitrium vel nutre flore virtutum, vel sentibus horrere visorum. Nam istiusmodi fructifera & fecunda radix, nihil aliud est quam semen imo plus quam semen, utpote iam in stirpem germinans. Hoc est quod idem ille ad Demetriadem scribit: Est enim in animis nostra naturalis quadam ut ita dixerim sanctitas, quae velut in arce animi praesidens exercet mali bonique iudicium: & in honestis rectisque actibus faver, ita sinistra opera condemnat. Neque enim sanctitas potest humanae naturae esse naturalis nisi in ea ut minimum aliqua semina reperiantur unde sanctitatis opera proferantur. Hoc est quod multo luculentius dicit Cassianus: Dubitari ergo non potest inesse quidem omni animae naturaliter virtutum semina beneficio Creatoris inserta. Et collatione vigesima quarta: Quorum (cogitationum) aculei naturalia virtutum semina praescant. Hoc est quod ille multarum haeresium semina-

Lib. 4. cont.
Iul. c. 3.

Lib. 1. de lib.
arb. apud
Aug. lib. de
grat. Christi
c. 18.

Epist. ad
Demet. p. 1.
lib. post ini-
tium.

C. p. 11.

A tor Ambrosiaster: Quia ipsi natura quodammodo inserta sunt iustitia semina addita lex est, cuius auctoritate & maiore ingenium natura proficiat illud, Lex ad fructum iustitiae faciendum. Hoc est quod post utrumque Faustus Lirinensis: Talem faciamus (hominem) cui bonitas in natura, malitia vero contra naturam sit, qui bonum in voluntate, malum habeat in potestate, qui bonum naturaliter velit, malum actualiter possit. Et libro primo ejusdem operis: Inter hac sollicite nobis apud haereticos (hoc est Catholicos) requirendum est, utrum homo bonum non possit, an nolis inserta homini bona semina voluntatis.

In c. 5. ad
Rom. ad
substantiam.

Lib. 2. de
grat. Dei
lib. arb.
c. 10.

Lib. 1. c. 13.

Porro haec semina virtutum duo iuxta mentem haereticorum comprehendunt unum ex parte rationis alterum ex parte voluntatis. In ratione naturale quoddam iudicium quo animus inter bonum discernit ac malum, hoc improbat, illud probat, hoc supplicio illud premio dignum putat. Quod nihil est aliud quam illa omni Pelagianorum vocibus decantata lex naturalis, quae medullis intimis mentis impressa inter quavis flagitia & facinora perseverat. Hanc supra vocavit Pelagius, naturalem quandam sanctitatem quae velut in arce animi praesidens exercet mali bonique iudicium. De hac dicit idem: Quid illud obsecro est, quod ad omne peccatum erubescimus aut timeamus &c. nisi quod testimonio sibi est ipsa natura quae hoc ipso de latet bonum suum, quo ei malum displicet, & dum in bono opere consistit quid solam eam deceat ostendit? De cuius laudibus propterea omnes Pelagianorum libri pleni sunt ut non sit opus pluribus lectorem testimonijs fatigare. Ex parte voluntatis semina illa virtutum dicunt quosdam affectus bonos seu voluntates operis boni qui naturaliter in affectiva rationalis mentis parte plan-

Epist. ad
Demetriadem.

Ibid. paulo
superius.

De laude naturæ & fructibus illorum seminum
naturalium in infidelibus.

CAPVT OCTAVVM.

ISTA igitur semina divinis manibus in natura gentio plantata causam dedere Pelagianis cur tot laudibus passim naturā extollerent, utpote quæ virtutum omnium initia, sanctitatis etiam & sempiternæ felicitatis quasi compendium in seipsa committeretur. Quoties, inquit Pelagius, mihi de institutione merum & sanctæ vite conversatione dicendū est, solco prius humana natura vim qualitatemque monstrare, & quid efficere possit ostendere &c. Et infra: Ne tanto remissi sit ad virtutem animus ac tardior, quanto minus se posse credat, & dum quid dimesse sibi ignorat (nempe virtutum omnium radicem & potestatem) id se existimat non habere. In quam sententiam plurima eadem Epistola videri possunt. Et Augustinus de Iuliano: Testatur lib. viri disertissimus & excelsus ingenium a Iuliano in tuam in laudem naturæ. In cuius commendationem à Pelagio liber scriptus fuit, quem Augustinus libro de natura & gratia confutavit. Et prima quidem naturalis illius fecunditatis germina primosque quasi fetus illorum seminum in infidelibus emicare & apparere decernunt. Solent enim Pelagiani negantes Dei dona esse virtutes quibus recte vivitur, & eas naturæ voluntatiq; humane tribuentes, hoc uti argumento quod eas nonnunquam habeant infideles. Nam ut Pelagius, naturæ bonum ita generaliter cunctis institutum est, ut in gentilibus quoque hominibus qui sine ullo cultu Dei sunt, se nonnunquam ostendat ac proferat. & ut intelligeremus ex fructibus quos natura profert quantis ad bene vivendum viribus polleat, adjungit Pelagius: Quam multos enim Philosophorum & audivimus & legimus & ipsi vidimus cæcos, patientes, modestos, liberales, abstinentes, benignos, & honores mundi simul & delicias respicientes, & amatores iustitiæ non minus quam scientiæ? Unde quæso hominibus ALIENIS A DEO ista quæ Deo placent? Quibus pœne ad

A verbum consonant ea quæ supra ex Iuliano commemoravimus: quibus ille statuit, alienos à fide Christi abundare virtutibus, in quibus sine alio cetero gratia scilicet est natura bonum, licet superfluitatibus mancipati, qui solis libertatis mercede viribus & misericordis creata & modis & casti inveniantur & sobrii. In cuius rei testimonium proferebat Fabricios, Fabios, Scipiones, Regulos, quorum nominibus tamquam in antiqua Romana curia loqueretur putavit Augustinum esse terendum. Ne vero ad solos aliquos Romanæ republicæ principes vel philosophos hanc naturæ fecunditatem restrictam esse suspicaremur, sic occurrit Pelagius: Et cum ista quæ dixi vel omnia in uno vel singula in singulis haberi videamus, cum omnium natura una sit, ex ipso suo invicem sibi ostendunt omnia in omnibus esse posse, quæ vel omnia in omnibus, vel singula in singulis inveniantur. Hanc suam doctrinam in illo potissimum Apostoli loco fundant, quo dicit in Epistola ad Romanos: Gentes quæ legem non habent naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, &c. Nam & Iulianus per hunc locum probat etiam alienos à fide Christi veram posse habere iustitiam, & Pelagius veluti fulcrum ac basim doctrinæ superius allegatæ supponit. Hinc legis naturæ quam Apostolus respicit profundissima inter Pelagianos commendatio; usque adeo ut Pelagius eam naturalem quandam sanctitatem vocaret, quæ velut in arce animi presideret. Et Origenes totius erroris fons hanc legem in gentium cordibus scriptam asserit, non attrahendo sed spiritu Dei vivi. Alijs elegijs passim scripta Pelagianorum aspersa sunt ut non opus sit pluribus commemorandis immorari. Quam sint autem ista dissonantia à doctrinæ Ecclesiasticæ veritate fufius suo loco declarandum est.

Vires naturæ ad cognoscendum, diligendum
& colendum Deum.

CAPVT NONVM.

LEGIS huiusce naturalis adeoque naturæ vires maximas consequenter statuunt Pelagiani ad ea perficienda, quæ ad bene beateque vivendum pertinent.

Et primò quidem eam sufficere docent ad assequendam ipsam pietatis basim cognitionem sive fidem unius ac veri Dei. Hæc enim erant Pelagij ac discipulorum ejus teste

A Augustino verba atque sententia; Tunc, nempe ab Adam tam longa ætate qua lex nondum erat data, hæc ratione cognoscebatur creator, & quemadmodum esset vivendum scriptum gerebatur in cordibus. Et Iulianus: Quæ gentes per vim rationis ingenita etsi non ritum ceremoniarum iudaicæ imperfecerunt, tamen Deum immotescens operibus, substantiæ verò profunditate secretum, potuerunt ex his quæ ab eo sunt facta cognoscere. Et alibi contendisse Pelag-

Lib. de grat. Christi c. 41. Pelagium dicit idem Augustinus, Et ipsam A
viam, nempe Evangelicam, quæ nobis prædicatur
tamquam via demonstrata quæ ambulare debeamus,
sola inveniri posse naturam. In qua sane via præci-
pua est cognitio Dei, adeoque ipsius media-
toris Dei ac hominum Christi IESV. Quod
multo luculentius deducit Ambrosiaster, &
ad fidem etiam claris verbis extendit, quæ
Christiani in Deum & Christum credunt:

In c. 2. ad Rom. ad illa cum enim Genes. Gentes, inquit, Christianos dicit qui &c. dicit na-
tura credunt in Deum & Christum id est in Patrem
& Filium. Et infra: Ipsa ergo natura proprio vi-
dio creatorem suum agnoscit, non per legem sed per
rationem naturam, opus enim opificem cernit in se. Et
paulo post: Deum dicitur naturam credere, opus legi
ostendunt, non per litteram sed per conscientiam.
Opus autem legis est fides quam cum dictis exhibet
Deo, naturalis intuitio ostendit semetipsum legem sibi
esse quia quod mandat lex, utro facit ut credat in
Christum. Unde & Origenes: Fides est quod

In c. 2. Ep. ad Rom. ad illa cum enim Genes. Deus unus creator sit omnium scriptum est in cordibus
gentium.

Sub hac autem unius Dei & creatoris co-
gnitione non nudam & sterilem illam noti-
tiam Dei sed ejus simul dilectionem, cultum
ac reverentiam complectuntur. Vtrumque
enim pari ratione in cordibus gentium atque
omnium omnino hominum scriptum volunt.
Hoc est enim quod in superioribus verbis post
stabilitam Dei creatoris notitiam Pelagius
subijcit: Et quemadmodum esset vivendum scri-
ptum gerebatur in cordibus non lege littera sed na-
tura. Cum enim omnis vitæ bonæ sit funda-

mentum amor & cultus unius ac veri Dei, ne-
cessario sequitur in cordibus gentium scriptum
esse quemadmodum sit diligendus & colendus
Deus, si sibi generaliter scriptum est quemad-
modum sit vivendum. Et quamvis tergiver-
sando si verba sola spectemus dici posset, ni-
hil Pelagium velle nisi natura duce duntaxat
sciri, quemadmodum sit diligendus Deus &
vita conformiter præceptis ejus instituenda,
non tamen ita, ut eadem natura suis viribus
possit in Dei creatoris dilectionem assurgere;
qui tamen animadvertit verbis illis conatos
esse Pelagianos a gratia mediatoris iustos excludere
antiquos tanquam Dei & illorum hominum non fue-
rit mediator homo Christus IESVS ut Augusti-
nus notat facile videbit, eos etiam dilectio-
nem ejusdem Dei creatoris naturæ genero-
sitati tribuisse. Hæc enim est, propter quam
præcipue gratia mediatoris est necessaria.
Totam enim disputationem cum Pelagianis

Lib. de grat. Christi c. 26. Augustinus in summam colligens: Si caritas
Dei & proximi, inquit, non ex Deo (est in ho-
minibus) sed ex hominibus verum Pelagiani: sc. 18.
autem ex Deo, verum Pelagianos. Et sensum eo-
rum sine ambagibus in lucem proferens: In
Pelagianis, ait, tenebra dicunt, dilectio nobis ex
nobis est. Et paulo inferius: Pelagium etiam
ipsum Deum, non ex Deo sed ex semetipsis habere se
dicunt: & cum se contra legem ex Deo nobis esse satan-
tur, charitatem ex nobis ipsis volunt. Quæ potis-
simum de amore illo Dei creatoris intelligunt,
ut quem natura duce cognosci posse paulo ante
audivimus.

Vires naturæ ad exercendas omnes vir-
tutes cardinales.

CAPVT DECIMVM.

CV M tantam itaque naturæ potesta-
tem tribuant ut suis viribus ad co-
gnoscendum Deum, diligendum co-
lendumque sufficeret ubi omnis veræ
justitiæ est initium & finis, quid mirum si &
virtutes reliquas quibus boni excultantur &
formantur mores eadem præsumptionis libe-
ralitate concedant?

Cum igitur duo omnino ad agendam vitam
bonam sint necessaria, lumen quo facienda no-
verimus, & robur quo cognita faciamus; ad
utrumque naturæ potestatem abunde instru-
ctam esse arbitrantur. Nam quod ad vitæ ex
virtutis normam peragendæ scientiam hoc est
prudentiam pertinet, aperte Augustinus Pe-
lagium docuisse trahit etiam ipsam viam quæ am-
bulare debeamus, quam doctrinam Euange-
licam nominat, sola inveniri posse naturam sed faci-
lius si adiuvet gratia. De qua paulo ante dixerat
secundum Pelagium, scientiam revelari spiritu
per doctrinam, quam vel non possumus vel difficile ha-
bere possumus per naturam. Sed hæc difficultas
tandem ad palliandam hæresis deformitatem
excogitata fuit. Initio verò ad omnia scienda

A quæ justitiæ perficiendæ necessaria lex naturæ
sola sufficiebat. Sic enim ad Demetriadem
virginem cum adhuc sub Catholica pelle lati-
taret Pelagius; Ut facile intelligis quantum sit na-
tura bonum, cum eam legis vice (nempe Moy-
saicæ) docuisse iustitiam probaveris ab Adam vi-
delicet usque ad Moysen. Quod etiam po-
stea apud Augustinum idem cum suis discipu-
lis dicit: Quemadmodum esset vivendum scriptum
gerebatur in cordibus. Unde definitiva Pelagii
sententia: Omnes voluntate propria regi. Neque
verò tantummodo ad sciendum quid agi de-
beat, sed etiam ad implenda singula virtutum
præcepta solum naturalis arbitrij vigorem po-
stulant. De temperantia sive continentia hu-
manis viribus difficillima sic expressit Iuliani
sensum Augustinus: Tuum dogma non deserit in-
nucismum gratiæ. Dicit enim quod Dominus conti-
nentiam gloriam libertate electionis honoraverit, dicens,
qui potest capere capiat, tanquam hoc capiat non Dei
munere sed arbitrij libertate. Quo sensu gratiæ
inimicus insitat Augustino Iulianus: Si fideliter
invitas homines ad studium continentiam, fateris ergo
ita virtutem pudicitiam a voluntibus posse servari, ut sit
quicum-

Epist. ad
Demetriad.

quicumque voluerit, corpore sanctus & spiritu. Sed omni recte facta larva Pelagius cum periculosam gula atque libidinis delectationem summamque in superandis illis vitijs molestias demonstrasset, datantam in ceteris, inquit, magnitudinem animi & vide quid non possis efficere. Et ne quis tam suspicetur, statim subiicit: Sed nos proba lor! qualem delectat o e peccati cum in quibusdam ostendimus quandam vim naturae nostrae, in alijs minime torpescimus.

De patientia hoc est fortitudine tertia virtute cardinali, ita perspicue Iulianus: Quam (voluntatem) non posse casti, si de ipsa non sit, testatur fortitudo, cuius lacerti in contemptu dolorum & per Gentiles & per Christianos asperitatem clauerunt. Et Augustinus Pelagianos d'gito incicans: Sicut enim, inquit, cui eam (patientiam) tribuant viribus voluntatis humanae non quas habent ex divino adiutorio, sed quae ex libero arbitrio. Error a temisse superbus est. Iuliel ante errorem suum hoc aruncineo ratiocinationis fulcro: Sicut voluisti hominis sine ullo Dei adiutorio viribus liberi arbitrij tam multa gravia & herenda perficere, sive in animo sive in corpore ut in talis vita huius & peccatorum delectatione perficeretur: cur non eodem modo eadem ipsa voluntas hominis eisdem

viribus liberi arbitrij non ad hoc expectatis se divinitus adiuvant, sed sibi naturali possibilitate sufficiens quod quid laboris vel dolorem ingerit? per iustitiam & vitam aeternam patientissime sustineat? Quam Pelagiani erroris argumentationem latius Augustinus prolequitur.

De iustitia quarta virtute capitali, quam non in aliqua perturbationum moderatione sed in voluntate nuda Philosophi statuunt, res apud Pelagianos difficultate caret. Vnde de omnibus jam recensitis quatuor virtutibus Iulianus: Affectus omnes, per quos aut si iustitiae aut fieri debet boni sumus, in subiecto sunt mentis n'fra prudentia, iustitia, temperantia, fortitudo. Subiectum mentis intelligit potestatem voluntatis humanae. Quam longè facilius ad ceteras minoris notae virtutes extendunt. De veracitate Celestij sensum sic Augustinus exprimit: Ipse autem quem deo sit accipiendum quod scriptum est, omnis homo mendax, omnino non sinit, nec scilicet, scilicet potest nisi cor doctore, quo credit hominem sine adiutorio gratia Dei per solam propriam vel naturam possesse veritatem. Et de quovis praecepto virtutis implendo, Pelagiani dicunt etiam bonum non malum sufficienter habere liberum arbitrium ad faciendum praeceptum bonum.

Lib. 4. con.
Iul. c. 3.

Lib. de pe.
c. 15.

Lib. 2. ad
Bonif. c. 11.

Iusta vita, salus, vita aeterna & regnum Dei
per naturae vires.

C A P V T X I.

Epist. ad
Demetriad.

EX hac superba virtutum cardinalium arrogatione fluxit ulterius illa Pelagianorum doctrina qua patres antiquos ante datam legem Moysi sola natura duce iuste vixisse ac Deo placuisse delirant. Hac lege (naturae, inquit Pelagius) vixi sunt omnes quos inter Adam atque Moysen sanctè vixisse atque placuisse Deo scriptura commemorat, quorum tibi exempli causa aliqui preprendi sunt, ut facile intelligas quantum sit naturae bonum cum eam leges vice docuisse iustitiam probaveris. Et statim magnum sanctorum accersit numerum qui sola naturae lege instructi, propriaeque viribus libertatis ad iusti perfectae sanctitatis exempla posteris praeulerunt, Abel, Enoch, Melchisedech, Abraham, Loth, Isaac, Iacob, Ioseph, Iob, de quo viro differens, praeclaro sui erroris concludit epiphonemate: O virum ante Evangelia evangelicum! & Apostolicum ante Apostolica praecepta discipulum Apostolorum qui aperiens occultas divitias naturae & in medium proferens, ex se quid omnes possumus ostendit docuitque quantus sit ille thesaurus animae quem nos sine usu posidemus, & quod proferre nolumus nec habere nos credimus. Et in Commentarijs Epistolarum Pauli exponens illud ad Romanos locum, Naturaliter ea quae legi sunt faciunt: De his dicit, inquit, qui naturaliter iusti fuerunt ante legem, sive quiescent nunc boni aliquid operantur. Vnde eisdem dicit in

In Comment.
ad Rom. legi sunt faciunt: De his dicit, inquit, qui naturaliter iusti fuerunt ante legem, sive quiescent nunc boni aliquid operantur. Vnde eisdem dicit in

In c. 8. v. 39. iisdem Commentarijs, Deo naturali lege placuisse

similiter & Moysi. Quam superbissimam naturae praedicationem hoc fucio palliabant, & tanquam veritati maxime consentaneam fulciebant, quod lex Moysi tam sero patribus data sit: Nec illud est parum argumentum, ait Pelagius, ad comprobandum naturae bonum, quod illi primi homines per tot annorum spatia absque ulla admittione legis fuerant, non utique quod Deo aliquando creaturae suae cura non fuerit, sed quia se talem se habere benivolum fecisse naturam ut eis pro lege ad exercendam iustitiam sufficeret.

Ex qua doctrina manifesta necessitate consequitur, etiam aeternam salutem in regno Dei vitamque aeternam per naturae vires à primis hominibus obtineri potuisse. Si enim per naturam iustitia, ergo & iustitiae praemium, vita, salus, & regnum Dei. Non enim iniustus Deus qui iustos fraudet mercede iustitiae ut contra illos dicit Augustinus. Quod clarius liquet, si meminimus quod supra diximus insinuas vel docuisse Pelagianos, opus bonum Dei intuitu factum, celestia praemia vitamque aeternam promereri. Naturae autem viribus opus quodcumque bonum illis authoribus fieri potest. Vnde latentem in Pelagianis principijs impietatem explicans & evolvens Augustinus, etiam si jam aliquid Christo tribuere compulli clamoribus inceperant: Respondeo autem dogma, inquit, id per suadere conatur velut inculcata praedicatione naturae & potentia liberi arbitrij, & legis sive naturae

In Epist. ad
Demetriad.

Lib. de nat.
c. 2.

Supra c. 6.

Lib. 6. cont.
Iul. c. 24.

naturalia sive per Moysen data ut est opus sit (id est utile seu opere pretium) necesse tamen non sit ad Christum pro aeterna salute transire, eo quod per Sacramentum mortis & resurrectionis eius, si tamen vel hoc putatur, commodior via sit, non quod alia via esse non possit. Et paulo superius in eodem loco; si enim salvi erunt aliqui sine Christo & iustificatur aliqui sine Christo, ergo Christus gratis mortuus est. Erit enim & alius modus, sicut vultis, in natura, in libero arbitrio, in lege naturali sive conscripta, quo possent salvi & iusti esse qui vellent. Iustas autem imagines Dei quis nisi musus prohiberet a regno Dei? Quod etiam apertis verbis nonnunquam professi sunt. Nam Pelagius exponens illum Apostoli locum; qui fecerit homo vivet in ea, nempe legis iustitia, unde intelligimus, inquit, quod qui suo tempore legem servavit, vitam habuit aeternam. Suo tempore, inquit, nam

A hoc tempore propter consuetudinem non putat legem posse servari. Et quamquam illa quidem se ita haberent in doctrina Pelagiana, sibi ipsis tamen de nimia superbia ita erubescabant, ut sub finem haretis illam non audent tantam in populum proferre impicitatem. Exprobrat hoc Iuliano Augustinus in postremo conflictu: Iam, inquit, erumpit in apertum munici crucis Christi. Quid tamen metis magnum populum impetescit? & Christi magnum iudicium non timetis? Aperte dicite, iustificari natura, iustificari lege possumus, gratis mortuus est Christus. Sed formitantes multitudinem Christianam Pelagianorum verbum supponitis, & quatenus a vobis quare mortuus sit Christus, si natura vel lex efficit iustos, responderetur &c. nempe quod facilius per Christum. Quam responsum eorum alibi prosequemur.

Vires ad poenitendum & redeundum ad iustitiam naturalem; & quid illa sit?

CAPVT XII.

NEQUE vero apud Pelagianos quicquam refert quod ille inchoatus iustitiae cursus, vel peccatis aliquibus ex humana fragilitate intercurrentibus possit intercepti vel etiam quod peccator vitae praeteritae sceleribus, contractisque pravitate usu consuetudinibus premi & impediri quo minus ad iustitiam convertatur. Tantam enim naturae potestatem arrogat ut etiam poenitentiam & peccati cuiusque remissionem in humano arbitrio collocent. Haec est enim Celestij manifesta sententia quae & Pelagio in Palestina Synodo objecta fuit: Quoniam poenitentibus poenitentia non datur secundum gratiam & misericordiam Dei sed secundum merita & laborem eorum qui per poenitentiam digni fuerunt misericordia. Quibus verbis utrumque statuit: Non esse peccati poenitentiam expectandam ab inspiratione spiritus Dei, ut ad quam humana voluntas, humanusque sufficiat labor, & per hunc laborem poenitentiae naturae viribus partim hominem fieri dignum remissionis misericordia. Nam aliquo modo misericorditer dandam esse peccati remissionem, tum alijs in locis quae postea citaturi su-

A mus expresse Pelagiani docent, tum etiam his quae diximus utrumque declaratur. Qui enim in peccati remissione Dei misericordiam fateatur eam aliquo modo misericorditer dandam esse, nec humanas vires usquequaque sufficere dissiteri nequit. Ipsa namque ab offenso Deo veniae testificatio clarissima est misericordiae divinae in peccato remittendo testificatio, juxta illud Sanctissimi Augustini: Impetrator oratio quidquid in peccato, evidenter a Deo esse ostendit, ne homo existimet a seipso sibi esse, quod si in potestate haberetur, non utique posceretur. Verum tamen ut idem sanctus Doctor in eadem Epistola, nec ipsa remissio peccatorum sine aliquo merito est si fides hanc impetrat. Ex quo consequitur, ut qui fidem istam impetram, totumque laborem poenitentiae, ut Celestius, humanis viribus tribuit, ille totam peccati remissionem naturae potestati cogatur ascribere, quantumvis dilutam aliquam Dei misericordiam ex alio capite intervenire fateatur. Quod ex Pelagianis principijs rursus sequi etiam Celestius non dixisset, optime in suis carminibus observat Prosper quando ita canit:

Nam si nunc etiam illesis vigor ille maneret,
In quo insons natura fuit; sua quemque voluntas
Conciliare Deo, poenaeque absolvere posset:
Nequicquam Christus mortem moriendo piaret,
Nec genus humanum generari rursus egeret.

Carm. de in-
grat. c. 42.

Sed sicut ante diximus eos non ausos fuisse palam dicere gratis Christum esse mortuum, ita nec illud, sua quemque voluntate conciliari Deo & poenis absolvi, sed quasi peccati reatus in aliquo naturam labefecisset hu-

A manam, ita remissione impetrata a Deo, iam per seipsam laudabilem illam naturam in suas vires vigoremque, sublato scilicet impedimento, regredi. Sic enim eorum sententiam in initio libri Prosper exprimit.

Nam

*Vt sponte attractam veniam solvente reatum,
Sponte sua in vires proprias natura rediret.*

ET hoc vocabant Ad iustitiam regredi natura-
lem, quæ peccati scilicet labe temerata
fuerat. Hic si respiciat, inquit autor q. v. 41.
Test. p. 2.
per iustitiam illam naturalem nihil intelligit
aliud, nisi naturalem illam innocentiam natu-
ræque integritatem, in qua ipse sicut & primus
Adam sine peccato natus fuerat. Exponit hunc
sensum alibi luculentius, ubi dicit: *Selet asse-*
verari à plurimis, quia per fidem instauratus est ho-
mo, ita ut ad pristinum redditus statum hoc omne ac-
ciperet quod inter initia Adam fuerat consecutus.
Quam sententiam plurimorum & ipse sequi-
tur hoc addito corollario, quod fides inte-
gritati primi hominis aliquid adiciat præ ro-
gativa: *Videamus, inquit inferius, si hæc instaura-*
tio nihil ultra doni habeat divini, quam fuerat con-

A securus Adam. Quæ quidem non eo sensu intel-
ligenda sunt quasi solo peccati reatu aliquid
vigoris aut virium ad operandam iustitiam
natura perdidisset, quas ejusdem remissione
recuperaret: sed illo dumtaxat quod sola pec-
cati deletionem, præsertim si nulla adhuc pec-
candi consuetudo hæssisset, natura quæ vires
omnes etiam sub peccato retinuerat cum pri-
stina sua emergeret integritate & puritate.
Pelagianorum enim doctrina constans fuit
quam & supra suis locis fuisse prosecuti sumus,
peccatum non potuisse humanam deilitare vel mutare
naturam: Atque addo ad operandam iustitiam
liberum arbitrium & post peccata tamplum in eis
quam fuit ante peccata. Ne non sit existiman-
dum remissionem aliquid pristini vigoris con-
tulisse naturæ, sed tantum vindictæ reatum ac
solicitudinem abstrulisse.

*Vires ad superandas malas consuetudines &
impetus passionum.*

CAPVT XIII.

QUOD si quam peccandi consuetu-
dinem longo usu natura contraxisset
& illam putant quibuscumque radi-
cibus quæcumque vetustate roborata
præeunte instructione legis qua sciatur
quid faciendum sit, sola voluntatis mutatione
posse submoveri juxta sententiam, ejusdem
corum definitivam; per facile potest voluntas vo-
luntate mutari. Hinc Pelagius in Commenta-
rium Epistolarum Divi Pauli: Cum viderint
eas (uxores) in melius commutatas, cognoscant
omnes per Dei legem ita consuetudine inveniata po-
tuisse mutari. Sed multo arrogantius in Epi-
stola ad Demetriadem: Nam si etiam illi qui
longo peccandi usu bonum quodammodo obstruere na-
ture instaurari per penitentiam possunt (obtinendo
videlicet peccati veniam) & mutata voluntate
vivendi consuetudinem consuetudine extinguere,
quanto magis tu potes illa superare &c. Ex quo fit

A ut consequenter omnes omnino passiones ac
motus propter quos maxime violentia male
consuetudinis molesta esse solet, solo liberi ar-
bitrij nutu coerceri posse decernerent. Cuius
(fortitudinis) lacertis, artulianus, in contem-
ptu dol. rum & per Gentiles & per Christianos aspi-
duæ el. aerunt. Qua de causa motus carnalis
concupiscentiæ quæ omnium cupiditatum ra-
pidissima est viribus voluntatis tradit obfissi. Et
vol. pratis illius excessum intra concessos fines animi
potestate posse retineri. Ex hac superba præsum-
ptione fluxit procax illa & mordax insultatio
qua propter inculcatam gratiæ necessitatem
contra cupiditatis illius impetus, Augustinus
mentiri dicit, tantas esse libidinis vires ut eam ratio
regere ac frangere non possit. Ipsi enim & om-
nium Pelagianorum brevis, fixa & generalis
de toto hoc genere est sententia; Sufficit homo
ingenitæ sibi motibus dare leges.

*Quod homo possit per naturam liberi arbitrij esse per-
fectus & non peccare si velit.*

CAPVT XIV.

QUOD si fundamentis nixi, ulte-
rius docent, hominem in hac mor-
tali vita ad perfectam iustitiam posse
pervenire si velit. Quæ Pelagiano-
rum sententia diversis modis sed in eandem
impietatem conspirantibus exprimi solet.

A Nam aliquando ut hoc significant clamant ut
Augustinus ait; Perfectio nobis virtutis à no-
bis est, aliquando dicunt: Non solum ad facien-
da verum etiam ad perficienda mandata divina per
liberum arbitrium humanam sufficere naturam. Ali-
quando simpliciter, hominem hic perfici. Ali-
quando

quando cum Deo quodammodo disputantes: *A* *Epist. 95.* Tu, inquit, *a nos fecisti homines iustos antequam*
Serm. 36. ipsi nos fecimus. Quod hac superba phrasi bre-
de verb. viter dicunt: Si vero iustus sum: *b In potestate*
Domin. c. 3. habeo iustum esse. Quam exponens Augustinus
Serm. 11. quodam loco: *c Tu vestro more, ait, qui de vestro*
de verb. Ap. 1. descendit errore non agnosco gratiam nisi in dimissio-
a. 2. & de ne peccatorum, ut iam de cetero homo seipsum fa-
Spirit. c. bricet iustum. Nam iustum esse apud Pelagia-
litt. c. 8. nos, idem est, quod sine omni peccato vivere.
b Hom. 44. Augustinus: Pelagiani dicunt: *u. os in hac vita*
c. 9. adeo esse vel fuisse, quia sine ullo peccato vixerunt. At-
c. lib. 2. oper que hinc est quod utitarius hanc haerese-
imperf. cont. imferre fatigantes dicere solent, sicut Pelagio
Int. f. 450. in Synodo Palestinae obiectum fuit: Possesse ho-
Lib. 4. ad minem si velit, esse sine peccato. Quod non ita
Bonif. c. 11. intelligendum est quasi tantummodo vellent
Lib. de ge- hominem aliquo tempore ita mundum fieri
st. Pelag. ut omni prorsus peccato careat. Hoc enim
c. 6. sapè contingere quando per baptismi vel pec-
 nitentiae gratiam omnia peccata remittuntur,
 non est dubium, sed hoc est quod persuadere
 moluntur, ita hominem virtutum omnium
 exercitatione posse proficere ad iustitiae perfe-
 ctionem ut omnia Dei mandata implendo sine
 ullo peccato, ut Augustinus exprimit, vivat: vel
 ut alibi: *vitam sine ullo peccato, perfectam ducat.*
 Vnde Pelagius sententiam sibi obiectam re-
 petens, ait: Possesse quidem hominem sine peccato
 esse, & Dei mandata custodire, si velit diximus. Pro
 ipsam habens, esse sine peccato, & Dei mandata
 custodire. Verissime namque sine omni pec-
 cato vivere dicendus est, qui omnia Dei man-
 data custodit. Hinc Hilarius Augustino qua-
 sitione Pelagianorum proponens velut unam
 dumtaxat profert: Possesse hominem esse sine peccato,
 & mandata Dei facile custodire si velit; & velut
 unam dumtaxat eandemque persequitur Au-
 gustinus. Quod sane quia nemo prestare po-
 test, nisi virtutum omnium perfectionem af-
 secutus fuerit, hinc Pelagius accusatus quod
 hominem sine peccato esse posse diceret, sen-
 tentiam suam veluti damnans coram homini-
 bus: Anathema, inquit, sit, qui dicit, absque
 adiutorio Dei posse hominem ad perfectum omnium
 venire virtutum. Satis quippe intelligebat, ad
 illam iustitiae perfectionem, quae sine peccato
 agitur, omnium virtutum perfectionem esse
 necessariam. Quamobrem & Sanctus Hiero-
 nymus cum Pelagianis disputans perfectum
 esse, & omnes habere virtutes sine discrimine
 usurpat. Atque hac de causa illa quoque sen-
 tentia Celestij damnabilis iudiciis Palestinis
 visa est; unumquemque hominem omnes virtutes
 posse habere & gratias: non solum quod aufer-
 rent, ut ibi dicitur, gratiarum diversitatem,
 sed maxime propter assertam unicuique iusti-
 tiae perfectionem. Quam similibus verbis Pe-
 lagius Demetriadem docuerat: Exemplo suo
 invicem sibi ostendunt, omnia; (id est, omnes vir-
 tutes) in omnibus esse posse, quae vel omnia in om-
 nibus, vel singula in singulis inveniantur. Eadem
 ergo prorsus sunt, & pro ipsam usurpantur.
 Ad omnes habere virtutes; b Ad perfectionem omnium
 venire virtutis esse, vel fabricare se iustum; Habere

plenam perfectamque iustitiam; f Implere iustitiam; d Lib. 2. op.
 g Mandata Dei custodire; h seipsum sanare; i se im-
 ipsum iustificare. Et quod omnium frequentis-
 simum est; k fuisse, seu vivere sine peccato. Et ni-
 hil aliud significant nisi hominem ad perfe-
 ctionem venire iustitiae quae tunc perficitur
 sine dubio, cum omnium divinorum manda-
 torum impletione ita vivitur, ut peccando
 nihil committatur iniustum. Quod ne cui for-
 tallis incredibile videretur, in praesententi-
 m h Lib. de nat.
 quasi probaturus addebat Celestius: Quoniam
 plus facimus quam in lege & Evangelio iusti m est. i Lib. c. 31.
 Hoc est exponente Augustino: Quoniam per-
 petua servatur a plerisque; virginitas, quae praecipua non
 est, cum ad non peccandum praecipua implere sufficiat. k Lib. de ge-
 Quali ille qui virginitatem servaverit non sibi Pelag. de
 praecipuum, omnia etiam praecipua servaverit. nat. & grat.
 Hinc & Pelagius: Dum virgo amplius statum de perf. iust.
 facere quam praecipuum est, ostendit minus sibi praeci- passim
 ptum esse quam potuerit. Pelag. c. 13.

Atque porro, quibus rem tantam impleri
 posse volunt, sunt illud unicum si velit, hoc est
 ut Augustinus, si voluntas adfit, non potentia,
 inquam, sed actus: hoc enim voluntas passim
 apud antiquos & maxime August. denotat. Et
 quavis verissimum sit tunc omnem omnino im-
 pleri iustitiam cum tanta voluntas adest, quanta
 sufficit ad implenda mandata, quod fit ut idem
 Augustinus docet, cum vade perfectusque volue-
 rimus: interest tamen unde ista voluntas habea-
 tur. Pelagiani enim, tantum praesumunt de
 libero humanae voluntatis arbitrio ut ad non peccan-
 dum, sive ad habendam illam validam perfe-
 ctionem mandata custodiendi voluntatem,
 nec adiuvandos nos divinitus opinentur, semel ipsi
 naturae nostrae concessio libera voluntatis arbitrio.
 Vnde cum dicerent hominem vivere posse sine
 peccato & mandata Dei custodire, liberosse
 omittebant gratiam qua voluntas illa datur
 ac roboratur, sed tantummodo si velit, tan-
 quam hoc in sola potestate esset hominis per
 liberum arbitrium: Hoc quippe, ut notat Au-
 gustinus, arguebatur sensisse Pelagius in Synodo
 Palestinae, dicendo si velit, ut videlicet, tacita,
 pro qua vehementissime pugnabatur divina gratia,
 nec nominato Deo iuvante, resistere sola infelix, &
 seipsam decipiens humana superbia.

Ex quo facile est intelligere, quid per na-
 turam Pelagius intellexerit quando hominis
 naturam contra Dei gratiam qua iustificatur impius
 quanta potuit argumentatione defendit. Et passim
 diceret, per naturam esse iustitiam. Itemque
 Non peccandi possibilitatem in natura necessitate esse
 positam. Intelligebat enim ipsam liberi arbitrij
 potentiam naturalem, cupis subsidio fieret, ut
 homo semper non peccare posset, atque etiam
 re ipsa non peccaret si tantum vellet: vellet
 autem quando eumque videretur: Habet posse,
 inquit Augustinus, per naturale subsidium, scilicet
 potentiae liberi arbitrij, habet velle per li-
 berum arbitrium, quid quare baptismi etiam Sacramen-
 tum? Quam doctrinam ex professo tradidit Pe-
 lagius in opere suo postremo quod pro liberi
 arbitrij defensione conscripsit: Nos, inquit,
 sic tria ista distinguimus, & certum velut in ordinem
 digesta

digesta paritur. Primo loco posse (scilicet esse sine peccato) statumur, secundo velle, tercio esse. Posse in natura, velle in arbitrio, esse in effectu locumur. Primum illud, id est posse, ad Deum proprie pertinet, qui illud creatura suæ contulit: duo vero reliqua, hoc est, velle & esse, ad hominem referenda sunt quia de arbitrij fonte descendunt. Quid clarius? Et paulo inferius: Potest itaque illud unum (posse scilicet) esse, etiam si duo ista (velle & esse) non fuerint; ista vero sine illo esse non possunt. Itaque liberum mihi est, nec voluntatem bonam habere nec actionem, nullo autem modo possum non habere ipsam possibilitatem boni: inest mihi ena nisi nullo, nec enim sui aliquando in hoc natura recipit, natura, inquam, hæc est enim illa à Deo accepta non peccandi possibilitas, de qua subiicit conformiter paulo post: Cum dicimus hominem posse esse sine peccato, confessione possibilitatis accepta laudamus Deum, qui nobis hoc posse largitus est (largiendo scilicet naturam) nec est ibi ulla laudandi hominis occasio, ubi solius Dei causa tractatur. Non enim de velle, nec de esse, (quæ videlicet hominis sunt) sed tantummodo de eo quod potest esse distritur. In quibus Pelagianis mysterijs intelligendis ne quis adhuc fortasse caligaret, sic senium eorum breviter Augustinus expressit. Cum tria constituat (Pelagius) atque distinguat, quibus divina mandata dicunt impleri, possibilitatem, voluntatem & actionem; possibilitatem scilicet quæ potest homo esse iustus, (hoc est non peccare) voluntatem quæ vult esse iustus, actionem quæ iustus est. Hæc tria non primum, id est, possibilitatem datam constituitur à creatore natura, nec esse in nostra potestate, sed eam nos habere etiam si nolumus, duo vero reliqua, id est, voluntatem & actionem nostra esse asserit atque ita nobis tribuit, ut non nisi à nobis esse contentat. Vnde ad varietatem locutionis pertinet, non ad aliquam sententiæ varietatem vel intelligentiæ subtilitatem quod aliquando naturæ adiungitur liberum arbitrium: Non est hoc quidem parum adversus illam falsam defensionem tamquam sibi sufficientis natura, & potestatis liberi arbitrij. Aliquando solum liberum arbitrium, sive libertas arbitrij exprimitur; posse esse hominem mundo corde testatus est &c. sed gratia Dei non sola arbitrij libertate. Aliquando sola voluntas: Ita illi voluntas divinitus non adiuta non sufficit. Aliquando sub distinctione natura vel voluntas: Non tamen distinguuntur opibus, quæ sunt in nobis. His enim omnibus idem insinuat, nisi forte hac differentia, quod nomine natura significetur potestas bene vivendi seu non peccandi nullo modo communicari per gratiam Dei; nomine liberi arbitrij determinatum principium ratione cuius illa potestas competat; nomine voluntatis ipse actus potestatis. Vnde alibi clarius indicare volens Augustinus, non habere naturam hominis juxta Pelagium hanc bene vivendi potestatem nisi propter liberum arbitrium naturaliter insitum, pressius & accuratius hoc modo loquitur: Vtrumque iam habebat (scilicet voluntatis arbitrium quod Pelagius assererat) in natura, aliud in doctrina. Et clarius: quæ Dei gratia neque natura est cum libero arbitrio. Item

que in Epistolis: Non est igitur gratia Dei (cur Pelagiani delirabant) in natura liberi arbitrij. Et paulo post: Qui putant gratiam Dei esse naturam liberi arbitrij cum qua nascimur. Sed omnium luculentissime sententiam inimicorum gratiæ Dei exprimit quando Pelagium dixisse dicit: Quod possibilitatem non peccandi natura nostra cum concederetur accepit, quoniam condita est cum libero arbitrio. Quod sæpius repetitur Epistola ducentesima quinquagesima secunda ad Iohannem Episcopum. Et de Celestio: dixit hoc, quod videlicet per suaderet tantum nos habere per naturam liberi arbitrij non peccandi possibilitatem, ut &c. Imo clavis verborum ipsemet Celestius, non peccandi possibilitatem & arbitrij libertatem pro ipsemet habere delarat. Testimonia scripturæ enim inquit, quæ à divinis ponenda sunt his, qui arbitrij libertatem vel non peccandi possibilitatem imperite existimant se scripturæ autoritate posse deolvere. Quoniam igitur hæc liberi arbitrij naturalis potentia ad naturam hominis pertinet, dicente ad Iulianam viduam Augustino: in eodem libro (Pelagij) invenit aliquid, si potestis, ubi excepta natura excepto quod ad eandem naturam pertinet arbitrij voluntatis &c. tale Dei adiutorium constituitur (Pelagius) quale confiteatur ille qui dixit &c. Hinc fluxit quod aliquando dicit Augustinus nihil aliud Pelagianos ad non peccandum requirere nisi quod homines nati sumus. Cum enim ut supra diximus, Pelagianos putare retulisset, gratiam Dei esse naturam liberi arbitrij cum qua nascimur, continuo contradicendo subiicit: Non enim hoc oramus promissilibus, ut fiat eorum natura, id est, ut homines sint. Et lib. de gestis Pelagij ubi sæpius dixerat Pelagij gratiam esse naturam cum libero arbitrio, eandem vocat gratiam quam homines creati sumus. Quod plenius exponit alibi: Tantum enim dicunt valentem (naturam humanam) ut suis viribus in origine sua creationis accepit, possit per liberum arbitrium domare &c. Et quia ad mentis rationalis naturam ac Dei imaginem liberi arbitrij dignitas pertinet, hinc eandem Pelagianorum sententiam referens: Nam & hoc, inquit, Pelagiani ausi sunt dicere gratiam esse naturam in qua sic creati sumus, ut habeamus mentem rationalem quam intelligere valeamus, facti ad imaginem Dei, ut dominemur piscibus maris & volucribus celi, & omnibus pecoribus quæ replent super terram.

Hæc igitur causa est cur illam bene vivendi & non peccandi potestatem nullis peccatis amitti posse statuunt, cum neque liberum voluntatis arbitrium atque imago Dei ex mente rationali deleri queat, neque potestas volendi, seu voluntatis, qua sola juxta Pelagianos negotium illud agitur & peragitur, ex libero voluntatis arbitrio possit amitti. Fortissime hoc agit Pelagius apud Augustinum libro de natura & gratia per multa capita, ubi dicit nulla admittere voluntas potest, quod inseparabiliter insitum probatur esse natura. Ipsa, autem, non peccandi possibilitas non tamen arbitrij potestate quam in natura necessitate est, hoc est, ita necessario naturæ inest, ut nulla arbitrij potestate etiam si velit amitti possit. Et in opere suo postremo quod

Lib. de gestis Pelag.

Ibid. c. 31.

Lib. de nat. & grat. c. 45 & seq. c. 50. c. 51.

Pelag. lib. 3. de lib. arb. apud Aug. lib. de gratia Christi c. 4.
 quod supra adduximus: Nullo modo possum non habere possibilitatem boni, inest mihi etiam si noluerim, nec otium sui aliquando in hoc natura recipi. Audis naturam non recipere in hoc otium sui? Et quamvis tam aperta confessione hanc inamissibilem non peccandi potestatem non astrueret, ex principijs tamen Pelagianis jam superius declaratis apertissime sequitur. Nam & liberum arbitrium pertinere docent ad naturam hominis ac rationem imaginis Dei; & potesta-

tem utriusque partis hoc est eligendi boni & mali, ad naturam liberi arbitrij; & naturam hominis nullis peccatis posse vitari atque debilitari: & siquid forte malæ consuetudinis inoleverit sola voluntate posse superari. Quæ omnia & in superioribus late deducta sunt & aperte conficiunt inseparabilem inamissibilemque bene perfectæque vivendi esse potestatem.

Tollunt orationem fidelium pro obtinenda tentationum victoria & peccatorum venia.

CAPVT XV.

IN hac igitur præsumptuosa superbaque Pelagianorum sententia tria dogmata à Christiana religione remotissima comprehenduntur. Primum est, omnes omnino tentationes quantumlibet vehementes siue carnis, siue mundi, siue demonis, siue ignorantia, siue concupiscentia, eadem liberi arbitrij potestate posse superari. Hoc enim ad vivendum sine omni peccato necessarium est. Quem sensum proferens Augustinus docere novam istam hæresim dicit; Cavenda futuris vincendisque peccatis, omnibusque peccatis virtute superandis sine ullo deinceps adiutorio gratia Dei naturali possibilitate humanam sufficere voluntatem. Vbi per cavenda significat peccata ignorantia; per vincenda concupiscentia. Vnde utrumque improbandum: Si enim, inquit, possibilitas naturalis per liberum arbitrium & ad cognoscendum quemodo vivere debeat, & ad bene vivendum sufficit sibi, ergo Christus gratis mortuus est.

Alterum est ex priore consectaneum, non esse rogandum Deum ne nos inducat in tentationem: hoc enim esse humanæ potestatis. Consideret ergo Sanctus tuus, inquit Patres Concilij Carthaginensis ad Innocentium Papam, & pastoralibus nobis compatiatur visceribus, quam sit perisferum & exitiale ovibus Christi, quod istorum sacrilegas disputationes necessario sequitur ut nec orare debeamus, ne intremus in tentationem &c. Rationem subiicit: Si enim possibilitate natura & arbitrio voluntatis in potestate sunt constituta, quis non ea videt à Domino inanimiter peti & fallaciter orari, cum orando poscuntur quæ natura nostra iam ita condita sufficientibus viribus obtinentur? Quam cecitatem vel stoliditatem eis exprobrat Augustinus: Nec imperi. cont. donum Dei poscitis, inquit, ne intremus in tentationem, hoc est, ne peccetis: in vestra enim virtute confiditis & vos in Psalmo notatos esse atque damnatos, vel non videris cecis, vel stolidis non doletis. Deplorat hanc pestilentissimam eorum arrogantiam cum la-

A nostra possum potestate possibilitate natura, ut hoc inaniter impetrandum orationibus arbitremur. Vnde cum Urbanus Siccenlis Episcopus Romæ cum quodam tali assentiente confingeret, eumque Dominicæ orationis pondere urgeret, quare, si in nostra esset positum potestate, omnes peccatorum tentationes solis voluntatis viribus superare, Deo diceretur, ne nos inferas in tentationem? Rogamus, inquit adversarius, ne nos inferas in tentationem ne aliquid mali patiamur quod non habemus in potestate: ne ruam de equo & ne frangam pedem, ne latro me interficiat, & quid cuiusmodi hæc enim, inquit, non habere in potestate: nam vincere tentationes peccatorum meorum, si volo, & possum, nec Dei adiutorio possum. Videntur autem ad hunc arrogantia gradum non initio profuisse, sed paulatim profecisse. Idcirco enim Augustinus Epistola nonagesima citata dixit: Hoc cor me sacrilegas disputationis necessitate sequi ut nec orare debeamus ne intremus in tentationem. Nempè quia nondum hoc tunc aperte profitebantur. Vnde ad Anastasium apertius hoc declarans non quia audent, inquit, hoc aperte dicere, sed eorum sententiam velint velint hoc utique sequitur. Postea tamen audaciores vel impudentiores facti etiam sermone professi sunt, quod corde sentiebant, & ex sententia sua religatum esse cernebant.

Tertium dogma, quod illa perfectionis doctrina consequitur, est, non esse itidem rogandum Deum pro peccatorum remissione, nam quamvis peccata, si qua voluntatis libertas commisset, à Deo dimittenda fateantur, eo tamen perfectionis pervenire posse statuunt, ut hoc nihil opus sit amplius dici. Quæ impietas, ait Augustinus, contradicit etiam orationibus nostris, concedens quidem ut dicamus, dimitte nobis debita nostra &c. & hoc ita concedens ut afferat hominem in hoc corruptibilis corpore quod aggravat animam posse suis viribus ad tantam iustitiam pervenire ut neque hoc illi si dicere necessarium, dimitte nobis debita nostra. Vnde insultabat Augustino Iulianus, quod in populo, & cum populo Dei peccatis timeret. Cui Sanctus Doctor: Nec insultetis hinc nobis, inde quippe estis hæretici quia hæc displicent vobis. Ipsi verò, quia istam orationis formulam Apollolis à Christo traditam negare non poterant novis excogitatisque tergiversationibus superbiam suam palliabant. Dicebant enim

K

enim eam Apostolis cum adhuc infirmi erant fuisse præscriptam. Pelagiani enim sunt, quos insinuat Augustinus quando dicit: *Forse dicit hoc aliquis quando illos docuit Dominus IESVS orati nem, adhuc parvuli erant, infirmi erant, carnal es, nondum erant spirituales qui non habent peccatum.* Cum verò convincerentur eandem omnino orationem ab Apostolis post resurrectionem Domini cum iam perfecti essent frequentatam alio suffugio vim veritatis quidam eludentes: *Et si orabant eam, inquit, sancti & perfecti iam Apostoli, nullum omnino habentes peccatum. non ta men pro se ipsis sed pro imperfectis adhuc peccatoribus dicebant, dimitte nobis debita nostra, sicut &c. ut per hoc quod dicerent nostra in uno esse corpore demon strarent, & illos adhuc habentes peccata, & se ipsos*

Lib. 2. de pecc. merit. & remiss. c. 10.

Videc. 19.

Lib. de nat. & grat. c. 11

Rom. 8.

In Comment c. 8. Rom. n. 8.

Lib. 2. de pecc. merit. & remiss. c. 15.

Ibid. c. 3.

Lib. 1. ad vers. Pelag. f. 833.

A qui iam carebant omni ex parte peccato. Alij ita volebant eam à sanctis dici ut humiliter non ita veraciter diceretur. Vtramque evasionem Carthaginenses Patres referunt & septimi octavi- que canonis autoritate condemnant.

Propter istas igitur duas causas sublata pro dimittendis peccatis, & pro vincendis tenta- tionibus orationis, Augustinus cum Patribus Nilivitanis queritur, quod nova hæresis & nimium perniciofa tentaret surgere inimico- rum gratiæ Dei, qui nobis, inquit, etiam Do- minicam orationem in impiis disputationibus conantur auferre. In cuius rei fidem utriusque dogmatis impietatem tangunt. quæ nec pro præteritis peccatis diluendis, nec pro futuris cavendis fideles deprecari sinit

Epist. ad Iulian. Pap. 3. apud dog.

Argumenta nonnulla quibus non peccandi pos-
sibilitatem asserunt.

C A P V T X V I.

ARGUMENTA verò quibus per-
fectionis illius possibilitatem asserunt, ut homo sine peccato, si velit, vivat, non pauca ex medio Philoso- phiæ penu proferunt. Imprimis quod peccato non possit ullo modo natura debilitari atque vitari. Instat hoc agit Pelagius apud Augu- stin. magna parte libri de natura & gratia, ut supra suo loco fufius demonstravimus. Quod si ita est, manifestè sequitur sine peccato quemli- bet si velit posse vivere. Voluntas enim primi hominis non natura ut à Deo primitus facta est, culpabilis fuit: Nam ita sine omni infirmi- tate fuerat condita, ut posset non peccare si vellet. Ejus verò posteros, dicit Pelagius, non solum illo non esse infirmiores sed etiam plura implevisse præcepta cum ille unum implere neglexerit. Atque istam naturæ integritatem seu non peccandi possibilitatem per Christi adventum demon- stratum volunt, qui de peccato damnavit peccatum, quia, inquit Pelagius, de illius carnis substantia quæ ante serviebat peccato vicit, nunquam peccando peccatum & in eadem carne damnavit peccatum, ut ostenderet voluntatem esse in crimine non naturam, quæ talis à Deo facta est, ut possit non peccare si velit.

Deinde familiarissimum eorum argumen- tum est ac præcipuum ad asserendam justitiæ perfectionem quia præcipitur homini ut sit perfectus ac sine peccato: Dei autem præcepta sunt possibilia, Dominus ait, inquit Pelagiani, estote perfecti, sicut Pater vester celestis perfectus est: quod non præciperet si sciret fieri non posse quod præ- cipit. Nihil enim præciperet Deus homini quod esset humane impossibile voluntati. Cujus argumenti vis per modum dilemmatis proponitur apud Hie- ronymum: aut possibilia, inquit Critobolus, hoc est Pelagianus, Deus mandata dedit aut impossibilia. Si possibilia in nostra potestate est ea facere si velimus. Si impossibilia nec in hoc rei sumus si non facimus, quod implere non possumus, ac per hoc si pe-
possibilia dedit Deus mandata sine impossibilia, potest

A homo sine peccato esse si velit. Quod argumentum & in Epist. ad Cleoph. paulò brevius tangit. Vnde cum Catholici nonnulli dicerent levia que- dam peccata ipsa multitudine quod sæpe irru- ant non posse cuncta vitari, negabant Pelagia- ni debere argui ne levi quidem correptione si vitari omnino non possent. Nam si illi qui peccasse pone- bantur, idcirco, inquebant, tales fuerunt quia aliud esse non potuerunt, culpâ carent. Ex quibus patet non tantum de singulis præceptis hoc argu- mentum urfisse Pelagianos, sed etiam de om- nibus simul sumptis: atque ex eorum omnium possibilitate, possibilem homini perfectionem iustitiæ conclusisse. Itaque Celestius cum scri- pturas tantum adduceret quibus homini præ- ceptum est ut sit perfectus & sine peccato vi- vat, satis superq; se probasse putat, hominem in hac vita posse esse sine peccato. Testimonia, in- quit, quibus probatur præceptum esse homini ut absq; peccato sit. Atque ita magnum catalogum earum pertexit quæ præscribunt homini ut sit immu- culatus. Sanctus, irreprehensibilis, sine peccato atq; per- fectus. Et Pelagius ad illa scripturæ verba: Exhi- bere vos sanctos & immaculatos. Vide, ait, sciebat se impossibilia præcepisse. Tractat hoc argumentum se- ptius Iulianus non tantum ut probet hominem sine peccato posse vivere sed etiam ut ipsum quo- que peccatum originale, præceptorum possibi- litate subvertat.

Per hanc Apostolicam, ait ille, sententiam de- monstratur, propterea rectè indicari homines, quia præcepta possibilia non fecerunt, iniuste autem iu- dicarentur, si ea non fecissent quæ impossibilia in- berentur. Neque enim ab homine iustum est aliquid amplius flagitare quam potest. Instantissime hoc idem inculcat Pelagius ut virgini Demetriadi possibilitatem perfectionis persua-deat. As- scribimus, inquit, iniquitatem iusto, pio crudelita- tem dum eum primo impossibile aliquid præcepisse conquerimur. Et post multa in eandem senten- tiam: Nec impossibile aliquid voluit imperare qui iustus est: nec damnaturus hominem fuit pro eo quod vitare

f. 812.

Lib. de nat. & grat. c. 11.

Ibid. c. 7.

Lib. de perf. inst. c. 8. n. 6. c. 3. ta- tiacin. 6.

Lib. 3. cont. Iul. c. 18.

Ibid. c. 12.

In Epist. ad Demet.

tunc erant Iudæis & Gentibus, hoc est, non de omnibus omnino, subiungit: Sed esto consentiam, quia omnes peccatores fuisse testatur. Dixit enim quod fuerint, non quod aliud esse non potuerint. Quamobrem etsi omnes homines peccatores possent probari, definitioni tamen nostra nequaquam id obesse, qui non tam quid homines sint, quam quid possint esse defendimus. Quam potestatem tam pertinaciter in illo toto libro asserit, ut apertissimam illam scripturam, linguam autem nullus hominum domare potest, addita interrogationis nota corrumpat, quasi per exprobrationem diceretur, ergone linguam nullus hominum domare potest? Tanquam oburgans, inquit Augustinus, & dicens domare fratres potestis, linguam non potestis? Quasi facilius sit linguam domare quam fratres. Nec dissimiliter Celestius libro de perfectione iustitiæ multis rationibus hoc tantum aluit, hominem sine peccato esse posse. Da mihi (inquit, ex persona adversarii sui) hominem sine peccato. Et respondet: Do tibi qui esse possit. Et rursus interroganti: Quis est? Respondet: Ipse tu. Quod si dixeris, inquit, ego esse non possum, responde dum est: Omnis culpa est? Quod si dixeris: mea; dicendum est: & quomodo tua est si ipse sine peccato esse non potes? Notavit & Divus Hieronymus hanc eorum versutiam. Illud quoque argumentum vestrum, inquit, forte quis possit? Dicitis his verbis: aliud esse, aliud esse posse. Esse non est in nostra positum potestate, esse autem posse, generaliter dicit: quod licet alius non fuerit, tamen possit esse qui esse voluerit. Vbi tamen cum eos docere dicit, esse non est in nostra positum potestate, non recte sensum eorum cepisse vel explicuisse videri potest, quod & in alijs nonnullis ipsi contigit. Nam hoc ipso quo docebant nos sine peccato esse posse, si volumus, sentiebant, ipsum esse sine peccato, in nostra esse positum potestate. Ut enim rectissime docet Augustinus: Hoc quisque in potestate habere dicitur quod si vult facit, si non vult non facit.

Plerumque tamen non contenti solam non peccandi possibilitatem humanæ vendicasse voluntati, acerrimè solent pro ipsa adepta perfectione dimicare. Hinc enim scripturas omnes quibus omnes homines peccatores esse referuntur, studiosissime conantur solvere quæ admodum paulo ante aliqua ex parte diximus, ut multos perfectionem iustitiæ adeptos esse, se sentire declarant. Vnde de Apostolo Paulo imperfectum se profitente dicit Pelagius: Quomodo negat se esse perfectum, si alij sunt, nisi humilitatis gratia, hoc dicit in accipio? Oblitus nempe sui est, qui de eadem alibi questione disputans acutissime dixit atque verissime: In qua magis parte humilitas collocanda est? sine dubio falsitatis, si in ea qua veritatis probatur esse superbia est. Et alio in loco ejusdem Apostoli perfectionem

asserens & probans: Apostolus dicit, inquit, bonum certamen certavi, fidem servavi, circum consummavi, super: mihi corona iustitiæ: quod non diceret si haberet ullum peccatum. De Sanctorum verò orationibus, quibus passim sua peccata deprecantur, & illa Danielis apertissima, peccavimus, inique egimus, iniuste gestimus, & recessimus a mandatis & iuribus tuis, & cæteris huiusmodi solent (quod Hieronymus observat) dicere: Quod & David & Daniel & omnes propheta non pro se qui Sancti erant, sed ex persona populi sunt locuti. Quam eorum perveriam mentem & Augustinus insinuat: Et eodem modo illam Dominicæ orationis partem domine nobis debita nostra, eos pervertisse jam supra diximus. Hinc illa fluxit calumnia quæ Catholicos infestantur quasi dicerent Apostolos ac Prophetas quos peccasse asserunt, non plene Sanctos defuncti, sed in comparatione peccatorum minus eos malos fuisse: & hanc esse iustitiam cui Deus testimonium perhibet, ut quomodo dicit Propheta, iustitiam secundam comparatione Iudeorum; sic etiam triumphosorum comparatione dicerent aliquos Sanctos exercuisse virtutem. Ita Pelagiani religionis amatores & laudatores videntur sibi esse Sanctorum, si non audeant dicere imperfectos illos fuisse virtutis.

Subinde tamen hanc moderatione videntur adhibere velle suæ sententiæ, quod nemo per totam vitam sine peccato fuerit, sed tantum post longum perfectionis studium ac laborem, cum enim in Synodo Palestina Pelagius fuisset objectum quod in libro Capitulorum docuisset: Posse hominem si velit esse sine peccato, ita se defendendo respondit: Non diximus, quod inveniat aliquis ab infanzia usque ad senectutem qui nunquam peccaverit, sed quoniam a peccatis conversus proprio labore & Dei gratia posuit esse sine peccato. Vbi cum dicit, a peccatis conversus, ostendit priorem vitam in peccatis agi, quo sensu hanc impeccantiam Divo Hieronymo teste, Origenes docet. Subinde verò nonnullos per totam vitam nihil omnino deliquisse confirmat. De illis, inquit Pelagius, quorum iustitia scriptura meminit, & peccatorum sine dubio meminisset, si quia eos peccasse sensisset. De hominibus primis loquitur: ex quibus cum Adam, Eua, Cain Scriptura eadem teste peccasse commemorasset de Abel subiicit: Quod si & Abel peccasset, & hoc sine dubio Scriptura dixisset, si non dixit ergo nec ille peccavit. Et generalis est sententia Celestij: Quoniam ante adventum Christi fuerunt homines sine peccato. Notavit hanc ejus Antilogiam Augustinus, uni ex iudicibus Pelagij Palestinis scribens: Fateatur ergo, inquit, quod ad Iosam peccaverit Abel &c. & respicias librum suum ubi Iosam dixisse constat, quod ait in hac defensione (in res. Synodo Palestina) non diximus.

Non

Non peccandi non modo possibilitatem, sed etiam facilitatem asserunt.

CAPVT XVIII.

Sed parum Pelagianis fuit possibilitatem vivendi absque peccato omnibus hominibus tribuere, etiam magnam tantae rei facilitatem asserunt. Hinc Hæ-

Epist. ad
Demetriadem.

siarcha ad Demetriadem: Quod idem a nobis facere videtur (laudanda scilicet natura) ut tibi placere possis, quam eos facilius currere possis, quam ea nihil asperum, nisi ille inaccessibile esse cognoveris. Quam sententiam infra latius ita prosequitur, ut eos qui de duritie præceptorum & humana fragilitate conqueruntur, Deum duplicis ignorantia accusare dicat, quasi nescit quid faciendo hominem fecerit quid iubendo præceperit. Familiaris namque Pelagianorum consuetudo est, præceptorum facilitatem inculcare. Facilitas, inquit Hieronymus, dicitur Dei esse mandata & tamen illam proficere potes qui universa compleverit.

Epist. ad
Crisp.

Proverb. 20.

Lib. 2. dial.
advers. Pelag.
non procul a
fine.

Lib. de perf.
iust. c. 1. apud
Aug.

1. Ioan. 5.

Lib. de gestu
Pelag. c. 30.

Epist. 88.
apud Aug.

95. vers. 66.
Epist. de gestu
Pelag. c. 31.

Lib. de perf.
iust. c. 1. apud
Aug.

Lib. de gestu
Pelag. c. 30.

Epist. 88.
apud Aug.

95. vers. 66.
Epist. de gestu
Pelag. c. 31.

Lib. de perf.
iust. c. 1. apud
Aug.

Lib. de gestu
Pelag. c. 30.

Epist. 88.
apud Aug.

95. vers. 66.
Epist. de gestu
Pelag. c. 31.

Lib. de perf.
iust. c. 1. apud
Aug.

Lib. de gestu
Pelag. c. 30.

Epist. 88.
apud Aug.

95. vers. 66.
Epist. de gestu
Pelag. c. 31.

Lib. de perf.
iust. c. 1. apud
Aug.

Lib. de gestu
Pelag. c. 30.

Epist. 88.
apud Aug.

95. vers. 66.
Epist. de gestu
Pelag. c. 31.

ostendendam, Pauli Apostoli verba pertrahens: ne iudicem, ait, & inaccessum homini. *Lib. 2. operis precipere videtur, verum de c. n. utidine usurpavit, imperf. cont. ut hominem diceret id est, facile, tractabile & quod iuli. fol. 454. causam comparatione miscuit.* Quod enim appposito Dei adiutorio impietatem tantillum temperat, mirum est astutia versipellis ludibrium, quo legem atque doctrinam pro divina gratia adiutorio minus cautis conatur obtrudere.

Ex hac igitur facilitatis iustitie opinione quam tota illa hæresis contra Catholicos plenius buccis prædicat, gloriatio illa nascitur qua passim iactare solent, quod cum se audiant, a c. ndantur b. mince ad virtutem, cum autem Catholicos doctores audiunt, de peratione franguntur ac reuertant, iudis perfidiosis. Itemque se propter perfectionis prædicationem invidiam pati.

Quæ quidem perfectionis facilitas duobus apud eos carminibus vertitur. Primus est quod concupiscentiam quæ omnium tentationum nostrarum seminarium est, iustique motus quibus terrenis rebus inhiat, malos esse pernegarent. Eo proposito, ait Iulianus, non esse in natura malum defendimus, ut ad virtutem si diu homines incitemus, inculcantes nullam eadem ita rationem esse virtutis, ut non ad illud, adjuvante Deo, mens qui ad finem evadere. Et alibi: homines convenimus, ne vobis c. e. lentes, emendationis desperatione frangantur, & recedant ab eruditi ne Christi, quasi ea præcipientis quæ capere in rationem natura non possit, quippe malo aggravata cogento. Qua de re plura supra diximus. Videbant enim difficillimam esse perfectionem vivendi absque peccato si homini ab ipso ortu ingenti fuit motus mali, contra quos perpetua contentione dimicandum sit; facilem vero si motus huiusmodi statuatur naturaliter boni. Advertit hanc eorum versutiam scopumque, fugillatque Augustinus dicens: Ita quippe potest facillime vera etiam esse vestra sententia, qua dicitur hominem sine peccato esse si velit, non est enim quoniam odo faciat quod non licet, quando licet quidquid libet, quia bonum est quod naturaliter libet &c.

Alter cardo quo facilitas illa nititur, est naturalis possibilitas & flexibilitas voluntatis. Non peccare enim fit voluntatis arbitrio; quidquid ex voluntatis pendet arbitrio, censent illi, hoc fit si velis, non fit si nolis. Unde Celestius, si voluntate fit ut sine peccato non sumus, per facile potest voluntas voluntate mutari. Et usitata illa inter Pelagianos ratio & vox: Si iust. c. 6. nolimus non peccamus, quæ profecto si vera est, omnes omnino bene vivendi difficultates velut fulmen proterit. Sed de hac liberi arbitrij potestate plura superius consulenda sunt.

Ἀπάθειαν inducunt quid illa sit, & unde hausta. Differentia
inter impeccantiam & impeccabilitatem: inter
sine peccato esse & ἀναμάρτητον.

CAPUT XIX.

EX hac non peccandi facilitate ad asse-
rendam perfectam ἀπάθειαν progre-
diuntur. Quo nomine nihil aliud si-
gnificatur, quam perturbationum
quibus animus humanus inquietari solet seu
passionum impassibilitas: nimirum ut non
tantum fracto impetu regantur ac temperen-
tur, sed etiam funditus extirpentur, vel ita
certè domentur rationis freno, ut nunquam
homine commoveantur invito. Hunc fuisse
Pelagianorum sensum luculentè declarat Au-
gustinus. Nam cum Beati Ambrosij præclara
verba ab omnibus Christianis audienda lau-
dasset, quibus in libro de fuga seculi docet,
non esse in potestate nostra cor nostrum & nostras co-
gitationes quæ improvisò effusa mentem animumque
confundunt, atque alio trahunt quam tu proposueris,
ad secularia revocant, mundana inserunt, volu-
ptuaria ingerunt, illecebrosa intexunt, ipsoque in
tempore quo elevare mentem paramus insertis manu-
bus cogitationibus ad terrena plerumque decimur; de
arrogantia sententiæ Pelagiana subiicit: Hæc
si vos non patimini ignorare, non vobis credimus: &c.
Vobis autem etiamsi credamus & dicamus, orate pro
nobis ut nec nos ista patiamur, ita vos invenimus ela-
tos & alta sapientes, ut respondeatis nobis, non so-
lum ista vos non patitur, verum etiam in hominis esse po-
testate ne ista patiatur, nec esse causam cur ad hoc
Dei poscatur auxilium. Vera esse sensu Pelagia-
norum quo Augustinus hic ipsis tribuit, etiam
Divi Hieronymi clarescit testimonio: Polli-
citus sum, inquit, me ad cunctas coram qui ἀπάθειαν
vers. Pelag. predicant, quæstiones respondurum. Et Pelagij
orationem scriptis suis inserit; Hæres, inquit,
Lib. 2. Dial. Ioviniani loquitur, sine omni peccato sum &c. Alij
adv. Pelag. elausis cellulis & seminis non videntes, quia miseri
sunt & verba mea non audiunt: & querunt desiderijs:
ego etiamsi mulierum vallon agnibus, nullam ha-
beo concupiscentiam. De me enim dictum est: Lapi-
des sancti voluntur super terram: & ideo non sentio
quia liberi arbitrij potestate sum. Insolentissimam
magistri sui arrogantiam videtur imitatus
fuisse inveteratus quidam dierum malorum
Seneca qui tempore Gelasij Papæ tantam dice-
bat inesse homini potestatem libere voluntatis,
ut si vellet, inter adol. scentulas posset versari,
contrectare & tamen nullatenus inquinari ex
hoc sensu ἀπάθειαν illa opinor fluxit sententia,
quæ Pelagio in Palestina Synodo objecta &
in alium ab eo sensum detorta fuit, malum nec
in cogitationem venire. Quamvis enim ut dam-
nationem Episcopalem evaderet tantummo-
do significari diceret, debere studere Christianum
ne mala cogitet, amplius tamen voluisse veri-
simillimum facit Origenes omnium Pelagia-

A norum fons, qui simili prorsus modo docet:
Vitam sanctam cum ad virtutum venerit summam
tem ne in nocte quidem ea pati qua hominum sunt,
nec cogitatione vitiorum aliqua titillari. Atque hu-
jus Origeneas doctrinæ Pelagianum esse ra-
musculum Sanctus Hieronymus tradit. Quam-
quam nec Origenes huius impassibilitatis pri-
mus author fuit. Nam ut nihil de Manichæo
dicam, qui suos electos, inquit idem Hierony-
mus, quos inter annas latens in celestibus collocat,
dicit omni tempore carere peccato, nec si velint posse
peccare. Ad tanta enim eos virtutum culmina tran-
scendisse ut carnis operibus illudant, jam olim Stoici
putantur fuisse illius ἀπάθειαν sive impertur-
bationis auctores. Illi enim passiones animi
asserunt extirpari posse de mentibus, & nul-
lam fibræ radicemque vitiorum in homine
omniò residere meditatione & assidua exer-
citatione virtutum. Quamquam nonnulli pu-
tent, atque inter eos Augustinus, aut nihil
aut penè nihil distare inter Stoicorum alio-
rumque Philosophorum opinionem de passio-
nibus & perturbationibus animorum. Virisque
enim, inquit, mentem rationemque sapientis ab ea civi-
rum dominatione descendunt; & ideo fortasse dicunt
Stoici eas in sapientem non cadere, quia nequaquam
eius sapientiam qua utique sapiens est ullo errore ob-
nubilant aut labe subvertunt. Accidunt autem animo,
salva serenitate sapientis, propter ea quæ commoda vel
incommoda appellant. Cui planè consentire vi-
detur Seneca Stoicæ philosophiæ peritissimus,
multis in locis. Sed si sapientum sive vulgi
tantum opinione Stoici ἀπάθειαν putentur
amatores, Pyrrhonem tamen aliosque nonnul-
los Philosophiæ Principes eam ante Pelagium
astrixisse testis est Plinius. Exit, inquit, hic
anmi tener (æqualitas) aliquando in rigorem
quendam torritatemque naturæ duram & inflexibi-
lem affectusque humanos admittit: quales ἀπάθειαν
Graeci vocant, multos eius generis experti: quodque
mirum sit auctores maximos sapientia Diogenem
Cynicum, Pyrrhonem, Heraclitum, Timonem. De
Pyrrhone etiam Cicero: Aristem summum bo-
num est in rebus medijs neutram in partem moveri:
quæ ἀδιαφορία ab ipso dicitur: Pyrrho autem ea ne
sentire quidem sapientem, quæ ἀπάθεια nominatur.
Quibus Stilponem addit Seneca & Pythago-
ram Sanctus Hieronymus.
Ex his ergo fontibus hausit ἀπάθειαν per-
fectorum virorum Origenes, & plerique Ori-
genistæ, inter quos Evagrius Hyperborita
teste eodem Hieronymo librum περὶ ἀπάθειαν in proemio
condidit. Accessit istis paulò ante Pelagium
Iovinianus, cuius, inquit idem, O Pelagi, a te
hæresis suscitatur. Et alibi: Ioviniani secunda
quæstio

Lib. 2. cont.
Iul. c. 8.

In proem.
Dialog. ad-
vers. Pelag.
Lib. 2. Dial.
adv. Pelag.

Gelas. in
Epist. ad
univers.
Epist. per
Pictum Ep.
5. Tom. 1.
Epist. Rom.
Pontif.
Aug. lib.
de gestis Pe-
lag. c. 4.

Hieron. Ep.
ad Cresiph.

ibid.

Lib. 9. de
civ. c. 4.

Epist. 71. lib.
de provid. 2.
de ira lib. 1.
c. 16.

Lib. 7. p. 19.

Lib. 4.
Acad.

Epist. 9.

Cresiphianit.
c. lib. 2.

Dialog. ad-
vers. Pelag.

fol. 862.

vers. Pelag.

Epist. ad
Cresiph.

quæstio

Lib. 2. ad
vers. Iovin-
niam;

quaestio tui ingenij disciplina est. Quod an ita se habeat merito dubitari potest. Nam secunda Ioviniani propositio eodem Hieronymo auctore hac est: *Eos qui fuerint baptizati, non posse tentari, & consequenter non posse peccare*, hanc enim Ioviniani esse sententiam, scripturae quas allegat probant. Pelagius verò tametsi fieri posse dicat ut in perfectionis atque adeo *ἀκαθάρτου* culmine constitutus non tentetur neque peccet amplius nunquam tamen ei peccandi possibilitatem adimit, quasi si etiam vellet peccare non posset. Hoc enim capitalissimo totius doctrinae Pelagiana principio à diametro adversatur. Nihil enim diligentius commendat inculcantque Pelagiani quam dominatricem illam arbitrij libertatem, qua in utramvis sive boni sive mali partem homo flectitur, & quam humanae naturae essentialem & inamissibilem praedicant ut suo loco suffusimè demonstravimus. Quid quod disertis verbis hunc sui dogmatis esse sensum Pelagiani negant? Nam primus haereticus illius architectus cum in Concilio Palestino premeretur quod hominem sine peccato esse posse dixisset, hoc ita se dixit intelligere, quoniam a peccato conversus proprio labore & Dei gratia (natura) possit esse sine peccato: nec per hoc tamen in posterum inconvertibilis, quid est inconvertibilis nisi non carens potestate ad peccata se convertendi? Quem sui magistri, totiusque haereticus esse sensum totis ratiocinandi viribus agit demonstratque Iulianus, falsissimum esse clamans quod post baptismum hominibus boni necessitas imprimatur. Quamobrem, quod salva tanti viri reverentia ac pace dixerim, minus accurate videtur Divus Hieronymus in ipsis initijs nascentis haereticus sensum eorum latebrasque penetrasse; verborumque vicinitate delusum, posse non peccare, & non posse peccare, pro ipsidem usurpat. Quod duobus iudicijs liquido declarari potest. Vno, quod libro secundo Dialogorum dicit: *Successor Ioviniani audeat loqui, eos qui plenum baptismum consecuti sunt, non possententari, imò alio verbis posse hominem baptizatum, si voluerit, nequaquam ultra peccare*. Vbi posse non peccare, seu non peccare, & non posse tentari indifferenter pro ipsidem sumit. Altero, quod etiam Origenis sententiam esse dicit, ad tantam fortitudinem hominem pervenire ut ultra peccare non possit. Vbi nisi illud, peccare non possit, ita accipiamus, ut tantum significet fieri posse, ut homo perfectus, non peccet amplius, dogma traditur capitaliter ipsis cardinibus Origenicae doctrinae contrarium. Quid enim apud ipsum certius, stabilis, inculcatius, quam inamissibilem esse illam voluntatis indifferenciam qua semper in bonum ac malum flectere arbitrium potest? Usque adeo ut ex hoc solo principio perpetuos illos salvandorum damnandorumque circuitus et-

A jam in demonibus ac Sanctis Angelis fabricaverit, ut ex libro primo *περί ἀρχῶν* perspicue patet. Addi potest & tertium; quod cum Hieronymus alicubi dicat Pelagium cum Ioviniano sentire, quod homo perfectus ultra peccare non possit, in ipsa tamen cum illo dogmate velitatione atque congressu passim nihil impugnat aliud quam quod hominem sine peccato esse posse deliraret.

Quam vocabulorum latinorum indifferenciam Hieronymus fortassis ex Graeco mutatus est. Nam quod nos non peccare, atque etiam non posse peccare dicimus, hoc Graeci uno verbo *ἀναμάρτητος εἶναι*, vel *ἀναμάρτητος ἔσθαι* vocant ut à Scapula & Henrico Stephano observatum est: pari fere modo *impeccabilem* esse latius utrumque significare potest, & cum qui in eo perfectionis statu est ut ultra non peccet, & eum qui peccare non potest. Hae ergo causa est, cur Pelagius quando perveracissime hominem sine peccato esse posse confirmabat, & accerrimus erat *impeccantia* predicator negaret tamen se *ἀναμάρτητος* aut *impeccabilitatem* inducere aut profiteri. Nam cum quidam paulò ante iudicium Palestinum coram Ioanne Hierosolymorum Episcopo Pelagium accusaret quod hominem si voluerit sine peccato esse posse diceret, respondit ipse: *Non dixi, quoniam recipit natura hominis ut impeccabilis sit, sed dixi quoniam qui voluerit pro propria salute laborare & agonizare ut non peccet, & ambulet in praeceptis Dei, habet hanc possibilitatem à Deo*. Hoc est habet à Deo ut possit non peccare. Eccequam apertum discrimen inter *possibilitatem non peccandi* seu etiam *impeccantiam* quam praedicabat, & *impeccabilitatem* Pelagius ponit. Nam *impeccabilem* esse non nudam *impeccantiam* sed peccare non posse significat, auferendo non solum peccatum ex vita hominis sed ipsam etiam peccandi potestatem. Quod ne quis ex eius doctrina suspicaretur sequi, idè superius dogmati suo praemuniendo addidisse diximus, Non tamen imposuerim inconvertibilis. Simile quid & in Graeco eum fecisse testatur Hieronymus. *Aiumi*, inquit, posse hominem sine peccato esse si velis, quod Graeci dicunt *ἀναμάρτητος*. Et quia hoc Ecclesiarum per orientem aures ferre non possunt, simulant se sine peccato quidem dicere, sed *ἀναμάρτητος* dicere non audent. Nimirum, ut arbitror, quoniam et si sine peccato & *ἀναμάρτητος* idem omnino esse videantur, ut sapientius Hieronymus docet, subinde tamen *ἀναμάρτητος εἶναι* & *ἀναμάρτητος ἔσθαι*, non pro nuda *impeccantia*, sed pro ipsa peccandi impotentia, seu *impeccabilitate* sumuntur. Vidit hoc notavitque etiam Iulius Lipsius, dum Laertij in Zenone verba *ἀναμάρτητος ὁ σοφὸς τῶ ἀνθρώπου* ἔσθαι Latine reddit, *Impeccabiles sapientes esse quia labi non possunt*; & Cynicorū effatum *τοὺ σοφὸν ἀναμάρτητος* sapientē sine peccato, imò *impeccabilem* esse.

Ecclesia tota ex solis iustis & non peccantibus conflatur.

CAPVT XX.

NEQVE verò paucos aliquos hic illic sparsos inveniri peritios viros volunt, sed eo prorumpunt superbiæ ut Ecclesiam totam in hoc mundo peregrinantem ex solis huiusmodi iustis constare, hoc est sine ullo peccato viventibus constituant. Augustinus: Etiam hoc audent eligere dicere hominem iustum in hac vita nullum habere omnino peccatum. Et in talibus hominibus esse iam in presenti tempore Ecclesiam non habentem maculam neque rugam aut aliquid huiusmodi; quæ ut a secula spem a se Christi. Et fastum eorum depingens alibi: sunt quidam, inquit, inflati utres, spiritu elationis pleni, non magnitudine mentis, sed superbo & morbo tumentes, ut dicere audeant inveniri homines absque peccato. Dicunt ergo istos prorsus in hac vita nullum habere peccatum. scilicet nec factum, nec verbo, nec cogitati ne, ut ibidem explicat. Hæretici autem sunt Pelagiani inique Celestiani qui hoc dicunt. Et paulo post: Et cum eis dicitur, qui sunt isti iusti qui sine peccato sunt? Respondent & dicunt: tota Ecclesia. Mirari potuissem, si invenirem unum, duos, tres, decem, quod quærebatur Abraham: Abraham enim à quinquaginta ad decem descendit: Tu hæretice respondes & dicis mihi totam Ecclesiam. Unde hoc probas? Probo, inquit, ad quem alludendo, dictum est Pelagio in Synodo Palæstina, quod diceret: Ecclesiam hanc esse sine macula & ruga. A qua sententia non videntur procul abuisse Donatistæ: quamquam aliquod discrimen agnoscat Augustinus quando dicit: Unde etiam Donatistæ diuturni in nobiscum habuerunt in nostra confessione conflictum, sed illos

A de permixtione malorum in hominum tanquam paleam cum frum. utis propter are. similitudinem potius ut gelamus: qua similitudine etiam in his respondere possumus; nisi Ecclesia in solis bonis vellent fieri intelligi, quos nullum omnino asserunt habere peccatum, ut possit Ecclesia hic esse sine macula & ruga. Vbi hoc discrimen inter utrosque videtur statui, quod Donatistæ illam esse Christi Ecclesiam faterentur, quæ eadem arca comprehenditur, eodem recti Sacramentorum concluditur; quorum ambitu sine dubio palea & triticum, mali pisces & boni continentur: Pelagiani verò dicerent quantumvis istidem Sacramentis & verbo Dei boni & mali, iusti iniustique pasci viderentur & eadem arca contineri, in solis tamen iustis Ecclesiam perfectamque consistere. Ex hac ergo vena videtur fluere & istud Pelagij pronuntiatum, quod Augustinus & Hieronymus vehementer carpunt: in die iudicii iniqui & peccatores non esse de gestu parandum sed æterni cognibus exurendos. Quod quamvis Pelagius à Synodo Palæstina preliis de peccatoribus illis exposuerit, quibus fulmen iudicis Dei intorquetur: Ite maledicti colunt, in ignem æternum: generalius tamen illa verba sonant; quæ propterea Sancti illi tanquam ex hæretico sensu quo Dei misericordia omnibus omnino peccatoribus in iudicio interdicere, prolata confutant. Nimirum omnes ita perfectos esse debere statuunt, ut omnibus omnino peccatis careant, alioquin tanquam extra Ecclesiam constitutos cum Ethnicis & Paganis sententia damnationis esse feriendos.

Perfecti viri in hac vita æquales beatis & Angelis Dei.

CAPVT XXI.

QUAM quidem perfectionem eo usque decernunt in hac vita progredi ut nec in futuro quicquam adjici posse videatur. Pelagiani dicunt, ait Augustinus, iustos in hac vita ideo velle veluisse, quia sine ullo peccato vixerunt in tantum ut vita futura quæ in premio speranda est perfectior & perfectior esse non possit. Ex quo fit ut inter hominem iustum in hac vita & inter Angelos quantum ad iustitiæ perfectionem attinet, nihil interesse arbitrentur, sed sola dumtaxat resurrectionis immortalitate distare. Testis illius insolentiae Augustinus, qui allatis Apostoli verbis; Non quia iam acceperim aut perfectus sim, Pelagianam responsionem subiicit. Adhuc contradicunt (à

A Pelagianis) & dicitur: Dicebat ista Apostolus, quia nondum pervenerat ad immortalitatem non quia non pervenerat ad iustitiæ perfectionem. Iam ergo tam iustus erat quam sunt Angeli, sed nondum immortalis sicut Angeli. Quam illorum verborum interpretationem etiam in Commentarijs suis Pelagius profert. Illum verò apertissimum locum: Ne magnitudo revelationum extollat me, datus Philip. n. est mihi simulacrum carnis meæ angelus satanae qui me colaphizat, quo suam Apostolus confitetur infirmitatem, ita pervertunt ut dicant: Confietur infirmitatem sed carnis non mentis: confietur infirmitatem sed corporis non animi. In animo autem est perfecta iustitia non in corpore. Unde Augustinus de Iuliano ambulante in mirabilibus supra se

Lib. 6. cont. Sed tu tanquam in celo iam inter Angelos immittas
Lib. 6. 13. liter habitans verba infirmatus & non valens iri-
 dis. Atque ideo humilitatis causa voluit
 Apostolum dicere se non esse perfectum. De-
 testatur hanc eorum superbiam arrogantiam
 humillimus Doctor in illis ad Bonifacium:
Lib. 3. c. 7. Quam verò est (ait) non di. o impudens sed insana
 superbia nondum esse aequales Angelis dei & putare
 se iam posse habere iustitiam aequali Angelis Dei.

Homo per liberum arbitrium fit in hac vita æqualis
 Deo. De superbia Pelagianorum.

CAPVT XXII.

VT verò nihil desit, quo minus om-
 nium iudicio praesumptionis atque
 superbiae palmarum ferant, eo usque
 extendunt indomita illius libertatis
 vires virtutumque profectum efferunt, ut
 mortalem hominem ipsi Deo tandem æqua-
 lem fieri dicant. Nam de Pelagianis loquitur
 quando cum Romacho Hieronymus dicit:
Epist. ad Quae enim potest alia maior esse reuerentia, quam Dei
Cleopli. sibi non dicam similis: dicens sed aequali eadem vindicare
 & brevis sententia omnium haereticorum venena com-
 plecti? De Pelagianis loquitur quando fontes
 detegit unde suas habuerunt blasphemias: Quo-
 rum omnium (haereticorum) ista sententia est, in-
 quit, posse ad perfectionem & non dicam ad similitu-
 dinem sed aequalitatem Dei humanam virtutem & sci-
 entiam pervenire ita ut asserant se ne co. tratione qui-
 dem & ignorantia, cum ad consummationis culmen
 ascenderint, posse peccare. Quamquam istud de
 asserta Dei aequalitate (ut quod verum est fa-
 teamur) non tam doctrinam eorum proferen-
 do quam ex doctrinarum colligendo atque
 inferendo Hieronymus tradere videtur. Quod
 alius ipsius locus perspicuum facit, ubi sic lo-
 quitur: Vestrum decretum hucusque pervenit, ut
Lib. 1. dial. dum singula calumniantur, manum ingerant Deo,
advers. Pelag. cur solus Deus sit, cur invideri creaturis ut non omnes
 eadem possint manifestare. Quod licet non dicatur (ne-
 que enim tam insani estis ut aperte pugnetis Deo)
 tamen alijs verbis loquimini, rem Dei homini comparan-
 tes ut sit abque peccato, quod & Deus est. Nimi-
 rum inde colligit eos hominis cum Deo equa-
 litatem tradere, quod hominem haud secus
 ac Deum sine peccato esse constituant. Quod
 non ita ab illo Sancto Doctore intelligitur ut
 verba sonant, quasi hoc ipso quod quipia sine
 peccato vivat sit confectum a qualis Deo, quod
 falsum esse & Sanctus Augustinus docet &
Lib. de nat. Angelorum in beata vita status testatur. Sed
& grat. c. 33. tunc tantum si istam perfectionem suapte na-
 tura (ut Pelagiani ponunt) proprijsque viri-
 bus consequatur. Hoc enim sine dubio est soli
 proprium Deo. Quem sensum suum ipse Hie-
 ronimus multis in locis indicat, ut quando
Lib. 2. dial. dicit: Ille (Christus) nihil potest ex se facere, ut
advers. Pelag. hominibus indicet veritatem. Tu potes omnia peccata
 vitare (scilicet per te sine adjuvante Deo)
 ut adhuc in corpore constitutus avaritiam (id est

A Quod quia Augustinus atque Catholici ma-
 nifestissimis scripturarum testimonijs & oculi
 pernegant, hinc nata illa calumnia: Quod post
ibid. reser. etiam tales processus futuri esse dicant, ut
 ibi incipiant homines quae hic nunciant. De mandata
 complere; nempe quia Catholici dicunt non in
 hac vita, sed in futura, nullum omnino futu-
 rum peccatum, neque cum aliqua peccati cu-
 piditate conflictum.

æqualem Deo) esse te doceas. Et clarius libro
 primo: Non intelligi quae propositus. Neque
 enim homo potest esse sine peccato, quod tua habet
 sententia: sed potest, si veluerit, Deus hominem in ser-
 vare sine peccato & immaculatum sua misericordia
 custodire. Unde aliquoties repetit: Tolle posse, *Lib. 3. dial.*
 nempe per suas vires, & ego esse concedam. Quo-
 modo enim potest, qui per se non potest. Quod aper-
 tissime aliquanto post in fine libri tertii declar-
 rat, adductis verbis Domini, Nemo potest
 venire ad me nisi Pater meus traxerit eum.

Sed quod Pelagium adversus quem Hie-
 ronimus cimpat, non ausum fuisse dicit ut di-
 vinam sibi aequalitatem arrogando aperte pu-
 gnaret Deo, hoc discipulus ejus Celestius
 praestitit. Eo namque infania progressus est,
 ut ex illo quod ait Petrus, divina nos esse con-
 sortes naturae, consequens esse diceret, ut ita
 possit esse anima quemadmodum Deus Syllogismum
 enim istum facere acculebatur apud Iudices Pa-
 lestinos: Quoniam si anima non potest esse sine pec-
 cato ergo & Deus subiacet peccato, cum pars hoc est
 anima, peccato obnoxia est. Quod quidem in
 undecimo capitulo libri qui Celestius fere-
 batur, his verbis legisse se Sanctus Augustinus
 dicit: Quomodo quisquam illius rei consensum su-
 sceperit, & cum stans & virtute extraneum esse desi-
 nitur. Unde qui ista in Palestina Synodo Pe-
 lagio tanquam magistro Celestij obsecere, sic
 acceperunt tanquam ejusdem naturae Deum
 atque animam esse diceret. Haulit impieta-
 tem istam & stultitiam à Stoicis: quorum istud
 effatum fuit, sapientem Deo parem. Audi effe-
 rentes sese sapientiae humanae voces: Sapiens
 illi plenus gaudio, hilaris & placidus, inconcusus, 59.
 cum Deus ex parte virum. Et ineptus delirantis:
 Solebat sapiens dicere Iovem plus non posse quam bonum
 virum. Plura Iupiter habet quae praestet hominibus,
 sed inter duos bonos non est ille melior qui locupletior.
 Quibus paria Cicero cum stonizet & Epictet-
 us habeat. Et in apice stultitiae infantentis:
 Deus non vincit sapientem felicitate etiam si vincat
 erare. Imò verò (horrore est vel audire) est ali-
 quid, quo sapiens antecedit Deum, illa natura bene-
 ficio non suo sapiens est. Ecce res magna, habere im-
 becillitatem hominibus, securitatem Dei. Nomen istud
 est quod vertiginosa illa superbia eructavit,
 quando hominem si sine peccatis viveret, Deo
 meliorem

Author q. meliorem fieri arbitrat? Quia natura, inquit, rei. & uox qua potest peccare, sicut & non peccare, si semper Test. 9. 109. vinceret, illi natura proponenda erat que ideo non peccat, quia impassibilis est. Et ne sine ratione dilasse videretur; Non enim (adij. it) magnū videretur non peccare, quia non potest: magnificū autem si cum posset peccare, non peccaret.

En tandem limitem insanæ Pelagianæ & culmen gantæ superbiæ, esse natura, hoc est essentia, consortes, virtute pares, si non superiores Deo. Quid ipse Lucifer hærescon omnium architectus, arrogantius & detestabilius comminisci & persuadere potuisset? Nonne istud ipsum telum fuit, quo primos homines in paradiso vulneravit, stravit atque interfecit? *Genes 3. Aperiuntur, inquit, oculi vestri, & eritis sicut Dii scientes bonum & malum.* Quod tanto impetu in eorum viscera vibratum est, ut cuspis in ipsas intimas fibras nondum natæ posteritatis penetraverit. Hinc ille fastus perpetuus humani generis morbus quo ab initio ineffabilis illius roine nonnulli suæ virtutis, suæ iustitiæ, suæ felicitatis authores esse voluerunt; videlicet ut tanta potestatis scientiæque testimonio posteri ostenderent, id quod diabolus maioribus suis pollicitus fuerat non imprudenter eos aut temere credidisse. Quod malum quamvis in omnium hominum cordibus inquietissimos tumultus excitet mundumque perturbet, in Stoicis tamen, Iudæis, atque Pelagianis in scdissima erupit scditates. *Rom. 3. Omnes enim isti, ignorantes Dei iustitiam, &*

*A suam volentes constituere, iustitia Dei ejusque gratiæ adiutorio subiecti esse noluerunt. Hinc illi Deum è libero arbitrio, isti Christum per crucem ex mundo, hi IESUM seu Salvatorem ex Ecclesia sustulerunt: Omnesque suum vel sapientem vel Phariseum, vel perfectum ad omnem omnino virtutem atque impeccantiam sufficere arbitantes, ipsi sibi tanquam primogeniti Satanæ persuasoris sui & apertis oculis scientes bonum & malum certatim se Deos esse non tantum voluerunt sed etiam nonnulli blasphemando dixerunt. Quo meracissimo vino inebriati Pelagiani, superbiam istam alia superbiæ volentes tegere, eam turpius denudarunt. Cum enim ab eis quaereretur utrum ipsi essent illi perfecti, angelici atque divini viri qui sine ulla peccati macula aut ruga viverent, se peccatores esse ficta humilitate respondebant cum tamen se *Santos Epist. ad B esse, ut advertit Hieronymus, & omni peccato Ctesiphon. cavere vellent intelligi. Vnde Augustinus: finem. Propter humilitatem ego mentiris? Quam superbissimam hypocrisim eis nonnunquam exprobrat: Dolus inquit, abundat in ore vestro. Vbi c. 3. enim virtus non est, & tanta iactantia est, hypocrisis est. Et paulo superius loco citato contra Iulianum: Dolus est in ore vestro sive peccatores vos esse dicatis & iustos credi velitis, sive profiteamini perfectionem iustitiæ quam profecto in vobis non esse sentitis. Sed hæc de superbiâ Pelagianorum sufficiant.**

F I N I S.

CORNELII IANSENII
EPISCOPI IPRENSIS
DE HÆRESI PELAGIANA
LIBER QUINTVS

Quo continentur tres primi status Pelagianismi.

P R Æ F A T I O

VNC ad cardines ipsos Pelagianismi propius accedendum est, & in medium proferenda lustrandaque dogmata de Dei gratia, propter cuius negationem potissimum innotuerunt Pelagiani & ab Ecclesia separati sunt. Quod ut majori luce fiat diversi status istius hæreseos distinguendi sunt, accurateq; annotandum, quomodo diversis coloribus eandem errorum suorum impietatem palliando, à seipsis paulatim in multis discrepare visi sint, ac tandem in nonnullis articulis semi-Pelagianismi vultum induerint.

Primus

Primus Pelagianismi status Ethnicismus: nudam naturam prædicat.

CAPVT PRIMVM.

PRIMVS itaque Pelagianismi status ille ipse est quem hæcenus toto libro superiore depinximus. Hic sanè omnium purissimus fuit, nulla omnino gratiæ temptatione dilutus: quam tunc ne nomine quidem tenus in suis disputationibus agnoverunt. Quidquid enim de cavendis omnibus peccatis diximus, quidquid de superandis temptationibus, delendis consuetudinibus, frandis extirpandisque passionibus: quidquid tandem de operibus bonis exercendis, ac diligendo Deo, quidquid de iustitiæ facilitatē, & vita sine ullo duce peccato, quidquid denique de assequenda ætæternæ ipsaque Angelorum ac Dei æqualitate recensuimus, hoc totum solis ingenitæ libertatis viribus, ac naturali lege ita obtineri posse statuerunt, ut nullam omnino gratiam ad tantum opus sive legis sive remissionis, sive exempli, sive cōsummationis alterius, quæ postea commentum sunt sibi non solum postulandam sed neque nominandam esse censerent. Hunc statum hæresis ista in ipsis suis habet incunabulis quando primo à Pelagio proferri & prædicari cepit. Tunc enim puram putamque naturam sicut à Deo conditur, & ex utero matris prodit, nullo externo sive scientiæ sive potentiæ munitam præsidio, sed solo liberæ voluntatis arbitrio & naturali illa possibilitate, ad omnia omnino quæ ad bonam beatamque vitam magna facilitatē consequendam pertinent, abundè sufficere docuerunt. Luculentissime hoc testatur Innocentius Papa ad Patres Concilij Carthaginensis: Et qui nos ad iutorio negas indigere divino quasi ex nostra in tota possibilitate perfecti. Et paulo post: quid iam mortiferum tam præceptum videatur ad casum, tam expositum ad omnia pericula si hoc solum nobis putantes posse sufficere quod liberum arbitrium cum nascemur accepimus, ultra iam à se non nichil queramus? Id est, auctoris nostri obitu, eius potentiam ut nos ostendamus liberos abutemur, quasi iam amplius quod possit dare non habeat qui te in tuo ortu liberum fecit. Similia in litteris ad Patres Concilij Milevitani videre licet & passim in Divo Augustino occurrunt. Indicat primum fuisse Pelagianismi statum Sanctus Hieron: Illud vero quod ad decipiendos homines quoque postea huic sententiæ coaptarunt non absque Dei gratia, cum prima legentes fronte decipiat introspèctum & diligentissime ventilatum decipere non potest. Ita enim Dei gratiam ponunt ut non per singula opera eius nitamur & regamur auxilio sed ad liberum referunt arbitrium &c. Si postea suæ sententiæ coaptarunt (non absque Dei gratia) eamque gratiam ad liberum arbitrium

retrulerunt, ergò initio ne quidem liberi arbitrij gratiam commendarunt aut meminērunt, sed solam naturam hominis ita conditam cum libertatis arbitrio. Indicat idem apertius Augustinus. Cum enim Pelagianorum verba protulisset, quibus dicere soliti erāt, ipsos nos libera voluntate se imus. Quia hoc dicit Serm. 11. de sumis liberum a vitium accepimus. Atque ea prolixius disputando retulisset tandem adiicit: Hæc enim est disputatio eorum quando primo ex tria coeperunt. & contra gratiam disputare &c. Disputantes ergo contra gratiam pro libero arbitrio peccarunt a vrbis pps & Catholicis offensum &c. invenerunt ad relevandam istam invidiam tale commentum. Non, inquit, contra gratiam Lei disputo. Et mox ostendit quomodo ipsum liberum arbitrium Dei gratiam esse defenderent. ut sic gratiæ qualicumque nomine disputationum suarum invidiam frangerent. Ex quo constat inventum illud quo gratia libero arbitrio coaptata est, non fuisse omnino primum, sed ad imperitos decipiendos tollendamque præcedentis impiæ prædicationis invidiam posterius excogitatum.

Porro primus iste Pelagianismi status nihil est aliud nisi purum putumque Ethnicæ Philosophiæ somnium ut potius Paganismus quam hæresis nuncupari posse videtur. Quid enim egerunt tanto disputationum impetu Philosophi huius mundi maximeque Stoici nisi ut nomen ipsum sibi repudiato omni sive Dei sive alterius adiutorio, ad omnem virtutem, sapientiam, felicitatemque sufficere persuaderent? Audi genuinum Philosophum Pelagio præcinentem: Est aliquid quo sapiens antecedit Senece Deum. ille natura beneficio, non suo sapiens est. Ecce Epist. 53. res magna habet inbecillitatem hominis, securitatem Dei. Ecce suo beneficio non Dei hominem sapientem fieri putat. Et alibi: Hæc cogitationes tue tendant, hoc cura. Hoc præ omnia alia vota Deo remissurus, ut contemnus sis teetipso & ex te nascitibus bonis. Quis potest esse felicitas & coprior? Quasi cæterorum bonorum vota Deo essent remittenda, ad parandas verò animi opes solus homo sibi ipse sufficeret. Vnde alibi luculentius: Tunc beatum esse te iudica cum tibi ex te gaudi in mente nascetur. Nimium quia ut ipse delirat in unum bonum est quod beata vita causa & firmamentum est sibi FIDERE. Quo fonte hausta credo illa Pelagij quæ tantopere Augustinus detestatur. Spirituales divitias nullis tibi præter te conferre poterit. In his ergo iure laudanda est, in his merito cæteris præferenda es, quæ nisi ex te & ad Deum te esse non possunt. Hinc celebris impietate Ciceronis vox in persona Cottæ quia sibi quisque virtutem acquirit neminem unquam acceptam Deo retulisse, propter virtutem enim iure laudanda.

Epist. 91. ad Angust. Epist. ad Celsiph.

Epist. ad Celsiph.

Serm. 11. de

verb. Ap. st.

ibid. c. 7.

Epist. 20.

Epist. 124.

Epist. 31.

In Epist. 143

ad 101.

Lib. de nat.

Deorum.

Epist. 106.
ad Paulin.
in fine.
Rom. 9.

laudamur, inquit, & de virtute recte gloriamur, quod non contingeret, si id donum à Deo non à nobis haberemus. Ac paulo post, iudicium hoc omnium mortalium est, fortunam à Deo petendam; à seipso sumendam esse sapientiam. Quam Pelagianorum cum Philosophis Ethnicis similitudinem Augustinus intuens non immerito dixit: Quibus utique, quoniam Christiani appellantur magis observandum est quam Iudeis, de quibus hac dixit Apostolus, ne offendant in lapidem offensionis velut argute defendendo naturam & liberum arbitrium; quemadmodum Philosophi huius mundi, qui vehementer egerunt ut putarentur vel putarent sibi beatam vitam virtute propria voluntatis efficere.

Tra Tul. lib.
1. oper. im-
perf.

Vnicum fundamentum huiusce status comminiscendi & quo tota doctrina Pelagiana nititur est naturalis illa possibilitas sive libertas arbitrii ad bonum & malum. Quam quia secundum Philosophos huius mundi erectam putant, propulatricem necessitatum, indomitam, nullis vel amoribus, vel terroribus, vel erroribus superabilem, nec ullo modo capi posse, si dedi ipsa noluerit, hinc veluti inexpugnabili atque insolubili argumento persuasi nihil aliud

ad quævis ardua vel aggredienda vel perficienda virtutum opera, superandaq; tentationes requiri arbitantur, nisi hoc unicum dumtaxat, ut arbitrium velut: juxta illam vulgatissimam eorum vocem: Si volo iustus sum, si Aug. Hom. nolo iustus non sum. In potestate habeo iusti esse & 44. c. 7. iustum non esse. Hanc machinam, quia nulla vi rationum frangi Celestius & Pelagius crediderunt, nulla arte subverti, non magis atq; hominem ex homine tolli, hinc factum est ut quascumq; tadem gratiæ nomenclaturas impietati suæ prætexuerint vel vires naturæ peccandi ulu docuerint esse debilitatas, nunquam tamen penitus ab illo primo doctrinæ suæ statu tendendo corde discesserint, sed eum semper per ambages occultosque circuitus repetiverint. Nec tamen diu in eo sine ullo impietatis vel palam nudeque prædicando perstitit: Sed statim post ipsa initia aliquam gratiæ larvam assumere Catholicorum offensione compulsi sunt, ita ut vix ullus Pelagij vel liber vel Epistola superstes sit ubi ille sine aliquo gratiæ pallio in medium prodeat.

Secundus Pelagianismi status, Semi-Ethnicismus: gratiam naturæ extollit.

CAPVT SECVNDVM.

Epist. 143.
ad Iulianum

Form. 11. de
verb. Apost.
c. 7.

Cap. 13.

Epist. 90.
apud Aug.

SECVNDVS itaque Pelagianismi status est, quo naturam ipsam tanquam gratiam agnoscere & prædicare ceperunt. Ut enim Augustinus notat, ad eandem naturam pertinet arbitrium voluntatis: nempe quia naturæ hominis naturaliter concretum est. Quem quidem statum, & causam unde natus est Augustinum exponentem audiamus: Disputantes ergo contra gratiam pro libero arbitrio (secundum ea quæ jam de primo statu diximus) fecerunt auribus ppe & Catholicis offensionem: ceperunt horri, ceperunt ut certa pernices devitari, cepit de illis dici quod contra gratiam disputarent: & invenerunt ad relevandam istam inviam tale commentum. Non, inquit, contra gratiam Dei disputo. Unde probes? Eo ipso, inquit, non contra gratiam Dei disputo, quod liberum arbitrium defendo. Videte acumen, sed vitium, quasi lucet vanitate sed frangitur veritate. Et infra commentum suum interpretantes Pelagiani dicunt: Quia hominem Deus creavit, & liberum donavit arbitrium, quidquid homo potest de libero arbitrio, cuius gratiæ debetur, nisi eius qui eum condidit cum libero arbitrio? Et in libro de gratia & libero arbitrio: Et hoc Pelagiani ausi sunt dicere gratiam esse naturam in qua sic creati sumus, ut habeamus mentem rationalem, qua intelligere valeamus, facti ad imaginem Dei ut dominemur piscibus maris. Quam ideo gratiam appellabant ut exponunt Patres Concilij Carthaginensis; quia talem instituit quæ per propriam voluntatem legem Dei posset implere, sive naturaliter in corde conscriptam, sive in litteris da-

tam, Alibi hanc gratiam non aliter ad naturam referunt nisi quia à Deo est conditus homo: Quidquid, inquit, etiam bonæ voluntatis habet homo, Deo tribuendum est, quia & hoc in illo esse non posset, si homo ipse non esset. Cum vero ut sit aliquid, atque ut homo sit, non habeat nisi à Deo, cur non tribuatur auctori Deo etiam quidquid in illo est bonæ voluntatis, quod non esset nisi esset in quo esset, hoc est, nisi est bonæ voluntatis causa atque subiectum. Eadem ergo omnino significatur gratia quam Deo acceptam ferunt, quia hominem fecit, quia naturam dedit, quia liberum donavit arbitrium, quia fecit ut habeamus mentem rationalem, quia nos in ortu nostro liberos fecit, quia natura auctor est, cui possibilitatem non peccandi dedit, quia per propriam voluntatem legem Dei posset implere, & si quo alio modo exprimitur. Nihil enim aliud volunt, nisi iustitiam nostram Dei gratiæ esse tribuendam, quia naturæ humanæ Deus liberum inseruit arbitrium, quo naturaliter potest, si tantum velit omnia Dei mandata implere: quæ propterea non peccandi possibilitas eaque naturalis dicitur.

Status iste ex professo à Pelagio defensus fuit in libro cui Augustinus suum de natura & gratia opposuit: In hoc libro ait Augustinus, ille Dei gratiam non appellat nisi naturam, qua libero arbitrio conditi sumus, quod in libro de gestis Innoc. Papæ Pelagij repetit. Et initio Epistolæ ad Paulinum. Nam cum sibi ipse Pelagius illam, in qua intolerabilis videbatur cordibus Christianis, obiecit his verbis quæstionem: Sed hoc est quod multos movet, quod non per Dei gratiam homines

Lib. 2. de pecc. merit. & 10. miss. c. 18.

Lib. de grat. Christi sequi lib. c. 25.

Epist. 152. ad Iohann. Hieros. & Epist. 95. ad Innoc. Papæ

Lib. de gestis

Epist. 106. apud Aug.

Lib. de nat. & grat. c. 44.

homines sine peccato esse posse defendit: Sic se ab illa objectione expedit: O ignorantia cecit is! O imperita mentis ignavia, quia id sine Dei gratia de-
 Cap. 48. 51. fensari existimat, quod Deo tantum audeat debere reputari. Nam cum dicitur, inquit, ipse non posse (hoc est illam naturalem non peccandi possibilitatem, ut infra eam nominat) arbitrium humani omnino non esse, sed auctoris natura, Dei scilicet, equi fieri potest ut absque Dei gratia intelligatur, quod ad Deum prae pertinet monstratur? Quod ut manifestius elucesceret, continuo cuiusque rei possibilitatem, uti loquendi, audiendi, videndi, ita & non peccandi, quam natura propter liberum arbitrium inseparabiliter insitam esse tradit, ad naturae auctorem Deum, adeoque ut declinaret Christianorum invidiam ad Dei gratiam pertinere declarat. Vnde Augustinus quasi vulpecula extra latibulum deprehensa exclamat: Expressa est sententia quae latebat, non est quem-

Lib. de nat. & grat. 51. admodum possit abscondi, ideo Dei gratia tribuitur peccandi possibilitatem, quia eius natura Deus auctor est, cui possibilitatem non peccandi inseparabiliter insitam dedit: nempe quoniam, ut alibi exponit, condita est cum libero arbitrio quod auferri non potest.

Lib. de gestu Pelag. Porro haec gratia naturae seu liberi arbitrii omnibus hominibus est communis, pijs & im-

Secum. 11. de verb. Apost. 55. Pelag. in Epist. ad Innoc. Papa apud Aug. lib. de grat. Christi c. 31. pijs, Gentilibus atque Christianis, ut saepe Augustinus docet & Pelagius confitetur; Quam liberi arbitrii potestatem dicimus in omnibus esse generaliter in Christianis Iudeis atque Gentilibus. In omnibus est liberum arbitrium aequale per naturam. Atque ideo omnes impios merito iudicandos lib. de grat. damnandoque censet, quia cum habeant liberum arbitrium per quod tanquam per gratiam primam Dei ad idem venire possent, male utuntur libertate concessa.

Secundus ille Pelagianismi status in rei veritate non nisi solo nomine distat a primo. Eadem enim omnino naturae vires praedicat, hoc tantum discrimine quod secundus causam proferat quae naturae tantas vires gratis dedit, ne gratiam omnino neglexisse videretur. Quam si quis in ipso initio à Pelagio postulasset; mirum si negare vel etiam reticere potuisset. Nam talis gratia etiam à Gentilibus nonnullis Philosophis praedicata fuit etiam tum cum liberi ar-

bitrii potestate superbissime vtilabantur: ut merito hic status Semi-Ethnicismus vocari posset. Seneca Epist. Quis dubitare potest, ait ille Stoicus, quin Deorum immortalium, nuncius sit quod vivimus, Philosophiae quod bene vivimus? Ita quae tanto plus nos debere hinc quam Dijs, quanto maius beneficium est bona vita quam vita. Audin superbiam extollem scilicet adversus ac supra Deum? Ne tamen divine gratiae omnino oblitus videretur quasi pudevisset eum arrogantiae, corrigendo subiicit: pro certo debetur, nisi ipsam Dei Philosophiam tribuissent. Gratularetur sapientiae ob bone Stoice, nisi quod una manu Deo dederas, confellem quasi penitens ad te ipsum altera revocasses. Cuius, inquit (Philosophiae) scientiam nulli dederunt, facultatem omnibus. Nempe Philosophiae hoc est sapientiae, bonae beatique vitae facultas à Deo omnibus data est, ipsa vero sapientia, vel ut Stoica phrasi loquar, Philosophiae beataque vitae scientia quam nos virtutem dicimus, nemini. Nonne istud ipsum est quod Pelagius alijs verbis dicit: Non peccare, ubi est culmen omnis sapientiae, nostrum est, & grat. 48. posse vero non peccare non nostrum? Et iterum: Ita voluntate & opere boni laus hominis est, in eo & hominis & Dei, qui ipsius voluntatis & operis possibilitatem dedit, quique ipsam possibilitatem gratia sua adjuvat semper auxilio, sed hoc adiutorium postea adiectum fuit. Neque enim diu in ista sola naturali gratia profitenda perstitit, eo quod statim homines intelligerent sibi fucum fieri & & gratiae nomine eandem iterum naturam obtrudi. Vnde in nullo Pelagij opere, quod vel etiam nunc superest, vel à Sancto Augustino citatum legere potui, nulla illius gratiae professio invenitur, nisi in illo libro quem in naturae commendationem scriptum & ab Augustino refutatum diximus: quem fortassis ideo sibi vel commendatum questus est fuisse subreptum, vel omnino negavit suum. Quamquam & in illo ipso libro cum ex professo naturam tantam gratiam assereret, aliquando utque tenuiter (ita legendum puto) nec aperte ei coniungit, rei vel legis adiutorium vel remissionem etiam peccatorum. Scriptus est autem ille Pelagij liber sub ipsum initium heresis Pelagianae ut alibi declaratum est.

Lib. de nat.

& grat. 48.

Lib. de nat.

& grat. 48.

Lib. de nat.

& grat. 48.

Lib. de nat.

& grat. 48.

Lib. de nat.

& grat. 48.

Lib. de nat.

& grat. 48.

Lib. de nat.

& grat. 48.

Lib. de nat.

& grat. 48.

Lib. de nat.

& grat. 48.

Lib. de nat.

& grat. 48.

Lib. de nat.

& grat. 48.

Lib. de nat.

& grat. 48.

Tertius Pelagianismi status Iudaismus: quando inductus.

CAPVT TERTIVM.

Cum igitur illa gratiae confessio à Catholicis veluti prorsus fraudulenta daretur, aliam excogitarunt, quae commutiter gratia legis atque doctrinae dici solet. Cui quoque remissionem peccatorum ad-

Lib. de gestu Pelag. c. 35. diderunt. Augustinus: Eam esse Dei gratiam (dicitur) cit haeresis Pelagiana) quia sic conditi sumus ut hoc voluntate possumus: & quod adiutorium legis, mandatorumque suorum dedit, & quod ad se conversis peccata praevenit ignoscit. In his solum esse Dei gratiam deputandam, non in adiutorio nostrorum actuum singulorum. Quod tanquam pro tempore Concilij

A Palestini dictum intelligi debet. Haec verò quoque non tanquam dogmatis illius capitalis de naturali possibilitate non peccandi, mutatio, sed additio quaedam & palliatio fuisse existimanda est. Idque ex duobus capitibus, primo quod quamvis arbitrium per legem adjuvari dicant ad faciendam iustitiam, tantum tamen valere putant ut etiam per se tamen difficilius ad eandem implendam possit sufficere. Quod Lib. de nat. & grat. 48. quaecumque, inquit Augustinus, & quantumcumque adiutorium eum, credibile est: in hoc constituitur quod nobis additur scientia, revelante spiritu per

Lib. de nat.

& grat. 48.

Lib. de nat.

& grat. 48.

L

per

per doctrinam, quam vel non possumus, vel difficile habere possumus per naturam. Et apertius paulo post: *Quamvis & ipsam viam* (quæ per legem & Evangelium nobis revelatur) contendant etiam sola inveniri posse naturam, sed facilius si adiuvet gratia. Secundo, quod etiam obtento jam legis adiutorio, id est habita præcepti, & iustitiæ faciendæ cognitione, non ipsa lex, sed solum arbitrium sine ullo alio adiutorio, per se sufficiat sibi ad adipiscendam iustitiæ perfectionem: *Vt videlicet*, ait Augustinus, tanquam via demonstrata, doctrina, scilicet, Evangelica, qua ambulare debeamus, tam viribus liberi arbitrii adiutorio nullo alterius indigentes sufficiamus nobis ne deficiamus in via. Et alibi: putam enim se arbitrii sui viribus implere legem iubentem. Hæ namque erant Pelagianorum voces: *Iam ambulo viam istam*: opus erat ut discerem, opus erat ut per doctrinam legis scirem quid agerem, habeo liberum voluntatis arbitrium, quis me ab ista via separabit? Unde hæc est apud Pelagianos differentia inter gratiam liberi arbitrii & legis, ut Augustinus insinuat, quod liberum arbitrium sit illa gratia, sine qua nihil boni possumus facere: Lex vero atque doctrina adjuvet quidem hominem, atque liberum arbitrium ut discamus qua facere & qua sperare debeamus, sic tamen ut sine illa per nos ipsos etiam multa vel omnia scire possimus atque agere ut supra dictum est. Hæc etiam gratia legis atque doctrinæ statim in exortu ipsius erroris inventa est. Quidquid enim librorum vel Pelagij, vel Celestij, vel Iuliani exstat, vel Augustinus contra illam pestem condidit, de illo genere gratiæ mentionem facit: argumento non dubio jam statim ab initio, quo saltem scriptis libris contra Pelagianos dissertatum est, istud commentum viguisse: atque in eo pervicacissime persistisse. Nunquam enim eos plene ab illo dogmate recessisse legimus, quidquid tandem luci ad deludendos imperitorum oculos Pelagius & Iulianus affricuerint.

Porro ad utriusque istius gratiæ confessionem naturæ inquam & legis seu præceptorum, non veritate persuadente, sed pudore superbiæ extorquente compulsi sunt, quia invidiam negata gratiæ non ferebant. Augustinus. *Sed cum utriusque caperint, quomodo id præsumant asserere fieri sine ope divina, reprimunt se, nec hanc vocem audent dimittere, quoniam vident quam sit impia & non ferenda. Sed aiunt, ideo ista sine ope divina non fieri, quia & hominem Deus creavit cum libero voluntatis arbitrio, & dando præcepta ipse docet quemadmodum homini sit vivendum. Et inferius: Neque quisquam cum vecundatus fuerit dicere per nos ipsos fieri nos iustos &c. Quia videt hoc à fidelibus & pijs credi non posse cum dicitur, ad hoc se convertat ut doceat, ideo sine operatione gratiæ Dei, nos iustos esse non posse, quia legem dedit, quia doctrinam instituit, quia bona præcepta mandavit.*

Iste status Pelagianismi omnium est celeberrimus, acerrimeque defensio: quamquam non aliud nisi purus ac putus Iudaismus esse videatur. Iudeis enim proprium est in lege gloriari, & Christi gratiam, ipsumque gratiæ fontem tantquam sibi non necessarium tollere. Ignorantes enim, prorsus uti Pelagiani, iustitiam Dei, & suam querentes statuere, iustitia Dei non sunt subiecti. Notavit hanc similitudinem Pelagianorum ac Iudeorum Sanctus Augustinus: *Nam & illi Iudei, quibus, inquit, sunt isti in hac causa omnino similes, de quibus hoc dixit Apostolus, quod ignorantes Dei iustitiam &c. sua voluntatis vitio non credebant. Et alio in loco: Hii autem (Iudeis) similes sunt, qui cum profiteantur se esse Christianos, ipsi gratiæ Christi sic adversantur, ut se humanis viribus divina existiment implere præcepta &c. & non quidem nomine sed errore iudaizant. Qui quis ab isto carnali & animali, atque ideo non immerito reprehensibili atque damnable Iudaismo esse querit alienus &c. Cuiusmodi genus hominum errantium Pelagium atque Celestium illius impietatis assertores acerrimos sibi capita invenisse declarat.*

Legis laudes & vires, effectus, ejus iustitia, vita æterna ad regnum cælorum.

CAPVT QVARTVM.

NAM ut incautis hominibus facilius legis atque doctrinæ gratiam pro vera gratia obtendant, magnifica verborum pompa vires legis ad afferendam bene vivendi facilitatem effertur, & effectus enumerant, usque adeo ut quidquid à sacris paginis illi intimæ charitatis inspirationi tribuitur, quidquid Spiritui Sancto in abditissimis cordis visceribus operanti assignatur, hoc totum per legis atque doctrinæ efficaciam fieri fraudulentè persuadeant. Quam versutiam notans Augustinus: *Nusquam, inquit, isti inimici gratiæ ad eandem vehementius oppugnandam occultiore moluntur insidias,*

quam ubi legem laudant, quæ sine dubitatione laudanda est.

Hinc in laudibus legis illos nobilissimos gratiæ effectus ponunt, ut quod lex sit illa quæ nos confortat ut omnia possimus, dando, ut ait Pelagius, intelligentiam. Quod lex sit illa per quam Deus sit potens nos confirmare, si quis scilicet atque doctrinæ. Quod lex faciat ut nulla tentatione moveamur. Idem Pelagius: *Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum: hoc est qui consolatione legis utuntur, moveri nulla tentatione non possunt. Quod lex restringat peccatum, Iulianus: Quod (peccatum) infregit censura legis, & infringendo ex multa parte restrinxit.*

Quod Iul. f. 278.

Quod lex facit ut regnum peccati cadat. Iterum
Ibid. f. 407. Iulianus: Post hoc aut. in multis usque ad legem re-
Ibid. f. 408. gnasse peccatum, ostendens regnum peccati lata lege
 cecidisse. Quod lex tollat peccatum mundi. Idem
 Iulianus: Peccatum de quo Apostolus pronunciat quia
 usque ad legem fuerit, nec poterit manere post legem
 actum non naturam esse convincitur. Et alio in
 loco: quod dicit usque ad legem fuisse, peccatum
 videlicet, ostendit non esse post legem.

Neque magnam tantum liberandi à malis
 habet lex potestatem, sed etiam operandi in nobis
 voluntatem utque opus bonum. Dilucidis enim
Lib. de grat. verbis Pelagius dicit: operatur in nobis (Deus)
Christi c. 10 ut e quod bonum est, velle quod sanctum est, dum &c.
 revelatione sapientie in desiderio Dei stupentem sus-
 citat voluntatem; dum nobis &c. suadet omne quod
 bonum. Et in Commentariis in Epistolas Pauli,
 exponens illud ad Ephesios: fructus lucis in omni
 bonitate & iustitia & veritate: Talem, inquit, ha-
 bet scientia fructum. Vnde Augustinus Pelagij

& Orthodoxi viri sensum quantum ad bonum
 & malum in hac vita comparans docet, Ca-
 tholicum sic legem bonam à Deo datam defen-
 dere, ut eam dicat & peccatum ostendere, non tamen
 tollere. & iustitiam iubere, non tamen dare: quod
 contra Apostolum negat Pelagius. Hinc illa Pela-
 giorum adversus Ecclesiam grauis accusa-
 tio, quod legem veteris Testamenti diceret non ob-
 liti datam fuisse, ut iustificaret obdientes, quo vo-
 lebant ipsi significari ex lege homines iustificari.

Singularia sunt illa iuxta sectarios illos le-
 gis atque doctrinae in praesenti saeculo benefi-
 cia, sed quanto illa magnificentiora ad quae
 fideles glorificatos perducit? Nam secundum
 Pelagianos lex vitam eternam tribuit. Augusti-
 nus: Pelagiani dicunt veterem legem secundum apo-
 stolum iustam & sanctam & bonam custodit entibus
 mandata sua, ac per fidem iuste viventibus, sicut Pro-
 pheta & Ieremias, omnibusque sanctis vitam po-
 tuisse conferre perpetuam. Vbi verum falso per-
 miscendo calidissime verba sua posuerunt.

Nam secundum illos eisdem Pelagianos lex
 non minus ac novi Testamenti gratia perducit
 ad regnum Dei. Vna enim Celestij quae & Pe-
 lagio in Concilio Palestino objecta est, senten-
 tia fuit: Quoniam lex sic mitti ad regnum quem-
 admodum Evangelium. Quo sensu & illud à Pe-
 lagio in libro Capitulorum dictum arbitror:
 Regnum caelorum etiam in veteri Testamento promissum,
 ut significare voluerit promissiones spiri-
 tales ad regnum caelorum pertinentes non mi-
 nus veteri Testamento, ac legi quae in Sina
 data est, esse proprias, quam novo: quamquam
 ipse tergiversando verba sua in alium sensum
 torquat, quo spectat etiam quod contra Apo-

stolicam veritatem satis indicat se sentire Iu-
 lianus, etiam promissionem & hereditatem esse ex
 lege. Hinc itaque tanta legis commendatio ut
 diceret sine peccato esse non posse nisi qui scientiam
 legis habuerit. Quod quidem dogma cum ei
 tanquam capitale in Palestina Synodo fuisset
 obiectum, tergiversando in aliam sententiam
 flexit, quasi nihil aliud significasset nisi ad iu-
 ri hominem ad non peccandum per legis scientiam,
 cum longe aliud verba ista postularent, prout
 animadvertit Augustinus, & ante illum Hie-
 ronymus. Qui predicator es impecantia, inquit,
 omnes prope peccatores esse pronuncias. Quis enim
 quisque Christianorum habet legis scientiam; quam
 in multis Doctoribus Ecclesiae aut raro aut difficulter
 invenias. Verum ille dogmatum suorum fi-
 lum sequens magna liberalitate adjecit aliud:
 Scientiam legis etiam feminas habere debere, videli-
 cet ut favorem sibi apud Amalonas suas conciliaret,
 inquit Hieronymus. Hinc ipsas orationes no-
 stras quibus Dei gratiam supplicibus votis im-
 ploramus ad nihil aliud volunt esse adhiben-
 das, ac necessarias, nisi ut nobis doctrina etiam divi-
 na revelatione aperiantur, nempe ut ita ostendatur
 homini quid concupiscat & diligat: non ut ad iustitiam
 mens hominis, ut quod faciendum esse didicerit dilectio-
 ne & actione perficiat.

Quid mirum igitur si tam profusi legis pra-
 cones magno id egerint studio, ut siquid Apo-
 stolus ad deprimendam quorundam gloriatio-
 nem in lege dixisset, homines dumtaxat cul-
 palle non legis infirmitatem demonstrasse vi-
 deretur. Nam quod Apostolus de lege dicit:
 in quo infirmatur per carnem; illi illa, inquit Pela-
 gius, hominibus scilicet infirmatur non in se.
 Illud vero apostolus: Lex iram operatur; sic
 exponunt ut nihil aliud significari putent, nisi
 quod lex peccatoribus poenam statuatur. Iulia-
 nus: Talibus (peccatoribus) lex iram ope-
 rat: non vitio suo, sed eorum iniquitate qui peccata
 virtutibus anteponunt. Quasi iram non operetur
 etiam iustis, nisi spiritu adjuventur. Vnde ut
 commodum haeresi suae sensum ex illis verbis
 exculperet: Lex subintravit ut aboleret pecca-
 tum; ad cas teste Augustino, blasphemias se
 impingit ut dicat, opinionem divini consilij, quo
 data lex fuerat, mirram perituisse, tanquam aliud
 factum sit quam Deus fuerat operatus, neque hoc pro-
 venerit data lege quod latius legis intenditur. Nimi-
 rum quia Deus legem dando hoc spectaverat
 ut à peccatis suis illa legis gratia sanarentur,
 sed ut Iulianus loquitur, delinquentium prae-
 eos è ferro quo curari debuit, vulnera obstitit que
 consilio Dei, ut inde periclitaretur ex lege scilicet,
 inde debuerat sanari.

Legis

E

Legis scopus. De tribus statibus generis humani,
sub natura, sub lege, & sub gratia.

CAPVT QVINTVM.

Hic ergo secundum Pelagianos est legis data scopus, ut sanitas morbis, & moribus delinquentium per legem afferatur. Expressit hoc improbante licet vehementer Augustino idem ille Iulianus cum dixit: Ambigi non potest hanc fuisse causam maximam promulgande legis ut proderetur, & caveretur peccatum, quod prius latebat. Non enim per legem prodi tantum peccatum iuxta illud Apostolicum, per legem cognitio peccati: & peccatum non cognovi nisi per legem: sed etiam caveri volunt. Quod si non fiat non legis insufficientia sed hominum culpa contingere. Ipsi enim, ait Pelagius, alii maiorem mercedem accipientes legem per suam negligentiam non custodientes, in maius ceciderunt delictum. Sic videlicet ipso auctore Lex ad salutem data subintravit, ut abundaret delictum. Quo autem ordine lex istud præstet, & qua occasione fuerit necessaria, operæ pretium est ex Pelagianæ doctrinæ fundamentis expendere.

Cum Pelagiani ab ista nimia naturæ & liberi arbitrii defensione repellerentur, per quam supra diximus eos omnem iustitiam, iustitiæq; perfectionem angelicam ac divinam, naturalibus humane naturæ ac liberi arbitrii viribus, (quas Deus videlicet gratis dederat) ascriptisse, non facile invenire potuerunt, cur natura illa quæ sine peccato, sine vitio, sine poena integra & fortis nascitur, aliud adiutorium, atque hoc ipsum non nisi legis doctrinæ quæ postulare. Cui necessitati naturæq; imbecillitati ut aliquod velum dogmate suo salvo prætenderent, tres in humano genere status commentati sunt, unum sub lege naturæ,

alterum sub lege Moyfi, tertium denique sub gratia, illa nempe quæ propriè Christi dicitur. Nam alioquin & natura secundum ipsos, & lex ipsa Moyfi gratia vocatur, etsi non propriè Christi. Sub lege naturæ vixisse docent homines primos usque ad tempus datæ legis. Tunc enim propter illam primæ conditionis integritatem, nulla omnino gratia nisi natura indiguisset, ex qua propter vigorem naturalis legis naturalemque arbitrii libertatem, quam homini Deus creando contulisset iustè sanctæque vivere possent, & omnia mandata Dei facillè custodire si vellent. Sic ergo quod ante generaliter per omnes hominum ætates, ubique locorum per solam illam primam naturæ, & liberi arbitrii gratiam fieri posse docuerant, ad solam illam primorum hominum vitam mitigando restrinxerunt. Audi ipsos differentes, atque ita dividentes tempora Pelagianos, ut dicerent: Primum vixisse iustos homines ex natura, deinde sub lege, tertio sub gratia. Ex natura scilicet ab Adam tam longa ætate qua lex nondum erat data. Tunc enim, aiunt, dæcatione cognoscitur creator, & quomodo modum esset vivendum scriptum gerebatur in cordibus, non lege litteræ sed naturæ. Et luculentius ipsemet Pelagius: Nec illud est parvum argumētum ad comprobandum naturæ bonum, quod illi primi homines per tot annorum spatia absque ulla admonitione legis fuerint, non utique quod Deo aliquando creatura sua cura non fuerit, sed quia se talem sciebat hominem fecisse naturam, ut eis pro lege ad exercendam iustitiam sufficeret. Quod non mirum esse sentiunt, eo quod sicut apud Prosperum dicunt.

Lex insita cordibus, intus

Hoc moveat quod scripta foris.

Addunt verò, peccandi licentiam & consuetudinem magis paulatim magisque invaluisse. Ex quo factum sit, ut natura à teneris educatione depravata exemplisq; corrupta, legis instructione poliri debuerit, & veluti limæ ignorantia rubigo deteri, ut naturali integritati restituta, vi legis iustitiam implere sufficeret. Hunc esse secundum hominis sub lege Moyfi statum. Quando ait Pelagius, recentioris adhuc naturæ usus viguit, nec humane rationi velut quandam caliginem, longus usus peccandi abduxit, sine lege dimissa est natura, ad quam Dominus nunquam vitis

obrutam, & quadam ignorantia rubigine infectam, limam legis admovit, ut huius frequenti admonitione expulsetur, & ad suum posset redire fulgorem. Et in Commentariis in Epistolas: Pene lex in oblivione intererat naturalis, quæ suggererat quod sit peccatum, idcirco lex littera superinducta est, ut commoveret obli-vos. Subscribunt magistri sui verbis discipuli: Verum, inquit, vitiorum moribus ubi cepit non sufficere natura iam decolor, lex ei addita est, quæ velut Christi limæ fulgore pristino, detrita rubigine redderetur. Unde Prosper Pelagianorum jam prostratorum voces Semi-Pelagianis præformans canit:

Dicite multos

Arte & sponte sua sanctos ab origine mundi
Absque Deo placuisse Deo.

Ecce habes statum legis naturæ.

Decretaque legis

Tunc data cum peior mos & corruptior ætas,
Terror instanti, & formidine legis egeret.

Dicite

*Dicite plectentes apices mortisque ministros
Hoc expresse operis, quod gratia vivificatrix.*

Ecce habes statum sub lege. Ex quibus liquet ex duobus capitibus legem fuisse necessariam, uno, ut rubiginem ignorantiae velut lima dederet; altero, ut contra contractam & invalescentem peccandi consuetudinem homo legis exhortatione penaeque muniretur. Vtrumque breviter tangit Pelagius: Lex, inquit, propterea data est ut nō transgredi vel cogit vel doceret, usque dum Christus veniret. Sic enim exponit illud Apostoli: Propter transgressionem posita est (lex) donec veniret semen cui promiserat.

Adiungunt denique, cum propter nimiam humani generis corruptionem, quae peccandi consuetudine inoleverat, lex non sufficeret amplius ad iustificandum, ad implendam mandatorum iustitiam, Christus tanquam tanti mali

Lib. de grat. Christi. c. 26. cina sanaret: Pelagius: Sed postquam nimia peccandi consuetudo praevaluit, cui sananda lex parum valuit, Christus venit, & tanquam morbo despraisissimo, non per discipulos sed per seipsum medicus ipse subvenit. Et in Commentariis, Christum venisse docet ut iustificatio legis impleatur in nobis, nempe: ut quod in illa (Iudeis) repugnante carnali consuetudine implere non potuit, in nobis saltem impleatur, qui exemplo Christi mortificabimus carnem. Et ideo qui hoc tempore ex operibus legis sunt, sub maledicto esse decernit, quia ita praevaluit consuetudo peccandi, ut nemo iam perficiat legem. Atque isto sensu docet, in plenitudine temporis missum esse Filium Dei, quia, inquit, iam impleta erat tempus quando legem per malam consuetudinem nemo poterat custodire. Nam olim ipso delirante, hoc homines poterant: sine fide autem Christi ut alibi garrit, sacra littera, legis & Scripturarum, iam non sufficunt ad salutem. Hinc Pelagius apud Augustinum hominem sub lege positum, qui etiam bonum appeteret voluntate, usu tamen praecipitaretur in malum, vult ab

In c. 8. Rom. n. 5.

In c. 3. Galat. n. 14.

In c. 4. n. 3.

In c. 3. Epist. ad Tim. n. 28.

In tribus situm est adiutorium gratiae Christi, & primò, de remissione peccatorum.

CAPVT SEXTVM.

TRIA sunt adiutoria propter quae peccatoribus afferenda Christum venisse, perfectamque vitam ac mortem hominibus exhibuisse profitentur: Remissionem peccatorum, Doctrinam Evangelicam, & virtutis exemplum. Quod ad primum attinet, fatentur Pelagiani, divinitus esse expianda peccata commissi, & pro eis Dominum exorandum esse, propter veniam scilicet promerendam: Quia id quod factum est, facere infectum, multo magis ab ipso (Pelagio) laudata potentia natura & voluntas hominis non potest, inquit Augustinus. Et alibi: Dicunt etiam gratiam Dei, quae data est per fidem IESU Christi, quae neque lex est neque natura, ad hoc tantum valere ut peccata praeterita dimittantur, non ut futura vitentur, vel repugnantia superentur. Hoc autem secundum ea quae diximus cum ista moderatio-

A Apostolo induci clamantem, quis me liberabit à corpore mortis huius? Quem, inquit, ab hoc consuetudinis malo dicit liberandum esse per Christum qui credentibus sibi primo omnia per baptismum in peccata dimittit: Deinde imitatione sui ad perfectam incitat sanctitatem, & vitiorum consuetudinem virtutum vincit exemplo. Hi sunt igitur tres illi diversi ac celebres status, sub quibus variis temporibus homines iuste vixisse contendunt; quos breviter omnes indicat & eorum totam sententiam explicat quodam loco Augusti: licet vos non vultis munici gratia Christi et eadem gratia IESU Christi salvi facti credantur ante ius, sed distributa tempora secundum Pelagium, in cuius libro hoc legitur, & ante legem dicitur, alios factos esse per naturam, deinde per legem, postremo per Christum, quasi hominibus duorum superiorum temporum ante legem scilicet & in lege sanguis Christi non fuerit necessarius. Qua in re quamvis verbis aliam doctrinam ab illa prima proferre videantur, dum tandem Christi gratiam videntur agnoscere, re tamen vera si bene eorum doctrina ponderetur, unum idemque per ambages docent. Eo quippe tendunt omnia, ut per naturam & liberum arbitrium, sine ullo verae Christianae aequae gratiae adiutorio iustitia statuatur. Nam si dicant per legem esse iustitiam, quam veluti viam demonstratam arbitrii sui viribus homo ambulet; si dicant ad hoc hominem per Christi doctrinam magis exactae viae pericula, anfractus, ac diverticula declarantem, adiuvant, nihil aliud profecto dicunt quam si aperte profiterentur per naturam, hoc est naturales liberi arbitrii vires, quicquid faciendum cavendumque didicerit, facientis atque caventis esse iustitiam. Quod tunc constat plenius, cum causas effectusque, adventus Christi totamque naturam gratiae quam hominibus per incarnationem suam attulit, ex doctrina Pelagiana protulerimus.

Lib. de grat. Christi. c. 39

Lib. 1. ad Bonif. c. 21.

Lib. 1. epist. imperf. cont. Iul. f. 82a

si crederent Christo, qui sic indicabat cautionem de futuro, ut veniam condonaret peccatis, nec insistebat legi in tentatione supplicij, sed concurrentes liberalissimo gremio confortabat, non exanimans terrore depressos, sed reparans benignitate correctos. Vbi per veniam condonationem perque benignitatem qua gremio liberalissimo foverentur, nihil intelligit aliud, nisi remissionem quæ per fidem peccatis peccatis datur. Quod multo clarius paulo post explanat ubi differentiam Christi & legis in Synopsim contrahit: Commendans ergo, inquit, hæc gratiam iudeis, quia lex puniit sceleratos, nec habet illam efficientiam misericordie quam Baptisma: in quo confessione brevi, actuum delicta purgantur, ostendit debere illos currere ad Christum, implorare opem huius indulgentie & advertere quod lex morum vulneribus comminetur, gratia vero efficaciter celeriterque medetur. Ecce discrimen legis & gratiæ Christi, quatenus remissionem peccatorum complectitur, quod ante ipsum eodem ferè modo Pelagius expresserat: Non ex lege hereditas, sed ex fide; lex enim non donat peccata sed damnat. De qua remissionis gratia in Pelagianorum scriptis sapissime fit mentio, ut non sit operæ pretium pluribus testimonijs lectorem onerare.

Inc. 4. ad
Rom. n. 25.

Lib. 1. epist.
imperf. cont.
Iul. f. 82.
Lib. 1. oper.
imperf. cont.
Iul. f. 85.

Hanc itaq; gratiam illam liberatricem esse volunt, quam suppliciter implorat Apostolus & cum Apostolo tota Christi Ecclesia ut liberetur à corpore mortis huius. Aperte enim dicit Iulianus Apostolum illa verba referre ad consuetudinem delinquendi, à quo reatu quisque liberatur. Et alio in loco: Quis me liberabit à corpore mortis huius, id est, inquit, quis me liberabit à reatu peccatorum meorum quæ commisi cum vivere potuissem, quæ legis severitas non donat, sed ulciscitur. Idemque inculcant omnes Pelagiani cum suo authore Pelagio ut supra fuis declaravimus. Neque enim intelligunt

A hominem per aliquam gratiam à peccato illo quod in membris habitat, hoc est à concupiscentia sua liberari, sicut in Catholica doctrina intelligitur, ne scilicet voluntati suæ peccatum istud & omnis iniustitia dominetur: quia hoc volunt per liberum hominis arbitrium fieri, utpote qui sufficit ingenio sibi moribus dare leges ut Iulianus loquitur, & initio libri primi demonstratum est.

Cum ergo remissio non futura peccata, sed præterita respiciat, à quorum ultione homo per veniam liberatur, nullum quoque homini ad cavenda peccata superandaque peccatorum tentationes præbet auxiliū, sed relinquitur homo sibi ut si quid mali non facit vel boni facit, ut iustus sit, hoc à solo arbitrio eius expectandum sit. Hoc indicat aperte Iulianus: Peccatum, inquit, dominatur vobis cum reatum impendebat ultio, postea autem quam gratia beneficia consecutus estis, & depositis reatum ponderibus respiratis, ingenio pudore commoti debetis gratiam referre medicanti. Nempe, per vos ipsos naturamque, ut Pelagius loquitur, in melius per Christum instauratam, bonum in posterum operando. Quod manifestissimis verbis interpretem agens Iuliani Augustinus ostendit: Tu vestro more (subijcit) qui de vestro descendit errore, non agnosceis gratiam nisi in dimissione peccatorum, ut iam de cetero per liberum arbitrium ipse homo seipsum fabricet iustum. Et in sermonibus, cum bene operandi gratiam inculcasset, Pelagium, Pelagianumve quempiam respondentem introducit: Sed scis, inquit, mihi quod in baptismo accipi remissionem omnium peccatorum: Nempe ad operandum deinceps mea libertate ac potestate iustitiam. Ex quibus profecto constat etiam remissio peccatorum vera Christi gratia sit, si tamen alia nullo libero superaddatur arbitrio perinde esse ac si per nudas naturæ vires perfectio iustitiæ assereretur.

Remissio peccati propriè gratia per fidem Christi data: Et tribus modis juxta Pelagianos gratuita. Pauca de differentia iustitiæ hominis, factorum ex lege; & iustitiæ fidei seu ex fide.

CAPVT SEPTIMUM.

HÆC autem remissio fidei seu ex fide peccatorum, est propriè illa gratia juxta Pelagianos, quam toties Apostolus prædicat gratis per Iesum Christum hoc est, per Christi fidem dari. Declarant hoc allegata superius divi Augustini verba: Dicunt etiam gratiam Christi, quæ data est per solum Iesum Christum, quæ neque lex est, neque natura, ad hoc tantum valere ut peccata præterita dimittantur. Quod autem gratuita sit, sepissime in suis commentarijs inculcat Pelagius. Gratia, inquit, plus quam abundavit, ut non solum à morte redemptus, gratis peccata dimittit, sed etiam &c. Et in Epistolam ad Timotheum propositum Dei vocat quo proposuit nos gratis salvare per Christum,

Lib. de grat.
& lib. arb.
c. 13.

Inc. 1. ad
Ephes.

Inc. 1. n. 20.

A nempe per gratuitam veniam, quæ per fidem datur. Quam veniam ideo in Epistola prima sine meritis tribui dicit. Unde eandem remissionem etiam Dei misericordiam vocant, quæ nobis necessaria sit, non ut non peccemus, sed quia peccavimus. Et sic ubicumque Pelagiani gratuitam Dei commendant gratiam, quæ credentibus sive per fidem Christi datur, non nisi illam remissionem vel certe simul doctrinam Evangelicam intelligunt. Ex quibus certissimum esse debet remissionem non tantum peccati, sed etiam sub nomine & ratione gratiæ Pelagianos fuisse confessos. Quod ex illo quoque Augustini loco perspicuum est, ubi tradit Pelagianos sic dicere, hanc esse solam non secundum merita nostra

Inc. 1. n. 31.

Lib. de nat.

& grat. c. 13.

Lib. de grat.

& lib. arb.

c. 6. vide &

c. 13. supra

dicere, hanc esse solam non secundum merita nostra

gratiam

gratiam qua homini peccata dimittuntur: illam vero que datur in fine, id est eternam vitam, meritis nostris præcedentibus reddi. Et sane tametsi nihil aliud dicerent nisi quod Pelagius dicit, pro peccatis Dominum esse exorandum, satis eandem remissionem gratiam esse faterentur, juxta illud Augustini: Ipsa igitur oratio, clarissima est gratia iustificatio.

Istam autem remissionem peccatorum non eo sensu gratuitam ac sine meritis, quo Catholici putant, nempe quod gratis homini spiritus penitentiae sine ullo operum bonorum merito inspiratur, sed alijs tribus de causis. Primo quod illa detur etiam gentibus illis qui nulla legis, hoc est ceremoniarum opera perfecerunt, sed tantummodo in Christum fide crediderunt. Audi luculente hoc tradentem

In c. 3. Rom. n. 49. Pelagium: Sine quibus operibus, inquit, Legis, Apostolus iustificari hominem per fidem dixisse credendus est, scilicet circumcisionis vel sabbathi & ceterorum huiusmodi, non absque iustitia operibus de quibus beatus Iacobus dicit: fides sine operibus mortua est: hic autem de illo dicit, qui ad Christum veniens sola, cum primam credit, fide saluatur. Nam opera legis illo sensu vult distingui contra opera gratiae, quæ scilicet homo facit implendo mandata iustitiæ. Et paulo superius exponens quo sensu dictum

Ibid. in. 32. sit ex operibus legis non iustificari omnem carnem: opera legis circumcisionem, dicit sabbatum & ceteras ceremonias, quæ non tam ad iustitiam quam ad carnis letitiam pertinebant. Et hoc est quod mox dicit sine lege iustitiam Dei esse manifestatam, quia nobis gratis a Deo donata est, non nostro labore, scilicet per ceremonias legis præstita.

Per istam enim fidei & legis oppositionem distinguunt tempus Christi & legis: & significant olim fuisse datam peccati remissionem, vel per naturæ opera, vel per legis ceremonias, nunc autem singulari Christi liberalitate, per solam Christi fidem sine ullis legalibus ceremonijs. Vult, inquit Pelagius, istam beatitudinem (scilicet remissionis peccatorum) tribus temporibus assignare, naturæ, & circumcisionis, & Christianitatis. Quam doctrinam & aliorum aperte & constanter tradit. Nam illud Pauli ad Petrum interpre-

In c. 4. Rom. n. 14. tans: Gentiliter vivis & non Iudaice. Non ex operibus, inquit, legis, sed sola fide sicut gentes, vitam in Christo invenisse te nosti. Et consertim post opera illa legis ex quibus non iustificatur

In Epist. ad Galat. c. 2. quæ. 27. homo, circumcisionem esse dicit & sabbatum, dies festos & c. quæ non propter iustitiam sed ad edomandam populi duritiam sunt mandata. Et isto plane sensu sexcenties repetit, sola fide hominem iustificari: Et spiritum sanctum sola fide accipi.

Vult enim excludi tantummodo legis ceremonialis opera, non moralis: nam etiam sine fide Christi totam legis moralis iustitiam à gentibus servari olim potuisse, & jam magna ex parte posse, supra juxta Pelagij dogmata demonstravimus.

Secunda itaque causa cur remissio peccatorum gratis detur, propriè tempus adventus Christi respicit. Putant enim Pelagiani olim tempore legis naturæ atque Moyli non fuisse illam peccatorum remissionem quæ sola fide

A credentibus in Christum datur, necessariam, propterea quod homines poterant propter naturæ & liberi arbitrij integritatem, totam legem custodiendo si vellent, omnem omnino implere iustitiam. Nunc autem quia peccandi nimia consuetudo prævaluit, non amplius ut supra ex ipsorum verbis ostendimus totam posse servari legem, ideoque peccata, quæ per illam consuetudinis infirmitatem præcipitata voluntate perpetrata sunt, gratuita remissione per fidem Christi, quæ à cuiuslibet nuda voluntate pendet, esse delenda. Modo, inquit

In c. 3. ad Rom. n. 32. Pelagius, ex operibus legis non iustificatur omnis caro, significans olim fuisse iustificatam. Et exponens quo pacto nunc sola fide iustificemur, quia, inquit, nemo illam (legem) servat, ideo dictum est, quod sola fide iustificandi essent credentes. Et disertis verbis ad illud Apostoli: Qui fecerit homo vivet in ea: nemo enim, inquit, illorum vivit: quia in hoc tempore nemo perfecit legem sine Christo, quia & hoc legis est ut ipsi credatur. Vnde mysterium gratiæ & fidei Christi præfinitum putat, hoc tempore quando, inquit, iam homines aliter salvari non poterunt, nisi Christi fide salventur. Nam quod omnes homines dicantur mendaces & peccatores, hoc vel ad Iudæos tantum vel ad tempus Christi pertinere contendunt, quibus propterea gratuita remissio erat necessaria. Neque sine magna discriminis ponderatione dixit Pelagius, hinc

In c. 2. ad Rom. n. 6. omnes naturaliter fuisse iustos ante legem, nunc autem boni aliquid operari.

Ex quo facile intelligitur, quo fundamento Pelagius & Iulianus conformiter docent, ideo Iudæos ab Apostolo reprehensos, quod suam iustitiam vellent statuere, & per Christum nollent liberari à corpore mortis huius; quia præ superbia remissionem peccati non putarent sibi esse necessariam quam Christus gentibus afferbat. Nempe hoc volunt, omnes homines tempore Christi propter peccandi consuetudinem legem esse aliqua ex parte prævaricatos, & ideo fidem Christi eis fuisse necessariam ut ab eo veniam impetrarent. Quasi de cætero ad bene vivendum vel verè iustitiæ opera facienda, Christi gratia intus operans nullo pacto requireretur, ignorantes, inquit Pelagius, quod Deus ex sola fide iustificat, & iustos se ex legis operibus, quam non custodierunt, esse putantes, noluerunt se remissioni subijcere peccatorum, ne peccatores fuisse viderentur. Et Iulianus in Iudæorum superbiam conatur illa verba transferre, quis me liberabit & c. tanquam illos in se transfigurarit Apostolus, qui, inquit, contemnebant dona Christi, velut sibi non necessaria; quod veniam daret ille peccatis, quæ ipsi legis admonitione vitæ sent.

Tertia causa cur remissionem peccatorum sine meritis esse statuunt est ista, quia à Gentibus ad fidem conversis, nulla laboriosa penitentiæ opera in baptismo postuluntur, Magna beatitudo est (ait Pelagius) sine labore legis & penitentia Domini gratiam promereri nempe remissionis peccatorum. Et sic Apostolum dixisse docet sine penitentia esse dona Dei; nempe quia

In c. 1. ad Rom. n. 56. sine afflictione penitentia, si crediderint salviabuntur.

In c. 1. ad Galat. n. 11. Ex

In c. 1. ad Galat. n. 11. Ex

In c. 1. ad Galat. n. 11. Ex

In c. 1. ad Galat. n. 11. Ex

Ex quibus facile intelligitur quid Pelagiani intelligant per iustitiam ex fide, quam tantopere contra iustitiam hominis, & iustitiam ex lege inculcat Apostolus, & quantopere in hoc à Catholica fide aberraverint. Nihil enim intelligunt aliud, nisi remissionem peccati, quæ ex fide Christi, sine operibus legis, ut supra
In c. 10. R. explicamus, credentibus datur: Talis enim, ait Pelagius, est ille qui Christum credidit, die qua cre-

A dicit, qualis ille qui universam legem implevit. Cum vero totam homo legem per seipsum impleverit, quod olim quidem, non item hoc tempore fieri potest, illam esse iustitiam ex lege, & iustitiam hominis, & iustitiam factorum: Quia, *videt. 10. ad Rom. 2.* inquit, iam non Dei est sed ipsorum: quasi diceret, quia illam Deus non dedit per fidem remittendo peccata, sed ipsi eam sibi suis viribus & bonis operibus pepererunt.

De alia Christi gratia, doctrina, & exemplo Christi. Quæ vires, & effectus eius, & quamdiu à Pelagianis asserta.

CAPVT OCTAVVM.

SE n cum peccatorum remissio solis preteritis peccatis medeatur, tota vero Christi Ecclesia in suis precibus plaque Dominica oratione quoddam aliud bene vivendi adiutorium ad cavendas superant, atque peccatorum futurorum tentationes imploret, ad aliam gratiam Christi adacti sunt consistendam. Adjecerunt enim gratia remissioni, doctrinam & virtutis exemplum, quod mundo perfectissima conversatione sua exhibuit Christus, & in doctrina Evangelica continetur atque proponitur. Dilucide tradit hoc Augustinus his verbis: *Solent dicere nobis, in eo Christum ad non peccandum praeuisse adiutorium quia ipse vivendo, in lege docendo reliquit exemplum. Et allatis verbis Pelagij quibus dicit, in omnibus est liberum arbitrium (hoc est gratia illa creationis quam primo docuit) & praevalere naturam, sed in solis Christianis iuvare à gratia: mentem eius indagando, & proferendo subne-*
Cap. 31. *Et iterum quærimus, quæ gratia? Et adhuc poterit respondere lege atque doctrinâ Christianâ. Cum vero & lex Pelagianis gratia sit eaque iudeis in adiutorium data, quid sibi vult quod jam in solis Christianis liberum arbitrium à gratia juvare tradit? Audi nodi solutionem totumque gratia Pelagianæ mysterium ex Augustino: Hoc adiutorium legis atque doctrinæ etiam Prophetis fuisse temporibus; adiutorium autem in gratia quæ proprie gratia nuncupatur, in Christi esse adiutorium exemplo. Quod, inquit ulterius, nihilominus ad doctrinam pertinere perspicitis quæ nobis Evangelica demonstratur. Iudeis enim & peccatoribus secundum ea quæ paulo ante ex Pelagij mente tradidimus, Non sufficit amplius sola lex propter gratiam nimiam peccandi consuetudinem nisi Christi accedat non inspiratio charitatis per Spiritum Sanctum, sed imitandum & imitandum in doctrina Evangelica virtutis eius exemplum. Vnde Iulianus docet: In incarnationem Christi iustitiæ normam (hoc est exemplum) fuisse non primam sed maximam. Quia & antequam Verbum caro fieret, ex ea fide quæ in Deum erat, & in Prophetis, & in multis alijs Sanctis fuisse virtutes. Veniente autem temporum plenitudine exalta in Christo iustitiæ norma resplenduit. Hæc est ergo proprie gratia Christi, quæ juvantur soli Christiani. Nam antiquorum iustitiam defendebant esse potuisse, ut Augustinus dicit, per*

A naturam & legem, tanquam per gratiam illius temporis propriam.

Ex quibus & alijs Sancti Doctoris verbis etiam patet, exemplum Christi, atque doctrinam Evangelicam idem omnino gratiae censei genus, eo quod exemplum in ipsa doctrina Christi contineatur. Nam quamvis doctrina Christi quam tradebat cum ipse in hoc mundo viveret, & exemplum conversationis eius manifeste differrent, posteaquam tamen ex hoc mundo ad patriam ivit, exemplum virtutum ejus non amplius oculis hominum, actiones conversationis ejus intuitum, & imitatum obicitur, sed ex doctrina Evangelica per Apostolos, eorumque successores prædicata humano generi innotescit; quamquam & aliâ consideratione exemplum Christi ad doctrinam referunt, nempe quia exemplum cum doctrina sit testimonium, quod verbis doctrina præcipit, idem quodammodo vita & factis docet. Quod significat Augustinus in Epistola ad Iulianum: *Quod nobis, inquit, in gratia vel adiutorio Dei dicunt, Dominum Christum bene vivendi præpositum exemplum, ad eandem doctrinam reuocant: quia scilicet in eius exemplo discimus, quemadmodum vivere debeamus.*

Hanc ergo gratiam tanquam singularissimam supra legem plenis buccis passim Pelagiani inculcant & prædicant. Audi ipsum Hæresiarcham sui dogmatis agentem defensorum; Nam si ante legem ut diximus &c. iuste quidam & sancte vixisse referuntur, quanto magis post illustrationem adventus eius nos id posse credendum est, qui in iustitiam per Christi gratiam (nempe remissionis peccatorum) & in meliorem hominem renati sumus, qui sanguine eius expiati atque muniti ipsiusque exemplo ad perfectionem incitati iustitia, meliores illis esse debemus, qui ante legem fuere: meliores etiam quam fuere sub lege, dicente Apostolo: Peccatum vobis non dominabitur: non enim estis sub lege sed sub gratia. Quasi idcirco, ut observat Augustinus, peccatum alijs dominatum fuerit, qui sub lege fuerunt, vel etiamnum sunt, quia exemplum Christi non habuerint sive non credunt. Ostendit hunc eundem sensum clarius in commentarijs in hunc Apostoli locum; Non estis sub lege sed sub gratia: ubi interpretando dicit: gratiam vincendi & doctrinam præbuit Rom. 8, 22.

præbuit exemplum. Et ne quis illam vincendi gratiam intelligeret, quæ à Spiritu Sancto cordibus inspiratur, paulo ante præmuniendo dixerat: Qui participes sunt gratiæ Christi, didicerunt quemadmodum oportet vincere passiones & Deum diligere & proximum. Quas passiones ad peccata concitantes alibi vocat occasiones peccatorum. Liberatos enim nos esse docet à peccato per Christum, hoc est, in doctrina & exemplo Christi, qui non solum peccata, sed etiam occasiones auferre docuit delictorum. Et paulo post: Nunc autem gratia Spiritus Sancti docet passiones vincere, in carne non sumus: quia mortui sumus lege, quæ doctrinam gratia non continet; scilicet quia lex peccata punit.

In c. 1. Epist. 1. ad Tim. 2. 15.

Et sine ullo furo alibi: Lex iusto non est posita, quia Christianis non opus est, qui sunt iustificati per Christum: qui didicerunt & occasiones fugere peccatorum. Nam ut quid dicitur, non occides, quibus irasci non permittitur? Ecce prærogativas doctrinæ Christi supra legem, ut quæ occasiones peccatorum internas passiones ac desideria vitare non docuit, & ideo neque peccatorum inolitam consuetudinem vincere. Consonat sibi Pelagius in libris de libero arbitrio: Quem (populum sub veteri lege peccantem) ab hoc consuetudinis malo docuit liberandam esse per Christum, qui credentibus sibi, primo omnia per baptismum peccata dimittit: deinde imitatione sui ad perfectam imitatur sanctitatem, & victorum consuetudinem virtutum vinct exemplum. In qua loci Apostolici & liberatrici gratiæ expositione, ita sibi Pelagius placuit, ut diceret in Commentariis: Admirabiliter intulit, dicens, gratia Dei per Iesum Christum, Dominum nostrum: quia quæ Moyses, & naturalis lex non docuit, hæc docuit Dominus noster Iesus Christus, contemnere mundam, & superare vitia. Unde definitiua Pelagij sententia: Exemplum Christi in vobis sufficit ad vitam etiam si aliquid interrim minus scientia habetis.

In c. 7. Rom. 2. 148.

Tanti vero fecit hoc suum de exemplo Christi doctrinæ commentum, ut pleraque quæ Scriptura singularissima Christi gratiæ tribuit, ad illa detorqueat. Quid enim illo loco clarius: Qui nos reconciliavit sibi per Christum? Hoc tamen illo autore non est factum nisi per Christi doctrinam pariter & exemplum: Sic enim & Christum ab ira ventura nos eripuisse tradit, dimittendo scilicet peccata, doctrinam suam & exemplum. Quid illo ad asserendam veram victtricemque gratiam luculentius? Deo gratias qui dedit nobis victoriam per Dominum &c. Hanc tamen non dedit nisi voluntates nostras infirmas eruit & exemplo destruendo. Quid illo pro ista occultæ Christi gratiæ efficacius? Ministratur à nobis Spiritu Dei vivi in tabulis cordis carnalibus? Hoc tamen illo delirante fit quia non quasi absentes (uti Iudas) tabulis scriptis, sed presentes per auditum Domini verba corde suscepimus. Quid illo ad comprobandum bonæ operationis gratiam notius: Qui capit in vobis opus bonum perficit? At ille, cepit, inquit, doctrinam sive gratiam scientia largiendo: perficit perficendo quod docti fuerint ut doceant. Quid denique illo loco pro gratia Christi cordibus dominante firmius, qui Spiritu Dei aguntur.

In c. 11. 1. ad Cor. 2. 91.

In c. 3. 2. Cor. 2. 7.

Ad Philipp. 3. 11. & 22.

Ad Rom. 2. 15.

tur hi sunt filij Dei? Hoc tamen ad doctrinam spiritus, iuxta cuius præscriptum vivunt, & ad gubernationem ejus, quam scilicet confert scientia, ab illo detorqueatur. Sic enim putat etiam dari ipsam fidem à Deo, quia si non venisset Christus, & docuisset, non utique crederemus. Adiuuare vero, confirmare, ipsumque velle in homine operari, docendo sapientiam, & intellectum gratiarum tribuendo. In hac gratiæ confessione, Pelagij quoque discipuli in finem usque mordicus perstitere. Nam Iulianus quia Christum ad hanc gratiam mundo imperticiendam venisse sentiret hinc probat Deum ejusdem atque nos naturæ debere esse participem: Non potuit, inquit, exemplum dare naturæ dissimile. Et in ultimo plane opere paulo ante mortem Divi Augustini exarato in eadem persistit sententia: Nam præmia virtutis meretur, nisi qui ad ea, post incarnationem tamen Christi, sanctitatis ejus imitatione contenderit. Quod occultum virus hærescos Pelagianæ Augustinus esse dicit, eo quod vellent, gratiam Christi in exemplo ejus esse non in dono ejus. Vigilanter tamen addebant, post incarnationem Christi, propter antiquos scilicet, quos sine gratia Christi dicitur fuisse iustos, dicit exponendo August. eo quod non habuerint ejus exemplum. Hoc ergo est quod alibi Iulianus dicit, quod incarnatio Christi iustitia fuit norma (hoc est exemplum) non prima sed maxima: quia tametsi & Prophete & Patriarchæ ex natura & lege iuste vixerint, exacta tamen in Christo iustitia forma resplenduit.

Ex quibus arbitror manifestum est hæc doctrinæ Christianæ atque exempli commendatione Christianis auribus tantummodo ludificatos esse, nec aliam, efficaciorēve revera gratiam attulisse quam legem. Neque enim idcirco ad bene vivendum insufficiens atque infirma lex, quia est lex; hoc est quia facienda cavendaque jubet ac vetat, sed quia docendo tantum hoc præstat, ut facienda cavendaque noverimus, non etiam ut cognita faciamus atque caveamus. Quo sane nihil amplius præstat doctrina illa Christi, & quod in ea continetur exemplum ejus. Forinsecus enim haud secus ac lex auribus insonat, non intrinsecus tangit aut immutat cor. Ex quo fit ut revera etiam hoc ad primum Pelagianismi statum, quo solus homo per liberum arbitrium naturaliter inditum omnia mandata perficere, & perfectionem assequi dicitur, per ambages tandem redeatur. Per prædicationem enim exempli Christi, doctrinæque Evangelicæ tanquam via, ut Augustinus notat, demonstratur nobis, quæ t. 41. ambulare debeamus; ut iam viribus liberi arbitrij nullo alterius adiutorio indigentes, sufficiamus nobis, nec desiciamus in via. Et Iulianam Demetriadis matrem instruens, Pelagium docet in natura, in doctrina, & revelatione scientiæ gratiam constituere; ad habendam vero, inquit, voluntatem bonam, ubi est hoc ipsum quod iuste vivimus & ubi proprie vis potestatis operantis & mandata facientis exeritur & ostenditur, nolunt nos divinitus adjuvari, sed nos ipsos dicunt ad ista sufficere.

In c. 1. Phil. 1. 57.

In c. 5. cont. 1. c. 15.

In c. 2. oper. imperf. cont. 1. c. 350.

Fol. 331.

Fol. 401.

Lib. de gratia Christi

Epist. 143.

Epist. 143.

Epist. 143.

Epist. 143.

Epist. 143.

Epist. 143.

Epist. 143.

Varijs nominibus gratiam legis & doctrinæ prædicant. Vbi de revelatione sapientiæ, oculorum apertione, præmij promissione, insidiarum detectione, cœlesti illuminatione, suasionem, scientia.

CAPVT NONVM.

QUAPROPTER ut hunc scopum fugere, neque solam legem nudamque doctrinam gratiam prædicare videantur, doctrinæ generaliter acceptæ latitudine & nominum quibus eam effertur varietate, tenebras imperitis offundere conantur; ut quoquo modo inimici gratiæ, sub larva gratiæ deliteant. Gratiam, ait Sanctus Doctor, diversis locutionibus Pelagiani nolunt nisi legem videtur ut videlicet non ad faciendum quod cognoverimus, sed ad agnoscendum quid faciamus nos Deus adiuvare et adjuvatur. Quanta hoc fecerint versutia, perspicacissimus ille omnium anfractuuum Pelagianorum investigator prodit: Nunquam isti immittit gratiæ, ad eandem gratiam vehementius oppugnandam occultiores moluntur insidias, quam ubi legem laudant, quæ sine dubitatione laudanda est. Legem quippe diversis locutionibus & varietate verborum in omnibus disputationibus suis veluti intelligi gratiæ. Quod nullis opportunius quam ipsius hæresiarum clarificet verbis quæ in ultimo suo cōsignavit opere quod pro libero cōscripsit arbitrio. Ad hoc enim tanquam ad accuratissimū gratiæ Patrocinium vult Pelagius esse recurrendū; ex quo agnoscent, inquit, quam inique nos negatione gratiæ infamare gesserint, qui per totum pæne ipsius textum operis, perfecte atque integre & liberum arbitrium, consensum & gratiam. Itaque ut gratiam explicaret, quam in auxilium hominis subministrat Deus: Quam, inquit, nos non, ut tu putas, in lege tantummodo, sed & in Dei esse adiutorio consensum. Qua expectatione suspensis quid addiderit intuemini, adjuvat enim nos per doctrinam & revelationem suam dum cordis nostri oculos aperit: dum nobis ne presentibus occupemur futura demonstrat, dum diaboli pandit insidias, dum nos multisformi & ineffabili dono gratiæ cœlestis illuminat. Et quod in alio adiecit loco: Deum nobis suadet, omne quod bonum est. Hic multipliciter gratiæ adiutorium supra legem insinuat vocans eam doctrinam & revelationem Dei; oculorum cordis apertionem; demonstrationem futurorum; apertionem diabolorum insidiarum; gratiæ cœlestis illuminationem, suasionem ut aliquid aliud quam legem commendare videretur.

Per doctrinam autem & revelationem intelligit non tantum eam qua veritas in auribus prædicatur foris, sed etiam intus animo Spiritu Sancto revelante manifestatur. Hoc enim significat illa verba quibus nos multisformi & ineffabili dono gratiæ cœlestis illuminari tradit. Hoc item illa: quibus cordis nostri oculos aperiri dicit, adeoque doctrinam Dei nobis revelari. Nam tanquam exemplum revelationis sapientiæ,

sicut eam paulo inferius nuncupat, profert statim Sanctus Augustinus illam altissimam revelationem quæ Sancto Paulo data fuit. Hac autem sine dubio intus non foris facta est, Deo intrinsecus manifestante veritatem. Quod quia nequaquam ad bene vivendum sufficit, nisi intus simul etiam affectus ipsos voluntatis operetur, hinc infra Pelagianam illam opinionem resellendo dicit: Intueantur atque fateantur, non lege atque doctrina insonante forinsecus, sed interna atque occulta mirabili ac ineffabili potestate operari Deum in cordibus hominum non solum veras revelationes (quemadmodum scilicet Pelagiani putabant fieri atque esse factas) sed etiam bonas voluntates. Denique idem illud sine ulla ambiguitatis nebula significat, quando Pelagium opinari dicit ipsas orationes, ne intremus in tentationem esse adhibitas, ut nobis aperiat intelligentia veritatis ubi discamus quid facere debeamus. Item, ut nobis doctrina etiam divina revelatione aperiat, atque ita gratiam in lege atque doctrina constituere, ut eam fateatur nobis etiam Sancto Spiritu revelari. Dicendo namque, etiam divina revelatione, etiam Sancto Spiritu, manifeste revelationem illam tanquam internam, opponit externæ quæ ab homine forinsecus fieri potest. Hinc Pelagius exponens in Commentarijs illud Apostoli: Nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum: Nobis, inquit, qui fide meruimus Spiritum Dei accipere, qui nobis voluntatem eius ostendit. Et paulo post, sensum Domini qui est in verbis spiritualibus sine Spiritu Dei neminem cognovisse dicit: Quæ internam spiritus manifestationem indicant: Sicut & ista, quod divitiis gratiæ in omni sapientia superabundasse in nobis tradit, quia tantam nobis sapientiam donaverit, ut voluntatem eius occultis mysteria nosceremus. Et quod bonum opus in nobis Deum cepisse confirmat, doctrinam sive gratiam scientiæ largiendo. Hoc est ergo primum gratiæ Pelagianæ munus oculorum cordis apertio, hoc est doctrina non solum externa sed etiam interna revelatio.

Alterum est, quod Deus per gratiam futura demonstrat, quo verbo cœlestis præmij sive beatitudinis promissionem intelligendam cupit. Quod clarius in alio ejusdem operis loco significat, ubi velle hominis à Deo fieri dicit, dum nos terrenis cupiditatibus deditos futura gloria magnitudine, & præmiorum pollicitatione succendit. Expressit hoc breviter Augustinus quando Pelagianos arbitrari asserit, Deum per suam legem atque doctrinam adjuvare ut discamus quæ facere & quæ sperare debeamus.

Quorum

Quorum alterum presentis vitæ laborem, alterum futura præmium respicit. Inculcat hanc promissionis gratiam circa quam versatur, creberrimè diligentissimeque Pelagius, non solum futura gloriæ intuitu acerrimè excitando, sed etiam eam tamquam præcipuam Spiritus Sancti gratiam & adiutorium commendando. Spiritus, inquit, in commentariis, secundum hanc spem adiuuat ut non terrena sed celestia postulemus; infirma enim est nostra possibilitas nisi doctrina spiritus adiuuetur, præmium scilicet promittendo docentis. Quid quod ipsum Spiritum Sanctum hac gloriæ celestis ostensione secundum Apostolum nobis dari tradit, & charitatem Dei diffusam esse in cordibus nostris? Quomodo nos, inquit in illum locum, Deus diligit, ex hoc cognoscimus quia non solum nobis per Filij sui mortem peccata dimisit, sed & Spiritum Sanctum nobis de se, qui iam ostendat gloriæ futurorum. Vbi quod iam à Spiritu Sancto futurorum gloriæ ostendi dicit, emphaticè dictum nobis puto, ut etiam illam esse propriam Christi gratiam innuatur, siue quatenus celestem beatitudinem in Testamento novo, non terrenam carnalemque ut in veteri, suis dilectoribus pollicetur, siue quatenus eam Christus ipse omnibus omnium ætatum Sanctis reipsa in fine largietur. Huc enim respicere videtur Iulianus, cum Christi gratiam ac medicinam efflens, in eo illam eluxisse confirmat, quod & crimina voluntatis ignorat; & sui imitatione, qui erat virtutum forma & norma correctus, gloriæ beatæ æternitatis indulsit. Quam suam opinionem apertius alibi tradit: Veniente temporum plenitudine, exacta in Christo iustitia norma resplendit; & qui prædictus fuerat pater futuri seculi, tam præcedentium Sanctorum, quam etiam sequentium remunerator emittit.

Tertium gratiæ munus ac nomen est, quod diaboli pandit insidias; quartum, quod nos multiformi & ineffabili dono gratiæ celestis illuminat; quintum, quod nobis suadet omne quod bonum est. Quibus alia æquipollentia subinde occurrunt: sed non ferè nisi in libris qui vel à Iuliano vel à Pelagio post damnationem hæresis in Synodo Palestinae conscripti sunt. Eos namque qui gratiam Dei dicerent in libero arbitrio esse vel in lege atque doctrina, Pelagius in isto Concilio ne à Catholicis iudiciis damnaretur propria voce damnaverit. Hac igitur excogitata nominum varietate significationem legis, ac doctrinæ versando latere volunt, & caliginem quandam intelligentiæ lectoris offundere, ne amplius solam legis atque doctrinæ gratiam attulisse videantur. Sed revera merus illusio- nis fucus est. Nam siue gratiam, voces revelationem, siue oculorum cordis apertionem, siue futurorum demonstrationem, siue gloriæ ostensionem, siue præmiorum pollicitationem, siue insidiarum detectionem, siue gratiæ celestis illuminationem, siue denique suasionem, non aliud sanè commendatur Dei adiutorium, quam quo adjuvet, ut divina præcepta faciendæ, & promissa appetendæ & pericula fugiendæ discamus; non quo adjuvet ut ea quæ

didicimus faciamus. Hoc est ergò Dei gratiam ponere in lege atque doctrina. Nam in lege atque doctrina Sanctorum Scripturarum præsertim Evangelica, cordis nostri oculi per mysteriorum celestium prædicationem aper- riuntur, & diaboli multiplices panduntur in- sidia & celestis cognitionis dono illumina- mur. In ea Dei lege atque doctrina ut rectè Augustinus observat, Futura gloria & p. am. o. Lib. de grat. ram promittitur magnitudo. Ad doctrinam pertinet Christi c. 10. etiam quod sapientia revelatur; ad doctrinam per- tineat cum suaderetur omne quod bonum est. Et si miter do- cere & suadere vel potius exhortari distare aliquid videtur, etiam hoc tamen doctrinæ generalitate conclu- di ut, quæ quibusque sermonibus vel litteris con- tinetur. Nam & Sancta Scriptura docet, in- quit, & exhortatur, & potest esse in docendo, & exhortando etiam hominis operatio. Neque quic- quam refert ad gratiæ ultius hoc est ad legis doctrinæque diversitatem, siue foris in auribus siue intus in intellectu docendo operetur Deus. Vtrovis enim modo doctrina suggeratur ve- ritatis orietur non dilectio sed cognitio. Co- gnitio autem siue scientia est proprius effectus doctrinæ ac legis. Hoc est ergo, ut Augustinus Ibid. c. 7. dicit, gratiam Dei ponere in lege atque doctrina; siue voce per aures, siue scripto per oculos, siue pictis per imaginationem phantasmatis, siue denique ipsa intus lucente sine imagi- nibus veritate illa doctrina ad intelligentiam transeat. Finis enim doctrinæ est non ut doceatur tantum, sed ut intelligendo scientia consequatur. Vnde gratia Pelagiana sæpe nomine scientiæ exprimitur. Caput Deus in vo- bis opus bonum, doctrinam, siue gratiam scientiæ lar- giendo inquit Pelagius. Et Augustinus: Cum lipp. n. 11. scientiam legem ex Deo nobis esse fateantur, Pelagian, Lib. de grat. charitatem ex nobis ipsis volunt. Nempe homines & lib. arb. seipsum in charitatis actum promovent, post- c. 23. quam, quod diligendum sit, Deo docente atque illuminante didicerit. Et alibi Pela- gium docere tradit: Quod nos ita considerit Epist. 143. Deus, ut ultra, præter quod nobis revelet scientiam nihil nos adjuvet, ut ea quæ faciendæ discendo novi- mus, etiam diligendo faciamus, naturam atque do- ctrinam desinentes tantummodo esse gratiam Dei. Vnde præclara illa gratiarum actio, quam Pelagius pro accepta charitate offert Deo: Gratias ago Deo meo, qui, inquit, nos talem in- aliter utrum docuit charitatem. Comment. in c. 1. Epist. 2. Tim. n. 5.

Pro hac ergò gratia legis atque doctrinæ sic explicatæ, hoc est pro gratia sciendi, non pro viribus diligendi & faciendi Pelagianum Deum etiam orandum esse decernunt. De Celestio Augustinus dicit ex ejus scriptis dili- genter inspectis adverti posse, Non cum ponere Lib. de grat. Dei gratiam præter naturale arbitrium voluntatis, Christi c. 30. nisi in lege atque doctrina, ita ut ipsas quoque oratio- nes ad hoc asserat necessarias, ut ostendatur homini quid concupiscat & diligat. Pelagium verò qui diligentissimè sese explicare ac purgare nititur ita gratiam fateri dicit; Vt nullo modo à verbo- rum ambiguitate discedat, quam discipulis suis sic posset exponere ut nullum auxilium gratiæ credat, nisi in lege atque doctrina, ita ut ipsa quoque orationes ut in

ut in scriptis suis apertis, me affirmat ad nihil aliud
adhibendas opinetur, nisi ut nobis doctrina etiam di-
vina revelatione aperiat. Hoc enim sensu eos
orasse ne invemus inveniunt, quatenus pul-
santibus nobis aperiat intelligentia veritatis, ubi
discamus quid facere debeamus. idem testatur Au-
gustinus. Atque ista quidem de gratia natura,
liberi arbitrij, legis, atque doctrinae, remissio-
nis peccatorum & exempli Christi dicta suffi-
ciant in quibus commendandis haeresis Pela-

giana magnopere occupata est. Nunc ulterius
quid de vera illa interna gratia Christi sen-
serint, quae à Divo Augustino defenditur, &
in Catholica Ecclesia concinentibus undique
Scripturarum Sanctarum testimonijs prædica-
tur, paulò diligentius quantum gratiae auctor
dederit, indagandum est. Et primò quidem
discutendum est quid senserint de illa gratia
quae ad singulos actus juxta doctrinam ortho-
doxam datur, ac necessaria est.

Negant Pelagiani gratiam Dei, & adjutorium ad singulos
actus dari: Quo tacite duo Christianae do-
ctrinae capita convellunt.

CAPVT DECIMVM.

ITaque isti dogmati, quo gratiam
naturae, legis, atque doctrinae defendunt,
aliud arctissime copulatum est: Gratiam
Dei non ad singulos actus dari. Hoc istis ver-
bis Pelagius coram iudicibus Palaestinis obje-
ctum est: In tertio capitulo scripsisse Celestium gra-
tiam Dei & adjutorium, non ad singulos actus dari
sed in libero arbitrio esse, vel in lege atque doctrina.
Qua oppositione seu adversandi particula si-
gnificatur adjutorium liberi arbitrij legis at-
que doctrinae nullo modo illam gratiam esse
posse, quae ad singulos actus datur. Negavit
istam doctrinam suam esse Pelagius, planisque
verbis anathematizavit eos qui sic tenent. Pos-
teaquam verò Pelagiana haeresis cum suis au-
thoribus à Papa Zozymo & Concilio Africa-
nis convicta esset atque damnata à Piniano at-
que à Melania, de sua fide interrogatus accu-
ratus sic professus est: Anathematizo qui vel
sentit vel dicit, gratiam Dei qua Christus venit in
hunc mundum peccatores salvos facere, non solum per
singulas horas aut per singula momenta sed etiam per
singulos actus nostros non esse necessariam: & qui
hanc conatur auferre penas sortuntur aeternas.
Quis non putaret ejus hac de re omnes ter-
giversationes esse conjunctas? Sed in libris
quos edidit pro libero arbitrio, quorum men-
tionem facit in Epistola quam ad Innocentium
Romam misit, nihil aliud sentire monstratur, in-
quit Augustinus, quam id quod in Palestina Sy-
nodo damnasse videbatur. Ita enim ibi disputat
ut debeamus habere etiam ista ejus verba su-
specta. Etenim duo sunt quae istis verbis tan-
quam Catholicae veritati contraria simul
damnasse videri voluit, eos damnando qui
dicerent gratiam Dei non ad singulos actus dari.
Vnum est, quod gratia Dei non daretur tunc,
seu illo ipso tempore, cum singuli actus ab
homine fiunt; alterum, quod gratia Dei non
ad singulos ipsos actus, sed ad naturalem tan-
tum possibilitatem adjuvandam detur: Quo-
rum contraria Catholici illis paucis optimeq;
libratis verbis asserunt cum dicunt; gratiam
Dei ad singulos actus dari: ut suo loco demon-
strabitur.

A Pelagius igitur neutrum sincerè, ut facere de-
bebat anathematizando damnavit. Non pri-
mum: nam hoc ipso quo in sola legis atque do-
ctrinae gratia, vel etiam remissionis asserenda
perstitit, re ipsa negat tunc adjutorium Dei
tribui cum singuli actus fiunt, quantumcum-
que gratiam ad singulas horas, momenta actus-
que necessariam esse fateatur. Nam re-
missio peccatorum semel in baptismo da-
ta est, nec ad singulos actus aut momenta
repetitur. Lex etiam atque doctrina cum se-
mel hominis animum imbuendo fugaverit ig-
norantiam non ad singulos actus iterari debet.
Non igitur ista tria illud adjutorium esse pos-
sunt, quod secundum Catholicam fidem in
precibus Ecclesiae manifestatam ad singulos
actus datur, sed ad multos actus illa semel
data sufficiunt. Neque satis est si dixerimus
remissionem peccati semel datam: legem item,
doctrinamque semel praedicatam animoque
fufceptam ad singulos actus posse roborando
hominem dirigendo concurrere. Non enim
ille Catholicae doctrinae sensus est, sed novam
distinctamque gratiam quae precibus impetra-
ri solet, atque ante data nondum fuerat, ad
singulos actus esse necessariam. Hunc enim
illius doctrinae sensum tanquam indubitatum
cum Pelagius intelligeret, etiam remissionis
ac doctrinae gratiam eo detorquere nitebatur,
ut novi aliquid homini ad actus singulos con-
ferretur. Quod quo sensu fieret, vel fieri posset
à Pelagio, de singulis ostendit Augustinus.
De gratia remissionis quidem, dicendo; Ideo
eam per singulas horas, per singula momenta, & per
actus singulos necessariam, ut semper in memoria re-
tinentes & remissantes dimissa nobis esse peccata,
non peccemus ulterius, adiuti non aliqua subministra-
tione virtutis, sed viribus propriae voluntatis, quid
sibi remissione peccatorum praestitum fuerit per
ACTVS SINGVLOS RECORDAN-
TIS. De gratia verò legis doctrinae Christianae,
qua & Christi exemplum comprehendit-
ur: Possunt, inquit, etiam ad hoc ista verba co-
aptare, ut dicant per singula momenta, per singulos
actus necessariam nobis esse huiusmodi gratiam, id est,
ut in

Lib. de grat.
Christi. c. 2.

ibid.

Cep. 31.

ut in omni conversatione nostra intueamur Dominicae conversationis exemplum. Et alio in loco cum Pelagius nos in omnibus bonis operibus divino semper auxilio adiuvari fateretur: Si queras, inquit, cur dixerit, SEMPER, poterit respondere, quia dictum est, & in lege eius meditabitur die ac nocte. Vides, arbitror, singula Pelagij suffugia, quibus gratiam Dei ad singulos actus exponit dari, eo nimirum tendere, ut aliquid non habituale & permanens singulis operibus ostendatur influere, ut de habituali gratia à nonnullis dici solet; sed remissionis per singulos actus recordatione, exempli Domini in omni conversatione nostra intuitum, Legis Domini meditationem die ac nocte. Novum scilicet aliquid inculcat & actuale, quod non nisi cum singuli actus eliciuntur per illas gratias Pelagianas detur.

Lib. de grat. Christi c. 4.

Ibid.

Neque minus sincere etiam illud alterum de sola naturali possibilitate non ipsis actibus singulis per gratiam adjuvandis ut Catholica doctrina tenet, anathematizando Pelagius reprobavit. Nam in postremo opere quod pro liberi arbitrij defensione scriptum diximus, solam possibilitatem non actus singulos Dei gratia adjuvari, aperte profititur & accurate docet. Cum enim tria ista, Possesse justum esse seu recte vivere, Velle atque Esse distinxisset; & Possesse in natura quam Deus dedit, Velle, in arbitrio, Esse in effectu seu in opere ipso collocasset, ita videlicet ut primum ad solum Deum, duo vero reliqua ad ipsum hominem referrentur, tandem inferendo colligit: Ergo in voluntate & opere bono laus hominis est, imò & hominis & Dei qui ipsius voluntatis & operis possibilitatem dedit, quique ipsam possibilitatem gratia sua adjuvat semper auxilio. Et paulò inferius: Ut generaliter universa complectar, quod possumus omne bonum facere, dicere, cogitare, illius est qui hoc posse donavit, qui hoc posse adjuvat, quod verò bene vel agimus vel loquimur vel cogitamus nostrum est. Ecce adiutorium solius possibilitatis in officina Pelagiana fabricatum, non voluntatis aut operis, quod in Catho-

lica Ecclesia commendari solet. Sic enim accepit ea Pelagij verba, sic explicuit sententiam ejus Augustinus: Cum tria Pelagius dicit impleri, possibilitatem, voluntatem & actionem: possibilitatem scilicet qua potest homo esse iustus, hoc est iustum opus facere, Voluntatem qua vult esse iustus, Actionem qua iustus est; horum trium primum, id est possibilitatem duam consistit à creatore naturae nec esse in nostra potestate. sed eam nos habere, etiam si nolumus: Duo vero reliqua, id est, voluntatem & actionem nostra esse asserit, atque ita nobis tribuit ut non nisi à nobis esse contendat. Denique gratia Dei non ista duo quae nostra omnino vult esse, id est, voluntatem & actionem; sed illam quae in potestate nostra non est, & nobis ex Deo est, id est, possibilitatem perhibet adjuvari; tanquam illa quae nostra sit, id est, voluntas & actio tam sint valentia ad declinandum à malo & faciendum bonum ut divino adiutorio non indigeant: illud verò quod nobis ex Deo est, hoc est, possibilitas tam sit invalidum ut semper gratia adjuvetur auxilio. Et iterum paulò post inter posita Pelagij verba: Possibilitatem, inquit, voluntatem, actionem, tanta subtilitate curavit distinguere, ut quandoque legimus vel audimus divinae gratiae adiutorium conferri, sive in lege atque doctrina, sive ubilibet constituat, sciamus quid loquatur, nec haeremus, aliter eum intelligendo quam sentit. Scire quippe debemus quod nec voluntatem nostram nec actionem divino adjuvari credit auxilio, sed solam possibilitatem voluntatis atque operis, quam solum in his tribus nos habere asserit ex Deo: tanquam hoc sit infirmum quod ipse Deus posuit in natura, cetera vero duo quae nostra esse voluit ita sunt firma & fortia & sibi sufficientia, ut nullo indigeant eius auxilio: & ideo non adjuvet ut velimus, non adjuvet ut agamus, sed tantummodo adjuvet ut velle & agere valeamus. Ecce totum sensum Pelagij Augustini verbis diligenter expressum quem & paulò ante initio libri ac tandem in fine, ut omnis dubitationis nebula abstergetur ab eodem in eandem planè sententiam late deductum videre licet.

Lib. de grat. Christi c. 3.

Ibid. c. 5.

Cep. 3. & 41. & 47.

Quid sit adiutorium possibilitatis, & adiutorium voluntatis & actionis: & quatuor utriusque differentia.

CAPVT XI.

QVINTVM autem inter adiutorium possibilitatis & adiutorium voluntatis atque actionis sit discriminis operæ pretium est paulò diligentius discutere, ut Pelagianorum sententia accuratius intelligatur.

Adiutorium Possibilitatis, sicut nomen ipsum præ se fert, non est aliud quam adiutorium quo possibilitas, ut Pelagius loqui solet, hoc est potentia adjuvatur & roboratur, ut vel omnino possit, vel facilius possit velle vel agere. Datur enim ut sit quoddam supplementum potentiae non satis instructae in actu primo ad agendum. Clarè designant hoc verba

A tum Pelagij tum Augustini superiori capite allegata.

Adiutorium voluntatis & actionis est illud, quo ipsa voluntas, hoc est volitio, & actio ita juvantur seu promoventur ut in actu secundo fiant. Nam Augustinus illud auxilium ita solet exprimere ut dicat esse auxilium quo fit, ut velimus & agamus: non quasi tantum eo fine adhiberetur, ut voluntas & actio consequantur, sed quia per illud fit ut re ipsa consequantur. Ita videlicet ut ista particula (re ipsa) non significet finem tantum sed effectum. Nam etiam adiutorium possibilitatis eo fine adhibetur ut velimus & agamus sicut & ipsa possibilitas

M

bilitas

*Lib. de grat.
Christic. 5.*

Ibid.

Cap. 8.

Cap. 5.

Cap. 47.

bilitas eo sine homini data est. Vnde Sanctus Augustinus Pelagij sensum exponens: Et ideo, inquit, non adiuuet ut velimus, non adiuuet ut agamus, sed tantummodo adiuuet ut velle & agere valeamus. Et statim explicans quid per adiutorium ut velimus & agamus intelligat, Apostolicum locum citat: Deus est qui operatur in vobis & velle & perficere, id est, inquit, & velle & operari, Deum in nobis dixit operari. Et paulo post vocat illud, gratiam qua Deus donat atque adiuuat ut agamus, hoc est donat atque adiuuat ipsum agere. Et paulo superius per illud nos diuinitus adiuvare dicit, non tantum in eo quod operari possunt, sed etiam in eo quod operantur, & sine ulla caliginis nebula in fine libri dicit per illud adiutorium, ipsam quoque voluntatem seu volitionem & actionem, id est, ut bene velimus & agamus qua non sunt in homine nisi quando bene vult & bene agit, diuinitus adiuvare.

Ex his nascitur & patet multiplex utriusque adiutorij differentia. Prima est quod adiutorium possibilitatis, sit adiutorium actus primi, adiutorium voluntatis & actionis, sit adiutorium actus secundi. Illud enim facit ut potentia in actu primo potens fiat, & ad volendum agendumque habilis & preparata: hoc vero, ut in actu secundo velit atque agat.

Secunda differentia ex prima consequitur quod adiutorium possibilitatis indeterminatum est ad velle & non velle, ad agere & non agere: adiutorium voluntatis & actionis nunquam à voluntate atque actione separatum est. Tetigit hanc differentiam Augustinus: Si consenserit, inquit, nobis non solum possibilitatem in homine etiam si nec velit nec agat bene, sed ipsam quoque voluntatem atque actionem, id est, ut bene velimus & bene agamus, qua non sunt in homine nisi quando bene vult & bene agit, diuinitus adiuvare &c. Vbi quod Augustinus possibilitatem adiuvari dicit, etiam si nec velit nec agat bene, significat etiam fieri posse, ut etiam si homo velit & agat bene, non tamen propterea voluntas & actio, sed sola possibilitas adiuvetur. Neque enim existimandum est adiutorium illud, quod possibilitatis, adeoque solius possibilitatis dicimus, ita ab omni voluntate & actione semper manere separatum, sicut adiutorium voluntatis & actionis semper cum voluntate & actione conjunctum est; ut quid enim possibilitatem adiuuaret, si nunquam possibilitas ad iura ad voluntatem actionemve pertineret atque in illas influeret? Sicut igitur ipsa possibilitas ad agendum & non agendum sese indifferenter habet, neque enim desinit esse nuda possibilitas, etiam si per illam homo velit aut agat, ita & possibilitatis illius adiutorium utpote quod eandem prorsus rationem respectu voluntatis & actionis obtinet, quam ipsa possibilitas in cuius supplementum datur. Hinc apertis verbis fatetur Pelagius & constanter docet, adiutorium illud possibilitatis etiam in voluntatem & actionem quando re ipsa consequuntur influere, quia idcirco etiam in Deum possibilitatis & adiutorij illius largitorem referen-

da sint. Ergo, inquit, in voluntate & opere bono laus hominis est, imò & hominis & Dei qui ipsius voluntatis & operis possibilitatem dedit, quique ipsam possibilitatem gratia sua adiuuat semper auxilio. Ecce voluntatem & actionem etiam ad Deum refert, quia possibilitas eaque acuta. quia scilicet voluntatis & actionis efficiens causa fuit, Deum authorem habet: tamen simul etiam ad hominem qui voluit atque egit referatur. Sicut ergo nemo sanæ mentis sic aberravit unquam, ut putaret, possibilitates seu potentias operandi, sic esse potentias ut vel nunquam operari possent, vel quando operantur, potentie esse desinant, & actus fiant: ita nec Pelagiani tam stolidè delirarunt, ut adiutorium possibilitatis nunquam ad agendum applicari posse sentirent: vel cum applicaretur ad agendum non iam esset solius possibilitatis adiutorium, sed voluntatis & actionis. Verum si illo voluntas ad volendum agendumque uteretur, si non uteretur pro libertate sua, perinde semper illud adiutorium solius possibilitatis permanere credebant, sicut ipsa possibilitas quam complebat, semper manet in agendo cessandoque possibilitas. Quo sane modo revera de natura adiutorij possibilitatis ratiocinandum est.

Discriminis istius ratio est, quod adiutorium possibilitatis, naturam ipsius possibilitatis consequatur. Possibilitas autem seu potentia rationalis est ad volendum & non volendum, ad agendum & non agendum indifferens, adeoque & illius possibilitatis adiutorium. Neque enim naturam possibilitatis mutat, aut cardinibus suis movet & possibilitate sua ad actum pertrahendo, hoc enim adiutorio voluntatis & actionis proprium est, sed tantum roborat, ut si velit velle vel agere, nihil ex parte possibilitatis desit. Vnde etiam si in infinitum illud adiutorium augetur, nunquam propterea voluntas vel actio, sed sola volendi agendique possibilitas haberetur. Quod in adiutorio lucis corporeæ respectu oculorum cognitionis & habituum (omnium iudicio) est apertissimum. Nam neque lux corporis, quantumvis cum acie videntis influat, ipsam visionem actualem affert, Augustino dicente: Etiam si convertamur actu, ipse Deus adiuvat: QUOD CERTE OCULIS LUX CORPORIS IPSA NON PRÆSTAT: nec scientia agendi atque habitus voluntatem seu volitionem & actionem inferunt, sed facultatem præbent ut facile, si tamen velis, agas, habitibus enim, ut dici solet, multoque magis agendi scientia & oculorum luce utimur cum volumus: tamen quando illis utimur, simul ad voluntatem actionemve cum ipsa possibilitate concurrant. Quod & Augustinus ex mente Pelagij significat, quando ita singula illa adiutoria quæ præferebat, exponit, ut aliquid actuale, quemadmodum superiori capite diximus, ad actus singulos conferre putarentur. Porro quemadmodum possibilitas voluntatis non desinit esse possibilitas etiam quando actu & re ipsa operatur, ita neq-

*Lib. de grat.
Christic. 5.*

*Lib. de pe
meris. c. 5.*

ita nec adiutorium istius possibilitatis esse definit adiutorium possibilitatis, et si ipsa influat in opus voluntatis, quod in omnibus Pelagij adiutorij lege, doctrinā, sapientiā revelatione, peccati remissione, exemplo Christi, indeliberatis voluntatis motibus qui iuxta Pelagianos naturaliter ex concione & prænij celestis pollicitatione sequebantur, manifestum est. Ista quippe omnia Pelagiana adiutoria, manebant adiutoria possibilitatis naturalis, non minus operante voluntate quam cessante. Imò tunc propriè & genuinè possibilitatem ejus adjuvabant, quando re ipsa illis adiutorijs uti sola sua libertate statuebat.

Tertia differentia est, quod adiutorium possibilitatis est simile adiutorio *sine quo non*; adiutorium verò voluntatis atque actionis, adiutorio *quo fit actio*. Exprimit hanc differentiam his nominibus Augustinus, exemplisque

Lib. de Corr. declarat. Ipsa adiutoria, inquit, distinguenda sunt.

Et gratia. 1.

Aliud est adiutorium sine quo aliquid non fit, & aliud est adiutorium quo aliquid fit. Nam sine alimentis non possumus vivere, nec tamen cum assuerint alimenta eis sit, ut vivat, qui mori voluerit. Ergo adiutorium alimentorum est sine quo fit, non quo fit ut vivamus. At verò beatitudo, quam non habet homo, cum data fuerit, continuo fit beatus. Adiutorium ejus enim non solum sine quo non fit, verum etiam quo fit propter quod datur. Quapropter hoc adiutorium & quo fit est & sine quo non fit &c. In eo verò consistit similitudo, quod sicut de alimentis, quod est adiutorium SINE QVO NON, Augustinus dicit, quod non, cum assuerint alimenta, eis sit, ut vivat qui mori voluerit; ita adiutorium possibilitatis non est illud quo velit aut agat is qui cessare voluerit, quantumcumque possibilitas adjuvet ac roboretur adiutorium verò voluntatis & actionis illud sit, quod qui habuerit, continuo vult atque agit. Vnde alia quoque emergit adiutorij possibilitatis & sine quo non similitudo, quod sicut cum aliquis agit cum adiutorio sine quo non, ut cum aliquis volendo comedere alimentis utitur & utendo vivit, non propterea desinit esse adiutorium sine quo non, tamen si per illud actus fiat actio, ita quoque; tamen si adiutorij possibilitatis vi voluntatis ad agendum applicetur, non propterea naturam suam exuet ut adiutorium possibilitatis esse desinat, atque in adiutorium voluntatis actionisve mutetur. Nam quamvis tunc ad voluntatem atque actionem influendo conferat, non tamen adiutorij possibilitatis est id quod facit ut homo actus velit aut agat, sed nutus liberi arbitrij cujus imperio possibilitas adjuva ex non agente fit agens, & ab actu primo in secundum perducitur, ut in potentia, scientia, habitu, luce, respectu actionum paulò ante declaratum est. In hoc igitur adiutorij illius sine quo non & adiutorij possibilitatis accurata similitudo est. In uno tamen videri possent differre, quod tamen ad explicandam naturam influxus utriusque adiutorij nihil facit. Nimirum quod adiutorium sine quo non negatione includit, per quam significatur illud esse huiusmodi, ut sine illo nequaquam actio fieri possit: hoc est illud esse adæquate

A seu universaliter ei necessarium. Adiutorium verò possibilitatis illam necessitatem concurrendi ad actionem nomine suo non includit. Duplex enim dari potest possibilitatis adiutorij, unum *sine quo non*, hoc est, sine quo illud ad quod adjuvat effici non potest: sicut sine navi navigat nemo, nemo sine pedibus graditur, nemo sine luce intuetur, & multa hujusmodi: aliud quo sic adjuvatur, ut etiam si desit, possit alio modo fieri, propter quod illud requirimus, hoc est, non est adæquate seu non universaliter actioni necessarium, ut tribula ad fruges terendas, Pædagogus ad puerum docendum, medicamentum humana arte confectum ad recipiendam salutem; quæ exempla utriusque adiutorij à Divo Augustino proferuntur. Ex mente igitur Pelagij adiutorij illud quo possibilitas bene vivendi adjuvatur, respectu hominum sub lege naturæ viventium tale est, ut sine illo per solum liberum arbitrium ac naturam bene velle possint & agere: Nunc verò propter peccandi inolitam consuetudinem tale est, ut sine illo non amplius possent bene vivere, peccatorum enim remissio, lex atque doctrina Christiana ita jam necessaria sunt ut nemo sine illis iustitiam possit implere: quemadmodum illa superius fuisse declarata sunt. Sed ut dixi, hæc ad naturæ influxus utriusque; variandam nihil confidunt. Eodem enim modo, cum possibilitate in actum influunt sive actus sine illo fieri possit sive non, sive adæquate necessaria sint sive non.

Quarta eaque capitalis differentia est, quæ ex prioribus sequitur atque in illis comprehenditur, & quam maxime omnium Pelagiani urgent & postulant: quod adiutorium possibilitatis arbitrio voluntatis humane ita in agendo & non agendo subiectum & temperatum maneat, ut in ejus nutu pendeat, & quodammodo expectet voluntatis imperium, quo ad agendum una cum adiutorio illo propellatur vel ab agendo teneatur. Cum enim eadem sit adiutorij illius & possibilitatis ratio, eorum naturæ illud pœnitens accommodatum atque commensum est, hinc fit, ut cum possibilitate sive potentiâ ad actionem vi voluntatis impulsâ etiam adiutorium illud impellatur, cum revocata revocetur, nullo quippe modo audire vel ferre possunt Pelagiani ullum adiutorij genus, quod voluntati quodammodo domineatur, aut operetur in ea voluntatem aut actionem, hoc est, ut ex nolente, vel non volente fiat volens: hoc enim solius arbitrij seu possibilitatis illius sese ipsam impellentis, quocumque tandem modo adjuva officium esse statuunt. Audi Iulianum: *Hæc igitur voluntas (id est volitio) quæ alternatim, originem possibilitatis in imperio. f. 38* libero accepit arbitrio, ipsius vero operis existentiam à se suscepit. Audi & Celestium: *Nostri est victoria quoniam propria voluntate arma suscepimus, (id est gratia velut armis uti sumus) sicut è contrario nostrum est quando vincimus, quoniam armati propria voluntate contempnimus: qua de re multa libro primo diximus, cum de libertatis Pelagianæ natura tractaremus. Audi & ipsum erroris authorem Pela-*

gium: Quasi Deus gratia sua aliquid imperaverit, & non illi quibus imperavit, etiam gratia sua auxilium subministrat, ut quod per liberum homines facere iubentur auxilium, facilius possint implere per gratiam. Audis clare genus gratia quod maiorem facilitatem afferat ac robur ut possit, ut cum possibilitate ipsa, scilicet cum homo voluerit quod iubetur facere, simul in actionem & voluntatem influendo concurrat. Hinc illa passim apud Pelagianos phrasae, quod Deus aut gratia provocet voluntatem, quod alliciat, quod expectet, quod adiutorium libero arbitrio, hoc est naturale illi possibilitati, sive potentia cooperetur, & huiusmodi: illarum vero phrasium, quibus Deus dicitur preparare, hoc est facere voluntatem, operari velle ut sue perscree, hoc est adjuvare ad ipsam voluntatem & actionem (cujusmodi voces vim gratia predominantis extollunt) vel magnum inter eos silentium, vel velut fatalem quandam necessitatem, captivitatem, & oppressionem afferentium detestatio. Adhortationibus, inquit Iulianus, exemplis, promissionibus vel manerum, vel penarum ad fidem voluntas sine inductione necessitatis (sic Christianam gratiam passim indiget) allicitur: & per hac instituta per dona, non oppressa, sed expectata, sed libera, sed provocata curatur. Et reprehendens adiutoria quae Augustinus asserbat, non talia esse debere invidiose contendit, ut aliquando libertate excludat vel boni vel mali cuiquam necessitas credatur incumbere: ut scilicet sentit Augustinus, secundum quem Deus operatur & velle: verum ut arbitrio libero omne adiutorium cooperetur. Hoc est ut supra Pelagianos sentire diximus, ut omne adiutorium cum naturali illa arbitrij possibilitate simul in opus influendo cooperetur. Cujusmodi loquendi formulis plenus est Cassianus, ceterique Semi-Pelagiani, de quibus aliquid fortassis alibi dicturi sumus.

Hinc omnis gratia blandientis motus non nisi occasio apud Pelagianos voluntatis esse discernitur, qua videlicet, naturalis illa possibilitas provocata pro naturali sua indifferentia utitur, vel non utitur, prout visum fuerit. Nam illud efficacissimum pro vera gratia locum: Vobis donatum est pro Christo non solum ut in eum credatis; sic pervertendo exponit Pelagius: Occasio fides a Deo donata est, quia si non venisset Christus & docuisset, non utique crederemus. Et timorem suum prodens ne alioqui illa possibilitatis

A indifferentia laederetur, ceterum, adiecit, & ibid. fidem voluntariam in actibus legimus. Et Iulianus: Cui cum premia monstratur & gloria, aut contra commodum aut voluptas, adiutorium, & velut occasio offertur, non necessitas imponitur partis alterius. Et Cassianus occasionum illarum diligentissimus praeo: Itaque sicut occasionem salutis diversis modis Deum cognoscimus operari, ita nostrum est occasiones a divinitate concessas vel exiens, vel remissas famulari. Hac autem occasio Cassiano est non solum externa exhortatio, sed etiam, ut infra explicat, ipsam initium voluntatis bonae, quod nobis Domino inspirante conceditur, nempe per inspirationem bonorum motuum, cum, inquit, aut per se, aut per exhortationem cuiuslibet hominis, aut per necessitatem nos a salutis attrahit viam: nostrum vero esse & exhortationem auxiliumque Dei vel remissum vel exiens exequamur. De quibus salutis occasionibus sexcenta exempla in Cassiano occurrunt. Hoc autem occasionis nomen propter plenissimam libertatis indifferentiam, ut ea velut possibilitatis adiutorio ad faciendum malum utatur, vel non utatur, passim etiam concupiscentiae internis motibus tribuunt. Idem Iulianus: Quo, concupiscentia, cum poma decore oculos incitasset (id est ut Augustinus exponit ad malum provocasset) spem etiam iucundi trinitavit sapientia. Non ergo potuit hac concupiscentia fructus esse peccati, quia docetur non suo quidem vitio sed voluntatis occasio fuisse peccati. Et Cassianus, cum naturalis quosdam irae, libidinis, ac tristitiae motus nobis insertos esse docuisset: Dicimus tamen, inquit, quodam vitio sine ulla praecedenti naturali occasione concessere, sed solius corruptae ac male voluntatis arbitrio. Plura phrasae illius exempla supra ex Pelagianorum sensu protulimus: qua idcirco tam studiose uti solent, ut manifestius indicent, huiusmodi sive bonis sive malis, sive gratia, sive concupiscentiae, sive internis, sive externis motibus, non voluntatem aut actionem, ut Catholica veritas per Augustinum praedicata docet, sed possibilitatem solum sic affici atque adjuvari, ut illis omnibus plenissima indifferentia ac potestate tanquam nudis rei agenda vel volenda occasionibus dominetur. Neque enim facile vocabulum aliud excogitari potest, quod magis internorum externorumque motuum impetum ad infringendam illam indifferentem arbitrij possibilitatem vel ad adjuvandam inferendamque voluntatem & actionem extenuet.

Indagantur causae, cur adiutorium voluntatis & actionis abhorreant, solo auxilio possibilitatis contenti. Prima, quia tollitur liberum arbitrium, cum tale adiutorium homini non datur.

C A P V T X I I.

DIVERSAS Pelagiani causas sibi confingunt & magnopere exaggerant, cur omnis gratia, sive adiutorium voluntatis & actionis penitus abiiciendum sit: quae tamen omnes possunt ad tria fere capita revocari.

A PRIMA eaque capitalis est, quod dominatrix illa, atque indifferens potestas volendi & nolendi, hoc est libertas hominis per illud adiutorium voluntatis & actionis certissimum interitum pateretur: Per adiutorium possibilitatis non item. Cum autem necesse sit, ut huius-

Lib. 2. oper. imperf. cont. Zul. f. 343.

per Collat. 4. c. 5. & Coll. 3. c. 10 de provocatione per inspirationem.

Ad Phillip. 1. In Comment. casio fides a Deo donata est, quia si non venisset Christus & docuisset, non utique crederemus. Et timorem suum prodens ne alioqui illa possibilitatis

Lib. 1. 1. 1. imperf. f. 31

Collat. 3. c. 12

Collat. 3. c. 19.

Ibid. f. 101. Fol. 102.

Lib. 7. inf. c. 3. & 5.

Suprac. 2.

huiusmodi gratia seu adiutorium vel adsit homini vel delit, ex utroque capite hanc libertatis cladem accidere putant tam ex *absentia* talis adiutorij quam *presentia*. Pro cuius intelligentia opinionis, memoria repetendum est id quod initio libri secundi fusillime demonstravimus, libertatem hominis in Pelagianorum sensu, atque doctrina essentialiter esse bicipitem, seu bicornem, hoc est indifferentem ac potentem ad bonum ac malum. Certissima namque & indubitata Pelagio & Pelagianis regula est, eo ipso quo agere ac velle nostrum est, hoc est, liberi arbitrij, nos posse velle & nolle agere & non agere. Hæc est enim Pelagij ir-

Lib. de nat. & grat. c. 45. id est propria voluntatis; & quia quod loquor meum est, utrumque facere possum, id est loqui & non lo-

Ibid. c. 49. qui. Itemque & illa: Quia non peccare nostrum est, possumus peccare & non peccare. Et

Lib. de grat. Christi. c. 4. illa: Quod bene vel agimus, vel loquimur, vel cogita-

mus nostrum est, quia hæc omnia vertere etiam in malum possumus. De quibus in superioribus latè disseruimus. Tam verò adiutorium illud voluntatis, & actionis, quod Augustinus juxta Scripturarum Sanctarum fidem statuit, non est ejusmodi ut solam volendi agendique boni sufficientiam ac possibilitatem sive compleat, sive tribuat, quæ pro nutu hominis atque arbitrio ad volendum & agendum inclinatur. Talem quippe agendi boni possibilitatem, & possibilitatis adiutorium fatentur libentissime, atque ultro docent Pelagiani à Deo tribui, optimeque putant cum humana libertate consistere; utpote per quam ostenditur apertissime juxta doctrinam & verba Pe-

lagij: Solus esse. Dei quod homo potest velle bonum atque perficere: In voluntate verò & opere bono laudem esse hominis, in d. & hominis & Dei, qui ipsius voluntatis & operis possibilitatem dedit, quique ipsam possibilitatem gratia sua adjuvat semper auxilio. Laudem, inquam, esse hominis in voluntate atque opere bono, quia data semel, adeoque etiam adjuva per talis gratiæ adiutorium pos-

sibilitate, liberum adhuc mihi est nec voluntatem bonam habere, nec actionem. Quod enim etiam tunc bene vel agimus, vel loquimur, vel cogitamus nostrum est, quia hæc omnia vertere etiam in malum possumus, ut Pelagius ex professo tradit. Quod quidem ita perspicuum est, ut non videam quomodo sanæ mentis homini vel in suspitionem cadere possit, ut putet huiusmodi possibilitatis adiutorium, quod nutui hominis ad operandum vel cessandum omni ex parte semper subiacet, isti Pelagianæ indifferentiæ & libertati esse contrarium. Quis enim unquam vel sapiens dixit, vel insipiens cogitavit, vel vigilans suspicatus est, vel dormiens somnians deliravit, adiutorium lucis semper assistentis ad videndum, cognitionis, & habitus ad operandum, bacilli & scipionis ad ambulandum, itemque gratiæ nudam sufficientiam ad bene vivendum afferentis, & possibilitatem roborantis, libertati ad eadem illa præstanda repugnare? Sed hoc est quod male Pelagianos habet, tale in medium proferre adiutorium

A adeoque ad singulos actus necessarium statui, quo non sola possibilitas seu potestas, sed ipsa voluntas, seu volitio & actio subjuventur ut a præparet, id est faciat voluntatem: ut b auferat a Philipp. 2. cor lapideum, hoc est, Augustino interprete, b Proverb. 8. c durissimam voluntatem, & adversus Deum omnino inflexibilem; ut d det cor novum, hoc est, voluntatem novam, & spiritum novum ponat in medio nobis: Faciat ut in præceptis ambulemus, & iudicia d Ezech. 36. Dei custodiamus: ut nemo possit venire ad Christum Ioan. 6. nisi fuerit ei datum (ipsum scilicet venire) a Patre: ut det timorem in corde, ut non recedant à Deo: ut non ipsi sint qui loquantur, sed Spiritus Patris qui loquitur in eis: Denique ut operetur in homine etiam nolente & repugnante velle & perficere, dum cum ex nolente volentem facit; & sexcenta huiusmodi, quæ videntur nescio quod inseparabile dominium & imperium super humanas voluntates exprimere, nec illam relinquere indifferenciam quam arbitrium habere solet, cum sola possibilitas adjuvatur, sed illam ipsam possibilitatem potentissime in alteram partem flectere & inclinare. Tale igitur adiutorium (ut dicere cœperam) duplici ex capite libertati repugnare putant; Primo, ex parte *absentia* sive defectus talis adiutorij. Hoc enim adiutorium non omnibus hominibus dari à Deo, ita certum atque perspicuum est, ut nec Pelagiani illud unquam negare ausi fuerint, nec ullo pacto negari queat, nisi pertinacia pugnaces nervos adversus constantiam comperta veritatis intendat. Cum enim ad singulos actus necessarium esse statuatur, quis non videt omnibus illis deesse qui non faciunt quod iubetur, sive facere illud ipsum pro duritia cordis omnino nolint, sive non ita velint ut possint. Ideo enim ut profundissimus ille Doctor tradit, tribuitur istud adiutorium, ut duritia Lib. de præcordis primitus auferatur: ideo denique, ut ipsa est Sanct. c. 8. bona voluntas qua iam esse cepit augeatur; & tam magna fiat ut possit implere divina mandata qua voluerit, cum valde perfecteque voluerit. Tam vero, inquit Pelagiani, quicumque caret adiutorio ad cavendum malum, & volendum agendumque bonum necessario, ille libertate volendi & nolendi consequenter caret, hoc enim liberum est quod est in potestate: in potestate autem esse non potest, si deest adiutorium per quod potest; & quod sibi dare non potest, sed tanquam gratia pure gratuita ab alterius pendet arbitrio, qui a ubi vult spirat; & b quos dignatur vocat, & quem vult religiosum facit. Hæc est summa primæ illius machinæ, quam Pelagiani ad destruendum illud adiutorium voluntatis & actionis erigunt. Hoc enim vult illud celebre Celestij Pelagianorum acutissimi pronunciatum quo dicit: Non esse liberum arbitrium si Dei indigeat auxilio, quoniam in propria voluntate habet unusquisque aut facere aliquid aut non facere. Quo significat hominem hoc ipso quod est cum libero arbitrio creatus, vi potestatis semel concessæ posse facere, vel non facere quod voluerit, alioquin hoc ipso quo alterius alicujus adiutorij indiget, quod per modum gratiæ gratiæ detur, sine quo hoc ipsum velle

*Epist. ad
Celsiph.*

Ibid.

*Lib. 1. Dial.
non procul
ab initio.*

*Lib. 3. Dial.
initio.*

*Apud Aug.
Epist. 90.*

velle habere non potest, destrui libertatem. Quod ex Sancto Hieronymo, disputationibus contra Pelagianos manifeste liquet. Hanc enim eorum velut acutam ratiocinationem profert: Frustra dedit arbitrij potestatem, quam implere non possum, nisi ipse me semper adiuverit. Destruitur enim voluntas qua alterius ope indiget, sed liberum dedit arbitrium Deus; quod alter liberum non erit, nisi fecero quod voluero. Ac per hoc aut, aut uxor semel potestate, qua mihi data est, ut liberum seruear arbitrium; aut si alterius ope indigeo libertas arbitrij in me destruetur. Et rursum paulo post:

Quid destruit arbitrium? Ille qui semper Deo agit gratias, & quoadcunque in suo rivulo sunt, ad fontem refert? An, qui dicit, Recede a me quia mundus sum, non habeo te necessarium? Delisti enim mihi semel arbitrij libertatem, ut faciam quod voluero; quid rursum te ingeris ut nihil possim facere nisi tu in me tua dona compleveris? Et in tertio Dialogorum libro sic loquitur Pelagianus: Quomodo servas liberum arbitrium qui dicis hominem nihil posse facere nisi Deus semper adiuverit? semper, inquit, hoc est ut

Hieronymus alibi exponit, per singula opera suum præstando. adiuviculum, pro quo scilicet impetrando omnes Sanctorum voces nihil sunt nisi ad Deum in cunctis operibus deprecatio. Ideo enim talis auxilij indigentia libertatem tolli putat, quia ut idem Sanctus Hieronymus loquitur: Quidquid ex alterius pendet arbitrio, non eius est, quoniam posse contendit, sed illius sine quo eum non posse perspicuum est.

Neque sane unius Celestij tantum fuit ista vel opinio, vel ratiocinatio, quod per absentiam talis adiutorij quo voluntas ipsa & actio adjuvantur, ac dantur, & pro quo impetrando intelligantur preces fundi, libertas arbitrij penitus lubruatur, sed omnium Pelagianorum communis. Declarant hoc Patres Concilij Carthaginensis in Epistola ad Innocentium.

Si ergo voluerimus, inquit, benedicendo super populum dicere; da illis Domine virtute corroborari per spiritum tuum: istorum nobis disputatio contradicit, affirmans negari liberum arbitrium si hoc a Deo possetur, quod in nostra est potestate, virtute enim corroborari si volumus, inquit, possumus ea possibilitate natura, quam NVNC non accipimus, sed cum

A creamur accipimus. Per illa namque verba; negari liberum arbitrium si hoc a Deo possetur quod in nostra est potestate; significant, fieri non posse ut libertas arbitrij salva maneat, si hoc ipsum quod libero arbitrio proprium est, nempe virtute corroborari, hoc est, fortiter velle, tanquam absens, & ab alio gratis tribuendum precibus imploretur. Oratio enim clarissima est protestatio, non esse rem quam petimus nostræ potestatis. Nam quid stultius, inquit Augustinus, quam orare ut facias quod in potestate habes? Fortiter autem velle, seu virtute corroborari si volumus, inquit, possumus, non virtute aliqua quæ actum afferat, & nunc per preces impetretur, sed ipsa iam olim accepta arbitrij nostri libertate. Illa enim est, quæ ex se ipsa pro suo nutu atque arbitrio fortiter aut languide vult, aut non vult, nec tanquam ab alio extrinsecus inferendum expectare debet ipsos voluntatis actus, qui suæ sunt potestatis. Nec aliud quam istam Pelagianorum persuasionem Augustinus respicit, quando dicit: Non autem ideo pro istis non orare debemus, quia si non corriguntur, examinandum est voluntati, qui nolunt credere, etiam ad hoc ipsum sibi necessariam gratiam salvatoris, quod putant consistere in solis viribus voluntatis.

Neque verò suspicandum est, Celestium atque Pelagianos hæc etiam de illo intellexisse adiutorio, quo sola arbitrij possibilitas non ipsi actus voluntatis adjuvantur. Nam præterquam quod tale auxilium, quocunque tandem illud appellent nomine, ex professo Pelagiani statuant, & necessarium esse fateantur, nulla profecto veri apparet similitudo, quod per auxilium possibilitati sufficientiam afferens ac semper præsens, & arbitrij libertati semper subditum, & ab ipsa liberi arbitrij possibilitate impulsus in actionem semper expectans, libertatem sibi tolli, actionem & voluntatem sibi eripi, ac soli Deo tribui debere eumque solum coronandum esse suspicentur. Hæc enim Pelagianos inde sequi existimasse & invidiose inculcasse, idem Sanctus crebro testatur & mox latius declarabitur.

Secunda causa, quia tollitur liberum arbitrium quando tale adiutorium homini datur.

C A P V T X I I I.

SECUNDO itaque & maxime illud adiutorium voluntatis & actionis abhorreat & libertati repugnare censent ex parte præsentiae. Nihil enim certius, nihil evidentius esse putant, quam libertatis interitum sequi, imò nec esse voluntatem, aut actionem hominis, sed alterius, si ab alio voluntas & actio per gratiam aut adiutorium fiant. Gravissima sunt hæc de re Pelagianorum frequentesque querimoniae, hoc enim sibi vult Pelagius quando stomachando dicit. His

A nos imperitissimi hominum putant iniuriam divine gratiae facere, quia dicimus eam sine voluntate nostra Christi. 7. nequaquam in nobis perspicere sanctitatem. Quasi Deus gratia sua aliquid imperaverit, & non illis quibus imperavit, etiam gratia sua auxilium subministrat. Ecce sine nostra voluntate fieri putat quod secundum Augustinum fit per gratiam. Hæc sibi vult Celestius quando dicit: Victoriæ nostram non ex Dei esse adiutorio, sed ex libero arbitrio. Nempe, quia alioqui sine propria voluntate vinceremus. Quam ejus mentem mani-

manifeste Augustinus refellendo prodit: *Taceatur*, inquit, *quando contra tentationes concupiscentiasque illicitas dimicamus, quamvis & illic habeamus propriam voluntatem, non tamen ex illa, sed adiutorio Dei nostram provenire victoriam. Hoc tibi volunt illi, qui Augustino adiutorii voluntatis & actionis prædicanti ex omnium Pelagianorum sensu dicunt: Ut quid nobis prædicatur, atque præcipitur, ut declinamus à malo & faciamus bonum, si hoc nos non agimus, sed id velle & operari Deus operatur in nobis? Hoc denique sibi vult Augustinus; quando Pelagianis istis cogitationibus occurrendo sexcentis docet, repetit & inculcat bonum opus tametsi in homine per gratiam illud operetur Deus, non esse propterea alienandum à propria voluntate. Nam proximè citatis Pelagianorum verbis sua brevissima & efficacissima opponit: *Aguntur ut agant, non ut ipsi nihil agant. Et in sermonibus ut agant, non ut ipsi nihil agant. Et in sermonibus ut agant, non ut ipsi nihil agant.* Et in libro de gratia & libero arbitrio: *Nemo cum aliquid secundum Deum operatur, alienat hoc à propria voluntate. Et in Epistola centesima sexta: Non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei: Non quia nihil est hominis atque voluntatis cursus, sed quia nihil potest nisi ille miseretur. Et rursum: Non ego autem sed gratia Dei mecum, id est non quia ipse nihil boni agebat, sed quia nihil agebat si illa non adjuvaret. Et in Epistola centesima septima: Non est volentis neque currentis &c. non quia velle non debemus & currere, sed quia ipse in nobis & velle operatur, & currere. Et in libro de gratia Christi ipsam Pelagianam possibilitatis gratiam excludens, aliamque contra suspensiones eorum defendens: *Non solum enim Deus posse nostrum donavit, atque adjuvat, sed etiam velle & operari operatur in nobis. Non quia nos non volumus aut nos non agimus, ut Pelagiani putant, sed quia sine ipsius adiutorio nec volumus aliquid boni nec agimus. Et ut alia infinita loca præteream, in libro de peccatorum meritis & remissione apertissime: Nec adjuvari potest, nisi qui etiam aliquid sponte committit, quia non sicut in lapidibus insensatis, aut sicut in eis, in quorum natura rationem voluntatemque non condidit, salutem nostram Deus operatur in nobis. Quibus & similibus infinitis locis (de quibus alibi plura) Pelagianorum argumentationes Augustinus interimit, exillimantium voluntatem per adiutorium voluntatis extinguere. Quia optari, inquit idem, hoc est quia verbum optandi, quod ab alterius arbitrio, aut adiutorio rem pendere insinuat, usurpavi. Dei quidem commendavi gratiam, non tamen arbitrium voluntatis extinximus. Atque ista omnino causa est cur locum illum, spiritus interpellat pro nobis, & spiritus Patris qui loquitur in vobis: Exponens præmovere lectorem solet, ne solus hoc spiritus agere sine nostra id voluntate credatur. Ita dictum est, inquit, interpellat, quia interpellare nos facit, nobisque interpellandi & gemendi inspirat affectum, sicut illud in Evangelio, *Non enim vos estis qui loquimini sed spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis. Neque****

A enim & hoc ita sit de nobis tanquam nihil facientibus nobis.

Cum ergo Pelagiani per tale adiutorium voluntatis & actionis omnem omnino hominis voluntatem tolli & extinguere putent, hinc fit, ut argumentum illud invertere soleant, & ex voluntatis concursu, talis adiutorij impossibilitatem arguere. Unde frequentissima eorum ratio cinatio, nos volumus, nos facimus, tacite vel expresse inferendo, ergo non facit hoc Deus in nobis per tale voluntatis adiutorium, sive, ergo liberum arbitrium non est extinctum, ita ut voluntas per talem gratiam dari debeat. Nam Celestius cum sibi à Catholicis notissimus ille locus opponeretur: *Non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei: Rom. 9.* Respondendum esse dicit id quod Apostolus de quodā ait: *Quod vult faciat. Item, b Elige vitam ut vivas. Item, ad quod vis porrigere manum.* *Lib. de perf. iust. c. 19. a 1. ad Cor. 7.* Item, si voles, præcepta servabunt te. Et, si volueris & audieris me. Tamquam illa loca directè illi adiutorio voluntatis quo voluntas locis istis significata tolleretur, repugnarent. Quam suspicionem auferens Augustinus: *Non quia, inquit, hoc sine nostra voluntate agitur, quando de perf. iust. c. 19.* miseretur per tale adiutorium Deus, sed quia voluntas non implet quod agit, nisi divinitus adjuvetur. Et inculcatius adversus eandem Pelagianorum opinionem disputans; *Certum est, inquit, nos mandata servare, si volumus, sed quia præparatur voluntas à Domino, &c. certum est nos velle cum volumus, sed ille facit ut velimus bonum: certum est nos facere cum facimus, sed ille facit ut faciamus. Ex eadem vena fluit illa non infrequens Pelagianorum argumentatio, & tacita illius adiutorij voluntatis criminatio, quod velle & agere præcipitur nobis, ergo voluntas & actio nostra est, nec datur à Deo. Quod enim à nobis iubendo postulatur, hoc etiam à nobis expectatur, & à volentibus & agentibus datur. Eademque prorsus de admonitionibus & exhortationibus ratio est. Ut quid, inquit Pelagiani, nobis hoc præcipitur, nempe ut diligamus invicem, nisi quia ex nobis habemus, ut invicem diligamus? Et rursum de illis ipsis Augustinus: magnum aliquid Pelagiani se scire putant, quando dicunt; non iuberet Deus quod sciret non posse ab homine fieri. Alibi: acute autem sibi videntur dicere, quasi nostrum hoc illis ignoret: non præciperet Deus homini quod esset humane impossibile voluntati. Sic nempe, ut illud velle quasi non esset nostrum, ab alio expectandum sit, & nihil nostra voluntas, ut supra dictum est, agat. Sic enim istam objectionem à Pelagianis intelligi, ex multis Augustini locis patet, ubi eam tacite refellendo ad sensum istum respicit. Cum enim varia præcepta contra hoc adiutorium objecisset Celestius, orationem ei Augustinus opponens: *Hoc utique orat, inquit, ut præcepta Dei faciat. Quæ ut fierent, nec iuberentur, si nihil ibi nostra voluntas ageret, nec oraretur, si sola sufficeret. Et in libris ad Valerium: Unde intelligimus, cum hæc præcipiuntur ut fiant, nihil aliud ostendi, quam inesse nobis oportere ad hæc accipienda & habenda etiam propriam voluntatem. Cum vero**

Dei dona esse monstrantur &c. nostras voluntates ad
hac petenda, sumenda, retinenda, parum valere, nisi
divinitus adjuvantur. Audis voluntates ipsas, hoc

A est ipsas volitiones, quod molestissime ferunt,
non possibilitatem volendi debere divinitus
adjuvari.

De simili errore Monachorum Adrumetinorum, &
à Pelagiano differentia.

C A P V T X I V.

P O R R O quia perdifficile est huiusmodi voluntatis & actionis adiutorium cum humana voluntate conciliare, observatione dignum est, Monachos quosdam Adrumetinos, in eandem atque Pelagianos opinionem, qua per talem gratiam humanam voluntatem ac libertatem tam absente quam praesente illo adiutorio omnino extingui crederent, incidisse. Illud tamen inter utroque discrimen est, quod Pelagiani ne libertas tolleretur, talem gratiam fustulere; Adrumetini ut salva maneret talis gratia, libertatem. Nempe quia illi haeretici erant inimici crucis Christi; hi Catholici qui quidlibet sibi tolli mallent quam gratiam Dei. Contra quos instanter ipse Sanctus Doctor agit, ne per istud voluntatis adiutorium voluntatem suam neque in bonis per praesentiam, & influxum ejus, neque in malis per ejus absentiam atque defectum arbitarentur extingui. Nam quod praesente talis gratiae adiutorio voluntatem hominis prorsus tolli crederent, ex Augustini testificatione certissimum est. Sic enim in ipso libri exordio Valentinum alloquitur: *Sed quoniam sunt quidam qui sic gratiam Dei defendunt, ut negent hominis liberum arbitrium: aut quando gratia defenditur negari existiment liberum arbitrium, hinc aliquid scribere ad vestram charitatem Valentinus Frater &c. compellente charitate caravi. Quod idem ex varijs istius libri locis, quibus error ille convellitur, manifestum est: Rogamus, inquit, verbis Apostoli, ne in vacuum gratiam Dei suscipiamus. Ut quid enim eos rogat, si gratiam Dei sic susceperunt ut propriam perderent voluntatem? Sic enim hoc Adrumetini haud secus atque Pelagiani intelligebant. Et rursum: Non enim quia dixit Deus est enim qui operatur in vobis & velle & operari pro bona voluntate, ideo liberum arbitrium abstulisse putandus est. Et cum cor lapideum hoc est voluntatem durissimam per tale adiutorium homini auferri à Deo docuisset, subiicit: Ne autem putetur nihil ibi facere ipsos homines per liberum arbitrium, ideo in Psalmo dicitur, Nolite obdurare corda vestra. Quod verò etiam per talis adiutorij absentiam liberam hominis voluntatem eripi existimarent, non minus perspicue claret. Nam cum dixisset August. Valentini Monasterium nonnulla dissensione fuisse turbatum, eo quod quidam, inquit, in vobis sic gratiam praedicent ut negent hominis liberum arbitrium; mox subiungit: Et quod gravius est dicant quod in die iudicii non sit redditurus Deus unicuique secundum opera eius. Et qui sic, obsecro, nisi quia se, siquid mali, deficiente tali gratia committerent, sine*

A qua non possent declinare à malo, aut facere bonum, extra omnem culpam esse censerent. Quem suum errorem in libro de Correctione & gratia hanc ob causam scripto clarius patefaciunt. Cum enim Augustinus per tale voluntatis & actionis adiutorium ita Deum operari docuisset velle atque perficere, non ut ipsi nihil agerent, quemadmodum arbitrati fuerant, sed ut quod agendum est ipsi agerent: convicti de manente hominis libera voluntate in operibus bonis, quando praesens fuerit huiusmodi adiutorium, libertatem quando deest, sibi tolli conqueruntur. Ergo, inquit, praecipiant tantummodo nobis, quid facere debeamus, qui nobis praesunt, & ut faciamus oremus pro nobis, non autem nos corripiant, & arguant, si non fecerimus. Et quid ni corripiant si non fecerint? Nempe, quia ut infra Augustinus dicit, extra culpam se videri volunt, in hoc quod non obediunt Deo; quia utique ipsa obedientia munus eius est. Hoc munus, id est, ipsum obedire velle Deo, si ipse non dederit, quid homo, inquit, velut culpandus arguitur, cum sine illo nulla obediendi libertas habeatur, quia nec voluntatem potest ad obediendum flectere. neque quicquam ex se facere ut illud auxilium detur. Quem sensum eorum luculentissime quae consequuntur produnt: Quomodo, inquit, meo vitio non habetur, quod non accepi ab illo, à quo nisi detur non est omnino aliud, unde tale ac tantum munus habeatur. Et paulo inferius: Recte corripere si eam, bonam faciendi praecepta voluntatem, mea culpa non haberem; hoc est si eam possem mihi dare vel sumere ipse, nec facerem, vel si dante illo accipere noluissem. Cum ergo & ipsa voluntas à Domino praeberetur, cur me corripis, quia vides me eius praecepta facere nolle; & non potius ipsum rogas, ut in me operetur & velle? Et rursum: Hanc (obediendi vel diligendi voluntatem) non accepimus. Quid itaque corripimur, quasi nos eam nobis dare possumus, & nostro arbitrio dare volumus? Nonne satiatissime patet eos propter defectum talis adiutorij quod ipsa voluntas & actio obediendi iuvatur ac datur, extra culpam se videri voluisse? Quod sane nihil est aliud quam ista peccata citra omnem culpam gratia vitandi deficiente committi. Quae excusatio nullo profecto alio fundamento niti potest, nisi perdita libertatis. Nam ubi est obediendi, siue praecepta faciendi impossibilitas, ibi nulla transgrediendi, siue non obediendi videtur esse posse libertas. Quorundam quoque ex eis eadem prorsus fuit quae Pelagianorum de natura praecepti hallucinatio; putabant enim eo ipso quo praecipitur, hoc

*Lib. de grat.
& lib. arb.
c. 1.*

Ibid. c. 5.

Ibid. c. 9.

Cap. 15.

*Epist. 1. ad
Valent.*

*Lib. de Con-
& grat. 12.*

Ibid. c. 3.

Cap. 4.

Ibid. c. 6.

hoc est ab ipso homine actio & voluntas exigitur, fieri non posse ut per adiutorium voluntatis & actionis detur à Deo. Nam Monachorum illorum cum Pelagianis communis est illa superius allegata querimonia: Vt quid nobis illa superius allegata querimonia: Vt quid nobis *Lib. de cor. & grat. c. 2.* predicatur atque precipitur &c. si hoc nos non agimus sed id velle & operari Deus operatur in nobis? Et ad illos instruendos est illa Augustini expositio: Eo ipso, quippe quo praeceptum & imperatum est ut intelligamus atque sapiamus, obedientiam no-

stram requirit, qua nulla potest esse sine libero arbitrio, sed si posset hoc ipsum sine adiutorio Deigratia fieri &c. Et in libro ad eos exarato atque transmissio: Nunquid tam multa quae praecipuntur in lege Dei ne fornicationes & adulteria committantur, indicant aliud quam liberum arbitrium? Neque enim praeciperentur nisi homo haberet propriam voluntatem qua divinum praeceptum obediret; & tamen Dei donum est &c.

Tertia, quarta & quinta causa repudiandi talis adiutorij est coactio, necessitas, fatum.

CAPVT XV.

TERTIA causa cur illud adiutorij voluntatis & actionis abominentur, pendet à precedentibus, nempe, quia per illud homines inviti & coacti credunt & operantur siquid videntur operari boni. Coactio autem omnino repugnat voluntati. Inducant hanc suam de Christiana gratia opinionem quando dicunt: Hominem opus Dei defendimus; nec ex illius potentia, vel in bonum, vel in malum invitum aliquem cogi, sed propria voluntate aut bonum facere aut malum. Ita ex obliquo taxant sententiam Catholicorum. Hoc enim propter illam gratiam ab eis dici qua credendi voluntas & operandi, non credentibus, imò ante nolentibus inspiratur, declarat egregie refellitque Augustinus. Per illam enim gratiam fit non ut homines, inquit, quod fieri non potest, nolentes, hoc est, coacti & inviti credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant. Sed alibi clarius, quid in adiutorio gratiae ab Augustino praedicatae sibi displiceat, confitentur. Docere namque Catholicos calumniose dicunt: Quia nisi Deus invito & reluctanti homini inspiraverit boni & ipsius imperfecti cupiditatem, nec a malo declinare, nec bonum possit appetere. Et paulo post suam promentes opinionem; Gratiam, asserunt, adiuvare amissionemque bonum propositum, non tamen reluctantis studium virtutis immittere. Quibus verbis hoc sese averfari indicant, quod invito & reluctanti homini studium virtutis immittatur, ita scilicet ut invito reluctansque cupiat & sectetur bonum, sicuti invitum subinde homines cupiunt & operantur malum. Prodit hoc proluxa illa Iuliani adversus Augustinum disputatio. Audi sane, inquit, ubi vim humanae libertatis ostendit; Ego veni &c. atque omnibus vehementius quod dicit intentionem suam humana voluntate impediram fuisse; quoties volui congregare &c. & voluisti. Post quod non sequitur, sed te nolente (hoc est ut scilicet Augustinum sentire putat, te invito & reluctantem) collegi; & alibi sensum Augustini perstringens: Interrogo ad quem modum liberatur (voluntas) ut bonum semper velle cogatur (scilicet per gratiam) & malum velle non possit; an utrumque possit appetere? Hic tu si responderis, ut bonum semper velle cogatur, quam sis Iovinianus, ita etiam

ipse recognoscis. Si autem dixeris, & quomodo potest esse voluntas libera, si bonum semper velle cogatur? Respondeo, & quomodo dicebatur ante voluntas libera, scilicet iuxta te, si malum tantummodo velle cogebatur: antequam videlicet illam à Deo accepisset gratiam qua à peccato sibi dominante liberaretur. Quam Pelagianorum omnium de gratia opinionem sic tollit Augustinus: Quomodo autem dicam etiam, cuius voluntatem nos dicimus à Domino preparari ita fieri bonae voluntatis ut bonum velle COGATUR (quod absit ut dicatur à nobis) viderit praeclare intelligentia tua, si enim COGITUR, non vult; & quod absurdius quam ut dicatur nolens velle quod bonum est. De natura etiam Dei videri quid sentias homo, qui dicis COGI hominem ut bonum velit, si malum velle non possit.

Haec ergo opinio, quam omnes Pelagiani de vi & efficacia Catholici illius adiutorij & voluntatem operantis, tenent; causa est cur passim etiam captivitatem ac necessitatem tam in malis quam bonis per illud homini afferri vociferentur. Nimirum quia per illud adiutorium uni parti voluntas affigitur, & ut loqui solent, determinatur, ad malum quidem quando iusto Dei iudicio subtrahitur: ad bonum verò quando per ejus misericordiam liberaliter datur. Hic intellectus est (liberi arbitrij) qui cum illis quos enumeravimus, ait Iulianus Augustino, vos etiam à Christo monstrat alienos. Et causam ex ratione libertatis afferens: Libertatem igitur arbitrij, inquit, possibilitas est vel admittendi vel vitandi peccati, expertis cogentis necessitatis, quae in suo iure habet, utram suggerentia partem sequatur. Et aliquanto post: Caterum duo ista quae iungis, liberum & non liberum, id est, liberum & captivum illi quidem rei de qua agimus (id est libero arbitrio) convenire non possunt. Tibi verò stultitiam singularem, impudentiam novam, impietatem veterem adesse testantur. Et inferius diserte contra Augustini, quam putat opinionem, negat; Adiutorio sic destrui libertatem, ut aliquando ea exclusa vel boni vel mali cupiam necessitas creditur incumbere: sed sic se habere docet, ut arbitrio libero omne adiutorium cooperetur; possibilitatem scilicet adjuvando, & cum ea influendo. Et sine ullo verborum furo aut obscuritatis ambiguo: Videamus nunc, inquit, quantum ab eo

(Mani-

(Manicheo) recesserit. Dicit esse liberam voluntatem, sed ut malum tantummodo faciat, non autem in hoc esse liberam, ut malum desistat operari, nisi ei fuerit imposita NECESSITAS velendi bonum, ab ea natura quæ, ut tuis utar sermonibus, malum non potest velle. Et paulò inferius: Tecum ergo putat (Iovinianus) tempore baptismatis (quando scilicet gratia hominem possidere, & ad bonum agere incipit) imponi hominibus necessitatem boni: quod æquè falsum est, quàm quod tu putas, ante baptismum inesse hominibus necessitatem facienda mali. Quando scilicet, ut plurimum illo gratiæ adjutorio carent. An opus pluribus? Ecce rem totam in summam colligit. Quo collecto, ait Iulianus, convinceris infirmari dogmata tua, ut promittas te liberam arbitrium non negare, quod ante mali, postea boni necessitate subvertis. Vbi isti longissimæ disputationi se tantopere immoratum dicit, ut ostenderemus, inquit, certissimum esse quod dixeram, quia negarent liberum arbitrium homines, qui vestro fuissent sermone deterriti, & in verum exitum vana formidine intruderentur TEQUE ESSE PRÆCIPVVM ARBITRII LIBERI NE-

GATOREM.

Neque necessitatem tantum, sed etiam Fatum, per illam gratiam libertati asserri invidiosè clamant. Sub nomine gratiæ, inquit Episcopi cœtodecim Pelagiani ita fatum asserunt, ut dicant, quia nisi Deus invito, & reluctanti homini inspiraverit boni, & ipsius imperfecti cupiditatem, nec a malo declinare, nec bonum possit arripere. Et Augustinus: Inter quæ dicit etiam illud vestrum contra Christi gratiam (sepe à vobis inaniter dictum, quod scilicet appellatione gratiæ bonos fieri homines fatali necessitate dicamus. Quam opinionem Pelagiani ex modo operandi prævenientis illius gratiæ conceperant, quæ hominem invitum & reluctantem facit ut velit. Idè enim dicunt: Ita fatum asserunt, ut dicant, quia nisi Deus invito, & reluctanti inspiraverit boni cupiditatem &c. Nam præterquam quod efficacissime suum effectum operatur, hoc etiam habet ut homini neque laboranti, neque cogitanti, sæpe etiam repugnanti, & adversus ipsam gratiam bellum obstinatissimum gerenti inspicitur.

Sexta, septima & octava causa, quia securitatem ignavam affert, laudem, meritum & præmium tollit.

CAPVT XVI.

HINC enim nata est alia quæ sexta est istius adjutorij voluntatis & actionis accusatio ac detestatio, quod tale genus gratiæ supinam quandam securitatem affert, inertemque negligentiam. Iulianus: Nunquam quidem ei adfuit libertas, & promittitur sibi reatu ante peccasse (ante acceptam scilicet gratiam) & postea sine cura sanctitatis gloriam possidere. Quam Pelagianorum itemque Catholicorum quorundam de ista gratia opinionem respicit Augustinus cum dicit: Sed rursus qui putant bonam vitam esse deserendam quando audiunt sic Dei gratiam predicari, ut credatur & intelligatur, voluntates hominum ipsas ex malis bonas facere, ipsas etiam quas fecerit custodire, & propterea dicunt, faciamus mala ut veniant bona, in sinistram declinant &c. Et infra: Nec sic defendatis gratiam ut quasi de illa SECURI mala opera diligatis. Hanc autem ignavam securitatem duplici ex capite succrescere arbitrantur.

Primò, ex eo quod illud adjutorium non promiscue omnibus commune esse statuatur, sed ita ex puro Dei pendere beneplacito, ut illud cui velit ipse largiatur. secundum illa; Spiritus ubi vult spirat. Et dividens singulis prout vult. Hinc enim sequi videtur, nihil penitus ab homine sollicitudinis esse postulandum, sed securè expectandam cœlitus gratiam velut aque motionem. Hac enim consideratione possim putabant aliqui id quod ex Epistola ad Valentinum jam jam adduximus, bonam vitam esse deserendam, quando audiebant illam Dei gratiam predicari quæ facit & custodit voluntates bonas. Nimirum de illa quasi securi ut ve-

niret gratia quando Deo ita videretur, mala opera diligebant. Hoc item ex capite calumniatur Iulianus Augustinum dicere: Nihil sibi expectari ab humana voluntate debere contra illud Evangelicum quo ait Dominus, Petite & accipietis. Cum enim illud adjutorium preces omnes, quas pro ipso impetrando fundimus prævenire debeat, ut det primum fidem ex qua petamus, & effundat super domum David spiritum gratiæ & precum, quibus petamus; profecto nihil studij videtur expectandum ab humana voluntate sed totum Deo esse reliquendum. Hoc Augustinus vocat in sinistram declinare, nempe, per nescio quam perversam atque pravam securitatem de ipsa gratia, se tanquam impune dare remissum peccatis.

Secundò, ex eo suboriri videtur Pelagianis ista ignava securitas, quod cum illud voluntatis & actionis adjutorium dare dicatur ipsa voluntatem & actionem, nihil opus esse videatur, ut nos conatibus nostris ad volendum agendumque annitatur. Hoc enim gratiæ opus est, & in illo cui precibus impetrata jam ac data fuerit, ab ipsa illa gratia fieri debet. Hanc gratiæ criminationem intuetur Augustinus dicens: Nec idèo tamen (quia opus iustitiæ à Deo deprecandum est) de hac re solis votis agendum est, ut non subversatur admitendo etiam remissum nostræ efficaciam voluntatis: Adjutor enim noster dicitur Deus. Nec adjuvari potest, nisi qui etiam aliquid sponte conatur. Et in fragmento cuiusdam sermonis eleganter: Quidquid nobis iubetur, orandum est ut impleatur: Sed non sic ut dimittamus nos, & quomodo egri iacemus, supini, & dicamus, Placet Deus Abbatem.

Deus esse super facies nostras, ut prorsus non nisi A
agere velimus, & cum esca completa fuerit super
nostrum, dicamus, etiam Deus gloriatur de nobis.
Hæc enim Pelagianorum sensu, dicuntur,
qui quomodo tale voluntatis adiutorium cum
conatu voluntatis imò cum ipsa voluntate
consisteret, non poterant intelligere. Nam
ex hoc quoque fonte fluxit illa quam supra
deduximus gratia accusatio, quod omnis ho-
minis voluntas penitus tolleretur. Quod si
voluntas, ergo & meritum & præmium.

Nam & illo ex capite peracerbe illud adju-
torium voluntatis & actionis culpant, quod nulla
homini pro operibus bonis laus, nulla merces,
nulla corona, sed soli Deo, qui operatur ea
per gratiam, debeat. *Quid ergo nos facimus,*
inquunt, si nihil habemus in potestate nisi Deus det
omnia; ergo non nos coronabit Deus, sed se coronabit.
Pelagianos autem hæreticos esse qui hæc dicerent
statim indicat: tam videtis quia de illa
vena venit. Vena est, sed venenam habet: percussa
est enim a serpente, sava non est &c. Illi nemo
dicat absolutem ab Episcopis, in Concilio Pale-
stino, absoluta est sed confessio &c. Porro illam
frequentissimam eorum fuisse cantilenam satis
ex Divo Hieronymo patet: ubi Celestius
ex discipulo Magister factus, & per Syllogis-
morum spineta decurrens ita disputat: *Sin-*
hil ago absque Dei auxilio; & per singula opera eius
essent me quod esset: ergo non ego, qui laboro sed Dei
in me coronabitur auxilium. Et in primo Dialo-
gorum libro: *Mihi nullus auferre potuit liberi*
arbitrij potestatem, ne si in operibus meis Deus adu-
tor existeret: (ad ipsa scilicet opera non ad fo-

lam possibilitatem operum adjuvando) non
mihi debeatur merces, sed ei qui in me operatus est.
Et in libro Dialogorum secundo: *Quid ergo*
iuvat atque coronat in nobis, & laudat quod ipse ope-
atus est?

Neque laudandum tantum & coronandum
Deum pro operibus nostris bonis putant, si
nos per tale voluntatis & actionis adiutorium
adjuvet; sed si non adjuvet, etiam culpandum
esse blasphemant. Nimirum, quia nos vo-
luntate aut viribus faciendo, quas ipse largiri
noluit, destituimur. *Si absque Deo,* inquit
Pelaganius aliquis apud Hieronymum, *& nisi*
per singula ille me iuvenit nihil possum agere, nec pro
bonis ne iuste operibus coronabit, nec affliget pro
malis; sed in utroque suum vel recipiet vel dabit
auxilium. Et rursus alibi: *Ergo si non fecimus*
quod præcepit, aut voluit nos adjuvare Deus, aut no-
luit. Si voluit & adjuvit, & tamen non facimus,
quod volumus, non nos, sed ille superatus est. Si
autem noluit adjuvare, non est culpa eius qui voluit
facere, sed illius, qui adjuvare perit & noluit facere.
Hanc argumentationem esse Celestij Pelagia-
norum omnium acutissimi testatur Sanctus
Augustinus. Cum enim ille in tertio libri sui
capitulo docuisset gratiam Dei & adiutorium
non ad singulos actus dari inter cetera atte-
xuit: *Si per gratiam omnia faciamus, quando vin-*
cimur a peccato, non nos vincimur, sed Dei gratia,
qua voluit nos adjuvare omni modo & non potuit.
Et iterum ait: *Si gratia Dei est, quando vincimus*
peccata, ergo ipsa est in culpa quando a peccato vin-
cimur, quia omnino custodire nos, aut non potuit, aut
noluit.

Quale sit illud adiutorium, quod tot criminatio-
nibus Pelagiani accusant.

CAPVT XVII.

EX qua sanè Pelagianorum adversus
Christianum illud adiutorium accusa-
tione, & Monachorum excusatione
atque defensione, meridiana luce cla-
rius pater nunquam inter eos & Augustinum
de tali adiutorio fuisse contentionem, quod
vel semper præfens nutui voluntatis assisteret,
vel ab humano penderet arbitrio ut ad volun-
tatem, actionemque actualiter concurreret
aut non concurreret. De tali namque adju-
torio, quodcumque tandem illud esse intelligat,
Celestius dicit: *Propterea & ipsa gratia, in mea*
voluntate posita est, siue dignus fierem siue indignus.
Si enim per gratiam omnia facimus, non nos vincimur
&c. Dilucidis etiam disertisque verbis Mo-
nachus Adrumetini profitentur, non esse tale
illud adiutorium, ut per illud voluntatem obe-
diendi sibi dari possint & suo arbitrio dare nolint:
Non esse tale ut per illud bonam faciendi præ-
cepta voluntatem possint sibi dare vel sumere ipsi,
nec facerent. Tunc enim se sua culpa non ha-
bituros, & merito culpandos esse confitentur.
Non est ergo adiutorium ullum quod solam

A possibilitatem volendi atque agendi adjuvat,
ut eo pro solo nutui hominis concurrente vo-
luntatem obediendi sibi sumat homo ipse, vel
tribuat; sed quod ipsam voluntatem atque
actionem invictissime dat & facit. Neque
expectat ut dura voluntas ad operandum cum
ipso sese determinet, sed potius ideo datur, ju-
xta Augustinum, ut ipsa duritia cordis primarius deest SS. 2.
aufertur. Absurdum enim, ne dicam stultum
est arbitrari, quod gratia illa, quæ sive in a Celestij Ep.
accipiendo, sive in influendo, hominis volun-
tati & potestati subditur, atque ab ejus pen-
det nutui, ut cum eo velit aut nolit, obediat
aut non obediat, agat aut non agat; quæque
per ipsum liberum volendi & agendi exerci-
tium ad volendum, obediendum & agendum
inclinatur, ipsam volendi, obediendi, agen-
di quæ a libertatem destruat: b sine voluntate nostra
sanctitatem perficiat: ita c velle & operari peritur
in nobis, ut nos non agamus: d invitos cogat ad c
bonum: e imponat necessitatem volendi homini: ipsam
que libertatem boni necessitate subvertat: homi-
nes g furo, h salutis necessitate bonos faciat:
i sine Bousf. c. 2.

2 Lib. 1. oper. i. sine cura salutatis gloriam asserat: efficiat de-
imperf. nique ut nihil studij ab humana voluntate expec-
k Marto taret: ideoque bona vita deferatur: m non nos
ront. 1ul. c. 8 qui laboravimus, sed Deus ipse vel n Dei in nobis
1 Epist. 2. ad coronetur auxiliu: ipsum o laudetur, ipsam sup-
Valent. retur, ipsum culpetur, ipsum damnetur. Quam
m Fragmen- enim non superaret non dico fatuitatem, sed
to 1. Serm vel delirantis phrenesim, si quis per lumen
apud Aug. quod oculis praesto est ad videndum, & vo-
n Epist. ad luntatis nutui ad intuendum subiacet, videndi
Ctesiph. libertatem sibi & voluntatem eripi, si ad in-
o Hier. lib. tuendum cogi, necessitari, fato fatalique ne-
1. Dial. & cessitate adigi, nihil a se studij expectari,
lib. 3. & adeoque ipsum lumen non sese qui per illud
Aug. lib. uti vult, videt aut non videt, laudar, corri-
de gestu Pe- piari, culpari, damnarique debere quereretur?
lug. c. 14. Et tamen in istam opinandi absurditatem,
 stultitiaeque portentum Pelagianos precipita-
 tos volunt, qui ut suam quoquo modo sen-
 tentiam de adjutorio quod comment sunt, &
 seipso à Pelagianismi suspitione tueantur, eo
 omnia obtorto collo rapiunt, ut exilimari ve-
 lint, de nescio qua possibilitatis gratia inter
 Augustinum & Pelagianos & Aduersarios
 Monachos esse questionem, istamque cum tali
 possibilitatis adjutorio, libertatis humane con-
 cordantiam, quae sapientibus & insipientibus,
 doctis indoctisque facillima est, & ab ipsis
 propter nimiam facilitatem excogitata, nec
 unquam ab Augustino tot querimonijs, de
 destructa libertate vexato, tot criminationibus
 traducto, vel probata, vel tacta, vel iudicata
 est; sed saepe potius improbata atque damnata
 ut suo loco declarabitur; istam, inquam, con-
 cordantiam neque celerissima Pelagianorum
 ingenia vidisse unquam, nec Augustinum; nec
 Ecclesiam illius temporis, quae per os ejus
 loquebatur, vel meminisse vel invenire po-
 tuisse quo periculosissimam sopirent contentio-
 nem; atque ita clausis oculis eos Andabata-
 rum more pugnas ut neutri ferirent vel intel-
 ligerent alteros, persuadere moluntur. Et

A hoc de adjutorio voluntatis & actionis, quod
 ad singulos actus datur, & quid Pelagiani de
 illo senserint, disputata sufficiant. Abundè
 quippe ex dictis constare arbitror, id eos tan-
 quam fatalem libertatis ruinam, voluntatis
 humanae destructionem, stragem boni ac mali
 operis, meriti ac pramij interitum, ignaviae
 & securitatis fomitem pernegasse: quarum
 gravissimarum difficultatum & criminationum,
 nulla vel umbra in adjutorio possibilitatis ap-
 parcat. Possè quippe non velle tribuit, hoc est,
 potestatem non voluntatem: ut autem pote-
 tas illa volendi quantumcumque interius ex-
 teriusve adjuta velit aut agat, ipsa libera vo-
 luntas movetur, jubetur, exigitur, ex quo
 fit ut quo majus est illud possibilitatis adjuto-
 rium, eo facilius indifferens illa libertas vo-
 luntatis percipiatur. Quo enim potestas vo-
 lendi major est, eo liberius & indifferenter est
 velle vel nolle quod sequitur, cum ipsa volun-
 tatis imbecillitas non sit exigua volendi diffi-
 cultas, & nolendi facilitas. Sicut ergo in ipso
 creationis exortu latentibus tam Catholicis
 quam Pelagianis, indifferens illa libertas vo-
 lendi, nolendi ve erat maxima, quia possibi-
 litas ad utrumque plenissima, ita & nunc quo
 magis illa infirma possibilitas sive intrinsecus
 sive extrinsecus adjuvatur, & ad primum ac
 pristinum illum statum reducitur, eo facilius
 pristina ejus indifferentia intelligitur. Quis
 enim ita dementer insanit, ut quia possibilitas
 volendi de novo adjuta vel data est, liberta-
 tem; hoc est indifferentiam volendi sibi subla-
 tam putet, cum illa hoc ipso ex ejus arbitrio
 suspendatur? Sed quamvis hanc adjutorij
 possibilitatis cum libertate concordiam Pela-
 gianos optime intellexisse certissimum sit, non
 tamen idcirco existimandum est, eos quodlibet
 possibilitatis adjutorium esse confessos.
 Vnde quid de singulis illi senserint paulò dili-
 gentius disquirendum est.

De adjutorio possibilitatis interno.

C A P V T X V I I I.

DE adjutorio possibilitatis externo sa-
 tis diximus, quando de lege, do-
 ctrina, atque exemplo Christi ad sin-
 gulos etiam actus suo modo sive per
 eorum ad singula momenta recordationem,
 sive aliter concurrentibus, diximus. Nunc
 de interno auxilio possibilitatis pauca dicenda
 sunt. Illud generaliter duplex, statui, potest,
 unum in intellectu, alterum in voluntate:
 utrumque vel actuale vel habituale.

Adjutorium illud intellectus non est aliud
 nisi cognitio seu scientia quam admittere Pe-
 lagianos satis in superioribus, ubi de revela-
 tionibus & illuminationibus à Deo homini
 datis disputavimus, probatum est. Vnde Au-
 gustinus generaliter dicit: *Ac per hoc dicitur*

A nobis dari scientiam consentitur, quā ignorantia pel-
 litur. Esse autem adjutorium possibilitatis ju-
 xta Pelagij mentem ex ejusdem Augustini te-
 stificatione certum est: sicut alij in locis, inquit,
 in quibus evidenter loquitur Pelagius, intelligi po-
 test, non vult aliud accipi quam legem atque doctri-
 nam, quā naturalis possibilitas adjuvatur. Legis
 enim ac doctrinae omnisque omnino scientiae
 eadem prorsus in adjuvanda naturali possibi-
 litate ratio est. Efficiunt enim ut facienda no-
 verimus, nullo modo ut cognita faciamus: per Christum
 illa nobis aperitur quidem intelligentia mandatorum,
 ut sciamus quid appetere aut vitare debeamus; ne-
 quaquam ut quod faciendum cognovimus etiam fa-
 cere diligamus. Quod adjutorio voluntatis &
 actionis proprium est. At per hoc suo modo
 ad hoc

Lib. de Pe-
lag. ad quod
vult Deum
ad ar. 28.

Lib. de grat.
Concil. Car-
thago. 3.

ad hoc adjuvant, ut possibilitas faciendi mandata homini tribuatur, quis enim poterit facere bonum aut vitare malum quod ignorat esse faciendum aut vitandum? Ut autem illa possibilitas determinetur ad hoc ut faciat aut

non faciat bonum aut malum nullo modo facit intelligentia, sed vel ab ipso libero voluntatis arbitrio, vel certe, si imbecilla voluntas seu volitio est ab alio ipsius voluntatis adiutorio concurrente licet simul scientia, expectandum est.

Etiam in voluntate potest dari auxilium possibilitatis. De concursu generali Dei ad omnes naturas.

CAPVT XIX.

DE adiutorio possibilitatis quod potestati voluntatis adiuvandae adhibetur, maior dubitatio esse potest: idque, siue de concursu generali, siue de gratia habituali siue de actuali sermo fiat, de quibus ordine disputandum est.

Vbi imprimis certa illa veritas fundamenti loco supponenda est, etiam in potentia voluntatis posse dari adiutorium quod solam possibilitatem adjuvet non actionem aut voluntatem, quicquid enim ipsum posse voluntatis seu posse velle, seu potestatem volendi & consequenter agendi adiuvat, ita ut velle & agere nostrum sit, hoc est, quo ita velimus & agamus ut nobis liberum & indifferens sit non habere voluntatem & actionem, hoc ex mente Pelagij adiutorium possibilitatis dicitur, tametsi istud adiutorium simul ad volendum & agendum pro nutu hominis sese cum illo determinantis aliquid conferat: sicut hoc in cognitione respectu volitionis & actionis manifestum est & supra latius demonstratum est.

Iam vero etiam generalem concursum & habitus voluntatis & quasdam gratias actuales esse tales extra controversiam est. Nam præter eos qui phylicas prædeterminationes omnibus moribus voluntatis adhibent, communis est Scholasticorum sententia generalem concursum ipsius voluntatis arbitrio ita contemperari, ut non ideo actu voluntas agat, quia concursus ille datur, sed ideo detur, quia voluntati ad agendum sese cum illo determinare placet, concursu enim generali uti vel non uti prorsus in arbitrio voluntatis positum esse concedunt. Nec minus res ista de habitibus voluntatis certa est. Nam sicut habere, autore D.

Thoma, dicimus id, quo libere possumus uti vel frui ut volumus; ita & habitus quo quis agit cum voluit. Nec enim dat voluntatem vel actionem, sed potentiam dumtaxat voluntatis roborat & promptam facit, ut velle & agere tunc sequantur, cum nutus liberi arbitrij potentiam ad volendum & agendum una cum habitu concurrente determinaverit. Neque dubium esse potest, quin simile adiutorium actuale in voluntate poni possit, quod nutui eius ita contemperatum sit ut eam agere volentem adjuvet, agere nolentem non incitet aut propriet ad actionem, vel certe si quo modo incitaverit, frango libertatis ita subiectum sit, ut non nisi ejus arbitrio potestas adiuta ad volendum

agendumque proficiat.

Ut igitur de generali concursu incipiamus, extra controversiam statui debet, Pelagianos concursum illum generalem quo Deus omnes omnino naturas cum caelis secundis efficit & conservat, libentissime professos esse & acerrime defendisse. Vbiq; Catholica illius doctrina semina per omnes pene libros eorum sparsa conspicias. Hoc enim agit Pelagius in

Commentarijs: Qui (Dominus) ubique semper videt & custodit omne quod factum est. Hoc post Pelagium agit instantissime Iulianus, ut in Augustini libris de nuptijs ad Valerium, ad illum Apostoli locum; Deus dat illi corpus sicut vult, & unicuique seminum proprium corpus; corpus ipsum à Deo fieri docet; Si ergo Deus humano semini quod nemo negat vel prudenti vel piori, proprium sicut omnibus rebus corpus attribuit, unde quemquam reum probabis? Et in lib. operis imperf. etiam à Deo formari sentit lineamenta corporis: an-ve per prima culpam membrorum lineamenta

traxisset parvulis nempe. Et respondet sibi: Sed hæc à Deo informari & per hæc bona esse concesseras. Et ibidem de forma corporis idem tradit, hoc est informatione, & ipsa etiam anima: Per quid hoc peccatum invenitur in parvulo? Per formam corporis? Sed hanc Deus tribuit. Per ingressum animæ? Sed nihil debet semini corporali quæ nova à Deo conditur. Quin & ipsum operationis divinæ, hoc est concursus illius generalis quo creaturas producit exponit modum: Quatuor hic personarum causa vertitur, Dei opificis, duorum parentum de quibus materia præstat operanti (Deo) & parvuli qui nascitur. Et rursum: Cumque ipsitidem licet de seminibus à Deo institutis, tamen interveniente Dei potentia in visceribus singantur maternis, obliquo studio affirmant, nequidvis carnem sine ministerio viri ex carne virginis fabricare. Et quo nihil amplius desideres omnium apertissime;

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus, sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. Sicut ergo tuus limus qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita nunc vir illa voluptatis confectrix, commixtrixque seminum non explet operationis vicem, sed de ibi natura offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia Augustinus & vera esse proficitur. Denique magis acerbum, invidiosum & impium Catholicis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominum negarent

Lib. 1. oper. imperf. f. 79 negarent esse conditorem. Iulianus: *Quid est A* aliud virginis fecundatorem (id est Deum) & egen-
Lib. 2. cont. Int. c. 1. Lib. de nupt. & concup. c. 1. tiam ostendere inopia portum sua & eundem ne-
 gare eorum qui prodeunt de nuptiis hominum condito-
 rem? Quam calumniam sexcenties ad singulos
 pene versus repetit. Nam ad evertendum pec-
 catum originale fortissimus eorum erat aries,
 quod illud asserentes dicere viderentur diabo-
 lum hominum nascentium conditorem. Vnde Au-
 gustinus: Hæretici novi, damnatores nos esse nuptia-
 rum operisque divini, quo ex maribus & feminis Deus
 homines creat, invidiosissime clamitant. Quod est
 autem illud opus divinum, quo ex maribus &
 feminis Deus homines creat, nisi concursus
 ille generalis quem quotidie promovenda ho-
 minum generationi Deus impendit? Et amo-
 liens à se ipsissimis Iuliani verbis hanc assertio-
 nis impietatem: Nequeo, inquit, quod hominem
 Deus non fecerit, aut diabolus fecerit, aut diabolus
 fecerit. Hæc enim tria Augustino imposuerat, B
 quæ non de prima hominis institutione, sed
 illâ conditione quæ quotidie agitur intelligen-
 da sunt. Nam Iuliani verba repetens, ait: Quis
 autem Christianus ignorat, quod ille qui primum ho-
 minem fecit ex pulvere, omnes fabricetur ex semine?
Lib. 3. cont. Int. c. 18. Et libro quinto: Nam misericordiam & magnam
 & pusillam omnibus præstare ab illo, à quo salus est
 hominum & pecorum &c. qui abnuat, nisi qui Deum
 esse aut terrena curare non credit? Quod tu quasi inde
 contenderemus per testimonium. Sancti Iob docere vo-
 luit, quia dixit: Osibus & nervis compegiisti me, vi-
 tam & misericordiam tribuisti mihi. Ecce quanto
 studio incukat ex omnium Pelagianorum sen-
 tentia Iulianus, Deum humano semine sicut
 omnibus rebus, corpus attribuere, hoc est, se-

men ipsum conformare, delineare, animare,
 ossibus denique nervisque compingere. Quod
 sane neque primâ hominis creatione, neque
 novâ aliquâ miraculosâ productione, sed illo
 concursu facit, quem omnes generalem dici-
 mus, quique omnibus substantiis producendis,
 conservandis, administrandisque adhibetur.
 Nam ne quis forte suspicaretur de alio quo-
 dam divinæ operationis influxu inter Augu-
 stinum atque Iulianum esse sermonem, dubita-
 tionem omnem tollit ipse Augustinus. Cum
 enim de Iuliano dixisset, quod testem voluit ad-
 hîbere Apostolum, quod probaret Deum, quod & nos,
 inquit, dicimus de humanis seminibus hominem ope-
 rari, modum istius operationis explicando sub-
 necit: Ac deinde (post jactum semen) creator
 omnipotens incontaminabili ubique præsentia & crea-
 trice potentia, de seminibus hominum prout vellet
 quod & nunc facit, operaretur in femina sicut de se-
 minibus frumentorum, pro ut vult, operatur in terra.
 Nam eandem humani seminis & aliorum esse
 rationem etiam clare Iulianus indicat, quan-
 do dicit: Humano semini proprium sicut singulis
 rebus corpus attribuit. Et hoc neminem negare sive
 prudentem sive pium. Nempe quia Catholicæ
 fidei dogma est. Vnde cum alibi asseruisset
 Filios de corporum commixtione nascentes reputari
 divino operi. Respondet & Augustinus, quasi
 qui hoc negaverit posset esse Christianus. Et plenissi-
 mum ea de re Catholicorum cum Pelagianis
 consensum indicans, mox subiungit: Provide-
 rem, inquit, quam promptissime confitemur & libe-
 rissime predicamus, velut habeat inter nos contro-
 versiam, ita per Scripturam testimonio conari
 ostendere.

De concursu generali Dei ad operationes etiam voluntatis.

C A P V T XX.

ET hæc quidem quamvis de concursu A
 ad substantias sive ad effectus quos cre-
 atura operando producant, manifeste
 intelligantur, consequenter tamen et-
 jam de concursu ad ipsas operationes creatas,
 quibus creaturarum effectus producantur, in-
 telligi debent. Neque enim Deus & creatura
 illos effectus distinctis producant actionibus,
 sed una prorsus eademque quæ à diversis prin-
 cipijs Deo simul & creaturâ fluit, sicut hoc
 communiter à Philosophis explicari solet.
 Hinc est quod in alijs locis eundem Dei con-
 cursum ad ipsas quoque creaturarum opera-
 tiones evidenter extendunt. Nam in primis
 ex professo docet Iulianus commixtionem cor-
 porum, quæ est quedam corporum operatio,
 à Deo fieri atque esse bonam, ideoque non
 posse per eam peccatum originale propagari.
 Si mala commixtio, inquit Iulianus, deformis etiam
 conditio corporum, & ideo corpora quoque malo à re
 deputantur auctori; eum mox contrariam suam
 sententiam subiicit: Ab ipso (Deo) igitur com-

mixtio corporum à quo est origo corporum. Cuius ar-
 gumentationis energia clarius ex alio loco in-
 telligitur, ubi ex eo quod Deus omnium re-
 rum creator est, etiam corporis nostri membra
 figuram commixtionemque ab eo factam esse
 concludit. Duo autem priora per generalem
 concursum ab eo formata sunt, ut ex mente
 Iuliani late demonstravimus, ergo & postre-
 ma commixtio. Deus, inquit, bonus per quem
 facta sunt omnia ipse corporis nostri membra formavit.
 Qui autem corpora fecerat, divisit & sexum. Divisit
 in specie quod in operatione conuinceret, fecitque cau-
 sam commixtionum dissimilitudo membrorum. Ab ipso
 igitur commixtio corporum à quo est origo corporum.
 Quod cum ingratum concesseris, sequatur tot verum bo-
 narum, corporum, sexuum, commixtionum malos fru-
 ctus esse non posse. Vnde ad stipulando senten-
 tiæ Iulianæ Augustinus: Sic, inquit, ego tibi
 rectissime dico, malum cum quo nascitur homo, non
 esse fructum corporum, sexuum, commixtionum,
 quorum bonorum auctor est Deus. Si ergo Deus
 bonæ conjunctionis sectorum Augustini
 mentem

mentem, per concursum generalem, autor esse dicendus est, non est ratio, cur per eundem concursum, autor commixtionis, ex Iuliani mente negetur. Cum nullum in omnibus Iuliani & Augustini iucubrationibus, existeret diffinitionis hac in re, sed summa potius consensio indicium. Quod evidenter ex alia Iuliani doctrina magno Augustini applausu comprobata innotescit: *Dei igitur, inquit ille, natura creatur & summe convenientia generationis ut membra formaret, & gigni corpora de corporibus, & daretur.* Ecce primam hominum & corporum & leuam & commixtionis institutionem. An igitur sic operantur, ut eorum non solum effectibus, sed & efficientia, se Dei operatio non interponat? Pergit ergo Iulianus: *Quorum tamen efficientia, potentia Dei operationis preuenit, omne quod est, ea administrans virtute qua condidit.* Quid hic efficientia hominum nisi actio hominum, nisi operatio? Cui operatio Dei intervenit dicitur, ex eo capite, quod omne quod est, ea administrat, virtute qua condidit: administrationis autem illius, hoc est providentie, omnium rerum prima pars est concursus ille generalis Dei ad omnium rerum creaturarum operationes. Cum enim & ipse, sub latitudine omnis quod est, comprehendatur necesse est, ut ad eas, quoque ex Iuliani sensu Dei administratio protendatur. Unde sine illa diffinitione vel explicatione rectissimam illam doctrinam Augustinus approbans dicit: *Etiam hoc esse Catholicum cōfitemur.* Et paulo inferius: *Post hæc quæ veraciter & Catholice dicta sunt, imo in divinis libris veraciter scripta, non autem ab illo Catholice dicta sunt, quia non intentione Catholici peccatoris dicta sunt, iam propter quod ea dixit, Pelagiana & Celestiana hæresis (de peccato originis) incipit introduci, quibus profecto indicat nullum hac in re inter Iulianum & Catholicos, sed in alijs dogmatibus discrimen esse. Neque vero legitur unquam Iulianum aut Pelagianos in hac generali Dei providentia & administratione, in qua concursus ille generalis includitur, vacillasse. Sic enim loquitur alio in loco Iulianus: Ut igitur prima fidei fundamenta cognoscas, nosse Deus Ecclesia Catholica Deus, substantia nobis ignotus est*

&c. Factor omnium quæ non erant, dispensator eorum quæ sunt. Sic loquitur cum Iuliano plures Episcopi Pelagiani: *Deum bonum nascentium esse, conditorem, per quem facta sunt omnia, eiusque opus esse filios hominum.* Si per eum facta sunt omnia, etiam filij hominum, certe & actiones eorum, quæ omnium quæ creata sunt amplitudine sine dubio comprehensa sunt. Fiunt autem filij hominum aliaque creatura à Deo per concursum generalem, quæ creaturarum efficientia intervenit, ut certissimis Pelagianorum testimonijs supra comprobavimus. Ergo etiam omnes earum operationes simili concursu dicenda sunt fieri. Unde Pelagianus ille qui ex Iuliani verbis Centonem quendam & omitti Valerio inscriptum concinnaverat, illo Catholico conclusit Epiphonemate: *Per Christum quia per Iesum facta sunt omnia, & sine ipso factum est nihil.* Vbi cum de parvulorum loquatur productione, qui non prima creatione sed quotidiana in lucem proferuntur à Deo, nihil aliud professus videri debet, quam concursum illum Catholicum quo omnia, quæ quoquo modo sunt, sive substantiæ, sive substantiarum operationes, adeoque volitiones ad Dei efficientem potentiam referuntur. Cum enim nihil sine ipso factum esse profitetur, & omnis volitio atque operatio creaturæ aliquid sit, sane neque volitiones à Dei operatione atque concursu subtrahit. Quod enim nusquam expressa de voluntatibus fiat mentio, non alia sane causa est, nisi quia nunquam de illo concursu ad voluntates inter Pelagianos & Catholicos fuit disputatio aut controversia, sed solummodo de illa gratia propter quam juvanda infirmitati hominum largiendus auctor gratiæ in mundum veniens crucifixus & mortuus est. Christus autem Iesus venit in hunc mundum, non concursum generalem tribuere, sed peccatores salvos facere. Neque connaturalem integro homini cooperationem dare, sed quæret & salvum facere quod perierat, infundendo in vulnera ejus oleum & vinum, hoc est, misericordissimum divinæ gratiæ & charitatis adiutorium.

Solvitur objectio ex Epistola Divi Hieronymi ad Ctesiphontem petita.

CAPVT XXI.

VN A tantum hic occurrit solvenda difficultas, quod isti doctrinæ adversarii videntur sanctus Hieronymus. Profert enim ejusmodi verba Pelagij vel Celestij, quibus multorum iudicio omnem omnino concursum Dei etiam generalem ab actionibus humanis tollit. Audite quæso, inquit Sanctus Hieronymus, audite sacrilegum. Si, inquit, voluero currere digitum, movere manum, sedere, stare, ambulare, discurre, spoliata cecere, duobus digitis narium purgamenta decutere, relevare alvum, urinam digerere, semper mihi auxilium Dei

necessarium erit? Auxilium enim Dei quod ad huiusmodi proferendas actiones necessarium est, non nisi cōcursus generalis intelligi potest. Ad huius difficultatis solutionem sciendum est inter Catholicos & Pelagianos non de quibusvis actionibus sive malis sive indifferentibus, sed de bonis dumtaxat fuisse controversiam. Hoc enim agebatur, utrum homo sine Dei gratia posset vivere sine peccato & implere iustitiam. Quod ex tota illa Epistola Divi Hieronymi & tribus Dialogorum libris & omnibus operibus Divi Augustini contra Pelagianos exaratis,

Lib. 2. de pe-
merit. & re-
miss. c. 5.

Lib. de pers.
suff. c. 19.

Lib. de Spi-
rit. & Litt.
c. 34.

aratis, ita perspicuum est ut super-vacuum sit accumulatis testimonijs id velle firmare: nimirumque imperitus, qui istud in dubium vocet. Hinc est quod frequenter Divus Augustinus negat ad peccandum hominem iuvare à Deo; quia nulla ad roborandam peccandi voluntatem gratia Christi necessaria, quantumvis generalis Dei concursus requiratur. Ad peccandum namque, inquit, non adjuvatur à Deo, ista autem agere vel iustitia preceptum omni ex parte impellere non possumus nisi adiuvemur à Deo. Hinc est quod & actiones illas indifferentes aut naturales asseri vetat quando de divina gratiae auxilio disceptatur. Nam cum simili plane modo ut apud Hieronymum Celestius actionem nubendi protulisset quae sine Dei auxilio sola hominis voluntate posset fieri, respondet Augustinus: Videte tamen obsecro quale sit, ideo volenti & currenti misericordiam Dei non esse necessariam, quia illum etiam prevenit ut curreret, quia de quodam ait Apostolus QUOD VULT FACIAT. Ibi arbitror, ubi sequitur & dicit, non peccat si nubat. Quasi pro magno habendum sit velle nubere ubi de adiutorio divinae misericordiae operosius disputatur.

Itaque tribus modis obiecta difficultati satisfieri potest. Primo, Pelagianos ut magnam illam declinarent invidiam, quam negando gratiam Dei ad singulos actus dari sibi pepererant, ab actibus bonis de quibus agebatur, ad actus illos minimos atque indifferentes esse delapsos, ut quia constaret eos sine gratia ab infidelibus ac paganis fieri, non proinde ad singulos omnino actus gratiam necessariam esse videretur. Ita simulando se nullum inter illos & alios actus discrimen intelligere, causam suam illa ineptia quoquo modo sustentare voluerunt. Et hoc est quod verbis Divus Augustinus citatis exprobrat, significando tale genus actionum naturalium nihil ad propositam contraversiam pertinere. Quo modo & Divus Hieronymus eorum absurditatem verè ac solidè retundere potuisset, sed ille maluit secundum responsionis modum sequi, quem etiam Divus Augustinus eodem loco tetigit. Nam post commemorata illa verba, quasi pro magno habendum sit velle nubere ubi de adiutorio divinae misericordiae operosius disputatur, secundam solutionem adiiciens; aut verò, inquit, etiam ibi prodest aliquid velle, nisi Deus providentia qua gubernat omnia marem famulam; coniungat. Quibus verbis non concursus generalem commendat aut postulat, sed illam potius Dei providentiam qua multarum sive bonarum sive malarum, sive indifferentium voluntatum effectus impedit, ut non possint perficere quod voluerint. Posse namque quod volueris, non humanae voluntatis, sed divinae potestatis est. Nam ut rectissime notat Augustinus, non dixit Apostolus, non est voluntas nisi à Deo; sed dixit, non est potest u nisi à Deo. Hanc proficiendi potestatem cum Deus dat voluntati bonae, non concursu illo generali, sed singulari misericordia facit, quam non omnibus tribuit: cum eam dat voluntati malae, non itidem

A concursu generali, sed iudicio facit, quod non in omnibus semper exercet. Hinc Augustinus: Unde intelligimus malos accipere potestatem ad damnationem mala voluntate suae, bonos autem ad probationem voluntatis suae. Sic ergo & in illo genere actionum, tametsi nihil ad rem faciat, ostendit Augustinus etiam non propriè Christi gratiam, aliquod tamen genus divinae misericordiae esse necessarium, ut voluntas illa suum effectum consequatur. Hoc idem vult indicare D. Hieronymus quado Pelagianorum objectioni Divi Iacobi verbis respondens dicit: Arde ingrato & illud Iacobi: Ecce nunc qui dixitis hodie aut cras proficiemus in illam civitatem, & faciemus illic annum ut negotiemur & lucrermur, quae nescitis de crastino. Quae enim est vita vestra? &c. pro eo quod debeatis dicere: si Dominus voluerit & vixerimus faciemus hoc aut illud. Vult enim Apostolus & ex Apostolo Hieronymus eos redarguere, qui de humanae vitae actionibus ita disponunt, ac si à nemine qui eas possit impedire dependerent. Qui nempe (ut Glossa) suae potestatis astant ubi annum finiunt. Non ergo necessitas concursus generalis sed alterius providentiae commendatur, qua sit ut proposita voluntatum humanarum sortiantur effectum. Quomodo & alibi Augustinus probat perseverantiam in iustitia esse donum Dei, non quia concursu generali Deus humanae vitae functionibus praesto est, ut pote quem nulli prorsus creaturae, nisi miraculo, negat; sed quia vita hinc quando veluerit ipse dat finem: quem si dat ante iminentem lapsum, facit hominem perseverare usque in finem. Rectè igitur D. Hieronymus & Augustinus contra Pelagianos sui se prorsus arbitrij in actionibus illis naturalibus & civilibus esse gloriantes, docent etiam ad illas necessarium esse gratuitum quoddam auxilium Dei, quod ipse dat vel negat quibus voluerit, etiam quibus generalis ille concursus praeparatus est.

Tertius denique respondendi modus est negasse Pelagianos, auxilium Dei, ad istas naturales actiones, ut movere manum, sedere, stare, ambulare esse necessariū, non precisè quo fiunt, sed quo fiant ut bonae sint; quia de bonis actionibus uti diximus vitæque hominis sine peccato peragenda tota contentio est. Tales igitur actiones quia secundum speciem naturalem, quae nihil vitij in se continet, manifestum est sine Dei gratia posse fieri, incredibile eis videbatur, quod ad singulas omnino actiones gratia Dei necessaria esse diceretur. Neque enim videbant aut videre volebant, naturalem actionum illarum speciem & supernaturalem bonitatem à diversis principijs peti, quorum unum in homine situm est alterum à Deo extrinsecus inferi debet. Contra hanc eorum existimationem inculcat Hieronymus nos debere ad Deum semper auctorem recurrere & ex illius pendere voluntate, dicentes: Oculi mei semper ad Dominum quoniam ipse erellet de laqueo pedes meos. Falsumque esse quod Pelagius docuit, unumquemque arbitrio suo regi, dicente Hieremia: Non est in homine via eius, & à Domino gressus hominis diriguntur. Contra hanc inducit Apostolum praedicantem, sive

164

Epist. ad Cyprianum.

Gloss. in illud Iacobi.

Lib. de donis peris, c. 11.

^{1. ad Cor. 10} sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid agitis, omnia in nomine Domini agite. Quæ omnia commendant illam Dei gratiam qua omnia opera nostra in honorem nominis Domini aguntur & referuntur; qua gressus hominis à Deo diriguntur ut viam eius velit; qua arbitrium hominis à Deo regitur; qua ex laqueis tentationum pedes hominis eruantur. Quæ sanè gratia non concursus generalis est; communis omnibus qui suo reguntur arbitrio, sed verissima propriissimaque Christi gratia ad omnes omnino bonas actiones necessaria, etiam si naturales aut civiles tantummodo esse videantur. Nam omnia ista citata Scripturæ loca frequenter ad illam Dei gratiam altribuendam Divus Augustinus usurpat: Vides, inquit, quia ubique Domini virtus studiis cooperatur humanis, ut nemo possit edificare sine Domino. nemo custodire sine Domino, nemo quiescere sine Domino. Et ideo iuxta Apostolum: sive manducatis sive bibitis, omnia in Dei gloriam facite. Verba ex Divo Ambrosio sumpta sunt: quibus generalissime probat nullas omnino actiones, nempe bonas, videri licet esse naturales, posse fieri sine gratia beneficio: & ideo eandem quam Hieronymus profert Scripturam sive manducamus, sive bibimus, omnia in Dei gloriam esse facienda. Et libro de gestis Pelagij de-

^A clarat & probat illam ejus sententiam quam & Hieronymus protulit, qua omnes sup arbitrio seu voluntate Pelagius regi dixit, quasi Deus neminem regat; tanquam veræ Christi gratiæ contrariam ab Episcopis esse damnatam. Vnde & ipse Pelagius ut testis est Augustinus, quid malis sonarent illa verba per ensit, responditque ^{ibid. c. 3.} se hoc dixisse propter liberum arbitrium. hoc est quod homo in omnibus actionibus suis haberet liberum arbitrium: & continuo subiecit ad frangendam impietatis invidiam: cui Deus adiutor est eligenti bona. Ex quibus omnibus liquet, non tam auxilium concursus generalis, quam veræ gratiæ ab actionibus illis naturalibus curvandi digitum; movendi manum, sedendi, standi &c. Pelagianos removisse: Ab illis inquam, quatenus actiones bonæ sunt & gratæ Deo. Nam si de illis ut naturalibus tantum sermo est, tanquam quibus concursus Dei generalis non sit necessarius, neque Pelagius sane, neque Hieronymus quicquam ad rem loquitur. Nam nec ille probat hominem in ullo actu recte vivere posse sine gratia Dei: Nec iste probat male Pelagium concursum illum generalem ab actibus naturalibus sustulisse.

De adjutorio justitiæ seu gratiæ habitualis. Pelagianorum sententia declaratur, ex virtutibus acquisitis & remissione peccatorum.

CAPVT XXII

^{supra lib. 4. c. 6.} ^{Epist. ad Demet.} ^{ibid.} **H**ABITVS voluntatis tam malos quam bonos, adeoque justitiam quandam habitalem quæ humanorum actuum exercitio paratur, Pelagianos admisisse, neque ullum libertatis præjudicium ex eo veritas esse certissimum est. Quid enim sunt aliud illæ quas asserunt bonæ & malæ consuetudines nisi virtutes & vitia? Et quid illa nisi habitus quidam boni & mali? De malis illis consuetudinibus satis superque libro quarto diximus. De bonis res perspicua est, passim obvia & ex professo tradita. Virtutes enim longo studio & consuetudine inferi posse docent atque formari. Consuetudo est, inquit Pelagius, quæ aut vitia aut virtutes alit, quæque in his plurimum valet, cum quibus ab mente atque simul creverit. Et infra: Dum adhuc mobilis est ætas, & animus docilis, exercenda boni consuetudo, & iugi meditatione conservanda est. Occupandum est optimum & ingenium & sanctæ conversationis usus altius inserendus est. Tunc vero ad perfectionis fastigium animus ascendit & longæ consuetudinis beneficio utitur ad benevendi facilitatem: & virtutes suas ipse etiam miratur, quodammodo in se putavit natum esse quod didicit. Et in eadem Epistola: Nam si illi etiam qui longo peccandi usu bonum quodammodo obstruere naturæ, infirmari per penitentiam possunt, & mutata voluntate vivendi consuetudinem consuetudine extinguere,

^A & optimi quique de pessimis fieri &c. Ecce quam perspicue bonos habitus adeoque virtutes inferi, & bonis habitibus malos extinguere tradit: totumque istud negotium non esse nisi usus & consuetudinis. Vnde aliquanto interius: Ieiunare, abstinere, pascere, vigilare, non in studio opus habent quam voluntate &c. Mores vero mutare, singulasque virtutes animi formare in se, atque perficere, grandis studij est & longæ consuetudinis. Sed quid opus pluribus? Vna Pelagianorum capitalis est sententia etiam Palestina Synodo ex discipuli scriptis objecta Pelagio, qua dicunt: Vnumquemque hominem omnes virtutes posse habere & gratias. Iam verò quid virtutes nisi habitus quidam boni sunt, & quidam animi habitualis justitia? Sed hanc, ut ex allatis testimoniis manifestum est, non infundi divinitus, sed bene vivendi consuetudine parari volunt. Nullum igitur dubium esse potest, quin adjutoria ista habitualia, quæ live in malum live in bonum accedunt voluntati per habitus vitiorum virtutumque Pelagiani agnoverint, nec ullum ex eis præjudicium libertati veriti fuerint. Subsint enim perfecte nutui voluntatis ut cum illa in actum influant vel non influant, non minus atque ipsa voluntatis potentia. Sunt enim adjutoria voluntati nullo modo voluntati aut actioni. Tribuunt enim potentia-

voluntatis posse si velit, non autem ut velit aut agat: quia habitibus utimur quando volumus.

Major itaque difficultas & controversia est, utrum unquam Pelagiani infusam illam iustitiam & gratiam habitu permanentem qua homo iustificatur & sanctificatur, agnovissent. Cujus questionis pars negativa à plebisque defenditur: quamvis in hanc opinionem non tam compertæ veritatis certitudine, atque securitate, quam præconceptæ sententiæ suæ tuendæ necessitate prolapsi sint. Neque enim aliter tueri se posse putant per solam habitualem gratiam nonnulla legis mandata servari posse & actus nonnullos bonos fieri, nisi Pelagius etiam illam negasse statuatur.

Sed si omnes doctrinæ Pelagianæ latebras excutimus, argumenta plura eaque non contenteminiā reperiemus, quibus persuasus, iudices eos gratiam habitualem divinitus infusam & agnovisse & prædicasse.

Lib. de nat.
& grat. c. 18

Supra c. 6.

Primum est quia remissionem peccatorum delinquentibus esse necessariam & à Deo impetrandam ac dandam esse concedunt, constanterque profitentur. *Divinitus*, inquit Augustinus, *esse expianda peccata commissæ & pro eis Dominum exorandum esse fatetur* (Pelagius) *propter veniam scilicet promerendum: quia id quod factum est, facere infectum multum ab illo laudata potentia natura, & voluntas hominis etiam ipso faciente, non potest*. Qua de re quia plura diximus, neque res ambigua est, pluribus testimonijs superfedeo. Atqui peccatorum remissio quæ divinitus impetratur omnium iudicio gratiam habitualem includit. Illa quippe est quæ remittit peccatum; illa aversum peccatoris animum convertit ad Deum, illa emaculat & à fordibus contractis mundum facit.

Scio dici posse & à quibusdam etiam dici, remissionem peccati quidem à Pelagianis agnitam, sed quatenus pœnæ dumtaxat, aut offensæ relaxationem dicit, non autem quatenus per eam animus interius renovatur & sanctificatur per habitualia dona, infusæque virtutes. A quibus si quæras unde istud colligant, nullum omnino locum sive Pelagianorum, sive Augustini, sive cuiusquam veterum proferre possunt. Tantum hoc eis videtur esse verisimile, quia inventio ista principijs suis optimè consonat: & quia nulla videtur fuisse Pelagianis ratio statuendi huiusmodi dona; cum actus omnes supernaturales sustulerint, quibus ablatis reliqua tolli necesse est.

Sed si diligenter Pelagianorum monumenta perscrutemur inveniemus ipsos non tantum peccatorum nudam remissionem, sed etiam Spiritus Sancti dona infusamque iustitiam profiteri. Sic enim loquitur Pelagius in Commentarijs: *Quare multa peccata dimisit abundantia*

In Commentarijs: *Quare multa peccata dimisit abundantia in c. 5. Rom. donationis Spiritus Sancti? Quia multa sunt dona. Ipsa enim iustitia donatur per baptismum non ex merito possidetur. Ecce cum peccatorum dimissione, abundantiam donationis, multaque dona Spiritus Sancti; ecce ipsam iustitiam in baptismo donatam conficitur. Nec minus lu-*

culentè paulò inferius ad illa verba: *Gratia Dei, vita æterna. Non dixit, inquit, similiter, stipendia iustitiæ, quia non est antequam remuneretur in nobis. Non enim nostro labore quesita est, sed Dei munere condonata. Qua de re vide plura dicenda statim subsequenti capite.*

Duabus verò de causis ratio ipsorum nihil conficit. Quamvis enim supernaturales omnes actus repudiantur, non continè etiam habitualia illa dona tollenda sunt, cum aliorum usus esse possit & soleat, nisi nullæ ex eis actiones in hac vita sequerentur: ut in parvulis multisque adultis manifestum est. Ipsa enim animi renovatio & sanctificatio, primus & præcipuus gratiæ habitualis effectus est. Deinde verò neque habitualis illa gratia est, quæ propter actus supernaturales eliciendos, juvandamque liberi arbitrii infirmitatem datur, ut opportuniore loco in refutatione Pelagianorum dogmatum demonstrabitur.

Itaque nos è contrario multis rationibus suadere possumus, eos internam illam animi renovationem quæ fit per habitualem gratiam in remissione peccatorum agnovisse. Nam in primis tametsi peccatorum remissione multa contineantur quæ mentis aliqua consideratione distingui possint, ut conversio animi ad Deum, maculæ sive sceleris abstersio, reconciliatio seu divinæ offensæ remissio, pœnæ denique æternæ relaxatio, non tamen propterea statui existimandum est, illa etiam res ipsa à se invicem posse divelli. Nam sicut fieri non potest, quin ille qui mortaliter peccat simul & avertatur à Deo & ista sceleris maculetur, eaque injuria offendant Deum, & pœnæ sive vindictæ reus efficiatur, ita quoque unum sine altero non auteritur, sed unica divinæ & habitualis gratiæ infusione anima convertitur ad Dominum Deum suum, & sceleris ex immunditiæ contactu nata tollitur, & offenso reconciliatur Domino, & æterna pœna removetur: & hæc omnia uno remissionis peccati nomine exprimentur. Ex quo fit ut qui illam simpliciter sine ulla distinctione confitetur, omnia illa sine quibus remissio fieri nequit, consequenter confiteatur. Et sane nullum invenitur in omnibus (quod sciam) Augustini lucubrationibus, quibus hac de re cum Pelagianis contulit, huius supra dictæ distinctionis indicium: sed ubicunque illam tanquam Christi gratiam proferunt, non ex eo capite reprehendit Pelagianos, quod illam dividerent: & præcipua dignitatis prærogativa, nempe divinæ gratiæ infusione, mutilarent, sed idcirco dumtaxat, quod solum pro præteritis peccatis auxilium, nullum pro futuris cavendis, vincendisque, hoc est, pro meritis æternæ vitæ comparandis faterentur. Hoc autem fit per adiutorium non habitualis remissionis, sed actuale divinæ inspirationis, qua juvamus ne concupiscentiâ post remissionem peccati superstitæ ac tumultuante superemur, propter illud Pelagiani dici finunt; *dimittite nobis debita nostra: propter hoc omnino dici vetant, no nos inducat in servitutem. Quæ oratio*

Epist. 94.

Epist. de nat. rum.
& grat. c. 20.

Cap. 18.

Lib. de grat.
& lib. arb.
cap. 6.

Cap. 18.

oratio in tempore tērationis per totam Christi Ecclesiam non propter habitualis gratiæ adiutorium impetrandum, sed propter actuale funditur. Vnde Augustinus: *Quæ (impietas) contradicit etiam orationibus nostris, concedens quidem ut dicamus: dimitte nobis debita nostra &c. Illud vero quod sequitur, ne nos inferas in tentationem, non sic accipimus tanquam Deus orandus sit, quo nos ad superandas tentationes adiuuet peccatorem. Et alibi: Videtisne quemadmodum non dicat necessitatem misericordiam Dei ut non peccemus, sed quia peccavimus? Et paulo superius cum Pelagius dixisset voluntatem hominis non posse id quod factum est infestum facere, subiungit Sanctus Augustinus: Quare hac necessitate restat ut oret ignoscere. Ut autem adiuuet ne peccet, nusquam dixit, non hic legi mirum de hac re omnino silentium: cum oratio Dominica utrumque petendum esse commoneat &c. illud ut præterita expiantur, hoc ut futura vitentur &c. Quæ quidem perpetua est Augustini contra Pelagianos querimonia, quod illud auxilium pro futuris peccatis tollerent, quod Dominica oratione assidue postulatur, hoc est actuale non habituale, Spiritus Sancti inspiratione dandum, non peccati remissione iam datum. Nam in hoc remissionis adiutorio plenum fuisse Pelagianorum cum Augustino consensum ipsemet clarissimis verbis attestatur. Eandem quippe de præteritis peccatis & futuris vitandis, ex quorum victoria merita, hoc est actus boni oriuntur, doctrinam alijs verbis tradens: Cum dicimus Pelagiani, inquit, hanc esse solam non secundum merita nostra gratiam, quæ homini peccata dimittuntur: Illam vero quæ datur in fine, id est vitam æternam, meritis nostris præcedentibus reddi, respondendum est eis. Si enim merita nostra sic intelligerent, ut etiam ipsa dona Dei esse cognoscerent (nempe per gratiæ illius adiutorium quod oratione Dominica postulamus) non esset reprobanda ista sententia. Ecce non esse reprobendam istam Pelagij sententiam dicit, dummodo merita seu actus bonos dona Dei esse fateatur, hoc est, dummodo non tantum statuat voluntatis potestatem, etiam per remissionem peccati roborata, ut sola, sine alio Dei adiutorio quod precibus invocamus, merita illa quæ cavendis superandisque peccatis comparantur, posset efficere. Hoc enim est quod cum loco ex libro de natura & gratia citato dixisset: Illud, ut præterita expiantur, hoc ut futura vitentur, mox adiunxit: quod licet non fiat, nisi voluntas adsit, tamen ut fiat voluntas sola, etiam mundata per remissionem & iam justificata, non sufficit. idque non quia deest ei habitualis gratiæ adiutorium quod iam per remissionem peccati datum est, sed quia illud deest quod Catholici precibus dandum invocant: Ideo, subiungit Augustinus, pro hac re nec superflua, nec impudens Domino immolatur oratio. Nam quid stultius quam orare ut facias, quod in potestate habes? Nonne apertissime docet non esse Pelagij de remissione peccati reprobendam sententiam, dummodo adiutorium actualis gratiæ ad merita comparanda fateatur, quod Catholica*

A Ecclesia iam mundata, iam sanctificata, iam justificata, tanquam adhuc infirma & potestate cavendi peccata, & faciendi mandata carens, sibi post remissionem dandam esse precibus profitetur? Quem suum de remissione & gratiæ infusione cum Pelagianis consensum non minus perspicue alibi tradit; cum enim hominem semi-vivum à latronibus relictum esse docuisset, & Pelagius diceret: Sed sufficit mihi quod in baptismo accepi remissionem omnium peccatorum, respondet Augustinus: Nunquid quia deleta est iniquitas, finita est infirmitas? Ite, verum est, deleta sunt cuncta peccata in Sacramento Baptismi; cuncta prorsus, dicta, facta, cogitata, cuncta deleta sunt. Sed hoc est quod infusum est in via oleum & vinum &c. Nam utique error eius indultum fuit, & tamen sanatur languor in stabulo. Et inferius: Adhuc post integritatem remissionis accepisti remedium orationis. Vbi non ambiguus nec obscuris verbis asserit, hoc ipsum quod Pelagiani dicant, remissionem peccatorum dari à Deo, non esse aliud quam quod Scriptura dicit, vulneribus infusum in via oleum & vinum: sed præter hoc aliud adiutorium, quo in stabulo curatur esse confitendum. Quid autem est oleum & vinum nisi gratia spiritualis & habitualis unguens vulnera & roborans peccatorem? Nam Spiritus unctio pacificans hominem Deo, per oleum plerumque significari solet. Oleum, inquit Augustinus, pacem significat, sive charitatem significat; sine charitate nulla pax est. Et rursum exponens illud Psalmistæ, Caro mea immutata est propter oleum: propter gratiam, inquit, spiritalem. Vnde & Christus appellatur à Chrismate, Chrisma autem unctio est. Sive autem, addit inferius, per aquam propter ablationem vel irrigationem, sive per oleum propter exultationem & inflammationem charitatis significetur Spiritus Sanctus, non ideo est à se ipso diversus, quia diversa signa sunt.

Nec vero Augustini tantum sed etiam ipsius Pelagij verba satis manifesta sunt, si tantum fumus contentionis absciderit. Nam qui dicit, quod potentia natura & voluntas hominis non potest id quod factum est infestum facere, nonne aperte profitetur quod voluntas hominis non tantum non potest reatum poenæ, sed nec ipsam culpam, ipsam maculam, ipsam impietatis & profanitatis reatum, hoc est ipsum peccatum animæ medullis post actum perpetratum inherens, eradere atque delere? Hoc est enim illud ipsum quod peccator fecit, & hoc faciendo etiam poenis obstrinxit. Hoc est, inquam, quod à se factum non potest voluntas infestum facere, sed solus Deus per gratiæ habitualis infusionem delet poenitus & infestum facit. Nam quod Pelagiani non tantum reatum poenæ, sed etiam ipsam delicti impietatem seu maculam post perpetratum peccatum in anima post actum superesse putent, ex Iuliani testificatione perspicuum est. Si semel, inquit, aliqui idoli sacrificaverit, potest d. nec consequatur veniam premi impietate commisi, & manet reatus actione prius. Nullo autem pacto fieri potest, ut maneat actio, & abscedat reatus: id est, ut demonibus sacrificare non desinat

definat, & tamen liber à profanitate videatur. Impietas enim commissi & profanitas, quid aliud

quam culpa & macula qua peccator premittitur, dici potest?

Ostenditur eorum de gratia habituali sententia ex effectibus ejus quasi privativis.

CAPUT XXIII.

ET quamquam ea quæ de remissione peccati dicta sunt gratiam habitualement à Pelagianis agnitam fuisse satis probent, longè tamen evidentius id ostendi potest, ex effectibus quos Sacramento regenerationis assignant. Inter quos quidè peccatorum remissionem ubicunque illa reperiuntur, non tamen tanquam præcipuam aut velut semper conjunctam numerant, quia parvulis tanquam mundis & innocentibus eam nullo modo tribui arbitrantur. Sed alia dona atque effectus quos baptismo tribuunt tales ac tanti sunt, ut non possint sine infusione gratiæ habitualis intelligi. Nam ut invidiam illam frangerent, qua dicebantur parvulis negare baptismum esse necessarium, quia nulla in eis fieret peccatorum remissio, magnopere in celebrandis baptismi donis atque virtutibus occupati sunt. Nos igitur, ait Iulianus, in tantum gratiam baptismi omnibus utilem à tribus conferimus, ut cunctos qui illam non necessariam etiam parvulus putant, æterno feriamus anathemate, sed hanc gratiam locupletem spiritualibus donis credimus, quæ multis opima muneribus ac reverenda virtutibus, pro infirmarum generibus & humanorum statuum diversitatibus una tam remedium collatice quam munerum virtute medicatur. Quæ cum admoveatur, non est mutanda pro causis. Tamen ipsa dona sua pro accedentium capacitate dispensat. Quod ideo dicit, quia adultis aliqua, parvulis nulla per baptismum eundem peccata remitti putat. Porro illa spiritualia dona ac munera & virtutes quibus baptismi locupletem dicit, hoc est, illi effectus, quos produunt in baptizatis, duplices sunt, alij privativi vel quasi privativi, ut mundare, purgare animam si aliqua peccati sorde vel macula contaminata sit: alij positivi, qui rursus vel absoluti sunt solum subjectum respicientes, ut efficere iustum, sanctum: vel ad aliud ordinant, ut filium facere, hæredem & huiusmodi, sub quibus omnes omnino comprehendemus ex quibus Catholici Doctores gratiam habitualement probant. Effectus enim isti omnes vel plerique formales sunt, quibus in subjecto positus, causam formalem seu ipsam formam etiam poni necesse est.

Ut igitur ab effectibus baptismi quasi privativis incipiamus, præter illum quem peccati remissionem dicimus, & facile ad penæ solius relaxationem transferri potest, Primus est, delere crimina & abstergere ubi illa reperiuntur: atqui deletio ipsius criminis, seu impietatis, quam Iulianus actione finita manere statuit, amplius dicit quam penam tolli, sed ipsam peccati maculam & sordes tolli: quæ

cum aliud nihil sunt, nisi nitoris privatio, non etiam nisi per aliquod positivum deleri possunt. De quo effectus sic Iulianus: Gratia Christi pro efficacissima potestate medicina, quæ criminibus, id est mala voluntatis operibus admoveatur, ita communiter subvenit, ut diversas species reatum unius vi consecrationis abstergat. Et rursus: Gratia infusa semel, uno virtutis sui impetu atque compendio diversa & plura delet crimina. Quibus locis præter criminum deletionem & absterisionem penè tot argumenta quot verba sunt, quibus probet Iulianum veram positivamque in animis gratiam confiteri. Quid enim vult aliud, efficacissima potestas gratiæ, & virtus & impetus & infusio, nisi veram positivamque qualitatem omnia peccata consumentem baptizatis infundi? Illum enim Apostoli locum tractat: gratia vero ex multo delictis in iustificationem: quem etiam si non de ipsa gratia sed de baptismo à Iuliano exponi dixeris, tamen urgentissima illa verba quibus ejus energiam celebrat, non nisi veram fieri operationem in animis baptizatorum intelligi sinunt. Nam & alibi eandem baptismi efficaciam extollit: Commendans ergo hanc gratiam Iudeus quæ lex punit seculis nec habet illam efficientiam misericordie quam baptismus. Item quæ: Ostendit debere illos advertere, quod lex, morum vulneribus criminatur: gratia vero efficaciter, celeriterque medicatur. Et rursus: Pronunciavit certe Apostolus efficacius operari ad collationem salutis & copiosius gratiam Salvatoris quam peccatum Adæ.

Porro idem effectus abstergendi peccata etiam nomine purgandi & mundandi & expiandi à Pelagianis exprimitur. Quæ sane mutationem aliquam in ipso animo fieri denotant, ita ut ex sordido & maculato, mundus fiat, sicut huiusmodi loca à Catholicis Doctoribus contra hæreticos premi solent. Iulianus: In quo (baptismo) confessione brevi, actuum delicta purgantur. Et ante Iulianum Pelagius: Cum per Christi iustitiam non omnes, sed eos tantum qui illi obedire voluerint, & baptismi ablutione purgati sunt sanctificatos esse non dubium sit. Et in Epistola ad Demetriadem, nos Christi sanguine dicit expiatis atque mundatos. Et Pelagianorum omnium communis confessio à Iuliano propalata sic se habet: Scimus plenam purgationem per de gratia ipsa mysteria (baptismi) conferri.

Secundus effectus quasi privativus est salvare seu salutem asserre. Salus enim seu sanitas animi, habitualis & positivus animi status est, cuius privatio sive defectus, est morbus & agritudo. Sæpius expressit hunc effectum & efficaciter Iulianus: Cum peccata singula reos suos

lethaliter vulnerassent, innumerabiliter confossum homines hac gratia singulari & senel tradita virtute salvari. Et paulo ante eundem dicentem audivimus, efficacius operari ad collationem salutis & copiosius gratiam Salvatoris quam peccatum ade.

Tertius est renovare vel innovare, quod sanè tam apertum & apud omnes confessum est per veram & positivam, inhærentemque qualitatem fieri, ut nec hæretici nostri temporis, habituales & inherentes iustitiae capitales inimici, hoc audeant diffiteri: sed ne convicti esse videantur remissionem potius vel non imputationem peccatorum, vel imputationem iustitiae Christi veram iustitiam hominis esse dicentes, ejus effectus sit ista interior renovatio. Inculcat hunc effectum baptismi creberrime.

Vile Bellar. lib. 2. de iustific. c. 3. & 6.
Lib. 3. cont. Jul. 1. 3. & 4. & 5. & 6. & 7.
Lib. 1. oper. imperf. f. 59.
Lib. 4. ad Bonif. c. 2. & 7.

Inc. 3. ad Tit. n. 7.

Lib. 6. cont. Jul. c. 13.
Lib. c. 14.

Lib. 1. oper. imperf. f. 62.

Lib. 1.

Julianus: Quos fecerat, inquit, condenda bonos, & facit innovando, adeptandoque meliores. Et Julianus eum alijs octidicim Episcopis Pelagianis B profitetur, baptismo perfecte homines innovari. Ad quod Apostoli adhibent testimonium, qui per lavacrum aquæ Ecclesiam de gentibus sanctam fieri immaculatamque testatur. Et in Commentarijs suis ipsemet Pelagius: Lavacrum renovationis Spiritus Sancti baptismum ab Apostolo vocatum dicit, quia nos Spiritus Sanctus per baptismum renovavit. Hinc magnam invidiam Augustino per calumniam Julianus concitat, quasi sentiret, quod gratia non perfecte hominem novum faciat: adeoque diceret: Non innovari homines per baptismum sed quasi innovari, non liberari sed quasi liberari, non salvari sed quasi salvari. Et quamvis Augustinus dolosam istam innovationis professionem vocet, qua Julianus de parvulis dixerat: Aetas igitur illa sicut misericordiam Christi predicat innovata, id est, innovantis mysterij virtute provelta, ita &c. Non tamen idcirco hoc dicit, quasi nullam interiorem peccatoris mutationem Pelagiani fieri sentirent, sed quod in parvulis tanquam innocentibus nullam peccati cuiusquam sive originalis sive alterius vetustatem agnoscerent: Ex qua vetustate, inquit Augustinus, etas illa dicitur innovata, cum sit etas nova? Labia dolosa sunt ista. Si vis agnoscere vetustatem, ex qua parvuli Christi gratia renovantur, audis fideliter &c. Vides contestam à Luciano innovationem accipere & approbare Augustinum. sed in innovationis termino dissentire. Hinc enim ille minorem tantummodo bonitatem in parvulis, hic etiam peccati vetustatem non secus atque in majoribus esse tradit. Nam in adultis nulla inter eos de ista renovatione dissensio.

Hinc quartus effectus est naturam instaurare, siquidem eo usque protendi renovationem illam Pelagiani statuunt, ut non tantum à peccatorum vetustate per eorum remissionem renouentur homines, sed etiam ipsa natura instauraretur. Vide, inquit Pelagius, quid Christi instaurata natura est. Et alio in loco: Etiam illi qui longo peccandi usu quodammodo obdurerent, instaurari per penitentiam possunt. Itemque instaurari per Christi gratiam, & in meliorem hominem renati sumus. Quod non ea de causa Pelagium dixisse sentio, quod animus per renovationem internam à peccatorum dumtaxat forde mundaetur, sed partim quod natura in illam pristinam nativitatē innocentiam, in qua &c. Adam ipsis authoribus fuit, restitatur, de qua plura inferius; partim quod etiam per baptismi gratiam à peccandi liberetur consuetudine. Itaque

Quintus effectus est liberare à corpore mortis huius, hoc est in Pelagianorum sententia liberare peccatorem à contracta peccandi consuetudine.

Istud enim sentire Pelagianos libro tertio multis testimonijs comprobavimus. Quod fieri

non posse sola peccatorum remissione, sed interna quadam per positivam qualitatem mutatione non est dubium. Et hæc est illa perfecta innovatio non tantum à peccatis omnibus, sed etiam à peccatorum radicibus, seu consuetudinibus, quam per baptismum conteri volunt, & propter ejus negationem gravem invidiam Catholicis concitant. Nam idcirco in libris ad Bonifacium velut crimen eis obijciunt, quod decernerent: Baptisma non dare

omnium malitiam peccatorum, nec auferre crimina, sed radere, ut omnium peccatorum radices in mala carne teneantur, quasi rasorum in capite capillorum, unde crescant iterum refecunda peccata.

Itemque quod assererent: Baptisma non vero homines novos facere, sed ex parte filios Dei fieri, ex parte autem filios sæculi, id est, diaboli remanere. Quæ calumnia non alio fundamento nititur, nisi quod remissis peccatis malas cupiditates remanere quibuscumque bellum intestinum baptizati gerant, Catholici doceant: ipsi contra, non eos habere aliquid quod mortificet; subiecta etiam quæ carni inerant consuetudine desinquendi. Nam si quos motus libidinis vel alterius cuiuspiam cupiditatis ante contractas consuetudines natura concitaret, illos non esse malos, sed innocentes affectiones ac dumtaxat mali occasiones esse contendunt. Quæ omnia suis locis fusius declarata sunt.

Eadem

Eadem latius demonstratur ex effectibus
gratiæ positivis.

CAPUT XXIV.

ET quamvis illa manifestè suadeant, gratiam aliquam habitualem Pelagianos agnovisse, per quam omnes illos quos diximus defectus sive privationes ex animo tollerentur, alia tamen positiva munera quæ per baptismum veluti causam conferri volunt merito id evidentius attestantur atque convincunt.

Inter illa primum meritò velut aliorum multorum causa, & fundamentum collocandum est regeneratio quam Apostolus Paulus cum renovatione conjunxit, *salvos nos fecit per lavam regenerationis & renovationis spiritus Sancti*. Nec verò intelligi potest, ut contra hæreticos nostri temporis agendo, inculcat Bellarminus, quemadmodum regeneretur aliquis, sine ulla sui mutatione ac dono inhaerente per solam benevolentiam Dei. De illa igitur sic Iulianus: *Cum Deus parvulis nihil de proprio, tam boni quam mali meritis gloriam regenerationis attribuit, hoc ipso eos ad suam vitam, ad suum ius, ad suum Dominum pertinere docet, quod eorum voluntatem ineffabilis prævenit beneficij largitate*. Regenerationi addi posset consecratio, quam frequenter per baptismum fieri tradunt, ut cum supra audivimus *diversas species reatum unius vi consecrationis abstergi*. Et alibi: *Hæc ergo gratia quæ in baptismo non solum peccata condonat, sed cum hoc indulgentia beneficio & prorebit & adoptat & consecrat*. Consecratio enim non remissione, hoc est poenæ relaxatione, sed per ipsam gratiam in baptismo datam qua homo dedicatur Deo ex ejus mente videtur fieri.

Secundum est Illuminatio. Baptismus enim Sacramentum illuminationis ab antiquis vocari solet. Hanc Iulianum baptismo tribuisse satis Augustinus insinuat. Cum enim ille multa gratiæ Dei munera commemorasset, solamque negaret peccatorum veniam ad parvulos pertinere, respondet ei Sanctissimus Doctor: *Cur ergo cætera, nempe quæ recensuerat, multis negat Deus parvulus qui sine hac gratia in illa aetate moriuntur?* Et exponens quænam sint illa cætera statim adjicit: *Circa, inquam, non eis datur illuminatio spiritualis &c.* Nam & istam inter cætera attulisse Iulianum inde perspicuum est, quod alia omnia gratiæ munera, quæ ibidem Augustinus attexit, certò conflet, sæpe Iulianum parvulis tribuisse. Tam verò quis intelligat illuminationem fieri sine aliquo reali & positivo dono quo anima illustretur? Hanc fidem esse, qua mens etiam parvuli illuminatur, Catholici sentiunt, nec Pelagiani dissentiant. Constantem enim docent parvulos per baptismum fideles fieri, fide nempe Christiana. Hinc

Tertium munus est Fides, à qua fideles dicimur. de qua Augustinus: *Vnde coguntur (Pelagiani) parvulos baptizatos in credendum numero deputare, & auctoritati sanctæ ubique Ecclesiæ consentire quæ fidelium non ne eos non censet indignos, quibus iustitia Christi, etiam secundum istos prodesse non nisi credentibus possit*. Et in eodem libro inferius: *Nam utique quia parvulos per Sacramentum fidelium fideles faciendos esse indicat, infideles natos ex parentibus fidelibus non negat*. Et in libris contra Iulianum: *Felicitas, nolitis, parvulos credere, consentiri in Christi, in per corda & ora gestantium*. Ergo & ad illos pertinet Dominica illa sententia, *qui non crediderit condemnabitur*. Quomodo autem per corda & ora gestantium credant? Augustinus exponit, nempe non tantummodo alieno verba proferendo, sed intus gratiam ipsam quadam communicatione recipiendo, *gratia enim Christi, inquit, illuminat, iustificationemque nostram etiam intrinsecus docet, meriti operatur, adeoque Christus sui spiritus occultis, suam gratiam latenter infundit & parvulis*. Nec unquam ab eodem Augustino reprehenduntur quod aliter parvulos baptismo fideles fieri, quam ipse, sentirent. Hoc enim imprimis opus fuisset tangere & resellere, si tanto intervallo in ipsa, de qua tota disputatio est, gratiæ & fidei communicatione dissentirent.

Quartum est Iustitia & Iustificatio. Hanc enim peccatoribus tribui qui baptismi gratiæ & peccatorum remissione donarentur, non raro fatetur ac docet Iulianus. Nempe, inquit, cum viventibus Apostolus loquebatur & his dicebat *imp. f. 444*, *iustitiam per mysteria (baptismi) fuisse collatam*. Et paulò inferius in eodem opere: *Studeant, quæ deinceps custodire iustitiam quam compendio credulitatis (hoc est fidei quæ ad baptismum præparat) fuerant affecti. Et rursum alibi: Ideo ait (Apostolus) ex multis delictis in iustificationem; id est, ex multis delictis liberatos homines, ad gloriam perducit iustificationis indulta*. Quam phrasim ex Apostolica locutione doctam frequenter in iisdem libris Iulianus usurpat.

Et nequis forte contentiosus diceret solam peccatorum remissionem à Pelagianis iustitiam & iustificationem dici; eandem etiam extendunt ad parvulos, qui tamen secundum ipsos omni peccati labe carent. Insinuat enim Augustinus eos idcirco parvulos dixisse baptizandos, ut qui tantummodo essent innocentes, hoc est neque iusti neque peccatores per baptismum iustitiæ Christi iusti fierent. *Verumtamen, inquit Augustinus, Pelagianorum tangens effugium, forsitan hoc tenendum est, quod dixi propterea parvulos baptizari debere, quia sicut peccatores non sunt, ita nec iusti sunt*; Nempe, ut ita iusti fiant. Et in libris operis imperfecti Iulianum premit

premit ut non minus per Adam parvulis peccatum communicari quam per Christum iustitiam fateretur. Si non traicit peccatum in homines generatos Adam, non donat Christus parvulis regeneratis iustitiam, quia nec generati parvuli iusti sunt propria libertate, quasi dicat, sed hoc est absurdum, ergo traicit peccatum Adam. Ite nunc, si vultis, & clamate, si audetis, iustitiam parvulis non dari, nec eos habituros esse iustitiam quando habitabunt in illo regno &c. aut ex vestro quo meliari est meracissimo dogmate, delirare in illo regno iustitiam parvulis habituros quidem, sed propria voluntatis meritis non divina gratia largitate (nempe quia maioribus etiam baptismum ex meritis bonæ voluntatis dari sentiebant & consequenter ipsam peccati remissionem atque iustitiam) quod si dicere non audetis, hic enim merita comparari, ibi autem præmia reddi fatemini, cur facere dubitatis si non vultis sic eos ex Adam potuisse habere peccatum sine meritis propria voluntatis male, quemadmodum à Christo percipiunt iustitiam sine suis meritis præcedentibus voluntatis bonæ? Quæ argumentandi ratio perabsurda est, si non minus iustitiam per Christum parvulis tribui quam peccatum per Adam, negavisset Iulianus. Sed sicut indubitatum est eum dedisse parvulis regnum cælorum in vita æterna per Christum ita neque mirum videri debet, si & iustitiam eis per eundem Christum in hac vita dederit, sine qua regnum cælorum esse non potest.

Quintum est Sanctificatio in Christo. Quam in ipso etiam hæresis istius exoratio non tantum peccatoribus quibus peccata remittuntur sed etiam parvulis tribui docuerunt. Nam de Pelagiana hæresi exoriente loquitur Augustinus, cum dicit: Vnde nobis hoc malum repente emeris? nescio. Nam ante parvuli tempus à quibusdā transitorie colloquentibus cursim mihi aures perstrinxerunt, cum illic apud Carthaginem essemus: non ideo parvulos baptizari ut remissionem acciperent peccatorum, sed ut sanctificarentur in Christo. De adultis peccatoribus sic Pelagius ipse suam sententiam promittit: Cum per Christi iustitiam non omnes tantum qui illi obedire voluerint, & baptismi eius ablatione pergrati sunt sanctificatos esse non dubium sit. Et de adultis & parvulis promiscuè Iulianus: Graviter quippe nos in fidem commississe iactabas, qui dicimus, gratiam quidem Christi uniformiter esse tradendam, nec debere verba eius & instituta concuti, sed æqualiter cunctis à se imbutis adoptionis & sanctificationis promotionisque dona conferre &c. Et paulo post: Atque ad unum quidem collem omnes quos suscepit, sanctificationis evehere, sed non omnes in eadem vicinorum palude deprehendere, verum alios invenire in statu innocentium, alios in studiis innocentiorum. Quo autem istud pacto intelligerent Pelagiani, exponit adversus eundem Iulianum disserendo de concupiscentia Augustinus: Sed hoc tibi potius qui eam bonam prædicat, convenit dicere, ut bono eius naturali, sicut de infantibus dicitis, bonum sanctificationis accedat, & sit carni concupiscentia sancta Dei Filia. Nempe parvulos naturaliter innocentes, per baptismum Sanctos Dei Filios fieri decernebant.

A Hoc autem non fieri sola quadam existimatione vel Dei deputatione vel acceptatione, sed vera spiritali mutatione, ex eo perspicue liquet, quod

Sextum baptismi munus afferant spirituales procreationem, qua baptizati creantur in Christo. De hac ita Augustinus: Sed illi movent, & aliquid consideratione ac discussione dignum videntur asserere, qui dicunt parvulos recenti vita editos visceribus matrum non propter remittendum peccatum percipere baptismum, sed ut spiritalem procreationem non habentes creentur in Christo. Quid autem potest esse spiritalis illa procreatio, nisi illa spiritalis nativitas, qua per baptismatis Sacramentum in novum quendam & spirituales animæ statum regeneratur, & quasi nova creatione perducitur? Quod sanè ut minimum novæ cuiusdam & positivæ qualitatis productionem sonat, qua ex naturali atque carnali in spirituales migrat, & supernaturalem statum qui solis Christianis peculiaris ac proprius est.

Nam septimum baptismi munus est Christo incorporari seu corpori eius baptizatum velut membrum inferere. Vnde Augustinus de Pelagianis: Porro si eos (parvulos) fatemini cum in corpore Christi transierint, de mundo eligi necesse est ut ei nascantur, de quo eliguntur, ut renascantur. Nec diffidetur hoc donum baptismatis omnibus tam parvulis quam maioribus conferri Iulianus: Ut ambo quidem, inquit, in Christi membra transierint consecrati, sed unus deprehensus in mala vita alter in bona natura. Consonat Iuliano Pelagius: Ostendit, inquit, hominem baptismum qui per communicationem corporis & sanguinis Christi in ipso manet, & ipse in illo quicquid vel facit vel loquitur in Christo eum loqui vel agere cuius est membrum. Quod quia magnum & valde necessarium Dei donum est, instat alicubi interrogando Augustinum cur illud parvulis illis denegetur, quibus baptismus profundo Dei iudicio subtrahitur? Cur ergo, inquit, cetera multis negat Deus parvulis qui sine hac gratia in ista aetate moriuntur? Cur, inquam, non datur illis illuminatio spiritalis, adoptio filiorum Dei, munus patris Hierusalem celestis, sanctificatio atque in Christi membra translatio & possessio regni cælorum? Quibus verbis illa omnia baptismatis parvulis ex Pelagianorum sententia dari non obscure declarat. Ex incorporatione verò duplici titulo confici potest, gratiam habituales eis qui Christo incorporantur dari. Primo quidem quia hoc ipso quo Christus baptizatorum caput efficitur, in eos velut in membra gratiam influit, unde D. Thomas: Ad hoc baptismus valet ut baptizati Christo incorporantur ut membra eius. A capite autem Christo in omnia membra eius gratia & virtutis plenitudo derivatur, secundum illud Iohannis 1. De plenitudine eius nos omnes accepimus. Vnde, inquit, manifestum est quod per baptismum aliquis consequitur gratiam & virtutes. Deinde ipsa incorporatio sine peculiari Spiritus Sancti operatione & unione per gratiam fieri nequit. Hinc est quod Pelagiani

Octavum baptismi munus dicunt esse

antienem Spiritus Sancti. Hoc est enim quod Augustinus creberrimè docet, Pelagianos Christum I E S V M dividere, ut maioribus Christus I E S V S sit propter peccata à quibus salvantur, parvulis tantum Christus, propter unctionem donorum quæ ipsis per baptismum conferuntur. Ita libro primo contra Iulianum:

Lib. 1. c. 4. Dividis ei (Ecclesie) nomen viri sui ut ad regenerandos parvulos tantummodo Christus sit: ad maiores autem Christus I E S V S, quia I E S V S Salvator interpretatur, quod cum parvulis esse non vult; quia nihil in eos habere unde illos salvos faciat, prædicatur. Et in lib. primo operis imperfecti adversus eundem Iulianum: Et præclari predicatorum, sic prædicatur Christum (ita videtur legendum) ut nequeis parvulorum esse I E S V M. Hoc autem se dicere propter unctionem Spiritus Sancti donorumque collationem alio in loco ipse testatur: Vnde etiam matres quotidie toto orbe terrarum non ad Christum tantum, id est, ad unctum, sed ad Christum I E S V M, id est, etiam Salvatorem cum parvulis currunt. Nam unctionis illius quendam effectum alibi exprimit, qui parvulis in futura vita tribuitur; ex quo colligi possint illi qui parvulis in hac præfenti vita conferuntur:

Lib. 1. cont. Iul. c. 6. Ut scilicet vobis, inquit Augustinus, ipsa vocabula pro vestro arbitrio dividendibus, Christus ad parvulos pertinere videatur, propter regnum Dei, quod non nisi baptizatos posse pervenire conceditis: I E S V S autem sit ab eis prorsus alienus, quoniam non in illis operatur, unde hoc vocatur. Nempe quia non eos salvos facit a peccatis eorum. Sanè dicendo I E S V M ab eis esse alienum, quia non in illis operatur unde hoc vocatur; palam indicat idem Christum ab eis non esse alienum, quia operatur in illis unde hoc vocatur. Et unde vocatur Christus, nisi, ut paulò ante indicavit Augustinus, ab unctione; quia unxit eum Deus Spiritu Sancto & oleo lætitiæ præ consortibus suis.

Lib. 2. oper. imperf. f. 314. De qua Spiritus Sancti unctione etiam Pelagius: Spiritum Sanctum sola fide accepisti, qui non nisi à iustis accipitur. Iustos autem sine legi operibus esse vos constat. Et alibi: Nos Spiritus Sanctus per baptismum renovavit; quem effudit in nos abundantiùs quam in veteri Testamento.

Inc. 3. ad Galat. n. 9. Quæ autem & qualis sit ista Spiritus Sancti unctio omnium accuratissime, & principijs Pelagianis aptissime nobis exposuit Author questionum veteris ac novi Testamenti quæ Pelagianis dogmatibus à capite usque ad calcem sciant. Ex professo enim ille docet non minus Adamum olim, uti nunc parvulos, in quodam naturali statu fuisse procreatum, neque accepisse Spiritum Sanctum cuius unctione fieret Filius Dei. Hoc enim privilegium in adventum Christi credentibus in eum ac baptizatis esse reservatum. De Adamo quidem videnda quæ supra diximus cum de gratia eius habituali differeremus. De credentibus in adventum Christi ita loquitur: Igitur quoniam putant perfectionem Adæ instaurari creden-

Inc. 3. ad Tit. n. 7. c. 3. Quæ autem & qualis sit ista Spiritus Sancti unctio omnium accuratissime, & principijs Pelagianis aptissime nobis exposuit Author questionum veteris ac novi Testamenti quæ Pelagianis dogmatibus à capite usque ad calcem sciant. Ex professo enim ille docet non minus Adamum olim, uti nunc parvulos, in quodam naturali statu fuisse procreatum, neque accepisse Spiritum Sanctum cuius unctione fieret Filius Dei. Hoc enim privilegium in adventum Christi credentibus in eum ac baptizatis esse reservatum. De Adamo quidem videnda quæ supra diximus cum de gratia eius habituali differeremus. De credentibus in adventum Christi ita loquitur: Igitur quoniam putant perfectionem Adæ instaurari creden-

Lib. 1. supra c. 7. Quæ autem & qualis sit ista Spiritus Sancti unctio omnium accuratissime, & principijs Pelagianis aptissime nobis exposuit Author questionum veteris ac novi Testamenti quæ Pelagianis dogmatibus à capite usque ad calcem sciant. Ex professo enim ille docet non minus Adamum olim, uti nunc parvulos, in quodam naturali statu fuisse procreatum, neque accepisse Spiritum Sanctum cuius unctione fieret Filius Dei. Hoc enim privilegium in adventum Christi credentibus in eum ac baptizatis esse reservatum. De Adamo quidem videnda quæ supra diximus cum de gratia eius habituali differeremus. De credentibus in adventum Christi ita loquitur: Igitur quoniam putant perfectionem Adæ instaurari creden-

Author qq. vet. ac novi Test. q. 123. Quæ autem & qualis sit ista Spiritus Sancti unctio omnium accuratissime, & principijs Pelagianis aptissime nobis exposuit Author questionum veteris ac novi Testamenti quæ Pelagianis dogmatibus à capite usque ad calcem sciant. Ex professo enim ille docet non minus Adamum olim, uti nunc parvulos, in quodam naturali statu fuisse procreatum, neque accepisse Spiritum Sanctum cuius unctione fieret Filius Dei. Hoc enim privilegium in adventum Christi credentibus in eum ac baptizatis esse reservatum. De Adamo quidem videnda quæ supra diximus cum de gratia eius habituali differeremus. De credentibus in adventum Christi ita loquitur: Igitur quoniam putant perfectionem Adæ instaurari creden-

ribus, ita videlicet ut in eundem omnino statum restituantur in quo Adam fuit, videamus si hac in assertio nihil ultra dñi habeat divini, quam fuerat consecutus Adam. Et allatis nonnullis creditum in Christum prærogativis quibus Adam caruit; Quod tam apertum, inquit, quam quod Adam non habuit Spiritum Sanctum: Factus est enim in animam viventem; per Christum autem in Spiritum vivificantem ut homo in aliquo sit similis creatori quem creavit, quia enim mysterium fides quod ad salutem datum est trinum est, trinus sit corpore, anima & Spiritu Sancto per quem dicimur filij Dei, quod minime Adam probatur vocatus &c. Et paulò post: Ecce absolutum est donum Dei multo plus gratia concessisse homini tempore Salvatoris quam acceperat Adam, quia non solum est instauratus (in eundem scilicet statum) sed & melioratus: in eo instauratus, quia à peccatis ablatus & instauratus est (ablato enim peccato redit homo ad naturalem illam innocentiam) in ceteris melioratus.

Nempe propter iustitiam & Spiritum Sanctum qui credentibus & baptizatis infunditur: statim enim adjungit: Hoc enim & iustitia & ratio exigebat, ut tunc uberior esset clementia Dei in dandis beneficiis, quando mysterium divinitatis suæ immo eferre voluit creatura, ut cognoscere quod incognitum fuit a sæculis & generationibus Dei unus Sacramentum in trinitate consistere, pro ipsa novitatis quasi dedicatione peccatis abluatur, Ecce instauratio in statum Adæ; Insuper iustificetur & adoptati à Deo Spiritum Sanctum acciperent, per quem signum adoptionis habere viderentur. Ecce melioratio.

Et modum etiam accipiendi Spiritum Sanctum per charitatem siue dilectionem exponens: quoniam, inquit, accipit eum & manet in eius dilectione, transacta hac vita pergit in celos ad eum cuius Spiritum habet. Incongruum est enim ut qui hinc exiit habens Spiritum Sanctum, apud inferos teneatur. Ecce plenissime expositum vides, credentes post adventum Christi habere Spiritum Sanctum; vides & modum accipiendi, atque in eo permanendi per dilectionem, vides effectum ut adoptati Patrem, invocent Deum: & apud eum in celos recipiantur: Vides & rationem, ut sicut in Deo est vera trinitas, ita & homo trinus fiat corpore, anima & Spiritu Sancto: quæ sanè omnia perspicue veram realemque Spiritus Sancti acceptionem præsentiamque declarant. Et ut nihil de ceteris capitalibus Pelagianorum dogmatibus dicam quibus totus ille liber aspersus est ex ipsa quam ponit inter Adamum & Christi fideles differentia, quod ille in naturali quadam integritate procreatus sit, quæ sola peccati absterione restauretur; si verò Spiritu Sancto adoptentur in filios, quæ doctrina Pelagianis omnibus solemniter fuit, satis superque manifestum est autorem esse omnino Pelagianum. Quod alio loco uberius erit demonstrandum.

Quæ autem & qualis sit ista Spiritus Sancti unctio omnium accuratissime, & principijs Pelagianis aptissime nobis exposuit Author questionum veteris ac novi Testamenti quæ Pelagianis dogmatibus à capite usque ad calcem sciant. Ex professo enim ille docet non minus Adamum olim, uti nunc parvulos, in quodam naturali statu fuisse procreatum, neque accepisse Spiritum Sanctum cuius unctione fieret Filius Dei. Hoc enim privilegium in adventum Christi credentibus in eum ac baptizatis esse reservatum. De Adamo quidem videnda quæ supra diximus cum de gratia eius habituali differeremus. De credentibus in adventum Christi ita loquitur: Igitur quoniam putant perfectionem Adæ instaurari creden-

Quæ autem & qualis sit ista Spiritus Sancti unctio omnium accuratissime, & principijs Pelagianis aptissime nobis exposuit Author questionum veteris ac novi Testamenti quæ Pelagianis dogmatibus à capite usque ad calcem sciant. Ex professo enim ille docet non minus Adamum olim, uti nunc parvulos, in quodam naturali statu fuisse procreatum, neque accepisse Spiritum Sanctum cuius unctione fieret Filius Dei. Hoc enim privilegium in adventum Christi credentibus in eum ac baptizatis esse reservatum. De Adamo quidem videnda quæ supra diximus cum de gratia eius habituali differeremus. De credentibus in adventum Christi ita loquitur: Igitur quoniam putant perfectionem Adæ instaurari creden-

Eadem

Eadem uberius astruitur ex effectibus gratiæ
relativis.

C A P V T X X V.

V ENIAMVS ad effectus baptismi & A
gratiæ relativos, inter quos
Primus est, *Reconciliare hominem*

Primus est, *Reconciliare hominem Deo*. De quo sic Iulianus: *Post recon-*

ciliationem, quam cum Deo habere promeritum per
operam videlicet mediatoris, debemus percipere animo
sempereterna gaudia, & non solum salutem sperare, seu
etiam gloriam. Et Augustinus: De reconciliatione
agebat Apostolus, quam tu quoque per mediatorem
Christum es inimicitij quas cum Deo habuimus fa-
ctam esse concedis. Et Pelagius: Gratia vobis &
pax; quia solâ fide estis salvati: & pax, quia re-
missis delictis omnibus reconciliati fuerant Deo. Re-
conciliatio autem ex inimicitij, hoc est ami-
citiâ & pacis reintegratio, sine dilectione,
adeoque sine gratia habituali fieri nullo pacto
potest. Amicitia enim dilectionem eamque
mutuam includit.

cus; igitur mutatio aliqua facta est. Ac per hoc regeneratio aliquid in ipso homine ponit ob quod filius Dei nomenur & sis. Nec dissentiunt alij à quibus idem tractatur argumentum. Quæ sane si recte contra novos hæreticos ex ratione adoptionis & regenerationis in filium Dei inferuntur, recte etiam pro antiquis. Cur ergo internam gratiam, qua ex filijs hominum fierent filij Dei à Pelagianis agnitam esse diffitebimur? Quandoquidem in ipsdem filijs suis Deum etiam inhabitare fateantur? Siquidem

Tertium baptismi effectum ponunt, *Efficere hominem templum Dei*. Iulianus namque, *Incredibile dicit videri, quod in utro baptizatus cuius corpus est templum Dei, formatur homo futurus sub diabolo, nisi Deo renascatur ex Deo*, Et Pelagius commentarios in Epistolas Pauli scribens templum istud iudicat, *sive in singulis sive in universa Ecclesia intelligi posse: quod violatur quando corpus suum quisque peccando contaminat*. Neque vero illud tantquam desitutum habitatore suo vacuum esse putes. Nam præterquam quod omnibus omnino creaturis infinitate maiestatis inest Deus, peculiarem etiam in sanctis veluti templis suis *inhabitationem* agnoscit Pelagius. *Tribus, inquit, modis inesse Deum legitimo, secundum infinitatem omni creaturæ, sicut ipse dicit per Prophetam, nonne calum & terram ego impleo? Secundum sanctificationem & peculiarem inhabitationem in sanctis, iuxta illud & inhabitabo in illis. Secundum plenitudinem divinitatis in Christo &c.* Et alibi clarius illustrans quod ante dixerat: *Iusti, inquit, templum Dei sunt*. Et, cum ubique sit Deus, tamen in illis proprie habitare se dicit qui eius gratia perficiuntur, & qui mundum ei preparant sui cordis hospitium. Quid magis ex vero & Catholico de Dei inhabitatione vel ab orthodoxo dici potuisset?

Quartus est, Facere heredem Dei, coheredem
autem Christi. Filio enim debetur hereditas, ea-
que non alia nisi regni Dei, & in regno Dei. Nam
apud Augustinum Pelagiani sine ambagibus
dicunt idcirco parvulos baptizari, ut spirituali
procreationem non habentes creentur in Christo, & p-
ipsum regni caelorum participes fiant eo modo filij &
heredes Dei, coheredes autem Christi. Et Cesi-
lius in libello fidei suae quam Romae coram
Zozymo Papa gestis Ecclesiasticis allegavit,
palam infantes in remissionem peccatorum
baptizandos esse profuturum: Quia Dominus, in-
quit, statuit regnum caelorum non nisi baptizatis
posse conferri, quod quia vires naturae non habent con-
ferre necesse est per gratiae libertatem. Vnde mul-
tas dotes ex Pelagianorum opinione recensens
August. quae per baptismum conferuntur infan-
tibus, inter ceteras non tantum ponit adoptio-
nem filiorum Dei, verum etiam municipatum
Hierusalem caelestis, & possessionem regni caelorum, in
Capitale siquidem dogma inter eos fuit, par-
vulos

Lib. 6 cont.
Inl. c. 14.

Inc. 3. 1. ed.
Cor. m. 22.
C 23.

In 5. 2. 4d
Cor. n. 34.

Ibid. in c. 6.
n. 40, & 41.

Lib. 1. de
pcc. meritis.
& remiss.
c. 18.

Lib. de pac.
orig. c. 5.

Lib. I. oper.
imperf. f. 59

Lib. de hare-
fib. Hæresi
88.

Lib. 1. oper.
imp. f. 190.

vulos propterea baptizari ut regeneratione adoptati A
admittantur ad regnum Dei de bono in melius trans-
lati, non ista renovatione ab aliquo malo obligationis
veteris absoluti. Hanc autem adoptionem in re-
gnum Dei & renovationem per gratiam in
ipsis parvulis intus fieri satis insinuat Augu-
stin. quando cum Iuliano disputans querit:
Dixit quibus meritis parvulorum debeat regnum
celorum? Et quaestioni ex Pelagianorum sensu
respondens; dicturus es forte, inquit, debere hoc
eum gratia sua, qua opitulante renati sunt. Propter
hanc enim acceptam iam venire in eius regnum me-
remur. Quam probans responsionem, & adver-
sarium inde subvertens, adjicit: Sed ipsam gra-

tiam quam regenerandis exhibet, nullis eorum omnino
meritis debet. Nonne aperte gratiam opitulante-
tem à parvulis accipi, & eis exhiberi, & pro-
pterea eis deberi regnum Dei etiam ex Iuliani
mente & allatâ responsione proficitur? Nam
si perspectam habuit non esse illam de accepta
gratia, sed prorsus contrariam Pelagianorum
sententiam, non recte illam ad propositum
suum proferre videretur. Et ne quis ipsum
forte baptismum gratiam vocari diceret, oc-
currit alibi ipse Iulianus dicens: Hæc gratia que
in baptismo cum indulgentia beneficio provehit & imperat
adoptat & consecrat: Vbi baptismum & ba-
ptismi gratiam manifestâ distinctione sejungit.

Lib. 1. oper.
imp. f. 190.

Expenditur locus Divi Chrysostomi, & Synopsis eorum quæ pro
asserenda gratia habituali Pelagiani dicunt.

CAPVT XXVI.

EX quibus omnibus tam baptismi effe-
ctibus quos recensuimus quam ipsâ re-
missionis conditione, quam constanter
Pelagiani profitentur satis luculente
constare arbitror eos gratiam habitualementem
& agnovisse & in suis scriptis esse confessos. Nam
si in sancti alicuius Patris monumentis, cuius
nobis autoritas ad eam contra hæreticos asse-
rendam esset necessaria, tot testimonia conglo-
bata cernerentur, nemo nisi vel imprudentissi-
mus vel impudentissimus de ejus auderet
mente sententiaque fluctuare. Quod ex uno
Divi Chrysostomi loco perspicuum esse po-
test. Nam quia ille de baptizatis in quadam
ad Neophytos Homilia dixit: Non enim tan-
tum sunt liberi, sed & sancti: non tantum sancti, sed
& iusti: non solum iusti, sed & filii: non solum filii,
sed & heredes: non solum heredes, sed & fratres
Christi: non tantum fratres Christi, sed & cohære-
des: non solum cohæredes, sed & membra: non tan-
tum membra, sed & templum: non tantum templum,
sed & organa spiritus. Vides quot sint baptismatis
largitates? & nonnulli deputant celestem gratiam in
peccatorum tantum remissione consistere: Nos autem
honores computavimus decem. *ὅτι τὸ τοιοῦτον καὶ τὰ
ῥαδιὰ Πατρίσθεν καὶ τοῖς ἀποσπῆματα ex
ἐκείνῃ.* Hæc de causa etiam infantes baptizamus,
quamvis peccata non habentes (nempe propria
actione commissa) ut eis detur vel addatur sancti-
tas, iustitia, adoptio, hereditas, fraternitas Christi, ut
eius membra sint. Hoc, inquam, quia Divus
Chrysostomus dixit & scripsit, habitualementem
gratiam existimatur luculentissimi testimonij
assertione comprobasse. Vnde merito scriptor
quidam Neoterius, qui tamen Pelagianos
habitualementem illam gratiam nunquam agnovisse
sentit, de illo loco Chrysostomi in hunc mo-
dum: Et ita evidentius loqui solent Patres de hac gra-
tia (permanente seu habituali) cum agunt de
effectu baptismi, præsertim in parvulis, estque egre-
gium testimonium D. Chrysostomi Homilia ad Neo-
phytos. Et mox ea citat, quæ paulo ante produ-
ximus. Et alibi de eodem loco: In quibus specia-
liter notari possunt verba illa Chrysostomi Homilia ad
Neophytos ubi expresse docet, gratiam baptismi non
in sola remissione peccatorum consistere, sed etiam in

denarium infusione, quæ numerando dicitur; ut eis adda-
tur sanctitas, iustitia, adoptio. Numerando autem iu-
sticiam evidenter docet, illam sanctificationem esse etiam
in iustificatione per iustitiam inherentem ratiōnem per
formam. Recte quidem & merito. Sed cognoscere
personam in iudicio non est bonum. Si enim Divus
Chrysostomus illis verbis donorum infusio-
nem iustitiæque inherentem expresse & evi-
denter docet; quid nō etiam similibus verbis
Celestius, Pelagius, & Iulianus? Nam eun-
dem illum locum pro se suoque dogmate asse-
rendo citat Iulianus. Vt quia Chrysostomus
infantes non habere peccata dixerat, inde pecca-
tum eorum originale destrueret. Quia sane
illius testimonij allegatione quid aliud quam
idem omnino quod Chrysostomum & D. Au-
gustinum de baptismi muneribus se sentire
confitetur? Alioqui enim ad sese jugulandum
gladium adversario suo præbisset. Nec sane
dissimulasset S. Augustinus, qui tam libenter
& frequenter maiorum suorum auctoritate Pe-
lagianos premit, Iuliani errorem si quem à
Christiana disciplina diversum de re tanta do-
cuisse, tam evidenti testimonio profligare.
Sed tantum abest ut quicquam ab illa Chry-
sostomi doctrina alienum excepta peccati origi-
nalis remissione Iulianus senserit, ut potius
ipsidem pæne verbis quæ in Chrysostomo evi-
dentissima esse iudicatur, ad opprimendas ba-
ptismi dotes utatur. Quod enim Chrysost. di-
cit; hæc de causa infantes baptizari; ut eis adda-
tur sanctitas, iustitia, adoptio, hereditas &c. Hoc
Iulianus dicit: Vt bono eorum naturali bonum san-
ctificationis accedat; ut sint infantes sancti Dei filii.
Hoc Pelagius: Vt spiritalem procreationem non ha-
bentes creentur in Christo & ipsius regni celorum
participes fiant, eo modo filii & heredes Dei, co-
heredes autem Christi. Hoc de parvulis &c. 19.
maioribus idem ille Iulianus: Fieri pecca-
torem (vi baptismi) ex malo perfecte bonum, in-
nocentem autem qui nullum habet malum propria
voluntatis ex bono fieri meliorem, id est optimum, ut
ambo quidem in Christi membra transirent consecra-
ti. Ideo enim peccatorem perfecte bonum &
innocentem parvulum optimum fieri dicit,
ne quis existimaret, quod Chrysostomus
nonnullos

Prover. 11

Lib. 1. cont.
Iul. c. 6. 10

Chrysost.
Hom. ad
Neophytos.

Hæc græca
reperiuntur
apud August.
lib. 1. cont.
Iul. c. 6. ce-
tera non ex-
tant.

Francis.
Suar. lib. 6.
de grat. c. 1.
n. 6. lib. 7.
c. 7. n. 2.

Lib. 6. cont.
Iul. c. 17.

Lib. 1. de
peccat. merit.
& remiss.
c. 19.

Lib. 1. oper.
imp. f. 191

nonnullos deputare dixerat, caelestem baptismi gratiam, in sola peccatorum remissione consistere, vel in sola illa restauratione qua natura hominis in primævum illum ac naturalem statum quem Adamo affinxere Pelagiani expiata revocatur, de quo aliquid supra diximus. Præter hæc enim novum quoddam munus divinitus per baptismum asserri volunt, quod Augustinus idcirco dicit esse, *a Nec parvum nec mediocre, sed magnum, sublime donum, excellens bonum.* Et Iulianus vocat *b divinus mysterium*, & *ineffabile beneficium*, cujus largitate Deus parvulum prævenit voluntatem. Et ne quis etiam naturalis ordinis hoc donum esse suspicetur, aptissima distinctione Iulianus dicit: *Deferuntur (parvuli ad Ecclesiam baptizandi) ut laudent Deum, quem & bonorum naturalium, & donorum spiritualium protestantur autorem.* Et Celestius proficitur hoc donum ad quod conferendum baptismus datur, *Natura vires non habere, & ideo conferri necesse est*, inquit, *per gratia largitatem.* Qui ista tanta verborum luce proficentur, & efficacia, nonne præter remissionem peccatorum donum aliquod habituale cælitus baptizatis infusum censendi sunt cum Chrysostomo profiteri? Neque enim facile baptismi divinaque gratia munus aut beneficium in illis Divi Chrysostomi vel aliorum etiam antecessentium Sanctorum atque Conciliorum verbis inveneris, quod non fuerit à Pelagianis vel isdem vel æquipollentibus verbis pœne expressum luculentius & splendidius decantatum. Dicunt enim per baptismi gratiam non solum remitti peccata, quod ad habituales gratiam asserendam vel solum sufficit, sed abstergeri reatus, deleri crimina, plenam conferri purgationem: hominem per Christi sanguinem expiari, mundari, perfectè innovari, in meliorem hominem renasci, ad naturam instaurari, adeoque liberari à peccandi consuetudine, ita ut evulsis peccandi radicibus non habeant baptizati aliquid quod mortificent. Dicunt hanc ineffabilis beneficii largitatem hominibus gloriam regenerationis & justificationis attribuire, eos provehere, consecrare, spiritualiter illuminare, fideles & iustos iustitiæ Christi facere, sanctificare in Christo, in Christi membra consecratos transmittere, ita ut spirituales procreationem non habentes creentur in Christo. Dicunt homines per illam ungi, Spiritum Sanctum accipere, ex inimicitijs reconciliari, hoc est amicum fieri Deo; adoptari ex filijs hominum in filios Dei, atque ita regni celorum participes fieri tanquam hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi. Denique effici sanctos & iustos, templi Dei, quibus efficit sanctos & iustos, sanctificationem inhabitet. Quid postulatis amplius, quid expressius, quid inculcatius? An forte ipsum habitualis gratia nomen expectatis?

^A Nimia profectò id esset perveracitæ ab hominibus spiritu vaticinandi vacuis vocabulum quasi per Prophetiam exigere quod non his sæculis aliquot post eorum occasum alienæ arbitrio voluntatis exortum est. Veruntamen ne quid expressius ab eis desiderari conqueraris, dicunt gratiam Christi infundi ac tradi. Et ne gratiam illam ipsum baptismum esse suspiceris, dicunt quod gratia in baptismo peccata condonat, & cum hoc indulgentiæ beneficio & provehit & adoptat & consecrat. Nec vero modum quo operatur in hominibus gratia tam sublimia beneficia siluerunt, ne forte morali quadam & inani, ut inter homines accidit, existimatione ac deputatione hoc fieri putes. Dicunt enim efficaciter celeriterque mederi gratiam Salvatoris; singularem ejus esse virtutem; uno virtutis impetu atque compendio deleri crimina; efficacissimam esse Medicinæ potestatem. Denique ut omnis omnino auferatur de Pelagianorum opinione tergiversatio, dicit Autor quæstionum veteris ac novi Testamenti, quo nemo accuratius mysteria Pelagiana explicuit: *Senatorum dignitas non habet apud Deum meritum. Neque ipsa natura, hoc est, substantia consequitur beneficium, sed in sola fama & sermone dignitas vertitur. Ac per hoc currit quidem sermo per traducem carnis (hoc est, ita ut filius Senatoris vocetur Senator non minus ac pater) sed nihil aliud præstat quam opinionem dignitatis, sicut & hi qui Consules sunt aut statuis honestantur, gaudent in vano. Christiani autem cum fiunt, ipsi natura accedunt dignitas, & essentia ipsa hominis æternum habet incorruptibilitatis beneficium, ut non opinio sola, sed & res sit in effectu apud Deum.* Nemo, opinor, Scholasticus, qui verborum prophetatibus & præcis rerum expressionibus imprimis studet, posset luculentius & exactius gratia Christianæ veritatem; realitatem & effectum exprimere. An forte Autor illarum quæstionum Catholicus non Pelagianus habendus est? ætatem habet, ipse de se loquatur: ipsum interrogate. Tu quid dicis de peccato originali, idque non alibi, sed paucis verbis ante superiorem illam professionem? Ego, inquit, sentio, quod neque filij Dei sunt qui nascuntur, neque filij diaboli. Audis putumque Pelagianismum & omnis illius hæreseos basim ac fundamentum? Quid de operatione iustitiæ? Sic Deus instituit, inquit, genus nostrum ut sine sensu nascamur, possibilitatem tamen habeamus (id est naturalem potestatem) discendi sive bona sive mala; ut ipsi nobis aut male acquiramus aut bona; ut lateamur nobis, cum recte agentes remuneramur, aut ipsi nobis imputemur, si prava sequentes condemnemur. Audis Pelagianismi culmen ut naturali illa possibilitate recte agentes lateamur in nobis? Quod alibi passim ad nauseam usque tradit ac repetit, & nos loco suofusus demonstravimus.

Autor qq. habet apud Deum meritum. Neque ipsa natura, hoc est, substantia consequitur beneficium, sed in sola fama & sermone dignitas vertitur. Ac per hoc currit quidem sermo per traducem carnis (hoc est, ita ut filius Senatoris vocetur Senator non minus ac pater) sed nihil aliud præstat quam opinionem dignitatis, sicut & hi qui Consules sunt aut statuis honestantur, gaudent in vano. Christiani autem cum fiunt, ipsi natura accedunt dignitas, & essentia ipsa hominis æternum habet incorruptibilitatis beneficium, ut non opinio sola, sed & res sit in effectu apud Deum.

lib. 4. 89.

lib. 4.

Solvuntur nonnullæ difficultates ex Divo Augustino & Concilio Carthaginensi motæ.

CAPUT XXVII.

Francis.
Suar. lib. 7.
de gratia c. 6.
n. 1. & Pro-
legom. 5. n. 5.

Vide & Sta-
plet. lib. 4. de
gratia & lib.
arbit. c. 1.

Prolegom. 5.
n. 5.

VN A superest solvenda difficultas & eximendus scrupulus qui quosdam recentiores premit. Mirantur enim, qui fieri possit ut Pelagiani gratiam habitalem agnoverint & confessi fuerint, cum omnem Christi gratiam operaque quæ ex ea proflunt naturæ vires superantia repudia verint. Nam, inquit quidam ex recentioribus, licet cognoverit Pelagius gratiam remissionis peccatorum, non tamen intellexit fieri per interioris gratiæ subministratorem, ut dixit Augustinus cum alijs Episcopis Epistola 95. & lib. de gratia Christi c. 2. ait sensisse Pelagium nos salvati adiutos non aliqua subministratore virtutis sed viribus propria voluntatis. Et ideo in Concilio Milevitano Canone 3. damnatur, quia gratiam ad solam peccatorum remissionem valere dicebat. Addit & rationem: Nam hæc dona habitualia propter actus supernaturales dantur, & ideo ablatis actibus reliqua tolli necesse est. Pelagius autem vel negavit vel omnino non agnovit fieri à nobis virtute divinæ gratiæ aliquos actus liberos vere supernaturales. Et hinc in Adamo ante peccatum nullam Dei donum agnovit præter naturalia: ideo enim dixit nos nunc generari in eodem statu in quo fuit Adam conditus. Hæc illi. Sed pace illorum Autorum dixerim, non videntur satis Hæresis Pelagianæ naturam calluisse & arcana penetrasse. Id quod potissimum eis contigit, quia dogmatum Pelagianorum sensum & intelligentiam non tam ex Hæreticorum ipsorum scriptis & eorum qui ipsis resisterunt monumentis, quam ex proprijs suis principijs exculpere voluerunt: quorum influentes connexionem, & aliò transterentes subinde de præcipuis doctrinæ Pelagianæ dogmatibus alienissimè itantur. Cuius hallucinationis uberior declaratio suo loco reservanda est, ubi Pelagiana dogmata ex ipsis Catholicæ doctrinæ fundamentis refelluntur. Quod igitur dicunt Pelagium nullos actus vim naturæ superantes agnovisse, sed solius liberi arbitrij, rectissime revera dicunt: sed qui sunt apud Pelagianos atque Catholicos actus supernaturales & gratiæ, qui solius liberi arbitrij, & qua ratione sic vocentur, nec suspitione cogitare potuerunt. Putant enim suæ Philosophiæ principijs inherentes omnes illos esse actus gratiæ, non naturæ aut liberi arbitrij, in quos quævis interior gratia voluntatis influxerit, sive habitus ille fuerit, sive actualis inspiratio, nullo etiam ipsius modi influendi habita ratione dummodo actus ipsos simul cum potentia voluntatis influendo producat. In quo longe sine dubio ab Augustini & Pelagij sensu discrepant, totamque doctrinam de gratia Dei & natura confundunt. Quod asserendo potius, quam probando nobis tantisper hoc loco vendicantes, dicimus, non repugnare quod nullos actus

supernaturales sed solius naturæ aut liberi arbitrij agnoscant Pelagiani & tamen infusa Spiritus Sancti dona & habitualem gratiam, imo & actualem, si ita placet, quæ in voluntatis etiam actus influant, fateantur. Quod si ita est, ut verissimum esse demonstrabimus, non rectè ex negatis actibus supernaturalibus colligunt, Non agnovisse Pelagium, imo supposuisse, nulla talia dona nobis communicari.

Accedit nec illud rectè sequi, ut quia dona illa ad producendos actus dantur, ablatis actibus necessario simul auferantur. Posset enim & alius esse Pelagio gratiæ habitualis usus, tamen si nihil eam ad ipsos actus, sed solam voluntatem hominis conferre censeret. Neque enim frustra dari aut inutile esse donum illud iudicandum est, quo homo regeneratus & reconciliatus Deo, & sanctificatus & iustificatus, & interius renovatus & adoptatus in Filium Dei, cæteras sublimes illas prerogativas adipiscitur, de quibus ante juxta Pelagianam doctrinam satis superque disserimus. Nam quod in Adamo cæterisque qui ex eo gignuntur, nulla huiusmodi Spiritus Sancti munera in ipsa humanæ naturæ procreatione, vel nunc esse vel olim fuisse decernunt, nihil ostendere manifestum est, quo minus illa postea per baptismum conferantur. Eunt enim, non nascuntur Christiani, ut autor ille sæpe citatus docet: Et ut Iulianus: Christus res. & non auget circa imaginem suam continuâ largitate bene. Testam. 4. h. scilicet, & quos scelerat condendo bonos (naturaliter scilicet) facit (per baptismi gratiam) innovando, adoptandoque meliores. Lib. 3. cont. Iul. c. 3.

Iam vero quod dicunt, Pelagium non intellexisse remissionem peccatorum fieri per interioris gratiæ subministratorem: ex ijs quæ superioribus capitibus in medium adduximus, abunde constare arbitror, quantà veritate nitatur, si per gratiæ subministratorem illa habitualis intelligatur.

Nam quod Augustinum & Concilium, ut ipsi vocant, Milevitanum istius suæ sententiæ testem adhibent, non videntur illa testimonia vel penetrasse vel expendisse, quæ vel ab ijs adulterantur vel obtorto collo in suum propositum rapiuntur. In primis enim falsum est dixisse Augustinum cum alijs Episcopis Epistola 95. quod Pelagius non intellexerit fieri remissionem peccatorum per interioris gratiæ subministratorem. Verba illorum Episcoporum ista sunt: Sive enim gratiam dixerit esse liberum arbitrium sive gratiam esse remissionem peccatorum, sive gratiam esse legis præceptum, nihil eorum dicit, quod per subministratorem Spiritus Sancti, pertinet ad concupiscentias tentationesque vincendas. Quæ sanè longè aliud

aliud significat atque sonant quæ autor ille persuadere conatur. Significatur quippe remissionem peccatorum quocumque modo illa intelligatur non esse illud adiutorium divina gratiæ quod per subministrationem sive inspirationem Spiritus Sancti datur ad superandas concupiscentiarum tentationes, quæ contra animum iam purgatum peccatorum remissione confurgunt. Illud enim in ipsa justificatione jam semel datum est; hoc quotidie ingruentibus tentationibus datur: illud præterita peccata respicit; hoc futura: pro illo impetrandum dictum est ac dicitur quotidiè à fidelibus;

Matth. 6. *Dimitte nobis debita nostra; pro hoc, & ne nos inducas in tentationem.* Itaque solam peccatorum remissionem tanquam gratiam contra futuras peccatorum tentationes asserendo, Pelagianus accendebat elationem, exstinguiebant orationem. Cum enim non circa præterita, sed futura peccata cavenda, vincendaque totius disputationis cardo versaretur, docebant hominem in suis viribus confidere sola remissione contentum, nec infirmitatem suam amplius oratione tellari. Quo autem pacto secundum Pelagianos fieret ipsa remissio, nullam prorsus ibi mentionem facit. Sed cum nullibi legatur eorum de peccatorum dimissione reprehendisse doctrinam, quid aliud quam approbare sentiemus? Illud esse genuinum verissimumque Augustini sensum solum locum inveniunt manifestissime patet. Nam clare dicit, remissionem peccatorum non esse illud quod pertinet ad concupiscentias tentationesque vincendas. Clare subiicit probaturus quod dixerat: *Hinc enim oramus, ut peccatorum tentationem superate possimus, ut Spiritus Dei unde pignus accepimus adiuvet infirmitatem nostram.* Quali diceret, jam etiam adepti remissionem peccatorum, adhuc oramus ut idem ille Spiritus cuius pignus in ipsa remissione accepimus, adiuvet infirmitatem nostram, ergo remissio non est illud adiutorium gratiæ, quod per subministrationem Spiritus Sancti datur ad concupiscentias tentationesque vincendas. Clarius adhuc adtexit, Pelagianas gratias refellendo: *Qui autem erat & dicit, ne nos inducas in tentationem, non utique id orat ut homo sit, quod est natura, neque id orat ut habeat liberum arbitrium quod iam accepit cum crearetur ipsa natura: neque orat remissionem peccatorum, quia hoc superius dicitur, dimitte nobis debita nostra. Orat ergo ut non peccet, hoc est ne quid faciat mali &c.* Nonne apertissime docet solam illam orationem, ne nos inducas in tentationem probare & omnino convincere, neque naturam neque liberum arbitrium, neque legem, neque remissionem peccatorum esse illam gratiam quæ per subministrationem Spiritus Sancti ad superandas tentationes postulatur, id quod ex aliqua alicuius perversa de remissione peccatorum aut gratiæ habituali intelligentiâ, sed ex ipsa natura jam præterita atque obtenta, remissionis, etsi rectissime & Catholicissime illa intelligatur, probat? Vnde subiungit: *Ipsa igitur oratio clarissima est gratiæ iustificatio, oratio, inquam, qua Paulum rogasse dicit: Oramus ad*

A Dominum ne quid faciatis mali: & quæ ab omnibus fidelibus iam remissione mundatis & iustificatis funditur: Ne nos inducas in tentationem. Hæc enim oratio gratiam actualem à Spiritu Sancto iustificatis subministrandam, non ipsam remissionem manifestissime postulat. Cuius gratiæ confessione omnes controversias de Dei adiutorio inter Pelagium & Ecclesiam esse sopiendas disertis verbis proficitur. *Hanc ille confiteatur, inquit, & eum gaudebimus sive rectum sive corruptum.* Vbi quid aliud dicit, nisi si solam illam actualem Spiritus Sancti administrationem fateatur, quæ ad futura peccata vincenda tentationesque vincendas Dominicæ oratione petitur, rectam esse Pelagij de divina gratia adeoque de peccatorum remissione confessionem, quæ sane Divi Augustini doctrina ita manifesta est, ac tot locis alijs inculcata, ut mirum sit quemquam tantillum in eius lectione versatum hallucinari potuisse, & huiusmodi de remissione loca in sensus alienissimos detorquere. Hoc est enim illud ipsum quod in *Epistola 94.* Pelagium docere dicit: *Necessarium nobis esse remissionem peccatorum &c. eveniens autem futuris, vincendisque peccatis omnibusque tentationibus virtute superandis sine ullo demerito adiutorio gratiæ naturalis possibilitate, humanam sufficere voluntatem.* Adiutorium gratiæ intelligit actualis quod orationibus impetratur. Explicando namque subiicit: *Quæ impietas contradicit etiam ibi, orationibus nostris, concedens quidem ut dicamus: Dimitte nobis debita nostra, sicut &c.* Illud vero quod sequitur, *ne nos inferas in tentationem, non sic intelligunt, tanquam Deus erandus sit, quod nos ad superandas tentationes adiuvet peccatorum.* Hoc est denique, ne lectorem in re aperta locorum multitudine remoremur, quod illud ipsum allegatum ab eis Concilium Milevitanum in eodem ipso tertio Canone citatisque superius verbis districto anathemate damnationis ferit: *Placuit ut quiunque dixerit gratiam Dei in qua iustificamur per Iesum Christum Dominum nostrum ad solam remissionem peccatorum valere, quæ iam commissa sunt, non etiam ad adiutorium, ut non committantur, anathema sit.* Qui Canone adversus illam notissimam Pelagij doctrinam stringitur, quo docet ut ex Augustino identidem attestante audivimus, orandum quidem ut dimittantur nobis debita nostra in ultâ peccatorum præteritorum remissione, non autem adeptâ remissione pro futuris vincendis esse dicendum, *Ne nos inducas in tentationem.* Vnde cum dicit, *gratiam ad solam remissionem peccatorum valere, absurdissime trahitur ad excludendam internam animi renovationem; cum illud (solam) excludat dumtaxat aliud genus adiutorij actualis, quod tota Ecclesia etiam à peccatis iustificata & renovata & sanctificata, & in culmine iustitiæ constituta precibus quotidianis implorat. Atque idem protus aliorum verborum Augustini sensus est, quibus, Pelagium in sola remissione peccatorum gratiam Christi constituentem, sensisse dicit, non ut ipsi perperam allegant: Nos salvari adiutos non aliquâ subministratione Spiritus Sancti,*

Sancti, sed viribus propria voluntatis; quasi signifi-
ficasset Augustinus nec in ipsa peccatorum
remissione veram & internam Christi gratiam
infundi, sed Nos adiuvari ut non peccemus ulterius,
non aliqua subministratio Spiritus Sancti, sed vi-
ribus propria voluntatis, quid sibi peccatorum remi-
sione praestitum fuerit per actus singulos recordantes.
Qua phrasi non illam gratiam habituales Spiritus
Sancti subministratio infusam deno-
tat, quā peccata remittuntur, sed illam, quā
paulo post Pelagium refellendo dicit; Deum
Id. c. 3. adjuvare dilectionem inspirando, ut id quod faci-
endum esse cognoverit faciat: Quā infra dicit,
Ibid. c. 5. Deum operari velle, atque operari etiam si ante
gratiam acceptam homo nolit; pro qua
Apostolum orare dicit, pro eis ad quos
Ibid. c. 15. scribebat, ne quid mali faciant, & ut quod bonum
est faciant. Qua denique dicit Dominum re-
spexisse Petrum, non quia Petro vel liberum ar-
bitrium vel loqui vel peccatorum remissio-
nem dedit; Sed quia misericordia Dominus laten-
ter subvenit, cor tergit, memoriam revocavit, inte-
rior gratia sua visitavit Petrum interioris hominis
usque ad exteriores lacrymas movit & produxit affe-
ctum. Ecce, inquit, quemadmodum Deus adjuvando
adest voluntatibus & actionibus nostris. Ecce quem-
admodum velle & operari operatur in nobis. Quā
omnia tanta manifestationis evidentia gra-
tiam actualis subministratio inculcant &
illius inspirationis Spiritus Sancti quā jam re-
missis etiam peccatis & in sanctitatis apice
constitutis necessaria est, ut nihil absurdius nec

Lib. de grat.
Christi c. 2.

Ibid. c. 3.

Ibid. c. 5.

Ibid. c. 15.

Ench. 22.

Eodem lib.
de gratia
Christi c. 45.

à mente Augustini alienius fingi posset, quam
dicere quod præter peccatorum remissionem
etiam interior renovatio in justificatione in-
fundi designetur. Quasi vero habitualis gra-
tia sit illa gratia quæ injustis & remissione
purgatis, pertinet ad concupiscentias tentationesque
vincendas: qua Dominus respexit Petrum; qua Deus
operatur in nolentibus velle, & in infirmis per-
cere: quam Paulus petijt quando dixit, oramus
ad Deum ut nihil mali faciat: pro qua omnes
iustificati remissis peccatis & habituali gratia
mundati magnis suspirijs clamant, Deus in ad-
iutorium meum intende: Quam omnes fideles &
filij Dei quotidie patrem suum interpellantes
postulant: Ne nos inducas in temptationem. Qua
cor sive iusti fide peccatoris tangitur, memoria
revocatur, interius animus visitatur, usque ad lacry-
mas affectus movetur atque producit. Actualis est
illa sine dubio Spiritus Sancti subministratio &
inspiratio, non habitualis. Nam actualis est
illa sola gratia quam Pelagius disputationibus
suis sustulit, & adversus illum tot elaboratis
voluminibus Augustinus asseruit, nec enim
unquam inter eos de habituali adiutorio dis-
ceptatio fuit. Quod ita in operibus ejus ma-
nifestum est, ut qui non adverterit, merito
clavem amisisse & toto ostio aberrare videat-
ur. In multis enim tenebris versetur & in pe-
riculosos impingat errores necesse est dum libi
de nomine habitualis gratiæ retentæ blandiens
securus naturæ viribus patrocinabitur ac Dei
causam præclare se egisse iudicabit.

Aug. Epist.
55.

Luc. 22.

1. ad Cor.

13.

Psalm. 69.

Matth. 6.

Aug. lib. de

grat. Christi

c. 45.

De adiutorio possibilitatis gratiarum actualium respectu vo-
luntatis, ubi de motibus ejus indeliberatis.

C A P V T X X V I I I.

DEINCEPS aliquid de adiutorio
possibilitatis gratiarum actualium
respectu voluntatis dicendum est.
Sub quo genere omnes illas gratias
actuales comprehendimus, quæ voluntati so-
lam afferunt vel augent volendi possibilitatem,
seu potestatem: ipsum autem velle aut nolle
agere aut non agere, hoc est, unā cum illo ad-
iutorio concurrente sese ad actum determi-
nare, pure ex voluntatis arbitrio suspendi fi-
nunt: non ut voluntas ad actum suum victrice
illa gratiæ delectatione flectatur, sed potius ipsi
gratiæ quantum ad agere spectat aut non agere
invictæ dominetur, ut pote quæ tali possibili-
tatis adiutorio capi nequeat, si dedere se ipsa
noluerit. Hujusmodi genus gratiæ fere in
actibus quibusdam indeliberatis voluntatis à
recentioribus poni solet, per quos voluntas ad
volendum incitatur & roboratur, non tamen
determinatur aut invictæ flectitur, sed hoc ab
ipso liberrimo nutu expectandum esse decer-
nunt. Itaque duo de isto genere gratiæ vo-
luntatem adjuvant, quæri possunt, unum an
tale genus adiutorij Pelagiani putaverint li-
bertati voluntatis seu indifferentiæ ejus quan-

tum ad modum adjuvandi, esse contrarium.
Alterum an illud quantum ad substantiam re-
vera agnoverint & admiserint.

Prima quæstio ex ijs quæ supra hoc eodem
libro varijs locis diximus, itemque fufius
libro secundo disseruimus, facile solvi ac deci-
di potest. Nam utrobique sæpe declaravimus
nullum adjuvandæ vel provocandæ voluntatis
modum horruisse Pelagianos, nisi qui supre-
mam illam decernendi potestatem atque in-
differentem arbitrij libertatem perimendo ca-
ptivam redderet voluntatem. Nam illam
indifferentem ac dominatricem arbitrij po-
testatem ac nutum, semper Pelagiani pupil-
lis oculorum suorum habuere chariorem, quæ
si salva manet, imò quia sæper ut credunt salva
manet, nullos voluntati vel passionū vel indeli-
beratorum actuum, ad volendum nolendumve
provocantiū turbines aut blandimenta formi-
dant. Occasionem enim hujusmodi motus, non
causas aut necessitates volendi aut nolendi esse
arbitrantur. Certissima namque & inflexibi-
lis Pelagianis regula est, quod Sufficit homo inge-
nitis sibi motibus dare leges. Itemque non esse tantas li-
beritatis vires, ut eam ratio regere ac frangere non possit.

Sup.

à capite 11.

usque ad 10.

vide maxime

17.

Lib. 2. c. 3. 4.

c. 5.

Aug. lib. 5.

apud Aug.

1. c. 1.

1. c. 1.

1. c. 1.

1. c. 1.

1. c. 1.

1. c. 1.

1. c. 1.

1. c. 1.

1. c. 1.

1. c. 1.

1. c. 1.

1. c. 1.

1. c. 1.

1. c. 1.

1. c. 1.

Quod

Lib. 1. oper.
imper. c. 121

Quod si de vehementissima omniumque molestissima cupiditate vi voluntatis solius coercenda statuunt, quid de ceteris animi motibus & passionibus sive bonis sive malis dubitari potest? Cum generalis eorum sententia sit dominam illa libertatem voluntatis atque utriusque partis possibilitatem ut Iulianus pronunciat, ad hoc solum excubare, ne homo vel in peccatum a quoquam impellatur vel a peccato abstrahatur voluntate captiva: quam non posse capi (in neutram videlicet partem) si dedit ipsa noluerit, testatur fortitudo, cuius lacerti in contempnū dolorum & per gentiles & per Christianos assidue clauerunt. Qua de re si plura videre lubet, caput tertium, quartum & quintum libri secundi consulendum est. Ex quibus perspicuum tibi fiet nullo modo Pelagianos impetus passionum & indeliberatorum motuum voluntatis libertati timuisse, utpote quam omnibus illis putant temperandis, coercendis frenandisque superiorem.

c. 4. & 5.
totus.

Lib. ad Bonif. c. 10.

Ibid.

Quod spectat ad alteram questionem, an vera Pelagiani motus illos indeliberatos bonos confessi fuerint, quibus ad amandū Deum operaque bona faciendi voluntas provocata cerneretur, ex eadem libri secundi Disputatione liquet, quid sentiendum sit. Constat enim ex varijs eorum testimonijs eos nullo modo dubitasse quin huiusmodi boni motus non minus ac mali frequenter in animum inciderent; sed salva illa, quam mordicus tuebantur libertate arbitrij in utramvis partem, & indifferentia voluntatis. Hoc enim est quod dicit apud Augustinum Iulianus: *Hominem Dei opus defendimus: nec ex illius potentia vel in malum vel in bonum invitum aliquem cogi.* Ecce indifferentia illa voluntatis ut velit aut nolit, quam eo actioni & subinde necessitati opponere solent, ut alibi ex professo declaravimus. Tollere enim volunt per huiusmodi phrasas illam gratiam quam Augustinus predicabat, quæ nempe facit ut homo qui noluit, velit & faciat. Hinc enim quasi contrarium asserendo Iulianus dicit: *Sed propria voluntate aut bonum facere aut malum.* Nam ut alibi diximus, quod homo facit ab alio sibi collata faciendi voluntate, quæ antea non fuit, hoc hominem invitum, coactum, nolentē facere, imo nec facere aut velle certissimo

A testimonio statuebant. Hoc enim respicit in sua quam subdit responsione Augustinus: *Ad hoc respondemus, inquit, nec ex Dei potentia vel in malum vel in bonum invitum aliquem cogi, quasi ipse non velit, cum ab alio voluntas nolenti datur; sed Deo deferente pro meritis ire in malum; nempe, quia de peccato in peccatum suā voluntate precipitatur, ut paulo ante dixerat: Et Deo adiuvante sive in bonum sive in malum, accepta scilicet conversionis voluntate quæ deerat. Non enim est homo bonus si nolit, sed gratia Dei etiam ad hoc adiuvatur ut velit, quoniam non inante scriptum est: Deus est enim qui operatur in vobis & velle & operari &c. Et preparatur voluntas à Domino.*

B Hanc ergo potentissimam gratiam negans Iulianus qua homo fieret ex nolente volens; Deo preparante, hoc est, dante voluntatem & operantem in hominibus velle & operari, ut Augustinus docet, aliud genus adjutorij profert, quo retenta sibi propria uti præmiserat voluntate aut bonum faciendi aut malum, hoc est, salva illa plenissima volendi aut nolendi indifferentia & arbitrato homo adjuvatur incitationibus quibusdam & proritacionibus seu provocationibus in bonum aut malum; statim adijcit, aliterendo hominem. *In bono opere à Dei gratia semper adjuvari, in malum vero diaboli suggestionibus incitari.* Vbi cum apertissime sentiat diabolicas suggestiones quibus hominis voluntas quatitur & motibus quousque deliberationem antevertentibus provocatur, non repugnare indifferentiæ voluntatis neque propterea ad malum invitum aliquem cogi; consequenter iudicat neque Spiritus Sancti suggestiones, sive ut Pelagius loquitur, spirituale desiderium concupiscens adversus carnalem consuetudinem, quo homo in bono opere semper adjuvatur, eidem illi voluntatis indifferentiæ repugnare, neque propterea in bonum invitum aliquem cogi. Eadem enim prorsus libertatis ad utrosque motus coercendos ratio est, secundum illam Iuliani regulam, *Suscipit homo ingenuis sibi moribus dare leges.* An vero Iulianus in eodem loco veram aliquam agnoscat gratiam qua voluntas sive volitio iam excitata saltem juvatur ad pleniùs volendum bonum etsi non excitetur ut illud velit, paulo inferius dicturi sumus.

Eodem lib.

c. 3.

Ibid. lib. 2.

c. 18.

In Comment.
c. 5. ad Gal.
lat. c. 27.

Lib. 5. cont.

cui. c. ult.

Vtrum nullam veram, internam & actualem voluntatis gratiam admiserint Pelagiani ante condemnationem hæreseos sub Zozymo Papa.

CAPVT XXIX.

HACTENUS utcumque declaratum est omne genus adjutorij possibilitatis sive externum sive internum, sive respectu intellectus sive voluntatis Pelagianos agnovisse. Nam & leges & doctrinam & exemplum Christi & peccatorum remissionem quibus homo in singulis actibus adjuvetur; & illuminationes illustrationesque internas Dei, & concursus generalem, & gra-

tiam habituales, & motus bonos seu desideria quædam bona indeliberata salvâ tamen illâ indifferente arbitrij potestate confessi sunt. Nunc videndum an unquam veram aliquam internam & actualem gratiam admiserint quam Augustinus predicavit.

Quod ut clarius ac distinctius à nobis fiat, duo tempora videntur esse consideranda, unum quod fluxit ab initio usque ad damnationem

tionem quæ per Zozy mum Papam cooperan-
tibus Conciliorum Africanorum literis Hæ-
resis Pelagiana toto orbe jugulata est. Al-
terum à damnatione deinceps usque ad obitum
Divi Augustini quando in locum prostrati er-
roris Pelagiani Semi-Pelagianus exortus est.
Hanc autem idcirco movemus questionem,
quod quamvis constet Pelagianos ab initio ul-
que in finem in prædicanda natura, lege, re-
missione, exemploque Christi perstitisse, cum
eo tamen bene consistere nonnulli, ut audivi-
mus, putent, ut simul aliquam actualem inter-
namque gratiam admiserint, saltem qualem
Adamus habuit, quæ nullo indifferentis illius
libertatis præiudicio instar lucis, quæ semper
cernere volentibus præsto est ejus nutui accom-
modata serviret.

*Lib. de nat.
& gra. c. 48*

Et quidem ante damnationem illam sicuti
nunquam leguntur, gratiam illam actualem
quam juxta sacrarum Scripturarum fidem Au-
gustinus prædicat, vere sincereque confessi
esse, sed non nisi in asserenda vel peccatorum
remissione, vel lege, doctrinaque Christiana
vel exemplo Christi incubuisse, ita non raro
indicant nullam veram internamque gratiam
ad bene vivendum necessariam, sed solis na-
turæ viribus ipsique humanæ potestati & vo-
luntati bonum opus esse tribuendum. Nam in
ipso exortu aperte Pelagius profitemur, quod
non peccare nostrum sit: quod Augustinus ita in-
telligit quasi dixisset, quod non peccare nostrum
tantummodo sit, ita videlicet, ut nec illud adlit
Dei adiutorium, quo etiam integra sanaque
hominis naturæ gaudebat, quod inter omnia
actualis gratiæ adiutoria minime efficaciæ
fuit. Nam etiam si de illa naturæ loqueretur, in-
quit, nec sic recte diceret, quod non peccare nostrum
tantummodo sit, quamvis peccare nostrum esset: Nam
& ibi esset adiutorium Dei & tamquam lumen sanis
oculis quo adintu viderent se præbere volentibus. Quæ
perspicue clamant ne tantillam quidem Dei
gratiam adjuvantem qualem Adamus habuit
agnovisse, sed ita viribus nostris arrogasse
quod non peccamus, ut Deo excluso nostrum
tantummodo esse videretur. Quod etsi non
diceret, ex eo tamen aperte sequitur, quod
non peccandi, seu bene vivendi possibilitatem
sufficientem tunc temporis diceret in natura ne-
cessitate consistere: Quia nulla adimere voluntas po-
test quod inseparabiliter iustum probatur esse naturæ,
pro ut ista Pelagij verba Sanctus Augustinus
refert. Quam Pelagij sententiam intuens &
improbans idem August. Gratia Dei, inquit,
non qua instituitur, sed qua restituitur natura qua-
ratur; quæ ab ipso sola clamatur non esse necessaria
cum taceretur. Et alibi in eodem libro: de qua
gratia omnino nihil dicit, quasi sola sua voluntate se
posset sanare quia cum potuit sola vitare. Et paulo
post: de qua gratia & adiutorio & misericordia sine
qua bene non possumus vivere, nescio quare iste om-
nino nihil dicit, imo etiam veluti sibi ad iustitiam suffi-
cientem si voluntas sua ad se defendendo naturam gra-
tiæ Christi quæ iustificatur, hoc est, iuste vivimus,
ut ante dixit, apertissime contradicit.

*Ibid. c. 49.
50. & 51.*

Ibid. c. 53.

c. 23.

ibid.

In progressu vero non minus aperte omnem

omnino veram gratiam sustulit; quod ex eis
quæ tempore Concilij Palestini itemque mox
subsecuti Carthaginensis ac Milevitani gesta
& scripta sunt, luculentissime demonstrari po-
test. Nam quid aliud sibi volunt verba Pa-
trum Concilij Carthaginensis de Pelagij deg-
mate ad Innocentium: Si possibilitate naturæ &
arbitrio voluntatis in potestate sunt constituta, quis
non ea videt à Domino inaniter peti & fallaciter orari,
cum orando poscuntur quæ natura nostra iam ita con-
dita sit, cunctis viribus ob inveniunt? Si enim na-
turæ vires sufficient nullam profectò interna
gratia necessaria est. Quid sibi vult aliud
quod subiiciunt: virtute corroborari si volumus in-
quunt (Pelagiani) possumus ea possibilitate naturæ
quam nunc non accipimus sed cum creavimus acce-
pimus? Quid sibi vult aliud quod Carthagi-
nensi Synodo respondet, iterat, iterandoque
inculcat Innocentius: Nam quid nos de his post
hac rectum mentibus existimemus, qui sibi se putant
debere quod boni sunt, nec illum considerant, cum
quotidie gratiam consequuntur? Sed item isti qui tales
sunt, nullam Dei gratiam consequuntur, qui sine illo
tantum se assequi posse confidunt, quantum vix illi
qui ab illo postulant, & accipiunt promerentur. Et
iterum: Et qui nos adiutorio negas indigere divino,
quasi ex nostra in totum possibilitate perfecti, quomodo
vero adiutorium in nos, cum tales a nobis etiam esse
possumus, provocamus? Itemque paulo post: Nam
quod moris sum tam præceptis videntur ad casum, tam
expositum ad omnia pericula, si hoc solum nobis pa-
tantes posse sufficere quod liberum arbitrium cum nas-
ceremur accepimus, ultra iam à Domino nihil qua-
ramus? Id est auctoris nostri oblii, eius potentiam, ut
nos ostendamus liberos, abierimus, quasi iam amplius
quod post dare non habeat, qui te in tuo ortu liberum
fecit. Et iterum iterumque: Vex nobis liberum
a. b. i. r. i. u. m, ille Deum posulat adiutorium: quod na-
stimus posse sufficere, nos dicimus ille Deum ne derelin-
quatur exorat. Denique: Quemadmodum Pela-
gius Celestiusque seposita omni responsione Psalmorum
talique abdicata doctrina, suaduros se aliquibus esse
confidunt, nos adiutorium Dei nec debere quærere nec
egere, cum omnes Sancti nihil se sine hoc agere posse
resistentur! &c. qui si tamen aliquod in se Dei adiuto-
rium, quod huc usque negaverunt, provocaverint, &
opus sibi eius auxilium esse cognoverint &c. damnent
quæ huc usque senserunt. Quid sibi vult aliud
quod narrante testanturque Patres Concilij
Milevitani: Isti dicunt posse hominem in hac vita
præceptis Dei cognitis ad tantam perfectionem iustitiæ
sine adiutorio gratiæ Salvatoris per solum liberum vo-
luntatis arbitrium pervenire, ut ei non sit iam necessa-
riam dicere, damne nobis debita nostra. Quid sibi
vult aliud quod Sedem Apostolicam consulen-
tibus Milevitanis refert Innocentius: Quid
enim acerbus in Deum fingere potuerunt quam cum
adiutoria divina cessarent, causamque divinam id est
quotidianæ precationis auferrent, hoc est dicere quid
mihi opus Deo? Et infra luculentius: Negantes
ergo auxilium Dei, inquit hominem sibi posse suffi-
cere nec gratia hunc egere divina, quæ privatus necess-
est diaboli laqueis irretitus occumbat, dam ad omnia
vita perficienda mandata, sola tantummodo libertate
contendat. Et omnia recapitulando conclu-
dens;

*Concil. Carth.
ad Innocent.
Epist. 90.
apud Aug.*

*Innocent. a
Epist. ad
Cyprianum*

ibid.

ibid.

ibid.

*Concil. Mi-
levit. ad In-
nocent. Epist.
92. apud
Aug.*

ibid. Epist.

*Aug. 33.
ad iustitiam
id est
libertatem
gratiam
ad*

dens: *Que cum ita sunt, cum in omnibus divini patris voluntati libera non nisi adiutorium Dei legamus esse necessarium, eamque nihil posse celestibus auxiliis destitutam, quo-nam modo huic soli possibilitatem hanc pertinaciter ut asseritis defendentes, sibi met, imo quod est dignius dolore communi plurimus Pelagius Celestiusque persuadent?*

Neque vero ab ista superbissima opinionis arrogantia usque ad damnationem, quam eis infligit Zozyms Papa recesserunt. Quod ne pluribus lectorum onerem unico manifestissimo Divi Augustini clarescit testimonio, nam in Epistola ad Paulinum, quæ post Concilia illa Provincialia Carthagenensia & Milevitana imo post mortem Innocentij quem initio Epistola Beata memorie Papam vocat, disertis verbis dicit: *Natura humana etiam si in illa integritate,*

in qua condita est permaneret, nullo modo seipsam creatore suo non adjuvante servaret. Cum igitur sine Dei gratia salutem non posset custodire quam accepit, quomodo sine Dei gratia posset reparare quod perdidit? Ecce etiam sine illa Dei gratia quæ naturæ integritate permanenti ad salutem custodiendam erat necessaria, palam significat eam juxta Pelagij opinionem reparare posse quod perdidit. Quod si ne tantillam gratiam homini lapsæ vulneratoque dedit, quantas stanti sanoque erat necessaria, sed omnem iustitiæ operationem solis naturæ viribus, tamquam sufficientibus arrogavit, quid opus est de illa potentiore ac difficiliore gratia sollicitum esse, atque an illam admiserit ante damnationem operose disputare?

Vtrum Pelagius ante condemnationem sub Zozyimo opinionem mutaverit, de gratia respectu voluntatis.

CAPV T X X X.

SE P. quamvis ista perspicue ita se habere videantur, mutasse tamen Pelagium opinionem vir quidam eruditissimus putat postquam illa litteræ fuissent ad Paulinum datæ. Movet eum celebris ille Pelagij locus, quem ex libris ejus de libero arbitrio Augustinus allegat: *Operatur, inquit Pelagius, in nobis Deus velle quod bonum est, velle quod sanctum est, dum nos terrenis cupiditatibus deditos & mutipsum more animalium tantummodo presentia diligentes, futura gloria magnitudine & premiorum sollicitatione succendit, dum revelatione sapientie in desiderium Dei stuporem suscitavit voluntatem, dum nobis quod tu alibi negare non metuis suadet omne quod bonum est. Audis succensionem, audis stupentis voluntatis suscitationem desiderium Dei, audis denique suasionem? Hæc autem sine voluntatis motu non videntur posse fieri vel intelligi. Mutavit ergo, inquit, eo tempore quo illa scripsit, opinionem illam priorem quam in litteris ad Paulinum datis Augustinus incescit, ita scilicet ut saltem motus illos indeliberatos immisos à Deo fateretur. Sed quod pace aliter sentientium dixerim non videntur satis vel tempora considerasse, vel ipsum inspicisse Pelagij locum. Nam quamvis liber de gratia Christi statim post Pelagij damnationem ab Augustino scriptus sit, Epistola vero ad Paulinum paulo ante, verba tamen illa citata Pelagij, quibus internam aliquam voluntatis gratiam asseri putant, ante illam Epistolam Augustini ad Paulinum qua omnem omnino ab eo negari gratiam supra significatum diximus exarata & ab Augustino lecta & intellecta sunt. Quod ex eo perspicue patet, quod multa eadem verba Pelagij ex libero ejus primo de libero arbitrio petita, ex quo etiam ille citatus de motibus indeliberatis locus excerptus est, tam in illis litteris ad Paulinum quam in libro de gratia Christi reperiuntur.*

A Ex quo perspicue sequitur libros illos Pelagij de libero arbitrio in quibus gratiam illorum motuum putatur agnovisse, non minus ante litteras illas ad Paulinum datas, quam ante librum de gratia Christi conscriptum esse. Si ergo Augustinus cum ad Paulinum scriberet salutemque amissam, juxta Pelagium sine omni omnino gratia etiam Adami reparari posse testatur, jam illos Pelagij libros de libero arbitrio legerat quibus putatur tam evidenter gratiam confessus esse, nequaquam profecto judicavit, citatis illis verbis veram confessionem divine gratiæ contineri.

Quid quod eodem illo libro de gratia Christi in quo Augustinus illum ipsum Pelagij locum citat, & omnes ejus lucubrationes anteriores excutit, ut ad intelligentiam gratiæ Pelagianæ perveniat, testatur sepius, nullam se veram gratiam, in omnibus ejus libris aperte agnitam aut confessam invenire potuisse, sed tantummodo naturam, remissionis legem atque doctrinam? Hoc indicat, quando dicit: *Istam quippe gratiam qua iustificamur, id est quæ charitas Christi, Dei diffunditur in cordibus nostris &c. in Pelagij & Celestij scriptis, quacumque legere potui, nusquam eos inveni quemadmodum confitenda est confiteri. Hoc indicat quando dicit: Hæc ergo pro meo capta intelligere potui in Pelagij scriptis, quando nominat gratiam. Videtis autem quod quæ sentiant, ignorantes Dei iustitiam suam volunt constituere. Nempe asserendo, ut paulo ante præmiserat gratiam non esse nisi legem atque doctrinam, qua naturalis illa possibilitas adjuvetur. Nam cum illis ipsis libris, quos pro libero arbitrio scriperat & in quibus per illa supra citata verba gratiam confessus videbatur, sese Pelagius tueretur, ut agnoscerent homines quam inique eum negatione gratiæ infamare gesserint, respondet Augustinus: *Sed in his etiam quatuor libris quæ de gratia cuncte pro gratia videtur dicere quæ iayamur ut de-**

Christi &c.

Epist. 106
ad Paulin.
in fine

Lib. de gra.
Christi. c. 10

Lib. de gra.
Christi. c. 3.

c. 4.

Epist. 106.
versus finem
f. 186. col.
1. l. 1. b. c.
d.

Lib. 6. de
gra. Christi.
c. 29.

clinemus à malo bonumque faciamus, ita dicit ut
nullo modo à verborum ambiguitate discedat, quam
discipulis se possit exponere, ut nullum auxilium gra-
tie credant, quia natura possibilitas adiuvetur, nisi in
lege atque doctrina. Sed ut omnis auferatur ter-
giversatio, cum illa ipsa Pelagij verba citasset
Augustinus, quibus Pelagius dicit nos à Deo
futura glorie magnitudine & premiorum pollicita-
tione succendi, revelatione sapientie in desiderium Dei
stupentem suscitari voluntatem ac suaderi omne quod
bonum est: statim illam gratie divine confessionem
arguens subiit: quid manifestius, nihil aliud
eum dicere gratiam, quam Deus in nobis operatur velle
quod bonum est, quam legem atque doctrinam? Ne-
que causam tacet: In legeramque, inquit, atque
doctrinam sanctarum Scripturarum futura gloria
atque premiorum promittitur magnitudo. Ad do-
ctrinam pertinet etiam quod sapientia revelatur, ad
doctrinam pertinet etiam quod suaderet omne quod bonum
est.

Ibid. c. 10.

Ibid.

Neque vero satis pro Pelagio feceris, si res-
ponderis, non tantum ab eo pollicitationem
glorie, sapientie revelationem bonique suasio-
nem, quæ ad doctrinam pertinent, sed etiam
succensionem, stupentisque voluntatis suscita-
tionem asseri. Hoc enim recte fortasse dice-
retur, si illam succensionem & suscitationem
voluntatis ex quibus nonnunquam veram gra-
tiam Augustinus colligit, ita sentiret fieri ut
desiderium Deo in ipsis voluntatis visceribus
operante, eamque succendente consurgeret.
Neque enim video quid amplius ab eo postu-
lare possemus. Sed non aliter sentit illam vo-
luntatis suscitationem esse tribuendam Deo
nisi quia nuda æternæ glorie pollicitatione,
sapientie revelatione atque exhortatione, sive
suasione quæ ut Augustinus, etiam doctrinæ ge-
neralitate concluditur, locordiam voluntatis ex-
cui, eamque succendi atque in desiderium
Dei suscitari putat. Hoc autem totum suasio-
nis, revelationis, & promissionis genus circa
solum intellectum adhiberi, neque cognitio-
nis limites egredi manifestum est & externâ
quoque hominis docentis atque suadentis
operatione nonnunquam fieri. Sed nos, inquit
Christic. 10. Augustinus, eam gratiam volumus iste aliquando
fateatur, quia futura glorie magnitudo non solum pro-
mittitur, ut in gratiam credatur & speratur: nec solum
revelatur sapientia, verum etiam amatur, nec suade-
tur solum omne quod bonum est, verum etiam per-
suadetur. Hoc est per quam intus operante
Deo non solâ cognitione, sed etiam delecta-
tione voluntas ad amandum flectitur. Quæ
gratia si doctrina dicenda est non sic dicatur,
ut solâ intellectus illustratione faciendâ novetur.

Lib. de grat.
Christic. 10.Ibid. c. 12.
& 13.

nis, sed sic ut alius & interim eam Deum incremen-
tum dando cum ineffabili suavitate credatur infun-
dere, ut cognita faciamus. Nam quod Pelagius
dicit, revelatione sapientie stupentem volun-
tatem suscitari in desiderium Dei, non satis
est ad illam interiorum gratiam conficiendam,
sive per desiderium illud, intelligas delibera-
tam desiderandi amandique Dei voluntatem,
sive indeliberatos huius desiderij motus.
Nam quicumque etiam exterius docendo sua-
dendoque concionantur, ut ad temporalia
quædam amplectenda vel agenda permoveant,
stupentem suscitant, sed solâ doctrinâ volunta-
tem, cuius deliberatum desiderium non ex do-
cente vel suadente intus operante, sed ex ho-
minis libertate pullulat; indeliberati vero de-
siderij motus, perspecta rerum propositarum
bonitate & magnitudine ex naturali quadam
vel acquisita affectuum cum rebus ipsis sym-
pathia & quasi pondere impellente consequun-
tur. Sic ergo & Pelagius quantumvis Deum
sentiret nos cælestium premiorum pollicita-
tione succendere, & revelatione sapientie
stupentem suscitari voluntatem, nihil aliud
eum censebat operari quam cæleste objectum
doctrinæ manifestatione proponere, ad ipsum
vero voluntatis desiderium putabat hominem
innatis viribus seipsum promouendo ac susci-
tando perducere. Nam sicut ad ipsas rerum
divinarum perfectas voluntates existimabat
solum hominis liberum arbitrium naturamque
sufficere, ita etiam & multo magis ad earun-
dem sanctarum voluntatum imperfectos at-
que indeliberatos motus; quorum ipsa iasita
naturæ bonitas non minus secundum esset se-
minarium, quam aliorum quibus res naturæ
animali congruentes appetuntur. Neque enim
cælestium divinarumque bonorum appetitus
magis esse supernaturales quam terrestrium
atque animalium, saltem ante condemnationem
sub Zozymo Papa arbitrati sunt. Quam-
obrem sicut naturales isti & indeliberati mo-
tus ad nudam objecti, hoc est terrenorum bo-
norum propositionem, ex naturali quadam
naturæ corrupta propensione iuxta Catholi-
corum, itemque Philosophorum opinionem
oriri solent, eoque vehementius quo vel illa
naturæ inclinatio vehementior est, vel objecti
propositio cognitioque bonitatis luculentior,
ita etiam iuxta Pelagianos illa spiritualia &
indeliberata rerum cælestium desideria; quod
eadem prorsus secundum eorum opinionem
errorumque esset ratio. Quæ de re plura ex
Pelagianis principiis disputata, vide si libet
libro secundo.

c. 4. & 10.

libro secundo.

CORNE.

CORNELII IANSENII
EPISCOPI IPRENSIS
DE HÆRESI PELAGIANA
LIBER SEXTVS.

Quo continetur quartus status Pelagianismi; cæte-
raque dogmata, & mores Pelagianorum.

Quartus Pelagianismi status post damnationem hæresis Pela-
giana Semi-Christianismus, De gratia ad per-
fectionem necessaria.

CAPVT PRIMVM.

ACTENS vera gra-
tia confessionem secun-
dum statum quem ante
generalem illam sub Zo-
zymo Papa condemna-
tionem hæresis Pelagiana
obtinuit, indagavimus:

Deinceps quid proscripti
fenserint, exquirendum est. Alium quippe
vultum damnata vulpes induerunt, tantaque
mutatio in dogmatum Pelagianorum profes-
sione consecuta est, ut merito quartus ille
Pelagianismi status dici queat. Nam ante
proscriptionem illam meracissimo Pelagian-
ismo inebriati simpliciter planissime, gene-
ralissimeque professi sunt: Humanam sibi ad
vincenda peccata & Dei mandata facienda sufficere
posse naturam: ut loquitur Synodus Carthagi-
nenensis. Sive non esse rogandum Deum ut contra
peccati malum, atque ad operandam iustitiam sit
nosster adiutor, ut loquitur Milevitana. Hoc
est, ut verbo dicam, ad omnem omnino iusti-
tiam ab initio conversionis usque ad finem
perfectionis, præceptis Dei cognitis humanæ
naturæ sufficere potestatem, ita nempe, ut in-
terpretante fidelissime mentem eorum Augu-
stino: omnia ad fidem piamque vitam pertinentia
tribuerent libero voluntatis arbitrio. per quod viri-
bus in origine creationis acceptis posset, nihil ulterius
adiuvante illius gratia qui creavit, domare & extin-
guere omnes cupiditates tentationesque superare. Ex
quo fiebat ut iuxta Synodi Carthaginensis
Patres in superbiam suam extollendo liberum
arbitrium, nullum relinquerent locum gratiæ Dei qua
Christiani sumus eamque nollent omnino cognoscere,
quamvis nec aperte oppugnare auderent.

Hinc est enim quod Augustinus omnes om-
nino Pelagi ante damnationem scriptos per-
scrutans libros, ut ex eis veræ gratiæ actualis
pro qua impetranda precibus supplicamus,
confessionem exprimeret, etiam ultimos illos

A quatuor de libero arbitrio ad quos velati sin-
cerissimos suæ sententiæ testes provocaverat,
ita testatur omnia à Pelagio dici ut nulli modo
à verborum ambiguitate discederet, quam discipulis Christi.
sic posset exponere, ut nullum auxilium gratiæ credant,
qua natura possibilitas adiuveret, nisi in lege atque
doctrina: ita et ipsas quoque orationes, ut in scriptis
suis apertissime agitat, ad nihil aliud adhibendas
opinaretur nisi ut nobis doctrina etiam divina reve-
latione aperiat, non ut adiuveretur mens hominis, ut
id quod faciendum esse didicerit, etiam a lectione &
actione perficiat. Eandem prorsus esse Celestij
sententiam paulo ante confirmat, unde aper-
tissime patet eos omnia ut habenda ex nobis, *ibid. c. 30.*
non à Domino poscenda ex libero arbitrio expen-
disse.

Post condemnationem verò Catholicorum
clamoribus pressi, vel argumentis oppressi
aliquantulum sive verbo, sive etiam sensu ab
illa superbia recesserunt. Docuerunt enim
hominem quidem sine gratia inchoare posse
virtutem & vitam bonam, ad perfectionem
tamen assequendam Dei adiutorium esse ne-
cessarium. Quam fuisse sententiam Iuliani,
qui post hæresis damnationem scripsit, testis
est Augustinus hisce verbis: Cum ergo divinus
adiuvatur homo, non tantum ad capeffendam per-
fectionem adiuvatur, quod ipse posuit, utique volent-
intelligi eum per se incipere sine gratia, quod perficit
gratia &c. In quo enim vis hominem, sicut loquens, ad
aliquid laudabile generosi cordis stimulis incitari (in-
choando scilicet bonum) in hoc enim non vis in
Domino, sed in libero arbitrio gloriari. Vnde Pe-
lagiani posteriores per os ejusdem Iuliani Ro-
mam scribentis profitentur; hominem in bono
opere à Dei gratia semper adiuvari. Quod Au-
gustinus ita dictum esse declarat tamquam sua
voluntate nulla Dei gratia bonum opus aggressus, in
ipso iam opere divinitus adiuvetur, pro merito scilicet
voluntatis bonæ. Hoc enim expressius decem &
octo Episcopi Pelagiani in fidei suæ pro-
fessione

Circil. Car-
tha in Epist.
ad Innocent.
Synodali.

In Epist. Sy-
nodali ad
eundem.

Epist. 106.
ad Vital. in
fin. Epi. 95.

In Epist. ad
Innocent. 90
apud August.

Lib. 4. cont.
Lut. c. 3.

Lib. 1. ad
Bonif. c. 18.

Ibid. c. 19.

Lib. 2. ad Bonif. c. 5. *propositum, non tamen reluctanti studium virtutis immittere. Quod ita intelligunt, inquit Augustinus, velut homo à seipso sine adiutorio Dei habeat propositum bonum studiumque virtutis, quo merito precedente dignus sit adiuvari Dei gratia subsequente. Et rursum de eisdem alibi: Ipsi volunt in homine ab ipso homine incipere cupiditatem boni, ut huius capiti meritum etiam perficiendi gratia consequatur. Quorum perversam improbandam & refellens opinio: Spiritum Sanctum, inquit, fatendum est, etiam antiquis temporibus non solum mentes bonas aduivisse, quod & isti volunt, sed etiam bonas eas fecisse, quod nolunt, hoc est non solum adjuvissse fidem eorum & voluntatē bonam ut ad perfectionem bonitatis iustitiæque pertingerent, sed etiam ipsam eis fidem ac voluntatem bonam inspirasse, qua primitus boni fierent.*

Lib. 4. ad Bonif. c. 7. *vid. & lib. 3. c. 4. in fine.*

Ex hac Pelagiani dogmatis mutatione perspicuum est tandem aliquando sententiā damnationis perculsos Pelagianos illam esse confessos gratiam, quā Dominica oratione sive fidelium precibus iustitiam sibi vel conservari vel augeri postulantibus commendatur; in illius vero negatione perstitisse, quæ cor convertitur à malo ad bonum ipsaque fides & orationis ac iustitiæ spiritus primitus inspiratur. Atque hæc omnino ratio est, cur omnes Augustini lucubrationes, quibus ab initio hæresis Pelagiana usque ad damnationem ejus infudavit, illam ubique spirent & astruant gratiam, quæ jam fidelibus adeoque iustificatis ad cavendas vincendasque peccatorum tentationes, & implendam iustitiam necessaria est. Nam ad ista omnia Pelagius humanam naturam sibi sufficientem statuens eo modo, inquit Concilium Carthaginense, gratia Dei quæ sanctorum evidentius orationibus declaratur adversarius invenitur. Neque enim sancti pro se fidem aut iustitiam primam postulant quam postulare pro se nequeunt, nisi jam fidem acceperint. Statim vero post damnationem omilla

In Epist. Synodali ad Innocent. quæ est 90. apud Aug.

fere gratiæ conatum nostrum consequentis mentione, totus in alia illa gratia quæ credentes prævenit, & ex nolentibus volentes facit, asserenda tuendaque versatur. Illud ex Epistola 88. & 95. & libris de natura & gratia, ex secundo de peccatorum meritis, de spiritu & littera, litterisque Synodalibus Concilij Carthaginensis & Milevitani ad Innocentium ejusdemque responsis demonstrari potest; hoc verò ex Epistola 105. ad Sixtum, ex libris ad Bonifacium & adversus Iulianum: in illis enim ex professo illa gratia inculcatur quæ fidelibus adeoque iustis ad bene vivendum ex fide datur: in his ea quæ fidem ipsam prævenit & ex nolentibus & repugnantibus volentes facit. Hoc enim non gratiæ cœlestis munus esse statuunt posteriores Pelagiani, sed humanæ libertatis officium; cuius proprium sit velle & nolle & sua se voluntate discernere, tametsi illa voluntas imbecillis & inchoata ad adipiscendam perfectionem se postulet adjuvari. Hanc Pelagiani erroris mutationem simul & causam ejus Augustinus aperit in exordio Epistolæ ad Sixtum quæ statim ab hæresis illius damnatione conscripta est. Nolunt, inquit, ut sit ipsi gloria in iustificandis impijs gratuita gratia, qui eius ignorantes iustitiam suam volunt conservare; nempe arrogando sibi sufficientes ad iustitiam operandam vires; vel iam conclamantium religiosorum & piorum vocibus preste, ita se fatentur ad habendum seu faciendum iustitiam divinitus adjuvari, ut sui præcedat aliquid meriti; ipsum scilicet, propositum bonum, quod, ut audivimus, adjuvat gratia.

Epist. 105. ad Sixtum paulo post initium

Ex lib. 2. ad Bonif. c. 5. & 11.

Porro iste quartus erroris Pelagiani status non absurde Semi-Christianismus vocari posset. Non enim in eo integram, quemadmodum genuinum Christianum decet, sed dimidiatam gratiam proficuntur. Primas enim sibi tribuunt, secundas Deo; unde fit ut ei utraque præripiant & sicut Augustinus alicubi dicit solo sint nomine Christiani.

Veram, internam gratiam continentur ad assequendam perfectionem necessariam.

CAPUT SECVNDVM.

QVOD ut constet accuratius, videndum superest, utrum veram illam internamque gratiam, quam Augustinus etiam hominibus sanctissimis docet esse necessariam saltem ad assequendam perfectionem in hoc statu fateantur. Fortassis enim per gratiam intelligit etiam hic legem, doctrinamque Christianam: ut mens ad adipiscendam perfectionem non solum exterius humanæ vocis adjuncta ministerio sed etiam interius Spiritus Sancti revelatione nitatur. Nam in postremo opere quod Pelagius de libero arbitrio ante damnationem suam scripsit, apertissime veram gratiam, vel certe

effectum veræ gratiæ confessus esse videbatur cum diceret: Quæ arbitrij libertate qui bene utitur &c. ponit cor suum in manu Dei ut illud quo voluerit ipse declinet. Ad quæ verba divus Augustinus, Magnum profecto, inquit, adiutorium divinæ gratiæ, ut cor nostrum quo voluerit ipse declinet. Et tamen cum omnes etiam illius operis latebras perlustrasset ut ex eo veræ gratiæ confessionem exprimeret nullum se divinæ gratiæ adiutorium invenisse testatur quod non discipulis suis de lege doctrinaque posset exponere.

Apud Aug. lib. de grat. Clisp. c. 23.

Ibid. c. 41.

Sed quamquam iste ante profligatam hæresim Pelagij sensus fuit, post latam tamen Apostolicæ sedis sententiam videntur discipuli ejus

us non tantum legem & doctrinam, sed etiam
veræ gratiæ adiutorium ad perficiendum co-
natuum nostrorum imbecillitatem admisisse.
Pro quo egregius est apud Divum Augusti-
num locus, qui ut mens eorum innotescat cla-
rius, totus audiendus est. Sic ergo loquitur:

Lib. de grat. & lib. arb. c. 14.
Sed c. m fuerint convicti non defensores sed inflatores
gratiæ. Et precipitatores liberi a b. r. y, quia neque scientia
divina legis neque natura, neque sola r. m. sio pec-
catorum est illa gratia quæ per IESVM CHRIS-
TVM Dominum nostrum datur, sed ipsa facit ut
lex impleatur, ut natura liberetur, peccatum non
dominetur. Ecce perspicue significat eos dispu-
tando depulso a gratia naturæ, legis atque
remissionis quas tantopere predicaverant; con-
victosque quod vera gratia facit ut lex im-
pleatur ac natura liberetur. Quod ergo jam
convicti fugiunt ut vim veritatis evadant?

Ibid. Audiat Augustinus: Cum ergo in iis c. n. v. h. f. u. e. r. i. t. ad hoc, e. c. n. v. h. f. u. e. r. i. t. ut quicquid de con-
trariis ostendit, gratiam Dei secundum merita natura
dar. Nempe non gratiam naturæ, non gra-
tiam legis, sed illam quam facere dixerat ut
lex impleatur, ut natura liberetur. Quod
Iul. p. 8. Pelagianorum verba patefaciunt:
Dicunt enim, inquit, etsi non datur secundum me-
rita bonorum operum, quia per ipsum bene operamur,
tamen se, unde merita bona voluntatis datur. Quid
est aliud, per ipsam bene operamur, nisi, per
ipsam legem implemus, sive quod ante dixe-
rat ipsa facit ut lex impleatur? Neque enim
nisi legem implendo bene operamur. Hæc au-
tem est vera illa gratia, quæ per IESVM CHRIS-
TVM Dominum nostrum datur & per Spiritu
Sanctum inspiratur, & fidelium precibus
petitur, quod Pelagiani quoque subijciendo in-
dicant. Quia bona voluntatis, inquit, præcedit
gratiam, quam præcessit voluntas credentis, ut secun-
dum hoc merita, gratia sequatur exaudienti Dei.
Vbi non potest ullo modo intelligi gratia legis
atque doctrinæ, jam enim convicti illam non
esse gratiam quæ per Christum datur, ad aliam
illam per quam Deo nobis cooperante bene
operamur implendo scilicet ipsam legem, corri-
gendo sese aliqua ex parte & ad veritatem ac-
cedendo confugiunt. Quod non minus clarè,
quam præclare in alio loco Augustinus docet.
Cum enim verum illud adiutorium Spiritus
Sancti, & cooperationem Dei Iulius inculcal-
set, & explicasset cooperationis modum, Pe-
lagianorum accessum ad veritatem quamvis
imperfectum laudando & corrigendo subtexit:

*Serm. 12. de verb. Apost. aliquando gratiam consistit, & benediximus Deum
c. 11. & 12.*
Non sicut quidam dicere ceperunt, qui convitati sunt
verb. Apost. quia vel hoc aliquando dixerunt. Accedendo enim
proficere potuerunt, & ad id quod vere rectum est per-
venire. Jam vero dicunt aditricem esse gratiam Dei
ad facilius faciendâ &c. Vero facilius, remota difficultate,
tamen & r. m. o. i. t. u. r. Invenio facilius, pedibus diffici-
lius, sed tamen & pedibus pervenitur. Non est sic &c.
Vbi quamvis id quod dicunt de sola facilitate
quam allert gratia, corrigit, veram tamen

gratiam eos intellexisse significat. Illa est enim
quæ instar venti animis illapsa vela pandit &
amorem inspirando magna facilitate promo-
vet iter nostrum & in patriæ celestis portum
impellit. Quam venti similitudinem sensui
Pelagianorum explicando & Iulianus adhi-
buit: Ad eam, inquit, magnitudinem atque pul-
c. ritudinem sapientis animus studys procedit ac me-
r. tu, ut generosum eius ignem (hoc est amorem) gra-
tia Sancti Spiritus incipiat ventilare. Tunc fit illa
charitas, quæ non propinquos solum aut cives, sed
ipsum genus humanum gremio suo conatur ampli-
c. ti. Vbi Beda significari dicit: Spiritus Sancti ad-
ventu non ita juvari animum, quomodo flama
vel fax, cum accenditur, caliginosam ju-
vat domum, quam illustrat; sed ita potius, quo-
modo ardentem sive lucentem ventus inextingit ut
amplius clarescat qui quidem & sine statu ventri ac-
cendi atque ardere ac magnam consumere silvam po-
terat; sed tamen vento impellente magis magisque
flamescit. Perspicue namque illam prædicat
Iulianus gratiam, quæ ad augendum perficien-
dumque charitatis amorem instar venti in-
flamantis acjuvat, etsi eodem vento ignem
illum primitus accendi neget. Hoc enim li-
bero voluntatis arbitrio tribuendum putat,
cujus merito ille status Sancti Spiritus repen-
datur.

Quod si quis adhuc forsan alicui superstit
scrupulus, ne veram agnovisse gratiam Pela-
gianos arbitretur, omnem fluctuationem tol-
lat alia Divi Augustini apertissima disputa-
tio. Nam de suavitatis jugi disserens, quod ad
se venientibus, hoc est credentibus Christus
imponit, veram Catholicamque sententiam
quæ per inspirationem divini amoris hoc fieri
docet his verbis alluit: Regit te sub iugo tuo &
sub sarcina tua. Vt enim sarcina eius sit tibi levius &
iugum eius suave, ille tibi amorem inspiravit. Amanti
suave est; Non amanti durum est. Amanti suave
est, Dominus dedit suavitatem. Ecce veris-
simam, purissimam, Catholicamque divinæ
gratiæ confessionem. Sed accipe quatenus &
quemadmodum in eam consentiant Pelagiani:
An forte, inquit consequenter, quia vel venisti au-
diens; ven te ad me; hoc ipsum tibi arrogare conten-
dis, quia venisti? Ecce, inquit, veni ad illum arbitrio
meo, voluntate mea. Quia veni, reficit me; quia veni,
iugum suum imponit mihi suave, quia dat amorem,
sarcinam suam levem imponit mihi amanti & diligen-
ti. Hæc omnia fecit in me, sed quia veni ad eum; Hoc
est uti exponit, quia credidi. Quid clarius,
quid pressius vel à Catholico desideremus?
Ecce fatetur sine ambagibus, Deus reficit me;
Deus iugum suum imponit mihi suave, hoc est, fa-
cit ut mihi sit iugum suave, idque non quia
dat legem, quia dat doctrinam, sed quia dat
amorem. Hoc est enim quod ipse paulo ante
Catholicam gratiam profitendo dixerat, quia
amorem inspirat, sed quomodo purissimum illud
vinum aqua Pelagianâ diluant paucis adij-
ciendum est.

P

Prima

Prima gratiæ corruptela quod eam tantum necessariam statuunt ut facilius obtineatur perfectio, & salus.

CAPVT TERTIVM.

NA M quamvis ad veræ gratiæ confessionem aliquo modo accesserint, duobus tamen modis quos jam tetigimus, eam adulterando totum auferunt quod tribuisse videbantur. Cum enim in vera gratia à Catholicis duo præcipue requirantur, unum quod ad omne opus bonum omnino necessaria sit; alterum quod gratis detur, juxta Scripturas Evangelicas & Apostolicas, Sine me nihil potestis facere. Et, Si autem gratiam non ex operibus, alioquin gratiam non est gratia: ipsi utramque conditionem adimendo, & sibi arrogando, omnem gratiam funditus fustulerunt. Nam primo dicunt veram illam gratiam, tametsi ad adipiscendam perfectionem utilis sit, non tamen absolute esse necessariam, sed tantum ut facilius obtineatur. Hoc est enim quod supra dicentes audivimus, velo facilius, remo difficilius, tamen & remo itur. Invenio facilius, pedibus difficilius, sed tamen & pedibus pervenitur. Quæ quidem cuiusnam verba fuerint non ita constat, sed sine fūco hanc sententiam Pelagius profertur. Nam in libris de libero arbitrio idcirco nos quotidiano muniri dicuntur auxilio; ut quod per liberum homines facere debentur arbitrium facilius possint implere per gratiam. Quam Pelagij doctrinam in dogma transiisse, quod passim scilicet ab omnibus defenderetur, testis est Augustinus contra Iulianum: Vestrum autem

dogma, inquit, id persuadere conatur, velut inculcata predicatione natura, & prudentia liberi arbitrij, & legis sive naturalis sive per Moysen data, ut & si episcopus sit, necesse tamen non sit ad Christum pro æterna salute transire: eo quod per Sacramentum mortis & resurrectionis eius, si tamen vel hoc putatis, commodior via sit, non quod alia via esse non possit.

Ad hanc autem tantillam gratiam confitentem non amore veritatis, sed timore Christiani populi Dei gratiam sibi eripi frementis impulsu sunt. Tam erumpite in apertum, inquit Augustinus, mimici crucis Christi; quid timetis magnam populum, & Christi magnam iudicium non timetis? Aperte dicite, iustificari naturā, iustificari lege possunt, gratia Christi mortuus est. Sed formidantes multitudinem Christianam, Pelagianum verbum supponitis, & queritis: a vobis quare mortuus sit Christus, si natura vel lex efficit iustos; respondetis, Vt hoc ipsum facilius fieret, quasi posset, quamvis difficilius fieri. Nam in exortu hæresis aperte profitebantur iustificari naturā, iustificari lege possumus, sed postea clamoribus contradicentium terrent Pelagianum quedam commentum protulere: quod nimia peccandi consuetudine nunc magna illata esset bene vivendi difficultas, cui tollenda Deus gratiæ adiutorium largiatur. Ita Prosper carmine de ingratis canit.

Sic vitam æternam acquiri potuisse, vacante
Hac ope, quæ legem superemmet: ut sine lege
Ex naturali potuit virtute capessi:
Nunc autem studijs vergentibus in mala multa
Crevisse auxilium: Non quo cessante, salutem
Non caperet per difficiles natura labores:
Sed quo contatus operum, affectusque indante,
Propositam citius ferret mens libera palmam.

ITaque etiam huic corruptæ per peccandi consuetudinem naturæ, tametsi quotidiano gratiæ ad facilius operandum munimur auxilio; tamen forte ac firmum ad non peccandum nos habere arbitrium persuaserunt. Ex quo recte colligit Augustinus, ex abundanti tantum concessi gratiam, imo nullum locum adiutorio gratiæ reservari. Sine qua nos dicimus, inquit, ad non peccandum nihil voluntatis arbitrium valere. Nam Dominus, inquit idem alibi, ut responderet futuro Pelagio, non ait, sine me difficile potestis aliquid facere: sed ait, sine me nihil potestis facere.

Quod ergo veram gratiam non absoluta, sed hypotheticā quædam necessitate, nempe ad

facilius assequendam perfectionem & salutem requiri dicerent: hæc ratio fuit, cur non solum ante damnationem hæresis Pelagianæ, sed etiam post agnitam veram gratiam, constanter in asserenda gratia legis atque doctrinæ perstiterunt, per quam prima & originalis illa gratia, hoc est ipsa natura seu liberum arbitrium juvaretur. Hinc Augustinus totam Pelagianorum sententiam de utraq; gratia tam Pelagianam, quæ in natura, lege, doctrinaque consistit, quam de Christiana, quæ dilectio mandatorum inspiratur, clare distincteque explicans, de prima dicit: Illam vero gratiam Dei sine qua nihil boni possumus sicut Hæresis facere, non esse dicunt, nisi in libero arbitrio, quod est, nullus

Joan. 15.
Rom. 11.

Cerm. 13. de
verbu Apost.
c. 12.

Apud Aug.
lib. de gratia
Christi c. 29.
& Epist.
106. in fine
& lib. 2. ad
Bonifac. 8.
Lib. 6. c. 24.

h. 22.

Verba Pelagij
lib. de gratia
Christi
c. 28.

Epist. 106. ad
Paulin. ver-
sus finem.
Lib. 2. ad Bo-
nifac. 8.
Joan. 15.

Epist. de hæ-
resi Pelagij
lib. 1. c. 28.

nullis suis precedentibus meritis ab illo accepit nostra natura: ad hoc tantum existimamus illum adiuvantem per suam legem atque doctrinam ut discamus quae facere & quae sperare debeamus. De secunda vero non minus perspicue: Denique Pelagius a fratribus increpatus quod nihil tribueret adiutorio gratiae Dei ad eius mandata facienda correptionem eorum balteus cessit, ut non eam libero arbitrio praeponeret, sed infideli calliditate supponeret, dicens, ad hoc eam dari homini-

bus, ut quae facere per liberum iubentur arbitrium facilius possint implere per gratiam. Quae verba ex libro Pelagij de libero arbitrio mutuata sunt. Apertissime vero profitentur non gratiam liberi arbitrij, non gratiam legis seu mandatorum, sed gratiam illam, quae liberum arbitrium jam semel datum, ipsa mandata jam quoque data facilius possit implere. Sed jam ad alteram huiusce gratiae corruptelam veniamus.

Secunda gratiae corruptela meritum humanum. De quo magna contentio post proscriptos Pelagianos.

CAPVT QVARTVM.

ITAQUE secunda corruptela est quod nolint illam ipsam facilitatis gratiam esse gratuitam, hoc est, gratiam non esse gratiam. Quam impietatem, non illis quidem verbis profiteri solent, cum potius e contrario Pelagius dicat, *Donum non est ex nostro, sed ex donantis arbitrio pender*: sed alijs, ex quibus velint nolint hoc sequitur: dum statuunt: *Dei gratiam secundum merita nostra dari*. Quae sententia Pelagianorum ita pervulgata est, ac tot locis ab Augustino contestata, ut non sit opus eam testimonijs accersitis asserere. Idcirco autem illam excogitarunt, ut verbo tenus veram Dei gratiam fateri viderentur, reipsa tamen per ambages prorsus tollerent. Haec est quippe, inquit Augustinus, intentio quae gratiam destruere molitur, ut eam dari secundum merita nostra contendat. Humanum namque seu liberi arbitrij meritum divinae gratiae tam capitaliter inimicum est, ut Apostolus dicat: *Ei qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum*. Et, si autem gratiam non ex operibus, alioquin gratia iam non est gratia.

tum vero quod si quam gratiam in suis disputationibus meminissent, legem vellent doctrinamque Christianam intelligere. Sed postea tot clamoribus Christianorum per totum orbem consonantium & vocibus Conciliorum territi, gratiam quidem sed meritis datam magis urgere coeperunt. Vnde adeo ut totius disputationis moles de gratiae adiutorio in istum cardinem tandem incubuerit: Vtrum gratia, nempe vera, secundum merita nostra deum. Constat hoc ex luculenta testificatione D. Augusti, qui in plerisque libris, quos post damnatam illam haesim scripsit totam cum Pelagianis controversiam ad tria capita revocat: De peccato originali: De gratia danda sine meritis: De vita Sanctorum sine peccatis ducenda. Tria sunt, inquit, ut scitis, quae maxime adversus eos Catholica defendit Ecclesia: quorum est unum gratiam Dei non secundum merita nostra dari quoniam Dei dona sunt, & Dei gratia etiam conferuntur merita universa iustorum. Alterum est: In quantumque iustitia sine qualibuscumque peccatis in hoc corruptibili corpore neminem vivere. Tertium est, Obnoxium nasci hominem peccato primi hominis & vinculo damnationis obstructum &c. Et universam Pelagianae fidei professionem, & argumentorum apparatus in lummam colligens: In his omnibus, ait Augustus, quicquid dicunt de laude creaturae atque nuptiarum, ad hoc referre conantur ut non sit originale peccatum. Quicquid de laude legis & liberi arbitrij, ad hoc ut gratia non adiuvet nisi meriti, ac sic gratia non sit gratia. Quicquid de laude Sanctorum, ad hoc ut vita mortalis in sanctis videatur non habere peccatum, nec sit eis necessarium pro dimittendis debitis suis precari Deum. Vbi vides idcirco tandem post proscriptam haesim liberum arbitrium ac legem à Pelagianis coepisse laudari, non ut illa gratia esse censeretur, per quam Deus adjuvat nos ad perfectam iustitiam obtinendam, sed ut saltem ad eam inchoandam sufficere videretur, cuius conatibus atque coeptis gratia rependeretur ut praemium. Quam eandem doctrinam ac Pelagianorum dogmatum partitionem etiam alijs locis videre licet, atque ex ea perspicere, proscriptis tandem damnatisque Pelagianis, non tam de gratia naturae liberi arbitrij, legis doctrinaeque Christianae, sed de vera gratia ex meritis videlicet liberi arbitrij tribuenda, viguisse contentionem.

In comment.
c. 12. ad Rom.
n. 16.

Vide lib. de
gestu Pelag.
c. 14. lib. de
heresib. Hae-
resis 83. lib. 1
ad Bonif. c. 3
4. & 19. &
alibi saepe.

Lib. 1 ad Ro-
m. c. 3.

Rom. c. 4.

Ibid. c. 11.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Lib. 4. ad Ro-
m. c. 2.

Quanam sint illa merita gratiæ: nempe, prima boni cupiditas, seu conversio, fides, oratio.

CAPVT QVINTVM.

SED quanam illa liberi arbitrij merita, quibus gratia rependi debet? neque enim existimandum est, tunc temporis Pelagianos quodlibet opus indifferenter viribus libertatis ascripsisse, cui gratia deberetur.

In primis itaque libero arbitrio tribuunt velle bonum; cuius bonæ voluntatis merito ipsum posse & facere tribuatur. Nam multa volumus quæ non possumus, cum primum ad iustitiam ab iniquitate convertimur, repugnante scilicet novæ voluntati vetustâ peccandi consuetudine: Vnde Augustinus: *Isti volunt in homine ab ipso homine incipere cupiditatem boni, ut huius capiti meritum, etiam perscuerandi gratia consequatur. Quem erroris Pelagiani sensum inde colligit, quia Catholicos carpunt, quod invito & reluctanti homini inspirari dicant, non quantumque boni, sed & ipsius imperfecti cupiditatem; ut scilicet jam non sit reluctans, non sit invitus, sed consentiens bono & volens bonum. Vnde patet quod primam illam hominis conversionem ad Deum, seu primam bonam voluntatem, siue bene vivendi, siue etiam credendi, Deo præcipiunt, atque homini tribuunt. Magis hoc ex Divi Augustini clarescit refutatione, qua contra Pelagianos primam illam boni cupiditatem Deo vindicat, & libero hominis extorquet arbitrio. Dic mihi obsecro, inquit, quid boni Paulus adhuc Saulus volebat, ac non potius magna mala, quando spirans eadem &c. quibus meritis bona voluntatis Deus illam ab his malis ad bona mirabili & repentina vocatione convertit? Et paulo post: Vtrum iam volenti credere pro meritis bonæ voluntatis hoc datur: an potius ut credat ipsa voluntas, sicut Sauli desuper excitatur, etiam si tam sit aversus a fide, ut credentes etiam persequatur? Hoc est ergo quod, ut Augustinus observat, Pelagiani dicunt; non hominem seu hominis voluntatem in bonum opus excitari, nempe ut ex nolente velit, sed tantummodo in bono opere jam scilicet volito atque inchoato, à Dei gratia semper adjuvari. Hoc est quod invidiosa phrasî Catholicos perstringendo negant, ex Dei potentia in bonum invitum aliquem cogi, hoc est neminem ex invito & repugnante Dei gratia & potestate volentem fieri. Hoc est quod confitentur: Gratiam adjuvare, minuscuque bonum propositum, non tamen reluctanti studium virtutis immittere. Hoc est quod Scripturam non intelligendo crepant: Homini est preparare cor, & à Domino responsio linguæ. Existimant quippe sententiam eorum in lucem proferente Augustino: Cor preparare, hoc est, bonum inchoare sine adiutorio gratiæ Dei ad hominem pertinere. Hoc est quod sine ambiguitatis obscuro Augustinus dicit: Talia de Scripturis colligunt, quale est hoc unum, quod paulo ante dixi: Convertimini ad me &*

*Lib. 2. ad Bo
nif. c. 8.*

*Lib. 1. ad Bo
nif. c. 19.*

Ibid.

Ibid. c. 18.

*Lib. 2. ad Bo
nif. c. 10.*

*Proverb. 16
in xpo 70.*

*Lib. 2. ad Bo
nif. c. 9.*

*Lib. de grat.
& lib. arbit.
c. 37.*

convertat ad vos, ut secundum meritum conversionis nostræ ad Deum, detur gratia eum, in qua ad nos & ipse convertitur.

Secundo ascribunt homini seu libero arbitrio ejus fidem: quæ tamen ipsa etiam ad illam primam conversionis voluntatē pertinet. Nam initio fidei est etiam ut Augustinus dicit, *Initium bonæ, hoc est piæ voluntatis.* De ista fide sic Pelagius in ultima omnino Epistola quam ad Innocentium scripsisse reperitur, sed eo defuncto successori ejus Zozymo, qui eum condemnavit, est tradita: Illi (non Christiani) ideo iudicandi atque damnandi sunt, quia cum habeant liberum arbitrium per quod ad fidem venire possent, & Dei gratiam promereri, male utuntur libertate concessa. Illi vero remunerandi sunt, qui bene libero utentes arbitrio, promerentur Dei gratiam (credendo scilicet) & eius mandata custodiunt. Ecce manifeste docet fidem esse meritū gratiæ, quæ mandata custodiuntur, tametsi non satis clare dicat, quam gratiam intelligi velit. Pelagium secutus est Iulianus, qui magno conatu asserit, *Promissionem quæ facta est ad Abrahā, hoc est dilagationem seminis, fuisse stipendium fidei: Nec ita credulitatis recepisse mercedem, ut alios similiter credentes à pramij consortio putetur excludere.* Ab illa vero fide siue credendi voluntate gratiam omnino repellebat, ut ex Augustino errorem ejus refulgente manifestum est, quod si nolissent (sestari fidem Abrahamæ) evanesceret promissio, admones, inquit, ut intelligatis cui gratiæ sitis vinum, negando operari Deum voluntates in mentibus hominum, non ut nolentes credant quod absurdissime dicunt, sed ut volentes ex nolentibus fiant.

Denique orationem, quæ ex fide funditur ad impetrandam gratiam etiam homini tribuunt. Nam Augustinus asserit Pelagianos dicere, *Id ipsum meritum esse, quia orando sit dignus, cui gratia divina subveniat.* Et utramque simul, orationem fidemque conjungentes, bona voluntas, inquit, præcedit orantis, quam præcessit voluntas credentis, ut secundum hac merita, gratia sequatur exaudientis c. 14. Dei. Et hæc orandi pulsandique sollicitudo est illud studium virtutis quod reluctanti à Deo immitti negant. Nam reprehendens Augustinum Iulianus calumniatur eum dicere: Nihil studij expectari ab humana voluntate debere, contra illud Evangelicum quo ait Dominus, *petite & accipietis, quærite & invenietis, pulsate & aperietur vobis.* Omnis enim qui petit accipit &c. Cuius mentem eruens & interpretans Augustinus: Ibi enim vos, inquit, ut video, ponere iam capitis merita gratiam præcedentia, quod est petere, quærere, pulsare, ut hi meritis debita illa reddatur, ac sic gratia maniter nuncupetur. Cum autem dicit, ponere iam capitis, perspicue indicat in dogmatibus Pelagianis recentem factam esse mu-

*Epist. 107.
in fine.*

*Hebræi
c. 12. v. 1.
Aug. lib. 1.
de gratia Ch.
lib. 1. c. 31.*

*Lib. 2. apud
imp. f. 35.
& 364.*

Ibid. f. 351.

*Lib. 4. ad Bo
nif. c. 11.*

*Lib. de grat.
& lib. arbit.
c. 14.*

*Lib. 2. ad Bo
nif. c. 10.*

*Lib. 4. cont.
tal. c. 8.*

esse mutationem. Quæ non videtur fuisse alia, nisi quod ante, totam iustitiam humanis viribus ascriberent, deinde orationem dumtaxat ex fide quæ sine præcedente bona voluntate esse non potest.

Hanc Hæresis Pelagianæ mutationem respicit Augustinus, quando carnalis hominis & inflati, hoc est cupidissimi Pelagiani cogitationes aut voces notat, quibus gradatim dicunt: *Discernit me fides mea, discernit me oratio mea, discernit me iustitia mea.* Et ordinem ipsum tangens quo dogmata sua interpolant in Epistola ad Sixtum, quæ statim ab hæresi damnata scripta est, se Scripturarum testimonijs probasse dicit: *Et bona opera nostra, & piæ orationes, & rectam fidem, nullo modo in nobis esse potuisse nisi hæc accepimus à Deo.* Et iterum eadem recta serie: *Nec quisquam dicat, inquit, meritis operum suorum, vel meritis orationum suarum, vel meritis fidei suæ sibi traditam Dei gratiam ut putetur verum esse quod illi hæretici dicunt, gratiam Dei secundum merita nostra dari, quod omnino falsissimum est.*

Ex ijs quæ diximus maximeque postremis Pelagianorum verbis, *Discernit me fides mea &c.* perspicuum esse puto totam cum Pelagianis descriptionem eo tandem fuisse conversam, ut constaret uter discerneret hominem, hoc est, uter inciperet in mutanda hominis voluntate de mala in bonam, homo an Deus. Etenim si obtinere potuissent aliquod quodcumque tandem, siue orationem, siue fidem, siue ipsam etiam bonam voluntatem prius ab homine dari Deo, ut retribueretur ei, profecto vicissent Pelagiani, totaque hæresis ista etiam in vindicanda sibi perfecta iustitia triumphasset. Esset enim illa non gratiæ divinæ munus, sed effectus hominis, quem volendo, credendo, pul-

sandove meruisset. Quo collimasse Pelagianos satis declarat Augustinus, cum dicit: *Quid est ergo quod secundum modum vestrum effectum voluntatis humane, dona celestia me credi debita nuncupasse, tanquam voluntas hominis sine Dei gratia moveretur ad bonum, ut ei debitis à Deo retribueretur effectus?* Hanc ergo extremam tabulam, qua tota illa impietas iterum esse salva potuisset, ut eis extorqueret Augustinus, omnes disputandi vires ut supra diximus in postremis suis operibus contrahit, non ut gratiam operandi iustitiam quæ jam fidelibus & iustificatis datur, sed eam quæ omnes hominis conatus, orationes & voluntates prævenit, ex Ecclesiæ precibus & Scripturis asserendo stabiliat. Tunc enim præveniens non consequens; excitans non adjuvans; operans non cooperans à Pelagianis negabatur.

Cur autem illam primam gratiam tanto perire abhorruerint, tunc dicitur oportunius, cum ad Semi-Pelagianos ventum fuerit. Nam ex ijs quæ proxime asserimus facile constare potest, Pelagianos tandem in hoc quarto statu in errorem Massiliensium declinasse, vel potius Massilienses errorem suum, Catholicis quibusdam veritatibus intertextum ex illo quarto hæresis Pelagianæ statu esse mutuatos. Illud quippe inchoationis meritum, cui Deus tanquam præmium gratiæ suæ auxilium tribueret, ita Semi-Pelagianis seu Massiliensibus proprium fuit, ut tamen ex Pelagiano fonte derivaverint. Planissime siquidem Augustinus adversus Pelagianos instruens Valentinum dicit: *In quarum, Pelagianorum, errorem cadit, qui putat aliquo merito humano gratiam Dei dari.* Et Prosper Magistro succinens Pelagianam hæresim è sepulchro confitentem inducit.

*Nam si quæ Domini data munera sero fatemur
Hæc homini credis debita, noster eris.*

Christum volunt ex meritis liberi arbitrij factum esse
Deum. Haustus ille error ex Origene.

CAPVT SEXTVM.

NAM postquam Pelagiani gratiam Christi ad bene vivendum utilem clamoribus Catholicorum agnoscere compulsi sunt, tanti fuerunt præcones meritorum, quibus eam tollerent ac

destruerent, ut etiam ipsi Christo Domino divinitatem ex meritis collatam esse contenderent. Testis est luculentus huius impietatis Prosper, apud quem error Pelagianus ita loquitur.

*Nam Christum pietate operum & mercede volentes
Esse Deum, in Capitis fodere non stetimus.*

Testis uberrimus Cassianus, cuius eo nomine autoritas maior est quod fulgine nonnulla Pelagiana aliquando tinctus, accuratius cognati erroris arcana penetraverit. Sic ergo Nestorium compellat: Hoc utique illa etiam quam ante dixi, Hæresis asserbat (Pelagiana scilicet) Christum non propter se colendum, videlicet, quia Deus esset, sed quia bonis ac pijs actibus Deum in se habere meruisset. Ergo vides, inquit, Pelagianum te virum vomere Pelagianum te spiritu sibilare. Nam Pelagianos Nestorianismum qui Deum atque hominem in Christo dividit, tenuisse, adeoque peperisse, perspicue etiam Prosper in eodem Epitaphio utriusque hæresis prodit. Sed accuratius ac distinctius erroris illius ortu, progressum, & scopum, & cum Nestoriano cognationem explicat Cassianus, quem proinde, etsi paulo prolixius differenter audiamus: Illud sane unum praterendum non arbitramur, quod peculiare ac proprium supradictæ illius hæreseos quæ ex Pelagiano errore descenderat, fuit: quod dicentes quidam solitarium hominem IESVM Christum sine ulla peccati contagione vixisse, eo progressi sunt ut assererent, homines si velint sine peccato

esse posse. Consequens enim existimabant, ut si homo solitarius IESVS Christus sine peccato fuisset, omnes quoque homines sine Dei adiutorio esse possent, quicquid ille homo solitarius IESVS Christus sine consuetudine Dei esse potuisset. Ac si nullam facerent inter omnem hominem ac Dominum nostrum IESVM Christum esse distantiam, cum idem utique homo, nisi atque indistincta mereri possit, quod Christus studio ac labore meruisset. Quo factum est ut in maiorem quoque ac monstruosam insaniam prorumpentes dicerent, Dominum nostrum IESVM Christum hunc in mundum non ad præstandam humano generi redemptionem, sed ad præstanda bonorum actuum exempla venisse. Videlicet ut disciplinam eius sequentes homines dum per eandem viam virtutis incederent, ad eandem virtutum præmia pervenirent: evadentes quantum in ipsis fuit omne sacri adventus donum & omnem divinam redemptionis gratiam, cum idem dicerent homines consequi posse vivendo quod præstiterat Deus pro humana salute meriendo. Ecce purum & purum hæcætonum Pelagianismum. Quem diffuse hoc libro prosecuti sumus. In qua narratione Cassiani observandum est, verum esse quod Prosper dixerat.

In Epitaphio
citatur.

Nam fundare arcem meritis prior orsa superbis,
De capite ad corpus ducere opus volui,

Nimirum quia Christus homo solitarius, hoc est tantum homo non Deus, sine peccato vixisset, ut hominibus exemplum fieret omnes homines idem quoque posse voluerunt. Sed accipe jam quâ ratione IESVS ad divinitatem pervenerit: Addiderunt quoque, inquit Cassianus, Deum salvatoremque nostrum post baptismum factum esse Christum, post resurrectionem, Deum: alterum assignantes institutionis mysterio, alterum merito Passionis: Unde advertit novus iam non nova hæreseos autor, scilicet Nestorius, qui Dominum salvatoremque nostrum solitarium hominem natum esse contendit, idem se omnino dicere, quod Pelagianis ante dixerant.

Sed quâvis Pelagianitas hanc hæresin ante Nestorium docuisse tradat, non tamen ita planum est, quis ejus inter Pelagianitas primus autor fuerit. Nam Pelagium recte de Christo Domino sensisse, saltem in exortu sui erroris testari videtur Augustinus, quando de istis jam recentibus emergentibus & gratiæ profunditate turbatis dicit, quod contemnerent vivere, nec falsum Christum sicut Manichæi aliique plurimi hæretici, sed eundem verum æqualem patri & coæternum, veraciterque hominem factum & venisse crederent & venturum expectarent. Unde & Cassianus dicit eam hæresin ex Pelagiano errore descendisse. Et paulo superius: Nuper quoque id est in diebus nostris emerisse hæresin venenosam & maxime in Beligarium urbe conspeximus certi erroris incerti nominis. Quia cum recenti capite ex antiqua Pelagianorum stirpe surrexerit, dubium admodum est

antiqua magis dici, an recens debeat. Itaque verisimiliter videtur, quod Cassianus Leporium quemdam Monachum illius erroris autorem esse tradit. Nam libro septimo cum Nestorianam hæresin Pelagianam spinosam solentem dixisset, & ostendere in germine, quid pater ejus habuisset in radice statim pro ratione subiicit: Leporius ille enim (ut Leporius discipulis suis dixit) Dominum nostrum asserbat Christum factum per baptismum. Et libro primo: Leporius enim tunc monachus, modo presbyter, qui ex Pelagii ut supra diximus, institutione, vel potius pravitate descendens apud Gallias assertor prædictæ hæreseos, aut inter primos, aut inter maximos, fuit à nobis admonitus, à Deo emendatus. Vbi tamen quia Leporium neque primum, neque maximum illius impietatis assertorem nuncupat, sed inter primos aut maximos, satis insinuat etiam alios præcessisse. Et hoc est fortasse quod Augustinus respicit quando in postremis operibus crebro illius arcanæ conjunctionis qua divinitas & humanitas in Christo copulata sunt, mentionem faciens, semper ab ea meritum removet quod Pelagianos jam videbat esse commentos. Illam nativitatem, inquit, bona opera secuta sunt, non bona opera meruerunt. Et alibi: Respondetur quæso: ille homo ut à verbo Patri coæternus esset, unde hoc meruit? Quod ejus bonum quæpetivit, ut ad hanc ineffabilem excellentiam perveniret? Quæ tanta instantia videtur esse alicujus exortæ

Ibid. lib. 7.
de incarnatione c. 3.

Ibid. lib. 1. c. 3.
citatur.

Ibid. c. 1.

Lib. 7. de incarnatione c. 3.

Lib. 1. c. 4.

Lib. de correctione & gratia c. 11.

De prædestinatione c. 12.

De dono perseverantiae c. ult.

exorte super hac re contentionis argumen-
tum, sed quia totus Pelagianorum conatus ad
astruendam ceterorum hominum iustitiam
verebatur, hinc factum est ut de Christo &
merito divinitatis ejus non ita ferueret dispu-

tatio, quamvis esset fortasse prima totius hære-
sis basis. Nempe quod primum est in inten-
tione, in executione postremum est, etsi inten-
tio sit executionis parens. Vnde apposite
apud Prosperum Nestoriana hæresis canit.

*Nestoriana lues successi Pelagiana,
Quæ tamen est utero progenerata meo.
Infelix misera genitrix, & filia nata
Prodi ex ipso germine quod peperit.
Nam fundare arcem meritis prior orsa superbis
De capite ad corpus ducere opus voluit.
Sed mea dum proles in summa armatur ab inis
Congrua bellandi tempora non habuit.*

In Epistola
Hæresis
Nestoriana
& Pelag.

Q Vanquam si rem à capite accersere lubet, A
nemo expressius quod sciam hæresim il-
lam tradidit quam totus Pelagianismi fons
Origenes. Nam in libris *peri & contra* Dominicæ
incarnationis arcana tractans, ex generali suo
principio quo totam rationalis creaturæ dis-
pensationem ex libero suspendit arbitrio, at-
que unamquamque tantam ex verbo Dei par-
ticipationem sumpsisse putat, quanto erga il-
lud dilectionis inhauserit affectu, tandem ad
animam Christi delabendo dicit: cum liberi
arbitrij facultate varietas unumquemque ac
diversitas habuisset animorum, ut alius ar-
dentiore, alius teuiore & exiliore erga au-
torem suum amorè teneretur, illa anima de
qua dixit IESVS, quia nemo auferet a me ani-
mam meam ab initio creaturæ (nempe ante
corpus) & deinceps inseparabiliter ei atque
indissociabiliter inhaerens, utpote sapientiæ
& verbo Dei & veritati ac luci veræ, ætota B
totum recipiens, atque in ejus lucem iplen-
doremque ipsa cedens, facta est cum ipsa prin-
cipaliter vnus spiritus. Vnde, inquit, & merito
pro eo, vel quod ita esset in filio Dei vel ita in se ca-
peret filium Dei, etiam ipsa cum ea quam assump-
serat carne Dei filius & Dei virtus Christus Dei
sapientia appellatur. Ecce in paucis verbis tam
Nestorij quam Pelagij dogma conjunctum
vides, quo Christi animam una cum carne
quam assumpserat, pro merito indissolubilis
dilectionis Dei filium ac Dei sapientiam ap-
pellatam esse delirat. Et nequid obscuritatis
in superioribus verbis latere putes, accipe
manifestiora: Quod autem dilectionis perfectio &
meriti affectus sinceritas ei hanc inseparabilem cum
Deo fecerit unitatem, ita ut non fortuita fuerit, aut
cum persona acceptione animæ eius assumptio, sed
virtutum suarum merito delata, audi ad eam Prophe-
tam dicentem: dilexisti iustitiam & odisti iniquita-
tem, propterea unxit te Deus Deus tuus oleo iustitiæ

pra participibus tuis. Dilectionis ergo merito ungitur
oleo iustitiæ, id est anima Christi cum verbo Dei unam
efficitur. An ista forte aliquo disputandi calore,
& ut Augustinus loquitur, non placito quodam
fido retenta, sed quasi undecunque rapta, & non con-
siderata profuderat? Quid quod & alibi ean-
dem doctrinam in summam contrahit & con-
stanter tradit? Hac vero anima, inquit, quæ fuit
in IESV priusquam sciret malum, elegit bonum: &
quia dilexit iustitiam & odit iniquitatem, propterea
unxit eam Deus oleo iustitiæ præ participibus suis.
Oleo ergo iustitiæ ungitur, cum verbo Dei unam
culata fæderatione coniuncta: & per hoc sola om-
nium animarum peccati macula fuit, quia filij Dei
bonæ & plene apax fuit: Ideoque & unum cum
ipso est, atque eius vocabulo nuncupatur & IESVS
Christus appellatur, per quem omnia facta esse dicun-
tur. Et ne quid fermenti desideres ad doctri-
nam Pelagij condiendam, hac de causa vult
Christum omnibus credentibus EXEMPLUM
esse propositum, quia sicut ille semper & ante-
quam sciret omnino malum, elegit bonum, &
dilexit iustitiam, Et propterea unxit eum Deus oleo
iustitiæ, hoc est ut supra dixerat, cum verbo Dei
unum efficeret: ita & unusquisque post lapsum vel post
errorem expurget se maculis exemplo proposito, & ha-
bens iterum ducem arduam viam virtutis incedat, ut
sic forte per hoc, in quantum fieri potest, per IMITA-
TIONEM eius participes efficiamur divina natura.
Nam similibus pœne verbis, quibus Iulianus
dixerat, quod nemo præmia virtutis meretur,
nisi qui ad ea sanctitatis Christi imitatione contende-
rit; fulmen istud ei intorquet Augustinus: Hoc
est occultum virus hæresis vestre, ut velitis gratiam
Christi in exemplo eius esse, non in dono eius. Quod
donum utrum agnoscat uti agnosci debet
Origenes, alibi forsitan dabitur oportunior di-
sputandi locus, sed de gratia secundum Pela-
gianos satis: nunc ad prædestinationem transi-
gamus.

Lib. de gestis
Pelag. c. 6.

Lib. 4. Peri
Archon. ut

Lib. 2. Peri
Archon. c. 6.

Ibid.
Lib. scilicet
2. c. 6.

Ibid.

Lib. 2. Peri
imperf.
f. 350.

Psalm. 44.

P 4

Transi-

Transitus ad Prædestinationem. Præmittitur totius hæresis
Pelagianæ scopus, & generalis ordo dogmatum.

CAPVT SEPTIMVM.

EX ijs quæ de gratiæ corruptelis & me-
riti prærogativis secundum Pelagia-
norum sententiâ differuimus, quid de
prædestinatione senserint facile intel-
ligi potest. Nam etsi hac de re nihil omnino
loquerentur, perspicacior tamen quisque non
difficiliter colligit omnem gratuitam præde-
stinationē eos funditus fustulisse. Nam siue cœ-
lestem gloriā ac regnū Dei illis tribui ac deberi
sentiant, qui liberi arbitrij viribus peccatorum
omniū tentationes superent omniaque Dei manda-
ta custodiant: siue illis Dei adiutorium, ad
obtinendam iustitiæ perfectionem dari velint,
qui sine Dei adiutorio propria voluntate cre-
diderint, petierint, quaerint, pullaverint,
quicquid deinceps talibus à Deo propter istud
vel inchoationis exordium, vel perfectionis
culmen conferri dixeris, manifestum est eis
non tam tribui quam retribui; ac per hoc ne-
que meritum neque premium eis gratiā di-
vinā vel electione prædestinari: sed humanæ
libertatis arbitrium offerre meritum, Dei ius-
titiā referre mercedem. Atque ita totum
prædestinationis negotium ad nudam humani
meriti, siue fidei, siue etiam operum præscien-
tiam juxta duplicem Pelagianismi statum de
inchoanda vel etiam perficienda suis viribus
iustitiā revocari. Quæ quamvis in genere ex
antedictis perspicua sint, nec operiosioris dis-
putationis indigeant, ne quid tamen anfra-
ctuū Pelagianorum curiosis lectoribus desi-
deretur, quod ad eorum mysteria sigillatim
penetranda faciat, eorum sensa de singulis ad
prædestinationem concurrentibus percurrēda
sunt, si primum totius hæresis Pelagianæ
scopum ac dogmatum connexionem sub-

jecerimus; quo fiet ut etiam ea quæ de præ-
destinatione dicenda sunt plenius intelligantur.
Sciendum igitur Pelagium, omnesque di-
scipulos ejus, non tantum Celestium & Iulianum,
sed etiam Semi-Pelagianos non alium
habuisse scopum in errore suo condendo,
quam ut humana salus quemadmodum & in-
interitus ex humani arbitrij, quod omnibus
per creationem datum est, libertate penderet:
ita nimirum, ut si quod forte ad illam salutem
assequendam premium per gratiam suam
operaretur Deus, ultima tamen discretio
unius ab alio, operantis à cessante, credentis
ab incredulo, volentis à nolente nequaquam
à Deo, sed ex liberi arbitrij cardine flexuque
peteretur. Cum enim certissimum & ipsis in-
timis rationis penetralibus tamquam solis
radio inscriptum esse sentiant, neminem rectē
sine propria sua voluntate, hoc est nisi ipse
velit, posse vivere, neque quidquam esse magis
in potestate hominis quam voluntatem (Quia
ut Augustinus, non dicimus esse in potestate, nisi
quod cum volumus fit, ubi prius & maxime est ipsum
velle: sine ullo quippe intervallo temporis præsto est
voluntas ipsa cum volumus) Huic veritati con-
sectaneum & vinculis adamantinis connexum
esse putaverunt, sibi ipsis tantum tamquam
suum & proprium bonum esse tribuendum,
quod bene & laudabiliter viverent. Quam
præsumptionem eorum præclare expressit Pro-
sper carmine de ingratissimis, ubi Pelagiani omnia
Massiliensium dogmata se confiteri paratos
dicunt, dummodo unicuique sibi dumtaxat li-
berum arbitrium salvum esse patiantur, ut sa-
lutem suam possint ex volendi fonte suspen-
dere:

*Quæque placent vobis amplectimur, edita nobis
doctrinæ vestræ est pietas, nihil inficiando*

Discutimus etc.

Dum nostri decus arbitrij lumenque creatum

Principio, quod sponte potest insistere rectis,

Manferit illesum, nec viribus absit ab illis

Quas condente Deo generaliter omnis in Adam

Suscepit natura hominis, nec suppetat ulli

De non accepta arbitrij virtute querela. etc.

Sitque salus dignus salvari ex fonte volendi

EX hoc principio omnia sua dogmata re-
ligata contextunt: quanquam ad eundem
scopum Pelagiani & Massilienses diversis ite-
neribus contenderunt: utrique quidem larva
quadam pristinae integritatis usi, sed hī gratiæ,

illi naturæ. Verum de Massiliensibus infra
latius.

Itaque Pelagius ut eo pertingeret, statim
in ipso exordio meracissimum suum errorem
protulit, nempe superbissimum illud dogma
de asse-

de assequenda non solum iustitiæ perfectione, sed etiam *arabibus*, omniumque perturbatio- num vacuitate, ita ut instar angelorum ac Dei, facile absque omni peccato possemus vi- vere per solum humanæ voluntatis arbitrium. Cujus sententiæ arrogantiam cum doctrina sana respueret, lubricus instar colubri multis voluminibus errorem implicuit & hæreticis fraudis varietatibus coloravit. Sed in qua- cumque diverticula clamoribus adversantium terretis se proriperet, sive naturæ, sive legis, atque doctrinæ, sive etiam gratiæ Christi commendando, semper ad eundem suum ini- tio propositum collimat scopum, ut sive lex & exemplum Christi quid faciendum esset in- strueret, sola naturæ facultas opus ipsum & iustitiæ sibi pareret: sive verā gratia non- nullam facilitatem aspiraret, nudæ tamen arbitrij vires persicillare inciperent, nudæ quo- que universa mandata & iustitiæ perfectionem, *est* nonnulla cum difficultate perficerent. Quod si quid gratiæ adijceretur, hoc cona- tibus nostris debuit, non gratis datum esse censuerit. Hoc totius hæresis Pelagianæ caput & quasi cardo est, in quo tota vertitur illius erroris impietas. Nam quicquid ulterius de laudabili naturæ integritate, de primis homi- nibus, parvulis & adultis, de electione Dei & prædestinatione commenti sunt, hoc ne- cessitate potius quam prima voluntate con- tigit, ut esset primi illius dogmatis vel appen- dix, vel fulcrum vel ornamentum. Nam quicquid de divinâ prædestinatione & ele- ctione, de qua inferius, perperam philosophati sunt, erroris illius capitalis tantummodo ap- pendix est, quam ipsa series connexarum ab- surditatum postulat. Meritum quippe huma- num est interitus gratiæ prædestinationis & electionis. Quicquid vero de gratia sive naturæ sive legis sive exempli Christi & re- missionis, cæterisque eodem spectantibus gar- riunt, nudum impietatis velum est, mitigan- deque invidiæ excogitatum, quo dogma ne- sarium imperitorum oculis poliando, pallia- andoque colorarent. Nam in initio cum pri- ma puri illius Pelagianismi serveret prædi- catio, nihil de toto illo variarum gratiarum apparatu in mentem venerat. Illud vero, inquit Hieronymus, *Quod ad decipiendos quosque postea huius sententia coaptantur (non absque Dei gratia) cum prima legentes fronte decipiat, inspectum & diligentissime ventilatum, decipere non potest.* Deni- que quicquid de mortalitate primorum ho- minum, de naturæ parvulorum labis originalis experte, de illibata procreationis eorum inte- gritate, de libertatis viribus, de bonitate con- scientiarum naturalium statuunt, Decu- mani illius erroris fulcrum & fundamentum est, quo substracto tota ruit Pelagianismi moles. Vnde Augustinus cum dogmata ista recense- ret, quæ potius à Celestio quam Pelagio tu- endo primo errori de naturali iustitiæ possi- bilitate excogitata sunt, In hoc, inquit, *potius tota hæresis ista consistit, nempe tamquam in ra- dice & semine.* Si enim natura ut primum

condita est, expertis peccati & inviolata in par- vulis & majoribus permanet, sine dubio nulla Christi gratia ad bene vivendum & regnum cælorum assequendum necessaria est. Nam ubi nulla est ægrotantis infirmitas ibi nulla fingi potest medicinæ necessitas. *Sic enim lau- dando sanæ naturæ creatorem, cogimur, inquit & gratia. 34 Augustinus, dicere, non vere convincimur dicere superfluum salvatorem.*

Hinc igitur accidit, quod tanto disputa- tionis ardore & rationis viribus omnes Pela- giani satagunt, Pelagius, Celestius, Iulianus, ut natura sine peccato nasci & viribus liber- tatis prorsus illæsa esse credatur, non quod per se magna eis esset illorum dogmatum cura, sed quod perspicue animadvertent se sine illorum subsidio naturalem illam sine omni Mediatoris gratia, bene vivendi potesta- tem non posse defendere. Quod ex libris de natura & gratia & de perfectione iustitiæ manifestissime liquet, ubi cum ex professo *Lib. de nat. & gratia. 17 19. 42. 43. & 50. & Lib. de per- iust. ratione. 10. 12. 14.* passis velis, ad capitalem illum errorem & cæterorum omnium scopum tuendum tende- rent, insitam & peccato inviolatam omnique debilitatis expertem naturæ bonitatem & li- bertatem in subsidium vocant, omnesque cau- sas remouent, cur natura infirmata esse cre- deretur. Quo sane perspicue ostenditur, quis dogmatum Pelagianorum juxta mentem au- torum ordo sit, quis cardo & scopus. Nec mirum, non enim perfecta quæque operatio est propter integritatem & sanitatem rei, sed rei cujusque integritas propter operationem perfecte exercendam instituitur. Vnde Ce- lestius totum venenum suum in cælum evo- mens & insitians quo tota impietas Pela- giana tenderet manus, dicebat quod ex illo quod *Lib. de gen. Pelag. 1. 35.* ait Petrus, divina nos esse consortes natura, conse- quens sit, ut ita possit esse anima sine peccato quem- admodum Deus. En quo collimat superbia Pe- lagiana & omnis dogmatum apparatus. Vade Prosper tum alibi tum in Epistola ad Deme- triadē: In paradiso, inquit, Ecclesia constitutos, & virtutum delicijs abundantes ad confidentiam liberi incitavit arbitrij (diabolus), ut profectus suos in se constituerent, & ad arborem propriæ voluntatis ma- num præsumptionis extenderent. Ecce primum lapidem offensionis & petram scandali, in quam saltus Pelagianus impegit. Sed jam ulterius vide in quæ dogmatum aliorum por- tenta & quousque illius elationis primæ tu- endæ cupiditate præcipitati sunt: Hinc illa erat, addit Prosper, *natura humana fraudulenta lau- datio & illasa per omnes homines originalis defensio bonitatis.* Hinc Adæ peccatum exemplo posteris asse- rebatur nocuisse, non transitu: & quam illi fuerat non violare mandatum, iam liberum esse unicuique declinare delictum. Hinc evacuatio baptismatis par- vulorum qui sola adoptione donari, nullo tamen reatu dicerentur absolui. Hinc postremo divinæ gratiæ si- mulata & insincera confessio qua secundum merita daretur, non ex qua merita nascerentur. Nimirum omnia ista hinc esse nata & eo directæ signi- ficat, ut illam quam dixerat, confidentiam li- beri arbitrij, & insitam iustitiæ perficiendæ potestatem

Lib. de gen. Pelag. 1. 35.

Lib. de gen. Pelag. 1. 35.

potestatem tuerentur. Ex quo fonte, consequenter omnibus Pelagianis, eorumque hæredibus medullitus innatum fuit capitale odium omnis divini propositi, quo unus quo-

quo modo discerneretur ab alio: quod tanquam acceptionem personarum, coactionem, fatum, fatalemque necessitatem semper canopeus & angue detestati sunt.

Oeconomia divinæ voluntatis & gratiæ erga salutem humanam.

De gratuita vocatione & justificatione: & quo sensu

vocatio vocatur secundum propositum.

C A P V T O C T A V V M.

QUAPROPTER suis quæ diximus principiis innitendo, longe aliam ipsi quam Catholici, divinæ bonitatis ac voluntatis oeconomiam erga salutem humanam fabricant. Dicunt etenim quandoquidem nemo peccati reus, vel iudicio divino nascatur obnoxius, sed veluti tabula rasa, a capax virtutis rei non plenus, & ut sine virtute, ita & sine vitio procreetur, Deum generaliter velle omnes homines salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire: eum qui voluerint credant; nemo quippe, inquit, a ex Dei potentia vel in malum vel in bonum invitatus cogitur, hoc est, ex nolente fit volens. aut reluctanti studium virtutis immititur, quia personarum acceptio non est apud Deum. Hoc enim ex mera & sola hominis libertate pendet. Nam ante hominem vita & mors, quod placuerit dabitur illi ne libertas scilicet tollatur arbitrii: qua tamquam prima Dei creatoris gratia instructus & simul per creaturarum contemplationem adjutus, luce ratione, cognoscebat creatorem & quemadmodum esset vivendum, per legem naturalem scriptum gerebat in cordibus. Sed cum propter invalescentem

peccandi consuetudinem non sufficeret virtutis moribus natura jam decolor, alia similiter generalis gratia, Lex Moysis adjecta est, qua velut lima fulgore pristino, detritæ rubiginis natura redderetur. Sed posteaquam etiam hic nimia peccandi consuetudo prevailuit, cui sananda lex parum valebat tamquam generalis totius humani generis Medicus Christus advenit & tamquam desperatissimo morbo, non per discipulos, sed per seipsum medicus ipse subvenit. Cujus medicinæ gratia in hoc sita est, primo quod Deus illum pro pro nobis omnibus tradidit, pro omnibus, inquam, non pro aliquantulis quos ipse peculiari putetur voluntate selegisse. Secundo, gratia Christi magis propinqua est remissio peccatorum, sive baptismus hominibus legis prævaricatione reis, quam propter invalescentem peccandi consuetudinem jam amplius implere non poterant preparatus. Sed & ista gratia prorsus est generalis & omnibus omnino indifferenter proposita, sed quod uni præ alijs detur, hoc ex hominum voluntate contingere, quorum unus Christo credere velit, alius nolit.

Cum sine delectu, inquit Prosper, seu lex seu gratia Christi,

Baptismus seu remissio peccatorum

Omnem hominem salvare velit: Domini que vocantis

Sic sit propositum, ut nullus non possit ad illud

Libertate suâ, proprioque vigore venire,

Sitque salus dignis salvari ex fonte volendi.

Prof. Epist. ad Rufin.

DEo namque circa omnes homines per universum mundum commune & generale esse studium, ut qui voluerint credant, Christo scilicet salvatori, & qui crediderint justificationem merito fidei & bonæ voluntatis accipiant.

Lib. 2. cont. Iul. imperf. f. 429.

Tertio gratia Christi consistit in doctrina quam Christus attulit mundo & exemplo virtutis ejus quibus adjuti homines studerent deinceps custodire iustitiam quam compendio credulitatis, hoc est fidei in baptismo, fuerant affecti. Itaque totum beneficium adventus Christi in hoc videntur constituere, quod cum totus mundus non amplius ut olim legem implendo, esset reus Deo, Verbum caro factum sit, ut quos

Lib. 1. oper. imp. f. 139.

præceptis, hoc est lege, non correxerat beneficis ob- & 2. f. 439 ligaret, repositens ab imagine anoris vicem, ut vel

severo redamaremus eum qui nobis charitatem suam ostenderat. Nam cum ante, legis totius observatione iustitia quari deberet ab hominibus, nunc eam quantumcumque peccatores sine omni omnino labore impletæ legis aut difficilis penitentia sola fide per baptismum accepta peccatorum remissione gratis accipiant. Illos autem jam justificatos verbo & exacta iustitia norma, hoc est exēplo docuit, quo pacto jam esset vita instituenda, & ita pollicetur celeste præmium, quo unigeniti simus cohæredes, ut simul tam præcedentium quam sequentium sanctorum remuneratio emicaret.

Cum igitur quatuor sint in quibus Dei benevolentia, & Christi gratia eluceat, vocatio, iustificatio, glorificatio, & quæ in Deo est æterna

Carm. de lib. grat. c. 6.

In c. 4. ad Rom. 9. 11.

Lib. 2. f. 401

Lib. 2. f. 139

Lib. 2. f. 401

eterna praedestinatio, sic de singulis Pelagiani statuunt.

Vocationem hominum peccatorum ad praedictam baptismi gratiam per fidem accipiendam dicunt esse gratuitam. *Gratius vocat ad salutem*, inquit Pelagius. Et, *agnitio* (veritatis) non ex merito est, sed ex Domini veritate scilicet gratis praedicata. Sed cum ab eis ratio extorquetur, cur his non illis Christi annuncietur Euangelium, & ita quaedam inter homines discretio fiat, mox totum ex humanarum voluntatum diversitate suspendunt. Quos praeservit credituros, inquit idem, hos vocavit, aut certe discretio non in persona sed in tempore est, quod scilicet certis quibusdam temporibus, sed non certa & singulari, at communi vocatione homines vocantur per predicationem ut credant, hoc fit ideo quia tunc eos Deus praeservit esse credituros. Ex quo patet nullam eos agnoscere peculiarem benevolentiam, seu ut scriptura vocant propositum Dei, secundum quod unum alio pratermissio vel integras etiam nationes neglectis alijs ad salutem advocet: sed hanc discretionem volunt ex aliquis diversitatis ab hominibus datae & unum ab alijs secerentis praevisione contingere, sive hoc opus aliquod bonum, sive etiam minora peccata esse dicantur. Nam Pelagius non veretur eos vasa misericordiae appellare,

Pelag. in Comment. c. 8. ad Rom. n. 49. Inc. 1. ad Tit. n. 3.

In c. 8. ad Rom. n. 52.

Ibid.

In Comment. c. 9. ad Rom. n. 31. Ad Rom. 8.

Lib. 2. ad Bonif. c. 10.

ad Rom. n. 11.

f. 401

f. 139

f. 401

In c. 11. ad Rom. n. 11. fides est, sicut opera electio legis. Et eandem oppo-

gratis peccata sua per baptismi gratiam iniqua justificatione remittuntur, incredulis retinentur. In hoc ergo consistere propositum Dei, quod cum totus mundus transgressionem legis datae deliquisset, Deus ex sua bonitate proposuerat iterum iustos facere homines per baptismum & peccatorum remissionem, idque gratis nullis operibus legis quam praevicari fuerant vel laboriosa penitentia praecedentibus, sic tamen ut in filium deberent credere accipiendae justificationis autorem. Nam illud Apostoli: *Quam promisit Deus ante In Epist. ad tempora secularia*, sic exponit Pelagius: *Ante omnia tempora apud se proposuit per filium salvare credentes*. Et in illud ad Timotheum: *Non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum*: quo, inquit Pelagius, *proposuit nos gratie salvari per Christum*. Et expressius ad Romanos *propositum secundum quod vocati sunt sancti*, dicit: *secundum quod proposuit sola fide salvari quos praeservat esse credituros*. Hanc autem salvationem intelligit fieri per justificationem quam baptismus & remissio peccatorum tribuit. Nam sententiam suam de vocatione & justificatione in summam conferens: *Quos inquit, praeservit credituros hos vocavit; vocatio autem volentes colligit non invitos, ergo vocantur per predicationem ut credant, credentes iustificentur per baptismum; glorificentur in virtutibus gratiarum*. Quod autem fides illa ex sola hominis libertate expectari debeat, interpositis verbis significat: *Vocatio autem volentes colligit non invitos*. Phrasis enim illa Pelagianorum est, qua fidem ita volunt ex hominis solius voluntate suspendere, ut per Dei gratiam nullo modo fiat ex invito volens, ut supra suis locis declaratum est.

Hoc autem propositum salvandi per fidem non solum antiquis fuisse temporibus, sed tunc solummodo mundo esse revelatum, cum iam lex propter peccandi consuetudinem non amplius servaretur. Tunc, inquit Pelagius, *instituit consilium suum salvandi credentes per filium, quando praecierat factum esse omnem mundum a iustitia diversum*. Nam antea non erat opus illo iustificandi proposito, cum homines perfecta legis observatione salvarentur.

Hoc autem propositum salvandi per fidem non solum antiquis fuisse temporibus, sed tunc solummodo mundo esse revelatum, cum iam lex propter peccandi consuetudinem non amplius servaretur. Tunc, inquit Pelagius, *instituit consilium suum salvandi credentes per filium, quando praecierat factum esse omnem mundum a iustitia diversum*. Nam antea non erat opus illo iustificandi proposito, cum homines perfecta legis observatione salvarentur.

De duplici electione gratiae & meritorum: & quomodo illae duae simul consistent.

CAPVT NONVM.

EX hoc ergo fonte fluit etiam duplex illa inter Pelagianos electio, una meritorum, alia gratiae sive fidei. Electio meritorum est, qua quis ad salutem eligitur ex meritis operum quibus lex & mandata custodiuntur. Electio gratiae, qua quis gratis per fidem eligitur ad salutem, ut supra explicatum est. Pelagius: *Electio gratiae*

sitionem duarum electionum ad salutem sive iustitiam indicans: *Ideo, inquit, Israel non est consecutus iustitiam, quia cum non ex fide querebat, (credendo scilicet ut iustificaretur peccatorum remissione per Christum) sed ex solis operibus legis se iustificari putabat, cum maxime legis mandata contemneret*. Hoc est ut Iulianus magister explicans alicubi dicit, *Contemnebant dona Christi velut sibi non necessaria, quod veniam daret*.

In c. 11. ad Rom. n. 11. fides est, sicut opera electio legis. Et eandem oppo-

Lib. 6. cont. Iul. c. 23.

In c. II.
Rom. n. 14.

Vide n. 3.

In c. II.
Rom. n. 11.

In c. I.
Ephes. n. 25.

In c. II.
Rom. n. 37.

Lib. I. oper.
Imperf. f. 29.

Col. 184.

Lib. 2. ad
Benif. c. 6.

daret illo peccatis, quæ ipsi legi admonitione vitassent, putantes scilicet se Christi remissione non indigere, quia totius legis præcepta compleverant. Nam hæc superbâ persuasione delusi, cum Christus venit, inquit Pelagius, salutare eos à peccatis suis non crediderunt, & ideo Israël non est consecutus iustitiam. Quem sensum luculentissime tradit Pelagius in caput decimum ad Romanos. Sic ergo patet electionem meritum propriam fuisse superioris temporis, sub Lege Moysis; electionem gratiæ posterioris, quo gentes ad salutem gratis accipiendam invitati sunt. Nequaquam tamen hanc electionem gratiæ ita gratis fieri apud Pelagianos putes, ut nihil omnino meriti antecedit. Nam huiusmodi gratuita electioni, quæ Catholicæ Ecclesiæ propria est, ita capitaliter inimici sunt, ut nec electionem quidem esse aut cogitari posse credant nisi eligendi aliqua diversitate ex se data discernantur. Ceterum quæ electio, inquit Pelagius, ubi nulla diversitas meritorum? Et exponens propositum voluntatis Dei qua operatur omnia: Omnium, inquit, horum causa voluntas Dei: quam rationabilem esse non dubiū est. Nempe quia non cæco scilicet modo discernit & eligit homines, sed rationem invenit, meritum scilicet saltem fidei cur unus alteri præferatur. Et in illud: Tu fide stas, idem dicit: Non enim Deus personam tuam acciperet & illos sine causa progrederet. Siquidem unum alteri eligendo anteferre nisi in ipsis qui eliguntur discretionis illius sublimitas, personarum acceptionem esse non dubitant. Quod usque adeo inter Pelagianos constitutum est, ut Iulianus nihil aliud iusticiam esse definiat, nisi virtutem qua fingitur diligenter officio, ad restituendum sua unicuique sine fraude sine gratia. Quæ iustitiæ lanceæ declarant alibi Deum gentibus ac Iudæis iustum fuisse: Reklens, inquit, cuique suum sine fraude, sine gratia, hoc est sine cuiusquam acceptione personæ quod exprimit nomen gratiæ in definitione iustitiæ. Ecce expressam sine ambagibus, gratiam nihil omnino supponentem in hominibus diversitatis, & acceptionem personarum unum idemque esse Pelagianis. Ex quo fit ut ibidem magnis disputandi viribus asserat nihil à Deo erga Iudæos & gentes esse actum gratis, sed utriusque populi voluntates sive bonas sive malas fuisse trutinatas. Generalis quippe illorum ut supra diximus ac definita sententia est: Deum adiuvare unicuique bonum propositum, non tamen reluctanti studium virtutis immittere, quia personarum acceptionem non est apud Deum.

Quod igitur tam pertinaciter asserunt meritum omnis electionis, & tamen electionem quandam gratiæ seu gratuitam prædicant, ita concilianda sunt: Quod gratis velint hominem eligi ad iusticiam seu peccatorum remissionem, quia peccatori nulla legis, quam præ-

varicatus est, vel laboriosa penitentia operari proferenti per baptismum datur. Si tamen voluerit Christo Salvatore sua voluntate credere. Hæc enim opera, non fidem, propriè merita Pelagiani esse docuerunt. quæ distinctio ex Apostolo perperam intellecto sumpta est ubi dicit: ei qui non operatur, credenti autem in eum Rom. qui iustificat impium, reputatur fidei eius ad iusticiam secundum propositum gratiæ Dei. Et ubi electionem gratiæ explicat: Si gratia iam non ex operibus. Non dicit, inquit Augustinus, Pelagianam formando objectionem, quod non sit ex fide. Hæc enim loca sic intelligenda credunt, ut electio ad iustificationem gratis fieri censetur, quia sine apparatu operum legis veluti meritorum fiat, quantumcunque ex fide fiat: Iustificati gratis, ait Pelagius, quia, sine illa tunc operum actione per baptismum, quod omnibus gratis num. 33. peccata donavit. Et alibi: Ignorantes quod Deus ex sola fide iustificat & iustos se ex legis operibus quam non custodierunt esse putantes, noluerunt se remissioni subijcere ne peccatores fuisse viderentur. De quo gratuita iustificationis intellecta alibi latius disertum est.

Quamvis igitur isto sensu gentes gratis ad iustificationem electas velint, cum tamen illa ratio gratiæ, & gratuita iustificationis ad amissum expenditur, inveniuntur alio merito tenuiore totam gratiæ electionem evertere. Nullam enim prorsus electionem ad iusticiam fieri volunt, nisi, si non opera legis, saltem ipsa præcedat hominis fides: fides inquam non quam Deus occulta sua gratia operetur, sed quæ Pelagiano sensu ex sola hominis libertate prædicationem admittentis oriatur. Nam electos Dei explicans Pelagius: quot Deus elegit credentes, inquit. Et fidem electorum Dei vocat, quæ credentes electi sunt.

Quam quidem electionem sicut in tempore propter fidem fieri volunt, ita in æternitate propter fidei præscientiam. Iacob & Esau Doctore Pelagio fidei sunt apud Deum merito separati, ut propositum Dei de eligendis bonis & resutandis malis etiam in presenti maneret. Ita ergo & nunc, inquit, quos præservit de gentibus credituros elegit, & ex Israël reiecit incredulos. Item: præsentia Dei non prædicat peccatores si converti voluerint, nempe sua humana voluntate; quia Deus, ut ibidem, non facit alios bonos, alios malos, hoc enim humani operis esse putat. Et alio in loco, Elegit nos, inquit, Deus videns paratos ad credendum sicut & alibi recumbenti viro Macedoni Theof. n. 21. revelatum est. Et rursum: illam plebem non repulit, quam præservit esse credituram. Nullam enim misericordiam homini à Deo decerni superbissimi isti volunt, nisi ex meriti alicuius præscientia. Nam illam Dei sententiam: Miserebor cuius misereor; recto sensu sic intelligi docet; Illius miserebor quem præservi posse misericordiam promereri, ut iam tunc illius finis misertus.

Quid

Quid prædestinatio Pelagianis. Omnis ex prævisione fidei vel meritorum, etiam respectu parvulorum. De vasis ira & misericordiæ pauca.

CAPVT DECIMVM.

HINC igitur fit ut istis principiis insisterendo Pelagiani nullam omnino prædestinationem sciant, nisi quæ vel ex operibus, vel saltem ex fide

In c. 8. Rom. n. 50.
Lib. de prædest. SS. c. 18.
In c. 1. Eph. n. 13.
fiat. Ex operibus quidem: Quos prævidit conformes futuros in vita, voluit ut fierent conformes in gloria, inquit Pelagius. Et apud August. Pelagiani dilucidis verbis asserunt: Præsciebat ergo (Deus) qui futuri essent sancti & immaculati per liberam voluntatis arbitrium, & ideo eos ante mundi constitutionem in ipsa sua præscientia, quæ tales futuros esse præcivit, elegit. Elegit ergo antiquam essent, prædestinans filios, quos futuros sanctos immaculatosque præcivit: Vtique ipsi non fecerunt se facturum, sed illos futuros esse prævidit. Ex fide vero quam præcivit Deus: Hos prædestinavit, ait Pelagius, ut haberent potestatem filij Dei fieri homines, qui credere voluissent.

Imò verò prævisionem vel operum legis vel fidei tanti faciunt, ut prædestinationem nihil aliud decernant esse nisi præscientiam. Nam ad illa verba, Nam quos præcivit & prædestinavit conformes &c. dogmatice Pelagius tradit: Prædestinare idem est quod præscire. Et prædestinationis rationem explicans, quæ Paulus ad Ephesios secundum propositum nos prædestinatos dicit: Prædestinati, inquit, per fidem sive præcogniti.

Ex quibus perspicuum est ita Pelagianos intelligere prædestinationem sicut reprobatio intelligi solet. Vtramque enim pari modo, boni vel mali alicujus ab humana libertate proficientis præscientiam esse volunt, vel certe, si quid divinæ voluntatis aut propositi simul adjunctum fuerit, hoc totum ipsa præscientiâ esse posterius, & sive operum sive fidei aut infidelitatis, sive bonæ malæve voluntatis prævisione niti. Ex quo fit ut ubicunque Scriptura prædestinatos etiam præcitos vocat, non aliter hoc intelligant, nisi quia Deus eos præcivit, vel sanctos futuros per liberam voluntatis arbitrium, vel saltem, esse creditos: ut consequenter prædestinatos non minus quam reprobos præcitus vocari possit ac debeat. Propositum enim divinæ voluntatis si quod interveniat, sive in hac vita iustificandi per baptismi indulgentiam, sive in alia glorificandi, non magis afficit aut mutat hominis voluntatē, quam reprobandi atque damnandi. Nam sicut ista divinæ voluntatis effecta iustificatio, glorificatio, damnatio humanorum operum aut voluntatum exercitium in tempore præsupponunt, ita iustificandi, glorificandi damnandique propositum, humanorum motuum præscientiam consequuntur.

Usque adeo vero istius divinæ prævisionis

In c. 8. Rom. n. 18.
Lib. 1. oper. imp. f. 184. apud Aug.
Vide comm. Pelag. in c. 8 n. 14. 16 & 17.
Epist. 106. ad Sixtum. vers. finem.
Vide c. 17. & 36 lib. 1. de præmeritis & remissis.
Epist. 105. ad Sixtum.
architecti, hac meritorum prærogatione & præscientiâ delectantur, ut neque in parvulis eam vacare putent. Vnde Augustinus, cum eos illo Apostoli loco, quo non ex operibus, sed ex vocante Iacob dilectus dicitur, Esau odio habitus, confutasset: Mirum, inquit Augustinus, cum his coarctantur angustis in quanta se abrupta præcipient, metuentes veritatis. Et quodnam illud præcipitium? Ideo, inquit, nondum natorum alium oderat, alium diligebat, quæ eorum futura opera prævidebat. Quæ impia & Apostolico scopo adversa responsio omnium Pelagianorum cōmunis fuit. Nam & Pelagius per Esau & Iacob eos prophetari docet, qui futuri erant ex operibus boni & mali: Et ex ipsis operibus aut odium Dei habere aut misericordiâ eius consequi. Et Iulianus ostendi putat: Non in seminibus, sed in moribus esse distantiam: siquidem Iacob & Esau una seminis ex patione concepti & una vi parientis effusi diversos nimirum exitus pro meritorum diversitate pertraxerunt. Vterque vero sub operibus etiam fidem se declarat comprehendere.

Cum verò explicare cogerentur quo pacto illa merita invenirentur in parvulis, ex quorum præscientiâ amor Dei aut odium nasceretur, in diversa deliramenta præcipitati sunt. Quidam enim ex illa Iacob & Esau in visceribus lucta, & inter nascendum supplantatione persuasi sunt, hæc esse opera libertatis. Quomodo, inquit, in infantibus hæc agentibus nullum ad Paulum, est ad bonum vel ad malum propria voluntatis arbitrium, unde præmia sive supplicia meritis præcedentibus subsequantur? Alij voluerunt aliquid eos pro præceptis, & consequenter etiam boni operis in hac vita commississe, quod Deus prævidendo oderit vel dilexerit. Alij cum utrumque absurdum esse cernerent propter opera futura, quæ majores vel facturi sunt vel facturi essent, si viverent, Deum præsciendo dilexisse parvulos aut odisse commenti sunt. Nam Deus, inquit, in eis quos hinc ausari, prævidet, quemadmodum victurus esset quisque si viveret: & ideo quem nequiter novit fuisse victurum, sine baptismo facit & mori, sic in eo puniens opera mala non quæ fecit, sed quæ facturus fuit. Itaque vides etiam Pelagianos merita tandem conditionata confinxisse, in quæ parvulorum quoquo modo refertur perditio aut salus, ne vel hic discretionem unius ab alio, in divinam gratiam, & ulterius in gratuitam electionem & prædestinationem Dei referre cogerentur.

Ex qua prædestinationis & electionis intelligentiâ, & gratiæ merita liberi arbitrij subsequenter prædicatione perspicuum est quam rectè Divus Prosper illum totius Pelagiani erroris conatum & scopum designaverit, videlicet ut sit

Q

salus

Lib. de in-
grat. c. 6.

Salus dignis salvari ex FONTE VOLENDI.

Nam fundamentalis, radicalis atque ultima discretio cardine tandem humanæ voluntatis nititur, quæ vel operando totam iustitiam, ipsa sibi parit vel saltem volendo, credendo, pulsando gratiæ provocat adiutorium, quo ad-
juta possit ulterius, quod per se ipsa non potest. Atque ita volentis hominis conatus eligitur, non miserentis Dei prædestinatio commendatur. Nam isti prædestinantiam Dei misericordiæ tam acerbi sunt inimici, ut illam apertissimam Pauli sententiam: *Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.* Itemque, ergo cum vult miseretur, & quem vult obdurat. Quibus nihil luculentius pro Dei discernentis misericordia & iudicio dici potest in suam hæresin detorquentes asserant, ut Augustinus refert, *Non ex persona Pauli hoc dictum, sed eum voce interrogantis & redarguentis usum fuisse, cum hac diceret, tamquam hac dici utique non deberet: vel certe Paulum assumere personam alicuius de contrario venientis ac dicentis non esse in nobis aut recte aut malum agere, sed in Dei arbitrio constitutum: quem adversarium ex hoc loco convincat Apostolus falsum dicere, quia scilicet dum contradicendo queritur de voluntate Dei ostendit se esse liberi arbitrij qui audeat de Dei iudicio retractare. Vtrique Apostolici sensus adulteratio etiamnum extat in Pelagij commentarijs.*

Hinc est igitur quod vasa iræ atque mise-

ricordiæ de quibus consequenter Apostolus disputat nullo modo per figulum discerni & una præ alijs in gloriam præparari velint, sed hoc totum esse humanæ libertatis opus. *Hæc vasa, inquit Iulianus, studijs proprijs aut ad iram aut ad gloriam præparantur, Deus autem notam facit potentiam suam in utroque, vel severitatem in impijs exercendo, vel benedictionem fidelibus largiendo.* Et alibi: *Cum alij in honorem, alij in contumeliam fieri dicuntur, iuvatur sensus Catholicorum (hoc est Pelagianorum, quos Catholicos Iulianus vocat) quo secundum diversitatem voluntatis humanæ diversus etiam vasorum exitus predicatur.* Quod ideo dicit, quia ex officina Pelagiana profert nobis Iulianus alium Deum, qui, ut loquitur contra Apostolum, *Neminem format in contumeliam.* Sed omnes qui vel in honore formantur aut contumelia, hoc habent de proprio stipendio voluntatis: quemadmodum enim ira, ita & gloria datur his vasis quæ ad hoc fuerint præparata. A quo autem vasa huiusmodi præparentur ex Apostolo patefieri putat, qui non opus formatis Dei, sed officium liberæ voluntatis expressit. *Si quis, inquit, emundaverit se ab istis erit vas in honorem &c.* Nimirum ita arbitrantur Pelagiani emundationem istam vasorum & preparationem in gloriam ab ipsis vasis propriâ libertate fieri, ut nihil ibi agat divinum vel auxilium, vel iudicium, nisi præcurrenti cuiusque voluntati suam rependendo mercedem.

Statum puræ naturæ in Ecclesiam introduxerunt Pelagiani.

C A P V T X I.

EX illis quæ nos hæcenus præcedentibus libris maxime secundo ac tertio deduximus, perspicue colligi potest quem statum humanæ naturæ Pelagiani, sive in parvulis, sive in maioribus constituerint. Nam sive ipsam substantiæ conditionem spectes, sive facultatum naturalium integritatem ac vires, sive providentiam & concursum Dei, sive alia superaddita bona aut mala, statum illum quem *pure naturæ* vulgo vocant, eos accuratissime condidisse reperies. Duo quippe sunt quæ isto nomine significantur *natura humana & puritas eius.* Quatenus naturam dicit, ea comprehendit omnia quæ ad perfectionem hominis essentialia, ac naturales facultates ei debitas pertinent, corpus, animam, sensus externos, atque internos, omnia denique ad naturales operationes hominis necessaria. Puritas vero, ut communiter explicari solet, nihil est aliud nisi negatio sive boni sive mali, quod naturæ superaddi præter debitum cogitari potest.

Pelagianos itaque nihil eorum subtraxisse homini quæ ad naturam ejus pertinere statuuntur, extra controversiam est. Potentias etiam omnes ei dederunt integras una cum illa

naturali arbitrij indifferentiæ qua posset naturæ legem sibi insculptam vel observare vel transgredi, hoc est vel juxta præscriptum rationis sibi prælucentis moraliter bene vivere, Deumque naturæ suæ autorem venerari acsequi, vel ab ejus norma recedendo in peccatorum culpas & poenas labi. Concursum illum generalem Dei aliamve providentiam, quæ creaturæ rationali debita sit, ut juxta naturæ suæ conditionem possit operari. Quæ suis locis maxime libro secundo demonstrata sunt.

Iam vero nihil eos nascenti homini adjecisse vel mali vel boni, quod non status ejus naturalis postulet, etiam ex ijs quæ diximus manifestum est. Innocentes enim nasci parvulos, hoc est ab omni culpa pœnaque liberos, dogma certissimum inter Pelagianos fuit. Quidquid enim malorum in hac vita bonis malisque commune cernimus, quod vel animus ignorando, & concupiscendo, vel corpus patiendo tolleretur, naturalem hominis institutionem non peccati supplicium esse statuerunt. Nec ullam virtutem aut gratiam habitualemente naturæ in ortu suo superadditam agnovere. Hinc illa totius hæresis Pelagianæ basis: *Omne bonum ac malum quo vel laudabiles vel vituperabiles sumus, orig. c. 13.*

non nobiscum oritur, sed agitur à nobis. Capaces enim utriusque rei non pleni nascimur, & ita sine virtute, ita & sine vicio progredimur. Atque ante actionem propria voluntatis id solum in homine est quod Deus condidit. Quibus verbis nihil aliud nisi naturæ puræ status quantum ad bonum ac malum morale exprimitur: sicut & in illis quibus Iulianus asserit: Nec iustos nasci parvulos nec iniustos, quod futuri sunt actibus suis, sed tantummodo infantiam innocentie dote locupletem. Et illis: Homo igitur innocentia quidem plenus, sed virtutis capax nascitur: aut laudem aut reprehensionem ex proposito accedente meretur. Nam mortem cæteraque corporis atque animi mala, nullius peccati merito etiam parvulus perpeti, tanquam quæ naturam hominis naturaliter consequantur nulla inter Pelagianos dubitatio.

Vide lib. 2.
supra latissime de
fine de
guis.

Sed puram naturam induxisse Pelagianos ex alio capite manifestissimum est. Communis enim Doctorum Scholasticorum sententia est, statum hominis qualis nunc nascitur non aliter à puræ naturæ differre statu, quam spoliatus à nudo discrepat; nimirum vestibus hic, quas nunquam habuit caret, ille quas habuit sed amisit. Nam si tantummodo peccatum detrahas quo integritas primæ & supernaturalis institutionis amissa est, non alterius conditionis hominem in puræ naturæ nasciturum doceat, quàm nunc re ipsa nasci videmus. Neque enim, culpa excepta, naturam nunc esse deteriorem, sive morbos, ingruentesque corpori calamitates, sive mortem ipsam spectes, sive ignorantiam, sive concupiscentiam, carnisque rebellionem adversus spiritum, quàm fuisset homo, si in puræ naturæ statu in suæ creationis

A exordio fuisset institutus, integris quippe manentibus naturalibus solo supernaturali dono fuisse hominem peccando spoliatus, cuius beneficio illi defectus à natura prohibebantur: quæ alioquin erant cõfestim ex ipsis naturæ sensitivæ & rationalis principiis velut sublato obice profluxura. Tam verò Pelagiani solemniter docent, hominem eodẽ prorsus modo quo nunc nascitur cum ignorantia, concupiscentia, mortalitate cæterisque defectibus fuisse primum sine peccato prævio institutum. Hinc enim illi articuli, in quibus tota hæresis ista consistit, ut inquit Augustinus; Adam mortalem factum, qui sine peccato non peccaret mortiturus esset. Quoniam peccatum Adæ ipsum solum læserit, & non genus humanum. Et in primis ille: Quoniam infantes nuper nati in illo statu sunt, in quo Adam fuit ante pravaricationem. Si enim & mors & totus ille status quem in infantibus nunc videmus, ante omnem pravaricationem haud secus Adamo quàm nobis, nullo peccato ejus læsis concreatus est, profecto in ipsissimo puræ naturæ statu & nos omnes condimur & ille jam olim conditus fuit. Nimis quippe manifestum est nullum supernaturalis gratiæ donum quo natura quasi ornata elevataque nasceretur, Pelagianos in Adamo vel infantibus agnovisse. Hoc enim (Authoribus illis) non naturæ nascentis institutio, sed per baptismum renascentis renovatio, consecratio, proventus atque adoptio, ut illi loquebantur, tribuebat. Christus enim, inquiunt, ita Tul lib. auger circa imaginem suam continua largitate beneficiis, & quos fecerat condendo bonos facit innovando adoptandoque meliores. Ut latius in præcedentibus declaratum est.

Lib. de gestis
Pelag. c. 11.

Ibid. c. 11.

Ita Tul lib.
3. apud Aug.
cont. Iul.
c. 3.
Supra c. 5. A
c. 22. usque
ad 27.

Præcursores Pelagij & Celestij, Ruffinus Præbyter, Evagrius Monachus, Palladius, Iovinianus, Priscillianus, Manichæi, Eucharistæ.

CAPVT XII.

SED explicatis hæresis Pelagianæ dogmatibus & omnibus eorum anfractibus, quantum Deus adjuvit diligenter perlustratis, exquirendum superest utrum primi Pelagius ac Celestius doctrinam illam commenti sint, an vero ex alijs antecedentium fontibus hauserint. Nam quamvis

a Lib. 4. ad eos Augustinus sapiens hæresiarcho & b istius
Benif. c. 8. autores erroris nuncupet: non semel tamen ea
de re videtur fluctuasse: c Cuius hæresis, inquit
imperf. f. 17. cum Patribus Milevitanis, vel autores, vel certe
b Epist. 92. quæ est Conc. acerrimi notissimique suafores cum Pelagius & Ca-
Milevit. ad læsius existissent. Et in libro de peccato origi-
nali ipsdẽ dicit: Qui huiusmodi perversitatis au-
tores vel perhibentur vel etiam probantur: vel certe si
c. Epist. 157. autores non sunt, sed hoc ab alijs didicerunt, asserto-
res tamen atque Doctores per quos id latius reptaret
ad Opusculum
de pur. origi-
t. 23.

A libertatis ad adipiscendam perfectionem innititur. Et merito quidem an primi fontes illius erroris fuerint Augustinus dubitat. Duobus enim omnino capitibus tota doctrina Pelagiana continetur, & negatione peccati originalis, & assertionem potestatis humanæ ad operandam iustitiam. Vnde duo errorum cardines: Peccatum Adæ ipsum solum læsit & non genus humanum. Et: Potest homo sine peccato esse si velit. Illud totius impietatis basis est, istud scopus; atque ita implexa sunt inter se, ut utrumvis dederis, non solum alterum, sed universam Pelagianæ doctrinæ molem certa quadam concatenatione sequi necesse sit: ut nihil mirum sit ex uno in alterum, atque in tot coherentia sententiarum portenta Pelagium consequenter esse præcipitatum. De qua dogmatum implexione, & paulo ante, & initio libri secundi plura diximus.

Quapropter si sursum lubet pergere, fons utriusque dogmatis, adeoque totius hæresis

In præfat.

Apud Aug.
lib. de pecc.
orig. c. 3.

facile deprehendi potest. Nam ad negandum originale peccatum, atque ita inducendam illam naturam integritatem Rufinus Aquileensem Presbyterum præceptorem habuit. Constat hoc ex actis Concilii Carthaginensis, cui Celestius de erroribus à Paulino accusatus fidei suæ rationem reddidit. Nam de peccati translatione interrogatus; *Diversa*, inquit, *ab eis* *audivi, qui utique in Ecclesia Catholica constituti sunt Presbyteri.* Et Paulino dicenti, ut habent Acta: *Dic nobis nomina ipsorum.* Celestius dixit: *S. Presbyter Rufinus Roma qui mansit cum S. Pammachio.* Ego *audivi illum dicentem quia tradux peccati non sit.* Et mox adjungit: *Audivi & plures dicere, Pelagium forte cum suis intelligens.* Habes ergo Rufinum ante Pelagium & Celestium negati peccati originalis autorem, & eorum in tradenda illa perveritate magistrum. Sed ab eodem eos quoque alteram hæreseos partem de naturali illa iustitiæ perfectionis possibilitate

Hier. Epist.
ad Ctesiph.

fluxisse, inde manifestum est, quod Hieron. testetur eum libros Evagrii Pontici, quos de impassibilitate scripserat & impeccantia in latinum vertisse. Et librum Sixti Philosophi Pythagorei hominis gentilissimi sub nomine Sixti martyris urbis Romane Episcopi edidisse. Hunc, inquit, librum solita temeritate &

Hier. ibid.
& in c. 23.
Hierem. lib.
4. comment.

insania anulum nominavit: qui per multas provincias legitur, & maxime ab his qui Arabiam & impeccantiam predicant. Hoc enim idcirco eum fecisse existimandum est, ut illa hæresis etiam latinis auribus in Occidente pruritus faceret, & venenum aureo martyris poculo biberetur.

Vide Aug.
lib. de nat.
& gratie, 64.

Qua de causa liber iste quasi Sixti martyris ad stabilendum errorem suum etiam Pelagio carus fuit. Ne vero suspicionem illam duntaxat de Rufino putes, testatur idem Hieronymus: *Hæresim impassibilitatis, & impeccantia in discipulo Crigenis Grunni fuisse ingulcatam.* Grunni vero nomine non alius nisi Rufinus apud Hieron. designari solet. Hinc credo fluxit quod Genadius obrepturam Rufini Hieron. vocet, &

Lib. 4. comment.
in Hierem. in
prefat.

Genad. in
Catal.

amulationis stimulo incitatum ad obloquium sylum vertisse dicat. Nimirum Semi-Pelagiani erroris propugnator Genadius, hæresis illius pravum carpi dolet.

Sed nec Rufinus Arabiam & Anaxagoras primus autor fuit. Nam ut Hieron. Evagrius Ponticus Hyperborea edidit librum & sententias regi Arabiam, quam nos impassibilitatem vel imperturbationem possumus dicere quando nunquam animus ulla perturbationis vitio commoveatur. Huic autem impassibilitatis dogmati alterum de impeccantia seu de vivendo sine peccato arduissime copulatum est, quæ duo vel sola in initio à Pelagio docebantur, & omnes (ut dictum est) ejus reliquos errores pepererunt.

Conjungit Evagrius & Rufinus in Hieremiam scribens etiam Iovinianum: Et in Epistola ad Ctesiphontem adjicit Priscillianum, Manicheum & Gnosticos, qui impeccantiam illam tradiderunt. Sed istorum errores videntur à Pelagio aliquantum discrepasse. Porro Evagrius iste de quo diximus Monachus Aegypti fuit Origenis defensor & ejus doctrinæ sectator non postremus. Quem illum esse puto, qui à Genadio quadam Cœnobitis & Anachoretis scripsisse dicitur, & magnis laudibus ab eo celebratur. Adhæsit ei velut focius & amicus

Supra.

Prefat. in
lib. 4. com.
ment.

Palladius Galata historiae Lausiace scriptor discipulus Sancti Chrysostomi, de quo Hieronymus: *Palladius servilis nequitia eandem hæresim insinuarere conatur: nempe de iustitiæ perfectione & impeccantia.* His omnibus adjungit totius penè Syria hæreticos quos inquit sermone gentili Abin & Paanin, id est perverfos & Massilianos Græci *Euzbras* vocant. Nam omnium illorum ea fuit Hieronymo teste sententia: *Posse ad perfectionem & non dicam ad similitudinem, sed aequalitatem Dei humanam virtutem & scientiam pervenire, ita ut assererent ne cogitatu quidem & ignorantia, cum ad consummationis culmen ascenderint posse peccare.* Quod stultitiæ Pelagianæ quasi culmen & scopus fuit.

Proleg.
Dial. 1.
Pelag. 1

In eodem

Proleg.

Hæresis Pelagianæ fons Origenes. Proponitur sententia ejus de libero arbitrio & naturali ejus possibilitate.

CAPVT XIII.

SED inter omnes qui præcesserunt Pelagianum, neminem peritorem totius Pelagianæ hæresis architectum inveni quam Origenem: qui sicut propter ubertatem ingenij veteribus Scripturarum sacrarum interpretibus & fidei defensoribus multum profuit, ita propter effrenem ratiocinandi libertatem Ecclesiasticæ doctrinæ sinceritati vehementer nocuit. Nam plerisque hæresibus quæ post obitum ejus aliquot sæculis Ecclesiam infestaverunt scriptis suis maxime regi *ἀρχαῖ* Origenes originem dedit. Ut merito errorum diversorum lacuna vocari posset. Sed nullum exactius non modo delineavit, sed & formavit & omnibus pene expressit lineamentis atque coloribus quam Pelagianum.

Nec enim facile uno excepto ullum dogma reperies à Pelagio Iulianoque contra Ecclesiam propugnatum, ullamve Scripturæ interpretationem isti hæresi suffragantem, quam non Origenes eis præformavit: usque adeo ut ipsidem nonnunquam verbis ab eis in præjudicium veritatis usurpentur. Quod quia multis videbitur incredibile, & ad intelligenda illius erroris secreta magni momenti est, operæ pretium est paulo fufius demonstrare. Ne vero singulis Pelagianæ & Origenianæ doctrinæ dogmatibus collidēdis nimium immoremur, ad quinque capita omnia revocabimus, liberum arbitrium, naturalem ejus possibilitatem, legem naturæ ac Moysi, gratiam & meritum, & prædestinationem, in quibus velut cardinibus hæresis Pelagiana tota vertitur.

Gravill-

Gravissime fuisse reprehensos ab Augustino Pelagianos propter illam inamissibilem & quasi essentiali in omni statu liberi arbitrii indifferentiam ad bonum & malum exclusamque alterius partis necessitatem, ex ijs quæ libro secundo diximus intelligi potest. Hæc est enim totius Pelagianæ structuræ basis pæne præcipua. Sed illam Origenes omnibus numeris absolutam tradit. Vique adeo namque philosophicæ istius libertatis admirator, & indifferentiæ ad bonum & malum, patronus fuit, ut illa sublata brutis, aut lapideis hominem accensendum esse decerneret. Quod principium ita mordicus ubique tenuit, ut inde circulos illos perpetuos cadendi atque surgendi hoc est reparacionis damnatorum, ac damnationis Beatorum in futuro seculo fabricaverit, ne alioquin illa liberi arbitrii indifferentia læderetur. Deliramentum istud abiecit quidem Pelagius, sed principium tenere perstitit unde necessario sequebatur. Audi ergo Origenem de ista libertate dissentientem: Ex quo, ut opinor, hoc consequentia ipsa videtur ostendere utramque rationabilem naturam posse ab uno in alterum ordinem transire (hoc est ab ordine demonum in ordinem Angelorum Beatorum & contra) & per singulos in omnes, & ab omnibus in singulos pervenire, dum accessus profectuum defectuumve var. os pro meritis vel contrariis proprijs unusquisque pro liberi arbitrii facultate perpetuitur. Itemque supra: Et per hoc consequens est in nobis esse atque in nostris moribus ut vel Beati vel Sancti (nisi vel per depuram & negligentiam a beatitudine in malitiam & perditionem vergamus: in tantum ut unus perfectæ (ut ita dixerim) malitiæ si peccatum suum neglexerit usque ad eum statum deveniat ut ea quæ dicitur contraria virtus (id est unus de demonibus) efficiatur. Et alibi: Possibile enim videtur ut rationabiles natura & quibus nunquā auferatur liberi facultas arbitrii possint iterum aliquibus moribus subiacere, indulgenti hoc ipsum Domino, ne forte si immobilis semper teneant statum, ignorent se Dei & non sua virtute in illo sine beatitudinis consistisse. Quæ phantasia ejus ex natura libertatis hausta latius exponitur in ejus Commentarijs in Epistolam ad Romanos. Nam refutatio quæ subijcitur, non tam est Origenis quam translatoris Hieronymi. Ecce quod ingenium istud abreptum est, dum illud, filium indifferentiæ ad bonum & malum tanquam ab arbitrii libertate inseparabilis, incaute sequitur. Nec alia ex causa tam mordicus illam indifferentiæ libertatis amplexus est, nisi quia cum Marcione & Manichæo duas putabat naturas introitus bonam ac malam, si qua natura sic à Deo firmaretur in bono vel obduraretur in malo, ut jam amplius vel recte facere vel peccare non posset. Quæ est ipsissima Iuliani cætorumque Pelagianorum varijs locis repetita querimonia. Nec alijs profecto Origenes atque Pelagiani ad illam indifferentiam alstruendam utitur Scripturarum testimonijs: Si volueritis & audieritis me &c. Post autem faciem tuam &c. Elige quod bonum & similibus.

Iam verò quibus viribus in utramvis par-

tem indifferens ista libertas polleat nemo Pelagianos nisi Origenes docuit. Nam in primis tantam etiam nunc in hac damnata mortalium vita indifferentiam statuit, ut quemadmodum Iulianus dicere solitus erat; *Sufficit hominem ingenitis sibi moribus dare leges*, nec ulla vi esse posse captivum; Ita & hic quibusque animi perturbationibus sese commoventibus solo nutu voluntatis hominem dominari velit aut cadere. Hoc est ergo, inquit, quod in hoc loco Apostolus docet: quia unusquisque in manu sua habet, & in arbitrii potestate ut aut peccati servus sit aut iustitiæ. Cujusmodi sæpius in eodem libro repetit. Et alibi rursum explicatius: Cuius rationis, inquit, indici incidentibus extrinsecus contrarietatis abutimur ad id quodcumque ipsa ratio probaverit, naturalibus moribus eius (nempe delictorum illecebris ac libidinibus) vel ad bona vel ad mala gubernatis. Et paulo post: Consequentia ergo rationis ostendit, quod ea quidem quæ extrinsecus incidunt, in nostra potestate non sunt: bene verò vel male his uti quæ incidunt ea ratione quæ intra nos est discernente ac dyndicante quomodo his uti oporteat, nostra est potestas.

Et hæc quidem recte atque Catholicè adversus Manichæos, Marcionem & similes pestes sideribus atque fatis vel diversis naturis opera humanæ voluntatis ascribentes, dicerentur, si divinæ gratiæ auxilium ut decet, libertatis operibus interponeret. Sed ita vires humanas prædicat ut quod Pelagianis sæpius Augustinus exprobat, solo gratiæ vocabulo frangat invidiam; naturalem verò arbitrii possibilitatem legem nature ac Moysis velut gratiam asserre videatur. Nam de illo loco disputans: Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum, gratiam naturæ velut Christi gratiam obtrudit. Sciendum sane est, inquit, quod omne quod habent homines à Deo gratia est. Nihil enim ex debito habent. Quis enim prior dedit illi & retribuetur ei? Gratia est ergo quicquid habet is, qui non fuit, & est accipiens ab eo qui semper fuit. Et rursum alibi: Vix mihi suadeo quod possit ullum opus esse, quod ex debito remunerationem Dei deposcat, cum etiam hoc ipsum quod agere aliud quid possumus vel cogitare vel proloqui ipsius dono & largitione faciamus, quod ergo erit debitum illius, cuius gratia nos præcessit? Quæ fere sunt ipsissima verba Pelagij ab Augustino refutata. Sed longe evidentius & ex professo alibi solam possibilitatis gratiam ab Augustino reprobata prorsus Pelagius prædicat: A Deo datur, inquit Origenes, non ut sustineamus; alioquin nullum iam videretur esse certamen: Sed ut sustinere possimus. Ea autem virtute qua nobis data est ut vincere possimus, secundum liberi arbitrii facultatem aut industrie utimur & vincimus, aut segnitie & superamur. Si enim totum nobis hoc datur ut omni genere superemus & nullo modo vincamur, quæ iam superest causa certandi ei qui vinci non potest? Aut quod palma meritum ubi repugnandi admittitur vincendique facultas? Si vero æque quidem omnibus nobis vincendi possibilitas præbeatur, in nostra autem posita sit potestate, quomodo hac possibilitate uti debeamus, id est, vel industrie vel segnitie, iusta erit vel victa

culpa, vel palma victoris. Quæ voces magis Pelagiana & gratiæ Christi capitalius inimicæ dici queant? Est enim ipsissima Pelagianorum in primisque Massilienum inculcata querimonia. De cuius sensu apud Origenem ne quis dubitet, accipe alia nullâ tergiversatione pallianda. Nam cum sibi objectionem Catholicorum quasi hæreticorum contra liberum arbitrium objecisset, quod à Deo sit velle & perficere, sic respondet: Generaliter, ait (Apostolus), quia velle & perficere à Deo est. Sicut enim à Deo habemus hoc ipsum quod homines sumus, quod spiramus, quod movemur, ita & quod volumus à Deo habemus &c. Nempe ratione datæ divinitus voluntatis. Sic enim subiicit: Ita ergo est, quod dicit apostolus, quia virtutem quidem voluntatis

Lib. 3. Peri-
Arch. c. 1.

Sententia Origenis de lege naturæ & Moysis Pelagiana.

CAPVT XIV.

Lib. 2. in
Epist. ad
Rom. ad
illa: Gloria
& honor &
pax &c.

Lib. 3. in
Epist. ad
Rom. f. 322

Supra lib. 2.
c. 5. in fine

Lib. 3. in
Epist. ad
Rom. f. 322

Lib. 4. cons.
Zul. c. 3.

QUOD si verò nos ad sententiam ejus de lege naturæ ac Moysis intelligendam vertimus, sparsim reperimus Pelagianis laudibus celebrari. Nam legis naturæ sufficientiam ad recte vivendum passim inculcat & prædicat. Potest fieri, ait Origenes, ut vel ex his qui in lege sunt, si quis persuasione quidem communiter Christo non credit, operetur tamen quod bonum est, iustitiam teneat, misericordiam diligat, castitatem & continentiam servet, modestiam lenitatemque custodiat, atque omne bonum operetur. Hic etiam si vitam non habet æternam (hoc est regnum celorum) quia credens si vero Deo, non credidit & filio eius IESU Christo, quem misit; tamen gloria operum eius & pax & honor poterit non perire. Et infra cum omnia præcepta bonorum morum & cognitionem unius Dei Creatoris omnium per legem naturæ cordibus gentium inscripta docuisset: Hoc est ergo, subiicit, opus legis quod etiam gentes Apostolus dicit in plebe naturaliter posse. Cum enim agunt que legi sunt, scripta videtur lex in cordibus eorum, à Deo, non a tramento sed Spirita Dei vivi. Ecce gratiam Spiritus Dei vivi per naturalis legis inscriptionem in cordibus etiam non credentium. De quo delirio alibi plura diximus. Disertius explicat illam naturæ possibilitatem ad omne bonum alio in loco: Invenitur quidem Deus dedisse homini omnes affectus, omnesque motus quibus ad virtutem nisi possit & progredi: insuper etiam vim rationis inseruisse, quo agnosceret quid deberet agere, quid cavere. Hæc ergo invenitur Deus communiter omnibus hominibus præstitisse. Sed si his acceptis homo neglexerit iter virtutis incedere, cui ex Deo nihil desit, invenitur ipse defuisse illi quæ à Deo data sunt sibi. Quæ sanè omnia, aliaque plura quæ facile afferri poterant, ad amissim consonant doctrinæ Iuliani, quam Augustinus velut Evangelicæ repugnantem & evacuantem scandalum crucis, expugnat.

Sed videamus nunc utrum saniora de lege

accepimus, nos autem abutimur voluntate vel in bonis vel in malis desideriis. Et in fine capituli juxta istam distinctionem auxilium Dei libertatemque concilians: Neque, inquit, quæ in nostro arbitrio sunt, putemus sine adiutorio Dei effici posse, neque ea quæ in manu Dei sunt putemus absque nostris actibus & studiis & proposito consummari: scilicet, quo neque nos velle aliquid vel efficere ex nostro iam habeamus arbitrio, ut non scire debeamus hoc ipsum quod possumus velle vel efficere, à Deo nobis datum esse, secundum eam distinctionem quam supra diximus. Non posset ipse Pelagius accuratius suam naturalis possibilitatis gratiam inculcare quam hic Origenes facit: à quo doctrinam istam ac pene verba à Pelagianis esse mutuata, peripicuum est.

A Moysis in tabulis conscripta sentiat. Initium, Lib. 4. in inquit quodam in loco, iustificari à Deo fides est Epist. ad que creditur in iustificationem (data remissione peccatorum). Et hæc fides cum iustificata fuerit, tanquam radix in ore suscepta, hæret in anima solo, ut cum per legem Dei excoli cæperit, surgant in ea rami, qui fructus operum ferant. Ecce dogma Pelagij de operanda per legem iustitia, dummodo remissio peccatorum per fidem data præcesserit. Item: Mors, scilicet peccati, regnabat usque Lib. 5. in ad Moysen usque quem diximus ducem, qui missus à Deo omnium rege, regnum eius caput impingere & sub legem in ipsi Principis revocare. Et infra: Per legem enim purificatio peccatorum caput aperiri, & ex parte aliqua tyrannidi eius obfisti per hostias, per expiationes varias, per sacramenta, per præcepta. Sed quoniam tanta eius erat dominatio qua vires leu excederet, mittuntur in auxilium eius Propheta &c. Et tandem: Affuit IESUS Christus Filius Dei &c. Et ad illud: Lex subintravit ut abundaret delictum, dicit eos, qui hæc de Moysis lege dicta suscipiant, ne leviter quidem Apostolicum sensum potuisse contingere. Nonne hæc ipsissima sunt quæ Pelagius, Iulianusque pro lege adversus gratiam dimicando profudere? Quod peccatum a Lib. 2. censura legis infregerit & ex multa parte r. strinxerit. fol. 279. b Quod regnum peccati lata lege ceciderit, c Quod cum lex naturæ & Moysis & Prophetæ non oper. imperf. sufficerent, tandem Christus advenerit: lege Moys. fol. 407. sis non abundasse, sed à cecidisse peccata. Quæ c Pelag. lib. si vera sint, mentiri Apostolum, & Christum gratis mortuum esse vociferatur e Augu- d Lib. 2. oper. imperf. fol. 407. c Locut.

Et sanè quo spectat illud, quod cum Origenes divinæ gratiæ auxilium inculcare solet c Locut. vix aliud ei nisi provocationes libertatis ac suspensiones tribuit, nisi ut vel sciendi commendat gratiam vel certe non nisi legis officium docentis, suadentis, provocantis, ab ea præstari velit? Nihil aliud, inquit, putandum est accidere nobis ex ipsis quæ cordi nostro suggeruntur, bonis vel malis.

Lib. 3. Peri-
Arch. c. 2.

malis, nisi commotionem solam & incitamentum A
provocans nos ad bona vel mala. Possibile autem nobis
est, cum maligna virtus nos coeperit ad malum inci-
tare, abigere a nobis pravas suggestiones & resistere
suggestionibus pessimis, & nihil prorsus culpabile gerere.
Et rursum possibile nobis est, ut cum divina virtus
(id est Angelus) ad meliora provocaverit, non
sequamur, liberi arbitrij potestate in utraque nobis
servata. En par utrumque ad bonum ac ma-

lum suasio & provocatio, & equa ad utraque
libertatis indifferencia. Hinc & alibi: Per Lib. 2. Peri-
gratiam misericordie sue omnibus providet, atque Arch. 1. 9.
omnes quibuscunque curari possunt, remedijs horta-
tur, quia provocat ad salutem. Quæ suasionis, hor-
tationis, ac provocationis vocabula ipsa illa sunt,
quæ Pelagiani ad gratiam suam explicandam
ex similibus locis Origenis transtulerunt.

De gratia & merito ejus ipsissimus error Pelagij &
Massiliensium ab Origene traditus. De
justitiæ perfectione & árabelas.

CAPVT XV.

SE ò nullus error interimendæ gratiæ
capitalior est, quam quod meritis hu-
manis præcedentibus detur: in quem
Pelagianos à gratia depulso legis atq;
nature, tandem declinasse demonstravimus.
Hunc velut proprium sibi vindicavit Origenes
tantaq; nervorum contentione passim docuit,
ut & Pelagianos & Massilienses ipsos, quibus
ille lapis offensionis fuit, superasse videatur,
nihil enim perniciosum eorum scripta præfer-
unt, quod non Origenes luculentius præfor-
maverit, audaciusq; protulerit. Nam in pri-
mis illud initium fidei quod Massilienses vi-
ribus humanis tribuunt, & ejus perfectionem
Deo, ex Origenis fonte hausit. Ut enim
illa duo conciliet quod gratia gratis detur &
tamen offerenda sit fides prius ab homine, & ita à
Deo gratia promerenda: Sic se expedit: Invenis
loc designari: & in Evangelijs, ubi Apostoli intelli-
gentes quod ea quæ ex homine est fides, esse non potest
perfecta, nisi addita fuerit etiam ea quæ ex Deo est,
dicunt ad Salvatorem: auge nobis fidem. Et
mox: Fides ipsa qua credere videmur Deo, dono
in nobis gratia confirmatur. Cujus doctrinæ
memor iterat & inculcat eam libro nono ut
nihil superesset nobis ambigui, quam per-
peram de divina gratia sentiret. Sic enim lo-
quitur: Quod autem dixit (Apostolus) secundum
rationem vel mensuram fidei, puto iam plene in supe-
rioribus exposuimus, quæ sit fides quæ a nobis requiri-
tur & quæ sit quæ a Deo per gratiam datur, secun-
dum hæc quod idem Apostolus dicit: Alij fides in eo-
dem spiritu: & item ubi ad Dominum dicunt: Auge
nobis fidem. Quod fides quidem quæ speret & credat,
& absque ulla dubitatione confidat, in nobis est, ratio
vero fidei ipsius & scientia & perfectus eorum intel-
lectus, quæ credimus donari a Deo. Vnde clarissi-
mis verbis ibidem dicit: Ut ergo in nobis tanta fides
inveniamur, quantâ posui sublimior gratia promereri,
nostri operis videtur & studij. Alibi verò labo-
rem & sollicitudinem homini tribuit, Deo
verò successum operis & laboris effectum:
Cum ergo per hæc doceatur, inquit, quod homo qui-
dem laborem impendat & sollicitudinem, Deus
autem successum operi tribuat & effectum. Quod
latius ibidem alit. Sed panis velis in li-
bris Peri-Archon humani operis merita ad-

versus gratiam ventilat, omniaque Dei dona
ex libero suspendit arbitrio. Cum spiritu oris Lib. 1. Peri-
sua, inquit, quæ digna sunt sanctificatione sancti- Arch. 1. 3.
ficet. Item: Est & alia quoque (præter natu-
ram rationalem) etiam spiritus sancti gratia
quæ dignis præstatur, ministrata quidem per Chri-
stum, impetrata autem à Patre secundum meritum
eorum qui capaces efficiuntur. Et in libro tertio
exponens quomodo Deus auferat ab homi-
nibus cor lapideum, hoc fieri dicit, si ante
ut discipuli se offerant & doctrinæ suæ præ-
cepta suscipiant: sicut, inquit, in Evangelijs in-
venimus agrotantes accedere ad Salvatorem, rogan-
tes ut percipiant sanitatem, & ita donum curari.
Et est quidem, (verbi gratia) ut curentur cæci & vi-
deant, in eo quidem quod præcati sunt Salvatorem,
& crediderunt ei posse ab eo curari, opus ipsorum quæ
curati sunt; in eo verò quod eis redditur visus, opus
est Salvatoris. Ita etiam in hoc divinus sermo pro-
mittit se datum eruditionem auferendo cor lapideum
&c. Quam doctrinam instantissime toto pri-
mo capite inculcat, ac tandem omnia quali in
summam colligens: Ita & Apostolum, inquit,
dixisse intelligendum est cum ait: non sufficit ad per-
ficiendam salutem sola voluntas humana, nec idoneus
est mortalis curus ad consequenda celestia &c. nisi
hæc ipsa voluntas nostra bona, promptumque propo-
situm, & quacunque illa in nobis esse potest industria
divina vel invetur vel muniat auxilio. Et ideo valde
convenienter dicit Apostolus, quia non volentis, neque
currentis, sed misereus est Dei. Et continuo, la-
borem a nobis studiumque & industriam adhibendam
tradit, sed laboris fructum ipsam salutem expectan-
dam a Deo. Quæ quid sibi volunt aliud, quam
quod Pelagiani & Massilienses iisdem verbis
asserunt gratiam ad assequendam perfectionem
esse necessariam? Sed quid opus est pluribus?
Totus Origenis in libris Peri-Archon scopus
est, ut ostendat sicut loquitur, Providentiam
Dei iuste omnia moderantem, & æquissimis di-
spensationibus pro singulorum meritis & causis regere
immortales animas. Usque adeo quidem, ut
nec præterita vita rationalium creaturarum
ijs meritis vacet, sed, inquit, futuri status cau-
sam præstet semper anterior meritorum status.

Hinc igitur, nec Hieremiam in utero sine
meritis præcedentibus sanctificatum putat.

Lib. 1. Peri-
Arch. c. 7.

Ibid.

Ibid.

Idem alibi
sepissime re-
petit ut lib. 7
& 9. in Ep.
ad Rom.

Lib. 1. oper.
imperf. vers.
finem.
Lib. 3. Peri-
Arch. c. 1.
vers. finem.

Ne forte, inquit, non iudicio nec pro meritis replere
plures Deus videatur. Spiritu Sancto & sanctificare
merito. Et quid obsecro ex ista gratuita signi-
ficatione sequeretur mali? Audi Pelagianam
ejus si unquam audisti vocem: Et quomodo,
adijcit, effugiemus illam vocem quæ ait: Nunquid
iniustitia est apud Deum? Absit. Vel illud: Nun-
quid personarum acceptio est apud Deum? Hinc ut
istam Dei iniustitiam, si superis placet, & per-
sonarum acceptionem effugeret, animas ante
corpora sublimitate docuit, & superioris cu-
jusdam vitæ merita machinatus est, ex qui-
bus inæqualis illa quam in hac vita cernimus
divinorum donorum suspenderetur dispensa-
tio. Iniustitia quippe & acceptio personarum
consequitur, inquit, eam defensionem quæ animas
subsistere simul cum corporibus asseveratur. Ex quo
fit ut nullo modo vas in honorem vel contu-
meliam ex eadem massa etiam in parvulis nisi
ex meritis à Deo fingi arbitretur. Itaque con-
cludunt ex hoc, inquit, post longam disputa-
tionem, quia prius gestorum uniuscuiusque causa
præcedit, & pro meritis suis uniuscuiusque à Deo vel
honoris vas efficitur, vel contumelia: Vnumquodque
igitur vas ut vel ad honorem à creatore formetur,
vel ad contumeliam, ex seipso causas & occasionem
præstare conditum. Quam doctrinam Apostolicæ
adversam totidem pæne verbis repetit & in-
culcat Iulianus. Sed quia non est discipulus
supra magistrum pergit splendidius delirare
Origenes: Quod si iusta hæc videtur assertio, sicut
est certe iusta, & cum omni pietate concordans, uti
ex præcedentibus causis unumquodque vas vel ad ho-
norem à Deo vel ad contumeliam præparetur: Non
videtur absurdum eodem ordine atque eadem conse-
quentia discutientes nos antiquiores causas eadem
etiam de annuarum ratione sentire & hoc esse in cau-
sa quod Iacob dilectus est, etiam deum adhuc in venire

matris haberetur. Et universalem proferens de
gratia & meritis definitivamque sententiam,
cui disputationum ipsius universa incumbit
moles: Nunquam, inquit, concedendum est, ut
sive in presenti sive in præteritis, sive etiam in futuri
saeculi non ita unumquemque dispense divina provi-
dentia, ut uniuscuiusque meritum arbitrij liberare
collectam materiam præbeat dispen-anti. Iustus est
enim Deus, & iniustitia non est apud Deum: quo re,
nihil sanè magis Pelagianum divinæque gra-
tiæ capitalius pronuntiandum excogitari po-
test.

Quid quod ipsam etiam corporum assum-
ptionem sive in hominibus sive in Sole, Luna,
ac Stellis, ex meritorum velit diversitate
contigisse? Quid denique, quod totius im-
pietatis Pelagianæ caput & cardinem luculen-
tius expresse ac docuit, quam ipsi Pelagianij
erubescunt, præ superbia proferre ausi sint?
Nam Christi animam non ex gratia Dei, sed
ex dilectionis merito & meriti affectus sinceritate Deo
unitam statuit. Alioquin enim illa tam sub-
limis asserptio vel fortuito vel cum persona acce-
ptione fieret, nisi virtutum merito deferretur.
Quid ad istam insaniam addi potest? Ex qua
sane sequitur, nec obscure indicat, alias etiam
quaslibet rationales animas ad eandem digni-
tatem potuisse pertingere si ardentiore dile-
ctionis affectu unigenito Dei Filio pro liberi
arbitrij facultate cohaesisset. Iam verò quid
mirum est si non minus Origenes quam disci-
puli Pelagianij ex istis principiis ad impeccan-
tiam & atriabellæ fabricandam profilerint?
Nam & illa, ut Hieronymus, Origeni propria
est, & ex ejus fonte à Pelagianis haurita: ut
supra latius perspicuis testimonijs declara-
vimus.

Electionem, prædestinationem & vocationem secun-
dum propositum prorsus evertit, sicut
Pelagius & Massilienses.

C A P V T X V I

DE gratuita electione atque prædesti-
natione quid opus est fatigare, quam
everla per meritum gratiæ sincerita-
te, necesse est funditus subruere? Hinc
illas ubique ex alienius meriti prævisione sus-
pendit. Nos dicimus, inquit, quod neque Paulus
fortuito aut naturali differentia electus est, sed ele-
ctionis suæ causas in semetipso dedit ei, qui scit om-
nia antequam fiant. Et rursum paulò post: Ergo
& Paulus quod segregatus in Evangelium dicitur &
segregatus a ventre matris suæ, causas in eo & merita
quibus in hoc segregari debuerit, vidit ille quem non
laret mens. Prævidit enim quod abundantius quam
ceteri omnes laboraturus esset in Evangelio. Et lon-
ge luculentius de natura vocationis secundum
propositum disputans: Videtur mihi, ait, esse
quædam vocationis differentia quia omnes quidem vo-
cati sunt, non tamen omnes secundum propositum

bonum & bonam voluntatem quatinus circa Dei cultum
gerunt, vocantur. Ipsi sunt qui secundum propositum
vocati dicuntur, & isti sunt qui vocati, iustificati
sunt. Bono enim eorum proposito deerat sola vocatio
&c. Quos ergo vocavit, id est, quos secundum pro-
positum vocavit boni, illos & iustificavit. En tibi
vocationem secundum propositum hominis
non Dei, quam in Pelagianis Augustinus ex-
pugnat. Nam illam ab Origene didicerunt.
Ne verò nihil proposito ipsius Dei tribuisse
videretur, accipe aliam sed æque Pelagianam
de illa secundum propositum vocatione sen-
tentiam: Quod si, inquit, secundum propositum,
ad Deum referatur, hoc est, ut secundum Dei propo-
situm qui sciens in eis religiosam mentem & salutis
messe desiderium, vocati dicantur, non videbitur his
qua exposuimus etiam hoc esse contrarium. Et ut
eandem salutis atque damnationis causam esse

Lib. 1. Com-
ment. in Ep.
Pauli in ini-
tia.

Lib. 7. Com-
ment. in
Epist. ad
Rom.

Lib. 2. ad
Bonif. c. 10.

Lib. 7. in
Epist. ad
Rom.

monstraret: Hoc ergo pacto (subijcit) neque in praesentia Dei vel salutis vel perditionis nostrae causa consistit, neque iustificatio ex sola vocatione pendebit, neque glorificari de nostra penitus potestate sublatum est. Nempe quia religiosa mentis desiderijs, salutis causas ex nobis ipsis offerimus. Nam illo suo solemniter dogmate de offerendis Deo meritis ita inebriatus est, ut apertissimum Scripturae locum, posuit in corpore unumquodque membrum, prout voluit; quo divina voluntatis efficacia ad id quod voluit quemque eligentis exprimitur, vel ad merita, vel ad humanam voluntatem depravando detorqueat. Prout voluit, inquit, voluit autem Deus secundum fidei menturam, quae est in nobis: vel, voluit ad id quod expedit. Nisi forte & ita aliquis hoc velit intelligere, Deus posuit in corpore unumquodque membrum prout voluit, ut, (voluit) ad membrum magis referatur;

hoc est, prout voluit, prout elegit, prout operam dedit. Ne videatur de homine arbitrij potestas auferri. Quibus ultimis verbis radicem tetigit, unde tanta seges perverforum dogmatum pullulavit: omnium enim deliriorum Origenis, quibus & veram gratiam, & electionem & praedestinationem sustulit, & merita finxit liberi arbitrij, in qua refunderetur omnis diversitas quam in rationalibus creaturis, ipsisque corporibus earum cernimus, non alia prorsus causa est, ut ex sexcentis locis perspicuum est, nisi quod alias fortunam vel fatum, vel duas naturas, vel acceptionem personarum & iniustitiam Dei in huius mundi administratione vereretur. Nec aliunde sane quam ex Origene easdem Pelagiani & Massilienses proferunt querimonias, & spectra velut formidanda proponunt.

Vide libros Peri-Arch. passim & in primis lib. 2. c. 9. & lib. 3. c. 1. & c.

Omnes pœnè corruptelas Scripturarum de peccato originali & gratia, quibus Pelagiani abutuntur, totumque errorem Pelagianum præformavit Origenes.

CAPVT XVII.

ET quamvis Origenes de peccato originali non videatur à Catholica doctrina dissidere, omnibus tamen Scripturarum depravationibus quibus Pelagiani caliginem offudere veritatis, latissimam portam ipse primus aperuit. Nam si Commentarios ejus in caput quintum ad Romanos consulas, quod evidentissime originis peccatum asserit, nec aliter intelligendum esse, nisi quemadmodum Ecclesia Catholica ubique diffusa semper intellexit, hoc est de peccato originali Synodus Tridentina docet, omnia ad peccatum actuale & ad imitationem non propagationem peccati Pelagiano more detorqueantur. Nam & mundum in quem peccatum intravit terrenos seu carnales homines intelligit, & mortem non corporis sed animæ: eamque non pertransisse in omnes sed multos qui scilicet actu peccaverunt. Nec in omnes regnasse mortem, sed in eos dumtaxat qui peccaverunt in similitudinem prævaricationis Adæ. Hinc non omnes homines, sed multos unius delicto peccatores constitutos: & Christum plures ad vitam reduxisse quam Adam ad mortem. Adam esse formam futuri, quia inobedientiae formam sequentes, hoc est, exemplum imitantes: constituti sunt peccatores. Quas Scripturae non tam interpretationes quam depravationes hausit ex Origene Pelagius, & ad amissum expressit defenditque mordicus adversus Augustinum Iulianus. Neque verò ista tantum, sed etiam cæterarum pœne omnium Scripturarum expositiones, quibus alia sua dogmata inimici gratiæ sustentarunt, ex Origenis operibus ad ruentem hæresim fulciendam derivata sunt. Quod quidem ex supra dictis in multis patuit, & nisi nimiam vereretur prolixitatem, de singulis facile

ostendi posset. Sed truncum sufficit præcipuosque ramos Pelagianæ hæresis ex ejus monumentis expressisse. Nam si sigillatim omnia liberet prosequi singulasque fibras erroris diducere, alio pœne opus esset volumine. In solis ejus Commentarijs in Epistolam ad Romanos & libris *περί ἀρχῶν* errores de divina gratia, prædestinatione & libero arbitrio cæterisque eodem spectantibus ita dense sparsi sunt, ut consula quædam sylva videantur, ex qua postea Pelagius, Iulianus, & Massilienses ad extruenda dogmatum perverforum munimenta trabes exciderint. Quamquam & ipsissima eorum dogmata ita pleraque dedolata politaque proteruntur, ut nihil eis opus fuerit nisi in ordinem digesta proponere. Ingenium quippe Origenis ut fecundissimum fuit, ita liberum & quaquaversum in speculationes novas ebulliens: quas cum non veluti dogmata fixasque sententias, sed per modum dubitationum, variorum lepsiū ad ostendendam Scripturarum ubertatem effunderet, inter multas bonas fruges, infinitam quoque zyzaniorum segetem protulit. Ex quo effectum est, ut quemadmodum plerisque Patribus in veritate fixis, propter eruditionem admirationi, & ad exponendas sacras litteras magno adjumento fuit, ita imbecillis ingenijs ac vacillantibus & novitatis avidis, innumeros errores affricuerit, inter quos non infimas partes Pelagiani & Massilienses serunt. Nam cum plerique ipsorum religiosa vitæ perfectionem velut Monachi sectarentur inter Originistas Monachos in Aegypto & Palestina versati sunt, & eorum errores ex Evagrio, Palladio, Galata, & hujusmodi familiaribus haultis duces, ipsi cæteris ad præcipitum facti sunt. Ex quibus omnibus vides quam recte Sanctus

a. In fine lib.
3. dial. ad-
vers. Pelag.
b. Lib. 2.
dial.

Sanctus Hieronymus, Origenem Pelagianorum^a Amasium & b ἀρχαίον, hoc est, libro-

rum πρὸς ἀρχαίον scriptorem, eorum magistrum; & c doctrinā Pelagij rursusculum Origenis vocet. Cyprianus

Prima origo totius hæresis Pelagianæ & omnium gratiæ interpolatorum Philosophia.

CAPUT XVIII

QUAMQVAM si Pelagianum errorem proprijs momentis ponderare libet, & ad primum unde manat fontem reducere, non aliunde quam ex Philosophorū gentiliū placitis confutum deprehendes. Neque enim aliud quicquam est totius hæresis illius apparatus, nisi pura & putā Pythagorica, Stoica & Aristotelica Philosophia: ut quod olim universum de hæreticis dixit Tertullianus, de nullis verius quam de Pelagianis cum Hieronymo dici possit hereticorum Patriarcha Philosophi. Quod de singulis Pelagiani erroris cardinibus demonstrare non est difficile.

Tertull. lib.
advers.
Hæres. c.
8.
Epist. ad
Cresiph.

Primum dogma cuius prædicatione Pelagius turbare cepit Ecclesiam tuendique necessitate in ceteros errores videtur esse præcipitatus, fuit illud, ut alibi diximus, de assequenda perfectione iustitiæ usque ad impecantiam & apathiam, hoc enim velut præcipuum in primis suis lucubrationibus Hieronymus & Augustinus exagitant. Sed quid illud, nisi notissimum illud superbissimumque Pythagoricæ & Stoicæ Philosophiæ delirium, à Pythagora & Zenone maxime propugnatum? Adversus quos & Peripatetici, qui de Aristotelis fonte descendunt fortissime disputant, & Academici novi, quorum sententias Tullius explicat in quæstionibus Tusculanis, umbras eorum & vota subvertunt. Illi enim perturbationes animi asserunt mentibus evelli posse, & nullam fibrā radicemque vitiōrum in homine residuam esse assidua exercitatione virtutum: hi contra frangi eas posse & regi, & quasi infrenes equos lupatis quibusdam coerceri. Vnde Hieronymus de isto Pelagij dogmate loquens dicit: Quæ (venena) de Philosophorum & maxime Pythagoræ & Zenonis Principis Stoicorum fonte manant. Hinc ergo & illas blasphemias mutuatus est, quod homo posset fieri similis adeoque æqualis Deo, de quibus vide quæ fœlius alibi dicta sunt.

Epist. ad
Cresiph. &
3. lib. dial.
Aug. lib. 2.
de pecc. meritis
de nat. &
gra. de per-
sec. iussu &c.

Epist. ad
Cresiph. inir.

Lib. 4. c. 22.

Porro quod solā illā liberī arbitrii possibilitate & indifferentia ad omnem virtutem assequendam niti volunt, à quibus impietatem istam nisi magistris Philosophis didicerunt? Eorum quippe unanimis est sententia, cætera à Dijs, virtutem à se ipso peti oportere. Expressit eorum vocem ab omnibus sine dubitatione subscribendam Tullius: Virtutem, inquit, nemo unquam Deo acceptam retulit, nimirum recte. Propter virtutem enim iure laudamur, & in virtute recte gloriamur, quod non contingeret, si donum à Deo, non à nobis habereamus. Et in eadem disputatione alio rursus in loco expressius:

Lib. de nat.
Deor. in fine

A Num quis, quod bonus vir esset gratias Dijs egit unquam? At quod dives, quod honoratus, quod incolūm Iovem optimum maximum ob eas res appellavi, non quod nos iustos, temperantes, sapientes efficias, sed quod salvos, incolumes opulentos, copiosos. Luculentissime moralium Philosophorum Princeps Seneca: Vnum bonum est, quod beate vita causa & firmamentum est, sibi fidere. Qua voce totum Pelagianæ impietatis venenum comprehenditur. Super hac enim Philosophica basi universa moles adversus Christi gratiam structa est. Quod animadvertens Augustinus Pelagianis observandum esse monet: Ne offendant in lapidem offensionis, velut argute defendendo naturam & liberum arbitrium, quemadmodum Philosophi huius mundi qui vehementer egerunt ut putarentur vel putarent sibi beatam vitam virtute propria voluntatis efficere.

Epist. 11.

Epist. 11.

ad Paul.

Iam vero illa adversus originale peccatum & ejus penas disputatio, unde nisi ex Ethnicorum Philosophia promanavit? Nam & illi non solam nihil de peccati ex parente in prole traditione suspicari sunt, sed etiam ea quibus Pelagius errorem suum imponeret fundamenta præbuerunt. Cum enim nihil vituperabile esse scirent, nisi quod esset in ejus qui vituperatur potestate, nihil quoque quod inesset à nativitate vel culpa vel pœnæ appellatione dignum arbitrati sunt, ut Aristoteles omnium nomine clarè in Ethicorum libris docet. Hoc Pelagius & Iulianus omnesque Pelagiani velut irrefragabile principium posuerunt, ad innocentes parvulos ab omni culpa supplicioque liberandos. Omne, inquit, bonum ac malum, quo vel laudabiles vel vituperabiles sumus non nobiscum oritur, sed agitur à nobis &c. Ad quæ verba Augustinus: Nempe cernitis in his Pelagij verbis Aug. lib. 1. quod dogma contineatur ambarum. De patvulis sine cont. tal. ullius vitij ab Adam contagione nascentibus. c. 19.

Lib. de pecc.
orig. c. 11.
& similibus

C Sed quid multis? Nonne totus & puræ naturæ status quem primum in Ecclesia velut acutè Pelagius & Iulianus commenti sunt, & studiosissime tuiti Gentiliū Philosophorum fœtus est? Neque enim aliud illi de natura humana suspicari potuerunt, nisi quod sine virtute & vitio, sine gratia & culpa, culpæque vitio per solum tamen liberum arbitrium utriusque capax: cum pudore, cum ignorantia, concupiscentia, libidinibus, cum morborum omnium atque calamitatum, ipsius denique mortis necessitate, naturaliter ceterorum animalium lege nasceretur; ad extremum in campis Elysijs velut quædam naturalis ordinis vita æterna collocanda. Vnde Augustinus: Quid enim illi (Gentiles Philosophi) quos ad vocabat

Lib. 4. cont.
Enl. c. 15.

vocabat Iulianus) didicerant, vel quid locuti fuerant de primo homine Adam & eius coninge, de prima eorum pravitate, de serpentis astutia, de nuditate corporis ante peccatum sine confusione, & confusione continuo post peccatum? Quid denique tale audierunt, quale illud est quod ait Apostolus: Per unum hominem peccatum (originale) intravit in mundum. & per peccatum mors &c. Harum litterarum illi atque huius virtutis expertes, quid de hac re sapere poterant? Et tamen in huiusmodi puræ naturæ figmento tota hæresis Pelagiana comprehenditur. Hinc etiam fluxit eorum maximeque Iuliani de voluptatis seu concupiscentiæ velut naturali bono sententia, quam à Divomacho & Calliphonte didicerant, qui, ut idem ait, coniungendam voluptatem arbitrati sunt honestati.

Aug. lib. 1. cont. 1. 1. c. 15. & lib. 1. oper. imperf.

Neque vero dogmata Pelagiana tantum, sed & arma quibus à suis authoribus propugnata sunt, ex Philosophorum officina prodierunt. Quod usque adeo verum est, ut si Philosophiæ garrulitatem subtrahas, uno statu tota hæresis dissipetur. Significavit hoc Augustinus cum Iuliano exprobrans defensionis inopiam tantò ineptius, quantò doctius de Dialecticis acuminibus præfument: *Quæ tu, inquit, si non didicisses, Pelagiani dogmatis machina sine architectonecessario remansisset.* Vnde damnati ab Ecclesia ad Philosophos fugiebant tanquam eorum iudicio à damnatione solvendi.

Lib. 6. cont. Iul. c. 11.

Ad hoc redacta est, ait idem Augustinus, hæresis vestra ut gemant sectatores vestri non inveniunt Dialecticos iudices in Ecclesia de scholis Peripateticorum sive Stoicorum à quibus positis absolvi.

Porro sicut hæresim Pelagianam sola Philosophia peperit, ita quotquot postea inter Christianos divinæ gratiæ puritatem prædominanti libertatis humanæ mixtione adulteraverunt, Philosophiâ lenocinante seducti sunt. Quid enim olim tot Augustini lucubrationibus divinarum Scripturarum autoritate formati, tot Pontificum decretis, quibus gratiæ sinceritas declarata fuerat, Massilienses oblitari fecit, & quasi novam conciliandæ cum ea libertatis viam quærere, nisi Philosophia? Hac enim persuasi sunt ex victrice gratia liberi arbitrii interitum sequi. Quid in nostro sæculo sopitas illas tot sæculis contentiones de gratiæ auxilijs suscitavit, nisi eadem Philosophia?

A Nam quidquid humanarum rationum humanarum jam olim destructum & Ecclesiæ iudicio sepultum fuerat, quasi nova suborta luce denuo ab inferis revocatum est, & ad tuendam quasi dominam illam libertatem Philosophia animante conversum, ex quo tanta confusio in divinæ gratiæ doctrinam consecuta est, ut dum relicta certæ traditionis Ecclesiasticæ viâ unusquisque ad rationis tramitem revocat quicquid in Scripturis vel obscurum, vel etiam planum est, labyrintho aliarum opinionum distractus nihil incertius esse iudices quàm quod olim extra controversiam esse putabatur, ex una quippe viâ recta obsequios multos transierit, ut Tertull. ille de Philosophiæ simijs Christianis loquitur, *Apolog. c. 47.* & inextricabiles sciderunt. Nam quo tradita explicataque semel veritatis planior erat simplicitas, eò magis inquieta subtilitas invenit vel iniecit scrupulos, & id quod invenerat certum incertis miscendo etiam fecit incertum. Semper enim interpolatrix veritatis Christianæ non integratrix nimia Philosophia fuit, dum neque satis credit divina & fixa esse quæ interpolantur, neque satis intelligit humana esse quæ verisimili novitate blandiuntur. Cui malo medendo parum prodest reddere rationem nisi In Epist. ad & addatur autoritas, ut jam olim de Massiliensibus observavit Hylarius, *quam transgredi indefatigabiliter contentiosa corda non possint.* Nam quæ semel Pontificum decretis constituta sunt, Patrumque doctissimorum eruditione explicata atque defensa nullo promptius quam traditionis objectu contra Philosophicas argutias muniuntur: ex cuius deinceps immobili stabilitate & fide, humanæ ratione velut parricidales pugione velut confringenda sunt. Nam quod olim Augustino adversus Aristotelicos Pelagianos dimicanti expeditissimum visum est, hoc adversus omnes gratiæ interpolatores Philosophiâ armatos tutissimum videri debet, ut ante omnia eorum fragilis & quasi Lib. 1. cont. arguta novitas sola Sanctorum Patrum autoritate, Iul. c. 9. hoc est traditionis compendio conteratur. Sed de Philosophicis Pelagianorum strophis, infra pluribus. Nunc alia quædam Pelagianorum placita, strictim attingenda sunt & mores depingendi.

Alia nonnulla dogmata Pelagij, in quibus elucet indoles ejus. Transitus ad mores ejus.

C A P V T X I X.

S V N T & alia quædam sive dogmata, sive dicta Pelagij, quæ quamvis non ita perspicuum cum natura vel gratia, sine erroribus hætenus explicatis conjunctionem præ se ferant, indolem tamen Pelagianam ita redolent, ut ex eodem spiritu præsumptionis proficisci videantur. Nam simul atque repudiata divini adjutorij necessitate excussisset Christianæ submissionis jugum, in

A omnibus pœne cæteris dictis atque scriptis ambulare cepit in mirabilibus super se; & amisso pondere humilitatis, quo humana infirmitas deorsum premitur, in altissima quæque præcipitia vento vanitatis abreptus est. Nam sive cætera ejus doctrinalia pronuntiata ponderemus, sive moralium institutionum aculeos quibus lectores ad amplectendam virtutem stimulat, in omnibus ea passim occurrunt, quæ

quæ singularitatem, inianitatem, & superbiam spirant. Siquidem plerumque relicta mediocritatis via, quæ ab illius pestis astatu tutissima esse solet, extrema sectatur.

*Ep. 88.
& 87.*

*Apud Hier.
lib. 1. Dial.
advers.
Pelag.*

*Apud Hier.
ibid.*

Hinc illud primum, quod in doctrina Pelagij Augustinus sæpe reddidit: *Non debere iurare (seu jurari) omnino*. Nimirum quia iurando sæpius in peccatum labimur, preposterò studio perfectionis ipse in alterum extremum rapitur. Cujusmodi est & illud, quod in libro Capitulorum Pelagius posuit titulo 14. *Serv. m. Dei nihil amarum de ore suo, sed semper quod dulce est & suave, debere proferre*. Quasi vero non lubinde ut adversus eum ex Apostolo observat Hieronymus: *Per dulces sermones & benedictiones seducant nonnulli corda in centum*. Veritas enim sæpe amara est, rugosa frontis, ac tristis, inquit, offenditque correctos. Item aliud titulo 73. *Circa suum unum debere esse patientia ut si quis sua auferre voluerit, gratanter amittat*. Quod à Divo Hieronymo reprehenditur, *non quod aliquid, inquit, sceleris in hac sententia sit, sed quod: bene medicina exprobandis transcas & magna sceleris*. Rem acutè tigit. Nam continuò & aliud non dissimile adjungit ab eodem Sancto pari ex

A causa reprehensum: *Gleriam vestium & ornamentorum Deo esse contrariam*. Quid illa duo, quæ titulo sexagesimo quarto & sexagesimo primo sui libri collocat, nonne utriusque extremi affectatione venatricem singularitatis indolem producit? *Inimicos dicit ut proximos ibid. diligendos*. Et mox: *Inimico nunquam esse credendum*. Quæ quamvis perspicuum sit, ut Hieronymus notat, inter se repugnare, maluit tamen illis locutionum excessibus suæ doctrinæ perfectionem ostentare, quam Scripturarum, quæ simpliciter inimicos diligendos prædicant mediocritate esse contentum. Ex eadem vena & istud fluit quod Divus Augustinus magnopere reprehendit: *Divitem maiorem in Apud 40 divitijs suis regnum Dei non posse ingredi, nisi omnia sua venderit; nec prodesse eidem posse, si forte ex ipsis divitijs fecerit mandata*. Ita non sufficiebat communi Christianorum vitæ Evangelica, quæ ipsi sectari videbantur, proferre consilia, nisi universos in seculo rem familiarem administrantes vana contumacia & superbia condemnarent. Et hæc de Pelagianorum dogmatibus ac doctrina sufficiant. Nunc pauca de moribus eorum dicenda sunt.

Immanis superbia proprius Pelagij character & omnium discipulorum ejus.

C A P V T X X.

*Lib. cont.
Epist. fund.
c. 6.*

N A M si mores eorum & morales institutiones consulas, omnia eodem illo vanitatis & arrogantiae colore tincta reperies. Superbia namque propriissima Pelagianorum omnium labes est & quasi character, quo à diabolo insigniti sunt ut à cæteris hæreticis discernantur. Nam quamvis illud Augustini generaliter verum sit, *superbia mater omnium hæreticorum*, quia superbia generaliter dissensiones parit, charitas unionem: aliud est tamen quod singulæ hæreses quamvis non sine superbia genita recte fronte in dogmatibus atque moribus profiteri solent. Aliæ namque rebellionem & anarchiam, aliæ luxum, aliæ luxuriam, aliæ crudelitatem, aliæ blasphemiam in divinitatem, aliæ aliud vitium aperte profitentur. Quod in omnium suorum sectatorum moribus pariunt. Superbiam sibi Pelagiana fastumque vendicavit, quem in omnibus suis dogmatibus à primo usque ad ultimum scopum habet, quemadmodum ex omnibus illis quæ hæcenus disseruimus, apertissime liquet. Ut non immerito ista hæresis diabolo primo genita vocari possit ac debeat. Nam sicut ipse affectando quod erat Dei per superbiam lapsus est, & persuadendo quod futuri essent sicut Dñi, primos homines labi fecit, ita eundem illum affectum divinæ potestatis æmulum, unde in creaturam rationalem omnium calamitatum series velut fonte prodijt, Iudæis inspirando,

A & in Pelagio propagando, unicum lapsorum remedium divinam gratiam interimit, quæ possent ex damnationis miserijs liberari. Quid enim ægris illis desperatius qui lethaliter agrotantes & tantum non morti traditi, non solum se sanissimos & fortissimos putant, sed insuper medicum velut importunum cædunt? Hoc proprium est Pelagiani erroris malum. Omnes enim de parvulis dicunt: *Auferte hinc innocentes istos, non est opus sanis medicus, sed male de peccatis habentibus*. Nam sani sunt propter quos medicum & remissum quæritis: omnes majoribus dicendum tradunt: *Si volo iustus sum, si nolo iustus non sum. In potestate habeo iustum esse & iustum non esse*. Et, Nos ipsi nos ipsos iustificamus. Nam adeptæ remissione peccatorum, per librum arbitrium ipse homo se ipsum fabricat iustum: atque ita potest esse sine peccato quemadmodum Deus. Quæ proflusione quid fastuosius, quid medici gratiæ & adventui capitalius, quid insanius & apostaticis Luciferi vocibus congruentius dici potest? Illius enim superbientis vox est: *Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo*: illius prima in homines inspiratio: *Erutu sicut Dñi*. Hunc ergo superbientis animi affectum, velut characterem sibi proprium Pelagiana hæresis hæreditavit, qui in omnibus eorum dictis & factis emicat. Hinc Augustinus *impudentiam* à Lib. 3. ad Pelagianorum & insanam superbiam vocat, & Bonif. 4. 7. b *superbissimam vanitatem*. Hinc Hieronymus: *Tu per superbiam ad astra sustolleris*. Et rursum: *Crisp.*

Tu ipse,

Lib. 1. Dial. aduers. Pelag. Tu ipse, qui Catoniana nobis inslatus superbia & Melonis humeris intumescis. Hinc Prosper Aquitanus istam diabolici affectus qui & primis hominibus inspiratus fuit, propagationem notans; Et quibus, inquit, non potuerat diabolus persuadere vitiorum amorem, immutaret laudis & pietatem: & inde novissima instrueretur tentatio unde nocuit prima deceptio. Nimirum Pelagius haud secus ac Adam atque Diabolus non dignabatur dives esse nisi proprijs; tanquam hoc haberet simile Deo in bonum suum ipse sibi sit fons & copia sui sit copia. Quae superbia inquit, omni peccato nocentior, omni genere est elationis infamior.

Ibid. f. 365. Hunc ergo pestilentissimum Spiritum sicut Pelagiani medullitis imbebant ita in omnes eorum discipulos qui quoquo modo haeredes dogmatum vel patroni sunt, plus minusve transfunditur. Omnium enim eo tendit live prudentium live imprudentium sensus, ut vel tantillum sibi quod Dei est vendicando bonorum suorum ipsi sibi sint fons ipsi sibi sint copia. Atque ita in semetipsis quoquo modo non in Domino gloriantur. Quo qui pertractus

A fuerit plausibilem rationationum consequentis live sciat live nesciat, live soli sibi hanc gloriam rapiat, live cum Deo partiatur, vento aliquo Pelagiana peltis afflatus est.

Hunc igitur Pelagiani discipulis suis omniconatu aspirare satagebant. Vna Epistola quae ad Demetriadem Pelagius ex Oriente scripsit instar omnium esse potest. Ibi namque suarum omnium exhortationum exordium esse profertur, humana natura vim, qualitatemque monstrare, & quid efficere possit ostendere. Ibi prima spiritualis vitae fundamenta esse tradit, ut vires suas virgo agnoscat: hoc est ut in viribus suis spem omnem bene vivendi collocet non in Deo. Spirituales enim divites, inquit, n. illis tibi praefer te conserere poteris. In his ergo vere laudantes, in his merito catevis praefenda quae nisi ex te & in te esse non possunt. Quae verba tanquam virulenta & perniciosa graviter Augustinus reprehendit. Ex hac ergo praecleara exhortationis basi, magna istius Epistolae pars, in celebrandis naturae viribus & extollenda liberi arbitrij integritate decurrit.

Epist. 143. ad Iulianam viduam matrem Demet.

Novitatis, admirationis, famae, gloriae aculeis ad virtutem stimulant. Eorum turpis adulatio.

CAPVT XXI.

Pelag. in Epist. ad Demet. **Q**uo superbiae pede ut citatius curaret singularitatem, novitatis, admirationis hominum, rumoris, famae, opinionis, & expectationis esse spectaculi totius mundi aculeos subiecit. Novum aliquid, inquit Pelagius, & inusitatum requirit Demetrias praecipuum & singulare quoddam flagitat, non minus conversionem suam quam conversionem cupit esse mirabilem. Et inferius: Multum fama tua odore suspensi homines omnes mirum de te nescio quid audire desiderant. In te nunc puta cunctorum ora, oculosque conversos, & ad spectaculum vitae tuae totum confidisse mundum. Itemque: Mirantur omnes tuam te tacente verecundiam, te loquente prudentiam. Digni Pelagio ad virtutem stimuli: qui ex eo videntur esse nati, quod in appetitu libidinoso terrenarum voluptatum non nisi excessum, ut supra suo loco demonstravimus, culpandum esse decernerent, ex quo fiebat, ut gloriae, honoris, famae, ceterarumque rerum indifferentiam appetitum ac delectationes, cum studio pietatis doctrinae suae principijs securissime conjungerent. Itaque cum ista vanissima exhortationis inanitate certabat in Pelagio adulatio, quae sicut ad placendum hominibus non sine vanitate assumitur, ita pestis est ad corrumpebam omnium virtutum integritatem & ad inflandos infirmorum animos praesentissima. Nam cum blanditijs illis infatuati sibi met ipsi placent, mox etiam laudatoribus suis displicere timent; & pietatis potius larvam quam veritatem induentes, omnium virtutum sinceritate fraudantur. Vtrumque ab illa superbia nascitur agitudine. Quae quidem adulationis turpitudine etiam in Sy-

A nodo Palestina Pelagio veluti crimen obiecta fuit: quia viduae cuidam blandiendo scripserat: Inveniat apud te pietas, quae nusquam invenit locum: inveniat ubique peregrina in te sedem iustitia; veritas quam iam nemo cognoscit domestica tibi & amica fiat: & lex Dei quae ab omnibus prope hominibus contemnitur a te sola honoretur. Et iterum ad ipsam: O te felicem & beatam, si iustitia quae in celo tantum esse credenda est apud te solam inveniat in terris! Perstringit hanc fecditatem graviter Divus Hieronymus: Docere est hoc, inquit, an occidere? levare de terra, an praecipitare de celo? Id muliercula tribuere quod Angeli non audent usurpare? Et laudis istius cum Pelagiano dogmate contrarietatem notans: Si autem, inquit, pietas, veritas, atque iustitia non inveniuntur in terris nisi in una muliere. ubi erant iusti tui, qui absque peccato in terris esse iactantur? Nam ex ista superbissima puritatis praesumptione prorupit & illa Pharisaica orandi formula quam ad eandem viduam scribens sanctis suis pronuntiandam tradit: Tu nosti Domine quam sancta quam innocentes, quam pura sint ab omni fraude & iniuria & rapina quas ad te expando manus: quam iusta quam immaculata labia & ab omni mendacio libera. Et post tantum tumorem orantisque iactantiam & confidentiam sanctitatis, quasi simili sibi stultus loquens in extremo adiecit: Quibus (laodiceis) tibi, ut mihi miserearis preces fundo. Erubuit Pelagius implemet de ista orandi adulandique turpitudine cum erupit in publicum, usque adeo ut Hieronymus dicat: Quae duo capitula orationis & laudis soles cum ruis iurare discipulis, non esse tuas.

Aug. lib. de gestu Pelag. c. 6.

Ibid.

Lib. 3. Dial. aduers. Pelag. circa finem.

Ibid.

Apud Hier. lib. 3. Dial. vers. finem & apud Aug. lib. de gestu Pelag. c. 6.

Lib. 3. Dial. in fine.

R

Alia

Alia eorum vitia ex eodem fonte, affectatio sanctitatis, jactantia, hypocrisis, venatio divitiarum sub pallio pauperatis, pompa vestium, & secularis fastus.

CAPVT XXII

CÆTERVM totam reliquā Pelagianorū vitam diversis vitijs contaminatam fuisse, certum est, sed omnia ex eodem superbiæ fonte promanasse facile videt cui morbi illius symptomata utcumque perspecta sunt. Illius autem pestilentie proprium est in omnibus dictis factisque ruinofam quandam spectare celsitudinem, sive ut excellentia sua omnibus pateat, sive ut deformitas ac turpitudine lateat.

Hinc itaque summa fuit inter Pelagianos sanctitatis affectatio, usque adeo ut & oculatissimis virtutum discretoribus imposuerint. Frequenter enim Augustinus antequam eos pernoisset penitus, laudabilem eorum vitam prædicat, liquidem de Pelagio loquitur, quando cum haberi dixit, a bonum ac prædicandam vitam.

Et se b Roma constitutum Pelagij nomen cum magnæ eius laude cognovisse. De Pelagianis loquitur quando dicit: Nec tales sunt quos facile contemnas sed continenter viventes atque in bonis operibus laudabiles. Tales enim semper visi sunt, quos divina gratia quocunque tempore bellum indixisse novimus, Phariseos, Pelagianos, Massilienses, alios. Quā sanctitatis & perfectionis affectatione etiam Dei honorem suis operibus prætexebant. Vnde Iulianus labores suorum scriptorum commendare satagens, una est, inquit, optima causa studiorum honorum ut honoretur Deus. Nec honorem tantum Dei spectare contenti, etiam maiorem apud Deum crepabant gloriam. Non erubescens, inquit Augustinus Iuliano, dicere & scribere maiora tibi esse apud Deum gloria, destitutam veritatem tuam. Sed quia superbiæ ingenium est non solum aliorum oculis virtutem ostentare, sed etiam seipsum mirari & in suas laudes gloriabundum erumpere, hinc eorum iactantia lape carpitur. De illis loquitur Augustinus

quando dicit: Vbi enim virtus non est, & tanta iactantia, hypocrisis est. Cujus arrogantia scedissimaque jactantia specimen ex Hieronymo accipe: Hæres, inquit, Iovinianus loquitur: sine omni peccato sum: sordida vestimenta non habeo, proprio regor arbitrio: maior Apostolo sum. Ille facit quod non vult, & quod vult non facit: ego facio, quod volo, & quod nolo, non facio: preparata sunt mihi regna celorum: imo ipse ea mihi meis virtutibus preparavi. In quo Adam tenetur obnoxius & c. ego solus cum mea catena non teneor. Alii clausi cellulis & seminas non videntes quia miseri sunt, & verba mea non audiunt, torquentur desideris: ego, etiamsi mulierum vultu agminibus nullam habeo concupiscentiam. De me enim dictum est, lapides sancti volvuntur super terram: & ideo non sentio, quia liberi arbitrij potestate Christi tropæum circumfero. Quam putidissimam eorum gloriationem, etiam per-

A stringit Augustinus differens adversus Iulianum: Itavos invenimus elatos & alta sapientes, ut respondeatis nobis, non solum ista vos non patitur, (infirmitates concupiscentiarum) verum etiam in hominis esse potestate ne ista patiat, nec esse causam cur ad hoc Deo posceatur auxilium. Sed sumum fucumque fuisse Pelagianorum jactantiam & sanctitatem postea perspectum fuit.

Hinc est igitur quod Augustinus in eorum moribus hypocrisis superbiæ comitem notat. Quis enim se vult videri quod non est, hypocrita est, inquit. Vnde nihil mirum si in vitam fecditatem immanis illa Pelagianorum superbiæ precipitata fuerit. Superbia enim & humana laudis aviditas hypocrisis sepe generat. De hac eorum hypocrisis licet idem Augustinus. Dolus est in ore vestro sive peccatores vos esse dicatis & iustos credi velitis, sive profiteamini perfectionem insititiam quam profecto in vobis non esse sentitis. Et expressius acriusque paulo post: Dolus abundat in ore vestro. Vbi enim virtus non est & tanta iactantia est, hypocrisis est: Et ibi hypocrisis, utique dolus. Propterea quantum sancti de misericordia Dei que magna est, tantum vos de vestra, que nulla est virtute presumitis. Vnde Divus Prosper etiam Semi-Pelagianos hypocrisis propter eandem sanctitatis simulationem vocat.

In hac porro adulationis ac simulationis turpitudine eos cadere necesse est, quotquot bonorum temporalium commoditates, & æternorum honestates, hoc est cælum ac terram simul nituntur in hac vita conjungere. Quod maxime omnium locum habet cum temporalibus conquirendis ipsa virtutis species instrumentum adhibetur, & inhiantibus desiderijs velum religionis obtenditur. Sic enim necesse duplicari cor, & in adulationes, hypocrisis, similesque morum religiosorum corruptelas defluere.

Profectantur itaque Pelagianæ hæresis architecchi tanquam Monachi religiosam paupertatem, & ut Aug. dicit: A divitibus Christianis, & ipsi in suis necessitatibus sustentabantur. Cujus perfectionis tantum præ se ferebant studium ut infirmiores divites, qui ista non facerent, velut accepta jam judiciaria cum Christo sede damnarent. Nam tanquam Christianæ disciplinæ regulam obtrudebant: Divitem manentem in divitis suis regnum Dei non posse ingredi, nisi omnia sua vendiderit: nec ei prodesse, si forte ex ipsis divitis mandata secerit. Sed quo spectabat ista perfectionis prædicatio? nimirum ut divitibus opes excuterent in se velut Christi pauperes transferendas. Vnde Hieron. Sciant quibusmodi hominibus opes suggerunt hæreticorum multitudinem congregare. Nam sub illo perfectionis sine & pauper-

a Lib. 3. de p. c. merit. c. 3.
b De gestis Pelag. c. 22. Epist. 120. c. 37.

Lib. 4. cont. Iul. c. 1.

Lib. 2. c. ult.

Lib. 2. cont. Iul. c. 8.

Hieron. lib. 2. Dial. ad omnino peccato sum: sordida vestimenta non habeo, proprio regor arbitrio: maior Apostolo sum. Ille facit quod non vult, & quod vult non facit: ego facio, quod volo, & quod nolo, non facio: preparata sunt mihi regna celorum: imo ipse ea mihi meis virtutibus preparavi. In quo Adam tenetur obnoxius & c. ego solus cum mea catena non teneor. Alii clausi cellulis & seminas non videntes quia miseri sunt, & verba mea non audiunt, torquentur desideris: ego, etiamsi mulierum vultu agminibus nullam habeo concupiscentiam. De me enim dictum est, lapides sancti volvuntur super terram: & ideo non sentio, quia liberi arbitrij potestate Christi tropæum circumfero. Quam putidissimam eorum gloriationem, etiam per-

Lib. 3. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 2.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

Lib. 2. m. 1. c. 1.

& paupertatis pallio ingens auri & opum studiū latuisse atque vixisse Sanctus ille non obscure tradit. Hic, inquit, tacet, alibi criminatur; mittit per universum Orbem Epistolae Biblicae, prius aurescat, nunc maledicas. De Pelagio sermo est: quem aurescat, hoc est aurum auctori suo afferentes litteras scripsisse testatur. Quae usque adeo flagravat in eis cupiditas, ut Regum instar vel mercatorum Indica commercia exercentium, opes Ophyr accerferent. De quo Hieronymus explicans magis superiorem locum: Vos de crastino scilicet non cogitatis & in-

stat avium, praesentibus contenti estis quorum Epistola Biblica voluit trans Aethiopia, ut inter Simiam & Fayos nova de Ophyr Salomoni dona mittantur. Divitias pompa comitari solet, hinc vestium splendor in Pelagianis & saecularis fastus enituit. Argumento est illa Pelagianorum cum Sancto Germano in Britannia disceptatio, quam cum inire statuisent, processerunt conspicui divites, veste fulgenti circumdatis assentatione multum, ut tradit Constantius vita Sancti Germani Scriptor.

Tument scientia saeculari & argutijs Dialecticis, Simiae Aristotelis, rationem Scripturarum regulam figunt. Syllogismorum jactant acumina; ab Ecclesiasticis iudicibus provocant ad Peripateticorum Scholam. Pruritus scribendi multa volumina, & aliorum velut indoctorum contemptus.

CAPVT XXIII.

SCIENTIARVM quoque saecularium magna inter Pelagianos aestimatio, & quia contentiones erant filij maxime Dialecticae, qua quilibet contra veritatem & pertinacibus per argutias Philosophicas defendi solet. Vnde Prosper: Manifestum est hunc non Dei spiritum habere sed mundi, & de illa saecularis sapientia tueri doctrina. Et Hieronymus Pelagium notans: Nos Pythagorica Philosophia rictamus superbia. Hinc omnibus modis videri volebant Dialectici & Aristotelici, ut syllogismis nebulas imperitorum oculis offunderent. Quae tibi argumenta succurrunt? inquit Augustinus, quae Aristotelis Cathegoriae, quibus ut in nos velut artifex disputator insilias videri appetis eliminatus? Et alio in loco: Vbi est acumen tuum quo tibi videris & Cathegorias Aristotelicas affecutus, & etiam Dialectica artis asstutus? Et rursum Vides nempe quam Dialectice nihil dixeris &c. videris illius artis verbis ad hoc uti, ut eis insilias attonitos facias imperitos, volendo videri esse quod non es. Quam vanitatem sepiissime Pelagianis exprobrat. Hinc omnia ambigua, humanis metiri ac decidi volebant rationibus, quas ubique crepabant ut Philosophi solent. Cum igitur, inquit Iulianus, liquido clareat, hanc sanam & veram esse sententiam quam primo loco ratio, deinde scripturarum munivit autoritas. Nempe primum locum apud Pelagianos tenet ratio cui scripturas omnes aptandas esse contendunt, tametsi eis contrarium dicere viderentur: Iulianus: Vbi verborum communitas ingerit quaestionem, adhibeatur regula rationis, ad cuius aequalitatem quae putabantur deflexisse tendantur. Et regulam Pelagianam figens: Quod ratio, inquit, arguit non potest autoritas vindicare. Cui quidem usque adeo adharet mordicus ut Apostolum perturbata mentis futurum dicat, si quidquam contra rationes apertissimas à se prolatas loqueretur.

Hinc illa Pelagianorum de suo acumine & argumentorum firmitate jactantia: Quomodo,

inquit Hieronymus, iactant discipuli tui nullum argumentationi tuae posse & problematibus respondere? Gloriabantur enim suos, per syllogismorum spinae disputando ac philosophando decurrere. Hinc illa de suorum dogmatum tanquam clarissima certissimaque veritate praesumptio, qua Catholici invidendo sibi in quadam meridie comperta veritatis sine obumbramento ignorantis, ut Iulianus jactitat, insanire videbantur. Hinc arrogantissima de doctrinae Pelagianae victoria, Iuliani gloriatio, qua triumphum huius vocibus canit: Non ambigentes hoc ipsum maximam esse praemij partem quod in eius dogmatis arce constitimus, quod cum tam multorum livor, sed plurimum error oppugnet, tamen ita supra casus evasit anticipites ut invincibilis cluat possessione victoria. Hinc ille Catholicae Ecclesiae contemptus tanquam stolidorum hominum, & e fecere plebis quibus nulla inesset eruditio. Quia verum est magna confusio, inquit Iulianus, & stolidorum maxima multitudo, eripiuntur Ecclesiae gubernacula rationis, ut erecto cornu vellicet dogma populare: nempe Catholicorum de peccato originali. Et alibi Catholici dogmatis & sententiae qua damnati Pelagiani fuerant auctoritatem elevans, Prose sursum deorsum, inquit, plebecularum aut ruralium aut theatralium scita commendant, quae quo sunt promulgata concilio, historia nulla commemorat. Vnde totam Ecclesiam velut multitudinem caecorum spernit, quae ad aliquid inveniendum nihil proficit. Hinc Augustini, quo nullum Ecclesia Doctorem profundiorē habuit, velut hebetis & pistillo obtusioris & ad metam taciturnitatis redacti aspernatio. Hoc dixerim, ait Augustinus, ut ostenderem quam sis acutus, qui me obtusiorē dicis esse pistillo. Vnde Augustino quasi victor insultat, tanquam non inveniret quid faceret, quo confugeret si iudicium premeretur potestate si in medio eruditorum consisteret secum, si vera rationis tuba, à se scilicet magno tubicine inflata, si auditorum arma circumstantium & sibi faventium cōcreparent. Ita suum cum Aug. certamen, vana insanaque

*Jul. lib. 2.
op. imperf.
f. 244.*

Ibid. f. 243.

*Lib. 2. cont.
Jul. c. ult.*

*Lib. 2. op.
imperf. f.
243.*

cordis imaginatione fingebar. Hinc post acceptam damnationis sententiam ab Ecclesiasticis tamquam imperitis & ignavis, ad Aristotelicos & Dialecticos iudices, tamquam viros prudentia illi sibi provocatio, ut non quid diceretur, sed quid consequenter diceretur, secundum Philosophiam scilicet regulas appareret. Nam inquit Iulianus, quid sit consequens, quid repugnans, quibusque concessis, quid lex in expugnabilis & reverenda ratione cogat inferri nisi doctissimi attentissimi-
musque non iudicat. Cujus arrogantiam retundens Augustinus: Quos, inquit, (Clericos) urbana exagitatione dicacitate vel potius vanitate contentum, quia non possant secundum Categorias Aristotelis de dogmatibus iudicare quasi tu qui maxime quærens examen volis & Episcopale iudicium denegari, Peripateticorum posui invenire Concilium, ubi de subiecto & his quæ sunt in subiecto contra originale peccatum Dialectica sententia proferatur. Dialecticos enim contemptis Ecclesiasticis, quærelant iudices, & in ea stulta præsumptione ad finem usque perfluit. Nam in postremo opere jam morti proximus scribit Augustinus de Iuliano: Adhuc circumspectando Dialecticos & vitando Ecclesiasticos iudices. Nam illos tamquam impe-

ritam vulgi multitudinem non valentem de disputationibus eius iudicare, alia, inquit, cervix & proterva fronte contentum. En genuinam Pelagianam indolis prolem. Quotquot enim sive olim sive nunc humanæ naturæ vires extollere & sibi quodlibet, quod est gratia, ascribere conati sunt, per dolos falsæ rationis armati sunt, & omne praesidium in humanis rationibus & Philosophia statuerunt. Idcirco, inquit Augustinus, quia intellectu difficile est, contra Ecclesiam materem vestram rationibus vestris quasi parricidalibus pugnantibus debetis armari. Nam subtrahendo Philosophiæ subsidio totius hæresis illius ruinam esse securam, jam ex Augustino supra diximus. Ex quo fit ut merito omnibus qui in explicatione divinæ gratiæ humana rationis & Philosophiæ secularis filium jam pertinaciter tenent, illud quod Augustinus adiungit inculcari debeat: Si vis vivere, noli amare sapientiam verbi, quæ evanescit crux Christi. Ex sapientia enim, verbi scilicet, propria eruditionis præsumptio, scribendi preteritis, magnorum voluminum multiplicatio quæ uni exiguo libello quatuor, alteri octo Iulianus reddidit, & alteri velut imperitorum despectus consequi solet.

*Prosperin
Epi. ad Du
meriad.
Lib. 6. cont.
Jul. c. 5.*

Ibid.

Ante simulatè sancti, tandem apertè flagitiosi. Fallaces in obtru-
dendo fictos libros, in negando suos, in corrumpendo
alienos. Mendaciorum & restrictionum menta-
lium architecti periclitissimi.

CAPVT XXIV.

*In Psalm.
139.*

CETERVM aliud vitij genus in Pelagianorum moribus observatum est, quod ex eadem superbiæ radice pullulat. Cum enim vera non nitatur ad honorem & excellentiam via, fraudibus & imposturis uti solet, ut oculis hominum vel turpitudinem suam tegat, vel major quam sit esse videatur. Omnis enim superbus fictus est, ait Aug. Itaque sive facta sive scripta sive verba spectes fallacissimi esse deprehensi sunt.

Et factis quidem simulatores maximos fuisse sanctitatis, cum eorum hypocrisin nota-

remus satis diximus. Quæ tandem tamen in flagitiosa dedecora prorupit, astibus concupiscentiæ, vanitatis obicem superantibus. Unde Hieronymus: Deceptis plurimis, maximeque eos qui adhaerent mulieribus, & seunt se peccare non posse &c. & ad reverentiam illud Prophetæ cum: Gloriam in partibus & parturitionibus dæmonis Domine. Quod respicit etiam illud quod paulo ante dixerat: Irascimini te discipuli diligant plurimum, de turpitudine verbum persectionis & scientiæ sibi temere vendicantes, soli cum solis clauduntur in hieroculis, & illud eis inter cœcum amplexusque decantant:

*Epi. ad
Crescent. res.
f. 100.*

*Tum Pater omnipotens facundus imbribus æther
Conjugis in gremium lætæ descendit &c.*

*Lib. 1. Dial.
a. vers.
Pelag.*

NAM illa suarum virium confidentia in A liberiores primum conversationes tamquam sibi minime periculosas, deinde in manifesta flagitia defluere solet, Deo videlicet operam superbiæ aperta turpitudine vindicante. Magna enim fuisse videtur Pelagianorum inter mulierculas conversatio & in trahendis perfectionis præceptis occupatio. De quo Hieronymus: Verum tu tanta es liberalitatis ut favorem tibi apud Amasonis tuas concilies, ut alio loco scripseris, scientiam legis etiam feminis habere

debere. Et paulo post progressum eorum notans: nec sufficit, inquit, tibi dedisse agniti tuam scientiam. Ibid. Scripturarum nisi eorum voce & canticis delecteris. Tunc enim & ponis in tanto, quod & femine Deo psallere debeant, in Ecclesia scilicet. Ecce ipsa dogmata Pelagianæ ad feminas demulcendas composita. Hinc illa Augustini in Iulianum exprobratio quod opere conjugali etiam continens nimium delectetur: Et illa in impudentiam exclamatio: O frontem qualiumvis Episcoporum, & fidem qualiumvis castorum! Sed quid mirum, si tam em-
co devol-

*Lib. 5. cont.
Jul. c. 12*

Lib. 4. c. 15

eo devolvantur, qui tam in carnalis illius voluptatis libidine, quam ceterarum rerum temporalium cupiditate nil nisi excessum culpandum esse arbitrantur: ipsam verò tanquam hominibus à Deo datam & naturaliter bonam esse laudandam? Hoc enim radicem esse Pelagianæ turpitudinis satis alibi Augustinus indicat, quando Iuliano exprobrans dicit: *Quam tu cum bonam naturam dicis, astute illi semper consentiendum esse decebis ne renisi improbi repugnatur naturali bono.* Et rursum: *Sentias, inquit, de ista libidine iste quid liber, prædicet ut liber, laudet quantum liber (sicut enim multis locis significat, multum liber) ut eius si non usus, saltem laudibus Pelagianam oblectentur, quicunque eorum proposito continentia carnali coniugio non fruantur.*

Iam verò scriptis sive alienis sive suis quas fraudes adhibuerint, unum Pelagij exemplum demonstrando sufficit. Ei namque solenne fuit si quid in editis à se libris displiceret alijs, atque erroris culparetur, perficere frontem &

Aug. lib. de omni negare esse suum, vel mementos dicere sibi grat. Christi esse surreptos. Quæ potissimum propter librum illum Pelagij dicta sunt, in quo magna animi, stylique vehementia naturæ vires extulerat, & vituperatores eius reprehenderat quam Augustinus alio de natura & gratia inscripto confutavit. Hinc itaque Augustini illa cauta fluctuatio: Si autem hunc esse suum librum neget, aut eadem in libro loco, non contendimus. Nam loca libri quæ negabat esse sua, scriptis suis ab inimico immissa querebatur, ut ibidem Augustinus insinuat. Quas Pelagianorum fraudes veriti vel experti etiam Carthaginensis Concilij Patres dicunt: Unde etiam Pelagius Celsusque correcti sunt, vel se ista non quam sensisse dicunt, & quacumque scripta contra eos prolata fuerint, sua esse negant nec est quemadmodum de mendacio convincantur. Vnde ille Divi Hieronymi Sarcasmus adversus Pelagium: O te felicem, cuius præter discipulos nemo conscribit libros, ut quid quid videtur displicere, non tuum, sed alienum esse contendas. Quo ingenio duo capitula superbiſſimæ orationis & adulatoriæ laudis, ibid. soles, inquit, cum tui iurare discipulis, non esse tua, cum perspicue in eis styli tui splendores eluceat.

Epiſt. 95. Eadem fide in scriptis alienis verſabantur, cum enim Rufinus librum Sexti Pythagorici hominis absque Christo atque Ethnici, immutato nomine, Sexti Martyris & Romanæ Ecclesiæ Episcopi prænotasset, Pelagiani ex eo plurima contra Ecclesiam usurparunt testimonia: eò quod hominem iuxta Pythagoricos exæquans Deo, multa de perfectione disereret. Quod quidem illa dexteritate ab illis factum est ut etiam Divo Augustino imposuerint: qui testimonium quod Pelagius ex eo de Dei similitudine per liberum arbitrium assequenda protulerat, tanquam Romani Pontificis venerans, in bonum sensum interpretatus est. Nec nisi multo post à Divo Hieronymo ut videtur lib. 2. Reſp. c. 42. monitus, fraudem agnovit.

Epiſt. 90. apud Aug. Nec minus industrius in interpolandis & corrumpeſcentis alienis verbis Iulianus fuit,

lib. 3. Dial. advers. Pelag. res. p. ut quid quid videtur displicere, non tuum, sed alienum esse contendas. Quo ingenio duo capitula superbiſſimæ orationis & adulatoriæ laudis, ibid. soles, inquit, cum tui iurare discipulis, non esse tua, cum perspicue in eis styli tui splendores eluceat.

Eadem fide in scriptis alienis verſabantur, cum enim Rufinus librum Sexti Pythagorici hominis absque Christo atque Ethnici, immutato nomine, Sexti Martyris & Romanæ Ecclesiæ Episcopi prænotasset, Pelagiani ex eo plurima contra Ecclesiam usurparunt testimonia: eò quod hominem iuxta Pythagoricos exæquans Deo, multa de perfectione disereret. Quod quidem illa dexteritate ab illis factum est ut etiam Divo Augustino imposuerint: qui testimonium quod Pelagius ex eo de Dei similitudine per liberum arbitrium assequenda protulerat, tanquam Romani Pontificis venerans, in bonum sensum interpretatus est. Nec nisi multo post à Divo Hieronymo ut videtur lib. 2. Reſp. c. 42. monitus, fraudem agnovit.

Epiſt. 90. apud Aug. Nec minus industrius in interpolandis & corrumpeſcentis alienis verbis Iulianus fuit,

lib. 3. Dial. advers. Pelag. res. p. ut quid quid videtur displicere, non tuum, sed alienum esse contendas. Quo ingenio duo capitula superbiſſimæ orationis & adulatoriæ laudis, ibid. soles, inquit, cum tui iurare discipulis, non esse tua, cum perspicue in eis styli tui splendores eluceat.

Eadem fide in scriptis alienis verſabantur, cum enim Rufinus librum Sexti Pythagorici hominis absque Christo atque Ethnici, immutato nomine, Sexti Martyris & Romanæ Ecclesiæ Episcopi prænotasset, Pelagiani ex eo plurima contra Ecclesiam usurparunt testimonia: eò quod hominem iuxta Pythagoricos exæquans Deo, multa de perfectione disereret. Quod quidem illa dexteritate ab illis factum est ut etiam Divo Augustino imposuerint: qui testimonium quod Pelagius ex eo de Dei similitudine per liberum arbitrium assequenda protulerat, tanquam Romani Pontificis venerans, in bonum sensum interpretatus est. Nec nisi multo post à Divo Hieronymo ut videtur lib. 2. Reſp. c. 42. monitus, fraudem agnovit.

Epiſt. 90. apud Aug. Nec minus industrius in interpolandis & corrumpeſcentis alienis verbis Iulianus fuit,

lib. 3. Dial. advers. Pelag. res. p. ut quid quid videtur displicere, non tuum, sed alienum esse contendas. Quo ingenio duo capitula superbiſſimæ orationis & adulatoriæ laudis, ibid. soles, inquit, cum tui iurare discipulis, non esse tua, cum perspicue in eis styli tui splendores eluceat.

Eadem fide in scriptis alienis verſabantur, cum enim Rufinus librum Sexti Pythagorici hominis absque Christo atque Ethnici, immutato nomine, Sexti Martyris & Romanæ Ecclesiæ Episcopi prænotasset, Pelagiani ex eo plurima contra Ecclesiam usurparunt testimonia: eò quod hominem iuxta Pythagoricos exæquans Deo, multa de perfectione disereret. Quod quidem illa dexteritate ab illis factum est ut etiam Divo Augustino imposuerint: qui testimonium quod Pelagius ex eo de Dei similitudine per liberum arbitrium assequenda protulerat, tanquam Romani Pontificis venerans, in bonum sensum interpretatus est. Nec nisi multo post à Divo Hieronymo ut videtur lib. 2. Reſp. c. 42. monitus, fraudem agnovit.

Epiſt. 90. apud Aug. Nec minus industrius in interpolandis & corrumpeſcentis alienis verbis Iulianus fuit,

lib. 3. Dial. advers. Pelag. res. p. ut quid quid videtur displicere, non tuum, sed alienum esse contendas. Quo ingenio duo capitula superbiſſimæ orationis & adulatoriæ laudis, ibid. soles, inquit, cum tui iurare discipulis, non esse tua, cum perspicue in eis styli tui splendores eluceat.

Eadem fide in scriptis alienis verſabantur, cum enim Rufinus librum Sexti Pythagorici hominis absque Christo atque Ethnici, immutato nomine, Sexti Martyris & Romanæ Ecclesiæ Episcopi prænotasset, Pelagiani ex eo plurima contra Ecclesiam usurparunt testimonia: eò quod hominem iuxta Pythagoricos exæquans Deo, multa de perfectione disereret. Quod quidem illa dexteritate ab illis factum est ut etiam Divo Augustino imposuerint: qui testimonium quod Pelagius ex eo de Dei similitudine per liberum arbitrium assequenda protulerat, tanquam Romani Pontificis venerans, in bonum sensum interpretatus est. Nec nisi multo post à Divo Hieronymo ut videtur lib. 2. Reſp. c. 42. monitus, fraudem agnovit.

Epiſt. 90. apud Aug. Nec minus industrius in interpolandis & corrumpeſcentis alienis verbis Iulianus fuit,

lib. 3. Dial. advers. Pelag. res. p. ut quid quid videtur displicere, non tuum, sed alienum esse contendas. Quo ingenio duo capitula superbiſſimæ orationis & adulatoriæ laudis, ibid. soles, inquit, cum tui iurare discipulis, non esse tua, cum perspicue in eis styli tui splendores eluceat.

Eadem fide in scriptis alienis verſabantur, cum enim Rufinus librum Sexti Pythagorici hominis absque Christo atque Ethnici, immutato nomine, Sexti Martyris & Romanæ Ecclesiæ Episcopi prænotasset, Pelagiani ex eo plurima contra Ecclesiam usurparunt testimonia: eò quod hominem iuxta Pythagoricos exæquans Deo, multa de perfectione disereret. Quod quidem illa dexteritate ab illis factum est ut etiam Divo Augustino imposuerint: qui testimonium quod Pelagius ex eo de Dei similitudine per liberum arbitrium assequenda protulerat, tanquam Romani Pontificis venerans, in bonum sensum interpretatus est. Nec nisi multo post à Divo Hieronymo ut videtur lib. 2. Reſp. c. 42. monitus, fraudem agnovit.

Epiſt. 90. apud Aug. Nec minus industrius in interpolandis & corrumpeſcentis alienis verbis Iulianus fuit,

lib. 3. Dial. advers. Pelag. res. p. ut quid quid videtur displicere, non tuum, sed alienum esse contendas. Quo ingenio duo capitula superbiſſimæ orationis & adulatoriæ laudis, ibid. soles, inquit, cum tui iurare discipulis, non esse tua, cum perspicue in eis styli tui splendores eluceat.

Eadem fide in scriptis alienis verſabantur, cum enim Rufinus librum Sexti Pythagorici hominis absque Christo atque Ethnici, immutato nomine, Sexti Martyris & Romanæ Ecclesiæ Episcopi prænotasset, Pelagiani ex eo plurima contra Ecclesiam usurparunt testimonia: eò quod hominem iuxta Pythagoricos exæquans Deo, multa de perfectione disereret. Quod quidem illa dexteritate ab illis factum est ut etiam Divo Augustino imposuerint: qui testimonium quod Pelagius ex eo de Dei similitudine per liberum arbitrium assequenda protulerat, tanquam Romani Pontificis venerans, in bonum sensum interpretatus est. Nec nisi multo post à Divo Hieronymo ut videtur lib. 2. Reſp. c. 42. monitus, fraudem agnovit.

Epiſt. 90. apud Aug. Nec minus industrius in interpolandis & corrumpeſcentis alienis verbis Iulianus fuit,

lib. 3. Dial. advers. Pelag. res. p. ut quid quid videtur displicere, non tuum, sed alienum esse contendas. Quo ingenio duo capitula superbiſſimæ orationis & adulatoriæ laudis, ibid. soles, inquit, cum tui iurare discipulis, non esse tua, cum perspicue in eis styli tui splendores eluceat.

Tu autem vir honestus & verax, inquit Augustinus, abſuſiſti verba quæ dixi & dixiſti quod ipse ſin- xisti. Redde verba mea & vaneſcet calumnia tua. Et inferius: Quis non expectet ſapientiam diſſe- rentis, qui ſidem cognoverit mentientis? Mentientis, inquam.

Nam in comminiscendis verborum strophis palliandiſque mendacijs ingenioſiſſimi fuerunt Pelagiani. Præbuit industriæ ſuæ ſpecimen in Synodo Paleſtina Pelagius, ubi ea uſus eſt calliditate & ſucceſſu, ut hoc etiam ævo tanquam peritiſſimus mentalium reſtrictionum architectus ab huius artis candidatis & profeſſoribus coli mereatur. Nam cum ei varia dogmata tanquam Catholice fidei contraria fuiſſent obſecta, tanta verſutia eluſit accuſantium & iudicantium diligentiam ſive declinando ſive reſtringendo, ſive aperte mentiendo, ut in errorum omnium deſenſione permaſerit, & accuſantes calumniatores, ſe verò Catholicum eſſe perſuaſerit. Notavit olim calliditatem iſtam Pontifex Innocentius: Cum ſunt aliqua, inquit, in iſtis poſita geſſis, quæ obſecta partim illi vitando ſuppreſſit, partim multa in ſe quinque verba retorquendo tota obſcuritate conſudit; aliqua magis falſa quam verâ ratione, ut ad tempus poterat videri, purgavit negando alia, alia falſa interpretatione vertendo. Et mendaciorum quidem ſpecimina in illa Synodo edita manifeſta ſunt, quorum unum exprobrat Iuliano Auguſtinus: Sed numquid infantis, inquit, etiamſi non baptizentur habere vitam æternam ulla calliditate in aliquid detorquere vel ullis ſolys ſiculneſ operire poſuiſſet? Eos enim qui hoc dicunt non poſuit apud Catholicos iudices niſi damnare Pelagius &c. Sed addit Auguſtinus, quod negavit ore, corde ſervavit. Nam poſtea ſcriptis libris damnatam ſententiam propugnavit.

Sed ut Auguſtinus etiam hic inſinuat, in eo potiffimum vulpina fallacia illius impoſtoris illuxit, quod uſitatis apertiffimiſque verbis hæreſe prævitatis dogmata coram iudicijs damnando reprobarer, ſed æquivocationibus, amphibolijs, cæteriſque reſtrictionum verſutijs in alieniſſimos ſenſus detorquendo, ſub iſdem verbis hæreſes tegeret. Damnavit etenim: quod peccatum Ada ipſum ſolum laſerit & non genus humanum: ut peccatum originale tractum in poſteros agnoviſſe videretur: ſed mente ſubintellexit, laſiſſe exemplo non propagine. Damnavit etiam: Infantes eſſe in eo ſtatu in quo Adam ante prævaricationem fuit; ut prævaricationis contagium putaretur eſſe conſeſſus. Sed expoſuit quod ille præcepti capax fuerit, iſti adhuc non ſunt. His nebulis illud iudicium ſe putabat illuſiſſe Pelagius, diſcipuli verò ad hoc nefas toto capite annuentes tot ab illo Episcopos irriſos eſſe ridebant. De qua non tam expoſitione quam compoſitione Auguſtinus: Numquid hæc dicendo verba propter aliud obſecta, aliter exponendo, id agit, ut ſe iudices non ſeſelliſſe demonſtret? Præſus non id eſſe. Tanto enim iudices ſeſellit occultius quanto expoſit iſta verſutius, quam reſtringendi calliditatem & aperta verba propter aliud obſecta in ſenſus peregrinos detor-

detorquendi veritatem, etiam alibi detestatur: Quid enim vobis predest, quod nescio quas an-
Lib. 1. cont. sus atque uncas arte nescio cuius perplexitatis, in-
Iul. c. 5. feritis ne simplicia pateant, & clara luceant? Quis
 enim non videat, quomodo ista illi iudices accipere po-

nerunt; scilicet secundum Catholicam fidem, &c.
 non sicut exponitur, vel potius componitur à vobis?
 Alibi tanquam mendaciorum officinam re-
 probat.

Ambiguus verbis dogmata expriment. Sub aliena persona dispu-
 tant tanquam de questionibus præter fidem. Romanæ
 Ecclesiæ reverentiam & in omnibus sub-
 missionem simulant.

CAPUT XXV.

EODEM pertinet & illa fraudulentia, qua solebant sententias suas à Catho-
 lica fide remotissimas ambiguus ver-
 bis exprimere, & ita ambidextra sub-
 tilitate temperare, ut utrumlibet sensum ad-
 mittendo, etiam oculatissimi fallerentur, cu-
 iusmodi dexteritatem sapius Augustinus in Pe-
 lagio expertus est. Vide, inquit, latebras am-
 biguitatis falsitati præparare refugia, offundendo ca-
 tegorem veritatis, ut ut etiam nos, cum primum ea le-
 gemus recta vel correcta propemodum gauderemus. Et
 alio in loco: Et ista eius verba Roman pro ma-
 gna eius purgatione transmissa tam sunt ambigua ut
 possint eorum dogmata præbere latibula, unde ad in-
 fidiandum proficiat hæreticus sensus &c. Itemque
 in Iuliano: Ita sententiam temperasti, ut & vestra
 & nostra posset voce defendi &c. sed qui scimus quod
 sentiat, nescire non possumus quomodo ista dicatis.
 Et hæc quidem perplexitatis arte tantopere
 Pelagius & omnes posteri ejus valuerunt, ut ni-
 hil tam speciosum à Catholicis de gratia præ-
 dicari posset, quin ipsidem phrasibus atque elo-
 gijs etiam ipsi uterentur, ut ex libris Fausti
 Regienis, atque alijs facile animadverti po-
 test. Ex quo nata est illa summa difficultas
 detegendi errores, quibus sive nunc, sive tunc
 divinæ gratiæ sinceritas adulterata est. Neque
 hoc ipsum Divum Augustinum latuit, qui in
 Pelagio adversariotum divinæ gratiæ princi-
 pe veritatem illam detegendo posteros mo-
 nuit, ne propterea statim Catholicam gratiæ
 confessionem esse crederent, quia verbis Ca-
 tholicum sensum præferentibus ederetur. Po-
 test, inquit, Pelagius ita se latebris obscuritatis huius
 involvere, ut etiam is qui à sancto Amrosio con-
 scripta possumus consentire se dicat, & ea se quoque
 sentire proclamet, semperque sensisse; atque ita sin-
 gula cunctis exponere, ut etiam eius sententia con-
 venire credantur.

Eandem indolem vulpinam redolet & ista
 subtilitas Pelagio familiaris, quæ ut securius
 hæresim propinaret sub aliena persona dispu-
 tandas proferebat difficultates. Nimirum sic
 à persona sua removendo novitatis invidiam,
 sine periculo poterat limax in cochleam caput
 subducere, si quæ duriore censura proterere-
 tur. Observavit quidem istud artificium ejus
 Augustinus, sed quo spectaret, nondum ani-
 madverterat. Unde tam perverfa & Christi-

ana repugnantia veritati virtum illam tam egregie
 scilicet Christianum omnino non sentire, sed tan-
 tum disputanda proposuisse credebat, ut ad-
 ductis hinc inde rationibus, quid contra dici
 posset, elucesceret.

Quæ disputandi libertate ut vel ipsos
 Christianæ religionis cardines sibi convellere
 liceret, eas de quibus ipsi dislicerent quæstio-
 nes non fixas atque determinatas, sed præter
 fidei periculum esse discutiebant, ut videlicet, si
 in eis fuissent exorbitasse convelli, non criminaliter,
 sed quasi civiliter errasse viderentur. Sic enim Ce-
 lestius Carthagine accusatus: De traduce, in-
 quit, peccat dixi, quia intra Catholicam constitutos
 plures audiri destruxere: nec non & alios astruere: hæ-
 cet quæstionis res sit ista, n. hæresis. Et in libello
 quem Pontifici Romano exhibuit: Si quæ verò
 præter fidem quæstiones natae sunt, de quibus esset
 inter plerisque contentio, non ego quasi autor alicuius
 dogmatis definita hoc auctoritate statui. Nempe
 perspicuum est, id eum egisse ista præfatione,
 ut si quid in ipso appareret erroris non in fide,
 sed in difficili quæstione errasse putaretur, ut
 ita astute invidiam hæresis declinaret. Quo
 prætextu à recentioribus quoque postmodum
 non pauca quæ vel Divi Augustini disputa-
 tionibus vel Cæciliorem sanctionibus de gra-
 tia & prædestinatione definita sunt, tanquam
 essent non fidei dogmata, sed profundiores diffi-
 cilioresque partes intercurrentium quæstionum, ut
 Celestius Papa nonnullas nominaverat, in du-
 bium revocata sunt.

Ut verò tutius venenum suum proderent
 & ab ignaris serpentina fraudis hominibus se-
 curius biberetur, magnam Sedis Apostolicæ
 præferebant reverentiam, omniaque Romani
 Pontificis iudicio se submittere simulabant.
 Sic enim Celestius in libello seu fidei confes-
 sione quam Romæ Zozyimo Papæ dedit: Ea,
 inquit, quæ de Prophetarum & Apostolorum fonte
 suscepi vestri Apostolatus offerimus probanda esse iu-
 dicio: ut si forte ut hominibus quibusdam ignorantis
 error obierit, vestra sententia corrigatur. Et
 cum ab eodem Zozyimo hoc ageretur, ut Se-
 dis Apostolicæ litteris quæ à suo prædecessore
 Innocentio scriptæ fuerant, præberet assen-
 sum; Omnia, inquit Augustinus, quæ sedes illa
 damnaret, se damnaturum esse promissit. Ita tunc
 quidem ad tempus Pontifici fucum fecit: sed
 cum

cum postea ejus praesentia posceretur, ut dilucidis responsionibus vel astutia hominis vel correctio diluereceret, se subtraxit, examinis damnatusque in errore consuevit.

Et ex illis quidem quae huc usque dicta dissertaque sunt abunde percipi potest, quam fuerit haereticus Pelagianae facies, in exortu & progressu, & cum jam saepius mutato vultu consenseret, quis dogmatum uniuersorum scopus fuerit nempe patet, superbiam adversus Deum, & gloriam in oculis aliorum hominum ac suis, fuisse propriissimum eorum spiritum, ac notam, quae (tam ipsa olim, quam quotquot postea Dei dona ad humanum arbitrium quoquo modo revocando, laeserunt gratiam Dei) à ceteris dignoscuntur. Nam hoc ipso, quo animus huius ipse placere incipit, bonisque moribus directe aut per ambages à suae voluntatis nutu suspendere, necesse est, ut inde series illa vitiorum superbiam committantiam secundum diversitatem occasionum pullulet. Hinc enim novitatis, admirationis, tamae, gloriae captatio, quibus animus jam sibi magnus, etiam magnus appareat. Hinc affectatio sanctitatis, & etiam hypocrisis. Quae si non ita ex voto succedant, ut magnus habeatur, qualem se tacite esse sentit, erum-

pit in crassioris superbiae effectus & signa, velum, divitiarumque pompas, aliaque secularis fastus probra. Hinc illa scientiae gentilibus propria confectio, Philosophiae & signorum, quae amplius inflare solet, eloquentia, & multiloquentia. Hinc scriptitandi pruritus ingens, contemptulque ceterorum, quos tam evidenti mole librorum superant. Hinc tota illa tallaciarum, restrictionum & mendaciorum scena, quibus inanitatis suae confusus, affectat etiam videri quod non est. Hinc tandem Deo superbiam persequente, vel si propitius est, etiam sanante, aperta flagitiorum turpitudine, quibus fastus ille deprimatur, & relapsus à praesumptione redeant humiliores, atque doctiores.

Cum verò damnatio erroris manifesti plurimos à tanta natura & liberi arbitrij laude revocasset, temperamentum quoddam naturae & gratiae, à quibusdam Presbyteris Massiliensibus inventum est, quo se putabant utriusque partis incommoda declinare; ita ut neque cum Augustino cuncta ex Dei gratia, neque cum Pelagio ex libero arbitrio religerent. Commentum istud à subtilibus ingenijs magna dexteritate concinnatum fuit multoque non minus nunc quam olim imprudentes delusit.

F I N I S.

CORNELII IANSENII

EPISCOPI IPRENSIS

DE HÆRESI PELAGIANA

LIBER SEPTIMVS.

Qui de Semi-Pelagianis primus est.

De praedestinatione parè scripsit Augustinus ante motas ab Aduertinis Monachis & Massiliensibus, difficultates, & quare.

Ortus Semi-Pelagianorum, & ratio nominis.

CAPVT PRIMVM.

Vo sunt in Christiano Doctore magnopere commendanda, scientia atque prudentia: quarum illa in percipienda, haec in dispensanda veritatis cognitione versatur; magna quippe circumspetione opus esse in tradenda rerum obscurarum magnarumque doctrina,

quarum etiam liquidissima nobis manifestatio Deo revelante facta est, satis ille generis humani Magister insinuavit quando Discipulis dixit: *Adhuc multa habeo vobis dicere sed non potestis portare modo.* Ex quo fit, ut si pondus veritatis vires discantis excedat, nonnunquam suspendendum sit ut extendat crescentes, non imponendum ut obterat parvulos: Nonnunquam verò etiam omnino occultandum sit; ne

R 4

vel non

vel non intellectum aliquid, vel contra opinionem & consuetudinem veteris erroris ipsa novitate offendat & perturbet audientes, atque ita peiores faciamus eos qui non intelligunt, dum volumus eos qui intelligunt, facere doctiores. Nam quemadmodum non est una vel audientium conditio, vel legentium, vel spiritus spirantis ubi vult auxilium; ita quidam suppressa, quidam expressa veritatis abstrusa cognitione perturbantur: propter quam agnitivum imbecillibus auditoribus nimium periculosa (nisi Doctoris in loquendo tacendoque caveat circumspexio, & laborantibus charitas ejus congruam adhibeat medicinam) in scandala & errores doctrinae quantumvis verae importunitate precipitantur. Quod si divinas illas dotes, quae in caelestis hujus magistri doctrinae lucent intueri liberet & admirari, nulla fortassis sese offerret inter innumeras luculentior & in tantorum voluminum scriptore rarior, quam illa prudentia singularis, qua non modo rerum omnium dicendarum atque tacendarum, sed etiam verborum momenta libravit. Hinc illa in asserenda comperta veritate constantia, in obscuris quaestionibus disputandis temeritatis fuga. Hinc illa solidissimarum rationum suppressio cum auditoris infirmitas non est capax, vel ex doctrinae novitate plus periculi quam fructus caperet curiositas. Hinc illa accurata singulorum poene apicum & attenta ponderatio, quam fecundissimam illam scribendi venam singulis dictionibus adhibuisse nemo posset vel credere vel suspicari, nisi insultantium & carpentium petulantia, vel minus intelligentium incapacitas, ad eas subinde explicandas tuendasque coegisset. Hinc denique magnum illud in operibus ejus etiam adversus Pelagianos gratiae perduelles exaratis silentium de secretissimo praedestinationis mysterio, & electorum vocatione secundum propositum: quorum arcana per viginti circiter annos quibus cum Pelagianis pro divinae gratiae sinceritate certatum est, potius breviter Scripturae verbis perstringenda, & ex gratuita gratiae assertionem colligenda, quam diductis aulis patefacienda judicavit. Nempe praeviderat vir profunde sapiens quam paucorum intelligentia illam divini propositi altitudinem possit attingere, vel humilitas ferre; ut ruptis omnibus catenis illius anulis, quibus ad se natura gratiam invitare fingitur, fractisque gradibus universis per quos ex una in alia superbia humana nititur, totius salutis & initium & medium & finis, ipseque discretionis cardo qua unus ab alio sive in ista sive in alia vita discrepat, sine ambagibus, dilucidis verbis, purissimo, liberrimo, misericordissimo, secretissimoque divinae voluntatis beneplacito suspenderetur. Quod cum tamen ex ijs quae pro gratuita, hoc est verae gratiae defensione conscripserat, haud obscure sequeretur; multorum imbecillitas quasi fatum aliquod suspicata, perperam coepit in Africa doctrinam ejus intelligere: in Gallia etiam

non intellectam carpere. Neque vero vel hi vel illi hostiles gererant adversus Ecclesiae doctrinam animos: sed plerique Religiosi erant, & clari & egregij in omni virtutum studio viri. Unde factum est ut utrique Catholici permanentes hostes Pelagij, & Patroni gratiae, in contrarios errores precipitati sint: dum illi divinae praedestinationi, hi naturae nimium tribuerunt. Hic tandem caelestis ille Magister, ut offensionibus ex intelligentiae potius imbecillitate quam animi pravitate suborientibus mederetur, librum illum de Correptione & Gratia plenum divinae auctoritatis immisit: in quo totius doctrinae, quam haecenus de divina gratia contra Pelagianos tradiderat, cardines & fundamenta ex altissima secretissimaeque Dei praedestinationis voluntate petita revelavit, ut sinceritas caelestis gratiae contra omnes ejus adversarios inexpugnabili posset munitione defendi. Et in Africa quidem, qui a veritatis tramite discesserant, continuo in viam rectam suborta tanta luce redierunt. In Gallia vero qui persuasionis suae impediabantur obscuro, aversiores quam fuerant recesserunt. *Lib. 7. n. Oculis enim agris diosa lux, qua puris amabilis est, seff.* Durissima quippe doctrina videbatur, quae hominem extinctis quodammodo omnibus conatibus humanis, obscuris incertisque Dei decretis committeret & veluti navem remis velisque destitutam pelago divinae voluntatis exponeret. Hanc absurditatem carnalibus animis intolerabilem, quaeque oculis nonnulla superbiae fuligine caligantibus nimis profecto evidenter patet, omni modo sine Catholicae fidei laesione sibi vitandam esse censuerunt. Itaque scalas quasdam magno artificio moliti sunt per quas a natura ad gratiam facile scanderetur. Nam ne quis illas quasi e caelo suspensas sibi subtractas esse causaretur; unicum tantum, eumque quantum vel cogitatione fingi potest postremum atque infimum gradum in hominis potestate collocarunt, ut si progredi vellet aut nollet salus ejus aut perditio non ex fatalibus penderet tabulis, sed ex initio fidei hoc est ex fonte volendi peteretur. Nihil enim ante credendi voluntatem (ubi & ipsum fidei initium est) prius ad inchoandum salutis assensum cogitari potest. Quod quidem initium cum a Pelagianis haustum esse videretur, inde factum est ut ejus autores Semi-Pelagiani nuncupati sint.

Non enim eo nomine vocatos esse Gallicanos illos Presbyteros arbitrandum est, quasi error ipsorum non esset vere Pelagianus; sed quadam dumtaxat similitudinis vicinitate propinquaret. Certissimis enim Divi Augustini & Prosperi testimonijs constat doctrinam eorum quae ab Ecclesia dissidebant, non alio nomine fuisse repudiata, quam quod Pelagianam haeresin restaurarent. Inter ceteros enim error Pelagij capitalis fuit (in Palestina primum Synodo, deinde Arausica damnatus) Gratiam Dei secundum merita nostra dari. *Lib. de Gof. Pelag. c. 14.* Hunc autem sibi velut proprium Massilienses vindicarunt, existimantes per fidei initium quod

399

quod viribus sibi suis pepererant ad gratiam Dei quoquo modo se posse perungere. Hinc Prosper de illo Massiliensium errore loquens: *quanti partem, inquit, superbæ prædicationis (Pelagianæ) quidam sibi cum cætera abnuent servaverunt.* Et Augustinus: *In quorum (Pelagianorum) errorem cadit qui putat aliquo merito humano gratiam Dei dari.* Et omnium apertissime cum Vitalis Carthaginensis diceret, posse hominem Dei suasionem præcedente, consequente consensione, libertate naturali credere (in quo totus error Semi-Pelagianus comprehenditur)

respondet Aug: *Hæc est illa Pelagianorum mala male diffamata meritoque reprobata & ab ipso etiam Pelagio timente damnari in Orientalium Episcoporum iudicio damnata sententia.* Sed quia cæteras Pelagij hæreses de peccato originali, de liberi arbitrij integritate & in primis de salute & iustitiæ perfectione suis viribus assequenda damnarent ipsumque illum errorem suum longe à Pelagiano discrepare crederent, hinc quasi à partita Pelagij hæreditate Semi-Pelagiani appellati sunt.

Semi-Pelagiani in plures Sectas divisi etiam statim in initio. Sententia Fausti de viribus naturæ & gratiæ prorsus Pelagiana.

CAPVT SECVNDVM

Vix tamen observatum volumus quod quia illa partitiio Pelagianorum dogmatum multifariam potest contingere, plura etiam genera Semi-Pelagianorum possint recenseri. Omnibus quippe commune fuit post proscriptos ab Ecclesia Pelagianos, originis labem & nonnullam naturæ corruptionem adeoque liberi arbitrij infirmitatem peccato partem agnoscere: sed non omnes æqualiter in ea infirmitate confitenda progressi sunt: quidam enim solo primo tenuissimoque auspiciandæ vitæ initio sibi reservato, nihil prorsus ad salutem progredi hominem posse, sine vera Dei gratia constanter, libenterque fatebantur: alij per naturam gratuito in creatione datam ad bonum & malum prorsus indifferenter esse, & accedente prædicationis ac doctrinæ adiutorio perfectam iustitiam assequi posse cum Pelagio delirabant. Quæ differentia Massiliensium, etiam in ipso videtur ortu contigisse & à Prospero in Epistola ad Augustinum observata: in qua cum quorundam Semi-Pelagianorum sententiam retulisset, qui omnium minime exorbitaverant, alios deteriores notans, sic dicit: *Quidam vero horum in tantum à Pelagianis sententiis non declinant ut cum ad confitendam eam Christi gratiam quæ omnia præveniat merita humana cogantur &c. ad conditionem hanc velint uniuscuiusque hominis pertinere: & infra: Et quantum quisque ad malum, tantum habeat facultatis ad bonum parique momento animum se vel ad vitia vel ad virtutes movere.* Quo sane deterius nihil unquam Pelagius dixit, neque majores homini ad iustitiam vires dedit, ut ex verbis Pelagij libro de gratia Christi consignatis, & ex Epistola ad Paulinum ab Augustino scripta clarum est. Acriter enim hæresiarcham illum reprehendit quod simili modo paribus momentis potestatem voluntatis æqualiter perpenderet, atque ita nullum locum adiutorio gratiæ reservaret. Nam quamvis isti vitiū originale faterentur, tantam tamen libertatis integritatem, tantasque ad bene vivendum vires istis verbis remansisse significant, quantā

vix Pelagius hominibus sine ulla peccati labe nascentibus tribuebat. Vnde prorsus verisimile est, genus istud Massiliensium nihil penitus gratiæ præter legem doctrinamque Christianam perinde atque Pelagium cum tanto naturæ vigore copulasse. Qui sane Semi-Pelagianæ hæresis gradus longe luculentius post obitum Divi Prosperi à Fausto ejus in Episcopatum successore patefactus atque defensus est. Hic enim in duobus illis libris quos de gratiæ & libero arbitrio scripsit, & peccatum originis, & mortem peccati supplicium, & infirmitatem arbitrij infirmitatem planissime confitetur: Baptismi divinæque gratiæ necessitatem ad operandam iustitiam toto opere plenis buccis prædicat, damnatumque cum Ecclesia damnat Pelagium, sed cum ad rem ventum est ut sine fūco explicet quæ sint illæ naturæ vires, quæve illa gratia quam arbitrium peccato attenuatum postulat, ad progressum in iustitiâ faciendum, quam sola credendi voluntate inchoatum cum cæteris Semi-Pelagianis constituerat, tota hæresis Pelagiana detractâ larvâ prodit in medium. Nam ut nihil de potestate credendi dicam quam cum Semi-Pelagianis cæteris sexcenties natura tribuit, tantas ad ipsam iustitiæ perfectionem assequendam vires remansisse statuit, ut in ipso Pelagio nihil magis sacrilegum condemnatum sit. Audi de patrum antiquorum iustitia disserentem: Sed & Abel, inquit, divinis placere conspectibus, per insitum à Deo generaliter bonum, id est per propriæ meruit voluntatis affectum. Hic ergo, cui cognomen iusti immaculata vitæ perfectio dedit, quod erudiente iustitia sectator existeret, nisi eum lex visceribus inscripta docuisset? Ecce per legem naturæ perfectâ iustitiâ. Sed audi de Enoch cætera paulo post: Vnde Enoch cum Deo ambulare, vel Deo placere potuisset, nisi eum lex visceribus inscripta creto magisterio illuminasset, in tantum ut nihil terrenum sapiens mirabiliter à terra Deo adsumendo vaperetur? Audi de Noë: Qualem, quantamque homo à Deo legem (naturæ) primâ conditione suscepit perfectâ, etiam Noë iustitiâ declaravit, quia genera-

In Epist. ad Aug. ante medium.

In de gratia Christi c. 4. apud Aug. Epist. 106.

Lib. 1. c. 1. & 2.

Faust. lib. 2. de grat. c. 6. lib. arb. c. 6.

Ibid. c. 7.

generalia fidei dona speciali in se studio virtutum *Initio Epist. ad Demet.* fecit excoluit. Quæ sane non aliunde quam ex Pelagio Demetriadem virginem instituentem derivavit. Et nequis tam perfectam iustitiam sine Dei gratia eos assequi potuisse suspicetur, accipe decantatam illam Pelagianorum gratiam à Fausto iterum Christianis obtrusam: *Lib. 2. c. 6.* Vides bonum creditur non novellum esse privilegium, sed vetustum & inter ipsa mundi coalescentis exordia mentem hominis sicut intellectu atque ratione, ita etiam fide a Deo summo autore dotatam? Itaque iam tum dedit animo iustitiam suam, quando ei committere dignatus est imaginem suam. Et inferius: Qui (Enoch) dum fidei merito in prima sæculi illius ætate ceteros antecellit, fidem ipsam cum lege naturæ sibi traditam fuisse perducit. Quam doctrinam ne respectu fidei tantummodo intelligendam putes, eodem loco & cultum Dei, & salutem ipsam naturali legi acceptam ferri oportere *Lib. 2. c. ult.* tradit: Inesse homini intellectum Dei patitur & cultum ideo Propheta memoravit, quia legem naturæ indiscrète intra omnis hominis sensum vigere cognovit. Et Ninivitarum gratiam celebrans: Osiendit itaque gens illa, inquit, ea quæ salutis hominis competent ipsa ordinatione factura, Deum intra hominem collocasse, & ante munera Redemptoris (hoc est gratiam Christi) circa rationabilem creaturam semper auctoris dona vixisse. Vnde legem naturæ Primam Dei gratiam aliquoties vocat. Et ut genuinam Pelagij agnoscas prolem de lege Moyli subiicit: Ideoque hæc lex Moyli quæ prima creditur, iam secunda est. Nempe non tantum secunda lex sed & secunda gratia.

Iam vero de tertia illa gratia quam adventu suo Christus attulit, & sapius Faustus magnificis elogijs prædicat necessariam, audi quam

belle Pelagio præceptoris suo discipulus concinat. Exponens enim celebrem illum Pelagistæ locum, nisi Dominus ædificaverit domum, ubi divinæ gratiæ necessitas quam maxime inculcatur: Numquid aliter, inquit, adificat & cognoscit Ecclesiam, quam per labores & officia Sacerdotum, per ministeria & exempla Sanctorum, per Apostolorum virtutes & Martyrum mortes? Encum quali gratia usque ad omnium malorum tolerantiam ut ipse loquitur, vitæque iacturam laborandum esse decernit. Ne vero minus quam par sit religiose sensisse culparetur, palliando impietatem subiicit: Ad Dominum tamen semper illud est referendus laboris effectus, nimirum quia talis gratiæ adiutorium præbet. Et nequid scrupuli nobis de illa Fausti sententia superesset, luculentissimum illum tractans locum, quo Christus neminem ad se venire posse testatur, nisi Pater traxerit eum: Quid est autem attrahere, inquit Faustus, nisi prædicare, nisi Scripturarum consolationibus excitare, inprecationibus deterere, desideranda proponere, intentare metuenda, iudicium comminari, præmium polliceri? Nonne apertissime tractum Dei nihil aliud esse sentit, nisi externam legem atque doctrinam, cuius latitudo omnia illa, quæ commemorat officia comprehendit? Ex quibus omnibus alijsque pluribus quæ afferri possent, manifestum est, quamvis originalis peccati labem à parentibus in prolem trajici Faustus contra Pelagium fateatur: de perficienda tamen tota iustitia, non aliter Deo, quam per inscriptam visceribus naturalem legem vel per externum prædicationis, exempli doctrinæque ministerium adjuvante, eum nihil diversum à Pelagiano errore sentire.

Non ex Fausto solo & Cassiano judicandum de statu erroris Semi-Pelagianorum, sed ex scriptis Prosperi & Hilarij.

CAPUT TERTIUM.

Quamvis ita sint, graviter tamen eos hallucinari fidenter dixerim, qui Prosperi & Hilario ex parte persuasum esse putant, quod Semi-Pelagiani non aliter de gratia quam Pelagiani senserint, & quod una esset utrorumque sententia. Non enim ex doctrina unius Fausti qui facile quadraginta annos post Epistolas Prosperi & Hilarij ad Augustinum scriptas utroque jam defuncto libros suos edidit, vel etiam ex scriptis solius Cassiani de tota Semi-Pelagianorum omnium opinione judicandum est. Nam & ipse Cassianus Collatione duodecima novam planè & inusitatam ceteris Massiliensibus viam aperuit ut gratiam cum libertate conciliaret. Duo quippe statuit hominum genera quorum unum per gratiam fidem accipit, alterum per naturam: Illud invitum à Deo ad salutem trahitur, hoc voluntaria devotione sponte currit: & eorum nunc his, nunc illis alternantes Scripturarum voces applicat, quibus vel libertas hominis

convenit, vel Dei gratia prædicatur. Quam novam sententiam neque Cassianus fortasse semper tenuit, ut ex alijs libris utcumque subluet. Nam vacillasse Massilienses, & subinde mutasse suas opiniones quod nihil invenirent in quo errabundus animus conquiesceret nonnullis locis Prosperi & Hilarij profitentur. Cumque ut ipsi ea exponunt (Apostoli loca inquit Prosperi) secundum quorum velint sensa deposimus, nihil se profitentur invenisse quod placeat, & de his taceri exigunt, quorum altitudinem nullus attigerit. Et luculentissime Hilarius: Nec mireris quod aliter vel aliqua in hac Epistola addidi quantum puto, quæ in superiore non dixeram: talis est enim nunc eorum definitio. Aperte significans jam tum in ipso exortu aliam eorum fuisse definitionem sive sententiam, ut nihil mirum videri debeat, si vel sub Sixto Cassianus quando adversus eum Prosperi scripsit, vel post Prosperi & Hilarij obitum Faustus raucidas opiniones interpolaverint. Et sanè doctissimis illis solertissimisque viris, qui quotidie cum eis disputando

luctabantur, & insurgentium importunitate coacti sunt tandem solum vertere, falsis persuasionibus fuisse impostum, ut eorum sententiam non intellexerint, nimis ineptum est suspicari. Eo quippe spectat ista exultatio ut & Augustinus & Celestinus Pontifex non dissimili ratione delusi tanquam cum umbris luctati aerem verberaverint: & siquid sententiarum huius avi nimia forsitan Massiliensium vicinitate suspectum sit, à Semi-Pelagiani erroris nota facilius vindicetur. Nos igitur accuratissimas illas Prosperi & Hilarij relationes, tanquam ex ore Massiliensium exceptas, & veritati ab ipsis magna sollicitudine

indagata examinataque congruas acceptantes, quibus & Augustini & Celestini Pontificis nitiur confutatio, Semi-Pelagiani erroris ortum & statum ex illis potissimum indagabimus; idque quanto fieri poterit veritatis & indifferentiae studio ne cuiquam recentiorum de suspecta doctrina temere creemus invidiam. Quod siquid subinde ex Cassiano, Fausto vel similibus accersamus, ad ea tantummodo declaranda serviet, in quibus isti ab illis non discreparunt, cetera namque quae Pelagianum dogma redolent, satis ex illius erroris discretionem quam fuisse tradidimus percipi poterunt.

Sententiam Semi-Pelagianorum tenuit ante Massilienses Vitalis, & ipse Augustinus.

C A P V T Q V A R T V M .

ET merito quidem dubitari potest, utrum nemo ante Massilienses errorem Semi-Pelagianum seorsim ab alijs Pelagij erroribus docuerit. Nam Pelagianos ipsos in eundem quidem errorem, sed alijs multis haeribus involutum post damnationem declinasse jam supra diximus. Praecipuam dubitationis ansam praebet Vitalis ille Carthaginensis, ad quem corrigendum centesimam septimam Epistolam scripsit Augustinus. Nam quantum ex illa colligi potest, nihil aliud ille tenuit nisi ut recte credamus in Deum, & Evangelio consentiamus, non esse donum Dei, sed hoc nos esse à nobis, id est ex propria voluntate, siue ut in fine illius Epistolae aperte loquitur, initium fidei non esse donum Dei, cetera autem religiosa vita bona Deum per gratiam suam iam ex fide petentibus elargiri: quae est ipsissima Semi-Pelagianorum sententia. Nam quod aliqui dicunt Augustinum in illa Epistola non referre uti de Massiliensibus refert, quod à Pelagio Vitalis ille discesserit, sine dubio parum Augustini dicta considerarunt. Quid enim illo expressius? De orationibus autem fidelium, quas & pro se & pro alijs fidelibus faciunt (pro gratia scilicet post credulitatem obtinenda) conflegendum esse tecum non puto. Contra Pelagianos est iste consilius, tibi nobisque communis. Quid item illo luculentius? Ego enim haeticum quidem Pelagianum te esse non credo: sed ita esse volo, ut nihil illius ad te transeat, vel in te relinquatur erroris. Denique qui tantopere pro sanando Vitale satagit, ut etiam praefensionem comminetur, nisi ab illo errore discedat, quid facturum fuisse arbitremur si trabales illas sententias de originali & illaesa naturae ac libertatis integritate tenuisset? Scripta vero esse Epistolam illam ante Massiliensium exortum ac librum de praedestinatione Sanctorum valde verisimile est. Neque enim ad ejus instructionem opus tam opportunum atque elaboratum allegare desitisset. Quo tempore tamen Vitalis in illum errorem incidit, certo argumento asserere non est facile.

A Sed ut ut est, Augustinum ipsum Massiliensium errorem ante Episcopatum tenuisse & ad amissum expressisse, tum Presbyteri Massilienses agnoverunt, tum Augustinus ipse ingenue confitetur. Nam contra ipsum ex Divo Cypriano disputans; Quo praecipue testimonio, inquit, & ipse convictus sum, cum similiter errarem, putans fidem qua in Deum credimus, non esse donum Dei, sed à nobis esse in nobis, & per illam nos impetrare Dei dona. Et paulo inferius: Quem meum errorem nonnulla opuscula mea satis indicant, ante Episcopatum meum scripsit. Et adductis verbis suis quibus error iste, expressus fuerat: In qua sententia, adiecit; istos fratres nostros esse nunc video: Quia non solum legere libros meos ita etiam in eis evaserunt proferre mecum. Unde Massilienses ex Augustini scriptis in Epistolam ad Romanos sententiam suam accurate confirmabant, & ea quae ibi de fide nostris viribus praestanda, & à Deo eligenda discesserant, se accipere, ut Hilarius refert, & probare testabantur, tanquam convenientia Evangelica veritati. Ex quo peripicuum est, ex illis Divi Augustini operibus, quae ante Episcopatum condidit, non parum lucis posse peti, ut ad accuratam Semi-Pelagianae opinionis intelligentiam perducamur. Simul autem & salubriter illo exemplo admonemur, quam proclive sit corruptae naturae (quae velut mortem ipsam horret, omni fiducia suae libertatis funditus exui) in sententiam Semi-Pelagianam labi, tenuissimaeque fibras illius erroris retinere. Si enim tantus ab ipso conversionis exordio divinae gratiae propugnator, ad quam agnoscendam & proficiendam mirabili illa ad fidem veram & poenitentiam revocatione eruditus fuerat, non potuit inde nisi Deo revelante, ut ipse loquitur, extricari; quid mirum si praecedentibus nonnullis Patribus, maxime Graecis, qui studiosissime

Lib. de praedest. ss. c. 3.

Ibid. c. 4.

De praedest. ss. c. 4.

Prosop. in
Epist. ad
August.

Lib. 3. Dial.
advers. Pe-
lag. initio
Coll. 880.

Lib. 1. re-
tract. c. 23.

Lib. Coll.
886.

Lib. 3. de do-
ctrina Chri-
stiana c. 33.

In c. 3. ad
Rō ad illud.
Cum enim
gentes &c.

In illud: Si
condemnat Iudaeum,
igitur pre-
putium.

qua Massiliensium sententiam in exteriori
cortice pra se ferunt. Ex quo profectum est ut
eos Divi Augustini doctrina velut nova non
parum offenderet, quod & praecedentium Pa-
trum autoritas & sensus Ecclesiasticus repug-
nate viderentur. Proinde non abs re fecit
paulo diligentius indagare, quoniam antequam
ante Massilienses & Augustinum in opi-
nionem illam lapsi sint.

Occurrit hic inter primos Divus Hierony-
mus qui sententiam illam ita clare dilertit, ut
proficitur ut non vicem quo pacto excusari
possit, iustitia inquit labore & industria ac dili-
gentia & semper super omnia Dei clementia enodan-
tur: ut nostrum sit rogare, illius tribuere quod roga-
tur; nostrum incipere, illius perficere; nostrum offer-
re quod possumus, illius implere quod non possumus.
Quid manifestius ex Massiliensium opinione
dici potest quam nostrum esse incipere, illius perfi-
cere? Hoc est enim ipsissimum illud quod pro-
fiteri solent. Unde cum Augustinus simili
locutione dixisset, Quod ergo credimus nostrum
est, quod autem bonum operatur illius est qui &c.
in tractando sententiam illam subiit: Quod
profecto non dicerem, si tam rem etiam ipsam fi-
dem inter Dei munera reperiri. Illa quippe anti-
thesis nostrum & illius non ita permittit utrum-
que divinae gratiae vendicare. Quem sensum
ut idem Sanctus Hieronymus luculentius suis
lectoribus patefaceret, alio loco in eodem
libro dicit: Vbi misericordia & gratia est liberam
ex parte cessat arbitrium, quod in eo tantum est, ut
velimus atque cupimus & placitis tribuamus assen-
sum. Iam in Domini potestate est ut id quod cupimus,
quod laboramus ac nitimur, illius ope & auxilio im-
plere valeamus. Ita D. Hieronymus etiam adver-
sus Pelagianos dimicans nihil divinae gratiae
derogari putat, si sibi primas partes literum
arbitrium vendicaret. Sed ante Hieronymum
Tyconius Donatista qui septem illas regulas
a Sancto Augustino laudatas traiecit, eun-
dem errorem imprudens docuit, quamvis de
gratia Dei commendanda satageret. De hac
Tyconij hallucinatione sic Augustinus: Labo-
ravimus in ea (quaestione de gratia & mandato)
discutenda Tyconius bene, sed non plene. I. i. putans
enim de gratia & operis opera nos dixit a Deo de re
merito fieri; ipsam vero fidem fuisse a nobis ut nobis
non sit a Deo.

Apertissime eodem circiter tempore docuit
illam sententiam vel multo deterius Ambro-
sius, sive Autor illius Commentarii in
Epistolam Pauli, qui in operibus Divi Am-
brosii circumfertur. Nam in primis fidem
contantissime docet per naturam ab homine
comparari: Vobis dico gentibus, inquit, qui-
bus circumcisi neque neomenias, neque sabbatum, neque
Christum. Quod mox explicando subnectit;
ipsa ergo natura proprio iudicio creatorem suum agno-
scit non per legem, sed per rationem naturam. Quod
sapius ibidem repetit. Et iterum aliquanto
post: Credens gentilis duce natura in Christum,
adventum ei credere nolit. Quanto ergo gentilis

maiori dignus est gloria qui per solam naturam intel-
lexit autorem &c. tanto magis Iudeus puniendus qui
neque per naturam neque per legem Christum agnovit
autorem. Et rursum alio in loco: Per naturam
enim inditum sumus ad fidem non per legem, in qua
forma doctrinae Dei in perio facti sumus qui finxit
naturam. In natura enim habemus ut cognoscamus
a quo & per quem & in quo sumus creati. Forma
ergo doctrinae est, in qua ita didit nos creator na-
turaliter, hoc est quod supra dixit: Ipsi sibi sunt lex,
deum vident natura sua esse quod credunt. Et paulo
post: Obsecramus ex corde credentes in Christum ut
servemus Deo, non per legem Moysi sed per legem
naturae.

Neque fidem solum in naturali potestate
constituit, sed etiam ut Massilienses ipsam bo-
ni complacentiam, hoc est, ut illi loqui so-
lent, velle bonum, etsi illud implere praesum-
mitate non possint. Iam bona, inquit, asserit
qua iubet lex, ut naturaliter sibi placere dicat & ve-
lit facere: perficere autem bonum non invenio. Et
placet ergo quod lege iubetur, & voluntas est facienda
sed ut implatur, potestas & virtus desit. Hinc est
quod consequenter nobis bonos conatus tri-
buit, Deo conatum adiutorium. Deum, in-
quit, bonos conatus adjuvare testatur. Omnem enim
gratiam sen per reportat ad Deum, ut nostrum sit
velle, perficere vero Dei. Quae prorsus consonant
ipsi quae a Ioanne Cassiano Collatione decima-
tertia disputantur. Hinc est ulterius quod nul-
lam gratiam homini dari putet, nisi interve-
niente iustitia, quo nihil hostilius adversus
gratuitam gratiam dici potest. Ex hoc utique
datur Dei & non danti iudicium sequendum est: Igitur
quia non misit indicat qui omnes salvos vult manente
iustitia. Et inferius exponens illud Apostoli:
Igitur cuius vult miseretur, Commentarium Pe-
lagij a Sancto Augustino saepius reprobatur
adhibet: Ex persona, inquit, contradicentis lo-
quitur, qui quasi putat Deum neglecta iustitia alicui
gratiosum; ut unum e duobus paribus accipiat al-
terum respuat. Et adhuc manifestius paulo post:
Alij miseretur & alterum despicit, non sine iustitia.
In sigulo enim sola voluntas est. In Deo autem vo-
luntas cum iustitia. Scit enim cui debeat misereri,
sicut supra memoravi. Quam verborum illorum
expositionem adeoque verba cum protulisset
haec Iulianus, sic ei reponit Augustinus:
Quomodo libet dicat Deum facere, quod a Deo, gratiam
nemini debet; & impietatem illam latius per-
sequens humana merita illis verbis Pelagianis
cervice ventilata esse testatur.

Ex hac ergo venia fuit illa eiusdem auctoris
sexcenties repetita sententia, qua omnem ele-
ctionem & praedestinationem Dei ex praesci-
entia sive ex praevisione hominis fide ac dignitate
suspendit, usque adeo ut etiam discretionem
Elaui & Iacob quam ex professo ad commen-
dandam gratuitam gratiam Apostolus profert,
ex praevisione alicuius dignitatis ex parte
utriusque se tenentis factam esse deliret. I. resci-
entiam, inquit, Dei statuit in his causis, quia non
aliud potest evenire, quam quod novit Deus futurum;
sciendo enim quid unusquisque illorum futurus esset,
dixit, hic erit dignus, qui erit minor, & qui maior
erit

erit indignus. Vnum elegit præscientiâ & alterum
spretu &c. hoc quasi præscientiâ non personarum accep-
tor. nam nomen dominat antequam peccet, & nul-
lum coronat a te quâ vincat. Quam sententiam
de illis parvulis à Iuliano quoque propugnatam,
Vide lib. 1. Cæpius Augustinus tanquam Pelagianam ex-
pugnat.

Tantopere verò illam præscientiam siue fi-
dei siue alterius cupisiam bonæ voluntatis

passim prædicat, ut etiam ipsam vocationem
ad fidem, perinde ut Massilienses, secundum
eandem præscientiam dispensari putet: Ita
& Apostolum Paulum, inquit, sciens quid esset fu-
turus prævenit eum ut antequam converteretur vo-
casset eum, quia erat necessarius. Et clarius alibi
sententiam suam prodens: Prohibeam se dicit

usque ad tempus data Epistola, à Deo utique qui sci-
ens ad hoc imperatos illos ad alias urbes direxerit
Apostolum, quam tam ad recipiendam veritatem essent
capaces. Et inferius: Volentes aliquando in Bi-
tyniam ire, prohibiti sunt à Spiritu sancto Paulus
& illa Cor. nisi sciret adhuc affectum deesse.
Ecce Evangelicam prædicationem siue vo-
cationem juxta præparationem affectum que singulo-
rum Dei prævisione cognitum dari aut frustra-
hi putat. Firmissime quippe cum Semi-Pela-
gianis autor ille tenet, nullum donum Dei
hominibus dari nisi præeunte cuiusque bona
voluntate: quod ad illa Pauli verba, unusquis-
que proprium donum habet ex Deo, quibus vera gra-
tuitateque Dei gratia commendatur evidenter
exprimit: Hoc est, inquit, unusquisque iuxta
verum suum donum Dei habet, ut si velit ipsius nutu,
Dei possit litatem, hoc est, à Deo possibilitatem
consequi. Et paulò post: Osendit in qua re
melius est esse propensorem quia in eo adjuvatur quis
quod viatur auiditate mentis appetere &c. illum
enim Deus iuvat quem videt tota virtute contendere.
Quali verò non & ipsa bona voluntas, & vo-
luntatis & auiditas mentis & totius virtutis con-
tentio inter maxima Dei dona collocanda sint
vel ad habenda ista nullo gratiæ adiutorio
mens hominis adjuvatur. Quemadmodum
adversus Pelagianos post condemnationem
similiter delirantes invictè Divus Augustinus
ostendit.

Ex illis, alijsque multis quæ ad illos erro-
res huius auctoris convincendos præferri po-
terant, facile jam intelligitur, quid illi Com-
mentario tantopere à recentioribus nonnullis
prædicato tribui debeat, quo Deum velle di-
cit omnes homines salvos fieri, si & ipsi velint.
Sic enim loquitur: Cur non impletur eius volun-
tas? sed in omni locutione sensus est, conditio latet.
Vult enim Deus omnes homines salvos fieri, sed si ac-
cedant ad eum, non enim sic vult ut nolentes salventur,
sed vult ipsos salvari, si & ipsi velint. Nam utique
qui legens omnibus dedit nullum exceptum à salute.
Nam ex illo explorato errore Semi-Pelagiano
disputat quo supra Cæpius fidem assignavit na-
turæ, fidem quippe Massilienses & salutis seu
sanitatis per medicum assequenda desiderium
in homine præcedere volunt, cuius intuitu

A Deus volenti sanitatem tribuat, nolenti ne-
geri: ut postea proprijs eorum verbis demon-
strabimus. Quam Semi-Pelagianorum sen-
tentiam nemo accuratus illo autore in eodem
illo ipso loco tradidit: Nunquid medicus, in-
quit, non ideo se proponit in publico, ut omnes se
ostendat velle salvari si tamen ab agis requiratur?
non est vera salus, si nolenti tribuatur, nec gaudere
potest in percepta salute, qui invitatus si tamen potest,
accipit med. canam: Vt non dicam, quia medicina
effectum habere non potest, nisi ad eum ager animum
commodaverit; quia hæc medicina non est corporalis
sed spiritalis, quæ neque dubijs proficit neque invitis.
Fides est enim quæ dat salutem: quam nisi mens tota
susceperit voluntate, non solum nihil proderit: sed &
oberit. Quæ omnia nihil aliud spirant, quam
id quod omnes Massilienses de credendo &
inquirendo medico, ut declarabimus infra, Vide infra
uno ore tradiderunt. Quam procul igitur

B sunt à vera intelligentia divina gratiæ, qui
in tam perspicuis hærentem erroribus gravem
& Catholicam auctoritatem censeri volunt; videant
ij qui tantum subsidij pro sua quam docent
gratia possibilitatis, & voluntate salutis om-
nium quam Deus habeat, si tamen homines velint,
in huius & similium auctorum verbis situm
esse putant, ne imprudenter Semi-Pelagianam
sententiam tenere, tradere ac defendere con-
vincantur. Neque enim mirum cuiquam vi-
deri debet si eorum placita ipsis placeant, qui
de eorum præficio & antiquitate sibi tanto-
pere gratulantur. Longe enim subtilior & la-
tentior ista pestis est quam quicquam pene re-
centiorum putet: à qua neque Corypheus
omnium Doctorum Ecclesiæ & gratiæ patro-
nus & penetrator profundissimus nisi Deo reve-
lante liberari potuit. Neque enim satis est de
inani quodam gratiæ nomine & effigie sibi
blandiri, quod simul cum voluntate si tamen
homo voluerit operetur. Profundius est vul-
nus, quam ut curatrix ejus medicina suum
effectum à libertate voluntatis expectet. Sed
de his alibi opportunius.

C Nec tamen Ambrosiaster ille, primus opi-
nionem illam Semi-Pelagianam excogitavit
aut docuit. Prævit istis omnibus Origenes
& ita viam stravit ut non opus esset adijcere
quicquam novi. Nam totum illum errorem
ita perpolivit, ut pene quotquot post ejus
aratem eandem amplexi sunt, Doctoris illius
auctoritate & doctrinæ verisimilitudine & elo-
quentiæ splendore, seducti esse & quæcunque
palliando intruendoque dixerunt, ex ejus
monumentis hausisse videantur. Hoc tantum
discrimen est, quod ille, quemadmodum hæc supra lib. 4.
omnia supra Iulius ostensa sunt, longius ad
piæque Pelagianismi dogmata, nimia ingenij
libertate processit, sit, in quo & ante Pela-
gium nonnullos imitatores habuit: alij gra-
tiæ liberatrici magis memores, se intra Se-
mi-Pelagianæ opinionis limites tenuerunt.
Ex quo facile videas quam verè cecinerit Di-
vus Prosper.

Lib. de in-
grat. c. 38.

Nam si argumenti primordia non onerasset (Pelagius)

His, quæ discipuli dempserunt callidiores (Semi-Pelagiani)

Innumeras dubio cepisset plasmate mentes.

Qui dum multa vident informia lumen in ipso,

Horrida terrificæ declinant atria mortes.

Tota causa erroris Semi-Pelagiani fuit illud propositum divinæ vocationis & prædestinationis, quo salvandi à perituris discernuntur secundum Augustinum.

CAPUT QUINTUM.

Prosper. in
Epist. ad
Aug.

Aug. lib. de
correp. &
gra. c. 7.

Ita loquun-
tur Masili.
In Epist.
Prosper. ad
Aug.

VT error Massiliensium radicatus intelligatur, operæ pretium est indagare quid illud tam insolens fuerit in doctrina Divi Augustini, ut illius declinandi studio Catholici & egregii in omni virtutum studio viri, per novi erroris commentum tantas tragedias excitaverint. Aliud enim alij Massiliensibus displicuisse putant. Ex quo fit ut nostro sæculo, quotquot inter se de gratia & prædestinatione disceptant, quam quisque animo rerum illarum notionem ceperit ut veritati consentaneam, hanc Massiliensibus capitaliter inimicam esse persuadere molitur. Nimirum ut ab illorum errore quam longissime discessisse videatur. Ut igitur breviter id quod res est dicam, nihil aliud eos in scriptis Augustini offendit, quam illud propositum voluntatis Dei; quo certus numerus salvandorum reliquis pereuntibus à perditionis massa discernitur. Ex quo proinde juxta doctrinam ejus fit, ut quotquot ita divinæ gratiæ largitate discreti & secundum propositum illud vocati sunt, infallibilis gubernationis lege procedunt eis audiendum Evangelium & cum audire credant, & in fide, quæ per dilectionem operatur usque in finem perseverent, & si quando exstiterint, correpti emendantur: & nonnulli accepta gratia in qualibet ætate periculis huius vitæ, mortu temetate subtrahantur. Quotquot non ita discreti atque vocati sunt, certissime pereant. Tota denique salvandorum à perituris differentia, quam vel in hoc vel in futuro sæculo cernimus vel non cernimus, in constitutione dei prævenientem voluntates hominum, hoc est, in unicum divinæ voluntatis cardinem refertur: ex isto enim peculiari durissimoque ut ipsis videbatur discretionis sive prædestinationis, sive electionis, sive vocationis proposito, quæ omnia in Divi Augustini doctrina eadem reputantur, innumera ab absurda, nullaque ratione toleranda videbantur sequi. Unde ad illud propositum cum suis consectaneis absurditatibus funditus evertendum tota series illius erroris à capite usque ad calcem aptata atque digesta est.

Hinc unicum fuisse lapidem offensionis ex omnibus Semi-Pelagianis, ex litteris Prosperi & Hilarij, atque adeo proprijs eorum scriptis ad oculum demonstrare non est difficile. Nam

A in primis quod ad Prosperum spectat tota ejus ad Augustinum Epistola non aliud clamat. In ipso equippe exordio, totam causam controversiam breviter ob oculos ponens: Multi, inquit, servorum Christi qui in Massiliensi urbe consistunt in sanctitatis tue scriptis, quæ adversus Pelagianos hæreticos condidisti contrarium putant Patrum opinionem & Ecclesiastico sensui quidquid in eis de vocatione electorum secundum Dei propositum disputasti. Et ne quis ignoraret quid sibi vellet in August. scriptis illud propositum, quousque sese protenderet, quibus de causis tantopere Massiliensibus displiceret, apertissimis verbis rem totam diducendo subjungit: Hoc autem PROPOSITUM Vocationis Dei, quo vel ante mundi initium, vel in ipsa conditione generis humani eligendorum & reprobatorum dicitur facta DISCRETIO ut secundum quod PLACUIT CREATORI, alij vasa honoris alij vasa contumelie sint creati, & lapsi curam reprobos generis adducere, & sanctis occasionem peccati adferre. Et qui sic obsecro? An ex vi gratiæ; an ex immobilitate illius duritiæque propositi? Et quod (pergit Prosper) utraque parte superfluis labor sit, si neque ELECTVS ulla industria possit imitari, neque RELECTVS ulla negligentia possit recedere. Dic apertius, explicatius, inculcatius, cur tantollis propositi, definitionis, prædestinationis, electionis horrore trepidetur? Quo quo enim modo se egerint, non posse aliud erga eos quam DEVS DEFINIVIT accidere, & sub incerta spe (scilicet pertingendi ad optatum terminum jam ante definitum) cursum non posse esse constantem. Quare hoc? Cum si aliud habeat PRÆDESTINANTIS ELECTIO, cassa sit ammentis intentio. Denique capitalis hujus causam adversus Augustinianam doctrinam quasi in summa complexus: Removeri itaque omnem industriam, inquit, totique virtutes, si DEI CONSTITUTIO HUMANAS PRÆVENIAT VOLUNTATES, & sub hoc PRÆDESTINATIONIS nomine fatalem quandam induci necessitatem. Ecce vno verbo expressum quod in ista cum Augustino contentione displicet, nempe AUGUSTINIANA ILLA PRÆDESTINATIO. Quam ut longissime lugerent velut omnium arsuritatem absurdissimam, sacundissimamque scaturiginem negata præveniente & prædestinationis executrice gratia, fabulas illas omnes de universali Dei gratia, de merito, de voluntatum prævisione, hoc

Epist. ad
Aug.

F
E
P

hoc est prædeterminatione secundum præscien-
tiam texuerunt. Audi hac de re differentem
Prosperum disertissime verbis causam inter-
polatæ Christi gratiæ in detestationem illius
propositi detorquentem: In istam vero talis gra-
tia prædicationem si queri in contradictione offendi-
mus, cum prius meliora sentirent, ideo se vel maxi-
me contulerunt, quia si profiterentur ab ea omnia
bona merita præueniri, & ab ipsa ut possint esse do-
nari; necessitate condente Deum secundum pro-
positum & consilium voluntatis suæ occulto iudicio &
opere manifesto aliud vas condere in honorem, aliud
in contumeliam &c. De quo velut omnium ab-
surdorum extremo, continuo subiicit: Sed re-
fugium illud fateri, divinoque ascribere operi san-
ctorum merita reformidant, nempe quasi ex illo
peculiari Dei certum electorum numerum
prædestinantis proposito damnarent. De hoc
enim continuo supra commemoratam iterat
Massiliensium querimoniam: Nec acquiescunt
prædestinatum electorum numerum nec augeri posse
nec minui, nempe per illam divinæ CONSTI-
TUTIONIS immobilitatem, quæ, ut supra di-
xerat, humanas præuenit voluntates. Neque cau-
sam tacet: ne scilicet, superflua sit industria ac
laboris inditio, cuius studium CESSANTE ELE-

CTIONE frustrandum sit. Sed audi & aliud ejus-
dem Prosperi ex alia Epistola luculentissimum
testimonium, quam ad Ruffinum scripsit:
Ab hac enim, inquit, confessione gratiæ DEI, PROSPER EPIST.
IDEO quidam resiliunt, ne eam eam talem confes-
suerint qualis divino eloquio prædicatur & qualis
opere suæ potestatis agnoscitur, ETIAM hoc necesse
habeant confiteri, quod ex omni numero hominum
per sæcula cuncta natorum certus apud Deum DEFI-
NITVSQUE sit numerus PRÆDESTINATI in vi-
tam æternam populi, & SECUNDVM PROPOSU-
TVM DEI VOCANTIS ELECTI. Quod quidem
tam impium est negare quam ipsi gratiæ contrarie.
Ecce quomodo gratiam fugiunt, ne in illud
prædestinantis propositum incidant; non vero
propositum vitant ne gratiam fateantur. Ex
quibus omnibus solius Prosperi disertissimis
testimonijs luce meridiana clarius factum pu-
to, solum illud discretivum hominum divinæ
voluntatis propositum Massilienses exhor-
ruisse: quod cum ex illa gratiæ & vocationis
efficacia quam prædicabat Augustinus necessa-
rio viderent sequi, consequenter gratiam illam
& vocationem propositi executricem aliâ in-
discrepante subtilitâ adulterare compulsi
sunt.

Idem uberius ostenditur ex Epistola Hilarij.

CAPVT SEXTVM.

SEd jam uberius ostendamus ex Epi-
stola Hilarij non alia de causa Massi-
lienses in illum errorem suum de gra-
tiæ & merito fidei incidisse, quam quod
non ferrent illud quasi fatale propositum Dei
ex quo juxta Divi Augustini sententiam unus
præ alio credendi & perseverandi voluntatem
accipit, ut hic non ille à perditionis massa
discernatur. Ecce in ipso item exordio lapi-
dem offensionis dilucidis verbis expositum:
Hæc sunt quæ Massilia, vel alij etiam locis in Gallia
ventilantur. Novum & inutile esse prædicationi quod
quidam SECUNDVM PROPOSITVM ELIGENDI
dicuntur, ut id nec arripere valeant nec tenere (per-
severando scilicet) nisi credendi voluntate donatâ.
Et iterum paulo inferius, quid potissimum
fugerent & horrerent indicat: Nec ad INCER-
TVM VOLUNTATIS DEI deduci se patiuntur, ubi
enim quantum putant ad obviandum vel amittendum
evidens est quaecumque initium voluntatis: propter
quod videlicet (ut paucis interjectis explicant)
ad exhortationem corripientis exortum tan-
quam propter causam, vel rejiciatur alius, vel alius
assumatur. Hoc enim quaecumque initium huma-
næ voluntatis idcirco à Massiliensibus ex-
cogitatum fuit, ut per illud ratio daretur ali-
qua ex parte hominis, electorum & rejecto-
rum à Deo: atque ita horrorem illum tolle-
rent quo genus humanum illo occulto præde-
stinationis iudicio quasi in duas partes electo-
rum & rejectorum divisum esse videbatur,
nullo casu in æternum sibi invicem permiscen-

das. Hoc est enim quod subnectendo dicunt:
atque ita non opus esse PARTES CONSTITVI, qui-
bus nec adiungendum sit aliquid nec detrahendum. Et
manifestius in initio Epistolæ: Si autem, aiunt,
datur vel talem voluntatem omnibus remansisse, qua
vel contemnere quis valeat vel obedire, de compendio
putant rationem reddi electorum vel rejectorum, in eo
quod unicuique meritum præ sua voluntate adiun-
gitur. Ecce non alia de causa excogitatum est
meritum fidei nisi ut austeritatem illius pro-
positi fugiant, quo ut Prosper exprimit eligen-
dorum & rejectorum dicitur facta discretio. Hinc
& illa Massiliensium verba adversus istam im-
mutabilem certorum hominum discretionem
obstantium: Nam si sic prædestinati sunt, in-
quunt, ad utramque partem, ut de alijs ad alios nul-
lus possit accedere, quo pertinet tanta extrinsecus cor-
reptionis instantia? Cum videlicet ut eorum sen-
tentiam Prosper clarius exprimit, quoquo modo
se egerint live non consenserint correptioni live
consenserint, non possit aliud erga eos, quam Deus
DEFINIVIT accidere. Hinc & ista solemnis
contra definitum divinitus prædestinato-
rum numerum obretractio quam & Hila-
rius ibidem refert: Inde est, inquit, quod &
illud pariter non accipiunt, quod eligendorum rejecten-
dorumque esse definitum numerum velint. Quem
electorum seu eligendorum definitum num-
erum cum Augustinus frequenter docuif-
set eos omnes esse ac solos quos Deus vel-
let salvos fieri, ipsi ex adverso ut illam
erga certos tantum conferendæ salutis
volun-

voluntatem everterent pervicacissime contenderunt, falsam esse Augustini Sententiam, eo quod Deus non nisi omnes homines salves fieri velit, & non eos tantum qui ad sanctorum numerum pertinebant; sed omnes omnino ut nullus habeatur exceptus. Sed nullo fortassis iudicio elucet manifestius, quantopere illam hominum discretionem ad occultum illud divina constitutionis propositum revocare trepidaverint, quam ex illa absurditate, in quam cæcâ prædestinationis fugâ præcipitati sunt, dum causam salutis atque discretionis parvulorum in illa ætate morientium invenire moliantur. Cum enim illud propositum Dei per qualemcunque bonæ voluntatis motum ab homine proflientem, in adultis facile everterent, maluerunt etiam in parvulis qualiacunque merita sub conditione futura quæ, ut Prosper ait, non sint futura confingere, ut novo absurditatis genere & non agenda essent præcisa, & præcisa non acta; quam Dei discernentis propositum atque unum pro suo beneplacito allumentis, alterum relinquentis admittere. Parvulorum autem causam, ait Hilarius, ad exemplum maiorum non parvum adferri. Quod vero in exemplo parvulorum nihil nisi illud occultum Dei iudicium horruerint, tradit Prosper clarius: Cumque inter hæc innumerabilium illius multitudo obicitur parvulorum qui &c. non sine DEI IUDICIO discernuntur. Nimirum Augustinus discretionis

In Epist. ad Aug.

atque electionis causam statuebat iudicium Dei, illi ut istud fugerent, quibusque commentis meritis ELECTIONEM DEI subiecerant. Quæ sententia cum ita esset absurda, ut eam omnis sensus humanus, inquit Augustinus, quantulacunque ratione subnixus, maximeque Christianus exberret, Faustus Episcopus Regiensis Semi-Pelagianorum, & prædestinationis hostium non postremus, fūco quodam eloquentiæ maluit quæstionis obscuritatem exaggerare, quam in parvulorum discretionem ullum Dei propositum confiteri. Nam cum sibi quæstionem Catholicorum objecisset: Si non est prædestinatio, cur in parvulis alij baptizantur, alij sine baptismi sanctificatione moriuntur? Vnde quam præclare sese à persequentium laqueo expediat: Serpentina, inquit, fraudis est ad tenebras cavernas velicâ luce transigere. Item: Quid rationis est ut interrogare velis occulta, cum sollicitudini tuæ plenissime videas respondere manifesta. Quid utilitatis est certa omnire & incerta consulere, de quibus nihil invenis Catholica lectione conscriptum? Non intelligas quod in veritatis iniuriam persecutaris, quicquid veritatis scire te noluisti. Nempe inimicus divini propositi, cui veritas orthodoxa discretionem illam tribuit, satius putavit ignorantiam, & nescio quas quæstionis tenebras fingere, quam cum Catholicis rei apertissimæ certissimæque subscribere.

Lib. 1. de prædest. & lib. 2. de prædest. c. 14.

Idem ostenditur ex scriptis Fausti.

CAPVT SEPTIMUM.

ET quia in hujus Fausti mentionem incidimus, omnium quos quidem sciam Semi-Pelagianorum strenuissimi calidissimique, operæ pretium est ex ejus opere, quod de gratia & libero arbitrio scripsit eundem proflus fuisse scopum ejus & scopulum demonstrare. Nam quamvis tota illa lucubratio eo tendere videatur, ne sola gratia, sed simul humanus labor atque devotio salutem hominum credatur operari, hoc ipsum tamen non alia de causa demonstratum voluit nisi ut Catholici dogma de prædestinatione ex qua gratia illa fluit, & de reprobatione subverteret. Sic enim totum illud discretionis mysterium quod Catholica Ecclesia veneratur, non ab occulta Dei discernentis, prædestinantis, eligentis voluntate atque proposito, qui per gratiam suam discretos facit, sed ab humana fide, devotione ac labore suspenditur. Illum esse ipsissimum Fausti scopum sexcentis ex locis perspicue patet. Et ne procul probatio petatur, ecce locus quem produximus, hoc evidenter probat. Nam cum fuisse ostendisset, ne de sola gratia otiose speraremus, & ne quem lateret, cui dogmati subruendo illam adhibuisset machinam, sic adversantis quasi hæretici revera tamen Catholici objectionem sibi opponit: Sed dicis; Si præ-

Lib. 1. cit. c. 14.

destinatio non est, cur in parvulis alij baptizantur, alij sine baptismi sanctificatione moriuntur? Quid aliud indicat nisi illam se prædestinationem, cui ista parvulorum discretio ab Augustino & Ecclesia tribui solet, præcedenti disputatione quassasse? Neque enim de mala aliqua perverfaque prædestinationis intelligentia queritur, sed quanto potest disputandi conatu, hoc agit ut prædestinationem nullam penitus esse ex Deo, sed totam discretionem ex humana pendere voluntate persuadeat. Vis aliud evidentius? In operis illius exordio postquam verbotenus Pelagij dogmatibus renunciaffet, statim illud aggreditur quod quidam ad vitam præordinati sunt alijs ad mortem deputatis: Qui unum, inquit, in origine perditum, alterum in prædestinatione affirmat electum, vide quo improba persuasionem decimet. Quasi vero non esset illud certissimum Augustiniana & Apostolica doctrinæ caput. Quod ut eradat penitus, generalem gratiam naturæ atque doctrinæ omnibus communem toto libro statuit, ut videlicet sicut passim loquitur, Gentilitatis malum & absconditum decretum fatale deleatur. Vnde paulo post cum pluribus, (quasi hoc esset controversum) libertatem arbitrij non perijisse docuisset, ad scopum quo per astruam illam libertatē collimabat rediēs: Vides, inquit, quod

Lib. 1. c. 4.

lib.

Ibid. c. 9. quod neminem sic premit sati vel imposita perditionis necessitas, ubi competit eligendi potestas? Et ut intelligas quid sit illud fatum quo Catholicam doctrinam passim ut Pelagius infamare solet; Neque enim, adicit, in unam partem trahit prædestinatio, ubi utriusque partis deseruit electio. Nimirum, ut hæreticus delirat, ubi est libertatis actio nullum locum potest habere prædestinatio. Hoc est enim quod & inferius ex astruenda stindi cadendique libertate consecutaneum esse & aperte ostendi dicit: Statum hominis in diversa, non pro constitutione Dei, sed pro arbitrij libertate versari. Itemque rursum: Si quando ergo homo ex bono malus, vel ex malo bonus effici arbitrio meritis adiuvitur, voluntas quoque lib. ra est à Deo data corrigitur, non vis prædestinationis operatur. Quid quod illos qui sententiam illam Apostolicam, Mis. er. b. r. cuius voluero &c. quã miserendi prædestinandique libertas apertissime divine voluntati ascribitur, ad prædestinationem Dei vel præfinitionem trahunt, hæreticos esse definit? Ipse vero præclarissimus & Catholicus scilicet defensor libertatis, eodem modo ut magistri ejus Pelagius atque Iulianus ita locutionem illam intelligendam docet, Mis. er. b. r. cui voluero, id est, inquit, quem iustum esse cognovero, cuius promptam voluntatem videro, quem præceptis meis obedire perpevero, quem meam facere probavero voluntatem. Quid item illud quod ab eisdem hæreticis, & illum evidentissimum locum: Ergo cuius vult miseretur, & quem vult indurat &c. perperam ad Prædestinationem Dei, hoc est prædestinationem trahi putat? Et ut agnoscas quid d. struere molitur, cõmentarium illum Pelagij ab Augustino pluribus rejectum ac destructum locis, ab inferis quasi verum revocat, nempe sub interrogantis vel obijcientis personam contrarium sensum Apostolum intromittere, quem ex adverso propositum sequenti inreparatione castigat dicens: O homo tu quis es qui respondeas Deo. Quem sensum ut omnibus coloribus Pelagianis instrueret, Iuliani fucos ab Augustino quoque detestatos & improbatos iterum affricare non erubescit. Sed quid opus pluribus perspicuis verbis in secundo libro asserit, Præscientiam & prædestinationem Dei male intelligi ab astruentibus quod inde humanorum actuum causa nascatur. Ad quod expugnandum cum omnes ingenij nervos toto primo libro adhibuisset, totamque

humanorum actuum diversitatem, à solo liberi arbitrij diverso nutu pendere docuisset, Dei voluntate atque proposito nequaquam voluntatem hominis per gratiam in salutis viam revocante atque flecente, tandem ipse egregius Doctor, omnem omnino prædestinationem quasi fatalem necessitatem ab humanis actibus removel, sola relicta cum Pelagio rerum gerendarum præscientia. Aliud est, inquit, præscire, aliud prædestinare. Præscientia itaque gerenda prænoscit, postmodum prædestinatio rer. buenda describit. Illa prævidet merita (in hac vita) hæc præordinat præmia (in altera) Præscientia de alieno subijctis actus, prædestinatio autem de iudicio suo &c. ac sic nisi præscientia exploraverit prædestinatio nihil decernit. Iam vides arbitror quàm prædestinationem toties velut fatum ac gentilitiũ decretũ averfatus sit: nempe illam quæ non solius præscientia vice respectu humanorum actuum, sed etiam præparationis fungitur, quæ scilicet secundum Catholicam Augustini doctrinam liberi arbitrij actiones parat ac tribuit. Tali quippe prædestinatione tota meritum humanorum qualiumcunque machina à Pelagianis & Semi-Pelagianis omnibus instructa subvertitur. Hunc ergo unicum fuisse sibi in elaborandis istis libris propositum scopum in ipsa librorum præfatione, quam ad Leontium scripsit apertissime profitetur. Sic enim libros suos inscribit: Professio fidei contra eos qui dum per solam Dei voluntatem alios dicunt ad vitam attrahi, alios in mortem detrahi, hinc fatum cum Gentilibus asserunt, indeliberum arbitrium cum Manichæis negant. Quasi vero non esset unum inter dogmata Christiana præcipuum, quod per solam Dei voluntatem homo ad vitam attrahatur, etsi nemo sine sua voluntate sequatur & veniat. Nam quod etiam Catholicos dicere innuat per solam Dei voluntatem alios in mortem deprimi & ex malevolentia profecta est mala intelligentia vel potius Catholica locutionis invidiosa perverfio: quam alibi Catholicis & Evangelicis vocibus exprimit: Quomodo, inquit, dicitur quod assumatur unus, & alius relinquatur. Et nihilo tamen minus omnem hominum discretionem, quæ divino iudicio aut speciali, ut loquitur, decreto fit. eodem in loco totis viribus velut impietatem fatalis cuiusdam constitutionis oppugnat.

Prima ratio abhorrendi propositum prædestinationis, quia est Gentilium fatum. Illud duplex, Astrologorum & Stoicorum.

CAPVT OCTAVVM.

SATIS superque vidimus quanto horrore Massilienses adeoque insaufus ille Faustulus detestati sint illud discretivum propositum Dei: sive ut ipsi vocant, illud propositum vocationis, hoc est vocandi, quo eligendorum & rejciendorum ante mundi initium di-

citur sacra discretio; illam a prædestinantis electionem; illam b Dei constitutionem quæ humanas prævenit voluntates; illud c propositum & consilium voluntatis Dei; illud d Dei iudicium quo homines feceruntur; illud e prædestinatum ac definitum electorum numerum: illud f incertum voluntatis g Dei; &

h. Faustus
lib. 1. c. 13.
c. 14.
i. lib. 2. c. 7.
k. lib. 2. c. 7.
l. lib. de pre-
dest. SS. c. 1.
m. Initio
Epist. Presb.
cit.
n. Initio Ep-
istolae.
o. lib. de pre-
dest. SS. c. 16.
p. lib. de cor-
rupt. & grat.
c. 9.
q. lib. de pre-
dest. SS. c. 19.
r. In Epist. ad
Aug.

Dei; & ut Faustus sine furo loquitur, illam
h. predestinationem ac i. predefinitionem; illud k. de-
cretum speciale: ex quo videlicet fuit peculi-
ris illa & alta electorum vocatio, quam l. Au-
gustinus & ex illo m. Massilienses, ita secundum
propositum Dei fieri dicunt, ut n. ipsa credendi vo-
luntas donetur à Deo: nimirum quia o. ipsa vo-
catione ex non credente fit credens, ex non di-
ligente p. diligens, & in eo quod diligit Deum, per-
manet usque in finem: quia scilicet illa vocatio-
ne secundum propositum id prorsus agitur &
peragitur ad quod datur. Nunc videndum su-
perest quibus ex causis tantum horrorem hau-
derint, ut immutata facie Christiana gratiae
inde ad aliam gratiae predicationem, se vel maxime,
Prospero testante, converterint.

Graves admodum & magno numero sunt
querimoniae quibus illud propositum præde-
stinationis & electionis certorum hominum
relictis alijs sicut ab Augustino traditur, B
Massilienses & omnes omnino Pelagiani vel-
licant, & accusando traducunt. Nos præci-
puas quantum Deus dederit ad certa capita
revocando recensebimus, ut intellectus quere-
larum radicibus accuratius eorum sententia
de initio fidei & gratiae auctorio possit in-
telligi.

Prima igitur eaque capitalis illius propositi
accusatio est, quod nihil aliud quam fatum illud
gentilium ab Ecclesia expulsum esse videatur.
Quam querimoniam sexcenties inculcat Fau-
stus duobus illis libris quos de gratia & libero
arbitrio inscriptos ad removendam omnem
prædestinationem actuum humanorum exa-
ravit. Hinc & Prosper: Ea autem qua de fato
&c. tractant, neque ipsum quidem operant (Au-
gustinum) in cuius libro copiosissime huiusmodi
describuntur errores. Dupliciter porro à genti-
libus fatum asserum fuit. Alij namque vim
positionis sicut m., qualis est quando quis nascitur sive
conspicitur fatum vocaverunt; cuiusmodi fatum, C
ut Augustinus, homines, quando audiunt il-
lud nomen ulitata loquenti consuetudine in-

Atelligere solent. Finxerunt illud Chaldaei si-
derum inspectione & observatione celeberrimi,
& Astrologi, quos Genethliacos vocant,
magnopere coluerunt; à quo, ut Augustinus,
Non solum alius & eventa, verum etiam ipsas nostras lib. 2. ad
voluntates pendere contendunt. Hoc & haeretici
nonnulli ut Bardesanes & Priscillianus in Ec-
clesiam conati sunt introducere. Alij unum Aug. lib. 6.
& mixtionem seriemque causarum dixerunt fatum. Hæc
Hi sunt Stoici, quorum nomine Chrylippus & 70.
apud Agellum fatum esse dicit naturalium com-
positionem universorum ab eterno, mutuo se conse-
quentium, immutabili & inviolabili hæc complatio-
ne. Hæc series causarum immutabilis ex quo-
rundam saltem Stoicorum sententia seum
trahebat necessitatem; de qua Trifnegillus; Ad
omnia natura & fato sunt, nec est locus vacuus a
providentia. Est autem providentia in se perfecta ra-
tio celestis Dei. Cui duo sunt cognata facultates, ne-
cessitas & fatum. Nec Deum ipsum ab illa ne-
cessitate subtrahant. Eadem necessitas, inquit De pan-
Seneca, & Deos alligat. Irrevocabili divina parti-
ter atque humana cuius velit. Ille ipse omnium con-
ditor ac rector scriptis quidem fata, sed sequitur, sem-
per patet, semel insu. Semi-Pelagiani igitur in-
vidiosissimis vocibus contra prædestinationem
illam à Divo Augustino prædicatam
velut adversum fatum Gentilium concla-
mabant: Non quod revera vel siderum constitu-
tionem vel ipsam causarum connexionem,
velut causam salutis aut perditionis hominum
ab Augustino asseri crederent, sed quod de-
cretum illud Dei conditiones quasdam fati
participare videretur; unde sicut Pelagiani
qui eandem ipsam de causis calumniam Au-
gustino impegant, dicere solebant hanc ipsam
Dei benevolentiam fatum esse dicendam; ita Semi-
Pelagiani illud benevolam decretum Dei, fati
nomine infamabant, vocantes illud fatale de-
cretum: fatalem legem, præfixam legem originis. Sub
pietatis fronte, inquit Faustus, gentilitatis fatum
& inter gratia vocabulum absconditum erit fatale lib. 1. c. 6.
de verum.

Causa triplex, antegressio propositi antè omnem hominis
voluntatem, immutabilitas, & efficacia.

CAPVT NONVM.

T R I B U S autem de causis videntur A
illud Dei decretum horuisse, primò
quod sicut fatum gentilium hominis
originem & omnem voluntatis hu-
manæ consuetudinem præcessisse diceretur.
Tangunt istam causam Pelagiani primi, ut di-
ximus suis locis, calumnie illius autores:
hanc ipsam, inquit apud Augustinum, Dei
benevolentiam, quo non merita sequitur, sed bona
m. b. 11, gratuita bonitate largitur fatum potius esse
dicendam. Et paulò ante, idcirco Pelagianos
fatum nobis ascripsisse dicit, quod gratiam
Dei non secundum aliqua voluntatis merita,
sed secundum ipsius misericordiam voluntatem,

quod nihil aliud est, nisi secundum Dei propositum
tribui diceremus. Tangunt & illam apud
Prosperum Massilienses: Si proficerentur ab ea Epist. ad
(gratia que ex proposito manat) omnia bona Aug.
merita prævenire necessitate, concederent Deum secun-
dum propositum, & consilium voluntatis suae, occidit
iudicio & opere manifesto sacre aliud vas in honorem
&c. Et paulò ante; T. illi virtutes, si Dei con-
stitutio humanæ præveniat voluntates. Vnde Fau-
stus illam Dei constitutionem vocat præfixam lib. 2. c. 6.
legem originis, naturalem nexum, & similia, ta-
citè indicans atque carpens, quod sicut Gene-
thliaci actus hominum constellationibus tem-
pore nativitatis observatis velut fa-
to tribuunt,

Lib. 2. ad Bo-
nif. c. 6.

Ibid. c. 5.

buunt, ita Catholici vitam hominis ex decreto Dei, quod ortui uniuscujusque quasi præformatum est, non dissimili impietate suspenderent. Atque istud est quod notanter apud Prosperum, *propositum* vocationis reprehendunt, quo vel ante mundi initium, vel in ipsa conditione generis humani eligendorum & regendorum dicitur facta deferens. Neque enim nova decreta Deus in hominum conditione formavit; sed allusione ad constellationes Genethliacas, que in cujusque nativitate respici solent divina prædeterminationis proposito invidiam creant. Vide & Iulius: *Recedat hinc originis definitio vel fatalis*. Quod telum ut intelligeremus contra veram prædeterminationem esse vibratum, statim adiciat: *Voluntas que libera est à Deo data, non vi prædeterminationis operatur*.

Altera causa est, absoluta propositi illius immutabilitas talis ac tanta initer ejusdem, ut nullo conditionis alicujus ex parte hominis involuta defectu frustrari, nulla hominis industria in alteram partem posset infli. Cui, Talis quippe absoluta constantia & quasi durities omnino intolerabilis esse videbatur. Ipsi enim omnes omnino praefinitiones sive decreta Dei ita volebant ab humana penes voluntate, ut pro ejus posset diversitate mutari. Gratius, inquit Paulus, intercedit oraculo, resolvit deprecato definitum. Et paulo post: Elige utrum velis: aut necessitatem (nempe praedestinationis atque propositi Dei) censere mutam, aut veritatem convincere mentiam. Et talibus, quid in Catholica praedestinatione quam oppugnamdam propeferat sibi displiceret, & cur tanquam gentilitatis malum & fatale decretum

abijciendam putaret, luculente exprimit: Nam Lib. 1. c. 4. *elſi ad quam partem fuerit deputatus ignoret, utramque tamen partem deſixam eſſe & immutabilem non ignorat. Quæ ſane immutabilitas peſſime quoque Maſſilienſes habuit. Hinc eſtenim quod tam ægrè tulerint, Prædeſtinatam ſive deſinitam* Prof. in Ep. *electorum numerum nec augeri poſſe nec minui: Hinc ad Aug. & quod deſtati fuerint, non poſſe aliud erga homines quoquo modo ſe egerint quam Deus deſignat accidere.* Ibid. *Hinc quod omnis correptionis excidium appellaverint, quod ſic prædeſtinati dice-* *rent, ad utramque partem, ut de alijs ad alios* Hilary. in *nullus poſſet accedere. Ex quibus patet non tuſſe* Epist. ad *Seni-Pelagianos nexum illum, quo intra can-* *cellos alieni cujuſdam decreti omnem voluntatis operationem vel variationem mutabilis* *ita libertas arbitrij quaſi concluſa ſtringebatur,* *ut nullis precibus ab eo ſe poſſet vel con-* *atibus expedire, vel impedire divinæ con-* *ſtitutionis effectum, quin ab ipſa ad præſtitu-* *tum terminum ſive volens ſive invita raperetor.*

Hinc tertia potissimaque detestandi illius
quasi fatalis propositi causa fuit, ejus EFFICA-
CIA in voluntatem quæ precedentibus adjuncta
causis necessitatem quandam fatalem afferre
videbatur. Vnde Massilienses conqueruntur:
Sub hoc predestinationis nomine fatalem quandam
induci necessitatem. Et Paulus frequenter adver-
sus illam necessitatem stomachatur, de qua su-
pra dicentem c. divimus: Aut præfixam neces-
sitatem consistere voluntatem, aut veritatem convince-
minum. Sed hæc necessitas melius ex alio ac-
cultationis capite elucebit.

Secunda ratio abhorrendi illud propositum Dei, quia discretionem afferendo interimit liberum arbitrium tam ad bonum quàm ad malum.

C A P V T D E C I M V M.

SE CUNDA igitur accusatio propositi
sive prædestinationis fuit, quod libe-
rum extinguat arbitrium. Vnde apud
Prospereum hanc esse Divi Augustini
doctrinam Galli asserunt: *Quod liberum arbi-
trium in homine nihil sit, sed sive ad bonum sive ad
malum prædestinatio Dei in hominibus operetur.*
Quod intelligunt fieri non ratione propositi
nude considerati, ut in Deo latet, sed propter
effectus quos per gratiam efficacissimam, quam
Augustinus prædicabat, homines discernendo
operatur; sive gratiam illam electis tribuendo,
ut quod prædestinatum est, perruptis impedi-
mentis omnibus possit impleri; sive gratiam
illam negando; qua negata reprobi sibi di-
missi deserant Deum & in exitium nullo reti-
nente præcipientes ruant. Itaque duohic displicebant. Primum, quod uni gratia illa daretur,
alteri negaretur: atque ita quos per propositum
suum ab æterno à perditionis massa di-

si reverat à cæteris in tempore, ipsa gratiæ
collatione discerneret. Alterum, quod si ve
daretur si ve negaretur, liberum subverteretur
arbitrium.

Quod ad primum attinet, male admodum Semi-Pelagianos omnes habet quod illa discretio credentium & non credentium, orantium & non orantium, quam videmus in hominibus eandem prædicationem audientibus fieri, per ipsam gratiam fieri diceretur; ita scilicet, ut per eam uni credendi & orandi voluntas donaretur, alteri subtraheretur gratiæ negaretur. Adversus quam gratiæ & consequenter effectuum ejus distributionem multis in locis Faultus vehementer insurgit. Non specialiter, inquit, esse circa credentes Dei munificentiam docet, quando & eos quos incredulitas arguit de gratia credere potissime demonstrat. Et non multo post lib. arb. objecto trahi loco, nemo venit ad me nisi Pater qui misit me traxerit eum; sic respondet: Quis

Ibid. c. 17.

41.
Idid. c. 17. tam immemor salutis suae sit qui attrahens misericordiam negare praesumat, sed ille vere impius est, qui eam non omnibus ingeri non omnibus testatur impendi. Et ut sciremus quantopere distributionis illius inaequalitate, & ea quam per illam Deus facit hominum discretione torquentur, post proscriptos Pelagii errores, istud Catholica doctrina caput, primum invadit.

Lib. 1. c. 3.

Lib. 1. c. 3. Nunc, inquit, remiendum est ad illos qui dum gratiam alijs dari, alijs negari afferunt, gratia minus cum Pelagio perdidit. Nec vero minus molestae eandem doctrinam istam Augulini Massilienses ferunt. Nam apertissima illa Scripturae loca & creberrime ab Augulino usurpata: Sic

Rom. 12.

Rom. 12. ut unicuique partitus est mensuram fidei, & similia,
(quibus inæqualis gratiæ dispensatio & ho-
minum ex donata credendi voluntate discre-
tio significatur) nolunt Hilario teste ad hoc

In Exist ad

In Epist. ad Aug. valere, ut uni etiam daretur, ut velut receptis ab hoc dono alijs pariter res, & qui p'ssent similiter liberari, sic ut quia pariter indignis praeiudicium credendum voluntas etiam ipsis similiter praestaretur. Ex quo consequenter fit ut & ipsam praedicationis inaequalitatem, qua Evangelium alijs vel alijs vel nunc praedicatur, non praedicatur, nolint iuxta doctrinam Apostolicam ex divina vo-

Hilar, ibid.

Ad illos ibid.

luntate discretionem hominum asserente contingere. Sed id dicant praesentia esse divina, ut eo tempore & ibi & illis veritas annuntiatur, quando & ubi praevidebatur esse credenda. Jam vero ex tali hominum per gratiam discretionem altera non minor absurditas, ipsa scilicet eversio libertatis, ipsorum iudicio videtur sequi. Nam si daretur à Deo divinae constitutionis executrix gratia, jam violentè videbatur voluntatem in alteram partem cogendo rapere, adeoque sola quicquid praedictum est, fieri. Audi Proferendum: Scimus

Epist. ad

Epist. ad
Ruff.

Ibid. vers.

*Ibid. vers.
frem.*

Haupt, lib. 2.

Kauf. lib. 2. *anau*, inquit, ex peccante dictum est, invitentem
c. 6. intellige, non cogentem. De Jacob & Esau discre-
Rom. 9. tionem loquitur. Sed apertius in eodem loco:
Ibid. *Fauft* Si misisset gentium de genesi hominum tractare co-
pisset, & diceret homini totius vite cursum origine
præfixum, & magis necessitati iudicium, quam
libero arbitrio fuisse commissum, eo quod Dominus
omnium propter peccata nostra, violenter pro decreto alios
relinqueret ad perditionem, alios eligeret ad salutem,
tunc forsitan veluti per lineas decurrentes colorem hunc
iniqua persuasio posset asserere. Contra quam gra-
tiae & prædeterminationis violentiam saepe disle-

Lib. I. c. 17.

Lib. I. c. 17. rit. Volentes, redimit inquit, voluntarium remunerator. Ius enim abicit Deus voluntarium cupit redire quem non invitum munus corruisse. Vnde

A paulò ante: Fatalis persuasio quæ vim præsentia
cogentis inducit omnino respondenda est. Imò quod
pejus est, solam gratiam putat electum operari.
Nam obiecto Scripturæ loco, nisi Dominus
edificaverit domum &c. respondet: Nunquid Do-
minus per se tantum velut solitaria procuratore salu-
tatem humani generis administrat? Non utique.
Sed totam Semi-Pelagianorum intelligentiam
de Catholica gratia & stomachum profundit
capite octavo libri primi: huius improba per-
suasione assertor hominem &c. b. quis animantibus
& insipientibus asinum ad comparandum, ut
ad vitam rectam nullo suo ductu sed violento tantum
auteris imperio pertrahatur. Et infra: Ita ex ho-
mine (ut ex elementis) ab omni exercitio virtutis
onoso, insueti fructus, ac bonarum rerum appetitu,
atque projectis, & quasi in nullo vel sentiat vel con-
sentiat, ita cum appetierit, gesseritque, in nullo ad con-
natum eius ac studium pertinere videmur. Et sic
B mare magnum, quod hic atque illic ventis agitantibus
volitat, ita ad quodcumque bonum vel facinus
sine nullo affectu suo, solo divine potestatis impulsu
mens humana versetur. Ecce hæreticus sub prætextu
gratiæ qualem vult hominem esse post gratiam. Ecce
qualem Faustulus de gratiæ operatione senium
habet, ob quam causam omnem omnino Dei
gratiam, etiam perfectionis assequendæ causa
juvantem & roborantem voluntatis inchoatæ
vires contra Massiliensium opinionem cum
admittentium abiecit. Quod vero hic liberi
arbitrii interitus ultimo tandem in illud quali
fatale decretum refunderetur, ex qua gratia
illa fluit, audi non obscure significantem:
Aperite, inquit, ostendit (Paulus) statum homi-
nis in diversâ non pro constitutione Dei, sed pro ar-
bitrii libertate posse variari. Et paulo superius: Volun-
tas quæ libera est à Deo data corrigatur, non vix præ-
destinationis operatur. Quasi libertas, & mu-
tans voluntatem prædestinatio repugnant.
C Hinc orta est ergo illa Prosperi secunda quaestio
ad Augustinum: Quomodo per istam operan-
tem & cooperantem gratiam liberum non impediatur
arbitrium: ut Massiliensibus hac de re maxi-
mam commoventibus difficultatem satisfacere-

Quod si verò eadem illa gratia subtrahi
statuatur ijs, quos ex eadem massa formatos
alio decreto Deus abiecerit & vasa in contu-
meliam factos aeternae perditionis destinaverit,
etiam sic eos inevitabili necessitati subditos
esse, destructiâque libertate peccare quereban-
tur. Cum enim in Augustini sententia vires
omnes ad credendum, sperandum, ac diligen-
dum Deum per peccatum originale ita prius
docentur, ut nemo vel credere possit, aut
in fide data perseverare, nisi qui Deus per
illam gratiam credendi perseverandi que vo-
luntatem dederit & consequenter dare propo-
suerit, quid ille faciet cui Deus gratiam illam
ex isto reprobationis proposito denegaverit
nisi ut inevitabili necessitate iustitiam nolit?
Nam & hoc decretum abiectionis omnem ho-
minis voluntatem praevenit, nec ex sorte præ-
dicationis ad alteram partem accedere eadem
immutabilis decreti finit. Hoc est ergo quod
Faustus

Fauft. lib. 1. c. 4. Fauſtus ingerit: Quid iam ultra ſperet quem iam a gratia ſuum fecit? In quo e contrario non deſperet quem præſinitio violentia damnauit? In hoc culpa, in illo gratia locum non habet. Et alibi: Cum autem Apoſtolus dicat: Peccantem coram omnibus argue, nulla ratio eſt qua vel arguendus ſit vel eandem nandus, qui deliquit in vniuersum. Quod latius in eodem capite paulò ante exequitur: Dum liberi interemptor arbitrij & alterutram partem omni. ex prædeſtinatione ſtatuta & deſinita eſſe pronunciat, etiam ſuprema remedia penitentiae, ſenſu abrupto pietatis evacuat. Et quomodo prædicat gratiam qui miſericordiam negat? Quomodo videtur aſſerere Dei bonum cuius tollit auxilium &c. Quomodo mihi dicitur declinare à malo & fac bonum, ſi iam malum declinare non poſſim. Eandem querimoniam aſſerunt Maſſilienſes in Epistoſta Hilarij ad Auguſtinum ubi agerime terunt talè poſt lapſum hominis infirmitatem aſſeri. Vt ei nolle iſtitutam inuoluntariis neceſſitate conuinctum ſit, præter illos qui ſic conuicti ſunt his qui cum iunſſa maſſa damnati ſunt ut exciperentur per gratiam liberandi, hoc eſt, præter eos quos Deus per gratiam liberare propoſuerit. Et ibidem clariùs dicunt, omnia peccata eſſe tantum in cauſa culpabiliã propter diſtinctum ſcilicet libertatis arbitrium cui gratia denegatur. Nam ſi non poſſet, inquit, timere quis (id) unde terretur niſi ea voluntate quæ ſumitur, ſcilicet à Deo dante voluntatem iſtam prædeſtinatis ſuis & negante reprobis NON EX EO CULPANDVS, quod nunc non vult, ſed in eo & cum eo qui ſic aliquando voluit ut eam damnationem cum ſuis poſteriori mereretur incurrere, ut nunquam recta ſemper autem parua vellet appetere. Sed omnium luculentiffimè radix iſtius querelæ intelligitur ex illis objectionibus quas libro de correptione & gratia retundit Auguſtinus, ubi extra culpam ſe videri volunt qui non obediunt Deo, quia non ſunt diſcreti, hoc eſt prædeſtinati à Deo, nec obediendi gratiam ab illo acceperunt. Nam omnes eandem in illo libro refu-

tatas querimonias à Maſſilienſibus fuiſſe frequentatas teſtatur in Epistoſta ſua Proſper: Atque ut breuius, inquit, ac plenius quod opinantur Proſp. Epistoſta. exponam, quidquid in libro hoc (de correptione ad Aug. & gratia) ex contradicentium ſenſu Sanctitas ſibi oppoſuit, quidquid etiam in libris contra Iulianum ab ipſo ſub hac quaſtione obiectum potentiffime debellat, hoc totum ab iſſu Sancti intentioſiffime concluditur. Ex quo etiam patet non minus illas querelas de fato, deſtructoquæ libero arbitrio, cæteriſque de quibus dicturi ſumus, quam ipſum errorem de initio fidei, à Pelagianis Maſſilienſes didiciſſe & eſſe mutatos: Vnde ſit ut eodem quoque modo Catholicis Manichæi hæreſim, propter liberi arbitrij deſtructionem impegnerint, Dum Pelagij impietatem, inquit Fauſtus, neſcit reſugere, ad Manichæorum dogma peſſiſſe in, qui liberum arbitrium totum denegant te intellige declinare. Et utramque quam huc uſque retulimus complexus calumniam, ſic libros ſuos inſcribit: Profeſſio fidei aduerſus eos qui dum per ſolam voluntatem Dei alios dicunt ad vitam attrahi, alios in merem deprimi; hinc ſatium cum gentilibus aſſerunt; unde liberum arbitrium cum Manichæis negant. Nihil enim taxat aliud reſutandumque ſuſcipit totis illis libris niſi ſententiam Auguſtini: quamvis calumnioſis locutionibus ei ſepiffime inuidiam & odium apud imperitos creet, quali vi prædeſtinationis vel reprobationis homo in merem peccatumve premeretur. Nimirum ut aliqua aliud oppugnabile videretur, quam Catholicam de prædeſtinatione & reprobatione ſententiam. Videri poſſunt ea quæ de Pelagianorum querelis contra præuenientem gratiam Auguſtini fuſe diximus. Nam ut error iſte Maſſilienſium, quo fidei & orationis initium ſibi tribuunt, à Pelagianis jam declinantibus mutuo ſumptus eſt, ita & querelæ aduerſus aſſertam ab Auguſtino veritatem.

Tertia ratio horrois quia deſperationem aſſert & ignaviã.

Cauſa deſperationis triplex; Ignaviæ duplex. Pauca de modo, quo ſentiebant ſolam gratiam operari.

CAPVT XI.

ET iſta quidem duæ jam tactæ rationes averſandi illius propoſiti capitales ſunt, ac veluti fontes unde omnes reliquæ querelæ manant. Itaque duplex aliud malum ex eo conſequitur ſequi. Deſperationem in peccatoribus, otium & ignaviã in Sanctis. Vtriuſque ratio eſt, quod necelle ſit utrumque accidere id quod divinitus præveniendõ voluntatem humanam abſoluto propoſito conſtitutum eſt: Fruſtra itaque laborari aduerſus id quod nullo conatu ſive bene ſive male agendo mutari poſſet. Luculentiffime utrumque malum & ejus cauſæ deducuntur in Epistoſta Proſperi ad Auguſtinum: ubi dicunt: Hoc propoſitum vocationis & lapſis curam

reſurgendi adimere & Sanctis occaſionem temporis aſſerre. Cauſam addunt: eo quod utraque parte ſuperfluous labor ſit, ſi neque reiectus ulla induſtria poſſit intrare, neque electus nulla negligentia poſſit excidere. Quoquo enim modo ſe egerint, non poſſe aliud erga eos quam Deus deſignavit accidere, & ſub incerta ſpe curſum non poſſe eſſe conſtantem: cum ſi aliud habeat prædeſtinantis electio, caſſa ſit æmulationis intentio. Et idem inculcantes adjuungunt: Removeri itaque induſtriam tollique virtutes, ſi Dei conſtitutio humanas præveniat voluntates.

Porro quod ad primum illud deſperationis malum ſpectat aliam eamque non minimam cauſam in illa divina voluntatis ſeu propoſiti INCERTITVDINE collocant. Neque enim vide-

videtur eis fortiter constanterque posse quam-
piam spem concipere & laborare, si dubium
& incertum est utrum sublit causa sperandi &
laborandi, dum ignoratur quid de te Deus
immutabiliter constituerit. Vnde in eadem
Epistola dicit Prosper, eos idcirco non ac-
quiescere quod prædestinatus electorum nu-
merus nec augeri posset nec minui: Ne s-
PERELVA sit industria: ac lab. 7. in dicitur cum fru-
dum CESSANTE ELECTIONE frustrandam sit.
Hoc est ne frustra laboret si forte extra sortem
electorum fuerit. Sed clarius inter refutan-
dum exponit causam illam Augustinus: Hæc
Lib. de dono
perfer. c. 17. dicentes, inquit, nolunt hominibus prædicari d. na
Dei esse, ut veniant ad fidem & permanent in fide,
ne plus DESPERATIO quam exhortatio videatur
asserri, dum cogitant qui audiant INCERTUM
esse humana ignorantie, cui largiatur Deus, cui non
largiatur hæc dona. Et inferius in eodem libro:
Cap. 17. cit. Cur ergo corripimus impudicos & contentiosos &c.
hec timeamus ne permoti divini voluntatis INCERTO,
plus in hac prædicatione desperationis quam exhor-
tationis inveniant. Et in libro de prædestinatio-
ne Sanctorum propria Massiliensium verba
Cap. 11. præmens: Miror, inquit, homines infirmitati sue
se male committere quam firmitati PROMISSIO-
NIS Dei, hoc est divini propositi ac voluntatis.
Sed INCERTA est mihi, inquit, de me ipso VO-
LUNTAS (hoc est propositum istud) DEI.
Quid ergo? Tuane tibi voluntas de te ipso certa est?
In Epist. ad
August. Hoc est ergo quod de illis Hilarius dicit: Nec
ad incertum voluntatis Dei deducere voluit, ne vi-
delicet desperatio illa incertitudine concite-
tur. Ut quod efficaciter superius adductis ver-
bis Prosper exprimit: Et sub INCERTA SPE CHRIS-
TIANAM non posse esse constantem.
Sed & tertiam videntur causam desperatio-
nis attulisse: quod videlicet post lapsum Adæ
tanta hominis infirmitas esse diceretur ut non
posset velle iustitiam, nisi eadem illi voluntas
ista donaretur à Deo. Nulla enim vel conandi
videbatur eis superesse spes, si nullum ex se
homo proferre posset voluntatis motum. Hanc
Hilarius videtur in Epistola tetigisse cum di-
cit: His Sanctitatis tue verbis ut moventur ut dicant,
quandam DESPERATIONEM hominibus exhiberi.
Causam desperationis videtur illis verbis co-
prehendere: Si enim sic quidam deseruntur, ut
aut nec accedant, aut si accesserint & recedant, ad
illam voluntatem pertinuisse dicunt exhortationis vel
communionis utilitatem, quæ & persistendi & desi-
stendi obtemperat liberam voluntatem, non ad hanc cui
nolle iustitiam inevitabili necessitate committam sit.
Quasi talis voluntas loco exhortationis, de-
spirationem deberet ex virium suarum imbe-
cillitate concipere, quia videlicet nescit utrum
sibi Deus daturus sit perseverantem iustitiæ
diligende voluntatem, quam ex se proferre
non potest. Et sic ista tertia causa ex duabus
precedentibus divini scilicet voluntatis seu propo-
siti incertitudine & immutabilitate pendet.
Iam verò quod electis & Sanctis hæc pro-
positi divini prædicatio afferret ignaviam se-
pissime stomachatur Faustus & queritur:
duas autem istius absurditatis causas indicare

A videtur, unam quod electus securè possit ef-
fectum illius propositi, gratiam scilicet qua
bene vivendi voluntas datur, cœlitus exspe-
ctare: alteram quod illa gratia quæ facit ho-
minem facere, jam ex proposito illo collata,
sola totum effectum, non concurrente libera
voluntatis devotione perficeret. Primam in-
sinuat quando virtutum quarundam operi-
bus in medium adductis Faustus dicit: Quis
Lib. 1. c. 3. hæc sine labore cordis sine afflictione carnis sine ma-
gno hominis iurisque luctamine dormienti sibi per
solum gratiam asseruit inserenda? Et Massilien-
ses apud Augustinum eodem sensu & intentio-
ne in ejus sententia prædestinatis dici posse
contendunt: Si qui estis necdum vocati, quos
Lib. de do-
gratia sua prædestinaverit eligendos, accipietis eandem perfer. c. 17.
gratiam quæ velut & sibi electis. Nimirum vo-
lunt prædestinatos de ventura gratia quæ
quamvis incredulis tandem ipsam credendi
B voluntatem dabit, vivere posse securos.

Alteram verò causam quæ ex ipsa execu-
tione prædestinationis per gratiam oritur mul-
tis item locis quasi Catholicorum sententiam
confutando Faustus exaggerat. Nunquid Do-
Lib. 1. c. 11. minus, inquit, per se tantum velut solitaria pro-
cedit salutem humani generis administrat? Et
rursum: Audi & alio loco Apostolum non tua otia
Cap. 19. prædicantem. Nempe quia Apostolus laboran-
dum pugnandumque præcipit quasi gratia af-
ferret otium, & sola totum operaretur, Vnde
ex eorum quos refellit sententia procuratio-
nem salutis OTIOSVM NEGOTIVM vocat; il-
Cap. 11. lustrisque viros dicit per QUIETEM & DESI-
DIAM coronari. Adversus quam quasi ortho-
doxorum opinionem opera bona à sua volun-
tate remouentur, dum ea gratia & præde-
stinationi tribuunt, verba Salvatoris opponit
qui unicuique secundum OPERA SUA red-
dendum prædicat: Adverte, inquit, quia domi-
nietur, Opera sua salutem hominis non in prædesti-
natione factoris, sed in operatione famulantis largitor
gratiæ coll. carit. Et quasi à gratiæ defensoribus
putarentur actus boni in homine sine volun-
tate per solum gratiam poni: Si ergo, inquit,
Lib. 1. c. 10. actus hominis non est etiam voluntatis, quomodo di-
cit, si volueritis? Hæc ergo est causa desidii
quam ex prædicatione gratiæ illius Augusti-
niana (quæ scilicet prædestinatos ejusmodi an-
tea nolint & velle facit & facere) exoriri pu-
tat: nempe quod cicerent ut alibi exprimit:
Solum per se gratiam effectum humana salutis ope-
Lib. 1. c. 3. rari. Et totum solus esse gratiæ. Videtur enim
ad Divi Cypriani verba ab Augustino idem-
idem inculcata respicere quibus dicit gratiam
commendando: Ut dum datur totum Deo &c. Cyprianus, in
Itaque Quoniam n. strum nihil est. Et ad illa
explicatione
Orat. Dom.
Lib. 3. ad
Totum Deo datur: non autem nos illi ex parte, &
n. bus ex parte committimus. Hæc enim & simi-
Lib. de dono
lia verba Faustus & Semi-Pelagiani passim ita perfer. c. 6.
vel intelligebant vel ab alijs volebant intelligi
ut hominem legnitiem verso omnis per gra-
tiam exstingueretur humanus motus, quasi
homo ad fidem & opera bona invitus & re-
pugnante voluntate cogere; atque ita
confe-

consequenter omnis omnino suffocaretur vigilantia & labor, siue in omnibus operibus gratia & faustus & alij nonnulli cum Pelagianis persuasum volunt, siue in sola illa prima credendi voluntate, ut illi Massiliensium quorum sententiam Augustinus ex Prosperi & Hilarii relatione confutat. Longe quippe difficilius intelligitur, quod spiritu ubi & quando vult spirante, gratia hominem ex invito, nolente, & acerbissime repugnante ita volentem facit ut sine illa velle non possit; quam quod hominis iam volentis atque credentis voluntatem roborat, currentem incitat, desiderantem inflammat magis ac magis: illud enim prae se ferre videtur, nescio cuius coactionis & violentiae speciem, quae ex diametro repugnat voluntario; hoc verò dyntaxat cooperationem operanti iam voluntati datam, & infirmitatis eiusdem sonat adiutorium: nemo enim proprie adjuvatur nisi qui etiam, ut Augustinus loquitur, aliquid sponte conatur: Vnde contingit, ut propter eandem illam intelligendi difficultatem in fine Pelagiani sua damnatione percussus posterioris generis adiutorium quod iam volenti atque operanti voluntati, ad cooperandum & adjuvandum datur admiserint, priore illo, quod ipsam voluntatem tribuit penitus repudiato. *Tenendum est*, inquit Augustinus, *Spiritum Sanctum mentes bonas non solum adiuvisse quod & ipsi volunt, sed etiam bonas fecisse, bonam scilicet voluntatem primitus dando quod nolum.* Et in ultima adversus Iulianum lucubratione: *Si non praevenis (gratia voluntatem) ut operetur eam, sed prout existenti voluntati cooperatur, (uti dixe-*

rat Iulianus) quomodo verum est Deus in nobis operatur & velle? &c. Ecce facile intelligunt etiam ipsi Pelagiani quomodo gratia voluntatem, id est volitionem iam existentem & operantem cooperando adjuvat; quomodo verò non existentem cooperando faciat, nunquam capere potuerunt. Vnde illa calumniosa Pelagianorum adversus primam illam praevententem & efficacissimam gratiam phraes, quod gratia homini invito & reluctanti studium virtutis immutat, quod hominem cogat, & similia quae in Massilienses una cum illo errore transfusa sunt. De quo latius ea consule qui de Pelagianis diximus. Eadem enim omnino Massiliensium istorum est de prima gratia voluntatem omnem praeventientem & operante sententia. Nam de illa quae voluntati hominis adjuvando cooperatur, nulla cum ipsis difficultas, juxta Prosperum, Hilarium & Augustinum fuit. Vnde quod omnem omnino gratiam quae etiam post habitam voluntatem opus bonum operari facit ac tribuit, Faustus & supinde Cassianus sibi non constans videntur carpere, tanquam bonae operationis merito & laudi hominis libertatique contrarium, non istum Massiliensium errorem de quo tractamus, sed purum putumque Pelagianismum sapit: Quem hac in re Faustum tenuisse & Cassianum vacillasse iam supra meminimus: nonnullaque ex Fausto testimonia tum illo capite tum plura decimo attulimus. Nam omnem gratiae tractum quem Catholici ex verbis Christi asseriebant, duris nexibus & violento potestatis nutu ille putabat fieri.

Quarta abhorrendi ratio, eaque quintuplex, quia praeceptum, exhortationem & correptionem interimit.

CAPVT XII.

SED quarta & omnium invidiosissime sactata divini propositi accusatio est, quod adificationi audientium, hoc est praedicationi, exhortationi, correptioni huiusmodi decretum divinae praedestinationis esset adversum, quae Massiliensibus tam enormis & aperta videbatur absurditas, ut isto veluti clypeo omnium argumentorum tela in se coniecta repellerent. Hinc Hilarius sic relationem suam exorditur. Haec sunt quae Massiliae vel alijs etiam locis in Gallia ventilantur. *Novum & inutile esse praedicationem, quod quidam secundum propositum eligendi dicuntur, ut id nec arripere valeant nec tenere nisi credenda voluntate donata.* Et Prosper: *Nec acquiescunt, praedestinatum electorum numerum nec augeri posse nec minui, ne locum apud infideles ac negligentes cohortantium incumenta non habeant. Quam verò vel sola ista larva Massiliensibus terribilis esse videretur, ex eisdem Prosperi*

verbis collige quibus dicit: *Ed postremo pervicacia tota descendit ut fidem nostram (de illa quam dixerat Dei constitutione quae humanas praeventit voluntates) adificationi audientium contrariam esse desiniant ac sic etiam si vera sit non promendat: quia & perniciosa non recipienda traditur, ut & nullo periculo, quae intelligi nequeant reticeantur.* Nimirum duas causas exprimit cur doctrina etiam vera de isto electionis proposito suppressenda esset: quod scilicet nec proposita esset intelligi, nec intellecta recipi; nimis enim obscura difficilisque videbatur propositi illius cum exhortatione conciliatio, nimis adversa infirmitatibus hominum ejus praedicatio.

Porrò quinque videntur fuisse in illo proposito cum exhortatione & correptione conciliando difficultates. Prima est quod homo nihil penitus ad salutem suam vel inchoandam vel promovendam posse diceretur, nisi ei per gratiam ex illo proposito dimanantem daretur

deretur à Deo usque ad ipsam etiam credendi primam voluntatem. Nam illud prædestinationis, electionis, discretionis & liberationis propositum, non alio ex capite ab Augustino asseritur, nisi quod tota generis humani massa in iustissimam damnationem per peccatum originale collapsa vires omnes amiserit relurgendi. Ex quo fit ut nemo ab alio discerni possit, nemo resurgere, nemo liberari, nisi cui Deus per gratiam prorsus gratis bonam credendi, sperandi, diligendique voluntatem inspirare & conservare voluerit. Hinc igitur primæ difficultatis nodus, nam si nihil in homine superesse credimus per quod ad accipiendam prædicationis fidem se posset extendere, nisi ipsa voluntas per Dei propositum live voluntatem detur, cui bono tanta exhortationis instantia? Nodum istum rodunt Massilienses apud Hilariū: Excludi putant, inquit, *on nem* prædicationis vigorem, si nihil quod per EVM EXCITETUR, remansisse dicatur. Et inferius: Asserunt inutilem exhortandi consuetudinem, si nihil in homine remansisse dicatur, quod correptioni valeat excitare. Et rursum accuratius: Ad illam voluntatem pertinuisse dicunt, exhortationis vel comminationis utilitatem, quæ & persistendi, & desistendi obtineat liberam potestatem (scilicet ad voluntatem Adami pollentis viribus per quas exhortationibus obediret) non ad hanc cui nolle iustitiam inevitabili necessitate coniunctum est.

Secunda difficultas quæ in cardine præcedentis vertitur, hæc est: Quod absurdum videatur Deum id ab hominibus infirmis per præceptum & exhortationes petere quod ipse daturus est; & hominem propter bonæ voluntatis defectum culpæ, corrumpere, redarguere, quam ipse qui dona sua distribuit singulis prout vult donare non voluit. Multum inculcatur ista difficultas ab Adrumetinis Monachis quorum querelas omnes, ut supra Prospero attestante diximus, Massilienses fecerunt suas. Sed eas quia præcedenti libro re. ensuimus non opus est hic repetere.

Tertia difficultas est quia hoc ipsum quod bona voluntas homini infideli danda, vel peccatori restituenda prædicatur ex proposito voluntatis Dei, omnem conatum hominis reprimat quo ad eliciendos illos bonæ voluntatis motus anniti posset: quid enim conabatur, inquit, ille qui voluntatem ipsam sibi audit non nisi ex divino proposito largiendam? Hoc illis verbis exprimunt in Epistola Hilarij quæ non extat, sed fragmentum ejus aliquod

*Lib. de dono
per se. c. 15.*

fuit libris Augustinus inseruit: Neminem, inquit, posse correptionis stimulis excitari, si dicatur in conventu Ecclesie audientibus malis: ita se habet de prædestinatione descripta sententia v. Unitatis v. et, ut &c. Ceteri vero qui in peccatorum delictatione remorantur, ideo nondum su. rexistis, quia necdum vos adiutorium gratie miseranti erexit &c. Et ad illa verba alludens alibi de Massiliensibus dicit, quod nisi aliquid sibi assignent, quod priores dent: ut retribuatur eis; ab omni studio pietatis se reprimi putant, quia scilicet qui ab alio sibi dandum audit ipsum studium pietatis, eo ipso videtur

*Lib. de præ
dest. ss. c. 12.*

à proprio conatu reprimi, & ab alio totum expectando in segnitatem verti. Nam illum istius querimonie esse sensum ex alio Augustini loco patet: ubi post illa citata de prædestinatione verba notat, si similia dicantur de præscientia, tales erunt quales vos Deus esse præserit, fieri posse ut hoc audito nonnulli in torporem severtantur, & à labore prædictæ ad libidinem post concupiscentias suas eant: nec tamen propterea de præscientia Dei falsum putari debere, quod dictum est.

Quarta difficultas oritur ex illa quam supra diximus incertitudine propositi ac voluntatis Dei. Nemo enim audita exhortatione, quæ ad credendum & bene vivendum incitat, videtur posse serio & sedulo ad conandum assurgere: quia utrum Deus sibi ab æt. rno fidem & vitam bonam ad quam impellitur, dare proposuerit, prorsus ignorat. Ita consideratione motos fuisse Massilienses, indicat Augustinus, cum eorum verba, quibus dixerant, quod hæc prædestinationis desinitio audita, nemo possit correptionis stimulis excitari, ita quasi commentantur o explicat; Hæc dicentes nolim hominibus prædicari dona Dei esse ut veniant ad fidem & permaneat in fide, ne plus de speratio quam exhortatio videatur asserri, dum cogitant qui audiunt, incertum esse humana ignorantia cui largiatur Deus, cui non largiatur hæc dona. Ex quarum quatuor difficultatum explicatione perspicue liquet, in hoc scopulo Massilienses præcipue passos esse naufragium quod nullo modo ista duo vel conciliare vel capere poterant, posse nos totis viribus jubere, monere, hortari blandiri, corrumpere, increpare, minari. Et illum quem tanto verborum strepitu ad faciendum impellimus, non posse pro suo arbitratu illas operationes proferre, quæ ab illo flagitantur: sed possenda esse à Deo, & ex libero divinæ prædestinationis proposito expectandas & largiendas. Quæ sane apparens absurditas & repugnantia species etiam Adrumetinos Monachos torserat, ut ex libro de correptione & gratia declaravimus. Præviderat eam & ad eandem scribens breviter nervoseque Augustinus expreherat: Quomodo, inquit, quod dicit, facit vobis, hoc dicit, dabo vobis? Quare iubet si ipse daturus est? Quare dicit si homo facturus est?

Quinta difficultas quæ inutilem exhortationem facit, est illa divini propositi immutabilitatis quam & supra tetigimus. Quid enim conabatur ille quem exhortamur, cum sciat immutabile esse quicquid divinitus constitutum est, nec in aliam sortem se suo nisu posse transferri. Hilarius illam his verbis tetigit: Nam si sic prædestinati sunt, inquit, ad utramque partem, ut de alijs ad alios nullus possit accedere, quomodo tanta extrinsecus correptionis instantia? Hinc igitur merito inter ceteras illam proponit Augustinus Prospero quæstionem: Quemadmodum per hanc prædicationem PROPOSITI DEI quo si fideles sunt qui præordinati sunt ad vitam æternam, nemo eorum qui COHORTANDI sunt, IMPEDIATUR, nec occasionem negligentia habeat, si prædestinatos esse deseperit. Ex qua quæstione per-

*Lib. de don
per se. c. 15.*

Ibid.

*Lib. super
per se. 14.*

*Lib. de gra
& lib. an
ad Monach
Adrumetinos*

*In Epist. d
August.*

perspicuum est non esse sic distinctas de gratia & proposito seu prædestinatione difficultates, etsi voluntas & fides per gratiam immediatius quam per propositum fiat. Nam cum gratia sit infallibilis & efficacissimus illius propositi effectus, tota difficultas ex gratiæ operatione fluens, in propositum Dei actionem illam prædestinantis & per gratiam dantis tanquam in originem suam & cardinem retorquetur. Patet & illud gravem admodum fuisse Massiliensibus visam illam de exhortatione difficultatem:

usque adeo ut cum Augustinus exemplum de Saule ac David adduxisset, quos Deus ad regnum terrenum perducturus, quorum voluntates potentissime ad favendum inclinaverat, respondendum iudicavit illa exempla non pertinere ad questionem, qua de exhortatione versatur. Quali tota difficultatis moles in concilianda cum Dei proposito exhortatione versaretur. Vnde creberrime Prosper & maxime Hilarius in suis Epistolis illam difficultatem refricant.

Lib. 1. de
correp. &
grat. c. 14.

Hilar. in
Epist. ad
August.

Quinta ratio, quia extinguit orationem.

CAPVT XIII.

QUINTO averfantur illud Dei prædestinantis propositum, quia videtur omnem orandi necessitatem extinguere, si enim divinæ voluntatis proposito homines à perditionis massa dissecuti sint, si non discreti, pariter nihil opus est oratione. Quidquid enim in electis ut fiat, Dei voluntate prædestinatum est, etiam nemine orante complebitur; quicquid in reprobis prædestinatum est ut non fiat, nullius oratione impetrabitur quia rigor illius propositi flecti nequit. Hæc prima est, ideoque pæne præcipua Fausti Regiensis querimonia. In altera, inquit, partem subsidia orationis excludunt. Quid enim ultra speret, quem iam gratia suam fecit? In quo è contrario non desperet, quem præfinitio violenta damnavit? Ut verò adversus illam ex originis damnata massa discretionem

quam libero suæ voluntatis decreto Deus facit, se disputare declaret, sensum suum haud multo post his verbis luculentius prodit: Qui unum ex origine perditum, alterum in prædestinatione affirmat electum, vide quò improba persuasione declinet. Quid enim aliud dicit nisi quod ad utroque orationis neuter indigeat. Nam iam præordinatis ad vitam necessaria non erit; deputatis ad mortem prodesset non poterit. In isto supervacua, in illo infirma indicabitur. Beneficia supplicationis qui in acquisitione prædestinationis est, non requirit: qui vero in perditionis parte, non recipit. Quod si curam impendendam æstimat orationi, indubitanter ineluctat ea quæ imminere posse putat. Hæc ille. Quibus ultimis verbis clarius indicat illa potissimum divini propositi immutabilitate supplicandi & orandi subsidia suffocari.

Ibid.

Fast. lib. 1.
de grat. &
ib. arb. c. 4.

Sexta & septima ratio, quia introducuntur duæ partes humani generis, duæ naturæ, duæ massæ cum Manichæis.

CAPVT XIV.

CUM verò verbis citatis perditionis partem nominat, sextam abhorrendi propositi causam insinuat, quæ apertius à Massiliensibus tangitur. Molestissime siquidem ferunt, illo prædestinationis decreto totum genus humanum in duas partes dividi, quarum una vitæ, mortis altera destinata sit, tantumque chaos inter illas firmatum, ut neque in hac neque in altera vita, una ad alteram transire non possit. Hinc in Epistola Hilarij dicunt: Nam si sic prædestinati sunt ad VTRAMQUE PARTEM, ut de alijs ad alios nullus possit accedere, quo pertinet tanta extrinsecus correctionis instantia? Cui ut illis videbatur absurditati cum remedium adhibuissent discretionem unius ab alio, totamque divinorum decretorum diversitatem ab humani arbitrij motibus suspendendo, commentum istius magni quali tractum inferentes, atque ita, in-

quiunt, non opus esse partes constitui, quibus nec adiacendum sit aliquid nec detrahendum. De iisdem partibus & Faustus clarè loquitur, ubi superfluum ex illo capite esse orationem inculcare fatagit: Sed quid orare, inquit, homini prædedit in una HARUM PARTIUM constituto? Nam c. si ad quam partem fuerit deputatus ignorat, utramque tamen definitam esse & immutabilem non ignorat.

Lib. 1. c. 4.

Affinis isti querelæ est & alia, quæ septima esse potest; quod sub illo divini propositi sive prædestinationis pallio cum Manichæis duæ naturæ, duæque massæ fingerentur, quarum una sit bona, utpote quæ nullo arbitrij motu salute excidere potest, altera mala, quia nullo studio possit à perditione liberari. Hoc est. uno verbo, quod unaquæque suæ qualitatis tenax sit, ut aliud quam facta est, esse non possit: de qua querela Prosper ad Rufinum scribit: Adiacent etiam (accusatores Augustini) duas illum

In Epist. ad
Ruff.

T

humani

Hilar. in
Epist. ad
August.

Ibid.

humani generis massas & duas credi velle naturas, ut scilicet tanta pietatis viro Paganorum & Manichaeorum adscribatur impietas. Et in Epistola ad Augustinum Massilienses dicunt: Sub hoc praedestinationis nomine salutem quandam induci necessitatem, aut DIVERSARUM NATVRARVM dici Dominum conditorem, SI NEMO ALIVD POSSIT ESSE QVAM FACTVS EST. Hinc & Faustus cum Apostoli ad Romanos de figulo & una massa

disserentis citasset locum: Quicumque, inquit, DVAS humani generis MASSAS esse arbitratur, unam sacra ex lectione cognosce. Duas autem facit pravitatis studiorum & diversitatis voluntation. Quia voluntatum humanarum commendatione Semi-Pelagianorum solemni consuetudine omnem ab humanis actibus vult submovere praedestinationem.

Octava propositi divini averfandi ratio, quia Deus non haberet seriam voluntatem ut omnes credant & salvi fiant.

CAPVT XV.

OCTAVO propositum illud quo ante mundi initium eligendorum & reiiciendorum dicitur facta discretio, idcirco etiam vel maxime exhorrent, quia ex eo sequitur Deum non omnes homines velle salvos fieri, sed solum certos illos quos sibi ad vitam aeternam eligendo praedestinaverit, hoc autem tanquam Apostolica doctrina sine ulla dubitatione contrarium vehementissime detestantur. Hinc Galli inter damnablea ex Augustini libris decerpta capitula & istud ponunt: *Quod non omnes homines velit Deus salvos fieri, sed certum numerum praedestinatorum.* Quod ut magis invidiosum sit, in objectionibus Vincentianis additur: *Quod Deus nolit omnes salvare, etiam si omnes salvari velint, quasi haberi possit ab homine voluntas se salvandi sine volente & inspirante Deo.* Eadem difficultas & in Epistolis Prosperi & Hilarii ad Augustinum tangitur.

Huic absurditati & illam similem esse volunt, quae in Gallorum capitulis nona est: *Quod non pro totius mundi redemptione Salvator sit crucifixus.* Et illam: *Quod non omnes vocentur ad gratiam.* Item, *quod qui vocati sunt non omnes aequaliter sint vocati, sed alij ut credant, alij ut non cre-*

dant. Nam Salvatorem etiam pro illis esse revera crucifixum, eos velle serio salvos fieri, illos ad fidem & gratiam suam sincere & citra simulationem vocare, quos illo electionis proposito ab aeterno noluerit perditionis massa discernere, tanquam certissimum statuunt, & tamen nullo pacto in Catholicorum sensu intelligi posse arbitrantur. Easdem difficultates crebro invidiosissimeque Faustus explicat. Unde cum quodam loco pro universis Christum venisse docuisset, tandem adversus illud propositum Dei ab Augustino traditum & invidiosis vocibus expressum dicit: *Quod si quemadmodum abrupta blasphematur impietas, alij de gratia ad mortem praedeterminati, alij praedeterminati videntur ad vitam; nullam Christus veniendi causam, nullam moriendi (quam pietas eius invenit) habuit necessitatem.* Novum ergo remedium nihil agere potuit si ante saecula res humanis definitio vetusta praefixa. Cernis, arbitror, quam difficile omnes existimaverint sinceram erga salutem hominum voluntatem Dei quam eum habere supponunt, cum illo divino proposito conciliare, quo certum dumtaxat numerum ad salutem eligi Augustinus praedicabat.

Nona ratio averfionis, quod in huiusmodi propositi assertionem omnia rectorum peccata ascribantur Deo.

CAPVT XVI.

SEPTIMA quia definitus ille praedestinatusque electorum & salvandorum numerus, qui nec augeri potest nec minui, reliquos omnes, quotquot non pertinent ad istum certissimum & felicissimum numerum, abjectos & ad interitum destinatos esse supponit. Hinc alia difficultas oritur, quod Deus non tantum eos non velit salvos fieri ut capite praecedenti dictum est, sed etiam in ipsa peccata praecipitare videatur, ut scilicet ad perditionem iam sibi praedeterminatam infallibili gubernatione perveniant. Cujus quidem difficul-

tatis in Epistolis Prosperi & Hilarii ad Augustinum scriptis nulla mentio est quia probabili colore caret sed post mortem Sancti Doctoris invidiosissimis importunissimisque vocibus ventilata, & sectatoribus ejus ad infamandam doctrinam ejus obiecta est. Quidquid enim in reprobatis illis accidit, ab ipsa eorum creatione, usque ad condemnationem, divinae voluntatis constitutioni tribuebant. Hinc inter objectiones Vincentianas illa de creatione ad malum fluunt: *Quod Deus maiorem partem generis humani ad hoc creet ut illam perdat in aeternum.*

Item;

Obiect. 4. Item: quod maior pars generis humani ad hoc creetur a Deo, ut non Dei, sed diaboli faciat voluntatem. Cui simile est etiam decimum tertium Gallorum Capitulum. Vt vero etiam Deum constitutionem istam suam per se exequi crederetur adiungunt alia: Quod peccatorum nostrorum

Obiect. 5. autor sit Deus, eo quod malam faciat voluntatem hominum, plasmēt substantiam quae naturali motu non possit nisi peccare. Et rursum: Quod Deus tale in hominibus plasmēt arbitrium, quale est demonum, quod proprio motu nihil aliud possit vel velit nisi peccare. Omnium denique scelerum quae ab infidelibus perpetrantur, Dei praedestinationem causam esse vociferantur. Usque adeo ut hoc ipsum quod non credant, secundum hanc doctrinam ex Dei dicant voluntate contingere.

Obiect. 6. Quod qui vocati sunt, inquit Galli, apud Prosperi, non aequaliter sint vocati: sed alij ut credant, alij ut non credant. Et clarius: Quod qui Evangelica praedicatione non credunt, ex Dei praedestinatione non credunt, et quod Deus ita deservit, ut quicumque non credunt, ex ipsius constitutione non credant.

Cap. 5. Gall. Cap. 14. B

Nec infidelium tantum, sed omnia quoque Christianorum flagitia & facinora, quibus a suscepta fide, & charitate desciscientes sibi viam ad perditionem struunt; Deo decernente perpetrari volunt. Subtrahi namque perseverandi vires, ut cadant, atque in diversis peccatorum generibus volutati finem sibi divinitus destinatum assequantur. Hinc Massilienses apud Augustinum hoc modo juxta doctrinam ejus populis praedicandum asserunt: Si qui obeditis, si praedestinati estis reg-

ciendi, subtrahatur iter obediendi vires, ut obedire cessetis. Quod totidem pene verbis duodecimā Cap. 12. Gallorum objectionem repetitur: Nec multum Obiect. V. In-
dissonat obiectio septima, octava, nona, Vincentiana quibus dicitur; quod hac sit voluntas Dei, ut magna pars Christianorum salva esse nec velit nec possit: a sanctitatis proposito ruat; & apostatet a Catholica fide. Quod pluribus verbis magis explicant Objectione duodecimā Vincentiana, Obiect. V. In-
nā, decimā tertiam, decimā quartā, & decimā cent. 12. 13.
sextā; ita nempe ut & in ipsa oratione Dominica, dum dicitur Fiat voluntas tua, nihil aliud a rejectis quam contra se peti dicant, id est, Obiect. V. In-
ut cadant & ruant, quia voluntas Dei hac est ut cent. 16.
aeternā morte pereant. Hinc ulterius: Et sacra- Obiect. V. In-
rum Virginum corruptelas, Parentum incestus, do- cent. 10.
minum a servis perpetratos cades; ipsamque Obiect. 11.
lapsum impudentiam accidere putant ex dis- Obiect. V. In-
pensatione Dei, sic eos gubernantis, ut, in- cent. 15.
quunt; nec possint vel velint per paenitentiam liberari. Hae vero & similia sunt illa forsitan interminabiles, & plura, quae Hilarius litteris suis In Epist. ad
se non expressisse, sed per se ad Augustin. de- August.
ferre maluisse testatur: Et postea a Prospero duobus libellis comprehensa sunt. Ex quibus admodum sane perspicuum est, quomodo contra illud quod diximus propositum praedestinationis omnia Massiliensium tela torqueantur. Nam omnes pene adversus Augustini doctrinam objectiones quas hoc capite vel aperte citavimus, vel perstringendo tetigimus, praedestinationis aut propositi aut voluntatis Dei faciunt mentionem.

Decima horroris ratio, quia sententia nova est, & opinioni Patrum contraria.

CAPVT XVII

In Epist. Prosp. D E C I M A denique ratio cur tantopere illam divinae praedestinationis constitutionem quae humanas praevent voluntates abhorruerint, ex antiquorum Patrum doctrina & Ecclesiae sensu petitur. Quotquot enim Augustini aetatem antegressi sunt, videntur praedestinationem hominum, non secundum illud beneplacitum voluntatis Dei, sed secundum praescientiam alicujus operis aut voluntatis ex parte hominis antecedentis unanimi poene consensione docuisse. Quod quidem multipliciter Massilienses graviterque in Epistolis Prosperi & Hilarii conqueruntur, ut facile pateat, tanto iustiores istam eis visam fuisse querimoniam, quanto in hujusmodi rebus ad fidem pertinentibus humanae rationi auctoritas antecellit. Contrarium putant, inquit Prosperi, Patrum opinioni & Ecclesiastico sensui quicquid in eis de vocatione electorum secundum Dei propositum disputasti. Ecce primum quod Massilienses in Augustini doctrina perturbavit,

A novitas fuit, & ab antiquorum sensu dissimilitudo; quam primo quoque verbo suae relationis Hilarius notat: NOVVM, inquit, & Hilarius in
Epist. ad
August. inutile esse praedicationem quod quidam secundum PRO-
POSITVM eligendi dicantur. Nec semel eis hunc scopulum detexisse sufficit; nisi identidem eandem tangerent & Augustino inculcarent: hoc est enim quod iterum Prosperi repetit: Obstationem suam vetustate defendunt, & ea quae de Epistola Apostoli Pauli Romae scribentis ad manifestationem divinae gratiae praeventis electorum merita proferuntur, a nullo unquam Ecclesiasticorum ita esse intellecta, ut nunc sentiantur asserant. Hoc est item quod Augustino dicit Hilarius: Hoc enim & illis Hilarius in
Epist. ad
August. locis tuorum opusculorum, & aliorum quae prosequi longum est se demonstrare testantur. Hoc iterum, quod paulo post: Haec etiam de aliorum libris, quorum est in Ecclesia auctoritas, faciunt; quod perspicit Sanctitas tua non parum posse iuvare contradiceres nisi maiora aut certe paria proferantur a nobis. Quid quod non modo Massilienses quorum in hac

hac re potest esse suspecta fides istam exaggerant querimoniam, sed etiam in se Prosperi idem sensisse videatur? Sic enim in fine litterarum suarum Augustino ex propria sententia videtur loqui: Illud etiam qualiter diluatur, *Pros.* quæsumus patienter insipientiam nostram ferendo demonstrare quod retractatis priorum de hac re opinionibus pœne omnium par invenitur et una sententia, qua propositum & prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt: quod quid sit explicando subnectit: ut ob hoc Deum alios vasa honoris, alios vasa contumeliae fecerit, quia finem uniuscuiusque præviderit & sub ipso gratia adiutorio in qua futurus esset voluntate & actione præscierit. Quæ quidem Prosperi verba totaque Massiliensium de novitate querimonia, quanta veritate nitantur, ex ijs utcumque estimari potest quæ de Origenis Epistolam ad Romanos commentantis adeoque ipsius Augustini sententia ante susceptum Episcopatum supra suis locis diximus. Vtraque quippe

quantum ad hunc articulum perfecte Semi-Pelagiana fuit, ut non mirum sit alios inferioris notæ & perspicaciæ Scriptores inter utriusque ætatem interiectos in eundem scopulum impigisse. Nam ut Augustini doctrinam inter Latinos in Occidente, ita inter Græcos in Oriente Origenem plerique in Scripturarum explicatione sectati sunt. Etenim quia incredibili conceptuum ubertate, & commentandi scribendique facilitate inter primos glaciem fregerat & aditum ad Scripturarum secreta penetranda resecaverat, hinc maxima ipsius fuit in Scripturis interpretandis apud posteros ejus Græcos estimatio: qua fieri plerumque solet, ut error non ita perspectu facilis nullo Ecclesiæ adhuc damnatus anathemate, corruptæ naturæ conceptibus valde consentaneus, scripturis instructus, multisque veritatibus intertextus, ab avidis incautisque lectoribus hauriatur.

Inferuntur tria corollaria, quibus natura illius propositi & gratiæ quam Massilienses horrent, aliqua ex parte declaratur.

C A P V T X V I I I.

PORRO ex ijs quæ hæcenus de illo divine voluntatis proposito juxta Massiliensium intelligentiam & querelas locuti sumus, tria evidentè inferri posse & consequi sentio: quorum unum decreti illius originem respicit, alterum eius latitudinem, tertium executionem.

Primum igitur infero, totò illos ostio aberrare, ne quicquam in Augustini doctrina capiant qui propositum istud tam constanter ab eo prædicatum ut à divina voluntate possit formari, prævisionem aliquam humani motus, sive voluntatis, sive determinationis, sive absolutam, sive hypotheticam includere vel supponere credunt, & persuadere moliuntur. Massilienses enim ipsi perspicuis expressisque verbis subinde contrarium apud Prosperum dicunt: Removeri omnem industriam tollique virtutes, si Dei constitutio humanas præveniat voluntates. Ecce propositum, quo, ut ibidem aiunt, ante mundi initium vel in ipsa conditione generis humani eligendorum & reprobatorum ab Augustino dicitur facta discretio secundum quod placuit creatori, humanas prævenit voluntates. Nam si ante divine voluntatis propositum humanæ cuiuspiam determinationis nutus sive cum gratia sive sine gratia in Dei prævisione præcedat, profecto jam propositum eligendi humanam voluntatem non præveniret, sed sequeretur: sicut in eadem Epistola Prosper dicit Massilienses Electionem Dei sive propositum eligendi parvulos quibusque Commentis meritis subigere, hoc est posteriorem facere, tametsi non nisi sub conditione si viverent illa merita præ-

scirentur. Et quid est aliud discretionem hominum fieri secundum quod placuit creatori, nisi pro liberrimo divinæ voluntatis beneplacito ac proposito quod nihil penitus ex parte hominum datum prævisumque respiciat, per quod unus ab alio sive sine omni gratia, sive cum gratia quoquo modo jam distare aut differetis esse ante conceptum conclusumque Dei propositum cogitetur? Hoc enim si vel in prævisione supponatur, jam palam discretionem habes secundum præscientiam, non secundum quod placuit creatori. Ante propositum enim absolutum atque completum jam præscietur discretio, non per ipsum Dei propositum fiet.

Sed hoc propositum Dei omnem prævisum humanæ voluntatis nutum sive absolute sive sub conditione præcedere tota Massiliensium oppugnatio longe luculentius omnibus verbis indicat & quodammodo clamat. Nam si propositum istud ut à Deo possit concipi ab aliqua prævisa humanæ libertatis inclinatione suspenditur, quamnam obsecro ab homine non fatuo vel tenuissima formidari potest umbra fati? quamnam stabilitatis ejus immutabilis, quæ efficaciam timendæ ratio? Nonne tota si qua vel fingi posset fatalitas, immutabilitas, efficacia, à propria ipsorum voluntate penderet? Nonne prævisus voluntatis nutus suum potius unicuique fatum conderet & fatum ipsum regeret, quam huc illuc pro alterius beneplacito fatali aliqua constitutione regeretur, aut raperetur? Quis vero hic esse potest interimendæ libertatis metus, ubi studiosissime Deus caveret & vigilaret, ne quali

ne quasi fatali aliqua sanctione laedatur? Vbi nihil proponitur aut decernitur, nisi libertas voluntatis jam ante à Deo extra periculum omne posita & incolumis esse videatur? Iam verò quam non ineptiam sapit superfluum esse laborem voluntatis propter decreti illius constantiam conqueri, quod non nisi prævisto voluntatis labore sancitum est? Vereri divinæ voluntatis incertitudinem quam à propriæ voluntatis flexu suspendi sciunt? Sub illo incerto desperandum genere, quod unicuique fieri potest propria voluntate certissimum? Et quis non rideat acutissimos homines de duabus massis duabusque naturis conquerentes eo quod duas massas non nisi pravitare studio-

Faust. lib. 1.
de grat. &
lib. arb. c. 13.
Vide supra

rum, & diversitate voluntatum fieri velint. Vbi audiunt voluntatum suarum prævisam diversitatem ac studium ipsas malas facere? Partesque ipsas duas quibus nihil adijci posse stomachantur, propriæ libertatis in utram libuerit suo nutu vergentis præcognita inclinatione constitui? Sed omnem delirantium excedit absurditatem quod correptionum & exhortationum interitum per illud propositum afferri quererentur, si voluntatis consensus aut dissensus quibus excitandis aut avertendis exhortatio & correptio adhiberi solent ante ipsum Dei propositum prævisum esse ab Augustino doceretur. Nam humanorum nutuum præscientiam, atque inde pendentes constitutiones Dei non modo non abhorrebant, sed veluti libertati maximè consentaneas libentissime prædicabant. Nec mirum sanè: sic enim, dum omnis divini decreti vis in cardine voluntatis humanæ vertitur, totus ille rigor & horror tollitur, quo indifferens flexibilitas intra cancellos immutabiles alienæ constitutionis independenter à se conceptæ & humanas prævenientes voluntates coercetur & clauditur, quos egredi nulla lucta, nullo conatu potest. Hoc est enim quod conquerentes dicunt: *Ut neque reiectus ulla industria possit invare, neque electus ulla negligentia possit excidere.*

Ita loquuntur
Massil.
in Epist.
Prosp. ad Aug.
Ibid.

Alterum ex Massiliensium querelis conspectaneum est propositum illud quod omnes humanas voluntates prævenit, non modo ad primas credendi, sperandi, diligendique voluntates, quæ ex illo proposito conferuntur, sed ad ipsam quoque perseverantiam bonæ voluntatis extendi: usque adeo ut etiam gloriam electis discretivè sola Dei benignitate largiendam sua latitudine velut causa completatur. Nam in primis passim istud propositum cum electione, discretionem à massa perditionis, & prædestinatione confundunt, quibus perseverantiam includi nemo dubitat. Hinc prædestinatos ad utramque partem, prædestinatum electorum numerum nec augeri posse nec minui, prædestinantis electione humanas prævenire voluntates carpunt. Hinc dicunt propositum istud sanctis, hoc est jam credentibus, adeoque fide, spe, & charitate sanctificatis occasionem teporis afferri, nempe quia à fine ad quem electi sunt non possunt cadere. Hæc est enim quod velut causa subnectitur: *si neque reiectus,*

In Epist.
Hilar.
In Epist.
Prosp.

à gloria scilicet, ulla industria possit invare, neque electus n'a negligentia possit excidere. Hinc enim & spei & cursus, quibus ad bravium in stadio tenditur, mentionem faciunt: *sub certa spe cursum non esse constantem: videlicet, cum si aliud habeat prædestinantis electio, ad gloriam scilicet seu ad illud, ad quod sancti sperando currendoque contendunt, cassi sit amittentis intentio.* Hinc est quod Prosper libi exponi flagitat quomodo per illud propositum quo præordinati sive electi ad vitam æternam fideles sunt, non oriatur negligentia si se prædestinatos esse desperent. Hinc est quod statim oppositam Massiliensium opinionem explicans tanquam Patribus antiquioribus consuetaneam: *Propositum, inquit, & prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt.* Quo proposito ne gloriam æternam respici ac dari dubites: *Vi ob hoc, inquit, Deus alios vasa honoris, alios contumelia fecerit, quia finem uniuscuiusque præviderit & sub ipso gratia adiutorio, in qua futurus esset voluntate præviderit, scilicet vel bona vel mala, cui gloria fidem consequens deberetur aut negaretur.* Et verò quid aliud clamat Fausti de sublata orationum necessitate querimonia, nisi quod perseverantia ipseque finis, hoc est, gloria, jam illo proposito immutabili stabilitate decreta sunt? Nam pro perseverantia & gloria preces omnes quibus pro se sancti Deo supplicant sine ulla dubitatione funduntur. Et hoc ex totius capitis quarti serie manifestius patet quam ut uberioris probationis indigeat. Vnde perspicuis verbis dicit Faustus: *Iam præordinatis ad vitam necessaria non erit (oratio) deputatis ad mortem prodesse non poterit.* Vides præordinatis ad vitam æternam (nam Euan-

Faust. lib. 1.
de grat. &
lib. arb. c. 4.

Lucæ c. 13
vers. 48.

gelista verbis utitur) orationem fore superfluum. Ex quo Semi-Pelagiana ratiocinatione statim conficitur EA QUÆ IMMINENT posse mutari. Et apertius: *Si unus ad vitam alter ad perditionem deputatus est, non IUDICANDI nascitur, sed IUDICATIO.* Quod autem hæc ad vitam æternam præordinatio seu propositum glorificandi sanctos suos pari modo nullam humanæ voluntatis præscientiam præsupponat, eadem omnes querelæ probant, quas paulò ante ex Massiliensibus recensuimus. Tertium quod ex superiori deductione conspectaneum est ad propositi divini executionem pertinet, nimirum vocationem illam electorum secundum Dei propositum, quam tot querelis Massilienses impetunt nullo modo esse posse talem, ut positis omnibus externis internisque gratiis ad cōsentiendum necessariis, ultimus ad discernendum nutus ab illa indifferentiæ libertate, in utramvis libeat partem sese inclinante petatur. Absurdum quippe si non stultum, hominibus non stultis videri debet, illam gratiam à Massiliensibus fuisse tot clamoribus impugnata quasi liberum auferret arbitrium, quæ postquam data est instar habitus ad volendum, instar luminis ad videndum, instar scipionis ad ambulandum, prorsus ad nutum subdita est voluntati. Quid quod ipsi Massilienses ultro huiusmodi indiffer-

*Vide supra
lib. 4. de de-
gmat. Pelg.
totoc. 7.*

*Epist. ad
August.*

ferent: gratiæ genus admiserint, prædica-
verint, inculcaverint, quod alio loco indu-
bitis argumentis uberius altruendum est.
punc si quis de Massiliensium sensu quo gra-
tiam ab Augustino prædicatam acceperunt
plura desideret, ea consulat, quæ in re pro-
fus simili de Monachorum Adrumetensium
& Pelagianorum sensu dixerimus. Nam ut
ex Prospero supra dictum est, *Quicquid in libro*
de correptione & gratia ex contravenientium sen-
su sibi Augustinus opposuit, quicquid etiam in libris
contra Iulianum ab ipso sub hac questione obiectum
debellaverat, hoc totum ab ipso sanctus contentiosiss-
sime conclamabatur: quo significat, ipsam dif-
ficultatibus Massilienses in intelligenda gratiæ
operatione laborasse, quibus illi Monachi &
Iulianus laboraverant.

Vnum hic tantum ab omni non pervicaci
sue sententiæ defensore pro tribus illis corol-
larijs etiam atque etiam consideratum velim,
quam sit absurdum, & à dignitate Augustini
tanti Doctoris alienum, quod cum videret
se tot obloquijs & obtreptionibus ab erran-
tibus & male doctrinam suam accipientibus
appeti, tot calumnijs assertam à se veritatem
traduci, tantum salutis periculum infirmis
dari, tot scandala adversus fidem Ecclesiæ
fiscitari, nunquam tamen in omnibus libris,
quos adversus illos condidit, vel verbulo di-
ctum aut insinuatum esse voluerit, male Mas-
silienses doctrinam suam de illo proposito &
gratia intelligere: nihil esse de voluntatibus
hominum, multo minus de gloria conferenda
prædestinatum sive propositum, nisi prævisio
sub ipso gratiæ adjutorio voluntatis assensu.
Itaque nihil esse in illo proposito fatale vel
formidabile quia nihil à Deo inconsulta
voluntate decernitur: saluum esse sub gratia

A liberum arbitrium, & maxime saluum, quia
ab ejus liberrimo nutu, etsi non sine gratia,
credere & non credere, velle & nolle suspen-
ditur, haud secus ac si nulla gratia invenire-
tur. Ita quippe facillimo, expeditissimo, bre-
vissimoque explicandi modo, hominibus gra-
tiæ non infestis, sed umbris difficultatum
territis, omnes contentionum fibras radi-
citus amputasset. Cur ergo tam periculosas,
scandalosâsque difficultates viris gravibus &
amicis, flagitantibus tot Presbyteris de salute
periclitantibus, non unius saltem sententiolæ
declaratione sopivit? Si forte non potuit,
certè ignarissimus & stupidissimus fuit; si
autem noluit impiissimus. Illud ab ejus divi-
na profundissimæque sapientia remotissimum,
hoc ab ejus pietate alienissimum. Quid quod
illud propositi & gratiæ genus, quo cunctos
Massiliensium scrupulos facillimè dissipatum
iri diximus, & agnovit Augustinus & docuit,
& cum res ita postulare luculentius explica-
vit quam ullus Philosophus aut Scholasticus
indifferentis libertatis Patronus, eam immu-
nem à vinculis fati & necessitatis asseruit?
Cur ergo tantas sue doctrinæ criminationes
furdas auribus præterivit? Nimirum vidit
veritatis Doctor profundissimus & religionis
Antistes sacratissimus, isto propositi & gratiæ
explicandæ modo Massiliensibus quidem abun-
de fieri satis, sed Catholicæ fidei forsitan
veritatem prodi, Christianæ religionis ju-
gulum peti. At hoc ex proprijs fundamentis
hic ostendere, & operosum & importunum
est, sed uberius præstabitur suo loco. Nunc
ad aperienda Massiliensium sensa, quibus tot
difficultates in Augustini doctrina sibi oc-
currentes conati sunt fugere ac fugare, perga-
mus.

F I N I S.

CORNE.

CORNELII IANSENII
EPISCOPI IPRENSIS
DE HÆRESI PELAGIANA
LIBER OCTAVVS.
De Semi-Pelagianis secundus.

Alius Pelagianorum, alius Massiliensium scopus. Et generatim
in quibus articulis cum Catholicis convenirent.

CAPVT PRIMVM.

EX ijs quæ hæcenus dis-
seruimus facile intelli-
gere quilibet potest lon-
ge aliam fuisse Massilien-
sibus quam Pelagio &
Iuliano cæterisque Pela-
gianis intentionem; si-
quidem nihil aliud ex
professo Pelagiani studuerunt quam sublatâ
funditus Christi Salvatoris fide, puram pu-
tamque Philosophiam in Ecclesiam cum gen-
tilibus introducere, ut cum Philosophis hujus
mundi natura hominis illa sâ putaretur, be-
atamque vitam virtute propria voluntatis efficere.
Massilienses contra tanquam Catholicæ fidei
Sectatores Christum naturæ perditæ Salvato-
rem omnibus modis sibi retinendum esse du-
xerunt tuendamque gratiam ejus, ut, quem-
admodum Augustinus dicit, nobiscum pro Ca-
tholica fide perniciem Pelagiani erroris impugnarent.
Sed cum illud prædestinationis & electionis
propositum, quo quidam pro solo Dei bene-
placito nulla prorsus habita consideratione
voluntatis, à perditionis massa quam pecca-
tum fecerat alijs in eadem causa prætermis-
discerni debere dicebantur, & consequenter
omnes voluntatis actus quibus ex illa massa
perditionis eripiuntur, à prima credendi vo-
luntate usque ad ipsam gloriæ coronam acci-
pere durissimum ipsis esse ac desperationis cau-
sa videretur, adcoque Catholicæ veritati &
antiquiori Patrum sensui repugnare, aliam
viam salva Dei gratia & prædestinatione sibi
aperiendam esse duxerunt, qua mitigata illa
divini propositi fatalitate, unusquisque si vel-
let, per gratiam ab illa perditione posset li-
berari. Itaque scalas quasdam sibi machinati
sunt, quibus à naturæ bonitate, quæ non
prorsus peccato deleta fuerat, tanquam pri-
ma & initiali quadam Dei gratia ad salvatri-
cem Christi gratiam, quisquis vellet sine ullo
Pelagij errore vel gratiæ gratiæ læsione
conscenderet.

A Primum igitur omnium ut Pelagium quam
longissime fugiant, peccatum originale quod
adventus Christi liberatricis gratiæ Pelagia-
nis invisa, totiusque prædestinationis & pro-
positi, quod Augustinus assererat radix est,
integre quemadmodum religio postulat Chri-
stiana profitentur. Hæc enim ipsorum definitio ac
professio est, inquit Prosper: *Omnem quidem ho-*
minem Adam peccante peccasse. Et exprellius: Sub
quo (peccato originali) omnes homines similiter
in primi hominis damnatione nascuntur. Qua de
re nulla prorsus cum ipsis quaestio est. Siquidẽ
ista Massiliensium à Pelagianis deviatio pro-
prie Semi-Pelagianorum ipsis nomenclaturam
cedit.

Secundo per istud peccatum fatentur natu-
ram humanam in agnitudinem incidisse qua
vires surgendi ex illa perditione recteque vi-
vendi potestas perijt. Vnde Hilarius: *Nec*
inde quemquam proprio arbitrio liberari posse consen-
tiunt, sed id conveniens asserunt veritati, vel con-
gruum prædicationi ut cum prostratis, & nunquam
suis viribus surrecturis ammoniatur &c. Et intra:
primi hominis posteros amissis & perditis viribus
juvandos esse volunt.

Hinc tertio, sola Christi gratia & bap-
tismo sentiunt hominem à perditione posse li-
berari: Vnde apud Prosperum profitentur
palam: *Neminem per opera sua sed per Dei gra-*
tiam regeneratione salvari.

Quarto fatentur hanc Dei gratiam non so-
lum propter peccati remissionem quæ in ba-
ptismo datûr esse necessariam, sed in primis ut
ad incipiendum vel perficiendum quodcum-
que opus bonum hominis lapsi infirmitas ad-
juvetur. Caterum, ait Hilarius, *ad nullam opus*
vel incipiendum nedum perficiendum quemquam sibi
sufficere posse consentiunt. Et multo inferius: *ab-*
ominari se & damnare testantur; si quis quisquam
virium in aliquo remansisse, quo ad sanitatem pro-
gredi possit existimet. Pro gressus enim ille ad sa-
nitatem per bonorum operum frequentationẽ
fieri solet, quibus homo acceptâ peccatorum
remissio-

remissione, magis magisque iustificatur. Vnde in Epistola Prosperi dicunt: *Nemini nisi per gratiam iustificari.*

Et istam quidem eorum confessionem ita intelligere videtur Augustinus ut etiam voluntatem hominis gratia *prævenire delere faciantur*: Quod verbum utrum ex illis Hilarij literis, quæ perierunt, ab Augustino sumptum sit, mihi non satis constat. *Pervenerunt etiam, inquit, libro de prædestinatione Sanctorum, ut præveniri voluntates hominum Dei gratia faciantur, atque ut ad nullum opus bonum vel incipiendum vel perficiendum sibi quemquam sufficere posse c. n. fin- tiant.* Et rursum alibi: *A Pelagianorum porro per se, c. 16. hæretica perversitate tantum isti remoti sunt, ut fa-*

teantur quod eorum præveniat voluntatem quibus ad- tur hæc gratia. Hæc est generalis Massiliensium de peccato originali, de naturæ lapsæ corruptione, de gratiæ necessitate confessio: cujus integritatem, si firmiter intelligenterque tenuissent nulla cum eis de istis articulis reliqua esset controversia. Nam in ea tota Augustini doctrina de gratia & prædestinatione velut in radice comprehenditur, quemadmodum hoc Augustinus ipse subinde ratiocinando demonstrat. Sed jam quomodo his fundamentis Catholicis nixi novam doctrinam ad auferendam hominibus desperationem intruxerint proferamus.

Incipit declarari quibus modis difficultates dissipaverint. Ac primo unum propositum Dei in duo dividunt: quorum altero generali Deus vult omnes homines salvos fieri, altero non omnes. Illud conditionatum, hoc absolutum.

C A P V T S E C V N D V M

Cap. 9. TO.
& initio 11.
lib. prædest.

EX ijs quæ superius diximus, duos esse patet cardines querelarum quæ contra propositum prædestinationis ab Augustino prædicatum suscitatae sunt. Naturam illius decreti, & effectum seu efficaciam ejus. In quibus omnes reliquæ de desperatione, ignavia, exhortationum & orationum excidio, ceterisque malis quæ fusiis à nobis commemorata sunt, vertuntur. In natura propositi, displicet eis quod illa Dei constitutio *humanas præveniendo voluntates* unum ab alio & præ alio immutabiliter ante mundi constitutionem discerneret, ut secundum quod placuit creatori alter fieret vas in honorem, alter in contumeliam. In effectu, displicet iisdem quod unum ab altero gratia in hac vita discerneret: & efficacissime id quod divinitus constitutum fuerat, exequendo perficeret. Vtrique nodo suum, ut putant, cuneum sine Pelagiani erroris periculo aut nota, sine gratiæ aut propositi divini læsione commentati sunt. Talem quippe prædestinationis ordinem & gratiæ dispensationem ac vim, tantillum ab asserta per Augustinum veritate descedendo moliti sunt, ut tota illa numerosa series trabalium absurdarumque difficultatum penitus evanesceret.

Videc. 9.
supra fusc
lib. prædest.

Primum itaque, quia omne Dei propositum erga salutem hominum perditorum, quod eorum præcurrat voluntatem, negare nefas esse vident, ipsi unicum illud, quod absolutum & particulare certorum dumtaxat hominum præveniens voluntates, Augustinus tradidit, in duo partiuntur; quorum alterum sit universale quidem omnesque præcedat creatæ voluntatis motus, alterum particulare, sed voluntatis arbitrium consequatur. Illud quasi conditionatum, hoc absolutum statuunt. De

particulari inferius, hic de universali pauca dicenda sunt. Itaque universale illud propositum nihil est aliud nisi generalis quædam voluntas Dei, quæ, quantum in se est, vult omnibus omnino hominibus, excluso nemine, vitam æternam. Hoc propositum solent Apostolicis verbis exprimere, quod *Deus vult omnes homines salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire*. Et in alio sensu quam ea Augustinus explicat firmissimam totius erroris sui basim constituere. Inde est quod illius sententiæ expositionem, inquit Massilienses apud Hilarium, non eam quæ a te est de prompta suscipiant, id est ut non nisi omnes homines salvos fieri velit & non eos tantum, qui ad Sanctorum numerum pertinebunt, sed omnes omnino ut nullus habeatur exceptus. Et apud Prosperum timentes ne illud fundamentum eriperetur sibi, propterea quod non omnibus Evangelium prædicetur: *Nec vultis prædicare illud, inquit, quod Deus omnes homines velit salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire*. Et aliquanto superius generalis vocationis omnium radicem tangunt. *Ut bonitas in eo appareat si neminem repellat à vita, sed indifferenter universos velit fieri salvos & ad agnitionem veritatis venire*. Hoc & Faustus & Cassianus adeoque Pelagiani omnes & quotquot quoquo modo salutem hominis ex humana voluntate religare studiosissime inculcare solent, ut passim ex eorum scriptis ipsoque Augustino manifestissime liquet. Vnde Prosper: *Et ubi est illud quod nobis quasi contrarium a non intelligentibus semper opponitur quod Deus omnes homines velit salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire*.

Sed quia non omnes reipsa salvos fieri certum est, hinc illud propositum generale non absolutum, sed inefficax & quasi conditionatum statuunt,

statuunt, videlicet si homines ipsi velint atque consentiant. Dilucidis verbis eorum sensum Prosper ad Augustinum promittit: itaque quantum ad Deum pertinet omnibus paratam vitam eternam, quantum autem ad arbitrij libertatem ab his eam apprehendi, qui Deo sponte crediderunt & auxilium gratia merito credulitatis acceperint. Et ad August. Hilarius: Nec hoc timendum, quod (id est ne) quidam eo invito perire dicantur, sed quemodo, autem, non vult a quoquam peccari vel deseri iustitiam, & tamen iugiter illa deseritur contra eius voluntatem committunturque peccata; ita eum salvare velle omnes homines, nec tamen omnes homines velle salvari? Et Faustus: quod dixit (Apostolus) qui est salvator omnium hominum, ad propositum divinae bonitatis aspicit: quod autem dixi, maxime fidelium, illos hoc loco pronuntiaui atque distinxit qui per fidem, per obedientiam, per subditam voluntatem venditoris munera susceperunt. Ex quo perspicuum est illud generale propositum Dei nihil esse aliud nisi voluntatem illam quae etiam aliquot saeculis post, velut causa gratiae sufficientis omnium recepta fuit. Nam si ex ista ge-

nerali Dei voluntate cum respectu ad humanam posita, media quoque sufficientia salutis omnibus fluant, omnis desperationis umbram prorsus tollitur, & quicquid aliquis formidabile ex divinae constitutionis fatalitate ex duabus massis aut partibus de extincta oratione & similibus sibi comminisci queat: per hoc enim decretum nulli cuiquam praeficiuntur termini, nullis cancellis immutabilibus libertas clauditur, nulla divisio vel partes hominum electorum aut rectorum fiunt, sed Rex Iuppiter omnibus aequus & idem introducit cum parato omnibus auxilio ad manum: neque quicquam determinate vel absolute de cuiusquam sorte statuit, nisi postquam praescientia sua perlustraverit, quo quique modo medicinam oblatam admissurus aut repulsurus paratoque omnibus sit usus auxilio. Et tunc tandem illud alterum particulare & absolutum decretum ex mente Massiliensium de universae salutis aut perditione sancit de quo postea dicturi sumus.

Beneficia quoque ex illo proposito generali statuunt generalia, & gratiam sufficientem omnibus hominibus communem.

CAPVT TERTIVM.

CVm ergo ista divini propositi generalitate facile adhibuissent remedium facto, reliquas quoque omnes conquerendi occasiones per gratiam illi proposito congruentem radicitus succiderunt: Duo quippe esse diximus, quae in praedicatissima illa Divi Augustini gratia Massiliensibus displicent, quod ex parte Dei nimia discretionem atque defectu datur: Et quod ex parte hominum ipsam unius ad alio discretionem temporalem afferens nimis efficaciter operetur. Primam difficultatem, largiori quadam gratiae diffusionem dissipant; secundam, suaviori gratiae & libertatis contemperatione.

Cum igitur duplices gratiae sint, hoc est duplicia divinae largitatis beneficia, remota & proxima, quibus homo ad propositi divini scopum salutem aeternam provehatur, neutra ipsi cuiquam ex iudicio divino subtrahi volunt, sed omnibus esse promiscue preparata. Remota voco quae gratia quadam propinquiore & actuali incigent ut ad salutem homini prosint; ut incarnatio, in cruce redemptio, baptisimus, & huiusmodi. Proxima, ipsas gratias sive internas sive externas quas dicimus actuales quae in ipsam voluntatis modum influunt.

De primis illis Dei beneficiis, haec eorum dilucida est & sapientissima inculcata sententia:

In Epist. ad August. de grat. & lib. arb. c. 16. Universis hominibus (Prosperi verba sunt) pro-
pitiationem quae est in Sacramento sanguinis Christi Massiliens. sine exceptione esse propositam, ut quicumque ad fidem

& ad baptismum accedere voluerint salvi esse possint. Et rursum: Pro universo autem, inquit Massilienses, humano genere mortuum esse Dominum nostrum IESVM Christum & nomen prorsus a redemptione sanguinis eius exceptum, etiam si omnem hanc vitam alienissima ab eo mente pertransierit, quia ad omnes homines pertineat divina misericordia Sacramentum &c. (baptisimus videlicet) Itaque quantum ad Deum pertinet omnibus paratam vitam aeternam &c. ut supra. Et Faustus instanter eandem doctrinam tradit: Dominum nostrum, inquit, IESVM Christum aiunt humanam carnem grat. & lib. non pro omnium salute sumpsisse nec pro omnibus mortuum esse. Hoc omnimodis Catholica detestatur Ecclesia. Nam si sua esset, quomodo Apostolus diceret: Si in Adam omnes moriuntur ita in Christo omnes vivificabuntur. Hic dici non potest pro parte totum &c. Ecce generalissime acceptum cupit: In Christo ibid. omnes vivificabuntur. Et infra: Pro universis autem venisse Christum idem Apostolus declarat &c. Unde idem ex generali omnium resurrectione concludens: Et ideo, inquit, sicut omnes resurgimus licet non omnes immutabimur, ita Dominum Redemptorem cum generalis misericordia beneficio venisse testamur, etsi illud infidelitas, quia noluit non recepit. Quam doctrinam ideo tanta sollicitudine inculcare satagunt, ut ex ea velut inviolabili fundamento alteram illam generalem gratiam, & sufficientem assequenda salutis potestatem, omnibus indifferenter concessam esse persuadeant.

Itaque consequenter dicunt, Deum non modo

modo illa remotiora beneficia, sed etiam illa propinqua; quibus actu & efficienter redemptionis pretium semel oblatum per fidem atque baptismum singulis applicatur omnibus omnino sine exceptione largiri. Hoc est omnibus omnino sufficientem actualem gratiam dare,

qua excitati atque adjuti si voluerint credant, & baptismo salutis æternæ Sacramento potiantur. Hanc eorum sententiam luculente sine ambagibus expressit Prosper carmine de ingratia.

Cap. 10.

*Gratia, qua Christi populus sumus, hoc cōhibetur
Limite vobiscum, & formam hanc ascribitis illi:
Ut cunctos vocet illa quidem invitetque, nec ullum
Præteriens, studeat communem offerre salutem
Omnibus, & totum peccato absolvere mundum.*

Et paulò post:

Cap. 11.

*Dic unde probes quod gratia Christi
Nullum omnino hominem de cunctis qui generantur
Prætereat, cui non regnum, vitamque beatam
Impertire velit.*

Faust. lib. 1.
de grat. &
lib. arb. c. 17

ET Faustus: Quis tam immemor salutis sue sit qui attrahentis misericordiam negare præsumat? Sed ille vere impius est, qui eam non omnibus ingeri, non omnibus testatur impendi. Et Catholicam Divi Augustini doctrinam vellicans, qua totum gratia tribuere solet; cum responderimus, inquit, totum plane gratia est, sed omnibus eam offert atque ingerit ad salutem omnium conditor atque redemptor: ad hæc illi longe a pietatis tramite recedentes, respondere præsumunt: non eam salvator omnibus dedit quia nec pro omnibus mortuus est. Ecce quod supra diximus, omnibus gratiam dari volunt, eo quod pro omnibus Christus mortuus sit: cujus contrarium Faustus omnesque Semi-Pelagiani Augustino & Catholicis invidiose tribuerunt. Et rursum alibi: Illud melius a nobis poterit dici (totum scilicet esse

solius gratiæ) qui non in partem, sed in totum genus humanum gratia beneficia satemur extendi. Et Massilienses apud Prosperum: Ideoque omnem hominem ad credendum & ad operandum a divinis institutionibus admoneri ut de apprehendendo vita æterna nemo desperet, cui voluntaria devotioni remuneratio sit parata. Ex quibus manifestum est omnibus omnino Semi-Pelagianis duo ista communia fuisse dogmata & veluti cardines totius erroris quod Deus generali quodam proposito, quantum in se est, vellet omnes omnino homines salvos fieri, & quod consequenter in omnes omnino gratiam suam indifferenter quodam bonitate profunderet, qua possent si vellet ad salutem salutisque remedia omnibus proposita pervenire.

Epist. 1. c. 3.

Prima gratia generalis Massiliensium est doctrina & Evangelij prædicatio & cur quibusdam subtrahatur à Deo.

CAPUT QUARTUM.

SE de quanam sint illæ gratiæ generales, quas omnibus dari statuunt, non perinde apud omnes extra controversiam est.

In primis igitur indubitatum esse debet, eos admisisse gratiam institutionis divinæ seu doctrinæ, qua fidem suam & salutem homines Deus docet ac suadet. Hoc est enim quod Massilienses paulò ante apud Prosperum dicentes audivimus: Omnem hominem ad credendum & operandum divinis institutionibus admoneri. Sub hac gratia omnem doctrinam & suasionem adeoque legem ipsam & in primis prædicationem Evangelicam complectuntur, per quas Deus homines ad salutem gratis vocat.

Hinc eos teste Prospero, in regnum prædestinatos

asserunt, quos gratis vocatos dignos futuros electione præviderit. Et apud Hilarium multa scripturæ testimonia ab Augustino prolata ad id referunt, ut ex his eam gratiam accipiant commendari, qua unusquisque post voluntatem inquiratur, ad ipsam vocationem qua præstat indignus. Et Augustinus de se testatur eandem se gratiam gratuita vocationis sive prædicationis similiter admisisse, cum similiter ut Massilienses erraret: Neque enim fidem, inquit, putabam Dei gratia præveniri ut per illam nobis daretur, quod posceremus utiliter, nisi quia credere non possemus, si non præcederet præconium veritatis. Ecce cum Semi-Pelagianis errans tam necessariam gratiam prædicationis esse putat ut sine illa credere non possemus. Nec mirum quia ut alibi tradit:

Anima

*Lib. de spi-
ritu. & lib.
c. 34*
Anima rationalis non potest credere quilibet libero
arbitrio, si nulla sit iussio vel vocatio cui credat. Hoc
est, cui tanquam obiecto sibi ad credendum
proposito fidem adhibeat. Quod eodem mo-
do in Massiliensium errore constitutus dixit,

*Lib. exposit.
in Epist. ad
Rom. & lib.
de praedest. ss.
c. 3.
Lib. de re-
tract. c. 23.
& de praedest.
ss. c. 3.*
ne iue velle possimus nisi vocemur. Quam vocatio-
nem ut ex gratia adhiberi se sentire atque etiam
tum sensibile declarat: Reliquum itaque alio in
loco, inquit, in eodem libro dixi quoniam si non ex
operibus sed misericordia Dei & vocemur ut creda-
mus, & credentibus praestatur, ut bene operemur,
non est gentibus ista invidenda misericordia. Sed
quia tunc, perinde ut postea Massilienses, illum
vocationis modum non intelligebat, quam
gratia intus in cordibus operatur, hinc est
quod ibidem testatur se minus ibi diligenter de illa
qua per Dei propositum sit vocatione tractasse.

Porro sub hoc gratiae & vocationis modo
Massilienses etiam generaliter legem esse com-
plexos alij non minus evidentibus testimonijs
liquet: Propositum autem vocantis gratiae (sunt
verba Prosperi) in hoc omnino desinit quod
Deus constituit nullum in regnum suum nisi per sa-
cramentum regenerationis assumere, & ad hoc salutis
donum omnes homines universales sive per natura-
lem sive per scriptam legem, sive per Evangelicam pra-
dicationem vocari. In quibus verbis animadver-
tere licet vocationem secundum propositum
longe aliam a Massiliensibus fuisse constitui-
tam, quam Augustinus asserere soleat: nimi-
rum non illam, quae ex Dei vocantis propo-
sito fluens, conversionem hominis ac salutem
immutando voluntatem hominis operatur, sed
quae fit per generalem quandam praedicationis
gratiam ex illo Dei proposito profluentem,
quo neminem constituit ad regnum suum nisi
per Sacramentum baptismi seu regenerationis
Sacramentum assumere, hoc est, quo vult
quidem quantum in se est, omnes salvos fieri,
sed per illud tamen remedium quod in Sacra-
mento regenerationis instituit: quod ut libera-
tione amplectatur, omnes divinis insti-
tutionibus tanquam generali gratia provocan-
tur. Et simili modo Faustus crebro genera-
lem illam doctrinae gratiam praedicat: Absit
ut proponi hic damnatio originalis assumatur (in
Esau) ubi vocantis benignitas & obtemperan-
tis humilitas praedicatur: & ubi fidei divitias do-
CTRINA generalis inculcat ac lumen credulitatis in-
fluit. Vbi doctrinam generalem distinguit
ad gratias specialibus ut ipse nominat, quae post
credendi voluntatem ex accedenti largitate tri-
buuntur. Et sicut in uno loco benignitatem vo-
cantis agnoscit, ita in altero Abram de Deo bo-
nitate vocatum esse proficitur. Sed haec divina
admonitionis, praedicationis, vocationis & ut a Vi-
tale vocabatur SVASIONIS gratia, notior in
Semi-Pelagianorum scriptis est quam ut plu-
ribus res indigeat.

Verum quia ista gratiae generalitas exco-

gitata est ad evitandam hominum discretio-
nem, quae divino iudicio iuxta Augustini sen-
tentiam, videtur fieri, quando Deus illam
uni tribuit, alteri negat; hinc alia ex parte
in magnas coarctantur angustias, ne eodem
laqueo in sua sententia constringantur. Vi-
dent enim nec illam ipsam suam gratiam ita
esse vel unquam fuisse generalem quin multis
hominibus omnis aetatis atque ordinis subtra-
cta defuerit, cuius defectu in aeternum exitum
corrumpit. Nam & parvuli qui ante dis-
cretionem boni ac mali ex hac vita rapiuntur,
alij per regenerationem inter coelestis regni
assumuntur haeredes, alij sine baptismo inter
mortis perpetuae transeunt debitores; & ad-
ulti plurimi ita permittuntur ingredi vias
suas, ut eis nulla unquam legis aut Evangelij
praedicatione coruscaverit. Huiusmodi autem
discretionem divinae voluntati secreteque iu-
dicii ejus non ascribere (cum fortuna nulla
sit atque omnes pariter in originali massa
damnati sint) non immerito videtur nefas.
Quod si verum est jam iterum necessario redi-
tur ad illud propositum Dei quo humanas
praevenit voluntates, & ut vitum fuerit de
universi cuiusque liberatione & salute decrevit.

Vtrique difficultati Massilienses per scienti-
ae conditionate subsidium satisfaciunt, nam
quod ad parvulos attinet: Tales animae perdi-
cuntur, talesque salvantur quales fuerint illi in
aetate maioribus si ad activam servaverint etatem
scientia divina praevident. Ad illam vero divinae
dispensationis diversitatem, qua Evangelium
adultis alijs vel alicubi praedicatur vel non
praedicatur; vel nunc palam annuntiatur,
quod olim per tot saecula penitus omni-
bus sicut & nunc nonnullis subtractum fuit,
Dicunt (apud Hilarium) id praesentiae esse di-
vine ut eo tempore & ibi & illis veritas annuntiaretur,
vel annuntiaretur quando & ubi praesentebatur
esse credenda. Et Prosper: Praevios, inquit,
a Domino credituros & ad inamquamque gentem
dispensata tempora ac ministeria magis rogamus ut ex-
ortura erat bonarum credulitas voluntatum. Quam
suam sententiam non solum aliorum, inquit
Hilarius, Catholicorum testimonijs sed etiam Au-
gustini disputatione confirmant. Nam simile
quid alio licet sensu contra Porphyrium di-
sputando docuerat: Tunc videlicet, voluisse ho-
minibus apparere Christum & apud eos praedicari do-
ctrinam suam quando sciebat & ubi sciebat esse qui in
eum fuerant credituri. Sed quinam illi scriptores
Catholici, quibus testibus se sententiae illius
novitatem probare testantur? Non alium esse
puto quam Origenem, qui huiusmodi dispen-
sationis Evangelij in libris *περί ἀγγέλιον* non
obscura fundamenta jacit: totum enim erro-
rem Semi-Pelagianorum ut supra de Pelagia-
nis disputantes magna ex parte declaravimus.

Origenes accuratissime tradidit.

Secunda

Secunda gratia generalis, reliquæ quædam primæ integritatis seu naturalis possibilitas boni.

CAPVT QVINTVM.

EX ista igitur prædicationis Euangelicæ dispensatione quam præscientia fidei exoritur moderaretur, perspicue patet, nihil peculiare in hac diversitate Massilienses divinæ misericordiæ vel iudicio tribuere, sed illius gratiæ subtractionem ab humana quoque voluntate suspendere. Nam cum ab illis petitur, quomodo in hominibus sine Euangelij prædicatione pereuntibus, non vacillet illud, *Quod Deus omnes homines velit salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire.* Quod veluti basim totius erroris collocaverat, respondere solent non solum id quod jam tetigimus, *Prosper. in idcirco esse inexcusabiles quod Euangelium ideo non Epist. ad audierint, quia nec fuerint recepturi; & quod ideo August.* *plurimum non renoventur divina misericordiæ, siue baptismi, Sacramento, quia quod nec renovari velle habeant, prænoscentur:* Sed in primis illud, quod sine ulla Euangelij vel doctrinæ per homines vel Angelos tradita prædicatione, ad unius veri Dei cultum, inquit Prosper, potuerunt instrui intelligentia naturali. Hoc est ergo alterum & quidem superiore principalius gratiæ genus, quod Massilienses lapsis hominibus adesse volunt, quædam videlicet prima integritatis reliquæ, quas homines in natura rationali, siue in intelligentia naturali gerunt, quantumvis in originalis peccati corruptione nascantur. Quæ quidem integritas quandoquidem in Adamo Deum autorem habuit illius reliquæ quoque ad conditoris & largitoris gratiam referendæ sunt. Hanc sententiam disertis verbis apud Hilarium tradunt. *Nec de hac fide posse dici: quid habes quod non accepisti cum in eadem natura remanserit licet vitata, quæ prius sana ac perfecta donata sit.* Eadem in natura remansisse volunt non quod aliquid fidei reipsa, & ut aiunt, formaliter in natura fuerit, sed quia potestas quædam credendi in naturali arbitrij rationalis libertate remanserit: Quod apertius in eadem Epistola superius dicitur: *Excludi putant, in Augustini sententia, omnem prædicandi vigorem si nihil quod per eum existeret in hominibus remansisse dicatur.* Videlicet quia iuxta illam homo non potest audita exhortatione ad credendum sua se libertate flectere & fidem arripere vel tenere nisi credendi voluntate donata, ut ibidem dicunt. Et non multo post: *Vnde consequens putant exhibendam ab eo fidem, cuius natura id voluntate conditoris concessum est, & nullam ita depravatam & extinctam putant, ut non debeat vel possit se velle sanari.* Sed accuratissime sententiam istam apud Prosperum nonnulli Massiliensium tradunt: Qui tamen quatenus majores quam ad credendum vires homini ex lapsu reliquas esse sentiunt aut sentire videntur, magis ad Pelagianos eodem Prospero autore

A referendi sunt. Sic ergo illorum opinionem exprimit: *Quidam vero horum in tantum à Pelagianis semitu non declinant, ut cum ad constituendam eam Christi gratiam quæ omnia præveniat merita humana cogantur, ne si meritis reddatur frustra gratia nominetur, ad conditionem hanc velint uniuscuiusque hominis pertinere, in qua eum nihil prius merentem, quia nec existentem liberi arbitrij & rationalem gratia creatoris instituat ut per discretionem boni & mali, & ad cognitionem Dei & ad obedientiam mandatorum eius possit suam dirigere voluntatem, atque ad hanc gratiam quæ in Corinthis renascitur pervenire, per naturalem scilicet, facultatem petendo, quærendo, pulsando &c. ubi si per illa verba (ad obedientiam mandatorum suam dirigere voluntatem) quorumlibet mandatorum obedientiam per illam gratiam naturæ exhiberi posse putant, non erit ista Massiliensium illorum sententia, de quibus hic nobis est disputatio, sed potius ut supra diximus Fausti & similium, qui omnium virtutum perfectionem cum Pelagio naturæ viribus tribuebant. Sin vero illam dumtaxat obedientiam intelligunt qua quis obedire volens credit iubenti Deo, & suæ infirmitatis conscius vires petit, quibus illa mandata possit implere, erit ipsissima illa sententia de qua differimus, quod ita esse, sit inde utcumque verisimile, quia nullorum operum perfectiorum, sed petendi tantum, quærendi atque pulsandi mentionem faciunt.*

Hæc ergo gratia naturæ, veluti tabula quædam ex Adami naufragio reliqua qui ad omnem omnino iustitiæ operationem integerimus, liberrimus & fortissimus conditus fuerat, nihil est aliud nisi pars illius possibilitatis naturalis quam Celestinus per peccatum pernitentis amissam docet, seu illius libertatis naturalis qua primi hominis liberum arbitrium ita liberum erat, inquit Augustinus, ut bene velle posset & male, nec erat necesse ut ei Deus per gratiam sicut nunc necesse est, ipsum velle vel agere largiretur, sed proper præstantiam indulta libertatis & facultatis ex se poterat velle & agere, tametsi non sine gratia simul influente, quemadmodum hoc suo loco latè & solidè Deo iuvante traditur sumus. Hanc naturalem hominis libertatem per peccatum violatam & infirmatam eatenus Massilienses putant, ut quamvis per eam nullo modo possit sicut Adā olim potuit, omnia divina mandata perficere & in iustitia perseverare si vellet, non tamen ita esse extinctam aut depravatam, ut saltem id quod omnium infimum, tenuissimum, abjectissimumque iustitiæ exordium est, per eam inchoare non possit. Hoc est enim quod supra dicentes audivimus: *Nullo ita depravatam vel Epist. Hilari extinctam putant ut non debeat vel possit se sanari.*

Id. sanari: quippe velle sanari prima omnino est, adeoque infima iustitiæ ratio. Hoc est quod paulo post: Si autem, aiunt, dicatur vel talem (supple voluntatem) omnibus remansisse, quia vel contemnere, qui valeat vel obedire (credendo) de compendio putant rationem reddere electorum vel reiectorum &c. Nempe tantillum de naturali illa primi hominis libertate superesse volunt, ut saltem possit velle vel credere, etsi non possit amplius progredi. Hoc est quod saltem quatenusque dolorem ad exhortationem corripientis opiri posse ex illa superstita libertate arbitrantur, quo saltem doleat quod mandatis obedire non possit. Hoc denique quod disertis In Epist. verbis asserunt: Proprium arbitrium ad hoc tantum esse LIBERVM ut velit, vel nolit admittere me-

A medicinam. Hoc enim in Adamo, teste Augustino, ita liberum fuit, ut universam iustitiam posset implere si vellet. Nunc autem secundum Catholicam & Apostolicam ejusdem Augustini sententiam, ita infirmatum est, ut non solum per libertatem suam iuste agere vel se ipsum sanare non possit, quod Massilienses etiam libentissime consentiunt, sed ne quidem possit credere aut velle admittere medicinam sive ut uno totum verbo Augustini complectar nec accedere possit ad Deum nec manere cum Deo. Hoc est enim quod solidissime constantissimeque docet Augustinus, quando Massilienses *lib. de dono persen. c. 7.* corrigens dicit: Non est hoc omnino in viribus liberi arbitrii quales nunc sunt; fuit in homine antequam caderet. *Ibid.*

Tertia gratia generalis Massiliensium est actualis, interna, & sufficiens ad credendum, non ad operandum. Late ex principiis Augustini & Massiliensium astringitur, aliqua de natura ejus.

CAPVT SEXTVM.

MAGNA vero statim hic suboritur ductatio, quomodo recte istam credendi potestatem seu libertatem ex primæ conditionis integritate reliquam esse Massilienses arbitrari possunt, quandoquidem habitualemente Adami gratiam sive iustitiam ex qua libertas illa magna surgebat, in ipso & posteris prorsus amissam esse fateantur? Deinde quidquid poterat Adam sive credere sive operari, non sine interno gratiæ adjumento poterat; quod cum ipsi omnino repudient, & solâ naturali libertate credi posse statuunt, sane non tam posteros Adami, peccato ejus vulneratos videntur asserere, quam lapsos esse homine stante fortiores; utpote qui sine gratiæ interioris auxilio credere posse dicantur, quod homini primo non nisi qualiscunque gratia conferebat.

Sed unde magna illa primi hominis potestas & libertas oriretur, non est hic fufius differendi locus. Hoc tantum hic dico, magno pere illos hallucinari qui ex habituali gratia eam pullulasse arbitrantur. Neque enim ullo modo restituta habituali illâ iustitiâ quam Adamus habuit, adeoque majori & atctiori, magna illa libertas restituitur. Quod argumento est evidenti illam ex alia radice proficisci: quod quando de iustitiâ primi hominis disputandum erit, ex professio ex Augustini principiis declarabitur. Hanc ergo qualemque radicem libertatis & potestatis eatenus integram post lapsum remansisse posteritati Adæ Massilienses putant, ut saltem velle sanari possit & credere, quamvis per eam non possit bonum operari.

Virum autem præterea internam aliquam gratiam isti superstiti libertati ad credendum

A necessariam esse sentiant, perplexior difficultas est. Nam plerique recentiorum extra controversiam esse debere putant, quod omne actualis internæque gratiæ auxilium penitus pernegaverint. Ex quo fit ut in multis doctrinæ capitibus quam ipsi nunc de naturæ viribus de gratia & prædestinatione lapsorum hominum tradunt, se extra teli iactum & omne periculum erroris esse non dubitent. Vnde operæ pretium est diligentius omnia Massiliensium principia, ne quâ forte in re tanti momenti obscuritate fallantur, inspicere.

Et primo quidem quod supra monui, hic iterum observatum velim; non omnes unum idemque sensisse Semi-Pelagianos: Vnde nec omnium sensum nobis indagandum esse propositum, sed illorum dumtaxat, quorum opinionem ac dogmata Prosper & Hilarius Augustino censenda & refutanda prodiderunt. Errantium quippe opiniones nosse, non ita multum prodest, nisi simul quid de singulis judicandum sit, quid fugiendum, quid tenendum, quid tolerandum, certa probataque alicujus Doctoris interposita autoritate noscatur. Hanc Augustinus Massiliensium opinionibus sibi perscriptis interposuit, & eam Ecclesiæ judicio suo tam luculente comprobavit, ut quid de cæteris Pelagiani erroris reliquiis sive Cassiano, sive Fausto, sive alijs post ejus obitum huc usque pullulantibus judicandum sit, ex ejus potissimum scriptis tanquam ex totius Ecclesiæ promptuario, unde & Canones Conciliorum hausti sunt, & indubitata sentiendi regula qua omnis imposterum ingeniorum regatur libertas, aut franetur petulantia, debeat peti.

Itaque Massiliensium opinionibus, & Augustini

gustini doctrina quam diligentissime ponderata certum esse, & indubitatum esse debere sentio, quod Massilienses præter prædicationem atque naturam, veram etiam & internam & actualem gratiam ac ipsam etiam fidem, quam humanæ libertatis & voluntatis ascribunt viribus, necessariam esse fateantur. Quod ut ostendam, unum dumtaxat, cuius non est hic uberius altruendi locus, tanquam Catholicum & immobile fundamentum supponendum est primum hominem haud secus atque angelos bonos, vera & actuali gratia ad perseverandum in iustitia, sive ad vitam æternam per opera bona consequendam, juxta certissimam sæpiusque repetitam Divi Augustini doctrinam eguisse: quod ex ejus operibus suo loco latius comprobabimus. Nunc unicus locus ex Arausicano Concilio desumptus sufficit, quo ista Divi Augustini sententia tanquam Catholica fidei doctrina expresso Canone sancitur: *Natura humana*, inquit Concilium, *etiamsi in illa integritate in qua est condita, permaneret, nullo modo seipsam creatore suo non adjuvante servaret. Unde cum sine gratia Dei salutem non possit custodire quam accepit, quomodo sine Dei gratia poterit reparare quod perdidit?* Verba Canonis istius omnia ex Epistola Divi Augustini ad Paulinum sumpta sunt: quibus negat Concilium potuisse naturam humanam salutem acceptam, hoc est, iustitiam habitualement, in qua condita fuerat, sine illa gratia conservare sine qua jam lapsa se reparare non potest. Hanc autem esse gratiam internam & actualem tum nemo Christianus negaverit, tum locus unde Canon ille petitus est manifestissime clamat. Nam verbotenus ex Epistola Augustini excerptus est: in qua totis viribus adversus Pelagianos recentissime damnatos disputat, qui ut homines crederent credendoque corrigerentur ac recte viverent nullo modo actualis gratiæ cor convertentis auxilium necessarium esse statuebant, sed, ut Augustinus ait, *Hoc consilium volebant in solis viribus voluntariis*. Quos ut potentius debellaret, cavendum eos esse monet, *ne argute defendendo naturam, quemadmodum Philosophi hujus mundi qui vehementer egerunt ut putarentur vel putarent sibi beatam vitam virtute propriæ voluntatis efficere, offendant in lapidem offensionis, & per sapientiam verbi evacuent crucem Christi*: dum scilicet ad hoc actuali gratiæ Salvatoris opus esse non putant. Illam enim Philosophi Iudæi atque Pelagiani, quos omnes ibidem opinionibus consociatos esse tradit unanimi consensione repulerunt, putantes sibi vel naturam solam, vel certe cum lege doctrinam sufficere. Hos igitur omnes ut efficacius manifestiusque deceptos esse persuadeat, verbis illis supra citatis tradit, ne quidem naturam hominis, cum esset integra, tam potentem fuisse ut sine auxiliante gratia Dei stare posset in accepta iustitia, quanto minus nunc tantarum virium esse credendam ut possit sine eadem gratia tot peccati vulneribus fauciatæ, tot libidinum vinculis captiva confluere.

Canon. 19.
Arausicanus
Concilij 2.

Epist. 106.
vers. finem.

Ibid.

A Nam gratiæ actualis auxilium Pelagianos ad surgendum necessarium negavisse lippis & tonforibus notum est. Hinc alibi cum Pelagius *non peccare nostrum esse* dixisset, hoc est sine gratiæ auxilio nos peccata solis naturæ viribus posse vitare, subiicit hæc lucidissima verba pro asserenda primi hominis actuali gratiæ Augustinus: *Si de integræ & sanæ hominis natura loqueretur quam modo non habemus, nec sic recte diceret quod non peccare nostrum est, tantummodo sit, quamvis peccare nostrum esset: Nam & ibi esset adiutorium & tanquam lumen sanis oculis, quo adiuvi viderent se præbere volentibus, id est, si vellent se ad videndum præbere. Ecce ut lumen oculis, non solum affectis, sed etiam sanissimis velut adiutorium actuale ad oculorum sanitate distinctum ad videndum penitus necessarium est, ita naturæ quantumvis sanæ, quantumvis integræ ad non peccandum, hoc est ad bene vivendum simili gratiæ adiutorio etiam sanissimis naturæ viribus superaddito fuisse necessarium constanter docet. Nam sanæ naturæ opus esse internam sanitate ut in sanitate permanere queat, delirium est velle probare, stultum adducta luminis quod oculis externum est, similitudine persuadere.*

Hæc autem integræ naturæ gratia quantum ad operandi modum talis fuit ut ejus usus in sua cuique voluntate relinqueretur: Hoc est ut ea uti velle aut nolle, cum ea credere vel non credere, operari vel non operari, perseverare vel non perseverare uniuscujusque relinqueretur arbitrio. Non enim illa gratia dabat homini velle vel agere; sed erat talis sine qua non posset quicquam velle vel agere. Nunc autem perditam illa felicissima integritate naturæ, homini varijs libidinibus captivo & suis ipsius aliarumque creaturarum amoribus excæcato talis gratia datur, quæ paulatim ipsius arbitrium sanando liberet ipsum velle & agere & perseverare largiendo. Est enim gratia non tantum sine qua non potest actio fieri, sed quæ potentissime fiat; quæ nisi detur, nunquam poterit quicquam boni salutis velle vel agere: quia rerum creaturarum libidinosæ delectationibus prægravatus non potest ullo modo captivam voluntatem in sincerissimam increatæ lucis puritatem attollere, etiamsi primi hominis gratia non tantum affulgens ac parata semper assisteret, sed etiam longe cumulatus auctiusque conferretur. Est enim ista gratia illius naturæ ut homini libero non captivo serviat, sano non ægro opituletur, integro non læso vulneratoque conveniat. Ex quo fit, ut neque captivum liberet, neque ægrotum sanet, neque membra fracta consolidet sed ejus usus integritatem, sanitatem, libertatemque supponat. Est enim instar baculi, instar cibi, instar lucis quæ nihil prorsus adjuvant ut vel vinculis compeditus ambulet, vel fastidiosus & ægrotus comedat, vel cæcus aut oculis læsus videat nisi ante compedes frangantur, fastidium detergatur, pupilla sanetur. Hoc autem non est aut scipionis, aut

Lib. de nat.
& grat.
c. 18.

aut alimenti aut lucis, sed collyrij ac medicinae, cujus ope paulatim integritas, sanitas, libertasque restituitur, quibus redditis jam illis adiutorijs utitur si voluerit; quia uti vel non uti, in arbitrio sanati hominis constitutum est. Non enim ita adjuvant ut usum ipsam voluntati inferant, sed impulsam potius voluntatis exspectant.

Hæc est verissima, sanctissima, constantissimaque Divi Augustini & Catholicæ Ecclesiæ de primi secundi; hominis gratia, & utriusque diversitate doctrina: quam hic suis argumentis asserere, non minus esset facile, quam huic loco importunum. Tam multipliciter enim, tantaque testimoniorum evidentiâ, docendique constantiâ illam August. tradidit & Ecclesiâ amplexa est ut negari nullo modo possit nisi pertinacia pugnares nervos adversus perspicuam lucem veritatis intendat. Vno loco ex libro de correptione & gratia deprompto

Cap. 11. de illa auxiliij diversitate clarescet: Nec ipsum (Adamum) ergo Deus, inquit, esse voluit sine sua gratia quam reliquit in eius libero arbitrio &c. tale quippe erat adiutorium quod deferret cum vellet, & in quo permaneret si vellet, non quo fieret ut vellet. Hæc prima est gratia, que data est primo Adam, sed hæc potentior est in secundo Adam. Prima est enim, quia fit ut habeat homo iustitiam si velit; secunda ergo plus potest, quia etiam fit ut velit &c. Vnde inferiorius illam vocat adiutorium sine quo aliquid non

Cap. 12. fit, hoc vero, quo aliquid fit, quibus verbis breviter omnia quæ diximus comprehensa sunt, sed hæc uberius alibi ex suis principijs demonstranda sunt. Hoc loco doctrinam istam Augustini suppositam volumus, ut genuinam sententiam Massiliensium assequamur. Quod quidem, ut ad eos jam accedamus, eo iustius videri debet à nobis fieri quod Massilienses ipsi, quorum causa agitur, eo prorsus modo Augustini doctrinam ceperint, & moleste tulerint. Sic enim Hilarius eorum offensiones re-

Hilar. Epist. fert: Deinde, inquit, moleste ferunt ita dividi gratiam, quæ vel tunc primo homini data est, vel nunc omnibus datur, ut ille acceperit perseverantiam, non

Cap. 12. QVA FIERET (verba sunt Augustini ex libro de correptione & gratia) UT PERSEVERARET, SED SINE QVA PER LIBERVM ARBITRIVM PERSEVERARE NON POSSET: NVNC VERO SANCTIS IN REGNV M PER GRATIAM PRÆDESTINATIS, NON TALE ADIVTORIUM PERSEVERANTIÆ DETVR, SED TALE VT EIS PERSEVERANTIA IPSA DONETVR: NON SOLVM VT SINE ISTO DONO PERSEVERANTES ESSE NON POSSINT, VERVM ETIAM VT PER HOC DONVM NON NISI PERSEVERANTES SINT. Audis reprehendi distinctionem illam quam supra diximus, duplicis adiutorij, SINE QVO NON FIT aliquid, & PER QVOD FIT: quorum illud electionem relinquit libero arbitrio, ut quamvis sine illo non fiat opus, tamen fiat SI VELIT; per hoc vero etiam fiat UT VELIT. Nunc vide causam stomachi; & cur istud postremum adiutorij genus quod lapsis hominibus August. tribuit detestantes ab-

A jecerint: His verbis, pergit Hilarius, sanctitas tua ita moventur, ut dicant quandam desperationem hominibus exhiberi, si enim, autem, ita Adam aditus est, ut & stare posset in iustitia & à iustitia declinare: & ita nunc Sancti invitantur ut declinare non possint, (siquidem eam acceperunt volendi perseverantiam ut aliud velle non possint, quia scilicet ipsa gratia facit eos perseveranter velle) vel sic quidam deseruntur, ut aut nec accedant, dum illa gratia non eos facit velle, aut si acceperint, & recedant, quia non facit eos perseveranter velle: ad illam, hominis scilicet primi, voluntatem pertinuisse dicunt exhortationis vel comminationis utilitatem, quæ & persistendi & desistendi obtinebat liberam potestatem (utrumvis videlicet cum illo Adami adiutorio faciendo si vellet) Non ad hanc, hominis scilicet lapsi, cui nolle iustitiam inevitabili necessitate coniunctum est, nempe quia velle aut perseveranter velle non potest, nisi per gratiam ipsum velle tribuatur: Præter illos qui hic concreati sunt his qui cum universa massa damnati sunt, ut excoquerentur per gratiam liberandi. Hoc est præter electos sive prædestinatos; quibus etiam simul cum reprobis in massa damnationis concreati sunt, tamen juxta sententiam Augustini datur hæc liberationis gratia quæ fiat ut velint, & ut perseveranter volendo liberentur. Ecce optime intelligunt & tanquam libertati, exhortationi, & comminationi consentaneam illam gratiam probant, quæ quis ita juvatur, ut, sicut aiunt, stare possit in iustitia & à iustitia declinare: ut voluntas persistendi & desistendi obtineat liberam potestatem. Aliam vero quæ ipsum accedere & non recedere, hoc est ipsum velle & perseveranter velle voluntatibus à Deo per istam gratiam tribuendum est tanquæ desperationis causam averfantur. Et ne quis eos male fortassis Augustinum intellexisse suspicetur. Ecce ipsa eorum verba accedendi & desistendi, seu desistendi repetens Augustinus & constanter traditam à se veritatem sustinens: Non est hoc, inquit, omnino in viribus liberi arbitrij quales nunc sunt; fuerat in homine antequam caderet &c. Post casum autem hominis, non nisi ad gratiam suam Deus voluit pertinere: ut homo ACCEDAT ad eum: neque nisi ad gratiam voluit pertinere, ut homo NON RECEDAT ab eo. Quia scilicet ipsa gratia nunc dat velle & perseveranter velle, quod olim ipsum arbitrium, quamvis non sine gratia dabat. Hoc est enim quod continuo Sanctos Angelos sua voluntati libertate præstitisse declarat.

Cum ergo ista Divi Augustini doctrina de duplici gratiæ adiutorio ex una parte placeret Massiliensibus, quia prima illa gratia libertatem salvam esse sineret, desperationem tolleret, exhortationis & cōminationis utilitatem relinqueret; ex altera vero parte illa lapsorum gratia propter incommoda quæ jam diximus, & fusius ante recensuimus, gravissime displiceret, sic è contrario suam ipsi sententiam differtis verbis consequenter tradunt: Vnde in hoc solo volunt à primo homine omnium distare naturam; ut illum integris viribus voluntati invaret gratia volentem, sine qua perseverare non poterat:

Hilar. ibid.

Lib. de dono persév. c. 7.

Ibid.

Hilar. in Epist. ad Aug.

poterat: hos autem amissis & perditis viribus creden-
tes tantum, non solum erigat prostratos, verum etiam
suffulciat ambulantes. Ecce totum discrimen
gratiae stantis & lapsi hominis paucis verbis
expressum. Nimirum primam distinctionis
tradita partem ut rectam, ut veram, ut sanam
probant: talem videlicet conditum fuisse pri-
mum hominem, ut esset integris viribus vo-
luntatis, nulla concupiscentiae resistentis, ac

deprimentis rixa tentatus, atque turbatus,
gratia sine qua perseverare non poterat, ita ju-
varetur, ut cum ea posset perseverare. *SI VEL-
LET.* Hoc est enim quod dicunt, *juvaret gra-
tia volentem*, hoc est, juvaret eum gratia si vel-
let perseverare. Nam & Sanctus Prosper ead-
em phrasi eodem isto sensu in explicanda
sententia Semi-Pelagianorum usus est, quan-
do eos gratiam talem probare tradit:

Carm. de in-
grat. c. 10.

*Que se non subtrahat ulli
Sed cupidos recti invet, illustretque volentes.*

HOc est quae juvet homines illustretque si
velint. Quod sane non est aliud quam id
quod Augustinus dixerat, sic illam gratiam
primum hominem adjuvisse, ut in ejus libero
relinqueretur arbitrio: Nec enim aliud ab ejus
voluntate nisi velle petebatur. Alteram vero
partem de gratia secundi hominis, quae ita homi-
nem lapsum Augustinus juvari dixerat, ut
parum esset non posse sine illa vel apprehendere bo-
num, vel permanere in bono si vellet, nisi etiam effice-
retur ut vellet, partim retinent, partim destruunt.
Destruunt enim, quatenus primas illas inte-
grae naturae vires non ita prorsus amissas &
perditas volunt, quin adhuc per easdem vires
ut olim Adam credere posset si vellet, ita scilicet
ut per secundi hominis gratiam effici non de-
beret, ut vellet, sed hoc etiam nunc cum illa pri-
ma gratia adhuc in ejus libero relinqueretur
arbitrio. Hoc enim est quod supra saepius di-
centes audivimus fidem in natura lucet vitiatam re-
manisse quae prius sana & perfecta donata sit. Item
nullam naturam ita depravatam & exstinctam, ut non
debeat vel possit se velle sanari. Item, proprium arbi-
trium ad hoc tantum esse liberum ut velit vel nolu
admittere medicinam, hoc enim fit per credendi vo-
luntatem qua quisque, ut aiunt, voluerit & credi-
derit a suo morbo se posse sanari. Voluerit, inquam,
& crediderit ex illa superstitie propriae & inte-
grae voluntatis libertate, quam talem omnibus
remanisse dicunt; quae sicut Adam, vel contem-
nere quis valeat fidem vel obedire: Noxum enim &
inutile praedicationi esse censebant sic volunta-
tem peccato laesam existimare, ut fidem nec ar-
ripere valeant, nec tenere, nisi credendi voluntate dona-
ta, per illam scilicet gratiam qua Sanctus Au-
gustinus lapsum hominem adjuvandum esse
praedicabat. Haec enim ergo alteram, ut dixi,
distinctionis Augustinianae partem de gratia
lapsum hominum destruunt, sed postquam
homo per illam superstitem primae liberta-
tis scintillam gratia primi hominis adjutus
voluerit & crediderit, jam vero etiam secundi
hominis gratiam, per quam operationem bo-
nam & ipsam operandi perseverantiam dari
Augustinus tradidit, sine tergiversatione ne-
cessariam consentitur. Nam hoc est illud quod
postquam homines tantum crediderint, illius gra-
tiae officinam esse statuunt, ut non solum erigat
prostratos, sed etiam suffulciat ambulantes. Qui-

bus verbis brevissimis omnis gratiae Christi-
anae vis & operatio comprehenditur. Nam
quod prostratos post fidem erigi per gratiam di-
cunt, voluntatis prostratae liberationem à pec-
cati & concupiscentiae servitute designant:
qua fit ut non solum depulsa per justificatio-
nem dominatione transferatur in regnum Fi-
lij Dei, sed etiam subactis inferioris partis
libidinibus ac passionibus, quibus subtrata
premebatur, id quod antea inchoatae volun-
tatis infirmitate implere non poterat, jam
erecta ac tot vinculis utcumque liberata cum
delectatione operetur. Quod vero per eand-
em gratiam ambulantes suffulciunt dicunt, ope-
rationis iustae (quam ambulatio per iustitiam se-
mitas denotat) perseverantiam gratiae secun-
di hominis tribuunt. Neutrum etenim per
illum quem superstitem esse putant, primae li-
bertatis vigorem quantumvis Adami gratia
adjutum atque munitum lapso homini con-
ferri posse recte & Catholice sentiunt. Nec
enim illa gratia quamvis intensissima, cumu-
latissimaque ullo modo prostratos erigere
vel ambulantes ne iterum cadant suffulcire po-
test. Vtrumque siquidem vim quandam agendi
in voluntate & immutandi ejus actum denotat,
dum scilicet voluntas vel pondere quodam op-
pressa liberatur & sursum trahitur; vel eodem
pondere adhuc gravata & ad lapsum prona,
ne cadat iterum firmiter retinetur. Hoc au-
tem gratia illa primi hominis nequaquam fa-
cit; Nam ut agris oculis odiosa lux est, quae prius
amabilis est; nec ullo modo vel intensissima con-
ferre potest ut videant quia non aegritudinis
instar collyrij, sed sanitatis adjutorium est,
quo jam sanatus, si voluerit uti potest; ita
aegrotae libidinibus varijs voluntati prima illa
gratia prorsus inepta est, nec eam prostratam
erigere vel lapsum ullo modo fulcire potest.
Perfectarum quippe virium adminiculum est,
non infirmae medicina voluntatis. Vtitureo
sanitas si voluerit, non infirmitas vegetatur
ut velit. In hoc ergo proprie Massiliensium
error situs est, quod aliquid primae liberta-
tis reliquum putant, quo sicut Adam, si volu-
isset, poterat perseveranter operari bonum, ita
lapsus homo saltim credere posset si vellet: neu-
ter tamen absque interioris gratiae adjutorio cu-
jus usus vel abusus relictus esset in uniuscujusque
arbitrio

Omnia in
Epist. Hi-
lar.

arbitrio & potestate. Non enim exclusisse^A Massilienses ab illa credendi voluntate gratiam, quæ internis adjuvaret, vel inde solum, etsi nihil ipsi expressius dicerent, perspicuum esse potest, quod frequenter non minus Prosper quam Augustinus eorum sententiam quæ

hominem suâ naturali possibilitate seu libertate seu naturâ credere, & velle posse censebant, in Angelis & Adamo, non autem in lapsis hominibus veram esse fateantur. Audistud Prosperum luculentis versibus canentem.

Nam si nunc etiam illæsis vigor ille maneret,
In quo insons natura fuit: sua quemque voluntas.
Conciliare Deo, pænæque absolvere posset &c.

Neque causam ex integritate naturæ petitam tacet:

Quoniam sapientia sana,
Sana fides, sanum arbitrium, mens libera morbo.
Vitam agerent dignam summorum participatu.

^{Ad c. & Gall.} **A** Vdi & oratione solutâ Semi-Pelagianis^A idem contentem: Neque hæc dona (cogitare, dicere, agere bonum,) ita ex Deo optinemur, ut quæ ipse natura nostra aut ei per conditionem iam hæc contulisse videatur. Conferendo scilicet potestatem naturalem ea faciendi. Quia dedit quidem ab initio hanc hominifacultatem, sed omnes eam in illo amissimus in quo omnes peccavimus. Audi denique Augustinum qui disertis verbis præit Prospero. & ejusdem sententiæ veritatem velut magister docet: Non est hæc omnino in viribus liberi arbitrii quales nunc sunt: Fuerat in homine antequam caderet. Nempe potestas permanendi cum Deo, hoc est constanter recte agendi suâ libertate si vellet. Cujus exemplum (Adam enim ceciderat illâ libertate) statim adijciens; Quæ tamen, inquit, libertas voluntatis in primæ illius conditionis præstantia quantum valuerit, apparuit in Angelis: Qui diabolo cum suis cadente in veritate steterunt, post casum autem hominis, non nisi ad suam gratiam Deus voluit pertinere ut homo accedat ad eam, nec nisi ad gratiam suam voluit pertinere ut homo non recedat ab eo. Et iterum alio in loco: Quis nescit eum (hominem) sanum & inculpabilem factum, & libero arbitrio atque ad iuste vivendum potestate liberâ constitutum. Sed nunc de illo agitur, quem semi-vivum latrones reliquerunt. Hoc est, non potest nunc suâ liberâ potestate quod ante potuit. Ecce quantâ luce veritatis & constantiâ doctrinæ duo præstantissimi gratiæ patroni asserunt naturam integram naturali suâ potestate credere potuisse si vellet, atque ultro totum quod Massilienses dicerent in illa felici integritate verum esse concedunt. Quod tamen non sine gratia illa de qua disputamus simul concurrente potuisse constanter identidem profiterentur. Neque enim ista duo pugnant secum, sed potius unum involvit alterum quod Adam suâ libertate credere posset si vellet, & tamen ad hoc ipsum gratiæ adiutorium fuerit necessarium, quemadmodum sanus oculus in perpetua luce constitutus, si homo velit cernere potest, quod tamen sine luce simul influente non potest. Ex quo fit, ut cum Pelagius qui omne omnino gratiæ adiutorium perimebat similes locutiones, ut Massilienses usurpare voluisset, quod scilicet nostrum esset, hoc est nostræ potestatis, non peccare seu recte

vivere, statim eum reprehendat, & falsitatis arguat Augustinus, etiam illi illa sua verba de natura sana protulisset: Si de integra, inquit, & sana hominis natura loqueretur quam modo non habemus, nec sic recte diceret, quod non peccare nostrum tantummodo esset. Nam & ibi esset adiutorium Dei & tanquam lumen sanis oculis quo adiuti videant &c. Ex quo relinquitur, quodcumque Massilienses naturalem illam libertatem & possibilitatem ex Adami integritate reliquam prædicant, & ei saltem fidem tribuunt, nunquam eos illam Adami gratiam excludere, sed ita locutiones illas accipere, quemadmodum Prosper & Augustinus eas probant, & ipsi in Epistola Hilarij satis aperte interpretantur, videlicet, ut quemadmodum voluntas Adæ persistendi & desistendi habebat liberam potestatem, & nihilominus illam integris viribus iuvaret GRATIA VOLENTEM, si vellet: ita voluntas lapsorum hominum credendi habeat liberam potestatem, sic tamen ut eos eadem gratia iuvet credentes tantum.

Nec vero arbitrandum est Adamo sine omni gratia saltem illud velle suppetere potuisse, ut propterea eodem modo etiam sibi Massilienses illud sine omni gratia arrogare voluisse videantur. Nam in eodem loco ubi Augustinus de duplicis gratiæ distinctione fatigat, & Adami gratiam in omni libero relictam arbitrio tradit, continuo ne quis illud arbitrium, saltem ad volendum bonum sine gratia sibi sufficere posse arbitraretur: Liberum, inquit, arbitrium ad malum sufficit, ad bonum autem nihil est nisi ADIUVETUR ab omnipotenti bono, quod adiutorium, si homo ille per liberum non deseruisset arbitrium semper esset bonus. Ecce NIHIL potest liberum arbitrium etiam primi hominis ad bonum, sine illo adiutorio quod ipse deseruit: ergo nec velle poterat, cum velle bonum non sit exiguum bonum. Et ut omnis tergiversatio prædicatur, etiam ipsum considerare de adiutorio Dei, hoc est, velle juvari à Deo, negat Adamum habere potuisse sine auxilio Dei. Meritam habens bonum, inquit, de primo homine differens, in adiuta divinitus voluntate recta, malum vero in deserente voluntate perversa: quia & ipsum considerare de adiutorio Dei, non posset sine adiutorio Dei Neque vero hanc ipsam gratiæ

gratiæ necessitatem ad ipsum velle Massilien-
ses diffidentur. Quid enim aliud significare
eos voluisse iudicabimus, quando dicunt
quod *gratia iuvaret volentem*, nisi quod confor-
miter ad Augustini doctrinam quam ibi se
probare profitentur, nec ipse Adam (cum
dicitur perseverare cum gratia potuisse si vel-
let) absque illo eodem gratiæ adiutorio velle
potuerit? Cum ergo in hoc solo Massilenses
naturam omnium lapsorum à primo homine
distare volunt, quod illum gratia sine qua
perseverare non poterat iuvaret volentem, ut
scilicet per eam posset si vellet, in tota acce-
pta perseverare iustitia, nos autem credere

A tantum possumus si velimus; profecto nec vel-
le nec credere sine illa gratia primi hominis
lapsi hominibus tribuunt: alioquin non *amif-
sas & perditas* hominis lapsi vires sed contra
propriam confessionem longe fortiores eas
quam illas fuerant esse sentirent: quia ipsum
credere quod Adamus integer & sanus non
sine gratia poterat, hoc sine omni gratia fra-
ctam ægramque voluntatem posse statuerent:
Et cum agnoscant sine ambagibus quod *gratia
iuvaret etiam volentem Adam*: lapsos homines
etiam credentes, nulla omnino gratia adjuvan-
dos esse delirarent.

Eadem internæ inspirationis gratia asseritur ex Gennadio
& Cassiano. Volunt esse tantum occasionem
voluntati ad fidem & conversionem.

CAPVT SEPTIMVM.

ET quamvis ista Massiliensium confessio
manifesta sit, Gennadius tamen Mas-
siliensis item Presbyter de Semi-Pela-
gianorum factione non minimus,
accuratius nobis explicuit quo pacto Dei ad-
iutorium ad ipsam fidem ac bonam volunta-
tem admitterent, & illam tamen libero arbi-
trio arrogarent. Porro fuisse Semi-Pelagia-
num nemini dubium esse potest qui obrecta-
tiones ejus adversus omnes divinæ gratiæ de-
fensores & encomia quibus adversarios ejus
cumulat ponderaverit. Nam in primis libros
Fausi (qui Semi-Pelagianorum erroribus à
capite usque ad calcem scatent, & à divo Ful-
gentio septem libris confutati sunt, à Petro
Diacono aliisque Orientalibus anathematizati,
à ab Africanorū Episcoporum in Sardinia ex-
ultantium Synodo proscripti) tanquam *e opus
egregium de gratia Dei* probat d. Opuscula Cal-
hiani contra censuram Gelasii ab Ecclesia Dei
probari salutaria & à Prospero insaniari ut nociva
mentitur. Pelagij librum Eulogiarum sive
Capitulorum, quem e Hieronymus & f Au-
gustinus Hæresibus plenos asserunt, ipse ante
hæresin scriptum nec erroribus favere insi-
nuat. Hieronymo Ruffinum primum Pela-
gianæ hæresis architectum præfert. Denique
quod unum est instar omnium Augustinum ex
multiloquio peccatum non effugisse criminatur;
ac dum errorem illius sermone multo contractum,
luctu hostium exaggeratum, nec dum hæresis dedisse
quaestionem asserit, periculo hæresis Augustinum
non carere manifestè significat. Vbi sine du-
bio Massiliensium criminationes respicit, qui
multa doctrinæ ipsius de gratia & prædestina-
tione capita velut erronea diffamarunt.

a In lib. de
Incarnat. &
grat. c. 8.
apud Ful-
gent.
b In Epist.
Syn. de grat.
c Lib. de vi-
ris illust.
d Eodem lib.
e In Dial.
advers. Pelag.
f Lib. de gest.
Pelag.

Plat in
Symmacho
D. Thomas
quod lib. 12.
a. 11. in cau-
ten. in c. 1.
Matt.
Magister
Sent. lib. 2.
dist. 8. in
Edit. Lovā.
Strabo de reb.
Eccl. c. 20.
Gennad. lib.
de Eccles. do-
gmat. c. 19.

A libertate lapsi hominis loquitur: Postquam se-
ductione serpentis per Evam cecidit (homo) nature
bonum perdidit pariter & vigorem arbitrij, amif-
sum vult esse illius primæ vigorem libertatis,
qua poterat, si tantummodo voluisset, in ac-
cepta iustitia præceptique custodia permanere;
Nam tamen si juxta supra traditam Augustini
doctrinam non permansisset sine gratia, non
tamen opus fuit ut ei permanendi voluntas
per gratiam donaretur. Et recte hæcenus:
Iam verò de viribus quæ manerunt reliquæ
ex primæ illa libertate subtextit: Non tamen
ELECTIONEM (perdidit) ne non esset suum quod
evitaret seu emendaret, nec merito indulgeretur quod
non arbitrio diluisset. Ecce claris verbis vult
illud saltem homini mansisse reliquum, ut
postquam vocante Deo cor ejus per inspira-
tionem gratiæ tactum est, ut credendo pœ-
niteat, electio pœnitendi vel non pœnitendi
non per gratiam libertati seu voluntati detur,
ut Augustinus & Catholica fides docet, sed
ipsa libertas voluntatis pœnitentiam quamvis
non sine ista gratia, ut visum fuerit, eligat aut
non eligat. Hoc est enim quod æquipollenti-
bus prorsus verbis Massilenses apud Hilarium
dicunt, non ita invalidum esse liberum arbi-
trium ut fidem nec arripere valeat nec tenere nisi
credendi voluntate donata, seu ut etiam donetur ut
velit: Sed illud ad hoc tantum esse liberum ut ve-
lit vel nolit admittere medicinam.
Nam tantum ad hoc liberum esse ut velit vel
nolit admittere medicinam, non est aliud
quam quod Gennadius dicit, Electionem non
perdidisse.

Ne qua verò relinqueretur de Semi-Pelagia-
no verborū illorū sensu dubitatio, ratione sub-
iuncta attende, ne non esset suum quod emendaret.
Hæc enim illa deātatissima Pelagianorū om-
nium & Massiliensium querimonia propter quā
illi omnem Christi gratiam susulerunt, si sal-
tem electionem reliquerunt ut nostrum esset,
quod

In Epist.
Hilar. ad
Augustinu
Paulo isfr
Circum medi

In lib. Ex-
posit. in Epist.
ad Rom. &
lib. 1. retract.
c. 23.
in Epist.
Hilar. ad
August.

quod humana voluntate fieri diceretur. Nunquam enim ista duo conciliare potuerunt quod gratia siue Deus operaretur in nobis velle dādo ipsam plerumque etiam reluctantibus voluntatem, & tamen non remaneret, quod volumus. Hinc & ipse Augustinus in eodem errore constitutus, ut illam primam credendi voluntatem à Dei gratia quæ donat velle remove-
ret, ista cum omnibus Pelagianis uti solebat phrasi: *Quod ergo credimus nostrum est. Item: Nostrium est credere & velle sicut ipse de se testatur, & Massilienses sibi gratulantes & libentissime acceptantes observaverant. Neque tantum trepidabant Semi-Pelagiani, ne velle non esset suum, si Deus & ipsum velle donaret, sed nullius etiam æstimationis aut pretij fore censebant, nisi quaquā vel tenuissima consideratione ad se, hoc est ad illam electionis indifferentiam revocaretur ut ex multis Cassiani & Fausti locis patet. Et hoc est illud quod statim adiicit; nec merito indulgeretur quod non arbitrio dilasset, hoc est ne irrationabilis esset indulgentia, nullam habens ex parte hominis occasionem, si non ipse sua libertate pœnitentiam elegisset, sed ab alio esset ei pœnitendi voluntas data.*

Sed arbitraberis forsan Gennadium omnem omnino gratiam ab illa electione libertatis excludere, ut ita nuda natura solo externo præconio veritatis admonita salutem inchoet. Audi consequenter ipsum Gennadium fidelissimum Semi-Pelagianæ mentis interpretem; *Manet itaque ad querendam salutem, arbitrii libertas, id est, rationalis voluntas, sed admonente prius Deo & invitante ad salutem, ut vel eligat vel sequatur, vel agat occasione salutis. hoc est inspiratione.* Vides hic non admonitionem tantum, non invitationem, quibus duabus vocibus, scpe & Augustinus externam vocationem exprimit, sed etiam inspirationem, quæ voce nullam Catholicis Doctores & Concilia pregnantiorem veræ internæque gratiæ significationem protulerunt. Hanc enim Africani Episcopi usurparunt tanquam indubitatam gratiæ indicem, quando Zozymum Papam, qui in litteris suis *Dei inspirationem* nominaverat veram internamque gratiam agnovisse probaverunt:

Ideo utique, inquit, quia preparatur voluntas à Domino, & ut boni aliquid agant paternis inspirationibus, suorum ipse tangit corda fidelium. Hanc Synodus Arausica contra Semi-Pelagianos sapiens, hanc Tridentinum ad internum Dei tactum exprimendum adhibuit; ut nullo pacto ambiguum esse queat quin veram gratiam nomine *inspirationis* expresse. Quid enim est *inspiratio* nisi occulta illa divina operationis infusio qua Patres illi Africani cor ipsum fidelium tangi dicunt? Paternis, inquit, inspirationibus, suorum ipse tangit corda fidelium, quod ad externam aliquam invitationem vel admonitionem, vel alium alienum à verâ gratiæ sensum, nulla potest subtilitate vel petulantia detorqueri.

Cum ergo tam evidenter Gennadius internam illam inspirationis divinæ gratiam fatea-

tur, *questionem tamen salutis, hoc est, ut eligat id quod inspiratio suadet, ut sequatur quo inspiratio trahit, ut agat opus ad quod inspiratio provocat, quod nihil est aliud nisi ut inspirationi consentiendo credat, non Deo, non gratiæ, non inspirationi divinæ, sed arbitrii libertati, hoc est, rationali voluntati, quamvis non sine inspirationis gratia præcedente tribuendum esse decernit. Hoc est enim, manet ad querendam salutem siue ad petendum ex fide, querendum pulsandum pro salute obtinenda, arbitrii libertas, id est rationalis voluntas; quia illa scilicet pro naturali indifferentia suâ libertatis si vult, eligit inspirationem sequi; si non vult, rejicit; ita ut nullo modo inspiratio voluntatem ipsam, hoc est electionem donet. Horrebant enim ut sæpe diximus tantæ infirmitatis esse naturam, ut fidem nec arripere valeat, nec tenere nisi credendi voluntate donata.*

Post credendi vero, petendi pulsandique voluntatem jam reliquum libenter divinæ gratiæ tribuebant, ut scilicet quemadmodum loquuntur, *adivetur qui cooperari velle, non ut etiam donetur ut velu relictis ab hoc dono alijs pariter reis.* Quam eorum sententiam ad amissim consequenter Gennadius exprimit, ut nemini benignioris iudicii dubium esse possit, quin ex professo Semi-Pelagianam sententiam doceat. Nam postquam primas partes libertati tribuisset, continuo id quod post electionem salutis homini jam querenti & pulsanti datur Deo confidenter asseribit: *ut autem, inquit, consequatur, quod eligat vel quod sequatur, vel quod occasione agit DEI esse libere consuevit.* Nempe solemnnes istæ Semi-Pelagianorum omnium phrases sunt: *Nostrium esse quod eligimus, quod volumus, quod Deum vocantem sequimur; Dei esse, quod consequimur, quod quod tendimus pervenimus ut infra latius dicturi sumus, & hoc ipso loco manifestissime Gennadius explicat.* Nam nequis aliquid obscuritatis in superioribus ejus verbis vel fuci in interpretatione mea subijuncta latere suspicetur, ecce tanta evidentia recapitulando, verborum suorum sensum exponit, ut nihil aliud timuisse videatur, quam nequis dicta sua in orthodoxam sententiam præpostera benignitate torqueret. Audi summam sensum ejus:

Initium ergo salutis nostræ Deo miserante habemus, nempe Deo prius (ut præcesserat) admonente, imitante, inspirante, hoc est ut Massilienses, Deo indignos vocante: ut acquiescamus salutiferæ inspirationi, nostræ potestatis est: ut adipiscamur quod acquiescendo admonitioni cupimus, divini est munus. Ecce totum Semi-Pelagianorum mysterium evidenter expressum, non est ubi lector hæreat, vel ubi sententiæ impietas possit abscondi, acquiescere salutiferæ inspirationi nostræ vult esse potestatis, nostræ voluntatis, nostræ libertatis: Nempe quia non Deus, non gratia, non inspiratio ad acquiescendum emollit potestatem, flectit libertatem, inclinac ac tribuit voluntatem, sed nostra potestas, nostra libertas, nostra voluntas nos ipsi inspirationi & gratiæ acquiescere facit.

Ita Hilar.
in Epist. ad
August. de
Massiliens.

Ita ibid.

Epist.
Hilar. ad
Aug. min
ulo inf
ca. med.

Quamvis enim hoc non sine gratia & inspiratione fiat, ipsa tamen libertas & voluntas Gennadio autore, primas sibi partes vendicat. Postquam autem inspirationi primæ qua cor ad eligendam viam salutis & credendum trahitur, acquieverit, jam in reliquis primas partes permittit Deo, tunc enim solus Deus, jam volentem ad cursum incitat, infirmam voluntatem roborat, languentem exardescere facit, quidquid denique bonorum operum facere cupiebat, quod infirmitate non poterat, hoc ipse solus, perficiendo primum istud velle largitur. Nam ut Gennadius cum Massiliensibus ait, *ut adipiscamur quod acquiescendo admonitioni cupimus, divini est munus*. Quamvis enim non sine voluntate fiat, quia ipsa voluntas accenditur ut fortius velit, Deus tamen per gratiam, non voluntas sua libertate robustius illud velle facit; sicut antea quamvis non sine gratia vellet, cum inspirationi divinæ primum acquiesceret, ipsa tamen libertas voluntatis ad acquiescendum non Deus aut gratia aut inspiratio pertrahebat.

*Saare? lib. 3
de auxil.
c. 9. n. 6.*

Excipiet forsitan aliquis adversus ea quæ dicta sunt, immerito illi libro de Ecclesiasticis dogmatibus detrahi, quod nullus Theologorum suspicionem aut vestigium, ut quidam ait, talis erroris in eo opere invenerit, deinde quod à capite vigesimo primo expresse damnentur omnes errores Pelagij ipsidem pœne verbis quibus illam Pontifices damnaverunt.

*In cens. illi
lib. præmissa
Tom. 3. Aug.*

Sed facile respondetur, jam olim etiam ante subortas illas de gratia controversias librum istum propter hanc ipsam causam in suspicionem & crimen vocatum esse. Nam Theologi Lovanienses viri doctissimi qui antequam in Belgiū ulla de gratia contentio penetraisset, utilissime in expurgandis dijudicandisque Augustini operibus laborarunt hunc ejus errorem annotant. Et ante ipsos Ioannes Hesselius Vir. Eximius & Sacre Theologiæ Doctor ac Professor Regius idem observaverat, ut ex præfatione Prosperi operibus præmissa patet. Nec sanè exiguum indicium est indolis Pelagianæ qua liber ille scriptus est, quod cum nulla pœne sit hæresis ad Gennadij usque tempora, cujus autorem non suo designet nomine, nulla tamen in toto libro fiat mentio Pelagij aut Semi-Pelagianorum aut Catholici dogmatis adversus eum pronunciati: cum tamen illæ contentiones recentissime viguissent.

Nec vero refert, quod à capite vigesimo primo usque ad quinquagesimum secundum confessio de divina gratia luculenta sit. Illa quippe non sunt verba Gennadij, sed ab aliquo Catholico tanquam antidotum præcedentis erroris adjuncta sunt. Cujus rei manifestissima indicia sunt. Primum quod ista omnia in manu scriptis codicibus desiderantur, sicut hoc testantur ipsi illi Theologi Lovanienses qui plus quam ducentis exemplaribus in emendandis Augustini lucubrationibus usi sunt, cujus nomini & stylo & istud opus assignatum fuerat. Nec tantum in manu scriptis illa desunt sed etiam in nonnullis impressis ut in præ-

A fatione apud Prosperum videre licet. Deinde quod cum Gennadius in reliquis libri partibus suis verbis eisque succinctissimis, innumera Catholice fidei dogmata velut brevuario quodam complectatur, hic contrario modo prolixissime Epistola Cælestini Pontificis Canones Concilij Milevitani & pœne totum Concilium Arausicanum nulla facta immutatione contextitur, quo sane nihil disformius ac magis dissonum à reliqui operis contextu & scopo fieri potest. Nam illa sola facile dimidium totius libri complectuntur. Accedit quod pleraque ex Epistola Cælestini & Concilijs Milevitano & Arausicano assuta capita repugnent ex diametro illi sententiæ quæ præcellerat: quemadmodum cum ad erendum Augustini sententiam ventum erit demonstrabimus. Ut nihil verius sit atque manifestius quam id quod Lovanienses Correctores dicunt, ab erudito quodam & recentiore Scriptore, propter errores aliquot præcedentium capitum ea fuisse interjecta.

Nec verò solus Gennadius, sed & Cassianus subinde internam illam gratiam ad primas fidei & conversionis actus agnoscit. sed sic ut similiter nostra potestatis & libertatis sit non gratiâ id ipsum juxta Catholicam doctrinam operante, acquiescere. Docet enim Collatione tertia ex qua integrum locum mox citabimus, *Inspirationes divinas in cor immittere, c. 4. & quibus tamen tanquam occasionibus non rem sit enixius vel remissius famulari*. Et alibi ex libro Pastoris probat, *adjuvare hominem in quamlibet partem arbitrij libertatem ut inter duos Angelos sibi adherentes constitutus diversis suasionibus utrimque pulsetur. In hominis verò optione consistere, ut eligat quem sequatur. Et idcirco, inquit, manet in homine liberum arbitrium quod gratiam Dei possit negligere vel vel amare*. Et quam quæso gratiam? An tantum admonitionem externam & legem, de qua sæpe in illa, collatione mentionem facit? Nimirum illam, qua homo inter contrarias boni malique Angeli suasionis collocatus non solū signis, sed etiam internis motibus non minus bonis ac malis se sentit quati: quâ homini divina inspiratio in cor immittitur quæ dormientes ad desiderium salutis exsusetat, quæ Deum sequi compunctione saluberrima cohortatur. Neque enim usque adeo impius Cassianus fuit, ut qui sanctos Angelos sit, c. 4. qui externis auxilijs juvari nequeunt, divino auxilio ad perseverantiam puritatis eguisse confirmat, non tantillum saltem præsidij lapsus hominem à Deo sentiret habere, quantum & periculi per veros internos concupiscentiæ motus à diabolo concitatur. Nam hoc ipsum illis verbis fuisse à Cassiano significatum satis Prosper insinuat, quando Cassianum dicit asserere: *Inter boni & mali contrarias suasionis naturalis iudicio & propria discretionis hominem esse commissum, ut, inquit, ei non plus à Deo præsidij quam à diabolo sit periculi*. Non plus, dicendo, saltem tantum præsidij à Deo habere manifeste significat; neque enim Prosper illum impietatis excessum siluisset, si ne tantillum quidem præsidij

Collat. 3.

Collat. 11.

Coll. 3.

Lib. 12. l. 1.

fidij à Deo præstolandum esse censuisset.

Sed jam considera quam vehementer illum gratiæ modum & libertatis æqualitatem à Calliano assertam Prosper improbet: Illane libera est, inquit, ista libertas ut quantum ex se habeat fastidij ut negligat gratiam Dei, tantum ex se habeat delectationis ut diligat? Quin etiam inde coniectaneum esse probat, quod homo Deum possit sola voluntate & arbitrij libertate diligere, quantumvis eum Callianus illa indifferenti gratia præventum esse docuisset. Nam postquam Deum per gratiam suam cor Lyone purpuratæ in credere, non ipsam scilicet Lyoniam, aperuisse dixisset, de contraria Calliani mente, qua gratiam Dei libero arbitrio hominis vel negligere vel amari posse docebat, ita subiicit: Et tunc est secunda ista liberi arbitrij vel incommutabilis vel fuerilis, ut erat in eam quæ in omni in arte virtutis est, hoc ex Dei munere, sed ex sola habeat voluntate. Sola namque voluntas est, non gratis juxta Callianum, quæ utriusque & gratiæ & concupiscentiæ suasionibus agitata ex non credente credere, ex non diligente diligere facit. Etenim gratia Calliani dari homini posse, si velit, ut de Adam gratia Massiliensibus probata diximus, non velle quod potest; quod Christi gratia proprium esse atque essentielle tanquam certissimum Concilia & Augustinus docent.

Ex ista igitur vena fluit quod Massilienses & omnes erroris Semi-Pelagiani vindices, ut illam indifferentiam gratiæ & inspirationis insinuent, illam plerumque nomine occasiōis exprimere soleant. Quod sane diligenter ad erroris illius intelligentiā observandum est. Neque enim facile vocabulum invenies, quo aptius inefficacia gratiæ & efficacius indifferens ille tractus inspirationis, qui suum influxum in opus à libertate voluntatis expectet significari queat. Hoc voluit Callianus, quando Abraham cum Dominica voce de natali solo vocaretur, itemque Sanctum Antonium occasiōem suæ conversionis à sola divinitate percipisse significat. Et ne forte de modo quodā externæ vocationis intelligeres qua vocati sint, sic illam explicat. Ex Deo quidem, inquit, est (primus ille vocationis modus) quoties inspiratio quedam immissa in cor nostrum hominum quam etiam dormientes nos ad desiderium æternæ vitæ ac salutis excuscat, Deumque sequi & eius inhaerere præceptis compunctione saluberrima cohortatur ut in Scripturis Sanctis Abraham &c. Hoc voluit quando illam nostræ libertatis electionem & acquiescentiam cum Gennadio paulo infra prædicat: Ita-

A que sicut occasiōem salutis diversis modis Deum cognoscimus operari, ita nostrum est occasiōibus à divinitate concessis, velenitius vel remissius samulari. Nam sicut Dei fuit vocationis oblatio, Exi de terra tua; Ita Abrahæ fuit exeuntis obedientia. Audis inspirationem in cor immittam salutis esse dumtaxat occasiōem, & vocantis oblationem: Nostrum verò esse, non inspirationem, non Dei hoc facientis, occasiōem, pro nostra libertate enixius vel remissius samulare, nostrum esse non inspirationis oblationi, voluntati obedire. Nonne est ipsum illud quod Prosper explodit; minere scilicet in homine libertatem arbitrij quod gratiam Dei possit negligere vel amare? Hoc similiter voluit & Gennadius quando libertatis arbitrij seu nostræ potestatis esse dicit, ut eligat homo, vel sequatur vel non occasiōem salutis, hoc est inspirationem Dei. Hoc voluerunt & Massilienses quando, Hilario teste, credendi voluntatem à Deo donari negant, sed eum prostratus annuntiatur obrimende salutis occasiō velle hominem credere posse contendunt.

Cernis arbitror, Semi-Pelagianos omnes de gratia quæ ad credendum & convertendum datur, eodem spiritu & ore loqui: efficaciam ejus in voluntatem vocabulo occasiōis quantum fieri potest restringere, ut ita sublata desperatione, aliquid, quod per prædicandi vigorem excitaretur in hominibus remansisse crederetur: & de Massil. exhortationis atque correptionis utilitas erga voluntatem suam habeat locum. Nam quemadmodum internus concupiscentiæ titillantis motus ipsdem ipsis auctoribus non est aliud nisi occasiō voluntati, ejus consensum expectare debet; ita gratia inspirationis quam profertur, non minus quam externa prædicatio tantummodo occasiō est, ejus usus non ab ipsa gratia homini inspiretur ut velit, sed ab indifferenti illa voluntatis libertate expectetur imperi, & pendeat, ut ei vel nullo modo, pro ut visum fuerit, velenitius, vel segnius, vel remissius samuletur. Ab hac etenim contemptibili deprecatione & injuria Concilium Arausicanum gratiam vindicare voluit, quando quartum illum Canonem Semi-Pelagianis intorsit: Si quis ut à peccato purgemur, voluntatem nostram Deum expectare contendit, non autem ut etiam purgari velimus, per Spiritus Sancti infusionem & operationem in nobis fieri consuetum, resistit ipsi Spiritui Sancto, per Salomonem dicenti, Preparatur voluntas à Domino: & Apostolo salubriter prædicanti, Deus est, qui operatur in nobis velle & perficere pro bona voluntate.

Eadem

Eadem asseritur ex Divi Augustini errore, quem ante
Episcopatum cum Massiliensibus tenuit.

CAPVT OCTAVVM.

Sed quod internam illam gratiam sine qua creatura rationalis nihil prorsus boni potest, Massilienses etiam ad credendum, petendum, & querendum admiserint, ex ipso Augustino quoque non difficile demonstrari potest. Nam tateretur aliquoties, se ante susceptum Episcopatum in eodem prorsus errore quo Massilienses esse versatum existimando fidem & orationem non esse donum Dei donatum scilicet per gratiam Dei nisi quia praeceperat praconium veritatis. *Et autem praedicato nobis Evangelio consentimus, non tamen esse per primum & nobis esse sentire at.* Ex quo errore, cum ad Episcopum Simplicianum initio scilicet Episcopatus suscepti scriberet, sese Deo revelante revocatum & Scripturae testimonio convictum esse testatur. Proinde cum istam suam opinionem nonnullis opusculis ante Episcopatum suum scriptis satis indicari fateatur, scripta profecto ante Episcopatum nobis consulenda sunt, ut liquida, si heri potest, ipsius testificatione sciamus utrum tunc omnem internam Dei gratiam non solum qua credere & orare homini datur à Deo, sed etiam qua ita dumtaxat Deus adjuvat ut homo credere possit & orare si velit, à fide & oratione secluserit.

Et primo quidem occurrit liber questionum octoginta trium, quem à primo tempore suae conversionis se dictasse, & cum Episcopus esset in unum volumen colligi iussit, testatur. In huius libri à sexagesima octava quaestione eodem modo de fide dicitur, ut in expositione quarundam propositionum Epistolae ad Romanos, quam quia perperam in ea de fide & oratione locutus fuerat, ipsemet accurata oratione retractat. Nam quod in hoc libro ex illo errore dixerat nostrum esse credere & velle, item: vocantem sequi (hoc est credere) esse iam in libero arbitrio gratiam Dei ad solam gratuitam vocationem revocando, quia velle non possumus nisi vocemur: quemadmodum & Massilienses loqui solent, hoc in illa citata quaestione dicit, illos qui venerunt venire non posse nisi vocarentur. Et ut vocati veniant, hoc est crederent, esse in libera voluntate. Et tamen in eadem ipsa quaestione agnoscit, Deum non solum extrinsecus admonendo, sed etiam intrinsecus vocando ipsum velle operari. Quoniam, inquit, nec velle quisquam potest, nisi admonitus & vocatus, sive INTRINSECUS VBI NULLVS HOMINVM VIDE-RET, sive extrinsecus per sermonem sonantem aut per aliqua signa & sibi efficitur ut etiam ipsum velle Deum operetur in nobis. Ecce nec internam vocationem à fide Augustinus in illo errore constitutus excludit, ut ita Deus, per internam gratiam in ipso corde ubi nullus hominum

videt, ipsum velle operetur in nobis: Non quidem ita ut nolentibus ipsum velle tribuat, hoc enim Christianae gratiae proprium est, sed ita ut si homo cor suum ad volendum & sequendum inclinaverit, non sine Deo vires voluntatis adjuvante velit & credendo sequatur.

Nec minus perspicue istud adiutorium Dei asserit in libro de quantitate animae, qui Roma statim à baptismo scriptus est. Hae autem, inquit, actione (qua reformamur ad imaginem Dei) nihil mihi videtur operosius & nihil esse cessationis similis, neque tamen eum suscipere aut implere animus potest nisi eo ipso adjuvante cur reddatur. Ecce nec suscipere reformationem animi quisquam potest, quod prima credendi voluntate constat fieri, nisi adjuvante Deo non propter ignorantiam quae scientiae illustratione pellitur, sed propter difficultatem quae conatibus animi pertinacissime reluctatur. Ignorantia quippe & difficultas semper Augustino sunt duo distinctae naturae impedimenta, quorum illud ad intellectum hoc ad voluntatem pertinet, illud Deo illuminante, istud gratiam infundente removetur. Vt ex libris de Ex libro libero arbitrio ante Episcopatum scriptis & lib. 4. alijs nonnullis locis patet. Quamquam istam difficultatem non tantam esse Massilienses cum Augustino voverint, ut non possit homo saltem velle seu credere, petere, quare, pulsare, Deo non quidem dante voluntatem sed tantummodo acjuvante. Quid enim aliud significat id quod etiam constanter ante baptismum sensit ac docuit, quando in libro de vita beata dixit? Admonitio autem quaedam quae in finibus nobis semper agit ut Deum recordemur ut eum queramus, ut eum pulso omni fastidio sitiamus de ipso ad nos fonte veritatis emanat. Hoc interioribus luminibus nostris ubi sol ille secretus infunditur. Nonne perspicue docet & ipsum recordari adeoque querere Leam, quod nostrum esse ante Episcopatum crederet, fonte veritatis simul intus infundente, & ut supra loquitur, iam Deo adjuvante produci? Neque quisquam scrupulum moveat quod de luminibus jubare ac sole mentionem facit, quasi cum intellectu solo negotium istud ageretur. Frequentissimum enim adeoque familiare Augustino est charitatem ipsam appellare luminosam ac lumen animi. Neque enim aliunde sapientia quae verum est lumen animi quam ex illa luminosa charitate confurgit. Vnde de Lucifero Calaritano: In tenebras cecidit schismatis, amisso lumine charitatis. Quod sexcentis exemplis facile declarari potest. Et revera nihil anima peccatrice tenebrosius, Vnde & Apostolus de iustificatis per charitatem: Fuijstis aliquando tenebrae nunc autem lux in

Lib. de pre-
dest SS. c. 3.
O. 1. & lib.
1. retr. c. 23

Ibid. c. 4.

Ibid. c. 3.

Lib. 1. Re-
tract. c. 26.

Lib. 1. Re-
tract. c. 23.

Propos. 60.
O. 62.

Ibid.

Epist. 10.

que Angelis integerrima sanitate fruentibus
fortiorem esse deliraverit, ut quod istos sine
divino adjutorio nullo modo efficere potuisse
profiteretur, hoc suis foliis viribus illum praestare
posse judicaverit. Omnino semper ad
omnem omnino bonam voluntatem qua Deo
creditor, Deus rogatur, sanitas petitur, gratiam
Dei & adjutorium factus est, non modo
Adamo & Angelis, sed maxime infirmis hominibus
esse necessariam. Sed ut supra diximus & saepius
repetendum est, aliud sanorum aliud aegrorum
adjutorium est. Illud *sine quo non* creditur, aut
rogatur Deus; hoc est *quo* creditur & rogatur
Deus, quia ipsam credendi rogandique voluntatem
inspirat ac donat. In hoc ergo proprie Masiliensium &
Augustini error situs fuit, quod Angelorum Sanctorum
& stantis hominis adjutorium, in quo

intelligendo & admittendo nulla penitus ipsis
difficultas fuit; etiam lapsis hominibus hæc-
tenus sufficere voluerint, ut quia non penitus
esset depravata vel exincta natura, cum illo co-
dem auxilio perdurante quo antea in Adamo
cuncta poterant, possent etiam nunc lapsi, fra-
cti & ægri saltem credere & à sua infirmitate
velle sanari: Nec opus esse, ut per illam aliam
gratiam ægrotis propriam quam Christus at-
tulit ipsa credendi voluntas donaretur, seu ut etiam
dicunt, donaretur ut vellet, rejectis ab illo dono
alijs pariter rejs. Talem enim gratiam volunt
non ad initium bonæ voluntatis seu ad ere-
dendum, sed tantum ad eperandum esse ne-
cessariam, quia aliquid integritatis in natura
remanferit, propter quam cum illo Adami &
Angelorum apud nono si vellet crederet, non
autem, si vellet, posset operari.

Massilienses non fuisse ex professo hostes gratiæ ; neque causam ullam habuisse cur talem gratiam rejicerent : Quod per eam omnes eorum difficultates facillimè solverentur. Expenditur arrogans vox cujusdam recentioris.

CAPVT NONVM

DENT QUAE si suis momentis res ista
tota ponderetur, nulla idonea causa
proferri poterit, cui istud indifferētis
gratiae genus Massiliensibus displicere
potuisset. Non enim hostiles gerebant animos
adversus gratiam quando primum Augustinus
et ejus defensoribus Hilario & Prospero relu-
ctati sunt, sed solis difficultatibus terri-
torum monstra ex Augustini opinione pullulantia
salva gratia & Ecclesiae pace suffocare volue-
runt. Idem quippe Massiliensibus, quod San-
cto Hieronymo aliisque antiquioribus & ipsi
Augustino contigit, qui, quamvis Deigra-
tiam velut vitā suā cariorem adversus hostes
gratiae magno ardore defenderent, ut in Hie-
ronymo perspicuē patet, in eundem tamen
errorem saltente rei obscuritatis prolapsi sunt.
Nam & ipsum Hilarium ipsidem difficultatibus
aliquando turbatum fuisse satis Prosper indi-
cat quando de illo dicit: Nam unum eorum, qui
scilicet caligine istius opinionis obscuraban-
tur, precipua auctoritatis, & spiritualium iudio-
rum Vnum Sanctum Hilarium Arelatensem Epi-
copum sciat beatitudo tua admiratorem sectari, venie-
re in alij omnibus tua esse doctrina: & de hoc quod in-
queramus tradit, iam pridem apud Sanctitatem tuam
sensum suum per litteras velle conferre. Quamvis
re postea attentius considerata in suis litteris
August. se consentire fateatur. Hinc est quod
idem Prosper sententiam illam Massiliensium
non nisi a caligine opinionis & persuasivis ob-
scurem vocat. Et sola uberiori gratiae decla-
ratione credis & sperat eos a sacrificium lumen
gratiae recipiuros. Hinc est, quod eos claros &

A egregios in omni virtute in studio viros nuncupat. Hinc est quod eos Augustinus deputat non ut alienos sed a nostris; non ut Hæreticos, sed a Lib. de lib. b Tristes, & c Pelagianum nobiscum demolientem no perfer. errorem; eosque non ut ejusdem inimicos gra- c. 24. tiam, sed ut d caligantes tantummodo in Sancto- b Lib. de m rum prædeterminatione putat esse tractandos. Hinc c. 17. est, quod quamvis adversus Augustini doctrinam luctantur, eamque præcedentibus Lib. de lib. Patribus & Ecclesiastico sensui contrariam no perfer. esse sentirent, sola tamen Pontificis Celestini c. 17. declaratione compressi sint. Hinc est, quod d Lib. de pe postmodum illos Augustini libros non receperint quos non cum cæteris ab Apostolica ag. e. 1. Sede probatos esse credebant. Hinc est, quod quamvis Prosper vultus ad sectiorem perventurum In fin. Tr. minaretur, si habuisset perseverantem timorem, ad Ang. Massiliensis tamen per nullam Ecclesiæ sanctionem à fraterna societate divisi fuerint, cū In fine lib. etiam teste Prospero adhuc sub Sixto Papa in cont. Coll. Ecclesiastica communione persisterent. Hinc est quod eorum plerique, ut Severus atque Cassianus quos perperam olim sensisse certum est post Celestini declarationem emendati sunt; & ille ipse Massiliensium antesignanus ad hostes Ecclesiæ retundendos, quorum erroribus confanguineis ante propinquasse videbatur Leonis auctoritate adhibitus, cum magna Pelagianorum detestatione strenue laboravit, & paulo post, ut multi volunt, non sine sanctitatis opinione defunctus est. Quæ sanè omnia manifesto argumento sunt, non eos ex professo, quamvis errarent, indixisse bellum vel gratiæ vel Ecclesiæ; sed salva omni-

*In fine Ep.
ad Aug.*

a In fine
Epist.
b Initio.

omnibus modis utriusque pace, ingentes illas difficultates dissipare voluisse, quæ ex gratia Augustini primam credendi voluntatem dante & homines ab invicem discernente proficisci videbantur.

Enimvero, si res ista non ab ingeniosis hominibus ut sapius Massilienses Augustinus vocat, sed vel à tardissimo quoque consideretur, omnes istæ larvæ per istam Adami gratiam, tantâ evidentia & facilitate dissantur, ut ad hoc ipsum de industria ab eis excogitata esse videatur. Quod sane non ab ipsis tantum Massiliensibus optime animadvertum fuit, sed ab omnibus quotquot eos in hunc usque diem imitari sunt, & ad auferendam hominibus desperationem illam discernentis prædestinationis, & efficacis gratiæ durtiem emollire, & quasi scalas quasdam fabricare voluerunt, quibus unusquisque à natura ingratiam, à terra in cælum si per naturam faceret quod in se est (hoc est si vellet) ascenderet posset. Omnes enim illam integræ naturæ gratiam magno verborum furore palliatam, & philosophiâ subtilitate munitam, tanquam congruentissimam humanæ libertati prædicant, & ab omni erroris suspitione se tutissimos arbitantes omnibus fati, desperationis, necessitatis, aliisque supra commemoratis terribilibus tanquam præsentissimam adhibent medicinam. Et vero talem istam Adami gratiam revera esse, vel tardissimis rusticisque ingenijs ita manifestum est ut mirum sit, si quisquam Massiliensium qui Christianæ Religionis Theologiam vel à limine salu-

taverit, vel ita hebes fuerit, ut ex ea fati vel desperationis, vel necessitatis, vel subversæ correptionis & exhortationis umbras potuerit expavescere; vel ita perfrixtæ frontis, ut eam tam absurdus ineptique calumnijs ausus fuerit onerare.

Nam ut ab illo prædestinationis proposito incipiamus quod eos tanto horrore averfatos esse diximus; per illam universalem & sufficientem gratiam, quâ sine personarum discrimine omnis, qui voluerit, potest credere, & ex fide ad salutem æternam pergere, omne propositum discretivum tollitur, neque ulla constitutio Dei remanet humanas præveniens voluntates, nisi illa voluntas benignissima, qua vult omnes homines salvos fieri, & suam habere gratiam semper præsentem, qua re ipsa suam salutem, si tamen cooperari voluerint, assequantur. Nonne esset stultitiæ singularis ex tali proposito & gratia horrorem aliquem simulare vel fingere? Et quid aliud ab ipsa natura sua expectare queant? Imo vero quid Massiliensibus ipsis accommodatius ad particulare & absolutum illud propositum evadendum dixeris quam generale auxilium, quo generalis illa benevolentia, qua Deus omnium salutem cupit suum effectum, si velint homines, sortiatur? Nonne id ipsum est, quod semper crepant, Deus velle omnes homines salvos fieri. Et, quantum ad Deum pertinet, omnibus paratam vitam æternam? Nonne hoc ipsum cum illo dogmate maxime esset consentaneum, quo unanimi consensione universalitatem sufficientis gratiæ summis conatibus inculcarunt?

Apud Prosp.
& Hilar.
in Epist.
Apud Prosp.
in Epist. ad
August.

*Ut cunctos, inquit Prosper, vocet illa quidem, invitetque; nec ullum
Præteriens, studeat communem asferre salutem
Omnibus, & totum peccato absolvere mundum.
Sed proprio quemque arbitrio parere vocanti,
Iudicioque suo mota se extendere mente
Ad lucem oblatam, quæ se non subtrahit ulli
Sed cupidos recti judet, illustretque volentes.*

Iam vero quis nisi fatuus ex hac generali gratia fatum timeat? Nihil enim hic præcedit voluntatem hominis quo ad alterutram partem immutabili aliquâ constitutione flectatur, vel quasi cancellis quibusdam quos egradi nequeat, concludatur. Sola voluntas elandi gratiam, voluntatem hominis antegreditur, sed illa talis est ut in omnem se partem non solum linat, sed etiam velit ho-

minem se posse flectere; agere quippe & non agere, uti, non uti tali gratia; obedire, contemnere, eodem modo ut natura generalis, ut vocatio doctrinaque generalis, uniuscujusque permittit arbitrio: quo nihil sane potest esse capitalius contrarium fato. Nonne id ipsum est, quod ipsimet exterminantes fatum libentissime, ut vidimus, profitentur?

Proprio quemque arbitrio parere vocanti &c.

Quid vero de læsa in utramvis partem libertate dicam? Quid de terribili illa discretionem quam per gratiâ in hominibus fieri querebantur? Nihil profecto ineptius vel à delirantibus adversus illam gratiam fingi po-

test: imo nihil ad illas umbras fugandas illa ipsa gratia expeditius. Cum enim omnibus semper præsto sit, & magis quam ipsa generalis quam afferebant Evangelij prædicatio, nec ulli haud secus ac liberum arbitrium atque

*Apid Hilar
in Epist.*

Cap. 10.

*Prosper in
Epist. ad
Aug.*

Ibid.

arque natura, desit; qua quisque qui voluerit, ut voluerit, cum voluerit uti, vel non uti potest; quid sane infanitus vel phreneticus delirare queat, quam ex ea discretionem hominum vel libertatis interitum formidare? Nonne id ipsum eis liberalissime datur, quod tantis querimonijs petunt, nimirum, ut *um non* donetur ut velit, reiectis ab hoc dono alijs pariter reijs, & qui possent similiter liberari, si ea qua pariter indigni praelatur credendi voluntas, etiam ipsis similiter praestetur. Item, ut non sit specialis erga credentes munificentia; ut omnes etiam increduli credere possint; ut gratia omnibus ingeratur: ut non, alijs detur, alijs non detur: ut invenerit liberum arbitrium non cogatur: ut non afferatur ei fatalis necessitas: ut per praoperantem & cooperantem gratiam liberum non impediatur arbitrium? Et quæcunque supra de laesa libertate diximus.

Porro desperationi & ignavia nulum efficacius ea gratia medicamentum juxta Massiliensium sententiam excogitari potest: quis enim esse potest desperationi locus, ubi nihil in alterutram partem pro sua voluntate vel constitutione Deus facit, sed omnia ad vitam aeternam assequendam necessaria in hominis potestate & arbitrio collocantur? Quis potest fanctis esse teporis & ignavia fomes, ubi nihil à Deo per gratiam fiet nisi homo sua voluntate consentiat diligenterque cooperetur? Vbi non rumpitur obliata porta voluntatis à gratia, sed ab homine per gratiam admonito & invitato aperitur, & aperiendi remuneratio preparatur: Nonne apertissime datur eis quicquid in remedium desperationis & ignaviae confingere potuerunt? Nempe ita posse unumquemque ad correctionem aut ad profectum vocari, si se sciat sua diligentia bonum esse posse: recteque omnem hominem posita illa gratia ad credendum & operandum divinis institutionibus admoneri, ut de apprehendenda vita aeterna, nemo desperet, cum voluntaria devotioni remuneratio sit parata. Quomodo vero non dico timeri, sed vel fingi hic potest, ne quemadmodum conqueruntur, utraque parte superfluum labor sit: cum nihil per hanc gratiam fieri posse statuatur nisi labor accesserit? Ne reiectus ulla industria possit intrare; cum ab ea nemo rejiciatur, & cum ea intret qui voluerit? Ne electus ulla negligentia possit excidere, cum per solam negligentiam tota talis gratia quantumvis magna in vacuum recipiatur? Et quid hic obsecro ad desperandum facit illa decantata incertitudo voluntatis Dei, dum cogitant qui audiunt incertum esse humanae ignorantia, cui Deus hæc dona largiatur ut veniatur ad fidem & permaneat in fide, cum concessa illa generali gratia Deus omnibus quantum in se est, fidem & perseverantiam largiatur, & ab illis donis nemo prorsus exclusus sit, nisi qui illa, gratia dissentiendo, acceptare noluerit?

Sed nihil absurdius fingi potest, quam per istiusmodi gratiam exhortationes, correptiones, & omnia recte faciendi præcepta subverti, imo nihil magis appositum excogitari potest, quam ut homines omni instantia præ-

ceptis, exhortationibus & correptionibus excitentur. Nihil enim deesse statuitur nisi solus hominis iussu, admoniti correptique consensus, qui rectissime huiusmodi stimulis posita illa gratia provocatur. Nonne id ipsum est quod dilucidis verbis ipsimet profitentur, quando Augustino gratiam illam internam Adami prædicante, qua uti posset si vellet, gratulantes, nullamque ultra difficultatem in exhortationibus timentes dicunt: Ad illam voluntatem (Adami habentis talem gratiam cum qua stare posset si vellet) pertinuisse exhortationem vel comminationis utilitatem, qua & persistendi & desistendi obtinebat liberam potestatem: non ad hanc cui nolle iustitiam inevitabili necessitate coniunctum sit? Ecce facillime intelligunt internum Adami adiutorium, & illud cum exhortatione conciliant, dummodo tale sit, ut voluntas persistendi & desistendi obtineat liberam potestatem. Dummodo, ut Augustinus de Adamo dixerat, ita adinvenitur, ut homo stare possit in iustitia, & à iustitia declinare. De cæteris querelis eorum, extinctæ scilicet orationis duarum partium & massarum, & reliquis quas adduximus, nihil opus est dicere; tum quod nulla verisimilitudine contra gratiam istam torqueri possunt, tum quod magis ad istud Deo propositum quam ad gratiam pertinent; de quibus infra pluribus dicturi sumus.

Ex his quæ diximus perspicue, ut arbitror, patet, nullam Massiliensibus causam habere potuisse, cur talem gratiam abijcerent, cum omnibus eorum querelis accuratissime satisfaceret, & hoc ipsum se satis intelligere faterentur: multoque minus, cur ex ea homines ingeniosi & gratia defensores tam immanes difficultates cum aliquo colore vererentur; gratiam enim integri hominis cum qua scilicet homo indifferens ad utrumque permanens si velit operetur, non autem ipsa ex nolente volentem faceret, rectissime capiunt, intelligunt, laudant, probant, & ex ea nullum libertati vel exhortationibus præiudicium fieri gratulantur. Vt meritò non aliud nisi merum commentum videri debeat ad proprias opiniones colorandas excogitatum, quo Massiliensibus nonnulli illam impingunt absurditatem & hebetudinem, ut contra propriam scientiam & conscientiam immania illa portentia ex illo adiutorio sine quo non, omnibus preparato sequi formidaverint, & tantis clamoribus, quæsi fuerint ut contra scientiam vel conscientiam hanc pravam eorum intelligentiam Sanctissimus Ecclesiæ Doctor uno verbulo emendare noluerit, vel eruditissimus Doctorum omnium corypheus non potuerit. Et eo tamé exorbitationis recentior quidam qui se gratia sic explicatæ vel inventorem vel præcipuum patronum videri cupit, erumpere coactus fuit. Cum enim tantam libertatis cum ista gratia conciliandæ facilitatem cerneret, omneque scrupulum Massiliensium, fatum scilicet, desperationem, necessitatem, exhortationum inutilitatem, torporem &c. tanta prom-

Molina in
Concor. g. 23
4 & 5.
disput. 1.
memb. ult.

promptitudine posse diffilari, & cum illis pa-
cem fieri, hanc injuriosam tanto Doctiori, to-
tique Ecclesiæ antiquæ non satis honorificam
aut tolerabilem emisit vocem: *Quæ si data ex-*
planataque semper fuissent, forte neque Pelagiana
hæresis fuisset exorta, neque Lutherani tam impuden-
ter arbitrii nostri Libertatem fuissent ausi negare,
obtentantes cum divina gratia, præscientia & præ-
destinatione coherere non posse: neque ex Augustini
opinione, concitationibusque cum Pelagianis tot fide-
les fuissent turbati ad Pelagianosque descissent, sa-
cileque reliqua illa Pelagianorum in Gallia, qua-
rum in Epistolis Prosperi & Hilarii fit mentio,
fuissent extincta ut patet ex ijs, in quibus homines
illos cum Catholicis convenisse & ab eis dissenisse,
eadem Epistola restantur: concertationes denique
inter Catholicos sacile fuissent sopitæ. Hæc ille.
Vbi quid aliud facit quam quod Augustino,
Romanis Pontificibus, totique Ecclesiæ an-
tiquæ illius temporis infamis ignorantia vel
malitia inurit notam? & exorta hæresis Pe-
lagianæ & Lutheranae invidiam creat & cul-
pam affricat? Nonne Augustini, hoc est, Ca-
tholicæ Ecclesiæ opinionem, quæ per Con-
ciliium Numidiæ Romanosque Pontifices ei
suascribendi adversus Pelagianos vices dedit,
& magnis encomijs ejus scripta laudavit apo-
stasie multorum fidelium, & Pelagianæ hæ-
resis propagatæ tantarumque turbarum inter
Catholicos & Massilienses & non oppressi in

Testatur
Aug. Epist.
110. Benig.
& Celsi.
Penit.

ipso exortu Semi-Pelagian erroris causam
facit? O nimis præcipientem arrogantia vocem!
& cur quæso tantum de Augustini opinione
suspiciatur nefas? Nimirum quia vidit, & re-
ctissime vidit, facillime Massilienses ipsosque
adeo Pelagianos cum Catholicis potuisse co-
alescere, cunctarumque difficultatum umbras
dissipari, si Augustinus talem explicandæ gra-
tiæ modum cum qua indifferens maneret ho-
mini & in propria potestate positum, credere
vel non credere ejus adversarijs tradere voluis-
set. Quasi verò fuisset vel ita imperitus Au-
gustinus, vel ita ignara illius ætatis Ecclesia,
ut non potuerit talem concordiam, rem om-
nibus in promptu positam invenire vel pene-
trare: & post mille ducentos annos à Philo-
sophis hujus temporis ejus explicationem ex-
spectare debuerit. Vidit ubique, protulit, do-
cuit, explicuit, inculcavit: idque tanta ver-
borum evidentia & pondere sententiarum,
ut pæne nihil amplius possit ipsa cæcitas, ab-
sit modo pertinacia, postulare. Cur ergo
non ingessit eam adversarijs? Cur non una
gratiæ illius confessione oblatrantium ora
compescuit? Nempe, non erat istic locus, ve-
ram Christi gratiam docere voluit, non pro-
dere: Massiliensibus mederi non adulari: vul-
nera tollere non tegere. Sed hoc uberius alibi
declarandum est.

Redditur causa quadruplex, cur non sæpius mentionem
illius gratiæ internæ faciant Semi-Pelagiani
posteriores.

CAPVT DECIMVM.

Hic dubitet forsitan aliquis, cur ista
interna & actualis gratia non etjam
sæpius à cæteris quoque Semi-Pela-
gianis commendetur, si nihil eorum
scopo nocet. Facile respondeo, non modo
Massilienses apud Hilarium, de quibus nobis
in hoc tractatu præcipue sermo est, quidquid
alij & ipsi aliàs tandem senserint, sed etjam
Cassianum atque Gennadium, ut ante demon-
stratum est, satis perspicuam ejus fecisse men-
tionem. Quamquam si scripta eorum nunquā
illius gratiæ meminissent, ne tum quidem ab
eis fuisse repudiata existimari debet. Quid
enim interest quod nihil obsit eorum scopo, si
nihil item profit? Causa quippe idonea esse
possunt, & vero sunt, cur de illa commendanda
judicent se non debere esse sollicitos. Quas
quidem indagare ac digito tangere, non est
difficile.

Prima est quod de illa gratia sibi cum Au-
gustino quæstionem esse sentirent, quæ lapsis
hominibus adversus peccati corruptionem
datur. Nam ut Augustinus sexcenties con-
tra Pelagianos refricat, illa gratia fidelibus
constitenda est quæ Christianæ Religionis pro-
pria est, hoc est, propter quam lapsi homini-

būs largiendam Christus Iesvs venit in mundum, 1. Tim. 1.
quemadmodum ait Apostolus, peccatores salvos
facere. Quam gratiam Patres Concilij Car-
thaginensis aliquoties vocant & inculcant,
gratiam qua Christiani sumus: & Augustinus, quæ Epist. 90.
Christiani & filij Dei sumus; itemque gratiam apud Aug.
quæ per incarnationem unigeniti revelata atque dona-
ta est: & sæpissime uno vocabulo totum com-
plectente, gratiam Christi. Videbant autem
gratiam illam sine qua non, hoc est, sine qua
quidem non creditur, sed tamen ipsa non facit
credere, nullo modo esse gratiam lapsæ natu-
ræ congruentem. Non enim ipsa, ut supra
latius dictum est, pulsa concupiscentiæ in-
firmitate, robustum facit, sed robustum &
à concupiscentia liberatum esse supponit, sicut
lux quantumvis magna non sanat oculum, sed
sanatum postulat, ut ejus aliquis possit esse
usus, nam sine luce quidem non cernitur, non
tamen ipsa facit cernere si quis noluerit intue-
ri. Hanc ergo duplicis gratiæ distinctionem
cum viri ingeniosi luculentissime ab Augusti-
no demonstratam animadvertenter, superfluum
esse, adeoque nihil ad rem pertinere judicarunt
de illa priori gratia quam sana natura postu-
labat, multum satagere. Hæc itaque causa est
X 2 cur

1. Tim. 1.

Epist. 90.

apud Aug.

Epist. 95.

Ibid.

Lib. de correptione & gratia, fuisse.

cur statim post fidem, veram illam Christi gratiam, *qua sit actio*, hoc est, qua liberum arbitrium ex non faciente facit facere, sanando voluntatem, roborando fulciendoque sanantam, quam Augustinus & Ecclesia postulabant, sapius in Epistolis Prosperi & Hilarii libenter clareque faterentur; ad fidei vero initium qua primitus creditur, propter difficultates illi primo libertatis flexui peculiares, illam alteram Adæ gratiam retinuerint quidem, sed tamen cum illam non esse Christi gratiam cererent, neque fideles, ab infidelibus illius operatione discerni, ad alias gratiæ notiones quarendas lapsi sint, quæ vel magis adventui Salvatoris Christi deberentur, vel voluntatem in actum inclinando discernerent. Hinc ergo toties ab eis inculcatur gratuita Evangelij prædicatio, sive vocatio: quia manifestum est, Evangelicæ veritatis annunciationem incarnationi Christi, passioni & resurrectioni ipsius esse tribuendam.

Sed neque in illa vocationis sive prædicationis gratia quæ Semi-Pelagianis omnibus familiarissima esse solet, potuerunt omni ex parte acquiescere. Viderunt enim illum, vel solum, vel præcipuum esse totius disputationis cardinem, quam sit illa gratia Dei cui ipsa fides tribuenda sit; de qua & Apostolus loquitur quando dicit, *Quis enim te discernit? Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* Hoc est quæ sit illa gratia, quæ discernendo, seu faciendo credere, cum ante non crederet, affert primam differentiam credentium à non credentibus, cum ante fidem omnibus esset una damnationis massa communis. Neque enim tam impij erant ut hanc discretionem omnis boni initium, & causam omni Dei gratiæ subtrahendam esse censerent. Quod illi solus Apostoli locus tam evidenter docet, ut sicut Sanctus Cyprianus eo permotus fuerat, ut in nullo gloriantium diceret, quando nostrum nihil est; ita & Augustinus eodem testimonio se convictum, & ab errore Semi-Pelagiano revocatum esse testetur. Hanc ergo discretionem gratiam cum liquidissime cererent esse debere talem, ut non tantum tribuat credere posse si velis, sed etiam ipsum velle credere, hoc est ut ipsam inclinationem & flexum voluntatis operetur, qua ex non credente fit credens: & hoc nullo pacto vocationi seu Evangelicæ prædicationi competere, quam multi audiunt qui non credunt; multoque minus illi gratiæ Adami sine qua non creditur, quia discretio credentis à non credente, non fit ab illa gratia, sed à propria libertate, non enim esset amplius gratia primi membri, sine qua non sit actio, sed secundi, qua sit actio: cum hæc, inquam, tanquam rem certam atque peripicuum liquidissime cererent, aliam Dei gratiam discretivam hominum sibi asserendam esse crediderunt. Hanc ergo dixerunt esse *quasdam integra naturæ reliquias*, quæ à Deo in primo parente sana & perfecta donata est. Hæc est enim iuxta Massilienses gratia, quæ quando multi eandem vocatio-

nem seu Evangelicam prædicationem audiunt, & eadem interna gratia muniti sunt, quæ credere possint si velint, alijs non credentibus; alios liberâ voluntate credere facit, & credendo sua se libertate discernere. Hoc totum tamen volunt esse tribuendum Deo, quia illa naturæ possibilitas qua sese ad credendum volendumque flexit & inclinavit, ex illa prima naturæ quam Adæ perfectam gratis dederat, integritate remansit. Ecce alteram causam, cur libentius naturæ sese flexcentis, quam gratiæ illius sine qua non potest sese ad credendum flexere Massilienses meminisse solent. Hoc est enim quod dicunt: *Nec de hac fide posse dici: quid habes quod non accepisti cum in eadem natura remanserit licet vitata, quæ prius sana ac perfectâ donata sit.* Hoc quod alibi: *consequens voluntate conditoris concessum est.* Hoc quod agerimus ferunt, nihil quod prædicatione exciteret in hominibus remansisse: hoc denique quod Augustinum docere itomachantur, ita Adami gratia adiutum esse, ut & stare posset & à iniuria declinare, si vellet: lapsis autem hominibus non adesse illam saltem credendi libertatem, sed eis nolle iniuriam inevitabili necessitate esse coniunctum, hoc est non habere illam flexibilitatem ut cum eodem Adæ adiutorio posset saltem credendo velle iustitiam, sed ita in unam partem esse depressam, ut audita prædicatione ne quidem posset timere quis unde terretur, nisi ea voluntate quæ similis hoc est quæ aliunde quam ex libertate ut olim danda & inferenda accipitur, eo quod non solum posteri, sed etiam ipse Adam illam damnationem incurreret, ut nunquam recta, semper autem prava vellet appere. Quibus & similibus locutionibus nihil aliud significatum volunt, nisi hominem, si non recte vivere propter inflictam concupiscentiæ reluctantis infirmitatem, saltem velle & credere posse suâ libertate, etiam non sine interno gratiæ simul concurrentis auxilio, sicut omnia ad iuste vivendum pertinentia primus homo viribus à concupiscentia illæsis potuit, ut supra fusius declaravimus. Itaque quia de gratia discretiva credentis à non credente tota vertebatur controversia, quam constabat non esse illam Adami & Angelorum gratiam, quia alijs cum ea sua libertate stantibus, alijs non minore præditi, eadem illâ libertate ceciderunt, hinc est, quod superstitis illius primæ libertatis reliquias tanquam veram gratiam primitus à Deo datam commendare satagunt, relicta illâ interiore, quæ libertatis potius flexum expectat & sequitur, quam ipsum voluntatis flexum facit.

Hoc vero spectasse in assignanda illa gratia naturæ seu superstitis illius libertatis Massilienses, vel inde manifestum est, quod cum in hoc ipso eos deceptos esse Augustinus ostendit, hoc summo conatu probare nititur, nec ipsam naturam sive integram, sive integram quascunque reliquias, esse illam gratiam quæ credentem à non credente discernit: cum enim eadem sit natura omnium, sive credant sive non

I. Cor. 4.

Lib. 3. ad

Quirin. c. 4.

Lib. de præ-

dest. 55. c. 3.

c. 4.

Cap. 4.

Lib. de pre-
dest. 33. c. 5.

Lib. de pre-
dest. 33. c. 5.

Lib. de pre-
dest. 33. c. 5.

Carm. de in-
grat.

sive non credant: profecto non potest esse natura ut natura, quam Deus aequaliter omnibus dedit, qua inter se homines discernantur. Audi ipsum identidem hoc inculcantem: In hac Apostoli evidentiissima intentione qua contra humanam superbiam loquitur, ne quisquam in homine sed in Domino gloriaretur, dona Dei naturalia suspicari, sive ipsam totam perfectamque naturam, qualis in prima conditione donata est, sive vitata natura qualemque vel quae nimis quantum existimo absurdum est. Nunquid enim per hoc dona qua omnibus communia sunt hominibus, discernuntur homines ab hominibus? Et iterum, Nihil autem huius sensus tam contrarium est, quam de suis meritis quemquam gloriari, tanquam ipse sibi ea fecerit, non gratia Dei, sed gratia qua bonos discernit a malis, non quae communis est bonis & malis. Et adhuc uberius: Ut enim sit natura posse habere fidem nunquid & habere? Non enim omnium est fides, cum suum posse habere sit omnium. Non autem ait Apostolus, quid autem potes habere, quod non acceperis ut posses habere? Sed ait, Quid autem habes quod non acceperis? Et totam disputationem luculentissime lententiae veritate concludens: Illa itaque natura in qua nobis data est possibilitas habendi fidem non discernit ab homine hominem, ipsa vero fides (hoc est ipsum credere) discernit ab infideli fidelem. Vides primo quantam contentione de gratia discernente cum Massiliensibus disputet: quam ipsi quia naturam putabant (quia illa videbatur esse quae unum ab alio credendo discerneret) hinc illam ut veram Dei gratiam commendabant, in cuius possibilitate fides quoque ipsa donata censeretur. Sed recte ostendit Augustinus, non naturam quae communis est omnibus, sed ipsam credendi voluntatem esse quae discernat homines: quam si non aliter Deus facit, nisi quia communem naturam dedit, non in Deo erit, sed in ipso homine volente gloriantur. Vides secundo causam arbitror interior illa gratia sine qua non creditur, multo minus Massiliensibus curanda & ad se tuendum proferenda videretur. Ipsa quippe cum omnibus eandem praedicationem audientibus communis esse, & a libertate suam ad agendum inclinationem atque determinationem expectare statuatur, multo minus quam

natura etiam integerrima, vel libertas ejus, poterat credentem a non credente discernere. Neque juvat quicquam, quod cum voluntate consentiente dicatur influere: nam & natura, & libertas, & voluntas ipsa multo magis, & prius & intimius influit, nec tamen idcirco juxta discursum Augustini dici potest naturam esse quae credentes discernat a non credentibus. Hoc enim unicum verissimum, certissimum, stabilissimumque Augustini principium, ut pupilla oculi retinendum est & iterum iterumque consideratione repetendum, aliam esse gratiam qua fit actio vel volitio, aliam sine qua non fit. Illa discernit agentem a non agente, haec nequaquam. Unde fieri nulla ratione potest, ut interior illa gratia praedicationis comes, quae homo dicitur credere posse si velit, sit illa gratia discretiva, quam Augustinus a Massiliensibus postulat. Quod quia subtiliter ab ingeniosis hominibus animadversum est, hinc est quod in illa commendanda immorari, superfluum esse, & nihil ad solvendam propositam controversiam pertinere judicaverunt.

Ex his quae diximus etiam tertia causa a secunda pendens colligi potest, cur gratiam illam discretivam ad naturam seu libertatis potius reliquias, quam ad illam interioris gratiam, sine qua non creditur, revocaverint. Cum enim cane pejus & angue odissent discretionem hominum sola voluntate Dei per gratiam fieri ut supra diximus; duritiam illam sic mitigandam esse censuerunt, ut discretionem ex natura quam Deus gratis dederat relinendo, eam per ambages illas totam (etiam si gratia illa interna cum libertate concurreret & influeret simul) ex propria voluntate suspenderent; quia scilicet omnibus positis, velle & credere ex semetipsis oriretur, quia velle & nolle credere, & non credere esset in propria potestate. Notat hoc Prosper cum dicit: Aut ideo eam (fidem) se iactat ad Deum referre, quia ab ipso sit creata natura, cui rationabilem inseruit libertatem, per quam unusquisque & credere & non credere in sua habeat potestate, Et carmine de ingratis:

Ad excerpta
Genuens.

Quos urit gratia, cuius
Omne opus arbitrio vultis subsistere vestro.
Et quod non cuncti mortales atria vitae
Ingrediuntur, ita ex ipsis pendere putatis
Ut tam ex iudicio constet cuiusque quod intrat
Quam quod non intrat: seu par in utrumque facultas
Suppetat, ut tam sit proprium bona quam mala velle.

Nimirum nihil aliud unice contendebant unus intrat, alter remanet foris, ex arbitrio seu iudicio cuiusque, seu naturali illa libertate contingeret, quae credere vel non credere, velle vel nolle in propria esset positum optione & potestate. Nam existimare quod illa impietas

per aliquam internam gratiam sine qua non evitari queat, absurditas manifesta est. Nunquid enim perinde cum lumen præsto est, in uniuscujusque qui sanis oculis est, optione situm est cernere vel non cernere sive concurrat, sive non concurrat influxus lucis? Nonne Adam atque Angeli cum illa gratia sibi præsentente fruerentur, cum qua juxta Divum Augustinum possent stare si vellent, perinde per liberum arbitrium, ut ipse loquitur, stare vel cedere ac si id ipsum sola libertate præstitissent? Cujus rei vel sexcenta exempla proferri possent, nisi vel tardioribus ista sufficerent, & unicuique sua sagacitate plura suggererentur. Hinc orta est illa toties ingeminata Sanctorum Patrum querimonia, non quod actus illi boni Massiliensium, defectu gratiæ simul cum arbitrio influentis non essent vel vite æternæ digni, vel meritorij, vel supernaturales ut nunc aliqui comminisci solent, sed quod obsecratorum divinorum judiciorum super salute & perditione hominum per illam gratiam naturalem libertatis hoc est per velle & nolle uniuscujusque referrent. Nonne Petrus Diaconus cum Orientalibus istud stomachatur quando

A dicit: Hæc si ita sunt; ut Hæretici iactant, comprehensa sunt ab ipsi inenarrabilia & incomprehensibilia Dei iudicia. Si enim ut ipsi volunt, nolentes gratia damnet, salvat autem volentes, nihil est omnino quod queratur ulterius. Et quantum ad ipsos, aliter scriptura divina qua incomprehensibilia Dei testatur iudicia. Nonne & Prosper cum dicit? Qui dispensationes Dei ex liberi arbitrij vult mutabilitate variari, proficitur sibi scrutabilia iudicia Dei & refigabiles vias eius. Et quod Doctor genitum Paulus non audebat attingere, hic se exilimatur reseratum posse vulgare. Et rursus alibi: Frustra profunditatem inscrutabilis gratiæ per liberum arbitrium conantur aperire. Et omnium apertissime cum causam discretionis hominum Apostoli verbis, quis enim se discernit? qua hysset? igitur profunditatem, inquit, illius quæstionem quam secundum admirationem Apostoli impenebrilem confitemur, per liberi arbitrij velle & nolle non solvitur. Quid hic vel Massilienses vel quolibet alios juberit, si responderint, se gratiam interiorem agnoscere sine qua velle non possint, si perinde velle & nolle cum illa gratia à propria sua libertate suspendant? vel ut Prosper de Semi-Pelagianis loquitur:

Carm. de
ingrat. c. 6.

Sitque salus dignis salvari ex FONTE VOLENDI.

Nonne prorsus eodem modo inscrutabilitas illa cur unus intret, non alius, hic credat ille non credat, posita illa gratia quæ nemini deest, per velle dissolvitur? Hoc quia Massiliensibus notissimum fuit & neminem cui pertinacia non claudat oculos latere potest, hæc eis iustissima causa fuit, cur ubi de discretionis gratia quasiio vertebatur, non ita fuerint de illa interiori gratia inculcanda solliciti.

Cujus tamen & quarta causa eaque verissima reddi potest, quod illa gratia plerumque sub integra natura comprehendi solet: cuius integritatis reliquias cum ipsi superesse post lapsum traderent etiam gratiam ei debitam sub eadem superstitie integritate complexi sunt. Hoc enim non modo Massiliensibus sed etiam Prospero & Augustino familiare fuisse ex eis locis perspicue constat, quæ supra hoc libro non pauca dedimus, cum Angelos & Adamum sua naturali possibilitate recte vivere potuisse demonstravimus: Sub naturali quippe possibilitate sine natura, semper & gratiam intelligebant: Quæ si cui forte adhuc non videantur facere satis. Ecce alia, quibus omnes scrupulos cessuros esse spero.

Nam cum Pelagius easdem quas Augustinus usurpare vellet phrasas, quod homo sua possibilitate posset non peccare si vellet statim ab Augustino reprehenditur, etiam de homine integro loqueretur: Nempe quia ipse ab illa possibilitate omnem actualem gratiam excluderat, quæ ut ait, natura etiam sanæ ad recte vivendum fuerat necessaria, sicut lumen sanis oculis ad cernendum. Locum ex capite quadragesimo-octavo de natura & gratia descriptum supra protulimus. Hinc est quod ali-

A quoties in eodem libro phrasas illas Pelagij temperat; De homine, inquit, sanis pedibus tolerabiliter dici potest, velut nolit habet ambulandi possibilitatem; constrictus vero, si velit, non habet. Vitiata est natura de qua loquitur, quid superbit terra & cinis? Et inferius: Scisse qui hunc librum scripsit de illa hominis natura loqueretur, qua primo inculpata & salva condita est, ut nunquam acceptaretur hoc dictum scilicet, quod possibilitas non peccandi in natura consisteret. Vbi quod ait, TOLE-
RABILITER, & VTCUMQUE; illa posse dici, Pelagium respicit, qui ab illa possibilitate naturali omnem internam gratiam submovebat. In quo sensu nullo pacto locutiones iste poterant esse veræ, nec sine particula diminutive concedi. Sed quando sub illis gratia comprehenditur frequenter ab ipso Augustino ceterisque illius ævi Patribus & Synodis pro natura integra usurpantur. Hinc illa creberrima Augustini doctrina quam alibi latius tradituri sumus, quod Adam atque Angeli per liberum arbitrium, siveque libertate voluntatis stare poterant, quod nunc homo non potest. Hoc enim nihil est aliud, quam quod illud natura potuere. Nimirum illa primi status gratia sub natura comprehenditur. Quod ne quem forte minus attentum falleret, cum illud aliquoties repetisset, suspicionibus occurrentis obijcit sibi: Quid ergo? Adam non habuit Dei gratiam? Imo vero, respondet, habuit magnam sed disparem. Hinc illud Celestini Pontificis: In pravatione Adæ omnes homines naturalem possibilitatem perdidisse. Hinc illud Arausicanæ Synodi: Quod per peccatum primi hominis ita inclinatum & attenuatum fuerit liberum arbitrium, ut nullus postea aut diligere Deum sicut oportuit, aut credere in Deum possit &c Cum dicunt nunc amissam possibilitatem na-

Cap. 6.

Cap. 6.

Lib. de
gratia

Cap. 51.

Lib. de Cor-
rep. & grat.
c. 11.
In Epist.
ad Gal.
c. 3.
Causa ult.

tem naturalem, & nullum post peccatum primi hominis posse credere per liberum arbitrium, aperte indicant; ante nos habuisse, ante potuisse: quia scilicet sub illa natura integritate continebatur gratia adiutorium, ex quo simul & naturae possibilitas illa surgebat, Itaque quia Massilienses iuxta usum constantem Divi Augustini, & Prosperi, & Patrum illius aevi, quibuscum erat eis controversia loquebantur, & veritas quoque recte intellecta nos ita loqui sinit, hinc est quod rarius de illo interno gratiae adiutorio meminerint. Cum enim aliquid primae possibilitatis & integritatis reliquum esse dicerent, quo posset homo naturaliter quemadmodum Adam credere, non aliter se de illa naturali possibilitate intelligi putabant, quam ipsimet, quibuscum disceptabant, propria sua verba intellecta cupiebant. Ex quo etiam vera ratio intelligitur, cur quando Prosper & Augustinus Massilienses expugnant, nunquam dicant, idcirco non posse nunc naturali libertate credi, quia gratia amissa est; sed frequentissime quia amissa est illa primae possibilitas, ille naturae vigor, illa libertas primi status. Itemque cur nunquam urgeant reddi debere gratiam quae subtrahitur homo iuste non possit vivere, sed instantissime repetant, vulneratam esse naturae possibilitatem & libertatem, ut ea sanata, natura iterum recte vivere queat. Nimirum sciunt illam nostram recte vivendi infirmitatem non ex aliqua gratiae actualis subtractione contingere, sed ex interna ipsius naturae seu libertatis laesione: Quae talis ac tanta est, ut etsi gratia illius generis qualem Adam habuit, centuplo, imo millecuplo lapsis hominibus daretur major, nunquam hominem vulneratum vel ad solum unius bonae voluntatis actum posset adducere: quemadmodum lux ipsa solis intensissima vulneratis seu extinctis oculis ad cernendum nihil opitulatur, sed gravius nocet: Sanis autem etiam per parva sufficit. Hanc ergo gratiam sanationis adversus Massilienses inculcant, quam suam incarnatione &

passione Christus attulit; alio status innocentiae adiutorio penitus praetermisso: quia istud naturae sive integritate sive restituta atque sanata semper adheret, & tanquam connaturale semper sequitur. Quae sane ipsissima causa est, cur etiam sub natura integra vel sanata poene semper intelligatur.

Neque vero cuiquam istud mirum videri debet. Si enim Scholasticis huius temporis licuit post humanam naturae damnationem, quam primi hominis ruina fecit, sufficientem gratiam ad peccatum evitandum nobis perpetuo coherentem, & naturae quasi debitam fingere; ne alioquin, ut ipsi loquuntur, merito iniustus esse censeretur Deus; quanto iustius naturae innocenti talis gratiae adiutorium perpetuo assistisse credendum est. Neque enim istud auxilium propter ullam peccati infirmitatem sublevandam necessarium integre naturae fuit, sed propter innatam ipsiusque creatae cujuslibet rationalis naturae visceribus intimam & quasi essentialem infirmitatem; ex qua fit, ut quemadmodum Augustinus dicit, *Liberum arbitrium ad malum sufficit, ad bonum autem nihil sit nisi adiuvetur ab omnipotenti bono*. Vnde merito naturae ad Deum amandum videndumque elevatae connaturale, semperque animo, ut lux oculis, necessarium, sub ipsa natura comprehendendum & intelligendum fuit. Et quamquam nobis non sit propositum de alia vel aliorum, quam illa prima quam initio diximus Massiliensium sententia Prosperi & Hilarij litteris expressa disputare; fortassis tamen ex his quae diximus vera genuinaque radix detegitur, cur Prosper multis annis post exortos Massilienses cum Semi-Pelagianis disputans subinde dicat eos nullam gratiam, nisi legem & praedicationem foris pulsantem agnoscere. Sciebat enim PRIMO, illam interiorem Adami gratiam sine qua non, sub naturae vigore, quem aliqua ex parte illegem superesse volunt ab eis esse comprehensam. Hinc cum carmine de ingratia cecinisset:

*Dumque aliud non est vobiscum gratia, quam lex
Quamque Propheta monens, & quam doctrina ministri,*

Statim adjungit quasi rationem

*Scilicet ut tale arbitrium generaliter insit
Semine damnato genitis in corpore mortis
Quale habuit nondum peccati lege subactus
Primus homo &c.*

Vbi manifeste significat eos velle quod idcirco non indigemus gratia nisi legis atque doctrina seu praedicationis Christi, quia arbitrium nostrum quantum ad credendum, ita constitutum est sicut hominis primi, qui hoc naturali sua possibilitate nondum vitiatum poterat. Nimirum quia natura illa seu possibilitas gratiam sine qua non, non modo non ex-

cludebat, sed potius habebat infallibili lege conjunctam. Neque enim unquam redarguti sunt Semi-Pelagiani illi, quod amplius ad credendum lapsorum arbitrium posse quam stantium arbitrati sint, sed tantummodo quod tantundem valere contenderent. Hoc igitur est quod etiam isti videntur voluisse, ut quemadmodum ex libero arbitrio mali motus irae aut odij

aut odij, aut amoris rerum terrenarum sponte sua nemine adjuvante prodeunt, ita & boni ex illo, naturali possibilitate & vigore. Deo per auxilium illi primævæ integritati consentaneum adjuvante, sponte proficiunt: Quos deinde posset si vellet, abjicere, vel eadem sic adjuta libertate sequi. Totum quippe, sive motivum ad istorum bonorum productionem spectes, sive iudicium, sive consensum atque dissensum; isti naturæ vigori (ut Araulica-

num loquitur) seu isti naturali possibilitati videntur tribuisse: per quam omnia, ut in Adamo sponte fierent, illo Dei adiutorio quod (ut Augustinus exprimit) *desereret homo Lib. de civ. cum vellet. & in quo permaneret, si vellet, non quod rep. & qua jeter ut vellet. nonquam cum aliquid boni agere vellet, deserente.* Quod præclare expressit Prosper ubi dixit Deum fores carnis pulsare per prædicationem, ut per sensus externos,

*Carm. de im-
grat. c. 15.*

*Sumpta foris animus dijudicet intus,
Seque ferat, quoquo librata examina pondus
Proferit arbitrij;*

Hoc est, quocumque homo se sua naturali potestate commovere & flectere voluerit, unde fufius hoc declarando subnectit:

Veluti cum voce loquentis

*Aut rerum actarum species quas vidimus, aut que
Legimus, exoritur secreta cordis in aula
Nunc amor aut odium, nunc spes, metus, ira, dolorque;
Nec tamen hos motus scriptor, narrator, & autor
Insevere animo (quantvis forte hoc quoque vellent)
Sed de præceptis mens iudex sponte movetur,
Et pro more suo quantum se exercuit istis,
Transit in affectum, quem confirmaverit ex se,
Illa volendo sequens, istis nolendo resistens.*

Manifestissimè vides, non horruisse ne quidem illos cum quibus ibi disputat, istas affectuum internorum proritationes, & motus bonos, sed ita illos admisisse, ut sponte ex reliqua naturæ integritate prodirent, quibus deinde sponte illa libertas tanquam domina ut vellet uteretur; non desistente sci-

licet illo auxilio Dei, sine quo illa non poterant etiam ex primævæ Adami libertate fieri.

Longè verò diversum esse modum illum quo nunc illa omnia per divinæ gratiæ auxilium efficacissimum potentissimumque peraguntur statim explicat:

ibid.

At verò omnipotens hominem cum gratia salvat

Per auxilium scilicet salvationis, seu *salvationis*, seu liberationis à malo, seu à concupiscentia resistente in qua per peccatum lapsi sumus,

*Ipsa suum consummat opus, cui tempus agendi
Semper adest quæ gesta velit: non moribus illi
Fit mora, non causis anceps suspenditur ullis
Nec quod sola potest, cura officioque ministri
Exequitur &c.*

Et modum divinæ executionis longe diversum tangens ab eo, quo solam possibilitatem ita adjuvat, ut motus & consensus bonos sponte proferat si voluerit:

*Ille, inquit, obscuratis dat cordibus intellectum:
Ille ex injustis justos facit, induit amorem,
Quo redametur amans & amor quem conferit, ipse est.
Hunc itaque affectum, quo sumunt mortua vitam,
Quo tenebræ fiunt lumen, quo immunda nitefcunt,
Quo stulti sapere incipiunt, ægrique valescunt:*

Nemo

Nemo alij dat, nemo sibi, non littera legis
Nec naturalis sapientia (hoc est libertas & possibilitas)

que semel acta

In præceptis habi novit, consurgere nequit.

Vbi iterum vides quod sexcenties Augu-
stinus & Prosper inculcare solem totam
illius negotij difficultatem & tanta gratiæ sal-
vatoris necessitatem, ex corruptione illius
naturalis sapientiæ seu possibilitatis vigorisque
naturalis peti; quæ si non esset, nihil opus esse
isto magno perdita possibilitatis adiutorio,
Sed natura sibi ad omnia ista cum illo sapius
dicto primæ integritatis auxilio sufficeret.

Hæc est ergo vera ratio cur tanta ac toties
iterata concertatio Prospero cum Semi-Pela-
gians fuerit; An arbitrium hominis peccato
laesum sit, an medicina indigeat, hoc est gra-
tia Christi, an amissa sit possibilitas, & similia,
de quibus ante diximus, quasi controversia
ex huiusmodi tota penderet. Sciebant enim
Semi-Pelagiani, non à se peti illam integram
naturæ gratiam; eo quod istam agnoscere,
prorsus perinde sit, ac si nullam penitus fa-
terentur. Nam quemadmodum quando de
laesis oculis vel homine egrotante disputatur,
utrum sine auxilio possint cernere & conva-
lescere, nemo tam absurdus est ut hoc existimet
sine luce, vel cibo posse fieri, sine quibus, nec
sani quicquam poterant, neque quisquam tam
ineptè delirus est ut se quicquam ad rem pro-
positâ dicere putet, si necessitatem lucis & cibi
ad recuperandâ sanitatē exaggeret, cum tota
disputatio vertatur de collyrio, & medicinis,
supposita tanquam indubitata & naturali sanis
agrisque ciborum & humanis necessitate: Ita
& Semi-Pelagiani satis intelligebant, ubi de
sanandis naturis agebatur non illud gratiæ au-
xilium à se peti sine quo etiam sanissimi ho-
minis liberum arbitrium nihil est, ut Augu-
stinus de Adamo dicit, nisi adjuvetur ab omni-
potenti bono: sed illud quo laesum, infirma-
tum, attenuatumque arbitrium velut Christi
Medici adiutorio ac medicina sanandum est,
ut iterum sicut olim sua possit libertate velle
seu credere; quod sibi per aegritudinem con-
cupiscentiæ tumultuantis ac resistentis ademp-
tum est. Hic sollicite auxilium naturæ sanæ
velle commendare & absurdissimum esse sen-
tiebant & nihil ad rem, & hoc ipso quo aliquid
sanitatis reliquum esse dicebatur satis expref-

Asum. Hinc est quod alia Christi auxilia quasi
medicinalia exaggerant, doctrinam eius, gra-
tiam vocationem, & Evangelicam prædi-
cationem. Qua in re profecto longe liberalius
& liberalius à Semi-Pelagianis actum fuit,
quam à nonnullis recentioribus. Subtilius
quidem, quia cum de gratia medicinali Sal-
vatoris propter quam I. E. S. V. S. aditus est,
disceptatur, hi non intelligentes duorum sta-
tuum, duarumque gratiarum differentiam
quasi rem magnam inculcant illud adiutorium
SINE QVO NON, quod primæ condi-
tionis & integerrimæ sanitatis esse & nihil ad
rem spectare noverant, & nos jam sæpe
monstravimus. Liberalius vero: quia quod
illi omnibus volentibus sufficienter præstò esse
statuebant hi recentiores plerumque non nisi per
intervalla concedunt. Quando igitur vel his
vel illis dicitur: quare sine adiutorio gratiæ
Dei dicitis hominem velle bonum vel credere,
vel esse sine peccato? Non tunc, ut restat illime
notavit Augustinus, de illa gratia quasi quæstio, quæ
est homo conditus, sed de illa quæ fit salvus per I. E. S. V. S.
Christum Dominum nostrum. Quod ne de sola na-
tura, sed etiam de illa gratia quæ omni
naturæ rationali adhæret velut adiutorium ef-
fentialiter necessarium intelligeres. Vides quid
consequenter adiungit: Fideles enim orant, & di-
cunt, ne nos inferas in tentationem, sed libera nos à
malo. Si adeo possibilitas, ut quid orant? Ecce ne
quidem orationem pro obtinenda gratia vult
esse necessariam si adesse illa natura possibi-
litas. Nempe quia talis gratia sub naturæ in-
tegritate comprehensa censetur, nec enim illa
gratia vel facit credere, vel facit facere, vel
quemquam à malo liberat, qualis adversus
concupiscentiam necessaria est, sed unumquem-
que relinquit suæ possibilitati & libertati, ut
suapte arbitrio (quamvis non sine illa) si ve-
lit credat, si velit faciat, si velit liberet se-
metipsum à tentationis malo: qui quantum
ad credendi primumque se discetnendi volun-
tatem, erat unicus Massiliensium scopus. At-
que hæc de gratia illorum satis sunt. Nunc ad
quos actus illas integræ libertatis reliquias
valere dixerint, ulterius indagandum est.

Lib. de nat.
& grat. c. 53

Lib. de cor-
rup. & grat.
c. 11.

Massilienses per illam naturalem possibilitatem principium
salutis ad se revocant & initium discretionis
à se proficisci volunt.

CAPVT XI.

MASSILIENSES non fuisse hos-
tes gratiæ sed illorum gravium
duntaxat incommodorum, quæ ex
illa absoluta hominum prædestina-
tione & reprobatione, & quæ coheret illis

Afficacissima discretionem per gratiam, sequi
viderentur, supra latius demonstravimus.
Ex quo profectum est ut Pelagianos veluti pe-
stes Christianæ Religionis horrent; atque
omnia quæ sub latius illis difficultatibus in
humana

humana natura quam per peccatum prorsus perditam esse fatebantur, reparanda, sanandaque, quoquo modo videbantur tribui posse Deo, libenter ad ejus gratiam revocarent. Itaque à fastigio reparata domus incipientes, non modo secundum Apostolicam doctrinam, gratiam Dei, vitam æternam esse dixerunt, sed etiam virtutes omnes ipsamque in virtutibus omnibus perseverantiam, atque adeo primam etiam peccatorum remissionem quam baptisma tribuit divinæ largitatis dona esse confessi sunt. Sed cum ad extremas fibras ventum est, unde incipit primo germinare salus, hic subliterunt, & velut mortem certissimamque desperationis ansam horruerunt eas ab incerto divini beneplaciti, & secretissimæ ejus voluntate cui vult, quando vult, & ubi vult sua munera largiente, suspendere. Isto quippe constituto, omnes omnino quas tetigimus difficultatum larvæ superbulas animas acerrime premunt, & propter libertatis jacturam quasi imminentem timidas, velut spectra exagitant. Ut igitur se ab illis quasi fatalibus expedirent nexibus, extremam illius cælestis catenæ anfulam, unde primum, imperfectissimumque humanæ salutis exordium est, à sua libertate religarunt, videlicet ut sic, non quos Deus certa determinataque voluntate ex toto numero seligens velit, sed qui propria libertate voluerint salutem inchoet, & ad baptismum justitiamque gradatim procedendo salvi fiant. Vnde totius controversiæ cum Massiliensibus disputata cardo fuit, uter salutem inchoet homo an Deus. Notavit hoc exactè Prosper qui sensa Massiliensium in lumen colligens: *Ac sic, inquit, cum in his qui tempus acceperunt libera voluntatis, duo sint, quæ humanam operentur salutem Dei scilicet gratia, & hominis obedientia, priorem volunt obedientiam esse quam gratiam ut initium salutis ex eo qui salvatur, non ex eo credendum sit stare qui salvat. Et voluntas hominis divinæ gratiæ sibi pariat opem, non gratia sibi humanam subiciat voluntatem.* Et paulò post in eo latere dicit virulentiam illius erroris, quod principium salutis in homine collocatur, quod divinæ voluntati voluntas humana præfertur. Neque verò sic ista intelligas, quasi nullam omnino gratiam præcedere vellent ante humanæ obedientiam voluntatis. Certum est enim eos omnem omnino gratiam quasi potentialem, hoc est, qua libertati humanæ datur credere posse si velit, tanquam scopo suo minime contrariam sine difficultate confessos dummodo libertas illa sibi servaretur qua in utramvis partem se possent eligendo flectere, & cum quacunque gratia seiplos volendo ab alio nolente discernere. Sic enim omnes illæ perplexitates velut umbræ exorto Sole diffugiunt. Hinc est quod ante hominis voluntatem, gratuitam vocationem, & Evangelicam prædicationem libenter admittunt. Hinc est quod reliquias libertatis pristinæ tanquam gratiam à Deo datam postulant: Hinc est quod gratiam viribus Adami integris datam, fractis, tantummodo ad credendum sufficere, reliquis verò

In lict. ad
August.

actibus multo potentiorē, necessariam esse statuant. Quæ omnia manifesta sunt indicia non eos ullam gratiam Dei, nisi quæ flexum voluntatis efficaciter secum trahit, nec eum expectat ab hominis voluntate, timuisse, hoc est, ut acutissime Prosper notat & efficaciter exprimit *quæ humanam sibi subiciat voluntatem.* Toto enim ostio invenienda veritatis aberrant, qui putant gratiam quamcumque potentialem, hoc est qua tantum sufficienter potens arbitrium redditur, humanam subijcere voluntatem; hoc enim de quacunque actuali gratia non minus quam de habitibus ipsis fallum est, omnibus enim utimur, si voluntas velit, omnes ipsa sibi voluntas volendo, hoc est ad actum determinando subijcit, quantumvis ea volente simul operentur. Hoc ergo volunt Massilienses primum actum voluntatis esse suum, eo quod posita quacunque tali gratia, actum illum ipsi sibi tribuant, non actus à gratia secum rapiente voluntatem, ac discernente hominem, tribuatur. Quod iterum optime à Prospero observatum est, quando dicit, quod in eorum sententia, *divinæ voluntati impiè humana præfertur*; quod non ideo quia adjuvatur homo velit; quod receptionem boni à semetipso inchoare creditur: Quod aliunde Deo placeret nisi ex eo quod ipse donaverit. Et ab Hilario quando Massilienses molestè ferre docet quod non aliter homo possit arripere fidem *nisi credendi voluntate donata*: Item eos nolle, quod homini donetur ut velit, reiectis ab hoc dono aliter pariter res. Nam homo tali potentiali gratiæ, siue sufficiens siue efficax siue alio quocunque nomine vocetur, præventus ponitur, ac talis gratiæ prorogatione delinitus, quasi in bivio collocatur, & in quacunque se velit partem vel cum, vel sine gratia, ea pro libitu ejus siue cooperante siue cessante inclinet & flectat, verissimum certissimumque est, quod divinæ voluntati impiè humana præfertur, quod non ideo quia adjuvatur homo vult; quod receptionem boni à semetipso inchoet, quod Deus non donat illam voluntatem, nec illa voluntas donetur ut velit reiectis alijs. Longe quippe diversa sunt dare sufficientissimam volentem potestatem & ipsam donare voluntatem. Nam ut vigilantissime observavit Augustinus gratiam possibilitatis à gratia voluntatis distinguens; *Non est consequens ut qui potest venire, ad Christum, audita vocatione, etiam veniat, nisi id voluerit atque fecerit.* Quod nisi fiat gratia illa potentialis sine effectu ullo & vocatione remanebit. Et rursum: *Non ait, inquit, Apostolus: quid autem potes habere quod non accepisti ut posses habere, sed ait, quid habes quod non accepisti.* Quæ quidem cujuslibet potentialis gratiæ ab actu separatio ita in Adamo manifesta est, ita quotidianis exemplis omnium intelligentiæ exposita, ut mirum sit hanc ob causam tragiæ excitari potuisse. Quis enim non quotidie videt & humanis actibus testibus comprobatur, multos in rebus civilibus habere volendi potestatem, etiam per ardentissimorum affectuum concitationem, (ad volendum multo

Lib. de gen.
Christi. 1. 14.

Lib. de pro-
dest. 55. 1. 1.

multo efficacius ipsa gratia proritantium) qui tamen non ideo habent voluntatem; sed vel resistendo, vel tandem ultro cedendo illam sibi-metipsis sua libertate tribuunt? Quis non videt innumeros habere presentissimam oculis suis lucem, sive cernendi potestatem, qui a semetipsis sumunt ipsam cernendi vel non cernendi voluntatem? Quis denique non videt in hac ipsa causa quam tractamus, & juxta recentiorum sententiam cum quibus agimus, ex multis bonorum affectuum irritatione provocatis, alios sua voluntate cedere, alios eadem voluntate resistere, atque ita resistendi cedendique voluntatem non aliunde quam a sua libertate huc illuc se flectente, et si non sine gratia, proficere? Ac talem voluntatem sua libertate gratia provocanti adjungere, nonne hoc ipsum est receptionem boni a semetipso inchoare? Nonne hoc est aliunde Deo placere nisi ex eo quod ipse donaverit? Donavit enim ipsam quidem habendam voluntatis potestatem, sed ex ipsa non placetur Deo, cum eam habeant multi qui non placent Deo, sed suam non adjungendo voluntatem displicent Deo. Nec per ipsam inchoatur receptio boni, sed per ipsam consentiendi voluntatem; bonum enim quod in hominis restauratione recipitur non est aliud quam magna voluntas bene vi-

vendi: cujus non talis gratia, sed ipsa prima voluntas est inchoatio. Quae voluntas per nullam omnino gratiam potentialem, per nullam omnino gratiam, quae non subiciat voluntatem, per nullam omnino gratiam quae communis sit bonis & malis, ut sapius Augustinus docet, donatur a Deo; sed siquidem talis voluntas gratia etiam simul influente & cooperante sequitur, ea naturalis illius possibilitatis etsi aliquanto nobilior sortus est, nullo modo peculiare ipsius Dei vel ipsius gratiae donum. Sed hac de re alibi ex professo disputandum est. Nunc ista duo hic scire sufficit: Primum in eo puncto tota cum Gallicanis illis Presbyteris constitisse controversiam, utrum primum discerneret hominem ab homine, qui ex simili massa procreatus, in simili damnationis causa constitutus est, an homo volendo, an Deus ipsam voluntatem, hoc est volitionis actum largiendo: Alterum, hoc primum salutis initium ideo Massilienses ex sua libertate religasse, ut fatales illas tabulas, & necessitates atque inde nascentes desperationes sua voluntate frangerent. Quod apertissime solum & unicum illum voluntatis internae gratia pulsata flexum nutumque sibi servando, tanta facilitate consequuntur, ac si nuda illa naturali possibilitate & libertate uterentur.

Tres actus comprehendit illud principium salutis,
fidem, desiderium sanitatis,
& orationem.

CAPVT XII.

CETERVM istud salutis initium suam nonnullam habet latitudinem. Quod ut melius ex mente Massiliensium intelligatur observari debet, esse duo in hominis sanatione distinguenda. Ipsa curationis opera, quibus reipia aegritudo pellitur, & ea quae curationem quadam necessitate praecedunt. Curationis opera sunt, exercitium, dieta, medicinarum appositio, & huiusmodi quibus morbus paulatim cedit & sanitas procuratur. Praecedunt in agro, Medici desiderium, advocatio, & recta de ipsius arte credulitas: quamvis ad ipsam sanitatem inducendam nihil per se ipsa laboranti conferant. Neque enim propterea quisquam sanus hoc ipso redditur, quia sanitatis incensus desiderio Medicum vocat, cujus peritiae plurimum fidei.

Sic ergo in spirituali hominis sanatione statuendum est, aliud esse ipsa curationis opera aliud praebula ad inchoandam curationem. Curationis opera sunt quibus reipia in animo procreatur salus, ut sunt baptismatis aliorumque Sacramentorum applicatio, & in primis exercitium ac dieta spiritualis, per quae singulorum vitiorum aegritudines pedetentim fugantur animo, & sanitas convalescit. Nam singula-

rum virtutum opera, quibus exercendi sunt qui sanitatem assequi cupiunt, ita sunt jam obtenta alicujus sanitatis officia, ut simul sint restantis aegritudinis remedia. Praecedunt vero animorum curationem, Medicum quærere, Medico fidere & a Medico velle sanari.

Hac observata distinctione Massilienses ingenue confitentur tantam ex peccato primi hominis consecutam esse animorum aegritudinem, & virium humanarum stragem, ut non solum sanitatem suam nullo opere consummare non possint, sed nec incipere nec promovere. Nam hoc est illud quod eos ante capite primo praesentis libri ex testimonijs Prosperi & Hilarij dixisse demonstravimus, propter nimiam aegritudinem & labefactatas peccato vires ad nullum opus bonum incipiendum, nedum perficiendum quemquam sibi posse sufficere. Hoc enim inchoatae saltem sanitatis effectum vel aliquam ipsius curationis partem esse volunt: atque eorum utrumvis per solam Dei gratiam esse tribuendum. Quemadmodum qui fractis cruribus omnibusque progressionis ac motus organis dissolutis jacet, nullum omnino ambulationis motum vel incipere vel perficere potest nisi aliquid saltem robur ope medicinalis curationis accesserit.

Sed

Sed quemadmodum iste tantopere debilitatus, atque adeo omni omnino ambulandi potestate privatus, potest tamen auditâ Medici præstantiâ & benignitate desiderare sanitatem, & parati Medici opem poscere, cum istud nullius sit potestatis indicium, neque ulla uel sanitatis vel curationis pars: Ita congruum esse putant ut quando hominibus salus animæ, hoc est benevivendi potestas à Christo Medico & Salvatore restauranda prædicatur, saltem possent audita ejus vocatione per illam naturalem libertatem credere quæ de Medico prædicantur, desiderare sanitatem, & ejus auxilium flagitare: Nam hæc non sunt ulla sanitatis portio sed præambula. Nec enim, ut quidam eorum dicit, cum volueris quis sanitatem perfruitur; aut de agnitionis morbo pro arbitrij sui desiderio liberatur. Ex illis igitur tribus, quæ à Massiliensibus superstiti illi libertati tribuuntur, & quæ alia nonnulla sub se continent,

Primum est credere Medico, hoc est, fides in Christum, de qua sic Hilarius: Consequens putant exhibendam ab eo fidem, cuius natura id voluntate conditoris concessum est. Et Prosper: Univerſis hominibus propitiationem quæ est in Sacramento sanguinis Christi sine exceptione esse propositam ut quicumque ad fidem & ad Baptismum accedere voluerint salvi esse possint. Et rursum: Ab his eam (vitam æternam) apprehendi, qui Deo sponte crediderint, & auxilium gratia merito credulitatis acceperint. Et hoc est quod, ut Hilarius refert, nolunt credendi voluntatem donari. Itemque quod dicunt talem omnibus remansisse voluntatem, sive volendi potestatem, quæ vel continere quis valeat vel obedire. Intelligunt enim illam primam voluntatem, quæ fit ut illi primo mandato, quo credere jubemur, vel obeditur vel resistitur. Illa quippe phrasis ex Apostolo derivata est qui ipsum credere vocat, obedire fidei & Evangelio. Istam credendi potestatem sapissime Semi-Pelagiani omnes prædicant, ut non opus sit immorari in re manifesta pluribus.

Neque verò hic illam solam fidem intelligunt, quæ quis communes articulos Christianæ Religionis veros esse consentit; sed potissimum illam, quæ quis secundum Apostolum credit in eum qui iustificat impium, hoc est in Christum IESUM generis humani Medicum & Salvatorem. Hoc enim magis ex professo sanationem ægroti hominis respicit. Vnde illi fidei conjungere solent desiderium sanitatis. Vtrumque breviter exprimit Hilarius, cum eos sentire dicit: congruum esse prædicationem, ut cum prostratis & merquam suis viribus surrecturis annuncietur obtinenda salutis occasio; eo merito quo voluerint & crediderint à suo morbo se posse sanari, & totius sanitatis consequantur effectum. Vides requiri fidem quæ illi qui habent velle sanari, credant etiam se à Christo Medico posse sanari. De qua sanitatis assequenda voluntate paulo inferius idem dicit: Nullam ita depravatam vel extinctam, naturam, putant ut non debeat, vel posita se velle sanari. Quo sensu in eadem Epistola profitentur arbitrium lapsi hominis ad hoc tantum esse liberum, ut velit vel

velit admittere medicinam, hoc est ut velit vel nolit per Salvatoris medicamenta & Sacramenta sanari. Et in Epistola Prosperi, ut quicumque ad fidem & ab Baptismum, accedere voluerint, salvi esse possint. Siquidem velle baptizari non est aliud quam tali regenerationis remedio omnibus proposito sine quo ex Medici præscripto non potest esse salus velle sanari. Ipsi quippe constantissime tueri solent, Neminem ut Prosperi eorum sensum exprimit, per opera sua, sed per Dei gratiam regeneratione salvati; nullumque in regnum suum constituisse Deum nisi per Sacramentum regenerationis asserere. Vnde eadem sunt, velle baptizari & tali Christi medicamine velle sanari. Quod sanitatis desiderium nullam sanitatis partem esse volunt, ideoque facile per illas libertatis reliquias posse præstari. Neque enim, ut ait Hilarius, alicui operi curationis eorum, annumerandum putant exterrita & supplicia voluntate unumquemque ægrotum velle sanari. Nam velle sanari, est nondum habitam accipere velle sanitatem. Vnde Augustinus in illo errore constitutus, vocabat hoc accipiendi voluntatem, nisi inquit, quis credat, & in accipiendi voluntate permaneat, non accipit Spiritum Sanctum ad operandum, gratiam scilicet ad operandum necessariam.

Porro hanc sanitatis voluntatem non intelligunt Massilienses esse nudum sanitatis desiderium, sed simul precibus & gemitibus expetitum ut Deus ægrotantibus sanitatem impertiri velit. Hoc uno brevi & efficaci verbo Hilarius notat cum illam voluntatem supplicem vocat: supplicis voluntate velle sanari. Volunt igitur hominem posse ac debere Deo pro obtinenda sanitatem supplicare. Sic intellexit eorum sententiam Augustinus. Attendant ergo, inquit, quomodo falluntur, qui putant esse à nobis non dari nobis, ut petamus, quæramus, pulsemus. Et paucis interjectis: Nec volumus intelligere etiam hoc divini muneris esse, ut OREMUS, hoc est petamus, quæramus atque pulsemus. Et hoc eodem sensu implet olim Semi-Pelagianam opinionem tradiderat. Putabat enim, si ipsi testanti credimus fidem non esse donum Dei, sed à nobis esse in nobis & de nobis, per illam nos impetrare Deum. Impetrare namque proprium orationis est. Vnde paulo inferius: Neque enim putabam fidem Dei gratia præstari ut per illam nobis daretur, quod posceremus utiliter &c. Et hoc est quod Prosper Massilienses sentire dicit, posse hominem ad hanc gratiam quam in Christo (per baptismum) renascitur pervenire, per naturalem scilicet facultatem petendo, pulsando &c.

Hæc sunt illa tria quibus præstandis Massilienses reliquias pristinae libertatis sufficere posse voluerunt. Quæ sæpe sola fidei expressione indicantur. Fides enim in primis propter impetrandas vires & robur animi necessaria est. Vnde illud toties ab Augustino inculcatum: Fides impetrat quod lex imperat. Impetrat enim petendo, quærendo, pulsando, quicquid ad agridinopem pellendam obtinendamque sanitatem opus fuerit. Atque ista causa est cur fere non nisi fidei reminisci solent; quia sub fide, orationem ejus comitem, quæ

Cass. coll. 13

Ad Rom. 1.
& 10.Initio Epist.
ad August.In Epist.
ad August.

Ibid.

Epist. ad
August.In exp.
quædam
proposita
ad Rom. 1.
et ad
Massili.Lib. de
dest. 53. c. 3.Lib. de
dest. 53. c. 3.Epist. ad
August.

quæ pro pellenda ægitudine, & impetranda
quam desiderant sanitate ex fide funditur,
complectuntur. Vnde de Massiliensibus Au-
gustinus: *Sed hæc, inquit, ut à Deo dentur*
Lib. de dono prof. c. 17.

*nobis fides impetrat, quæ incipit à nobis. Ecce fi-
des impetrare dicitur: quod oratio ex fide
sua impetrat.*

Alij quadruplices actus ad quos hominem sufficere volunt,
Timor, dolor, diligentia, voluntas bene vivendi. De sententia
Cassiani; & quid ei semina virtutum
inserta naturaliter.

CAPVT XIII.

CÆTERVM tametsi ista tria præcipua
sint, quibus ab homine salutem in-
choari posse Massilienses tradunt, sub
illis tamen & alia nonnulla videntur
velle comprehendere. Nam quod apud Hila-
rium dicant exortita voluntate ægrotum velle
sanari, mysterio nequaquam caret. Volunt
enim & alia nonnullorum actuum genera inter
initium fidei & orationem plerumque inter-
posita eadem superstitie libertate posse proflire,
inter illos primi sunt timor mortis atque suppli-
ciorum post mortem impendentium quo pec-
catoribus comminatur Deus. Nam apud Hi-
larium dicunt posse saltem periculum demonstra-
ta mortis horreti. Periculum vocant propter im-
minentes à morte penas. Et paulo post: Nam
si non potest timere quis, unde terretur nisi ea volun-
tate quæ sumitur, ab alio scilicet dante, non ex
eo culpandus est quod nunc non vult.

Secundi generis actus sunt dolor, si non pec-
nitentia saltem de tanta sua infirmitate qua
recte vivere & penitere non potest. Quod per-
tinet, inquit, tanta extrinsecus correptionis in-
stantia, si non ab homine et si non fides integra, sal-
tem vel dolor compuncta infirmitate exortitur? Et
iterum: Si autem est vel qualiscumque dolor qui ad
exhortationem corripientis oritur, hanc ipsam dicunt
causam &c.

In Epist. ad Aug.
Tertij generis est aliqua voluntatis diligen-
tia seu sollicitudo seu devotio, nempe ad as-
sequenda Dei dona quibus procuratur sanitas.
Ita demum, inquit de illis Prosper, posse unum-
quemque ad correctionem aut ad profectum vocari,
si se sciat SVA DILIGENTIA bonum esse
posse, mediate scilicet quia diligentia, Dei
impetrat adiutorium. Et superius: Ut de vita
æterna nemo desperet, cum voluntaria devotioni
remuneratio sit parata. Quam devotionem
sapissime Faustus & Cassianus inculcant,
nihil est autem eis aliud quam quædam
sollicitæ voluntatis in credendo petendisque
remedijs promptitudo. Vnde sub actibus præ-
cedentibus ferè comprehenditur.

Quarti generis actus æquè imperfecti sunt
ut præcedentes nolle peccare, seu velle recte vi-
vere, non illa plena voluntate quam effica-
cem vocant, illa siquidem provectæ sanita-
tis fructus est, sed inefficaci quadam vellei-
tate, quæ propter infirmitatem nullum ef-
fectum nisi fortè supplices preces parit. Hanc
videtur Augustinus in errore Massiliensium

A constitutus expressisse cùm dixit: *Nostrium est
credere & velle, illius autem dare credentibus & vo-* *In expo. qua
lentibus facultatem bene operandi. Vbi illud velle rursus pro-
quod post fidem ponitur nihil aliud videtur possit. Epi ad
esse nisi voluntas operandi seu bene vivendi Rō prop. 61
sed infirma: quod & antithesis subiecta po- quod retract.
stulat; illius est volentibus dare facultatem bene ope- lib. 1. retract.
randi, quam scilicet etsi jam volentes, non de prædest. 55
habebant; sed apertissime sententiam illam c. 3.
suam in eodem libro exprimit: Libertum, in- Lib. Expos.
quit, arbitrium perfectè fuit in primo homine; in nobis quædã
autem ante gratiam non est liberum arbitrium ut in nobis quædã
non peccemus, sed tantum ut peccare nolumus. Ecce prop. Epist.
in Massiliensium errore constitutus (quem ad Rom. pro-
in isto libro se professum esse confitetur) aper- pos. 18.
tissime reliquijs pristinae libertatis tribuit nolle Lib. de præ-
peccare, etsi præ voluntatis illius infirmitate dest. 55, c. 3.
adhuc à peccatis abstinere non possit, sed
per gratiam conferri debeat. Vnde sese expli- Eadem prop.
cando subiungit: gratia verò efficit ut non tan- 18, citata.
tum velimus rectè facere, sed etiam possumus, non
viribus nostris, sed liberatoris auxilio.*

Porro sub isto genere non solum illud ge-
nerale votum bene vivendi comprehenditur
sed etiam omnium virtutum similes inefficaces
actus ac desideria; ut quibus desiderat aliquis
esse castus, continens, iustus, temperans, pa-
tiens, humilis, cæterarumque virtutum actus ex-
ercere, sed oppressus vitijs præ virium infirmi-
tate non potest. Huiusmodi quippe imperfecte
voluntatis actus, ipsa oratio quam ab homine
fundi posse volunt pro impetranda sanitate seu
operandi facilitate complectitur. Nam sicut
nemo Medicum pro restituenda sibi videndi
vel ambulandi facultate rogare potest, nisi ha-
beret videndi ambulandique voluntatem, ita
nemo videtur posse pro castitatis, temperantiæ,
iustitiæ, cæterarumque virtutum sanitate preces
fundere, nisi habeat imperfectum saltem castè,
temperanter, iusteque vivendi desiderium.
Quam sententiam videtur expressius docuisse
Cassianus quando decima tertia Collatione
dicit: *Ut autem evidentius clare & etiam per na-* *Cass. Coll. 13*
*tura bonum quod beneficio creatoris indultum est
nonnunquam bonarum voluntatum prodire princi-
pia, quæ tamen nisi à Deo dirigantur ad consumma-
tionem virtutum pervenire non possunt Apostolus re-
statuit dicens: Velle enim adiacet mihi, persi-
stere autem bonum non invenio. Apostolus enim de
cujusvis vitij repugnantia loquitur; per quam
voluntas boni quam in se esse sentiebat
non*

*Vide Prosp.
cont. Collat.
c. 27. 28. &
seqq.*

non poterat pertingere ad perfectionem boni. Vnde ista bonarum voluntatum principia Prosper sapius principia virtutum vocat, & intelligit, ipseque contextus Cassiani postulat, eum promiscue de quacunque virtute locutum esse.

Sed duo sunt in quibus præcipue à Presbyteris Massiliensibus discrepat Cassianus. Primum, quod iste non nisi in quibusdam illa bonarum voluntatum principia proflire putat: siquidem alijs ea vult à Deo per gratiam inspirari ac dari, quod Massilienses generaliter summopere sunt detestati, ne illis quas supra diximus difficultatibus stringerentur. Alterum quod quamvis initio sola bonarum voluntatum principia nos à nobis habere statuisset, tandem tamen eo usque provehitur, ut etiam illam admirabilem, sicut Synodus Arausicana loquitur, Zachæi, Centurionis, & Latronis fidem, perfectissimamque patientiam Iob naturæ viribus obtinere posse deliret. Idque non solum adversus constantem doctrinam Massiliensium quam supra vidimus, sed etiam suam, qua sicuti refert Prosper, & ejus contradictionem notat, antea definierat, bonorum desideriorum voluntarios motus, sine auxilio Dei nec provehi posse nec perfici.

*Cap. 33. &
34. advers.
Collatorem.*

Ex his perspicue intelligitur, quid sint illa virtutum semina quæ Cassianus docet omni animæ inesse naturaliter, beneficio Creatoris inserta. Non sunt enim aliud, quam illa sapius dicta naturalis possibilitas, sive libertas vo-

luntatis, quatenus post primi hominis prævaricationem tantillum pristinae integritatis illatum retinet, ut in sua potestate habeat credere, orare, & singularium virtutum inefficacia desideria seu voluntarios motus germinare, cum Adam eadem illa illas libertate posset cuncta per se opera facere si vellet. Vnde Prosper vocat Naturalem affectum, & Cassianus, Possibilitatem boni & scientiam boni: quam negat genus humanum, vel ipsum Adam post prævaricationem amisisse: cavendumque docet ne ita ad Dominum omnia Sanctorum merita referamus, ut nihil nisi id quod malum atque perversum est, humanæ ascribamus naturæ. Sed ut jam ante monui Cassianus in fine Collationis putat non tantum illa quæ dixerat virtutum semina, sed ipsas etiam virtutes perfectissimas in eadem illa naturali libertate mansisse. Ex quo fit ut illum excessum reprehendendo Prosper dicat: *Iam non solum voluntatem boni* (sicut ante juxta Massiliensium opinionem fecerat) *sed etiam* c. 23. *possibilitatem libero ascribit arbitrio.* Et insert sapius: *tam incolumes ab eo dici esse omnium hominum animas naturaliter, quam sunt primi hominis ante peccatum.* Quam Cassiani opinionem etiam Faustulus docet: nam quamvis etiam sapissime tantum fidem & orationem & quosdam bonos voluntatis affectus naturali libertati tribuit, aliquando tamen etiam integras virtutes, perfectamque justitiam à naturali arbitrio proficisci posse decernit. De quo vide quæ latius alibi diximus.

Cont. Collat. c. 23.

Ibid. c. 2.

in fine. Vide idem c. 34.

& maxime c. 40. in fine.

Sup. c. 2.

Massilienses non totam fidem, sed ejus solum initium & perseverantiam in hominis potestate constituunt: Et quid sit fidei initium. Nonnulla de perseverantia.

C A P V T X I V.

CETERVM de fide quam præcipue viribus humanis Massilienses assignare diximus, duo consideratione digna sunt. Primum est, quod non quamlibet fidem, sed solum initium ejus homini tribuant. Nam fidei augmentum, sicut & omnium virtutum sanitatem, quæ postmodum à Deo impetrata conceditur divinæ gratiæ munus esse continentur. Designat hoc Divus Prosper illis verbis: *Qui autem credituri sunt, quive in ea fide qua deinceps per Dei gratiam firmandam mansuri sunt, præcisse ante mundi constitutionem Deum.* Fidem enim jam existentem per gratiam juvari, nihil est aliud, quam ejus augmentum gratiæ reputari. Quod expressius Hilarius tradit: *Conveniens asserunt veritati, ut & eo merito quo voluerint & crediderint à suo morbo se posse sanari, & ipsius fidei augmentum, & totius sanitatis suæ consequantur effectum.* Vnde loca Scripturæ quibus fides ascribitur Deo, ad id, inquit, volunt valere ut adjuvetur qui capere

Epist. ad August.

Ibid.

Ibid.

velle, non ut etiam donetur ut velit reiectis alijs &c.

Ex quo colligitur Massilienses non nisi primam fidei inchoationem, quæ videlicet, ut Augustinus exponit, in Christum credere capimus, seu primum creditur, reservare sibi: omne prædictum, vero augmentum seu incrementum, seu supplementum ejus, ut Augustinus nominat, quo scilicet voluntas illa credendi crescendo roboretur, tribuere Deo. Neque enim solliciti erant de magnitudine virium libertatis, quas peccatum superstitibus reliquisset, sed hoc unum duntaxat ut primum illud volendi nolendique momentum & simplicissimus ille voluntatis flexus esset suus, non ab illa potenti ac discerente gratia tribuendus. Omnium enim postremis & imperfectissimis volendi actibus contenti erant, ut quoquo modo constitutiones illas alienas & quali fatales de sua propria voluntate, gratiæque vim potentissimam discernentis evaderent. Vnde clare apud Hilarium

In Epist. Hilari. Hilarium dicunt se talem precedere velle voluntatem, quæ tantum medicum quærat, non autem quicquam ipsa iam valeat, imo nonnullis interpositis, quælibetque initium voluntatis vocant. Molestissime quippe ferunt id quod Catholici dicunt: Nihil in hominibus remanisse, scilicet ex pristina integritate, quod prædicationis rigor vel correptio vales excitare. Item talem damnationem Adamum cum suis posteris incurrere meruisse, ut nunquam recta, semper autem prava vellet appetere: nostræque voluntati nolle insitiam inevitabili necessitate esse coniunctum. Minimum quippe quod excogitari potest à nostra dependens voluntate, quo illud absolutum decretum Dei de nostra discretione frangatur, Massiliensium scopo abunde sufficit: quantumvis ad hoc ipsum quælibet gratia potentialis sive vocatio, sive prædicatione, sive accedens, sive substantia, sive libertas, sive natura, sive internum, sive externum adiutorium quod à voluntatis libertate pendeat requiratur.

Et quamvis nonnulli dubitare videantur an illud initium fidei sit totus credendi actus, quatenus ex affectu voluntatis & intellectus assensione constituitur, an vero solus affectus voluntatis, qui assensum rationis imperat, certissimum tamen est, eos integrum credendi actum ex utriusque facultatis concursu completum intelligere. Hoc enim ex tota Augustini confutatione manifestissimum est. Nam non solum scripturæ testimonia, quibus fidei initium extorquet homini, & asserit Deo, de vera plenæque fidei assensione loquuntur, sed etiam statim in ingressu ipsum credere nihil aliud esse definit, quam cum assensione cogitare. Quamquam profecto Massilienses ipsi quando illam credendi voluntatem supplicem vocant, & petere, quærere, pullare, pro impetranda sanitate tradunt, plenum credenti assensum, & non solummodo sterilem affectum se intelligere, manifesto significant. Nam illud Apostoli, *Quomodo invocabunt, in quem non crediderunt*, veram non modo voluntatis credulitatem & promptitudinem, sed etiam intellectus persuasionem de invocati providentia & potestate probat esse necessariam.

Alterum quod hic observatum volumus est, Massilienses etiam fidei perseverantiam in nostra potestate constituere, hoc est ita nos posse in illa inchoata credendi voluntate permanere ut quodcumque volumus credendi actum eliciamus, sicut primitus auditæ vocatione credidimus. Nec tamen per hoc incrementum fidei ad suas vires trahunt, sed solum volunt ut libertas illa naturalis possit voluntatem ad actum credendi pro suo nutu flectere, non solum quando primum prædicatione prævenitur, sed etiam quando per Dei gratiam iam impetratam auctior, ardentior, & robustior facta est. Hoc enim si per se potest, in fide iam semel inchoata per se perseverare posse perspicuum est.

Hoc vero Massilienses velle, Prosperi verbasatis manifeste declarant: *Qui autem creditur sunt*, inquit, quive in ea fide qua deinceps per Dei gratiam sit invanda mansuri sunt, præfuisse ante mundi constitutionem Deum & eos prædestinasse &c. Ecce similiter fidem & permanentem in eadem fide ad præscientiam, non prædestinationem revocant, videlicet quia Deus nos libertate voluntatis nostræ perseveranter credituros esse præviderit solum, non etiam perseverandi voluntatem nobis dandam prædestinaverit. Hoc enim apud Massilienses phrasis ista significat, & ita intelligendam esse sapissime Augustinus insinuat, & nonnumquam aperte docet; ut quando dicit: *Neque isti ad sola illa exhortantur dona quæ non à Deo dari, sed à nobis esse contendunt, sicut sunt per f. c. 17.* initium fidei, & in ea usque in finem perseverantia. Et iterum: *Sed si qui solum initium fidei, & usque in finem perseverantiam sic in nostra constituunt potestate, ut Dei dona esse non putent, neque ad hæc habenda atque retinenda Deum operari nostras cogitationes & voluntates.* Et rursus nonnullis interjectis: *Sed hæc, (inquiunt Massilienses) ut à Deo dentur nobis fides impetrat quæ incipit à nobis. Quam fidem & incipere habere, & in ea usque in finem permanere, tanquam id non à Domino accipiamus nostrum esse contendunt.* Et mox: *Hæc dicentes nolunt hominibus prædicari dona Dei esse ut veniatur ad fidem & permaneat in fide. Quam doctrinam in unius illius capitis contextu octies aut decies repetit, unde in præcedentibus graviter ferunt istam Catholicorum prædicationem: Ita se habet de prædestinatione definita sententia voluntatis Dei, ut alij ex vobis de infidelitate, accepta obediendi voluntate veneritis ad fidem, vel accepta perseverantia maneat in fide.*

Ex quibus liquidò patet Massilienses solum fidem, & in ea perseverantiam humanæ potestati arrogasse, cætera omnia quibus recte vivitur, ut continentiam, iustitiam, sapientiam & huiusmodi ac in iisdem virtutibus perseverantiam Dei dona esse confessos, atque idcirco à Deo precibus esse postulanda. Unde cum eos dixisset fidem & perseverantiam in fide subtrahere Deo: *Cætera vero, Lib. de dono* inquit, ipsum dare concedunt, cum ab illo impetratur credentis fide. Et hoc est quod Massilienses dicunt: *Perseverantiam suppliciter emereri, vel amitti contumaciter posse.* Nimirum perseverantiam in cæteris Dei donis intelligunt, pro qua tanquam pro peculiari Dei munere preces immolandas esse concedunt. Quo sensu intelligendum illud Hilarij Massiliensium opinionem exponentis: *Quod autem dicit Hilari. in* Sanctitas tua neminem perseverare nisi perseverandi virtute percepta, hætenus accipiunt, ut quibus datur, inerti licet, præcedenti tamen proprio arbitrio tribuatur, videlicet oranti pro virtute perseverandi. Nulla quippe ratione patiuntur ut perseverantia in virtutibus aut bonis operibus ad incertum voluntatis Dei deducatur: atque inde factum est ut illam scripturam apertissimam: *Raptus est ne malitia mutaret intellectum*

In expos.
quarund.
prop. Epist.
ad Rom.
prop. 60.

intellectum eius, tanquam non canonicam omitten-
dam esse desinrent. Totam eorum sententiam
perspicue & efficaciter expressit Augustinus
cum adhuc in eodem quo Massilienses errore
versaretur: Non quidem, inquit, Deus elegit
opera que ipse largitur cum dat Spiritum sanctum,
ut per charitatem bona operemur; sed tamen elegit
fidem; quia nisi quis credat, & in accipiendi volun-
tate permaneat, non accipit donum Dei, id est, Spi-
ritum sanctum, per quem infusa charitate bonum
possit operari. Quæ Augustini verba, quia cla-
re Massiliensium opinionem exprimunt, Ac-
ceptare se, inquit Hilarius, & probare testaban-
tur tanquam convenientia Evangelicæ veritati.
Vnum hic tamen observandum est, non re-
cte Massilienses perseverantiam illam intelli-

gere quam Dei donum esse concedunt, pu-
tant enim esse donum aliquod permanens,
quod semel acceptum accipientis voluntate
possit amitti. Nec cuiquam, inquit apud 104,
Hilarium, talem dari perseverantiam, à qua non
permittatur pravaricari, sed à qua possit sua volun-
tate deficere & infirmari. Et ad illam perseve-
rantiam respicit id quod infra dicunt: Cete-
rum quicquid libet donatum sit predestinatis, id posse
& amittere & retinere propriâ voluntate contem-
dunt. Addunt enim: quod nunc falsum esset, si
verum putarent eam quosdam perseverantiam per-
cepisse, ut nisi perseverantes esse non possint. Quæ
perseverantia intelligentia à Divo Augusti-
no reprehenditur.

Inferuntur quatuor corollaria, & declaratur, quomodo non
sine gratia Dei, perseverantiam in fide & iustitia ad
se revocarent. De loco Apostoli, quod Deus
vult omnes homines salvos fieri.

CAPUT XV.

CÆTERVM ex allegatis istis testi-
monijs tria manifesta sunt. Primum,
sub illa perseverantia in fide quam
sibi Massilienses tribuunt, etiam perse-
verantiam in oratione cæterisque actibus,
quos tanquam præambulos ad salutem ræ-
censuimus, intelligere. Hoc est enim quod
Augustinus dicit, in accipiendi voluntate, hoc
est, in sanationis accipiendæ desiderio & præ-
cibus esse permanendum: hoc quod ipsimet Mas-
silienses, perseverantiam scilicet in bonis ope-
ribus suppliciter emereri posse, ille quippe sup-
plex emerendi modus non est aliud quam pro
impetranda perseverantia continua supplica-
tio sive oratio, sic enim volunt Dei dona ab
initio usque in finem, ut supra Augusti-
nus dixit, Impetrari credentis fide. Quod
enim lex imperat, fides impetrat quidem,
sed orando. Fides est enim quæ orat & invo-
cat Deum.

Epist. 106.
ad Sixtum.

Patefit secundo Massilienses etiam perse-
verantiam in Dei donis, hoc est, in virtuti-
bus, & earum operibus bonis, per ambages
ad suam traxisse potestatem, & in sua libera
potestate collocasse: quatenus videlicet suâ
libertate in fide & oratione seu accipiendi
voluntate perseverando, quodlibet Dei do-
num ejusque perseverantiam sibi impetrare
poterant & suppliciter emereri. Immediate igitur
omnium virtutum opera, & in ipsâ
perseverantiam, Dei dona esse concedunt, ne-
que enim alioquin oratione peterentur à Deo.
Nam ut Augustinus rectissime docet: Impe-
trando oratio quicquid impetrat evidenter donum
Dei esse ostendit, ne homo existimet à seipso sibi esse,
quod si in potestate haberetur, non utique posceretur.
Sed mediate, quatenus hominem ex fide

orare suâ libertate posse, & ita orando quid-
libet impetrare contendunt, ad se ipsos per
ambages non solum opera bona, sed & ipsam
perseverantiam, totamque consequenter sa-
lutem revocant. Quo sensu apud Hilarium
dicunt: Ceterum quicquid libet donatum sit præ-
destinatis, id posse & amittere & retinere propriâ
voluntate, nempe mediate, hoc est, suppliciter
illam donorum retentionem seu perseverantiam
emerendo.

Patefit hinc tertio causa cur perseveran-
tiam in fide & oratione sicut ipsum initium
fidei & orationis ad suam potestatem & li-
bertatis arbitrium Massilienses revocent.
Nempe ne in eadem omnes difficultates quas
volunt fugere relabantur. Quid enim ad eva-
dendum fatum salutisque desperationem ju-
vet suâ libertate posse credere, si eadem illâ
libertate perseverare non potest? Non enim
omnis qui crediderit, & iustitiam cæteraque
Dei dona impetraverit, sed qui perseveraverit
usque in finem hic salvus erit. Nam si constituas
omnes homines non solum suâ potestate posse
credere, & preces pro salute fundere, sed et-
iam omnes, nemine excepto, non modo cre-
dendi voluntatem, sed etiam ipsam iusti-
tiam & opera bona à Deo accipere, si ta-
men, non dico totam in iustitia perseveran-
tiam, sed vel extremum momentum perse-
verantiæ ex divina voluntate suspendas, ut
constitutione sua humanas præveniens voluntates,
illudque cui voluerit suo beneplacito lar-
giatur, omnes prorsus eademque difficul-
tates ingruent, quas Massilienses initium fi-
dei & orationis sibi arrogando declinare vo-
luerunt. Non enim ab accepta iustitia sive
per naturam sive per gratiam, sed à retentâ
usque

usque ad finem pendet salus; de qua tota Massiliensium sollicitudo est, ne si non à suo, sed ab alieno arbitrio prout visū fuerit decernente pendere crederetur, torpor hominibus, necessitas, desperatio, ex illo quasi fatali & immutabili prædestinata salutis constitutione nascerent, ipsam postremam salutis consecutionem perinde ut inchoationem sic à suæ libertatis nutu suspendendam esse iudicarent, ut Deo siue divinæ gratiæ quicquid ad salutis adipiscendæ potestatem pertinet, libenter assentirent. Neque enim unquam quæstio cum Massiliensibus fuit, utrum posse credere, posse perseverare, posse salvari à nuda illa internæ arbitrij potestate, nullo Dei auxilio munita penderet, sed utrum ipsa credendi voluntas, hoc est, ipsum velle credere & perseverare usque in finem non ita ellet in hominis potestate, ut politis quibuscunque siue naturalibus siue gratuitis Dei donis ad actus illos necessarios pro sua naturali flexibilitate ac nutu possit credere, nec ab alieno beneplacito expectare, ut etiam, si sicut loquuntur, ipsa credendi voluntas donaretur, hoc est, prout clarius explicant, donetur *ut possit, relictis alijs ab hoc dono pariter relictis, qui possunt similiter liberari, si ea quæ pariter indignis præstatur credendi voluntas, et in ipsis similiter præstaretur.*

initio Epist.
Hilari.

Quid enim ad torpescendum, desperandum, exhortationes abijcendas & fatum imaginandum facit, si potestas quidem perseverandi à Deo, siue per naturam siue per vocationem, siue per internam gratiam, quæ nemini volenti desit, & in influendo actualiter ab ejus voluntate pendeat, donanda esse prædicetur, sed tamen quemadmodum Adamo contigit perseverare vel non perseverare; in eius relinquatur arbitrio, quantumvis sine Dei adiutorio per liberum arbitrium perseverare non possit? Nonne infania simile esse videretur talis gratiæ adiutorium veluti nocturnum spectrum expavescere? quanta igitur absurditas eorum, vel sententiæ tuenda perniciosa censeri debet, qui cum sciant tale adiutorium fuisse operosissime ab Augustino explicatum, & à Massiliensibus intellectum & probatum: cum legant illos aperte confitentes, quod gratia iuvaret illum, primum hominem volentem, sine qua perseverare non poterat, cum videant illos agnoscentes & protestantes, quod ad illam voluntatem, Adami scilicet, tali gratiæ adiutorium pertineret exhortationis & comminationis utilitas, & consequenter nullum ibi torporem, nullam desperationem, nullam necessitatem, nullum fatum esse metuendum, adhuc hominibus tenebris offundendo persuadere volunt, Massilienses hoc genus gratiæ ad perseverandum necessariæ quod sibi & ipsis tantopere placet horruisse, tantisque calumnijs onerasse? Quid quod Massilienses suam opinionem *veritate defenderent*, & sapissime teste Prospero & Hilario inculcarent, eam à præcedentibus Patribus fuisse defensam? An eos omnes ita impios fuisse

dicturi sumus, ut quod Plato naturæ lumine convictus sine gratia Dei fieri non posse sensisset ac docuit, hoc Patres illos solâ nudaque hominis voluntate fieri voluisse credamus? Vere namque Massiliensium opinionem ab antiquioribus Origene, Hieronymo, Tichonio, Ambrosiastro, ipso Augustino fuisse defensam supra ostendimus, & ipse Prospero satis aperte confitetur, sed non minus manifestè protestatur eos non sine gratiæ adiutorio perseverantiam voluntatis viribus vendicasse. Retractatis, inquit, priorum de hac re opinionibus, pene omnium par invenitur & una sententia, quæ propositum & prædestinationem Dei secundum præsentiam recipiunt, scilicet alicujus voluntatis humanæ, ut Massilienses volunt, sed an pudæ omnique gratia destituta? Audi: ut ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumelia fecerit, quia finem unumcuiusque prævident, & sub ipso gratia adiutorio in qua futurus esset, voluntate prævident. Et iterum: Qui autem credituri sunt, quæ in ea fide, quæ deinceps per Dei gratiam fit iuvanda, mansuri sunt, præcisse ante mundi constitutionem Deum. Ecce quam perspicue ipsam perseverandi voluntatem, non tantum in operibus iustitiæ, sed etiam in fide, non sine gratiæ adiutorio ab homine proferri, à Deo præsciri, ideoque prædestinationis propositum absolutum concipi profitentur. Voluntatem enim credendi jam semel habitam augeri per gratiam Massilienses volunt, non tamen per eandem gratiam perseverandi voluntatem dari, sed hominem in ea persistere si voluerit, Dei gratia non donante ipsum velle, sed magis ac magis inflammante, si velit. Quemadmodum cum tenui luce cernit homo, si velit: sed si affulgeat luculentior, clarior quidem sequetur ex illa clariori luce visio, non tamen etiam nisi velit. Quæ cum ita sint, quomodo dici possunt Massilienses gratiam illam sine qua voluntas non habet velle seu quæ iuvat non quæ donat, ipsum velle, non agnovisse, vel ex illa desperationis carnificinas, fati necessitates aliaque tot portenta formidasse?

Hinc denique quarta perspicue patet vera causa, cur tantopere illam generalem voluntatem Dei urserint, quæ velit omnes homines salvos fieri. Nimirum quia ex illa debent necessario media illa fluere, quæ non solum ad operandum, sed etiam ad credendum & in fide permanendum infirmitas naturæ concreat postulat, prædicatio, vocatio, gratia, baptisumus, aliaque sine quibus aperte negant quemquam posse proprio arbitrio liberari. Cur ergo non omnibus ex illa generali Dei voluntate respectu salutis omnium, obtingat salus, nempe quia deest ex parte hominum postulata conditio, videlicet, ut etiam homines velint, siue suadenti consentire, siue vocantem sequi. Hinc ergo fit quod omnes illi qui quoquo modo quovis tempore discretionem hominum, siue per gratiam siue sine gratia ad seipsos revocare, & fatum, desperationem, cæteraque difficultates illa dominatrice arbitrij liberta-

Aug. lib. 11.
de Civit.
c. 25 Cui,
Platonis, ne
que naturæ
ratum omni-
um autor
chonio, Ambrosiastro, ipso Augustino fuisse
defensam supra ostendimus, & ipse Prospero
satis aperte confitetur, sed non minus mani-
festè protestatur eos non sine gratiæ adiutorio
perseverantiam voluntatis viribus vendicasse.
Retractatis, inquit, priorum de hac re opinionibus
pene omnium par invenitur & una sententia, quæ pro-
positum & prædestinationem Dei secundum præ-
sentiam recipiunt, scilicet alicujus voluntatis
humanæ, ut Massilienses volunt, sed an pudæ
omnique gratia destituta? Audi: ut ob hoc
Deus alios vasa honoris, alios contumelia fecerit,
quia finem unumcuiusque prævident, & sub ipso
gratia adiutorio in qua futurus esset, voluntate præ-
vident. Et iterum: Qui autem credituri sunt,
quæ in ea fide, quæ deinceps per Dei gratiam fit
iuvanda, mansuri sunt, præcisse ante mundi con-
stitutionem Deum. Ecce quam perspicue ipsam
perseverandi voluntatem, non tantum in ope-
ribus iustitiæ, sed etiam in fide, non sine gra-
tiæ adiutorio ab homine proferri, à Deo præ-
sciri, ideoque prædestinationis propositum
absolutum concipi profitentur. Voluntatem
enim credendi jam semel habitam augeri per
gratiam Massilienses volunt, non tamen per
eandem gratiam perseverandi voluntatem
dari, sed hominem in ea persistere si volue-
rit, Dei gratia non donante ipsum velle, sed
magis ac magis inflammante, si velit. Quem-
admodum cum tenui luce cernit homo, si
velit: sed si affulgeat luculentior, clarior
quidem sequetur ex illa clariori luce visio,
non tamen etiam nisi velit. Quæ cum ita sint,
quomodo dici possunt Massilienses gratiam
illam sine qua voluntas non habet velle seu
quæ iuvat non quæ donat, ipsum velle, non
agnovisse, vel ex illa desperationis carnifi-
cinas, fati necessitates aliaque tot portenta
formidasse?

Hilari, in
Epist. ad
Aug. initio.

libertate fugere voluerunt unanimiter Massiliensium interpretationem avidè arripuerint, ut nempe Deus velit omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, si tamen homines velint. In qua expositione tradenda Pelagium ipsum & omnes qui isti errori sive prudenter sive imprudenter favent patronos habent. Pelagius enim in Commentario: *Vult*, inquit, omnes ad agnitionem veritatis venire, si ipsi tamen vocanti Deo consentire voluerint. Quem Iulianus postea, Massilienses, omnesque recentiores similis gratiæ defensores & eandem ob causam ut desperationem fatumque fugerent, imitati sunt. Quem sensum è contrario Augustinus, simul atque Deus eum ab illo errore revocasset sapius constanterque detectatus est, ut ex hoc solo satis prudentibus patere possit, longè ab Augustini doctrina recessisse, qui sensum ab omnibus gratiæ & prædeterminationis inimicis animosissime defensum & ab unico gratiæ defensore saepe rejectum ac reprobatum, adhuc sibi tantis conatibus præferendum, tuendumque; variis verò Augustini interpretationes, quibus ad efficacissimam Dei, particularemque voluntatem semper salutem revocat, vix audiendas esse arbitrantur.

Sed unus est apud Augustinum in libro de Spiritu & littera locus, quo se egregiè tutos à suspitione Semi-Pelagianæ illius interpretationis recentiores putant, & præcipui defensores illius gratiæ, quæ ut simul in opus influat non humanam sibi subijcit voluntatem, sed nutum voluntatis expectat, gloriari solent, quasi tandem Augustinus illam interpretationem sequens suo calculo comprobasset.

Sed profectò non poterant evidentius illi recentiores ostendere, se repudiatam ab Augustino sententiam sequi, quam dum illum ex illo loco in suas partes trahunt. Nam in primis non animadvertunt librum illum de Spiritu & littera sub initium hæresis Pelagianæ conscriptum esse; post quem, cum in alijs omnibus adversus hostes gratiæ lucubrationibus oppositam sententiam amplexus fuerit, & constantissime defenderit, nonne tacite priorem illam negligendo reprobavit? Deinde quod magis ad rem præsentem facit non animadvertunt illi recentiores, non ibi tradere Augustinum suam de Apostolico loco sententiam, multo minus illam calculo suo probare vel sequi, sed esse ipsissimam Semi-Pelagianam opinionem, quam ante suum Episcopatum docuerat, & ibi disputandam, refellendamque proponit. Cum enim causam voluntatis credendi vellet quærere, quam putabat antea sicut Massilienses postea, ex illa naturali arbitrij libertate procedere; De hæ,

lib. de Spiritu & littera, inquit, quæritur unde sit nobis. Si natura, quare non omnibus, cum sit idem Deus creator omnium? Si dono Dei, etiam hoc quare non omnibus, cum omnes homines vult salvos fieri? Audisti quæstionem; audi jam non resolutionem, sed disputationem ejus. Præter igitur, inquit, illud dicamus, & vi-

deamus utrum huic satisfaciatur quod liberum arbitrium naturaliter attributum à creatore animæ rationali illa media vis est, quæ vel intendi ad fidem vel inclinari ad infidelitatem potest; & ideo necessariam voluntatem qua credit Deo, & ei potest homo habere quam non acceperit: quandoquidem vocante Deo surgit de libero in birrio, quod naturaliter cum creatura accepit. Perspicis, credo, cum dicit, videamus utrum huic satisfaciatur quæstioni, nihil hic resolutum statui, sed resolutionem veritatis inquiri. Cernis etiam, ipsissimam afferri Semi-Pelagianam sententiam, qua fidem ideo tam Augustinus, quam postea Massilienses Deo tribuebant, quia talis natura esset conditoris, quæ audita ejus vocatione, ut & visum fuerit, sua libertate consentiat vel dissentiat. Quam Semi-Pelagianam opinionem prosequens, & ex ea motam solvens difficultatem de salute omnium statim subiicit: *Vult autem Deus omnes homines salvos fieri & in agnitionem veritatis venire: Non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium, quo vel bene vel male utentes iustissime inducentur, nempe secundum ea quæ periodo superiore dixerat. In quam sententiam cum prolixus multa disputasset ut illius opinionis invidiam à se se removeret tandem ad resolutionem accedens: Hæc disputatio, inquit, si quæstioni illi solvenda sufficit, sufficiat. Vides totius illius capitis deductionem ipso Augustino teste non esse, nisi disputationem. Adversus quam cum difficultatem objecisset illis verbis: Si autem respondetur, scilicet ad præcedentem disputationem, cavendum esse &c. mox veram resolutionem tradit, non esse scilicet à naturali libertate credendi voluntatem expectandam, sed eam à Deo per gratiam non solum suadente, sed etiam cui voluerit persuadente donari. Attendat, inquit, & videat non ideo tantum istam voluntatem divino muneri tribuendam, quia ex libero arbitrio est &c. sicut hoc capite trigésimo tertio proposuerat, & illa libertate salva, Deum salutem omnium velle subjecerat. Ex quibus meridiana luce clarius liquet ex Augustini mente erroneam esse, & ab ipso Augustino repudiatam refutatamque sententiam ac sensum, quem tanquam illi scriptoræ Apostolicæ congruentissimum recentiores tantopere sibi placere testantur. Ut ex eo solo consequenter satis cluceat, quam doctrinam tanquam fati, desperationis, necessitatis, cæterarumque difficultatum medicinam sibi tuendam sumplerint. Nam quod eandem interpretationem Prospero in libris de vocatione gentium & ad objectiones Vincentianas tribuunt, quasi perinde, ut sibi putant, sic Deus omnium salutem velit ut sufficientem omnibus gratiam largiatur, qua plene possint credere si velint, falsissimum esse manifestum est. Nam ad objectionem secundam Vincentianam expresse dicit, sincerissime credendum Deum velle ut omnes homines salvifant, remota discretionem quam divina scientia intra secretum misit, & sua continet, hoc est excepta illa prædeterminationis discretionem, qua propter aliquas causas ut ibidem nominat, Deus non vult nonnullos salvos fieri.*

Id. c. 2. 1. Timor.

Lib. 4. cont. Iul. c. 8.

Boetius in concord. 9. 23 art. 4. 5. disp. 1. memb. 6. Lestius de præd. Sec. 6. Suarez lib. 4. de præd. c. 1. A Lapide in illum locum 1. Tit. 2. Bellarminus lib. 2. de lib. arb. c. 5.

Lib. de Spiritu & littera. c. 33.

Ibid.

fieri. Et in libro secundo de vocatione gentium docet quidem Deum omnes homines velle salvos fieri, non tamen ita quasi tantam omnibus internam gratiam impertiretur, ut solus ille libertatis propriæ nutus desit quo minus salvi fiant: sed quia beneficia quædam & eruditionem generalem omnibus tribuit, sic tamen ut propter acerbitem vulneris quò natura lauciata est, neminem ad cognitionem Dei, ut ipsemet sese expresse explicat, contemplatio spontanea PLENE VALEAT erudire, nisi obumbrationem cordis vera lux discusserit. Hanc autem lucis infusionem qua plene valeant erudiri ad cognoscendum Deum, ut impenetrabili Dei iudicio dispensari intelligeres,

Lib. 2. c. 17.

statim subiicit: *Quam inscrutabili iudicio Deus iustus & bonus non ita præteritis sæculis, quemadmodum in novissimis diebus effudit.* Verissime igitur secundum Divum Prosperum dici potest Deum omnes homines velle salvos fieri, si homines velint, sed ita ut illud velle secretissima gratiæ infusione largiendum sit, quod quibus voluerit inscrutabilis iudicii altitudine ipse largiatur. Qui modus volendi omnes homines salvos fieri longe alius est, atque ille quem recentiores explicant & Augustini doctrinæ maxime consentaneus. Superest ut quod de merito istorum actuum senserint Massilienses inquiramus.

An Massilienses velint fidem, orationem, & cæteros actus esse merita gratiæ.

CAPVT XVI.

Lesius de auxilio c. 10 n. 4. Molin. in concord. 9. 14. 4. 13. disp. 7. Suarez, lib. 2. de gratia. 10. c. 199.

NONnulli recentiores Massiliensium opinionem non satis intelligentes confidenter docent, posse hominem naturaliter divina mysteria sibi prædicata pendere & fide credere, beatitudinem illam cælestem in clara Dei visione constitutam optare, ingens tanti boni desiderium concipere, & petere à Deo perducere ad illud, sed actibus non supernaturalibus, quales ad meritum requiruntur, sed imperfectis & omnino insufficientibus, in quibus nullum gratiæ meritum collocari possit. Neque in hoc ullum Semi-Pelagiani erroris esse discrimen, eo quod Semi-Pelagiani tales actus homini tribuerent, qui ad ordinem supernaturalem pertinerent, essent tales ut oportet quibus possent gratiam promereri. Itaque quis hac in re fuerit Massiliensium sensus accuratius indagandum est.

Hilar. in Epist. ad Aug.

Ibid.

In primis itaque certum statui debet Massilienses aliquam rationem meriti in actibus illis fidei & orationis agnovisse ut per eos ad gratiam obtinendam possent pertingere. Hilarius enim id conveniens eos asserere veritati dicit: ut cum prostratis annuntiatur obtinenda salutis occasio EO MERITO quo voluerim & crediderim à suo morbo se posse sanari, & ipsius fidei augmentum, & totius sanitatis suæ consequantur effectum. Et infra: rationem electorum & rectorum à Massiliensibus in eo dari quod unicuique meritum propria voluntatis adiungitur. Et Prosper eorum sensum fuisse testatur: *Omni hominem ad credendum divinitus admoneri, ut de vita æterna nemo desperet: cum voluntaria devotioni REMUNERATIO sit parata.* Remuneratio quippe meritum respicit. Itemque ab his vitam æternam apprehendi qui Deo sponte crediderunt, & auxilium gratiæ merito credulitatis acceperunt. Rursus sic hominem esse institutum, ut per naturalem facultatem possit petere, quærere, pulsare: ut ideo, inquit, accipiat, ideo introeat, quia bono naturali bene usus, ad ipsam salvandam gratiam,

(baptismi) initialis gratiæ ope MERVERIT PERVENIRE. Quibus consentanea multis in locis Cassianus docet.

Et ista quidem confessio quamvis valde manifesta esse videatur, ut tamen illius erroris radices clarius pateant inquirendum superest, quæ ratio Massiliensibus confessionem illam meriti expresse, utrum illa quod cernentes meritum gratiæ scopo suo esse necessarium ex proposito illud in prædictis actibus constituerint, quamvis satis animadverterent in eis meritum esse non posse, eo quod naturæ viribus essent facti, & nequaquam ad gratiam promerendam idonei. An vero è contrario illa sit ratio quod istos actus tales esse cererent, ut in eis necessario agnoscendum esset meritum quamvis hoc ipsi forsitan quam maxime nollent ac fugerent. Nam quamvis error utrobique interveniat, multum tamen interest utrum actibus illis fidei & orationis nimium arrogando, an nimium derogando fallaris. Si enim prior illa meriti confitendi radix est, errant meritum gratiæ illis actibus asserendo, in quibus nullum gratiæ potest esse meritum, etsi forsitan eos humanæ potestati tribuendo non errent. Sin autem ista posterior, errant dupliciter & actus illos naturæ viribus arrogando, & meritum gratiæ fugiendo, ubi verum est meritum.

In primis itaque mihi certum videtur debere statui Massilienses, quamvis meritum gratiæ agnoscerent, nullam vim in ratione aut nomine meriti posuisse quasi hoc eorum peculiare dogma fuerit, quod gratiam promereri possunt, sed potius è contrario totis viribus declinasse, ne gratia secundum humanam merita putaretur dari. Audi Divum Augustinum hoc satis aperte significantem: *A Pelagianorum porro heretica perversitate tantum isti re-* Lib. de dono persever. c. 16.
moti sunt, propter quos hæc agimus ut &c. iam tamen fateantur quod eorum præveniat voluntatem quibus datur hæc gratia. Ideo utique ne non gratis dari

dari credatur gratia, sicut veritas loquitur: sed potius secundum precedentis meriti voluntatis, sicut contra veritatem Pelagianus error obloquitur. Ecce quam clarè dicit, fugere illos ne gratia meritis datur & non gratis dari, atque ideo ipsam etiam voluntatem gratia præveniri non tamen sic ut voluntas ipsa credendi à Deo donanda prædestinetur. Idem significat Hilarius quando eorum sensum esse dicit: Non negari gratiam si præcedere dicatur talis voluntas, quæ tantum Meditum querat, non autem quicquam ipsam valeat. Deinde sæpe Augustinus & Prosper adversus illos disputantes, nituntur illos ex illo solo, quod fidem ante gratiam nostris viribus emicare dicerent, ad illam absurditatem cogere ut gratiam secundum merita dari, ex eorum sententia sequi fateantur: Quæ arguendi ratio perabsurda est, nisi Massilienses illam impietatem studiosè fugerent. Quid enim aliquem fateri cogas quod ex professo docet ac proficitur? Augustinus igitur, cum eorum sententiam de initio fidei ex nobis emergente protulisset: Quis autem dicat, inquit, cum qui iam capit credere, ab illo in quem credidit, nihil mereri? Unde sit ut iam merenti cetera dicantur addi retributione divina, ac per hoc gratiam Dei secundum merita dari. Et iterum: Videte si aliud agitur isto modo nisi ut gratia Dei secundum merita nostra detur &c. Nempe per solam præcessionem fidei ante gratiam: debetur enim credenti, ut à Domino ipsa fides augeatur: & sit merces fidei coepta fides aucta. Quod ut non ex professo Massilienses voluisse significet: Nec attenditur, addit, cum hoc dicitur non secundum gratiam, sed secundum debitam ipsam mercedem credentibus imputari.

Similiter Divus Prosper cum vellet eos refellere qui fidem non à Deo dari dicerent, infert ex illa opinione sequi quod fides sit gratiæ meritum. Nam si aliquid, inquit, conferri homini per gratiam consistitur & id non accipit nisi fides quæ accepta non est, in ipsa est meritum cui non donum datur, sed debitum redditur. Et apertius contra Collatorem qui nos credere quidem posse statuebat, sed non ideo merito dari gratiam: Quoquoversum ergo te conferas, à te metipso & vincit & vincitur, si enim gratiam merita non præcedunt, & fides non potest esse sine meritis, fides gratiam non præcedit, & omni modo ex gratia habetur, quicquid illud est ex quo meritum nascitur. Et apertissime: Quomodo autem non advertis te in illud damnatum incidere, quod velis nos convincere dicere gratiam Dei secundum merita nostra dari, cum aliquid præcedere boni operis ex ipsis hominibus, propter quod gratiam consequantur affirmas? Et mox reddit rationem non ex proposito Cassiani urgentis meritum, sed ex hoc ipso quod ante gratiam vellet fidem illam qualemque potentem pulsantemque præcedere: Non enim nullius, inquit, meriti haberi potest peccantis fides, querentis pietas, pulsantis instantia, præcipue cum omnes eiusmodi & accipere, & venire, & intrare dicantur. Nec minus manifeste aliquanto post cum hoc duntaxat dixisset Cassianus, quod cum videret nos Deum ad bonum velle desistere occurreret, dirigeret, atque confortaret, ex hoc

A solo quod ista voluntas præcederet operantem Deum infert Prosper: Quis non videat quod hæc doctrina meritum libero assignet arbitrio quo præmatur gratia quæ & famuletur reddens deb. tum non conferens donum. Vides, arbitror, quam sæpe quam instanter ex illis actibus quos Massilienses nos habere posse per naturam dicerent Sanctissimi illi Doctores inferant, non posse ab eis divelli meriti rationem & tergiverfantes adversarios in illam voraginem argumentando præcipitent; quod certissimum indicium est eos declinasse omnibus modis meritum gratiæ, nec nisi ex ipsa ratione actuum gratiam præcedentium compulso subinde meriti meminisse. Et ne conjecturis duntaxat agere videamur, accipe clarissima verba profitentis Cassiani: Nemo autem existimet hæc à Collat. p. nobis ob hoc fuisse prolata ut nitamur asserere humanam salutem in nostra fidei ditione consistere secundum quorundam profanam opinionem, qui totum libero arbitrio deputantes, gratiam Dei dispensari, secundum meritum uniuscuiusque deserviunt. Ad quæ verba Prosper inanem esse hanc meritum fugam notans, quod velit nolit meritum gratiæ ex ejus doctrina sequeretur: Considerandum sano est, inquit, in hac sententia tua, quantum adjuvares eos qui dicunt gratiam Dei secundum merita nostra dari: quos ut Catholicæ fidei defenderis umbraculo, profane opinionis esse profitemur. Et aliquanto post: Frustra ergo ut invidiam damnati erroris evadas, humanam salutem negas in fidei nostre conditione consistere.

Quod si verò Massilienses ipsos eorumque scopum in asserendis fidei & orationis actibus intuemur, nulla ratio inveniri potest cur vel ipsi ex proposito meritum gratiæ comminisci & urgere velint, vel nos istud eis affingere debeamus. Catholicos enim eos fuisse supra latus declaravimus, inimicos erroris Pelagiani, usque adeo ut etiam voluntatem hominum præveniri dicerent: Ideo utique, ut testatur Augustinus, Lib. de pe. ne non gratis dari credatur gratia sed potius secundum dep. 54. indulta voluntatis sicut contra veritatem Pelagianus c. 16. error obloquitur. Cur ergo ex proposito meritum gratiæ in nostris actibus fingerent, si sine merito & fidei Catholicæ læsione suum assequi possent scopum? Hoc est, si fatum, necessitatem, desperationem, cæterasque difficultates removere possent, & omnem constitutionem Dei de salute hominum, quæ humanas prævenit voluntates ita tollere ut bene utendo naturalibus bonis unusquisque sine merito gratiæ ad gratiam pertingere posset & salvus esse si vellet? hoc autem facile posse fieri, vel ex sola Recentiorum doctrina videtur esse manifestum, quia gradus tam conceinnos quibus à natura ad gratiam scanditur machinati sunt, ut per vires naturæ quod in se est faciendo quisque voluerit paulatim gratiam sine merito assequi posset, & ita ulterius per gratiam ad salutem sublati fatalibus illis decretis Dei, necessitate ac desperatione, pervenire. Ita quippe, ut putant, & Pelagium fugiunt & Catholicæ permanent, & quicquid Massilienses terruit, uno statu dissipant, & sine ullo merito

In Epist. ad August.

Lib. de prædest. 58, c. 2.

In resp. ad 8. dub. Genens.

Cap. 37.

Cont. Coll. c. 3.

merito gratia salutem in uniuscuiusque potestate constituit. Quod si Massiliensibus concesserimus, nescio equidem quid amplius ipsi postulare potuissent, vel cur meriti rationem urgere & Augustino extorquere voluissent. Vnde Recentioribus magnopere verendum est, ne quorum scopus & rationes, & argumenta omnia à primo usque ad ultimum (ut suo loco fortasse demonstrabimus) ipsis tantopere placent, eorum quoque doctrinam Philosophicā palliatam subtilitate tueantur.

Nam in primis, ut jam superius dicere coeperamus, non de merito gratiæ fervebat inter Massilienses & Augustinum disputatio, sed uter præcederet, homo naturaliter aliquid boni suis viribus operando, an Deus illud ipsum per gratiam largiendo. Vtrumvis enim constiterit tota finita est controversia. Nam si Deus quamcūque bonam donando voluntatem debet præcedere, omne meritum gratiæ funditus ruit: si homo vel solam credendi voluntatem ex suis viribus proferre potest, impossibile est iuxta constantissimam ejusdem Augustini & Prosperi & Fulgentij doctrinam, ut nulli sit meriti fides: ut is qui iam coepit credere, ab illo in quem credidit nihil mereatur: ut non debeatur credenti, ut à Domino fides ipsa augeatur. Hinc est quod Massilienses solliciti sunt, ut solummodo aliquid sui operis vel tenuissimum possit præcedere gratiam Dei: Hactenus, inquit Prosper, accipiunt neminem perseverare nisi perseverandi virtute perceptā, scilicet à Deo, ut quibus datur meriti licet, præcedenti tamen proprio arbitrio tribuatur. Et paucis post: Nec ad incertum voluntatis Dei deduci se volunt, ubi eis quantum putant ad obtinendum vel amittendum evidens est qualemque initium voluntatis. Et clarissime in eadem Epistola: Nec negari gratia si præcedere dicatur talis voluntas, quæ tantum medicum querat, non autem quicquam ipsa iam valeat. Hinc est quod toties inculcat Augustinus illud Apostolicum, qui prior dedit ei & retribuetur ei, ut hoc tantum extorqueat neminem posse priorem aliquid dare Deo. Ex hoc ipso enim necesse est ut ei à justo Deo fiat retributio. Quam doctrinam ita constanter tradit non solum adversus Massilienses, sed etiam Pelagianos initium fidei quoque naturæ viribus vendicantes, ut in hoc firmissimum tuendæ gratiæ fundamentum collocasse videatur. Sic enim expugnat in libris ad Bonifacium illam primam cupiditatem boni, qua nos per naturam incipere Pelagiani tandem statuebant: Si sine gratia Dei, inquit, per nos incipit cupiditas boni, ipsum ceptum erit meritum cui tanquam ex debito gratia veniat adiutorium: ac sic gratia Dei non gratis donabitur

A sed secundum meritum nostrum dabitur. Et iterum in eodem libro: Si autem gratia iam non ex opere. Cap. 7. ribus &c. gratia utique ut per illam fiant bona opera, ne si præcesserint bona opera, tanquam operibus reddatur gratia: ac sic gratia iam non sit gratia. Et adversus Iulianum, qui hominem sterilia quædam solius naturæ opera inchoare posse iudicabat: In quo vis hominem sicut loqueri ad aliquid laudabile generosi cordis stimulus incitari, in hoc enim non vis in Domino sed in libero arbitrio gloriari, ac sic priorem dare, ut retribuat ei, eoque modo gratia iam non sit gratia, quia non est gratuita. Et continuo post: Quia imago Dei est (natura hominum) meretur hanc gratiam, non tamen ut eius bona voluntas possit præcedere præter gratiam, ne vel ipsam prior det, ut retribuat illi, ac sic gratia iam non sit gratia. Et in libris retractationum: Et hoc divinum beneficium quo liberatur (voluntas ad bene volendum) nisi eam præveniret, iam meritis eius daretur & non esset gratia quæ utique gratis datur. Vides quanta asseverantia Augustinus urgeat ne ullus quantumvis naturalis sive fidei sive bonæ voluntatis motus gratiam putetur præcedere: nam hoc ipso nulla ratione gratiam defendi posse putat quin meritis tribuatur. Nisi voluntatem præveniret, inquit, iam meritis datur. Quæ doctrina tantopere Concilio Arausicano placuit ut eam expresso Canone contra Semi-Pelagianos definiverit. Debetur, inquit, merces bonis operibus si fiant, sed gratia quæ non debetur præcedit ut fiant. Ecce si præcedit ullum bonum opus sive fidei sive orationis sive voluntatis, hoc ipso ei merces debita est & omnis gratia funditus tollitur. Hoc quia certissimum videbant esse Massilienses, & in Catholica doctrina constantissimum, ideo sæpius claris verbis se meritum gratiæ ponere consueverunt, etsi hoc quam maxime lugerent. An verò ad istam perspicuam Augustini doctrinam respondebitur, Massilienses atque Pelagianos opera supernaturalia posuisse, quibus ipsi concludant necessario mercedem gratiæ esse tribuendam? Nihil sane ineptius atque absurdius dici potest. Quomodo enim supernaturalia posuerunt, cum naturæ viribus ea fieri posse censuerint & acerrime confirmaverint? Quid quod Iulianus lucidissimis verbis diceret, talia esse opera humanæ potestatis quæ fierent sine gratia, ut bona quidem essent & laude digna, sed apud Deum sterilia nec vitam æternam posse promereri? Quorum tamen operum vel solam voluntatem bonam negat Augustinus posse præcedere ante gratiam, ne vel sic gratiam Deus meritis tribuere convincatur.

Massilien-

Massilienses multum diminuunt illud meritum gratiæ: nec aliud volunt nisi bonum usum liberi arbitrij præcedere gratiam occasione cuius Deus liberaliter & misericorditer gratiam daret.

CAPVT XVII.

CVm igitur utrique, non minus Massilienses quam Augustinus veluti certo atque indubitato principio niterentur, quemcumque bonum voluntatis humane motum non posse non esse meritum gratiæ si præcederet gratiam; ut illum Catholicæ fidei (cujus cultores erant) scopulum fugerent, omnibus modis meritum fidei & orationis, cæterorumque actuum gratiam Christi præcedentium extenuando elevandoque depresserunt: ut in hoc quoque recentioribus quibusdam qui facienti quod in se est per naturæ vires gratiam largiendam esse contendunt, exemplum præbuisse videantur. Neque enim facile repiriri poterit inter istos phrasalis, quæ ita meriti rationem eleuet, & actibus illis naturalibus detrahat, ut eam non similibus loquendi modis Massilienses æquaverint. Nam plerique recentiorum qui sententiam illam tradunt sine ullis ambagibus dicunt, hominem naturæ viribus proximè ad gratiam se posse disponere. Alij remotè & indirectè posse; alij, actus illos omni carere proportionem ad assequendam gratiam volunt, eamque Deum sua liberalitate concedere: alij, qui minimum eis tribuunt, non esse actus illos salutis initium, sed tantummodo occasionem; quod proprium fuit Massiliensium & cæterorum errantium verbum, ut vim istorum actuum deprimerent excogitatum. Omnes tamen unanimiter illum scopum in ista doctrina tradenda sibi propositum habent, ut, sicut unus eorum asserit, dum essemus in via, semper in manu liberi arbitrij nostri posita esset salus nostra. Qui cum ipsissimus ille sit, in quem Massilienses totius doctrinæ suæ mole collimant; sicut recentiores, ut eum salvâ fide Catholicâ assequantur, meritum quam fieri potest longissime fugiunt, ita & Massilienses, quantum fieri poterat tergiversando declinarunt.

Nam in primis apertè profitentur, fidem illam quam ipsi statuunt, & assequenda salutis desiderium, nullo modo esse salutis partem. Neque enim, inquit apud Hilarium, alicui operi curationis eorum annuerandum putant, exterrita & supplici voluntate unumquemque egrotum velle sanari. Cum enim totam salutem per peccati ægritudinem perditam esse faterentur, eo ipso quo fidem salutisque desiderium inter curationis opera numerandum negant, nullam etiam esse salutis partem, ne quidem initium videntur aperte profiteri. Vnde volunt ut homo per fidem totius sanitatis suæ consequatur effectum. Si totius, ergo fides ipsa nulla Mas-

iliensibus est salutis pars. Itemque: Abominari se & damnare testantur, si quis quicquam virtutum in aliquo remansisse, quo ad sanitatem progredi possit, existimet. Iam verò vide & attende diligentius quomodo non obstantibus illis actibus gratis & omnino misericorditer gratiam tribui velint. Petitionem, inquit Cassianus, & Cassianus inquisitionem & pulsationem nostram: non esse condignam nisi misericordia Dei id quod petimus dederit, vel aperuerit quod pulsamus, vel illud quod quarimus, fecerit inveniri. Et paulò ante clarius: Pronuntiamus laborantibus tantum ac desudantibus misericordiam Dei gratiamque conferri. Et ut meriti vim in illis exiguis actibus naturalibus constitutam enervet penitus, sæpe non nisi occasionem adipiscendæ gratiæ esse tradit. Præsto est namque (Deus) occasione sibi tantummodo a nobis bona voluntatis oblata ad hac omnia conferenda. Ecce quam exiguum vim ad extorquendam gratiam illos actus hominis habere volunt, nam esse dumtaxat occasionem Deo, ut gratiam dare possit, multo profecto minus est quam esse dispositionem sive propinquam sive remotam. Neque quicquam aliud eum sentire indicat, quam gratiam omnino manere gratuitam eo quod Deus talibus actibus inventis, ut modestissimi loquuntur Recentiores, vel ob Christi merita, vel ob infinitam clementiam se velit inferere & eos iuvare qui viribus naturæ recte uti conantur: Eo quod maxime illam deceat misericordiam suam in eos in primis effundere, qui ei impedimenta non obijciunt: Cum in his non solum non inveniat repugnantiam, sed etiam quandam ad gratiam subordinationem etiam non dispositionem. Hæc & similia illi ut ab istis actibus meritum tollant. Sed audi eadem omnino contententes & accuratius explicantes Massilienses. Nam Cassianus rationem reddens cur Deus ab homine conatus quosdam bonæ voluntatis exigeret & expectaret: Ne, inquit, penitus dormienti aut meriti orio dissoluto sua dona conferre videatur. Vis adhuc amplius? Occasiones quodammodo querens, quibus humana seguiti torpore discusso, non irrationabilis munificentia sua largitas videatur. Adhuc vis clarius meritum deprimi? Dum eam sub colore cuiusdam desiderij ac laboris impertit. Qui ista dicit, ac tanta sollicitudine inculcat scribens, videtur gratiam gratuitam negare vel vim atque rationem meriti, quasi dogmatis sui cardinem premere voluisse? Vnde ne quid forsan ambiguum scrupuloso lectori superesset, clare subijcit: Et nihilominus gratia Dei semper gratuita perseveret, dum exiguis quibusdam parvisque conatibus tantum-

Leffins de
auxilij. 10.
n. 2. f. 95.

Molina in
Comord. 9.
19. art. 13.
disp. 10.

In Epist. ad
Aug.

ibid.

Leffins de
auxilij. 10.
n. 2. f. 95.

ibid. n. 1.

ibid. n. 1.

ibid. n. 1.

ibid. n. 1.

ibid. n. 1.

ibid. n. 1.

ibid. n. 1.

ibid. n. 1.

ibid. n. 1.

ibid. n. 1.

ibid. n. 1.

ibid. n. 1.

ibid. n. 1.

immortalitatis gloriam, tanta perennis beatitudinis dona inestimabili tribuit largitate. Et apud Hilarium in Epistola ad Augustinum: Nec negari gratiam si precedere dicatur talis voluntas, quæ tantum Medicum quarat, non autem quicquam ipsam valeat. Nam, non negari gratiam nihil aliud apud illos significat quam tales actus, non tollere rationem gratuita gratiæ, quod nempe non tam gratiæ accipiendæ meritum quam gratiæ liberaliter dandæ occasio esse viderentur, propter quam infallibili lege, (ut etiam Recentiores volunt) cælestis gratia donaretur. Et certe quid est majus naturales actus esse occasionem tantum dandæ gratiæ & colorem, an verò quod illi dicunt, decere ut Deus det gratiam? Quid enim est hoc decere Deum, nisi hoc congruere misericordiæ Dei? Et quid est aliud congruere ut illis actibus detur à Deo gratia, quam esse meritum de congruo, quod Recentiores illi tantopere horrere se simulant. Quasi verò hic de verbis & non de rebus ageretur, vel quicquam interfit, utrum meritum de congruo an de decen- dixeris: cum è contrario decencia magis ad donandum urgeat quam congruitas, quia magis respicit honestatem. Si illis viris occurrissent illa nomina remotæ vel proximæ dispositionis, quæ postea ex Philosophia Aristotelis ad Theologiam translata sunt, multo magis ea ab illis naturalibus operibus abstulissent. Nam conatus nostros Deo tantummodo esse dandæ gratiæ occasionem, esse colorem, ne scilicet munificentia, hoc est gratia videatur alicui irrationabilis, multo minus sunt, quam non esse dispositionem; si enim Recentiores illis verbis Cassiani uterentur, rationem gratuita gratiæ se optime salvasse judicarent, quandoquidem nullam gratiæ inju-

riam fieri putent, quando naturales actus quandam ad gratiam subordinationem imò multæ dispositionem tenent, adeoque propinquam congruitatem vel decentiam accipiendæ misericordiæ vocant.

Ex hac ergo Massiliensium vena fluit, quod quemadmodum recentiores per ista bonorum actuum initia nihil aliud sibi volunt, nisi ut semper in manu liberi arbitrii posita sit salus nostra, ita Molin. do ille bonus naturæ usus sit aliqua ratio propter quam ei gratia divina largitate doneatur; ita & Massilienses nihil aliud voluerint, nisi ut de vita æterna nemo desperet, nec aliqua Dei constitutione, ut aiunt, quæ humanas præveniat voluntates contra resurgendi lapsus auferatur, nec sanctus occasio teporis afferatur: sed quicumque credere voluerint salvi esse possint. Nihil profus de meriti ratione solliciti dummodo idcirco con- querentur salvantem illam Christi gratiam, quia quocumque modo ipsi aliquid boni naturalis ante voluissent. Quam boni operis naturalis & gratiæ connexionem ex quocumque capite illa proveniat sæpe simplicissimis verbis exprimunt quæ nullam omnino meriti necessitatem involvunt. Libertatem, inquit, ab hoc Dei auxilio iuvandam, si quod Deus mandat, elegerit. Item, ideo quæ adiuventur quia volunt, non ideo quia adiu- vatur velit. Item hominem posse velle sanari, propter quod vel sanetur quis, vel si noluerit cum sua ægritudine puniatur. Nihil enim volunt aliud quam suam voluntatem præcedere; gratiam quocumque modo sequi, ita scilicet ut non ideo, ibid. sicut Prosper loquitur, quia adiuventur velit, sed sicut ipsimet loquuntur, gratia post voluntatem invenitur: putant enim, non negari gratiam, si præcedat talis voluntas &c. Vnde Prosper eis & Augustinus istud exprobravit quod

Audeat amens

*Impietas tumido arbitrio subnectere causas
Divinorum operum,*

Hoc est posteriores facere. Cum Catholicæ fidei fundamentum sit, Deum, ut ibidem ait,

*Autorem cunctorum nosse bonorum,
Quo sine nil rectum mens inchoat.*

Nihil rectum, inquit, videlicet, neque fidem, neque salutis desiderium, neque petitionem, neque pulsationem, neque, ut ipsi loquebantur qualemcumque dolorem, neque qualemcumque meriti voluntatis bonæ.

Cum igitur ex hoc ipso, quod Massilienses quemcumque tandem bonæ voluntatis motum ante gratiam ex natura proflire statuebant, omnes antiqui gratiæ defensores invictè concludant, eos asserere meritum gratiæ; quia fieri nullo modo posset, ut nullum sit meritum fidei. Quis enim dicat, inquit Augustinus, eum qui iam cepit credere, ab eo in quem credidit nihil mereri? Alterutrum profecto si non utrumque forsan, necessarium est, ut vel nullus actus verè bonus ab homine prodire possit quin gra-

tiam mereatur; vel certe id quod supra fuse commonstratum est, esse verissimum, nimirum ita Massilienses fidem, sanitatis desiderium ceterosque recensitos actus humanæ tribuisse potestati, ut tamen veram illam Adami gratiam non excluderent. Sic enim, sive Augustini, sive Properi, sive Massiliensium ipsorum sensa consideres, omnia à capite ad calcem usque aptissime cohærebunt. Nam & actus illi Massiliensium erunt verè boni & ideo gratiæ meritorij, nec tamen per gratiam dati, sed per naturā, libero arbitrio cum illa gratia operante si velit. Et verū erit hoc vidisse Massilienses & rei evidentia sensum feriente, sæpe meritum in illis actibus esse confessos, quemadmodum revera confitendum fuit: & hoc funda-

Lib. de in-
grat. c. 36.

In Epist.
Hilar.

fundamento nixos Augustinum & Prosperum
ex sola præcellione actuum per initialem illam
gratiam factorum, sive ut etiam loqui solent,

^A ex bono natura usu invicta conclusione salvantia
gratia meriti intulisse.

An agnoverint meritum de condigno an
de congruo.

CAPVT XVIII.

EX præcedentibus facile est intelligere
cujusmodi meritum in fide & oratione
cæterisque moribus bonis agnoverint.

Nempe illud quod minimè omnium re-
pugnat gratiæ, quam omni modo salvā esse cu-
piebant, dummodo salus hominis non ab ali-
qua constitutione Dei præveniente voluntates,
sed ab ipsa hominis manu & voluntate pen-
dere crederetur. Hoc probant ea quæ duobus
capitulis superioribus diximus: quantum
enim fieri poterat, extenuabant meritum, hoc
solummodo contententes ne prorsus natura
ita extincta putaretur, ut ne quidem qualiscun-
que dolor saltem compunctæ infirmitatis exoriri
posset, vel velle ac nolle admittere medicinam; unde
posset ratio reddi electorum vel rectorum,
sive cur unus præ alio assumatur, Deo vide-
licet sic habente aliquam occasionem, sive colo-
rem cur non irrationabiliter, ut Cassianus loqui-
tur, sive cæco quasi modo, irrefragabili
aliqua constitutione, inconsulta hominis vo-
luntate, gratiam salvantem uni præ alijs lar-
giretur. Quæ sanè manifestè clamant non
illam rigorosam condignitatem in actibus illis
gratiam præcedentibus Massilienses posuisse,
talis enim tollit prorsus gratiam: cum contra
illi dicerent, non negari gratiam si præcedere dica-
tur talis voluntas, seu tam exigua & infirma qua
tantum medicum quærat, non autem quicquam ipsa
iam valeat.

Collat. 13.
cis.

Epist. Hi-
lar.

Neque verò hic postulandum est ut istis
nominibus congruus vel condignus istud meritum
vocent. Illa quippe distinctio sub istis nomi-
nibus multis post sæculis à Scholasticis Do-
ctoribus excogitata est, neque inter Augu-
stinum & Massilienses controversa, cum ipse
omne omnino meritum ante gratiam prorsus
extinguendum esse contenderet. Itaque res
ipsa non ista nomina consideranda sunt.

Potissimum igitur meritum quod in illis
actibus Massiliensium inveniri potest, in illa
oratione qua ex fide petitur, quæritur, & pul-
satur, situm est. Iste quippe est actus omnium
quos ante gratiam ad obtinendam gratiam
posuerunt perfectissimus, & aptissimus. Quo
proinde dicunt hominem ad hanc gratiam qua in
Christo renascimur pervenire posse, per naturalem
scilicet facultatem petendo, querendo, pulsando; ut
ideo accipiat, ideo inveniat, ideo introeat, quia bono
natura bene usus ad istam salvantem gratiam initialis
gratiæ ope meruerit pervenire. Item hominem
posse exterrita & supplicii voluntate velle sanari, sup-
plex enim illa voluntas nihil est aliud quam
voluntas ex fide pro sanitate supplicans Deo.

^A Atqui oratio ante justificationem fusa tamen
sine aliquo merito esse non possit, nullo tamen
modo condignum est meritum, quod enim potest
meritum peccatoris condignum esse nisi sup-
plicij? Nam ut Augustinus: *meritis impij non
gratia sed poena debetur. Quid enim habere boni me-
riti peccatores? Et si quid ipsa fides eorum pe-
tendo mereatur, impetrationis potius quam
meriti rationem habet. Vnde cum in errore
Massiliensium hæretet Augustinus, frequenter
meriti rationem quam in fide & oratione col-
locabat, per impetrationem exponit: Putans,
inquit, fidem non esse donum Dei, sed à nobis esse in
nobis & per illam nos impetrare Dei dona. Item:
Vt per illam nobis daretur quod posceremus utiliter.*

Epist. 104.
ad Sirm.

Lib. de po-
nit. 33.

^B Augustini fides impetrat quod lex imperat. Ex
quo consequitur meritum quoddam impetra-
tionis ante justificationem, non condignum
aut rigorosum perfectæ justitiæ Massilienses
in fide & oratione collocasse. Cujusmodi me-
ritum Augustinus cum eodem errore teneretur,
in simili fide collocaverat. Nam quam-
vis utrique in hoc erraverint quod fidem &
orationem non per gratiam Christi infundi
senferint, nusquam tamen ullum vestigium
reperiri potest, quod majus meritum in eis
constituerint, quam si per gratiam hominibus
conferrentur. Quid enim hoc ad scopum vel
Massiliensium vel Augustini similiter halluci-
nantis & eadem ex causa salutem ad suam po-
testatem revocare molientis conferre potuisset?
Vnde qui talem errorem vel Massilien-
sibus vel Augustino idem omnino ante Epi-
scopatam sententiæ tribuunt, id potius viden-
tur spectare, quod præceptis opinionibus suis
tuendis congruat, quam quod indagata pon-
derataque veritas postulat, ut Massiliensium
& Augustini errores exaggerando ab illis
quoquo modo differre & longius distare vi-
deantur.

Quod si ipsa quoque nomina velimus pon-
derare nihil Cassiano familiaris est quam bo-
norum motuum voluntatis condignitatem ele-
vare respectu præmij gratuiti quod eis datur,
hoc est respectu virtutum, sive sanitatis per-
fectæ, quam illis desiderijs & conatibus hu-
manis tribui sentit. Ad capeſcenda, inquit,
tam magnifica tamque præcella puritatis & integri-
tatis præmia, quantuſlibet iuniorum, vigilia-
rum, lectionis & solitudinis ac remotionis labor fuerit
impensus,

Lib. 12.
Inſt. c. 13.

impensus, condignus esse non poterit, qui hac industria sua merito vel laboris obtimeat. Nunquam enim divinum munus, labor proprius, de manave compensabit industria, nisi desideranti divina fuerit miseratione concessum. Ecce nec tanti latores juxta Cassianum condigni sunt puritatis pramio, hoc est, ut ibidem exponit, ut quis carnalibus vitis emundetur: quod nihil est aliud quam id quod Massilienses apud Hilarium dicunt, ut a suo morbo sanetur, & totius sanitatis consequatur effectum. Quam doctrinam iterum iterumque in eodem libro Cassianus repetens, nec in Davide vult laboris equiparasse merita ad indulgentiam tanti criminis obtinendam: neque nos equiparante nostra voluntatis industria tam arduam integritatis (hoc est castitatis) culmen subiugata carne conscendere: Nec ullam cordis contritionem ad capeffendam castitatem esse condignam. Item rursum: Peritionem & inquisitionem & pulsationem nostram non esse condignam, nisi misericordia Dei id quod petimus dederit. Vides quanto studio condignitatem Cassianus orationibus nostris & meritis auferat. Nempe quod nimis infirma sint vires hominis ad animæ sanitatem sive virtutes sibi comparandas, & conatus nimis exigui ad ista tam alta pramio ex condignitate promerenda. Unde restat, ut, sicut ipse loqui solet per Dei gratiam, clementiam, misericordiamque tribuantur. Quod

si vero forsan alicubi etiam ejusmodi phrasis occurreret qua homo Dei gratia dignus fieri diceretur, non aliter id accipiendum foret, quam si gratiam nos mereri posse dixissent. Neque enim apud antiquos Scriptores dignitas illam rigorosam Scholasticorum condignitatem semper denotat. Nam Celestius dignitatem & meritum pro ipsdem accipit. cum dicit, gratiam secundum merita nostra dari, quod statim exponit, ut ea siamus digni vel indigni. Et Augustinus videtur insinuare quod dignum esse gratia minus aliquid sit, vel certe non majus, quam meritum gratia. An, inquit, aliud est dignum esse accipere, aliud secundum meritum accipere? Et potest aliqua subtilitate disputationis ostendere dignum esse aliquem, sed non mereri. Et infra: quantum ad me attinet ab hoc verbo (dignus accipere gratiam) facile transirem &c. Quod sane non fecisset Augustinus si Pelagius meriti gratia fecisset mentionem. Ita satis indicat minorem, vel certe ut dixi non majorem esse faciendam difficultatem, si quis dignus accipere gratiam, quam si quis eam mereri diceretur. Sed usus vocabulorum istorum rigorosus & scholis proprius, nunc est alius secundum quem absurdum est antiquorum locutiones velle metiri.

Lib. de gest. Pelag. c. 14.

Cap. 17.

Veram esse gratiam quam post fidem dari volunt ex Cassiano, & præsertim ex Prospero, Hilario & Augustino late demonstratur.

CAPVT XIX.

POSTQUAM de actibus meritorijs, quos Massilienses in humana potestate posuerunt satis disputatum est, nunc de pramio pauca dicenda sunt, hoc est de illa gratia, quam suis operibus à Deo retribui docuerunt. Videntur enim nonnulli dubitare an veram illam Christi gratiam intellexerint, quam passim adversus Pelagianos Augustinus inculcat. Putabat enim Cassianus nullius esse meriti & laudis opus, quod Deus in homine per gratiam operatur. Nullus enim, inquit, laudis esset ac meriti si id in eo Christus quod ipse donaverat prætulisset. De Centurione loquitur de quo Christus dixerat: Non inveni tantam fidem in Israël. Et similiter de Abraham in eodem loco dicit: Non illam fidem, quam ei Dominus inspirabat, sed illam quam vocatus semel atque illuminatus à Domino per arbitrij libertatem poterat exhibere, & speriri voluit divina iustitia. Vnde, inquit nonnulli, videtur omnibus commune fuisse erroris principium, scilicet, quod si vera gratia interna qua voluntas interior roboratur, & quam Divus Augustinus cum alijs Catholicis asserbat, ad opera meritoria esset necessaria, everteret libertatem.

Cassian. Col. 13. c. 14.

Matth. 8.

Contra. disp. 4. de act. supern. dub. 5. a. 92.

sup. c. 10.

Lib. 7. de Hæres. Pelag.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

cap. 10.

perspicuum est. Nam in eadem illa Collatione in qua fidei quam Deus dederit omnem laudem tollit, ac meritum asseveranter tradit, ac sæpius repetit nonnullis etiam non omnibus, bonæ voluntatis principia inspirari. Quibus, inquit, manifeste colligitur non solum actuum, verum etiam cogitationum bonarum ex Deo esse principium, qui nobis & initia sancta voluntatis inspirat & virtutem atque opportunitatem, eorum que recte cupimus, tribuit peragendi. Quam Cassiani definitionem Catholicissimam Prosper vocat: quamvis postea ea quod generaliter asseruerat, non in omnibus omnino, sed in quibusdam tantum verum esse velit. Nam sæpe in ista Collatione docet, nonnunquam Deum bonas voluntates de dura cordis nostri siliis excutere: in corde plantare: desideria inspirare, nonnunquam vero nostro conatu emergere, scintillamque bonæ voluntatis emicare. Sed illa ipsa exceptio manifestissime probat, Cassianum veram gratiam donatricem, plantatricem, inspiratricem bonæ voluntatis agnovisse, & facile cum libertate conciliasse. Sic accepit Cassiani doctrinam Divus Prosper & liberi arbitrij gratiaque concordiam eum expressisse sine ulla ambiguitate testatur. Cum enim illa superius citata verba protulisset, ita statim subiicit: Hic ne quis putaret non superesse, quod per librum ageretur arbitrij non

Cassian. Col. 13.

Lib. cont. Collat.

Collat. 13. c. 7. & 8. &c.

ibid.

Z.

ITTATIONE.

irrationabiliter adiecit, quo probaret, non auferri illud his donis, sed potius roborari, nisi revolutum ad iniquitates suas ab auxilio Dei se malit avertere. Et continuo Cassiani verba subnectit: Nostrium est ut quotidie attrahentem nos gratiam Dei humiliter subsequamur, ne dura cervice & inexcusabilis auribus resistentes &c. ut sane nesciam quid hominibus in mentem veniat, qui in tanta verborum luce contra clarissimam Prosperi autoritatem qui quotidie cum eis luctabatur, adhuc negare audent Cassianum nullam veram gratiam in operibus bonis agnovisse, & profundius ipso, se Semi-Pelagianorum secreta penetrasse praelumunt. Sed hæc eo spectant ut Semi-Pelagianos quam maxime denigrando, opiniones propriæ ab eorum placitis longissime discrepare videantur.

Quod ergo nullius laudis ac meriti putat esse Cassianus fidem quam Deus inspiraverit, non libertatis interitum iuxta sensum ejus à vera Christi gratia asserri probat, sed hoc tantum propter hujusmodi fidem bonamque voluntatem, non hominem, qui nihil de suo contulerit, sed Deum qui & ipsam credendi voluntatem & conatum dederit esse laudandum. Putat enim laudis ac meriti fontem esse conatum hominis, non quem ei inspirat gratia, sed quem homo pro sua se libertate flectendo addit aut subtrahit. Hoc & Prosper videtur observasse quando Cassiani sensum conjectans, dicit: An dicendum est omnes quidem virtutes inter Dei dona numerandas, sed in illis hominem quas de proprio habuerit esse laudabilem? & ibi esse merita ubi Dei dona non fuerunt? Nam per illam quorundam laudem Cassianus probare nititur alteram illam suæ doctrinæ partem qua docet, multos sponte credere, proprioque conatu bonas voluntates à corde profluere. Vnde ibidem Prosper: Sic autem putasti de testimonio laudatæ fidei prædicium donis gratia posse generari: quasi fides ubi ostenderetur laudata, non doceretur esse donata. Non ergo per hujusmodi donatam & inspiratam fidem liberum arbitrium tolli, putat Cassianus, sed laudem dumtaxat hominis, qui fide donata non proprio conatu expressa credit: eo quod non videatur in hominis commendationem posse redundare quod alius eum faciat credere. Quod existimasse Cassianum nihil mirum videri debet, cum in hodiernum usque diem illi qui discretionem credentis à non credente ad cardinem libertatis revocant, quæ gratiæ possibilitatis utatur aut non utatur, eandem querimoniam refricare non desinant.

Sed quicquid sit de opinione quam Cassianus in illa decima tertia Collatione tradidit, Massilienses istos, de quibus Prosper & Hilarius in Epistolis ad Augustinum, veram gratiam post initium fidei agnovisse dubitari nequit, si quicquam Prosperi & Hilario cum illis quotidie disputantibus tribuendum est. Quod multis profecto modis probari potest.

Nam in primis dilucida Prosperi verba sunt, quibus testatur eos dixisse, quod fides de-

petentem gratia Dei fovet: Quod ab his vita æterna apprehenditur, qui auxilium gratiæ merito credunt acis acceperint; quod libertas sua ob hoc Dei auxilio iuvanda sit, si quod Deus mandat, elegerit: quod prior sit obedientia quam gratia; quod voluntas hominis divina gratia sibi pariat opem, non gratia subiciat voluntatem: quod ideo quis adjuvatur quæ voluit. Nec minus perspicue Hilarius eos docuisse tradidit: Non negari gratiam, si præcedere dicatur voluntas; adjuvari qui coeperit velle, non donari ut velit: & ita quidem adjuvari ut gratia non solum erigat prostratos, verum etiam suffulciat ambulantes: In Scripturis sacris eam commendari gratiam quia unusquisque post voluntatem iuvatur. Quæ omnia tam manifeste veram gratiam eos post fidem esse confessos cōvincunt, quam illam eandem ante fidem negaverunt. Eadem quippe gratia est, quam voluntati præponi nolunt, & quam voluntati postponi volunt: sive ut Prosperi verbis loquar, de qua dicunt, quod voluntas hominis divina gratia sibi pariat opem, non tu Epistola autem gratia sibi humanam subiciat voluntatem. Hæc autem non est gratia sive legis sive doctrinæ, sive prædicationis, sive liberi arbitrii, sive etiam gratia illa interna possibilitatis sine qua non, quam Adam habuit. Omnes enim istas gratias etiam ante credendi voluntatem tribui statuunt, & libenter docent. Sed est illa quæ sola superest, gratia qua fit actio, seu gratia qua Deus operatur velle atque perficere: gratia per quam, ut ipsi dicunt, ipsius fidei augmentum, & totius sanitatis suæ consequuntur esse-

sum: per quā denique accipitur perseverandi virtus. Deinde non solum Augustinus Massiliensium errorem se tenuisse testatur, sed etiam ipsi Massilienses doctrinam illam quam in illa opinione constitutus tradidit etiam suam esse, & ut Hilarius dicit, se acceptare & probare testantur. Tunc autem certissimum est eandem prorsus gratiam assumpsisse Augustinum quam postea tota vita tradidit, sed hoc discrimine, ut eam Deus non nisi præcedenti voluntati credendi daret. Vnde Augustinus: Videris certe, Lib. de prædicatione, quid tunc de fide atque operibus sentiebam, quamvis de prædicatione de commendanda Dei gratia laborabam, in qua sententia istos fratres nostros esse nunc video. Et ut omnis tergiversandi auferatur occasio ipsimet Massilienses sententiam suam, Sanctitatis tuæ, inquit Hilarius, disputatione antiquiore se probare testantur. Vbi eandem gratiam non minore veritatis perspicuitate docueris. In illa vero antiquiore disputatione, quam Hilarius ad verbum citat, & Massilienses probant, & Augustinus eorum sententiam contineri testatur apertissime dicitur: Quod Deus fidei præstat, ut bene operentur: quod Spiritus Sanctus non datur nisi credentibus: In Epistola ad Augustinum, quod Deus, non eligit opera quæ ipse largitur cum ad Augustinum datur Spiritus Sanctum, ut per charitatem bona operentur. Sed quod eligit fidem, quia videlicet, ut quis credat & in accipiendi voluntate permaneat, non accipit donum Dei, id est Spiritum Sanctum per quem infusa charitate bonum possit operari. Quod Deus opera donaturus est. Quod, quem crediturum esse præsevit, ipsi elegerit cui Spiritum Sanctum daret, ut bona operando etiam vitam æternam consequeretur. Denique

Denique nostrum esse quod credimus, Dei quod operamur. Quibus tam perspicue vera gratia operationis, charitatis, infusionis Spiritus Sancti, qua secundum perpetuam Augustini doctrinam, & sapientum hic tum postea contra Pelagianos repetitam, Deus largitur opera, dando videlicet ipsa infusione Spiritus Sancti suavitatem in consentiendo, sicut Concilium Arausicum loquitur, ut sine impudentia negari non posse videatur. Hinc est quod de Massiliensibus consequenter Augustinus hanc eorum sententiam esse, adeoque verba referat: Nos dicimus nostram Deum non præfuisse nisi fidem qua credere incipimus, & ideo nos elegisse ante mundi constitutionem ac prædestinasse, ut etiam sancti & immaculati gratia atque opere eius essent. Et quis est iste modus gratiæ & operis Dei quo immaculati sunt? Nempe ut fide supposita, Deus bene operandi gratiam daret, per quam animus paulatim magis magisque sanctus sit, & virtutum infusione immaculatus. Hoc enim de operibus ita proficitur apud Augustinum: Fides est à nobis, cetera à Domino ad opera iustitia pertinentia. De virtutum vero infusione alibi: Hac dona (virtutum) ut à Deo dentur ne-

bis, fides impetrat, qua incipit à nobis. Quibus attestatur Augustinus: Hac Dei dona sunt, inquit, id est, ut de alijs taceam sapientia & continentia. Acquisierunt & isti, neque enim Pelagiani sunt, ut adversus istam perspicuam veritatem dura & Hæretica perversitate contendant. Quamvis per istarum virtutum donationem, nihil aliud nec Augustinus nec Massilienses velint, nisi gratiā operandi virtutum istarū opera, Deo donante concedi, sic enim virtutes illas à Deo dari asserunt, sicut fidem haberi à nobis: nempe quia voluntas operis inspiratur à Deo sicut voluntas credendi à nostra libertate proficitur. Vnde Augustinus cum de Massiliensibus dixisset, quod initium fidei & usque in finem perseverantiam (in fide) sic in nostra constitunt potestate, ut Dei dona esse non possent: modum explicando subiicit, neque ad hac habenda atque retinenda Deum operari nostras cogitationes & voluntates: cetera vero, inquit, ipsam dare concedunt cum impetrantur credentis fide. Nempe operando nostras cogitationes & voluntates quibus recte secundum virtutem quamque operamur, sicut nos ipsos cogitationes voluntatesque credendi proferre arbitrantur.

Non repugnat libertati talis gratia juxta Massilienses: & quare Recentiores cardinem difficultatum non videntes, multum in multis hallucinantur.

CAPVT XX.

ET ista quidem quamvis manifesta & extra omnem ambiguitatem posita sunt, tam operosa probatione confirmanda duxi ut nebulæ dispellantur, quas quidam perspicue veritati offundere conantur, ut Massilienses nullam veram & internam gratiam post fidem agnovisse persuadeant doctrinamque suam ab eorum placitis latissimo limite esse separatam. Ita vel falsissima de alijs credi malunt, & Prosperum, Hilarium, & Augustinum vel mendaces esse vel falsos quam suas præoccupatas opiniones vel in minimo suspectas esse vel corrigendas. Nam ex Faustio omnium versutissimo atque deterimino, & magis adhuc ex Cassiano qui singularem prorsus opinionem tenuit, non recte de ceteris Massiliensibus statui potest, præsertim cum indubitatas Prosperi, Hilarij & Augustini depositiones habeamus. Nam sicut singularis Cassiani opinio Faustio nihil detrahit, nec Faustii doctrina Cassiano, ita nec utriusque sententia primis Massiliensium placitis magnâ sollicitudine doctissimorum virorum autoritate digestis ullum asserunt præjudicium.

Ex quibus etiam intelligi potest quam longe distideat à veritate id quod quidam existimant, omnem gratiam ex opinione Massiliensium repugnasse libertati: nec eos intelligere potuisse eundem actum esse posse à voluntate libera, & à gratia adiutorio necessario ad illam efficiendum.

Quæ quidem persuasio eo absurdior est, quod ipsi recentiores de illa loquantur gratia, cum qua operari potest homo si velit, quam agnovisse laudasseque Massilienses etiam in ipso initio fidei supra demonstravimus; sed non illā tantum, verum etiam veram illam gratiam ab Augustino prædicatam, quam Christus ad roborandam sanandamque peccatoris infirmitatem suâ passione promeruit, eos post fidei initium agnovisse clarissimis testimonijs comprobavimus. Nec ulla inter Massilienses istos de libertatis everfione querimonia est, cum è contrario expresse dicant, libertatem suam ab hoc Dei auxilio iuvandam, si quod Deus mandat elegerit, hoc est, si tantū electio suæ voluntatis antecesserit. Quis enim dixerit juvari libertatē gratiā, si gratia opprimit & extinguit libertatē?

Sed in hoc delusi sunt isti recentiores, quod verum cardinem difficultatum omnium quibus Massilienses in errorem abrepti sunt minus quam par esset, attenderint vel penetraverint. Nihil enim, ut supra fufius diximus, ita Massilienses in Augustini doctrina horruerunt quam quod suâ constitutione Deus humanas præveniret voluntates, ut quem ipse veller vas in honorem conderet, neque quisquam omnino posset auditā prædicatione vel credere, vel de tanta infirmitate dolere, nisi cui à Deo etiam daretur ut velit reiectū ab hoc dono alijs pariter reus, qui possent similiter liberari, si ea qua

Qualis Massiliensium electio & prædestinatio
ad vitam æternam.

CAPVT XXI.

DE scopo, gratia, meritis Massilien-
sium satis diximus, nunc pauca de
prædestinatione subiungenda sunt.
Vbi in primis memoria repetendum
est quod supra declaravimus, Massilienses uni-
cum illud divinæ prædestinationis propo-
situm, quod Augustinus prædicat, in duo esse
partitos, unum quo vult omnes homines sal-
vos fieri, si tamen ipsi velint, alterum quo
hunc vel illum absolute eligit aut prædestinat
ad salutem.

Hoc ergo secundum prædestinationis sive
electionis propositum quod absolute prædesti-
nationem aut electionem vocant, omnes una-
nimiter ex prævisione alicujus quod se tenet
ex parte hominis concipi statuunt: ut scilicet
illos Deus elegerit aut prædestinaverit, quos
præviderit ut ante explicuimus suâ libertate
credituros. Hilarius: Caterum præscientiam &

In Epist. ad
Aug.

In resp. ad
S. dub. Ge-
nues.

prædestinationem vel propositum ad id valere conten-
dunt ut eos præsciant vel prædestinaverit, vel propo-
suerit eligere qui fuerant credituri. Et D. Prosper:
In hac sententia positi consequenter sapiunt eos esse
prædestinatos in vitam æternam, quos per libera vo-
luntatis arbitrium fideles futuros præscierit Deus.
Perro non sic ista intelligenda sunt, quasi illos
omnes Deus elegerit ad salutem quos quo-
quo modo præsciverit esse credituros: sed illos
tantum quos perseveranter usque in finem cre-
dituros, & in orandi accipiendique voluntate
sub ipso gratiæ adiutorio permansturos esse
præviderit. Nam si quis acceptam semel fidem
suâ voluntate desereret, non est dubium quin
eum decernerent in impietate perituro. Sic
sententiam illam explicat suis verbis August.

In Epist.
Hilar. ex
lib. Exposit.
quarum præ-
dictæ Epist. ad
Rom.

cum similiter erraret: Non ergo, inquit, elegit
Deus opera cuiusquam in præscientia, quia ipse dona-
turus est, sed fidem elegit in præscientia, ut quem cre-
diturum esse præscivit ipsum elegerit cui Spiritus San-
ctum daret, ut bona operando etiam vitam æter-
nam consequeretur. Et paulo ante fidem illam
explicans dixerat: quia nisi quis credat, & in acci-
piendi voluntate permaneat, hoc est in fide & ora-
tione perseveret, non accipit donum Dei. Quæ
omnia Massilienses ibidem se acceptate testantur.
Ex quibus Augustini verbis elucet manifeste
quod neminem ad vitam æternam eligi vel
prædestinari vellent, nisi qui non solum in fide,
sed etiam sub ipsa Spiritus Sancti gratia, quam
eis ad bene operandum Deus dederat, in finem
vitæ usque persisterent. Quod citra ullam ob-
scuritatis vel ambiguitatis nebulam Prosper

In Epist. ad
Aug.

exprimit: Qui autem credituri sunt, quive in ea fide
qua deinceps per Dei gratiam sit iuvanda mansuri
sunt præscisse ante mundi constitutionem Deum: &
eos prædestinasse in regnum suum, quos gratis voca-
tor, dignos futuros electione & de hac vita bono fine
excessuros esse præviderit. Ecce requirunt ad præ-

destinationem, ut in fide per gratiam iuvanda
mansuri sint, & ex hac vita bono fine, hoc est in
bona voluntate & bonis operibus per Spiritu
Sanctum scilicet proferendis excessuri. Sic
enim gratiam illam paulo ante ex Augustino
expressam vidimus. Vnde rursus Prosper ad-
versus Massiliensium opinionem, & argumen-
tum ex autoritate petiit instrui cupiens, hoc
sibi dilui postulat: Quod pene omnium par invenitur *ibid.*

& una sententia, qua propositum & prædestinationem
Dei secundum præscientiam receperunt. Nempe sic
ut hoc Massilienses asseriebant, ut ob hoc, inquit,
Deus alios vasa honoris, alios contumelia fecerit, quia
finem uniuscuiusque prævidet, & sub ipso gratia ad-
iutorio in qua futurus esset voluntate & actione præ-
scierit. Vides manifestissime non aliter velle
Massilienses prædestinationis propositum de-
cerni à Deo nisi præviderit hominem non so-
lum esse crediturum, sed etiam in fide & sub ipso
gratiæ adiutorio, quod, ut supra late diximus, ad
bene operandum & perseverandum prorsus ne-
cessarium statuunt, permansturos. Neque enim
in eo inveniuntur errorem aliquem tenuisse
Massilienses, quod sine perseverantia in acce-
pta gratia & iustitia quemquam salvari posse
contenderent. Ex quo fit necessario, ut in illo-
rum opinione nemo ad salutem æternæ vitæ
prædestinari posset, nisi quem Deus in fine vi-
tæ sub ipso gratiæ adiutorio in bona voluntate &
actione futurum esse præscierit.

Ex his itaque primo intelligitur, quo sensu
accipienda sit illa usitatissima Semi-Pelagia-
norum & Augustini cum eis errantis phrasis
quod Deus eligat fidem. Nempe quod eligat
hominem propter fidem. Significatur enim ipsa
ratio electionis, quam homo offert eligenti
Deo. Et sic eodem sensu negant opera eligi, quia
videlicet, ut Augustinus explicat, opera non
ab humana libertate sicut fides proficiscitur,
sed Deus ea per Spiritum Sanctum ipse largitur. *In Epist. Hilar.*
Vnde supponunt jam fidem propter quam unus
præ alio ad accipiendum Spiritum Sanctum
eligitur, præcessisse. Nam ut in eodem errore
constitutus docuit, æquales sunt omnes ante meri-
tum, fidei scilicet, nec potest in rebus omnino æqua-
libus electio nominari: quoniam Spiritus Sanctus non
datur nisi credentibus. Hæc ergo electio hominis
ad accipiendam Spiritus Sancti gratiam pro-
pter fidem, est quædam tantum electionis pars
quæ non sortitur completam & absolutam
prædestinationis rationem, nisi postquam in
illa fide & gratia & bonis operibus per gratiâ
faciendis ad finem vitæ usque permansturus, &
vita æterna dignus futurus esse præscitur.

Intelligitur secundo prædestinationem istâ
habere quandam rationem retributionis atque
mercedis, si non in executione, saltem in præ-
scientia Dei, de nemine quippe propositum præde-

In resp. ad 8.
dub. Genuens

prædestinationis absolvitur, nisi fides ejus & perseverantia in eadem fide & gratia, ex libera hominis voluntate futura videatur. Vnde Prosper explicatâ Genuensibus hujusmodi prædestinatione subiungit: *Vi ipsa electorum prædestinatio non sit nisi retributio.* Et res ipsa per se manifesta est. Nam sicut ipsa vita æterna non nisi merito fidei & perseverantiæ in bonâ voluntate per gratiam adjuta retribuitur, ita & voluntas dandi vitam æternam ad idem meritum revocanda est, si non nisi præeunte talis perseverantiæ prævisione concipitur. Electio quippe sive prædestinatio ad vitam æternam quæ Massiliensibus eadem sunt, in hujusmodi voluntate præcipue constituta est. Quidquid enim præcedit hujusmodi voluntatem Dei, sive tota perfecta que natura, qualis per Dei gratiam in prima conditione donata est; sive vitiatâ naturæ qualescunque reliquiæ; sive gratia illa interna sine qua non potest vel integerrima Adami natura credere; sive fides ipsa; sive gratia Christi sanans hominem; sive denique adiutorium Dei, sine quo in illa fide bonæque voluntate & actione perseverari non potest, electis & reprobis possunt esse communia: nec ullo modo voluntas profundendi in homines tanta beneficiâ prædestinationis ad vitam æternam vel electionis rationem habere potest: cum in multis tandem illo ultimo, quo tendunt omnia, vitæ æternæ sine frustrentur. Ex quo relinquitur ut juxta Massilienses nihil prædestinationis ad regnum, sive electionis ad vitam æternam rationem habere queat, nisi illud ultimum propositum Dei quo illos prædestinavit ad regnum suum quos in fide, bonâ voluntate & actione & gratiæ adiutorijs in finem usque suâ liberâ voluntate permanens esse præciverit: sive ut ipsi loquuntur, *Quos in fide quæ deinceps per gratiam sit iuvanda mansuri sunt.* Vel, quos de hac vita bono sine excessibus esse præviderit; vel, cuius finem præviderit. & sub ipso gratiæ adiutorio in qua futurus esset voluntate & actione præciterit: vel ut Augustinus similiter errans loquebatur, qui in Spiritu Sancto per quem bona possit operari, libero arbitrio permanens est.

Ex his denique manifestum est Semi-Pelagianos non minus atque Pelagianos propositum & prædestinationem Dei, ut Prosper loquitur, secundum præscientiâ recepisse, prædestinationem, inquam, quæ, ut idem loquitur, & Massilien-

In Epist.
Prosper. ad
Aug.
In Expos.
quarund.
propos. Epist.
ad Rom. pro-
pos. 60. & in
Epist. Hilari
ad Aug. ci-
tantur. Simi-
lia à Massi-
liensib.
In Epist. cit.
ad Aug.

ses semper intelligunt, aliquem prædestinat in id. regnum suum, sive in vitam æternam. Sed hoc inter eos discrimen est, quod Pelagiani nihil gratiæ non solum ad credendum, sed ne quidem ad operandum necessarium agnoscunt, illos prædestinari & eligi vellent à Deo, quos non modo credituros, sed etiam sanctos futuros immaculatosque præsciret, hoc est, quos eadem illâ naturali libertate bene operaturos sicut & credituros esse præcognosceret, ita videlicet, ut non opus esset ullâ prædestinatione Dei ad hoc ut aliquis sanctus & immaculatus operatione Dei fieret. Semi-Pelagiani è contrario, credere quidem nos posse sine Deo fidem nobis prædestinante atque donante censebant, non tamen posse vel unum opus bonum facere, nisi Deus illud credentibus dandum prædestinaret atque donaret, atque ita sanctos & immaculatos faceret. Quæ quidem prædestinatio & electio respectu illius particularis effectus, nempe sanctitatis & bonorum operum plena atque perfecta est, non tamen ejusmodi ut ab ea sola possit aliquis simpliciter electus aut prædestinatus esse vel dici. Hoc enim nemini competit nisi, postquam non solum sanctus esse & bene vivere & operari per gratiam Dei, sed etiam sub ipsa gratiæ adiutorio, ut Prosper pro Massiliensibus loquitur, in eadem sanctitate & bonâ actione permanens esse præscitur. Hoc quia Deum non per gratiæ adiutorium facere, sed humanâ libertate (et si non sine illo gratiæ adiutorio) putant fieri, hinc est, quod etiam ipsorum tota prædestinatio & electio non alia sit nisi secundum præscientiam. Nam sive totam sanctitatem atque iustitiam, sive solam fidem, vel denique solam in sanctitate & bonâ operatione perseverantiam sub ipso gratiæ adiutorio humanæ libertati tribuas, omnis gratuita veraque prædestinatio & electio funditus tollitur, & ut Prosper dixit, *ipsa electorum prædestinatio non est nisi retributio.* Et hoc est quod in Epistola ad Augustinum juxta Massiliensium opinionem dicit Deum eos prædestinasse in regnum suum quos gratis vocatos, dignos futuros electione, & de hac vita bono sine excessibus esse præviderit. Nam electione dignum esse nihil est aliud nisi electionem alicui pro illa dignitate retribui.

In Epist.
ad Aug.
In resp. ad
8. dub. Co-
nvent.

Quomodo nolint definitum esse electorum numerum.

CAPVT XXII.

Ita Prosper
Epi ad Aug.
In Epist. ad
Aug.

EX doctrina superiore intelligi potest quo sensu Massilienses uno animo & uno ore negent, Prædestinatum electorum numerum nec augeri posse nec minui, seu ut Hilarius dicit, quod & illud pariter non accipiant, ut eligendorum reiiciendorumque esse definitum numerum velint. Cum enim crebro &

apertissime fateantur ut ex allegatis ante testimonijs manifestum est, Deum præscisse ante mundi constitutionem eos qui credituri sunt, quæ in ea fide quæ deinceps per gratiam sit iuvanda mansuri sunt: & eos prædestinasse in regnum suum; fieri non potest quin simul etiam fateantur, jam ante mundi constitutionem eadem præscientiâ certum

Ita Prost.
ibid.

certum esse Deo illorum numerum quos illa præscientia fidei perseverantis posita prædestinaverit & elegerit; & rursum quos præsciens esse casuros abiecit; quod enim præscit esse futurum, sine ulla dubitatione certum est Deo; neque ulla potestate fieri potest ut vel mutetur illa præscientia, vel ea posita non eveniat, aut non faciat Deus quod eventurum, & se facturum esse præcivit. In cuius præscientiæ divini confessione & certitudine Massilienses ita integri & fixi sunt, ut eam ad conditionatas qualque propositiones rerum etiam nunquam futurarum extendant. Nam & præscientia divina esse volunt, ut eo tempore & ibi & illis veritas annuncietur, quando & ubi prænotatur esse credenda; & parvulos in tenera ætate sine Baptismo morientes, tales, aiunt, perdit talesque salvari, quales futuros illos in annis maioribus, si ad activam servarentur ætatem scientia divina prævident. Ecce quam perspicue assignant Deo certitudinem, etiam eorum, quos per præscientiam tantum conditionatam virtutis aut vitij, vitæ bonæ vel malæ, si ad activam servarentur ætatem elegerit aut abiecerit. Quæ præscientia cum ab æterno, sive ut ipsi loquuntur, ante mundi constitutionem Deo altuerit, ac tandem de fine hominis, seu de extremo vitæ statu post quascunque voluntatis humanæ prævisas mutationes fixa stabilis & immutabilis maneat, fieri nulla ratione potest, ut non sit etiam in eorum sententia eligendorum & rejiciendorum definitus numerus, vel ut electorum numerus augeatur aut minuat.

Quid igitur sibi vult illa perverax eorum obtruncatio & relictio adversus definitum electorum & prædestinatorum numerum? Nimirum istud Massilienses volunt, etiam numerus ille præscitus sit, quia præscita est omnis humanæ voluntatis mutatio; non tamen esse eum alienâ voluntate, decreto, & constitutione (inconsultâ scilicet humanâ voluntate) definitum, ut videlicet quocumque sese homo verterit tandem illud alienæ voluntatis consilium compleatur. Hoc est enim quod virtutes tolli dicunt, si Dei constitutio humanas præveniat voluntates. Hoc est quod superfluum laborem jactitant, si neque relictus à tali definito numero ulla industria possit inviare, neque electus ulla negligentia possit excidere. Hoc est quod ægerime ferunt quod quoquo modo se egerint non possit aliud erga eos quam Deus definierit accidere. Hoc est quod partes constitui nolunt, quibus nec adjuvandum sit aliquid, nec detrahendum, vel, ut de alijs ad alios nullus possit accedere. Tantummodo enim fixos illos alienæ voluntatis cancellos velut laqueum inextricabilem timent, quos nulla voluntatis mutabilitate, industria aut labore possint egredi: sic enim omnino putant omnem extingui conatum hominis, omnem exhortationem intercipi, omne studium suffocari. Nihil denique sic definito prædestinatorum numero nisi segnitie reproborum, nisi desperationem superesse, sicut la-

tius in superioribus omnia ista declarata sunt.

Vnde causam afferentes cur nolint esse definitum electorum numerum; ne, inquit, lo-
cum apud infideles & negligentes cohortantium inci-
ramenta non habeant, ac superflua sit industria ac
laboris inscitia, cuius studium cessante electione fru-
strandum sit. Nam cum propolito electionis ex fidei vel bonæ voluntatis vel alicujus alterius prævisione concepto, cohortationes, correptiones, laboris inductionem, studium ac diligentiam rectè consistere Massilienses ex professo docent. Propriissime igitur & liberrime consideratione loquuntur, quando definitum vel prædestinatum electorum numerum, vel constitutum partes negant. Istæ enim phrasæ significant numerum illum utriusque partis, non aliunde quam ex aliena voluntate & constitutione consurgere: Sed quando illa numeri certitudo ex præviso finaliter humanarum voluntatum statu oritur, non tam definitur aut prædestinatur aut constituitur ille numerus aliena voluntate, quam ex ipsius humani arbitrij flexibilitate (non sine gratia tamen) nasciturus esse præscitur. Ex quo fit, ut illa indifferens flexibilitas in omnem sese partem liberrime possit, sive gratia cooperando, sive non cooperando vertere, utpote nulla definitione vel constitutione voluntatem suâ præveniente ad alteram partem religata. Hanc Massilienses libertatem omnibus suis conatibus, contradictionibus, tumultuosisque disputationibus affectarunt: & hujus jacturam velut certissimum fati & desperationis laqueum formidarunt. Hanc primo homini in statu innocentia affuisse gratulati sunt, utpote qui ita adiutus est, inquit, ut & stare possit in iustitia & a iustitia declinare. Cum hac Adami libertate, quantumvis ut ipsi loquuntur, gratia iuvaretur, sine qua perseverare non poterat optime intelligunt laboris inductiones, prædicationes, exhortationes, correptionesque consistere. Ad illam enim voluntatem (Adami) pertinuisse dicunt exhortationis vel communionis utilitatem, quæ & persistendi & desistendi obtinebat liberam potestatem. Nimis enim ridiculum & ineptum est arbitrari non dico ingeniosis hominibus sed vel rusticis ingenijs quod cum illa gratia, sine qua quis vel agere vel perseverare non potest & cuius usus vel non usus ab ipsa libertate pendeat, indifferens illa libertas voluntatis intereat. Sed audeo dicere magis adhuc absurdum est, quod ingeniosis hominibus libertatem illam cum tali gratia salvam esse tam aperte cernentibus, tam ingenuè profitentibus nihilominus adhuc ista intelligentiæ tarditas & sententiæ falsitas imponatur. Sed non alia de causa ista sunt nisi ut Massiliensibus quasi enormis erroris autoribus abjectis ac detestatis, ipsi aliquid rectius sapere & proferre videantur. Sed hæc de Massiliensibus sufficiant, nunc pauca de contraria prædestinatorum hallucinatione dicamus.

De Prædestinarianis, & eorum hæresi. Non esse hæresin, sed calumniam, qua Massilienses S. Augustini doctrinam infamarunt.

CAPVT XXIII

PLERIQUE Recentiores ut a Genebrardus, b Baronius, c Suarez, d A Castro & alij passim, aliud genus errantium Pelagianis oppositum asserunt, quos hæreticos Prædestinatos vel Prædestinarios vocant. Hi dicebant, quod nec pie viventibus propter bonorum operum labor si à Deo ad mortem prædestinati fuerint: Nec impijs ob sit quod improbe vivant si à Deo prædestinati fuerint ad vitam. Quis assensio & bonus à bonis auerbat & malos ad mala provocaret. i. prædestinas. Hæc hæresis ex libris Augustini male intellectis initium sumpsisse dicitur. Quibus verbis istius hæresis sententiam & originem expressit Sigebertus in Chronico, quem ferè Recentiores primum citant qui mentionem ejus fecerit, atque ejus memoriam posteris commendaverit. Verumtamen invenio hæresin Prædestinarianam & hæreticos Prædestinarios commemoratos ab Hincmaro Archiepiscopo Rhemenfi apud Flodoardum in Epistola ad Nicolaum B Papam; ubi quemdam Gothescalcum Prædestinarianam hæresi contaminatum, eamque ob causam damnatum fuisse testatur. Articulus autem istius hæresis alios numerat quam Sigebertus videlicet primo quod sicut Deus quoque dam ad vitam eternam, ita quosdam prædestinaverit ad mortem eternam. Secundo: Quoniam non vult Deus omnes homines salvos fieri, sed tantum eos qui salvantur. Tertio: Quod non pro totius mundi redemptione, id est pro omnium hominum salute & redemptione Dominus & Salvator noster IESVS Christus sit crucifixus & mortuus, sed tantum pro his qui salvantur. Quarto: Quod exponendo locum Sancti Petri, eum qui emit eos Dominum negantes, hoc intelligant quod baptismi Sacramento eos emerit, non tamen pro eis crucem subierit, neque mortem perculerit, neque sanguinem fuderit. Hæc ille de ista hæresi quam Sigebertus anno 415. exortam tradit, à quo non multum abest Hincmarus, dum dicit eam primum in Africa, postea in Gallijs quando & hæresis Nestoriana nascebatur exortam; atque Celestini omnisque auctoritate & Prosperi instantia revictam esse. Nam Celestinus anno circiter 432. paulo post peractum Concilium Ephesinum extremum diem clausit.

Cum igitur uterque tempore Sancti Augustini illam hæresin exortam esse tradat, vehementer mirum est, cur nec Augustinus nec Prosper ullam istius hæresis mentionem in omnibus suis scriptis fecerint; nedum illam revicerint aut refutaverint: mirum itidem cur nemo Catholicorum scriptorum ante Sigebertum & Hincmarum certum aliquid de Prædestinarianis posteritatis memoriæ commendaverit.

Quamobrem ut suspicionem meam liberè dicam & lectoribus dijudicandam offeram, existimo equidem nunquam in rerum natura fuisse hæresin Prædestinarianam vel hæreticos Prædestinarios: sed è contrario, doctrinam Catholicam, quam Sanctus Augustinus & Prosper docuerunt, sub nomine istius hæresis calumniosè à Massiliensibus traductam esse. Itaque hæretici illi Prædestinariani non fuerunt alij quam S. Augustinus, Prosper, Hilarius, & quotquot eorum doctrinam sequebantur, quos eo nomine indigerant Semi-Pelagiani, atque inter hæreticos nominibus eorum non expressis collocarunt, quibus credula posteritas, quosdam tanquam hæreticos Prædestinatos averfata est. Argumenta exstimationis istius non contemnenda sese offerunt. Primum, quod jam dixi, quia nullum hæreseos istius indicium extat apud Augustinum cum tamen mox sub initium hæreseos Pelagianæ, anno videlicet 415. ut Sigebertus ait, quo necdum hæresis Pelagiana proscripserat fuerat, exorta memoretur. Deinde quia Hincmarus ait, eam primum in Africa, postea in Gallijs per idem tempus quando & Nestoriana hæresis nascebatur, exorta esse, hoc est, in Africa vivente Augustino, in Gallijs sub mortem ejus, utpote qui Ephesum ad condemnationem hæresis Nestorianæ vocatus, jam obierat. Tunc autem cœperunt contentiones adversus Augustini libros de correptione & gratia, & de natura & libero arbitrio fervere, tunc etiam prædestinatio gratia vehementissime oppugnari cœpit, quemadmodum ex libro de dono perseverantiæ perspicuum est. Tertio quia Hincmarus addit eam tempore Celestini Papa ipsius auctoritate & instantia Sancti Prosperi revictam esse. Est autem certum, acerrime Prosperum adversus calumniatores doctrinæ Sancti Augustini de prædestinatione depugnasse, quemadmodum ex duobus ejus libris Responsione videlicet ad Capitula Gallorum & ad objectiones Vincentianas liquet. Nam uterque liber in eo tota nervorum contentione versatur, ut ostendat falsa esse vel non intellecta vel in perversum sensum rapta quæ de prædestinatione, & non omniū redemptione & similibus capitibus sibi & Augustino imponebantur. Nam in præfatione responsionis ad Capitula Gallorum sic ait: Doctrinam quam Sancta memoria Augustinus Episcopus contra Pelagianos, inimicos gratiæ Christi, & liberi arbitrij decomplices per multos annos Apostolicè asseruit literis mandavit, quibusdam visum est, aut intelligendo, aut intelligi eam volendo reprehendere. Et hoc quasi compendium cognitionis hie, qui iudicio eorum ducuntur, asserre: ut quæ in libris prædicti viri damna-

*a Oenobr. in Chronico sub 267.ymo.
b Baron ad an. 490.
c Suar. Tom de gratia proleg. 5.
d Alphi. A si à Deo prædestinati fuerint ad vitam. Quis assensio & bonus à bonis auerbat & malos ad mala provocaret. i. prædestinas.
Sigebert. ad an. Christi 415.*

Apud Flodoard. lib. 3. de iust. Rhem. c. 14.

Apud Flodoard. ibid.

Præfat. in Resp. ad Cap. Gall.

damnabilia reperisse iactabant, brevium capitulorum indiculis prædicarent, talique commento & detestationem eius quem impetrent, obtineant; & ab his, quæ infamassent, curam exterriti lectoris averterent.

Præfat. in
Risp. ad ob-
iect. Vin-
cent.

Nec dissimiliter præfatione in responsionem ad objectiones Vincentianas: Contextunt & qualibus possint sententijs comprehendant ineptissimarum quarundam blasphemiarum prodigiosa mendacia, easque ostendenda & ingerenda multis publice privatumque circumferunt, asserentes talia in nostro esse sensu qualia diabolico continentur indiculo. Adversus istos igitur pugnavit quidem acriter Sanctus Prosper, eosque compressit autoritate sua Celestinus, non tamen tanquam qui essent hæretici Prædestinatiani, sed è contrario, tanquam qui tales errores de prædestinatione, ab Augustino & Prospero doceri asserbant. Nam idcirco Prosper ut hoc indicaret utrobique subtexit: Ne ergo hanc persuasionem temere

Ad cap. Gal.

quis recipiat & talem patet sensum scriptis Catholicis inesse Doctoris Augustini, qualem eum qui frustra calomniantur, ostendant, singulis capitulis, brevi & absoluta professione respondeo, in nullo recedens à tramite earum definitionum quæ in sancti viri disputationibus continentur. Et ad objectiones Vincentianas dicit, se sensum suum & verba singulis objectis capitulis subiecturum, ut lectores evidenter agnoscant, impiarum profanarumque opinionum nullum cordibus nostris inhaerere vestigium: & blasphemias quas perpexerint nostra professione damnari, in earum repertorijs, qui videlicet ea tanquam à Prospero docta commenti fuerant, censentur debere puniri. Celestinus etiam annitente Prospero & Hilario non Prædestinatianos hæreticos compressit, sed illos Presbyteros qui

Præfat. ad
obiect. Vin-
cent.

nuebantur etiam quiescentium fratrum, hoc est Augustini, memoriam dissipare, quique Augustino tanquam necessarium modum excessisset de prædestinatione obloquebantur. Ex quibus clarè ostenditur non Prosperum aut Celestinum hæreticos Prædestinatianos instantia aut autoritate sua revicisse, ut Hincmarus ait, sed Massilienses Presbyteros qui prava dogmata de prædestinatione ex Augustini & Prosperi scriptis inferebant & tanquam ab eis tradita fuissent acriter inculcabant.

Epist. ad
Gall.

Quarto, quia primus omnium qui dogmata Prædestinatorum recensuit, fuit Gennadius Massiliensis Presbyter, non mediocriter de Semi-Pelagiana hæresi suspectus vel infectus, & Augustino ac Prospero gratiæ patronis integerrimis periniquis, quorum unum tanquam ex multis, quo peccantem, & errantem taxat, alterum tanquam qui Cassiani salutaria opuscula, hoc est errores de gratia ut nociva infamaverit. Argumento est quod in libro quodam de Hæresibus qui Sancto Hieronymo attribuitur cum catalogus hæreticorum ad Photinum & Eunomium usque perductus esset, qui circa ætatem S. Hieronymi vixerunt, sic de Gennadio subiungitur: Huc usque Sanctus Hieronymus. Hæc verò quæ sequuntur à Sancto Gennadio Massiliensi Presbytero sunt posita. Prima verò hæresis quam Gennadius ibi ponit, est Prædestinatorum. Nam de Pelagianis &

Gennad. in
lib. de viris
illust. in
August. &
Prosper.
Editus est à
C. v. Me-
cardo An-
drem pro-
tore & Sub-
iunctus duo-
bus lib. op.
imperf. Aug.
tore, Iul.

A Semi-Pelagianis nulla mentio. Gennadium verò de Hæresibus scripsisse, testatur ipsemet non uno loco in libro de viris illustribus: ut in Vigilantio: Alia locutus est frivola, quæ in lib. de viris Catalogo Hæreticorum necessario exponuntur. Et in

Nestorio: in quo quid asseveraverit in Catalogo Hæreticorum monstrabitur. Huius igitur scriptoris Gennadij, aliorumque quorundam Massiliensium autoritatem qui nunquam leguntur ab Ecclesiastica communione separati, secuti videntur qui Prædestinatianos in Catalogum hæreticorum retulerunt. Ex quo factum est ut qui cautius inter antiquos de Prædestinatianis loqui voluerunt, non asserant illam hæresim ex Augustini libris male intellectis ortam esse, sed dici. Nam Sigebertus ait: Hæc Sigebert. ad hæresim ex libro Augustini male intellectis initium an. 415.

sumpsisse dicitur. Et Prosper ille qui Tyro dicitur quamvis erroribus pudendis scateat, meritoque propterea à graviore autoritate submovendus sit, ad annum vigesimum tertium Honorij iisdem verbis, quæ Sigebertus videtur imitatus: Prædestinatorum hæresis quæ ab Augustini libris male intellectis accepisse dicitur initium, serpere exorsa.

Quinto, quia omnia quæ Sigebertus & Hincmarus maximeque Gennadius Prædestinatianis ascribunt sunt ipsissima illa dogmata quæ Semi-Pelagiani tanquam ab Augustino tradita atque in ejus libris expressa carpebant, quod usque adeò verum est ut Gennadius plerumque iisdem utatur verbis alio detortis, quibus Augustinus usus est, vel quæ sancto viro ab ejus obrectatoribus objecta sunt. Nam primus articulus Prædestinatorum apud Gennadium est: Quod Deus non omnes homines ad hoc creavit ut omnes salventur, sed ut multitudinem hominum ornetur mundus qui iisdem pœne verbis à Massiliensibus objectus est Augustino: Quod quidam homines non ad hoc à Deo creati sunt ut vitam adipiscerentur æternam, sed ut habitum tantummodo sæculi præsentis ornarent. Et inde obiectio suum ortum habet, quod Augustinus non semel doceat, multitudinem reproborum esse sæculi præsentis ornatum.

Apud Prosp.
ut vitam adipiscerentur æternam, sed ut habitum tantummodo sæculi præsentis ornarent. Et inde ob-

Vide lib. 9.
de Genes.
c. 9. & alijs
lois.

Secundus articulus Prædestinatorum apud Gennadium est: Quod etsi generali prædicatione dicat, venite ad me omnes qui laboratis &c. non tamen omnes ea voluntate vocet, ut omnes sequantur vocantem. Qui alijs verbis eodem sensu impingitur à Massiliensibus Augustino apud Prosperum: Quod qui vocati sunt non aequaliter sint vocati sed alij ut crederent, alij ut non crederent. Sequi enim vocationem & credere vocationi recipi prorsus idem sunt.

Cap. 5. Gall.

Tertius articulus Prædestinatorum apud Gennadium est: Sed nec omnes qui ipso inspirante obediunt vocationi dicuntur accipere exequendi in bono opere perseverantiam: sed post multos labores & industria fructus, si non sunt de salvandorum numero, subtrahendas eis vires agendi ne perdurent in bono. Articulus iste quantum ad primam ejus partem, Catholica doctrina est; quam Augustinus ex professo tradidit, nec à quoquam negari potest, nisi qui perseverantiam donum Dei

Art. 7.
Gall.

Dei esse nolit vel eam omnibus iustis dari vel-
lit, quorum utrumque Catholica fides dete-
statur. Primum verò à Massiliensibus ex pro-
fesso docebatur: Vnde etiam apud Prosperum
obiiciebant Augustino; *Quod Deus quibusdam
filijs suis, quos regeneraverit in Christo, quibus fidem,
spem, dilectionem dedit, ob hoc non des perseveran-
tiam quia non sunt à massa perditionis præscientia
Dei & prædestinatione discreti. Quod non aliter
ab articulo Gennadij discrepat, nisi quod
causam addat, cur quibusdam perseverantia
denegetur, quam Gennadius tacet, sed illam
tacite subintelligi cupit hoc ipso quod istam
doctrinam ex Dei prædestinatione, propter
quam Prædestinatiani dicti sunt perfectam esse
sentiebat. Altera verò pars articuli, quæ di-
cit, si non sunt de salvandorum numero, subtra-
endus eis vires agendi &c. Eodem plane sensu ob-
ijcitur Augustino apud Prosperum: *Quod qui-
busdam vocatis & pie iustis que viventibus, ob dientia
subtrahatur ut obedire desistant. Sed Gennadius
tanquam genuinus Massiliensium querimo-
niarum hæres, eodem verbo usus est quo ea-
dem calumnia Sancto Antistiti adhuc viventi
impressa fuit. Nam in libro de dono perleve-**

Lib. de dono
perserv. c. 15.
Gall.

rantia sic exprimitur: *Si prædestinati estis reg-
nandi, subtrahentur obedienti vires ut obedire cessetis.*
Quartū articulū Prædestinatorum Gen-
nadius illum esse dicit: *Illos qui prædestinati sunt
ad vitam æternam, etiam si in perfidia vel in omni
genere peccati longo tempore velutentur, accepturos
occasionem qua & credant in Deum, & secundum
Dei præceptum vivant, ut possideant societatem iusto-
rum. Hic autem eodem plane sensu alijs ver-
bis objectus fuit à Massiliensibus Augustino,
tanquam ex ejus doctrina confectaneus: Ve-
rumtamen si quis estis nec dum vocati, quos gratia
sua prædestinaverit eligendos, accipietis eandem gra-
tiam qua velitis & sitis electi. In eo discrimen est,
quod apud Augustinum dicant, accipietis ean-
dem gratiam: apud Gennadium accepturos occa-
sionem. Nam Semi-Pelagiani peculiari phrasi
sua gratiam Dei vocabant Occasionem, ut pau-
lò superius demonstravimus. Interim qua fi-
de Gennadius Prædestinatianos tractet, facile
ex hoc postremo articulo advertit lector.
Quem enim tanquam Prædestinatorum hæ-
resin traducit, non est aliud nisi Catholica
fides, quæ constanter docet, frementibus li-
cet Semi-Pelagianis, id quod hic Prædestina-
tiani imponitur, eos videlicet qui prædesti-
nati sunt ad vitam æternam etiam si in perfidia
vel in omni genere peccati longo tempore,
imò ad finem vitæ usque volutentur acceptu-
ros gratiam, adeoque occasionem, quæ &
credant in Deum & secundum Dei præceptum
vivant, ut possideant societatem iustorum.
Vt sanè ex his luce meridiana manifestius sit
Prædestinatorum hæresin non esse aliud nisi
doctrinam Augustini & Prosperi de prædesti-
natione invidiosè propositam; ut videlicet,
quemadmodum Prosper dixit, Tali commento
& detestationem eius quem impetrent obtinerent; &
ab his qua infamassent, eam exterritis lectoris aver-
terem. Nam nequis lector quantumvis tardus*

Prefat. in
Resp. ad
Capit. Gall.

ac supinus dubitaret, huiusmodi de Præde-
stinatiani commenta Semi-Pelagianam ca-
lumniam redolere, subiungit Gennadius: Tali
definitione id docere student quod Deus personas hu-
manum accipiat. Hæc est enim illa trita querela
omnium inimicorum gratiæ Dei, quod præ-
destinatio unius præ alio ex qua fieret ut gra-
tia daretur uni non alteri esset acceptio perso-
narum. Subijcit verò & alterum incommo-
dum tanquam à Prædestinatiani tali defini-
tione traditum, quod videlicet Deus alios etiam
invitos post multa mala opera attrahat ad salutem;
alios post bona reijciat. Nam & istud non est aliud
nisi antiqua calumnia Pelagianorum ad-
versus operationem gratiæ renovata, qua fieri
jactabant ut homo virtus crederet, virtutem
que sequeretur: itemque adversus doctrinam
sanam de prædestinatione Dei, quam hoc no-
mine invidiosè traducebant, quod alij post
multa mala opera attraherentur ad salutem, licet
non dubitat Catholica fides, alij post multa
bona reijcerentur: quod itidè verū est, quando
ab ipsis bona opera deferuntur. Denique addit
Gennadius quod homines Deus tali definitio-
ne compellat in malum quo pereant in æternum. Hoc
enim invidiosissime jactabant Massilienses ad-
versus prædestinationem ac reprobationem
prout ab Augustino docebantur. Nam clarius
hoc ipsum dicunt apud Prosperum: *Quod ex
prædestinatione Dei, velut fatali necessitate homines
ad peccata compulsi cogantur in mortem. Item ibi-
dem: Quod per potentiam Deus homines ad peccata
compellat. Objectiones verò pleræque Vincen-
tiane nihil aliud spirant nisi quod causa pec-
catorum sit divina prædestinatio. Hæc ergo
ad oculum, nisi fallor, ostendunt totam hæ-
resin Prædestinatorum sic esse concinnatam
à Gennadio, ut nonnullos perspicuos ar-
ticulos Catholice fidei de prædestinatione,
tanquam errores infamet; alios verò ita ma-
litosè invidiosèque proponat, ut Catholica
doctrina, quam Augustinus & Prosper do-
cuerunt imperitis erronea esse videretur: ut-
pote qui in tam arcanis abstrusisque doctrinæ
Ecclesiasticæ capitulis discernendis, tanta
verborum vicinitate & similitudine expressis,
facile hallucinari & falli solent.*

Iam facile prudens quisque intelligit, quid
de cæteris antiquioribus Sigeberto & Hinc-
maro existimandum sit, qui de Prædestina-
tiani aliquid locuti sunt. Cum enim nihil de
dogmatibus eorū noscere potuerint, nisi ex il-
lis qui præcesserant, quid mirū si Gennadium
secuti, Prædestinatianos in hæreticorum Ca-
talogo collocaverint. Quod Sigeberto tan-
quam Historico facile fuit, cum Historici abs-
que profunda rerum talium indagatione ple-
rumque litteris mandare soleant, quod bona
fide apud alios scriptum inveniant. Itaque
Sigebertus compendio summam articulorum,
quos Gennadius recensuerat, vel certè præci-
puos ponit: *Quod nec pie viventibus profit bono-
rum operum labor, si à Deo ad mortem prædestinati
suerint: Nec impijs ob sit, quod improbe vivant si à
Deo prædestinati fuerint ad vitam.* Reipsa quippe
articulus

articulus iste idem ferè continet quod tertius & quartus apud Gennadium, & quamvis falsus sit, satis tamen apparet ad insimulandum calumniandamque doctrinam Augustini esse formatum. Verum est enim quod ipse imò quod fides nostra docet, quod si quis à Deo ad mortem æternæ damnationis propter peccata prædestinatus fuerit, nihil ei profit bonorum operum labor, ad damnationem totam re ipsa evadendam; & è contrario si quis ad vitam prædestinatus fuerit nulla peccata præcedentia poterunt irritare prædestinationem Dei, quominus effectum ejus assequatur; sed non omne verum quolibet modo apud imperitos efferendum est. Nam cum similis omnino propositio Augustino tamquam ab eo tradita obijceretur, opposuit illam similem veram quidem, nullo modo tamen imperitis prædicandam: Si qui obeditis, si præcitis estis reijciendi, obedire cessabitis: De qua dicit: *nampe hoc verissimum est, ita sane sed improbissimum, importunissimum, incongruentissimum, non falso eloquio, sed non salubriter valetudini humane infirmitatis appposito.* Nam ut paulò ante præmiserat adversus quorundam imprudentiam qui dum vera prædicent, se excusatos putant: *Dolose vel imperiti medici est etiam utile medicamentum sic alligare ut aut non prosit aut obsit.*

Iam verò dogmata quæ Hincmarus Prædestinarianis imponit, sunt ipsissima calumniae quas Augustino & Prospero Massilienses impeerunt. Primum est: *Quoniam sicut Deus quosdam ad vitam æternam, ita quosdam prædestinavit ad mortem.* Vbi tota vis in eo sita est, quod aliqui ad mortem prædestinati esse dicantur. Hoc Massilienses involutè proponebant, ut vel peccatum quod mors est animæ vel ipsa damnatio intelligi possit. Vnde in objectione 13. 15. & 16. Vincentiana dicuntur aliqui *fideles & Sancti ad æternam mortem prædestinati*; in 14. verò ad ruinam & perditionem prædestinati: ut plausibilis Catholice doctrinæ Sancti Augustini quæ quosdam à Deo non ad ruinam vel peccata, sed ad æternam damnationem propter peccata delinatos, ideòque Prædestinatos tradit, invidiam concitarent.

Secundum Prædestinatariorum dogma apud Hincmarum est: *Quoniam non vult Deus omnes homines salvos fieri, sed tantum eos qui salvantur.* Quod eodem plane sensu Massilienses objecerunt Augustino his verbis: *Quod non omnes homines velit Deus salvos fieri sed certum numerum Prædestinatorum.* Et quis est certus numerus Prædestinatorum nisi tantum qui qui salvantur, ut Hincmarus dicit? Neque enim quisquis extra Prædestinatorum numerum, salvandus est.

Tertium est apud Hincmarum: *Quod non pro totius mundi redemptione, id est pro omnium hominum salute & redemptione Dominus & Salvator noster Iesus Christus sit crucifixus & mortuus, sed tantum pro iis qui salvantur.* Quod ipsissimis verbis etiam Augustino à Massiliensibus exprobratum est: *Quod non pro totius mundi redemptione Salvator sit crucifixus, nam quod addit apud Hincmarum: Sed tantum pro iis qui salvantur,*

non est nisi partis præcedentis explicatio quam subintelligi volebant Massilienses.

Nihil arbitror evidentius postulari potest ut intelligat lector etiam ex articulis Hincmari demonstrari, quod non aliud sit Prædestinatariorum hæresis, quam calumnia Massiliensium adversus Augustinum ac doctrinam Ecclesiæ, quam nomine hæresis traducebant. Quod & ipsum Hincmarum tacitè confessum satis ex eo intelligitur quod illam hæresin primum in Africa exortam esse profiteretur; nam initium obrectandi à Monachis Adrumetinis cepit: & postea in Gallis per idem tempus quando & hæresis Nestoriana, hoc est sub finem vitæ Sancti Augustini; ac denique tempore Celestini Papa ipsius autoritate & instantia Sancti Properi revictam: quod non de Prædestinarianæ hæresis, sed de calumniarum istarum revictione atque compressione ad amissum verum esse jam supra diximus. Qua de causa S. Isidorus Hispalensis Episcopus Hincmaro antiquior atque doctior cum librum istum Gennadij vidisset atque inde plures hæreses ipsdem omnino verbis descripsisset, Pelagianos à Gennadio prætermisissos addidit & Prædestinarios à Gennadio positos prætermisit. Quamvis igitur Hincmarus aliquo modo excusari possit, quod præcedentium quorundam autoritate motus Prædestinarios, hoc est Catholicos invidioso nomine tractos inter hæreticos numeraverit, in eo tamen non videtur excusari posse, quod nonnullos articulos supra positos hæresibus accensuerit, ipsque Godscalcum quamvis alijs ex capitibus culpabilem, oneraverit. Nam Godscalcus primum articulum quo quosdam ad æternam mortem prædestinatos asserbat de morte damnationis intelligebat, quemadmodum apertissime liquet ex doctissimis illis libris quos Remigius Archiepiscopus Lugdunensis & ejus Ecclesia ea de re cæterisque Godscalci articulis supra commemoratis exaravit. Sic autem intellecta ejus assertio non est hæresis, sed doctrina Sancti Augustini ac Fulgentij, imò Ecclesiæ Catholice fides, quæ quemadmodum quosdam gratis ad vitam æternam prædestinari, ita quosdam ex prævisis peccatis ad mortem æternam prædestinari, seu ordinari tradit. Qua de re alibi disserendum erit. Rursum secundus articulus quod non omnes homines Deus velit salvos fieri, sed tantum certum numerum Prædestinatorum ab Augustino, Prospero, Fulgentio, non uno loco traditur. Quapropter in Ecclesia Lugdunensis in illis eruditissimis libris quos paulò ante memoravi clarissime tradit, fidem Catholicam ab Episcopis nonnullis Gallicanis in illo Monacho Godscalco damnamando esse damnatam, quantum ad illum articulum primum: quantum ad secundum verò doctrinam antiquorum Patrum. Nam de primo articulo dicit: *Videtur, inquit, nobis sine Ecclesiæ Ludubio quod illa qua de divina prædestinatione dixit, gdm. lib. de iuxta regulam Catholicæ fidei vera sint, & à veridici 3. Epist. Patribus manifestissime confirmantur, nec ab ullo peccato nostrum qui Catholicus haberi vult, respondenda sive damnanda. Et ideo de hac re dolemus, non hunc*

S. Isidor. in Catalogo Hæreticorum lib. 8. Orig. c. 5.

Haabetur in auctuario Biblior. SS. Patrum Tom. 2.

Vide Prosp. in Epist. ad Rufin. & resp. ad c. 8. Gall.

Lib. de dono persev. c. 22.

Apud Floard. lib. 3. quosdam ad vitam æternam, ita quosdam prædestinavit ad mortem. Vbi tota vis in eo sita est, quod aliqui ad mortem prædestinati esse dicantur.

Cap. 8. Gall.

misericordiam (Monachum Godscalcum) sed Ecclesiasticam veritatem esse damnatam. De secundo vero ita loquitur: In illa autem Apostoli sententia qua de Deo ait, qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, putamus eum sensum Beatissimi Patris Augustini, ab omni semper Ecclesia venerabiliter recepti, & usque in finem saculi recipiendi secutum fuisse &c. Quem omnino veridicum sensum non oportuit sub persona alicuius hominis, & Catholicis Dei Sacerdotibus condemnari, ne iam non ille qui errare putatur, sed ille potius, cuius auctoritatem sequitur, hæreticus esse iudicetur. Quamvis igitur & alius illius loci possit esse sensus, sicut ibidem Ecclesia Lugdunensis tradit, non tamen idcirco sensus Augustini tanquam error improbari debuit; fortassis enim & ille verior est, de quo erit alibi oportunior dicendi locus.

Hæc igitur cum accuratius ponderasset Valentina Synodus quæ tempore Hincmari & contra Hincmarum cæterosque illorum articulorum damnatores celebrata fuit, tanquam Catholicam fidem tradidit id quod Hincmarus in Godscalco tanquam Prædestinatianâ hæresin condemnaverat. Nam tertio capite perspicuis verbis dicit: Fidemus fatemur prædestinationem electorum ad vitam, & prædeterminationem impiorum ad mortem, & plura in hanc sententiam. Capite vero quarto nimium errorem vocat quod à quibusdam scriberetur etiam pro illis impijs qui à mundi exordio usque ad passionem Domini in sua impietate mortui & æterna damnatione puniti sunt, sanguinem Christi effusum esse. In quo errore Hincmarus versabatur. Nam ista adversus Hincmarum esse definita fatetur ipsemet in Epistolis ad Carolum quæ habentur apud Floardum. Nam Capitula illa Synodalia venerabilium confessorum trium scilicet provinciarum, hoc est Lugdunensis, Viennensis, & Arelatenensis, in quibus se, licet nomen esset tacitum, designatione tamen effectus velut non Catholicus esset reprehensus, non sunt alia nisi Capitula Synodi Valentini: & quæcunque in eadem Epistola commemorat in eadem Synodo ad amussim continentur. Nam Capitula quæ ibidem ipse dolet velut inutilia, imo noxia repulsa esse, reijciuntur iisdem verbis Capituli quarti Synodi Valentini: Nec erant alia, nisi Capitula ab Hincmaro concinnata, quæ videntur recenseri in libro Ecclesiæ Lugdunensis de tenenda Scripturæ veritate. Et quod conqueritur, se velut contrarium Africane & Arvensis Synodo perstrictum, habetur Capitulo sexto Synodi Valentini. Et quod dicit de Indicatione, qua in sacris mysterijs esse possit, habetur Cap. quinto Synodi Valentini. Et quod sexdecim Capitula vel potius ut dicit in Epistola secunda novendecim sibi imputata esse queritur, illorum sit mentio Capitulo quarto Synodi Valentini, ut nihil profecto manifestius esse possit quam Synodum Valentinam contra Hincmarum & ejusdem sententiæ socios esse celebratam. Unde etiam exsertis verbis in eadē Epistola prima ad Carolum dicit: Hæc in significationem nostram & contra excerpta à

A nobis Capitula confecta versantur: nempe contra illa quatuor Capitula quorum facit mentionem Synodus Valentina capite quarto. Et quod in ejusdem hujus Epistolæ exordio dicit: Capitula Synodalia sibi à Carolo esse data ut ad ea responderet, proficitur apertissime in secunda Epistola, fuisse capitula Synodi Valentini hæc verbis: Hæc eadem namque capitula sicut facile remissis potestis ante triennium nobis in villa Rhotomagensi Episcopi qua Melsa dicitur, quando in excubijs contra Notinannorum infestationem degebamus, sub titulo quasi in Valentina Synodo conscripta fuerunt, anno Incarnationis Domini octingentesimo quinquagesimo quinto, sub Lothario Imperatore dedistis, ut ad illa quæ nobis viderentur Catholice ex Orthodoxorum magisterio responderemus. Ille est autem ipsissimus annus Synodi Valentini idque sub eodem Lothario ut in exordio Synodi annotatur celebrata; quam etiam verbis istis satis fatetur Hincmarus sibi repugnare, utpote cui respondere meditatur.

Quæ quidem eo consilio adduximus ut animadvertat lector, nihil sibi mirandum esse si Hincmarus Massiliensium objectiones & anathemata pro hæresi Prædestinatorum acceperit, cum in eo usque fraude ista aliena vel propria incuria abreptus fuerit ut articulos ab Augustino, Prospero, Fulgentioque traditos, qui vel fidem Catholicam vel doctrinam non improbandam continebant; quia à Godscalco in alijs nonnullis errante probabantur, improbaverit; atque utinam non Hincmarus tantum alijsque plures veteres Scholastici, sed etiam Recentiores nostri se cautiore in legendis Semi-Pelagianorum libris ac discernendis dogmatibus præbuisent, quæ tanquam sanam doctrinam venditari audiebant; libenter equidem isti laboriosæ molestiæ superfedissem, quam charitas Christiana me subire compulsi, ut ruderem eruerem quibus putei obstructi sunt, quos foderunt Patres nostri, atque ita fontes Augustiniane doctrinæ, plus quam dici potest, perturbati, limpidius fluere. Qua in re utrum aliquid proficiam, aliorum judicium erit. Interim ex omnibus quæ de Prædestinarianis diximus satis perspicuum esse credo ijs qui rem ipsam sine præjudicio præoccupatæ opinionis ponderaverint, Prædestinianos nullos fuisse nisi Catholicos & Augustinianos nullos fuisse hæreticos: hæresimque Prædestinatorum esse commentum Semi-Pelagianorum, & per quod hæresim quo imperitos tertere voluerunt ne Catholicæ doctrinæ attenderent, quam dogmatum quorundam vicinitate, & blasphemiarum quasi inde consequentium turpitudine diffamabant. Et hæc de gestis, moribus, dogmatibus Pelagianorum & Massiliensium dicenda habuimus. Nunc ad enodandam S. Augustini doctrinam quæ de gratia & libero arbitrio & prædestinatione & cognatis quibusdā dogmatibus, sine quibus gratia & prædestinatio satis intelligi nequeat, adversus Pelagianos atque Massilienses tradidit, transeundum est.

F I N I S.

T O M I

TOMI PRIMI ELENCHVS LIBRORVM ET CAPITVM.

Liber Primus.

HISTORIA de Hæresi Pelagiana.

Liber Secundus.

CAP. 1. De libero arbitrio.

2. In libertate arbitrij imago Dei, ideo inamissibilis. Quædam de naturali possibilitate boni.
3. De viribus liberi arbitrij quibus omnes motus animi bonos ac malos compesceret suo nutu & moderaretur.
4. Indeliberatos animi motus bonos ac malos, salva manente libertate admittunt Pelagiani.
5. Idem uberior ex principijs Pelagianorum declaratur de motibus bonis.
6. Ad quos effectus se extenderit illa liberi arbitrij possibilitas.
7. Quo gratiæ adjutorio fultus fuerit Adâ. Et primo de gratia habituali.
8. De scientia primi hominis.
9. An Adamo aliquod actualis gratiæ adjutorium datum fuerit.
10. De concupiscentijs animi.
11. De libidine membrorum, & conjugio primorum hominum.
12. De confusione primorum hominum.
13. De corpore primi hominis.
14. De cæteris miserijs humanæ naturæ.
15. De alijs nonnullis dogmatibus. Redditur ratio ordinis.

Liber Tertius.

CAP. 1. De peccato originali, Variæ Scripturarum corruptelæ.

2. Rationes quibus peccatum originale oppugnant.
3. Absurda quæ ex Originalis peccati fide à Pelagianis inferuntur.
4. Pelagiani præcones & patroni libidinis.
5. Libidinem non esse malam varijs argumentis astruunt & Scripturas solvunt.
6. Admittunt malas consuetudines; eas esse legem in membris. Caput septimum ad Romanos pervertunt. Multasque calumnias in Catholicos committunt.
7. Bonam esse libidinem multis argumentis probant.
8. De bonitate aliarum cupiditatum.
9. Indagantur causæ cur libidines velut naturaliter bonas commendarent.
10. De usu vel fruitione libidinis. Et quid nuptiæ.
11. De cæterarum carnalium voluptatum

fruitione. Et cujus Philosophicæ sectæ Iulianus.

12. De ignorantia parvulorū quid senserint?
13. De ignorantia adulatorum, invincibili, vincibili.
14. De morte quid senserint?
15. De cæteris miserijs humanæ naturæ.
16. Synopsis de prædictis defectibus.
17. De statu nascentium. Omne malum ab eo remouent.
18. Multis titulis naturam parvulorum ornant, imo felicitatem tribuunt.
19. Parvulis sine baptismo morientibus Pelagiani tribuunt vitam æternam. Quid illa; an beatitudo naturalis? Quid regnum cælorum?
20. Argumenta, quod per vitam æternam, Pelagiani intelligant beatitudinē claræ visionis Dei.
21. Vtrum Pelagiani sententiam suam de vitâ æternâ parvulis non baptizatis danda, tandem mutaverint.
22. Iisdem argumentis probari potest, Pelagianos parvulis nascentibus supernaturalem innocentiam dare, quibus aliqui probari putant, eos morientibus sine baptismo vitam æternam supernaturalem promississe.
23. Solvuntur difficultates ex Augustino motæ.
24. De statu adulatorum sine fide moraliter bene viventium, post hanc vitam.

Liber Quartus.

CAP. 1. Quid peccatum.

2. Nulla peccati infirmitas in homine.
3. Peccandi infirmitas non potest infligi à Deo in penam præcedentis peccati.
4. Malæ consuetudines difficultatem bene vivendi asserunt.
5. Vnum peccatum non est penam alterius, & quomodo Deus tradat hominem desiderijs suis.
6. De virtute & operibus ejus.
7. De feminibus virtutum naturalibus.
8. De laude naturæ & fructibus illorum feminum naturalium in infidelibus.
9. Vires naturæ ad cognoscendum, diligendum, & colendum Deum.
10. Vires naturæ ad exercendas omnes virtutes cardinales.
11. Iusta vita, salus, vita æterna, & regnum Dei per naturæ vires.
12. Vires ad poenitendum & redeundam ad iustitiam naturalem; & quid illa sit.
13. Vires ad superandas malas consuetudines &

Aa

- nes & impetus passionum.
14. Quod homo possit per naturam liberi arbitrij esse perfectus, & non peccare si velit.
 15. Tollunt orationem fidelium pro obtinenda tentationum victoria, & peccatorum venia.
 16. Argumenta nonnulla quibus non peccandi possibilitatem asserunt.
 17. Discrimen statuunt inter esse, & posse esse sine peccato.
 18. Non peccandi non modo possibilitatem, sed etiam facilitatem asserunt.
 19. *'Arabian* inducunt. Quid illa sit, & unde hausta. Differentia inter impeccantiā & impeccabilitatem: inter sine peccato esse & *ἀναγκαστον*.
 20. Ecclesia tota ex solis iustis & non peccantibus conflatur.
 21. Perfecti viri in hac vita aequales beatis & Angelis Dei.
 22. Homo per liberum arbitrium fit in hac vita aequalis Deo. De superbia Pelagianorum.

Liber Quintus.

- C**A P. 1. Primus Pelagianismi status Ethnicismus: nudam naturam praedicat.
2. Secundus Pelagianismi status Semi-Ethnicismus: gratiam naturae extollit.
 3. Tertius Pelagianismi status Iudaismus: quando inductus.
 4. Legis laudes & vires. Effectus ejus justitia, vita aeterna & regnum caelorum.
 5. Legis scopus. De tribus statibus generis humani sub natura, sub lege, & sub gratia.
 6. In tribus situm est adjutorium gratiae Christi, & primo de remissione peccatorum.
 7. Remissio peccati proprie gratia per fidem Christi data: & tribus modis juxta Pelagianos gratuita. Pauca de differentia justitiae hominis, factorum, ex lege & justitia fidei seu ex fide.
 8. De alia Christi gratia, doctrina & exemplo Christi. Quae vires & effectus ejus, & quamdiu à Pelagianis asserta.
 9. Varijs nominibus gratiam legis & doctrinae praedicant. Vbi de revelatione sapientiae, oculorum apertione, premij promissione, insidiarum detractione, caelesti illuminatione, suasionem, scientiam.
 10. Negant Pelagiani gratiam Dei & adjutorium ad singulos actus dari: quo tacite duo Christianae doctrinae capita convellunt.
 11. Quid sit adjutorium possibilitatis, & adjutorium voluntatis & actionis: & quatuor utriusque differentiae.
 12. Indagantur cause cur adjutorium voluntatis & actionis abhorreant, solo auxilio possibilitatis contenti. Prima,

- quia tollitur liberum arbitrium cum tale adjutorium homini non datur.
13. Secunda causa, quia tollitur liberum arbitrium, quando tale adjutorium homini datur.
 14. De simili errore Monachorum Adrumetinorum & à Pelagiano differentia.
 15. Tertia, quarta & quinta causa repudiandi talis adjutorij est eoactio, necessitas, fatum.
 16. Sexta, septima & octava causa, quia securitatem ignavam adfert, laudem, meritum & praemium tollit.
 17. Quale sit illud adjutorium quod tot criminationibus Pelagiani accusant.
 18. De adjutorio possibilitatis interno.
 19. Etiam in voluntate potest dari auxilium possibilitatis. De concursu generali Dei ad omnes naturas.
 20. De concursu generali Dei ad operationes etiam voluntatis.
 21. Solvitur obiectio ex Epistola Divi Hieronymi ad Ctesiphontem petita.
 22. De adjutorio justitiae seu gratiae habitualis Pelagianorum. Sententia declaratur ex virtutibus acquisitis, & remissione peccatorum.
 23. Ostenditur eorum de gratia habituali sententia ex effectibus ejus quasi privativis.
 24. Eadem latius demonstratur ex effectibus gratiae positivis.
 25. Eadem uberius astringitur ex effectibus gratiae relativis.
 26. Expenditur locus Divi Chrysostomi, & Synopsis eorum quae pro asserenda gratia habituali Pelagiani dicunt.
 27. Solvuntur nonnullae difficultates ex Divo Augustino & Concilio Cathaginensi motae.
 28. De adjutorio possibilitatis gratiarum actualium respectu voluntatis: ubi de moribus ejus indeliberatis.
 29. Vtrum ullam veram internam & actualem voluntatis gratiam admiserint Pelagiani ante condemnationem haereticos sub Zozymo Papa.
 30. Vtrum Pelagius ante condemnationem sub Zozymo opinionem mutaverit, de gratia respectu voluntatis.

Liber Sextus.

- C**A P. 1. Quartus Pelagianismi status post condemnationem haereticos Pelagianae Semi-Christianismus. De gratia ad perfectionem necessaria.
2. Veram internam gratiam continentur ad assequendam perfectionem necessariam.
 3. Prima gratiae corruptela quod eam tantum necessariam statuunt, ut facilius obtineatur perfectio & salus.
 4. Secunda gratiae corruptela meritum humanum. De quo magna contentio post proscriptos Pelagianos.

5. Quae

5. Quanam sint illa merita gratiæ: nempe prima boni cupiditas, seu conversio, fides, oratio.
6. Christum volunt ex meritis liberi arbitrij factum esse Deum. Haustus ille error ex Origene.
7. Transitus ad prædestinationem. Præmittitur totius hæresis Pelagianæ scopus, & generalis ordo dogmatum.
8. Oeconomia divinæ voluntatis & gratiæ erga salutem humanam. De gratuita vocatione & justificatione: & quo sensu vocatio dicatur secundum propositum.
9. De duplici electione gratiæ & meritorij: Et quomodo illæ duæ simul consistant.
10. Quid prædestinatio Pelagianis. Omnis ex prævisione fidei vel meritorum etiam respectu parvulorum. De vasis iræ & misericordiæ pauca.
11. Statum puræ naturæ in Ecclesiam introduxerunt Pelagiani.
12. Præcursores Pelagij & Celestij Rufinus Presbyter, Evagrius Monachus, Palladius, Iovinianus, Priscilianus, Manichæi, Eucharistæ.
13. Hæresis Pelagianæ fons Origenes. Proponitur sententia ejus de libero arbitrio & naturali ejus possibilitate.
14. Sententia Originis de lege naturæ & Moylis Pelagiana.
15. De gratia & merito ejus ipsissimus error Pelagij & Massiliensium ab Origene traditus. De justitiæ perfectione, & ἀπαθεία.
16. Electionem prædestinationem & vocationem secundum propositum prorsus evertit, sicut Pelagiani & Massilienses.
17. Omnes pæne corruptelas Scripturarum de peccato originali & gratia, quibus Pelagiani abutuntur, totumque errorem Pelagianum præformavit Origenes.
18. Prima origo totius hæresis Pelagianæ, & omnium gratiæ interpolatorum, Philosophia.
19. Aliam nonnulla dogmata Pelagij in quibus elucet indoles ejus. Transitus ad mores ejus.
20. Immanis superbia proprius Pelagij character & omnium discipulorum ejus.
21. Novitatis, admirationis, famæ, gloriæ aculeis ad virtutem stimulant. Eorum turpis adulatio.
22. Alia eorum vitia ex eodem fonte, affectatio sanctitatis, jactantia, hypocrisis, venatio divitiarum sub pallio paupertatis, pompa vestij & secularis saltus.
23. Timent scientia seculari & argutis dialecticis. Simia Aristotelis, rationem Scripturarum regulam figunt. Sillogismorum jactant acumina. Ab Ecclesiasticis judicibus provocant ad Peripateticorum scholam. Pruritus scribendi multa volumina, & aliorum velut indoctorum contemptus.

24. Ante simulate Sancti, tandem aperte flagitiosi, fallaces in obtrudendo fictos libros, in negando suos, in corrumpendo alienos. Mendaciorum & restrictionum mentalium, Architecti peritissimi.
25. Ambiguus verbis dogmata exprimunt. Sub aliena persona disputant tanquā de questionibus præter fidem. Romanæ Ecclesiæ reverentiam & in omnibus submissionem simulant.

Liber Septimus.

- C**AP. 1. De prædestinatione parçè scriptit Augustinus ante moras ab Adrumetinis Monachis & Massiliensibus difficultates, & quare. Ortus Semi-Pelagianorum & ratio nominis.
2. Semi-Pelagiani in plures sectas divisi, etiam statim in initio. Sententia Faustij de viribus naturæ & gratiæ prorsus Pelagiana.
 3. Non ex Faustio solo & Cassiano judicandum de statu erroris Semi-Pelagiani, sed ex scriptis Prosperi & Hilarij.
 4. Sententiam Semi-Pelagianorum tenuit ante Massilienses Vitalis, & ipse Augustinus.
 5. Tota causa erroris Semi-Pelagiani fuit illud propositum divinæ vocationis & prædestinationis, quo salvandi à perituris discernuntur secundum Augustinum.
 6. Idem uberius ostenditur ex Epistola Hilarij.
 7. Idem ostenditur ex scriptis Faustij.
 8. Prima ratio abhorrendi propositum prædestinationis, quia est gentilium factum. Illud duplex, Astrologorum & Stoicorum.
 9. Causa triplex, antegressio propositi ante omnem hominis voluntatem, immutabilitas & efficacia.
 10. Secunda ratio abhorrendi illud propositum Dei, quia discretionem afferendo interimit liberum arbitrium tam ad bonum quam ad malum.
 11. Tertia ratio horroris, quia disputationem affert & ignaviam. Causa desperationis triplex, ignaviæ duplex. Pauca de modo quo sentiebant solam gratiam operari.
 12. Quarta abhorrendi ratio, eaque quintuplex, quia præceptum, exhortationem & correptionem interimit.
 13. Quinta ratio quia extinguit orationem.
 14. Sexta & septima ratio, quia introducuntur duæ partes humani generis, duæ naturæ, duæ massæ cum Manichæis.
 15. Octava propositi divini averfandi ratio, quia Deus non haberet seriam voluntatem ut omnes credant & salvi fiant.
 16. Nona ratio averfionis, quod in hujusmodi propositi assertionem omnia rejectorum

rum peccata ascribantur Deo.

17. Decima horrois ratio, quia sententia nova est & opinioni Patrum contraria.
18. Inferuntur tria corollaria, quibus natura illius propositi & gratiae, quam Massilienses horrent, aliqua ex parte declaratur.

Liber Octavus.

CAP. 1. Alius Pelagianorum, alius Massiliensium scopus. Et generatim in quibus articulis cum Catholicis convenirent.

2. Incipit declarari quibus modis difficultates dissipaverint. Ac primo unum propositum Dei in duo dividunt, quorum altero generali Deus vult omnes homines salvos fieri, altero non omnes. Illud conditionatum, hoc absolutum.
3. Beneficia quoque ex illo proposito generali statuunt generalia; & gratiam sufficientem omnibus hominibus communem.
4. Prima gratia generalis Massiliensium, est doctrina & Evangelij praedictio: & cur quibusdam subtrahatur à Deo.
5. Secunda gratia generalis, reliquae quaedam primae integritatis, seu naturalis possibilitas boni.
6. Tertia gratia generalis Massiliensium est actualis interna sufficiens ad credendum non ad operandum. Latè ex principijs Augustini & Massiliensium astruitur: aliqua de natura ejus.
7. Eadem internae inspirationis gratia asseritur ex Gennadio & Cassiano. Volunt esse tantum occasionem voluntati ad fidem & conversionem.
8. Eadem asseritur ex Divi Augustini errore quem ante Episcopatum cum Massiliensibus tenuit.
9. Massilienses non fuisse ex professo hostes gratiae, neque causam ullam habuisse cur talem gratiam rejicerent: quod peream omnes eorum difficultates facillimè solverentur. Expenditur arrogans vox ejusdem Recentioris.
10. Redditur causa quadruplex cur non sa-

pius mentionem illius gratiae internae faciant Semi-Pelagiani posteriores.

11. Massilienses per illam naturalem possibilitatem, principium salutis ad se revocant, & initium discretionis à se proficisci volunt.
12. Tres actus comprehendit illud principium salutis, fidem, desiderium sanitatis & orationem.
13. Alij quadruplices actus ad quos hominem sufficere volunt, timor, dolor, diligentia, voluntas bene vivendi. De sententia Cassiani & quid ei semina virtutum inserta naturaliter.
14. Massilienses non totam fidem, sed ejus solum initium & perseverantiam in hominis potestate constituunt: & quid sit fidei initium. Nonnulla de perseverantia.
15. Inferuntur quatuor corollaria, & declaratur quomodo non sine gratia Dei perseverantiam in fide & iustitia ad se revocarent. De loco Apostoli, quod Deus vult omnes homines salvos fieri.
16. An Massilienses velint fidem, orationem, & ceteros actus esse merita gratiae.
17. Massilienses multum diminuunt illud meritum gratiae, nec aliud volunt nisi bonum usum liberi arbitrij praecedere gratiam, occasione cuius Deus liberaliter & misericorditer gratiam daret.
18. An agnoverint meritum de condigno an de congruo.
19. Veram esse gratiam quam post fidem dari volunt ex Cassiano & praesertim ex Prospero, Hilario, & Augustino latè demonstratur.
20. Non repugnat libertati talis gratia juxta Massilienses. Et quare Recentiores cardinem difficultatum non videntes, multum in multis hallucinantur.
21. Qualis Massiliensium electio & praedestinatio ad vitam aeternam.
22. Quomodo nolint definitum esse electorum numerum.
23. De Praedestinatianis & eorum haeresi. Non esse haeresin, sed calumniam, quae Massilienses S. Augustini doctrinam infamarunt.

F I N I S.

INDEX RERVM ET VERBORVM

T O M I P R I M I.

ABEL.

Abel & reliqui legis naturæ patriarchæ iustitiam adepti sunt per vires naturales abique gratia, juxta Pelagianos. 205. 206. 207.

ADAM.

Adams & Eva creati cæci instar carulorum, peccando illuminati sunt, iuxta Iulianum. 120.
Adam in puris naturalibus à Deo conditus, iuxta Pelagianos. 112.
Adam cum fomite concupiscentiæ conditus, juxta eodẽm. 115.
Adam cum fomite concupiscentiæ conditus, juxta eodẽm. 115.
Adam cum fomite concupiscentiæ conditus, juxta eodẽm. 115.

Adams miseris, morbis, & morti obnoxius ante peccatum, juxta eodẽm. 121. 153.
Adams peccatio non propagine, sed imitatione & exemplo in peccato transfusa, juxta eodẽm. 125. 126. 137. 153. 158. 163. 312. 392.

Adams in statu innocentie ad merendum & perseverandum eguit gratia actuali, sicut & Angeli. 457. 458. 463. 464. 470. 475. 476.
Gratia illa, in qua quælibet differat à gratia, quæ per Christum confertur hominibus, lapso. 458. 459. 462. 471. 47. 484. 89. 190. 498.
Adam sua voluntate itare poterat, sicut & Angeli continui auxilio instructi steterunt. 460. 490.

ADRMETINVM.

Admetinum Monasterium in Africa sub Valentino Abbate floret. 65.

Admetinus Monachus Floras confratribus legit Epistolam Augustini ad Sixtum. 65.

Monachi ex doctrina ibi tradita perturbantur, ibid.

Sem. i. Pelagianismum labuntur. 65. 398. 430. 441.

Veteratam saluatur, libertatem destruebant. 277. 278. 283.

Idem & eorum Abbati Valentino mitti Augustinus pro antiquo-
duos libros, unum de correptione & gratia, alterum de gra-
tia & libero arbitrio. 65. 277. 278. 390.

Respondit. 65. 298. **AFRICANI.**

Africani Antistes scribunt ad Papam Zozymum. 42. 467.

Agricola. **AGRICOLA.**

Agricola Pelagianus Britanniam Pelagianismo inficit. 66.

Albino. **ALBINVS.**

Albino & Melania Pelagium sollicitant ad revocationem suo-
rum dogmatum. 57.

Idem tam subdole praestitit, ut illis vilis fuerit omnino ortho-
doxus. 57. 89. **ALIPVS.**

Alipus mittit Augustino resutandos quinque libros Iuliani. 63.

Ambrosius de necessitate gratie ad actus naturaliter honestos,
quid sentiat? 295. 296. **AMBROSIASTER.**

Ambrosiaster in Epistolas Pauli adhaerit dogmati Semi-Pela-
gianorum. 405. 406. 512.

Imo fuit perfectus Pelagianus. 110. 152. 197. 198. 199. 203. 406.

A modernis tenebris laudatur. 407. 408.

Praedestinationem in praesentia fundat. 406. 407.

Andabata. **ANDABATA.**

Andabatarum mos pugnaendi clavis oculis. 285.

Anianus. **ANIANVS.**

Anianus Pseudodidacus impugnat Epistolam Hieronymi ad
Crispionem. 19. 20.

Anianus diversus à Pelagio Hæresiarca? 20.

Anima. **ANIMA.**

Animas humanas ante corporis creaturam, sensit Origenes. 347. 373.

Apatheia. **APATHEIA.**

Apatheia ab Hæreticis & Eihæricis Philosophis asseritur. 8. 19.

Arausicanum concilium. **ARAUSICANVM CONCILIVM.**

Arausicanum concilium adversus Semi-Pelagianos. 457. 467.

Aristo & Pyrrho. **ARISTO & PYRRHO.**

Aristo & Pyrrho Philosophi de morbis & mortalitate hominum
quid sentiant? 151. 226.

Aristoteles. **ARISTOTELES.**

Aristotelis dogma peccato originali adversum. 378.

Atticus & Critobolus. **ATTICVS & CRITOBOLVS.**

Atticus & Critobolus in dialogis Hieronymi adversus Pelagia-
nos, suppositi personæ. 19. 149. 217.

Atticus patriarcha. **ATTICVS PATRIARCHA.**

Atticus Patriarcha Constantinopol. Pelagianos condemnat. 56. 73.

Eam condemnationem mitti. Romanis ad Pontificem. 57.

AVGVSTINVS.

Augustinus Doctorum omnium Corypheus. 482.

Celestina per os ipsius loquitur de gratia efficaci. 285.

In scribendo discretus & prudens. 397.

De gratia ex proposito & de prædestinatione parci tractat con-
tra Pelagianos, & cur? 397.

Ejus Epistola ad Hilarium quando & quâ occasione scripta? 12.

Ab hoste Iuliano appellatur præcipuus Catholicæ religionis pro-
pugnator. 59.

In sua calumnia refellit. 59. 60.

Informat Papam Innocentium de Pelagio. 18. 27.

A Pelagianis arguitur stupiditatis. 388.

Eum periculo Hæreticos non credere calumniatur Cennadius. 465.

Pelagianum eum vocant Manichæum & Fausti discipulum. 134. 140. 281.

Item liberi arbitrij negatorem & cur? 297.

Ab Africanis eligitur ad refutanda dogmata Pelagij. 34.

Pelagianorum anfractu perspicacissimus fuit investigator. 257.

Ex eius scriptis habetibile sequentium Synodorum Canones. 456.

Ex istis de Semi-Pelagianorum dogmatibus judicantibus. 456. 531.

Negat hominem lapsum gratia destitutum, posse quærere Salva-
torem aut desiderare salutem. 456.

Negat hominem à Deo ad iuvandum peccandum. 293. 475.

Primus ex Patribus prædestinationem à prævisione meritorum ab-
solutam adstruit. 435. 437.

Ei adversantur quotquot præscientiam, etiam conditionatam, præ-
destinationi præviam statuunt. 437.

Fuit acerrimus gratie propugnator. 79.

Ante Epi copatum adhaerit dogmati quod postmodum amplexi sunt
Semi-Pelagiani. 404. 437. 450. 451. 452. 457. 473. 476. 477. 503. 504.

Eius commentaria in Epistolam ad Romanos Semi-Pelagianismo
re perla. 404. 467. 473.

Item liber octoginta trium quaestionum, cum libris de quantitate
animæ, de vita beata, de Spiritu & littera. 473. 474. 513.

Errorem suum agnoscit & retractat. 404. 405. 485. 513. 514.

Coadiutorem Episcopatus assumit Bradium. 64.

Interest Synodo Milevitane. 37.

Nestorianam heresim nondum natam præfocat. 72.

Scribit librum de peccatorum meritis & remissione, & quâ occasio-
ne? 12. 13. 15. 177.

Item de natura & gratia. 12. 15. 18. 30. 201. 238.

Item de Spiritu & littera. 14. 15. 513.

Item librum quaestionum ad Simplicianum. 473.

Item de gratia Christi, & peccato originali. 57.

Eum sibi conciliare studet Hæresiarca Pelagius, missis ei litteris.
14. 27.

Rescribit Pelagio, præsentiam & colloquium ejus desiderans. 14.

Scribit ad Sixtum Romanum. 55.

Scribit librum de gestis Pelagij nuper repertum. 30.

Scribit de gratia & libero arbitrio. 57. 64. 65. 277.

Item de Correptione & gratia. 48. 65. 277. 298. 423.

Item de nuptiis & concupiscentiis: & quâ occasione. 58. 61.

In eum mox insurgit Iulianus Pelagianus. 58.

Scribit libros quatuor contra Epistolas Iuliani. 61.

Item sex libros contra Iulianum. 61. 63.

Eos dedicat Claudio Episcopo qui Iuliani libros sibi resutandos mi-
sserat. 62.

Tres eorum perierunt, vel adhuc latent. 63.

Refutat Epistolam Pelagianorum ad Episcopum Thessalonien-
sem. 57.

Scribit de prædestinatione SS. & de dono perseverantiæ contra
Semi-Pelagianos. 71.

Vocatur ab Imperatore ad Concilium Ephesinum. 72.

Morte præventus adesse non potuit. 72.

Quandiu post damnatum à Zozymo Pelagianismum supervixit? 58.

Quæ ejus postea scripta, & quando mortuus? 71. 170.

Laudatur à Papa Celestino. 77.

Ejus Elogium ex Prospero. 75.

Quot annis contra Pelagianos dimicavit? 35. 71. 1.

AVRELIVS.

Aurelius Episcopus Carthagenensis præfuit Synodo Carthagenen-
si. 37. 40.

Ei in Episcopatu succedit Caspæolus. 72. 1.

B b

BABTIS.

B

BAPTISMVS

BAPTISMVS appellatur Sacramentum fidei, regenera-
tionis, innovationis, illuminationis, & curæ 305. 306.
Non auferit fomitem concupiscentiæ. 325. 304.
In renitis quid debeat iuxta Pelagianos. 138. 139. 173. 304.
Ejus effectus alij sunt positivi alij privati. 301. 302. 303. 304.
Recententur singularim & indagatur, utrum Pelagiani eos om-
nes agnoverint. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310.
311.
Baptismus pæditorum & adultorum non habent eundem per om-
nia effectum, juxta Pelagianos. 301. 302. 305. 306. 312.
An Baptismus in regnam & spiritualem sanctitatem conferat bap-
tizatis juxta Pelagianos. 154. 160. 173. 301. 310. 311.
Vitam æternam parvulis abique baptismo decedentibus promit-
tunt Pelagiani. 159. 160.
Ejus analogia cum campis Elysijs potatui & philosophorum gen-
tium, quorum occasione est conflictus. 378.
An & qualiter differat à regno celorum? 159. 160. 164. 165. 166.
175. 178.
Baptizatos non posse tentari, necdum peccare: delirat Iovinianus.
227. 281. 385.

BARDESANES

Bardesanes hereticus faci assertor. 418.

BARONIUS

Baronius Ecclesiasticorum Annalium scriptor de Synodo Cartha-
ginensi hallucinatur. 32.
Itor de Canonibus Concilio Milevitano affectis, qui verius adscri-
bendi sunt Concilio Carthaginiensi. 35. 36. 51. 52. 218.
Item de actis Synodi Diospolitane. 26.
Item de libro Augustini, qui de gratia & libero arbitrio inscribi-
tur. 57.
Item de libris Iuliani adversus Augustinum. 63.

BEDA

Beda refutat commentaria in cantica Pelagianismo rescripta. 90.
Ea adscribit Iuliano Pelagiano. 90.

BELLARMINVS

Bellarminus gratiam Christi humane voluntatis dominio ac de-
terminationi subijcit contra sententiam Augustini. 513.
Vt tamen Semi-Pelagianismi notam evitet, Augustinum in suas
partes adducere tentat, sed irrito conatu. 513.

BETHLEEMITICVM

Bethleemiticum Pauli & Eusebii Monasterium à Pelagianis
propter Hieronymum ibi commorantem crudeliter infestatur. 29.
Ioannes Episcopus Hierosolymitanus infestationi convivens ab In-
nocentio Papa increpatur & officij sui commonetur. 29. 30.

BONIFACIUS PAPA

Bonifacius Papa in tit. Aug. rescriptis Iuliani Epistolæ. 61. 171.
Eas refutat August. quaror libris eide n Bonifacio dedicatis. 64.
Bonifacio in pontificatu succedit Sixtus. 53.
Sed non nisi mediante Celestino. 67. 79.

BRITANNIA.

Britannia natale solum Pelagij, Pelagianismo infectus ab Agricola
Pelagiano. 66.
Pelagius & Celestius ex Italia profecti ed transnavigant, multos-
que pervertunt. 66.
Celestius Papa ad ips obviandum destinat in Britanniam S. Ger-
manum, Alastodorensem. 66.
Is locum assumit S. Lupum Trecentem. 66.
Cum Pelagio & Ecclesie publice disputant, eosque edito miraculo
confundunt. 67.
Post reditum Germani in Galliam Pelagianismus in Britannia re-
viviscit. 67.
Germanus deinde illuc revertitur assumpto in socium S. Severo
Episcopo Treventi. 67.

C

CAMILIVS.

CAMILIVS & Theodorus Genuenses Presbyteri. 76.
Excerpta ex libris Augustini mittunt ad Prosperum. 77.
Non tam obrectandi quam discendi studio. 77.
Eis respondet Prosper præmissa humili præfatione, qua
eos non ut calumniatores sed ut rectores tractat. 77.

CAMPI

Campi Elysijs à poetis & ethnicis philosophicis conflicti Pelagianis
præbuerunt aniam comminiscendi vitam æternam ordinis natu-

ralis extra regnum celorum. 378.

CAPITVA GALLORVM.

Capitula Gallorum à Prospero rescripta. 76.
Quinque fuerint illi Gal. 76.
Ex Augustini scriptis se ea capitula exceptisse factabant. 76.
In Prosperum ab hiscepm Augustiniana doctrina patrocina-
re bacchantur. 76.
Vnus eorum Vincentius novas obiectiones in Prosperum commo-
vit, quæ Vincentio ne appellantur. 76.
Quibus omnibus Prosper ex Augustini doctrina plenè & s. illu-
tisceit. 76.
Id contigisse videtur post reditum Prosperi à sede Apostolica. 76.

CAPREOLVS.

Capreolus Carthaginensis Episcopus Aurelij successit. 72.
Ebagnio Majoriano Cæsaris legato Augustini morte nuntiat.
CARTHAGINENSIS COLLATIO

Carthaginensis collatio catholicorum cum Donatistis quandoque
bita. 8.
Augustinus ei in ereit. 8.
Pelagius hæretarcha eo tempore exiit Carthagine, ibique
Augustino bis vilis. 8.
Celestius Pelagij ecclesie ibi aspirat ad ordines. 9.
Desertur ad Antistites tanquam zyzanicorum seminator. 9. 10.
Varij aut tulli ei proponuntur à Partibus, ejusque ad eos respon-
10. 11.
Ruffini auctoritatem pro se allegat. 10.
Rejellitur ab ordinibus & proferitur. 9. 10. 11. 12.

CARTHAGINENSE CONCILIUM.

Carthaginense Concilium tempore Innocentij celebratum. 30. 31.
273. 324. 391.

Ei præfide Aurelius. 37. 40.
Quot ei interfuerint Episcopi? 32.
Baronius de Episcoporum numero refellitur. 32.
Damnantur ibi Pelagiorum dogmata. 31. 39.
Damnantur & dogmatum auctores, sed condonantur & cum
missione ad Papam Innocentium. 31. 39. 121.
Antistites ob id arguuntur levitatis à Zozyimo Papa male insem-
to. 47.

Quo anno, & quibus Consulibus Concilium illud celebratum?
Alterum Concilium Carthagine se plenarium totius Africae
Zozyimo. 51. 52.

In ea præfide Valerius Carthaginensis Antistes. 52.

Quot ei Episcopi interfuerint? 52.

Quot anno, & quibus Consulibus congregatum? 52.

Quam ex his duobus Conciliis interfuit Augustinus? 52.

Vtri adhibendi Canones Synodo Milevitane affecti? 51. 52.

Aliud totius Africanorum Concilium Carthagine celebratum post
consulatum Honorij. 52.

In eo agitur questio de appellationibus ad Sedem Apostolicam. 52.

De numero Episcoporum Concilij Africani mendosius Prosperi
tus emendatur. 53.

Africanorum antistitum sedulitas in obviando Pelagianis. 37. 51.
52.

CASSIANVS.

Cassianus Monachus natione Scythæ Semi-Pelagianismi propa-
tor. 69. 70. 77. 80. 269. 270. 446. 483.

A Prospero appellatur collator propter librum collationum ab eo
conscriptum. 79.

Ejus dogmata de naturalibus virtutum seminibus. 109. 197. 505. 506.

Fulgine Pelagianæ aspersus. 345. 470.

Novam excogitat viam conciliandi gratiam Christi cum libet-
tate. 401.

Ejus opuscula à Gelasio Papa reprobata, Faustus Lyricensis appro-
bat & extollit. 465.

Sicut & Gennadius eadem fulgine tinctus. 80. 465. 543.

Ejus dogmata nonnulli Catholici etiamnum exulare & palliare
contendunt. 80. 479.

Id vero tentare est Prosperum improbare & aecofare. 80.

Adversus eum sub nomine Collatoris dicitur Prosper. 79. 80. 199. 517.

Gratiam internæ inspirationis agnoscit. 470.

Libero tamen arbitrio primas in bene operando adscribit partes.
470. 471. 503. 504.

Minus tamper errat de gratia, quam Faustus ejus laudator. 527.
528. 531.

Meritum naturale adstruit, sed adeo tenue, ut potius dicendum sit
occasio quam meritum. 522.

Sibi non constat. 428. 505.

A presbyteris Massiliensibus in duobus potissimum discordat. 505.
Initium salutis libero arbitrio arrogat. 504. 505.

Zachari

INDEX RERVM ET VERBORVM

7. huius, Cenzurionis, & boni latronis credulitatem, naturæ ascribit non gratia, uti & patientiam Iob. 505.
Non fuit tamen ex proposito inimici gratia; aut Ecclesiæ. 477.

4. 8. 495. 529.
Celestini Papæ declarationi acquiescit: & recipit. 478.
Scribit septem libros contra Nestorianos. 478.
Mortuus cum opinione sanctitatis. 478.
Quidam Nestorici falso ei impingunt quod nullam gratiam interitum ad nichilandum aut perniciendum opus bonum necessarium agnouerit. 529. 530. 531.
Ex Augustino, Prospero & Hilario satis constat, Eum & reliquos Nestorianos, agnouisse gratiam sine qua non, solumque negasse gratiam cum qua sit actio, qualem scilicet prædicavit Augustinus. 529. 530. 531.
Quamque discretionem credentium à non credentibus in cardinali libertate (etiam gratia instructa) refundunt, Cassiani dogma recipi propagant, quantumvis detestentur ipsum ore. 529. 530. 531.
Excerptis Cassiani nequit haberi plena notitia Semi-Pelagianismi. 531.
Vixit ex scriptis Fausti Rhegiensis. 531.
Cassianus librum Patris citat in sui dogmatis confirmationem. 470.

CATHOLICI

Catholici Pelagianis calumniose agnominantur Manichæi, & cur. 99. 140. 181.
Item, concursus universalis causæ primæ negatores. 288. 289.

CELESTINVS PAPA

Celestinus Papa Pelagianos ex Italia proficit. 66.
Episcoporum synodum contra Nestorianos convocat. 71.
Nestorianos per litteras reprehendit ob favorem Pelagianis impendit. 71. 73.
Marte in Bytranniam S. Germanum ad obviandum Pelagio forum suæ originis contaminant. 66.
Marte in Scythiam Palladium. 166.
Scribit ad Gallicanos Episcopos de Semi-Pelagianis recentur exort. 77. 78. 454. 470.
Possibilitatem naturalem bene agendi per peccatum penitus amissam adiecit. 454. 490.
Scribit ad Thuentium Episcopum. 77.
Epistola ad Gallicanos à quibusdam negatur esse integrè ipsius, sed contrarium ostenditur. 78.
Scribit ad Maximianum Constantinopolitanum Nestorij depositum locum: & quo anno, quibusque Consulibus? 78. 79.
Fuit de Augustino, ejusque scriptis testimonium. 77.
Mortuus successorem habuit Sixtum, & quo anno? 79.
Prosper Rhegiensis & Hilarius Arelatensis ad eum proficiuntur Roman. 79.
In quem annum ea perfectio incidit. 79.

CELESTIVS

Celestinus Pelagianus professione Monachus, ingenio acutus, indole audax & pertinax. 1. 6. 9. 54. 89.
Aspirat ad Presbyterium Carthagine in Africa, quò cum Pelagio Romanum transiit. 9.
Seminat ibi Pelagianismum; & idcirco ab Episcopis in collatione cum Donatistis congregatis, à Presbyteratu repellitur, & proficitur. 9.
Articuli propositi ei ab antistitibus recensentur, eum ipsius ad eos responsus. 10. 11. 12. 34.
Ex Africa proscriptus fugit in Siciliam. 13. 89.
A sententia Africanorum appellat ad Sedem Apostolicam. 30.
Inde repulsus fugit in Asiam. 30.
Ibi in Presbyterum surreptitè ordinatur. 30. 40.
Romæ damnatur à Papa Innocentio. 33. 37.
Curat suam causam dentio examinari per Zozyum Innocentij successorem, sed sibi diffidens subrahit se claculum examini. 17. 43. 54. 374. 395.
Condemnatur à Zozyo, & quo anno? 43.
Condemnatur à Zozyo fugit Constantinopolim. 56.
Ibi denudò condemnatur ab Arceo Patriarcha. 56.
Ruffini auctoritate conatur suæ dogmæ mutare. 10. 365.
Fugit denudò cum Pelagio in Britanniam. 66.
Epis scripta singulatim recensentur. 89. 90.
Damnatur in Synodo Ephesina. 73.

CHALDÆI

Chaldæi syderum inspectione percelebres. 417.
Sed Astrologia abutuntur inducendo fatum. 417. 418.
Illum à fato Philosophorum naturalium, & hæreticorum quorundam, qui differat. 417. 418.

CHARITAS.

Charitas juxta Pelagianos non excedit vires naturæ. 179. 197.

CHRISTVS

Christus à Christinate dictus. 300. 309.
Christus ad quid venit in mundum juxta Pelagianos, & quam utilitatem hominibus adduxit? 247. 248. 253. 259. 260.
Eum esse I. E. S. V. M. parvulorum, negant Pelagiani. 155.
Gratis mortuus est ex dogmate eisdem. 215. 258.
Non nisi post resurrectionem capit esse Deus juxta eosdem. 345.
Per merita liberi arbitrij, meruit fieri Deus iuxta eosdem. 344. 345.
Ex hoc dogmate orta hæresis Nestorij. 72. 314. 345. 346. 347. 348.
Christi jugum suave. 336.

CHRYSIPPVS

Chrysippus Stoicus Philosophus fari assertor. 418.
Quid nomine fari intelligat, & quomodo distinguatur à feto fidei Chaldaeorum & aliorum astrologorum. 415.

CHRYSOSTOMVS

Chrysostomus locus memorabilis de baptismi effectibus expenditur. 313. 314.
Eisdem panis effectus Baptismo adscribitur Pelagiani. 313. 314. 315.
Sua id non advertens reprehenditur. 313. 314.
Chrysostomus non negat peccatum originale. 313. 314.

CICERO

Cicero stucizans bonos viros aquat Deo, imo præfert. 232.
Impia & insana ejus vox. 232. 236. 337. 377.
Negat humanam virtutem Deo adscribendam ut auctori. 236. 237.
Negat Deo gratias esse agendas pro bonis animæ, corporis, aut fortunæ. 377. 378.

CLAVDIVS EPISCOPVS

Claudius Episcopus transmittit ad Augustinum libros Iuliani refutandos. 62.
Eisdem inscribit Augustinus libros suos contra Iulianum. 62.

CLAVDIVS MENARDVS.

Claudius Menardus Andegavensium propeptor duos primos libros Iuliani adversus Augustinum invenit. 63. 543.
Eisdem cum refutatione eorum ab Augustino conscripta vulgavit. 67.

Contra quos Augustini libros conscripti sunt isti libri Iuliani? 63.
Batonij opinio super ea re improbat, uti & Claudij Menardi. 63.

CONCUPISCETIA

Concupiscentia libidinosa à Pelagianis non improbat, sed laudatur. 133. 134. 189. 224. 304. 383.
Eam idcirco August. appellat *inseparabilem* Pelagianorum. 133.
Variis nominibus à Iuliano exprimitur, ut ejus turpitudinem occulteret. 134.

Argumenta Pelagianorum pro ejus patrocinio referuntur. 135. 136. 137. 138. 139. 142. 141. 142. 143.
Eam Christo in via attribuunt, imò in statu gloriæ, uti & reliquis corporibus, loriolis. 142. 143.

Nec solum tactus, sed & reliquorum omnium sensuum concupiscentiam laudant. 140. 141.
Omnes concupiscentie motus quantumvis graves per vires liberi arbitrij domabiles esse desistant. 110. 322.

CONCURSVS

Concursus generalis causæ primæ subjacet determinationi causæ secundæ libere. 287.
Eum Pelagiani non negant, sed adstruunt. 287. 288. 291.

Hieronymus contrarium ijs impingere videtur, sed ejus verba commodè explicantur. 291. 292. 293. 294. 295. 296.
Catholicos concursum generalem negare, mentiuntur Pelagiani. 288. 289.

Præbetur creaturæ ad actus non solum honestos, sed & vitiosos. 293.
Est eadem actio cum concursu causæ secundæ. 289.

Quosensu Augustinus negat hominem à Deo adjuvari ad peccandum? 293. 475.
Similitudo concursus generalis cum adiutorio possibilitatis. 287. 321. 322. 323. 324.

CONFUSIO

Confusio comes individua concupiscentiæ carnalis. 119.
Veramque in paradysum invehunt Pelagiani. 119. 120.

CONGRVVM. CONDIGNVM

Congrui & condigni nomina à Scholasticis in materia de merito primum excogitata. 526.
Congruum non plus importat, quam decens. 523.

Condignitatem nostris meritis asserere, studiosissime collatur Cassianus. 527.
Dignum esse gratiâ, minus est quam mereri gratiam juxta Aug. 528.
Dignitatem & meritum confundit Celestinus. 528.

CONINX.

Conin non recte intellexit dogmata Semi-Pelagianorum. 527.
 Conin & affirmat eos nullam gratiam internam agnovisse necessa-
 riam, a. 528. Conin p. 531.
 Conin per se suam opinionem a Semi-Pelagianis nota purget,
 Conin 527. mendaces facit, aut falsos. 531.
 Conin in quibus Massilenses in errorem abrepti sunt cardine
 Conin attendit, vel falsè non penetravit, uti nec alij Neoterici. 532.
 CONSTANTIVS PRESBYTER.
 Constantius Presbyter vite S. Germani auctor, postea Episcopus. 66.
 Constantius Gallicano S. Germanum in Britanniam missum affe-
 cit. 67.
 Constantius cum Prospero assente eum missum a Celestino. 67.
 CONSTANTIVS IMPERATOR.
 Constantius Imperator Pelagianos damnat, & ex Italia profici-
 ti. 64.
 Constantius ad conigerit. 64.
 Constantius Imperator ante proscripti fuerant. 56. 62.
 Constantius Theodosio, & quo anno? 56. 62.
 Constantius urbis praefectura sanguinem furunt ob promulga-
 tum edictum. 55.
 Constantius nihilominus pro seipis malitiose interpretantur. 56.
 Augustini verba si importanda perperam a Baronio adhibentur
 Juliano. 56.

CONSVETVDO.

Consuetudo inveterata, altera natura. 189. 191. 208.
 Mala consuetudine induci quandam peccandi necessitatem fate-
 tur Pelagiani, suis principijs non insistentes. 191. 192.
 Tria sua dogmata uno isto icu jugulant. 192.
 Ratione vitiose consuetudinis, homines esse naturā filios iræ, de-
 lictant. 191.
 Si seposita totam legem absque ulla gratia impleri posse, sentiunt.
 208. 218. 221. 223. 224. 225. 227. 228.

CYPRIANVS

Cyprianus ab Augustino magni aestimatur. 14. 485.
 Ejus memorabile dictum de gratia discretiva credentium ab in-
 reducti Augustinum a pristino errore retraxit. 485.
 Scripsit librum testimoniorum ad Quirinum, ad cujus imitationem
 Pelagius scripsit librum Eulogiarum. 82.

D

DEMETRIAS VIRGO

DEMETRIAS virgo Iulianae Romanae filia ex Aniciorum
 familia. 15.
 Gothicam vastationem subterfugiens in Africam sece-
 dit. 15.
 Hortari Augustini virginitatem vover. 15.
 Miris elogijs & Epithalamijs a Patribus exornata. 15.
 Pelagius Hæresiarcha ad eam scribit Epistolam multis hæresibus
 rescriptam. 15. 16. 46. 90. 150. 201. 205. 223. 275. 384.
 Ea Epistola Iuliano adscribitur a Beda, sed falsò. 16. 46. 90.
 Baronij super hoc censura retunditur. 16.
 Ob styli similitudinem Ambrosio, Hieronymo & ipsi Augustino
 olim attributa. 3. 15.
 Refutatur ab Augustino in Epistola ad Iulianam Demetriadis
 matrem. 16.

DEVS.

Deus humane libertati insuperabiliter dominatur. 275. 284.
 Quibus modis iusti creaturis. 315.
 In ejus propositum refundenda discretio salvandorum a reprobis,
 & credentium ab incredulis. 409. 410. 412. 416.
 Quo sensu velit omnes homines salvos fieri. 515.
 Quo modo id interpretentur Semi-Pelagiani? 446. 447. 480. 512.
 Eum precipitate reprobos in peccata, perperam ex Augustini do-
 ctina deducunt iidem. 433. 434. 435.
 Ejus proposito præscientiam non supponente induci fatalem ne-
 cessitatem delirant iidem. 410. 411. 415. 416. 445.
 Propositum Dei simplex duplicant iidem. 445. 449. 480. 512. 524.
 Dei propositum humane libertate mutari posse, sentiunt. 419. 420.
 Deum prædestinare numerum electorum negant iidem. 425. 438.
 531. 540.
 Deum adjuvare ad peccandum negat Augustinus. 293. 475.
 Deum nihil precipere impossibile sentiunt pelagiani, sed cum
 abusu. 217. 218.

DIALECTICA.

Dialectica Pelagianis plurimum arridet. 387.
 Catholicis ejus ignorantiam improperant. 388. 389.

Dialecticos Iudices sibi assignari postulant, & ab Ecclesiasticis
 Aristotelicos appellat. 379. 389. Vide Philosophia, Pelagius.

DIOGENES.

Diogenes Cynicus Apatheia adstruendo delirat cum alijs. 246. 247.
 Ejus & reliquorum Cynicorum super eo dogmate effatum. 248.

DIOSPOLIS

Diospolis Palestinae Caesariensis oppidum, quod & Lydda. 21.
 Ibi celebrata est Synodus contra Pelagium, quæ Diospolitana ap-
 pellatur. 11. 21. 392.

Quo anno ea Synodus celebrata? 21.
 Quot ei interfuerint Episcopi? eorumque nomina. 21. 22.
 Ei præest Eulogius Palestinae Caesariensis primas. 21.

Pelagius personaliter se sistit Episcopis, auditurque a Gratiano
 interpretem. 29.

Absentibus Gallicanis Episcopis Herote & Lazaro, qui cum non
 saverant, iudices latinæ linguae ignatos vaserimè eludit. 21.
 25. 26.

Eam Synodum Hieronymus miserimam appellat. 27.
 Ejus acta perfringuntur. 21. 22. 23. 24. 25.

Ea sibi transmitti potest Augustinus. 30.
 Transmittuntur, & de ijs librum ipse edit. 30.

Libri iste diu latuit, sed nuper in Abbazia Fegulana repertus, ut
 publice datus est. 30.

De actis istius Synodi hallucinatur Baronius, & Vasquez. 26.
 Pelagius ab Episcopis absolutionem obrepticè obtinet. 25.

DISPOSITIO.

Dispositio ad gratiam per vires nature haberi potest ex falso
 rursus Neotericorum dogmate. 521.

Dispositionis proximæ & remotæ vocabula ex profana Philosophia
 in sacram Theologiam investita Neotericis. 523.

DIVOMACHVS.

Divomachus & Calliphon Ethnici Philosophi voluptatem
 honestate conjungunt. 148. 379.

Scyllæum bonum monstrore introducunt. 148.
 Libidini & omni sensuali delectationi patrocinantur. 149.

Stoicam Philosophiam Epicureæ permiscunt. 148.
 Pelagianismi fundamenta jaciunt. 148.

DOCTOR.

Doctor non solum sapientiā, sed & prudentiā pollicere debet. 21.
 396. 397.

Ostenditur fuscā quam affluenter Augustinus utraq; ista
 exornatus fuerit. 397.

DONATISTÆ.

Donatistæ cum Catholicis Carthagine disputant, & quo anno
 Christi Ecclesiam ex solis iustis constant. 230.
 Pelagiani eos quoad hoc non modo imitantur, sed & super-
 diunt. 230.

E

EBAGNIVS MAGISTRIANVS.

EBAGNIVS Magistrinus a Theodosio Imperatore mih-
 tur in Africam ut Africanos antistites invitet ad Con-
 cilium Ephesinum. 71. 72.

Privatas Imperatoris litteras ad Augustinum co-
 fert. 72.

Appellat Carthaginem ubi a Capreolo Episcopo intelligit Augu-
 stinum jam in Coelum migrasse. 72.

ECCLESIA.

Ecclesia ex solis iustis & perfectis constituitur secundum Pelagi-
 nos. 229. 230.

Eorum quoad hoc dogma discrimen a Donatistis. 230.
 Ecclesia potest hæreses damnare absque congregatione Syno-
 dali. 60.

ELECTIO.

Electio in rebus per omnia paribus nominati nequit iuxta Augu-
 stinum olim errantem. 536.

Eidem dogmati adherent Semi-Pelagiani, & quotquot errorem
 de prædestinatione prævisioni meritum innixa amplectun-
 tur. 535. 536. 537.

Electio fundata in prævisione meritum non est purè gratuita, sed
 retributiva. 537.

Semi-Pelagiani quoad merita ob quæ prævisa eliguntur ad glo-
 riam perseverant, discrepant a Pelagianis. 538.

Electio a Pelagianis duplex statuitur: una gratia, altera merito-
 rum, & quid utraque. 355. 356. 357. 358.

Neutra tamen ex eorum principijs est omnino gratuita. 358.

Fides in quam refundunt electionem gratiæ, non excedit vires na-
 ture. 358.

Electorum

T O M I P R I M I .

Electorum numerum à Deo prædefiniri negant Semi-Pelagiani. 425. 538. 539. 540.

Electio nem prævisionis meritorum anteriorem summopere detestantur. 415. 416. 417. 419.

Incommoda quæ ex opposita Augustini sententia colligunt fuscè recensentur. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435.

Discretionem electorum à reprobis in cardinem humane libertatis clamare resolvunt. 497. 510.

Non solum in meritorum, sed & in finalis perseverantiae prævisione fundant electionem. 535. 536. 537. 538.

Quædamque scientiam conditionatam aut absolutam divinæ electionis prævisionem statuunt, Augustino adversantur. 437.

EPHESINA SYNODVS.

Ephesina Synodus generalis adversus Nestorianos indicitur. 71. 72. Ad eam profectus Nestorius, Pelagianorum quos fovebat agmine stipatus. 72. 2.

Nestorius ibi damnatur. 72. 2. 73. 74.

Pelagiani ibidem eodem anathematis mucrone feriuntur. 73. 74. Iamque Antiochenus Patres hæsententiam excommunicationis in Antiochis Ephesinos ob damnatum Nestorium ausus est proferre. 73. 2.

Eadem Synodus à Nestorianis falsata est novi Canonis suppositio. 72. 2.

Quo anno celebrata. 72. 2.

EPICETVS.

Epictetus Philosophus sapientem hominem Deo adequat. 232.

EPITAPHIVM.

Epitaphium pelagianismi, & Nestorianismi ex Prospero. 73. 74.

ERADIVS.

Eradius ab Augustino in eoadjutorem Episcopatus assumitur, & quo anno. 64. 65.

ETHNICISMVS.

Ethnicismus, primus status Pelagianismi. 225. 236.

Ethnica Philosophia gentium Pelagianismus. 107. 118. 139. 141. 148. 151. 185. 217. 226. 232. 236. 237.

Ethnici possunt absque fide salvari juxta Pelagianos. 179. 180. 181. 182. 483.

Item opera virtutum exercere per liberum arbitrium absque gratia. 101. 202.

Item ipsas virtutes acquirere. 201. 202. 203. 204. 211. 296.

EVA.

Eva prius peccavit quam Adam. 126.

Cur per Adam & non potius per Evam intrasse dicitur peccatum in mundum, juxta Pelagianos. 126.

EVAGRIVS.

Evag. Hyperborea Ponticus Origenis discipulus 226. 365. 366. 376.

Apatheia assertor, & Pelagianorum predromus 226. 365. 366. 376.

EVCHITÆ.

Evchitæ heretici Syriæ Abni & Paanin dicti. 366.

Imperant & Apatheia assertores. 366.

Hominem ad Dei æqualitatem pertingere posse delirant. 366.

Pelagianorum præcursores. 366.

EVLOGIÆ.

Evlogiæ à Pelagio ad imitationem Cypriani eduntur. 82. 465.

Multa hæretibus rescripte sunt. 82. 465.

Imo omnium hæretum Pelagianorum seminarium. 82.

Ante publicationem & damnationem Pelagianismi conscriptæ. 82.

A Gennadio laudantur. 82. 465.

EVLOGIVS.

Evlogius Palestine Casareaensis Primas. 21.

Accipit libellum Herotis & Lizari accusatorium Pelagij. 21.

Præsit Synodo Diopolitana. 21.

EVSTOCHIVM.

Evstochium & Paula Romanæ resident in Palestina. 29.

Eorum Morastetum Berthelemiticum à Pelagianis connivente Episcopo Hierosolymitano. incenditur. 29.

Idque in oculum Hieronymi ibi commotantis. 28. 29.

Hierosolymitanus Episcopus ab Innocentio Papa ob id graviter increpatur. 29.

Eidem servon Augustinus, plenius eum de Pelagio informans. 30.

F.

FACIENS.

FACIENS, quod in se est, etiam per vires nature, ad gratiam se præparat, ex quorundam Neotericorum dogmate. 611.

Nonnulli horum absque ullis ambagibus admittunt naturalem illam præparationem esse proximam dispositionem ad gratiam: alij cautiore & modestiores, esse tan-

tum remotam & indirectam. 527.

Alij dispositionis vocabulum refugiunt, maluntque uti nomine occasionis. 521.

Nihilominus tamen minus quam Semi Pelagiani initium salutis in naturam refundunt. 521.

Æternam salutem semper esse in manu liberi arbitrij omnium auctororum viatorum, volunt. 521.

Alij pro nomine occasionis utuntur nomine subordinationis. 522.

Admittunt occasionem aut subordinationem illam esse intallibilem gratiæ obtinendæ resseram. 523.

Item esse propinquam congruitatem & decentiam ob quam Deus uni potius quam alteri gratiam suppeditet. 524.

Verentur ne alioquin Deus irrationabiliter suam gratiam prodigeret, sed panicus est timor iste. 522. 523.

Argumenta Augustini & Properi contra initialem gratiam Semi-Pelag. veteri, eque contra hos Neoter. militat. 522. 523. 524. 525.

FATVM.

Fatum quid & quoduplex. 417. 418.

Fatum sydereum à Chaldeis & Generethiacis introductum. 418.

Iis suffragantur Bardesanes & Priscillianus hæretici. 418.

Aliud genus facti à Trinitigilo excogitatum. 418.

Ethnici Philosophi præsertim Stoici fatum adstruunt & quale. 418.

Nonnulli eorum Deum fatali necessitati subijciunt. 418.

Quale fatum Catholicis affingunt Pelagiani & Semi-Pelagiani. 282. 283. 284. 417. 418. 419. 420. 433. 441.

FAVTVS.

Favstus Lirinenfis Monachus. 298.

Succedit Prospero in Episcopatu Rhægiensi. 393. 400. 414.

Semi-Pelagianus fuligine tinctus 198. 199. 393. 400. 413. 414. 446.

Pessimus Semi-Pelagianismi gradum amplectitur. 400. 414. 422.

454. 531.

Pelagianismus damnat, sed non veraciter. 400. 414. 415. 454.

Originale peccatum agnoscit cum Ecclesia. 400. 402. 444.

Semi-Pelagianorum omnium astutissimus. 413. 531.

Scribit de Gratia & libero arbitrio libros duos Pelagianismo, & Semi-Pelagianismo scatentes. 400. 401. 413. 465. 414. 415. 416.

Eos inferbit Leontio. 416.

Initium & progressum justitiæ in naturalem libertatem arbitrij refundit. 400. 401. 403.

Legem nature vocat primam Dei gratiam. 401.

Externam legem appellat auxilium divinæ traditionis. 402.

Ab alijs Semi-Pelagianis discordat, sed in sinistram devians. 422. 527. 531.

Reliquias quædam primæ integrati in hominibus lapsis remanere asserit. 454. 506.

Eas appellat sen in virtutem, sicut & Cassianus. 505. 506.

Discretionem credentium ab increduli arbitrij humani laboribus adscribit. 413. 414. 415.

Dei propositum salvandi ante prævisa hominum merita, sato æquiparat. 414. 415. 416. 418. 419.

Catholicos contrarium cum Augustino adstruentes, hæreticos annumerat. 415.

Eisdem Ethnicis & Manichæis æquiparat. 416. 417. 424.

Reprobos ex necessitate, & absque sua culpa damnari, ex Augustini doctrina de electione ante prævisa merita conatur deducere. 422. 423.

Gratiam ex Dei proposito efficacem cum humana libertate consistere negat. 421. 422. 426. 527. 528.

Divinum propositum humano arbitrio mutari posse affirmat. 419. 420.

Augustinianæ gratiæ prædicationem, socordiam & desperationem adferre hominibus, calumniatur. 425. 426.

Item orationis necessitatem & utilitatem tollere. 431. 432.

Item ex ea sequi, Christum non pro omnibus mortem subivisse. 434. 449.

Cassiani libros à Gelasio proscriptos, laudat. 465.

Ejus opuscula resutantur à beato Fulgentio. 465.

Damnantur ab Episcopis Africanis in Sardinia exulantibus. 465.

FIDES.

Fides divina non est necessaria ad honeste operandum juxta Pelagianos. 182. 196.

Opera tamen infidelium non nisi sterilitate bona esse, statuntur. 181. 182. 195. 197. 520.

Sola fide hominem iustificari dogmatizant. 251. 252.

Fides non excedit vires nature, juxta eosdem. 203.

Fidei initium naturali libertatis arbitrio adscribunt Semi-Pelagiani, sed divinæ gratiæ augmentum ejus attribunt. 505. 506.

Perseverantiam in fide semel concepta adscribunt naturali arbitrio. 507. 508.

INDEX RERVM ET VERBORVM

Fides actualis comprehendit duos actus, unum voluntatis, alterum intellectus 507.
 Quem horum intellexerunt Massilienses per initium fidei? 507.
 Verus est intellexisse utrumque 507.
 Fides in Christum ut medicum & Salvatorem, naturæ viribus adscribunt 501.

FLODOARDVS.

Floardus historiæ Rhemenfis scriptor 541.
 Articulus Goteschalci Monachi prædestinatiæ refert 541.
 In eorum numeratione discordat à Sigeberto. 541.

FLORVS MONACHVS.

Florus Monachus Adrumetinus legit Confratribus Epistolam Augustini ad Sixtum 65.
 Ea lectione inquietantur & scandalizantur. 65.

FLORVS EPISCOPVS.

Florus Episcopus Pelagianus, cui suos libros adversus Augustinum inscribit Iulianus. 64. 72. 81. 92.
 Cum Iuliano, Oronio, & Fabio fugit Constantinopolim ad Nestorium, cognati erroris patronum. 72. 1. 71. 2.
 Cum eodem proficiscuntur ad Synodum Ephesinam. 72. 2.
 Eandem damnationis sententiam cum eo ibi accipiunt. 73. 81.

FVLGENTIVS EPISCOPVS.

Fulgentius Episcopus Africanus. 78.
 Libros Fausti Rhegiensis à Gennadio laudatos confutat. 465.
 Eisdem reprobat Petrus Diaconus, alique orientales 565.
 Africanus Antistites in Synodo Sardiniensi eisdem proferunt. 465.
 Quot libros adversus eos ediderit Fulgentius? 465.
 Celestini Papæ ad Episcopos Gallicanos Epistolam integrè recipit. 78.

G

GENETHLIACI

GENETHLIACI fatum adstruunt, & quale? 417. 418.
 In quo discrepent à Stoicis, & alijs fati assertoribus. 418

GENNADIVS

Gennadius Presbyter Massiliensis Semi-Pelagianorum non postremus. 465. 467. 468. 543.
 Pelagianam etiam fuliginem tinctus. 80.
 Laudat opera Celestii Pelagiani 89.
 Pelagij Eulozias varijs hæresibus rescriptas commendat. 82. 465.
 Libros Fausti Rhegiensis Semi-Pelagianismo scelerentes extollit, egregiumque opus appellat. 465.
 Cassiani opuscula, contra Gelasij censuram, approbat tamquam salutaria. 80. 465.
 Prosperum tamquam iniustum eorum opusculorum infamatores reprehendit. 80. 465. 543.
 Augustinum tamquam multiloquio peccantem taxat. 465. 543.
 Rufinum Pelagianismi Architectum Hieronymo præfert. 465.
 Pelagianos & Semi-Pelagianos in suo Catalogo hæreticorum studiose prætermittit. 469. 543. 544.
 Prædestinatos primo loco inter hæreticos recenset. 543.
 Qui tamen sunt Catholicissimi, Augustinus videlicet, Hilarius, & Prosper. 442.
 Gennadij liber de dogmatibus Ecclesiasticis Semi-Pelagianismo scelerat. 465. 466. 469.
 Operibus Augustini perperam immixtus. 469.
 A Doctoribus Lovaniensibus auctori suo Gennadio restitutus. 469. 470.
 Haber admixta quædam capita Catholici auctoris pro antidoto contra venenum reliqui operis, inserta. 469. 470.
 Opera bona etiam ex gratia proficiscencia libero arbitrio Gennadius adscribit. 466. 467. 468.
 Gratiam internæ inspirationis cum alijs Massiliensibus agnoscit. 467. 468.
 Eam tamen negat dare voluntatem, aut opus, sed potestatem. 468.
 Primas proinde partes operis, libertati naturali tribuit. 468. 469.

GENVENSES.

Genuesium excerpta ad Prosperum confutanda mittuntur. 66.
 Vide Camillus, Theodorus, Prosper.

GERMANVS.

Germanus Alerisiodorensis in Britanniam à Celestino mittitur. 66.
 Cum Pelagianis ibi publicè disputat. 67.
 Primæ professionis locum habuit S. Lupum Trecentem. 66.
 Secundæ S. Severum Trevirensis. 67.
 Decanem tribuni filiam cæcæ illuminat. 67. Vide, Britannia, Celestinus, Pelagius.

GOTESCHALCVS.

Goteschalcus Monachus de hæresi prædestinarianæ infamatus. 541.
 Quæ dogmata ei imposita? 541.

Gennadius à Sigeberto super hac re discordat, uti & Floardus 541. 543. 544. 545. 546.
 Goteschalcus non fuit hæreticus, sed Augustinianæ doctrinæ pagator. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548.
 Fides Catholica in Goteschalco condemnata. 547. 548.
 A Semi-Pelagianis procurata aut conficta Prædestinarianæ cōdemnatio 543. Vide Prædestinati, Floardus, Hincmarus.

GRATIA.

Gratia Dei à Pelagianis admittitur, sed non ad sensum Catholicorum 238. 241. 251. 252. 253. 254. 255. 257.
 Gratia extrema, legis, doctrine, & exemplorum, à Pelagianis prædicatur 241. 255. 256. 260. 351.
 Internam etiam admittunt, sed per eam intelligunt ipsam naturam, aut liberum arbitrium. 219. 236. 237. 238. 241. 238. 239.
 Discrimen inter gratiam liberi arbitrij, & gratiam legis. 241.
 Veram gratiam internæ auxiliantem negant. 115. 248. 255. 261. 457. 463.
 Scripturas gratiæ necessitatem adstruentes distorquent. 255. 259.
 Sub larva gratiæ delitescentes veræ gratiæ insidiantur. 257. 259. 337. 351.
 Vel libertatis indifferentiam salvent, voluntatis & operis adiutorium negant. 271.
 Gratia habitualis an ab ijs agnita? 113. 297. 301. 302. 303. 304. 313. 315.
 Quos effectus habituali gratiæ attribuant? 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314.
 Gratiam actualem convicti admittunt ad facilius operandum, vero ut necessariam simpliciter ad operandum. 337. 338.
 Ad tollenda præterita peccata necessitatem gratiæ admittunt, cavenda futura negant. 299. 300.
 Gratia proprietatem destruit, quia eam meritis nostris restituerunt. 337. 338. 339. 398.
 Quibusnam liberi arbitrij operibus gratiam retribui sentiant? 341. 342. 343. 344.
 Gratia sine qua non, & gratia cum qua sit actio, qui differant? 484. 485.
 Eas Augustinus studiosissimè distinguit. 524.
 Priorem agnoscunt Semi-Pelagiani tamquam necessariam ad choandum opus quodcumque bonum, sed posteriorem modicè negant. 459. 460. 461. 462. 463. 466. 492. 512. 524. 532.
 Gratia Christi efficax humanæ voluntati dominatur. 498. 499.
 Non tollit libertatem, sed magis ad primitivum statum reducit. 272. 279. 286.
 Non inserit fatalem necessitatem, aut coactionem. 280. 284.
 Non exinguit meritum, aut laudem operis ex ea secuti. 281. 282.
 Eius prædicatio non inducit ignavam securitatem, aut corporis. 281. 282.
 Eam cum libertate malè conciliant quidam Neoterici, alii Orthodoxi. 285.
 Eius efficacia unde pendeat, & in quo sita? 284. 321.
 Gratiam ex proposito admittunt Pelagiani, sed perverto sensu 355. 356.
 Gratia habitualis non fuit radix libertatis plenissimæ in statu innocentie 455.
 Gratia efficit ad ad nutum subitè dominio voluntatis hominis lapsi? 440. 458.
 Eius necessitas ad bene operandum. 200. 262. 284. 295. 299. 320. 351.
 Credenti in ab incredulis discretio, non libero arbitrio, sed gratiæ adscribenda. 343. 409.
 Pelagiani contrarium contendunt. 343. 350. 353. 354. 355. 361.
 Gratia necessitas ad cavenda peccata. 337. 458.
 Habitualis gratia sine actuali non sufficit ad bonum faciendum, aut malum vitandum. 299.
 Gratia necessitas assimilatur necessitati luminis ad videndum. 458. 463. 475. 476.
 Nullus bonus motus quantumvis naturalis gratiam antecedit. 510.
 Gratia necessitas ab Ethnicis sapientibus agnita. 512.
 Gratia sufficiens ad cavenda peccata confingitur à Neotericis tamquam naturæ quodammodo debita. 492.
 Gratia collata Adamo in statu innocentie in ipsius relictæ fuerit arbitrio. 464. 459. 471. 486. 487. 488.
 Gratia homini integro conferebat merum posse; homini lapsò cōfert insuper velle, & operari. 455. 458. 459. 465. 471. 485. 487. 488.
 Dispositio ad gratiam per vires naturæ obtineri potest, juxta quosdam Neotericos errantes. 521. 522. 523.
 Dignum esse gratiæ minus est quam mereri gratiam, juxta Augustinum. 528.
 Gratia in statu etiam innocentie necessaria fuit ad bene operandum. 458. 463. 476.

HABITVS

H
HABITVS

HABITVS five naturalis uve infusus non dat voluntatem aut actionem, sed possibilitatem, aut possibilitatis promptitudinem. 287. 296.
Potest dari actuale gratiæ auxilium subditum determinationi voluntatis in istar habitus. 287.

Defectio datum fuit tale auxilium angelis, & primis parentibus. 438. 439. 465. 471. 490.
Habitus virtutis perinde ac virtutis à Pelagianis admittuntur. 296.
Habitus supernaturales an ab ijs admittuntur? 298. 299. 300. 301. 303. 304. 308. 311. 313. 315.
Habitus utrimus cum volumus. 287.

HERACLYTVS.

Heraclytus Philosophus à pathetico, & impeccantia assertor. 226.

HÆRESIS.

Hæresis Pelagiana dicta etiam Celestiana, & Pelagiani Celestiani. 63. 54. 74. 229.

Ex quibus fontibus hausa? 9. 106. 107. 118. 139. 141. 148. 151. 157. 189. 217. 222. 226. 232. 364. 365. 366. 377. 378. 380. 457.

Contra eam primus insurrexit Hieronymus. 8.

Stirpes & Rhodios inficit. 13.

Brachios inficit. 66. 67.

Dionoli primogenita, & cur? 381.

Damatur in Africa. 31. 39. 261.

Damatur Romæ ab Innocentio & Zozimo successivè. 49. 50. 51. 54. 261.

Damatur Constantinopoli. 56. 57.

Damatur per orbem universum. 52. 54. 55. 56.

Ejus condemnatio Romæ publicatur per Sixtum presbyterum, postea Papam. 53.

Damatur ab Imperatore cum proscriptioe Authorum. 56. 62.

Imperatoris edictum promulgatur, & in promulgationem fuerunt Pelagiani. 55.

Hæresis Pelagiana genuit Nestorianam. 1. 72. 74. 345.

Amba à Synodo Ephesina damnantur. 2. 72. 73. 74. 81.

Hæresis damnari possunt ab Ecclesia absque invocatione concilij. 60.

Hæreticorum consuetudo querimonia de sua damnatione. 60.

Hæreticorum falsarum rationum dolis armati. 377. 380. 388. 390.

Omnem suum praesidium à Philosophicis captiunculis depromunt. 377. 378. 379. 380. 390. 457.

Hæreticorum Neotericorum dogma de Iustitia imputativa. 303.

Vide, Pelagianismus. **HEROS.**

Heros & Lazarus Gallicani Antistites Pelagium de hæresi accusant. 21.

Eorum libellus accusatorius traditur Eulogio Casariensis Palestinae primari. 21.

Proferuntur in Palestinam ad accusandum Pelagium in Synodo Diopolitana. 21. 26.

Sed propter morbum, in quem unus eorum inciderat, nequeunt adesse. 21.

Eorum absentia profuit Pelagio ad decipiendum Episcopos synodales. 25. 26. 27.

A Zozimo male informato graviter ob delatum Pelagium increpantur. 47. Vide, Pelagus, Zozimus.

HIERONYMVS.

Hieronymus scribit Dialogos contra Pelagianos, ubi Articum & Critobulum colloquenter introducit. 19. 217. 273.

Pelagium quasi Scozum infestat, & cur? 1. 7.

Pelagianos tamquam barbaros & elingues ridet. 2. 3.

Ruffino Aquileiensi odiosus. 7.

Pelagij dogmata recenter sparsa non satis penetravit. 227.

Primus omnium adversus ea scripsit. 8.

Odium in Hieronymum à Ruffino hereditavit Pelagiani. 7.

Bethleemiticum Paulæ & Eustochij Monasterium, Pelagiani Hieronymum persequentes diripiunt & incendunt. 28. 29.

Hieronymus Semi Pelagianorum errores olim adhaerenti & multi alij veteres Patres. 405. 477. 512.

Ejus verba de negato à Pelagianis consensu generali causæ primæ expenduntur. 291. 292. 293.

Ejus Epistola ad Celsiphontem contra Pelagianam hæresim exarata. 19. 273. 391.

Impugnatur à Pelagio mentiente nomen Aniani Diaconi. 19. 20.

Hieronymo falso afficit libellus de hæresibus. 543.

Item Epistola ad Demetriadem. 15.

Item commentarius pelagij in Epistolas Paulinas. 83.

Hieronymus fuit illustris Catholicae fidei propugnator. 83.

HILARIVS.

Hilarius Episcopus Arclatensis, Augustini doctrinæ, & disciplinæ imbutus. 70. 477.

Opponit se Semi-Pelagianis in Gallia exorientibus. 70. 75. 403.

Augustinum informat de eorum dogmatibus, binis ad eum transmissis Epistolis. 70. 223. 436. 445.

Earum Epistolarum una perijt, vel adhuc latet. 70. 445.

Hilarius cum Prospero Romam proficiscitur ad informandum Papam Celestinum de dogmatibus Massiliensium. 77.

HINC MARVS.

Hincmarus Rhemenis Episcopus Prædestinarios hæreticos accenset. 541.

Quenam dogmata ijs impingit? 541.

Gennadij testimonio deceptus fuerat, uti & Siebertus. 546. 549.

Adversus eum & reliquos Prædestinatorum calumniatores celebratur Synodus Valentina. 548.

Prædestinatio. si doctrina ibi approbatur, & obrectatores damnantur. 538. 549.

Quo anno id contigit? 549.

HYPOCRISIS.

Hypocritis Pelagianis familiaris. 234. 385. 386. 387.

Hypocrita quis dicendus? 386. Vide Pelagius, Celestius.

I

IACOBVS

IACOBVS & Timaeus Religiosi adulescentes à Pelagio pervertuntur, & quo anno? 16.

Augustini prædicatione respiciunt. 16.

Mittunt Augustino librum Pelagij hæresi refertum. 16. 17.

Adversus eum scribit Augustinus librum de natura & gratia, prædictis adulescentibus dedicatum. 18.

Reicribunt Augustino rescriptumque refertur ad longum. 17. 18.

I E S V S

IE S V S interpretatur Saluator. 155.

Vsq; ad baptismum non fuit Christus, nec usque ad resurrectionem Deus, ex dogmate Pelagianorum. 345.

Vnde hauscit illud dogma. 346. 347.

Ex illo dogmate natus Nestorianismus. 72. 81. 344. 345. 446.

Negantes peccatum originale, negant Christum esse Iesum parvulorum. 155.

IE S V S cum esset purus homo per merita naturalis arbitrij meruit divinitatem, ex dogmate Pelagianorum, Nestorianorum & Originitarum. 343. 344. 345. 346. 347. 348.

IGNORANTIA.

Ignorantia tam adultorum, quam parvulorum non est penalis, ex dogmate Pelagianorum. 148. 149. 156.

Parvulorum stupiditatem nolunt appellare ignorantiam sed naturalem simplicitatem. 150. 158.

Adultorum ignorantiam excusant, sed negligentiam culpant. 149. 150. 187.

Parvulos in uteris matris usum rationis habere, delirant. 149. 158. 360. Vide Pelagius, Pelagiani.

IMAGO.

Imago Dei in homine quid? & an amitti possit per peccatū. 97. 98.

IMPECCANTIA.

Impeccantia à Pelagianis assertitur. 226. 228. 244.

Quomodo differat ab impeccabilitate. 228.

INDIFFERENTIA.

Indifferentia voluntatis ad bonum æquæ ac malum à Pelagianis adstruitur. 93. 94. 99. 101. 185. 237. 322. 399.

Eam faciunt libero arbitrio essentialem. 93. 94. 99. 101. 183. 185. 186. 269. 367.

Verum saltem, adiutorij voluntatis & actionis necessitatem tollunt. 271. 286.

Error illic ex Echnica Philosophia haustus. 377. 378. 379. 380.

Eundem errorem amplectuntur Semi Pelagiani. 419. 420. 421. 422. 423.

INITIVM.

Initium salutis an ex nobis? Vide, Semi-pelagiani.

INNOCENTIVS PAPA.

Innocentius Papa ab Augustino informatur de dogmatibus Pelagianorum. 18. 27.

Ejus de Pelagij censura. 18. 27. 83. 235.

Sinistra fama apud Africanos laborat. 33.

Reprehendit Episcopum Hierosolymitanum Pelagio nimis faventem & conniventem. 29.

Damnat Pelagium & Celestinum. 33. 34. 35. 107.

Mortuo succedit Zozimus in pontificatu. 40. 44.

Pelagij litteræ ad ipsum traduntur Zozimo successori. 44.

INSPIRATIO.

Inspiratio apud Patres & concilia interna gratiam importat. 467.

IOANNES

Ioannes Hierosolymitanus antistes interest Synodo Diopolitana. 21. 25. 29.

INDEX RERVM ET VERBORVM

Pelagius & affectus nimis indulget. 25. 29. 328.
In accusatoribus Pelagii stulticiae. 29. 30.
Econuenerunt Pelagiani in iustitiam Hieronymum & sanctimoniam
Bethleemitarum. 29.
Deposuerunt quereles de ipso apud Innocentium. 29.
Ab Innocentio acriter increpatus per litteras. 29. 30.
Ab Augustino plenius informatus de Pelagio. 30.
I O N N E S A N T I O C H E N S I S.
Ioannes Antiochenus Patriarcha ad Ephesinam Synodum profici-
ciat. 72. 3.
Non nisi post damnatum Nestorium appellat. ibid.
Ipsam Synodum autem remota ioco condemnat ob condemnatum Ne-
storium. ibid.
Pelagiani Episcopi ei se assubant. ibid.
Acta Concilij Ephesini suppositione falsi canonis falsificat. 72. 73.
I O A N N E S C A S S I A N U S
Ioannes Cassianus. Vide Cassianus.
I O A N N E S H E S S E L I V S.
Ioannes Hesselius Lovaniensis Theologus. 469.
I O B.
Iob a Pelagio mirè extollitur. 205.
Ejus patientiam viribus liberi arbitrij naturalis adscribit idè. 205.
Sanctitatem & iustitiam per eandem vires adeptus. juxta eundem.
205. 2. 6. 207.
Cassiani de ejus patientia error. 505.
I O V I N I A N U S
Iovinianus hereticus Pelagianorum prodromus. 225. 226. 227. 368. 385.
Ejus a Pelagio concordia quoad impenitentiam. 227.
Baptizatos acit incontinentes. 227.
I V D E I
Iudeorum errores Pelagianis communes. 242.
Solos Iudeos perisse in iudicio Adam à peccato sensisse Pelag. 248.
Iudaismus. Pelagianismi iureus & celeberrimus status. 240. 242.
I V L I A N A
Iuliana mat. oia Romana. Demetriadis mater. Vide Demetrias.
I V L I A N U S.
Iulianus Menorii Episcopi filius. 58.
Animosus. ingeniosus & eloquens. 58.
A Menorio parente commendatus Augustino. 58.
Ejus videndi desiderio ardet Augustinus. 58. Fit Diaconus 58.
Fit Episcopus & ejus loci 58. 59. Fuit olim conjugatus. 58.
Pelagij heresim amplectitur. 59.
Libros Augustini de nuptijs & concupiscentia impugnat. 59. 63.
Scilicet Davidi Augustinum Goliath comparat. 59.
Augustinum appellat precipuè catholicæ relig. propugnatorè. 59.
Ejus doctrinam à Protero appellat gramen campania. 59.
Libros suos ad o inferibit Floro Episcopo Pelagiano. 64.
Eorum quidam superiaverunt & edidit. 63.
Scilicet de as. Epistolae & ad quos. 64.
Eas ad Augustinum transmittit Bonifacius Papa. 61.
Reluctantur ad August. quatuor libris Bonifacio inscriptis. 61. 9. 19.
Augustinum tamquam fallacem suorum Scriptorum calumnia-
tur. 61.
Augustinum & ceteros Catholicos contumeliosissime dilacerat.
59. 63. 64. 129. 131. 132. 135. 210.
Ejusque re de edicto Imperatoris adversus Pelagianos. reliquis
hereticis similiter per scriptis familiares. 60.
Ejus infamum dogma de ecclesiæ protoplastorum ante lapsum. 120.
De eorundem perizoniis quid sentiat. 119.
Opera stultè bona aditit. 120.
Constat Episcopatum ob heresim amissum recuperare. 81.
Electio synagogæ largi sone multos in suam heresim illicat. 81.
Ante Pelag. & Celestio Romæ damnatus. 54.
Damnatus cum alijs in Concilio Ephesino. 73.
Quam libros confripuit. 59. 63. 90. 91.
Quo tempore obiit. 81.
I V S T I T I A
Iustitia à Iuliano perperam de iustia. 357.
Iustitia imputati. modernorum hereticorum. 305. 311. 312.
Iustitiam templum Dei. 312.
Iustificationis effectus recensentur. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307.
208. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316.
L
L A Z A R V S.
Lazarus Episcopus Gallicanus Pelagium accusat. 21. vide
Heros.
L E P O R I V S
Leporus Monachus Pelagiana heresi infectus Augustini
industria emendatur. 68. 72. 1. 346.

Nestorianismo prelusit. 68. 72. 1. 346.
Ejus de Christo dogma. 68. 346.
LESSIVS.
Lessius Semi Pelagianorum dogma vel non satis attendit. vel non
penetrevit. 515.
Possè hominem per vires naturæ credere Mysterijs fidei propo-
suerit. 515.
Item posse absque gratia opere supernaturalem beatitudinem
De naturali preparatione hominis ad gratiam nihil naturæ
quàm Massilienses dixerint. 521. 522. 523.
Divinam gratiam determinationi creati arbitrij subijcit. 515.
Augustinum in suis parvis vicibus tractate contendit. 515.
LEX.
Lex à Pelagianis appellatur gratia. 240. 241. 242. 260.
Omnes gratia effectus & prærogativas legi accommodare con-
dunt. 242. 243. 245. **L I B E R V M A R B I T R I V M.**
Liberum arbitrium à Pelagianis appellatur gratia. 244. 245. 246.
238. 241. 338. 339.
Ejus vires plus quo extolluntur ab ipse. 31. 95. 351. 352.
Ejus definitio à Iuliano confecta expenditur. 92. 93. 94. 95. 96. 97.
980. 580.
Liberum arbitrium. natura & voluntas. qui differant. 215.
Liberum arbitrium gratia destitutum non nisi ad peccandum
let. 337. 492. 507.
Cum gratia concurre ut instrumentum. sed vivum. 275. 284.
In ipso constituit Pelagiani rationem imaginis Dei. 97. 98.
Nullum ei iniectum fuisse vulnus per peccatum. iustitiam
Libertas arbitrij. supponit quoties quidpiam præcipitur. 280.
Libertas est essentialiter bicornis. juxta Pelagianos. 271. 322. 340.
Indifferenciam contradictionis & contrarietatis necessarium
dicit. juxta eod. dem. 93. 94. 95. 96. 183. 186. 237. 256.
Libertas transgrediendi non fiat cu impossibilitate obediendi
Libertas tolli ut coactione & fato. 279. 280. 421.
Libertas naturalis per peccatum amissa. & qualiter. 459.
Libertas plena status innocentie non fundabatur in gratia
usque. 455.
Libertas arbitrij cum gratia efficaci malè conciliatur à reco-
nibus. 2. 5.
Gratiam ex proposito abhorrent Semi Pelagiani tanquam liberum
præiudicium. 419. 420. 421. 422. 423. 424.
V. eandem. Cassianus. Fastus gratia Pelagiani Semi Pelag.
L I B I D O.
Libido à Pelagianis non improbat. sed laudatur. 135. 136. 137.
224. 304. 383.
Varij non inibus à Iuliano exprimitur. 134.
Ad Augustinum vocatur Pelagianorum susceptor. & cur. 133.
Eorum argumenta pro libidine patet. 135. 136. 137. 138. 139.
142. 443.
Eam Christo victori attribuit. 142.
Imo & am glorioso. uti & reliquis gloriosis corporibus. 141.
Libidinis comes individua. confuso. 119. 120. Vide Concupiscentia.
L I P S I V S.
Lipsius advertit discrimen impenitentiae & impenitentiarum. 218.
L O V A N I E N S E S
Lovanienses Theologi opera Augustini expurgant. 469. 470.
Librum de dogmatibus Ecclesiasticis Augustino assidum. auctori
Gennadio restituerunt. 469. 470.
Id contigit priusquam controversia recentiorum de efficacia gratiæ
in Belgium penetrasset. 469.
Vn sunt in ea correctione plusquam ducentis exemplaribus Au-
gustini. 469.
L V C I A N V S
Lucianus Presbyter Epistolam scripsit quæ in appendice operum
Augustini habetur. 21.
Ex ea Epistola colligitur annus & mens quibus Synodus Dio-
politana est celebrata. 21.
L V C I F E R C A L A R I T A N V S.
Lucifer Calaritanus Schismaticus. 474.
L V C I F E R A R C H I D A M O N
Lucifer Protoplastos prostravit telo Pelagiano. 234.
Pelagiana heresis Luciferi primogenita. & cur. 381.
Pelagiani assimilantur Luciferis. 239. 381.
L V M E N.
Lumen oculis etiam integris necessarium ad videndum. 458. 463.
475. 476.
Ea necessitas assimilatur necessitati gratiæ ad bene operandum.
458. 463. 470. 475. 476.
L V P V S.
Lupus Trecentis Antistes cum Germano in Britanniam profici-
ciat. 66. Vide Germanus. Pelagius. Britannia.
MACVLA

INDEX RERVM ET VERBORVM

M

MACVLA

MACVLA peccati differt à reatu poenae, etiam juxta Pelagianos 300.
Constitit formaliter in privatione meritis debiti inesse, 301. 302.

MANICHEI

Manichei liberum arbitrium tollunt, 416.
Pelagianorum prodromi, 366.
Horum dogma de duabus naturis à Semi-Pelagianis falso à fide Catholica, 432.
Pelagiani Manichaei peiores, 155.
Manichaeorum dogma de animarum translatione, à Pelagianis calumniose affectum Catholicis, 132. 133. 134.
Catholicos idcirco appellant Traducianos, quod peccatum originale affluant, 133. 134.
Augustinum agnominant Traducianae nationis primatem, 134.
Catholicos agnominant Manichaeos, 56. 126. 129.
Manichaeorum haeresis de duabus naturis, 135. 154. 367.

MARCELLINVS

Marcellinus Pelagianus in Synodo Ephesina cum socijs damnatus, 71.

MARCION HÆRETICVS

Marcion hæreticus duas naturas cum Manichæis adstruit, 367.

MASSILIENSES.

Massilienses Semi-Christiani Pelagianorum amplectuntur, 366. 368.

Ecce error ipse vetustior, 403. 404. 405. 512.
Contra Semi-Pelagianos 3. 8. 339. 400. 444. Vide Semi-Pelag.

MATRIMONIUM

Matrimonium includit essentialiter carnalem copulam, juxta Pelagianos, 146.

Necesse proinde matrimonium Iosephi cum B. Maria fuisse essentialiter periclitum, 146.

Nuptias & carnalem commixtionem sexuum, pro synonymis habent, 146.

Ex doctrina Catholicorum de turpitudine libidinis, inferebant matrimonium esse illicitum, 136. Vide Pelagian.

MAXIMIANVS CONSTANTINOPOL.

Maximianus Constantinopolitanus antistes, in locum Nestorij de hæresi depositus fuisse, 78.

Admonetur à Celestino Papa ut Pelagianis resistat, 78.
Quo tempore id factum? 78. 79.

MELANIA.

Melania, Vide Albinus.

MEMORIUS EPISCOPVS

Memorius Episcopus Iuliani hæretici pater, Augustino charus, 58. 59.
Filium suum Iulianum Augustino commendat, 58.

Fecit insinuat sibi mittere librum Augustini de Rhythmo & musica, 58.
Mittit ei Augustinus librum illum cum Epistola, 58. Vide Iulianus

MILEVVIVM.

Milevum Numidia in Africa oppidum, 31.
Mileviana Synodus duplex ibi celebrata? una provinciali Numidia, altera plenaria totius Africae, 30. 31. 32. 33. 40. 470.

Hæc posterior celebrata est ante Concilium Carthaginense illa prior, post, 30. 31. 32.

Canones Concilio Mileviano à Baronio affecti, rectius attribuantur Concilio Carthaginensi, 32. 35. 36. 51. 52. 118.

Quo anno quibusque consiliis celebrata prima Synodus Mileviana? 30.

Posteriori interfuit Augustinus cum sexaginta alijs Episcopis, 32. 37.
Patres Concilij Mileviani scribunt ad Papam Innocentium, 33. 34. 35.

MOLINA.

Molina Semi-Pelagianorum dogma non satis penetravit, 113.
Augustinum in suas partes adducere frustra contendit, 5.

Cupit haberi inventorem aut saltem precipuum patronum dogmatis de efficacia gratie fundata in prescientia conditionali, 483.

In Augustinum, veteres Pontifices, & antiquam Ecclesiam injurius, 483. 484.

Ejus exorbitatio retunditur, 494.
Væ opinioniones suas à Semi-Pelagianismi nota purgaret, Massiliensium errores alio distorquet, 482.

Ejus uti & Massiliensium dogma non est gratie prædictio, sed proditio, 484.

MORS.

Mors non est poenalis sed naturalis hominibus juxta Pelagianos, 121. 151. 152.

A Repetitis quoad hoc dogma recedunt Pelagiani, 152.

Morbum, miseria, & ipsam mortem in paradisum invehunt iidem, 121. 122. 153.

Moriendi possibilitatem cum moriendi necessitate confundunt iidem, 121.

Homines etiamnum creari immortales, quidam censent, 152.

N

NATURA.

NATURA à Pelagianis appellatur gratia, 237.
Ejus vires nimis extolluntur ab iidem, 201. 207. 211. 212. 213.

Natura pura & natura lapsa, qui differant? 363. 364.
Assimilantur homini nudo & homini nudato, 363.

Natura per peccatum vitiata, vulnerata, & debilitata, 454. 458.
Vide, gratia, liberum arbitrium, Pelagiani, Semi-Pelagiani.

NESTORIUS.

Nestorius Constantinopolitanus antistes Pelagianos fovet, 71. 1.
Scribit pro ijs ad Celestinum Papam, 72. 1. 71. 2.

Referbit ei Celestinus Pelagianismi patrociniura in eo sugillans, 71. 2. Contra eum inducitur Conc. oecumenicum Ephes. 71. 1. 72. 1.

Proficitur ad Concilium situm Pelagianorum profugorum agmine, 72. 2. Damnatur & deponitur, 72. 2. 73. 74.

Maximianus ei in Cathedra Constantinopolitana sufficitur, 78.
Humanam personam à divină in Christo separat, 72. 1. 345. 346. 347. 348.

Ejus hæresis præfuit Leporius Monachus, sed per August. emendatus est, 68. 72. 1. 346.

Nestorij hæresis Pelagianismi filia & ramusculus, 72. 1. 74. 345. 346.
Pelagiani cum Nestorianis Ephesi damnantur, 73. 74.

Nestorij damnationem ægrotare Ioannes Patriarcha Antiochi, 72. 2.
Synodum Ephesinam ob damnatum Nestorium communionem privare præsumit, 72. 2.

Ut Pelagianis vicem redderet, acta Concilij falsificavit, hæretici canonis insertionem, 72. 2. 73.

NUPTIAE.

Nuptiae, vide, Matrimonium.

O

OCCASIONIS NOMEN.

OCCASIONIS nomen apud Semi-Pelagianos usitatum in materia de merito & preparatione naturali ad gratiam, 471. 515. 521. 522. 523.

Eodem nomine passim utuntur Neoterici, qui tamen Semi-Pelagianismi notam evitare student, 521. 522. 523. Vide, faciens quod in se est, Cassianus, Semi-Pelagiani, Less. Molina.

OPERA STERILITER BONA.

Opera steriliter bona à Pelag. contingunt, 181. 195. 196. 197. 520.
Qualia sunt ista opera, & quam mercedem recipiant infideles qui ea exercent, 181. 182.

Nullum opus bonum quantumvis naturale exerceri potest absque gratia, 520. 523. Vide, gratia, liberum arbitrium, natura, Ethnici.

ORATIO.

Oratio cessatur rem petitam non esse in potestate libera petentis, 274. 409.

Orationis Dominice necessitatem destruit, quicquid naturalem potestatem vincendi tentationes adstruit, 496.

Orationis necessitate tollunt Pelagiani, 215. 216. 225. 274. 296. 509.
Illi non ex sua propria, sed ex imperfecte plebis persona orant, juxta eod. 225.

Orationum & gratiarum actionum quis usus, juxta Pelagianos? 258. 259. 260. 261.

Ex Augustinianæ gratie predicatione inutilitatem orationis adstruere conantur Semi-Pelagiani, 431. 432.

ORIGENES.

Origenes Pelagianismi origo, 106. 109. 114. 152. 182. 200. 201. 202. 222. 236. 365.

Nestorianismi fons, 347.
Omnium subsequentium hæreticorum prodromus, 365. 366.

Ecclesie in multis proficius, sed in pluribus perniciosus, 365. 375. 376.

Ingenio non minus liber quam facundus, 376. 438.
Semi-Pelagianismi fundamenta jecit, 498. 452. 512.

Ab orientalibus tantum estimatus, quanti ab occidentalibus Aug. 478.
Salvandum & damnandum vicissitudinarium circuitum contingit, 227. 367.

Animas humanas ante corpora creati & in eo statu meriti aut demeriti delitantes, 342. 373.

Corporum diversitatem meritum prætoriorum diversitati adscribit, 374.

Christum

Christum ex humanis meritis divinitatem obtinuisse censet. 374.
 Apolloniam & Imperatorem adducit. 374.
 Nihil liberi arbitrij laus cum in istas infantias precipitavit. 376.
 Gratiam Dei meritis naturae retribuit, autumat. 371.
 Gratiam naturae pro gratia Christi obicit. 368.
 Volebatque humanum posse suis viribus resistere tentationibus, asserit. 368.
 Adjutorum possibilitatis agnoscere, voluntatis & operis negat. 368, 369.
 Initium fidei & salutis in naturam refundit. 371.
 Libertatis indifferentiam contrarietatis extollit. 367.
 Vocationem ex proposito per eundem explicat. 374-375.
 Praedestinationem & electionem ad gloriam praevis meritis adscribit. 373.
 Hieroniam in utero ex precedentibus meritis sanctificatum delat. 373, 375.
 Virtum accepti vis personarum perperam intelligit. 373, 374.
 Viram a rebus extra regnum celorum infidelibus bene per naturam operantibus promittit. 183, 369.
 Viam eludendi Scripturas Pelagianis aliisque haereticis praemonstravit. 375, 438.
 Scripsit Commentaria perniciosa in Epistolam ad Rom. 376, 437.
 Nec minus periculosi sunt libri quos inscripsit Peri archon. 376, 452.
 Origenis Monachi in Aegypto & Palestina Pelagianismi & Semi-Pelagianismi rudimenta tradiderunt. 376.
 Origenis dogmata de naturalibus virtutum seminibus. 110.
 ORIGINALE PECCATUM.
 Originale peccatum a Pelagianis negatur. 125, 137, 156, 157, 235, 305, 352, 353, 364.
 Nihil eo ad praedicandum notius, ad intelligendum secretius. 125.
 Quibus argumentis ad ipsum negandum utantur Pelagiani? 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134.
 Scripturas ipsum adstruentes ridicule exponunt. 126, 127, 128, 151, 152.
 Catholicos ipsum adstruentes agnominant Manichaeos, & Traducianos. 132, 133, 134.
 Parvulos in eo statu nasci autumant, in quo fuit Adam ante lapsum. 158, 155, 352.
 Originalis peccati abnegatio est totius Pelagianismi origo. 351.
 Ex Rufini doctrina eum discerunt Pelagiani. 364, 365.
 Ex Philosophia Ethnica primordialiter descendit. 378.
 ORONTIVS.
 Orontius Pelagianus in Synodo Ephefina damnatur cum socijs. 73.
 OROSIVS PRESBYTER.
 Orosius Presbyter hortatu Augustini proficiscitur ex Africa in Palestinam. 26.
 Ea profectio contigit paulo ante celebratam Synodum Diospolitanam. 19, 26.
 Non interfuit tamen Orosius Synodo. 26, 27.
 Post celebratam Synodum rediit a Palestina in Africam deferens litteras Hieronymi ad Augustinum. 19.
 Iamque Hierosolymitanis & Pelagius in eum stomachantur, uti & in alios Pelagij accusatores. 19.
 Appellat Carthagem tempore Concilij Carthaginensis. 31.
 Porro, ite Concilij proceribus litteras Hieronis & Lazari qui a Gallia in Palestinam perferri solent. 31.
 Falli ei affingitur quidam oratio operis ejus annexa. 26.

P

PALADIVS

PALADIVS a Celestino mittitur in Scotiam 1.66. Vide Celestinas.

PALADIVS GALATA

Paladius Galata Historiae Tauricae Scriptor. 366.
 Discipulus Chrysostomi, & socius Evangelij hyperbortae Otigenistae, Pelagianorum in Aegypto Magister. 376, 366.

PAVLINVS

Paulinus Diaconus intererat Collationi Carthaginensi. 10, 11.
 Celestium heresiarcham ibidem examinat. 10, 11, 365.
 A Zozymo Papa citatur peremptorie ob accusatos Pelagianos. 42.
 Mittit ad Zozymum anno sequenti libellum. 42.

PAVLVS OROSIVS.

Paulus Orosius, vide Orosius.

PELAGIVS.

Pelagius Monachus natione Bricannus nulla Ecclesiastici ordinis praetogativa spectabilis. 1. 235, 386.
 Peragrus Aegypti Monasterij Romae venit, ibique commoratur. 6, 376.
 Reversus in patriam utitur in pejus profectus. 7, 10, 57.
 Odium in Hieronymum a Rufino hereditat. 7, 10, 57.

Doctrina & pietate olim spectabilis, in haeresim praedixit. 1. 235, 385.
 In dissimulanda haeresi astutus & subdolus. 4, 5, 15, 17, 24, 25, 26, 29, 30, 32, 39, 40.
 Roma a Barbaris capta fugit in Africam. 7, 8.
 Appellat in litore Hipponensi. 8.
 Ab Augustino bis vius Carthagine tempore Collationis habita cum Donatistis. 8, 9.
 Ex Africa transiit in Palestinam. 8.
 Inde scribit ad Augustinum. 14, 27.
 Rescribit ei Augustinus, praesentia & colloquij ejus desiderantem. 27.
 Accusatur de haeresi, & adversus eum indicitur Synodus Diospolita. 31.
 Sistit se Concilio & a Patribus articulatum examinatur. 21, 22, 23, 24.
 Absentibus accusatoribus, antistites latini idiomatis ignaros rursus rimae eludit. 25, 26, 27.
 Surrepticiè absolutionem impetrat. 25.
 In accusatores suos tanquam calumniatores stomachatur. 29.
 De sua victoria adversus amulos gloriatur. 27.
 In Hieronymum & Romanos sanctimoniales ipsius curae committit in Berchleem, debachatur. 29.
 Chartulam suae defensionis in Africam ad Augustum, transmittit. 29.
 Ab Orosio de Palestina in Africam redeunte deferatur apud Africanos antistites Carthagine synodaliiter congregatos. 31.
 Damnatur ab ipsis cum remissione ad Innocentium Papam. 31, 32, 33.
 Damnatur rursus a Synodo Milevitana provinciali Numidiae, Carthaginensis & Milevitanae Synodorum proceres de ejus dogmatibus & damnatione scribunt ad Innocentium. 21, 32, 33.
 Eorum litterae porriguntur Pontifici per Iulium Episcopum militem. 33.
 Africani communi suffragio Augustinum eligunt ad refutandam gnata Pelagij. 34.
 Innocentius apud eos sinistra fama laborat ob favorem Pelagij impensum. 33.
 Innocentius eorum zelum approbat, & Pelagium cum compibus damnat, nisi tempellivè respiciant. 33, 34.
 Quo anno id factum? 33.
 Pelagius conatur se apud Innocentium purgare, in quem mittit ei libellum suae fidei cum litteris. 43, 44.
 Innocentio interea desuncto libellus Pelagij cum litteris transmissus Zozymo successori. 44.
 Harum litterarum fragmenta recensentur. 44, 45.
 Zozymus eius libellum artificiosè conceptum, existimat Calumniam. 41, 42.
 In accusatores Pelagij, quem calumnijs appetitum putabat, non invehitur. 41, 42, 47.
 Africanos antistites propter fidem accusatoribus Pelagij addictam, arguit levitatis. 47, 50.
 Libellum cum litteris Pelagij mittit ad Africanos adjunctis cum suis litteris reprehensorijs. 42, 43.
 Quo anno id factum? 42.
 Accusatores Pelagij citat peremptorie. 42, 47.
 Africani receptis Zozymi litteris cum litteris & libello Pelagij, Carthaginem conflunt, binisque litteris ad Zozymum successorem missis, eum de Pelagio & Celestio plenius informant. 49, 50.
 Rescribit eis Zozymus se purgans. 42, 43, 50.
 Zozymus praemisso examine (cui clanculum Celestius se substat) & habita plena informatione ab Africanis, condemnat Pelagianos. 53, 54.
 Quo anno id factum? 57.
 Et quo mense? 51.
 Zozymus scribit ad universi orbis Episcopos de damnatis a se Pelagianis. 51, 53.
 Ejus litteras miris laudibus extollunt Africani. 53.
 Conqueritur Pelagius absentem se & inaudicum fuisse condemnatum. 57, 58.
 Absolutionem Synodi Diospolitanae condemnationi per Zozymum facit opponit. 57.
 Censura Zozymi adversus pelagianos publicatur Romae per Sixtum Praebyterum postmodum Papam. 53.
 Imperator Honorius eisdem cum affectu multat exilio, & quo anno ac die edictum prodit? 55, 56.
 Pelagiani illud edictum pro se ipsis interpretari conantur. 56.
 In Constantinum edicti promulgatores furunt. 55, 56.
 Mittunt Legatos Constantinopolim ad Atticum Patriarcham, pro auxilio. 55, 56.
 Hujus legationis Dux fuit Celestius. 55.
 Damnatur Constantinopoli ab Attico, & acta Romam transmittuntur. 57.
 Thessalonicensis Episcopi opem implorant. 55, 56, 61.

Adversus

INDEX RERVM ET VERBORVM

Adversus eorum Epistolam scribit Augustinus ad Bonifacium. 61.
Scribunt ad Comitem Valerium, Catholicos tanquam nuptiarum
damatores accusando. 58.
Adversus illud scriptum Augustinus expedit primum librum de
nuptiis & concupiscentia, eidem Valerio inscriptum. 58.
Hanc occasionem nactus Iulianus contra Augustinum in arenam
descendit. 58. 59.
Consequuntur Constantinopolim ad Nestorium jam Patriarcham. 72. 2.
Cum eo damnantur in Concilio aumenico Ephesino. 72. 2. 73. 74.
Transierunt in Britanniam. 66.
Hanc in suam ibi diffeminant. 66.
Celestinus Papa ad eis obviandum mittit in Britanniam S. Ger-
manum. 66.
Cum eo publice disputant & miraculo confunduntur. 67.
Post Germani obitum revivunt, sed per eundem deinde reprimuntur. 67.
Quamvis postmodum vixerit heresiarcha Pelagius, incertum est. 67.
Fuit refectio in metaliis eximius archiepi & patronus. 392.
Astruit in edendis libris sub alieno nomine. 393.
Ejus superba quidam essentia expenduntur. 381. 382.
Ejus & Celestii contumacia. 57.
Cyprianum imitationem affectat. 82.
Ejus in scribendo facundia. 3.
Scribit Commentaria in Epistolam Pauli, SS. Patribus studium
afficit. 83. 84. 89. 205. 209. 230. 243. 259. 288.
Ea modo exant inter opera Hieronymi. 83. 84.
Mentem discuntur. 85. 86. 87. 88. 255.
Scribit de libero arbitrio libros quatuor. 20. 28. 215. 257. 261. 333.
Scribit ad viduam in comitatu. 16. 384.
Scribit Eulogium librum ad imitationem Cypriani. 82. 465.
Scribit ad virginem Demetriadem. 15. 16. 46. 90. 150. 201. 205. 223.
255. 384.
Universa ipsius scripta singulatim enumerantur & expenduntur.
82. 33. 43. 83. 86. 87. 88. 89.
PELAGIANI.
Pelagiani dicti etiam Celestiani. 6. 9. 54. 74. 229.
Eorum Hæresis diaboli primogenita. 233. 381. 382. 383.
Manichæi peiores sunt, & in quo? 145.
Lucifero comparantur. 233. 381. 382. 383.
Eorum proprius character, superbia. 381. 382.
Eorum phantasia obstat in modis perstringitur. 384.
Sanctis vani affectatores. 385.
Ethnicorum Philosophorum imitatores & sectatores. 107. 118. 139.
147. 148. 151. 157. 185. 217. 226. 232.
Ab Ecclesia condemni ad Philosophiæ tribunal appellant. 379. 389.
Petrarchæ iudices pro Ecclesiasticis postulant. 389.
Dilectis ignorantiam orthodoxis improperant. 388. 389.
Aqui peritibus & amphibologis additi. 392. 393.
In vestibus splendidi & pomposi. 388.
Secularibus disciplinis impense addicti. 387.
Sententia ex Philosophiæ profana regit merentes. 126. 387.
Mulierum conversatione delectantur. 5. 389. 390.
Alienorum Scriptorum corruptores. 391. 392.
Magna reverentiam erga Sedem Apostolicam simulant. 394.
Que Deo propriis sunt, vendicant sibi. 383. 519.
Tentant opibus inhiare. 386.
Ut sub specie pauperum opes conservarent, divites negabant posse
servari, ut divitias abijcerent. 386.
Eorum mores recapitulatur. 395. 396.
Eorum scopus, gentilitium in Ecclesiam invehere. 443.
Iudæis & Philocephis confociant. 457.
Catholicos agnominant Manichæos. 46. 126. 129.
Eisdem appellant Traditores, & Augustinum Traditorem na-
tionis primatem. 132. 133. 134.
Tota eorum hæresis duobus capitalibus dogmatibus continetur
peccati originalis negatione, & potestatis humane ad operan-
dum iustitiam assertionem. 364.
Primum dogma ex Rufino, secundum ex Origene potissimum
habuerunt. 361. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370.
Prima origo utriusque dogmatis, totiusque Pelagianismi, Philo-
sophi. 377. 378. 379. 380.
Eorum Philosophia ex Stoicismo & Epicurismo mixta. 147. 151.
154. 377.
Votivale peccatum impugnent concupiscentiam & libidinem
invenit. 133. 143. 188. 383. 391.
Non solum habitualem concupiscentiam, sed & usum eius appro-
bat. 144. 146.
Eorum tamen libidinis improbant, & in quo consistat, iste ex-
cessus? 145. 146.

Quibus argumentis honestatem libidinis adstruere contendant.
135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144.
Omnium sensum delectationes approbant. 147. 148.
Christo tam viatori quam glorioso comprehensori, uti & reliquis
gloriosi corporibus libidinein & concupiscentiam attribuunt.
142. 143.
Protoplastis ante lapsum eandem attribuunt. 116. 117. 118. 119. 120.
Innatas liberi arbitrij vires extollunt. 103. 104. 105. 106. 107. 385.
386. 519.
Mandata omnia absque gratia impleri posse dogmatizant. 211.
212. 213. 214.
Naturalia virtutum semina cunctis insita asserunt. 197. 197. 198.
199. 200. 201. 202.
Virtutes cardinales posse per vires naturæ acquiri, sentiunt. 203.
204. 205. 206.
Inter Adamum ante lapsum & posteros nullum discrimen vitium
agnoscunt. 112. 118. 122. 123. 217.
Parvulos in puris naturalibus nasci, & Adamum similiter condi-
tum fuisse asserunt. 112. 113. 114. 125. 158. 171. 209. 235. 353. 361.
Nullam scientiam divinitus Adamo insulam concedunt. 113. 114.
Adamum conditum fuisse mortalem moribus ac miserijs obno-
xium censent. 121. 122. 153.
Adamum peccasse admittunt, sed in posteros peccatorum propaga-
tione transfusisse negant. 125. 137. 185. 352. 392.
Innocentiam statum admittunt, sed vide qualem. 158. 171. 172.
Naturalem possibilitatem voluntatis ad operandum bonum exa-
gerant. 92. 99. 100. 186. 187. 268. 169. 170. 271.
De perizoniis protoplastorum quid sentiant? 119.
Despiciunt concupiscentiam adversus carnem quid dicant? 109. 133. 188.
Parvulis in utero matris inclusis usum rationis attribuunt. 149.
158. 360.
Parvulos in utero conclusos peccare, & ob id mori antequam nas-
cantur aut baptizentur, quidam delirant. 152.
Christum esse parvulorum reum negant. 155.
Carnem omnium parvulorum carni Christi æquiparant. 156.
Christum gratis mortuum implicitè docent. 215.
Christum per merita liberi arbitrij obtinuisse ut fieret Deus, dog-
matizant. 344. 345.
Vique ad baptismum non fuisse Christum, sed purum hominem,
sentiunt. 345.
Nec nisi post resurrectionem cepisse esse verum Deum. 345.
Omnes reliquos homines posse similiter divinitatem per merita
liberi arbitrij premere, autumant. 345. 346.
Resurrectionem hominum docent esse naturalem, sicut & mortem. 156.
Non solum possibilitatem sed & facilitatem non peccandi, ad-
struunt. 217. 221. 222. 223.
Orationis necessitatem tollunt. 215. 216. 386.
Scyllam bonum introducunt, & quidnam illud sit? 148.
Apathiam & imbecillitatem adstruunt. 225. 226. 227. 351. 385.
Vitatores iustos sanctis comprehensoribus, imo Deo ipsi non tan-
tum arguant, sed anteponunt. 230. 331. 232. 233. 352.
Ecclesiam ex solis iustis constare. 229.
Vitam æternam parvulis absque baptismo decedentibus promit-
tunt. 159. 160.
An etiam regnum celorum, & quomodo hoc ab illa differat? 159.
160. 164. 165. 166. 175.
Quid de adultis bene mortaliter viventibus absque fide Christi
sentiant? 179. 180.
Peccatum esse penam peccati abnegant. 193. 193.
Pœnitentiam peccatorum & reparationem iustitiæ naturalis, vi-
ribus nature arrogant. 108. 209. 251.
Cognitionem & dilectionem creatoris creatis viribus adscribunt.
202. 203. 204.
Naturam ob insita virtutum semina miris laudibus extollunt. 201.
202.
Adjuvium possibilitatis concedunt, voluntatis & operis negant.
263. 264. 265.
Rationes ob quas nolunt admittere adjuvium voluntatis aut
operis, recensentur. 469. 376. 273. 280. 281.
Concursum generale Dei cum creatura agnoscunt. 288. 289. 290.
291. 292. 293. 294.
Hieronymi verba quibus contrarium istis impingi videtur, expen-
duntur. 295. 295. 294. 295.
Catholicos tanquam negatores concursus generalis calumnian-
tur. 288. 289. 290.
Naturales virtutum ac vitiorum habitus agnoscunt. 296.
Supernaturalem gratiæ habitum agnoscunt. 113. 297. 298. 299. 300.
301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315.
316.
Maculam

Augustinus & Concilium Carthagenſe contrarium inſinuare vi-
dentur, ſed commodè exponitur. 318. 319. 320. 321. 322.
Maculam peccati à cætu panis diſtingui admittunt. 300.
Parvulos per baptiſmum juſtificari admittunt & à peccato autem
mundari negant. 306.
Baptiſmum adultorum à baptiſmo parvulorum diſtinguunt quoad
effectus. 308. 309. 302. 303. 305. 306. 352.
Libertum arbitrium appellare gratiam. 214. 236. 241. 338. 339. 340.
Gratiæ internam divinitus inſuſam tandem agnoſcunt, ſed eam
meritis liberi arbitrij retribui contendunt. 334. 335. 336. 337.
338. 339. 519.
Quibus operibus liberi arbitrij gratiam retribui ſentiant. 341.
Dilectionem treadingum ab incredulis, & ſalvandum à repro-
bis in liberi arbitrij determinationem reſciunt. 343. 350. 519.
Gratiæ neceſſitatem ad tollenda peccata præterea agnoſcunt, ad
cavenda futura negant. 299. 300. 335. 336. 337. 338. 339. 519.
Prædeſtinationem in præſcientia meritorum fundant. 349.
Duas electiones ſtatuunt, unam gratiæ, aliam meritorum 355. 356.
357. 358.
Electionem gratiæ fundant in fide naturali, adeoque non eſt purè
gratuita, ſed retributioſalis. 358.
Prædeſtinationem perinde ac reprobos appellant præſcitos. 359.
Prædeſtinationem & præviſionem auctorum pro iſdem ulurpant.
359. 360.
Non ſolum adultos ſed & parvulos ex præviſione meritorum præ-
deſtinari cenſent. 360.
Merita conditione futura ad prædeſtinationem aut reprobationem
ſufficere contendunt. 360.
Pure nature ſtatum induunt, & quid ille? 361. 362.
Cacholi eſt ſati auctoritatem falſo imponunt. 282. 283. 284. 417. 418.
Deſcriptiones peccati ab Auguſtino olim tradi à abutuntur. 295. 128.
129. 184.
Ab Auguſtino appellantur, malorum nature negatores, 154.
Adverſus eos decernit Auguſtinus per annos viginti 35. 74. 1.
Pelagii eorum hypochriſis humilitas perſtringitur. 234. 385.
PELAGIANSIMS.
Pelagianismus Origeniſmi amittitur. 377. 378.
Neſtorianiſmi mater, 72. 1. 74. 345. 346.
Pelagianiſmi & Semi pelagianiſmi quiſcopus? 349. 350.
Pelagianiſmi prius ſtatus, Ethniciſmus. 235. 236. 237. 238.
Secundus ſtatus, Semi-Ethniciſmus: & quid ille? 237. 338. 339. 240.
Tertius ſtatus, Iudaïſmus. 239. 240. 241. 242.
Quartus ſtatus, Semi-Chriſtianiſmus. 331. 332. 333. 334.
Hunc poſtremum ſtatum amplexi ſunt Maſſilienſes, dicti Semi-
Pelagiani. 344. 348. Vide gratia, hæreſis, Semi-Pelagianis, Fau-
ſtus, Caſſianus, Gennadius, Celeſtius, Iulianus.
PHILOSOPHIA.
Philosophia hæreſum pænè omnium, Pelagianæ potiſſimum mater.
377. 378. 379. 380. 457.
Antiquus ejus abusiſmum antiquatus. 380.
Ejus diuturnum ſtudium Theologiſ periculoſum. 390. 457.
Philosophi hæreticorum Patriarchæ. 377. 378. 379. 380. 457.
Philosophice ratiuncule ſunt puſiſculi parciales. 390.
Vide, Aſiſoteles, Divonarius, Pythagoras, Zeno, Epiſtetus,
Cicero, Seneca, Ethniciſmus, ſatum, Chaldaï, Diogenes, Apa-
tichia, Campi Elyſij.
PLATO.
Plato lumine nature conviſtus neceſſitatem ſuperi auxiliij agno-
vit. 512.
PRISCILLIANVS.
Priscillianus hæreticus ſati aſſertor. 418.
Pelagii prodromus. 366. 300.
PRÆDESTINIANI.
Prædeſtiniani perperam pro hæreticis reputantur. 541. 542. 543.
544. 545. 546. 547. 548.
Non fuerunt alij quàm Auguſtinus ejusſententiæ ſectatores ibid.
Adverſus eorum calumniatores convocatur Synodus Valentina.
548. 549.
Eorum doctrina ibi approbatur, condemnatis æmulis. 548. 549.
Vide, Gotheſcalcus, Gennadius, Hincmarus, Flodoardus.
PRÆDESTINATIO.
Prædeſtinatio nullam præſcientiam ſive abſolutam ſive condi-
tionem præſupponit, juxta Auguſtinum. 437.
Prædeſtinationem præviſionem meritorum inuicem ſtatuunt vere-
res communiter ante Auguſtinum. 435. 436. 437.
Eidem dogmati adheſit olim ipſe Auguſtinus cum alijs errans. 535.
536. 537.
Prædeſtinatio præſcientiam non præſupponens à Semi-Pelagianis
reſtitutus ſtat. 410. 411. 415. 416. 425. 445. 538. 539. 540.

A Pelagianis mordicus rejecta. 359, 360, 361, 362.
Incommoda quae ex ea inferantur. Maffiliensēs, recensentur. 416,
416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430,
431, 432, 433, 434, 435, 436.
Deum velle omnes homines salvos fieri, quomodo interpretentur
Pelagius? 513.
Ejus interpretationem avide attriperunt Maffiliensēs, uti & re-
centiores omnes Pelagiani. 513.
Augustinum in suas partes trahere conantur, sed frustra, 513, 514.
Prosperum pro se allegant, sed falsò. 514, 515, 516.
Vide, Deus, electio, fatum, gratia, Pelagiani, Semi Pelagiani,
Iesui, Molina, G. heilcaeus.

PRÆDETERMINATIO

Prædeterminatio physica à quibusdam asseritur, 287.

PROSPER

Proper Aquitanicus Rhegiensis antistes, Augustinianæ doctrinæ
studiosus lector. 70.303.
Opponit se Multitenuum erroribus. 70.75.246.350.403.
De ijs informat Augustinum. 70.402.410.411. +16.427.437.
De iisdem scribit ad Rufinum. 75.
Romam cum Hilario proficiscitur, querelas apud Celestinum de-
ponitur 77.
Ejus opera utitur Celestinus in conscribenda Epistola ad Episcopos
Gallicanos. 78.
Respondet ad excerpta Genueuini. 76.77.
Diluit objectiones Vincentianas. 76.
Respondet ad capitula Gallorum. 76.435.436.490.
Scribit aduersus Cassianum sub nomine Collatoris. 8.79.109.110.
Ejus mendosus textus emendatur. 53.
Quomodo interpretetur illud, Deus vult omnes homines salu-
fi fieri. 55.516.
Mortuo succedit in Rhegiensi Episcopatu Faustus. 393.400.44.
Prædestinationem in meritum præcipientia fundavit olim
tans. 437.

PROSPER TYRO

Prosper Tyro de Prædestinationis hæresi ex Augustini scriptis
 stat, qualiter loquatur. 544.
 A graviore auctoritate merito submovendus. 544.
 Pudendis erroribus lætente ejus scripta. 544.
 PYTHAGORAS
 Pythagoras Philosophus, Apatheis & impeccantis assertor. 377.
 Ex ipso & alijs Philosophis haustum dogma de æqualitate ho-
 minis cum Deo. 377.

Q

QVÆSTIONES

Q VASTIONES veteris & novi Testamenti operibus de
gullini perperam immixte, Pelagianismo fecum
110. 122. 150. 151. 152. 209. 233. 309. 316.
Earum author non solum Pelagianus, sed & ipso Pel
gio in multis deterior. 113.
Negat Adamum habuisse Spiritum sanctum. 113. 114.
Naturalia virtutum semina cunctis inlita asserit. 116.
Miseras & dolores in paradysum invehit. 122.
Negat parvulorum ignorantiam esse penalem aut culpabilem
150. 156.
Poenitentiam & reparationem innocentie naturalis, vitibus natu
re adscribit. 209.
Hominem qui per naturam a peccatis abstinere, Deo aequat: sed
anteponit. 233.

R

REATVS.

REGNUM
EATVS porne à macula culpa differt, etiam in fententiâ
Pelagianorum. 300. Vide, macula, Pelagiani.
REGNUM
Regnum calorum à vita æterna diffinguitur juxta Pe-
lagianos. 159. 182.

REMIGIVS

Remigius Lugdunensis antistes scripsit de articulis Godescalci
547. 548.

REMISSIO PECCAT

Remissio peccati multa includit, saltem ratione distincta. 298.
An possit fieri absque habitualis gratiae infusione. 298.

neur gratu

ROMA,
Roma per Gothos intercipitur & vastatur, 7.
Eam vastationem fugiens Demetrius transinigrat in Africam ubi
Augustini suasu vover virginitem, 15.

INDEX RERVM ET VERBORVM

Eadem occasione Pelagius Hæresiarca fugit in Africam cum Celenio. 7. 8.

R V F F I N V S.

Rufinus Aquileiensis Hieronymo insensu. 7.
Pelagius Hæresiarca familiaris. 6.
Pelagianismi fundamenta jecit. 6. 19. 11. 365. 465.
Peccatum originale negavit. 364.
Ejus auctoritatem pro se allegat Celestius Carthagini. 10. 365.
Librum Sixti Philolophi affingit Sixto Papæ. 365. 391.
Vix & quando mortuus: 7.

S

SANATIO CORPORALIS.

SANATIO corporalis & spiritualis in quo similes? 499. 500.
Sanitas non sufficit oculo ad videndum nisi insuper sit illustratus lumine. 458. 463. 475. 476.
Hinc Augustinus ostendit necessitatem gratiæ ad bene operandum etiam in statu naturæ integræ. ibid.

SAPIENTIA SALOMONIS.

Sapientia Salomonis è canone Bibliorum rejicitur à Semi-Pelagianis, & cur? 508. 509.

SCYLLEVM.

Scylleum bonum à Pelagianis introductum, & quid illud? 148.

SCRIPTVRA.

Scripturæ adstruentes necessitatem gratiæ à Pelagianis distortuuntur. 356.
Sicut & Scripturæ adstruentes peccatum originale. 126. 127. 151. 152. Vide Pelagiani.

SEMI-ETHNICISMVS.

Semi-Ethnicismus, Semi-Christianismus, vide, Pelagianismus, SEMEN.

Semina virtutum. Vide, Origenes, Pelagiani, Semi-Pelagiani.

SEMI-PELAGIANI.

Semi Pelagiani unde sic appellati? 398. 399. 400. 444.
Circum extrema tempora Augustini exurgunt. 58. 75. 76. 77. 397. 398.

Negant postrema scrippta Augustini fuisse à Celestino approbata. 48. 478.

Semi-Christianismus Pelagianorum amplectuntur. 344. 348.

Doctrina ab Augustino tractata in libro de correptione & gratia, fuit illis lapsis offensiva. 58.

Eorum dogmata longe ipsi verius. 403. 404. 405. 412.

Eorum hæresis perstringitur. 69.

Adversus eos insurgunt Hilarius & Prosper. 70. 75.

Masilix in Gallia primum exortus, unde & Massilienses dicti. 69. 70.

Prosper de his scribit ad Rufinum. 75.

Prosper & Hilarius de iisdem informant Augustinum. 70.

Romani proficiuntur ad informandum Celestinum de iisdem. 77.

Eorum præcipui Cassianus & Vincentius. 76. 77.

A Prospero appellantur hypocritæ, & cur? 386.

In varias sectas dividuntur. 399. 456.

Fuerunt ingenui, subiles, in Scripturis sanctis & veterum scriptis exercitati. 76. 77. 479. 511.

Doctrinam Augustini de gratia & prædestinatione velut erroneam diffamant. 465. 542.

Prædestinationis dogma de hæresi infamant. 542. 543. 544.

Quid patissimum in Augustini scriptis reprehenderent? 409. 410. 421. 445. 482. 485. 486. 511.

Eorum dogmata à Neotericis in omnem partem violentè distortuuntur. 409. 512.

Pelagianos quam longissimè fugere conantur. 444. 496.

Originale peccatum cum Catholicis agnoscunt. 69. 444. 455.

Baptismi necessitatem fatentur. 444. 512.

Nominem sibi sufficere ad rectè vivendum aut operandum concedunt. 444. 454. 457. 500. 512. 524.

Librum arbitrium peccato Adæ attenuatum & infirmatum constituent. 444. 454.

Prædestinationem in præsentia meritorum & finalis perseverantiæ fundant. 410. 411. 412. 535. 536. 537. 538.

Electiorem Salvandorum prævisionem meritorum anteriorem summopere detestantur. 415. 416. 417. 418. 419.

Parvulos ob merita conditionatè prævisi salvari autumant. 413. 414. 539.

Quam ex Dei proposito efficacem, velut fatalem & libertati præjudicalem repudiant. 410. 411. 415. 416. 420. 421. 445.

Ejus prædicationem velut socordiam corporis, & ignaviam inducunt horrent. 422. 423. 480. 512.

Electorum numerum à Deo cerèd prædictum negant. 425. 538. 539. 540.

Correptiones & exhortationes frustra fieri, admittit gratiæ Augustiniana, contendunt. 427. 428. 511.

Orationes esse frustraneas eadem gratiæ admittit, contendunt. 431. 432. 433.

Catholicis Manichæorum dogma de duabus naturis affingunt. 432. 433.

Fatalem necessitatem à Catholicis adstrui mentuntur. 433. 511.

Decum non velle omnes homines salvos fieri in sententia Augustini, contendunt. 433. 434.

Nec Christum pro omnibus fuisse crucifixum. 433. 434. 449.

Item reprobos à Deo in peccata præcipitari. 433. 434. 435.

Reliquæ eorum quæstiones de doctrina Catholica Augustini recapitulatur. 429. 430. 431. 438. 439. 440. 445. 479. 480. 481. 482. 511.

Eorum argumentis potissimum utuntur præfidentarii moderni. 519.

Verendum ne & eorundem proscriptum dogma obtundant, Philosophica subtilitate quasi scilicet perizomate obvelatum. 519.

A Pelagianis mutuari sunt pleraque sua dogmata, à quibus tamen procul fugere volunt. 424. 428.

Inimicitia suæ malunt se committere quam divini propoliti firmitati. 425. 426.

Iisdem difficultatibus circa gratiam laborant, quibus pridem laboraverant Adumetini Monachi. 441.

Doctrinam Augustini de gratia & prædestinatione veraciter intellexerunt, sed amplecti noluerunt. 441. 442. 459. 460.

Ex scriptis Cassiani & Fausti absque adminiculo Scriptorum Augustini, Prosperi, & Hilarii, nequit haberi plena notitia Semi-Pelagianismi. 401. 402. 403. 404. 529. 530. 531.

Scalas à natura ad salvatricem gratiam machinantur Semi-Pelagiani. 443. 454. 479. 497. 518.

Eorum contentio cum Augustino potissimum versabatur circa gratiam discretivam credentium ab incredulis, ejusque efficaciam. 486. 487. 497.

Item: uter diceret hominem an ipse homo suo libero arbitrio, an Deus suo proposito & gratia? 486. 487. 497. 500. 519.

Gratiam internam in qua non agnoverunt: non solum in statu naturæ lapsæ sed etiam integræ. 428. 455. 456. 457. 459. 460. 461. 462. 463. 476. 477. 478. 492. 512. 531. 532.

Lapsos esse infirmos homine integro constituentur, adeoque gratiam possibilitatis quam integro concedebant, lapso quomodo denegarent? 459. 460. 463. 492. 512.

Contrarium eis affingunt quidam recentiores: ut suas sententias à Semi-Pelagianismi nota purgent: sed à vanum laborant. 531. 532. 533. 534.

Quo scilicet osper negat eos aliam gratiam agnovisse præter legem & prædicationem foris pulsantem? 492.

In admisione gratiæ internæ inspirationis liberaliores & subtiliores fuerunt quam multi Neoterici. 496.

In eo maxime hallucinati sunt, quod homini lapso eam gratiam sufficere existimaverint, quæ sufficit integro, aut bonis Angelis. 478.

Tota eorum controversia cum Augustino cessasset, si Augustinus gratiam hominis lapsi à gratia hominis integri aut Angelorum non differre quoad modum efficaciam, admittere voluisset. 478. 479. 480. 481. 482. 486.

Efficaciam gratiæ hominis lapsi perinde ac integri in cardinem liberi arbitrii refundere concedebant. 459. 465. 471.

Discretionem credentium ab incredulis & electorum à reprobis divino proposito adscribere summopere cavebant. 452. 488. 497. 508. 512.

Adamum sibi & posteris gratiam habituale amissile fatentur. 456.

Primæ tamen integritatis reliquias in homine lapso remanere contendunt. 453. 454. 460. 461. 462. 478.

Eas reliquias appellant gratiam. 200. 453. 454. 455. 485. 486. 497.

Eandem appellant semina virtutum: & quomodo quoad hoc discrepent à Pelagianis? 200. 453. 454.

Reliquiæ istæ comprehendunt possibilitatem credendi in Salvatorem, desiderandi salutem, & pro ea impetranda orandi. 500. 501. 502. 503.

Hinc in nostra potestate constituunt, velle sanari: sed contrarium asseverat Augustinus. 455. 456. 460. 461. 507. 520.

Initium salutis in homine non in Deo constituunt. 497. 500. 501. 502.

Quale sit illud initium, & quos actus comprehendat? 500. 501. 502. 503. 504. 507.

Non censent initium illud esse intrinsecam partem, sed extrinsecam occasionem salutis. 520. 521. 522. 523.

Ipsam gratiæ inspirationem nomine occasionis frequenter expriment, & cur? 471. 472. 515. 521. 522.

Triplex gratiam distinguunt, primam doctrinæ & prædicationis.

nis, secundam reliquatum primave integritatis, tertiam divi-
nitatis inspirat in cordibus. 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457.
458, 459, 460, 461, 462.
Gracie efficaciam in acquiescentia & electione arbitrij consti-
tuunt. 471.
Perseverantiam in bono inchoato, libertati arbitrij adscribunt.
509, 510.
Augmentum fidei per naturam inchoatam, non naturam sed gratiam
adferunt. 505, 406, 507, 508.
Pios voluntatis inortus in naturam refundunt. 467, 485, 486, 487.
Totam salutem per arduas ad naturam revocant. 510, 511.
Perseverantiam donum in alio intelligunt. 509, 510.
Librum sapientie à canonis reijciunt, & cur? 508, 509.
Eorum doctrina de gratia, non est gentile predicatio sed prodigio:
uti & recentiorum eam amplectentium. 484.
Dei propositum salvandi dividunt in generale & speciale. 445, 446.
447, 448, 512, 524.
Generalia Dei beneficia reprobis cum electis communia in gene-
rale illud propositum refundunt. 447, 448, 512.
Quenam saccula generalia beneficia? 449, 450, 512.
Deum velle omnes homines salvos fieri, quomodo interpretentur
& restringant? 446, 447, 480, 512.
Vocati nem ex proposito admittunt, sed alio sensu quam Augu-
stinus & Catholici. 451, 512, 513.
Præscientie conditione prædicio se muniunt. 452, 453, 539.
Nō fuerunt ex proposito hostes gratie aut Ecclesie. 477, 478, 495, 529.
Ab Augustino non reputantur hæretici aut alieni, sed fratres. 478.
Celestini Pape declarationi acquiescunt. 478.
Per nullam Ecclesie sanctionem à fraterna societate divisi. 478.
518, 544.
Eorum nonnulli cum opinione sanctitatis defuncti. 478.
Adversus eorum dogmata indictum Concilium secundum Atrusi-
canum. 457, 467, 470, 472, 490, 493, 505, 520. Vide, Augustinus,
Cassianus, Gennadius, Iustus, gratia, faciens quod in se est,
electio, prædeterminatio, Prosper, Hilarius, Molina, Lessius,
Coninx.

SENECA.

Seneca factum adscribit, eique non solum creaturas sed & Creato-
rem ipsum sibi cit. 418.
Apatheia nimis exaggerat. 225.
Sapientem Deo conquat, in o præfert. 232, 236.
Sapientem plus Philosophi quam Deo debere, ait. 240.
SEVERUS SEMI-PELAGIANUS.
Severus Semi-Pelagianus Celestini declaratione respicit. 478.
SEVERUS TREVIRENSIS.
Severus Trevirensis antistes in Angliam navigat. Vide, Germanus.
SIGEBERTUS.
Sigebertus Prædicator nos hæretici annumerat. 541.
Articuli ab eo impositi ipsi recententur. 546.
In articulo rum enumeratione discrepat ab Hincmaro &
Flodoardo 541.
Excusatur eo quod scripserit iuxta fidem humanæ historiæ. 546.
SIXTUS.
Sixtus Presbyter Romanus damnationem Pelagianismi publicat
Romæ. 55.
Succedit Bonifacio in Pontificatu, sed intermediente Celestino.
53, 67, 79.
Strenue resistit Pelagianis eorumque reliquijs. 81.
Scribit ad Autelium Carthaginensem ancistā em purgans se à nota
Pelagianismi, quam per calumniam incurerat. 53, 54, 55.
Ejus Epistolam certatim deferunt Africani Episcopi. 55.
De Pelagianis hæreticis postmodum falsis scribit. 55, 79.
Ad eum rescribit Augustinus 55, 334.
Eius falsò affingit Rufinus librum Sixti Philosophi. 365. Vide, Pe-
lagius, Rufinus.

STATVS

Status naturæ puræ à Pelagianis in Ecclesiam invehitur, & quid
illo? 335, 436, 361, 362, 378.
Status iste à statu naturæ per peccatum corruptæ, qui differat?
363, 364.
Status tres generis humani, sub lege naturæ, sub lege Moysaica,
sub gratia Evangelica. 245, 246, 247, 248.
Status quatuor Pelagianismi. Vide, Pelagianismus.
STILPO.
Scilpo philosophus Apatheia assertor. 226.
STOICI.
Stoici Philosophi fatum adscribunt. 418.
Quomodo illud fatum differat à fato Chaldeorum & Genethli-
corum? 418.

Apatheia & impeccantia assertores. 226, 232, 233.

Stoicismus genuit Pelagianismum. 236.

SVAREZ

Suarez laudat Ambrosiastum in Epistolas Pauli tanquam gra-
vem & Catholicum autorem, sed remittit. 408.
Librum Gennadij de dogmatibus Ecclesiasticis Semi-Pelagianis
mo sententiam, conatur excusare. 469.
Negat Semi-Pelagianos ullam internam gratiam agnovisse, sed
refellit. 531.
Falsò existimat Semi-Pelagianos existimasse omnem gratiam in-
ternam inspirationis repugnare libertati. 531.
Gratiam Dei humanæ voluntatis nutum expectare contendit, con-
tra Augustinum. 513, 514.
Ex Augustini libro de Spiritu & littera fulcimentum sui dogma-
tis querit, sed nimis illud est fragile. 513, 514.
Masiliensem dogma non satis intellexit, uti nec alij Neoschola-
stici. 515, 531.
Docet hominem posse viribus naturæ celestem beatitudinem ap-
petere, & mysterijs fidei propositis alicui. 514.
Vocesiones suas à Semi-Pelagianismi infamia vindicat, non
dogmata Masiliensibus falsò affingit. 515, 511.
De Pelagianorum hæreticis graviter hallucinatur, dum putat
habere eam gratiam non agnovisse. 313, 314, 317.
Ex verbis Chrysostomi quæ ipse extollit, contrarium adversus
suum evincit. 313, 314.
Solvuntur rationes quæ pro se allegat. 317, 318, 319.

SVPERBIA.

Superbia omnium hæreticorum mater. 381.
Pelagianorum specialis character. 381, 382, 385, 395.
Superbia comes, hypocrisis. 389.
Superbiorum proprietates, divinx gratie bellum indicere. 385.

SVSCEPTI

Suscepti qui dicantur? 133.
Libro ab Augustino appellatur suscepta Pelagianorum, & cur? 311.
SYLVANUS.
Sylvanus Numidix primas præest Synodo Milevitana. 40.

TENTATIONES.

TENTATIONES quævis per naturam domabiles sunt, jux-
ta Pelag. 210, 215.

THEODORUS.

Theodorus Presbyter Genueus. Vide, Camil. Prolog.

THEOLOGUS

Theologi Philosophi nimis insistentes reprehenduntur. 379, 380.

THESSALONICENSIS

Thessalonicensis antistes in auxilium à Pelagianis invocatur. 56, 61.

THVENTIVS

Thuentius Episcopus Gallicanus. 77.

TIMASIVS

Timasius adolescens à Pelagio pervertitur. Vide Jacobus.

TIMON

Timon Philosophus Apatheia & impeccantia assertor. 226.

TRISMEGISTVS

Trismegistus fatum astruit, & quale illud? 418.

TURBANTIVS

Turbantius Episcopus à Pelagianismo convertitur. 61, 91.

TYCONIVS

Tyconius Donatista Semi-Pelagianismo infectus. 405, 512.
Ejus regulæ interpretandi Scripturas, ab Augustino laudantur. 405.

VALENTINA SYNODVS

VALENTINA Synodus adversus calumniatores Prædeterminatorum congregata. 548.
Ad eam conflunt tituli provinciarum antistites. 548.
Damnat Hincmarum Remensem Archiepiscopum cum
complicibus Prædeterminatissimi infamatoribus. 548.
Capitula Synodalia ab ea edita, ubi excent? 548.

Quo anno celebrata. 549. Vide, Gotthealcus, Hincmarus Præ-
determinatius.

VALENTINVS.

Valentinus Abbas Adriacetensis in Africa. 65, 277.
Ejus Monachi in Semi-Pelagianismum lapsi ex lectione Epistolæ
Augustini ad Sixtum. 65, 277.
Eidem & Monachis misit Augustinus librum de correptione &
gratia, & horum de gratia & libero arbitrio. 65, 277, 278, 279.
Vide, Adriacetini.

VALERIUS

INDEX RERVM ET VERBORVM

VALERIVS

Valerius comes à Pelagianis sollicitatur. 58. 61.
 Apud eum infamantur Catholici tanquā nuptiis damnatores. 58.
 Et inficitur August. libros suos de nepitijs & concupiscentia. 58. 61.
 Adversus hoc opus Augustini insurgit Iulianus. 58. 59.

VASQVES

Vasques gloriatur se invenisse acta Synodi Diospol. sed vanè. 25.

VINCENTIVS.

Vincencius Presbyter Gallicanus oppugnat responsiones Prosperi ad capitula Gallorum. 76.
 Eloquio polius fuit, in Scripturis & antiquitatibus exercitatus. 76.
 Ejus sedecim objectiones à Prospero diluuntur. 76. 434. 435. 436.

VIRTVS

Virtus quid? 199. 206.
 Virtutes omnes cardinales viribus naturæ acquiribiles faciunt Pelagianis. 204. 215. 296.
 Veras virtutes in infidelibus reperiri contendunt iidem. 196.
 Virtutum semina cunctis connaturaliter inesse autumant, & quid ea semina sint. 197. 198. 199. 200. 505. 506.
 Semi-Pelagiani eadem semina astruunt, sed in eorum explanatione à Pelagianis discordant. 200. 453. 454.
 Eadem ante utroque asseruerat Origenes. 110.
 Quo sensu orthodoxi quidam Patres semina virtutum asseruerunt. 200.

VITA ÆTERNA.

Vita æterna à Pelagianis promissa parvulis absque baptismo decedentibus. 159. 160. 161. 162. 163.
 Eandem promittunt Ethnicis adultis naturali suo arbitrio bene meritis. 196.
 Quid illa, & quomodo differat à regno celorum? 159. 164. 165. 166. 167. 168. 171. 174. 175. 178. 181.
 An unquam Pelagiani mutaverint sententiam de hujusmodi vita æterna? 167. 174.

VITALIS.

Vitalis Hæreticus Carthaginensis, Pelagianismi & Semi-Pelagianismi fuligine tinctus. 68. 69. 399. 403.
 Naturalē possibilitatem credendi mysterijs fidei propositis, astruit. 68. 399. 403.
 Ad eum scribit Augustinus Epistolam centesimam decimam septimam. 68. 403.
 Ejus dogma malè à Baronio & alijs quibusdam recentioribus intellectum. 68. 69. 399. 403.

VOCATIO.

Vocatio ex proposito ab Augustino respiciente constanter propugnata. 455. 436. 437.

Ab omni præficientia tam absoluta quam conditionata abstrahit. 437.

À Pelagianis malè intellecta. 355. 356. Vide, Augustinus, electio, gratia, Deus, Pelagiani, Semi-Pelagiani, prædestinatio.

VOLVNTAS.

Voluntas in suis actibus cogit nequit. 280.

Non potest factum reddere infectum. 299. 300.

Qualiter à Pelagianis definiatur? 93. 94. 95.

Ejus caprivitatem sub peccato à Catholicis asseritam, liberati derogare contendunt Pelagiani. 97.

Ejus indifferentiam ad bonum & malum extollunt. 93. 94. 99. 101. 185. 237. 322. 329.

Voluntate propria unumquemque regi asseverant. 204. 219. 224. 294.

Voluntas, possibilitas, opus: qui differant? 213. 219. 220. 221. 263. 498.

Voluntatis & operis adiutorium negant Pelagiani, possibilitatis admittunt. 263. 264. 265. 285. 321.

Eisdē Errori adhaerunt Semi-Pelagiani 428. 455. 456. 457. 459. 460. 463. 476. 477. 478. 492. 512. 531. 532.

Voluntas humana adiutorio gratiæ destituta non nisi ad peccandum valet. 337.

Voluntas humana concurret efficienter cum gratia ad actus honestos, alioqui non posset dici adjuvari. 275. 282. 283. 427.

Concurret ut instrumentum gratiæ, sed vivum. 275. 284.

Voluntati humanæ assignare primas partes in discriptione credentium ab incredulis aut salvandorum à reprobis, impium est. 498.

Dare potestatem volendi, & dare ipsam voluntatem longè differunt. 498. 499.

Voluntas apud priscos passim usurpatur pro voluntatis actu. 212.

Vide, Augustinus, gratia, liberum arbitrium, Pelagiani, Semi-Pelagiani.

VOLVPTAS.

Voluptas Carnalis. Vide, concupiscentia, libido, Pelagiani.

VOLVSIANVS.

Volusianus urbis præfectus proserptionem Pelagianorum promulgat. 64.

VRBANVS.

Urbanus Siccensis antistes Romæ cum Pelagianis disputat de impotentia liberi arbitrij ad superandas tentationes. 216.

Urget potissimum argumentum desumptum ex oratione Domini. ca. 216.

WANDALI

Wandali Hipponem obsident. 71. 1.

Augustinus tertio obsidionis mense in caelum gloriosus transmigratione. 71. 1.

ZACHEVS.

ZACHÆI fidem & conversionem viribus naturæ adscribit Cassianus. 505. Vide, Cassianus.

ZENO

Zeno Philosophus Apatheiz & impeccantiæ propugnator. 377.

ZOZYMVS

Zozymus defuncto Innocentio succedit in pontificatu. 172.

Recipit libellū Pelagij cum litteris ad Innocentium destinatis. 44. Eas communicat Episcopis Africanis. 47.

Pelagij accusatores deceptus reprehendit. 47. Vide, Pelagius, Celestius.

FINIS TOMI PRIMI.

ANNO
1418

3548

Th
382a